

Nuevo Testamento en mixteco de Ocotepec

Ocotepec Mixtec New Testament 1977 Edition

Contents

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MATEO	1
TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MARCOS	59
TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN LUCAS	94
TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN JUAN	154
TIÑU JA NI NSAHA NDA TEE APOSTOL	198
CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ROMA	256
CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU	281
CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU	304
CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI GALACIA	319
CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU	328
CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU	336
CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU	342
CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU	348
CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU	353
CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU	356
CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO	363
CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TITO	368
CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU FILEMON	371
CARTA JA CUAHAN NUU NCHIVI HEBREO	373
CARTA JA NI NTEE SANTIAGO NUU NDA NCHIVI CANDIJA	391
CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU	397
CARTA UU JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI	404
CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL NUU	408
CARTA UU JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL	414
CARTA UNI JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL	415
CARTA JA NI NTEE SAN JUDAS APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA	416
TIÑU JA COO JA NI JINI NIJIN SAN JUAN	418

Nuevo Testamento en mixteco de Ocotepec

New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec, Ocotepec)

Language: Mixtec, Ocotepec

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 1977 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 1977 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

07ab8c8a-2b67-5adf-bf40-4a1ea2d6c4d4

ISBN: 978-1-5313-0416-4

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MATEO

Lista nāsa nquiji tatā Jesucristo

(Lc. 3.23-38)

1 Yáhá cúu lista nāsa nī nquiji tatā Jesucristo. De maá yā cúu tatā rey David, de David nī nquiji nūū tatā Abraham.

² Abraham nī ncuu dē tatā Isaac, de Isaac nī ncuu dē tatā Jacob, de Jacob nī ncuu dē tatā Judá jín ndá ñanī dē.

³ De Judá nī ncuu dē tatā Fares jín Zara, de naná ndúū dē nī ncuu Tamar. De Fares nī ncuu dē tatā Esrom, de Esrom nī ncuu dē tatā Aram.

⁴ De Aram nī ncuu dē tatā Aminadab, de Aminadab nī ncuu dē tatā Naasón, de Naasón nī ncuu dē tatā Salmón.

⁵ De Salmón nī ncuu dē tatā Booz, de naná dē nī ncuu Rahab. De Booz nī ncuu dē tatā Obed, de naná dē nī ncuu Rut. De Obed nī ncuu dē tatā Isái.

⁶ De Isái nī ncuu dē tatā David, tē nī ncuu rey. De rey David nī ncuu dē tatā Salomón, de naná dē, xihna cā nī ncuu ña ñasíhí Urías.

⁷ De Salomón nī ncuu dē tatā Roboam, de Roboam nī ncuu dē tatā Abías, de Abías nī ncuu dē tatā Asa.

⁸ De Asa nī ncuu dē tatā Josafat, de Josafat nī ncuu dē tatā Joram, de Joram nī ncuu dē tatā Uzías.

⁹ De Uzías nī ncuu dē tatā Jotam, de Jotam nī ncuu dē tatā Acáz, de Acáz nī ncuu dē tatā Ezequías.

¹⁰ De Ezequías nī ncuu dē tatā Manasés, de Manasés nī ncuu dē tatā Amón, de Amón nī ncuu dē tatā Josías.

¹¹ De Josías nī ncuu dē tatā Jeconías jín ndá ñanī dē, maá tiempo jā cuáhān ndá nchivī Israel preso jondē nación Babilonia.

¹² De tá nī iyo ndá ji ñúcuán, de Jeconías nī ncuu dē tatā Salatiel. De Salatiel nī ncuu dē tatā Zorobabel.

¹³ De Zorobabel nī ncuu dē tatā Abiud, de Abiud nī ncuu dē tatā Eliaquim, de Eliaquim nī ncuu dē tatā Azor.

¹⁴ De Azor nī ncuu dē tatā Sadoc, de Sadoc nī ncuu dē tatā Aquim, de Aquim nī ncuu dē tatā Eliud.

¹⁵ De Eliud nī ncuu dē tatā Eleazar, de Eleazar nī ncuu dē tatā Matán, de Matán nī ncuu dē tatā Jacob.

¹⁶ De Jacob nī ncuu dē tatā José, tē nī ncuu yí María. De María nī ncuu ña naná Jesús, Yāá nání Cristo.

¹⁷ De jondē Abraham de jondē David de nī ncuu ūxī cūmī tatā. De jondē David de jondē tá cuáhān ndá nchivī Israel preso nación Babilonia de nī ncuu tucu ūxī cūmī tatā. De jondē tá nī jēhēn ndá ji preso de jondē nī ncacu Cristo, suni nī ncuu ūxī cūmī cā tatā.

Jā ní ncacu Jesucristo

(Lc. 2.1-7)

¹⁸ De jā ní ncacu Jesucristo de súcuán nī ncuu: Naná yā María, ja nī ncundaā jā cundeē ña jín José. De jondē tá ncháha ca cundeē ña jín dē, de nī jicūhun sēhe ña nī nsáhá Espíritu Santo.

¹⁹ De José, tē jā cundeē ña jín, chi tē ndāá cúu dē. De nduú cūnī dē cuāha dē tūhun canoō ña, chi sa cūnī dē jā ná jéncuīñi yuhū-ni jā má cundeē dē jín ña.

²⁰ De juni súcuán nácani inī dē, de nī stēhēn jāni nūū dē jā ní nquenda-ni iin ángel maá Jētohō ō Yāá Dios nūū dē, de nī ncāhān yā jín dē: José, sēhe tatā David, mā cúyūhú nú cueca nú ñasíhí nú María, chi sēhe ña jā cacu, vāji ji jondē nūū maá Espíritu Santo.

²¹ De cacu iin sēhe yí ña. De scúnaní nú ji Jesús, chi maá ji cúu Yāá jā scácu ndá nchivī nūū cuáchi ji, ncachī ángel.

²² Súcuán nī ncuu ndácá tiñu yáhá, tácu quee ndāá tūhun Jētohō ō Yāá

Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De súcuán nī ncāhān dē:

²³ Coo iin ñahan lúli, de nihin séhe ji, de scácu ji iin séhe yíi, de cunaní sūchí ñúcuán Emanuel. Cáchi tutū. De sívī yáhá cáchi: Yāa Dios ndéé yā jín ó.

²⁴ De nī ndoto José, de nī nsáhá dē tá nī ncachí ángel Jētohō ō Yāa Dios nūu dē. De nī jeca dē María nī ncuu ña ñasíhí dē.

²⁵ De nduú ní nquixín dē jín ña, chi jondē nī scácu ña séhe yíi xīhna ñúhún ña. De nī scúnaní dē ji Jesús.

Jā ní nquenda ndá tēe mago nūu yā

2 De tá nī ncacu Jesús iní ñuū Belén ndáñuū Judea, de tiempo ñúcuán tátuní rey Herodes. Ñúcuán de jacū tēe ndíchí jā scuáha síqui tiūun, nī nquiji jícá ndá dē ichi nūu quenda ncandii, de nī nquenda dē ciudad Jerusalén.

² De nī jicā tūhún ndá dē nchiví: ¿Ní cúu nūu íyó sūchí jā ní ncacu jā cuu rey nchiví hebreo? Chi ichi nūu quenda ncandii nī jini ndá sá iin tiūun cāhnú jā cúu seña jā ní ncacu ji. De vāji ndá sá jā chīñúhún sá ji, ncachí dē.

³ De rey Herodes, tá nī jini dē tūhun ñúcuán, de nī ncunēhén iní dē, jondē jín ndácá nchiví Jerusalén.

⁴ De nī nastútú dē ndácá sūtú cúñáhnú jín ndácá tēe stēhén ley janahán nūu nchiví. De nī jicā tūhún dē ndá tēe ñúcuán ní cúu nūu cacu Cristo, cáchi tutū.

⁵ De nī ncachí ndá dē nūu rey: Iní ñuū Belén ndáñuū Judea. Chi súcuán cáchi nūu tūtú jā ní ntee tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

⁶ Ndá ndóhó nchiví ñuū Belén ndáñuū Judá,

cúñáhnú cā ñuū nū nsúú cā ndá cā ñuū jā cúñáhnú iní Judá.

Chi suu iní ñuū nū quee iin Yāa jā tátuní,

de coto yā nchiví maá nī Israel, ncachí Yāa Dios.

Cáchi tutū.

⁷ Ñúcuán de Herodes nī ncana yuhū dē ndá tēe ndíchí jā nání mago. De nī jicā tūhún vāha dē nā quiví cúu jā ní nquenda tiūun ñúcuán.

⁸ De nī ntají dē ndá tēe ñúcuán jā quíhín dē ñuū Belén. De nī ncāhān dē: Cuáhán ndá ní de cātúhún vāha ní ní cúu nūu íyó sūchí lúli. De tá nī nanihín ndá ní ji, de quiji ní cachí tūhun ní nūu sá, tácuu suni quíchiñúhún maá sá ji, ncachí rey.

⁹ De tá nī jini ndá dē tūhun jā ní ncāhān rey, de cuāhān ndá dē. De maá tiūun cāhnú jā ní jini dē ichi nūu quenda ncandii, nī jēcōsō nūu cuāhān nūu ndá dē jondē nī nquenda nūu íyó sūchí lúli, de ñúcuán nī jencuiñí.

¹⁰ De tá nī jini ndá dē jā ní jencuiñí tiūun, de nī ncusi ndasí iní dē.

¹¹ De nī jinu ndá dē nī nquiví dē iní vehe, de nī jini dē nūu sūchí lúli jín naná ji María. De nī jecuiñí jiti ndá dē nūu ji, de nī nchiñúhún dē ji. De nī nacune ndá dē jatūn dē, de nī nsōcō dē oro jín incienso jín sūja uguā nūu ji.

¹² Ñúcuán de nī stēhén jāni nūu ndá dē, de nī ncachí nūu dē jā má quínohón dē nūu Herodes. De incā ichi cuānohón dē ñuū dē.

Jā ní jinu José cuāhān ndá dē Egipto

¹³ De tá cuānohón ndá tēe mago, de nī stēhén jāni nūu José jā iin ángel maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jín dē: Nacōo de cunu nú quíhín nū jín sūchí lúli jín naná ji jondē nación Egipto. De ñúcuán cundeē nū jondē cachí tūhun nī nūu nū. Chi Herodes ja ñatin nanducú dē sūchí lúli jiñā jā cahní dē ji, ncachí yā.

¹⁴ De nī ndoto José. De cuāhān dē jín sūchí lúli jín naná ji, de nī jica ñuū ndá dē cuāhān dē Egipto.

¹⁵ De ñúcuán nī ndeē dē jondē nī jīhī Herodes. De súcuán nī ncuu tácu quee ndaā tūhun Jētohō ō Yāā Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun yā janahán: Jondē nación Egipto nī ncana nī Sēhe nī vāji ji, ncachī Yāā Dios, cáchī tutū.

Jā ní ntatúni Herodes jā ná cúu ndá tēe ñiquín

¹⁶ Ñúcuán de nī jini Herodes jā súcuán nī stáhvī ndá tēe mago dē, de nī nquiti ndasí inī dē. De nī ntají dē ndá soldado cuāhān, de nī jahnī ndācá tēe ñiquín jā úu cuiyā jín jā lúlī cā jā íyó inī ñuū Belén jín ndācá ñuū ñatin. Chi ja nī jicā tūhún váha dē ndá tēe mago nāsaa tiempo nī ncuu jā ní ncacu Jesús.

¹⁷ De súcuán nī nquee ndaā tūhun jā ní ncāhān Jeremías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, chi nī ncāhān dē:

¹⁸ Inī región Ramá nī jini nī

jā jácu de jácu cóhó.

Chi ndá ñahan cúu tatā Raquel, jácu ña jēhē sēhe ña,

de nduú cúnī ndusiī inī ndá ña, chi nī jīhī ndá ji.

Cáchī tutū.

¹⁹ Ñúcuán de nī jīhī Herodes. De nī stēhēn jāni nūū José jā iin ángel Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jín dē jondē nūū ndēē dē Egipto:

²⁰ Nacōo de quínohōn nū nación nū Israel jín sūchí lúlī jín naná ji. Chi ja nī jīhī ndá tēe jā ndúcú cahni sūchí lúlī jīñā nīcu, ncachī ángel.

²¹ Ñúcuán de nī nacōo dē, de cuānohōn dē Israel jín sūchí lúlī jín naná ji.

²² De nī nihīn dē tūhun jā Arquelao nī nūcuiñī dē nūū ndiyi tatá dē Herodes, de maá dē tátúni inī región Judea. De yúhú dē jā quínohōn dē ñúcuán. De nī stēhēn jāni nūū dē jā ná quīhīn dē región Galilea, de cuāhān dē.

²³ De nī nquenda ndá dē ñúcuán, de nī ndeē dē ñuū nání Nazaret. Súcuán nī ncuu tácu quee ndaā tūhun jā ní

ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. Chi nī ncachī dē jā cāhān nchivī jā tēe ñuū Nazaret cúu Jesús.

Tūhun Juan tēe scuénduté

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

3 De nī jica tiempo, de nī nquenda Juan tēe scuénduté jondē nūū ñuhun t́há ndáñuū Judea, de suha nácani dē tūhun:

² Nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú, chi ja nī ncuñatin maá Yāā ndēē andiví jā tátúni yā nūū nū, ncachī dē.

³ De Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, suha nī ntee dē tūhun Juan nūū tutū:

Coo iin tēe jā cana jee jondē nūū ñuhun t́há:

Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō.

De sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā, cachī dē.

Ncachī Isaías.

⁴ De sahma ñúhún Juan cúu ixi camello, de núhni iin cinturón ñii chíjin dē. De jā técu dē cúu tica langosta jín ndūxi yōcō.

⁵ De nchivī ciudad Jerusalén jín ndācá nchivī región Judea jín nchivī ndēē ñatin yuhú yūte Jordán, nī nquenda ndá ji nūū dē.

⁶ De nī nacani ndaā ndá ji cuāchi ji nūū Yāā Dios, de nī scuénduté dē ji inī yūte Jordán.

⁷ De tá nī jini dē jā vāji cuāhā tēe grupo fariseo jín tēe grupo saduceo nūū scuénduté dē, de nī ncāhān dē: Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōō. ¿A jāni inī ndá nú jā cuu cunu nú cācu nū nūū castigo xēen jā quiji?

⁸ Túsaá de sāhá ndá nú tiñu váha, de súcuán stēhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

⁹ De mā cāní inī ndá nú cāhān nū jā cuu cācu nú sīquī jā cúu nú tatā Abraham. Chi cāhān nī jín ndá nú jā cuu sāhá

Yāa Dios jā ndācá yūū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja vāha, de tú cúnī yā.

¹⁰De cúu ndá nú tá cúu tündihá jáa nduú jéhe jāvixi vāha. De mitan de ja íyó tūha Yāa Dios jā cuāha yā castigo xēen, tá cúu nūū íyó tūha iin cāa jā quehndē jondē yoho ñutun. Túsaá de sáhá yā jíin ndá nú tá cúu nūū sáhá yā jíin ndācá ñutun jáa nduú jéhe jāvixi vāha, jā tēhndē de cāyū nūū ñúhūn.

¹¹De nduhū chi jíin ndute scuénduté nī ndá nú, de ñúcuán cúu jā stéhēn nū jā ní nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. De Yāa jā quiji, chi modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espiritu Santo cundeē inī ánō ndá nú, de poder yā cúu tá cúu ñuhūn. De Yāa jā quiji chi cúnáhnú ndasí cā yā nsūú nduhū. Chi nduú cúnáhnú cuiti ni nūū yā, ni jā cuetínú yā nduhū vísō iin tiñu lúli cā jā cuiso nī nijān yā.

¹²De sáhá yā tá sáhá tēe stéchi trigo, chi sáhá síin yā nchivi vāha jíin nchivi nēhēn, tá cúu nūū cúndoo trigo jā quée síin paja. De nastútú yā trigo yā ndivi inī yacā yā. Sochi paja chi teñuhūn yā nūū ñúhūn jā má ndáhvā cuiti, ncachī Juan.

Jā ní jenduté Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³Ñúcuán de nī nquee Jesús región Galilea, de nī nquenda yā yūte Jordán nūū íyó Juan, tácuā scuénduté dē yā.

¹⁴Sochi nduú cúnī Juan scuénduté dē yā, chi nī ncāhān dē jíin yā: Sa cánuú jā scuénduté maá ní sāán, ¿de nāsa cúu jā sa nūū sá vāji ní? ncachī dē.

¹⁵De nī ncāhān Jesús jíin dē: Nduú chi sáhá nú, chi súcuán cánuú jā squíncuu ó ndācá jā tátúni Yāa Dios, ncachī yā. Ñúcuán de nī scuénduté dē yā.

¹⁶De tá nī ncuu nī jenduté yā, de nī nquee yā ndute. De nī nune-ni nūū ndéē Yāa Dios andiví, de nī jinī yā jā cúun Espiritu Yāa Dios vāji, de cáá tá cáá iin paloma, de nī jinū xini yā.

¹⁷De ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíin, de cúsiī ndasí inī nī jíin, ncachī.

Jā ní jito túnī tāchi Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 Ñúcuán de nī jinū Jesús jondē nūū ñuhun tñhá nī nsáhá Espiritu Santo. Chi ñúcuán coto túnī tāchi cúnáhnú yā, chi cúnī jā sáhá yā cuāchi.

²De nī iyo nditē inī yā ūū xico nduú ūū xico ñuú, sá de nī nquiji sōco nūū yā.

³De nī nquenda maá tāchi cúnáhnú jā coto túnī ji yā, de nī ncāhān jíin yā: Tú maá nú cúu Sehe Yāa Dios de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāa cajī nū, ncachī.

⁴De nī ncāhān yā jíin: Nduú chi yósō nūū tutū īi: Nsūú mátúhún-ni stāa cúu jā tēcū nchivi, chi suni jíin ndācá tūhun jā cāhān Yāa Dios, ncachī yā.

⁵Ñúcuán de cuāhān tāchi cúnáhnú jíin yā jondē Jerusalén jā cúu ciudad īi. De nī jani ji yā xini torre templo.

⁶De nī ncāhān ji jíin yā: De tú Sehe Yāa Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū ñúhūn, chi scácu yā ndóhó. Chi súcuán yósō nūū tutū: Tetínú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó. De canee ndá yā ndóhó, tácuā mā scáchihi nú jēhē nū nūū yúu. Cáchi tutū, ncachī tāchi.

⁷De nī ncāhān Jesús: Nduú chi suni yósō cā nūū tutū jā má cōtó túnī nchivi Jētohō ji Yāa Dios, á scácu yā ji á nduú, ncachī yā.

⁸De tāchi cúnáhnú nī jeca tucu ji yā cuāhān ji jíin yā xini iin yucu súcún ndasí. De nī stéhēn ji ndācá nación níi cāhnú ñayiví nūū yā, de vii ndasí cáá ndihi.

⁹De nī ncāhān jíin yā: Ndācá yáhá taji nī nūū nū, de tú cuiñi jítí nú chinúhūn nú nduhū, ncachī.

¹⁰Ñúcuán de nī ncāhān Jesús nūū tāchi: Satanás, cujiyo cuāhān, chi yósō

nūū tutū jā ná chíñúhún nchivī maá Jē-tohō ji Yāa Dios, de nūū mātúhún-ni yā satíñú ji, ncachī yā.

¹¹Ñúcuán de nī ncujiyo-ni tāchī cúñáhnú cuāhān. De nī nquenda ndá ángel Yāa Dios nī nchindeé ndá yā.

**Jā ní nquijéhé Jesús nácani yā
tūhun región Galilea**

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹²De tá nī nīhīn Jesús tūhun jā yíhí Juan vecāa, de cuānohōn yā región Galilea.

¹³De nduú ní ndéē yā ñuū Nazaret, chí nī jēhēn yā nī ndeē yā ñuū Capernaum. De ñuū ñúcuán cáa yuhú mar, maá región Zabulón jín Neftalí.

¹⁴De súcuán nī ncuu tácu quee ndaā tūhun nī ntee Isafas, tē nī nacani tūhun Yāa Dios janahán:

¹⁵Región Zabulón jín Neftalí,
ichi jā cuāhān yuhú mar, lado yūte Jordán nūū quenda ncandīi,
jín región Galilea nūū ndéē nchivī ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā.

¹⁶Nchivī ñúcuán chí modo nūū neē ndéē ji,

de stúu yā luz yā nūū ji.

De nchivī ja ñatin naā, nīhīn ji tūhun vāha ndasí,

suu tūhun jā scácu yā ánō ji.

Ncachī Isafas.

¹⁷De jondē quivī ñúcuán nī nquijéhé Jesús nácani yā tūhun, de súcuán nī ncāhān yā: Nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú, chí ja nī ncuñatin Yāa ndéē andivī jā tatúnī yā nūū nū, ncachī yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēe tíin tiacá

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸De jica Jesús yuhú mar Galilea cuāhān yā. De nī jini yā nūū ūū tēe, de ñani ndúū dē. De iin dē cúu Simón jā suni nání Pedro, de incā dē cúu Andrés. De tēe tíin tiacá cúu ndúū dē, de chúhun dē ñunu dē inī mar.

¹⁹De nī ncāhān yā jín ndúū dē: Cunicoín nduhū ná cóhōn, de nasāhá nī ndóhó tēe jā nīhīn cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūū nīhīn nū tiacá, ncachī yā.

²⁰Ñúcuán de nī sndóo ndúū dē-ni ñunu dē, de nī jēcuniquín dē yā.

²¹De nī jica yā jacú cā, de nī jini yā nūū ūū cā tēe, de suni ñani ndúū dē. De cúu dē Jacobo jín Juan, ndúū sehe Zebedeo. De ndéē dē inī barco jín tatá dē Zebedeo, náchicatún dē ñunu dē. De suni nī ncana yā ndúū dē jā cunicoín dē yā.

²²De nī sndóo dē-ni tatá dē jín barco, de nī jēcuniquín dē yā cuāhān dē.

Jā ní stéhēn yā nūū cuāhā nchivī

(Lc. 6.17-19)

²³De nī jica nuu Jesús ní región Galilea, nī stéhēn yā tūhun inī ndá vehe īi jā cúu sinagoga. De nī nacani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāa Dios. De nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū ndacá-ni cuēhē.

²⁴De nī jītē nuu tūhun yā cuāhān ní región Siria. De nūū yā nī nquisiáha ji ndacá nchivī cúhū, nchivī jā ndóho quéhén nūū cuēhē, jín jā jātū, jín jā ñúhún tāchī inī, jín jā jīhī yihí, jín jā ní nduehlé. De nī nasāhá vāha yā ndá ji.

²⁵De cuāhā nchivī región Galilea jín Decápolis, jín nchivī ciudad Jerusalén jín región Judea, jín ndá ñuū jā íyó incā lado yūte Jordán ichi nūū quenda ncan-dīi, nī jēcuniquín ndá ji yā.

Jā ní nacani yā tūhun jondē yucu

5 De nī jini Jesús nūū ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncaa yā yucu cuāhān yā, de nī jēcundeē yā. De ndá tēe scuáha jín yā, nī nquenda dē nūū yā ñúcuán.

²De nī nquijéhé yā nī stéhēn yā ndá tūhun yáhá nūū dē:

Tùhun nācā ndetū

(Lc. 6.20-23)

³Nācā ndetū ndá nchivī jā jínī ji jāá nduú íyó vāha ánō ji siquī cuáchi ji, chi ja nī nquīvi ji ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji.

⁴Nācā ndetū ndá nchivī cúcuécá inī, chi ndusiī inī ji sáhá Yāā Dios.

⁵Nācā ndetū ndá nchivī vitá inī, chi nī nquee yuhú yā jā cutahví ji ñayiví.

⁶Nācā ndetū ndá nchivī jā tá-ni cúu jā cócon ji yíchi ji, suni súcuan cúu jā cúnī ndasí ji squíncuu ji tiñu ndāā, chi maá yā chindeé yā jā cuu squíncuu ji.

⁷Nācā ndetū ndá nchivī jā cundáhvi inī táhán, chi suni cundáhvi inī Yāā Dios ji.

⁸Nācā ndetū ndá nchivī jā íyó ndoo inī ánō ji, chi cunī ji nūū Yāā Dios.

⁹Nācā ndetū ndá nchivī jā násāhá mānī táhán, chi cāhān Yāā Dios jā sēhe yā cúu ji.

¹⁰Nācā ndetū ndá nchivī jā jínī ūhvi incā nchivī ji siquī jā sáhá ji tiñu ndāā, chi ja nī nquīvi ji ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji.

¹¹Nācā ndetū ndá nú tú cāhān nāvāha ji nūū nū jā siquī nduhū, de sáhá nāvāha ji ndóhó, de stáyáhvi ji ndóhó, vísō nduú nā cuáchi nú.

¹²De sáhá sīī ndá nú inī nū túsáá, de sa vīhí cā cusīī inī nū, chi cáhnú ndasí coo táhvi nū jondē andiví. Chi suni súcuan nī jini ūhvi ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jā ní nquiji xihna cā nsūū cā ndá ndóhó.

Tùhun yátá siquī ñīī jínī siquī luz

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35; 11.33)

¹³Ndá máá nú chi cúu nú inī ñayiví tá cúu ñīī jā yíhí nūū cūñu tácuā mā téhyū. De tú ñīī ná nāā jā ūghuā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu? Nduú cā tiñu cuitī cā, chi sa cutē nchivī de cuāñū ji siquī.

¹⁴Ndá tiñu vāha jā sáhá nú cúu tá cúu luz inī ñayiví. De cúu nú tá cúu iin ñuū jā yósō xīnī yūcú, de mā cúu coo yuhū.

¹⁵De ni nduú scuíquīn nchivī iin lám-para de chihi ji chījin cajón, chi sa jání ji nūū súcún tácuā stúu nūū ndá jā ndéē inī vehe.

¹⁶De suni súcuan stéhēn nū luz maá nú nūū ndá nchivī, de suu cúu jā cunī ji ndá tiñu vāha sáhá ndá nú, de cāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Tatá nú jā ndéē yā andiví.

Jā ní stéhēn yā siquī ley Yāā Dios

¹⁷Mā cānī inī ndá nú jā vāji nī jā snāā ni ley jā ní jēhe Yāā Dios nūū Moisés, jínī jā snāā ni ndá tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun yā janahán. Nduú vāji nī jā snāā ni, chi sa jā stéhēn cājí nī tūhun ndíso.

¹⁸Chi ndāā cāhān ni jínī ndá nú jā juni íyó andiví jínī ñayiví, de mā nāā cuitī ni iin punto ni iin letra nūū tutū ley yā, chi jondē quee ndāā ndihi tūhun jā cāhān.

¹⁹Túsáá de tú iin nchivī nduú squíncuu ji iin tūhun yáhá jā ndácu ley yā, vísō iin tūhun lulí cā cúu, de tú stéhēn ji jā suni súcuan sáhá sava cā nchivī, túsáá de cuu ji nchivī núu cā inī andiví nūū tátúnī Yāā Dios. Sochi tú iin nchivī squíncuu ji de stéhēn ji jā squíncuu nchivī, túsáá de cuñáhnú ji inī andiví nūū tátúnī Yāā Dios.

²⁰Chi cāhān ni jínī ndá nú, tú mā cōó ndāā cā tiñu sáhá nú nsūū cā tiñu sáhá ndá tēe stéhēn ley janahán jínī ndá tēe grupo fariseo, de mā quívi cuitī nū ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū nū.

Jā ní stéhēn yā jā má quítī inī ō

(Lc. 12.57-59)

²¹Ja nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jínī nchivī janahán jā má cáhnī ji ndiyi, de nā-ni nchivī tú cahnī ji ndiyi, de quihīn ji nūū justicia, cáchi.

²² Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú, vísó vāchi jā quiti inī iin nchivī cunī ji táhān ji, de suni quihīn ji nūū justicia. De tú iin nchivī cáhān nāvāha ji nūū táhān ji, túsaa de quihīn ji nūū justicia cúnáhnú cā. De tú iin nchivī cáhān ji nūū táhān ji: Ndóhó tēe naā ndasí, cachí ji, túsaa de quivi ji nūū nūhūn infierno de tú mā nācani inī ji.

²³ Túsaa de tá quenda ndá nú nūū altar jín jā sōcō nū nūū Yāa Dios, de tú nūcūhun inī nū jā ní nsáhá nú cuāchi síqui táhān nú,

²⁴ túsaa de squéndōo nú jā sōcō nū xiín altar, de xihna cā quihīn nū jā ndumanī nū jín táhān nú. De sá de ndicó cóo tucu nú jā sōcō nū.

²⁵ De tú iin nchivī quihīn ji jín nú nūū justicia jā cáhān ji cuāchi síqui nū, túsaa de juni cuāhān nū jín ji ichi de sáhá ndāa maá nú jín ji, tácu mā squívi ji ndóhó nūū juez. Chi juez sihá dē ndóhó nūū policía, de policía chihi dē ndóhó vecā.

²⁶ De ndāa cáhān ni jín ndá nú jā má quēé cuiti nū nūcuán chi jondē chunáa nú ndihi cuiti xūhūn jā jícān ndá dē.

Jā ní stéhēn yā jā má cásíquí ndéē tāhān

²⁷ Nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān janahán jā má cásiquí ndéē tāhān nchivī.

²⁸ Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú jā tú iin tēe ndéhé dē nūū iin ñahan jā ndíyo inī dē ña, nūcuán de ja nī ncásiquí ndéē dē ñahan nūcuán inī ánō dē.

²⁹ Túsaa de tú tīnūú lado cuáhá nú sáhá jā quivi nú cuāchi, de vāha cā tavā nū de squéne nú, tácu mā sáhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā jā naā iin tīnūú nú nsūú cā jā coo ndihi yiqui cúñu nú de quihīn nū infierno.

³⁰ De tú ndahá cuáhá nú sáhá jā quivi nú cuāchi, de vāha cā quehndē nū de squéne nú, tácu mā sáhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā jā naā iin ndahá nú nsūú cā

jā coo ndihi yiqui cúñu nú de quihīn nū infierno.

Jā ní stéhēn yā jā má ndúsín táhān

(Mt. 19.3-9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹ De suni nī ncāhān jondē janahán: Tú ní iin cúnī jā sndóo ñasíhí, de ná cuáha acta nūū ña jā ndusín jín ña.

³² Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú, tú iin tēe sndóo dē ñasíhí dē, de tú nsūú jā ndiī ña, túsaa de sáhá dē jā casíquí ndéē ña jā cundeē ña jín incā tēe. De tú iin tēe cueca dē ñahan jā ní nquendōo, suni cásiquí ndéē dē ña.

Jā ní stéhēn yā síqui tūhun jā cáhān téyí

³³ De suni nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jín nchivī janahán: Tú nī ncāhān téyí nú jā squíncuu nú, jínī jínúú Yāa Dios, túsaa de cánúú jā squíncuu nú jā ní ncāhān nū.

³⁴ Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú jā ni iin síqui tiñu mā cáhān téyí nú jondē jín síví Yāa Dios. De tú cáhān téyí nú de nduú vāha jā nacunehen nú andiví, chi suu cúu nūū íyó mesa nūū tátúnī Yāa Dios.

³⁵ De juni mā nacunehen nú ñayiví, chi suu cúu modo teyū nūū yósō jēhē yā. De juni mā nacunehen nú Jerusalén, chi suu cúu ciudad maá Yāa jā cúu Rey cúnáhnú.

³⁶ De juni mā cáhān téyí nú jā ná cundeē cuāchi síqui nū de tú nduú cáhān ndāa nū. Mā cáhān nū súcúan, chi mā cúu cuiti sáhá nú jā ni iin ixi xínī nū nducújín á ndutuún.

³⁷ Chi súcúan-ni cáhān nū: Cuu, cachī nū. Nduú, cachī nū. Chi tú chisó nú cā tūhun cáhān nū, de nūū tächī vāji.

Jā ní stéhēn yā jā má nácuāha ó jā ndutahvī nchivī

(Lc. 6.29-30)

³⁸ Nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jín nchivī janahán: Tú iin tēe sndáhvā

dē tinūú táhán dē, de suni sūcuán ná ndáhvā tinūú maá dē. De tú iin tēe sndáva dē nūhun táhán dē, de suni sūcuán ná ndáva nūhun maá dē.

³⁹ Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú: Mā nácuāha nú jā ndutahví tēe jā sáhá nāvāha ndóhó. Chi tú ní tēe caní dē cūñu nuū lado cuáhá nú, de vāha cā suni cuāha nú incā lado caní dē, nsūú cā jā nacuāha nú jā ndutahví dē.

⁴⁰ De tú ní tēe stáyáhvī dē ndóhó de candeē dē camisa nū, de suni cuāha nú tūhun jā quihín dē jín jondē sōo nū.

⁴¹ De tú ní tēe scáca dē ndóhó jā cuiso nū ndatínú dē iin kilómetro, de caca nú tū kilómetro jín dē.

⁴² De nā-ni nchiví tú jícān jī ndatínú nú, de cuāha nú nū jī. De nchiví jícān nū ndatínú nú, de mā sásáhán nú jā cuāha nú nū jī.

Tūhun jā cundáhvī iní ō nchiví jā jíní ūhvī yóhó

(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³ De suni nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jondē janahán: Cundáhvī iní nū nchiví jā íyó mānī jín nú, de quítī iní nū nū nchiví jā jíní ūhvī ndóhó.

⁴⁴ Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú: Cundáhvī iní nū nchiví jā jíní ūhvī ndóhó. De cācān táhvī nū jā váha cuu nchiví jā cáhān nāvāha síqui nū. De sáhá vāha nú jín nchiví jā quítī iní jíní ndóhó. De cācān táhvī nū jēhē nchiví jā cáhān nēhén nū nū de sáhá xēen jī ndóhó.

⁴⁵ De sūcuán stéhēn nū jā cúu nú sēhe maá Tatá nú, Yāa ndēē andiví, chi maá yā jēhe ncandī jā cutūu nū nchiví nēhén jín nū nchiví vāha. De jēhe yā sāvī nū nchiví sáhá tiñu ndāa jín nū nchiví sáhá tiñu nēhén.

⁴⁶ Chi tú íyó mānī nū jín maá-ni nchiví jā mānī jín nú, de nduú nā táhvī nihín nū nū yā. Chi jondē ndá tēe stáhví jā stútú xūhún nū, suni sūcuán sáhá ndá dē.

⁴⁷ De tú maá-ni táhán nú cáhān vāha nú jín, ¿de nā tiñu vāha sáhá nú túsaá? Chi jondē nchiví jā nduú cándíja Yāa Dios, suni sūcuán sáhá ndá jī.

⁴⁸ Túsaá de ndāa ná cóo ndihi jā sáhá nú, tá cúu nū íyó ndāa ndihi jā sáhá Tatá nú, Yāa ndēē andiví.

Jā ní stéhēn yā síqui nāsa sáhá ó tiñu vāha

6 De jā sáhá nú ndācá tiñu vāha nū Yāa Dios, de coto nú jā má sáhá nijín nū jā cuní nchiví de cuetúhún jī ndóhó. Chi tú sūcuán sáhá nú, de nduú nā táhvī nū cuāha maá Tatá nú, Yāa ndēē andiví.

² Jā nūcuán tá sáhá nú caridad, de mā sáhá nú jā cuní ndá nchiví, tá cúu nū sáhá ndá tēe stáhví-ni, ínī dē nū cú-chitú nchiví iní ndá vehe ī sinagoga jín nū yáhvī. Chi sūcuán sáhá ndá dē tácuā cuetúhún nchiví dē. De ndāa cáhān ni jín ndá nú jā nūcuán-ni cúu táhvī dē, suu jā jétúhún nchiví dē.

³ Sochi ndá ndóhó, tá sáhá nú caridad, de sáhá yuhū nū, tácuā jondē amigo vāha nú mā cūnī jā sáhá nú.

⁴ Sūcuán sáhá yuhū nū caridad. De maá Tatá nú jā ndéhé jā sáhá yuhū nū, iin quívī de cuāha yā táhvī cuu nú.

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān táhvī ō

(Lc. 11.2-4)

⁵ De tá jícān táhvī ndá nú, de mā sáhá nú tá sáhá ndá tēe stáhví-ni. Chi jétahān iní ndá dē cuiñi dē cācān táhvī dē nū íyó chitú nchiví iní ndá vehe ī sinagoga jín squínā calle, tácuā cuní nchiví de cuetúhún jī dē. De ndāa cáhān ni jín nú jā nūcuán-ni cúu táhvī dē, suu jā jétúhún nchiví dē.

⁶ Sochi ndá ndóhó, de tá jícān táhvī nū, de ndiví nú iní vehe nú de nacasī nū viéhé. De cācān táhvī nū nū maá Tatá nú, Yāa jā íyó yuhū jín nú. Nūcuán de maá Tatá nú jā jíní yā jā sūcuán sáhá yuhū nū, cuāha yā jā jícān nū.

⁷ De jā jícān táhvī nū, de mā cáhān nū cuāhā vuelta ndá tūhun jāā nduú nácani inī nū de cáhān nū-ni, tá cúu nūū sáhá ndá nchivī jāā nduú jínī tūhun Yāā Dios. Chi jāni inī ji jā tú nahán súcuán cáhān ji, de cunini yā, de nduú.

⁸ Túsaá de mā sáhá nú tá cúu nūū sáhá ndá ji. Chi maá Tatá nú ja jínī yā naá cúu jā jínī nūhún nú jondē ncháha ca cācān nū nūū yā.

⁹ Túsaá de suha cācān táhvī ndá nú: Tatá ndá sá jā ndēē ní andiví, níní ná cóo yínúhún sá nūū ní, chi Yāā īi cúu ní.

¹⁰ De nūhún inī sá jā ñamā ná quíji quívi tatúnī ní ní ñayiví yáhá.

De ná cóo ndācá tiñu jā jétahān inī maá ní, tá cúu nūū íyó inī andiví, suni súcuán ná cóo inī ñayiví.

¹¹ Stāā jā tēcū ndá sá ndācá quívi, taji ní nūū sá mitan.

¹² De cune cáhnú inī ní nūū cuāchi jā sáhá ndá sá nūū ní, tá cúu nūū née cáhnú inī ndá sá nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū sá.

¹³ De mā cuāha ní tūhun jā coto túnī tāchi sāán,

chi sa scācu ní sāán nūū ndācá jānēhén. Chi maá ní cúu Yāā tátúnī, de tīin ní poder,

de vii ndasí cúñáhnú ní ní cání. Súcuán ná cóo. Amén.

Cachī ndá nú.

¹⁴ Chi tú cune cáhnú inī ndá nú nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, de suni súcuán cune cáhnú inī maá Tatá nú andiví nūū cuāchi nú.

¹⁵ Sochi tú mā cune cáhnú inī nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, de suni súcuán mā cune cáhnú inī maá Tatá nú nūū cuāchi nú.

Jā ní stéhēn yā sīquī tūhun conditē inī

¹⁶ De tá íyó nditē inī ndá nú jā chíñúhún nú Yāā Dios, de mā sáhá nú tá

sáhá ndá tēe stáhvī-ni. Chi sáhá ndá dē jā cáá xíí nūū dē, de súcuán de stéhēn dē nūū nchivī jā íyó nditē inī dē, tácuā cuetúhún ji dē. De ndāā cáhān ni jínín nú jā nūcuán-ni cúu táhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

¹⁷ Sochi ndá maá nú, tá íyó nditē inī nū de sa nasáhá vāha nú xīnī nū de quiti nuú nú,

¹⁸ tácuā mā cūnī nchivī jā íyó nditē inī nū. Chi maá-ni Tatá nú jā ndēē yuhū yā jínín nú, cunī yā, de iin quiví de cuāha yā táhvī cuu nú.

Nāsa coo cuicá ó jondē andiví

(Lc. 12.33-34)

¹⁹ Mā cúndihvī inī ndá nú jā scáyā nū ndatíñú jā cucuicá nú inī ñayiví yáhá, chi quívi tiquixín, de néne xaha, de tíví. De suni quívi jācuíhná de sacuíhná.

²⁰ Chi sa sáhá nú ndācá tiñu vāha tácuā cāyā táhvī nū jondē andiví. Chi nūcuán mā quívi tiquixín ni mā nēné xaha jā tíví, de ni mā cūū quívi jācuíhná jā sacuíhná.

²¹ Chi jondē nūū nihīn nū táhvī vāha nú, nūcuán cúu nūū ndíhvī inī nū sīquí.

Tinūū cúu lámpara yiqui cúñu

(Lc. 11.34-36)

²² Tinūū nú cúu tá cúu lámpara nūū yiqui cúñu nú. Túsaá de tú tinūū nú íyó nijín, de ní-ni yiqui cúñu nú cunijín.

²³ Sochi tú nduú íyó nijín tinūū nú, de ní-ni yiqui cúñu nú íyó neē. De suni súcuán cúu ánō nū, chi tú maá-ni jā jāni nēhén inī nū, de nācā neē cā íyó inī ánō nū túsaá.

Jā má cúndihvī inī ō sīquī xūhún

(Lc. 16.13)

²⁴ Ni iin mozo mā cūū satíñú dē nūū ūū patrón. Chi quítī inī dē cunī dē iin de coo manī dē jínín incā, á squíncuu vāha dē nūū iin de sáhá jēhe inī dē nūū incā. De suni súcuán mā cūū satíñú nú nūū Yāā

Dios de tú maá-ni sīquī xūhún ndíhvī inī nū.

Yāa Dios jíto yā yóhó

(Lc. 12.22-31)

²⁵ Túsaá de cáhān ni jín ndá nú: Mā nácani ndasí inī nū sīquī jā cutecū nū, tú nāsa caji nū coho nú, ni sīquī sahma, tú nāsa cuhun nú. Chi Yāa Dios ni nsáhā yā jā técu nū jín yiqui cúnu nú, de nā oncā cúu jā má cuáha yā jā caji nū jín jā cuhun nú.

²⁶ Cūndehé ndá nú nāsa técu ndá saā, chi nduú jáquín tī, de nduú nástútú tī jā chuvāha tī, de ni nduú yacā tī. De vísō sūcuán de maá Tatá nú andiví scāji yā tī. ¿De á nduú cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsūú cā ndá saā nūcuán?

²⁷ ¿De ní iin nú, á cuu scuáhnu nú maá nú sava metro cā, vísō ná nácani ndasí inī nū?

²⁸ ¿De nūcu nácani ndasí inī ndá nú jā má nīhīn nū sahma? Cūndehé ndá nú nāsa jée ndá itā yucú. Chi nduú sátíñú, de ni nduú quéhen.

²⁹ De cáhān ni jín ndá nú jā juni rey Salomón, quivī jā ní nūhun dē sahma váha ndasí, de ni nduú ní nūhún dē sahma vii sūcuán tá cúu nūú íyó ndá itā.

³⁰ De tú sūcuán jéhe Yāa Dios sahma vii nūú itā yucú jā íyó nūú nūhún mitan de teēn de cayū nūú nūhún, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduú cándíja nīhīn ndá nú jā jíto yā ndóhó?

³¹ Túsaá de mā nácani ndasí inī nū sīquī jā caji nū, jā coho nú, jā cuhun nú.

³² Chi maá-ni sīquī yáhá cúu jā ndíhvī inī nchivī ñayiví jáa nduú cándíja. Sochi ndá máa nú, chi íyó Tatá nú andiví, de jini yā jā jini nūhún nú ndācá yáhá.

³³ De sa cánuú cā jā cundihvī inī nū sīquī tiñu jā ndācu Yāa Dios nūú nū, jín sīquī jā sáhá nú tiñu ndāa jā jétahān inī yā. Nūcuán de sáhá yā jā nīhīn nū ndācá yáhá.

³⁴ Túsaá de mā nácani inī nū tú quiji tūndóhó teēn, chi mitan cúu mitan de teēn cúu teēn. Chi canī inī nū sīquī tūndóhó jā íyó tá iin iin-ni quivī.

Jā má cáhān ō sīquī cuāchi táhán ó

(Lc. 6.37-38, 41-42)

7 Mā cáhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī nāsa sáhá ji, tácuā suni mā cáhān Yāa Dios cuāchi sīquī maá nú jā sáhá nú sūcuán.

² Chi tá cúu nūú cáhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī, suni sūcuán cáhān yā sīquī cuāchi maá nú. De tá-ni ndíhvī inī nū sīquī cuāchi ji, saā-ni cundihvī inī yā sīquī cuāchi nū.

³ Chi cuāchi táhán nú cúu modo jā ñúhún iin yācá lúli tinūú ji. ¿De nūcu sáhá nú cuenta jā sūcuán, de nduú sáhá nú cuenta cuāchi maá nú jā cúu modo jā ñúhún iin vitū tinūú máa nú?

⁴ ¿De nūcu cáhān ndá nú jín táhán nú: Ná távā ni yācá jā ñúhún tinūú nú? De nduú nácani inī nū jā ñúhún iin vitū tinūú máa nú.

⁵ Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú túsaá. Xihna tinūú maá nú tavā nū vitū, sá de cuu cūndehé váha nú jā tavā nū yācá tinūú táhán nú.

⁶ Mā sáhá fuerza nū nchivī nēhén jā quivī ji nūú tūhun iī yā de tú nduú cúnī ji. Chi nenda ji sīquī nū tá cúu tinā jā tīn tī ndóhó. De mā nácani nú tūhun yā nūú nchivī jáa nduú cúnī cuitī cuetáhvī. Chi cúu ji tá cúu quini jā jáñu tī sīquī perla jā ndēe yāhvi cā.

Cācān ō nūú yā de nīhīn ō

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ Cācān nūú Yāa Dios, de taji yā nūú nū. De nducú nú ndācá jā váha jā íyó nūú yā, de nīhīn nū. De cācān táhvī nū jondē nīhīn nū, tá cúu nūú sáhá nchivī jā scāján viéhé jondē nune quivī ji.

⁸ Chi ndācá nchivī jā jícān, cuāha yā nūú ji. De nchivī ndúcú, chi nīhīn ji. De

nchiví cáhān, nune yā ichi jā nihīn ji jā cūnī ji.

⁹ ¿De ní iin nú, de tú sēhe nú jícān ji stāā nūū nū, de á cuāha nú iin yūū nūū ji?

¹⁰ De tú jícān ji iin tiacá, ¿de á cuāha nú iin cōō nūū ji? Nduú cuiti jā sūcuán.

¹¹ Túsaá de ndá máá nú vísō nchiví íyó cuāchi cúu nú, de jínī nū cuāha nú jā vāha nūū sēhe nú. De nā oncā cúu maá Tatá nú andiví jā má cuāha yā jā vāha nūū nchiví jā jícān nūū yā.

¹² De tá-ni cúu jā cūnī ndá nú jā sáhá vāha nchiví jíní nú, saá-ni sáhá vāha nú jíní ji. Chi sūcuán tátunī tutū ley Moisés jíní tutū ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios.

Siquí jā quívi ó viéhé túū

(Lc. 13.24)

¹³ Cundihví inī ndá nú quívi nú ndahá Yāā Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhé túū. Chi viéhé jíní ichi jā cuāhān nūū tātū tāhvī nchiví, jítē de cáhnú, de cuāhā ji quívi nūcuán.

¹⁴ De viéhé jíní ichi jā cuāhān nūū nihīn tāhvī ji cutecū ji, chi tūū viéhé de cuíñí ichi, de jacū ji-ni nihīn.

Jíní tiñu jā sáhá nchiví de cunī ō nāsa nchiví cúu ji

(Mt. 12.33-37; Lc. 6.43-44)

¹⁵ De mā cándíja cuiti nū ndá tēe stáhví jā cáhān dē jā tūhun Yāā Dios nácani dē. Chi modo ticáchí, quiti jāá nduú xēēn, sūcuán sáhá ndá dē vāji dē nūū nū. Sochi inī ánō dē chi cúu dē tá cúu yihī, quiti xēēn.

¹⁶ Jíní tiñu sáhá ndá dē de cunī ndá nú nāsa tēe cúu dē. Chi cúu tá cúu ñutun jā jíní jāvíxi jā cúun de jíní ō tū ñutun vāha cúu. De nduú nihīn ō uva xīnī ñutun íñú, de ní nduú nihīn ō higo xīnī iñu quími.

¹⁷ Chi ndācá ñutun vāha chi jéhe jāvíxi vāha, de ñutun néhén chi cúun jāvíxi néhén.

¹⁸ Iin ñutun vāha mā cūún jāvíxi néhén, de iin ñutun néhén mā cuāha jāvíxi vāha.

¹⁹ De ndācá ñutun jāá nduú jéhe jāvíxi vāha, chi tēhndē de cāyū nūū nūhūn.

²⁰ De saá-ni cúu ndá tēe nūcuán, chi jíní tiñu sáhá dē de cunī nū nāsa tēe cúu dē.

Nsūú ndihi nchiví quívi andiví

(Lc. 13.25-27)

²¹ Nsūú ndihi nchiví jā cáhān ji Jētoho ji nduhū cúu jā quívi nūū tátunī Tatá nī jondē andiví. Chi jā quívi cúu maá-ni nchiví jā squíncuu tiñu jā cūnī Tatá nī andiví.

²² De quívi jā sáhá ndāā ni tiñu nchiví, de cuāhā ji cáhān jíní nī: Jētoho ndá sá, jíní síví ní nī nacani ndá sá tūhun ní, de jíní síví ní nī ntavá sá tāchī, de jíní síví ní nī nsāhā sá cuāhā tiñu nāhnú jā sáhvi inī nchiví sáhá. Cachi ji.

²³ Nūcuán de cáhān ni jíní ji: Nduú jíní cuiti ni ndá nú. Cujiyo quihīn nū, chi nchiví sáhá tiñu néhén cúu nú, cachī ni.

Tūhun siquí ūū vehe

(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴ Túsaá de ndācá nchiví jā jíní tūhun cáhān ni de squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe jā ní nacani vāha inī, de ní jaquín dē vehe dē siquí toto.

²⁵ De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tāchī xēēn, de nī nchindahá vehe nūcuán. Sochi nduú ní jícó cáva, chi siquí toto yósō.

²⁶ De ndá nchiví jā jíní tūhun cáhān ni de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe naā jā ní jaquín dē vehe dē nūū nūtín.

²⁷ De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tāchī xēēn, de nī nchindahá vehe nūcuán. De ní jícó cáva-ni, de ní naā īi-ni, ncachī Jesús jíní ndá ji.

²⁸ De tá ní jinu nī ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de nchiví cuāhā nūcuán nī

nsāhvi inī ji nī jini ji tūhun jā ní stéhēn yā.

²⁹ Chi nī stéhēn vāha yā nūū ji, chi maá yā cúu jā ndíso tīnú sīquī ndihi. De ndá tēe jā stéhēn ley janahán, nsūú súcuán stéhēn ndá dē.

**Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe
ndóho cuēhē stéhyū**

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

8 De nī nuu Jesús yucu ñúcuán, de cuāhā nchivī níquín ji yā.

² De iin tēe ndóho cuēhē stéhyū, nī nquenda dē nūū yā. De nī jēcuīnī jītí dē nūū yā, de nī ncāhān dē jín yā: Señor, jíní sá jā cuu sāhá ní jā nduvāha sá, de tú cúnī ní, ncachī dē.

³ De Jesús nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī nī nasāhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín dē: Mā cāchí cuití nū nūū nī iin. Chi quihīn nū stéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāā Dios, tá cúu nūū ní ntatúnī Moisés janahán, tácuā cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā mozo capitán

(Lc. 7.1-10)

⁵ De nī nquīvi Jesús ñūū Capernaum. De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī dē jín yā:

⁶ Señor, mozo sá cáá ji vehe sá, chi nī nduvehlé ji de ndóho ndasí ji, ncachī dē.

⁷ De nī ncāhān Jesús: Cōhōn de nasāhá vāha nī ji túsáá, ncachī yā.

⁸ De nī ncāhān capitán jín yā: Señor, nduú cúnáhnú sá jā quhīn ní quīvi ní vehe sá. Chi maá jā cāhān ní-ni, de ná ndúvāha-ni mozo sá.

⁹ Chi maá sá suni ndíso tīnú sá jā ní nsāhá ndá tēe cúnáhnú cā. De cúnáhnú sá nūū ndācá soldado sá. De tú cāhān sá

jín iin dē jā quhīn dē, de cuāhān dē. De tú cāhān sá jín incā dē jā quiji dē, de quíji dē. De tú ndacu sá iin tīnu nūū mozo sá, de sáhá ji, ncachī dē.

¹⁰ De tá nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī nsāhvi inī yā. De nī ncāhān yā jín ndá nchivī jā níquín ji yā: Ndāā cāhān nī jín ndá nú jā juni nación maá ó Israel nduú ní nīhīn nī nī iin nchivī jā cándíja nīhīn súcuán, tá cúu nūū cándíja tēe yáhá, vísō tēe incā nación jāā nduú jínī tūhun Yāā Dios cúu dē.

¹¹ De cāhān nī jín ndá nú jā quiji cuāhā nchivī ichi nūū quenda ncandī jín ichi nūū quée ncandī. De cundeē ji caji ji stāā jín Abraham jín Isaac jín Jacob nūū tátúnī Yāā Dios jondē andiví.

¹² Sochi sava nchivī nación Israel jā maá ji quīvi nícu, sa tavā yā ji quihīn ji nūū neē, chi nduú ní ncándíja ji. De ñúcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachī yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín tēe cúu capitán: Cuánohōn vehe nú, chi sāhá nī tá cúu nūū cándíja nú jā sāhá nī. De mozo dē nī nduvāha ji-ni maá hora ñúcuán.

**Jā ní nasāhá vāha yā
naná chíso Pedro**

(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

¹⁴ De nī jēhēn Jesús vehe Pedro. De nī jini yā naná chíso dē jā cáá ña yíhí quiji ña.

¹⁵ De nī ntiin yā ndahá ña, de nī nquee-ni quiji ña. De nī nacōo ña-ni, de nī nsāhá ña jā ní nchaji yā jín ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶ De tá nī ncuaā de nī nquenda ndá nchivī jín cuāhā nchivī jā ñúhún tāchī inī. De nī ntavā yā ndá tāchī cuāhān jín tūhun jā cāhān yā-ni. De suni nī nasāhá vāha yā ndācá nchivī cúhū.

¹⁷ De súcuán nī ncuu tácu quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán: Maá yā nī ncan-deē ndācá nūu cuēhē jā ndóho ó, ncachī Isaías.

Tūhun nchivī jā cúnī ji cuniquīn ji yā
(Lc. 9.57-62)

¹⁸ De nī jini Jesús jā ní jicó ndúu cuāhā nchivī yā. De nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā jā ná yāha ndá dē jín yā incā lado mar.

¹⁹ De iin tēe stēhēn ley janahán nī nquenda dē nūu yā, de nī ncāhān dē: Maestro, cuniquīn sá ní cōhōn ní-ni cúu nūu quhīn ní, ncachī dē.

²⁰ De nī ncāhān Jesús jín dē: Ndācá xíncuii chi íyó yavī cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochi maá nī, Yāa nī nduu tēe, ndúu nūu cūsūn nī, ncachī yā.

²¹ De incā tēe nī ncāhān dē jín yā, de tēe scuáha jín yā cúu dē: Señor, cundetū ní de ná quichiyuhū sá tatá sá xihna cā. Sá de cuniquīn sá níhīn, ncachī dē.

²² De nī ncāhān Jesús jín dē: Cuniquīn nduhū ná cōhōn. De sndóo ndá ndiyi ná chūhū ndá cā ndiyi, chi ndiyi cúu ndá nchivī jāa ndúu cándíja, ncachī yā.

**Jā ní jencuīnī tāchī níhin
jín mar nī nsāhá yā**

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Nūcuán de nī nquīvi Jesús inī barco, de ndá tēe scuáha jín yā nī nquīvi dē cuāhān dē jín yā.

²⁴ De nūu mar nī jiquīhi iin tāchī níhin, de nī scāa ndute mar, de nī nquīvi inī barco. De maá Jesús chi quíxin yā.

²⁵ De ndá tēe scuáha jín yā nī sndóto dē yā, de nī ncāhān dē: Señor, scácu ní yóhó, chi quēe ó chíjin ndute, ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿Nūcu yuhū ndasí ndá nú? De ndúu cándíja níhin nú jā cācu nú sāhá nī, ncachī yā.

Nūcuán de nī nacuiñi yā, de nī ncāhān yā nūu tāchī níhin jín nūu mar. De nī ncuu nañí-ni.

²⁷ De nī nsāhvi inī ndá dē, de nī ncāhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá, jā jondē tāchī níhin jín mar jétáhvi jā cáhān dē? ncachī ndá dē.

Uū tēe Gadara jā ndóho tāchī

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ De nī nquenda yā incā lado mar, maá región nchivī Gadara. De uū tēe nī nquee dē jondē nūu yíyuhū ndiyi, nī jē-cutáhān dē jín yā. De nūhún tāchī inī dē, de síqui jā xēen ndasí ndá tāchī, de nī iin nchivī ndúu cúu yāha ji ichi nūcuán.

²⁹ De nī ncana cóhó ndúu dē nī nsāhá tāchī: ¿Nūcu vāji ní nūu sá, Jesús Sēhe Yāa Dios? ¿A vāji ní yáhá jā sndóho ní sāán jondē ncháha ca quenda maá quīvi? ncachī.

³⁰ De jondē jícá jacū nūhún cuāhā quini jítu tī.

³¹ De ndá tāchī jā nūhún inī ndúu tēe nūcuán, nī ncāhān ndāhvī jín yā: Tú tavā ní ndá sá, de cuāha ní tūhun jā quīvi sá inī ndá quini nūcuán, ncachī.

³² De nī ncāhān yā jín: Cuáhān túsaá, ncachī yā. De nī nquee ndá tāchī inī ndúu tēe nūcuán, de nī nquīvi inī ndá quini. De ndá quini nī jinu tī de nī nincava tī iin yuhú cává, de nī nquēe tī ndute mar, de nī jihī tī.

³³ De ndá tēe jító ti nī jinu dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī nquenda ndá dē nūu, de nī ncachī tūhun dē ndá tiñu nūcuán, nāsa nī ncuu jā ní nquee ndá tāchī inī ndúu tēe nūcuán.

³⁴ Sá de ndihi nchivī nūu nī nquee ji cuāndēhé ji nūu íyó Jesús. De tá nī nquenda ji nūu íyó yā, de nī ncāhān ndāhvī ji jín yā jā ná quēe yā región nūcuán quihīn yā.

**Jā ní nasāhá vāha yā
iin tēe nī nduvehlé**

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9 Ñúcuán de nī ndivi Jesús inī barco. De nī nayāha yā cuāhān yā incā lado mar, de nī nenda yā ñuū maá yā.

² De nī nquisiáha nchivī iin tēe nī nduvehlé nūū yā, yósō dē nūū iin camilla. De nī jini Jesús jā cándfja ndá ji jā cuu nasāhá vāha yā tēe nī nduvehlé. De nī ncāhān yā jín dē: Ndundeé inī nū lflū, chi ja nēe cáhnú inī nī nūū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

³ Ñúcuán de jacū tēe stéhēn ley janahán, nī jani inī ndá dē sīquī yā: Jā cāhān tēe yáhá súcuán, de cāhān dē tūhun nāvāha jā quiti inī Yāa Dios.

⁴ De nī jini Jesús jā súcuán jani inī ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: ¿Nūcu jani nēhēn inī ndá nú jā cāhān nī tūhun nāvāha?

⁵ Jā ndúū tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cāhān nī jín tēe cúhū: Ja nēe cáhnú inī nī nūū ndācá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā cāhān nī: Nacōo de caca nú, chi ja nī nduvāha nú, cachī ní?

⁶ De mitan de ná stéhēn nī jā maá nī, Yāa nī nduu tēe, ndíso tñnú nī inī ñayiví yáhá jā cune cáhnú inī nī nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jín tēe nī nduvehlé: Nacōo de naquehen nú camilla nū de quínohōn nū vehe nú, ncachī yā.

⁷ Ñúcuán de nī nacōo dē-nī, de cuānohōn dē vehe dē.

⁸ De tá nī jini ndá nchivī jā súcuán nī nsāhá yā, de nī nchūhú ji. De nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios jā súcuán nī jēhe yā poder nūū iin tēe jā cuu nasāhá vāha dē nchivī, cáchi ji.

Jā ní ncana yā Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De nī jini yā nūū iin tēe nání Mateo, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī

ncāhān yā jín dē: Cuniquín nduhū ná cóhōn. De nī nacuiñi dē, de cuāhān dē jín yā.

¹⁰ Ñúcuán de nī jēhēn yā nī nchaji yā stāa vehe dē. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe jā sáhá cuāchi, suni ndéē ndá dē yáji dē stāa jín Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā.

¹¹ De ndá tēe grupo fariseo nī jini dē, de nī ncāhān dē jín ndá tēe scuáha jín yā: ¿Nūcu yáji maestro nū jín ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

¹² De nī jini Jesús, de nī ncāhān yátá yā jín ndá dē: Ndá nchivī íyó vāha, nduú jini ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jini ñúhún.

¹³ Cuāhán ndá nú túsaá, de nacani inī nū nā cuá cúu jā cāhān tūhun yáhá jā yósō nūū tutū ii: Cúni nī jā cundáhvī inī ndá nú táhán nú, nsūú jā sōcō nū ndá quiti nūū nī, ncachī Yāa Dios jondē janahán. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāa nduú cuāchi, jā cúu tá cúu nchivī íyó vāha, chi sa vāji nī jā cana nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nacani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

**Jā ní jicā tūhún ndá dē yā
siquī jā conditē inī**

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín Juan tēe scuénduté, nī nquenda dē nūū Jesús. De nī ncāhān ndá dē jín yā: Sāán jín ndá tēe fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī ndá sá nūū Yāa Dios. De ndá tēe scuáha jín maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuán?

¹⁵ De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A cuu conditē inī ndá dē juni íyó cā nī jín dē? ¿A cuu cucuéca inī nchivī jā íyó vico tándāhá juni ndéē tēe tándāhá jín ji? Sochi quiji quivī jā cujiyo tēe tándāhá, de quivī ñúcuán chi conditē inī ji.

¹⁶ De nī ncāhān yā ūū tūhun yátá siquī jāa nduú quétáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Nī

iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jée nūū iin sahma túhú. Chi tú súcuán de ndiyi pedazo jeé de tēhndē cā jā túhú, de cundicā cā nūū tēhndē.

¹⁷ De ni nduú chúhun vino jeé inī nīi túhú. Chi tú súcuán de ndātā nīi, de naā vino jīn nīi. Chi sa cánuú jā chuhun ji vino jeé inī nīi jée, de súcuán de quendōo vāha ndūū, ncachī yā.

**Tūhun sēhe síhí Jairo jīn
ñahan jā ní nquehé sahma yā**

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ De juni cáhān Jesús ndācā tūhun yáhá, de iin tēe cúñáhnú nūū nchivī hebreo nī nquenda dē nūū yā. De nī jēcuiñī jītí dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Sēhe síhí sá, cáta nī jīhī ji. De á mā cóhōn de tee ní ndahá ní ji, de natecū ji, ncachī dē.

¹⁹ De nī nacuiñī Jesús, de cuāhān yā jīn dē, de suni cuāhān ndá tēe scuáha jīn yā.

²⁰ De mähñú ndá nchivī jā cuāhān jīn yā nī nquenda iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuiyā ndóho ña cuēhē játí nīñī ña. De nī nquenda ña ichi chátā yā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

²¹ Chi nī jani inī ña: Vísō sahma yā ná nñhín nī quehé nī, de nduvāha nī.

²² De nī jicó cóto Jesús, de nī jinī yā nūū ña, de nī ncāhān yā: Ná ndúndeé inī nū tñhī. Chi nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā núcuán nī nduvāha nú, ncachī yā. De nī nduvāha ña maá hora núcuán-ni.

²³ De tá nī nquenda Jesús vehe tēe cúñáhnú, de nī jinī yā nūū ndá tēe cúu músico jā quíchuhū dē ndiyi, jīn nūū nchivī cuāhā, jácu cóhó ji.

²⁴ De nī ncāhān yā jīn ji: Cujiyo ndá nú, chi ñahan lúlí núcuán nduú ní jīhī ji, chi quíxin ji-ni, ncachī yā. De nī jācū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jinī ji jā ní jīhī sūchí núcuán.

²⁵ De nī ntavā yā ndá nchivī cuāhā, de nī nquívī yā inī vehe. De nī ntiin yā

ndahá ñahan lúlí núcuán, de nī natecū ji, de nī nacuiñī ji-ni.

²⁶ De ní región núcuán nī jītē nuu tūhun tiñu ñáhnú jā ní nsāhá yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūū tēe cuáá

²⁷ De nī nquee Jesús núcuán cuāhān yā. De ūū tēe cuáá cuāhān dē yātā yā, de cána jee dē: Maá ní jā cúu ní Sēhe tatá David, cundáhví inī ní sáán vii, ncachī dē.

²⁸ De tá nī nquenda yā vehe, de nī nquenda ndūū tēe cuáá núcuán nūū yā. De nī ncāhān yā jīn dē: ¿A cándíja ndūū nū jā cuu nacune nī tinūú nú? ncachī yā. De nī ncachī ndūū dē: Cándíja sá Señor, ncachī dē.

²⁹ Núcuán de nī ntee yā ndahá yā tinūú ndūū dē, de nī ncāhān yā: Ná sáhá nī tá cúu nūū cándíja ndūū nū, ncachī yā.

³⁰ De nī nune-ni tinūú ndūū dē. De Jesús nī ncāhān nihin yā jīn dē: Mā cāchí cuitī nū nūū nī iin, ncachī yā.

³¹ Sochi tá nī nquee ndūū dē, de nī scútē nuu dē tūhun ní región núcuán jā súcuán nī nsāhá yā ndūū dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nñhín

³² De tá nī nquee ndūū tēe núcuán cuāhān dē, de nī nquenda ndá nchivī jīn iin tēe nñhín jā nñhún tächī inī dē.

³³ De nī ntavā yā tächī cuāhān. De tēe nñhín nī nacahān dē. De nī nsāhvi inī nchivī nī jinī ji, de nī ncāhān ndá ji: Ncháha ca cunī cuitī ō nī iin tiñu súcuán inī nación Israel, ncachī ji.

³⁴ Sochi ndá tēe grupo fariseo chi nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi távā dē tächī jīn fuerza maá tächī cúñáhnú cā, ncachī dē.

Jā cúndáhví inī yā nchivī cuāhā

³⁵ De nī jica nuu Jesús ndācā nūū jīn rancho, de nī stéhēn yā tūhun inī ndācā vehe iī sinagoga. De nī nacani yā tūhun vāha nāsa tátúní Yāa Dios. De nī nasāhá

vāha yā nchivī cūhū nā-ni cuēhē ndóho ji.

³⁶ De nī ncundáhvī inī yā nī ndēhé yā ndá nchivī cuāhā ñúcuán. Chi ndóho ndá ji de cúcuécá inī ji, chi cúu ji tá cúu ticāchí jáá nduú jētohō tī, chi nduú níquín ji Yāā jā cúu Jētohō ji.

³⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Nchivī yáhá cúu ji tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāā jā cuāhā cúu, de tēe quehndē chi jacū dē-ni cúu.

³⁸ Túsaá de cācān táhvī ndá nú nū mā Jētohō nū Yāā Dios jā ná tētínú yā cuāhā tēe quehndē dē trigo, de suu cúu jā nacani dē tūhun yā nū nchivī, ncachī yā.

Jā ní nacāji yā ūxī ū tēe apóstol

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10 Ñúcuán de nī ncana yā ūxī ū tēe jā scuáha dē jín yā. De nī jēhe yā poder nū ndá dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī, jín jā nasāhá vāha dē nchivī cūhū ndācá nū cuēhē.

² De yáhá cúu sívī ndihúxī ū tēe apóstol: Tēe xíhna ñúhún cúu Simón jā suni nání Pedro, jín ñanī dē Andrés. De ū cā dē cúu sēhe Zebedeo, de nání dē Jacobo jín Juan.

³ Ñúcuán de Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo tēe nī stútú xūhún renta, Jacobo sēhe Alfeo, jín Lebeo jā suni nání Tadeo,

⁴ jín Simón tēe grupo cananista, jín Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

Jā ní ntají yā ndihúxī ū dē cuānacani dē tūhun

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵ De nī ntají Jesús ndihúxī ū tēe yáhá jā quíhīn dē. De nī ndacu yā tiñu nū dē nāsa sāhá dē: Mā quíhīn ndá nú nū nchivī jáá nsuú nchivī maá ó hebreo cúu, de nī mā quívi nú ndācá ñuú nchivī Samaria.

⁶ Chi nū maá-ni nchivī nación maá ó Israel quíhīn ndá nú, chi cúu ji tá cúu ticāchí jā ní nsana.

⁷ De jā quíhīn ndá nú de suha nacani nú tūhun: Ja nī ncuñatin Yāā ndéē andiví jā tatúnī yā nū nū, cachī nū.

⁸ De nasāhá vāha nú nchivī ndóho cuēhē stéhyū jín jā ndóho ndá cā cuēhē, de nastécū nū ndiyi, de tavā nū tāchī inī nchivī. De sūcuán-ni nī ntaji nī poder nū ndá nú jā sāhá nú, de suni sūcuán-ni nasāhá nú jín ndá ji.

⁹ De mā cuísó nú xūhún oro ni xūhún plata ni xūhún cuāchí.

¹⁰ De nī mā cuísó nú ñunu stāā caji nū ichi, ni incā camisa, ni nījān, ni garrote. Chi síquī tiñu jā nācani ndá nú tūhun nū nchivī, de cánuú jā coto ji ndóhó.

¹¹ De nā-ni ñuú á rancho tá quenda ndá nú, de ñúcuán nducú nú iin nchivī vāha, de cundeē nū vehe ji jondē quíhīn tucu nú.

¹² De tá quívi nú vehe nchivī ñúcuán, de cāhān nū jā ná quíji tūhun ndéē tūhun sī inī nū ji.

¹³ De tú nchivī vāha cúu ji, de tūhun ndéē jā ní ncāhān nū ná quéndōo síquī ji. De tú nsuú nchivī vāha cúu ji, de tūhun ndéē jā ní ncāhān nū mā quéndōo síquī ji.

¹⁴ De tú íyó nchivī jáá nduú jétáhvī ji ndóhó, de nī nduú cúni ji cunini ji tūhun cāhān nū, túsaá de quee nú vehe ñúcuán á ñuú ñúcuán, de scóyo nú ticāchā jēhē nū, chi suu cúu jā stēhēn nū jā íyó cuāchī ji jáá nduú ní jétáhvī ji.

¹⁵ De ndāā cāhān ni jín ndá nú jā quívi juicio de xēen cā coo castigo síquī ndá ñuú jā sāhá sūcuán nsuú cā síquī ñuú Sodoma jín ñuú Gomorra nū ní nsāhá ndasí nchivī cuāchī.

Siquí jā cunī ūhvī nchivī ndá dē

(Lc. 12.11-12)

¹⁶ Cūndēhé ndá nú, chi tētínú nī ndóhó quíhīn nū tá cúu ticāchí mähnú yihī.

Túsaá de coo listo nū tá cúu cōō, de coo vitá inī nū tá cúu paloma.

¹⁷ De coto ndá nú maá nú nūū nchivī, chi quenda quīvī jā quisiáha ji ndá nú nūū junta, de inī ndá vehe īī sinagoga canī ji ndá nú.

¹⁸ De suni jondē nūū ndá gobernador jín ndá rey quínasiáha ji ndóhó jā síqui nduhū. De súcuan de nune ichi jā nacani nū tūhun nī nūū ndá dē jín nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun Yāa Dios.

¹⁹ De tá nī nsiáha ji ndóhó nūū ndá tēe nūcuán, de mā nácani ndasí inī nū nāsa cāhān nū. Chi maá hora nūcuán de maá yā stēhēn nūū nū nāsa cāhān nū.

²⁰ Chi nsūú ndá máá nú cúu jā cāhān, chi Espíritu maá Tatá nú cúu jā cāhān jín yuhú nū.

²¹ De sava nchivī jāá nduú cándija, nastúu ji nani ji jā ná cúu. De tatá nastúu sēhe. De sēhe nenda síqui tatá jín naná jā ná cúu.

²² De ndihi nchivī quītī inī ji nūū nū jā síqui nduhū. Sochi nchivī jā cuiñi nihin jondē jinu tündóhó, nchivī nūcuán chi cācu áno ji.

²³ De tú iin nūū jínī ūhvī ji ndóhó, de cunu nú quihin nū incā nūū. Chi ndāa cāhān nī jín nú jā jondē ncháha ca caca nuu nú ndihi nūū nación maá ó Israel, de nenda-nī maá nī, Yāa nī nduu tēe.

²⁴ Iin tēe scuáha, nduú cúñáhnú cā dē nsūú maestro dē. De nī tēe cúu mozo, nduú cúñáhnú cā dē nsūú patrón dē.

²⁵ Chi tēe scuáha, tá cúu nūū ndóho maestro dē, suni súcuan cundoho nahñí dē, de tēe cúu mozo suni cundoho dē tá cúu nūū ndóho patrón dē. Túsaá de tú nduhū cāhān ndá ji jā Satanás cúu nī, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cāhān ji jā cúu nú Satanás.

Jā ní ncachī yā ní iin cúu jā cuyūhú ó (Lc. 12.2-7)

²⁶ Túsaá de mā cuyūhú ndá nú jā sáhá nchivī ndóhó. Chi ndācá tūhun jā cāhān yuhū ji mā quéndōo yuhū cuitī, chi ndihi natūu nijin, de cunī nchivī.

²⁷ Ndá tūhun jā ní ncāhān nī jín nú jāá nduú ní jínī nchivī, nacachī tūhun cájī nú nūū ji. De tūhun jā ní nacani yuhū nī nūū nū, nacani jee nú yātā ndācá vehe.

²⁸ De mā cuyūhú ndá nú nchivī jā cahnī ji yiqui cúñu nú, chi mā cúu cahnī ji áno nū. Chi sa jā cuyūhú nú cúu jā má stívī nú nūū Yāa Dios, chi cuu stánū tāhvī yā ndóhó jā quivi áno nū jín yiqui cúñu nú infierno.

²⁹ De ndá saā chi nduú yāhvī ndēē tī, chi jondē ūū tī jā iin xūhún lúlí. De nī iin tī nduú níncava tī nūū nūhún de tú nduú jéhe Tatá nú tūhun, chi jito yā tī.

³⁰ De nā oncā cúu ndá máá nú, chi jondē ndihi ixi xínī nū ja nī ncavhi yā.

³¹ Túsaá de mā cuyūhú ndá nú, chi cánuú ndasí cā ndá máá nú nūū yā nsūú cā cuāhā ndá saā.

Nchivī jā jétuhún ji **Jesucristo nūū incā nchivī**

(Lc. 12.8-9)

³² De ndācá nchivī jā cuetuhún nduhū nūū incā nchivī, suni súcuan cuetuhún nī ji nūū Tatá nī, Yāa ndēē andiví.

³³ De ndācá nchivī jā má cuetuhún nduhū nūū incā nchivī, suni súcuan mā cuetuhún nī ji nūū Tatá nī, Yāa ndēē andiví.

Jā síqui Jesús de cusín inī nchivī

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Mā cānī inī ndá nú jā vāji nī jā cundeē mānī nchivī ñayiví. Nduú vāji nī jā cundeē mānī nchivī, chi sa canāa ji jā síqui nduhū.

³⁵ Chi jā síquī nduhū de cusín inī sēhe yí jín tatá, de sēhe síhí jín naná, de sēhe jānú jín naná chíso.

³⁶ Chi ndácá nchivī jā candíja nduhū, chi maá táhán vehe ji cúu jā quítī inī nūu ji.

³⁷ De tú ní iin nchivī mānī cā ji jín tatá ji á naná ji nsūú cā nduhū, de nsūú nchivī vāha cúu ji jā cuniquín ji nduhū. De tú ní iin nchivī mānī cā ji jín sēhe yí ji á sēhe síhí ji nsūú cā nduhū, de suni nsūú nchivī vāha cúu ji jā cuniquín ji nduhū.

³⁸ De nā-ni nchivī tú nduú jéhe ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó vísō jondē cuū ji jā síquī jā cuniquín ji nduhū, de nsūú nchivī vāha cúu ji jā cuniquín ji nduhū.

³⁹ De tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūu tūndóhó jā quiji nūu ji jā síquī nduhū, túsaá de tānū tāhvi ji níí cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síquī nduhū, sochi cūtecū ji níí cání.

Jā íyó tāhvi ō nūu Yāa Dios

(Mr. 9.41)

⁴⁰ De nchivī jā jétáhvī ndá ndóhó, túsaá de nduhū jétáhvī ji. De nchivī jā jétáhvī nduhū, jétáhvī ji Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī.

⁴¹ Tú nā-ni nchivī cuetáhvī ji iin tēe nácani tūhun Yāa Dios, síquī jā jīca dē tiñu Yāa Dios, túsaá de inuú-ni coo tāhvi ji nūu Yāa Dios jín tēe nácani tūhun yā. De tú nā-ni nchivī cuetáhvī ji iin tēe ndāa, síquī jā tēe ndāa cúu dē, túsaá de inuú-ni coo tāhvi ji nūu Yāa Dios jín tēe ndāa.

⁴² De tú ní nchivī cuāha ji vísō iin ña-jin ndute vjīn coho iin sūchí yáhá, síquī jā cúu ji sūchí cándíja nduhū, de jāndáa ndíja cúu jā nīhīn ji tāhvi ji, ncachī yā.

Jā ní ntají Juan ūu tēe nūu yā

(Lc. 7.18-35)

11 De tá ní jīnu nī ndacu Jesús tiñu nūu ndihúxī ūu tēe scuáha jín

yā, de ní nquee yā ñúcuán cuāhān yā jā stéhēn yā de nácani yā tūhun ndá ñuū región ñúcuán.

² De yíhí Juan vecāa. De ní nīhīn dē tūhun ndácá tiñu jā sáhá Cristo. De ní ntají dē ūu tēe jā scuáha jín dē,

³ cuācātūhún dē yā: ¿A maá ní cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á cundetu ó incā tēe jā quiji? ncachī dē.

⁴ De ní ncāhān yā jín dē: Cuāhān de cachī tūhun ndúu nū nūu Juan ndácá tiñu jín nū jín tūhun jín nū.

⁵ De cachī nū jā nchivī cuāá núne tinúu ji, de nchivī cojo nácaca ji, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha ji, de nchivī sōhó núne sōho ji, de nchivī jīhī nátecū ji sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūu nchivī ndāhvī jā scācu Yāa Dios ánō ji.

⁶ De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachī nū nūu Juan, ncachī yā jín ndúu dē.

⁷ De tá cuāhān ndúu tēe ñúcuán, de ní nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jín nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú jondē nūu ñuhun tīhá? ¿A iin tēe jāni iin jāni ūu inī jā cúu tá cúu itē jā cándā sáhā tāchī?

⁸ De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe jā cúnī cuñáhnú jā ñúhún sahma fino? Nduú, chí jíní ndá nú jā tēe ñúhún sahma fino, níí maá-ni inī vehe rey ndēē ndá dē.

⁹ ¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāa Dios? Cáhān ní jíní ndá nú jā suu ní jēndēhé nú, de cúnáhnú cā Juan yáhá nsūú cā ndá cā tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios.

¹⁰ Chi tūhun Juan cúu jā yósō nūu tutū iī:

Tají ní tēe nacani tūhun nī, cosō nūu dē ichi nūu Cristo, tácuā coo tūha nchivī jā quenda yā. Ncachī Yāa Dios, cáchī tutū.

¹¹ De ndāa cáhān ní jíní nú jā inī ñayiví yáhá cúnáhnú cā Juan tēe scuéndutē

nsūú cā ndá cā tēe jā ní iyo inī ñayiví. De vísō sūcuán de ndācá nchiví jā núú cā inī ñuū nūú tátuní Yāā andiví, cúnáhnú cā ji nsūú cā Juan.

¹² De jondē quiví jā ní nquenda Juan tēe scuéndutē, de jondē mitan, chi ndúcú ndéé ndá nchiví jā quiví ji ñuū nūú tátuní Yāā andiví. De jondē nchiví xēen ndúcú ndéé ji siquí.

¹³ Chi jondē ncháha ca quiji Juan, de ní iyo maá tutū ley Moisés, jín ndá tēe ní nacani tūhun Yāā Dios. De ní ncachí tūhun ndá nāsa coo jā tátuní Yāā Dios.

¹⁴ De ní ncāhān ndá jā ndiji Elías. De tú cúní ndá nú cuetáhví nú tūhun, de suu cúu jā vāji Juan, chi suu dē cúu tá cúu Elías jā ní ncachí tutū jā ndiji.

¹⁵ Ndá ndóhó jā níní, tee sōho vāha nú.

¹⁶ Yáhá cáchí ni iin tūhun yátá tácuca cuní ndá nú nāsa cúu nchiví tiempo mitan. Cúu ji tá cúu ndá sūchí lúlí jā ndéé ji nūú yáhví cásiquí ji. De cána jee ji nūú táhán ji:

¹⁷ Ní ntiví ndá ní tūyōó nūú ndá nú, de nduú ní jíta jéhé nú. De ní jíta ndá ní yāā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nú, cáchí ndá ji. De tá cúu ndá sūchí lúlí ñúcuán jāá nduú ní jétahān iní ji ní iin ní incā, sūcuán cúu nchiví tiempo mitan.

¹⁸ Chi ní nquiji Juan de cuāhā vuelta ní iyo nditē iní dē, nduú ní ncháji dē ní nduú ní jíhi dē. De nduú ní jétahān iní ndá nú, chi ní ncāhān nū jā nūhún tāchi iní dē.

¹⁹ De ní nquenda maá ní, Yāā ní nduú tēe, de yáji ní jíhi ní, de suni nduú jétahān iní ndá nú, de scāa nú cā chi cáhān nū jā maá-ni jā yáji ní jíhi ní vino. De quétáhān ní jín ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi, cáchí nū. De tú cundíchí iin tēe jín tūhun Yāā Dios, de jín tiñu sáhá dē de natūu jā tēe ndíchí cúu dē, ncachí yā.

Jā ní ncāhān xēen yā nūú sava ñuū nīhin iní

(Lc. 10.13-15)

²⁰ Ñúcuán de ní nquijéhé yā cáhān xēen yā nūú ndācá ñuū nūú ní nsáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú, chi nduú ní nácani iní ndá ji jā sndóo ji cuāchi ji. De ní ncāhān yā:

²¹ Nācā xēen cundoho ndá nú, nchiví ñuū Corazín. De nācā xēen cundoho nú, nchiví ñuū Betsaida. Chi tú iní ñuū Tiro jín ñuū Sidón ní nsáhá ní tiñu ñáhnú jā ní nsáhá ní iní ñuū maá nú, de ñamā nacani iní nchiví ñuū ñúcuán jā sndóo ji cuāchi ji nícú. De sáhá ji seña jā stéhēn jā nácani iní ji siquí cuāchi ji, chi cuhun ji sahma túun de chihi ji yāā xīnī ji nícú.

²² Túsaá de cáhān ní jín ndá nú jā quiví quiji juicio, de xēen cā coo castigo siquí ndá nú nsūú cā jā coo siquí ñuū Tiro jín ñuū Sidón.

²³ De ndá ndóhó nchiví ñuū Capernaum, ¿á jáni iní ndá nú jā cúnáhnú nú tá cúu iin jā cáa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa nuu nú jondē lugar nūú íyó ndá áno ndiyi. Chi tú iní ñuū Sodoma ní nsáhá ní tiñu ñáhnú jā ní nsáhá ní nūú maá nú, de coo ñuū ñúcuán jondē mitan nícú.

²⁴ Túsaá de cáhān ní jín ndá nú jā quiví juicio de xēen cā coo castigo siquí ndá nú nsūú cā jā coo siquí nchiví ñuū Sodoma, ncachí yā.

Nehēn nūú ni de natátú nú, ncachí yā

(Lc. 10.21-22)

²⁵ De suni quiví ñúcuán ní ncāhān Jesús: Ná cútahví sá nūú ní Tatá, jā cúu ní Jētohō andiví jín ñayiví. Chi ní jasí ní ndācá tūhun ndíchí ní, jā má cúní nchiví ndíchí jín nchiví tūha cuenta ñayiví yáhá. De ní stéhēn ní nūú ndá nchiví jā cúu tá cúu sūchí lúlí.

²⁶ Chi sūcuán ní jétahān iní ní Tatá, ncachí yā.

²⁷ De nī ncāhān cā yā: Ndiviī nī jēhe Tatá nī nūū ni. De nduú jínī ndá nchivī ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāā Dios, chi maá-ni Tatá nī cúu jā jínī yā nduhū. De nī nduú jínī nchivī nāsa Yāā cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu jā jínī. De íyó nchivī jā cúni maá Sēhe stēhēn yā nūū ji nāsa Yāā cúu Tatá yā, de maá ji suni cuni ji.

²⁸ Ndācá nú jā ní ncuitá nú jínī ndācá tiñu jínī ley jā vjínī sáhá jínī nú, nehēn de quivī nú ndahá nī, de natátú nú sáhá nī.

²⁹ Quivī nú nūū tiñu jā ndácu maá nī, de scuáha nú cuu nú tá cúu nūū íyó maá nī. Chi vitá inī nī de nduú sáhá nāhnú nī maá nī. De súcuan de natátú nú jínī áno nū sáhá nī.

³⁰ Chi nduú vjínī jā squíncuu nú nūū nī, de nī nduú vēe tiñu jā ndácu nī, ncachī yā.

Jā ní jehndē ndá dē xini trigo quivī natátú

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12 De iin quivī natátú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De tēe scuáha jínī yā, cócon ndá dē. De nī nquijéhé ndá dē jehndē dē xini trigo yáji dē.

² De nī jini ndá tēe fariseo, de nī ncāhān dē jínī yā: Cündēhé chi ndá tēe scuáha jínī nú sáhá dē tiñu jāá nduú vāha jā sáhá ó quivī natátú, cáchī ley Moisés.

³ De nī ncāhān maá yā jínī dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David, iin quivī jā ní jihī dē sōco jínī ndá tēe jā ní íyo jínī dē?

⁴ De nī nquivī dē inī vehe Yāā Dios. De nī nchaji dē pan īī jā yósō nijin nūū Yāā Dios. De nduú nā ley jā caji dē, nī ndá tēe íyó jínī dē, chi maá-ni sūtū cúu jā yáji. De vísō súcuan de nduú nā cuāchi ní íyo sīquī dē.

⁵ ¿De á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū ley Moisés, nāsa sātíñú ndá sūtū inī templo, vísō quivī natátú cúu? De nduú nā

cuāchi íyó sīquī dē, vísō quivī natátú sātíñú ndá dē tiñu jā cúu dē sūtū.

⁶ De cáhān nī jínī ndá nú jā maá nī jā íyó nī yáhá, cúñáhnú cā nī nsūū cā templo.

⁷ De nduú jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān Yāā Dios: Jā cúni cā nī cúu jā cundáhvī inī nū táhān nú, nsūū cā jā sōcō nū quiti nūū nī, ncachī yā. De tú ní jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá, de mā cáhān nū súcuan sīquī ndá tēe jāá nduú nā cuāchi nícu.

⁸ Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, maá nī cúu jā tátūni sīquī nāsa sáhá nchivī quivī natátú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchichī ndahá

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Nūcuán de cuāhān Jesús, de nī nquivī yā inī vehe īī sinagoga.

¹⁰ De nūcuán íyó iin tēe jā ní nchichī iin ndahá dē. De cúni ndá tēe grupo fariseo jā nihīn dē cuāchi sīquī yā, de nī jicā tūhún dē yā: ¿A íyó ley jā cuu nasáhá vāha ó nchivī cúhū quivī natátú? ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān yā jínī dē: ¿Ní iin nú, de tú névāha nú iin ticāchí, de tú nincava tī iin yavī quivī natátú, de á nduú jēhēn nū natavā nū tī, á naá cúu?

¹² ¿De á nduú cánuú ndasí cā iin tēe nsūū cā iin ticāchí? Túsaá de vātu-ni jā sáhá ó tiñu vāha quivī natátú, ncachī yā.

¹³ Nūcuán de nī ncāhān yā jínī tēe jā ní nchichī ndahá: Scáā ndahá nú, ncachī yā. De nī scáā dē, de nī nduvāha-ni tá cúu nūū íyó incā.

¹⁴ Nūcuán de nī nquee ndá tēe grupo fariseo, de nī natúhún ndá dē sīquī Jesús, nāsa cahni dē yā.

Tūhun Jesús jā ní ncāhān Isaías jondē janahán

¹⁵ De nī jini Jesús jā súcuan jáni inī ndá dē, de nī nquee yā nūcuán cuāhān

yā. De cuāhā nchivī níquín ji yā. De nī nasáhā vāha yā ndihi nchivī cūhū.

¹⁶ De nī ndacu yā nūū ndá ji jā má stúū ji yā.

¹⁷ De súcuan nī ncuu tácu quee ndaā tūhun jā ní nacani Isaías jondē janahán, jā súcuan nī ncāhān Yāā Dios:

¹⁸ Yáhá cúu mozo nī jā ní jani nī, de mānī nī jín yā, de cúsiī inī nī jín yā. De cuāha nī Espíritu nī coo jín yā.

De máá yā sáhá ndāā tiūu nchivī ndācá nación.

¹⁹ Mā tétáhán yā, nī mā cāná jee yā, de nī mā cáhān jee yā ichi jā cuni nchivī.

²⁰ Mā sáhá xēen yā jín nchivī jā ní ncuñhin tūndóhó siqui, nī mā snāá yā nchivī jā iin luli-ni cándíja. Chi cuñáhnú yā siqui ndihi, de ndāā tatúni yā.

²¹ De nchivī ndācá nación cuhun inī ji jā scácu yā ji.

Ncachī Yāā Dios, ncachī Isaías jondē janahán.

Jā ní ncāhān ndá dē jā sátíñú yā jín fuerza Satanás

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²² Nūcuán de nī nquisiáha ndá ji nūū yā iin tēe cuáá ñíhín, chi nūhún tächī inī dē. De nī nasáhá vāha yā dē. De nī nduni-jín tinūú dē, de nī nacahān dē.

²³ De ndihi nchivī cuāhā nī nsāhvi inī ji ndéhé ji, de nī ncāhān ji: ¿A tēe yáhá cúu jā ní ncāhān Yāā Dios jā cacu nūū tatā David? ncachī ji.

²⁴ De ndá tēe grupo fariseo, nī jini dē jā súcuan cáhān ji. De nī ncāhān ndá dē: Tēe yáhá mā cúū tavā dē ndá tächī de tú mā sáhá dē jín fuerza Satanás jā cúñáhnú nūū ndá tächī, ncachī dē.

²⁵ De Jesús nī jini yā jā súcuan jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: Ndācá nación jā sáhá síín máá de cánāá máá, túsaá de snāá táhán máá. De tú iin nūū á iin vehe sáhá síín máá de cánāá máá, de mā cúū cā cundeē cáhnú.

²⁶ De saá-ni Satanás tú tavā táhán tächī, túsaá de sáhá síín máá. ¿De nāsa cuiñi nihin Satanás jā ndacu nūū táhán túsaá?

²⁷ Chi cáhān ndá nú jā jín fuerza Satanás távā nī ndá tächī. De tú súcuan cúu de ndá nchivī jā scuáha jín ndá nú, ¿nā jín fuerza távā máá ji tächī, jáni inī nū? Túsaá de ndá máá ji cachī jā ní stíví ndasí nú jā ní ncāhān nū jā távā nī tächī jín fuerza Satanás.

²⁸ De nduú chi sa jín Espíritu Yāā Dios cúu jā távā nī tächī. Túsaá de ja ndēē Yāā Dios māhñú ndá nú jā tátúni yā.

²⁹ ¿Chi nāsa cuu quívi iin tēe inī vehe tēe ndacuī jā sacuíhná dē ndatíñú? Chi cánuú jā xihna cā cuhñi dē tēe ndacuī, sá de cuu sacuíhná dē ndatíñú tēe nūcuán. De suni súcuan cúu jā júhñi nī Satanás de távā nī tächī.

³⁰ De nchivī jāá nduú íyó mānī jín nī, túsaá de jíní ūhvi ji nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jín nī, túsaá de sa scútē nuu ji nchivī jā vají nūū nī.

³¹ Jā nūcuán cáhān nī jín ndá nú: Iyó modo jā coo tūhun cáhnú inī nūū ndācá cuāchi jā sáhá nchivī, jín nūū ndācá tūhun nēhén jā cáhān ji. Sochi tú cáhān nāvāha ji siqui Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāā Dios nūū ji.

³² De tú nā-ni nchivī cáhān ji siqui nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuu cune cáhnú inī Yāā Dios nūū ji. Sochi tú nā-ni nchivī cáhān nāvāha ji siqui Espíritu Santo, mā cúne cáhnú inī Yāā Dios nūū ji, nī ñayíví yáhá, nī tiempo jā quiji.

Tūhun ñutun váha jín ñutun cánēhén

(Mt. 7.17-20; Lc. 6.43-45)

³³ Tú iin ñutun váha, de váha jāvíxi, de tú iin ñutun cánēhén, de suni cánēhén jāvíxi. Chi jín jāvíxi de jini ō nāsa ñutun cúu. De suni súcuan cúu nchivī.

³⁴ Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōō. ¿Nāsa cuu cáhān nū tūhun váha, chi nchivī nēhén cúu ndá nú? Chi

ndihi nāsa jāni inī ánō nchivī, de cúsá ñúcuán cáhān jī.

³⁵ Tēe vāha cáhān dē tūhun vāha, chi íyó ndāā ánō dē. De tēe nēhén cáhān dē tūhun nēhén, chi cánēhén ánō dē.

³⁶ De cáhān nī jín ndá nú jā ndācá nā-ni tūhun jā cáhān nchivī, nacūāha jī cuenta ndá tūhun ñúcuán quivī quiji juicio.

³⁷ Chi jín tūhun jā ní ncāhān nū de sáhá ndāā yā siqui nū, á jā quendōo ndāā nū á jā cundeē cuāchi siqui nū, ncachi yā.

Jā ní jicān ndá nchivī jāá nduú cándíja iin tiñu ñáhnú

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ Ñúcuán de jacū tēe grupo fariseo jín tēe stéhén ley janahán, nī ncāhān dē jín yā: Maestro, cúnī ndá sá jā sáhá ní iin tiñu ñáhnú jā stéhén tú maá ní cúu Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ncachi dē.

³⁹ De nī ncāhān yā jín dē: Nchivī nēhén yáhá nduú jétáhvī cuiti jī Yāā Dios. De jicān jī iin tiñu ñáhnú jā stéhén tú maá nī cúu Yāā jā ní ntají Yāā Dios. De nduú cā nā incā tiñu ñáhnú stéhén nī nūū jī, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jín Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

⁴⁰ Chi tá cúu nūū ní ñūhun Jonás chijin tiacá cáhnú ūnī nduú ūnī ñuú, de saá-ni nduhū, Yāā nī nduú tēe, cuū nī de coo nī chijin ñūhun ūnī nduú ūnī ñuú, de sá de natecū nī.

⁴¹ De ndá nchivī ñuū Nínive nūū ní nacani Jonás tūhun, natecū jī jín nchivī tiempo yáhá, quivī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cáhān jī cuāchi siqui nchivī yáhá. Chi ndá máá jī nī nacani inī jī nī sndóo jī cuāchi jī quivī jā ní nacani Jonás tūhun nūū jī. De mitan chi cúnáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Jonás, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

⁴² De reina jā ní ncuáhnú nación ichi sur, natecū ña jín nchivī tiempo yáhá,

quivī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cáhān ña cuāchi siqui jī. Chi jondē jícá ndasí nī nquiji ña nī nini ña ndá tūhun ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandíja ña. De mitan chi cúnáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Salomón, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

Tāchī jā nástútú táhān ndívi inī nchivī

(Lc. 11.24-26)

⁴³ Tú nī nquee iin tāchī inī iin tēe jāá nduú cándíja, de jícá nuu nūū ñūhun tíhá, ndúcú nūū natátú, de nduú ñhín, sá de jāni inī maá:

⁴⁴ Ná quínohōn nī vehe nūū ní nquee nī. De tá nī nenda tucu, de jínī jā tēe jāá nduú cándíja, cúu dē tá cúu iin vehe jāá nduú nā ndéē de nī ndundoo.

⁴⁵ Ñúcuán de jéhén jénacuēca ūjā cā tāchī nēhén cā nsūū cā maá. De quívi ndá inī tēe ñúcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēen cā cundoho tēe ñúcuán jā sándihí nsūū cā jā xíhna ñūhún. De suni súcuán cundoho nchivī nēhén tiempo yáhá, ncachi yā.

Naná yā jín ndá ñani yā

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ De juni súcuán cáhān yā jín ndá nchivī, de nī nquenda naná yā jín ndá ñani yā, íñí ña tāvēhé, de cúnī ña cáhān ña jín yā.

⁴⁷ De nī ncachi iin tēe nūū yā: Naná ní jín ndá ñani ní íñí ña tāvēhé, de cúnī ña cáhān ña jín ní, ncachi dē.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jín tēe jā ní ncāhān jín yā súcuán: ¿Ní iin cúu naná nī, de ní iin cúu ndá ñani nī? ncachi yā.

⁴⁹ De nī stéhén ndāhá yā nūū ndéē ndá tēe scuāha jín yā. De nī ncāhān yā: Suni naná nī jín ñani nī cúu ndācá yáhá.

⁵⁰ Chi ndācá nchivī jā squíncuu tiñu jā cúnī maá Tatá nī, Yāā ndéē andiví, suu cúu ñani nī, cuāha nī, naná nī, ncachi yā.

Tùhun yátá tēe jítē tatā

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13 De quívi ñúcuán nī nquee Jesús vehe cuāhān yā, de nī nquenda yā nī jēcundeē yā yuhú mar.

² De nī ncutútú cuāhā ndasí nchiví nūū yā. De nī nquíví yā iní iin barco, de nī jēcundeē yā. De ndá nchiví ñúcuán ndéē jī yuhú mar.

³ De jín tūhun yátá nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū jī, de súcuán nī ncāhān yā: lín tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē.

⁴ De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí. De nī nquenda ndá saā, de nī nchají tī.

⁵ De jacū cā tatā nī jítē nūū ñuhun yúū, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni nī ntāhvī, chí nduú íyó cócón.

⁶ De tá nī nquenda ncandīi, de nī nchíchī-ni, de nī ncasūn, chí nduú ní nīhīn nūū quíhīn yoho.

⁷ De jacū cā tatā nī jítē mähñú nūū cáá niquín iñu. De nī jahnu iñu, de nī jasi nūū.

⁸ De jacū cā nī jítē nūū ñuhun váha, de nī jēhe cuāhā nūnī. Sava nī jēhe ciento jā iin iin, de sava nī jēhe ūnī xico, de sava cā nī jēhe ōcō ūxī.

⁹ De ndá ndóhó jā níní, tee sōho váha nú, ncachí yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni tūhun yátá

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10; 10.23-24)

¹⁰ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī nquenda dē nūū yā, de nī jicā tūhún dē yā: ¿Nājēhē cúu jā maá-ni tūhun yátá cáhān ní jín nchiví? ncachí ndá dē.

¹¹ De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chí sáhá yā jā cuu jícūhun iní nū ndá tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, nāsa quívi nchiví ndahá Yāa andiví jā tatúní yā nūū jī. Sochi nchiví yáhá jāá nduú cándíja, chí mā jícūhun iní jī.

¹² Chí nchiví jā jícūhun iní, stéhēn cā yā nūū jī, de víhí cā cuní jī. Sochi nchiví jāá nduú cándíja, vísō jā jíní jī jacū, de sa naā.

¹³ Jā ñúcuán cúu jā cáhān nī tūhun yátá jín ndá jī. Chí vísō ndéhé ndá jī, de modo jāá nduú jíní jī. De vísō jíní jín sóho jī, de mā jícūhun iní jī, chí modo jāá nduú ní jíní jī-ní.

¹⁴ Túsaá de siquí nchiví yáhá nī nquee ndaā tūhun jā ní ncachí Yāa Dios de nī ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

Vísō cunini ndá nú, de mā jícūhun iní nū, de vísō cūndēhé nú, de mā cūníní nū.

¹⁵ Chí ndá nchiví yáhá ndasí ní ncunihīn iní jī,

de ūhvī ndasí tēe sōho jī,

de modo jā jásí jī tīnūú jī,

tácua mā cūndēhé jī,

de nī mā cūnini jī,

de nī mā jícūhun iní jī,

de nī mā ndicó cóo iní jī nūū nī

jā nasáhá váha nī ánō jī nūū cuáchí jī.

Cáchí Yāa Dios, cáchí tutū.

¹⁶ Sochi ndá máá nú, nācā ndetū nū, chí ndéhé nú jín tīnūú nú, de tēe sōho nú.

¹⁷ Chí ndaā cáhān nī jín nú jā cuāhā ndá tēe janahán jā ní nacani tūhun Yāa Dios, jín cuāhā ndá tēe ndaā, nī ncuu iní dē jā cūndēhé dē jā ndéhé ndá nú, de nduú ní ndéhé dē. De nī ncuu iní dē cunini dē jā níní ndá nú, de nduú ní jíní dē, ncachí yā.

Jā ní ncachí cājí yā tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ Túsaá de cunini ndá nú nā cuá cúu tūhun yátá tēe jítē tatā. Tatā ñúcuán cúu tūhun Yāa Dios.

¹⁹ De nchiví jā jíní tūhun nāsa tátúní Yāa Dios, de tú nduú jícūhun iní jī, de cúu jī tá cúu tatā jā ní jítē yuhú íchí. Sá

de quenda tächī cúnáhnú de cándēē-ni tūhun inī ánō ji.

²⁰ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun yūū cúu tá cúu nchivī jīni tūhun, de ñamā-ni jétáhvī ji de cúsi inī ji jín.

²¹ Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quivī jétáhvī ji. De tá quíji tündóhó, á jā jīni ūhvi nchivī ji jā síquī tūhun ñúcuán, sá de quíjéhé nácani yátá inī ji.

²² De jā ní jītē mähñú iñu cúu ndá nchivī jīni tūhun, sochi ndíhvī inī ji síquī jā íyó inī ñayivī yáhá, de cúni ji cucucá ji, de stáhvī ndá ñúcuán jā cútēñú ji jín. De ndācá ñúcuán jāsī nūū tūhun yā, de nduú jíja ji jín tūhun yā.

²³ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun váha cúu ndá nchivī jīni tūhun yā, de jécūhun inī ji, de jíja ji jín. De sava ji cúu tá cúu tatā jā jéhe ciento jā iin iin, de sava cā ji jéhe ūni xico, de sava cā ji jéhe ōcō ūxi, ncachī yā.

Tūhun yátá síquī itē lásū

²⁴ De nī ncāhān yā incā tūhun yátá jín ndá dē: Jā tátúni Yāā andivī cúu tá cúu iin tēe jā ní jītē dē trigo váha nūū ñuhún dē.

²⁵ De íyó iin tēe jīni ūhvi dē tēe xíi trigo. De juni quíxin tēe xíi trigo jín ndá táhán dē, de nī jēhēn tēe ñúcuán, de nī jītē niquin itē lásū nūū trigo, de cuāhān.

²⁶ De tá nī ntāhvī trigo, de nī nquene yoco, de suni súcuan ni jahnu itē lásū.

²⁷ Ñúcuán de nī nquenda ndá mozo, de nī ncāhān ji jín patrón: Señor, ¿á nsūú trigo váha ní jītē ní nūū ñuhún ní? ¿De nūcu nī nquene itē lásū nūū?

²⁸ De nī ncāhān dē jín ji: Iin tēe jīni ūhvi nduhū nī nsāhá yáhá, ncachī dē. De nī ncāhān ndá mozo jín dē: ¿Túsaá de á cúni ní jā quihīn ndá sá de tuhun sá?

²⁹ De nī ncāhān dē: Nduú, chi tú tuhun nú itē lásū ñúcuán de sanaa de tuhun nú jondē jín trigo.

³⁰ Váha cā ná cuáhnū maá jondē quivī tēhndē. De quivī ñúcuán de cachī nī nūū ndá tēe quehndē jā xihna cā itē lásū quehndē dē, de caquin tūtú dē tácuā cāyū. Ñúcuán de trigo chi quehndē dē ndivi inī yacā nī, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun yátá síquī niquin mostaza

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ De suni nī ncāhān yā incā tūhun yátá yáhá: Nchivī jā tátúni Yāā andivī nūū, ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niquin mostaza jā ní jaquin iin tēe nūū ñuhun dē.

³² De ndāā jā iin niquin lúlí cā cúu nsūú cā ndá cā niquin. Sochi tá nī jahnu, de cúu cáhnú cā nsūú cā ndá cā yūcū, chi ndúu iin ñutun. De quenda ndá saā, de sáhá tī tacā tī chijin ndahá yūcū, ncachī yā.

Tūhun yátá síquī levadura

(Lc. 13.20-21)

³³ De incā tūhun yátá nī ncāhān yā jín ndá dē: Jā tátúni Yāā andivī nūū nchivī cúu tá cúu levadura jā ní nquehen iin ñahan. De nī nsacā ña jín ūni kilo harina, de nī ndaa ndihi ñujan nī nsāhá, ncachī yā.

Jā maá-ni tūhun yátá cáhān yā jín ji

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Ndācá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús jín ndá nchivī cuāhā. De ndācá jā ní stēhēn yā, de maá-ni tūhun yátá nī ncāhān yā jín ji.

³⁵ Súcuan nī nsāhá yā tácuā quee ndaā tūhun nī ncāhān tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

Cāhān nī ndá tūhun yátá jín nchivī, de cachī nī ndá tūhun yuhū jā íyó jondē tá nī jēcāva ñayivī.

Cachī Jesús, ncachī tēe nī nacani tūhun.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun itē lāsū

³⁶ Ñúcuán de nī nacuetáhvī Jesús nūū nchivī. De nī ndivī yā inī vehe. De ndá tēe scuáha nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē jín yā: Cachī cājí ní tūhun yátá itē lāsū nūū sá, ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Jā jítē trigo vāha ñúcuán cúu nduhū, Yāa nī nduu tēe.

³⁸ De ñuhun ñúcuán cúu ñayivī. De tatā vāha cúu ndá nchivī yíhī ndahá Yāa Dios jā tátúnī yā nūū ji. De itē lāsū cúu ndá nchivī yíhī ndahá tāchī cúñáhnú.

³⁹ De tēe jínī ūhvī jā ní jítē niquin itē lāsū cúu maá tāchī cúñáhnú. De quivī tēhndē cúu quivī jīnu ñayivī. De ndá tēe quehndē cúu ndá ángel Yāa Dios.

⁴⁰ De tá cúu jā tēhndē itē lāsū de cāyū nūū ñúhūn, súcuán coo quivī jīnu ñayivī.

⁴¹ Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, tají nī ndá ángel nī quihīn. De nastútú yā ndācá nchivī squívī táhán nūū cuáchi, jín nchivī sáhá tiñu néhén, tavā yā ji mähñú nchivī jā tátúnī nī nūū.

⁴² De taān yā ndá ji cāyū ji nūū ñúhūn. De ñúcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji.

⁴³ Sá de nchivī jā squíncuu nūū yā chi cuēndütē ji modo ncandii, de cundeē ji nūū tátúnī maá Tatá ji Yāa Dios. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú.

Tūhun yátá siqui jātūn xūhūn jā yíyuhū

⁴⁴ De jā quívī nchivī ndahá Yāa Dios jā tátúnī yā nūū ji, suu cúu tá cúu iin jātūn xūhūn jā yíyuhū chijin iin ñuhun. De nī nanihīn iin tēe, de nī nacasī tucu dē siqui. De jā cúsiī inī dē jín, de cuāhān dē cuāxicó ndihi dē jā névāha dē, de nī jeen dē ñuhun ñúcuán.

Tūhun yátá siqui perla jā ndēē yāhvi

⁴⁵ De jā quívī nchivī ndahá Yāa Dios jā tátúnī yā nūū ji, suni cúu tá cúu iin tēe jēen de nāxicó, de ndúcú dē perla vāha.

⁴⁶ De nī jinī dē iin perla jā ndēē yāhvi ndasí, de nī jēhēn dē nī yícó ndihi dē jā névāha dē, de nī jeen dē perla ñúcuán.

Tūhun yátá siqui ñunu tiin tiacá

⁴⁷ De jā tátúnī Yāa andivī nūū nchivī, suni cúu tá cúu iin ñunu jā chūdajī ndá dē nūū mar, de quívī ndācá nūū tiacá.

⁴⁸ De tá nī nchitú ñunu, de távā ndá dē yuhú ndútē. De jécundeē dē, de nācāji dē tiacá. De tiacá vāha taān dē inī ticá, de tiacá jāa nduú íyó vāha squéne dē.

⁴⁹ De suni súcuán coo quivī jīnu ñayivī. Chi quenda ndá ángel yā, de sáhá sín yā ndá nchivī sáhá tiñu néhén mähñú nchivī vāha.

⁵⁰ De nchivī néhén chi taān yā ji cāyū ji nūū ñúhūn. De ñúcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachī yā.

Tūhun yátá siqui ndatíñú ndēē yāhvi

⁵¹ De nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿A nī jīcūhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, á nduú? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē jín yā: Nī jīcūhun inī sá, Señor.

⁵² De nī ncāhān yā jín dē: Iyó vāha túsaá. De iin tēe stēhēn ley janahán, tú ja nī ncutūha dē nāsa tátúnī Yāa andivī, de cuu stēhēn dē ndá tūhun siqui ñúcuán. Chi cúu dē tá cúu iin tēe xívēhe. De inī jātūn dē távā dē ndatíñú ndēē yāhvi, sava jā jēē jín sava jā ní ncunahán íyó, ncachī yā.

Jā cuánohōn yā ñuū Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yátá yáhá, de nī nqee yā ñúcuán cuāhān yā.

⁵⁴ De nī nenda yā űū yā Nazaret. De nī stēhēn yā tūhun inī vehe īi sinagoga. De nī nsāhvi inī ndá nchivī nī jini ji, de nī ncāhān ji: ¿Ní cúu nūū ní ncutūha tēe yáhá ndá tūhun ndíhí yáhá? ¿De nāsa cúu sáhá dē ndá tiñu űāhnú yáhá?

⁵⁵ Chi sēhe carpintero cúu tēe yáhá, de naná dē cúu María, de ndá űanī dē cúu Jacobo, José, Simón, jín Judas.

⁵⁶ De suni ndēē ndá cuāha dē jín ó yáhá. ¿De nāsa jínī dē ndācá tūhun yáhá túsaá? ncachī ndá nchivī.

⁵⁷ De súcuán nī nsáhá jéhe inī ndá ji nūū Jesús. De nī ncāhān yā jín ji: Ndācá tēe nācani tūhun Yāa Dios, íyó yíñúhún nchivī jín dē, chi maá-ni nchivī űū dē jín nchivī vehe dē cúu jāa nduú íyó yíñúhún jín dē, ncachī yā.

⁵⁸ De nduú ní nsáhá yā cuāhā tiñu űāhnú űúcuán, chi nduú ní ncándíja ndá ji.

Jā ní jihī Juan tēe scuénduté

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

14 De tiempo űúcuán de Herodes, tēe tátunī región Galilea, nī űihīn dē tūhun nāsa sáhá Jesús.

² De nī ncāhān dē jín ndá nchivī íyó jín dē: Tēe űúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tiñu űāhnú, ncachī Herodes.

³ Chi maá dē ja nī ndacu dē jā ná quívi Juan vecāa, jín jā cunuhnī dē jín cadena. Súcuán nī nsáhá dē jā síqui Herodías, űasíhí űanī dē Felipe.

⁴ Chi Juan nī ncāhān dē nūū Herodes: Nduú nā ley íyó jā nacueca nú űa, ncachī dē.

⁵ De jā űúcuán nī ncuu inī Herodes jā cahni dē Juan. Sochi yúhú dē jā quiti inī nchivī, chi ndihi ji jāni ndija inī ji jā iin tēe nācani tūhun Yāa Dios cúu Juan.

⁶ De iin quívi nī nsáhá Herodes iin vico quívi jā ní ncacu dē. De sēhe síhí

Herodías nī nquívi ji nī jita jéhé ji nūū ndá nchivī jā ní ncana dē. De nī ncusi inī Herodes nī nsáhá ji.

⁷ De nī ncāhān téyí dē jā cuāha dē nā-ni cuá cúu jā cācān ji nūū dē.

⁸ De nī jēhēn ji nī jicā tūhún ji naná ji nā cuá cúu jā cācān ji. De nī ndivi ji nūū Herodes, de nī ncāhān ji: Tajī ní xini Juan tēe scuénduté, cūhun nūū iin cōhō, ncachī ji.

⁹ űúcuán de rey Herodes nī ncucuécá inī dē. Sochi síqui jā ní ncāhān téyí dē, jín jā ní jini ndá tēe yáji stāa jín dē, jā űúcuán nī ndacu dē jā ná cuāha ndá nūū ji.

¹⁰ De nī ntají dē soldado jā quíquehndē xini Juan inī vecāa.

¹¹ De nī nenda soldado jín xini Juan, űúhún nūū iin cōhō, de nī jēhe ndá nūū űahan lúli. De nī jēnasiáha ji nūū naná ji.

¹² űúcuán de nī jēhēn ndá tēe nī scuáha jín Juan, de nī nanee dē yiqui cúu Juan, de nī nchiyuhū dē. űúcuán de nī jēhēn ndá dē, nī ncachī tūhún dē nūū Jesús.

Jā ní scáji yā űhūn mil tēe

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncujiyo yā űúcuán cuāhān yā jín barco jā cundeē sín yā iin lugar nūū nduú nchivī. De nī jini ndá nchivī jā cuāhān yā. De ndācá űū nī nquee ji, jíca jéhé ji cuā-tahān ji yā.

¹⁴ De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jini yā nchivī cuāhā űúcuán. De nī ncundáhvī inī yā ji, de nī nasáhá vāha yā ndācá nchivī cúhū jā vají ndá ji jín.

¹⁵ De tá nī űini, de ndá tēe scuáha jín yā nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī űini, de nduú nā nchivī ndēē yáhá. Túsaá de tají ní nchivī ná quíhīn ndá ji ndācá űū, de cūen ji jā cajī ji, ncachī dē.

¹⁶ De nī ncāhān Jesús jín ndá dē: Nduú cánuú quihín ji, chi cuāha ndá máá nú já caji ji, ncachī yā.

¹⁷ De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá yáhá, chi ūhūn-ni stāā jín ūū-ni tiacá, ncachī dē.

¹⁸ De nī ncāhān yā jín dē: Taji ná quíji, ncachī yā.

¹⁹ De nī ncāhān yā jín ndá nchivī jā cundeē ji nūū itē. De nī nquehen yā ndi-hūhūn stāā jín ndūū tiacá űūcuán. De nī nūcūndēhé yā ichi andivī, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jín yā. De ndá máá dē nī nsajī dē nūū ndá nchivī cuāhā.

²⁰ De ndiviī ji nī nchaji, de nī ndahā chijin ji. De nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūxī ūū ticá.

²¹ De tēe jā ní nchaji cúu tá ūhūn mīl, de sīn cā cúu ndá ñahan jín sūchí lúfí.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²² űūcuán de nī ncāhān Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā jā ná quívi dē ini barco, de cosō nūū dē quihín dē incā lado mar, juni nátajī yā ndá nchivī cuāhā jā quíno-hōn ji.

²³ De tá nī ncuu nī nacuetáhvī yā nūū ji, de nī ncaa yā yucu cuāhān mátúhūn yā, cuācācān táhvī yā. De nī ncuaā, de mátúhūn yā-ni íyó űūcuán.

²⁴ De barco ja űūhūn sava mar cuāhān. De ndute mar nátundahá ñihin barco, chi vāji tāchī ichi nūū.

²⁵ De niquín nī nquenda Jesús nūū ndá dē, jica jéhé yā nūū mar.

²⁶ De ndá tēe scuáha jín yā, nī jinī dē jā jica yā nūū mar. De nī nandava ndá dē, de nī ncana cóhó dē jā yúhú dē: űīhna cúu, ncachī dē.

²⁷ De nī ncāhān-ni Jesús jín dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cúyūhú nú, chi máá nī cúu, ncachī yā.

²⁸ űūcuán de nī ncāhān Pedro jín yā: Señor, de tú maá ní cúu, de cachī ní jā suni ná cáca jéhé sá nūū mar de cuēē sá nūū ní, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān yā: Nehēn túsaá. De nī nuu Pedro inī barco, de jica dē nūū ndutē cuāhān dē nūū Jesús.

³⁰ De tá nī jinī dē jā ñihin yíhí tāchī, de nī nchūhú dē. De nī nquijéhé dē quēe dē chijin ndute. De nī ncana cóhó dē: Scácu ní sáan, Señor, ncachī dē.

³¹ De Jesús nī ntiin yā ndahá dē. De nī ncāhān yā jín dē: Tēe nduú cándíja ñihin cúu nú. ¿Nūcu nī nayūhú nú? ncachī yā.

³² De nī ndivi yā jín dē ini barco, de nī jencuiñī-ni tāchī.

³³ Sá de ndá tēe jā űūhūn inī barco, nī jēcuiñī jítí dē nūū yā. De nī ncāhān ndá dē: Maá jāndāā jā Sēhe Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

Jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū región Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴ De nī nchāha yā jín ndá dē incā lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret.

³⁵ De ndá nchivī űūcuán nī nacuni ji nūū yā. De nī scāca ji tūhun ndācá ndāñūū űūcuán jā ní nquenda yā. De ndá nchivī nī nquisiáha ji ndá jā cúhū nūū yā.

³⁶ De nī ncāhān ndāhvī ndá ji jín yā jā ná quéhé ji vísō yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha ji.

Siquí nāsa cútéhén nchivī

(Mr. 7.1-23)

15 űūcuán de jacū ndá tēe fariseo jín tēe stéhén ley janahán, vāji dē ciudad Jerusalén, de nī nquenda dē nūū yā. De nī ncāhān dē jín yā:

² Ndá tēe scuáha jín nú, ¿nūcu stívī ndá dē costumbre jā ní jaquin nchivī janahán? Chi nduú squíncuu dē costum-

bre jā nandahá dē nūū yā de caji dē stāā, ncachī dē.

³ De Jesús nī jīcā tūhún yā dē: De saá-ni ndá máá nú, ¿nūcu stívī nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios nūū nū? Chi sa costum-bre ndá máá nú cúu jā squíncuu nú.

⁴ Chi nī ncāhān Yāā Dios: Coó yínúhún nú nūū tatá ná nūū naná nú. De tú ní iin cāhān siquī tatá á siquī naná, de ná cúú, cāchī Yāā Dios.

⁵ Sochi ndá máá nú chi cāchī nū jā cuu cāhān iin tēe jín tatá dē á naná dē: Mā cúú chindeé sá ní jā taji sá jā caji ní á jā cusúcún ní, chi ndihī jā névāha sá, ja nī nsōcō sá nūū Yāā Dios.

⁶ De tēe jā cāhān súcuán, nduú cā cánuú jā chindeé dē tatá dē naná dē, cāchī ndá nú. De súcuán stívī nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios, jā síquī costumbre jā ní jaquín ndá máá nú.

⁷ Vāchī tēe stáhvī-ni cúu ndá nú. Ndāā nī ncāhān Isaías síquī ndá nú janahán, yósō nūū tutú īi jā ní ncāhān Yāā Dios:

⁸ Nchivī yáhá chi jín yuhú ji-ni jétáhvī ji nduhū,

sochi nsūú jondē jín inī jín ánō ji.

⁹ De chíñúhún cāhá ji nduhū, chi tūhun jā stéhēn ji cúu tiñu jā ní ndacu ndá tēe,

de nsūú jā ní ndacu maá nī cúu.

Ncachī Yāā Dios, ncachī yā.

¹⁰ De nī ncana yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jín ji: Cunini vāha ndá nú, de chuhun inī nū:

¹¹ Nsūú jā quívi inī yuhú nchivī cúu jā cútéhēn ji sáhá. Chi tūhun jā quée yuhú ji, ñúcuán cúu jā cútéhēn ji sáhá, ncachī yā.

¹² Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: ¿A jínī ní jā ní nquiti inī ndá tēe fariseo jā ní jini dē tūhun nī ncāhān ní? ncachī dē.

¹³ De nī ncāhān maá yā: Cúu ndá dē tá cúu ñutun jāā nduú ní nchúhun Tatá nī, Yāā ndéē andivī, de iin quívi de tūhun yā.

¹⁴ Ná quíhin ndá máá dē, chi cúu ndá dē modo tēe cuáá jā stéhēn ichi nūū incā tēe cuáá. Chi tú iin tēe cuáá stéhēn dē ichi nūū incā tēe cuáá, de ndúū dē nincava xehvā, ncachī yā.

¹⁵ De nī ncāhān Pedro jín yā: Cachi cājī ní tūhun yátá yáhá jā ní ncachī ní nūū ndá sá, ncachī dē.

¹⁶ De nī ncāhān Jesús: ¿De á suni ncháha ca jícūhun inī ndá máá nú?

¹⁷ ¿A nduú jícūhun inī nū jā ndácá jā yájī nchivī, chi quívi chíjin ji, de quée-ni cuāhān?

¹⁸ Sochi tūhun jā quée yuhú nchivī, chi jondē inī ánō ji vāji, de ñúcuán cúu jā cútéhēn ji sáhá.

¹⁹ Chi jondē inī ánō nchivī quée jā jání nēhēn inī, jā jáhni ndiyi, jā cásiqui ndéē táhán, jā sáhá ndii, jā sácufhná, jā cāhān tūhun stáhvī, jā cāhān síquī táhán.

²⁰ De ndácá yáhá cúu jā cútéhēn nchivī sáhá. Sochi tú nduú squíncuu ji costum-bre jā nandahá ji de caji ji stāā, de nduú cútéhēn ji sáhá, ncachī yā.

Ñahan incā nación jā ní ncandíja nihin

(Mr. 7.24-30)

²¹ De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā región Tiro jín Sidón.

²² De iin ñahan ñuū Canaán ndéē ña región ñúcuán, de nī nquenda ña nūū Jesús. De nī ncana jee ña: Señor, maá ní jā cúu Sēhe tatā David, cundáhvī inī ní sáán. Chi sēhe síhī sá, núhún tāchī inī ji, de xēēn ndasí ndóho ji, ncachī ña.

²³ Sochi nduú ní ncāhān cuiti yā jí ní ncāhān ña. Ñúcuán de nī nquenda ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān dē: Cāhān ní jín ña ná quíhin ña, chi ndasí cána ña vāji ña yātā ō, ncachī dē.

²⁴ De nī ncāhān yā jín ña: Nūū mātúhún-ni nchivī nación Israel nī ntají Yāā Dios sáán vāji sá, chi cúu ji tá cúu ticāchí, quiti jā ní nsana, ncachī yā.

²⁵ Sochi nī nquenda ña, de nī jēcuīñi jītí ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor, chindee chituu ní sáan vii, ncachí ña.

²⁶ De nī ncāhān yātá yā jíin ña: Nduú íyó vāha jā candeē ō stāā sehe ó de cuāha ó nūū tinā, ncachí yā.

²⁷ De nī ncāhān ña: Ndāā cáhān ní Señor, sochi chindee ní sáan visō cúu sá modo tinā. Chi suni ndá ti níhīn ti pedazo stāā jā cóyo chijin mesa jētohō ti yáji ti, ncachí ña jíin yā.

²⁸ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Vāha ndasí cándíja ní, nánā. De ná sáhá sá jā cúní ní, ncachí yā. De maá hora ñúcuán nī nduvāha-ni sehe síhí ña.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchiví cúhū

²⁹ De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā, de nī nchāha yā yuhú mar Galilea. De nī ncaa yā iin yucu, de ñúcuán nī jē-cundeē yā.

³⁰ De nī nquenda cuāhā nchiví nūū íyó yā, de nī nquisíaha ji ndá jā cojo, jā cuāá, jā ñihín, jā cuhlu, jíin cuāhā cā nchiví cúhū. De nī jaquín ji nūū jéhē Jesús. De nī nasāhá vāha yā ndá ji.

³¹ De nī nsāhvi iní ndá nchiví ndéhé ji jā nácāhān nchiví ñihín, ndúvāha nchiví cuhlu, nácaca vāha nchiví cojo, de ná-nune tinūú nchiví cuāá. De nī ncāhān ndá ji jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios nación maá ji Israel.

Jā ní scājī yā cūmī mil nchiví

(Mr. 8.1-10)

³² Ñúcuán de nī ncana Jesús ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin dē: Cúndáhvi iní ni ndá nchiví cuāhā yáhá, chi ja nī ncuu ūñi quīvī íyó ji jíin nī, de nduú cā nā cuá caji ji. De nduú cúní ni natajī nī ji jā quínohōn nditē ji, chi tú súcuán de sava ichi de cuitá ndasí ji, ncachí yā.

³³ De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: ¿De ní ñihín ō stāā jā caji ndá nchiví

cuāhā yáhá? Chi yáhá nduú nā nchiví ndéē, ncachí dē.

³⁴ De nī jicā tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? De nī ncāhān ndá dē: Ujá-ni, jíin jacū tiacá lúlí, ncachí dē.

³⁵ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá nchiví cuāhā jā cundeē ji.

³⁶ De nī nquehen yā ndihújā stāā jíin tiacá, de xihna cā nī nacuetáhvi yā nūū Yāa Dios. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de ndá mää dē nī nsaji nūū nchiví.

³⁷ De ndihi ji nī nchaji, de nī ndahā chijin ji. Sá de nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūjā ticá.

³⁸ De tēe jā ní nchaji, jondē cūmī mil dē cúu, de síin cā cúu ndá ñahan jíin sūchí lúlí.

³⁹ Ñúcuán de nī nacuetáhvi yā nūū nchiví, de cuānohōn ji. De nī ndivi yā iní barco, de cuāhān yā región Magdala.

Jā ní jicān ndá dē iin tiñu ñáhnú nūū yā

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 De nī nquenda ndá tēe grupo fariseo jíin tēe grupo saduceo nūū yā. Chi cúní ndá dē coto túní dē yā, de nī jicān dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú jā coo iin seña andiví.

² Sochi maá yā nī ncāhān yā jíin dē: Tá ñini, de cáhān ndá nú: Nandii, chi nī jichi cuáhá vicō, cáchi nū.

³ De jānehēn chi cáhān ndá nú: Mitān de cuun sāvī, chi nī jichi cuáhá vicō, cáchi nū. Vāchi tēe stáhvi-ni cúu ndá nú. Chi jícūhun iní ndá nú nāsa stéhēn seña andiví, sochi nduú jícūhun iní nū nāsa stéhēn ndá tiñu ñáhnú jā sáhá nī tiempo yáhá.

⁴ De nchiví nēhēn yáhá, chi nduú jétáhvi cuiti ji Yāa Dios. De jicān ji iin tiñu ñáhnú jā sáhá nī jā coo iin seña andiví. Sochi nduú cā nā incā tiñu ñáhnú stéhēn nī nūū ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jíin Jonás, tēe nī nacani

tūhun Yāā Dios jondē janahán, ncachí yā. De nī sndóo yā-ni ndá dē, de cuāhān yā.

Tūhun levadura ndá tēe fariseo

(Mr. 8.14-21)

⁵De ndá tēe scuáha jíin yā nī naā ini dē cuiso dē stāā tá cuāhān ndá dē jíin yā jíin barco incā lado mar.

⁶De nī ncāhān Jesús jíin dē: Coto má candíja ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo jíin grupo saduceo, ncachí yā.

⁷De ndá tēe scuáha nī ncāhān ndá máá dē: Va siqui jáá nduú nā stāā ndiso ó, já ñúcuán cáhān yā súcuán, ncachí dē.

⁸De nī jinī Jesús, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cáhān ndá nú já nī ncāhān ni súcuán siqui jáá nduú nā stāā ndiso nú? Tēe nduú cándíja ñihin cúu ndá nú.

⁹¿A ncháha ca jicūhun ini ndá nú jáá nsūú siqui ñúcuán nī ncāhān ni? ¿A nduú núcūhun ini nū já nī scuáchi nī ūhūn stāā nī nchaji ūhūn mil tēe, de nāsaa ticá nī nastútú ndá nú já nī nguendōo?

¹⁰¿De á nduú núcūhun ini nū já nī scuáchi nī ūjā stāā nī nchaji cūmī mil tēe, de nāsaa ticá nī nastútú tucu nú?

¹¹¿De nājēhē cúu jáá nduú jicūhun ini ndá nú jáá nsūú siqui stāā nī ncāhān ni jíin nú já nī ncāhān ni já coto má candíja ndá nú levadura ndá tēe fariseo jíin tēe saduceo? ncachí yā jíin dē.

¹²Ñúcuán de nī jicūhun ini ndá dē jáá nduú nī ncāhān yā jíin dē já má cājí dē stātílā yā yíhi levadura, chi sa nī ncāhān yātá yā já má cándíja dē tūhun stáhvī já stéhēn ndá tēe fariseo jíin tēe saduceo.

Jā nī ncachí Pedro jā Jesús cúu Cristo

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³De tá nī nquenda Jesús región Cesarea Filipo jíin ndá tēe scuáha jíin yā, de nī jicā tūhún yā dē: Nduhū, Yāā nī nduú tēe, ¿nī iin cúu nī cáchi ndá nchiví?

¹⁴De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān jā cúu ní Juan, tēe já nī scuénduté. De

sava cá ji cáhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cá ji cáhān jā cúu ní Jeremías á incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachí ndá dē.

¹⁵De nī ncāhān yā: De ndá máá nú, ¿nī iin cúu nī cáchi ndá nú?

¹⁶De nī ncāhān Simón Pedro: Máá ní cúu Cristo, Yāā já nī ntají Yāā Dios. De cúu ní Sēhe Yāā Dios, Yāā já tēcú nī cání, ncachí dē.

¹⁷De nī ncāhān Jesús: Nācā ndetú nū, Simón sēhe Jonás, chi nsūú iin nchiví nī stéhēn tūhun yáhá nū nū, chi sa máá Tatá nī, Yāā ndēē andiví, nī stéhēn yā nū nū.

¹⁸De nduhū suni cáhān ni jíin nú já máá nú cúu Pedro, de tūhun yáhá cáchi: Yūū. De tūhun ndāā já nī ncāhān nū já máá nī cúu Cristo, suu cúu tá cúu iin yūū cāhnú. De siqui yūū cāhnú yáhá sáhá nī já quituu vehe, de vehe ñúcuán cúu ndá nchiví já cándíja nduhū. De ni iin mā cúndéé siqui ji, ni cuēhē já jíhi ji, nduú cá nā cuá cuu sáhá jíin ánō ji.

¹⁹De máá nú cundiso tīnú nú já quiví nchiví ndahá Yāā andiví já tatúni yā nūū ji. De ndācá já casi nū já má sáhá nchiví ini ñayiví yáhá, suni casi Yāā Dios já ndēē jondē andiví. De ndācá já cuāha nú tūhun sáhá ji ini ñayiví yáhá, suni cuāha tūhun Yāā Dios já ndēē jondē andiví, ncachí yā.

²⁰Ñúcuán de nī ndacu yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā já má cáchi dē nūū ni iin nchiví já cúu yā Cristo.

Jā nī ncachí tūhun Jesús jā cuū yā

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹De jondē saá nī nquijéhé Jesús cáchi tūhun cáji yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā já cánuú quihín yā Jerusalén. De ndá tēe ñáhnú jíin ndá sūtú cūñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, sndóho ndasí dē yā. De cahni ndá dē yā, sochi nūū úni quiví de natecū yā, ncachí yā.

²² Ñúcuán de Pedro nĩ ncana síin dē yā, de nĩ nquijéhé dē cáhān dē nūū yā: Señor, ¿nūcu cáhān nĩ sūcuán? De mā cuáha cuiti Yāa Dios tūhun. Va mā cūū cuiti coo sūcuán, ncachĩ dē.

²³ De nĩ jicó coto yā nūū Pedro, de nĩ ncāhān yā: Cuiyo quihĩn nū, chi cáhān nū tá cáhān Satanás. Chi tēe ndúcú stíví nduhū cúu nú. De nduú jáni inĩ nū tá cúu nūū jáni inĩ Yāa Dios, chi sa jáni inĩ nū tá cúu nūū jáni inĩ nchivĩ, ncachĩ yā.

²⁴ Ñúcuán de nĩ ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nā-ni nchivĩ tú cūni ji cuniquĩn ji nduhū jā scuáha nĩ ji, de ná cásĩ ji jā cūnĩ maá ji, de ná cūniquĩn ji nduhū, de cuāha ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó jā síqui nĩ, vísō ná cúū ji.

²⁵ Chi tú nĩ nchivĩ cūnĩ ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síqui nduhū, túsaá de tñū tāhvi ji nĩf cānĩ. De tú nĩ nchivĩ vísō ná cúū ji jā síqui nduhū, sochi cutecū ji nĩf cānĩ.

²⁶ ¿Chi nĩ cuetĩñú vísō ná cúndeé nchivĩ nihĩn ji nĩf ñayivĩ, de tú quivĩ ji nūū tñū tāhvi ji? Chi nduú nā jíin cuiti chunáa nchivĩ jā cācu ánō ji.

²⁷ Chi nduhū, Yāa nĩ nduu tēe, ndiji nĩ jíin ndācá ángel nĩ, de viĩ ndasĩ cuñáhnú nĩ tá cúu nūū cuñáhnú Tatá nĩ. Ñúcuán de cuāha nĩ yāhvi nūū tá iin iin nchivĩ tú nāsa tiñu nĩ nsāhá ji.

²⁸ De ndāa cáhān nĩ jíin ndá nú jā sava tēe íyó yāhá, mā cúū dē chi jondē cunĩ dē jā maá nĩ, Yāa nĩ nduu tēe, tatúnĩ nĩ jíin poder nĩ, ncachĩ yā.

Jā tucu nĩ nduu yā

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 Ñúcuán de nūū íñū quivĩ de Jesús nĩ jeca yā Pedro jíin Jacobo jíin Juan ñanĩ Jacobo, cuāhān síin yā jíin ndá dē iin yucu sūcún.

² De ñúcuán, tucu nĩ nduu yā nūū dē. Chi nĩ jēndūtē nūū yā tá cúu ncandĩ. De sahma yā nĩ nduyaa ndasĩ tá cúu nduva luz.

³ De nĩ jinĩ-ni ndá dē jā Moisés jíin Elías, tēe nĩ iyo janahán, nátúhún ndúū dē jíin yā.

⁴ De nĩ ncāhān Pedro jíin yā: Señor, nācā vāha jā íyó ndá sá yāhá. De tú cūnĩ ní de ná sáhá ndá sá ũnĩ vehe ramádā, iin cuu maá nĩ, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachĩ dē.

⁵ De juni cáhān cā dē, de nĩ nquiji iin vicō nūhún jā yaa ndasĩ, de nĩ jasi-ni nūū ndá dē. De nūū vicō ñúcuán nĩ ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nĩ jā mānĩ ndasĩ nĩ jíin, de cúsi inĩ nĩ jíin. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachĩ.

⁶ De jā sūcuán nĩ jini ndá tēe scuáha, de nĩ jēcāva ndeyi dē nūū ñūhún, chi nĩ nchūhú ndasĩ ndá dē.

⁷ Ñúcuán de nĩ nquenda Jesús, de nĩ ntee yā ndahá yā dē, de nĩ ncāhān yā: Nacōo ndá nú de mā cúyūhú nú, ncachĩ yā.

⁸ De nĩ nūcūndēhé ndá dē, de nduú cā ní jinĩ dē ndúū tēe ñúcuán, chi maá-ni cā Jesús.

⁹ De nĩ nuu ndá dē jíin yā yucu. De nĩ ndacu yā nūū dē: Mā cāchĩ ndá nú nūū nĩ iin jā sūcuán nĩ jinĩ nū, chi jondē tá natecū maá nĩ, Yāa nĩ nduu tēe, ncachĩ yā.

¹⁰ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nĩ jicā tūhún dē yā: Túsaá de ndá tēe stéhēn ley janahán, ¿nājēhē cáhān dē jā cānuú jā xihna cā Elías nenda, sá de quiji Yāa cúu Cristo? ncachĩ dē.

¹¹ De nĩ ncāhān Jesús jíin dē: Jāndāa cúu jā xihna cā quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sāhá túha dē ndihi, cāchĩ tutū.

¹² Sochi cáhān nĩ jíin nú, ja nĩ nquiji tēe jāa ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de nduú ní jinĩ nchivĩ jā suu dē cúu. De nĩ nsāhá nāvāha ji dē ndihi jā ní ncuu inĩ ji. De suni sūcuán sndóho ji nduhū, Yāa nĩ nduu tēe, ncachĩ yā.

¹³ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nĩ jicūhun inĩ dē jā cáhān yā jā Juan, tēe nĩ scuēndutē, nĩ ncuu dē tá ncuu Elías.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí jīhī yīhí*(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)*

¹⁴ De nī nenda yā jīn ndá dē nūū nchivī cuāhā. De nī nquenda iin tēe, nī jēcuiñī jītī dē nūū yā, de nī ncāhān dē:

¹⁵ Señor, cundáhvi inī ní sēhe yīí sá, chi ndóho ndasí ji cuēhē jīhī yīhí. De ja ncuu cuāhā vuelta jícó cáva ji nūū nūhūn jīn nūū ndūtē.

¹⁶ De nī nquisiáha sá ji nūū ndá tēe scuáha jīn ní, de nduú ní ncúu nasāhá vāha dē ji, ncachī dē.

¹⁷ Nūcuán de nī ncāhān Jesús: Tēe nihin ndasí inī cúu ndá nú chi nduú cándíja nú jā cuu nduvāha ji. ¿Nāsaa cā quivī cundeē ni jā ndoho nī jīn nú? ¿De nāsaa cā quivī cuandeē inī ni jīn nú? Cuáquēhen sūchí nūcuán ná quíji ji, ncachī yā.

¹⁸ De nī ncāhān yā nūū tāchī, de nī nquee-ni inī sūchí nūcuán. De nī nduvāha ji-ni maá hora nūcuán.

¹⁹ De tá nī ncunúú cā de ndá tēe scuáha nī jicā tūhūn sīn dē yā: ¿Nājēhē cúu jāá nduú ní ncúu tavā ndá sá tāchī nūcuán? ncachī dē.

²⁰ De nī ncāhān yā: Siquī jāá nduú cándíja nihin ndá nú jā cuu sāhá nú. Chi ndāā cáhān ni jīn ndá nú jā tú cándíja nú vísō iin luli-ni tá cúu iin niquin mostaza, de cuu sāhá nú ndācā-ni tiñu vjín. Chi cuu cāhān nū jā ná cújiyo yucu yáhá quihīn incā lado, de cujiyo-ni. De ndācā-ni tiñu chi cuu sāhá nú, de tú cándíja nihin nú jā cuu.

²¹ Sochi iin tāchī sūcuán, mā quēē cuiti quihīn de tú mā cācān táhvi nū de tú mā cóó nditē inī nū, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā*(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)*

²² De jīca nuu Jesús jīn ndá dē región Galilea, de nī ncāhān yā jīn dē: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, nastúu ji nduhū nūū ndá tēe xēen.

²³ De cahnī dē nduhū, sochi nūū únī quivī de natecū nī, ncachī yā. De nī ncu-cuécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá.

Siquī xūhún jā cuetfñú inī templo

²⁴ De nī nquenda yā nūū Capernaum jīn ndá tēe scuáha jīn yā. De ndá tēe stútú xūhún templo nī nquenda dē, de nī jicā tūhūn dē Pedro: De maestro ndá nú, ¿á mā tājī dē xūhún cuetfñú inī templo? ncachī dē.

²⁵ De nī ncāhān Pedro: Cuu, ncachī dē. De tá nī ndivi dē inī vehe, de xihna cā Jesús nī ncāhān yā jīn dē: ¿Nāsa jání inī nū, Simón? Ndācā tēe cúu rey inī ñayiví yáhá, ¿nī nūū jicān dē xūhún renta jīn xūhún nūū? ¿A nūū sēhe dē, á nūū nchivī incā vehe? ncachī yā.

²⁶ De nī ncāhān Pedro: Nūū tēe incā vehe jicān dē, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Túsaá de nduú ná incā cúñáhnú nūū sēhe rey jā cācān xūhún nūū ji. Sūcuán nī stéhēn yā jāá nduú cánúu chunáá yā jā cúu yā Sēhe Yāā Dios. De nī ncāhān yā:

²⁷ De ná chúnáá ó tácuā mā squítī inī ō dē. Túsaá de cuáhān yuhú mar, de squívi nú gancho jā tīn tiacá, de tavā nū tiacá jā tīn xihna cā. De ndicā nū yuhú tī, de nūcuán nihin nū iin xūhún jā quenda chunáá nú jā jicān ndá dē. De quisiáha nú nūū ndá dē jā cuu nduhū jīn ndóhó, ncachī yā.

Nī nchivī cúu jā cúñáhnú cā*(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)*

18 De suni quivī nūcuán nī nquenda ndá tēe scuáha jīn yā, de nī jicā tūhūn dē yā: ¿Nī iin cúñáhnú cā nūū nchivī jā tátūnī Yāā andiví nūū? ncachī dē.

² De nī ncana yā iin sūchí lúlí, de nī jani yā ji mähñū dē.

³ De nī ncāhān yā: Ndāā cáhān ni jīn ndá nú, tú mā ndicó cóo inī nū canī inī

nū tá cúu nūú cúu iin sūchí lúlí, de mā quívi cuiti nū ndahá Yāā andiví jā tatúni yā nūú nū.

⁴Túsaá de nchiví jā jáni ini ji jāá nduú cúñáhnú ji, tá cúu nūú jáni ini sūchí lúlí yáhá, suu ji cúñáhnú cā nūú nchiví jā tatúni Yāā andiví nūú.

⁵De nā-ni nchiví tú jā síquí nduhū jétáhví ji iin sūchí lúlí tá cúu nūú cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhví ji.

**Xēen coo síquí nchiví
jā quívi nūú cuāchi**

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶De tú iin sūchí lúlí yáhá cándíja ji nduhū, de tú quívi ji cuāchi sáhá nā-ni nchiví, de vāha cā de tú ní núhni iin yōsó cáhnú sūcūn nchiví ñúcuán, de quēe ji chíjin ndute mar nícu.

⁷Nācā xēen cúu jíin nchiví ñayiví, chí maá-ni jā ndúcu squíví nchiví nūú cuāchi íyó. De maá-ni súcuán coo ini ñayiví. De nācā xēen cundoho nchiví jā squíví táhán nūú cuāchi.

⁸Túsaá de tú ndahá nú á jēhē nū sáhá jā quívi nú cuāchi, vāha cā quehndē nū de squéne nú ná quíhīn, tácuá nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā coo tícúhlu nú á coo cojo nū de quívi nú nūú cutecū nū ní cání, nsúú cā jā coo ndúú ndahá nú de quívi nú nūú ñúhūn jā cáyū ní cání.

⁹De tú tinúú nú sáhá jā quívi nú cuāchi, vāha cā tavā nū de squéne nú ná quíhīn, tácuá nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā coo iin-ni tinúú nú de quívi nú nūú cutecū nū ní cání, nsúú cā jā coo ndúú tinúú nú de quívi nú nūú ñúhūn infierno.

Tūhun yátá síquí ticāchí jā ní nsana

(Lc. 15.3-7)

¹⁰Coto má sáhá jēhe ini ndá nú nūú ni iin ndá sūchí lúlí yáhá. Chí cáhān ni jíin nú jā ndācá ángel andiví jā jíto yā ji, níni íyó yā nūú maá Tatá ni andiví.

¹¹Chí nduhū, Yāā ní nduu tēe, vāji ní jā scácu ní nchiví jā ní nsana ji nūú Yāā Dios.

¹²¿De nāsa jáni ini ndá nú? Tú iin tēe ndéca dē iin ciento ticāchí, de tú sana iin tí, ¿de á nduú sndóo dē cūmí xico xāhōn cūmí cā tí yucu, de ndicó dē quinanducú dē quiti jā ní nsana?

¹³De tú ní nanihīn dē tí, de ndāā cáhān ni jíin nú jā cúsi ndasí cā ini dē jíin quiti ñúcuán nsúú cā jíin cūmí xico xāhōn cūmí cā quiti jāá nduú ní nsána.

¹⁴De suni súcuán maá Tatá nú, Yāā ndéē andiví, nduú cúni yā jā tñū táhvi ni iin sūchí lúlí yáhá.

Síquí jā cune cáhnú ini ō nūú táhán ó

(Lc. 17.3-4)

¹⁵De tú táhán nú ní nsáhá dē cuāchi síquí nū, túsaá de cachí tūhun nú nūú mátúhún dē-ni jā ní nsáhá dē cuāchi síquí nū. De tú ní jétáhví dē tūhun jā ní ncāhān nū jíin dē, túsaá de ja ní ndumaní dē jíin nú ní nsáhá nú.

¹⁶Sochi tú nduú ní jétáhví dē jā cáhān nū, de quicāna nú iin á ūú cā nchiví quíhīn nū jíin nūú dē, de cuu ji testigo nū tácuá cundaā jā íyó cuāchi dē.

¹⁷De tú nduú ní jétáhví tucu dē jā cáhān ndá tēe ñúcuán, de cachí tūhun nú nūú ndá nchiví cándíja. De tú nduú ní jétáhví tucu dē jā cáhān nchiví cándíja, de siāā nū dē ná cóo dē modo iin tēe jāá nduú cándíja nūú Yāā Dios á tēe stútú xūhún renta.

¹⁸De ndāā cáhān ni jíin nú jā ndācá jā casí nū jā má sáhá nchiví ini ñayiví yáhá, suni casí Yāā Dios jā ndéē andiví. De ndācá jā cuāha nú tūhun jā sáhá ji ini ñayiví yáhá, suni cuāha Yāā ndéē andiví tūhun.

¹⁹De suni cáhān ni jíin ndá nú, tú ūú táhān nū ini ñayiví yáhá, inuú caní ini nū síquí iin jā cācān táhvi nū, túsaá de maá Tatá ní andiví cuāha yā jā jícān ndá nú.

²⁰ Chi ní-ni cúu nūū ndútútú ūū á ūnī nchivī jā chíñúhún ji nduhū, de ñúcuán íyó nī jín ji, ncachī yā.

²¹ Ñúcuán de nī nquenda Pedro, de nī jicā tūhún dē yā: Señor, ¿nāsaa vuelta cune cáhnú inī sá nūū táhán sá jā sáhá dē cuāchi siquí sá? ¿A jondē siete vuelta, á naá cúu? ncachī dē.

²² De nī ncāhān Jesús: Nduú cáhān ni jín nú jā siete-ni vuelta, chi jondē se-tenta por siete vuelta.

Tūhun yátá siquí mozo jāá nduú ní nēe cáhnú inī

²³ Túsaa de Yāā ndēē andiví, súcuan cúu jā nēe cáhnú inī yā nūū nchivī jā tátúnī yā nūū: Cúu tá cúu iin rey jā cúni dē sáhá ndāā dē jín ndá mozo dē jā ndíta nūū dē.

²⁴ De nī nquijéhé dē sáhá ndāā dē jín ji. De nī nquisiáha ndá ji iin mozo jā ndíta quéhén millón peso nūū dē.

²⁵ De nduú nā cuá névāha mozo ñúcuán jā chunáa nūū dē. De nī ndacu dē jā ná cúyāhvi mozo ñúcuán jín ñasíhí jín sēhe jín ndacá ndatínú, de nūcunáa xūhún jā ndíta dē.

²⁶ Ñúcuán de nī jēcuīñi jítí mozo, de nī ncāhān ndāhvi dē jín patrón dē: Señor, cundetu núú ní, de nachunáa ndihi sá xūhún ní, ncachī dē.

²⁷ De maá patrón nī ncundāhvi inī dē mozo dē. De nī nee cáhnú inī dē jā ndíta mozo dē, de nī nsiáa dē súcuan-ni jā má chúnáa cā.

²⁸ De nī nquee mozo cuāhān dē, de nī nquetáhán dē-ni jín iin táhán mozo dē jā ndíta jacū-ni nūū dē. De nī ntiin dē tēe ñúcuán, de nī nquitū dē sūcūn, de nī ncāhān dē: Chunáa jā ndíta nú nūū ni, ncachī dē.

²⁹ De táhán mozo dē nī jēcuīñi jítí nūū dē, de nī ncāhān ndāhvi jín dē: Cundetu núú nú, de nachunáa ndihi nī xūhún nú, ncachī.

³⁰ Sochi nduú ní ncūnī dē, chi nī nchihī dē tēe ñúcuán vecāa jondē quivī jā nachunáa jā ndíta nūū dē.

³¹ De ndá táhán mozo dē nī jini jā súcuan nī nsáhá dē, de nī ntahúhvi ndasí inī ndá dē. De cuāhān ndá dē nūū patrón dē, de nī ncachī dē ndihi nāsa nī ncuu.

³² Sá de patrón nī nacana dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān dē jín: Mozo nāvāha inī cúu nú. Chi nī nee cáhnú inī nī ndihi jā ndíta nū nūū ní, chi nī ncāhān ndāhvi nú jín nī.

³³ De tá cúu nūū ní ncundāhvi inī nī ndóhó, suni súcuan cánuú jā cundāhvi inī nū táhán mozo nū nīcu, ncachī dē.

³⁴ De nī nquitū ndasí inī patrón, de nī ndacu dē tiñu jā ná quivī vecāa jondē nachunáa ndihi jā ndíta nūū dē.

³⁵ De nī jinu tūhun yátá yáhá, de nī ncāhān cā yā: Tá cúu nūū ní nsáhá rey ñúcuán jín mozo dē, suni súcuan sáhá maá Tatá nī andiví jín ndá nú de tú mā cúne cáhnú inī nū nūū táhán nú jondē jín inī jín ánō nū, tú nā-ni cuāchi sáhá ji nūū nū, ncachī yā jín ndá dē.

Siquí jā má sndóo táhán tēe jín ñahan

(Mt. 5.31-32; Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 De tá nī ndihi nī ncāhān Jesús ndacá tūhun yáhá, de nī nquee yā Galilea cuāhān yā. De nī jinū yā región Judea, incā lado yūte Jordán ichi nūū quénda ncandii.

² De cuāhā nchivī nī niquín ji yā, de ñúcuán nī nasáhá vāha yā nchivī cúhū.

³ Ñúcuán de nī nquenda jacū tēe grupo fariseo nūū yā, chi cúni ndá dē coto túnī dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jicā tūhún dē yā: ¿A íyó ley jā cuu ndusín iin tēe jín ñasíhí dē tú nā-ni siquí cúu? ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān yā: ¿A nduú ní ncāhvi cuiti ndá nú tutū ī nāsa nī nsáhá Yāā Dios nchivī jondē jā xíhna ñúhún? Chi tēe jín ñahan nī nsáhá yā, cáchi.

⁵De suni nī ncāhān Yāā Dios: Jā nūcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quetáhán dē jín nāsíhí dē, de iin-ni cā cúu ndúu dē, ncachī Yāā Dios, cáchi tutú.

⁶Túsaá de nduú cā cúu ūu táhān dē, chí iin-ni cā cúu. Jā nūcuán nduú vāha jā sndóo táhān, chí jā ní squetáhán Yāā Dios cúu, ncachī yā.

⁷De ní jicā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de nūcu ní ndacu Moisés tiñu janahán jā tú sndóo iin tēe nāsíhí dē, de ná cúvāha acta jā ndusín dē jín ña? ncachī dē.

⁸De ní ncāhān yā jín dē: Siquí jā nīhin inī ndá nú, jā nūcuán nī jēhe Moisés tūhun jā sndóo nú nāsíhí nú. Sochi jā xīhna nūhún chí nsúu sūcuán ní ncúu.

⁹De nduhū chí cáhān ní jín nú, tú iin tēe sndóo dē nāsíhí dē, de tú nsúu jā ndii ña, de quetáhán dē jín incā ñahan, túsaá de cásiquí ndé dē ña. De tú iin tēe nacueca dē ñahan jā ní ndóo, suni cásiquí ndé dē ña, ncachī yā.

¹⁰Nūcuán de ní ncāhān ndá tēe scuáha jín yā: De tú mā cūu sndóo tēe nāsíhí dē, túsaá de vāha cā mā cuēcá dē ñahan, ncachī dē.

¹¹De ní ncāhān yā jín ndá dē: Tūhun jā ní ncāhān nū yáhá, chí nduú nīhin tiñú nūu ndihi tēe, chí maá-ni nūu ndá tēe jā ní nsáhá Yāā Dios jā nīhin tiñú.

¹²Chí íyó quéhén siquí jā jásí jā má cuēcá tēe ñahan. Chí sava tēe ní ncacu dē jā má cūu cundeē dē jín ñahan. De sava cā tēe ní nsáhá nchiví jā má cūu cundeē dē jín ñahan. De sava cā tēe ní jani inī maá dē jā má cuēcá dē ñahan siquí jā ndíhvi inī dē jín tiñu jā ndacu Yāā andiví nūu dē. Tēe jā cuu cuetáhvi tūhun jā má cuēcá dē ñahan, ná cuetáhvi dē túsaá, ncachī yā.

Jā ní jicān táhvi Jesús jēhē ndá sūchí lúlí

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³Nūcuán de ní nquenda ndá nchiví jín ndá sūchí lúlí, jā tee yā ndahá yā xīnī jī de cācān táhvi yā jēhē jī. De ndá tēe scuáha jín yā ní ncāhān dē nūu nchiví jā vājí jín ndá jī.

¹⁴Sochi ní ncāhān Jesús: Cuāha tūhun ná quíjī ndá sūchí lúlí jīñā nūu ní, de mā cásí nū jā quíjī jī. Chí nchiví jā ndicó cóo inī jā caní inī jī modo ndá sūchí yáhá, suu jī cúu jā quívi ndahá Yāā andiví jā tatúní yā nūu jī, ncachī yā.

¹⁵De ní ntee yā ndahá yā xīnī ndá jī. De ní nquee yā nūcuán cuāhān yā.

Tūhun tēe cuicá

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶De iin tēe suchí ní nquenda dē nūu Jesús, de ní jicā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachí ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de nīhin táhvi sá cutecū sá ní cání andiví? ncachī dē.

¹⁷De ní ncāhān yā jín dē: ¿A jání inī nū jā iin tēe-ni cúu ní jā cáhān nū tēe vāha jín ní? Chí nduú ní iin tēe vāha íyó, chí mátúhún-ni Yāā Dios. De tú cúní nū cutecū nū ní cání, de squíncuu nú tiñu jā ní ndacu yā, ncachī yā.

¹⁸De ní ncāhān dē: ¿De nā tiñu cúu túsaá? De ní ncāhān yā: Mā cáhnī nū ndiyí. Mā cásiquí ndé táhán nú. Mā sácúfná nú. Mā cáhān nū tūhun tūhún.

¹⁹Cuetáhvi nú nūu tatá nú nūu naná nú. De cundáhvi inī nū táhán nú tá cúu nūu cúndáhvi inī nū maá nú, ncachī yā.

²⁰De ní ncāhān tēe suchí nūcuán: Ndācá tiñu yáhá jā ní squíncuu sá jondē tá lulí sá. ¿De nā cuá cúu jā cúmaní cā jā sáhá sá túsaá? ncachī dē.

²¹De ní ncāhān Jesús: Tú cúní nū squíncuu ndihi nú, de cuáhán de xicó nú ndihi jā névāha nú, de cuāha nú nūu nchiví ndáhvi. De jondē andiví cuāha yā

jā váha ndasí nūū nū. Sá de quiji nú cuniquin nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

²² De tá nī jini tēe suchí tūhun yáhá, de nī ncucucá inī dē de cuāhān dē, chí cuicá ndasí dē.

²³ Ŋúcuán de nī ncāhān Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā: Ndāā cāhān nī jín nú jā ndá tēe cuicá chí ūhvi ndasí quívi dē ndahá Yāā andiví jā tatúni yā nūū dē.

²⁴ De cāhān tucu nī jín ndá nú jā űamā cā yāhá iin camello yavi yitícu nsūū cā jā quívi iin nchiví cuicá ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūū ji, ncachī yā.

²⁵ De ndá tēe scuáha jín yā nī nsāhvi ndasí inī dē jā ní jini dē tūhun yáhá, de nī jicā tūhún táhān dē: ¿Ní nchiví cúu jā cācu túsaá? ncachī dē.

²⁶ De nī ndēhé Jesús nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchiví chí mā cūū squívi ji maá ji ndahá Yāā Dios, sochi maá yā chí ndihi-ni cuu sáhá yā, ncachī yā.

²⁷ Ŋúcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, ndá sāán chí nī sndóo sá ndihi jā névāha sá, de níquin sá níhín. ¿De nā cuá níhín sá túsaá? ncachī dē.

²⁸ De nī ncāhān Jesús jín dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndāā cāhān nī jín ndá nú jā iin quívi de cundeē nī nūū mesa nūū tatúni nī, de víi ndasí cuñáhnú nī inī űayiví jée. De quívi űúcuán de ndá máá nú jā ní jēcuniquin nū nduhū, suni cundeē nū nūū ūxi ūū mesa nūū tatúni nū. De sáhá ndāā nū tiñu ndihúxi ūū tatā nchiví Israel.

²⁹ De ndācā nchiví jā ní sndóo vehe, á űanī, á cuāha, á tatá, á naná, á űasfí, á sēhe, á űuhun, síqui jā cuniquin ji nduhū, de nanihín ji iin ciento cā jā súcuán. De suni níhín táhvi ji cutecū ji níí cání andiví.

³⁰ Sochi cuāhā nchiví jā cúu ji nūū mitan, nduu ji jā sándihí. De nchiví jā sándihí, nduu ji nūū.

Tūhun yátá síqui ndá tēe sátínú

20 De suha cúu jā tátúni Yāā ndée andiví nūū nchiví: Cúu tá cúu iin tēe xínúhun. De iin stēen nī nquee dē, ndúcú dē ndá mozo jā nastútú uva dē.

² De nī nsāhá ndāā dē jín ndá mozo jā chunáá dē iin denario jā quívi. De nī ntají dē ndá tēe űúcuán cuāhān jā nastútú uva dē.

³ Ŋúcuán de nī nquee tucu dē tá cahíin. De nī jini dē nūū sava cā tēe jā íní súcuán-ni nūū yáhvi.

⁴ De nī ncāhān dē jín: Ndá ndóhó, suni quihín nū nastútú nú uva nī, de chunáá vāha nī yáhvi nú, ncachī dē. De cuāhān ndá tēe űúcuán.

⁵ De nī nquee tucu dē tá cahūxi ūū jín tá cahūni, de suni súcuán nī níhín tucu dē mozo.

⁶ De jā cuácuu cahūhūn nī nquee tucu dē. De nī níhín tucu dē jacú cā tēe jā íní súcuán-ni nūū yáhvi. De nī ncāhān dē jín: ¿Ŋucu íní cāhá-ni ndá nú yáhá ní nduú? ncachī dē.

⁷ De nī ncāhān ndá tēe űúcuán: Síqui jā nī iin nduú ní ncána sāán jā sátínú sá. De nī ncāhān dē jín: Túsaá de suni quihín ndá nú nastútú nú uva nī, de chunáá vāha nī yáhvi nú, ncachī dē.

⁸ De tá nī űini, de tēe xínúhun nī ncāhān dē jín tēe cuñáhnú nūū mozo dē: Cana ndá tēe sátínú de chunáá nú yáhvi dē, de xihna cā ndá tēe jā ní nquívi jā sándihí, de sá de ndá tēe jā ní nquívi xihna űúhún, ncachī dē.

⁹ De nī nquenda ndá tēe jā ní nquívi cahūhūn jañini. De iin denario nī níhín iin iin dē.

¹⁰ De jā sándihí de nī nquenda ndá tēe jā ní nquívi xihna űúhún. De jáni inī ndá dē jā cuāhā cā níhín dē. Sochi suni iin-ni denario nī níhín iin iin dē.

¹¹ De tá nī níhín dē, de nī nquijéhé ndá dē cāhān sóo dē jín tēe xínúhun, cáchi dē:

¹² Ndá sáán ní nduú ní nsatíñú sá, de ní ndoho sá já ihní. De ndá tēe yáhá já ní nquívi já sándihí, chi iin-ni hora ní nsatíñú dē. De inuú ní nchiyāhvi ní ndá sáán jín dē, ncachí dē.

¹³ De tēe xínúhun ní ncāhān jín iin dē: Amigo, nsūú já sáhá nāvāha ní ndóhó. ¿A nduú ní nsáhá ndāā ō já iin denario quiyāhvi nú, á naá cúu?

¹⁴ Túsaa de quehen yāhvi nú de quino-hōn nū. Chi cúní ní já tēe já ní nquívi já sándihí yáhá, inuú chunáá ní nū dē jín ndá máá nú.

¹⁵ ¿De á nduú cúu sáhá ní nāsa cúní ní jín xūhún maá ní? ¿De á cúcuásún iní nū já ní nchunáá vāha ní nū ndá dē siquí já vāha iní ní? ncachí dē.

¹⁶ De tá cúu nū ní nsáhá tēe xínúhun, suni súcuan sáhá Yāa Dios. Chi nchiví já cúu sándihí, nduu ji nū. De nchiví já cúu nū, nduu ji já sándihí. Chi cuāhā nchiví cána yā já candíja ji yā. Sochi jacū ji-ni cándíja, de suu ji cúu já nácāji yā, ncachí yā.

Jā ní ncāhān tucu Jesús já cuū yā

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Nūcuán de tá ní nquehen Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de ní ncana sín yā ndihúxi ū tēe scuáha jín yā. De ní ncāhān yā jín dē:

¹⁸ Cunini ndá nú, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de nūcuán nastúu nchiví nduhū, Yāa ní nduu tēe, nū ndá sūtū cúnáhnú jín nū ndá tēe stēhēn ley janahán. De nenda ndá dē siquí ní já cuū ní.

¹⁹ De nasiáha ndá dē nduhū nū ndá tēe nación Roma já tátuní já ndēē Jerusalén. De ndá tēe nūcuán sáhá catá dē nū ni. De caní dē nduhū, de sá de cahni dē nduhū yicā cruz. Sochi nū ūni quívi de natecū ní, ncachí yā.

Jā ní jicān naná Jacobo jín Juan iin favor nū yā

(Mr. 10.35-45)

²⁰ Nūcuán de ní nquenda ñasíhí Zebedeo nū yā jín sēhe ña Jacobo jín Juan. De ní jēcuiñi jiti ña nū yā, jicān ña iin favor nū yā.

²¹ De ní jicā tūhún yā ña: ¿Nā tiñu vāji ní? De ní ncāhān ña: Cuāha ní tūhun já quívi tátuní ní de cundeē ndúu sēhe sá yáhá xín ní, iin ji lado cuáhá ní, de incā ji lado sátín ní, ncachí ña.

²² Nūcuán de ní ncāhān Jesús jín Jacobo jín Juan: Nduú jíní ndúu nū nā cuá cúu já jicān nū. ¿A cuu cundoho nú tündóhó tá cúu nū quiji siquí ní? ¿De á quenda nú cundoho xēen nū tá cúu nū cundoho ní? ncachí yā. De ní ncāhān ndúu dē: Cuu sáhá sá.

²³ De ní ncāhān yā jín dē: Jāndáá cúu já ndoho nú tündóhó tá cúu nū quiji siquí ní, de ndoho xēen nū tá cúu nū cundoho ní. Sochi já cundeē nū lado cuáhá ní jín lado sátín ní, nsūú nduhū cúu já cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha já cuu ndá tēe já ní nacāji Tatá ní, de tēe nūcuán nihin, ncachí yā.

²⁴ De ndihúxi cā tēe scuáha jín yā, ní jini dē tūhun yáhá, de ní nquiti iní dē ní jini dē ndúu ñani nūcuán.

²⁵ De Jesús ní ncana yā ndá dē, de ní ncāhān yā jín dē: Jíní ndá nú nāsa sáhá ndá tēe já cúnáhnú nū nchiví ndá nación. Chi ndácu nihin dē nū ji, de maá dē cáchi nāsa coo.

²⁶ Sochi ndá máá nú, chi mā sáhá nú súcuan. Chi tú ní iin nú cúní nū cuñáhnú nú, de nduú chi sa sáhá nú maá nú tēe já cuetíñú ndá táhán nú.

²⁷ De tú ní iin nú cúní já cuu nú nū, sa sáhá nú maá nú mozo nū táhán nú.

²⁸ Chi suni súcuan sáhá maá ní, Yāa ní nduu tēe, chi nsūú já vāji ní já cuetíñú ní nchiví, chi sa vāji ní já cuetíñú nchiví

nduhū. De cuāha nī maá nī jā cuū nī tácuá scácu nī cuāhā nchivī, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūū tēē cuáá

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Ŋúcuán de nī nquee yā jín ndá dē ŋūū Jericó. De cuāhā ndasí nchivī nī niquín jī yā.

³⁰ De yuhú íchí ndēē ūū tēē cuáá. De nī jini dē tūhun jā yáha Jesús cuāhān yā, de nī ncana jee ndúū dē: Señor, maá ní jā cúu tatā rey David, cundáhvī inī ní sáán, ncachī dē.

³¹ De ndá nchivī nī ncāhān jī nūū dē jā ná cásí ndúū dē yuhú dē. Sochi vhlí cā nī ncana jee dē: Señor, maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhvī inī ní sáán vī, ncachī dē.

³² De nī jencuiñī Jesús, de nī ncana yā ndúū tēē cuáá ŋúcuán, de nī jicā tūhún yā dē: ¿Nā cuá cúnī ndúū nū jā sáhá nī ndóhó?

³³ De nī ncāhān ndúū dē jín yā: Jā ná ndúnijin tinūú sá cúnī sá, Señor, ncachī dē.

³⁴ De nī ncundáhvī inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā tinūū dē. De nī ndunijin-ni tinūū dē. De nī jēcuniquín ndúū dē yā cuāhān dē jín yā.

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40;

Jn. 12.12-19)

21 De tá nī ncuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī nquenda yā jín ndá tēē scuáha jín yā ŋūū Betfagé jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēē scuáha jín yā jā quñhīn dē.

² De nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán ŋūū lulí jā cáá ichi nūū. De ŋúcuán nihīn nū iin burra, núhni tī jín iin burro lulí. De nandají nú ndúū tī, de quiji nú jín tī.

³ De tú ní iin cāhān jín nú, de cachī nū jā maá Jētoho ō jīni ŋúhún yā tī. Ŋúcuán de siáá jī ti-ni quiji nú jín tī, ncachī yā.

⁴ De súcuán nī ncuu ndācá tiñu yáha tácuá quee ndāā tūhun jā ní ncāhān tēē nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, yósō nūū tutū:

⁵ Cachī nū nūū nchivī Jerusalén jā cúu ŋūū Sión:

Yáha cūndēhé nú jā vají Rey nū.

Nduú sáhá ŋáhnú yā maá yā, chi burra-ni yósō yā,

jín burro lulí, sēhe quiti jíso.

Cáchī tutū.

⁶ Ŋúcuán de cuāhān ndúū tēē scuáha, de nī nsāhá dē tá cúu nūū ní ndacu Jesús nūū dē.

⁷ De ndéca dē burra jín sēhe tī, nī nenda dē nūū yā. De nī nchisó ndá dē sōō dē siquī tī, de nī jēcōsō yā tī.

⁸ De íyó cuāhā nchivī, de nī scāá jī sōō jī inī ichi. De sava cā jī nī jāhnū ndahá ŋūū, de nī jaquín jī inī ichi.

⁹ De ndá nchivī jā cuāhān ichi nūū yā jín nchivī cuāhān ichi chátā yā, cána jee jī: Cúnáhnú ndasí Yāā cúu tatā rey David. De vāha ndasí Yāā cúu yā jā vají yā jín tiñu maá Jētoho ō Yāā Dios. De vīi ndasí cúnáhnú maá Yāā Dios, ncachī jī.

¹⁰ De tá nī nquīvi Jesús Jerusalén, de ndihi nchivī nī ncuvaā jī, de cuāhā jī nī jicā tūhún táhán jī: ¿Nā tēē cúu tēē yáha? ncachī jī.

¹¹ De nī ncāhān ndá nchivī jā vají jín yā: Yáha cúu Jesús jā nácani tūhun Yāā Dios, jā vají jondē ŋūū Nazaret ndáñūū Galilea, ncachī jī.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mr. 11.15-19;

Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Ŋúcuán de nī nquīvi Jesús inī patio templo cāhnú Yāā Dios. De nī ntavā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxicó nūū nchivī jā sōcō jī. De nī scócáva yā mesa ndá nchivī jā sáma xūhún, jín silla ndá nchivī jā xícó paloma.

¹³ De nī ncāhān yā jín ji: Yósō nūū tutū ī jā cāhān Yāā Dios: Vehe nī chi vehe nūū jícān táhvi cúu, cáchi Yāā Dios. Sochi ndá ndóhó, chi modo yavī cava jācuīhná nī nasáhá nú, ncachī yā.

¹⁴ Ōnúcuán de sava nchivī cuāá jín nchivī cojo nī nquenda ji nūū yā inī templo. De nī nasáhá vāha yā ji.

¹⁵ De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tē stēhēn ley janahán, nī jini dē ndacá tiñu ñáhnú jā sáhá yā, de nī jini dē jā cána jee ndá sūchí lúli inī templo: Cúñáhnú ndasí Yāā cúu tatā rey David, cáchi ji. De nī nquiti inī ndá dē.

¹⁶ De nī ncāhān dē jín yā: ¿A nduú jini nú jā súcuán cāhān ndá sūchí yáhá? ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jín dē: Jini nī. ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú jā yósō nūū tutū ī jā suha cāhān iin tē jín Yāā Dios?

Sáhá ní jā ndá sūchí lúli jín sūchí jáxīn, vāha ndasí cāhān ji jā Yāā cúñáhnú cúu Cristo.
Cáchi.

¹⁷ De nī sndóo yā dē. De nī nquee yā Jerusalén, de cuāhān yā nūū Betania. De ōnúcuán nī ndóo yā jacuáá ōnúcuán.

Jā ní ncāhān yā nūū ñutun higo

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ De jānehēn quivī téen cuānohōn yā Jerusalén, de cócon yā.

¹⁹ De nī jini yā iin ñutun higo jā íñi yuhú íchí. De nī jēhēn yā jēhē. De nduú nā higo ní nhīn yā, chi maá yūcū-ni cúu. De nī ncāhān yā jín: Mitān de mā cúūn cuiti cā jāvíxī xini nū, ncachī yā. De nī nchichī-ni ñutun higo ōnúcuán.

²⁰ De ndá tē scuáha jín yā, nī nsāhvi inī dē nī jini dē. De nī jicā tūhún dē yā: ¿Nāsa nī nsáhá ní jā ñamā nī nchichī ñutun higo? ncachī dē.

²¹ De nī ncāhān yā jín dē: Ndāā cāhān nī jín ndá nú, tú candíja nú de mā cāní síquí inī nū, de cuu sáhá nú tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní nsáhá ní jín ñutun higo.

De jondē tiñu ñáhnú cā cuu sáhá nú, chi jondē cuu cāhān nū jā cujiyo yucu yáhá quihīn nūū mar, de sáhá tá cáchi nū.

²² De ndacá jā jícān táhvi ndá nú, de tú cándíja nú jā nihīn nū, de nihīn nū, ncachī yā.

Siquí jā ndíso tíñu Jesús

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ De nī nquivī tucu yā inī templo cāhnú. De juni stēhēn yā tūhun, de ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tē ñáhnú jā ndácu tiñu nūū nchivī hebreo, nī nquenda dē nūū yā. De nī jicā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī nihīn tíñu nú jā sáhá nú tiñu yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñu ndóhó jā sáhá nú súcuán? ncachī ndá dē.

²⁴ De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun, de tú cuu scócóo nú, ōnúcuán de cachī nī nūū nū ní jondē nī nihīn tíñu nī jā sáhá nī tiñu yáhá.

²⁵ ¿Ní iin nī ntee tiñu síquí Juan jā ní scuéndutē dē? ¿A Yāā Dios á ndá tē? ncachī yā. Ōnúcuán de nī natūhún ndá maá dē: Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tiñu ōnúcuán síquí Juan, de cāhān dē jín ó: ¿Túsaá de nūcu nduú ní ncándíja ndá nú jā ní ncāhān dē?

²⁶ De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñu síquí dē, de yúhú ó nchivī, chi ndivī ji cándíja ji jā tē nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndíja Juan, ncachī ndá dē.

²⁷ De nī ncāhān dē jín Jesús: Nduú jini ndá nī, ncachī dē. Ōnúcuán de nī ncāhān yā jín dē: De saá-ni nduhū, suni mā cāchí nī nūū nū ní iin nī ntee tiñu síquí nī jā sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá síquí ūū sēhe yíi

²⁸ De nī ncāhān cā yā jín ndá dē: Cunini ndá nú tūhun yátá yáhá: Iin tē nī iyo ūū sēhe yíi dē. De nī ncāhān dē jín iin ji: Séhē, cuāhān satíñu nú chi nastútú nú uva nī mitān, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān ji: Mā quíhīn sá, ncachī ji. De nī ncunúú, de nī nacani inī ji, de cuāhān ji nūū tiñu nūcuán.

³⁰ De tēe nūcuán nī jēhēn dē nūū incā sēhe dē, de suni sūcuán nī ncāhān dē jín ji. De nī ncāhān ji: Ajan táā, de quíhīn sá túsaá, ncachī ji. Sochi nduú ní jēhēn ji.

³¹ ¿De nāsa jáni inī ndá nú? Jā ndúú ji, ¿ní iin ji nī squíncuu tiñu cúní tatá ji? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Sūchí já ní ncāhān dē jín xihna cā, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jín dē: Saá, de ndāā cáhān nī jín nú jā ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá ñahan ndī, ñamā nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji de quívi ji ndahá Yāā Dios jā tatúní yā nūū ji, de ndá máá nú chi mā quívi nú.

³² Chi nī nquiji Juan, nī stēhēn dē nāsa squíncuu nú tūhun ndāā, de nduú ní ncándíja ndá nú tūhun jā ní ncāhān dē. De sa ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá ñahan ndī, nī ncándíja ji tūhun jā ní ncāhān dē. De ndá máá nú, vísō nī jini nū jā ní ncándíja ji, sochi nduú ní nácani cuiti inī nū jā candíja nú.

**Tūhun yátá sīquí ndá tēe
nēhén já sátnú nūū yūcū uva**

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ Cunini ndá nú incā tūhun yátá: Nī iyo iin tēe xínúhun. De nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasí dē corral, de nī nsāhá dē iin nūū cāxin dē uva. De nī nsāhá dē iin vehe sūcún tácu cuu coto dē ní cáhnú. De nī sndóo dē nūū sava tēe jā satínú nūū, de cuu sava dē ndihā jín. De nī nquehen dē ichi cuāhān jicá dē.

³⁴ De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē jacū mozo cuāquehen sava ndihā uva nūū ndá tēe sátnú.

³⁵ De ndá tēe nūcuán nī ntiin dē mozo. De iin ji nī ncani ndá dē, de incā ji nī jahni dē, de incā ji nī ncani dē yūū xini.

³⁶ De tēe xíi uva nī ntají tucu dē cuāhā cā mozo cuāhān nsūū cā jā xihna nūhún.

De suni sūcuán nī nsāhá ndá tēe nūcuán jín ndihi mozo nūcuán.

³⁷ De jā sándihí da, de nī ntají dē sēhe dē cuāhān. Chi jáni inī dē jā cuetáhvi ndá tēe nūcuán sēhe dē.

³⁸ Sochi ndá tēe sátnú, tá nī jini dē nūū sēhe tēe xíi uva, de nī ncāhān ndá máá: Tēe xíi táhvi cúu yáhá. Ná cáhni ō ji, de ndōo táhvi ji cuu ó, ncachī.

³⁹ De nī ntiin ndá dē ji, de nī ntavā dē ji incā lado, de nī jahni dē ji, ncachī yā.

⁴⁰ Nūcuán de nī jicá tūhún yā dē: Túsaá de tá quenda tēe xíi uva, ¿de nāsa sāhá dē jín ndá tēe sátnú? ncachī yā.

⁴¹ De nī ncāhān ndá dē jín yā: Mā cundáhvi cuiti inī dē ndá tēe jā ní nsāhá tiñu nēhén nūcuán, chi cahni dē. De cuāha dē ñuhun cáá uva nūū sava cā tēe jā satínú nūū, cuu sava dē ndihā jín. De quívi ndutútú ndihā, de ndá tēe nūcuán nacuāha dē sava ndihā nūū tēe xíi uva, ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutú ī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáhni tutú:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe,

maá yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

Maá Jētohō ō Yāā Dios nī nsāhá yā sūcuán,

de sáhvi inī ō jini ō tiñu yáhá.

Cáchī tutú.

⁴³ Túsaá de cáhān nī jín ndá nú jā cujiyo-ni jā tátuni Yāā Dios nūū ndá nú, de nacuāha yā tiñu nūū incā nchivi jā squíncuu vāha ji tiñu ndácu yā tá cúu nūū cúní yā.

⁴⁴ De nchivi jāá nduú cándíja, ndoho ji tá cúu nūū ndóho nchivi jā jícó cáva sīquí yūū de táhnú ji. De quívi jā sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de nchivi jāá nduú ní ncándíja, cundoho ji tá cúu nūū ndóho nchivi jā níncava iin yūū sīquí ji de cundihí ji sáhá, ncachī yā.

⁴⁵De ndá sūtū cūñáhnú jín ndá tē grupo fariseo nī jini dē ndá tūhun yátá jā ní ncāhān yā. De nī jicūhun inī dē jā sīquī ndá mǎá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī ndá tē sātīnū nūu uva jín tē sáhá vehe.

⁴⁶De nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Sochi yúhú dē jā quiti inī nchivī, chí jáni inī ndá ji jā tē nácani tūhun Yāa Dios cúu yā.

Tūhun yátá sīquī vico tándāhá

22 Ñúcuán de nī ncāhān tucu Jesús incā tūhun yátá jín ndá dē:

²Súcuán cúu jā tátunī Yāa andivī nūu nchivī: Cúu tá cúu iin rey jā sáhá dē iin vico jā tandāhá sehe yí dē.

³De nī ntají dē ndá mozo dē cuācāna nchivī jā ní ncāhān dē jín. De ndá mǎá ji nduú ní ncúnī ji quihīn ji.

⁴De nī ntají tucu dē jacū cā mozo, de nī ncachī dē: Cāhān jín nchivī jā ní ncana nī, ja íyó tūha ndeyu. Chí ja nī jahni nī stīquī nī jín ndá cā quiti jā ní nduu, de ndihi ja íyó tūha. Nehēn ndá nú vico tándāhá. Cachī nū, ncachī dē.

⁵De ndá nchivī jā ní ncana dē nduú ní nsáhá ji cuenta. Chí iin ji cuāhān nūu itū ji, de incā ji cuāhān nūu tiñu sáhá ji.

⁶De sava cā ji nī ntiin ji ndá mozo rey, de nī nsáhá sácá ji nūu, de nī jahni ji.

⁷Ñúcuán de nī nquiti ndasí inī rey. De nī ntají dē ndá soldado dē nī jēhēn dē, nī jahni dē ndá nchivī jā ní jahni ndá ndiyi ñúcuán, de nī nteñuhūn dē ñuū ji.

⁸Ñúcuán de nī ncāhān rey jín sava cā mozo dē: Ndihi ja íyó tūha jā coo vico tándāhá. Sochi nchivī jā ní ncana nī, nsūu nchivī vāha cúu ji jā quiji ji vico.

⁹Túsaá de cuāhān ndá nú ndācá ichi cāhnú cā, de cana nú nāsaa nchivī nihīn nū, ná quiji ndá ji vico tándāhá. Ncachī dē.

¹⁰De nī nquee ndá mozo cuāhān ndācá ichi. De nī nastútú dē ndihi nchivī jā ní

nihiñ dē, cúu nchivī nēhēn, cúu nchivī vāha. De súcuán nī nchitú nchivī inī vehe nūu íyó vico tándāhá.

¹¹De nī nquivi rey inī vehe jā cāhān dē jín nchivī jā ní ncutútú. De nī jini dē nūu iin tē jāá nduú ñuhūn sahma jā ní jēhe dē cūhun nchivī jā quiji vico tándāhá.

¹²De nī ncāhān dē jín tē ñúcuán: Amigo, ¿nása nī nquivi nú yáhá jāá nduú ñuhūn nú sahma vico tándāhá? ncachī dē. De tē ñúcuán nduú ní ncāhān cuiti dē.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān rey jín ndá tē jícó ndíso cōhō: Tiin ndá nú dē, cuhni nū ndahá dē jēhē dē, de tavā nū dē ná quihīn dē nūu neē tāvēhé. De ñúcuán cuacu dē de nacayihí dē ñii yúhú dē jā ndoho ndasí dē. Ncachī rey.

¹⁴Chí cána Yāa Dios cuāhā nchivī jā ná cándíja ji. Sochi jacū ji-ni cándíja, de suu ji nácāji yā, ncachī Jesús.

Sīquī xūhūn renta

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵Ñúcuán de cuāhān ndá tē fariseo, de nī natúhūn dē tú nása sáhá dē tácuca cāhān yā iin tūhun jā nihīn dē cuāchi sīquī yā.

¹⁶De nī ntají dē jacū tē scuáha jín maá dē jín tē grupo Herodes cuāhān dē. De nī ncāhān ndá dē jín yā: Maestro, jini ndá sá jā tē cāhān ndāa cúu ní, de stēhēn ndāa ní nása squíncuu nchivī nūu Yāa Dios. De nduú yúhú ní jā cāhān nī iin nchivī sīquī ní, chí nduú sáhá ní cuenta nása cúu iin iin ji, chí inuú-ni sáhá ní jín ndá ji.

¹⁷Túsaá de cāhān ní nása jáni inī ní: ¿A íyó vāha jā chunáa ó renta nūu rey nación Roma jā tiin nación maá ó, á nduú? ncachī dē.

¹⁸De nī jini Jesús jā ndúcú ndá dē iin cuāchi sīquī yā. De nī ncāhān yā jín dē: Vāchi tē stáhvī-ni cúu ndá nú. ¿Nājēhē cúu jā jító túnī nū nduhū?

¹⁹ Stéhēn xūhún jā jécunáá renta ná cúndehé nī, ncachī yā. De nī stéhēn ndá dē iin denario nūu yā.

²⁰ De nī ndehé yā, de nū jicā tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā ndēē nūu xūhún yáhá, de nā sivi cúu jā ndēē yáhá?

²¹ De nī ncāhān ndá dē jín yā: Rey ñúcuán cúu. Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūu rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūu Yāa Dios ndācā jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā.

²² De tá nī jini ndá dē jā ndíchí nī ncāhān yā tūhun yáhá, de nī nsāhvi ini dē, de nī sndóo dē yā, de cuāhān dē.

**Jā ní jicā tūhún ndá dē
siqui jā natecū ndiyi**

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ De suni quivī ñúcuán nī nquenda jacū tēe grupo saduceo nūu yā. De ndá tēe ñúcuán cáchi dē jāá nduú nátecū cuiti ndiyi. De nī ncāhān dē jín yā siqui iin tūhun:

²⁴ Maestro, de Moisés nī ncāhān dē jā tú iin tēe cuū dē, de ndóo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jín ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacuēca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jín ña, nūcuini ji nūu ndiyi ñanī dē. Cáchi tutū.

²⁵ De ñuū sá nī íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna ñúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jihí dē. De siqui jāá nduú nā sēhe dē ní íyo, de nī ndóo ñasíhí dē nūu ñanī dē.

²⁶ De tēe ūu suni nī jihí dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo tucu. De saá-ni tēe ūni, jondē jín ndihújā dē.

²⁷ De tá nī ndihi dē nī jihí, de suni nī jihí ñahan ñúcuán.

²⁸ Túsaá de quivī natecū ndiyi, ¿ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī ndēē jín ña, ncachī ndá dē jín yā.

²⁹ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín dē: Ndasí stíví ndá nú tūhun siqui jāá nduú

jícūhun inī nū jā cáhān tutū īi, de nī nduú jínī nū jā íyó poder Yāa Dios jā nastécū yā ndiyi.

³⁰ Chi quivī jā natecū ndá ndiyi, de nduú cā nā tūhun quetáhān tēe jín ñahan coo. Chi coo ndá ji tá cúu ndá ángel Yāa Dios andiví.

³¹ De siqui jā natecū ndiyi, ¿á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa cáhān Yāa Dios jín nú?

³² Maá ní cúu Yāa Dios Abraham jín Isaac jín Jacob, cáchi yā. Chi visō ja nī jihí ndá dē, sochi tēcū dē nūu íyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā sáhá jā tēcū nchiví ní cáni, ncachī yā.

³³ De ndá nchiví nī nsāhvi ini ji níni ji tūhun stéhēn yā.

**Tūhun cánuú ndasí cā
jā ní ndacu Yāa Dios**

(Mr. 12.28-34)

³⁴ Ñúcuán de ndá tēe grupo fariseo nī jinī dē jā ní jasi ndá tēe saduceo yuhú dē nī nsáhá yā. De nī ndutútú ndá dē nūu yā.

³⁵ De iin dē jā cúu tēe stéhēn ley janahán nī jicā tūhún dē yā, chi coto túni dē yā cúnī dē:

³⁶ Maestro, ¿ní iin cúu tūhun jā ndácu tiñu jā cánuú ndasí cā nūu tutū ley? ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān Jesús jín dē: Coo manī ndasí nú jín maá Jētohō nū Yāa Dios, jondē jín inī jín ánō nū, jín ní jāá ntúni nū, cáchi tutū.

³⁸ Yáhá cúu tūhun ndácu yā jā cúñáhnú cā de cánuú ndasí cā.

³⁹ De tūhun ūu jā ní ndacu yā, suni súcuán cáhān: Cundáhvi inī nū táhān nú tá cúu nūu cundáhvi inī nū maá nú.

⁴⁰ De chíjin nduú tūhun yáhá nī nquee ndihi ley jā ní ntee Moisés, jín ndihi jā ní stéhēn ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, ncachī yā.

Siquí jā cúu Cristo tatā David

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ De juni íyó tútú cā ndá tēe fariseo nūcuán, de Jesús nī jīcā tūhún yā dē:

⁴² ¿Nāsa jāni inī ndá nú siquí Cristo? ¿Nā nūu tatā quiji yā, cáchi tutū? ncachi yā. De nī ncāhān ndá dē: Nūu tatā David, ncachi dē.

⁴³ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Túsaá de nāsa cúu jā David nī ncāhān dē Jētohō dē yā, nī nsáhá Espíritu Santo jondē janahán? Chi nī ncāhān dē:

⁴⁴ Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jín Jētohō nī, Yāa jā quiji: Cundeē nū lado cuáhá nī nūu cuñáhnú nú, de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jíní ūhvī ndóhó.

Ncachi Yāa Dios. Ncachi David.

⁴⁵ Túsaá de vísō chījin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chi jondē nūu Yāa Dios vāji yā, ncachi yā.

⁴⁶ De nī iin dē nduú ní ncúu scócóo dē tūhun nūu yā. De jondē quívi nūcuán de nduú cā ní ncúndéé inī nī iin dē jā cātūhún dē yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

23 Nūcuán de nī ncāhān Jesús jín ndá nchivī jín ndá tēe scuáha jín yā:

² Ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo, jāni inī dē jā ndíso tīñú dē jā stéhēn dē ley jā ní jēhe yā nūu Moisés.

³ Túsaá de cuetáhvī nú dē squíncuu nú ndācá jā ndācu dē nūu nū. Sochi mā sáhá nú tá cúu nūu sáhá ndá máá dē. Chi cāhān dē-nī, sochi nduú squíncuu dē.

⁴ Chi suni stéhēn ndá dē ndācá ley jā ní ntavā maá dē jā vījín sáhá, de tēe dē siquí nchivī, de nduú cúndéé jī squíncuu jī. Sochi ndá máá dē chi nī iin xīnī ndāhá dē nduú scándā dē jā squíncuu dē.

⁵ De maá-nī siquí jā ná cuétúhún nchivī dē cúu ndihī jā sáhá dē. Chi jē-tahān inī ndá dē cuhnī dē cuāhā tūhun tutū īi teēn dē jín ndahá dē. De suni sáhá cánī cā dē yūhvā yuhú sáhmá dē jā stéhēn jā cúñáhnú cā dē nsūu cā incā nchivī.

⁶ De jētahān inī ndá dē cundeē dē nūu silla yínúhún cā nūu yáji nchivī vico, jín silla yínúhún cā inī vehe īi sinagoga.

⁷ De suni jētahān inī dē jā cāhān yínúhún nchivī dē nūu yáhvī, jín jā cāhān jī maestro jín dē.

⁸ Sochi ndá máá nú, mā cuáha nú tūhun jā cāhān nchivī maestro jín nú. Chi inuú cúu ndihī nú jā cúu nú hermano, de íyó iin-nī Maestro nū jā cúu nduhū, Cristo.

⁹ De mā chínúhún nú nī iin tēe ñayivī yáhá jā cāhān nū padre jín dē. Chi íyó mátúhún-nī Padre ndá nú, Yāa ndéé andivī.

¹⁰ De suni mā cuáha ndá nú tūhun jā cāhān jī jētohō jī ndóhó. Chi íyó iin-nī Jētohō nū, de suu cúu nduhū, Cristo.

¹¹ De tēe jā íyó mähñú ndá nú jā chín-deé nūu táhán, suu dē cúu jā cúñáhnú cā.

¹² Chi tēe jā sáhá ñáhnú maá, sa nuu dē. De tēe jā sáhá núu maá, sa nduñáhnú dē.

¹³ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhvī-nī cúu nú. Chi jásī nū jā quívi nchivī ndahá Yāa andivī jā tatúni yā nūu jī. Chi nduú quívi ndá máá nú, de nī nduú jēhe nú tūhun jā quívi nchivī jā ndúcu quívi.

¹⁴ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhvī-nī cúu nú. Chi cāndeē nū vehe ndá ñahan nī nquendōo ndáhvī. Nūcuán de nāhán jīcān táhvī nū tácuca canī inī nchivī jāá nduú nā cuāchi nú. Jā nūcuán xēen cā cundoho nú castigo.

¹⁵ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi níi ñuhun yíchí jíin níi mar jica nuu nú ndúcú nú iin nchiví já scándíja nú sáhān maá nú. De tá ní ncandíja ji, de sáhá ndá nú já víhí cā cuu cuāchi ji já quihñ ji infierno nsüü cā ndá maá nú.

¹⁶ Nācā xēen cundoho ndá nú, chi cúu nú tá cúu tēe cuáá já stéhēn ichi núu nchiví. Chi cáhān ndá nú: Tú ní tēe cáhān téyíí dē já Yāa Dios já ndéē ini templo ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cáhān dē já Yāa Dios já xíí oro já íyó ini templo, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú já squíncuu nahñí dē, cáhān ndá nú.

¹⁷ Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nú já stíví nú tūhun cáhān nū. ¿Ní iin cúu já cúnáhnú cā, á oro, á Yāa Dios já ndéē ini templo já sáhá ii oro ñúcuán?

¹⁸ De suni cáhān ndá nú: Tú ní tēe cáhān téyíí dē já Yāa Dios já xíí altar ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cáhān dē já Yāa Dios já xíí ndatíñú já sócō ndá núu altar, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú squíncuu nahñí dē, cáhān ndá nú.

¹⁹ Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nú já stíví nú tūhun cáhān nū. ¿Ní iin cúu já cúnáhnú cā, á ndatíñú já íní núu altar, á Yāa Dios já sáhá ii ndatíñú ñúcuán?

²⁰ Túsaá de tēe já cáhān téyíí, tú nacunehen dē Yāa Dios já xíí altar, túsaá de suni nacunehen dē jondē jíin ndatíñú já íní núu altar.

²¹ De tú iin tēe nacunehen dē templo já cáhān téyíí dē, túsaá de jondē jíin Yāa Dios já ndéē ini templo nacunehen dē.

²² De tú iin tēe nacunehen dē andiví já cáhān téyíí dē, túsaá de suni nacunehen

dē mesa Yāa Dios de jondē jíin maá Yāa Dios já ndéē núu mesa.

²³ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi sáhá ndá nú ūxí ūxí nuhñí mīnu jíin yūcū anís jíin yūcū comino, de sócō nū iin iin já ūxí núu Yāa Dios. Sochi sndóo nú tūhun cánuú ndasí cā núu ley, suu já caca ndāa nū, jíin já cundáhví ini nū táhān nú, jíin já candíja nú. Ndācā yáhā cánuú já sáhá nú nícú, de suni mā sndóo nú já sócō nū ndá yūcū ñúcuán.

²⁴ Cúu ndá nú tá cúu tēe cuáá já stéhēn ichi núu nchiví. Chi squíncuu nú iin já lúlí cā ñúcuán, de sndóo nú já cánuú cā. De suu cúu modo já távā nū iin tiucún lúlí já ñúhún núu ndūxi, de cócō nú iin quiti cáhnú já cúu camello.

²⁵ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi modo já náquete nú yātā vaso jíin yātā cōhō. Sochi ichi íní nū chi ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jíin tūhun ndíyo ini.

²⁶ Tēe cuáá cúu ndá nú, fariseo. Xihna cā sáhá nú já coo ndoo ini ánō nū, de ñúcuán de suni coo ndoo ndācā já sáhá nú já jíiní nchiví núu.

²⁷ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi cúu ndá nú tá cúu namā ndíyi panteón já íyó yaa. Chi ichi chātā de víi cáá, sochi ichi íní ñúhún chitú yiqui ndíyi jíin ndācā já tēhyú.

²⁸ De suni súcuán cúu ndá maá nú, chi ichi chātā nū sáhá nú já tēe ndāa cúu ndá nú núu nchiví. Sochi ichi íní nū ñúhún chitú tūhun stáhví-ni jíin tūhun ñēhén.

²⁹ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi sáhá ndá nú namā ndá ndíyi tatā nū, tēe ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

De sáhá vii ndá nú siqui namā nūu yíyuhū ndá tēe jā ní iyo ndāā.

³⁰ De cáhān ndá nú: Tú ní ntēcū ndācá ó tiempo jā ní ntecū ndá ndiyi tatā ō, de mā squívi nduū ō jín dē jā cahni ō ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, cáchi nū.

³¹ De súcuan cáhān ndāā ndá nú jā maá nú cúu tatā ndá nchivī jā ní jahni ndá tēe nī nacani tūhun yā.

³² De ndācá cuāchi jā ní squíjéhé ndá ndiyi tatā nū, suni súcuan sáhá cā ndá máá nú túsaa.

³³ Va sēhe cōo cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōo. ¿Nāsa cācu nú jā má tánū tǎhvi nū quihīn nū infierno?

³⁴ Túsaa de tají nī ndá tēe nacani tūhun Yāā Dios nūu nū, jín ndá tēe ndíchí jā stéhēn tūhun yā. De sava dē cahni nū, de sava dē cata caa nú yīcā cruz. De sava cā dē cani nú dē inī ndācá vehe īi sinagoga, de scúnu nú dē quihīn dē ndācá-nī űuū.

³⁵ De súcuan de cundeē cuāchi siqui ndá nú jā ní jahni tatā nū ndācá tēe ndāā, xihna cā Abel tēe ndāā, de sá de jondē Zacarías sēhe Berequías, tēe jā ní jahni ndá dē inī templo sava māhñū cuarto īi jín altar.

³⁶ Jandāā cáhān nī jín nú jā ndācá cuāchi yáhá cundeē siqui nchivī jā íyó mitan.

Jā ní ncucuéca inī yā nī ndéhé yā Jerusalén

(Lc. 13.34-35)

³⁷ Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, jáhni nū ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios, de cāni nú yūu xini ndá tēe jā tájī Yāā Dios vāji nūu nū. De cuāhā vuelta nī ncuu inī nī nastútú nī sēhe nú, tá cúu nūu sáhá īi nīhín jā nástútú tī sēhe tī chijin nījin tī, sochi nduú ní ncūnī ndá nú.

³⁸ Túsaa de mitan de sndóo uun nī ndóhó jín ndá sēhe nú.

³⁹ Chi cáhān nī jín nú jā jondē mitan de mā cūnī cuiti cā nū nūu nī, chi jondē

quenda quívi jā cáhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāā cúu Yāā jā ní nenda jín tiñu maá Jētoho ō Yāā Dios, cáchi jī, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

24 De nī nquee Jesús inī templo cáhnú cuāhān yā. De nī nquenda ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān dē jín yā siqui ndācá vehe jā ndēē tǎhān jā cúu templo.

² De nī ncāhān yā jín ndá dē: Ndācá jā ndéhé nú yáhá, ndāā cáhān nī jín nú jā quiji quívi jā má cósō tǎhān cā nī īi yūu, chi ndihī tǎni, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuacuñatin ndihī ñayiví

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-25, 31, 37)

³ De cuāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā jondē yucu Olivos, de nī jēcundeē yā űúcuán. De nī nquenda ndá dē nūu yā, de nī jīcā tūhún sín dē yā: Cáchi tūhun ní nūu sá, ¿nā quívi coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ncuñatin quívi nenda ní jín jā jīnu ñayiví? ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān Jesús: Coto má stǎhvi nī īi dē ndá ndóhó.

⁵ Chi quiji cuāhā tēe jín sívī nī jā stǎhvi: Maá nī cúu Cristo, cáchi dē. De súcuan de stǎhvi dē cuāhā nchivī.

⁶ De nihīn nū tūhun jā ndācá lado íyó guerra, á ja ñatin coo guerra. De mā cúyuhú nú, chi cānuú jā súcuan coo, sochi ncháha ca quenda quívi jā ndihī ñayiví.

⁷ Chi nenda nación siqui incā nación, de nenda űuū siqui incā űuū jā canāā. De coo tāmā jín cuēhē xēen. De cháhá chúcuán tǎan.

⁸ De ndācá yáhá cúu tūndóhó jā quijéhé xihna űuhún cā.

⁹Ñúcuán de nastúu ji ndá ndóhó já sndóho ji ndóhó de cahnī ji. De ndihi nchivī quiti ini ji nūu nū jā síqui nduhū.

¹⁰De quivi ñúcuán chi cuāhā nchivī jā cándíja, caca yátá ji, de quiti ini ji nūu táhán ji, de nastúu táhán ji.

¹¹De quenda cuāhā tēe stáhvī, de cāhān dē jā tūhun Yāa Dios nācani dē, de stáhvī dē cuāhā nchivī.

¹²De jā nducuahā tiñu nehén, de jā ñúcuán cuāhā ji mā cóo māni cā ji.

¹³Sochi nchivī jā cuiñi ñihin jín tūhun nī jondē quivi jinu, nchivī ñúcuán chi cācu.

¹⁴De tūhun vāha yáhá já nāsa tátúni Yāa Dios, cūte nuu ní cáhnú ñayiví, tácu cuni nchivī ndācá nación. Ñúcuán de jinu ñayiví.

¹⁵De Daniel, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, nī ntee dē tūhun iin tēe nehén jā quiji. De ndá ndóhó já cáhvi tutū ñúcuán, de ná jícūhun inī nū. Chi iin quivi de cuni nū jā sáhá nāvāha dē jā stívī dē ndācá ndatínú ī inī templo, de cuiñi dē inī lugar ī.

¹⁶De tá cuni ndá nū jā sūcuán cúu, de nchivī ndēe región Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quihín ji.

¹⁷De nchivī ndēe yātā vēhé, mā ndívi ji inī vehe jā tavā ji ndatínú ji, chi cánuú jā cunu ñamā ji tácu cācu ji.

¹⁸De nchivī íyó nūu itū, mā nōhōn ji vehe jā naquehen ji sahma ji.

¹⁹De quivi ñúcuán, nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe jín jā ndēca ñiquín, chi mā cúñamā ña cunu ña.

²⁰De cācān táhvī nū jā má quiji tūndóhó ñúcuán jā cunu nū maá tiempo jā cúun yūhā nī quivi nátātú.

²¹Chi tá quijéhe ñúcuán de coo cuāhā tūndóhó xēen, jāá ncháha ca coo sūcuán jondē quivi jā ní jēcōo ñayiví de jondē mitan. De tá yāha tūndóhó ñúcuán de nī mā cóo cā jā sūcuán.

²²De tú mā násndíyi Yāa Dios tiempo tūndóhó ñúcuán, de nī iin nchivī mā cácu cuiti ji. De jā síqui nchivī cándíja jā ní nacāji yā, jā ñúcuán cúu jā nasndíyi yā quivi.

²³Túsaá de tú iin nchivī cāhān jín nū: Yáhá cūndēhé nū jā ndēe Cristo, á: Ñúcuán cūndēhé nū jā ndēe yā, cachī ji, de mā cándíja nū jā cāhān ji.

²⁴Chi quenda ndá tēe stáhvī jā cachī dē jā cúu dē Cristo, á cachī dē jā tēe nācani tūhun Yāa Dios cúu dē. De sáhá ndá dē tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī cuni ji, tácu stáhvī dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sáhá dē.

²⁵Ja nī ncachī tūhun nī nūu ndá nū mitan jondē ncháha ca coo.

²⁶Túsaá de tú cāhān nchivī jín nū: Quīndēhé nū, chi jondē nūu ñuhun tífá ndēe yā, cachī ji, de mā quihín nū cūndēhé nū. A tú cāhān ji: Nehēn cūndēhé nū, chi inī vehe yáhá ndēe yā, cachī ji, de mā cándíja ndá nū.

²⁷Chi tá cúu nūu jéndūtē sáhá taja, de túu jondē nūu quēnda ncandī de jondē nūu quēe ncandī, de suni sūcuán coo quivi nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe, chi ndihi nchivī cuni.

²⁸De tá cúu nūu cútútú ndá tiōcó ní-ni cúu nūu cáá quiti jā ní jīhi, suni sūcuán coo ndācá jā ní ncāhān nī, ní-ni cúu nūu íyó nchivī.

Nāsa coo quivi tá nenda Yāa nī nduu tēe

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33;
17.26-30, 34-36)

²⁹Sá de tá nī ndihi ndācá tūndóhó quivi ñúcuán, de cutuún ncandī, de yōo mā cútū cā. De nincava tiūūn, de ndācá jā jīca andivī chi quisi.

³⁰Ñúcuán de cuni ndá nchivī nūu maá nī, Yāa nī nduu tēe, ndiji nī ichi andivī. De cuacu nchivī ndācá nación ní cáhnú ñayiví. De cuni ji jā nduhū, Yāa nī nduu

tēe, ndiji nī jín vīcō andiví, de cundiso nī cuāhā poder, de vīi ndasí cuāhñú nī.

³¹ De tají nī ndá ángel nī quihín, de tiví nihin yā trompeta. De quínastútú yā ndá nchiví jā ní nacāji nī ndicúmī lado ñayiví, jondē iin lado jín jondē incā lado.

³² Mitan de scuáha ndá nú nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja nī nene numa, de nī nacōco yūcū, de jínī ndá nú ja nī ncuñatin tiempō ihñí.

³³ De suni súcuan tá cunī ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jicūhun inī nū ja nī ncuñatin quiví jā nenda nī, de ñamā coo.

³⁴ De ndāā cáhān nī jín ndá nú jā má cúu ndihi nchiví jā cunī tündóhó yáhá, chi jondē quee ndāā ndihi tá ncachí nī.

³⁵ Andiví jín ñayiví chi naā, sochi ndācá tūhun cáhān nī chi mā nāā, chi quee ndāā ndihi.

³⁶ Sochi quiví jín hora jā nenda nī, chi nī iin nchiví nduú jínī, nī ndá ángel andiví, nī maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios. Chi mátúhún-nī Tatá nī Yāā Dios cúu jā jínī.

³⁷ Chi tá cúu nūū ní ncuu ndá quiví jā ní iyo Noé, suni súcuan coo quiví nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

³⁸ Chi quiví ñúcuán tá ncháha ca cuun sāvī xēen, de yájī jī jīhi jī, tándāhá jī, de jēhe jī sēhe sfhí jī jā tandāhá, jondē nī nquenda quiví jā ní nquiví Noé inī arca.

³⁹ De nduú ní ncándíja nchiví jā cuun sāvī xēen, de nī ncuun, de nī ndaa ndute, de nī jīhi ndihi jī. De suni súcuan coo tá nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

⁴⁰ De quiví ñúcuán coo ūū tēe satínú nūū itū. De iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chi nduú ní ncándíja dē.

⁴¹ De coo ūū ñahan jā ndico cáhñú, de iin ña naquehen nī, de incā ña ndōo.

⁴² Túsaá de ndito coo inī ndá nú, chi nduú jínī nū nā quiví nenda Jētohō nū.

⁴³ De chuhun inī nū jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tēe xívēhe, tú ní jínī dē nā hora quiji jācuinhá, de cundito dē, de mā

cuáha dē tūhun jā sacuíhná ndatínú vehe dē nícu.

⁴⁴ De saá-ni ndá ndóhó, suni súcuan coo tūha nú, chi maá hora jāá nduú nā cuá jáni inī nū, de nenda-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe.

Tūhun mozo vāha jín mozo nduú squíncuu

(Lc. 12.41-48)

⁴⁵ Túsaá de coo ndá nú tá cúu iin mozo jā ndito xínī de squíncuu vāha. De maá patrón nī jani dē mozo ñúcuán jā coto jī nchiví vehe dē, tácuā scájī jī maá hora.

⁴⁶ De nācā ndetū mozo ñúcuán jā tá nenda patrón, de cunī dē jā súcuan squíncuu vāha jī.

⁴⁷ De ndāā cáhān nī jín ndá nú jā cani dē mozo ñúcuán jā coto jī ndihi ndatínú dē.

⁴⁸ Sochi tú mozo jā sáhá nēhén cúu jī, de jáni inī jī jā má nēndá ñamā patrón jī,

⁴⁹ de quijéhé jī cani jī táhán mozo jī, de caji jī coho jī jín ndá tēe jínī,

⁵⁰ tú súcuan de nenda-ni patrón quiví jāá nduú ndétu jī jín hora jāá nduú nā jáni inī jī.

⁵¹ De sndóho ndasí dē jī, de squívī dē jī nūū yíhí ndá tēe stáhvī-nī. De ñúcuán cuacu jī de nacayíhí jī ñii yúhú jī jā ndoho ndasí jī.

Tūhun yátá sīquī ūxī ñahan lúlí

25 De suha cúu jā tátúnī Yāā an-diví nūū nchiví: Cúu tá cúu iin vico tándāhá. De nī iyo ūxī ñahan lúlí jā ní nquehen jī linterna yíndahá jī, de nī nquee jī cuātahān jī iin tēe tandāhá.

² De ūhūn jī chi nduú ndito jī, de ūhūn jī chi sūchí ndito cúu jī.

³ De ndá sūchí jāá nduú ndito, yíndahá jī linterna jī, sochi nduú nā petróleo yíndahá jī jā cuhun inī.

⁴ De ndá sūchí ndito, yíndahá jī botella petróleo jín linterna jī.

⁵ De juni cúcuéé tēe tandāhá quenda, de nī nquiji māhná, de nī nquixin ndihi ji.

⁶ De tá nī ncuu sava űuú, de nī jini ndá ji jā cána jee: Ja vāji tēe tandāhá. Cuáhán ndá nú cuátahān nū dē, ncachī.

⁷ űúcuán de nī nacōo ndá űahan lúli, de nī nasāhá tūha ji linterna ji.

⁸ De ndá sūchí jāá nduú ndito, nī ncāhān ji jín ndá sūchí ndito: Taji ndá nú jacū petróleo, chi cuāndāhvā linterna ndá nī, ncachī ji.

⁹ De nī ncāhān ndá sūchí ndito: Mā cūú, chi mā quēndá jā cuu maá nī jín ndá nú. Vāha cā quihīn ndá nú nū cúyāhvi, de cueen nú jā cuu ndá máá nú. Ncachī ji.

¹⁰ De juni cuācuēen ndá ji, de nī nquenda-ni tēe tandāhá. De ndá sūchí jā íyó tūha nī nquivi ji jín dē vico tándāhá. De nī ndasí viéhé.

¹¹ De nī ncunúú, de nī nquenda űhūn cā űahan lúli űúcuán. De nī ncāhān ji jín tēe tándāhá: Señor, nacune ní viéhé ná quívi ndá sá, ncachī ji.

¹² De nī ncāhān maá dē: ¿Ní nū vāji ndá nú? Chi nduú jini nī ndóhó, ncachī dē, ncachī yā.

¹³ űúcuán de nī ncāhān cā yā: Túsaá de ndito coo inī ndá nú, chi nduú jini nū nā quívi nā hora nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe.

Tūhun yátá tēe jā ní jēhe núú xūhún nūú ndá mozo

¹⁴ De suha cúu jā tátuni Yāa andiví nū nchivi: Cúu tá cúu iin tēe jā quihīn jicá dē incā űuú. De jondē ncháha ca quihīn dē de nī ncana dē ndá mozo dē, de nī jēhe núú dē xūhún dē nūú ndá ji, jā satínú ji jín tácu nducuahā.

¹⁵ De nū iin ji nī jēhe dē űhūn mil xūhún cāa. De nū incā ji nī jēhe dē űū mil. De nū incā ji nī jēhe dē iin mil. Súcuán nī jēhe dē, chi jini dē nāsaa

quenda iin iin ji satínú ji jín. űúcuán de nī nquehen dē ichi cuāhān jicá dē.

¹⁶ De mozo jā ní nquehen űhūn mil xūhún, nī nsatínú dē jín. De nī nihīn dē űhūn cā mil síquī.

¹⁷ De saá-ni mozo jā ní nquehen űū mil xūhún, suni nī nihīn dē űū cā mil síquī.

¹⁸ Sochi mozo jā ní nquehen iin mil xūhún, nī jēhē dē nī jete dē yavi, de nī nchiyuhū dē xūhún patrón dē.

¹⁹ De nī ncāha cuāhā tiempo, de nī nenda patrón ndá mozo űúcuán. De nī nācān dē cuenta nū ji.

²⁰ De nī nquenda mozo jā ní nquehen űhūn mil xūhún, de nī nacuāha dē xūhún nū patrón dē jín űhūn cā mil jā ní nihīn dē síquī. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní űhūn mil nū sá, de yáhá íyó űhūn cā mil jā ní nihīn sá síquī. Ncachī dē.

²¹ De nī ncāhān patrón jín dē: Iyó vāha túsaá. Vāha ndasí mozo cúu nú jā squíncuu vāha nú. Chi vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúli-ni, de mitan de taji nī iin tiñu űáhnú nū nū. De quívi nú nū cusii inī nū jín nī. Ncachī dē.

²² űúcuán de nī nquenda mozo jā ní nquehen űū mil xūhún. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní űū mil nū sá, de yáhá íyó űū cā mil jā ní nihīn sá síquī. Ncachī dē.

²³ De nī ncāhān patrón jín dē: Iyó vāha túsaá. Vāha ndasí mozo cúu nú jā squíncuu vāha nú. Chi vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúli-ni, de mitan de taji nī iin tiñu űáhnú nū nū. De quívi nú nū cusii inī nū jín nī. Ncachī dē.

²⁴ De nī nquenda mozo jā ní nquehen iin mil xūhún, de nī ncāhān dē jín patrón: Señor, ja jini sá nihīn jā tēe xēen cúu ní. Chi cuāhā cā cūni ní nsūú cā jā cuu sāhá mozo ní, de cuāhā cā nācān ní nsūú cā jā ní jēhe ní.

²⁵ De jā űúcuán nī nchūhú sá, de nī jēhē sá nī nchiyuhū sá xūhún ní chijin űuhun. De yáhá ná nātaji sá xūhún ní. Ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān patrón jín dē: Mozo cūxí cúu nú de maá-ni tiñu néhén sáhá nú. Chi jáni inī nū jā cuāhā cā cūnī ni nsūú cā jā cuu sáhá mozo ni, de cuāhā cā nácān ni nsūú cā jā táji nī.

²⁷ Túsaa de tú ní nchúhun nú xuhún nī nūū banco nícu, de tá nenda nī de naquehen nī xuhún nī jondē jín sēhe xuhún nícu. Ncachi dē jín ji.

²⁸ De nī ncāhān dē jín ndá cā mozo dē: Túsaa de candeē nū mil xuhún jiñā nūū ji, de cuāha nú nūū mozo jā névāha ūxi mil.

²⁹ Chi nchivī ja névāha, sa quiji cā nūū ji, de jondē sobra cā cunevāha ji. Sochi nchivī jāá nduú, sa cujiyo-ni jacū jā névāha ji.

³⁰ De mozo yáhá jāá nduú squíncuu, tavā ndá nú ji ná quíhīn ji nūū neē tāvēhé. De nūcuán cuacu ji de nacayihí ji nīi yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachi dē, ncachi yā.

Siqui jā coo juicio ndacá nación

³¹ De nī ncāhān cā yā: Iin quivī de nenda maá Yāa nī nduu tēe, de cuu yā Rey nūū nchivī. De ndá ángel yā cuiñi ní xín yā. De cundeē yā nūū mesa jā tatúni yā, de víi ndasí cuñáhnú yā.

³² De ndutútú nchivī ndacá nación nūū yā. De sáhá sín yā ndá ji, tá cúu nūū ndúsín ticāhí jín ndixúhú sáhá tēe ndéca tí.

³³ De nchivī vāha jā cúu tá cúu ticāhí, canī yā ji lado cuáhá yā. De nchivī néhén jā cúu tá cúu ndixúhú, canī yā ji lado sátín yā.

³⁴ Nūcuán de cāhān maá Rey jín nchivī jā íyó lado cuáhá yā: Nācā ndetū ndá nú jā ní nsáhá Tatá nī jín nú. Nehén de quivī ndá nú nūū tatúni nū. Chi jondē quivī jā ní jēcōo ñayiví de ja nī nsáhá tūha yā nūū tatúni nū.

³⁵ Chi nī jīhī nī sōco, de nī ntaji ndá nú jā ní nchajī nī. Nī nchichī nī ndute, de nī ntaji ndá nú ní jīhī nī. Nī nquiji nī

jondē nūū jicá, de nī ntanúú ndá nú vehe nī ndōo nī.

³⁶ Nī ncumanī sahma nī, de nī ntaji ndá nú. Nī ncuhū nī, de nī jēndēhé ndá nú nduhū. De nī nchihī nī vecāa, de suni nī jēndēhé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jín nchivī íyó lado cuáhá yā.

³⁷ Sá de cāhān nchivī vāha nūcuán jín yā: Señor, ¿nā quivī nī jini ndá sá ní jā ní jīhī ní sōco, de nī ntaji sá jā ní nchajī ní, á jā ní nchichī ní ndute, de nī ntaji sá jā ní jīhī ní?

³⁸ ¿De nā quivī nī jini ndá sá ní jā ní nquiji ní jondē nūū jicá, de nī ntanúú sá vehe nī ndōo ní, á jā ní ncumanī sahma ní, de nī ntaji sá?

³⁹ ¿De nā quivī nī jini sá ní jā ní ncuhū ní, á jā ní nchihī ní vecāa, de nī jēndēhé sá ní? Cachī ji.

⁴⁰ Nūcuán de cāhān Rey jín ji: Ndāa cāhān nī jín ndá nú jā tá nī nsáhá ndá nú súcuán jín iin ndá hermano nī jā cándíja, vísō nchivī nūū ndasí cúu ji, de nūū maá nī nī nsáhá ndá nú.

⁴¹ Nūcuán de suni cāhān Rey jín nchivī jā íyó lado sátín yā: Nchivī jā tñhū táhvī cúu ndá nú. Cujiyo quihīn nū nūū nūhūn jā cáyū ní cání, nūū íyó tūha jā cundeē tāchī cūñáhnú jín ndá cā tāchī jā jétínú.

⁴² Chi nī jīhī nī sōco, de nduú ní ntáji ndá nú jā cajī nī. Nī nchichī nī ndute, de nduú ní ntáji ndá nú jā coho nī.

⁴³ Nī nquiji nī jondē nūū jicá, de nduú ní ntánúú ndá nú vehe quendōo nī. Nī ncumanī sahma nī, de nduú ní ntáji ndá nú. De nī ncuhū nī, de nī nchihī nī vecāa, de nduú ní jēndēhé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jín nchivī jā íñí lado sátín yā.

⁴⁴ Sá de cāhān nchivī nūcuán jín yā: Señor, ¿nā quivī nī jini sá ní jā ní jīhī ní sōco, á jā ní nchichī ní ndute, á jā ní nquiji ní jondē nūū jicá, á jā ní ncumanī sahma ní, á jā ní ncuhū ní, á jā ní nchihī

ní vecāa, de nduú ní ntáji sá já cúmani nūū ní? Cachī ji.

⁴⁵ Ŋúcuán de cāhān yā jín ji: Jāndāa cāhān ni jín ndá nú já sīquī jāá nduú ní nsáhá nú súcuán jín ni iin ndá hermano ni já cándíja, vísō nchivī nú ndasí cúu ji, túsaá de suni nūū maá ni nduú ní nsáhá ndá nú, cachī yā.

⁴⁶ Sá de quihīn ndá nchivī ŋúcuán ndoho ji níf cāní. De ndá nchivī vāha, quivī ji nūū cutecū ji níf cāní, ncachī Jesús.

Jā ní scāni táhān ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 De tá ni ndihi ni ncāhān Jesús ndācā tūhun yáhá, de ni ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā:

² Ja jíní ndá nú já ūū-ni cā quivī de coo vico pascua. De nduhū, Yāā ni nduu tēe, nastúu ji nduhū já cuū ni yicā cruz, ncachī yā.

³ Ŋúcuán de ndá sūtū cūnáhnú, jín ndá tēe stēhēn ley janahán, jín ndá tēe ŋáhnú já ndácu nūū nchivī hebreo, ni ndutútū dē inī patio palacio maá sūtū cūnáhnú cā já nání Caifás.

⁴ De ni natúhún ndá dē nāsa tiin dē Jesús jín tūhun túhún, de cahni dē yā.

⁵ De ni ncāhān ndá dē: Mā tīn ó dē maá quivī vico, chi nenda nchivī siquī ō, ncachī dē.

Tūhun ŋahan jā ní jōsō perfume xīni yā

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ De íyó Jesús ŋūū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuēhē stēhyū.

⁷ De ni nquenda iin ŋahan nūū yā, née ŋā iin frasco yūū luu jā ŋúhún aceite perfume jā ndēe yāhvi ndasí. De ni jōsō ŋā xīni yā juni yáji yā stāā.

⁸ De ni jini ndá tēe scuáha jín yā, de ni nquiti inī dē, de ni ncāhān dē: ¿Nājēhē cúu jā snāā cāhá ŋā perfume jīnā?

⁹ Chi cuu xicó yāhvi ndasí ŋā, de cuāha ó xūhún nūū nchivī ndāhvī nícu, ncachī dē.

¹⁰ De ni jini Jesús jā súcuán cāhān ndá dē. De ni ncāhān yā: ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nácani inī ŋahan yáhá? Chi iin tiūu váha cúu jā ní nsáhá ŋā nduhū.

¹¹ Chi níní íyó nchivī ndāhvī jín ndá nú, de nduhū chi mā cūndeē cā ni jín nú.

¹² Chi jā ní jōsō ŋā perfume yáhá nduhū, de suu cúu jā ní nsáhá tūha ŋā nduhū jondē quivī jā quiyuhū ni.

¹³ De ndāā cāhān ni jín ndá nú jā níf cāhnú ŋayivī ní-ni cúu nūū cūtē nuu tūhun yáhá jā scācu ni nchivī, de suni nacani ji tūhun jā ní nsáhá ŋahan yáhá, tácuā nūcūhun inī nchivī ŋā, ncachī yā.

Jā ní nastúu Judas yā

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Ŋúcuán de iin jā úxī ūū tēe scuáha jín yā, nání dē Judas Iscariote, ni jēhēn dē nūū ndá sūtū cūnáhnú.

¹⁵ De ni ncāhān dē jín: ¿Nāsaa taji ní nūū sá, de nastúu sá Jesús nūū ní? ncachī dē. De ni jēhe ndá ōcō ūxī xūhún plata nūū dē.

¹⁶ Sá de jondē quivī ŋúcuán ni nqui-jéhé dē ndúcú dē modo nāsa nastúu dē yā nūū ndá sūtū.

Jā ní jaquīn yā Cena yā

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ De maá quivī jā quijéhé vico jā yáji nchivī stātīlā jāá nduú nā levadura yíhí, de ndá tēe scuáha ni nquenda dē nūū Jesús. De ni ncāhān dē jín yā: ¿Ní cúu nūū cūni ní jā quísáhá tūha sá nūū cuxíní ní vico pascua? ncachī dē.

¹⁸ De ni ncāhān yā: Cuáhán jondē ŋūū, vehe tēe jā ní ncachī ō, de cāhān nū jín dē: Cáchi maá Maestro, ja ncuñatin quivī cuū yā. De mitan de cajī yā vico pascua

inī vehe ní jín ndá tē scuáha jín yā, cachī nū, ncachī yā.

¹⁹ De ndá tē scuáha jín yā, nī nsáhā dē tá nī ndacu Jesús nū dē, de nī nsáhā tūha dē jā cuxínī yā vico pascua.

²⁰ De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā, de nī jēcundeē yā nū mesa jín ndi-húxī ū tē scuáha jín yā.

²¹ De juni yáji yā jín ndá dē de nī ncāhān yā: Jāndāā cāhān nī jín ndá nū jā iin nū nastúu nduhū mitan, ncachī yā.

²² De nī ncucuéca ndasí inī ndá dē. De tá iin iin dē nī jicā tūhún dē yā: ¿A sáan cúu, Señor? ncachī dē.

²³ De nī ncāhān yā: Iin ndóhó jā yáji cāhnú jín nī iin cōhō, suu nū nastúu nduhū.

²⁴ De nduhū, Yāā nī nduu tē, jāndāā cúu jā quihín ni cuū nī, tá cúu nū yósō tūhun nī nū tutū ī. De nācā xēen cundohō tē jā nastúu nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tē ñúcuán nícu, ncachī yā.

²⁵ Sá de nī ncāhān Judas, tē jā nastúu yā: ¿A sáan cúu, Maestro? ncachī dē. Suu nū cúu, ncachī yā.

²⁶ De juni yáji ndá dē jín yā, de nī nquehen yā stātílā, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nū ndá tē scuáha jín yā. De nī ncāhān yā: Caji ndá nū, chí yáhá cúu yiqui cúu nī, ncachī yā.

²⁷ Sá de nī nquehen yā iin vaso jā ñúhún ndúxi uva, de nī nacuetáhvī yā, de nī jēhe yā nū ndá dē. De nī ncāhān yā: Coho ndá nū.

²⁸ Chí yáhá cúu ñīñī nī jā sōcō nī jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi cuāhā nchivī, de coo tūhun cáhnú inī nū cuāchi jī.

²⁹ De cāhān nī jín ndá nū jā jondē mitan de mā cōhó cā nī ndúxi uva yáhá, chí jondē quenda quivī jā tatúñi Tatá nī ní ñayiví, de sá de coho tucu nī jín ndá nū, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jínī dē yā

(Mr. 14.26-31;

Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ De nī jita yā jín ndá dē iin yaā ī. De nī nquee yā cuāhān yā jín dē jondē yucu Olivos.

³¹ Ñúcuán de nī ncāhān yā: Ndivii nū nayūhú nū jā síqui nduhū jacuāā mitan. Chí suha yósō tūhun nī nū tutū ī jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahnī nchivī tē jito ticāchí, de ndá ticāchí cūte nuu ti jā yūhú ti, cáchi.

³² Sochi tá natecū nī, de xihna cā nduhū cosō nū quihín nī región Galilea, de sá de cuēē ndá nū, ncachī yā.

³³ De nī ncāhān Pedro jín yā: Vísō ndihi dē nayūhú dē, sochi sáan chí mā náyūhú cuiti sá, ncachī dē.

³⁴ De nī ncāhān yā jín dē: Jāndāā cāhān nī jín nū, jacuāā mitan jondē ncāha ca cana lohló, de yūhú nū jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūñi vuelta jāā nduú jínī nū nduhū, ncachī yā.

³⁵ De nī ncāhān Pedro jín yā: Vísō ná cúu sá jín ní, sochi mā cāchí cuiti sá jāā nduú jínī sá ní, ncachī dē. De suni súcuán nī ncāhān ndihi ndá tē scuáha jín yā.

Jā ní jicān táhvi yā nū huerto Getsemaní

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Ñúcuán de nī nquenda Jesús jín ndá tē scuáha jín yā iin lugar nū nání Getsemaní. De nī ncāhān yā jín dē: Yáhā-ni cundeē ndá nū, de ná quihín nī ñúcuán cācān táhvi nī, ncachī yā.

³⁷ De nī jeca yā Pedro jín nduú sēhe Zebedeo cuāhān yā jín dē. De nī nqui-jéhé yā cúcuéca ndasí inī yā de xif cúu inī yā jā quiji tūndóhó síqui yā.

³⁸ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá dē: Cúcuéca ndasí inī nī jondē ja ñatin cuū nī. Yáhá cundetu ndá nū de cundito nū jín nī, ncachī yā.

³⁹ De nī jica yā jacū cā, de nī jēcuiñi jītī yā nī ntuu yā nūū yā nūū ñūhún, de suha nī jicān táhvi yā nūū Yāa Dios: Tatá maá sá, tú cuu de sáhá jíyo ní tündóhó yáhá jā má quijí siquī sá. Sochi nsūú jā cúnī maá sá, chi jā cúnī maá ní ná cóo, ncachī yā.

⁴⁰ Ñúcuán de nī nenda yā nūū ndinúni tēe scuáha jíin yā, de nī jini yā jā quíxin ndá dē. De nī ncāhān yā jíin Pedro: ¿A nduú ní ncúndéé ndá nú cundito nú jíin nī vísō iin hora?

⁴¹ Coo ndito inī ndá nú de cācān táhvi nū jā chindeé yā ndóhó tácuā mā cōtó túni jāñēhén ndóhó jā sáhá nú cuāchi. Chi cúnī ndija ánō nū squíncuu vāha nú, sochi yiqui cúñu nú chi nduú fuerza, ncachī yā.

⁴² De nī jēhēn tucu yā vuelta ūū, de suha nī jicān táhvi yā: Tatá maá sá, de tú mā cūū cujiyo tündóhó yáhá jā má ndóhó sá, de ná cóo jā cúnī maá ní, ncachī yā.

⁴³ De nī nenda tucu yā nūū dē, de nī jini yā jā quíxin tucu ndá dē, chi ndasí jíhi dē māhná.

⁴⁴ De nī sndóo yā dē, de cuāhān tucu yā cuācācān táhvi yā vuelta ūni, de suni tūhun ñúcuán nī ncāhān yā.

⁴⁵ Sá de nī nenda tucu yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Mitān de cūsūn ndá núni cā de natātú nú. De nduú chi ja nī nquenda hora, de nduhū, Yāa nī nduu tēe, natūu nī de tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhū.

⁴⁶ Nacuiñi ndá nú, chi ja vāji tēe nastúu nduhū, de cōhōn jíin dē, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mr. 14.43-50;

Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ De juni sūcuán cāhān cā yā, de nī nquenda-ni Judas, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā. De vāji cuāhā tēe jíin dē, ndíso ndá dē espada jíin ñutun. Chi

ndá sūtū cūnáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivi hebreo, nī ntetínú ndá tēe ñúcuán.

⁴⁸ De Judas, tēe jā nastúu yā, ja nī jēhe dē iin seña nūū ndá tēe ñúcuán, chi nī ncachī dē: Tēe jā techuhú nī, ñúcuán cúu. De tiin ndá nú dē, ncachī dē.

⁴⁹ De nī nquenda dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Tancuaā, Maestro, ncachī dē. De nī ntechuhú dē yā.

⁵⁰ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Amigo, ¿nā tiñu vāji nú? ncachī yā. Ñúcuán de nī nquenda ndá cā tēe, de nī ntiin dē Jesús.

⁵¹ De iin tēe jā íyó jíin Jesús, nī ntavā dē espada dē, de nī jehndē dē sōho iin mozo maá sūtū cūnáhnú cā.

⁵² Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Nachuvāha espada nū, chi ndācá jā cánāá jíin espada, suni jíin espada cuū.

⁵³ ¿De á nduú jíin ndá nú jā cuu cācān táhvi nī nūū Tatá nī, de mitān ñūhún tají yā víhí cā ūxī ūū mil ángel andiví jā scácu nduhū?

⁵⁴ Sochi tú sūcuán, ¿de nāsa cuu squíncuu tūhun jā yósō nūū tutú īi jā cánuú ndoho nī sūcuán? ncachī yā.

⁵⁵ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin nchivi cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā vāji ndá nú jíin espada jíin ñutun jā tiin ndá nú nduhū, á naá cúu? Ndācá quiví nī iyo nī jíin ndá nú inī templo cāhnú, nī stēhēn nī tūhun, de nduú ní ntīn ndá nú nduhū.

⁵⁶ De sūcuán sáhá ndá nú tácuā quee ndaā jā cāhān tutú īi jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, ncachī yā. Ñúcuán de ndihi tēe scuáha jíin yā, nī sndóo dē yā, de nī jinu dē cuāhān dē.

Jā ní iñi Jesús nūū junta ndá tēe cūnáhnú cā

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55,

63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ De ndá tēe jā ní ntiin Jesús, cuāhān dē jíin yā nūū Caifás, tēe cúu sūtū cūnáhnú cā. De ñúcuán íyó tutú ndá tēe

stéhēn ley janahán, jín ndá tēe ñáhnú já ndácu tiñu.

⁵⁸ De Pedro chi jícá-ni níquín dē yā, de nī nquenda dē patio sūtū cúnáhnú cā. De nī nquívī dē inī patio, de nī jēcundeē dē jín ndá policía, tácu cunī dē nāsa coo sīquī yā.

⁵⁹ De ndá sūtū cúnáhnú jín ndá tēe ñáhnú jín ndihī tēe sáhá junta cúnáhnú cā, nī nducú dē tēe já cāhān tūhun tūhún sīquī Jesús, chi cahñī dē yā cunī dē.

⁶⁰ De vísō nī nquenda cuāhā nchivī já cāhān tūhún, sochi nduú ní nhīn ndá dē cuāchi sīquī yā já cuū yā. De já sándihī de nī nquenda ūū testigo já ní ncāhān tūhun tūhún sīquī yā:

⁶¹ Tēe yáhá nī ncāhān dē já cuu canī dē templo Yāā Dios, de nūū ūnī-ni quívī de nasāhá dē, ncachī nduū dē.

⁶² Ñúcuán de nī nacuiñī maá sūtū cúnáhnú cā, de nī ncāhān dē jín yā: ¿Nūcu nduú cāhān cuitī nū? ¿A íyó ndāā já cāhān ndá tēe yáhá sīquī nū? ncachī dē.

⁶³ Sochi nduú ní ncāhān cuitī Jesús. De nī ncāhān maá sūtū cúnáhnú cā: Cāhān nihīn nī jín nū já cachī ndāā nū cunini maá Yāā Dios, Yāā técu. Cachī cājī tú maá nū cúu Cristo, Sēhe Yāā Dios, ncachī dē.

⁶⁴ De nī ncāhān Jesús: Suu cúu nī, tá cúu nūū cāhān nū. De suni cáchi tūhun nī nūū ndá nū já ndācá quívī já quiji de cunī nū já nduhū, Yāā nī nduu tēe, cundeē nī lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji nī ichi andivī jín vícō, ncachī yā.

⁶⁵ Ñúcuán de sūtū cúnáhnú cā nī ndatá dē-ni sahma dē já ní nquiti ndasí inī dē, de nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi cāhān dē tūhun nāvāha já quiti inī Yāā Dios, chi sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿Nā testigo cā jínī ñúhún ó túsaa? Chi ja nī jini ndá nū tūhun nāvāha já cāhān dē.

⁶⁶ ¿De nāsa jáni inī ndá nū? ncachī dē. De nī ncāhān ndá nchivī cuāhā: Cuāchi

cúu já cāhān dē súcuán, de jínī ñúhún já cuū dē, ncachī.

⁶⁷ Ñúcuán de nī ntivī sīí ndá dē nūū yā, de nī ncani dē yā. De sava cā dē nī ncatū dē nūū yā.

⁶⁸ De nī ncāhān ndá dē: De tú Cristo cúu nū, de cachī nā tēe nī ncani ndóhó, ncachī dē.

Jā ní ncachī Pedro jáā nduú jínī dē yā

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62;
Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ De juni súcuán cúu, de ndéē Pedro tāvēhé inī patio. De nī nquenda iin ñāhan sátíñú vehe ñúcuán, de nī ncāhān ñā jín dē: Ndóhó chi suni nī jica nū jín Jesús tēe Galilea, ncachī ñā.

⁷⁰ De maá dē nduú ní ncachī dē, chi nī ncāhān dē nī jini ndá nchivī: Nduú jínī ni nā tūhun cāhān nū, ncachī dē.

⁷¹ De nī nquee dē viéhé quēhe, de nī jini incā ñāhan nūū dē. De nī ncāhān ñā jín nchivī íyó ñúcuán: Tēe yáhá chi suni nī jica dē jín Jesús, tēe ñuū Nazaret, ncachī ñā.

⁷² Sochi nduú ní jétúhún tucu dē, chi sa nī ncāhān téyíí dē: Nduú jínī ni tēe ñúcuán, ncachī dē.

⁷³ De nī ncunúú jacū cā, de nchivī íyó ñúcuán nī nquenda ji nūū Pedro, de nī ncāhān ji: Jāndāā ndija já suni táhān ndá tēe ñúcuán cúu nū, chi nijin cāhān nū já tēe Galilea cúu nū, ncachī ji.

⁷⁴ Sá de nī nquijéhé dē cāhān téyíí dē já ná cundeē cuāchi sīquī dē de tú nduú cāhān ndāā dē: Nduú jínī cuitī ni tēe ñúcuán, ncachī dē. De nī ncana-ni lohló.

⁷⁵ De nī nūcūhun inī dē tūhun já ní ncāhān Jesús jín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nū de cachī nū ūnī vuelta jáā nduú jínī nū nduhū. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē já ní ncachī dē jáā nduú jínī dē yā.

Jā cuāhān ndá dē jín yā nū Pilato*(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)*

27 De tá nī ncunijín, de ndācá sūtū cūñáhnú jín ndá tēe ñáhnú jā ndácu nū nchivī hebreo, nī scáni táhán dē tūhun nāsa sāhá dē jā cuū Jesús.

²De nī juhnī ndá dē yā, de cuāhān dē jín yā nū Poncio Pilato, tēe cúu gobernador.

Jā ní jihī Judas*(Hch. 1.16-19)*

³Ñúcuán de Judas, tēe jā ní nastúu yā, nī jini dē jā ní ncunihin sīquī yā jā cuū yā. De nī ntahúhvi inī dē, de nī nacuāha dē ōcō ūxī xūhún plata jā ní nihin dē nū ndá sūtū cūñáhnú jín nū ndá tēe ñáhnú.

⁴De nī ncāhān dē jín: Cuāchi nī nsāhá sá jā ní nastúu sá iin tēe jā cuū dē, de nduú nā cuāchi dē. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nā cuá ndíhvi inī ndá nī? De cuāchi maá nú cúu, ncachī dē.

⁵De nī nasquéne Judas xūhún ñúcuán inī templo. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī scuéhnē dē maá dē.

⁶De ndá sūtū cūñáhnú nī nastútú dē xūhún ñúcuán, de nī ncāhān dē: Mā cúu chuhun ó xūhún yáhá inī jātūn nū sōcō ndá nchivī, chí xūhún jā ní jēcunáá jā cuū iin tēe cúu, ncachī dē.

⁷Ñúcuán de nī nsāhá ndā ndá dē jā xūhún ñúcuán cueen dē ñuhun jā nání Lugar Ñuhun Quíxín, tácuā ñúcuán quiyuhū ndá nchivī jicā.

⁸De jā suu cúu jā jondē mitan nání ñuhun ñúcuán Lugar Ñuhun Niñi.

⁹De sūcuán nī nquee ndā tūhun nī ncāhān Jeremías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán: Nī nquehen ndá dē ndihócō ūxī xūhún plata, de sūcuán-ni cúu iin yāhvi jā ní nsāhá nchivī Israel cuenta nāsaa-ni ndēē yā nū jī.

¹⁰De jín xūhún ñúcuán nī jeen ndá dē ñuhun quíxín, tá cúu nū ní ndacu

maá Jētohō ō Yāā Dios nū ni. Ncachī Jeremías.

Jā ní iñi Jesús nū Pilato*(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)*

¹¹De tá nī nquenda ndá dē jín Jesús nū gobernador, tēe cúu Pilato, de nī jicā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Suu cúu nī, tá cúu nū cāhān nū, ncachī yā.

¹²De ndá sūtū cūñáhnú jín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī ncāhān dē cuāchi sīquī yā. Sochi nduú ní scócóo cuiti yā.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jín yā: ¿A nduú jini nú jā cuāhā cuāchi cāhān ndá dē sīquī nū? ncachī dē.

¹⁴Sochi nduú ní ncāhān cuiti yā nī inī tūhun jín dē. De nī nsāhvi ndasí inī gobernador jāá nduú ní ncāhān cuiti yā.

Jā ní nsāhá ndā ndá dē jā cahni dē yā*(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)*

¹⁵De íyó costumbre gobernador jā quivī vico ñúcuán siáā dē iin tēe yíhí vecāa, nā-ni tēe cūni nchivī jā siáā dē.

¹⁶De quivī ñúcuán íyó iin tēe yíhí vecāa, nání dē Barrabás, de ja nī jītē nuu tūhun jā ní nsāhá dē cuāchi xeēn.

¹⁷De tá nī ndutútú nchivī, de nī ncāhān Pilato jín jī: ¿Ní tēe cūni ndá nú jā siáā ni mitan: A Barrabás á Jesús jā cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios? ncachī dē.

¹⁸Súcuán nī ncāhān dē chí cūni dē siáā dē Jesús. Chí ja nī jicūhun inī dē jā ní ncucuásún inī ndá sūtū ñúcuán, de jā suu cúu jā ní nasiáha ndá dē yā nū dē.

¹⁹De juni ndēē Pilato silla nū sáhá ndā dē tiñu, de ñasíhí dē nī ntetíñū ña tūhun nī nquiji nū dē: Mā quivī nduú nū jín ndá nchivī sīquī tēe ndāā jīñā, chí cuni de ndasí nī nsiúhú jāni nduhū jā sīquī dē, ncachī ña.

²⁰ Sochi ndá sūtū cúnáhnú jíín ndá tēe ñáhnú, ní scáhān dē nchiví jā cācān jī jā ná siáā dē Barrabás, de ná cúú Jesús.

²¹ Ñúcuán de ní jicā tūhún tucu gobernador: Jā ndúú dē, ¿ní iin dē cúní ndá nú jā siáā ní? ncachí dē. De ní ncāhān jī: Siáā ní Barrabás, ncachí jī.

²² De ní jicā tūhún Pilato: ¿Túsaá de nāsa cúní ndá nú jā sáhá ní jíín Jesús, tēe cúu Cristo? ncachí dē. De ní ncāhān ndihi jī: Cata caa ní dē yicā cruz, ná cúú dē, ncachí jī.

²³ Ñúcuán de ní ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi ní nsāhá dē túsaá? De ndá nchiví ní ncana jee ndasí jī: Cata caa ní dē yicā cruz, ná cúú dē, ncachí jī.

²⁴ De ní jíín Pilato jāā nduú cundeé dē jíín nchiví, chí sa vhlí cā cúvaā jī. De ní ndacu dē jā ná quíjī ndute, de ní nandahá dē nūū nchiví cuāhā. De ní ncāhān dē: Jā nándahá ní yáhá cúu seña jāā nduú nā cuāchi cundeé síquí ní jā cuú tēe vāha yáhá. Chí síquí ndá máá nú ná cundeé, ncachí dē.

²⁵ De ní ncāhān ndihi nchiví: Suu síquí ndá máá sá jíín síquí sēhe sá ná cundeé cuāchi jā cuú dē, ncachí jī.

²⁶ Sá de ní nsíāā dē Barrabás cuāhān. De ní ndacu dē jā ná cáni ndá soldado Jesús, jíín jā cata caa dē yā yicā cruz.

²⁷ Ñúcuán de ndá soldado cuāhān dē jíín Jesús iní palacio. De ní ncana dē ndihi táhān dē ní ncutútú dē nūū yā.

²⁸ De ní ntavā ndá dē sahma yā, de ní nchuhun dē yā iin sahma cuahá jā cúu sahma rey.

²⁹ De ní nsāhá ndá dē iin corona iñu, de ní nchuhun dē xīnī yā. De ní nchihí dē ndahá cuáhá yā iin ñutun jā cúu tá cúu bastón. De ní nsāhá catá dē nūū yā, chí ní jēcuíñi jítí dē, sáhá dē jā chíñúhún dē yā. Nācā vāha rey cúu Rey nchiví hebreo, ncachí dē.

³⁰ De ní ntiví síí ndá dē nūū yā. De ní naquehen dē ñutun jā ní nchihí dē ndahá yā, de ní ncuun dē xīnī yā.

³¹ De tá ní ncuu ní nsāhá sácá dē yā, de ní ntavā dē sahma cuahá jā ñúhún yā, de ní nachuhun dē yā sahma maá yā. De cuāhān dē jíín yā jā cata caa dē yā yicā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yicā cruz

(Mr. 15.21-32;

Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³² De tá ní nquee ndá soldado jíín yā, de ní jēcutáhān dē jíín iin tēe ñuū Cirene, nání dē Simón. De ní ntee ndá dē tiñu tēe ñúcuán jā cuiso dē cruz yā.

³³ De ní nquenda ndá dē iin lugar nūū nání Gólgota, de tūhun ñúcuán cáhān: Lugar Yiqui Xíní.

³⁴ De ní jēhe ndá dē vino jā ní nsacā nuu jíín iin jā úguā jā coho yā. De tá ní jito túní yā, de nduú ní ncúní yā coho yā.

³⁵ De tá ní ncuu ní jata caa dē yā yicā cruz, de ní nsāhá dē suerte síquí nāsa nihin iin dē sahma yā. De súcuán ní nquee ndāā tūhun jā ní ntee tēe ní nacani tūhun Yāā Dios janahán: Tavā ndá dē suerte síquí nāsa nihin iin dē sahma ní, ncachí yā, cáchí tutū.

³⁶ Sá de ní jēcundeé ndá dē ñúcuán jā coto dē jondē cuú yā.

³⁷ De ní ntee dē iin tūhun xīnī cruz yā jā cáhān nā síquí ní jihí yā: Yáhá cúu Jesús, Rey nchiví hebreo, cáchí.

³⁸ De suni ní jata caa ndá dē ūū tēe cuíhná yicā ūū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sátín yā.

³⁹ De nchiví jā yáha ñúcuán, scuicó jī xīnī jī, de ní ncāhān yíchí jī:

⁴⁰ Ndóhó chí cáhān nū jā caní nū tem-plo cáhnú, de nūū úní quiví de nasāhá nú. Túsaá de scácu nú maá nú mitan. De tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de nuu nú yicā cruz vii, ncachí jī.

⁴¹ De ndá sūtū cúnáhnú, jíín tēe stéhēn ley janahán, jíín tēe grupo fariseo, jíín ndá tēe ñáhnú, suni súcuán ní ncāhān catá dē nūū yā, de cáhān ndá máá dē:

⁴²Tú incā nchivī nī scācu dē, ¿de nūcu nduú cúu scācu dē maá dē mitan? Tú Rey nchivī Israel cúu dē, de ná núu dē yicā cruz, tácuca candíja ó dē.

⁴³Nī ncandíja dē Yāā Dios, de ná scācu yā dē mitan de tú cundáhvi inī yā dē, chi nī ncāhān dē jā cúu dē Sēhe yā, ncachī ndá dē.

⁴⁴De ndúu tēe cuíhná jā ndíta caa xiín yā, suni sūcuán nī ncāhān nāvāha dē.

Jā ní jīhi Jesús

(Mr. 15.33-41;

Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵De tá nī ncuu cahūxī ūū, de nī ncunee ní cáhnú jondē cahūnī.

⁴⁶De tá cahūnī, de nī ncana jee Jesús: Elí, Elí, ¿lama sabactani? De tūhun nūcuán cáhān: Yāā Dios maá sá, Yāā Dios maá sá, ¿nūcu nī sndóo ní sāán?

⁴⁷De sava nchivī inī nūcuán, nī jini ji jā cáhān yā, de nī ncāhān ji: Tēe yáhá cána dē Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán, ncachī ji.

⁴⁸De nī jinu-ni iin tēe, nī jēquēhen dē iin cāchī, de nī nchundaji dē nūū vinagre iyá. De nī ntee dē xīnī iin nūutun, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

⁴⁹De nī ncāhān sava cā dē: Cundetú nú, cundēhé ó tú quiji Elías scācu dē á nduú, ncachī ji.

⁵⁰De maá Jesús nī ncana jee yā incā vuelta, de nī jīhi yā-ni.

⁵¹De sahma jā ndíta caa jā ndási nūū cuarto īi inī templo cáhnú, nī ndātā-ni sava sava jondē xīnī jín jondē jēhē. De nī ntāan, de nī ndātā toto.

⁵²De nī nune yavī nūū yíyuhū ndiyi, de cuāhā ndiyi jā ní ncandíja ji Yāā Dios, nī natecū ji.

⁵³De nī nquee ndá ji nūū yíyuhū ji, de tá nī natecū Jesús de nī ndivi ji inī ciudad īi Jerusalén, de cuāhā nchivī nī jini nūū ji.

⁵⁴De tá nī jīhi Jesús, de tēe cúu capitán jín ndá tēe inī jín dē jā jito dē

jondē cuū yā, nī jini ndá dē jā ní ntāan, jín ndá cā tiñu jā ní ncuu. De nī nchūhū ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē: Jāndāā ndija jā Sēhe Yāā Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.

⁵⁵De nūcuán inī cuāhā nahan, ndéhé jícá nā. De suu ndá nahan nūcuán nī jē-cuniquin nā Jesús jondē Galilea, vāji nā jā chindee nā yā.

⁵⁶De ūnī nā cúu María nūū Magdala, jín María naná Jacobo jín José, jín naná ndúū sēhe Zebedeo.

Jā ní nchiyuhū dē yā

(Mr. 15.42-47;

Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷De tá nī nini quivī nūcuán, de nī nquenda iin tēe cuícá, nání dē José, de tēe nūū Arimatea cúu dē.

⁵⁸Tēe yáhá nī jēhēn dē nūū Pilato, de nī jicān dē yiqui cúñu Jesús. De nī ndacu Pilato jā ná cuāha ji nūū dē.

⁵⁹De José nī nquehen dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcun dē iin sahma cuijín ndoo.

⁶⁰De névāha dē iin yavī ndiyi jā ní ncaān jee yicā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndiyi. De nūcuán nī nchiyuhū dē yā. De nī jasí dē iin yūū cáhnú yuhú yávi, de cuāhān dē.

⁶¹De María nūū Magdala, jín incā María, ndée nā ichi núū nūū yíyuhū yā.

Jā ní jito ndá soldado nūū yíyuhū yā

⁶²De nī ncuu ndācá tiñu yáhá maá quivī jā sáhá tūha nchivī jā quiji quivī nátátú. Sá de nī ncunijín maá quivī nátátú. De ndá sūtú cúñáhnú jín ndá tēe grupo fariseo, nī jēhēn dē nūū Pilato.

⁶³De nī ncāhān ndá dē: Señor, núcūhun inī ndá sá jā tá nī ntecū tēe stáhvi néhēn nūcuán, de nī ncāhān dē jā natecū dē nūū ūnī quivī.

⁶⁴Túsaá de ndacu ní jā ná cóto vāha ndá soldado yuhú yávi nūcuán jondē tá nī ncháha ūnī quivī. Chi tú nduú de

sanaā de quiji ndá tēe jā ní scuáha jíin dē, de natavā cuihná dē ndiyi ñúcuán jacuáa, quihín dē jíin. Ñúcuán de cachí ndá dē nūu nchiví jā ní natecū tēe ñúcuán. De víhí cā cuu tūhun stáhví ñúcuán nsūu cā jā xíhna ñúhún, ncachí ndá dē.

⁶⁵ De nī ncāhān Pilato jíin dē: Yáhá íyó ndá soldado. Cuáhán jíin dē, de sáhá cutú vāha ndá nú yuhú yávi, de coto vāha ndá nú, tú nāsa cuu vāha cā sáhá nú, ncachí dē.

⁶⁶ De cuāhān ndá dē, de nī nsáhá cutú dē yūu jā ndási yuhú yávi nūu yíyuhū yā, de nī stíin vāha dē. De nī jani dē ndá soldado jā coto.

Jā ní natecū Jesús

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 De nī nchāha quiví nátātú, de nī ncunijin quiví domingo. De María ñuū Magdala jíin incā María, nī jēndēhé ña nūu ní nchiyuhū Jesús.

² Ñúcuán de iin sanaā-ni de nī ntāan nihin ndasí. Chi iin ángel maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncuun yā ichi andiví, nī nquenda yā nūu ní nchiyuhū Jesús. De nī stáa yā yūu jā ndási yuhú yávi, de nī jēcundeē yā síquí.

³ De jēndütē nūu yā modo taja, de sahma ñúhún yā yaa ndasí tá cáa yūhvā volcán.

⁴ De ndá soldado jito ñúcuán nī nquisi dē jā yúhú dē ndéhé dē yā. De nī ncuu ndá dē modo ndiyi-ni.

⁵ De nī ncāhān ángel jíin ndúu ñahan ñúcuán: Mā cúyūhú nú, chi jíin nī jā nán-ducú nú Jesús, Yāa nī jihí yicā cruz.

⁶ Nduú cā yā yáhá, chi ja nī natecū yā, tá cúu nūu ní ncachí yā. Nehēn de cuní nū nūu ní jaquín ndá dē yā.

⁷ De ñamā quínohōn nū, de cachí nū nūu ndá tēe scuáha jíin yā jā ní natecū yā. De xihna cā maá yā jínū Galilea, sá de cuēē ndá máa nú, de ñúcuán cuní nū

nūu yā, cachí nū nūu ndá dē. Ja nī ncachí tūhun nī nūu nū, ncachí ángel.

⁸ Ñúcuán de nī nquee ndúu ña nūu ní nchiyuhū yā, de ñamā cuāhān ña. De yúhú ña, de suni cúsií ndasí iní ña. De nī jinu ña cuācachí tūhun ña nūu ndá tēe scuáha jíin yā.

⁹ De juni cuāhān ña, de nī nquenda-ni Jesús nūu ña, de nī ncāhān yā jíin ña. De nī ntandēē ña nūu yā, de nī numi ña sūcūn jéhē yā, de nī nchiñúhún ña yā.

¹⁰ De nī ncāhān yā jíin ña: Mā cúyūhú ndúu nū. De cuáhán de cachí tūhun nū nūu ndá hermano nī, tēe nī scuáha jíin nī, jā ná quínohōn ndá dē Galilea, de ñúcuán cuní dē nūu nī, ncachí yā.

Tūhun jā ní ncāhān ndá soldado

¹¹ De juni cuāhān ndúu ña, de sava soldado jā ní jito ñúcuán, cuānohōn dē jondē ciudad. De nī ncachí tūhun dē nūu ndá sūtū cúñáhnú ndācá tiñu jā ní ncuu.

¹² De ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē nūu ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, de nī scáni táhán dē tūhun. Ñúcuán de nī jēhe dē cuāhā xūhún nūu ndá soldado.

¹³ De nī ncāhān dē: Cachí ndá nú jā ndá tēe scuáha jíin dē nī nquiji jacuáa, de nī natavā cuihná ndiyi ñúcuán juni quíxin ndá nú, cachí nū.

¹⁴ De tú cuní gobernador tūhun yáhá, de ndá máa nī quiscáhān nī dē, tácuā mā níhín ndá nú castigo, ncachí dē.

¹⁵ De ndá soldado nī nquehen dē xūhún, de nī ncāhān dē tá nī ncachí ndá nūu dē. De jondē mitan chi súcuán cáhān ndá nchiví hebreo tá cúu nūu ní ncāhān ndá soldado.

Jā ní ntetíñú yā dē jā nacani dē tūhun

(Mr. 16.14-18;

Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ De ndihúxi iin tēe nī scuáha jíin yā, cuānohōn dē Galilea, jondē yucu nūu ní ncachí Jesús jā quihín dē.

¹⁷ De tá nī jinī ndá dē nūū yā, de nī nchiñúhún dē yā. Sochi sava dē nduú cándíja vāha dē jā maá yā cúu.

¹⁸ De nī ntandē yā nūū dē, de nī ncāhān yā jín ndá dē: Ja nī ntaji Yāā Dios ndihi poder nūū nī jā tatúnī nī inī andiví jín ñayiví.

¹⁹ Túsaá de cuáhán ndá nú nūū nchiví ndācá nación, de stéhēn nū tūhun nī nūū

ji tácuā cándíja ji. De scuénduté nú ji jā ní ncandíja ji maá Tatá jín Sēhe jín Espíritu Santo.

²⁰ De stéhēn nū nūū ji jā ná cuétáhví ji ndācá tiñu jā ní ndacu nī nūū nū. De cuhun inī nū jā maá nī íyó nī jín nú ní cání jondē quiví jā jinu ñayiví, ncachí yā. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MARCOS

Tuhun Juan tēe scuénduté

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,
15-17; Jn. 1.19-28)

1 Yáhá quíjéhé tuhun vāha maá Jesu-cristo, Sēhe Yāā Dios, jā ní nquiji yā jā scácu yā yóhó.

² Isaías, tēe nī nacani tuhun Yāā Dios jondē janahán, sūcuán nī ntee dē tuhun Juan nūū tutū:

Tají nī tēe nacani tuhun nī cosō nūú dē ichi nūū nū,
tácua coo tūha nchivī jā quiji nú, ncachī Yāā Dios jín Cristo.

³ De tēe ñúcuán cana jee dē jondē nūū ñuhun t́há:

Sáhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō.

De sáhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā, cachī dē.

Ncachī Isaías.

⁴ De Juan nī jinū dē jondē nūū ñuhun t́há, scuénduté dē nchivī. De cáhān dē jín ji jā ná nacani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji de cuenduté ji, tácua cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuāchi ji.

⁵ De ndācá nchivī región Judea jín nchivī ciudad Jerusalén, nī nquenda ji nūū dē. De nī nacani ndāā ji cuāchi ji nūū Yāā Dios, de nī scuénduté dē ji inī yūte Jordán.

⁶ De sahma ñúhún Juan cúu ixi camello, de núhni iin cinturón ñīi chijin dē. De jā tēcū dē cúu tica langosta jín ndūxi yōcō.

⁷ De suha nī nacani dē tuhun: Quiji maá Yāā jā cúñáhnú ndasí cā nsūú nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuiti nī nūū yā, nī jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā jiqui ndeyi nī nandají nī correa nijān yā.

⁸ De nduhū chi jín ndute scuénduté nī ndá nú, sochi Yāā ñúcuán chi modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espíritu Santo cundeē inī ánō nū, ncachī Juan.

Jā ní jenduté Jesús

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ De nī ncuu jacū quivī, de Jesús nī nquee yā ñuū Nazaret ndáñū Galilea, de Juan nī scuénduté dē yā inī yūte Jordán.

¹⁰ De tá nī nquee yā ndute, de nī jinī yā jā ní nune-ni nūū ndēē Yāā Dios andiví, de nī ncuun Espíritu Santo, nī jinū xini yā, de cáá tá cáá iin paloma.

¹¹ De ichi andiví nī ncāhān iin tuhun: Maá nú cúu sēhe nī jā māñi ndasí nī jín, de cúsiñ ndasí inī nī jín nú, ncachī.

Jā ní jito túnī Satanás Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Ñúcuán de nī jinū Jesús jondē nūū ñuhun t́há nī nsáhá Espíritu Santo.

¹³ De ūū xico quivī nī ndēē yā nūū ñuhun t́há ñúcuán nūū íyó ndá quiti yúcú. De nī jito túnī Satanás yā. De tá cuāhān Satanás, de nī nquenda ndá ángel Yāā Dios, nī nchindeē ndá yā.

Jā ní nquijéhé Jesús nacani yā tuhun región Galilea

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Ñúcuán de tá nī nchihi ndá dē Juan vecāa, de nī nenda Jesús región Galilea, nacani yā tuhun vāha nāsa tátunī Yāā Dios.

¹⁵ De nī ncāhān yā: Ja nī nquenda quivī, de ja nī ncuñatin jā tátunī Yāā Dios nūū ndá nú. Nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú, de candíja nú tuhun jā scácu yā ndóhó, ncachī yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēe tíin tiacá

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ De jícá Jesús yuhú mar Galilea cuāhān yā. De nī jini yā nūu Simón jín nānī dē Andrés. De tēe tíin tiacá cúu dē, de squée ndúu dē nūnu dē inī mar.

¹⁷ De nī ncāhān yā jín dē: Cuniquin nduhū ná cōhōn, de nasāhā nī ndóhó tēe jā nihin cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūu nihin nū tiacá, ncachī yā.

¹⁸ Nūcuán de nī sndóo-ni ndúu dē nūnu dē, de nī jēcuniquin dē yā.

¹⁹ De nī jica yā jacū cā, de nī jini yā nūu Jacobo jín nānī dē Juan, ndúu sēhe Zebedeo, suni ndēē dē inī barco dē, náchicatún dē nūnu dē.

²⁰ De suni nī ncana yā dē jā cuniquin dē yā. De nī sndóo-ni ndúu dē tatá dē Zebedeo inī barco jín ndá mozo dē, de nī jēcuniquin dē yā cuāhān dē.

Jā ní ntavā yā tāchī inī iin tēe

(Mt. 7.28-29; Lc. 4.31-37)

²¹ De nī jinū yā jín ndá dē nūu Capernaum. De quivī nátātú nī nquivī yā inī vehe īi sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun.

²² De nī nsāhvi inī nchivī nī jini jī tūhun stéhēn yā. Chi stéhēn vāha yā nūu jī, chi maá yā ndíso tīnū sīqui ndihi. De ndá tēe stéhēn ley janahán, nsūú súcuán stéhēn dē.

²³ De inī vehe īi sinagoga nūu nūcuán íyó iin tēe jā nūhún tāchī inī. De nī ncana cóhó dē:

²⁴ ¿Nūcu vāji ní nūu ndá sá, Jesús nūu Nazaret? ¿A vāji ní jā snāā ní sáān, á naá cúu? Ja jíní sá ní iin cúu ní, chi Sēhe īi Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

²⁵ De Jesús nī ncāhān xēēn yā nūu tāchī: Casi yuhú nú de quee nú inī dē, ncachī yā.

²⁶ De tāchī nī jahni yīhí ndasí tēe nūcuán. De nī ncana cóhó, de nī nquee-ni cuāhān.

²⁷ De ndihi nchivī nī nchūhú jī, de jícā tūhún táhán jī: ¿Nā cuá cúu yáhá? ¿A iin tūhun jeé cúu yáhá? Chi tēe yáhá cúnāhnú dē jā ndácu dē jondē nūu tāchī de quée ndá, ncachī jī.

²⁸ De nāmā nī jītē nuu tūhun Jesús cuāhān níi cáhnú región Galilea.

Jā ní nasāhā vāha yā naná chíso Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹ De nī nquee yā jín ndá dē inī vehe īi sinagoga. De Jesús cuāhān yā jín Jacobo jín Juan jondē vehe Simón jín Andrés.

³⁰ De naná chíso Simón, cáá nā yíhí quiji nā. De nī ncachī tūhun ndá dē nūu yā jā cúhū nā.

³¹ Nūcuán de nī ntandēē yā nūu cáá nā, de nī ntiin yā ndahá nā, de nī nacani yā nā. De nī nquee-ni quiji nā, de nī nsāhā nā jā ní nchaji yā jín ndá dē.

Jā ní nasāhā vāha yā cuāhā nchivī

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³² De tá nī nquēē ncandīi de nī ncuaā, de nī nquenda ndá nchivī vāsíáha jī ndá jā cúhū jín jā nūhún tāchī inī.

³³ De ndihi nchivī nūu nūcuán nī ncutútú jī vihéhe nūcuán.

³⁴ De nī nasāhā vāha yā cuāhā nchivī cúhū quéhén nūu cuéhē, de nī ntavā yā cuāhā tāchī inī jī. De ndá tāchī chi ja jíní jī yā, sochi nduú ní jéhe yā tūhun jā cachi tūhun jī ní iin cúu yā.

Jā ní nacani yā tūhun región Galilea

(Lc. 4.42-44)

³⁵ De nehēn ndasí nī nacōo yā, chi jondē niquín cā. De nī nquee yā cuāhān sīín yā yātā nūu nūu nduú nchivī, de nūcuán nī jicān táhvi yā.

³⁶ De Simón jín ndá tēe íyó jín dē, nī jēnanducú dē yā.

³⁷ De nī nanihin ndá dē yā, de nī ncāhān dē jín yā: Ndacá nchivī nánducú jī níhín, ncachī dē.

³⁸ Sochi nī ncāhān maá yā: Sa cōhōn ndācā cā űūú íyó ñatin, tácuā suni nacani nī tūhun nūū jī, chí jā suu cúu jā vājī nī, ncachī yā.

³⁹ De sūcuán nī jica nuu yā ní región Galilea, nī nacani yā tūhun inī vehe īī sinagoga ndācā űūú, de nī ntavā yā tāchi inī nchivī.

**Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe
ndóho cuēhē stéhyū**

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰ De iin tēe ndóho cuēhē stéhyū, nī nquenda dē nī jēcuīñī jítí dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Jínī sá jā cuu sāhá ní jā nduvāha sá, de tú cūnī ní, ncachī dē.

⁴¹ De Jesús nī ncundáhvī inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cūnī nī nasāhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nú, ncachī yā.

⁴² Te tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

⁴³ űūcuán de nī natajī yā dē jā quínōhōn dē, de nī ncāhān nihin yā jín dē:

⁴⁴ Mā cāchī cuitī nū nūū nī iin. Chí quihīn nū stēhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāā Dios sīquī jā ní ndundoo nú nūū yā, tá cúu nūū ní ndacu Moisés janahán. De sūcuán de cūnī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

⁴⁵ De nī nquee dē cuāhān dē, de nī nquijéhé dē nácani dē tūhun nūū ndihi nchivī nāsa nī nduvāha dē. De sīquī űūcuán nduú cā ní ncúu quīvī Jesús ndācā űūū, chí cúchitú ndasí nchivī nūū yā. De nī jica yā yātā ndācā űūū nūū nduú cúchitú nchivī. Sochi ndācā lado nī nquiji nchivī nūū yā.

**Jā ní nasāhá vāha yā
iin tēe nī nduvehlé**

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

2 De nī ncuu jacū quīvī, de nī nquīvī tucu Jesús űūū Capernaum. De nī jini nchivī jā ndēē yā vehe.

² De ñamā nī ncutútú cuāhā nchivī, de nī nchitú vehe chí jondē viéhé nduú cā núne. De nī nacani yā tūhun Yāā Dios nūū jī.

³ űūcuán de nī nquenda cūmī tēe nūū yā, ndíso ndá dē iin tēe jā ní nduvehlé.

⁴ De nduú ní ncúu quīvī ndá dē nūū yā sīquī jā íyó chitú nchivī. De nī ncaa dē sīquī vēhé, de nī nacune dē xini vēhé ndāā nūū íñī yā, de yavī űūcuán nī scúun dē tēe cúhū, yósó dē nūū iin camilla.

⁵ De nī jini Jesús jā cándíja ndá dē jā cuu nasāhá vāha yā tēe cúhū. De nī ncāhān yā jín tēe cúhū: Lílū, ja née cáhnú inī nī nūū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

⁶ De űūcuán ndēē jacū tēe stēhēn ley janahán, de ndá tēe űūcuán nī jani inī dē sīquī yā:

⁷ ¿Nūcu cáhān tēe yáhá sūcuán? Cáhān dē tūhun nāvāha jā quítī inī Yāā Dios. Chí nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nūū cuāchi, chí mátúhún-ni Yāā Dios.

⁸ De nī jini Jesús jā sūcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: ¿Nūcu jáni inī ndá nú jā cáhān nī tūhun nāvāha?

⁹ Jā ndúū tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cáhān nī jín tēe cúhū: Ja née cáhnú inī nī nūū ndá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā cáhān nī: Nacōo de naquehen nú camilla nū, de caca nú, cachī ní?

¹⁰ De mitan de ná stēhēn nī jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndíso tíñū nī inī ñayiví yáhá jā cune cáhnú inī nī nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jín tēe nī nduvehlé:

¹¹ Cáhān nī jín nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quínōhōn nū vehe nú, ncachī yā.

¹² űūcuán de nī nacōo dē-ni, de nī naquehen dē camilla dē, de nī nquee dē cuāhān dē, nī jini jínúū ndihi nchivī. De ndivīi jī nī nsāhvi inī jī ndéhé jī, de nī ncāhān jī jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De cāchī jī: Ncháha ca cūnī cuitī ō nī iin tíñu sūcuán, ncachī jī.

Jā ní ncana yā Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Sá de nī nquee tucu yā cuāhān yā jondē yuhú mar. De ndācā nchivī nī nquenda jī nūū yā, de nī stēhēn yā tūhun nūū jī.

¹⁴ Sá de nī nchāha yā cuāhān yā, de nī jini yā nūū Leví sēhe Alfeo, ndēē de nūū nāstútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jín dē: Cuniqūn nduhū ná cōhōn, ncachī yā. De nī nacuiñi dē-nī, de cuāhān dē jín yā.

¹⁵ Nūcuán de nī jēhēn yā nī nchaji yā stāā vehe dē. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhā cuāchi, suni ndēē dē yājī dē stāā jín Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā, chi íyó cuāhā dē jā níquín dē yā.

¹⁶ De ndá tēe stēhēn ley janahán jín tēe grupo fariseo, nī jini dē jā yājī yā stāā jín ndācā tēe nūcuán. De nī ncāhān ndá dē jín ndá tēe scuáha jín yā: ¿Nūcu yājī maestro nū jín ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhā cuāchi? ncachī dē.

¹⁷ De nī jini Jesús, de nī ncāhān yā jín dē: Nchivī íyó vāha, nduú jini nūhún jī tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jini nūhún. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu jī tá cúu nchivī íyó vāha. Chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nācani ini jī de sndóo jī cuāchi jī, ncachī yā.

Jā ní jicā tūhún ndá dē yā siqui jā conditē ini

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸ De nī ncuu iin quivī jā íyó nditē ini ndá tēe scuáha jín Juan, jín ndá tēe scuáha jín grupo fariseo. De nī nquenda jacū tēe, nī ncāhān dē jín Jesús: Ndá tēe scuáha jín Juan jín jā scuáha jín grupo fariseo, quéhén vuelta íyó nditē ini dē nūū Yāā Dios. De ndá tēe scuáha jín maá ní, ¿nūcu nduú sáhā dē sūcuán?

¹⁹ De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A cuu conditē ini dē juni íyó cā nī jín dē? ¿A cuu conditē ini nchivī jā íyó vico tándahá juni ndēē tēe tándahá jín jī? Chi tá ndēē tēe tándahá, de mā cūū conditē ini jī.

²⁰ Sochi quiji quivī jā cujiyo tēe tándahá, de quivī nūcuán chi conditē ini jī.

²¹ De nī ncāhān yā ūū tūhun yátá siqui jāá nduú quitáhán tūhun jeé jā stēhēn yā jín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Nī iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jéé nūū iin sahma túhú. Chi tú sūcuán de ndiyi pedazo jeé de tēhndē cā jā túhú, de cundicā cā nūū tēhndē.

²² De nī nduú chúhun vino jeé ini nīi túhú. Chi tú sūcuán de vino jeé ndatá nīi, de naā vino jín nīi. Jā nūcuán cánuú jā chuhun jī vino jeé ini nīi jéé.

Jā ní jehndē ndá dē xinī trigo quivī nátātú

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ De iin quivī nátātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jín yā nī nquijéhé dē jēhndē dē xinī trigo yājī dē.

²⁴ Nūcuán de ndá tēe grupo fariseo nī ncāhān dē jín yā: Cūndēhé. ¿Nūcu sáhā ndá tēe scuáha jín nū sūcuán? Chi cáchi ley Moisés jā má cūū sáhā ó nī iin tiñu quivī nátātú, ncachī dē.

²⁵ De nī ncāhān maá yā jín dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nū tutū nāsa nī nsáhá David, iin quivī jā ní ncumanī jā caji dē, de nī jihī dē sōco jín ndá tēe jā ní iyo jín dē?

²⁶ De nī nquivī dē ini vehe Yāā Dios. De Abiatar nī ncuu sūtū cūnáhnú cā. De nī nchaji dē pan īi jā yósō nijin nūū Yāā Dios. De nduú nā ley jā caji nī iin tēe, chi maá-nī sūtū cúu jā yājī. De suni nī jēhe dē nī nchaji ndá tēe íyó jín dē. De nduú nā cuāchi ní íyó siqui dē, ncachī yā.

²⁷ De suni nī ncāhān yā jín ndá dē: Nduū ní jécōo nchivī jā ndoho ji nūū quivī nātātú, chí sa nī jécōo quivī núcuán jā síqui nchivī tácuā natātú ji.

²⁸ Túsaá de nduhū, Yāā nī nduu tēe, maá nī cúu jā tátunī síqui nāsa sáhā nchivī quivī nātātú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchichī ndahá

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

3 De nī nquivī tucu Jesús inī iin vehe īi sinagoga. De núcuán íyó iin tēe jā ní nchichī iin ndahá dē.

² De ndá tēe grupo fariseo ndéhé yuhū dē yā, tú nasáhā vāha yā tēe núcuán quivī nātātú, tácuā nihin dē cuāchi síqui yā.

³ Núcuán de nī ncāhān yā jín tēe jā ní nchichī ndahá: Nacuiñi de cuiñi nú mähñū yáhā, ncachī yā.

⁴ De nī jicā tühún yā ndá dē: ¿Nāsa cáhān ley síqui quivī nātātú? ¿A jā sáhā vāha ó, á jā sáhā nēhén ó? ¿A jā nasáhā vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sáhā ó jā cuū ji? ncachī yā. De ndá máá dē chi nduū ní ncāhān cuiti dē.

⁵ De quítī inī yā ndéhé yā nūū ndá dē, de nī ncucuécā inī yā jā nihin inī dē. De nī ncāhān yā jín tēe jā ní nchichī ndahá: Scáā ndahá nú, ncachī yā. De nī scáā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

⁶ Núcuán de nī nquee ndá tēe grupo fariseo, de nī scáni táhān dē tühun jín ndá tēe grupo Herodes jā síqui yā, nāsa cahñi dē yā.

Jā ní nquenda cuāhā nchivī nūū yā yuhú mar

⁷ De Jesús cuāhān yā jondē yuhú mar jín ndá tēe scuáha jín yā. De cuāhā nchivī región Galilea nī jēcuniquin ji yā.

⁸ De saá-ni nchivī región Judea, jín nchivī Jerusalén, jín nchivī Idumea, jín nchivī jā ndēē lado yūte Jordán nūū quéndā ncandiī, jín nchivī región Tiro jín Sidón, cuāhā ndasí nchivī nī jini ji

tühun tá ñáhnú ndasí tiñu sáhā yā, de nī nquenda ndá ji nūū yā.

⁹ De nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā jā ná cóo tūha iin barco quivī yā, tácuā mā chitú nihin nchivī cuāhā ní xín yā.

¹⁰ Chī ja nī ncuu cuāhā nchivī nī nasáhā vāha yā, de jā núcuán vāji cuāhā cā nchivī jā ndóho ndacá nūū cuēhē, de chítú nihin ji ní xín yā jā quehé ji yā cúni ji.

¹¹ De ndá nchivī jā núhún tächī inī, tá nī jini nūū yā, de jécuiñi jiti nūū yā, de cána cóhó: Maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, cáchi.

¹² De nī ndacu nihin yā nūū ndá tächī jā má cáhān cā jā cúu yā Sēhe Yāā Dios.

Jā ní nacāji yā ūxi ūū tēe scuáha jín yā

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Núcuán de nī ncaa yā cuāhān yā iin yucu. De nī ncana yā ndá tēe jā cúni maá yā cundeca yā, de nī nquenda ndá dē nūū yā.

¹⁴ De nī jani yā ūxi ūū dē jā cuiñi dē jín yā, de tají yā ndá dē quihin dē nacani dē tühun.

¹⁵ De nī nsáhā yā jā cundiso tñú dē jā nasáhā vāha dē nchivī cúhū de tavā dē ndá tächī inī nchivī.

¹⁶ De yáhā cúu ndihúxi ūū tēe jā ní nacāji yā: Simón jā ní nascúnaní yā dē Pedro.

¹⁷ De saá-ni Jacobo jín ñanī dē Juan, ndúū sēhe Zebedeo. De nī nascúnaní yā ndúū dē Boanerges, jā cáchi: Tēe íyó fuerza nacani tühun, tá cúu nūū íyó fuerza taja.

¹⁸ De sava cā dē nání dē Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Tadeo, Simón tēe grupo cananista,

¹⁹ jín Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

**Jā ní ncāhān nchivī jā sātínú
yā jín fuerza tächí**

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Sá de nī nquívī yā iin vehe jín ndá tēe scuáha jín yā.

²⁰ De nī ncutútú tucu cuāhā nchivī, de nī nduú cā ní ncúu cajī yā stāa jín ndá dē.

²¹ De ndá táhān vehe yā nī jini tūhun jā súcuan cúu. De nī nquenda ndá dē jā nacueca dē yā, chi cáhān ndá jā ní nsana xínī yā.

²² De saá-ni ndá tēe stéhēn ley janahán jā ní nquiji jondē Jerusalén, nī ncāhān dē: Tēe yáhá núhún Satanás ini dē, jā cúu tächí cúñáhnú cā. De jín fuerza núcuán távā dē ndá tächí, ncachí dē.

²³ De nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jín dē: ¿Nāsa cuu tavā Satanás maá?

²⁴ De tú iin nación sáhá sín maá de cánāa maá, de nación núcuán chi mā cúu cā coo cáhnú.

²⁵ De tú nchivī iin vehe sáhá sín maá de cánāa maá, de nchivī vehe núcuán suni mā cúu cā cundeē cáhnú.

²⁶ De saá-ni Satanás jín ndá táhān tächí, tú sáhá sín maá de cánāa maá, túsaá de mā cúu coo cā, chi sa naā.

²⁷ De nī iin tēe mā cúu quívi dē ini vehe tēe ndacuī jā sacuíhná dē ndatínú, chi cánuú jā xihna cuhni dē tēe ndacuī, sá de cuu sacuíhná dē ndatínú tēe núcuán. De suni súcuan cúu jā júhni nī Satanás de távā nī tächí.

²⁸ De ndāa cáhān nī jín ndá nú jā íyó modo jā coo tūhun cáhnú ini nūū ndācā cuāchi sáhá nchivī, de saá-ni nūū ndá tūhun nēhén jā cáhān ji.

²⁹ Sochi tú cáhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú ini Yāa Dios nūū ji, chi sa cundeē cuāchi sīquī ji níí cání, ncachí yā.

³⁰ Súcuan nī ncāhān yā, chi nī ncāhān ndá ji jā távā yā tächí jín fuerza Satanás.

**Naná yā jín ndá ñani yā
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)**

³¹ Núcuán de nī nquenda naná yā jín ndá ñani yā. De íní ña tāvēhé, de nī ntetínú ña tūhun cuāhān jā cána ña yā.

³² De nchivī jā ndēē níí xín yā, nī ncāhān ji jín yā: Naná ní jín ndá ñani ní íní ña tāvēhé, de cúni ña cáhān ña jín ní, ncachí ji.

³³ De nī ncāhān maá yā: ¿Ní iin cúu naná nī jín ndá ñani ní? ncachí yā.

³⁴ De ndéhé yā nūū nchivī ndēē níí xín yā, de nī ncāhān yā: Suni naná nī jín ñani nī cúu ndá nchivī yáhá.

³⁵ Chi ndācā nchivī jā squíncuu tiñu cúni Yāa Dios, suu cúu ñani nī, cuāha nī, naná nī, ncachí yā.

Tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

4 De yuhú mar nī nquijéhé tucu Jesús stéhēn yā tūhun. De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī nūū yā, de jā núcuán nī nquívī yā nī jēcundeē yā ini iin barco nūū mar. De ndá nchivī ndēē ji yuhú mar.

² De jín tūhun yátá nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji, de súcuan nī ncāhān yā:

³ Cunini ndá nú: Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē.

⁴ De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacú tatā nī jítē yuhú íchí. De nī nquenda ndá saā, de nī nchajī tī.

⁵ De jacú cā tatā nī jítē nūū ñuhun yúū, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni nī ntāhvi, chi nduú íyó cócón.

⁶ De tá nī nquenda ncandii, de nī nchichí-ni, de nī ncasūn, chi nduú ní níhīn nūū quíhīn yoho.

⁷ De jacú cā tatā nī jítē mähñú nūū cáá niquin iñu. De nī jahnu iñu, de nī jasi nūū, de nduú ní jēhe nūni.

⁸ De jacú nī jítē nūū ñuhun váha. De nī ntāhvi, de nī jahnu, de nī jēhe cuāhā nūni. Sava nī jēhe ócō ūxi jā iin iin tatā,

de sava cā nī jēhe ūnī xico, de sava cā nī jēhe ciento, ncachī yā.

⁹Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá ji: Ndá ndóhó jā níní, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

**Nājēhē cúu jā cāhān
yā maá-ni tūhun yátá**

(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

¹⁰Ñúcuán de cuāhān ndá nchivī, de nī nquendōo yā jín ndihúxī ū tēe scuáha jín yā, jín jacū cā nchivī íní jín dē. De nī jicā tūhún ndá dē yā nā cuá cúu tūhun yátá ñúcuán.

¹¹De nī ncāhān yā jín dē: Ndá ndóhó, chi sáhá Yāa Dios jā cuu jicūhun inī nū tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, nāsa quívi nchivī ndahá yā jā tatúni yā nūū ji. Sochi nchivī jā sín siquí íní, chi maá-ni jín tūhun yátá cāhān nī jín ndá ji.

¹²Súcuán cāhān nī tácuá vísō ndéhé ji, de quendōo ji modo jāa nduú jín ji. De vísō jín jín sóho ji, de mā jícūhun inī ji, de mā ndicó cóo inī ji nūū nī, de mā cóo tūhun cāhnú inī nūū cuáchi ji, ncachī yā.

**Jā ní ncachī cājí yā
tūhun yátá tēe jítē tatā**

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³De nī ncāhān cā yā jín ndá dē: Tú nduú jícūhun inī nū tūhun yátá yáhá, ¿de nāsa jicūhun inī nū ndacá cā tūhun yátá túsaá?

¹⁴Tēe jítē tatā cúu tēe scútē nuu tūhun Yāa Dios.

¹⁵De tatā jā ní jítē yuhú íchí cúu tá cúu sava nchivī jā níní ji tūhun yā, de tá nī jini ji, de quenda-ni Satanás de cāndeē tūhun inī ánō ji.

¹⁶De tatā jā ní jítē nūū ñuhun yúū, chi cúu tá cúu sava nchivī jā níní tūhun, de jétáhvī ji de cúsi inī ji jín.

¹⁷Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quívi jétáhvī ji. De tá quíji tündóhó, á jā jíní ūhvī nchivī ji jā siquí

tūhun ñúcuán, sá de quíjéhé nácani yátá inī ji.

¹⁸De jā ní jítē mähñū niquin iñu cúu tá cúu sava cā nchivī jā jíní ji tūhun,

¹⁹sochi ndíhvī inī ji siquí ndá jā íyó inī ñayiví yáhá. De cúní ji cucuícá ji, de stáhvī ndá ñúcuán jā cutóó inī ji ndacá ndatínú. De ndihi yáhá cuténú ji jín, de jásí nūū tūhun yā, de nduú jíja ji jín tūhun yā.

²⁰De tatā jā ní jítē nūū ñuhun vāha cúu ndá nchivī jā jíní tūhun, de jétáhvī ji, de jíja ji jín tūhun yā. De sava ji cúu tá cúu tatā jā jēhe ocō ūxī jā iin iin, de sava cā ji jēhe ūnī xico, de sava cā ji jēhe ciento, ncachī yā.

Tūhun yátá siquí lámpara

(Lc. 8.16-18)

²¹De suni nī ncāhān cā yā: Tá scuíquín nchivī iin lámpara, ¿de á chíhi ji chíjin iin cajón á chíjin jito? Nduú chi jáni ji nūū sūcún tácuá cutúū.

²²De suni súcuán, nduú íyó nī iin tūhun yíyuhū jā má cúní nchivī, chi ndihi-ni tūhun natūu nijin de cuni nchivī.

²³Ndá ndóhó jā níní, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

²⁴De suni nī ncāhān yā jín ndá ji: Cunini vāha ndá nú tūhun Yāa Dios. Chi tú nāsa medida chúhun inī nū, suni súcuán cuāha yā nūū nū, de víhí cā cuāha yā nūū maá nú jā tēe vāha nú sōho nú.

²⁵Chi nchivī ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi nchivī jāa nduú cándíja, vísō ja jíní ji jacū, de sa naa.

Tūhun yátá siquí trigo

²⁶De nī ncāhān cā yā: Súcuán cúu jā tátúni Yāa Dios nūū nchivī: Cúu tá cúu tatā jā ní jítē iin tēe.

²⁷Ñúcuán de quíxin dē de nácōo dē, de súcuán jíca quívi cuāhān. De tatā ñúcuán

táhvī de jáhnu. De maá dē chi nduú jínī dē nāsa jáhnu.

²⁸ Chi maá ñuhun sáhá jā jáhnu, xihna cā yūcū, sá de quenda yoco, ñúcuán de jíja maá nūnī.

²⁹ De tá nī ncuaān trigo, de quíjéhe nchivī jéhdē ji, chí ja nī nquenda quívi téhdē, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī niquin mostaza

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ De suni nī ncāhān yā: Ná cāhān nī iin tūhun yátá tácu cunī ndá nú nāsa cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāa Dios nū.

³¹ Ndúcuahā ji tá cúu nū jáhnu iin niquin mostaza jā jáquín ji nū ñuhun. De ñúcuán cúu iin niquin lúlí cā nsūú cā ndá cā niquin.

³² Sochi tá nī jaquín ji, de táhvī de jáhnu cā nsūú cā ndá cā yūcū, de cúnáhnú ndahá, chí jondē cuu sáhá ndá saā tacā tī chijin cōndāhvī, ncachī yā.

Jā maá-ni tūhun yátá cāhān yā jín ji

(Mt. 13.34-35)

³³ De cuāhā tūhun yátá súcuán nī stéhēn yā nū nchivī, tú nāsa quenda ji jīcūhun inī ji.

³⁴ De ndācā jā ní stéhēn yā, maá-ni tūhun yátá nī ncāhān yā jín ndá ji. Sochi nū ndá tēe scuáha jín yā chí nī ncachī cājí yā ndācā tūhun ñúcuán.

Jā ní jencuiñī tāchī níhin

jín mar nī nsáhá yā

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ De jā cúncuaā quívi ñúcuán, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Ná yáha ó cōhōn incā lado mar, ncachī yā.

³⁶ De nī sndóo ndá dē nchivī cuāhā, de nī nquívī ndá dē inī barco nū ja ndéē Jesús, de cuāhān dē jín yā. De suni cuāhān jacū cā barco jín ndá dē.

³⁷ De nī jīquīhi iin tāchī níhin, de nī scāa ndute mar, de nī nquívī inī barco. De ja ñatin chitú ndute inī barco.

³⁸ De Jesús chí cáa yā ichi chátā ndá dē inī barco, quíxín yā de yíxínī yā iin sahma. De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, ¿á nduú sáhá ní cuenta jā quēe ó chijin ndute de naā ó da? ncachī dē.

³⁹ De nī ncāo yā, de nī ncāhān yā nū tāchī níhin jín nū mar: Jencuiñī de nañí-ni coo nú, ncachī yā. De nī jencuiñī tāchī, de nī ncuu nañí ndihi-ni.

⁴⁰ De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? ¿De nūcu nduú cándíja nú jā cācu nú sáhá ní? ncachī yā.

⁴¹ De yúhú ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē jín táhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá jā jondē tāchī níhin jín mar jétáhvī jā cāhān dē? ncachī ndá dē.

Tēe Gadara jā ndóho tāchī

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

5 De nī nquenda Jesús jín ndá dē incā lado mar, región Gadara.

² De tá nī nquee yā inī barco, de iin tēe ñúhún tāchī inī, nī nquee dē jondē nū yíyuhū ndá ndiyi, de nī nquenda dē nū yā.

³ Tēe ñúcuán ndéē dē nū yíyuhū ndiyi. De nduú jétínū jā júhni nchivī dē, nī jín cadena.

⁴ Chi cuāhā vuelta nī nuhni jēhē dē ndahá dē jín cadena. De ndācā vuelta jéhdē dē, de scuáchi dē. De nī iin nduú cúndeē jín dē.

⁵ De nduú ñuú jíca dē yucu jín nū yíyuhū ndiyi, de cána cōhó dē, de stácuēhé dē maá dē jín yū.

⁶ De jondē jíca cā vāji Jesús, de nī jini dē nū yā. De jínu dē nī nquenda dē nū yā, de nī jēcuiñī jítí dē nū yā.

⁷ De nī ncana cōhó dē: ¿Nūcu vāji ní nū sá, Jesús Sēhe Yāa Dios, Yāa cúnáhnú ndasí? Cāhān ndāhvī sá jín ní,

jā níni Yāa Dios, mā sndóho ní sáan, ncachī dē.

⁸ Súcuán nī ncāhān dē, chí ja nī ncachī Jesús: Tāchī, quee nú quihīn nū inī tēe yāhā, ncachī yā.

⁹ De nī jicā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nānī nú? De nī ncāhān dē: Legión nání sá, chí cuāhā tāchī nūhún inī sá, ncachī dē.

¹⁰ De nī ncāhān ndāhvī ndasí dē jín yā jā má tájī yā ndá tāchī jā quee jī inī región núcuán.

¹¹ De ñatin yucu núcuán nūhún cuāhā quini jítu tī.

¹² De ndá tāchī jā nūhún inī tēe núcuán nī ncāhān ndāhvī jín yā: Tú tájī ní ndá sá de cuāha ní tūhun jā quivi sá inī ndá quini núcuán, ncachī.

¹³ De nī jēhe Jesús tūhun. De nī nquee ndá tāchī inī tēe núcuán, de nī nquivi inī quini, de íyó tá ūū mīl tī. De nī jinu ndá tī, de nī nincava tī iin yuhú cávā jondē inī mar. De nī nquēe tī chíjin ndute, de nī jihī tī.

¹⁴ De ndá tēe jító tī, nī jinu dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī nquenda dē nī ncachī tūhun dē nūū ndá nchivī nūū jín ndá rancho. De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndéhé jī nāsa nī ncuu.

¹⁵ De nī nquenda ndá jī nūū íyó Jesús, de nī jini jī nūū tēe jā ní nūhun cuāhā tāchī inī. De ndéē dē, de nūhún dē sahma, de ja nī nducájí xini dē. De nī nchūhú ndá nchivī núcuán.

¹⁶ De ndá tēe jā ní jini, nī nacani dē tūhun nūū nchivī, nāsa nī nduvāha tēe jā ní nūhun tāchī inī, jín nāsa nī ndoho ndá quini.

¹⁷ Núcuán de nī nquijéhé ndá jī nī ncāhān ndāhvī jī jín yā jā ná quée yā región núcuán quihīn yā.

¹⁸ De nī ndivi yā inī barco. De tēe jā ní nūhun tāchī inī, nī ncāhān ndāhvī dē jín yā jā cuāha yā tūhun quihīn dē jín yā.

¹⁹ De Jesús nduú ní jēhe yā tūhun, chí nī ncāhān yā jín dē: Cuánohōn vehe nú nūū ndá táhán nú, de nacani nú

tūhun nūū jī nāsa nāhnú ndasí tiū nī nsāhá maá Jētohō nū ndóhó, de nāsa nī ncundāhvī inī yā ndóhó, ncachī yā.

²⁰ De cuāhān dē, de nī nquijéhé dē nācani dē tūhun ndācā nūū Decápolis nāsa nāhnú ndasí tiū nī nsāhá Jesús jín dē. De ndiviī nchivī nī nsāhvi inī jī nī jini jī.

Tūhun sēhe síhí Jairo jín ñahan jā ní nquehé sahma yā

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹ De nī nayāha tucu Jesús cuānohōn yā incā lado mar jín barco. De nī nquenda cuāhā ndasí nchivī nūū yā, nūū íyó yā yuhú mar.

²² De nī nquenda iin tēe cúñahnú inī vehe ī sinagoga, nání dē Jairo. De tá nī jini dē nūū yā, de nī jēcuīñī jítī dē nūū jēhé yā.

²³ De nī ncāhān ndāhvī ndasí dē jín yā: Sēhe síhí sá ja ñatin cuī jī. De á mā cóhōn de tee ní ndahá ní xini jī, tácuā nā ndúvāha jī de cutecū jī, ncachī dē.

²⁴ Núcuán de cuāhān yā jín dē. De cuāhā nchivī nī jēcuniquin jī yā, de nī nchitú nihin jī níí xín yā cuāhān jī.

²⁵ De māhnú ndá nchivī cuāhān iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuīyā ndóho ña cuēhé játī niñī ña.

²⁶ De nī ndoho ndasí ña, chí nī jāxin ña ndihi jā névāha ña jín cuāhā tēe tátán, de nduú ní jétíñū jā nduvāha ña, chí sa víhí cā sáhá.

²⁷ De ñahan yáhá tá nī jini ña tūhun Jesús, de nī nquenda ña ichi chátā yā māhnú nchivī cuāhā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

²⁸ Chí nī jani inī ña: Vísō sahma yā ná níhīn nī quehé nī, de nduvāha nī.

²⁹ De nī jencuiñī-ni jā játī niñī ña, de nī jini ña jā ní nduvāha ña cuēhé ndóho ña.

³⁰ De Jesús nī jini yā jā ní nduvāha iin nchivī jín fuerza yā. De nī jicó cóto yā nūū nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā: ¿Ní iin nī nquehé sahma nī? ncachī yā.

³¹ De ndá tēe scuáha jín yā, nī ncāhān dē: Ndéhé ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú nihin jī xín ní de cáquihī jī níhín ní ichi, de mitan jícā tūhún ní ní iin nī nquehé sahma ní, ncachī ndá dē.

³² De maá yā ndéhé yā cháhá chúcuán, cúnī yā jā ná cáhān nchivī jā ní nsáhá.

³³ De ñahan ñúcuán yúhú ña de quísi ña, de ja jínī ña jā ní nduvāha ña. De nī nquenda ña, de nī jēcuiñī jítí ña núu yā, de nī ncachī ña ndihī nāsa nī ncuu jín ña.

³⁴ De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, nī ncandíja nú jā cuu nasáhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú. Cuáhán de ndusiī inī nū, chi ja nī nduvāha nú cuéhē jā ní ndoho nú, ncachī yā.

³⁵ De juni cáhān cā yā súcuan, de nī nquenda sava nchivī jā ndéē vehe tēe cúnáhnú inī vehe īi sinagoga, de nī ncāhān jī jín dē: Ja nī jihī sēhe síhī ní. De mā sátēñú ní cā Maestro, ncachī jī.

³⁶ De Jesús chi nduú ní nsáhá yā cuenta jā súcuan cáhān jī, chi nī ncāhān yā jín tēe cúnáhnú inī vehe īi sinagoga: Mā cúyuhú nú, chi candíja nú-nī jā nastécū nī jī, ncachī yā.

³⁷ De nduú ní jéhe cā yā tūhun jā cuniquín ndá nchivī yā, chi maá-ni Pedro jín Jacobo, jín Juan ñani Jacobo.

³⁸ De nī jinū yā vehe tēe cúnáhnú inī vehe īi sinagoga, de nī jinī yā nchivī, de cúvaā jī, de jácu jī, de jácu cóhó jī.

³⁹ De nī nquívī yā, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cúvaā ndasí ndá nú de jácu nú? Ñahan lúlí ñúcuán nduú ní jihī jī, chi quíxin jī-nī, ncachī yā.

⁴⁰ De nī jácū catá ndá jī jā ní ncāhān yā, chi jínī jī jā ní jihī sūchí ñúcuán. De nī ntavā ndihī yā jī cuāhān jī tāvēhé. De nī ncana yā maá-ni tatá jín naná ñahan lúlí, jín ndá tēe íyó jín yā, de nī nquívī yā núu cáá ndiyi.

⁴¹ De nī ntiin yā ndahá jī, de nī ncāhān yā jín jī: Talita cumi, ncachī yā. De

tūhun yáhá cáhī: Tíhī, cáhān nī ndóhó, nacōo.

⁴² De nī natecū-ni ñahan lúlí ñúcuán, chi nī nacuiñī jī de nī nacaca jī, chi ja íyó jī úxī úu cuiyā. De nī nsāhvi ndasí inī ndá nchivī nī jinī jī.

⁴³ De nī ndacu nihin yā núu ndá jī jā má cáhī cuití jī núu nī iin. De nī ncachī yā jā ná cuáha ña jā caji ñahan lúlí.

Jā cuánohōn yā ñuū Nazaret

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

6 De nī nquee Jesús ñúcuán, de cuānohōn yā ñuū yā. De ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān dē jín yā.

² De maá quívī nátātú nī stéhēn yā tūhun inī vehe īi sinagoga. De cuāhā nchivī nī nsāhvi inī jī nī jinī jī, de nī ncāhān jī: ¿Ní cúu núu ní ncutūha tēe yáhá ndá tūhun yáhá? ¿De nāsa cúu jā cáhān dē ndá tūhun ndíchí yáhá jín jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú yáhá?

³ Chi tēe yáhá cúu carpintero, de sēhe María cúu dē, de ñani Jacobo jín José jín Judas jín Simón cúu dē. De suni ndéē ndá cuāha dē jín ó yáhá, ncachī jī. De súcuan nī nsáhá jéhe inī ndá jī núu yā.

⁴ De nī ncāhān yā jín jī: Ndācā tēe nácani tūhun Yāā Dios, íyó yínúhún nchivī jín dē, chi maá-ni nchivī ñuū dē, jín táhán dē, jín nchivī vehe dē cúu jáá nduú íyó yínúhún jín dē, ncachī yā.

⁵ De nduú ní ncuu sáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú ñúcuán. Chi jacū-ni nchivī cúhū nī ntee yā ndahá yā jī, de nī nduvāha jī.

⁶ De sáhvi inī yā ndéhé yā jáá nduú cándíja ndá jī. Ñúcuán de nī jica nuu yā ndá ñuū ñatin, nī stéhēn yā tūhun.

Jā ní ntají yā ndihúxī úu dē cuānacani dē tūhun

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ De nī ncana yā ndihúxī úu tēe scuáha jín yā, de nī ntají yā ndihuú ndihuú dē

jā quíhín dē. De nī nsāhá yā jā cundiso tīnú dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī.

⁸De nī ndacu yā jā má cuisó dē jā cuetīnú dē ichi, nī ñunu, nī stāā, nī xūhún. Chi maá garrote-ni cundahá dē.

⁹De quihí dē nījān, de nī mā quíhín dē jín ũũ camisa, ncachī yā.

¹⁰De suni nī ncāhān yā jín dē: Nā-ni vehe quívi ndá nú, de ñúcuán cundeē nū jondē quee tucu nú quíhín nū incā ñuū.

¹¹De tú iin ñuū nduú jétahví ji ndóhó, nī nduú cúni ji cunini ji tūhun cáhān nū, de quee ndá nú ñúcuán, de scóyo nú ticāchāā jēhē nū, chi suu cúu jā stēhēn nū jā íyó cuāchi ji jāá nduú ní jétahví ji. De ndāā cáhān nī jín ndá nú jā quívi juicio de xēēn cā coo castigo síqui ndá ñuū sáhá súcuán nsūū cā síqui ñuū Sodoma jín ñuū Gomorra nū ní nsāhá ndasí nchivī cuāchi, ncachī yā.

¹²De nī nquee ndá dē cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun jā ná nacani inī ndá nchivī jā sndóo ji cuāchi ji.

¹³De suni nī ntavā dē cuāhā tāchī inī nchivī. De nī nchihi dē aceite cuāhā nchivī cúhū, de nī nduvāha ji.

Jā ní jihī Juan tēe scuénduté

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴De rey Herodes nī nihīn dē tūhun tá sáhá Jesús, chi nī jitē nuu tūhun yā ní cáhnú. De nī ncāhān dē: Tēe ñúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tiñū ñáhnú, ncachī dē.

¹⁵De sava cā nchivī nī ncāhān ji: Tēe ñúcuán cúu Elías jā ní nacani tūhun janahán. De sava cā ji nī ncāhān: Nduú chi iin tēe nacani tūhun Yāā Dios cúu dē, tá cúu ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī ji.

¹⁶De tá nī jini Herodes, de nī ncāhān dē: Nduú chi ñúcuán cúu Juan jā ní ndacu nī jā tēhndē xīnī, de nī natecū dē túsaá, ncachī dē.

¹⁷Chi maá Herodes nī ndacu dē jā ná quívi Juan vecāa, jín jā cunuhnī dē jín cadena. Súcuán nī nsāhá dē jā síqui Herodías, ñasíhī ñanī dē Felipe. Chi Herodes nī nacueca dē ña jā cúu tucu ña ñasíhī dē.

¹⁸De Juan nī ncāhān dē nūū Herodes: Nduú ná ley íyó jā nacueca nú ñasíhī ñanī nū, ncachī dē.

¹⁹De jā ñúcuán nī jini ũhvi Herodías Juan, de cúni ña jā ná cúu dē, sochi nduú ní nhīn ña modo.

²⁰Chi Herodes yúhú dē jā cahnī dē Juan, chi jínī dē jā tēe ndāā tēe ndoo cúu Juan. De jā ñúcuán nī jasi dē jā ndúcú ña cahnī ña Juan. De jétahān inī dē níni dē tūhun yā jā cáhān Juan, vísō nduú jícūhun vāha inī dē.

²¹De nī nquenda iin quívi jā ní ncun-deé Herodías. Chi nī nsāhá Herodes iin vico quívi jā ní ncacu dē, de nī jēhe dē jā ní ncuxíní ndá tēe ndíso tīnú nūū dē, jín ndá tēe cúu capitán, jín ndá tēe cúñáhnú región Galilea.

²²De nī nquívi sēhe síhī Herodías, nī jita jéhé ji nūū chitú ñúcuán. De nī ncusiī inī rey Herodes jín ndá tēe jā cúxíní jín dē. De nī ncāhān dē jín ñahan lúl: Cācān nā cuá cúni nū de taji nī nūū nū, ncachī dē.

²³De nī ncāhān téyí dē jā cuāha dē nā-ni cúu jā cúni ji cācān ji, vísō jondē sava región jā tīn dē.

²⁴De nī nquee ji nī jicā tūhún ji naná ji: ¿Nā cuá cúu jā cācān sá nūū dē? ncachī ji. De nī ncāhān ña: Xīnī Juan tēe scuénduté cācān nū nūū dē, ncachī ña.

²⁵Ñúcuán de nī ndivi ji-ni nūū rey, de nī ncachī ji: Cúni sá jā mitan ñúhún-ni taji ní xīnī Juan tēe scuénduté, cuhun nūū iin cōhō, ncachī ji.

²⁶Ñúcuán de nī ncucuécá ndasí inī rey. Sochi síqui jā ní ncāhān téyí dē, jín síqui jā ní jini ndá tēe yáji stāā jín dē, jā ñúcuán nduú ní nsásáhān dē jā ní jicān ji.

²⁷ De nī ntají dē-ni iin soldado jā quíquēhen dē xīnī Juan.

²⁸ De nī jēhēn soldado inī vecāa, de nī jehndē dē xīnī Juan. De nī nenda dē jín xīnī Juan, nūhún nūū iin cōhō. De nī jēhe dē nūū ñahan lúlí, de maá ji nī jēhe ji nūū naná ji.

²⁹ De ndá tēe nī scuáha jín Juan nī nihin dē tūhun, de nī jēhēn ndá dē, nī nanee dē yiqui cúnu Juan, de nī nchihuhū dē.

Jā ní scájí yā ūhūn mil tēe

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Nūcuán de ndá tēe cúu apóstol jā ní ntají Jesús jā nacani tūhun, nī nenda ndá dē nūū yā. De nī nacani dē ndācá tiñu jā ní nsāhá dē, jín tūhun jā ní stēhēn dē.

³¹ De nī ncāhān yā jín dē: Ná cōhōn iin lugar nūū nduú nchiví, de natātú ó jacū, ncachí yā. Chi cuāhā nchiví cuāhān vāji ji nūū yā, de nduú ní núne yā jā caji yā stāa jín ndá dē.

³² Nūcuán de nī nquívī yā iin barco jín ndá apóstol, de cuāhān sín yā jín dē iin lugar nūū nduú nchiví.

³³ Sochi nī jini cuāhā nchiví jā cuāhān ndá dē jín yā, de nī jini ji jā maá yā cúu. De jondē ndācá nūū nūcuán nī nquee ndá ji, de ñamā nī jica jéhé ji, de xihna cā ji nī nquenda nsūú cā maá yā.

³⁴ De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jini yā nchiví cuāhā nūcuán. De nī ncundáhvi inī yā ji, chi cúu ji tá cúu ticāchí jāa nduú jētohō ti. De nī stēhēn yā cuāhā tūhun nūū ji.

³⁵ De tá nī ñini, de ndá tēe scuáha jín yā, nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī ñini, de nduú nā nchiví ndéé yáhá.

³⁶ Túsaá de tají ní nchiví ná quíhīn ndá ji ndá rancho jín ndá nūū ñatin, de cuen ji stāa caji ji, chi nduú nā cuá ndiso ji jā caji ji, ncachí dē.

³⁷ De nī ncāhān Jesús jín dē: Cuāha ndá máa nú jā caji ji, ncachí yā. De nī

ncāhān ndá dē: ¿De nāsa cuu? Chi nī mā cúu vísō ná quícuēen sá ūū ciento denario stāa caji nchiví, ncachí dē.

³⁸ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nāsaa stāa névāha ndá nú? Cuándēhé, ncachí yā. De tá nī jini ndá dē, de nī ncachí dē: Uhūn- ni stāa jín ūū tiacá íyó, ncachí dē.

³⁹ Nūcuán de nī ncāhān yā jín ndá nchiví jā ná cúndeē sín ji cuenta grupo nūū itē.

⁴⁰ De nī jēcundeē sín ciento ciento ji, jín cincuenta cincuenta ji.

⁴¹ De nī nquehen yā ndihúhūn stāa jín ndúū tiacá nūcuán, de nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhvi yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāa, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de ndá máa dē nī nsaji nūū nchiví cuāhā. De suni sūcuán nī nsāhá yā jín ndúū tiacá, de nī nsaji ndá dē nūū ji.

⁴² De ndiví ji nī nchaji, de nī ndahā chijin ji.

⁴³ Sá de nī nastútú ndá dē pedazo stāa jín tiacá jā ní nquendōo, de nī nchitú ūxi ūū ticá.

⁴⁴ De tēe jā ní nchaji cúu ūhūn mil.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵ Nūcuán de nī ncachí-ni Jesús nūū ndá tēe scuáha jín yā jā ná quívi dē inī barco, de cosō nūū dē yāha dē incā lado mar nūū Betsaida. De maá yā natají yā ndá nchiví quinhōn ji, sá de suni quíhīn yā.

⁴⁶ De tá nī ncuu nī natají yā ndá ji, de nī ncaa yā yucu cuācācān táhvi yā.

⁴⁷ De tá nī ncuāa, de ja nūhún barco jondē sava mar cuāhān, de mátúhūn yā- ni cā nī ndōo nūū ñuhun yíchí.

⁴⁸ De nī jini yā jā tūndóhó ndasí scāca ndá dē barco, chi nihin vāji tāchí ichi nūū dē. De yíneē cā nī nquenda yā nūū dē, jica jéhé yā nūū mar. De yāha yā-ni nūū dē quíhīn yā nícu.

⁴⁹ De nī jinī ndá dē jā jíca yā nūū mar, de nī jani inī dē jā űlhná cúu, de nī ncana cóhó ndá dē.

⁵⁰ Chi ndihi dē nī jinī nūū yā, de nī nchūhú ndasí dē. De nī ncāhān yā-ni jín dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cúyūhú nú, chi maá nī cúu, ncachī yā.

⁵¹ De nī ncaa yā nī nquívī yā inī barco, de nī jencuínī-ni tächī. De nī nsāhvī ndasí inī ndá dē ndéhé dē jā ní ncuu.

⁵² Chi íyó neé cā jāá ntúnī ndá dē, chi juni jín tiñu űáhnú jā ní nducuahā stāā, de nduú ní jícūhun inī dē jā cúu yā Yāā jā ní ntají Yāā Dios.

Jā ní nasāhá vāha yā nchivi cúhū región Genesaret

(Mt. 14.34-36)

⁵³ De nī nchāha yā jín ndá dē incā lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret. De yuhú nduté űúcuán nī juhni ndá dē barco.

⁵⁴ De tá nī nquee ndá dē jín yā inī barco, de ndá nchivi űúcuán nī nacunī ji-ni yā.

⁵⁵ De űamā nī jēhēn ji ndācá ndāñúū űúcuán, de nī nquisiáha ji ndá nchivi cúhū, yósó ji nūū camilla, vāji ndá nchivi nūū ní nihīn ji tūhun nūū íyó yā.

⁵⁶ De ní-ni cúu nūū ní nquívī yā, á űuū lulí, á űuū cāhnú, á rancho, de jáquīn ji nchivi cúhū inī ichi, de cāhān ndāhvī ji jín yā jā ná quéhé ji vísó yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivi jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha ji-ni.

Siqui nāsa cútéhén nchivi

(Mt. 15.1-20)

7 űúcuán de ndá tēe grupo fariseo jín jacū tēe stēhēn ley janahán, vāji ndá dē ichi Jerusalén, de nī nquenda dē nūū Jesús.

² De ndá tēe űúcuán nī jinī dē jā sava tēe scuáha jín Jesús, nī nchají tēhén dē stāā, chi nduú ní squíncuu dē costum-

bre jā nandahá dē nūū Yāā Dios. De nī ncāhān siquī ndá dē.

³ Chi tēe fariseo jín ndihi nchivi hebreo, névāha ji costumbre janahán jā má cājí ji stāā de tú nduú xihna cā nandahá vāha ji.

⁴ De tá nénda ji jā jēhēn ji nūū yáhvī, de nduú yáji ji de tú nduú nándahá ji. De íyó cuāhā cā costumbre janahán jā squíncuu ndá ji, tá cúu jā ndúndoo taza, tindōhō, cōhō cāa, jín jito.

⁵ De ndá tēe fariseo jín ndá tēe stēhēn ley janahán, nī jicā tūhūn dē yā: Ndá tēe scuáha jín nú, űnūcu nduú squíncuu dē costumbre nchivi janahán, chi sa yáji tēhén dē stāā? ncachī dē.

⁶ De nī ncāhān yā jín dē: Ndāā nī nacani Isaías tūhun siquī ndá nú jā tēe stáhvī-ni cúu nú. Chi súcuán nī ntee dē tūhun jā ní ncāhān Yāā Dios janahán: Nchivi yáhá chi jín yuhú ji-ni jétáhvī ji nduhū,

sochi nsūú jondē jín inī jín ánō ji.

⁷ De chíñúhún cāhá ji nduhū, chi tūhun stēhēn ji cúu tiñu jā ní ndacu ndá tēe,

de nsūú jā ní ndacu maá nī cúu.

Ncachī Yāā Dios jā ní ntee Isaías.

⁸ Súcuán cúu ndá nú, chi nī nsíáā nū tiñu jā ní ndacu Yāā Dios nūū nū, de squíncuu nú costumbre jā ní jaquīn nchivi, jā ndúndoo tindōhō jín taza. De cuāhā cā costumbre súcuán squíncuu nú, ncachī yā.

⁹ De suni nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chi siáā nū tiñu jā ní ndacu Yāā Dios tácuu squíncuu nú costumbre jā ní jaquīn ndá máá nú.

¹⁰ Chi Moisés nī ncāhān dē: Coó yínúhún nū nūū tatá nú nūū naná nú. De tú ní iin cāhān siquī tatá á siquī naná, de ná cúu, ncachī Moisés.

¹¹ Sochi ndá máá nú chi cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jín tatá dē á naná dē: Mā cúu chindeé sá ní jā taji sá jā caji ní á jā cusúcún ní, chi ndihi jā névāha sá, chi

Corbán cúu, cáchī nū. (De tūhun Corbán cáchī: Ja nī nsōcō dē nūū Yāā Dios.)

¹² De cáchī ndá nú jā tú sūcuán cáhān iin tēe de nduú cā jīnī nūhún chindee dē tatá dē á naná dē.

¹³ De sūcuán stívī ndá nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios, jā síquī costumbre jā ní jaquín nchivī janahán. De cuāhā cā tiñu sūcuán sáhá nú, ncachī yā.

¹⁴ De nī ncana tucu yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jínī jī: Cunini vāha ndá nú de chuhun inī nū:

¹⁵ Ndācā jā íyó de tú quívi inī yuhú nchivī, de mā cútéhén jī sáhá. Chi jā quée inī ánō nchivī, nūcuán cúu jā cútéhén jī sáhá.

¹⁶ Ndá ndóhó jā nínī, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

¹⁷ De nī sndóo yā nchivī cuāhā, de nī nquívi yā inī vehe. De ndá tēe scuáha jínī yā, nī jīcā tūhún dē yā síquī tūhun yátá yáhá jā ní ncāhān yā.

¹⁸ De nī ncāhān yā jínī dē: ¿A suni nduú jícuhun inī ndá máá nú? ¿A nduú jínī nū jā ndācā jā quívi inī nchivī, nduú cútéhén jī sáhá?

¹⁹ Chi nduú quívi inī ánō jī, chi chíjin jī quívi, de quée-nī cuāhān, ncachī yā. Sūcuán nī stéhén yā jā ndācā jā yáji nchivī, nduú cútéhén ánō jī sáhá.

²⁰ De nī ncāhān cā yā: Jā quée inī ánō nchivī, nūcuán cúu jā cútéhén jī sáhá.

²¹ Chi jondē inī ánō nchivī quée jā jáni nēhén inī, jā cásiquí ndēe táhán, jā sáhá ndiī, jā jáhni ndiyi,

²² jā sácufhná, jā ndíyo inī ndatínú táhán, jā sáhá nēhén, jā stáhvī táhán, jā maá-nī cuāchi sáhá, jā cúcuásún inī, jā cáhān síquī táhán, jā sáhá vixī maá, jā íyó naā xīnī.

²³ Ndācā tiñu nēhén yáhá chi inī ánō nchivī quée, de cútéhén jī sáhá, ncachī yā.

Nahan incā nación jā ní ncandíja vāha

(Mt. 15.21-28)

²⁴ De nī nquee Jesús nūcuán cuāhān yā región Tiro jínī Sidón. De nī nquívi yā iin vehe, de cūnī yā jā má cūnī nī iin nchivī jā íyó yā nūcuán. De vísō sūcuán, de nduú ní ncúu cundeē yuhū yā.

²⁵ De iin nahan jā íyó sēhe síhī ña jā nūhún tāchī inī, nī nihin ña tūhun jā íyó yā. De nī nquenda ña, de nī jēcuiñī jiti ña nūū jéhē yā.

²⁶ De nahan incā nación cúu ña, chi Sirofenicia cúu nación ña. De nī ncāhān ndāhvī ña jínī yā jā ná távā yā tāchī inī sēhe síhī ña.

²⁷ De nī ncāhān Jesús jínī ña: Nsūū nūū ndá máá ní vāji sá, chi maá-nī nūū nchivī jā cúu sēhe Israel. Chi nduú vāha jā candēe ō stāā sēhe ó de cuāha ó nūū tinā, ncachī yā.

²⁸ De nī ncāhān ña: Ndāā cáhān ní Señor, sochi chindee ní sáan vísō cúu sá modo tinā. Chi suni íñī ndá tī chíjin mesa, de níhin tī yuchi stāā jā cóyo yuhú sūchí lúlí yáji tī, ncachī ña.

²⁹ Nūcuán de nī ncāhān yā jínī ña: Vāha nī ncāhān ní. Cuáhán ní túsaa, chi ja nī nquee tāchī inī sēhe síhī ní, ncachī yā.

³⁰ De nī najinū ña vehe ña, de nī jini ña jā cáā sēhe síhī ña nūū jito, de ja nī nquee tāchī inī jī.

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe sóhó stété

³¹ De nī nquee tucu yā región Tiro, nī ncāhā yā Sidón jínī ndācā nūū Decápolis, de nī nquenda yā mar Galilea.

³² De nī nquisiáha ndá jī iin tēe sóhó stété nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī jī jínī yā jā ná tēe yā ndahá yā tēe nūcuán.

³³ De nī ntavā síin yā dē nūū ndá nchivī cuāhā, de nī nchuhun yā xīnī ndahá yā sōho dē, de nī ntivī síí yā, de nī nquehé yā yáá dē.

³⁴De nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de nī jēca inī yā, de nī ncāhān yā: Efata, ncachī yā, jā cáchi: Nanune.

³⁵De nī nune-ni sōho dē, de nī ndu-vāha yāá dē, de nī ncāhān vāha dē.

³⁶De nī ndacu yā nūū ndá nchivī jā má cáchi ji nūū ni iin. De vísō nī ncāhān nihin yā jín ji, de sa víhí cā nī scútē nuu ji tūhun.

³⁷Chi nī nsāhvi ndasí ini ji ndéhe ji, de nī ncāhān ji: Vāha sáhá yā ndacá tiñu, chi jondē ndá tēe sóhó nūne sōho dē, de ndá tēe nñhín nācahān vāha dē sáhá yā, ncachī ji.

Jā ní scájī yā cūmī mil nchivī

(Mt. 15.32-39)

8 De tiempo ñúcuán nī ndutútú cuāhā ndasí nchivī, de nduú nā cuá caji ji. De nī ncana Jesús ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān yā:

²Cúndáhvi inī ni ndá nchivī yáhá, chi ja nī ncuu ūnī quívi íyó ji jín nī, de nduú cā jā caji ji.

³De tú natajī nī ji quīnohōn nditē ji vehe ji, de sava ichi de cuitá ndasí ji, chi íyó sava ji jā jícā vāji ji, ncachī yā.

⁴De nī ncāhān ndá tēe scuáha jín yā: ¿De ní nihin ō stāā jā caji ndá ji? Chi yáhá nduú nā nchivī ndéē, ncachī dē.

⁵De nī jicā tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? Ujā-ni, ncachī ndá dē.

⁶Ñúcuán de nī ncāhān yā jín nchivī cuāhā jā ná cúndeē ji. De nī nquehen yā ndihújā stāā, de xihna cā nī nacuetáhvi yā nūū Yāā Dios. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jín yā. De ndá mǎá dē nī nsaji dē nūū nchivī cuāhā.

⁷De suni íyó jacū tiacá lúlí. De nī jicān táhvi yā jēhē, de nī ncāhān yā jā suni saji ndá dē.

⁸De ndihi ji nī nchajī, de nī ndahā chíjin ji. Ñúcuán de nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūjā ticá.

⁹De tēe jā ní nchajī, íyó tá cūmī mil dē. Sá de nī nacuetáhvi yā nūū nchivī, de cuānohōn ji.

¹⁰De nī ndivī yā-ni inī barco jín ndá tēe scuáha jín yā, de cuāhān yā región Dalmanuta.

Jā ní jicān ndá dē iin tiñu ñáhnú nūū yā

(Mt. 12.38-40; 16.1-4; Lc. 11.29-30; 12.54-56)

¹¹Ñúcuán de nī nquenda ndá tēe grupo fariseo, de nī nquijéhe dē stíchi dē Jesús. De cúnī ndá dē coto túnī dē yā, de nī jicān dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú jā coo iin seña ichi andiví.

¹²De nī jēca inī yā sīquī jāá nduú cándíja ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu jicān ndá nchivī yáhá iin tiñu ñáhnú nūū ni? De ndāā cáhān ni jā ni iin tiñu ñáhnú mā stéhēn ni nūū nchivī yáhá.

¹³De nī sndóo yā ndá dē, de nī ndivī tucu yā inī barco, de cuāhān yā incā lado mar.

Tūhun levadura ndá tēe fariseo

(Mt. 16.5-12)

¹⁴De ndá tēe scuáha jín yā, nī naā inī dē cuiso dē jā caji dē, chi iin-ni stātílā névāha ndá dē inī barco.

¹⁵De nī ndacu yā nūū dē: Coto má cándíja ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo jín levadura Herodes, ncachī yā.

¹⁶De nī ncāhān ndá tēe scuáha jín ndá táhān dē: Va sīquī jāá nduú nā stāā ndíso ó, jā ñúcuán cáhān yā sūcuán, ncachī dē.

¹⁷De nī jini Jesús, de nī ncāhān yā: ¿Nājēhē cúu jā nátúhún ndá nú jā ní ncāhān ni sūcuán sīquī jāá nduú nā stāā ndíso nú? ¿A ncháha ca cunī nū, á ncháha ca jicūhun inī nū jāá nsūú sīquī ñúcuán cáhān ni? ¿A uun ndasí inī ndá nú jā cándíja nú?

¹⁸Iyó tinūú nú, ¿de á nduú ndéhe nú? Iyó sōho nú, ¿de á nduú jini nú? ¿De á nduú nūcūhun inī nū?

¹⁹ Chi tá nī scuáchi nī ūhūn stāā jā ní nchajī ūhūn mil tēe, ¿de nāsaa tīcá nī nchitú pedazo stāā jā ní nastútú nú? ncachī yā. Uxī ūū, ncachī ndá dē.

²⁰ De saá-ni tá nī scuáchi nī ūjā stāā jā ní nchajī cūmī mil nchivī, ¿de nāsaa tīcá nī nchitú jā ní nastútú nú pedazo stāā? ncachī yā. Ujā, ncachī ndá dē.

²¹ De nī ncāhān yā jín dē: ¿De jondē mitan á ncháha ca jicūhun inī ndá nú? ncachī yā. Súcuán nī ncāhān yātā yā jā má cándfja ndá dē tūhun stāhvī jā stēhēn ndá tēe nūcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe cuáá nūū Betsaida

²² Nūcuán de nī nquenda yā jín ndá dē nūū Betsaida. De nī nquisiáha nchivī iin tēe cuáá nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī jī jín yā jā ná tēe yā ndahá yā nūū dē.

²³ Nūcuán de nī ntiin yā ndahá tēe cuáá, de nī ntavā yā dē yātā nūū. De nī ntee yā ntesí yā tinūú dē, de nī ntee yā ndahá yā dē. De nī jicā tūhún yā dē tú cuu cunī dē jacū.

²⁴ De nī nūcūndēhé dē, de nī ncāhān dē: Jínī sá nchivī jā jīca jī, de nduú jínī cājī sá, chí tá cáá nūnutun cáá jī, ncachī dē.

²⁵ Nūcuán de nī ntee tucu yā ndahá yā tinūú dē. De nī nūcūndēhé vāha dē, de nī nduvāha-ni tinūú dē, de nī jini cājī dē ndihi-ni.

²⁶ De nī natajī yā dē jā quínohōn dē vehe dē, de nī ncachī yā: Mā quívi nú nūū, de mā cāchí cuiti nū nūū ni iin, ncachī yā.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo (Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

²⁷ Sá de Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān yā ndācā ndānūū Cesarea Filipino. De ichi nī jicā tūhún yā dē: De nduhū, ¿ní iin cúu nī cāchī ndá nchivī?

²⁸ De nī ncāhān ndá dē: Sava jī cāhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā jī cāhān jā cúu ní Elías, tēe nī

nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā jī cāhān jā cúu ní incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

²⁹ Nūcuán de nī jicā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cāchī ndá nú? De nī ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntajī Yāā Dios, ncachī dē.

³⁰ De nī ndacu yā nūū ndá dē jā má cāchí dē tūhun yáhá nūū ni iin nchivī.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā (Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹ De nī nquijéhé yā stēhēn yā nūū ndá dē: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā ndoho ndasí nī. De ndá tēe nāhnú jín ndá sūtū cúnāhnú jín ndá tēe stēhēn ley janahán, cuyichī inī dē nduhū, de cahni dē nduhū. Sochi nūū únī quívi de natecū ni, ncachī yā.

³² De cājī nī ncāhān yā tūhun yáhá. Nūcuán de Pedro nī ncana sín dē yā, de nī nquijéhé dē cāhān dē nūū yā jā má cuáha yā tūhun jā coo súcuán.

³³ De maá yā nī jicó cóto yā, nī ndēhé yā nūū ndá tēe scuáha jín yā. De nī ncāhān yā nūū Pedro: Cuijiyo quihīn nū, chí cāhān nū tá cāhān Satanás. Chí nduú jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī Yāā Dios, chí sa jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī nchivī, ncachī yā.

³⁴ De nī ncana yā ndá tēe scuáha jín yā jín ndá nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā: Nā-ni nchivī tú cúnī jī cuniquin jī nduhū jā scuáha nī jī, de ná cásī jī jā cúnī maá jī, de ná cúniquin jī nduhū de cuāha jī tūhun jā cundoho jī tūndóhó jā síqui nī, vísō ná cúu jī.

³⁵ De tú ní nchivī cúnī jī cācu jī nūū tūndóhó jā quiji nūū jī jā síqui nduhū, túsaá de tānū tāhvi jī níí cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu jī jā síqui nduhū jín síqui jā scāca jī tūhun jā scācu nī nchivī, túsaá de cutecū jī níí cání.

³⁶ ¿Chí ní cuetínú vísō ná cūndee nchivī nihīn jī níí ñayiví, de tú quívi jī nūū tānū tāhvi jī?

³⁷ Chi nduú nā jín cuiti chunáá nchivi jā cācu ánō ji.

³⁸ De nchivi yáhá nduú cándíja cuiti ji, de cúsá maá cuāchi sáhá ji. De tú nā-ni nchivi cúcanoō ji nūū nchivi yáhá jā síquī nduhū, Yāā nī nduu tēe, jín síquī tūhun cáhān nī, de suni súcuan cucanoō nī jā síquī maá ji, quivī jā nenda nī jín ndacá ángel ndoo nī. De quivī nūcuán chi vii ndasí cuñáhnú nī, tá cúu nūū cúñáhnú Tatá nī, ncachī yā.

9 De suni nī ncāhān yā jín ndá dē: Ndāā cáhān nī jín ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúu cuiti dē chi jondē cunī dē nāsa tátúnī Yāā Dios jín poder yā, ncachī yā.

Jā tucu nī nduu yā

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Nūcuán de nūū íñū quivī, de Jesús nī jeca yā Pedro jín Jacobo jín Juan, de cuāhān síin yā jín dē iin yucu súcún. De nūcuán, tucu nī nduu yā nūū dē.

³ De sahma yā nī jëndütē, de nī nduyaa ndasí tá cáá yūhā volcán. De nduú nī iin nchivi ñayiví yáhá cuu naquete ji jā nduyaa ndasí súcuan.

⁴ De nī jinī ndá dē jā Elías jín Moisés, tēe nī iyo janahán, nátúhún ndúū dē jín Jesús.

⁵ Nūcuán de nī ncāhān Pedro jín yā: Maestro, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá, de ná sáhá ndá sá ūnī vehe ramádā, iin cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

⁶ Chi nī nchūhú ndasí ndá dē, de Pedro nduú ní nsáhá dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

⁷ De nī nquiji iin vicō nūhún, de nī jasi-ni nūū ndá dē. De nūū vicō nūcuán nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jín. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

⁸ De nī nūcündēhé ndá dē-ni, de nduú cā ní jínī dē ndúū tēe nūcuán, chi maá-ni cā Jesús.

⁹ De nī nuu ndá dē jín yā yucu. De nī ndacu nihin yā nūū dē jā má cāchí dē nūū nī iin jā súcuan nī jinī ndá dē, chi jondē tá natecū maá yā, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

¹⁰ Jā nūcuán nī nchuhun inī ndá dē ndacá jā ní ncuu nūcuán, de jicā tūhún táhān dē nā tūhun cúu jā natecū yā.

¹¹ De nī jicā tūhún dē yā: De ndá tēe stēhēn ley janahán, ¿nājēhē cáhān dē jā cánuú jā xihna cā Elías nenda, sá de quiji Yāā cúu Cristo? ncachī dē.

¹² De nī ncāhān yā jín dē: Jāndāā cúu jā xihna cā quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sáhá tūha dē ndihi, cāchí tutū. ¿De nā cuá cáhān tucu tutū ī síquī nduhū, Yāā nī nduu tēe? Cáhān jā ndoho ndasí nī, de sáhá jēhe inī ji nūū nī.

¹³ Sochi cáhān nī jín ndá nú, ja nī nquiji tēe jāā ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de nī nsáhá nāvāha ndá ji dē ndihi jā ní ncuu inī ji, tá cúu nūū cáhān tūhun dē nūū tutū, ncachī yā.

Jā ní nasáhá vāha yā iin sūchí jā nūhún tāchī inī

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ De nī nenda yā jín ndá dē nūū ndá cā tēe scuáha jín yā, de nī jinī yā nchivi cuāhā ndasí, nī jicó ndúū ji ndá dē. De suni íyó ndá tēe stēhēn ley janahán, stáhān táhān dē jín ndá tēe scuáha jín yā.

¹⁵ De tá nī jinī ndá nchivi jā vāji yā, de sáhvi inī ji, de jínu ji cuāhān ji nūū yā jā cáhān ji jín yā.

¹⁶ De nī jicā tūhún yā ndá tēe stēhēn ley janahán: ¿Nā síquī stáhān táhān ndá nú jín ndá dē? ncachī yā.

¹⁷ De nī ncāhān iin tēe íyó nūcuán: Maestro, nī nquisiáha sá sēhe yíí sá nūū ní, chi nūhún iin tāchī inī ji, de nī ncuñíhín ji nī nsáhá.

¹⁸ De ní-ni cúu nūū íyó ji, de tāchī nūcuán jáhni yihí ji de scócava ji nūū nūhún. De jée tiñū yuhú ji, de cáhñi

nūhun ji sáhá. De cuācuxí ndasí ji. De ní ncāhān ndāhvī sá jín ndá tēe scuáha jín ní jā ná táva dē tāchī, de nduú ní ncúu sáhá dē, ncachī dē.

¹⁹ Ńúcuán de ní ncāhān Jesús: Tēe nduú cándíja cuiti cúu ndá nú. ¿De nāsaa cā quivī cundeē ní jā ndoho ní jín nú? ¿De nāsaa cā quivī cuandēé iní ní jín nú? Cuáquēhen sūchí Ńúcuán ná quíji ji, ncachī yā.

²⁰ De ní nquisiáha ndá dē ji nūu yā. De tá ní jiní tāchī nūu yā, de ní jahni yihí jiní. De ní jicó cáva ji nūu nūhún, de ní ntuū ji, de ní jee tiñū yuhú ji.

²¹ De Jesús ní jicā tūhún yā tatá ji: ¿Nāsaa tiempo cúu jā sáhá súcuán jín ji? ncachī yā. De ní ncāhān dē: Jondē lulí ji.

²² De ní ncuu cuāhā vuelta ní scócáva tāchī ji nūu nūhún jín nūu ndūtē, jā cahni ji cúnī. De tú cuu sáhá ní, de cundáhvī iní ní sáan de chindeé chituu ní sáan jā nduvāha sēhe sá, ncachī dē.

²³ De ní ncāhān Jesús jín dē: Tú cuu cándíja nú jā sáhá ní, chi nchivī cándíja de cuu ndacá-ni jā cúnī ji, ncachī yā.

²⁴ De maá tatá sūchí Ńúcuán ní ncāhān jee dē: Cándíja sá, de chindeé chituu ní sáan jā cándíja nihin cā sá, ncachī dē.

²⁵ De ní jiní Jesús jā távi ndasí nchivī nūu yā. De ní ncāhān yā nūu tāchī: Ndóhó tāchī jā ní nsáhá jáa ncuñíhín ncusóhó ji, nduhū tátúnī ní nūu nū jā quee nú iní sūchí yáhá, de mā ndívi nú cā iní ji, ncachī yā.

²⁶ Ńúcuán de ní ncana cóhó tāchī, de ní jahni yihí tucu ji, de ní nquee cuāhān. De sūchí Ńúcuán ní ncuu ji modo ndīyi, de ní ncāhān cuāhā nchivī jā ní jihí ji.

²⁷ Sochi Jesús ní ntiin yā ndahá ji, de ní nacani yā ji, de ní nūcuñí ji.

²⁸ Sá de ní nquívī Jesús iní iin vehe, de ndá tēe scuáha jín yā ní jicā tūhún síin dē yā: ¿Nājēhē cúu jáa nduú ní ncúu tavā ndá sá tāchī Ńúcuán? ncachī dē.

²⁹ De ní ncāhān yā: Iin tāchī súcuán, chi mā quēé cuiti quihín de tú mā cácan

táhvī nū de tú mā cōó nditē iní nū, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ De ní nquee yā Ńúcuán jín ndá dē, de ní nchāha yā ndāñú Galilea cuāhān yā. De nduú cúnī yā jā cuní ní iin nchivī.

³¹ Chi stēhēn yā nūu ndá tēe scuáha jín yā, de ncachī yā: Maá ní, Yāa ní nduu tēe, nastúu ndá ji nduhū nūu ndá tēe xēen. De cahni dē nduhū, de tá ní jihí ní, de nūu únī quivī de natecū ní, ncachī yā.

³² De nduú ní jícūhun iní ndá dē tūhun yáhá, de ní nchūhú dē cātūhún dē yā síqui tūhun jā ní ncāhān yā.

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cā

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ De ní nquenda yā jín ndá dē nūu Capernaum, de tá ní nquívī yā iní vehe, de ní jicā tūhún yā ndá dē: ¿Nā tūhun ní natūhún ndá nú jā vají ó ichi? ncachī yā.

³⁴ De nduú ní ncāhān cuiti ndá dē, chi ichi ní ncāhān ndá dē síqui ní iin dē cúñáhnú cā.

³⁵ Ńúcuán de ní jēcundeē yā, de ní ncana yā ndihúxī ūu dē, de ní ncāhān yā: Tú ní iin nú cúnī jā cuñáhnú cā, de sa sáhá nú maá nú jā cuu nú tēe núu cā nūu ndá táhán nú, de cuu nú mozo nūu táhán nú.

³⁶ Ńúcuán de ní ntiin yā ndahá iin sūchí lulí, de ní jani yā ji māhñú ndá dē. De ní numi yā ji, de ní ncāhān yā jín ndá dē:

³⁷ Nā-ni nchivī de tú jā síqui nduhū jétáhvī ji iin sūchí lulí tá cúu nūu cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhvī ji. De nchivī jā jétáhvī nduhū, de nsúu maá-ni nduhū, chi suni Yāa jí ní ntají nduhū jétáhvī ji, ncachī yā.

**Nchivi jāá nduú cáhān
siqui yā, íní ji jín yā**

(Lc. 9.49-50; Mt. 10.42)

³⁸ Ñúcuán de nī ncāhān Juan jín yā: Maestro, nī jinī ndá sá iin tēe jā jín síví ní távā dē tāchī inī nchivī. De nī jasí ndá sá jā sáhá dē, chí nduú jíca dē jín ó, ncachī dē.

³⁹ De nī ncāhān Jesús jín dē: Mā cásí ndá nú jā sáhá dē. Chí nī iin tēe jā jín síví ní sáhá dē tiñu ñáhnú, mā cūú nacahān dē siqui nī.

⁴⁰ Chí iin tēe jāá nduú cáhān contra siqui ó, íní dē jín ó.

⁴¹ De nā-ni nchivī de tú jā síqui nduhū taji ji vísō iin ñajin ndute coho nú, siqui jā cándíja nú nduhū, de ndāā ndija cúu jā nihīn ji tāhvī ji.

**Xēēn coo siqui nchivi
quívi nūu cuāchi**

(Mt. 18.6-9; 5.13; Lc. 17.1-2; 14.34-35)

⁴² De tú iin sūchí lúlí yáhá cándíja ji nduhū, de tú quívi ji cuāchi sáhá nā-ni nchivī, de vāha cā de tú ní núhni iin yōsō cáhnú sūcūn nchivī ñúcuán, de quēe ji chíjin ndute mar nícu.

⁴³ De tú ndahá nú sáhá jā quívi nú cuāchi, de vāha cā quehndē nū ná quíhīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā coo iin-ni ndahá nú de quívi nú nūu cutecū nū níf cání, nsūú cā jā coo ndūu ndahá nú de quívi nú infierno, nūu cáyū ñuhūn jā má ndáhvā cuiti.

⁴⁴ De ñúcuán chí nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuiti ñuhūn.

⁴⁵ De tú jēhē nū sáhá jā quívi nú cuāchi, de suni vāha cā quehndē nū ná quíhīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā coo tícúhlu nú de quívi nú nūu cutecū nū níf cání, nsūú cā jā coo ndūu jēhē nū de quívi nú infierno, nūu cáyū ñuhūn jā má ndáhvā cuiti.

⁴⁶ De ñúcuán chí nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuiti ñuhūn.

⁴⁷ De tú tīnūú nú sáhá jā quívi nú cuāchi, de vāha cā tavā nū ná quíhīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā quívi nú nūu tátúní Yāā Dios jín iin-ni tīnūú nú, nsūú cā jā coo ndūu tīnūú nú de quívi nú infierno.

⁴⁸ De ñúcuán chí nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuiti ñuhūn.

⁴⁹ Chí tá cúu nūu quēe vāha oro sáhá ñuhūn, suni súcuán quēe vāha nchivī sáhá tūndóhó. De ndācā cūu jā sócō nchivī nūu yā, cúu uhguā sáhá ñīi.

⁵⁰ Vāha íyó ñīi, de tú ñīi ná nāā jā úhguā, ¿de nāsa nduú uhguā tucu sáhá nú? Túsaā de cuu nú nchivī vāha, tá cúu nūu íyó vāha ñīi. De cundē vāha ndá nú jín táhán nú, ncachī yā jín ndá dē.

**Siqui jā má sndóo
táhán tēe jín ñahan**

(Mt. 19.1-12; 5.31-32; Lc. 16.18)

10 De nī nquee yā ñuū Capernaum, de nī jinū yā región Judea jín incā lado yūte Jordán ichi nūu quēnda ncandīi. De ñúcuán nī ncutútú tucu nchivī nūu yā, de nī stéhēn tucu yā tūhun nūu ji, tá-ni sáhá yā.

² Ñúcuán de jacū tēe grupo fariseo nī nquenda dē nūu yā, chí cúní dē coto túní dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jicā tūhún dē yā tú íyó ley jā cuu ndusín iin tēe jín ñasfí dē.

³ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nā tiñu nī ndacu Moisés nūu nū jondē janahán?

⁴ De nī ncāhān ndá dē: Moisés nī jēhe dē tūhun jā cuvāha iin acta jā ndusín dē jín ña, de ndōo ña, ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān Jesús jín dē: Siqui jā nihīn inī ndá nú, de jā ñúcuán cúu jā ní ndacu dē tiñu yáhá nūu nū.

⁶ Sochi jondē quívi xíhna ñúhún tá nī nsáhá Yāā Dios ndihī, chí tēe jín ñahan nī nsáhá yā, cáchī tutú.

⁷ Jā ñúcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quétáhán dē jíin ñasíhí dē.

⁸ De iin-ni cā cúu ndúú dē, cáchí Yāa Dios. Túsaá de nduú cā cúu ũú táhán dē, chí iin-ni cā cúu.

⁹ Jā ñúcuán nduú vāha jā sndóo táhán, chí jā ní squétáhán Yāa Dios cúu, ncachí yā.

¹⁰ De tá nī nquívī ndá dē vehe, de ndá tēe scuáha jíin yā nī jicā tūhún tucu dē yā síqui tūhun ñúcuán.

¹¹ De nī ncāhān yā jíin dē: Tú nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē, de nacueca dē incā ñahan, túsaá de cásíquí ndéē dē ñasíhí dē.

¹² De tú iin ñahan sndóo ña yíí ña de nacueca ña incā tēe, suni cásíquí ndéē ña dē, ncachí yā.

Jā ní jicān táhvi Jesús jēhē ndá sūchí lúlí

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Ñúcuán de nī nquenda nchivī nūū yā jíin ndá sūchí lúlí, jā tee yā ndahá yā xīnī jī. De ndá tēe scuáha jíin yā, nī ncāhān dē nūū ndá nchivī jā vají jíin jī.

¹⁴ De nī jini Jesús, de nī nquítī inī yā, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Cuāha tūhun ná quíjī ndá sūchí lúlí jīñā nūū nī, de mā cásī ndá nú jā quíjī jī. Chí nchivī jā ndicó cóo inī jā canī inī jī modo ndá sūchí yáhá, suu jī cúu jā quívi ndahá Yāa Dios jā tatúni yā nūū jī.

¹⁵ De ndāā cáhān nī jíin ndá nú, tú iin nchivī nduú jétáhvī jī jā tatúni Yāa Dios nūū jī, tá cúu nūū jétáhvī iin sūchí lúlí, de mā quívi cuitī jī ndahá yā, ncachí yā.

¹⁶ De nī numi yā ndá jī, de nī ntee yā ndahá yā xīnī jī, de nī jicān táhvi yā jēhē jī.

Tūhun tēe cuicá

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Ñúcuán de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā. De jínu iin tēe nī nquenda dē, de nī jēcūiñī jītī dē nūū yā, de nī jicā

tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachí ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de nihin táhvi sá cutecū sá níí cání andiví? ncachí dē.

¹⁸ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A jání inī nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cáhān nū tēe vāha jíin nī? Nduú nī iin tēe vāha íyó, chí mátúhún-ni Yāa Dios.

¹⁹ Ja jíinī nū ndá tiñu jā ní ndacu Yāa Dios: Mā cásíquí ndéē táhán nú. Mā cáhni nū ndiyi. Mā sácufhná nú. Mā cáhān nū tūhun tūhún. Mā stáhvī nú táhán nú. Cuetáhvī nú nūū tatá nú nūū naná nú, ncachí yā.

²⁰ De nī ncāhān tēe ñúcuán jíin yā: Ndācá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lulí sá, Maestro, ncachí dē.

²¹ Ñúcuán de nī ncumanī Jesús jíin dē, de nī ncāhān yā: Iin-ni cā tiñu cúmanī sáhá nú túsaá: Cuáhán de xicó ndihi nú jā névāha nú, de cuāha nú nūū nchivī ndáhvī. De jondē andiví cuāha yā jā vāha ndasí nūū nū. Sá de quíjī nú cuniquín nū nduhū cōhōn, de cuāha nú tūhun jā cundoho nú tūndóhó jā síquí nī, ncachí yā.

²² De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ntahúhvi inī dē. De cúcuécá inī dē cuāhān dē, chí cuicá ndasí dē.

²³ Ñúcuán de nī ndēhé Jesús níí xíin yā, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nchivī cuicá chí ũhvi ndasí quívi jī ndahá Yāa Dios jā tatúni yā nūū jī, ncachí yā.

²⁴ De ndá tēe scuáha jíin yā nī nsāhvi inī dē nī jini dē tūhun yáhá. De nī ncāhān tucu yā jíin ndá dē: Ndá nchivī jā cútóó xūhún, ũhvi ndasí quívi jī ndahá Yāa Dios jā tatúni yā nūū jī.

²⁵ Namā cā yāha iin camello yavī yitícú nsūú cā jā quívi iin nchivī cuicá inī ndahá Yāa Dios jā tatúni yā nūū jī, ncachí yā.

²⁶ De víhí cā nī nsāhvi inī ndá dē nī jini dē, de nī jicā tūhún táhán dē: ¿De nī nchivī cúu jā cācu túsaá? ncachí dē.

²⁷ De nī ndēhé yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchivī chi mā cūū squívi ji maá ji ndahá Yāa Dios, sochi maá yā chi cuu sáhá yā, chi ndihi-ni tiñu cuu sáhá yā, ncachī yā.

²⁸ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jín yā: Señor, de ndá sáan chi nī sndóo sá ndihi já névaha sá, de níquin sá níhín, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ni jín ndá nú, tú nā-ni nchivī sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasfí, á sēhe, á ñuhun, já síqui nduhū jín já síqui já scútē nuu ji tūhun já scácu ni nchivī,

³⁰ túsaa de nanihín ji iin ciento cā já súcuan mitan, cúu vehe, cúu ñanī, cúu cuāha, cúu naná, cúu sēhe, cúu ñuhun, de suni jondē jín já cunī ūhvi nchivī ji. De incā vida já quiji de cutecū ji níí cání andiví.

³¹ Sochi cuāhā nchivī já cúnáhnú mitan, nduu ji nchivī núu cā. De nchivī já núu cā mitan, chi nduñáhnú ji, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā já cuū yā

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² De ñúhún ndá dē ichi já cāa cuāhān Jerusalén. De Jesús yósnuū yā nūū ndá tēe scuáha jín yā. De ndá nchivī já níquin ji yā, sáhvi iní ji nī jini ji tūhun cáhān yā, de yúhú ji. Ñúcuán de nī ncana sín tucu yā ndihúxī ūū tēe scuáha, de nī nquijéhe tucu yā cáchi tūhun yā ndācá já quiji síqui yā:

³³ Cunini ndá nú, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de ñúcuán nastúu nchivī nduhū, Yāa nī nduu tēe, nūū ndá sūtū cúnáhnú jín nūū ndá tēe stēhēn ley janahán. De nenda ndá dē síqui ni já cuū ní. De nasiáha dē nduhū nūū ndá tēe nación Roma já tátúni já ndēe Jerusalén.

³⁴ De ndá tēe ñúcuán sáhá catá dē nūū ní, de caní dē nduhū, de tiví síí dē nūū ní, de sá de cahni dē nduhū. Sochi nūū úní quívi de natecū ní, ncachī yā.

Jā ní jicān Jacobo jín Juan iin favor nūū yā

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ñúcuán de Jacobo jín Juan, ndúū sēhe Zebedeo, nī nquenda dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Maestro, cúní sá já sáhá ní iin já cācān sá nūū ní, ncachī ndúū dē.

³⁶ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nā cuá cúu já sáhá ní jín nú cúní nū? ncachī yā.

³⁷ De nī ncāhān ndúū dē: Cuāha ní tūhun já cundeē sá xín ní quívi nduñáhnú ní, iin sá lado cuáhá ní, de incā sá lado sátín ní, ncachī dē.

³⁸ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín ndúū dē: Nduú jíní nū nā cuá cúu já jicān nū. ¿A cuu cundoho nú tündóhó tá cúu nūū quiji síqui ní? ¿De á quenda nú cundoho xēen nū tá cúu nūū cundoho ní? ncachī yā.

³⁹ De nī ncāhān ndúū dē: Cuu sáhá sá, ncachī dē. De nī ncāhān yā jín dē: Jāndāa cúu já ndoho nú tündóhó tá cúu nūū quiji síqui ní, de ndoho xēen nū tá cúu nūū cundoho ní.

⁴⁰ Sochi já cundeē nū lado cuáhá ní jín lado sátín ní, de nsúū nduhū cúu já cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha já cuu ndá tēe já ní nacāji Tatá ní, de tēe ñúcuán nihín, ncachī yā.

⁴¹ De ndihúxī cā tēe scuáha jín yā, ní jini dē tūhun yáhá, de nī nquiti iní dē ní jini dē Jacobo jín Juan.

⁴² De Jesús nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: Jíní ndá nú nāsa sáhá ndá tēe já cúnáhnú nūū nchivī ndá nación. Chi ndácu nihín ndá dē nūū ji, de maá dē cáchi nāsa coo.

⁴³ Sochi ndá máa nú, chi mā sáhá nú súcuan. Chi tú ní iin nú cúní nū cuñáhnú nú, de nduú chi sa sáhá nú maá nú tēe já cuetíñú ndá táhán nú.

⁴⁴ De tú ní iin nú cúní já cuu nú nūū, de sa sáhá nú maá nú mozo nūū ndá táhán nú.

⁴⁵ Chi suni súcuan sáhá maá nī, Yāā nī nduu tēe, chi nsūū jā vāji nī jā cuetínú nī nchivī, chi sa vāji nī jā cuetínú nchivī nduhū. De cuāha nī maá nī jā cuū nī tácuá scácu nī cuāhā nchivī, ncachī yā.

**Jā ní nasāhá vāha yā
Bartimeo tēe cuáá**

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Nūcuán de nī nquenda yā nūū Jericó jín ndá tēe scuáha jín yā. Sá de nī nquee yā nūcuán cuāhān yā jín ndá dē jín ndá cā nchivī cuāhā. De Bartimeo tēe cuáá, sēhe Timeo, ndēē dē yuhú íchí, jícān dē caridad.

⁴⁷ De nī jini dē tūhun jā vāji Jesús tēe nūū Nazaret. De nī nquijéhe dē cána jee dē: Jesús, maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhvī inī ní sáán, ncachī dē.

⁴⁸ De cuāhā nchivī nī ncāhān jī nūū dē jā ná cási dē yuhú dē. Sochi víhí cā nī ncana jee dē: Maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhvī inī ní sáán viī, ncachī dē.

⁴⁹ Nūcuán de nī jencuiñī Jesús, de nī ncāhān yā: Cana dē ná quíji dē. De nī ncana ndá jī tēe cuáá nūcuán: Ndeé coo inī nū. Nacuiñī ná cóhōn, chi cána yā ndóhó, ncachī jī.

⁵⁰ Nūcuán de nī squéne dē sōō dē, de ñamā nī nacuiñī dē, de nī nquenda dē nūū Jesús.

⁵¹ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nā cuá cúnī nū jā sáhá nī ndóhó? De nī ncāhān dē: Maestro, jā ná ndúnijīn tinūū sá cúnī sá, ncachī dē.

⁵² De nī ncāhān Jesús jín dē: Cuáhán túsaá, chi nī ncandíja nū jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de suu cúu jā ní nduvāha nū, ncachī yā. De nī ndunijīn-ni tinūū dē, de nī jēcuniquīn dē Jesús cuāhān dē jín yā ichi nūcuán.

Jā ní nquivi Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 De cuācuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī ncuñatin yā nūū Betfagé jín nūū Betania, jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēe scuáha jín yā jā quíhīn dē.

² De nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán nūū lulí jā cáá ichi nūū. De tá nī nquivi nū de cunī nū iin burro núhñi tī, jā nī iin tēe ncháha ca cosó dē tī. De nandají nū tī, de quiji nū jín tī.

³ De tú nī iin cātūhún nūcu nándají nū tī, de cachī nū jā maá Jētoho ō jíní nūhún yā tī, de ñamā natají yā tī ndiji tī, cachī nū, ncachī yā jín ndúū dē.

⁴ De cuāhān ndúū dē, de nī nihīn dē burro nūcuán núhñi tī viéhé quēhe inī ichi. De nī nandají dē tī.

⁵ De sava nchivī íñí nūcuán nī ncāhān jín dē: ¿Nā cuá sáhá ní jā nándají ní burro jīñā? ncachī jī.

⁶ Nūcuán de nī ncāhān ndúū dē tá cúu nūū ní ncachī Jesús nūū dē. Sá de nī nsiáá jī tī cuāhān dē jín tī.

⁷ De nī nenda ndúū dē jín tī nūū Jesús. De nī nchisó ndá dē sōō dē siquí tī, de nī jēcōsō yā tī.

⁸ De cuāhā nchivī nī scāā jī sōō jī inī ichi. De sava cā jī nī jāhnū jī ndahá nūū, de nī jaquin jī inī ichi.

⁹ De nchivī cuāhān ichi nūū yā jín nchivī níquīn ichi chátá yā, cána jee jī: Vii ndasí cúñáhnú yā. De vāha ndasí Yāā cúu yā chi vāji yā jín tiñu maá Jētoho ō Yāā Dios.

¹⁰ De vāha ndasí coo, chi ja ñatin tatúni yā tá cúu nūū ní ntatúni tatā ō rey David. De viī ndasí cúñáhnú maá Yāā Dios, ncachī jī.

¹¹ Sá de nī nquivi Jesús maá Jerusalén jín inī templo cāhnú. De nī ndēhé yā nūū ndacá ndatínú jā íyó níí nūcuán. De ja nī ñini, de nī nquee yā cuāhān yā nūū

Betania jíín ndihúxí ũū tēe scuáha jíín yā.

Jā ní ncāhān yā nūū ñutun higo

(Mt. 21.18-19)

¹² De quívi téen, tá nī nquee yā nūū Betania jíín ndá dē, de cócon yā.

¹³ De jondē jíca nī jini yā iin ñutun higo jā ndēē yūcū. De nī jēndēhé yā tú sanaā nihin yā higo jā caji yā. De nduú ní nhin cuiti yā, chi maá-ni yūcū ndēē, chi nsúú tiempo cúun higo cúu.

¹⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā nūū ñutun higo: Mitan de mā cúun cuiti cā higo xīni nū, ncachī yā. De ndá tēe scuáha jíín yā nī jini dē jā sūcuán nī ncāhān yā.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵ De nī nenda yā jíín ndá dē Jerusalén. De nī ndivi yā inī patio templo cāhnú, de nī ntavā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxicó nūū nchivī jā sōcō ji. De nī scócava yā mesa ndá nchivī jā sáma xūhún, jíín silla ndá nchivī jā xícó paloma.

¹⁶ De nduú ní jēhe yā tūhun jā yāha nchivī inī templo jíín ndatíñú ndíso ji.

¹⁷ De nī stēhēn yā tūhun nūū ji, nī ncachī yā: Yósō nūū tutū īi jā cāhān Yāa Dios: Vehe nī chi vehe nūū jícan táhvi nchivī ndācá nación cúu, cáchi yā. Sochi ndá ndóhó, chi modo yaví cava jācuíhná nī nasāhá nū, ncachī yā.

¹⁸ De ndá tēe stēhēn tutū ley jíín ndá sūtū cúñáhnú, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nquijéhé dē ndúcú dē modo nāsa cahni dē yā. Chi yúhú ndá dē jā cuñáhnú cā maá yā nsúú cā ndá máá dē, chi ndācá nchivī cúsi ndasí inī ji níni ji tūhun stēhēn yā.

¹⁹ De tá ja ñatin cuaā, de nī nquee yā Jerusalén cuāhān yā.

Jā ní nchichī ñutun higo

(Mt. 21.20-22)

²⁰ De jānehēn quívi téen nī nayāha yā jíín ndá dē cuāhān yā. De nī jini ndá dē jā ñutun higo ñúcuán ja nī nchichī ní jondē jíín yoho.

²¹ Ñúcuán de nī nūcūhun ini Pedro, de nī ncāhān dē jíín yā: Maestro, cūndēhé ní ñutun higo ñúcuán jā ní ncāhān ní nūū, de mitan ja nī nchichī, ncachī dē.

²² De nī ncāhān Jesús jíín ndá dē: Candíja ndá nú jā sáhá Yāa Dios jā jícan nū.

²³ Chi ndāa cāhān nī jíín nú, tú nā-ni nchivī cāhān ji jā cujiyo yucu yáhá quihīn jondē nūū mar, de tú nduú jáni síquí inī ji, chi sa cándíja ji jā coo tá cúu nūū cāhān ji, ñúcuán de quee ndāa jā ní ncāhān ji.

²⁴ Jā ñúcuán cúu jā cāhān nī jíín ndá nú, ndācá jā jícan táhvi nū, de tú cándíja nú jā nihin nū, de nihin nū.

²⁵ De tá jícan táhvi nū, de cune cāhnú inī nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, tácu maá Tatá nú, Yāa ndēē andiví, suni cune cāhnú inī yā nūū cuāchi nú.

²⁶ Chi tú mā cúne cāhnú inī nū nūū táhán nú, de saá-ni maá Tatá nú, Yāa ndēē andiví, mā cúne cāhnú inī yā nūū cuāchi nú, ncachī yā.

Síquí jā ndíso tíñú Jesús

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Ñúcuán de nī nenda tucu yā Jerusalén, de jíca nuu yā inī templo cāhnú. De ndá sūtū cúñáhnú, jíín tēe stēhēn ley janahán, jíín tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī nquenda ndá dē nūū yā.

²⁸ De nī jíca tūhún dē yā: ¿Ní jondē ní nihin tíñú nú ndá tiñu jā sáhá nú yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñu ndóhó jā sáhá nú sūcuán? ncachī ndá dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun. De tú cuu scócóo nú, ñúcuán de cachī nī nūū

nū ní jondē nī nihīn tiñú nī jā sáhá nī tiñu yáhá.

³⁰ ¿Ní iin nī ntee tiñu siqui Juan jā ní scuénduté dē? ¿A Yāa Dios á ndá tēe? Cachī nūū nī, ncachī yā.

³¹ Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: Tú cachī ō jā Yāa Dios nī ntee tiñu ñúcuán siqui Juan, de cāhān dē jín ó: ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú ní ncándíja ndá nū jā ní ncāhān dē?

³² De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñu siqui dē, de quiti inī nchivī cuni ji yóhó, ncachī ndá dē jín táhān dē. Chi yúhú ndá dē jā quiti inī nchivī, chi ndiviī ji cándíja ji jā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios nī ncuu ndíja Juan.

³³ Jā ñúcuán nī ncāhān ndá dē jín yā: Nduú jínī nī, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-nī nduhū, suni mā cāchī nī nūū nū ní iin nī ntee tiñu siqui nī jā sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

**Tūhun yátá siqui ndá tēe
nēhén jā sátiñú nūū yūcū uva**

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

12 De nī nquijéhé yā cāhān yā tūhun yátá jín ndá dē: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasi dē corral, de nī nsāhá dē iin nūū cāxīn dē uva. De nī nsāhá dē iin vehe súcún tácuā cuu coto dē ní cáhnú. De nī sndóo dē nūū sava tēe jā sátiñú nūū, de cuu sava dē ndihā jín. De nī nquehen dē ichi cuāhān jicá dē.

² De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo jā cuánaquēhen ji sava ndihā uva nūū ndá tēe sátiñú.

³ De ndá tēe ñúcuán nī ntiin dē mozo, de nī ncani dē ji, de nī natají uun dē ji cuānohōn ji.

⁴ Ñúcuán de tēe xíí uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátiñú nī jēhe dē yūū xīnī mozo ñúcuán, de nī stácuēhé dē, de nī ncāhān nāvāha dē nūū.

⁵ De tēe xíí uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De nī jahnī ndá dē ji. De

sunī súcúan nī ntají dē cuāhā cā mozo cuāhān, de sava ji nī ncani ndá dē, de sava cā ji nī jahnī dē.

⁶ De tēe xíí uva, íyó iin sēhe dē de māni ndasí dē jín. De jā sándihí de nī ntají dē sēhe dē cuāhān nūū ndá tēe sátiñú. De jāni inī dē jā cuetáhvi ndá tēe ñúcuán nūū sēhe dē.

⁷ Sochi ndá tēe sátiñú nī natúhún ndá máá: Tēe xíí táhvi cúu yáhá. Ná cáhni ō ji, de ndóo táhvi ji cuu ó, ncachī ndá.

⁸ De nī ntiin ndá dē ji, de nī jahnī dē, de nī squéne dē ji yuhú ñúhún ñúcuán, ncachī yā.

⁹ Ñúcuán de nī jicá tūhún yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sáhá tēe xíí uva? Nenda dē de cahnī dē ndá tēe sátiñú, de cuāha dē ñuhun jā cáá uva nūū sava cā tēe jā sátiñú nūū.

¹⁰ ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutú iī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cāchī tutú:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe,
maá yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

¹¹ Maá Jētoho ō Yāa Dios nī nsāhá yā súcúan,
de sáhvi inī ō jínī ō tiñu yáhá.
Cāchī tutú, ncachī yā.

¹² Ñúcuán de nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Chi nī jicūhun inī dē jā siqui ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá siqui ndá tēe jā sátiñú nūū uva jín ndá tēe jā sáhá vehe. Sochi siqui jā yúhú ndá dē jā quiti inī nchivī, de nī sndóo dē yā, de cuāhān dē.

Siqui xūhún renta

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ñúcuán de nī ntají ndá dē sava tēe grupo fariseo jín grupo Herodes, cuāhān dē nūū yā, chi nducú ndá dē nāsa sáhá dē tácuā cāhān yā iin tūhun jā nihīn dē cuāchi siqui yā.

¹⁴ De nī nquenda ndá dē, de nī ncāhān dē jín yā: Maestro, jínī ndá sá jā tēe cáhān ndāa cúu ní, de nduú yúhú ní jā cáhān nī iin nchivī sīquī ní. Chi nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ní jín ndá ji. De stéhēn ndāa ní nāsa squíncuu nchivī nū Yāa Dios. ¿De á íyó vāha jā chunáá ó xūhún renta nūu rey nación Roma jā tīn nación maá ó? ¿A chunáá ó, á mā chúnáá ó? ncachī dē.

¹⁵ De maá yā jínī yā jā stáhvī-ni ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: ¿Nājhēhē cúu jā jító túni ndá nú nduhū? Taji iin xūhún ná cundehé nī, ncachī yā.

¹⁶ De nī jēhe ndá dē xūhún, de nī ndehé yā nūu, de nī jicā tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā ndēē nūu xūhún yáhá, de nā sívī cúu jā ndēē yáhá? De nī ncāhān ndá dē jín yā: Rey nūcuán cúu.

¹⁷ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Túsaá de nacuaāha nú nūu rey nūcuán jā cúu cuenta dē, de nacuaāha nú nūu Yāa Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā. De nī nsāhvi ndasí inī ndá dē nī jini dē jā ndíchī nī ncāhān yā.

Jā ní jicā tūhún ndá dē siquī jā natecū ndiyi

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Nūcuán de jacū tēe grupo saduceo nī nquenda dē nūu yā. De ndá tēe nūcuán cáchī dē jāá nduú nátecū cuiti ndiyi. De nī jicā tūhún dē yā siquī iin tūhun:

¹⁹ Maestro, de Moisés nī ntee dē nūu tutū jā névāhá ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhī dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jín ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhī dē, de sēhe dē jā coo jín ña, nūcuīñī ji nūu ndiyi ñanī dē, cáchī tutū.

²⁰ De nī íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna nūhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jihī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

²¹ De tēe ūu nī nacueca dē ña, de suni nī jihī dē, de suni nduú nā sēhe dē ní íyo. De saá-ni tēe ūni.

²² De ndihújā dē nī nacueca dē ña, de nī iin dē nduú ní íyo sēhe dē. De jā sándihī de nī jihī ñahan nūcuán.

²³ Túsaá de tá natecū ndá dē quivī jā natecū ndiyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhī dē? Chi ndihújā dē nī ndeē jín ña, ncachī ndá dē jín yā.

²⁴ Nūcuán de nī ncāhān yā jín dē: Ndasí stívī ndá nú tūhun siquī jāá nduú jícūhun inī nū jā cáhān tutū iī, de nī nduú jínī nū jā íyó poder Yāa Dios jā nastécū yā ndiyi.

²⁵ Chi quivī jā natecū ndá ndiyi, de nduú cā nā tūhun jā quetáhān tēe jín ñahan coo. Chi coo ndá ji tá cúu ndá ángel Yāa Dios andivī.

²⁶ De siquī jā natecū ndiyi, ¿á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū jā ní ntee Moisés, nāsa nī ncāhān Yāa Dios jín dē mähñú yūcū jā cáyū ñuhūn? Maá nī cúu Yāa Dios Abraham jín Isaac jín Jacob, ncachī yā nūu Moisés.

²⁷ Chi vísō ja nī jihī ndá dē sochi técu dē nūu íyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā sáhá jā técu nchivī ní cání. Ndasí stívī ndá nú tūhun yā túsaá, ncachī yā jín ndá dē.

Tūhun cánuú ndasí cā jā ní ndacu Yāa Dios

(Mt. 22.34-40)

²⁸ De nī nquenda iin tēe stéhēn ley janahán, de nī jini dē jā stíchī tāhán ndá tēe nūcuán jín Jesús. De nī jini dē jā vāha nī scócoo yā tūhun. De nī jicā tūhún dē yā: ¿Ní tūhun cúu jā ndácu tiñu jā cánuú ndasí cā nūu ndá cā tūhun jā ní ndacu yā janahán? ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús jín dē: Yáhá cúu tiñu jā cánuú ndasí cā nūu ndācā cā: Cáchī tutū: Nchivī Israel, cunini nú: Maá Jētoho ō Yāa Dios chi mātúhún yā-ni íyó.

³⁰ Túsaá de coo manī ndasí nú jín maá Jētoho nū Yāa Dios jondē jín inī jín ánō

nū, jín ní jáá ntúnī nū, jín ní fuerza nū. Yáhá cúu tūhun ndácu yā jā cánuú ndasí cá.

³¹ De tūhun ūū jā ní ndacu yā, suni súcuán cáhān: Cundáhvī inī nū táhān nú tá cúu nū cundáhvī inī nū maá nú, cáchī tutū. Nduú cá nā incā tūhun ndácu tiñu cánuú cá íyó, chí yáhá-ni cúu, ncachī yā jín dē.

³² Nūcuán de tēe stēhēn ley janahán, nī ncāhān dē jín yā: Vāha nī ncāhān ní Maestro. Chí ndāā jā iin-ni Yāā Dios íyó, de nduú cá nā incā yā íyó.

³³ De cánuú jā coo manī ndasí ó jín yā jondē jín inī jín ánō ō, jín ní jáá ntúnī ō, jín ní fuerza ō, de cundáhvī inī ō táhān ó tá cúu nū cundáhvī inī ō maá ó. De cánuú ndasí cá yáhá nsūú cá jā teñuhūn ō quiti jín ndá cá jā sōcō ō nūū yā, ncachī dē.

³⁴ De nī jini Jesús jā vāha nī scócoo dē tūhun, de nī ncāhān yā jín dē: Ja ñatin cuu quivi nú ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū nū, ncachī yā. Nūcuán de nī iin cá ndá dē, nduú cá ní nchúndeē inī dē jā cātūhún dē yā.

Siquí jā cúu Cristo tatā David

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ De stēhēn Jesús tūhun inī templo, de nī ncāhān yā: ¿Nāsa cúu jā cáchī ndá tēe stēhēn ley janahán jā Cristo cúu tatā rey David?

³⁶ Chí maá David súcuán nī ncāhān dē tūhun yā nī nsáhá Espíritu Santo jondē janahán:

Maá Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jín Jētohō ni, Yāā jā quiji:

Cundeē nū lado cuáhā nī nūū cuñáhnú nú,

de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jini ūhvī ndóhó.

Ncachī Yāā Dios. Ncachī David.

³⁷ Túsaa de vísō chíjin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chí jondē nūū Yāā Dios vāji yā, ncachī yā.

De ndá nchivī cuáhā jétahān inī jī nini jī tūhun cáhān yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ De stēhēn yā tūhun, de nī ncāhān yā jín jī: Coto má candíja ndá nú ndá tēe stēhēn ley janahán. Chí cúsi inī ndá dē jíca nuu dē jín sahma cání jā stēhēn jā cúñáhnú dē, jín jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvī.

³⁹ De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cá inī vehe ī sinagoga, jín silla yíñúhún cá nūū íyó vico jā yáji nchivī.

⁴⁰ De cāndeē dē vehe ndá ñahan quéndōo ndáhvī. De nahán jícān táhvī dē tácuca canī inī nchivī jáá nduú nā cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chí sa víhī cá ndoho dē castigo, ncachī yā.

Jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún

(Lc. 21.1-4)

⁴¹ De iin quivī ndēē Jesús inī templo cáhnú ichi nūú ndá jātūn nūū sōcō jī xūhún. De ndéhé yā nāsa chúhun nchivī xūhún inī jātūn. De cuáhā nchivī cuicá nī nchuhun jī cuáhā xūhún.

⁴² De nī nquenda iin ñahan viuda jā ndóho ndáhvī. De nī nchuhun ña ūū centavo lulí inī jātūn.

⁴³ Nūcuán de nī ncana yā ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān yā jín dē: Ndāā cáhān nī jín ndá nú jā ñahan viuda ndáhvī yáhá, cuáhā cá nī nsōcō ña nsūú cá jā ní nsōcō ndá nchivī cuicá.

⁴⁴ Chí ndá máá jī nī nsōcō jī jā ní ndōo nūū xūhún cuáhā jī. De ñahan yáhá, vísō ndáhvī ndóho ña, de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū ña, ncachī yā jín ndá dē.

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

13 De tá nī nquee Jesús inī templo cáhnú, de iin tēe scuáha jín yā nī ncāhān dē: Maestro, cundéhé ní nācā vii

ndasí cáá ndá vehe yáhá já cúu templo, jíin ndá yūū já ní ncuvāha, ncachī dē.

²De nī ncāhān yā jíin dē: Ndācá vehe náhnú yáhá já ndéhé nú, chí iin quívi mā cóso táhān cā ní iin yūū, chí ndihi tānī, ncachī yā.

**Nā seña coo tá
cuācuñatin ndihi ñayiví**

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24, 31)

³De cuāhān yā jíin ndá dē yucu Olivos, já íní ichi núu templo cāhnú. De nī jēcundeē yā núcuán. De Pedro jíin Jacobo jíin Juan jíin Andrés, ní jīcā tūhún síin dē yā:

⁴Cachī tūhun ní núu sá, ¿nā quívi coo ndācá já ní ncachī ní já coo? ¿De nā seña coo tá já ñatin squíncuu ndá já ní ncachī ní? ncachī dē.

⁵De nī ncāhān yā: Coto má stáhvī ní iin dē ndá ndóhó.

⁶Chí quiji cuāhā tēe jíin sívī ní já stáhvī: Maá ní cúu Cristo, cachī dē. De súcuán de stáhvī dē cuāhā nchivī.

⁷De nihin nū tūhun já ndācá lado íyó guerra, á ja ñatin coo guerra. De mā cúyūhú nú, chí cánuu já súcuán coo, sochi ncháha ca quenda quívi já ndihi ñayiví.

⁸Chí nenda nación síquī incā nación, de nenda ñuū síquī incā ñuū já canāá. De cháhá chúcuán tāan, de coo tāmā, de nenda nchivī síquī táhān jí. De ndācá yáhá cúu tūndóhó já quijéhé xihna núhún cā.

⁹De coto ndá nú maá nú, chí nastúu ndá jí ndóhó núu justicia, de inī ndá vehe īi sinagoga canī ndá jí ndóhó. De quínasiáha jí sava ndá nú núu ndá gobernador jíin núu ndá rey, de cāhān jí cuāchi síquī nū síquī já cándíja nú nduhū. De súcuán de cuu nacani nú tūhun ní núu ndá dē.

¹⁰Chí cánuu já xihna cā cūtē nuu tūhun núu nchivī ndācá nación nāsa scácu ní jí, sá de jinu quívi.

¹¹De tá quínasiáha ndá dē ndóhó núu justicia, de mā nācani tūha inī nū nāsa nascócóo nú tūhun núu ndá dē. Chí hora ñúcuán de maá Yāa Dios cuāha yā tūhun núu nū nāsa cāhān nū, de tūhun ñúcuán cāhān nū. Chí nsúu maá nú cúu já cāhān, chí Espíritu Santo cúu já cāhān.

¹²De ñanī jíin ñanī nastúu táhān já ná cúu. De tatá nastúu sehe já cuū. De sehe nenda síquī tatá jíin naná já cahnī.

¹³De ndācá nchivī quítī inī jí núu nū já síquī nduhū. Sochi nchivī já cuiñi nihin jíin tūhun ní jondē quívi jinu, chí cācu jí.

¹⁴De Daniel, tēe ní nacani tūhun Yāa Dios, ní ntee dē tūhun iin tēe nēhén já quiji. De ndá ndóhó já cáhvi tutū ñúcuán, de ná jícūhun inī nū. Chí iin quívi de cunī ndá nú já cuiñi dē inī maá templo núu nduú nā ley já cuiñi dē, de sāhá nāvāha dē já stívī dē ndá ndatínú īi. De tá cunī nū já súcuán cúu, de nchivī ndéē región Judea, ná cúu jí caa jí yucu quihín jí.

¹⁵De nchivī ndéē yātā vēhé, mā ndívi jí inī vehe já tavā jí ndatínú jí, chí cánuu já cunu ñamā jí tácuā cācu jí.

¹⁶De nchivī íyó núu itū, mā nóhōn jí vehe já naquehen jí sahma jí.

¹⁷De quívi ñúcuán, nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan núhún sehe jíin já ndéca ñiquín, chí mā cúnamā ña cunu ña.

¹⁸Túsaá de cācān táhvī nū já má quijí tūndóhó ñúcuán já cunu nú maá tiempo cúun yūhā.

¹⁹Chí tá quijéhé ñúcuán de coo cuāhā tūndóhó xēen, jáa ncháha ca coo súcuán jondē quívi já ní nsāhá Yāa Dios ñayiví de jondē mitan. De tá yāha tūndóhó ñúcuán de ní mā cóo cā já súcuán.

²⁰De tú mā násndíyi maá Jētoho ō Yāa Dios tiempo coo tūndóhó ñúcuán, de ní iin nchivī mā cācu cuitī jí. De já síquī nchivī cándíja já ní nacāji yā, já ñúcuán cúu já nasndíyi yā quívi.

²¹ Túsaá de tú iin nchivī cāhān jín nū: Yáhá cündēhé nū jā ndēē Cristo, á: Ñúcuán cündēhé nū jā ndēē yā, cachi ji, de mā cándíja nū jā cāhān ji.

²² Chi quenda ndá tēe stáhvī jā cachi dē jā cúu dē Cristo, á cachi dē jā tēe ná-cani tūhun Yāa Dios cúu dē. De sáhá ndá dē tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī cuni ji, tácu stáhvī dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sáhá dē.

²³ Sochi ndito coo inī ndá nū, chi ja ní ncachī ndihi ní nū nū mitan jondē ncháha ca coo.

Nāsa coo quivī tá nenda

Yāa ní nduu tēe

(Mt. 24.29-36, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴ De quivī ñúcuán, tá ja ní ndihi ndācá tündóhó yáhá, de cutuún ncandiī, de yōo chi mā cútūu cā.

²⁵ De nincava tiūūn, de ndācá jā jíca andiví chi quisi.

²⁶ Ñúcuán de cuni ndá nchivī nū maá ní, Yāa ní nduu tēe, nenda ní jín vīcō, de cundiso ní cuāhā poder, de vī ndasí cuñáhnú ní.

²⁷ Ñúcuán de tají ní ndá ángel ní quiiji jā nastútú ndācá nchivī jā ní nacāji ní ndicúmī lado ñayiví, jondē nū ndíhi ñayiví de jondē nū ndíhi andiví.

²⁸ Mitan de scuáha ndá nū nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja ní nene numa, de ní nacōco yūcū, de ja jíní ndá nū ja ní ncuñatin tiempo ihní.

²⁹ De suni sūcuán tá cuni ndá nū jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jicūhun inī nū ja ní ncuñatin quivī nenda ní, de ñamā coo.

³⁰ De ndāa cāhān ní jíní ndá nū jā má cúu ndihi nchivī jā cuni ndá tündóhó yáhá, chi jondē quee ndāa ndihi tá ncachī ní.

³¹ Andiví jíní ñayiví chi naā, sochi ndācá tūhun cāhān ní chi mā náā, chi quee ndāa ndihi.

³² Sochi quivī jíní hora jā nenda ní, chi ní iin nchivī nduú jíní, ní ndá ángel andiví, ní maá ní jā cúu Sēhe Yāa Dios. Chi mátúhún-ni Tatá ní cúu jā jíní.

³³ Túsaá de cuhun inī ndá nū ndá tūhun yáhá, de ndito coo inī nū, de cācān táhvī nū, chi nduú jíní nū nā quivī nenda ní.

³⁴ Chi coo modo iin tēe jā quíhín jíca dē, de tá ncháha ca quee dē vehe dē, de ní ndacu dē nū ndá mozo dē nā tiñu sáhá iin iin dē. De ní ndacu dē nū tēe jíto viéhé jā ná cóo ndito dē.

³⁵ De saá-ni ndá máá nū, ndito coo inī nū. Chi cúu ní tá cúu jētohō vehe, de nduú jíní nū nā hora nenda ní, á ja ñatin cuaā, á ñuú, á jā cána lohóló, á jānehēn.

³⁶ Chi iin sanaā-ni de nenda ní, de ndito coo nū tácu mā níhín ní ndóhó jáá nduú íyó tūha nū.

³⁷ De tūhun cāhān ní jíní ndá nū yáhá, suni cāhān ní jíní ndiví nchiví: Ndito coo inī ndá nū, ncachī yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 De cúmani ū cā quiví sá de quijéhé vico pascua jā yáji ndá nchiví hebreo stātílā jáá nduú nā levadura yíhí. De ndá sūtū cúñáhnú jíní ndá tēe stéhēn ley janahán, ní nducú dē modo nāsa tiin dē Jesús jíní tūhun tūhún, de cahni dē yā.

² De ní ncāhān ndá dē: Mā tiín ó dē maá quiví vico, chi nenda nchiví síquī ō, ncachī dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xini yā

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ De íyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuēhē stéhyū. De juni yáji yā stāā, de ní nquenda iin ñahan nū yā, née ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume, jā maá-ni itā

nardo cúu, de yāhvi ndasí ndéē. De nī ntahví ña frasco, de nī jōsō ña xini yā.

⁴De sava tēe íyó ñúcuán nī nquiti iní dē, de nī ncāhān ndá máá dē: ¿Nājēhē cúu jā snáa cáhá ña perfume yáhá?

⁵Chi cuu cuyāhvi víhí cā ūnī ciento denario, de cuāha ó xūhún ñúcuán nūu nchiví ndāhví nícú, ncachí ji. De nī ncāhān sōo ndá dē jín ña.

⁶De nī ncāhān Jesús: Mā stāhān ndá nú ña. ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nacani uhvi iní ña? Chi iin tiñu váha cúu jā ní nsáhá ña nduhū.

⁷Chi níní íyó nchiví ndāhví jín nú, de tú cúní ndá nú de cuu sáhá váha nú jín ji. De nduhū chi mā cundeē cā nī jín nú.

⁸Chi nī nsáhá ña ndihi jā cuu sáhá ña jā mānī ña jín nī. Chi jondē ncháha ca quiyuhū nī de ja nī nsáhá tūha ña nduhū jā ní jōsō ña perfume nduhū.

⁹De ndāā cáhān nī jín ndá nú, ní cáhnú ñayiví ní-ni cúu nūu cūtē nuu tūhun jā scácu nī nchiví, de suni nacani ji tūhun jā ní nsáhá ñahan yáhá, tácuu nūcūhun iní nchiví ña, ncachí yā.

Jā ní nastúu Judas yā

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰Ñúcuán de Judas Iscariote, iin jā úxi ūu tēe scuáha jín yā, nī jēhēn dē nūu ndá sūtū cúnáhnú, de nī nsáhá ndāā dē jín jā nastúu dē Jesús nūu ndá.

¹¹De tá nī jini ndá sūtū jā cáhān dē, de nī ncusii iní. De nī nquee yuhú ndá jā cuāha xūhún nūu dē. De jondē quívi ñúcuán de ndúcú dē modo nāsa nastúu dē yā.

Jā ní jaquín yā Cena yā

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹²De nī nquenda maá quívi jā quíjéhe vico pascua jā yáji nchiví stātílā jāá nduú nā levadura yíhí, de suni quívi ñúcuán jáhni ndá ji ticāchí lúlí tá cúu nūu ní ndacu Yāa Dios jā sáhá ji vico pascua.

De ndá tēe scuáha nī jicā tūhún dē yā: ¿Ní cúu nūu cúní ní jā quisáhá tūha sá nūu cuxíní ní vico pascua? ncachí dē.

¹³De nī ntají yā ūu tēe scuáha jín yā jā quíhín dē, de nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán jondē ñuū, de ñúcuán jēcutáhán nú jín iin tēe ndíso quíyi ndute. De cuniquín nū dē quíhín nū jín dē.

¹⁴De vehe nūu ndivi dē, ñúcuán cáhān nū jín tēe xivéhe: Cáchi maá Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe ní cúu jā cuāha núu ní nūu cuxíní yā vico pascua jín ndá tēe scuáha jín yā? Cachí nū.

¹⁵De maá dē chi stēhēn dē iin cuarto cáhnú jondē xini vēhé nūu ja íyó tūha. De ñúcuán sáhá tūha nú jā cuxíní ó, ncachí yā jín dē.

¹⁶De cuāhān ndúu tēe scuáha jín yā, de nī nquenda dē ñuū ñúcuán, de nī nihín dē tá cúu nūu ní ncachí yā jín dē. De nī nsáhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

¹⁷De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā jín ndihúxi ūu dē.

¹⁸De nī jēcundeē ndá dē nūu mesa yáji dē stāā, de nī ncāhān yā: Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā iin nú jā yáji jín nī mitan, nastúu nú nduhū, ncachí yā.

¹⁹Ñúcuán de nī ncucuécá iní ndá dē, de tá iin iin dē nī jicā tūhún dē yā: ¿A sáán? ncachí iin dē. De saá-ni incā dē: ¿A sáán? ncachí ndá dē.

²⁰De nī ncāhān yā jín dē: Iin jā úxi ūu nū jā yáji cáhnú jín nī iin cōhō, suu nastúu nduhū.

²¹De nduhū, Yāa nī nduu tēe, jāndāā cúu jā quíhín nī cuū nī, tá cúu nūu yósō tūhun nī nūu tutū ii. De nācā xēen cundoho tēe jā nastúu nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe ñúcuán nícú, ncachí yā.

²²De juni yáji ndá dē jín yā, de nī nquehen yā stātílā, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūu Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūu ndá tēe scuáha jín

yā. De nī ncāhān yā: Cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī, ncachī yā.

²³ Ñúcuán de nī nquehen yā iin vaso jā ñúhún ndúxi uva, de nī nacuetáhvī yā, de nī jēhe yā nī jīhi ndihi dē.

²⁴ De nī ncāhān yā jín dē: Yáhá cúu nīñī nī jā sōcō nī jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi cuāhā nchivī.

²⁵ De jāndáā cáhān nī jín ndá nú jā má cōhō cā nī ndúxi uva yáhá, chi jondē quenda quivī jā tatúni Yāā Dios ní ñayiví, sá de coho tucu nī jín ndá nú, ncachī yā.

**Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro
cāhān dē jā jínī dē yā**

(Mt. 26.30-35;

Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶ De nī jita yā jín ndá dē iin yaā ī. De nī nquee yā cuāhān yā jín dē jondē yucu Olivos.

²⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā: Ndivī nū nayūhú nú jā síqui nduhū jacuāā mitan. Chi suha yósō tūhun nī nūū tutū ī jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahni nchivī tēe jító ticāchí, de ndá ticāchí cūte nuu tī jā yúhú tī, cáchi.

²⁸ Sochi tá natecū nī, de xihna cā nī cosō nūū quihīn nī región Galilea, de sá de cuēē ndá nú, ncachī yā.

²⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jín yā: Vísō ndihi dē nayūhú dē, sochi sáan chi mā náyūhú cuiti sá, ncachī dē.

³⁰ De nī ncāhān yā jín dē: Jāndáā cáhān nī jín nú, jacuāā mitan jondē ncháha ca cana lohlo ūū vuelta, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūni vuelta jāā nduú jínī nū nduhū, ncachī yā.

³¹ Sochi nī ncāhān téyí dē jín yā: Vísō ná cúu sá jín ní, sochi mā cāchí cuiti sá jāā nduú jínī sá ní, ncachī dē. De suni sūcuán nī ncāhān ndihi dē.

**Jā ní jicān táhvi yā
nūū huerto Getsemaní**

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Ñúcuán de nī nquenda yā jín ndá tēe scuāha jín yā iin lugar nūū nání Getsemaní. De nī ncāhān yā jín dē: Yáhāni cundeē ndá nú de ná quihīn nī cācān táhvi nī, ncachī yā.

³³ De nī jeca yā Pedro jín Jacobo jín Juan cuāhān yā jín dē. De nī nquijéhe yā xíí cúu ini yā de cúcuécá ndasí ini yā jā quiji tūndóhó síqui yā.

³⁴ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Cúcuécá ndasí ini nī jondē ja ñatin cuū ni. Yáhá cundetū ndá nú de cundito nú, ncachī yā.

³⁵ De nī jica yā jacū cā, de nī jēcuiñī jítí yā nī ntuu yā nūū yā nūū ñúhún. De nī jicān táhvi yā nūū Yāā Dios jā tú cuu de mā cúndoho yā tūndóhó jā vají síqui yā.

³⁶ De suha nī ncāhān yā: Tatá maá sá, ndihi-ni tiñu cuu sáhá maá ní. De sáhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quijí síqui sá. Sochi nsūū jā cúni maá sá, chi jā cúni maá ní ná cóo, ncachī yā.

³⁷ De nī nenda yā nūū ndinúni tēe scuāha jín yā, de nī jinī yā jā quixín ndá dē. De nī ncāhān yā jín Pedro: Simón, ¿á jā quixín nū? ¿A nduú ní ncúu cundito nú jín nī vísō iin hora?

³⁸ Coo ndito ini ndá nú de cācān táhvi nū jā chindeé yā ndóhó tácuā mā cōtó túni jāñēhén ndóhó jā sáhá nú cuāchi. Chi cúni ndija ánō nū squíncuu vāha nú, sochi yiqui cúñu nú chi nduú fuerza, ncachī yā.

³⁹ De nī jēhēn tucu yā, nī jicān táhvi yā, de suni tūhun ñúcuán nī ncāhān yā.

⁴⁰ De nī nenda tucu yā nūū dē, de nī jinī yā jā quixín tucu ndá dē, chi ndasí jíhi dē māhná. De nduú cā ní nīhīn ndá dē tūhun scócóo dē nūū yā.

⁴¹ De nī nenda yā vuelta ūni, de nī ncāhān yā jín ndá dē: Mitan de cūsūn

ndá nú-ni cā de natātú nú. De nduú chi ja nī ncuu, chi ja nī nquenda hora, de nduhū, Yāā nī nduu tēe, natūu nī de tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhū.

⁴² Nacuiñi ndá nú, chi ja vāji tēe nastūu nduhū, de cōhōn jín dē, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³ De juni súcuan cáhān cā yā, de nī nquenda-ni Judas, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jín yā. De vāji cuāhā tēe jín dē, ndíso ndá dē espada jín ñutun. Chi ndá sūtū cúnáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī nteñíñú ndá tēe ñúcuán.

⁴⁴ De Judas, tēe jā nastūu yā, ja nī jēhe dē iin seña nū ndá tēe ñúcuán, chi nī ncachī dē: Tēe jā techuhú nī, ñúcuán cúu. Tiin ndá nú quihīn nū jín, de mā siáa cuiti nū, ncachī dē.

⁴⁵ De nī nquenda dē nū Jesús, de nī ncāhān dē jín yā: Maestro, Maestro, ncachī dē. De nī ntechuhú dē yā.

⁴⁶ De ndá cā tēe ñúcuán nī ntiin dē yā, de cuāhān dē jín yā.

⁴⁷ De iin tēe íyó jín yā nī ntavā dē espada dē, de nī jehndē dē sōho iin mozo maá sūtū cúnáhnú cā.

⁴⁸ De nī ncāhān Jesús jín nchivi cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā vāji ndá nú jín espada jín ñutun jā tiin ndá nū nduhū, á naá cúu?

⁴⁹ Ndácá quivī nī iyo nī jín ndá nú inī templo cáhnú, nī stéhēn nī tūhun, de nduú ní ntiin ndá nú nduhū. De súcuan sáhá ndá nú tácu quee ndaā jā cáhān tutū īi, ncachī yā.

⁵⁰ Ñúcuán de ndihi tēe scuáha jín yā, nī sndóo dē yā, de nī jinu dē cuāhān dē.

Tēe suchí jā ní jinu

⁵¹ De iin tēe suchí níquín dē yā cuāhān dē jín yā. De nījin dē iin sahma cuijín-ni,

chi íyó ñíí dē. De nī ntiin ndá tēe ñúcuán dē.

⁵² De maá-ni sahma cuijín ñúcuán nī nihīn ndá. De nī jinu ñíí dē cuāhān dē.

Jā ní iñi Jesús nū junta ndá tēe cúnáhnú cā

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Ñúcuán de cuāhān ndá dē jín Jesús nū sūtū cúnáhnú cā. De ndácá sūtū cúnáhnú jín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu jín ndá tēe stéhēn ley janahán, nī ncutútú dē.

⁵⁴ De Pedro chi jícá-ni níquín dē yā, de nī nquenda dē inī patio sūtū cúnáhnú cā. De nī jēcundeē dē jín ndá policía, násaā dē nū ñúhūn.

⁵⁵ De ndá sūtū cúnáhnú jín ndihi tēe sáhá junta cúnáhnú cā, nī nducú dē cuāchi síquī Jesús, chi cahni dē yā cúni dē. Sochi nduú ní nihīn ndá dē.

⁵⁶ Chi cuāhā dē nī ncāhān tūhún dē síquī yā, sochi nduú ní nquétáhān tūhun jā ní ncāhān ndá dē.

⁵⁷ Ñúcuán de nī nacuiñi sava dē, de nī ncāhān tūhún dē cuāchi síquī yā, ncachī dē:

⁵⁸ Ndá máá sá nī jini sá jā ní ncāhān dē jā canī dē templo yáhá jā ní ncuvāha jín ndahá tēe, de nūū únī quivī de nasáhá dē incā jā má cúvāha jín ndahá tēe, ncachī ndá dē.

⁵⁹ De nī jín tūhun yáhá de nduú ní nquétáhān tucu tūhun jā cáhān ndá dē síquī yā.

⁶⁰ Ñúcuán de sūtū cúnáhnú cā nī nacuiñi dē nū nchivi cuāhā, de nī jicā tūhún dē Jesús: ¿Nūcu nduú cáhān cuiti nū? ¿A íyó ndāā jā cáhān ndá tēe yáhá síquī nū? ncachī dē.

⁶¹ Sochi maá yā nduú ní ncāhān yā, chi nduú ní náscócóo cuiti yā. De sūtū cúnáhnú cā nī jicā tūhún tucu dē yā: ¿A maá nú cúu Cristo, Sēhe Yāā vāha jā cúnáhnú? ncachī dē.

⁶² De nī ncāhān yā: Suu cúu nī. De cunī nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, cundēē nī lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji nī ichi andiví jíin vīcō, ncachī yā.

⁶³ Nūcuán de sūtū cúñáhnú cā nī ndatá dē-nī sahma dē jā ní nquītī inī dē, de nī ncāhān dē: ¿Nā testigo cā jíni nūhún ó túsaá?

⁶⁴ Chi ja nī jini ndá nú jā cáhān dē tūhun nāvāha jā quitī inī Yāā Dios, chi sáhá dē maá dē Sehe Yāā Dios. ¿De nāsa jáni inī ndá nú? ncachī dē. De ndihi dē nī ncāhān dē jā ná cúu yā.

⁶⁵ De sava dē nī ntiví sií dē nūū yā, de nī jasí dē sahma nūū yā, de nī jēhe dē jiquí yā, de nī ncāhān ndá dē jíin yā: Cachī ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachī dē. De ndá policía nī ncani dē nūū yā.

Jā ní ncachī Pedro jáá nduú jíni dē yā

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62;
Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ De ndēē Pedro inī patio ichi chíjin nūū íyó Jesús. De nī nquenda iin ñahan sátínú vehe sūtū cúñáhnú cā.

⁶⁷ De nī jini ña nūū dē jā ndēē dē násaā dē yúñúhūn. De nī ndēhé vāha ña nūū dē, de nī ncāhān ña: Ndóhó chi suni nī jica nú jíin Jesús, tēe nūū Nazaret, ncachī ña.

⁶⁸ De maá dē nduú ní ncachī dē, chi nī ncāhān dē: Nduú jíni nī dē, de nī nduú jíni nī nā tūhun cáhān nū, ncachī dē. De nī nquee dē viéhé tāvēhé, de nī ncana-ni lohló.

⁶⁹ De ñahan sátínú nūcuán, nī jini tucu ña nūū dē, de nī nquijéhé ña cáhān ña jíin ndá nchiví jā íyó nūcuán: Tēe yáhá chi suni táhān ndá tēe nūcuán cúu, ncachī ña.

⁷⁰ Sochi nduú ní ncachī tucu dē. De nī ncunúú jacū cā, de nchiví íyó nūcuán nī ncāhān tucu ji jíin Pedro: Jāndáā ndija jā suni táhān ndá dē cúu nú, chi tēe Galilea

cúu nú, de iin nuú-ni cáhān nū jíin ndá dē, ncachī ji.

⁷¹ Sá de nī nquijéhé dē cáhān téyíí dē jā ná cundēē cuāchi síquī dē de tú nduú cáhān ndāā dē: Nduú jíni cuitī nī tēe nūcuán jā cáhān ndá nú tūhun dē, ncachī dē.

⁷² Nūcuán de nī ncana-ni lohló vuelta ūū. De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān Jesús jíin dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló vuelta ūū, de yūhú nú de cachī nū ūni vuelta jáá nduú jíni nū nduhū, ncachī yā. De nī nacani inī dē síquī tūhun nūcuán, de nī jacu dē.

Jā ní iñi Jesús nūū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14;
Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

15 De tá nī ncunijin, de ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, jíin ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, de nī scáni táhān dē tūhun. De nī juhni ndá dē Jesús de cuāhān dē jíin yā nūū Pilato, tēe cúu gobernador.

² De Pilato nī jicā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchiví hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū.

³ De ndá sūtū cúñáhnú nī ncāhān dē cuāhā cuāchi síquī yā.

⁴ De Pilato nī jicā tūhún tucu dē yā: ¿Nūcu nduú cáhān cuitī nū? ¿A nduú jíni nū jā cuāhā cuāchi cáhān ndá dē síquī nū? ncachī dē.

⁵ Sochi nduú ní ncāhān cuitī yā nī iin tūhun jíin dē. De nī nsāhvi ndasí inī Pilato ndéhé dē nūū yā.

Jā ní nsāhá ndāā ndá dē jā cahni dē yā

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25;
Jn. 18.38-19.16)

⁶ De íyó costumbre Pilato jā ndācá vico pascua siáā dē iin tēe yíhí vecāa, nā-nī tēe cúní nchiví.

⁷ De íyó iin tēe nání Barrabás, yíhí dē vecāa jín ndá táhán dē síquí já ní nenda ndá dē síquí gobierno de ní jahní ndá dē ndiyi.

⁸ De ní nquenda nchiví cuāhā, de ní ncāhān jī jín Pilato já ná sáhá dē tá-ni íyó costumbre dē.

⁹ De ní ncāhān Pilato jín jī: ¿A cúní ndá nú já siáa ní tēe cúu Rey ndá ndóhó nchiví hebreo? ncachí dē.

¹⁰ Súcuán ní ncāhān dē, chí cúní dē siáa dē Jesús. Chí já ní jicūhun iní dē já ní ncucuásún iní ndá sūtū cúnáhnú, de já núcuán ní nasiáha ndá dē yā nū dē.

¹¹ Sochi ndá sūtū cúnáhnú ní scāhān dē nchiví cuāhā já vāha cā ná cācān jī já siáa Pilato Barrabás.

¹² Núcuán de ní jīcā tūhún tucu Pilato: ¿Túsaá de nāsa cúní ndá nú já sáhá ní jín tēe já cáchí ndá nú já cúu dē Rey ndá ndóhó nchiví hebreo? ncachí dē jín jī.

¹³ De ní ncana jee ndá jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachí jī.

¹⁴ De ní ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchí ní nsáhá dē túsaá? De ndá nchiví ní ncana jee tucu jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachí jī.

¹⁵ De Pilato chí cúní dē já cusí iní nchiví jín dē, de ní nsíáa dē Barrabás. Núcuán de ní ndacu dē já ná cāni ndá soldado Jesús, sá de cata caa dē yā yīcā cruz.

¹⁶ Núcuán de ndá soldado cuāhān dē jín yā, de ní nquívi dē patio maá palacio. De ní nastútú dē ndíhi táhán dē.

¹⁷ De ní nchuhun ndá dē yā iin sahma cuahá ndíhí já cúu sahma rey. De ní nsáhá dē iin corona iñu, ní nchuhun dē xīnī yā.

¹⁸ Núcuán de ní ncāhān sácá ndá dē jín yā: Nācā vāha rey cúu Rey nchiví hebreo, ncachí dē.

¹⁹ De ní ncuun dē ñutun xīnī yā, de ní ntiví síf dē nū yā, de ní jēcuñí jítí ndá dē nū yā, sáhá dē já chínúhún dē yā.

²⁰ De tá ní ncuu ní nsáhá sácá dē yā, de ní ntavā dē sahma cuahá ndíhí, de ní nachuhun dē yā sahma maá yā. De ní ntavā ndá dē yā cuāhān dē jín yā já cata caa dē yā yīcā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz

(Mt. 27.32-44;

Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹ De iin tēe nání Simón ñuū Cirene, tēe cúu tatá Alejandro jín Rufo, vāndijí dē já ní jēhēn dē rancho. De ní ncāhā dē núcuán, de ní ntee ndá soldado tiñu dē já cuiso dē cruz yā.

²² De cuāhān ndá dē jín yā iin lugar nū nání Gólgota, de tūhun núcuán cáhān: Lugar Yiqui Xíní.

²³ De ní jēhe ndá dē vino já ní nsacā nuu jín sūja ũguā já coho yā, sochi nduú ní jíhí yā.

²⁴ De ní jata caa ndá dē yā yīcā cruz. De ní nsáhá dē suerte síquí nāsa nīhīn iin iin dē sahma yā.

²⁵ De cahīn ní jata caa dē yā.

²⁶ De tūhun já ní ntee dē xīnī cruz já cáhān nā síquí ní jíhí yā, súcuán cáhān: Yáhá cúu Rey nchiví hebreo, cáchí.

²⁷ De suni ní jata caa ndá dē ũū tēe cuíhná yīcā ũū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sátín yā.

²⁸ De ní nquee ndā tūhun já cáhān tutū ī: Ní squétáhán ndá dē yā jín ndá tēe nēhén, cáchí.

²⁹ De nchiví já yáha núcuán, scuícó jī xīnī jī, de ní ncāhān yīchí jī jín yā: Jājān. Ndóhó chí cáhān nū já caní nū templo cāhnú, de nū ũnī quívi de nasáhá nú.

³⁰ Túsaá de scácu nú maá nú, de nuu nú yīcā cruz vii, ncachí jī.

³¹ De suni súcuán ní ncāhān catá ndá sūtū cúnáhnú jín ndá tēe stēhēn ley janahán, de cáhān ndá máa dē: Tú incā nchiví ní scácu dē, ¿de nūcu nduú cúu scácu dē maá dē mitan?

³²Tú cunī ō jā Cristo, Rey nchivī Is-
rael, nuu dē yicā cruz mitan, ñúcuán de
candíja ó, ncachī ndá dē. De ndúu tēe jā
ndíta caa jíin yā yicā cruz, suni sūcuán
nī ncāhān yīchī dē jíin yā.

Jā ní jīhi Jesús

(Mt. 27.45-56;

Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³De tá nī ncuu cahūxī ūū, de nī
ncuneē ní cáhnú jondē cahūnī.

³⁴De tá nī ncuu cahūnī, de nī ncana
jee Jesús: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani?
ncachī yā. De tūhun ñúcuán cáhān: Yāa
Dios maá sá, Yāa Dios maá sá, ¿nūcu nī
sndóo ní sāán?

³⁵De sava nchivī íñí ñúcuán, nī jini ji
jā cáhān yā, de nī ncāhān ji: Cunini ndá
nú, chi cána dē Elías, tēe nī nacani tūhun
Yāa Dios janahán, ncachī ji.

³⁶De nī jinu iin tēe, nī jēchundaji dē
iin cāchī nūū vinagre iyá. De nī ntee dē
xīnī iin ñutun, de nī ntee dē yuhú yā jā
coho yā. De nī ncāhān dē: Ná cūndēhé
ó tú quiji Elías snúu dē tēe yáhá, ncachī
dē.

³⁷De maá Jesús nī ncana jee yā, de nī
jīhi yā-nī.

³⁸Sá de sahma jā ndíta caa jā ndási
nūū cuarto īi ini templo cáhnú, nī ndātā
sava sava jondē xīnī jíin jondē jēhē.

³⁹De tēe Roma jā cúu capitán, íñí dē
nūū yā, de nī jini dē jā ní ncana jee yā de
nī jīhi yā. De nī ncāhān dē: Jāndāa ndija
jā Sēhe Yāa Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.

⁴⁰De suni íñí sava ñahan, ndéhé jícá
ña. De ūnī ña cúu María ñuū Magdala,
jíin María naná José jíin Jacobo suchí,
jíin ñahan nání Salomé.

⁴¹De ndá ñahan yáhá nī niquīn ña yā,
de nī nchindeé ña yā tá nī jica yā región
Galilea. De suni íñí cuāhā cā ndá ñahan
jā ní nquiji jíin yā Jerusalén.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61;

Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴²De nī ñini quīvī ñúcuán. De quīvī
sátūha cúu, chi stēen cúu quīvī nátātú.

⁴³De nī nquenda José, tēe ñuū Ari-
matea. De cúu dē iin tēe cūñáhnú nūū
junta cūñáhnú cā. De suni ñúhún ini dē
jā quiji quīvī jā tatúní Yāa Dios. De nduú
yúhú dē chi nī nquivi dē nūū Pilato, de
nī jicān dē yiqui cúūu Jesús.

⁴⁴De Pilato chi nī nsāhvi ini dē jā
ñamā nī jīhi yā. De nī ncana dē capitán,
de nī jicā tūhún dē tēe ñúcuán tú ja nī
jīhi yā.

⁴⁵Ñúcuán de nī ncucáhnú ini dē jā
ní ncāhān capitán jíin dē, de nī jēhe dē
tūhun jā snúu José yiqui cúūu yā.

⁴⁶De nī jeen José iin sahma cuijín
váha. De nī snúu dē yiqui cúūu yā, de
nī nchusúcún dē sahma ñúcuán. De nī
nchiyuhū dē yā ini iin yavī ndiyi jā ní
ncaān yicā iin cava. De nī jasi dē iin yūū
yuhú yavī ñúcuán.

⁴⁷De María ñuū Magdala, jíin María
naná José, nī jini ndúu ña nūū ní
nchiyuhū dē yā.

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 De nī ñini quīvī nátātú, de María
ñuū Magdala, jíin María naná Ja-
cobo, jíin Salomé, nī jeen ndá ña ndācá
perfume jā quíchīhi ña yiqui cúūu yā.

²De jānehēn quīvī domingo, tá cáta
nquenda ncandii, de nī nquenda ndá ña
nūū yíyuhū yā.

³De nī ncāhān ndá ña: ¿Ní nihīn ō
tēe jā sāhā jíyo yūū ndási yúyavī yáhá?
ncachī ña.

⁴De nī nūcūndēhé ndá ña, de nī jini ña
ja nī ncujiyo yūū cáhnú ñúcuán.

⁵De nī nquīvī ndá ña ini yavī ndiyi. De
nī jini ña iin ángel Yāa Dios jā cáá tá cáá
tēe suchí, ndéé yā lado cuáhá, ñúhún yā

iin sahma cuijín cání. De ní nchūhú ndá ña.

⁶De ní ncāhān yā jín ña: Mā cūyūhú ndá nú. Chi nánducú ndá nú Jesús ñuū Nazaret, Yāā ní jīhī yīcā cruz. Nduú cā yā yáhá, chi ja ní natecū yā. Yáhá cūndēhé nú nūú ní jaquín ndá dē yā.

⁷Cuānohōn ndá nú túsaá, de cachī nū nūú ndá tēe scuáha jín yā, jín nūú Pedro, jā xihna cá maá yā jínū Galilea, sá de cuēē ndá máá nú. De ñúcuán cunī nū nūú yā, tá cúu nūú ní ncāhān yā jín nú jondē saá, ncachī ángel.

⁸Ñúcuán de ní nquee ndá ña nūú ní nchiyuhū yā, de jínū ña cuāhān ña. Chi quísi ña jā yúhú ña. De nduú ní ncáchī cuiti ña nūú ni iin, chi yúhú ndá ña.

**Jā ní nenda nijin yā nūú
María ñuū Magdala**

(Jn. 20.11-18)

⁹De Jesús ní natecū yā jānehēn quīvi domingo. De xihna cā nūú María ñuū Magdala ní nenda nijin yā, ñahan jā ní ntavā yā ūjā tāchī inī.

¹⁰De cuānohōn ña cuācachī tūhun ña nūú ndá tēe jā ní jica jín yā, jā ní nenda nijin yā nūú ña. De cúcuécá inī ndá dē de jácu ndá dē.

¹¹De tá ní jini ndá dē tūhun jā ní jini ña nūú yā jā tēcū yā, de nduú ní ncándíja dē tūhun cáhān ña.

**Jā ní nenda nijin yā nūú
ūū tēe scuáha jín yā**

(Lc. 24.13-35)

¹²Ñúcuán de ní nquee ūū táhān tēe ñúcuán, jica dē cuāhān dē ichi rancho, de sín modo ní nquenda nijin yā nūú dē.

¹³De ní ndicó ndúú dē, de ní ncachī tūhun dē nūú ndá cā táhān dē. De nduú

ní ncándíja tucu táhān dē jā cáhān ndúú dē.

Jā ní ntetínú yā dē jā nacani dē tūhun

(Mt. 28.16-20;

Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴De cuéé cā de ní nenda nijin yā nūú ndihúxī iin dē, ndēē ndá dē nūú mesa yáji dē stāā. De ní ncāhān yā nūú dē, chi nihin inī ndá dē jāā nduú cándíja dē tūhun jā ní ncāhān ndá táhān dē jā ní natecū yā ní jini dē yā.

¹⁵De ní ncāhān yā jín dē: Cuáhān ndá nú ní ñayiví, de nacani nú tūhun ní nūú ndācá nchivī nāsa scācu ní ji.

¹⁶De nchivī jā cándíja de cuenduté ji, chi cācu ji. De nchivī jā má cándíja, chi tātū tāhvī ji.

¹⁷De nchivī cándíja, sáhá ji ndá tiñu ñáhnú yáhá jā stēhēn jā íyó ní jín ji: Jín síví ní de tavā ji ndá tāchī inī nchivī. De cáhān ji quéhēn yuhú jée.

¹⁸De tú ní ntiin ji cōō, á ní jihī ji veneno, de mā sáhá daño jín ji. De suni tee ji ndahá ji nchivī cúhū, de nduvāha, ncachī yā jín ndá dē.

Jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví

(Lc. 24.50-53; Hch. 1.9-11)

¹⁹Ñúcuán de tá ní ndihī ní ncāhān maá Jētohō ō jín ndá dē, de ní ndaa yā cuānohōn yā andiví, de ní jēcundēē yā lado cuáhá Yāā Dios nūú cúnáhnú yā.

²⁰De ndá máá dē ní nquee dē, ní nacani dē tūhun yā ndācá lado nāsa scācu yā nchivī. De maá Jētohō ō ní nchindeē ní nchituu yā ndá dē. De ní jēhe yā fuerza jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú jā stēhēn jā íyó ndāā tūhun yā jā nācani ndá dē. De ní ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN LUCAS

1 Cuāhā tēe ni nducú ndéé dē ni ntavā vāha dē historia Jesús, ndācá tiñu jā ní nsāhá yā ni jini ndācá ó.

²De ni ntee ndá dē ndá tūhun jā ní ncachī tūhun ndá nchivī nū ō, jā ní jini ji tiñu ñúcuán jondē tá ni nquijéhé, de ni nacani ji tūhun yā.

³De saán, suni ni nanducú vāha sá ndá tūhun yā jondē tá ni nquijéhé. De ni jani iní sá jā suni vāha jā tee cájí sá ndācá tūhun yáhá nū ní, amigo Teófilo.

⁴De súcuán de cuni ní jā íyó ndāā ndācá tūhun jā ní ncachī tūhun ndá ji nū ní.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Juan tēe scuénduté

⁵Tiempo jā ní ncuu Herodes rey Judea, de ni íyo iin sūtū nchivī hebreo, nání dē Zacarías, de grupo Abías cúu dē. De ñasíhí dē nání ña Elisabet, de suni tatā maá sūtū Aarón cúu ña.

⁶De ndúú dē chi nchivī ndāā cúu dē nūū Yāā Dios, de vāha ndāā squíncuu dē tiñu jā ndācu ley maá Jētoho ō Yāā Dios, jini ndá nchivī.

⁷De nduú nā sēhe dē íyó, chi ñahan númā cúu Elisabet, de ja ñáhnú ndúú dē.

⁸De iin quiví de sátínú Zacarías nūū tiñu jā cúu dē sūtū nūū Yāā Dios, chi ni nquenda quiví jā ndiví grupo dē.

⁹De ni nsāhá ndá dē suerte tá cúu nūū íyó costumbre ndá sūtū. De ni nsāhá to-car Zacarías jā quiví dē iní cuarto ii templo Jētoho ō Yāā Dios, de teñuhūn dē incienso.

¹⁰De hora jā cáyū incienso, de ndá nchivī cuāhā íní ji yātā templo, jicān táhvi ji.

¹¹De ni nquenda iin ángel maá Jētoho ō nūū Zacarías, íní yā lado cuāhá altar nūū cáyū incienso.

¹²De ni ncunēhén iní Zacarías jā ní jini dē nūū yā, de ni nchūhú ndasí dē.

¹³De ni ncāhān ángel jín dē: Zacarías, mā cúyūhú nú, chi mitan de sāhá Yāā Dios jā ní jicān táhvi nū. De ñasíhí nú Elisabet, scácu ña iin sēhe yíí, de scúnani nú ji Juan.

¹⁴De cusii ndasí iní nū. De cuāhā nchivī cusii iní jā cacu ji.

¹⁵Chi cuñáhnú sēhe nú sāhá maá Yāā Dios. De mā cōhó ji vino ni ntexéén, de cunuú maá Espíritu Santo jín ji jondē nchāha ca cacu ji.

¹⁶De sāhá ji jā cuāhā nchivī nación nū Israel ndicó iní ji nūū Jētoho ji Yāā Dios.

¹⁷De xihna cā Juan quiiji, nacani tūhun Jētoho ō Jesús, sá de quiiji maá yā. De sāhá ji tá cúu nūū ní nsāhá Elías, tēe ni nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, de cunevāha ji poder jā nacani ji tūhun, tá cúu nūū ní nevāha Elías. De sāhá ji jā ndācá yuvá ndumaní dē jín sēhe dē. De suni sāhá ji jā nchivī ñihin iní cuetáhvi ji nūū Yāā Dios, nduu ji nchivī ndāā. Súcuán sāhá tūha ji nchivī tácu candíja ji maá Jētoho ō Jesús tá quiiji yā, ncachī ángel.

¹⁸De Zacarías ni jicā tūhún dē yā: ¿Nāsa cucáhnú iní sá tú jāndāā cúu? Chi tēe ñáhnú cúu sá, de suni ñáhnú ñasíhí sá, ncachī dē.

¹⁹De ni ncāhān ángel jín dē: Maá ni cúu Gabriel, de íyó ni nūū Yāā Dios, jétínú yā nduhū. De ni ntetínú yā nduhū vāji ni jā cāhān ni jín nú, de nācani ni tūhun vāha yáhá nūū nū.

²⁰De síqui jāá nduú ní ncándíja nú tūhun jā ní ncāhān ni, de cuñíhín nú, de mā cúu cā cāhān nū, chi jondē tá cacu sēhe nú jín ña. De quee ndāā ndija tūhun jā cāhān ni yáhá tá quenda quiví, ncachī ángel.

²¹De ndá nchivī íní yātā templo, ndétu ji Zacarías, de jáni iní ji nā cuá cúu jā cúcuéé dē iní cuarto ii templo.

²² De tá nī nquee dē, de nduú cā ní ncúu cāhān dē jín ji. De nī jicūhun inī ji jā inī templo nī jinī nijin dē iin jā ní stēhēn yā nūū dē. De maá seña-ni cā ní nsāhá dē nūū ji, chi nī ncuñhín dē.

²³ De tá nī jinu quivī jā sātínū dē inī templo, de cuānohōn dē vehe dē.

²⁴ De nī ncuu jacū quivī, de ñasíhí dē Elisabet nī jicūhun sēhe ña. De nī nquendōo ña vehe ña ūhūn yōō jāá nduú cā ní jēhēn ña. De jání inī ña:

²⁵ Súcuán nī nsāhá maá Jētoho ō jín nī, de nī ncandēē yā tūhun jā cúcanoō nī nūū nchivī jāá nduú sēhe nī, jání inī ña.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Jesús

²⁶ De nūū ínū yōō, de nī ntají Yāa Dios ángel Gabriel, nī jēhēn yā iin ñuū nání Nazaret, ndáñúū Galilea.

²⁷ De nī jēhēn yā nūū iin ñahan lúlí jā nání María. De ja nī ncundaā jā cueca iin tēe nání José ña, de tatá rey David cúu dē.

²⁸ De nī nquivī ángel nūū ndēē ña, de nī ncāhān yā: Ncu tandii, de nācā ndetū tāhvī nū. Chi maá Jētoho ō Yāa Dios íyó yā jín nū, de nī nsāhá yā jā ndetū ndasí cā nū nūū ndá cā ñahan, ncachī yā.

²⁹ De tá nī jinī ña nūū ángel, de nī ncunēhén inī ña jā súcuán cāhān yā, de nī jani inī ña nūcu cāhān yā súcuán jín ña.

³⁰ De nī ncāhān cā ángel jín ña: Mā cúyūhú nū María, chi nī nsāhá Yāa Dios jā váha ndóhó.

³¹ De jicūhun sēhe nū de scácu nū iin sēhe yíí, de scúnaní nū ji Jesús.

³² De cuñáhnú ji, de cunaní ji Sēhe Yāa cúñáhnú ndasí. De maá Yāa núcuán jā cúu yā Jētoho ō sāhá yā jā cuu ji rey, tá cúu tatá ji David jā ní ncuu dē rey.

³³ De níí cání tatúní ji nūū nchivī nación nū Israel. De mā ndihí cuiti jā tatúní ji, ncachī ángel.

³⁴ Núcuán de nī jicā tūhún María yā: ¿Nāsa coo tiñu jā ní ncāhān ní? Chi ncháha ca coo yíí sá, ncachī ña.

³⁵ De nī ncāhān ángel: Maá Espíritu Santo sāhá jā jicūhun sēhe nū, de poder maá Yāa cúñáhnú ndasí sāhá iin tiñu ñáhnú jín nū. De jā núcuán maá sūchí iī jā cacu, quihí cuenta ji nūū Yāa Dios, de cunaní ji Sēhe Yāa Dios.

³⁶ De suni cāchí tūhun nī nūū nū jā táhán nū Elisabet, suni scácu ña iin sēhe yíí, vísō jā ñáhnú ña. De mitan íyó ínū yōō jāá nduú cā cāhān nchivī jā cúu ña ñahan nūmā.

³⁷ Chi ndihi-ni cuu sāhá Yāa Dios, de nduú ni iin íyó jā má cúu sāhá yā, ncachī ángel.

³⁸ Núcuán de nī ncāhān María: Cuu túsaá, de ná sāhá sá ndacá jā ndácu Jētoho ō Yāa Dios, de ná cóo jín sá tá nī ncachī ní, ncachī ña. Sá de cuāhān-ni ángel.

Jā ní jēndēhé María Elisabet

³⁹ De nī ncuu jacū quivī, de ñamā cuāhān María, nī ncaa ña yucu cuāhān ña iin ñuū región Judea.

⁴⁰ De nī jinū ña vehe Zacarías, de nī ncāhān jítáhán ña jín Elisabet.

⁴¹ De tá nī jini Elisabet jā cāhān María jín ña, de sūchí núhún chijin ña nī ncandā ji-ni. De nī ncunuú Espíritu Santo jín ña.

⁴² De nī ncāhān jee ña: Nī nsāhá Yāa Dios jā ndetū cā cúu nū nūū ndá cā ñahan, jín jā coo ndetū ndasí sēhe nū.

⁴³ ¿De nāsa cúu jā ní nquenda naná Jētoho ni nūū ni? Chi nduú ná cúu cuiti nī.

⁴⁴ Chi tá nī jini nī tūhun jā ní ncāhān nū jín nī, de sūchí núhún chijin nī nī ncandā ji-ni jā cúsi inī ji.

⁴⁵ De nācā ndetū nū jā ní ncandíja nū, chi quee ndaā ndacá tūhun jā ní ncāhān Jētoho ō Yāa Dios jín nū, ncachī Elisabet.

⁴⁶ Núcuán de nī ncāhān María:

Cáhān ni jā cúnáhnú ndasí maá Jētohō ō
Yāā Dios,

⁴⁷ de cúsii inī ni jín maá yā jā scácu yā
nduhū.

⁴⁸ Chi nī nsāhá yā cuenta nduhū, vísō
nduú cúnáhnú nī.

De ná squíncuu nī jā ndácu yā.

De jondē mitan de ndá nchivī jā nacacu,
cāhān jī jā ndetū ndasí nī.

⁴⁹ Chi Yāā tīn ndihi-ni poder, nī nsāhá
yā tīnu nāhnú jín nī.

De Yāā īi Yāā ndoo cúu yā.

⁵⁰ De ní cání cundáhvī inī yā ndá nchivī
jā ndíhvi inī jī jā má stívī jī nūū yā.

⁵¹ Nī nsāhá yā tīnu nāhnú jín poder yā,
chi nī scúnu yā ndá nchivī sáhá vīxī maá,

⁵² de ndá nchivī cúnáhnú, nī ncandēē yā
jā cúnáhnú jī.

De nchivī ndáhvī, chi nī nsāhá nāhnú yā
jī,

⁵³ de nchivī jīhī sōco, nī jēhe yā jā caji
vāha jī,

de nchivī cuicá, chi nī natajī yā jī sūcuán-
nī.

⁵⁴ De nī nchindeē nī nchituu yā yóhō
nchivī nación Israel, jā cúu ó mozo
yā,

chi nduú náā inī yā jā cundáhvī inī yā
yóhō.

⁵⁵ Chi sūcuán nī nquee yuhú yā nūū
ndācá tatā ō,

nūū Abraham jín ndācá tatā dē jā coo
nī cání.

Ncachī María.

⁵⁶ De nī ndēē ña jín Elisabet tá ūnī
yōō. Sá de cuānohōn ña vehe ña.

Jā ní ncacu Juan tēe scuénduté

⁵⁷ De nī nquenda quīvī jā scácu Elisa-
bet sēhe ña, de nī scácu ña iin sēhe yíí.

⁵⁸ De ndá nchivī ndēē ñatin jín ña jín
ndá táhān ña, nī jinī jī jā ní ncundáhvī
ndasí inī Yāā Dios ña, de nī nquenda jī
nī ncāhān jī tūhun sīi jín ña.

⁵⁹ Nūcuán de nūū únā quīvī jā ní ncacu
jī, de nī jēhēn ndá nchivī nī nsāhá jī

circuncidar sūchí níquín nūcuán. (De
nūcuán cúu iin tunī nūū yiqui cúnu ndá
sūchí yíí hebreo jā stēhēn jā cúu jī nchivī
Yāā Dios.) De scúnánī jī sūchí nūcuán
sívī tatá jī Zacarías nīcu.

⁶⁰ De nī ncāhān naná jī: Mā cúu, chi
Juan cunánī jī, ncachī ña.

⁶¹ De nī ncāhān ndá jī jín ña: ¿De
nūcu? De nduú nī iin táhān nú nánī
sūcuán, ncachī jī.

⁶² Nūcuán de jín seña nī jicā tūhún
ndá jī tatá sūchí nūcuán nāsa cúnī dē jā
cunánī jī.

⁶³ De nī jicān dē iin tutū, de nī ntee dē:
Juan cunánī jī, cáchī. De ndācá nchivī nī
nsāhvi inī jī nī jinī jī.

⁶⁴ De nī nacahān-ni Zacarías jā ní
ncuñíhín dē, de nī nquijéhé dē cāhān dē
jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios.

⁶⁵ De ndá nchivī ndēē ñatin jín dē, nī
nsāhvi ndasí inī jī. De ní yucu región
Judea nī jītē nuu ndá tūhun yáhā jā
sūcuán nī ncuu.

⁶⁶ De nchivī jā ní jinī tūhun, nī nqui-
jéhé jī nácani inī jī, de jicā tūhún táhān
jī: ¿Nāsa coo tá cuahnu sūchí yáhā?
ncachī jī. Chi maá Jētohō ō Yāā Dios nī
nsāhá yā jā vāha ndasí jī.

Tūhun vīi jā ní nacani Zacarías

⁶⁷ De tatá jī Zacarías nī ncunuú Es-
píritu Santo jín dē, de nī nacani dē
tūhun jā ní stēhēn Yāā Dios nūū dē:

⁶⁸ Nācā vāha ndasí Yāā cúu Jētohō ō, suu
Yāā Dios maá ó nchivī Israel,
chi nī nquijī yā nūū ō jā cúu ó nchivī yā,
de nī scácu yā yóhō.

⁶⁹ De nī jani yā iin Yāā íyó poder jā scácu
yóhō,

de Yāā nūcuán cacu nūū tatā maá mozo
yā rey David.

⁷⁰ Chi sūcuán nī nquee yuhú yā, de nī
nacani ndá tēe ndoo jā ní nacani
tūhun yā janahán.

⁷¹ De nī ncāhān ndá dē jā scácu yā yóhó nūū ndá jā jínī ūhvi yóhó, jín nūū ndá jā quítī inī nūū ō.

⁷² Chi nī ncundáhvī inī yā ndācá tatā ō, de nduú ní náā inī yā trátū ī yā.

⁷³ Chi suu trátū núcuán nī ncāhān téyí yā jín tatā ō Abraham,

⁷⁴ suu jā scácu yā yóhó nūū ndá jā jínī ūhvi yóhó,

tácu sáhá ō tiñu cúnī yā de mā cýūhú ō,

⁷⁵ de coo ndāā coo ndoo ánō ō jā cuetínú yā yóhó ndihi quivī jā cutecū ō.

⁷⁶ De ndóhó sūchí lúlí, cuu nú tēe nacani tūhun Yāā cúnáhnú ndasí.

Chi cosō nūū nú ichi nūū maá Jētoho ō Jesús, tácu sáhá tūha nú nchivī, sá de quiji yā.

⁷⁷ De cachī tūhun nú nūū nchivī maá yā jā scácu yā ji,

jín jā cune cáhnú inī yā nūū cuāchi ji.

⁷⁸ Chi Yāā Dios maá ō, vāha inī yā de cundáhvī inī yā yóhó.

Jā núcuán tají yā maá Yāā jā stúu inī ánō ō, quiji yā jondē andiví,

⁷⁹ tácu jicūhun inī ndá yóhó jā ndéē ō modo nūū neē nūū ja ñatin cuū ō.

De chuhun yā yóhó ichi nūū coo ndeē coo siī inī ō.

Ncachī Zacarías.

⁸⁰ De sūchí lúlí núcuán nī jahnu ji de nī jija ji jín tūhun yā. De nī iyo ji nūū ñuhun t́há jondē quivī jā ní nquenda ni-jin ji nūū nchivī Israel.

Jā ní ncacu Jesús

(Mt. 1.18-25)

2 De nī ncuu jacū quivī, de Augusto, tēe cúu rey, nī ndacu dē tiñu jā coo censo jā núcōsō sívī ndivii nchivī ní cáhnú nūū tátúnī dē.

² Yáhá cúu censo jā x́hna ñúhún jā ní nsáhá ndá dē tá nī ncuu Cirenio gobernador nación Siria.

³ De ndivii nchivī cuānohōn ji tá ñuū tá ñuū ji jā nacuāha ji sívī ji.

⁴ De saá-ni José nī nquee dē ñuū Nazaret ndáñú Galilea. De cuānohōn dē región Judea, de nī jinū dē ñuū Belén, jā cúu ñuū nī ncacu rey David janahán. Chi tatā David cúu dē.

⁵ De nī jēhēn dē tácu nacuāha dē sívī dē jín María, chi ja ñatin cundeē dē jín ña. De ñúhún sēhe ña nī nsáhá Espíritu Santo.

⁶ De juni íyó ndúū dē núcuán de nī nquenda quivī jā cacu sēhe ña.

⁷ De ní scácu ña sēhe yíí x́hna ñúhún ña, de nī nchusúcún ña ji sahma vítá, de ní jaquín ña ji inī iin tündōó nūū yáji quiti, chi nduú cā núne mesón cundeē ndá ña.

Jā ní nquenda ndá ángel nūū ndá pastor

⁸ De ñatin ñuū Belén íyó ndá tēe cúu pastor, de ní ñiñú jító ndá dē ticāchí dē jondē yucu.

⁹ De iin sanaā-ni de nī nquenda iin ángel maá Jētoho ō nūū dē, de nduva maá Jētoho ō nī jēndütē ní nūū íyó dē. De nī nchúhú ndasí ndá dē.

¹⁰ De nī ncāhān ángel núcuán jín dē: Mā cýūhú ndá nú, chi vāji nī jā cachī tūhun nī iin tūhun vāha nūū nū, de sáhá jā cusii ndasí inī ndācá nchivī:

¹¹ Chi mitan de inī ñuū David nī ncacu iin Yāā jā scácu ndá ndóhó, de maá Jētoho ō Cristo cúu yā.

¹² De yáhá cúu seña jā nanihín nū sūchí níquín núcuán, chi núsúcún ji sahma vítá, de cáá ji inī iin tündōó nūū yáji quiti, ncachī ángel.

¹³ De sanaā-ni de nī nquenda cuāhā cā ángel andiví, íñí ndá yā jín ángel núcuán, de cáhān ndá yā jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De suni cáhān yā:

¹⁴ Vii ndasí cúnáhnú maá Yāā Dios jā ndéē nūū sūcún.

De ná ndúvāha inī ndá nchivī ñayiví sáhá yā jā cúsiī inī yā jín ji. Ncachī ndá ángel.

¹⁵ Ñúcuán de cuānohōn ndá ángel andiví. De ndá tēe cúu pastor nī ncāhān dē jíín táhān dē: Ná cóhōn ñuū Belén, de cunī ō nā cuá cúu jā ní ncuu jā ní ncachī tūhun Jētoho ō nūū ō, ncachī ndá dē.

¹⁶ De ñamā cuāhān ndá dē, de nī nanihīn dē María jíín José jíín sūchí ñíquín, cáá ji inī tūndōō nūū yáji quití.

¹⁷ De tá nī jini ndá dē nūū ji, de nī nacani dē tūhun jā ní ncachī ángel nūū dē siqui sūchí ñíquín.

¹⁸ De nī nsāhvi inī ndá nchivī nī jini ji tūhun jā cáhān ndá tēe cúu pastor.

¹⁹ De María nī nchuhun inī ña ndācá tūhun yáhá, de nácani inī ña siqui.

²⁰ De cuānohōn ndá pastor, de cáhān ndá dē jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios siqui ndācá jā ní jini dē jíín jā ní jini dē, chi nī nquee ndaā ndá tūhun jā ní ncachī ángel nūū dē.

Jā ní stéhēn dē ji nūū Yāa Dios inī templo

²¹ De nī ncuu ūnā quivī jā ní ncacu yā, de nī nsāhá ndá dē circuncidar sūchí ñíquín ñúcuán. De nī scúnani dē ji Jesús, chi síví ñúcuán nī ncachī ángel nūū María jondē ncháha ca jicūhun ji.

²² De nī jinu quivī jā ní squíncuu ndá ña costumbre jā ndúndoo ndá ña nūū Yāa Dios, tá cúu nūū cáhān ley jā ní jēhe yā nūū Moisés. De nī jēhēn ndúū dē jíín ji Jerusalén tácuá stéhēn dē ji nūū Jētoho ō Yāa Dios.

²³ Súcuán nī nsāhá ndúū dē, chi yósō nūū tutū ley yā: Ndācá sūchí yíí jā cácu xihna ñúhún, quihi cuenta ji nūū Jētoho ō Yāa Dios, cáchi tutū.

²⁴ De suni cuāsōcō dē tá cúu nūū cáhān ley maá Jētoho ō: Sōcō ndá nú ūū livi á ūū paloma, cáchi tutū.

²⁵ De nī iyo iin tēe nání Simeón, ndéē dē Jerusalén tiempo ñúcuán. De tēe ndāā tēe chíñúhún vāha nūū Yāa Dios cúu dē. De ñúhún inī dē jā quenda maá Yāa jā

scácu ndá nchivī nación dē Israel. De maá Espiritu Santo íyó yā jíín dē,

²⁶ de ja nī ncachī tūhun yā nūū dē jā má cúu cuiti dē chi jondē cunī dē nūū Cristo jā tetínú maá Jētoho ō Yāa Dios.

²⁷ De nī stéhēn yā nūū dē jā quihīn dē templo quivī ñúcuán. De saá-ni tatá jíín naná sūchí ñíquín Jesús, nī nquivī dē templo jíín ji jā sáhá dē ji tá cúu nūū cáhān ley Moisés.

²⁸ De Simeón nī numi ndeē dē ji, de nī ncāhān dē jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios, de ncachī dē:

²⁹ Tātā Yāa Dios, mitan de cuu cuāha ní tūhun jā cuū sá da, chi ja nī ncusiī inī sá,

chi ja nī squíncuu ní tūhun jā ní nquee yuhú ní nūū sá jā cúu sá mozo ní.

³⁰ Chi nī jini jínúū sá nūū Yāa jā scácu ndá sáan.

³¹ De nī jani ní yā jā scácu yā ndá nchivī ñayiví.

³² De maá yā sáhá jā cutūu inī ánō nchivī ndācá nación,

tácuá jicūhun inī ji nāsa Yāa cúu ní.

De sáhá yā jā cuñáhnú nchivī maá ní Israel.

Ncachī Simeón.

³³ De José jíín naná ji nī nsāhvi inī ndúū dē nī jini dē tūhun yā jā ní ncāhān Simeón.

³⁴ De nī jicān táhvi Simeón jēhē ndá dē, de nī ncāhān dē jíín naná ji María: Sūchí yáhá vāji ji tácuá candíja cuāhā nchivī nación maá ó Israel, de cācu ji. De sava ji chi mā candíja ji, de tātū táhvi ji. Chi sūchí yáhá cúu ji Yāa jā ní ntetínú Yāa Dios, de vísō súcuán de squéne yichī cuāhā nchivī ji.

³⁵ De súcuán de tūu nijin nāsa jáni inī ndá nchivī. De maá nú chi tahúhvi ndasí inī nū jā cunī nū jā ndoho ji, ncachī Simeón.

³⁶ De suni íyó iin ñahan nácani tūhun Yāa Dios, nání ña Ana. De sēhe Fanuel, tatā Aser cúu ña. De ja ñáhnú ndasí ña.

De jondē tá lulí ña de nī ndeē ña jín yí ña ūjā cuiyā.

³⁷ Sá de nī nquendōo ndáhvī ña, de ja íyó ña cūmī xico cūmī cuiyā. De nduú quée ña inī templo, chi nduú ñuú sáhá ña ndacá jā cūnī Jētoho ō Yāa Dios, de nditē inī ña de jícān táhvī ña.

³⁸ De suni maá hora ñúcuán nī nquenda ña nūū íní ndá dē, de nī nacuetáhvī ña nūū Yāa Dios. De nī ncachī ña tūhun sūchí ñíquín ñúcuán nūū ndá nchivī Jerusalén jā ñúhún inī ji jā quenda maá Yāa jā scácu ji.

Jā cuānohōn ndá dē ñuū Nazaret

³⁹ De nī ncuu nī squíncuu ndúū dē ndacá tiñu jā cáhān ley maá Jētoho ō Yāa Dios, de cuānohōn dē ñuū dē Nazaret región Galilea.

⁴⁰ De sūchí lulí ñúcuán nī jahnu ji, de nī jija ji, de nī ncundíchí ji. De nī nsáhá Yāa Dios jā váha ndasí ji.

Jā ní iyo sūchí lulí Jesús inī templo

⁴¹ De ndacá cuiyā jéhēn tatá ji naná ji Jerusalén, jā cúu vico pascua nchivī hebreo.

⁴² De tá nī ncuu ūxī ūū cuiyā ji, de cuāhān tucu ndá dē Jerusalén, tá cúu nūū jéhēn dē vico ñúcuán.

⁴³ De tá nī nchāha vico, de cuānohōn ndúū dē. De sūchí lulí Jesús nī nquendōo ji Jerusalén, de nduú ní jíní José jín naná ji.

⁴⁴ De jáni inī ndúū dē jā cuāhān ji mähñú nchivī ñúhún ichi. De nī jica dē iin quivī, sá de nī nanducú dē ji mähñú ndá táhān dē jín nchivī jíní táhān dē jín.

⁴⁵ De nduú ní nánihīn dē ji. Ñúcuán de nī ndicó cóo ndúū dē Jerusalén, cuānan-ducú dē ji.

⁴⁶ De nūū únī quivī de nī nanihīn dē ji inī templo, ndéē ji mähñú ndá tēe stéhēn ley janahán, de níní ji jā cáhān ndá dē, de jícā tūhún ji dē siquí tūhun ñúcuán.

⁴⁷ De ndá nchivī jā níní tūhun cáhān ji, sáhvi inī ji jā váha cájī xíní ji de váha scócóo ji tūhun.

⁴⁸ De tá nī jíní naná ji tatá ji nūū ji, de nī nsáhvi inī ndúū dē. De nī ncāhān naná ji: Séhē, ¿nūcu nī nsáhá nú nduhū súcuan? Chi ndúū nī jín tatá nú, nācani ndasí inī nī nānducú nī ndóhó, ncachī ña.

⁴⁹ Ñúcuán de nī ncāhān ji: ¿Nūcu nānducú ní sáan? Chi cánuú jā cucuu sá jín tiñu Tatá sá Yāa Dios, ncachī ji.

⁵⁰ De nduú ní jícūhun inī ndúū ña tūhun cáhān ji jín ña.

⁵¹ Sá de cuānohōn ji jín ndúū dē ñuū Nazaret, de nī jetáhvī ji nūū dē. De naná ji nī nchuvāha ña ndacá jā ní ncuu yáhá inī ánō ña.

⁵² De Jesús nī jahnu cā ji de nī ncundíchí cā ji. De cúsi inī Yāa Dios jín ji, de saá-ni ndacá nchivī.

Tūhun Juan tēe scuénduté

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 De nī ncuu xāhōn cuiyā jā tátúni Tiberio ní nación. De Poncio Pilato cúu dē gobernador Judea, de Herodes cúu gobernador Galilea, de ñani dē Felipe cúu gobernador Iturea jín Traconite, de Lisantias cúu gobernador Abilinia.

² De sūtū cúñáhnú cā cúu Anás jín Caifás. De nī ncāhān Yāa Dios jín Juan sēhe Zacarías, jā íyó dē ñuhun tífá.

³ De nī jica nuu dē ndacá ñuū jā íyó ñatin yūte Jordán. De cáhān dē jín nchivī jā ná nācani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji de cuenduté ji, tácu cune cáhnú inī Yāa Dios nūū cuāchi ji.

⁴ De súcuan nī nquee ndaā tūhun Juan jā yósō nūū tutú jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán: Coo iin tēe jā cana jee jondē nūū ñuhun tífá:

Sáhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētoho ō,

de sähá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā.

⁵De ndācá xehvā ná ndúndaā, de ndācá yucu jín lómō ná ndúu nduhā, de ná ndúndoó ichi tiácuá, de ichi ndáyí ná ndúu inuú.

De suu cúu jā ndundaā ánō nchivī nūū yā.

⁶De ndihi ji cunī ji jā scácu Yāa Dios ji. Súcuán cāhān Juan, cáchi tutū.

⁷De nī nquenda cuāhā nchivī nūū dē jā scuénduté dē ji. De nī ncāhān dē nūū ji: Va sēhe cōo cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōo. ¿A jáni inī ndá nú jā cuu cunu nú cācu nú nūū castigo xēen jā quiqi?

⁸Túsaā de sähá ndá nú tiñu vāha, de súcuán stéhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. De mā cānī inī ndá nú cāhān nū jā cuu cācu nú sīqui jā cúu nú tatā Abraham. Chi cāhān nī jín ndá nú jā cuu sähá Yāa Dios jā ndācá yūū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja vāha, de tú cúnī yā.

⁹De cúu ndá nú tá cúu tūndihá jāa nduú jéhe jāvíxi vāha. De mitan de ja íyó tūha Yāa Dios jā cuāha yā castigo xēen, tá cúu nūū íyó tūha iin cāa jā quehndē jondē yoho ñutun. Túsaā de sähá yā jín ndá nú tá cúu nūū sähá yā jín ndācá ñutun jāa nduú jéhe jāvíxi vāha, jā tēhndē de cāyū nūū ñúhūn, ncachī Juan.

¹⁰De ndá nchivī nī jicā tūhún ji dē: ¿De nāsa sähá ndá sá túsaā? ncachī ji.

¹¹De nī ncāhān dē: Ndá ndóhó jā névāha ūū sahma, de cuāha nú iin nūū nchivī jāa nduú ná névāha. De ndá ndóhó jā íyó jā yāji, suni súcuán sähá nú, ncachī dē jín ji.

¹²De suni jacū tēe stútú xūhún renta nī nquenda dē jā cuenduté dē. De nī jicā tūhún ndá dē Juan: Maestro, ¿de ndá sāán, nāsa sähá sá?

¹³De nī ncāhān Juan jín ndá dē: Mā scāa nú cācān nū xūhún, chi tá-ni jā ní ndacu nūū nū, ncachī dē.

¹⁴De suni nī jicā tūhún jacū soldado: ¿De ndá sāán, nāsa sähá sá? ncachī dē.

De nī ncāhān Juan jín dē: Mā cāndeē nū ndatínū nī iin nchivī jín tūhun siúhú nī jín tūhun stáyáhvi, de mā ndíyo inī nū jā caa yāhvi nú, ncachī dē.

¹⁵De ndācá nchivī ndétu ji jā quiqi Cristo, Yāa jā tetínū Yāa Dios, de jáni inī ji jā sanaā de suu cúu Juan.

¹⁶De nī ncāhān Juan jín ndá ji: Nduhū chi jín ndute scuénduté nī ndá ndóhó. De vāji iin Yāa jā modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espiritu Santo cundeē inī ánō nū, de poder yā cúu tá cúu ñuhūn. De cuñáhnú ndasí cā yā nsuú nduhū, chi nduú cūñáhnú cuiti nī nūū yā, nī jā cuetínū yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā nandají nī correa nijān yā.

¹⁷De sähá yā tá sähá tēe stéchí trigo, chi sähá sín yā nchivī vāha jín nchivī nēhén, tá cúu nūū cúndoo trigo jā quée sín paja. De nastútú yā trigo yā ndivī inī yacā yā. Sochi paja chi teñuhūn yā nūū ñúhūn jā má ndáhvā cuiti, ncachī Juan.

¹⁸De jín ndá tūhun yáhá jín cuāhā cā tūhun nī sndíhvi inī dē nchivī, de nī nacani dē tūhun vāha Yāa Dios nūū ndá ji.

¹⁹De suni nī ncāhān dē nūū Herodes, tēe cúu gobernador, chi tēe núcuán nī nacueca dē Herodías, ñasíhí ñanī dē Felipe. De cuāhā cā tiñu nēhén súcuán nī nsähá Herodes.

²⁰De sa víhí cā nī nsähá nēhén dē, chi nī nchihi dē Juan vecāa.

Jā ní jenduté Jesús

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹De jondē ncháha ca quívi Juan vecāa, tá nī íyo dē jā ní scuénduté dē ndá nchivī, de suni nī scuénduté dē Jesús. De jicān táhvi yā, de nī nune-ni nūū ndēē Yāa Dios andiví.

²²De nī ncuun Espiritu Santo nī jīnū xīnī yā, de cáá tá cáá iin paloma. De ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Maá nú cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jín, de cúsiī ndasí inī nī jín nú, ncachī.

Lista nāsa nquiji tatā Jesucristo

(Mt. 1.1-17)

²³ De tá nī nquijéhé Jesús stéhēn yā tūhun, de íyó yā tá ōcō ūxi cuiyā. De jáni inī nchivī jā sēhe José cúu yā. De José nī ncuu sēhe Elí,

²⁴ de Elí nī ncuu sēhe Matat, de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Jana, de Jana nī ncuu sēhe José,

²⁵ de José nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Amós, de Amós nī ncuu sēhe Nahum, de Nahum nī ncuu sēhe Esli, de Esli nī ncuu sēhe Nagai,

²⁶ de Nagai nī ncuu sēhe Maat, de Maat nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Semei, de Semei nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Judá,

²⁷ de Judá nī ncuu sēhe Joana, de Joana nī ncuu sēhe Resa, de Resa nī ncuu sēhe Zorobabel, de Zorobabel nī ncuu sēhe Salatiel, de Salatiel nī ncuu sēhe Neri,

²⁸ de Neri nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Adi, de Adi nī ncuu sēhe Cosam, de Cosam nī ncuu sēhe Elmodam, de Elmodam nī ncuu sēhe Er,

²⁹ de Er nī ncuu sēhe Josué, de Josué nī ncuu sēhe Eliezer, de Eliezer nī ncuu sēhe Jorim, de Jorim nī ncuu sēhe Matat,

³⁰ de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Simeón, de Simeón nī ncuu sēhe Judá, de Judá nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Jonán, de Jonán nī ncuu sēhe Eliaquim,

³¹ de Eliaquim nī ncuu sēhe Melea, de Melea nī ncuu sēhe Mainán, de Mainán nī ncuu sēhe Matata, de Matata nī ncuu sēhe Natán,

³² de Natán nī ncuu sēhe David, de David nī ncuu sēhe Isaí, de Isaí nī ncuu sēhe Obed, de Obed nī ncuu sēhe Booz, de Booz nī ncuu sēhe Salmón, de Salmón nī ncuu sēhe Naasón,

³³ de Naasón nī ncuu sēhe Aminadab, de Aminadab nī ncuu sēhe Aram, de Aram nī ncuu sēhe Esrom, de Esrom nī ncuu sēhe Fares, de Fares nī ncuu sēhe Judá,

³⁴ de Judá nī ncuu sēhe Jacob, de Jacob nī ncuu sēhe Isaac, de Isaac nī ncuu sēhe Abraham, de Abraham nī ncuu sēhe Taré, de Taré nī ncuu sēhe Nacor,

³⁵ de Nacor nī ncuu sēhe Serug, de Serug nī ncuu sēhe Ragau, de Ragau nī ncuu sēhe Peleg, de Peleg nī ncuu sēhe Heber, de Heber nī ncuu sēhe Sala,

³⁶ de Sala nī ncuu sēhe Cainán, de Cainán nī ncuu sēhe Arfaxad, de Arfaxad nī ncuu sēhe Sem, de Sem nī ncuu sēhe Noé, de Noé nī ncuu sēhe Lamec,

³⁷ de Lamec nī ncuu sēhe Matusalén, de Matusalén nī ncuu sēhe Enoc, de Enoc nī ncuu sēhe Jared, de Jared nī ncuu sēhe Mahalaleel, de Mahalaleel nī ncuu sēhe Cainán,

³⁸ de Cainán nī ncuu sēhe Enós, de Enós nī ncuu sēhe Set, de Set nī ncuu sēhe Adán, de Adán nī ncuu sēhe Yāa Dios, chi nī nsáhá yā dē.

Jā ní jito túnī tǎchī Jesús

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 De Jesús nī ncunuú Espíritu Santo inī yā, de nī nquee yā yūte Jordán cuāhān yā. De nī jinū yā jondē nūū ñuhun tǎhá nī nsáhá Espíritu Santo.

² De nī íyo yā ñúcuán ūū xico quivī, de nī jito túnī tǎchī cúñáhnú yā, chi cúni jā sáhá yā cuāchi. De ndá quivī ñúcuán nduú ní nchājī cuiti yā, de tá nī nchāha quivī ñúcuán, de nī nquiji sōco nūū yā.

³ Ñúcuán de nī ncāhān tǎchī cúñáhnú jín yā: Tú maá nú cúu Sēhe Yāa Dios, de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāā cajī nū, ncachī.

⁴ De nī ncāhān Jesús jín: Nduú chi yósó nūū tutú īi: Nsúú mǎtúhún-ni stāā cúu jā técu nchivī, chi suni jín ndācá tūhun jā cāhān Yāa Dios, ncachī yā.

⁵ Ñúcuán de cuāhān tāchī cúnáhnú jín yā jondē xīnī iin yucu súcún, de iin núnúú-ni nī stéhēn nūū yā ndācá nación ní cáhnú ñayiví.

⁶ De nī ncāhān jín yā: Nūū maá nú cuāha nī jā cuāhnú nú nūū ndiviī nación yáhá, chí viī ndasí cáá. Chí maá nī tīn ndihi, de cuu cuāha nī nūū ní-ni iin cúnī nī.

⁷ Túsaá de tú cuiñi jítí nú chinúhún nú nduhū, de cuāha ndihi nī nūū nū, ncachī tāchī.

⁸ De nī ncāhān Jesús jín: Satanás, cujiyo cuáhán, chí yósó nūū tutū jā chinúhún nchivī maá Jētohō jī Yāā Dios, de nūū mátúhún-ni yā satíñú jī, ncachī yā.

⁹ Ñúcuán de cuāhān tāchī cúnáhnú jín yā jondē Jerusalén. De nī jani yā xīnī torre templo. De nī ncāhān jín yā: De tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū ñuhún, chí scácu yā ndóhó.

¹⁰ Chí yósó nūū tutū: Tetíñú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó.

¹¹ De canee ndá yā ndóhó, tácuā mā scáchihī nú jēhē nū nūū yúū. Cáchī tutū. Ncachī tāchī.

¹² De nī ncāhān Jesús: Nduú chí suni yósó nūū tutū jā má cōtó túnī nchivī Jētohō jī Yāā Dios, á scácu yā jī á nduú, ncachī yā.

¹³ De nduú cā ní níhīn tāchī cúnáhnú modo jā coto túnī jī Jesús quivī ñúcuán, de nī ncujiyo cuāhān jacū tiempo.

Jā ní nquijéhé Jesús nacani yā tūhun región Galilea

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ De nī ncunuú fuerza Espíritu Santo inī Jesús, de cuānohōn yā Galilea. De níf región ñatin ñúcuán nī jītē nuu tūhun yā.

¹⁵ De nī stéhēn yā tūhun inī ndá vehe īī sinagoga, de ndihi nchivī nī jetúhún jī yā.

Jā cuānohōn yā ñuū Nazaret

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ De nī nenda yā ñuū Nazaret nūū ní jahnu yā. De quivī nátátú nī nquivī yā inī vehe īī sinagoga, tá-ni sáhá yā. De nī nacuiñi yā jā cahvi yā tutū īī.

¹⁷ De nī jēhe ndá dē tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De nī nacune yā tutū, de nī nanihīn yā nūū yósó iin tūhun, nī ncachī yā:

¹⁸ Espíritu maá Jētohō ō Yāā Dios íyó yā jín nī,

chí nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun vāha nūū ndá nchivī ndāhvī. De nī ntají yā nduhū vāji nī jín tūhun jā nduvāha inī nchivī cúcuécá inī.

De cachī tūhun nī nūū nchivī jā yíhí ndahá tāchī jā coo libre jī.

De sáhá nī jā ndunijīn inī ánō nchivī jāá nduú jícūhun inī,

de scácu nī nchivī jā ndóho jī sáhá táhán jī.

¹⁹ De nacani nī tūhun jā ní nquenda tiempo jā sáhá Jētohō ō Yāā Dios jā vāha nchivī.

Cáchī tutū jā ní ncachī yā.

²⁰ De nī nacasí yā tutū, de nī nacuāha yā nūū tēe sátíñú inī sinagoga, de nī nūcundeē yā jā stéhēn yā tūhun nūū nchivī íyó inī sinagoga. De ndihi jī ndéhé vāha jī nūū yā.

²¹ De nī nquijéhé yā cāhān yā jín ndá jī: Mitán de nī nquee ndāā tūhun cāhān tutū īī yáhá, nī jini ndá nú, ncachī yā.

²² De ndiviī jī nī jetúhún jī yā, de sáhvi inī ndá jī níni jī ndācá tūhun viī jā cāhān yā. De nī jicā tūhún táhán jī: ¿A nsúú sēhe José cúu tēe yáhá?

²³ De nī ncāhān yā jín ndá jī: Jínī vāha nī jā jáni inī ndá nú de suni cāhān nū tūhun yátá yáhá jín nī: Tēe tátán, sáhá tátán nú maá nú túsaá. De tūhun yáhá cáchī jā tá cúu nūū ní nasáhá vāha nī cuāhā nchivī cúhū inī ñuū Capernaum

nī nīhīn nū tūhun, suni sūcuán cúnī nū jā sáhá nī űū ō yáhá, tácuá candíja ndá nū jáni inī nū, ncachī yā jín ji.

²⁴ De nī ncāhān cā yā: Ndāā cáhān ni jín ndá nū, ni iin ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios, chi nduú jétáhvī nchivī űū maá dē nū dē.

²⁵ De suni ndāā cáhān ni jín ndá nū jā ní iyo cuāhā ñahan jā ní nquendōo ndáhvī inī nación maá ó Israel, tiempo jā ní iyo Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios. De tiempo űūcuán nduú ní ncúun cuiti sāvī űnī cuiyā yósāva, de nī iyo iin tāmā xēen níí cáhnú nación.

²⁶ De nduú ní ntájí Yāā Dios Elías quīhīn dē nū ni iin ñahan viuda nación maá ó Israel, chi sa nū iin ñahan viuda jā ndēē űū Sarepta ndáñū Sidón, nī jēhēn dē nī jito dē jā ní nchaji ña.

²⁷ De inī nación maá ó Israel suni nī iyo cuāhā tēe nī ndoho cuēhē stéhyū, tiempo jā ní iyo Eliseo, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios. De ni iin tēe űūcuán nduú ní ncándíja dē jā nduvāha dē sáhá Eliseo, chi sa Naamán, tēe nación Siria, nī nduvāha, ncachī yā.

²⁸ űūcuán de ndá nchivī ndēē inī sinagoga, nī nquiti ndasí inī ji jā ní jini ji tūhun cáhān yā.

²⁹ De nī naciūnī ndá ji, de nī ntavā ji yā yātā űū, de cuāhān ji jín yā xīnī yūcú nū íyó űū ji, chi cúnī ji jā chindahá ji yā nincava yā cava űūcuán.

³⁰ Sochi nduú ní ncúu sáhá ji, chi nī nchāha yā-ni māhū ji cuāhān yā.

Jā ní ntavā yā tāchī inī iin tēe

(Mr. 1.21-28)

³¹ űūcuán de cuāhān Jesús űū Capernaum región Galilea. De quīvī nátātú nī stēhēn yā tūhun nū ndá nchivī.

³² De nī nsāhvi inī ji nī jini ji tūhun stēhēn yā. Chi stēhēn vāha yā nū ji, chi maá yā ndíso tīñū siquī ndihi.

³³ De inī vehe sinagoga íyó iin tēe jā űūhūn tāchī inī dē, de nī ncana cóhó dē:

³⁴ Cujiyo ní. ¿Nūcu vāji ní nū ndá sá, Jesús tēe űū Nazaret? ¿A vāji ní jā snáá ní ndá sá, á naá cúu? Ja jínī sá ní iin cúu ní, chi Sēhe ī Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

³⁵ De Jesús nī ncāhān xēen yā nū tāchī: Casí yuhú nū de quee nū inī tēe yáhá, ncachī yā. De nī jicó cáva-ni tēe űūcuán nū ndá nchivī, nī nsáhā tāchī. De nī nquee-ni inī dē cuāhān, de nduú nā cuá ní nsáhā cā jín dē.

³⁶ De ndihi nchivī nī nchūhú ji, de nī ncāhān ji jín táhān ji: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncuu sūcuán? Chi cúnáhnú tēe yáhá jā ndácu nīhīn dē nū ndá tāchī, de quēe-ni cuāhān, ncachī ji.

³⁷ De tūhun yā nī jītē nuu níí cáhnú región űūcuán.

**Jā ní nasāhá vāha yā naná
chíso Simón Pedro**

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ űūcuán de nī nquee Jesús inī vehe ī sinagoga, de cuāhān yā nī nquenda yā vehe Simón. De naná chíso Simón yíhī ndasí quiji ña. De nī ncāhān ndáhvī ndá dē jín yā jēhē ña.

³⁹ De nī jaquín nū yā nū ña, de nī ncāhān yā jā ná ndíco quiji. De nī nquee-ni quiji ña, de nī nacōo ña-ni, de nī nsáhā ña jā ní nchaji yā jín ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ De tá nī nquēe ncandī, de ndá nchivī jā íyó táhān ji jā cúhū ndácá nū cuēhē, nī nquisiáha ndá ji nū yā. De nī ntee yā ndahá yā iin iin ji, de sūcuán nī nasāhá vāha yā ji.

⁴¹ De suni cuāhā nchivī nī nquee tāchī inī ji, de cána cóhó ndá tāchī: Maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, cáchī. De nī ncāhān xēen yā nū ji, de nduú ní jēhe yā tūhun cáhān cā ji sūcuán, chi ja jínī ndá ji jā maá yā cúu Cristo, Yāā jā ní ntájí Yāā Dios.

Jā ní nacani yā tūhun región Galilea

(Mr. 1.35-39)

⁴² De tá nī ntūu, de nī nquee yā cuāhān sīn yā yātā űūū nūū nduú nchivī. De ndá nchivī nánducú ji yā, de nī nquenda ji nūū íyó yā. De jécani ji yā tácuā mā cújiyo yā nūū ji.

⁴³ De nī ncāhān yā jín ji: Suni cánuú jā nacani nī tūhun vāha nūū ndá cā űūū siqui nása tátúnī Yāa Dios, chí suu cúu jā ní ntají yā nduhū vāji nī, ncachī yā.

⁴⁴ De nī jica nuu yā níf región Galilea, nī nacani yā tūhun inī ndá vehe īi sinagoga.

Jā ní nihin ndá dē cuāhā tiacá nī nsāhá yā

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 De iin quīvi de íní Jesús yuhú mar Genesaret. De nī nquenda cuāhā nchivī, nī nchitú nihin ji nūū yā, chí cúnī ji cunini ji tūhun Yāa Dios.

² De nī jini yā jā íní űū barco ñatin yuhú mar. De ndá tēe tiin tiacá, ja nī nquee dē inī barco, náquete dē űunu dē.

³ De nī nquīvi yā inī iin barco jā cúu barco Simón. De nī ncāhān yā jín dē jā ná scáca yátá dē quihín jacū cā ichi íní ndute. De nī jécundeē yā, de jondē inī barco nī stéhēn yā tūhun nūū nchivī cuāhā jā íyó ji yuhú ndúté.

⁴ De tá nī jinu nī stéhēn yā, de nī ncāhān yā jín Simón: Scáca barco nū ná cōhōn nūū cūnú ndute, de squée ndá nū űunu nú, de tiin nú tiacá, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān Simón: Maestro, níf nīñū nī squée ndá sá űunu jā tiin sá tī, de nduú ní nihin cuitī sá nī iin tī. De jā cāchī maá ní, de ná squée tucu sá űunu, ncachī dē.

⁶ De nī squée ndá dē, de nī nquīvi cuāhā ndasí tiacá, chí jondē ndúcú tēh-ndē űunu dē.

⁷ De nī nsāhá ndahá ndá dē nūū ndá cā táhān dē jā űūhún inī incā barco,

jā ná quíji chindeē táhān jín dē. De nī nquenda ndá dē, de nī nchuhun chitú ndá dē tī ndúū barco, de jondē ndúcú quēe barco.

⁸ De nī jini Simón Pedro jā sūcuán nī ncuu. De nī jēcuiñī jītī dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Vāha cā cujiyo ní Señor, chí tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachī dē.

⁹ Chí maá dē jín ndá tēe íyó jín dē, nī nchūhú dē jā ní nihin cuāhā dē tiacá nī nsāhá yā.

¹⁰ De suni nī nchūhú Jacobo jín Juan, ndúū sēhe Zebedeo, chí tēe chindeē táhān jín Simón cúu ndúū dē. De nī ncāhān Jesús jín Simón: Mā cúyūhú nú, chí jondē mitan de sāhá nī jā nihin nū cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūū ní nihin nū cuāhā tiacá, ncachī yā.

¹¹ űūcuán de tá nī nenda ndá dē jín barco nūū űuhun yíchí, de nī sndóo ndá dē ndihi ndatíñú dē, de nī jēcuniquín dē yā cuāhān dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ndóho cuēhē stéhyū

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² űūcuán de íyó Jesús inī iin űūū, de nī nquenda iin tēe jā ndóho cuēhē stéhyū. De nī jini dē nūū Jesús, de nī jēcuiñī jītī dē nī ntuu dē nūū dē nūū űūhún, de nī ncāhān ndāhvī dē jín yā: Señor, jínī sá jā cuu nasāhá vāha ní sáan de tú cúnī ní, ncachī dē.

¹³ űūcuán de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī nī nasāhá vāha nī ndóhó, de ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī nduvāha-nī tēe ndóho cuēhē stéhyū.

¹⁴ De nī ndacu yā nūū dē jā má cāchí cuitī dē nūū nī iin. De nī ncāhān yā: Quistéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāa Dios siquí jā ní ndundoo nú nūū yā, tá cúu nūū ní ntatúnī Moisés janahán. De sūcuán de cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

¹⁵ Sochi víhí cā nī jītē nuu tūhun yā cuāhān. De nī ncutútú cuāhā nchivī jā cunini jī tūhun jā stēhēn yā, jín jā nasāhā vāha yā jī nūū ndācā cuēhē jā ndóho jī.

¹⁶ Sochi maá yā chi cuāhān sín yā nūū nduú nchivī, de nī jicān táhvi yā.

**Jā ní nasāhā vāha yā
iin tēe nī nduvehlé**

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ De iin quívi de stēhēn yā tūhun, de jacū tēe grupo fariseo jín tēe stēhēn ley janahán, ndéē ndá dē nūcuán. De nī nquenda dē nūū yā jā vají dē ndācā ndáñú Galilea, jín ndáñú Judea, jín ciudad Jerusalén. De poder maá Yāa Dios íyó jín yā jā násāhā vāha yā nchivī cúhū.

¹⁸ Nūcuán de nī nquenda jacū tēe, de ndíso ndá dē iin tēe nī nduvehlé, yósō dē nūū iin camilla. De ndúcú ndá dē squívi dē tēe nūcuán inī vehe jā caquín dē nūū íyó yā.

¹⁹ De nduú ní nhīn ndá dē modo jā quívi dē jín tēe nūcuán, chi íyó chitú nchivī. De nī ncaa ndá dē siquí vēhé, de nī nacune dē teja. De nī scúun dē tēe cúhū jín camilla dē jondē nūū íyó Jesús mähñú nchivī.

²⁰ De nī jini Jesús jā cándíja ndá dē jā cuu nasāhā vāha yā tēe cúhū. De nī ncāhān yā jín tēe cúhū: Lílū, ja nēe cáhnú inī nī nūū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

²¹ Nūcuán de ndá tēe stēhēn ley janahán jín tēe grupo fariseo, nī nquijéhé ndá dē jāni inī dē siquí yā: ¿Ní iin cā cúu tēe yáhá jā cāhān dē tūhun nāvāha jā quítī inī Yāa Dios? Chi nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nūū cuāchi, chi mātúhún-ni Yāa Dios.

²² De nī jini Jesús jā sūcuán jāni inī ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu jāni inī ndá nú jā cāhān nī tūhun nāvāha?

²³ De jā nduú tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cāhān nī jín tēe cúhū: Nēe cáhnú inī nī nūū ndá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā cāhān nī: Nacōo de caca nú, chi ja nī nduvāha nú, cachī nī?

²⁴ De mitan de ná stēhēn nī jā maá nī, Yāa nī nduu tēe, ndíso tíñú nī inī ñayívi yáhá jā cune cáhnú inī nī nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jín tēe nī nduvehlé: Cāhān nī jín nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quínohōn nū vehe nú, ncachī yā jín dē.

²⁵ De nī nacōo-ni tēe nūcuán, nī jini jínú nchivī. De nī naquehen dē camilla jā ní nchosō dē, de cuānohōn dē vehe dē. De nácuetáhvī dē nūū Yāa Dios.

²⁶ De nī nsāhvi ndasí inī ndācā nchivī nī jini jī, de nī ncāhān ndá jī jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios. De suni yúhú ndasí jī de cāhān jī: Mitan de nī jini ō tíñu nāhnú ndasí, ncachī jī.

Jā ní ncana yā Leví

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Nūcuán de nī nquee yā cuāhān yā, de nī jini yā nūū iin tēe stútú xūhún renta, nání dē Leví, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jín dē: Cuniquin nduhū ná cohōn, ncachī yā.

²⁸ De nī nacuiñi dē, de nī sndóo dē ndihi ndatíñú dē, de cuāhān dē jín yā.

²⁹ Sá de nī nsāhā Leví iin vico cáhnú inī vehe dē jā cúsi inī dē jín Jesús. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jín sava cā tēe, ndéē ndá dē mesa yáji dē stāa jín yā.

³⁰ De ndá tēe grupo fariseo jín tēe stēhēn ley janahán, nī nquijéhé ndá dē cāhān dē siquí ndá tēe scuáha jín yā, de nī jicā tūhún dē: ¿Nūcu yáji ndá nú jíhi ndá nú jín ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

³¹ De nī ncāhān Jesús: Ndá nchivī íyó vāha, nduú jini nūhún jī tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jini nūhún.

³² De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu ji tá cúu nchivī íyó vāha. Chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

**Jā ní jicā tūhún ndá dē yā
siqui jā conditē inī**

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē jín yā: Ndá tēe scuáha jín Juan, jín ndá tēe scuáha jín grupo fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī dē de jícān táhvi dē. De ndá tēe scuáha jín maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē sūcuán? Chi yáji ndá dē jīhi dē.

³⁴ De nī ncāhān yā jín dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā nī jín dē? ¿A cuu sáhá nú jā conditē inī nchivī íyó vico tándahá juni ndēē tēe tándahá jín ji?

³⁵ Sochi quiji quivī jā cujiyo tēe tándahá, de quivī ñúcuán chi conditē inī ji, ncachī yā.

³⁶ De suni nī ncāhān yā iin tūhun yátá siqui jāá nduú quétáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nchivī nduú jéhdē ji iin pedazo sahma jeé, de nachuhun ji nū iin sahma tūhú. Chi tú sūcuán, de stívī ji sahma jeé, de suni nduú quétáhán jā jeé jín jā tūhú.

³⁷ De nduú nī iin chūhun vino jeé inī ñīi tūhú. Chi tú sūcuán, de vino jeé ndatá ñīi, de naā vino jín ñīi.

³⁸ Chi sa cánuú jā chuhun ji vino jeé inī ñīi jéé, de sūcuán de quendóo vāha ndúu.

³⁹ De nchivī chi nduú cúnī ji sndóo ji tūhun janahán, modo jāá nduú cúnī ji coho ji vino jeé, chi jā tūhú cúu jā vāha cā, jáni inī ji, ncachī yā.

**Jā ní jehndē ndá dē
xinī trigo quivī nátātú**

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

6 De iin quivī nátātú nī ncāha Jesús cuāhān yā nū cáá trigo. De ndá tēe

scuáha jín yā nī jehndē dē xinī trigo, de nī ncavā ndáhá dē, de nī nchaji dē.

² De sava tēe grupo fariseo nī ncāhān dē: ¿Nājēhē cúu jā sáhá ndá nú tiñu jāá nduú íyó vāha jā sáhá nú quivī nátātú, cáchi ley Moisés? ncachī dē.

³ De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David iin quivī jā ní jīhi dē sóco jín ndá tēe jā ní iyo jín dē?

⁴ De nī nquivī dē inī vehe Yāa Dios. De nī nquehen dē pan īi jā yósō nijin nū Yāa Dios. De nī nchaji dē, de suni nī jēhe dē nī nchaji ndá tēe íyó jín dē. De nduú nā ley jā caji nī iin tēe, chi maá-ni ndá sūtū cúu jā yáji. De vísō sūcuán de nduú nā cuāchi ní íyó siqui dē, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān cā yā jín dē: Nduhū, Yāa nī nduu tēe, maá nī cúu jā tátúnī siqui nāsa sáhá nchivī quivī nátātú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchichi ndahá

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ De incā quivī nátātú suni nī nquivī yā inī vehe īi sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun. De ñúcuán íyó iin tēe nī nchichi ndahá cuáhá dē.

⁷ De ndá tēe stéhēn ley janahán jín tēe grupo fariseo, ndéhé yuhū dē yā tú nasáhá vāha yā tēe ñúcuán quivī nátātú, tácuā nihin dē cuāchi siqui yā.

⁸ De maá yā chi jínī yā nāsa jáni inī ndá dē. De nī ncāhān yā jín tēe nī nchichi ndahá: Nacuiñī de cuiñī nú mähñú yáhá, ncachī yā. De nī nacuiñī dē, de nī jēcuiñī dē mähñú.

⁹ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá dē: Jicā tūhún nī ndá nú iin tūhun: ¿Nāsa cáhān ley siqui quivī nátātú? ¿A jā sáhá vāha ó, á jā sáhá nēhén ó? ¿A jā nasáhá vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sáhá ó jā cuū ji? ncachī yā.

¹⁰ De ndéhé yā nū ndá dē jā íñī dē ní xín yā, de nī ncāhān yā jín tēe cúhū:

Scáā ndahá nú, ncachī yā. De nī scáā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

¹¹ De ndá tēe nūcuán nī nquīti ndasí inī dē, de nī nquijéhé ndá dē nátúhún dē síqui Jesús, nāsa cahni dē yā.

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe apóstol

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² De nī ncuu jacū quivī, de nī nquee yā cuācācān táhvi yā yucu. De ní nīnū nī jicān táhvi yā nūū Yāa Dios.

¹³ De tá nī ntūu, de nī ncana yā ndá tēe scuáha jín yā. De nī nacāji yā ūxī ūū dē, de nī ncachī yā jā cuu ndá dē apóstol, chi cundiso tñú dē jā nacani dē tūhun yā.

¹⁴ De yáhá cúu sívī ndá dē: Simón jā ní nascúnaní yā dē Pedro, jín nānī dē Andrés, de saá-ni Jacobo jín Juan, Felipe jín Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Simón tēe grupo cananista,

¹⁶ Judas nānī Jacobo, jín Judas Iscariote, tēe jā ní nastūu dē yā.

Jā ní stéhēn yā nūū nchivī cuāhā

(Mt. 4.23-25)

¹⁷ De nī nuu yā yucu jín ndá tēe nūcuán jā scuáha jín yā, de nī jencuīnī yā iin nduhā jín dē. De cuāhā nchivī ní región Judea jín ciudad Jerusalén, jín nchivī jondē yuhú mar nūū Tiro jín nūū Sidón, nī nquenda ndá ji jā cunini ji tūhun stéhēn yā, jín jā nduvāha ji cuēhē ndóho ji.

¹⁸ De ndācā nchivī jā nūhún tāchī inī, suni nī nduvāha ji nī nsāhā yā.

¹⁹ De ndiviī nchivī cúni ji jā quehé ji yā, chi sūcuán ndúvāha ji sáhā yā jín poder yā.

Tūhun nchivī nācā ndetū jín nchivī jā xēen cundoho

(Mt. 5.1-12)

²⁰ De nī nūcūndéhé yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān yā: Nācā

ndetū ndá ndóhó jā ndóho ndáhvi, chi quivī nū nūū nūū tátunī Yāa Dios.

²¹ Nācā ndetū ndá nú jā jíhi nū sōco mitan, chi quiji quivī jā ndahā chijin nú. Nācā ndetū ndá nú jā jácu nú mitan, chi quiji quivī jā cuācū nū.

²² Nācā ndetū ndá nú de tú quítī inī nchivī nūū nū jā síqui nduhū, Yāa nī nduu tēe, de tú squéne yichi ji ndóhó, de tú cáhān nāvāha ji nūū nū, de cáhān ji jā nchivī sáhā tiñu nēhēn cúu ndá nú.

²³ De sáhā sīi nū inī nū quivī jā sáhā ji sūcuán, de sa víhi cā cusīi inī nū, chi cáhnú ndasí coo táhvi nū jondē andivī. Chi suni sūcuán nī nsāhā ūhvi ndá tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²⁴ De nācā xēen cundoho ndá nú nchivī cuicá, chi mitan-ni cúu jā íyó sīi inī nū.

²⁵ Nācā xēen cundoho ndá nú jā ní ndahā chijin nú mitan, chi quiji quivī jā cuū nū sōco. Nācā xēen cundoho ndá nú jā jácū nū mitan, chi quiji quivī jā ndu-cuécá inī nū de cuacu nú.

²⁶ Nācā xēen cundoho ndá nú jā jétúhún ndá nchivī ndóhó, chi suni sūcuán nī jetúhún ndá tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun stáhvi jondē janahán.

Tūhun jā cundáhvi inī ō nchivī jā jínī ūhvi yóhó

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ De cáhān nī jín ndá nú jā níni: Cundáhvi inī nū ndá nchivī jā jínī ūhvi ndóhó, de sáhā vāha nú jín nchivī jā quítī inī jínī ndóhó.

²⁸ De cācān nū jā váha cuu nchivī jā cáhān nāvāha síqui nū, de cācān táhvi nū jēhē nchivī jā cáhān nēhēn nūū nū.

²⁹ De tú ní tēe canī dē iin lado cūñu nuū nū, de vāha cā suni cuāha nú incā lado canī dē, nsūū cā jā nacuāha nú jā ndutahvi dē. De tú ní tēe cúni dē candē dē sōo nū, de suni cuāha nú tūhun jā quíhin dē jín jondē camisa nū.

³⁰ De nā-ni nchivī jícān nū nū de cuāha nú nū ji. De nchivī quēhen ndatínú nú, de mā nácān nū.

³¹ De tá cúu nū cúnī nū jā sáhá vāha nchivī jín nú, suni súcuan sáhá vāha nú ji.

³² De tú íyó mānī nū jín maá-ni nchivī jā mānī jín nú, ¿de nā tiñu vāha cúu jā sáhá nú súcuan túsaá? Chi jondē ndá tē sáhá cuāchi, suni íyó mānī dē jín tē íyó mānī jín maá dē.

³³ De tú sáhá vāha nú jín maá-ni nchivī jā sáhá vāha jín maá nú, ¿de nā tiñu vāha cúu jā sáhá nú súcuan túsaá? Chi jondē ndá tē sáhá cuāchi, suni súcuan sáhá ndá dē.

³⁴ De tú cuāha nú nū maá-ni nchivī jā ñúhún inī nū jā nacuāha ji nū nū, ¿de nā tiñu vāha cúu jā sáhá nú súcuan túsaá? Chi jondē ndá tē sáhá cuāchi, suni jéhe nú dē nū ndá cā tē sáhá cuāchi, tácu nanihín tucu dē.

³⁵ Túsaá de cundáhvī inī ndá nú nchivī jā jíní úhvī ndóhó, de sáhá vāha nú ji, de cuāha nú nū ji. De mā cuāha nú maá siquī jā canī inī nū jā suni nacuāha ji nū nū. De súcuan de cáhnú coo táhvī nū, de stēhēn nū jā cúu nú sēhe Yāā cúnáhnú ndasí. Chi maá yā vāha inī yā jín nchivī jāá nduú nácuetáhvī nū yā jín nchivī jā sáhá nēhén.

³⁶ Túsaá de cundáhvī inī nū nchivī, tá cúu nū cundáhvī inī maá Tatá nú nchivī.

Mā cáhān ō siquī cuāchi táhān ó

(Mt. 7.1-5)

³⁷ Mā cáhān ndá nú siquī cuāchi nchivī nāsa sáhá ji, tácu suni mā cáhān Yāā Dios cuāchi siquī nū jā sáhá nú súcuan. Mā cáhān xēen nū siquī ji jāá nduú vāha sáhá ji, tácu suni mā cáhān Yāā Dios súcuan siquī nū. Cune cáhnú inī nū nū de suni cune cáhnú inī yā nū nū.

³⁸ Cuāha nú nū nchivī, de suni súcuan cuāha Yāā Dios nū nū. Chi vāha

ndasí cuāha yā nū nū, chi modo jā chicuāha vāha yā, quisi yā, sáhá nihin yā, de jondē scāa yā cuāha yā nū nū. Chi medida jā jéhe ndá nú nū nchivī, suni medida ñúcuán cuāha yā nū nū, ncachī yā.

³⁹ De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jín ji: Ndá tē jā stēhēn tūhun jāá nduú ndāā, cúu dē tá cúu tē cuāá. De iin tē cuāá, ¿a cuu stēhēn dē ichi nū incā tē cuāá? ¿A nduú nincava nduú dē ini xēhvā?

⁴⁰ Iin tē scuāha, nduú cúnáhnú dē nū maestro dē. De tē scuāha, tá ja nī ncutūha vāha dē, de jínū dē cuu dē tá nū cúu maestro dē.

⁴¹ De cuāchi táhān nú cúu modo jā ñúhún iin yācá lúlí tinūú ji. ¿De nūcu sáhá nú cuenta jā súcuan, de nduú sáhá nú cuenta cuāchi maá nú jā cúu modo jā ñúhún iin vitū tinūú máá nú?

⁴² ¿De nūcu cáhān ndá nú jín táhān nú: Cundetū, de ná távā nī yācá jā ñúhún tinūú nú, de nduú sáhá nú cuenta jā ñúhún iin vitū tinūú máá nú? Tē stáhvī-ni cúu ndá nú túsaá. Xihna cā tinūú máá nú tavā nū vitū, sá de cuu cūndēhé vāha nú jā tavā nū yācá tinūú táhān nú.

Jín tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō nāsa nchivī cúu ji

(Mt. 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Nduú íyó ñutun vāha jā jéhe jāvíxi nēhén, de nī nduú íyó ñutun nēhén jā jéhe jāvíxi vāha.

⁴⁴ Chi jín jāvíxi jā jéhe iin iin ñutun de jíní ō tú ñutun vāha cúu. Chi nduú cāndeē ō higo xīnī ñutun ínú, de nī nduú cāndeē ō uva xīnī yūcū zarza.

⁴⁵ De saá-ni cúu tē vāha, chi cáhān dē tūhun vāha, chi vāha ánō dē. De tē nēhén cáhān dē tūhun nēhén, chi cánēhén ánō dē. Chi nāsa íyó ánō nchivī, de cúsá ñúcuán cúu jā cáhān ji.

Tūhun sīquī ūu vehe

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶ ¿Nājehē cúu jā cāhān yínúhún ndá nú jín ni: Jētohō sá, cáchi nū, de nduú squíncuu ndá nú tiñu jā ndácu ní?

⁴⁷ Ndācā nchivī jā vāji nūu ni de níni ji tūhun cāhān ni de squíncuu ji, ná stēhēn ni nūu nū nāsa cúu ji:

⁴⁸ Cúu ji tá cúu iin tēe jā ní jaquín dē vehe dē, de ni jete cúnú dē jondē ni nīhīn dē toto, de nī nchisó dē sīquī. De tá nī ndaa ndute yúte, de nī nchindahá vehe nūcuán, de nduú ní ncándā cuiti sáhá, chi sīquī toto yósō.

⁴⁹ Sochi ndá nchivī jā jínī tūhun jā cāhān ni, de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe jā ní jaquín dē vehe dē nūu nūhún, de nduú yítuu jēhē. De tá nī ndaa ndute yúte, de nī nchindahá vehe nūcuán, de nī scócáva-ni, de nī naā ndihi-ni vehe, ncachī yā jín ndá ji.

Jā ní nasáhá vāha yā mozo capitán

(Mt. 8.5-13)

7 De tá nī jīnu nī ncāhān yā nī jini nchivī, de cuāhān yā nūu Capernaum.

² De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, íyó iin mozo dē jā mānī ndasí dē jín. De mozo nūcuán cúhū ji de ja natin cuū ji.

³ De nī jini capitán tūhun Jesús. De nī ntají dē jacū tēe nāhnú jā ndácu nūu nchivī hebreo, cuāhān dē nūu yā jā cāhān ndāhvī dē jín yā jā ná quíji yā nasáhá vāha yā mozo dē.

⁴ De nī nquenda ndá tēe nūcuán nūu Jesús, de nī ncāhān ndāhvī ndasí dē jín yā: Chindeé ní tēe cúu capitán, chi tēe vāha cúu dē.

⁵ Chi mānī dē jín nación maá ó, de maá dē nī ndacu tiñu jā ní ncuvāha iin vehe īi sinagoga jā cuu ndācá ó, ncachī ndá dē.

⁶ Nūcuán de cuāhān Jesús jín ndá dē. De tá nī ncuñatin yā vehe capitán, de nī ntají dē jacū amigo dē cuātahān dē yā. De nī ncāhān ndá dē jín yā: Cáchi capitán jāá nduú cúni dē jā sáhá ténú dē ní, Señor, chi nduú cúñáhnú dē jā quíhīn ní quívi ní vehe dē.

⁷ Jā nūcuán nduú ní nsáhá nāhnú dē maá dē jā quíji dē nūu ní, cáchi dē. De maá jā cāhān ní-ni, de ná ndúvāha mozo dē, cáchi dē.

⁸ Chi maá dē suni ndíso tínú dē nī nsáhá ndá tēe cúñáhnú cā. De cúñáhnú dē nūu ndá soldado dē, cáchi dē. De tú cāhān dē jín iin tēe jā ná quíhīn dē, de cuāhān dē. De tú cāhān dē jín incā tēe jā ná quíji dē, de quíji dē. De tú ndácu dē iin tiñu nūu mozo dē, de sáhá ji, cáchi dē, ncachī ndá tēe nūcuán jín yā.

⁹ De tá nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī nsáhvi inī yā. De nī ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā jín ndá nchivī cuāhā jā níquīn yātā yā: Ndāā cāhān ni jín ndá nú jā juni nación maá ó Israel, nduú ní nīhīn ni nī iin nchivī jā cándíja nīhīn sūcuán, tá cúu nūu cándíja tēe yáhá, vísō tēe nación jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios cúu dē, ncachī yā.

¹⁰ De ndá tēe jā ní ntají capitán nūu yā, nī nenda ndá dē vehe, de nī jini dē ja nī nduvāha mozo nūcuán.

Jā ní nastécū yā sēhe yíi nāhan viuda

¹¹ Nūcuán de cuāhān yā iin nūu nání Naín. De ndá tēe scuáha jín yā, jín nchivī cuāhā, suni cuāhān ji jín yā.

¹² De tá nī ncuñatin yā yuhú nūu, de nūcuán nī nquee nchivī jā quíchuhū ji iin tēe suchí jā ní jīhī. De mátúhún ji-ni nūu naná ji, de nāhan viuda cúu nā. De cuāhā nchivī nūu nūcuán vāji jín nā.

¹³ De tá nī jini maá Jētohō ō nūu nā, de nī ncundāhvī inī yā nā, de nī ncāhān yā jín nā: Mā cuācú ní, ncachī yā.

¹⁴ Nūcuán de nī jīnū yā jondē nūu ndiyi, de nī ntiin yā jātūn. De nī jencuiñi

ndá tēe ndíso. De nī ncāhān yā jín sūchí jā ní jīhī: Cāhān nī ndóhó, nacōo lílū, ncachī yā.

¹⁵ Nūcuán de nī nūcundeē-nī sūchí jā ní jīhī, de nī nquijéhé jī nācāhān jī. De nī nasiáha yā jī nūū naná jī.

¹⁶ De ndivīi nchivī nī nchūhú jī nī jini jī, de nī ncāhān jī jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios. De cāhān jī: Māhūū ndācá ó nī nquenda iin tēe cúñáhnú jā nācani tūhun Yāa Dios. De suni cāhān jī: Maá Yāa Dios nī nquijéhé yā chindeé yā nchivī yā, ncachī jī.

¹⁷ De nī jītē nuu tūhun yā níí cáhnú región Judea jín ndācá región ñatin ñúcuán.

Jā ní ntají Juan ūū tēe nūū yā

(Mt. 11.2-19)

¹⁸ De yíhí Juan vecāa, de ndá tēe scuáha jín dē nī ncachī tūhun nūū dē jā sūcuán nī ncuu ndá tiñu yáhá.

¹⁹ De nī ncana Juan ūū tēe scuáha jín dē, de nī ntají dē tēe nūcuán cuāhān dē nūū Jesús, tácuā cātūhún dē yā tú maá yā cúu ndija Cristo jā ní ncachī Yāa Dios jā tají yā, á jā cundetu dē quiji incā tēe cuu Cristo.

²⁰ De nī nquenda ndúū dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Juan tēe scuénduté nī ntají dē ndúū sá vāji sá cātūhún sá ní tú maá ní cúu Cristo jā cáchī tutú jā quiji, á cundetu ó incā tēe jā quiji, ncachī dē.

²¹ De maá hora ñúcuán nī nasāhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū, jín nchivī ndóho ndá cuēhē xēen, jín nchivī ñūhún tächī inī. De suni cuāhā nchivī cuāá, nī nduni-jin tinūū jī nī nsāhá yā.

²² De nī ncāhān yā jín ndúū dē: Cuāhān de cachī tūhun nú nūū Juan ndācá tiñu jā ní jini nū jín jā ní jini nú. De cachī nū jā nchivī cuāá nūne tinūū jī, de nchivī cojo nācaca jī, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha jī, de nchivī sōhó nūne sōho jī, de nchivī jīhī nátecū jī sáhá

nī. De suni nācani nī tūhun nūū nchivī ndāhví jā scācu Yāa Dios ánō jī.

²³ De nācā ndetū tēe jā má nācani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Sūcuán cachī nū nūū Juan, ncachī yā jín ndúū dē.

²⁴ De tá cuānohōn ndúū tēe jā ní ntají Juan, de nī nquijéhé Jesús cāhān yā tūhun Juan jín nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú nūū ñuhun tíhá? ¿A iin tēe jani iin jani ūū inī jā cúu tá cúu itē jā cánda sáhá tächī?

²⁵ De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsáá? ¿A iin tēe jā cúni cuñáhnú jā ñūhún sahma fino? Nduú, chí jini ndá nú jā ndá tēe ñūhún sahma fino de ndúcú ndācá jā cúsi inī, níí maá-ni inī vehe rey ndēē ndá dē.

²⁶ ¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsáá? ¿A iin tēe nācani tūhun Yāa Dios? Cāhān nī jín nú jā suu nī jēndēhé nú. De cúñáhnú cā Juan yáhá nsúū cā ndá cā tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios.

²⁷ Chí tūhun Juan cúu jā yósō nūū tutú iī:

Tají nī tēe nacani tūhun nī, cosō nūū dē ichi nūū Cristo,

tácuā coo tūha nchivī jā quenda yā.

Ncachī Yāa Dios, cáchī tutú.

²⁸ De cāhān nī jín ndá nú jā inī ñayiví yáhá cúñáhnú cā Juan tēe scuénduté nsúū cā ndá cā tēe jā íyó inī ñayiví. De vísō sūcuán de ndá nchivī jā núu cā inī ñuū nūū tátūnī Yāa Dios, cúñáhnú cā jī nsúū cā Juan, ncachī yā.

²⁹ De ndācá nchivī jín ndá tēe stútú xūhún renta, tá nī jini jī tūhun cāhān yā, de nī jetáhví jī jā Yāa ndāa cúu Yāa Dios, chí ja nī jenduté jī nūū Juan.

³⁰ Sochi ndá tēe grupo fariseo jín tēe stēhēn ley janahán, nduú ní jétáhví dē tūhun jā cúni Yāa Dios sáhá yā jā vāha dē, chí nduú ní jēnduté ndá dē nūū Juan.

³¹ De nī ncāhān cā maá Jētoho ō: Yáhá cáchī nī iin tūhun yátá tácuā cuni ndá nú nāsa íyó nchivī tiempo mitan.

³² Cúu ji tá cúu ndá süchí lúli já ndéé ji nū yáhi cásiquí ji. De cána jee ji nū táhán ji: Ní ntiví ndá ní tūyōó nū ndá nú, de nduú ní jíta jéhe nú. De ní jita ndá ní yā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nú, cáchi ndá ji. De tá cúu ndá süchí ñúcuán jáa nduú ní jétahān ini ji ní iin ní incā, sūcuán cúu ndá nú.

³³ Chi ní nquiji Juan tēe scuénduté, de cuāhā vuelta ní iyo nditē ini dē, chi nduú ní nchájí dē stāā de nduú ní jíhi dē vino. De nduú ní jétahān ini ndá nú, chi ní ncāhān nū jā nūhún tachi ini dē.

³⁴ De ní nquenda maá ní, Yāā ní nduú tēe, de yáji ní jíhi ní, de suni nduú jétahān ini ndá nú, de scāa nú cā chi cáhān nū jā maá-ni jā yáji ní jíhi ní vino. De quétáhán ní jín ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi, cáchi ndá nú.

³⁵ De tú cundíchi iin tēe jín tūhun Yāā Dios, de jín tiñu sáhá dē de jini ndá cā tēe ndíchi jā ndíchi dē, ncachí yā.

Jā íyó Jesús vehe Simón tēe fariseo

³⁶ De iin tēe grupo fariseo ní ncana dē Jesús jā caji yā stāā jín dē. De ní jēhēn yā vehe dē, de ní jēcundeē yā mesa jā caji yā stāā.

³⁷ Ñúcuán de iin ñahan sáhá cuāchi, ndéé ña nū ñúcuán, de ní jini ña jā ní jinū Jesús vehe tēe fariseo, yáji yā stāā. De ní nquiji ña jín iin frasco yūu luu jā nūhún chitú aceite perfume.

³⁸ De ní jēcuiñi jiti ña nū jēhē yā, de jácu ña. De ní nquijéhe ña sáchi ña jēhē yā jín ndute tñu ña, de ní nasíchi ña jín ixi xini ña. De ní ntechuhú ña jēhē yā, de ní nchihi ña perfume.

³⁹ De tēe fariseo jā ní ncana dē yā, ní jini dē jā sūcuán ní nsáhá ña, de ní jani ini dē: Tú tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu tēe yáhá, de cuni dē nāsa ñahan cúu ñahan yáhá jā quéhé ña dē, chi ñahan sáhá cuāchi cúu ña, jani ini dē.

⁴⁰ Ñúcuán de ní ncāhān Jesús jín dē: Simón, cuni ní cāhān ní jín nú iin tūhun. De ní ncāhān maá dē: Cāhān ní Maestro.

⁴¹ De ní ncāhān Jesús: Iin tēe jēhe nū xūhún, ní iyo uū tēe ndíta nū dē. Iin dē ndíta ūhūn ciento xūhún jā nání denario, de incā dē ndíta uū xico ūxi denario.

⁴² De nduú nā cuá névāha nduú tēe ñúcuán jā nachunáa dē. De tēe jēhe nū xūhún ní nee cáhnú ini dē nū nduú tēe ñúcuán. Túsaá de cáchi nū: Jā nduú tēe ñúcuán, ¿ní iin dē cúu jā coo maní cā jín dē? ncachí yā.

⁴³ De ní ncāhān Simón: Jani ini sá jā tēe ní ndita cuāhā cā, ncachí dē. De ní ncāhān yā: Ndāā cáhān nū, ncachí yā.

⁴⁴ De ndéhe yā nū ñahan ñúcuán, de ní ncāhān cā yā jín Simón: ¿A ndéhe nú tá sáhá ñahan yáhá? Jā ní nquenda ní vehe nú, de nduú ní jēhe nú ndute jā ndundoo jēhē ní, tá cúu nū íyó costumbre. De ñahan yáhá ní nsáhá chí ña jēhē ní jín ndute tñu ña, de ní nasíchi ña jín ixi xini ña.

⁴⁵ De nduú ní ntéchuhú nú nduhū, tá cúu nū íyó costumbre. De ñahan yáhá, jondē ní nquivi ní vehe nú, de nduú jén-cuiñi ña jā téchuhú ña jēhē ní.

⁴⁶ De nduú ní nchíhi nú aceite xini ní, tá cúu nū íyó costumbre. De ñahan yáhá ní nchihi ña aceite perfume jēhē ní.

⁴⁷ Túsaá de cáhān ní jín nú jā ní stēhēn ña jā ndasí íyó māni ña jín ní siquí jā nēe cáhnú ini ní nū ndācā cuāchi ña, vísō cuāhā cúu. Sochi tú nēe cáhnú ini ní nū nchiví jā íyó jacū-ni cuāchi, de jacū-ni stēhēn ji jā māni ji jín ní, ncachí yā.

⁴⁸ De ní ncāhān yā jín ña: Ja nēe cáhnú ini ní nū ndācā cuāchi nú, ncachí yā.

⁴⁹ Ñúcuán de ndá nchiví yáji stāā jín yā, ní nquijéhe ndá ji cáhān ji: ¿Ní iin cā cúu tēe yáhá jā cáhān dē jā nēe cáhnú ini dē nū cuāchi? ncachí ji.

⁵⁰ Sochi Jesús nī ncāhān cā yā jín ñahan ñúcuán: Nī ncandíja nú nduhū, de jā ñúcuán cúu jā ní scácu nī ndóhó nūu cuáchi nú. Cuáhán de ndusií inī nū, ncachī yā.

Tūhun ndá ñahan jā jító ña yā

8 Ñúcuán de nī ncuu jacū quívi, de nī jica nuu Jesús ndācā ñuū nāhnú jín ñuū lulí. De nácani yā tūhun vāha, de cáchi yā nāsa tátúni Yāa Dios. De ndihúxi ũū tēe cúu apóstol, suni jica dē jín yā.

² De suni íyó jacū ñahan jica jín yā, jā ní ntavā yā tāchī inī sava ña, de nī nasāhá vāha yā sava ña jā ndóho cuēhē. De iin ña cúu María ñuū Magdala, de inī ñahan ñúcuán nī ntavā yā ũjā tāchī.

³ De incā ña cúu Juana, ñaslíhí Chuza, tēe ndíso tíñū inī vehe Herodes. De incā ña cúu Susana, jín cuāhā cā ñahan jā chíndeē ña yā jēhe ña ndācā jā jínī ñúhūn yā jín ndá dē.

Tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴ De cuāhā nchivī ndācā ñuū ñúcuán nī nquenda ji nūu Jesús. De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá nūu ndá ji:

⁵ Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē. De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí, de nī jāñū nchivī síquī, de nī nchajī-ni ndá saā.

⁶ De jacū cā nī jítē nūu ñuhun yúu. De nī ntāhvī, de nī nchichī-ni, chi nduú íyó cuāhā cōhyo.

⁷ De jacū cā tatā nī jítē māhñú nūu cáá niquin iñu. De iin nuú-ni nī ntāhvī iñu jín, de nī jasí nūu.

⁸ De sava nī jítē nūu ñuhun váha. De tá nī ntāhvī, de nī jēhe cuāhā nūnī, chi iin iin tatā nī jēhe jondē ciento, ncachī yā. Ñúcuán de nī ncāhān jee yā: Ndá ndóhó jā níni, tee sóho vāha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni tūhun yátá

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹ De ndá tēe scuáha jín yā nī jicā tūhún dē yā nā cuá cáchi tūhun yátá yáhá.

¹⁰ De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó, chi sáhá Yāa Dios jā cuu jicūhun inī nū tūhun jā ní nchiyuhū yáhá, nāsa quívi nchivī ndahá Yāa Dios jā tátúni yā nūu ji. Sochi sava cā nchivī chi maá-ni jín tūhun yátá cáhān nī jín ji, tácuá vísó ndéhé ji de quéndóo ji modo jāá nduú jínī ji. De vísó jínī jín sóho ji, de mā jicūhun inī ji.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹ De súcuán cúu jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tatā ñúcuán cúu tūhun Yāa Dios.

¹² De tatā jā ní jítē yuhú íchí cúu tá cúu ndá nchivī jā jínī tūhun, sochi quéndā-ni tāchī cúnāhnú, de cāndeē tūhun inī ánō ji, tácuá mā cándíja ji de mā cácu ji sáhá yā.

¹³ De tatā jā ní jítē nūu ñuhun yúu cúu tá cúu ndá nchivī jā jínī tūhun, de jétáhví ji de cúsi inī ji jín. Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quívi cándíja ji. De tá quiji tündóhó síquī ji, de jica yátá ji.

¹⁴ De tatā jā ní jítē māhñú niquin iñu cúu tá cúu nchivī jínī tūhun, de cuāhān ndá ji de cutēñú ji jín tíñu ji de cúnī ji cucucáa ji de cusí inī ji. De nduú jíja ji jín tūhun yā.

¹⁵ De tatā jā ní jítē nūu ñuhun váha cúu tá cúu ndá nchivī jínī tūhun, de tfin váha ji, chi íyó váha íyó ndāá ánō ji. De jíja ji jín tūhun yā, chi cándíja váha ji.

Tūhun yátá siquī lámpara

(Mr. 4.21-25)

¹⁶Tá scuíquín nchivī iin lámpara, de nduú jási ji ní iin siquī, de ní nduú chíhi ji chíjin jito. Chi sa jáni ji nūū sūcún, tácuā cutūū nūū ndá nchivī jā quívi vehe.

¹⁷De suni sūcuán, nduú íyó ní iin tūhun yíyuhū jā má cūnī nchivī, chi ndihi-ni tūhun jā cáhān ji natūū nijin de cūnī nchivī.

¹⁸Túsaá de cunini vāha ndá nú, chi nchivi ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi nchivī jāā nduú cándíja, chi maá jacū jā jáni inī ji jā jínī ji, de sa naā, ncachī yā.

Tūhun naná yā jín nānī yā

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹Ñúcuán de ní nquenda naná yā jín ndá nānī yā nūū íyó yā. De nduú ní ncúu quívi ndá ña nūū yā, siquī jā íyó chitú nchivī.

²⁰De ní ncachī tūhun iin nchivī nūū yā: Naná ní jín ndá nānī ní inī ña tāvēhé, de cáhān ña jín ní cūnī ña, ncachī ji.

²¹De ní ncāhān maá yā: Suni naná ní jín nānī ní cúu ndá nchivī níni tūhun Yāā Dios de squíncuu ji, ncachī yā jín ji.

Jā ní jencuīñi tāchi níhin

jín mar ní nsāhá yā

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²²De iin quívi ní nquívi yā iin barco jín ndá tēe scuáha jín yā, de ní ncāhān yā jín dē: Ná yāha ó cōhōn incā lado mar. De ní scāca ndá dē barco cuāhān dē.

²³De juni scāca dē barco de ní nquixin yā. De ní jīquīhi iin tāchi níhin nūū mar. De ja ñatin chitú ndute inī barco, de ndúcú quēe barco.

²⁴De ní sndóto ndá dē yā, de ní ncāhān dē: Maestro, Maestro, mitan de quēe ó

chijin ndute de naā ō, ncachī dē. De ní nacuiñi yā, de ní ncāhān yā nūū tāchi níhin jín nūū mar. De ndihi ní jencuīñi, de ní ncuu nañí-ni.

²⁵De ní ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: ¿Nūcu nduú cándíja ndá nú? De ndá máá dē chi ní nchūhú ndasí dē, de sáhvi inī dē, de cáhān dē jín ndá táhān dē: ¿Ní iin cā cúu tēe yáhá jā jondé nūū tāchi níhin jín nūū nduté tátúni dē, de jétáhví jā cáhān dē? ncachī ndá dē.

Tēe nūū Gadara jā ndóho tāchi

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶Ñúcuán de ní nquenda yā jín ndá dē región Galilea, de cuāhān yā región Gadara jā íyó incā lado mar Galilea.

²⁷De tá ní nuu yā nūū ñuhun yíchí, de iin tēe nūū ñúcuán ní nquenda dē nūū yā. De ja ní ncuu cuāhā cuíyā jā ñúhún cuāhā tāchi inī dē. De nduú ñúhún cuiti dē sahma, de ní nduú ndéé dē vehe, chi sa mähñú nūū yíyuhū ndiyi ndéé dē.

²⁸De tá ní jinī dē nūū Jesús, de ní jēcuīñi jítí dē nūū yā, de ní ncana cóhó dē: ¿Nūcu vāji ní nūū sá, Jesús Sehe Yāā Dios, Yāā cúnáhnú ndasí? Cáhān ndāhví sá jín ní jā má sndóho ní sáan.

²⁹Súcuán ní ncāhān dē, chi ja ní ndacu yā nūū ndá tāchi jā ná quēe inī dē. De ja ní ncuu cuāhā vuelta jā ní nsāhá xēen tāchi dē. De ní nuhni ndahá dē jēhē dē jín cadena ní nsāhá nchivi, tácuā nduú nā cuá sāhá dē. De ndihi-ni jéhn dē, de jínu dē jēhēn dē nūū ñuhun tíhá sáhá ndá tāchi.

³⁰De Jesús ní jicā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nānī nú? De ní ncāhān dē: Legión nání sá. De ní ncāhān dē jā súcuán nání dē, chi ñúhún cuāhā tāchi inī dē.

³¹De ní ncāhān ndāhví ndá tāchi ñúcuán jín yā jā má táj yā ji cundasi ji maá yaví cúnú ndasí.

³²De yucu ñúcuán íyó cuāhā quini jítu ti. De ndá tāchi ní ncāhān ndāhví jín yā

jā ná cuáha yā tūhun quívi ndá iní quini. De nī jēhe yā tūhun.

³³ De nī nquee ndá tāchī iní tēe ñúcuán, de nī nquívi iní quini. De ndá quini nī jinu tī nī nincava tī iin yuhú cává, de nī nquēe tī iní mar, de nī jīhi tī nūu nduté.

³⁴ De ndá tēe jító tī, nī jini dē jā sūcuán nī ncuu, de nī nchūhú ndá dē. De nī jinu dē cuācachī tūhun dē nūu ndá nchivī ñuū jín ndá rancho.

³⁵ De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndēhé jī nāsa nī ncuu. De nī nquenda jī nūu íyó Jesús. De nī jini jī nūu tēe jā ní nquee ndá tāchī iní, ndēe dē nūu jēhē Jesús, de ñúhún dē sahma, de ja nī nducájí xini dē. De nī nchūhú ndá nchivī.

³⁶ De ndá tēe jā ní jini, nī nacani dē tūhun nūu nchivī, nāsa nī ncuu jā ní nduvāha tēe jā ní ñuhun tāchī iní.

³⁷ Ñúcuán de ndá nchivī ní región Gadara, nī nquijéhé jī cáhān ndāhví jī jín yā jā ná cújiyo yā quihín yā, chí yúhú ndasí jī. De nī ndiví yā iní barco jā quínohōn yā.

³⁸ De tēe jā ní nquee tāchī iní, nī ncāhān ndāhví dē jín yā jā cuāha yā tūhun quihín dē jín yā. Sochi Jesús nī ncāhān yā jā ná quéndōo dē, de ncachī yā:

³⁹ Cuánohōn vehe nú, de nacani nú tūhun nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsāhá Yāa Dios ndóhó, ncachī yā jín dē. De cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun ní ñuū ñúcuán jā nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsāhá Jesús jín dē.

**Tūhun sēhe síhí Jairo jín
ñahan jā ní nquehé sahma yā**

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ De tá nī nenda Jesús incā lado mar, de ndá nchivī nī ncusi iní jī jā ní nenda yā, chí ndihi jī ndētu jī yā.

⁴¹ De nī nquenda iin tēe cúñáhnú iní vehe iī sinagoga, nání dē Jairo. De nī jēcuini jiti dē nūu jēhé yā, de nī ncāhān

ndāhví dē jā ná quihín yā jín dē vehe dē.

⁴² Chi íyó iin sēhe síhí dē jā mātúhún jī-ni nūu dē, de íyó jī tá ūxi ūu cuiyā. De sūchí ñúcuán ja ñatin cuū jī. De cuāhān yā jín dē, de cuāhā nchivī níquin jī yā, de nī nchitú ñihin jī ní xín yā cuāhān jī.

⁴³ De māhūú ndá nchivī cuāhān iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxi ūu cuiyā ndóho ña cuēhé jāti ñini ña. De nī jaxin ña ndihi jā névāha ña jín tēe tátán, de nduú ní ndúvāha ña sáhá nī iin dē.

⁴⁴ De nī nquenda ña ichi chátá Jesús, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā. De nī jencuini-ni jā jāti ñini ña.

⁴⁵ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: ¿Ní iin nī nquehé sahma nī? ncachī yā. De ndiví jī nī ncāhān jāa nduú ní nquehé jī. De Pedro jín ndá tēe íyó jín dē, nī ncāhān dē: Maestro, ndéhé ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú ñihin jī xín ní, de cáquihi jī ñihín, de mitan jícā tūhún ní ní iin nī nquehé sahma ní.

⁴⁶ De nī ncāhān Jesús: Nduú chí iin nchivī nī nquehé sahma nī, chí nī jini nī jā jín fuerza nī de nī nduvāha iin nchivī, ncachī yā.

⁴⁷ De nī jini ñahan ñúcuán jāa nduú ní ncúu coo yuhū jā ní nsāhá ña. De quisi ña nī nquenda ña, de nī jēcuini jiti ña nūu jēhé yā. De jini jínúu ndá nchivī, de nī ncachī caji ña nājēhé cúu jā ní nquehé ña yuhú sáhmá yā, jín jā ní nduvāha ña-ni.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jín ña: Tíhi, nī ncandíja nú jā cuu nasáhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú. Cuāhān de ndusi iní nū, ncachī yā.

⁴⁹ De juni cáhān cā yā sūcuán, de nī nquenda iin tēe ndēe vehe Jairo, tēe cúñáhnú iní vehe iī sinagoga. De nī ncachī dē nūu Jairo: Ja nī jīhi sēhe síhí ní. De mā sáténú ní cā Maestro, ncachī dē.

⁵⁰ De nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jín Jairo: Mā cūyūhú nú, chi candíja nú-ni, de nastécū nī sēhe nú, ncachī yā.

⁵¹ De nī jinū yā vehe, de nduú ní jéhe yā tūhun jā quívi ndá nchivī jín yā, chi maá-ni Pedro jín Jacobo jín Juan, jín tatá naná sūchí űncuán.

⁵² De cúcuécá inī ndá nchivī ndéē ini vehe, de jácu ji jēhē sūchí űncuán. Sochi nī ncāhān yā: Mā cuācú ndá nú. Chi ñāhan lúlí űncuán nduú ní jīhī ji, chi quíxin ji-ni, ncachī yā.

⁵³ De nī jácū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jínī ji jā ní jīhī sūchí űncuán.

⁵⁴ De nī ntiin yā ndahá ji, de nī ncāhān jee yā jín ji: Tíhī, nacuiñi, ncachī yā.

⁵⁵ De nī natecū ji de nī nacuiñi ji-ni. De nī ndacu yā jā ná cuáha ndá jā cajī ji.

⁵⁶ De nī nsāhvi ndasí inī tatá ji naná ji ndéhé dē. De nī ndacu nīhin yā nūū dē jā má cāchí dē nūū ni iin jā sūcuán nī ncuu.

Jā ní ntají yā ndihúxī űū dē cuānacani dē tūhun

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 De nī nastútú Jesús ndihúxī űū tēe scuáha jín yā, de nī nsáhá yā jā cundiso tñnú dē de coo poder dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī, jín jā nasáhá vāha dē nchivī cúhū.

² De nī ntají yā ndá dē jā nacani dē tūhun nāsa tátúni Yāa Dios, jín jā nasáhá vāha dē nchivī cúhū.

³ De nī ncāhān yā jín dē: Mā cuísó nú jā cuetñnú nú ichi, ní garrote, ní ñunu, ní stāā, ní xūhún. De quīhīn nū jín iin-ni camisa, de mā cuísó nú incā.

⁴ De nā-ni vehe quívi ndá nú, de űncuán cundeē nū jondē quee tucu nú quīhīn nū incā űnuū.

⁵ De tú iin űnuū nduú jétáhvī ji ndóhó, de quee ndá nú űncuán, de scóyo nú ticāchā jēhē nū, chi suu cúu jā stēhēn nū jā íyó cuāchī ji jāá nduú ní jétáhvī ji, ncachī yā.

⁶ De nī nquee ndá dē cuāhān dē, ní jicó núu dē ndācá űnuū. De nī nacani dē tūhun vāha nāsa scácu Yāa Dios nchivī, de nī nasáhá vāha dē nchivī cúhū.

Jā ní jīhī Juan tēe scuénduté

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ De Herodes, tēe cúu gobernador, ní nīhīn dē tūhun ndācá tiñu jā sáhá Jesús. De nī ncunēhēn inī dē, chi jání inī sava nchivī cāhān ji jā Juan nī natecū dē.

⁸ De sava cā nchivī cāhān jā ní nenda Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán. De sava cā ji cāhān jā ní natecū incā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán.

⁹ De nī ncāhān Herodes: Juan chi ní ndacu ní jā tēhndē xīnī dē. ¿Túsaá de nā tēe cúu yáhá jā nīhīn ní tūhun jā sáhá dē cuāhā tiñu ñáhnú? ncachī dē. De nī nducú dē modo nāsa cunī dē nūū Jesús.

Jā ní scáji yā űhūn mil tēe

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰ De nī nenda ndá tēe cúu apóstol jā ní ntají yā dē nī nacani dē tūhun. De nī ncachī ndá dē nūū yā ndācá tiñu jā ní nsáhá dē. De nī jeca yā ndá dē cuāhān síin yā jín dē iin lugar nūū nduú nchivī, ñatin űnuū Betsaida.

¹¹ De nī jinī ndá nchivī, de suni cuāhān ndá ji. De nī jetáhvī yā ji, de nī nacani yā tūhun nāsa tátúni Yāa Dios, de nī nasáhá vāha yā nchivī cúhū.

¹² De tá cuāñini, de nī nquenda ndihúxī űū apóstol, de nī ncāhān dē jín yā: Tají ní nchivī cuāhā yáhá ná quīhīn ji ndācá űnuū jín ndācá rancho ñatin yáhá, de nducú ji nūū quendōo ji de cueen ji jā cajī ji, chi nduú nā cuá íyó yáhá, ncachī ndá dē.

¹³ De nī ncāhān Jesús: Cuāha ndá máá nú jā cajī ji, ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá, chi űhūn-ni stāā jín űū-ni tiacá. De vísó tú quicuēen sá

stāa caji ndihi nchivī cuāhā yáhá, de ni mā cūū, ncachī dē.

¹⁴ Chi íyó tá ūhūn mil tēe. De ni ncāhān yā jín ndá tēe scuáha: Cāhān ndá nú jín nchivī jā ná cūndeē sīn cincuenta cincuenta ji, ncachī yā.

¹⁵ De sūcuán nī nsāhā ndá dē, de ni jē-cundeē ndihi nchivī.

¹⁶ De ni nquehen yā ndihūhūn stāa jín ndūū tiacā ñúcuán, de ni nūcūndēhé yā ichi andivī, de xihna cā ni nacuetáhvī yā nūū Tatá yā. De ni scuáchi yā, de ni jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de ni nsaji dē nūū ndá nchivī cuāhā.

¹⁷ De ndiviī ji ni nhaji, de ni ndahā chijin ji. De ni nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de ni nchitú ūxī ūū ticá.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸ De iin quivī nī ncusín Jesús, jícān táhvi yā, de maá-ni ndá tēe scuáha jín yā íyó dē jín yā. De ni jicā tūhún yā ndá dē: De nduhū, ¿ní iin cúu nī cáchi ndá nchivī?

¹⁹ De ni ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Elías, tēe ni nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De sava cā ji cáhān jā cúu ní incā tēe ni nacani tūhun yā, de ni natecū dē, ncachī ndá dē.

²⁰ Ñúcuán de ni jicā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cáchi ndá nú? De ni ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāa jā ní ntají Yāa Dios, ncachī dē.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

²¹ Ñúcuán de ni ndacu nihin yā nūū ndá dē jā má cáchi dē tūhun yáhá nūū ni iin nchivī.

²² De ni ncāhān yā: Nduhū, Yāa ni nduu tēe, cánuū jā ndoho ndasí nī. De ndá tēe ñáhnú jín ndá sūtū cūñáhnú jín ndá tēe stēhēn ley janahán, squéne yichī

dē nduhū. De cahni dē nduhū, de nūū únī quivī de natecū ni, ncachī yā.

²³ Ñúcuán de ni ncāhān yā jín ndihi dē: Nā-ni nchivī tú cūnī ji cuniquin ji nduhū jā scuáha ni ji, de ná cāsī ji jā cūnī maá ji, de ná cūniquin ji nduhū ndācā quivī, de cuāha ji tūhun cundoho ji tūndóhó jā síqui ni, vísō ná cúu ji.

²⁴ Chi tú ní nchivī cūnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síqui nduhū, túsaá de tñū táhvi ji ní cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síqui nduhū, sochi cutecū ji ní cání.

²⁵ ¿Chi ní cuetfín vísō ná cūndeē nchivī nihin ji ní ñayiví, de tú quivī ji nūū tñū táhvi ji?

²⁶ Chi tú nā-ni nchivī cúcanoō ji jā síqui nduhū, Yāa ni nduu tēe, jín síqui tūhun cáhān ni, suni sūcuán cucanoō ni jā síqui maá ji, quivī nenda nī. De quivī ñúcuán chi vii ndasí cuñáhnú nī, tá cúu nūū cūñáhnú Tatá nī, de suni cūñáhnú ndācā ángel ndoo yā sáhá yā.

²⁷ De ndāa cáhān ni jín ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúu dē chi jondē cuni dē nāsa tátūnī Yāa Dios jín poder yā, ncachī yā.

Jā tucu nī nduu yā

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Ñúcuán de tá ūnā quivī jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de ni ncaa yā iin yucu, cuācācān táhvi yā. De Pedro jín Jacobo jín Juan cuāhān ndá dē jín yā.

²⁹ De juni jicān táhvi yā, de tucu ni nduu yā, de sahma yā ni nduyaa ndasí, de jéndūtē.

³⁰ Ñúcuán de ni nquenda ūū tēe, nátúhún dē jín yā, de cúu dē Moisés jín Elías, tēe jā ní iyo janahán.

³¹ De vii ndasí jéndūtē ní tēe ñúcuán, de cáhān ndūū dē jín yā síqui jā ní ncuñatin jā cuū yā Jerusalén.

³² De Pedro jín ndūū cā tēe íyó jín dē, jíhi ndasí dē mähná, sochi nduú ní

nquixin dē. De nī jinī ndá dē jā vii jéndūtē maá yā jín ndúú tēe ínī jín yā.

³³ De tá nī ncujiyo-ni ndúú tēe ñúcuán nūū yā, de nī ncāhān Pedro jín yā: Maestro, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá. De ná sáhá ndá sá ūnī vehe ramádā, iin cuu maá ní, de incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē. De nduú sáhá dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

³⁴ De juni cáhān dē súcuan, de nī nquiji iin vicō nūhún, de nī jasi-ni nūū ndá dē. De nī nchūhú ndá dē jā íyó dē chijin vicō nūhún.

³⁵ De nūū vicō ñúcuán nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jín. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

³⁶ De tá nī ncuu nī ncāhān tūhun ñúcuán, de mátúhún-ni cā Jesús ínī yā nūū ndá dē. De nduú ní ncāhān cuiti cā ndá dē, de ndá quívi ñúcuán nduú ní ncáchī dē nūū ni iin jā súcuan nī jinī dē.

**Jā ní nasāhá vāha yā iin
sūchí ñúhún tāchī inī**

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ De quívi téen nī nuu yā jín ndá dē yucu. De cuāhā nchivī nī jētāhān ji yā.

³⁸ De mähñú nchivī cuāhā nī ncana jee iin tēe: Maestro, jícān táhvī sá nūū ní jā cūndēhé ní sēhe yíi sá, chi mátúhún ji-ni íyó nūū sá.

³⁹ De maá-ni jā sáhá xēen tāchī jín ji, de cána cóhó ji sáhá, de jáhnī yíhī ji, de jēe tñū yuhú ji. De sndóho ji, de ūhvi ndasí siāā ji.

⁴⁰ De nī ncāhān ndāhvī sá jín ndá tēe scuáha jín ní jā ná távā dē tāchī, de nduú ní ncúu sáhá dē, ncachī dē.

⁴¹ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Nchivī nihin ndasí inī cúu ndá nú, chi nduú cándíja nú jā cuu nduvāha ji. ¿Nāsaa cā quívi cundēe ní jín ndá nú jā cuandēe inī ni jín nú? Cuáquēhen sēhe nú ná quíji ji, ncachī yā.

⁴² De juni vāji ji nūū yā, de nī jicó cáva ji nūū ñúhún nī nsāhá tāchī, de nī jahñī yíhī ji. De nī ncāhān xēen Jesús nūū tāchī, de nī nasāhá vāha yā sūchí ñúcuán, de nī nasiáha yā ji nūū tatá ji.

⁴³ De ndivīi nchivī nī nsāhvi inī ji nī jinī ji jā ñáhnú ndasí tiñu sáhá Yāā Dios.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuú yā

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

De juni sáhvi inī ji ndéhé ji ndacá tiñu jā ní nsāhá Jesús, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā:

⁴⁴ Chuhun vāha inī nū tūhun cáhān ni yáhá, de mā náā inī nū, chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, nastúu ji nduhū jā quívi nī ndahá ndá tēe xēen.

⁴⁵ Sochi nduú ní jícūhun inī ndá dē jā ní ncāhān yā, chi nduú ní ncúu cuiti jícūhun inī dē. De nī nchūhú ndá dē cātūhún dē yā síqui tūhun jā ní ncachī yā.

Ní nchivī cúu jā cúnáhnú cā

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī nquijéhé dē cáhān dē síqui ní iin dē cúnáhnú cā.

⁴⁷ De nī jinī Jesús jā súcuan jáni inī ndá dē. De nī ntiin yā ndahá iin sūchí lúli, de nī jani yā ji xín yā.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Nā-ni nchivī tú jā síqui nduhū jétáhvī ji sūchí lúli yáhá, de nduhū jétáhvī ji. De nchivī jā jétáhvī nduhū, suni jétáhvī ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī. De nchivī núu cā mähñú ndá nú, suu ji cúnáhnú cā, ncachī yā.

**Nchivī jāā nduú cáhān
síqui yā, ínī ji jín yā**

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Juan: Maestro, nī jinī ndá sá iin tēe jā jín sívi ní távā dē tāchī inī nchivī. De nī jasi ndá sá jā sáhá dē, chi nduú jíca dē jín ó, ncachī dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Jesús jín dē: Mā cāsī nū jā sáhā dē, chi tēe jāá nduú cáhān contra síqui ō, ínī dē jín ó, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā nū Jacobo jín Juan

⁵¹ De nī ncuñatin quívi jā quínohōn yā andiví, de nī jani téyíi ini yā jā quíhīn yā Jerusalén.

⁵² De nī ntají yā sava tēe nī jēcōsō nūú dē jín tūhun jā vāji yā. De cuāhān ndá dē iin nūu Samaria tácuā nducú dē nūu quendōo yā.

⁵³ Sochī nchivī Samaria nduú ní jéhe ji vehe ndōo yā, chi nī jinī ji jā jondē Jerusalén quíhīn yā.

⁵⁴ De Jacobo jín Juan, nduú tēe scuáha jín yā, nī jinī dē jā súcuán cúu, de nī ncāhān dē jín yā: Señor, ¿á cúnī ní jā ndacu ó tiñu jā quiiji ñuhūn ichi andiví, de naā nchivī yáhá, tá cúu nūu ní nsáhá Elías, tēe nī nacani tūhun janahán? ncachī dē.

⁵⁵ Nūcuán de nī ndicó cóto Jesús nūu nduú dē, de nī ncāhān yā nūu dē: Nduú jínī ndá nú nā nūu vāji tūhun cáhān nū.

⁵⁶ Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, nduú vāji nī jā snáā nī nchivī, chi sa vāji nī jā scácu nī nchivī, ncachī yā. Sá de cuāhān yā jín ndá dē incā ñuū.

Tūhun nchivī jā cúnī ji cuniquín ji yā (Mt. 8.19-22)

⁵⁷ De juni jíca ndá dē jín yā ichi, de nī ncāhān iin tēe jín yā: Señor, cuniquín sá ní cōhōn ní-nī cúu nūu quíhīn ní, ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncāhān Jesús jín dē: Ndācá xíncuii chi íyó yavī cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochī maá nī, Yāā nī nduu tēe, nduú nūu cūsūn nī, ncachī yā.

⁵⁹ De nī ncāhān yā jín incā dē: Cuniquín nduhū ná cōhōn. De nī ncāhān dē: Señor, cundetu ní de ná quíchuhū sá tatá sá xihna cā, ncachī dē.

⁶⁰ De nī ncāhān Jesús jín dē: Sndóo ndá ndiyi, ná chúhū ndá cā ndiyi, chi

ndiyi cúu ndá nchivī jāá nduú cándíja. De maá nú, chi quíhīn nū nacani nú tūhun nása tátúnī Yāā Dios, ncachī yā.

⁶¹ Nūcuán de suni nī ncāhān incā dē: Señor, cúnī sá cuniquín sá ní, de cuāha ní tūhun jā xihna ná quícāhān sá jín nchivī vehe sá, ncachī dē.

⁶² De nī ncāhān Jesús jín dē: Tú nā-nī tēe quijéhe dē cuniquín dē nduhū, de tú maá-nī jā nācani cuécá ini dē síqui ndācá jā ní sndóo dē, túsaá de cúu dē tá cúu iin tēe sátíñū jín arado, de jícó cóto dē ndéhe dē ichi véhe dē. Túsaá de nsūu tēe vāha cúu dē jā cuniquín dē nduhū síqui tiñu tátúnī Yāā Dios, ncachī yā.

Jā ní ntají yā ūnī xico ūxī dē

10 De tá nī ncuu ndācá tiñu yáhá, de maá Jētoho ō nī nacāji yā ūnī xico ūxī cā dē. De nī ntají yā ndihuū ndihuū dē jā cosō nūu dē nūu yā quíhīn dē ndācá ñuū jín ndācá lugar nūu jā ñatin quíhīn maá yā.

² De nī ncāhān yā: Ndá nchivī yáhá chi cúu ji tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāā jā cuāhā cúu, de tēe jā quehndē chi jacū dē-nī cúu. Túsaá de cācān táhvī ndá nú nūu maá Jētoho nū Yāā Dios jā ná tetíñū yā cuāhā tēe quehndē dē trigo, cúu jā nacani dē tūhun yā nūu nchivī.

³ De cuāhān ndá nú, de ná cáchī tūhun nī nūu nū jā tetíñū nī ndá nú quíhīn nū tá cúu ticáchī lúlí mähñū yíhi.

⁴ De mā cuísó nú ñunu, nī itin xūhún, nī nijān. De ichi mā cúcuéé nú jā natúhún nú jín nī iin nchivī.

⁵ De nā-nī vehe quívi ndá nú, de xihna cā cáhān nū: Ná quíji tūhun ndeé tūhun sīi ini nūu ndá nú, nchivī vehe yáhá, cachī nū.

⁶ De tú vehe nūcuán íyó nchivī vāha, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū jinū síqui ji. De tú nduú, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū mā jínū síqui ji.

⁷ De suni vehe nūcuán cundeé nū, de cajī nū coho nú jā cuāha nchivī nūu nū.

Chi sīquī tiñu jā nácani nú tūhun nū nchivī, de cánuú coto ji ndá nú. De mā cūndeē nū quéhén vehe, chi iin-ni vehe.

⁸De nā-ni ñuū quīvi ndá nú, de tú cuetáhvi ji ndóhó, de cajī nū nā-ni cúu jā cuāha ji nūū nū.

⁹De nasāhá vāha nú ndá nchivī cúhū ñuū ñúcuán. De cachī nū nūū ji: Ja nī ncuñatin jā tatúni Yāa Dios nūū ndá nú, cachī nū.

¹⁰De nā-ni ñuū quīvi ndá nú, de tú mā cuetáhvi ji ndóhó, de quee nú inī calle ñúcuán de cāhān nū:

¹¹Jondē ticāchāa ñuū ndá nú yáhá jā ní ntiin jēhē ni, ná scóyo nī jā cúu seña jā íyó cuāchi ndá nú jāa nduú ní jétáhvi nú. De cunahán ndá nú jā Yāa Dios ja nī ncuñatin yā jā tatúni yā nūū nū nícu. Cachī ndá nú.

¹²De cāhān ni jín ndá nú jā quīvi juicio de xēen cā coo castigo sīquī ñuū jā sáhá súcuan nsūū cā jā coo sīquī ñuū Sodoma nūū ní nsāhá ndasí nchivī cuāchi.

**Jā ní ncāhān yā nūū
sava ñuū ñihin inī**

(Mt. 11.20-24)

¹³Nācā xēen cundoho ndá nú, nchivī ñuū Corazín. De nācā xēen cundoho ndá nú, nchivī ñuū Betsaida. Chi tú inī ñuū Tiro jín ñuū Sidón ní nsāhá nī tiñu ñáhnú jā ní nsāhá nī inī ñuū maá nú, de ñamā nacani inī nchivī ñuū ñúcuán jā sndóo ji cuāchi ji nícu. De sáhá ji seña jā stēhēn jā nácani inī ji sīquī cuāchi ji, chi cuhun ji sahma túún de chihi ji yāa xīni ji nícu.

¹⁴Túsaá de quīvi juicio de xēen cā coo castigo sīquī ndá nú nsūū cā jā coo sīquī ñuū Tiro jín ñuū Sidón.

¹⁵De ndá ndóhó nchivī ñuū Capernaum, ¿á jáni inī nū jā cúñáhnú nú tá cúu iin jā cāa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa cuun nú quihīn nū jondē lugar nūū íyó ndá áno ndiyi, ncachī yā.

¹⁶De nī ncāhān cā yā jín ndá tēe jā tají yā quihīn: Nchivī jā tee sōho tūhun jā cāhān ndá nú, suni tee sōho ji jā cāhān maá nī. De nchivī jā squéne yichī ndóhó, suni nduhū squéne yichī ji. De nchivī jā squéne yichī nduhū, suni squéne yichī ji Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī, ncachī yā.

Jā ní nenda ndá tēe jā ní ntají yā

¹⁷De nī nenda ndihūnī xico ūxi tēe ñúcuán, de cúsi inī ndá dē, de cāhān dē jín Jesús: Señor, jondē ndá tāchi jétáhvi ji nūū sá jā jín sívi maá ní, ncachī ndá dē.

¹⁸De nī ncāhān yā jín dē: Súcuan cúu, chi nī jini nī jā modo iin taja nī nincava Satanás ichi andiví, chi nī ncandē nī ndihi poder.

¹⁹De mitan de ja nī jēhe nī poder nūū ndá nú jā cuāñū nū sīquī ndá cōo jín tisuhmā, cúu jā cundeé nú sīquī ndācā fuerza maá jā jini ūhvi yóhó, de nduú nā cuá sáhá jín nú.

²⁰Sochi mā cúsi inī ndá nú maá-ni jā jétáhvi ndá tāchi nūū nū, chi sa cusii cā inī nū jā yósó sívi nú jondē andiví, ncachī yā.

Jā ní ncusi inī Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹De suni hora ñúcuán nī ncusi inī Jesús ní nsāhá Espíritu Santo, de nī ncāhān yā: Ná cútahvi sá nūū ní Tatá, jā cúu ní Jētohō andiví jín ñayiví. Chi nī jasí ní ndācā tūhun ndíchí ní, jā má cūnī nchivī ndíchí jín nchivī tūha cuenta ñayiví yáhá. De nī stēhēn ní nūū ndá nchivī cúu tá cúu sūchí lúlí. Chi súcuan nī jēhān inī ní Tatá, ncachī yā.

²²De nī ncāhān cā yā: Ndivi nī jēhe Tatá nī nūū nī. De nduú jini ndá nchivī ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāa Dios, chi maá-ni Tatá nī cúu jā jini yā nduhū. De nī nduú jini nchivī nāsa Yāa cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu jā jini. De íyó nchivī jā cúni maá Sēhe stēhēn yā nūū ji nāsa Yāa

cúu Tatá yā, de maá ji suni cuni ji, ncachí yā.

²³ Ñúcuán de nī ndēhé yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin ndá máá dē-ni: Nācā ndetū ndá nchivī jā ndēhé tiñu ñāhnú jā ndēhé ndá máá nú.

²⁴ Chi cáhān nī jíin nú jā cuāhā ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíin cuāhā ndá rey, nī ncuu inī dē cūndēhé dē jā ndēhé ndá máá nú, de nduú ní jíin dē. De nī ncuu inī dē cunini dē jā nīnī ndá máá nú, de nduú ní jíin dē, ncachí yā.

Tūhun tēe Samaria, tēe vāha inī

²⁵ Ñúcuán de iin tēe stēhēn ley janahán, nī nacuiñī dē, de nī jēcāhān dē jíin Jesús jā coto túni dē yā. De nī jīcā tūhún dē: Maestro, ¿nā cuá sāhá sá de nīhīn táhvi sá cutecū sá níí cání andiví? ncachí dē.

²⁶ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nāsa yósō nūū tutū ley? ¿Nāsa cáhān jā cáhvi nú? ncachí yā.

²⁷ De tēe ñúcuán nī ncāhān dē nāsa cáhān nūū tutū: Coó manī ndasí nú jíin maá Jētohō nū Yāā Dios, jondē jíin inī jíin ánō nū, jíin níí fuerza nū, jíin níí jāá ntúni nū. De cundáhvī inī nū táhán nú tá cúu nūū cūndáhvī inī nū maá nú, cáchi tutū, ncachí dē.

²⁸ De nī ncāhān yā jíin dē: Vāha nī ncāhān nū. De tú cuu sāhá nú sūcuán de nīhīn táhvi nū cutecū nū níí cání, ncachí yā.

²⁹ De tēe ñúcuán cūni dē jā quendōo ndāā dē nūū yā jíin tūhun jā níí jīcā tūhún dē, de nī ncāhān dē: ¿De níí nchivī cúu ndá táhán sá? ncachí dē.

³⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Iin tēe nī nquee dē Jerusalén, nī ncuun dē cuāhān dē ñuū Jericó. De ichi nī nquenda ndá tēe cuihná nūū dē, de nī ncandēē ndihī ndatíñú dē, de jondē sahma ñúhún dē. De nī ncani nāvāha ndá tēe ñúcuán dē, jondē ja ñatin cuū dē nícu. De nī sndóo ndá, de cuāhān ndá.

³¹ De ichi ñúcuán nī ncāhā iin sūtū cuāhān dē, de nī jīnī dē nūū tēe ñúcuán, de nī nsāhá jíyo dē-ni cuāhān dē.

³² De saá-ni iin tēe grupo levita jā sátíñú inī templo, vāji dē ichi ñúcuán, de suni nī jīnī dē nūū tēe ñúcuán, de nī ncāhā jícá dē-ni cuāhān dē.

³³ De iin tēe nación Samaria, suni jícá dē ichi ñúcuán. De nī jīnī dē nūū tēe ñúcuán, de nī ncundáhvī inī dē.

³⁴ De nī nquenda dē nūū cáá tēe ñúcuán, de nī nchuhun dē aceite jíin vino nūū ní ntacuēhé, de nī juhni dē sahma nūū. De nī nchisó dē tēe ñúcuán síquī quití dē, de cuāhān dē jíin tēe ñúcuán iin mesón, de nī jito dē.

³⁵ De quívi téēn, hora jā quíhīn dē, de nī ntavā dē ūū xūhún cāa, de nī jēhe dē nūū tēe xíf mesón, de nī ncāhān dē: Coto níí tēe yáhá, de tú cāxīn níí cā xūhún jíin dē, de tá nenda sá de nachunáá sá, ncachí dē.

³⁶ ¿Túsaá de nāsa jáni inī nū? Jā nd-inúni tēe ñúcuán, ¿níí iin dē nī nsāhá cuenta jā táhán dē cúu tēe jā níí nquenda jācuihná nūū? ncachí yā jíin tēe stēhēn ley janahán.

³⁷ De nī ncāhān dē: Tēe jā níí ncundáhvī inī tēe jā níí ntacuēhé, vísó tēe ñuū jícá cúu dē, ncachí dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Cuáhán túsaá, de suni sūcuán cundáhvī inī nū ndācá nchivī, ncachí yā.

Jā níí iyo yā vehe Marta jíin María

³⁸ Sá de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā, de nī jīnū yā iin ñuū lulí. De iin ñāhan nání Marta nī ncana ña yā nī jēhēn yā vehe ña.

³⁹ De Marta, íyó iin cūhū ña nání María. De María nī jēcundēē ña nūū jēhé Jesús, níni ña ndācá tūhun jā cáhān yā.

⁴⁰ De Marta chi cútēñú ña jíin cuāhā tiñu sáhá ña. De nī nquenda ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor, ¿á nduú sáhá níí cuenta jā cūhū sá níí sndóo ña sāan

nūu tiñu? De cāhān ní jín ña ná chíndeé táhān ña jín sá, ncachí ña.

⁴¹ De ní ncāhān Jesús jín ña: Marta, nācā ndíhvi ndasí iní nū jín cuāhā tiñu, de ndasí sndóho nú maá nú jín.

⁴² De íyó iin-ni tiñu cánuú. De María chí ní nacāji ña tiñu cánuú, suu jā ndíhvi iní ña síqui tūhun Yāa Dios, de mā cāndeē ō ña nūu tiñu ñúcuán, ncachí yā.

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān táhvi dē

(Mt. 6.9-13; 7.7-11)

11 De iin quívi íyó Jesús iin lugar, jícān táhvi yā. De tá ní ncuu ní jícān táhvi yā, de iin tēe scuāha jín yā, ní ncāhān dē: Señor, stéhēn ní nūu ndá sá nāsa cācān táhvi sá, tá cúu nūu ní stéhēn Juan nūu ndá tēe ní scuāha jín dē, ncachí dē.

² De ní ncāhān yā jín ndá dē: Jā cācān táhvi ndá nú, de suha cāhān nū:

Tatá ndá sá jā ndéē ní andiví,

níní ná cóo yínúhún sá nūu ní, chí Yāa íi cúu ní.

De ñúhún iní sá jā ñamā ná quíji quívi tatúní ní ní ñayiví yáhá.

De ná cóo ndācá tiñu jā jétahān iní maá ní,

tá cúu nūu íyó iní andiví, suni súcuan ná cóo iní ñayiví.

³ Stāa jā tēcū ndá sá ndācá quívi, cuāha ní nūu sá mitan.

⁴ De cune cáhnú iní ní nūu cuāchi jā sáhá ndá sá nūu,

tá cúu nūu nēe cáhnú iní ndá sá nūu nchiví jā sáhá cuāchi nūu sá.

De mā cuāha ní tūhun jā coto túní tāchí sáan,

chí sa scācu ní sáan nūu ndācá jānēhén. Cachí ndá nú, ncachí yā.

⁵ De ní ncāhān cā yā: Tú ní iin nú íyó iin amigo nū, de quíhín nū vehe dē sava ñúu de cāhān nū jín dē: Amigo, tanúu nú ūnī stāa nūu ní.

⁶ Chí iin amigo ní jā jíca viaje, ní nquenda dē vehe ní, de nduú nā cuá névāha ní jā cuāha ní caji dē, cachí nū.

⁷ De cāhān tēe ndéē iní vehe: Mā stāhān nū nduhū, chí ja ndāsí viéhé ní, de ja quíxín ní jín ndá sēhe ní, de mā cúu nacōo ní jā taji ní nūu nū, cachí dē.

⁸ De cāhān ní jín ndá nú, vísō mā nacōo dē taji dē nūu nū síqui jā cúu dē amigo nū, sochí síqui jā stāhān ndasí nú dē, jā ñúcuán nacōo dē taji dē ndihí jā jíní ñúhún nú.

⁹ Túsaá de cāhān ní jín ndá nú jā suni súcuan cācān táhvi nū nūu Yāa Dios, de taji yā nūu nū. De nducú nú ndācá jā váha jā íyó nūu yā, de ñihín nū. De cācān táhvi nū jondē ñihín nū, tá cúu nūu sáhá nchiví jā scáján viéhé jondē nune quívi ji.

¹⁰ Chí ndācá nchiví jā jícān, cuāha yā nūu ji. De nchiví ndúcú, chí ñihín ji. De nchiví cāhān, nune yā ichi jā ñihín ji jā cúni ji.

¹¹ ¿De ní iin nú cúu tatá, de tú sēhe nú jícān ji stāa nūu nū, de á cuāha nú iin yūu nūu ji? De tú jícān ji iin tiacá, ¿de á cuāha nú iin cōo nūu ji?

¹² De tú jícān ji iin ndiví, ¿de á cuāha nú iin tīsumā nūu ji? Nduú cuiti jā súcuan.

¹³ Túsaá de ndá máá nú vísō nchiví íyó cuāchí cúu nú, de jíní ndá nú cuāha nú jā váha nūu sēhe nú. De nā oncā cúu maá Tatá nú andiví jā má cuāha yā Espiritu Santo nūu nchiví jícān nūu yā, ncachí yā.

Jā ní ncāhān ndá dē jā sátíñú yā jín fuerza Satanás

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴ De távā yā iin tāchí iní iin tēe, jā ní ncuñíhín dē ní nsáhá. De tá ní nquee tāchí, de ní nacahān tēe jā ní ncuñíhín. De ní nsāhvi iní ndá nchiví ndéhé ji.

¹⁵ Sochí sava nchiví ní ncāhān ji: Jín fuerza Satanás jā cúnáhnú nūu ndá tāchí,

de távā tēe yáhá ndá tächī inī nchivī, ncachī ji.

¹⁶ De sava cā ji cúnī ji coto túnī ji yā, de nī jicān ji jā sáhá yā jā coo iin seña ichi andiví.

¹⁷ De maá yā chi jínī yā jā sūcuán jáni inī ndá ji, de nī ncāhān yā: Ndācá nación jā sáhá sín maá de cánāá maá, túsaá de snāá jā íyó vāha maá. De tú nchivī iin vehe sáhá sín maá de cánāá maá, de mā cūú cā cundeē cāhnú ji.

¹⁸ De saá-ni Satanás, tú sáhá sín maá jín ndá táhán tächī, ¿de nāsa cuiñi nihin jā tatúnī túsaá? Chi cāhān ndá nú jā jín fuerza Satanás távā ni ndá tächī.

¹⁹ De tú sūcuán cúu de ndá nchivī scuáha jín ndá nú, ¿nā jín fuerza távā maá ji tächī? Túsaá de ndá máá ji cachī ji jā ní stívī ndasí nú nī ncāhān nū jā távā ni tächī jín fuerza Satanás.

²⁰ De nduú chi jín fuerza Yāa Dios cúu jā távā ni tächī. Túsaá de ja ndēē Yāa Dios māhnú ndá nú jā tátúnī yā.

²¹ De tú iin tēe ndacuī jító dē vehe dē jín tūjī dē, túsaá de ni iin ndatínú dē mā ndónúhún.

²² De tú quiji incā tēe ndacuī cā, de cundeē jín tēe núcuán, túsaá de candeē tūjī dē jā jító dē vehe dē, de sáhá dē nāsa cúnī maá dē jín ndatínú jā candeē dē. De tá nūú cúu tēe ndacuī cā núcuán, sūcuán cúu maá nī nūú Satanás.

²³ De nchivī jāá nduú íyó mānī jín nī, túsaá de jínī ūhvi ji nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jín nī, túsaá de sa scútē nuu ji nchivī jā vāji nūú nī.

Tächī jā nástútú táhán ndívi inī nchivī

(Mt. 12.43-45)

²⁴ Tú nī nquee iin tächī inī iin tēe jāá nduú cándíja, de jíca nuu nūú ñuhun títá, ndúcú nūú natátú, de nduú níhīn, sá de jáni inī maá: Ná quínohōn ni vehe nūú ní nquee nī.

²⁵ De tá nī nenda tucu, de jínī jā tēe jāá nduú cándíja, cúu dē tá cúu iin vehe jā ní ndundoo.

²⁶ Núcuán de jéhēn jénacuēca ūjā cā tächī nēhén cā nsūú cā maá. De quívi ndá inī tēe núcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēen cā cundoho tēe núcuán jā sándihí nsūú cā jā xíhna ñúhún, ncachī yā.

Nācā ndetū nchivī nínī tūhun yā

²⁷ De juni cāhān yā tūhun yáhá, de iin ñahan íñī māhnú nchivī cuāhā, nī ncāhān jee ña jín yā: Nācā ndetū ñahan jā ní scácu ña ní de nī scáxin ña ní, ncachī ña.

²⁸ De nī ncāhān yā: Sa ndetū ndasí cā ndá nchivī nínī tūhun Yāa Dios de squín-cuu ji, ncachī yā.

Jā ní jicān ndá nchivī jāá nduú cándíja iin tiñu ñáhnú

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ De nī ntācā cuāhā cā nchivī nūú Jesús, de nī nquijéhé yā cāhān yā: Nchivī tiempo mitan chi maá-ni jā sáhá nēhén ji. De jícān ji iin tiñu ñáhnú jā stéhén tú Yāa jā ní ntají Yāa Dios cúu nī. De nduú nā incā tiñu ñáhnú stéhén nī nūú ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūú ní ncuu jín Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán.

³⁰ Chi tá cúu nūú ní jínī nchivī ñuú Nínive jā ní ncuu iin tiñu ñáhnú jín Jonás, suni sūcuán cunī nchivī tiempo yáhá jā coo iin tiñu ñáhnú jín nduhū, Yāa nī nduu tēe, jā quétáhán jín modo jā ní ndoho Jonás.

³¹ De reina jā ní ncuñáhnú nación ichi sur, natecū ña jín nchivī tiempo yáhá, quívi juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ña cuāchi sīquī ji. Chi jondē jícá ndasí nī nquiji ña nī nini ña ndá tūhun ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandíja ña. De mitan chi cúnáhnú cā nduhū, Yāa íyó yáhá, nsūú cā Salomón, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

³²De ndá nchivī ñuū Nínive nūū ní nacani Jonás tūhun, natecū ji jín nchivī tiempo yáhá, quívi juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ji cuāchi sīquī nchivī yáhá. Chi ndá máá ji ní nacani inī ji ní sndóo ji cuāchi ji quívi jā ní nacani Jonás tūhun nūū ji. De mitan chi cúnáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Jonás, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

Tūhun yátá sīquī lámpara

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³Tá nástfín nchivī iin lámpara, de nduú chíyuhū ji, ni nduú chíhi ji chijin iin cajón. Chi sa jání ji nūū sūcún, tácu cutūu nūū ndá nchivī jā quívi vehe.

³⁴De tinūú ndá nú cúu tá cúu lámpara nūū yiqui cúñu nú. Túsaá de tú tinūú nú íyó nijín, de ní-ni yiqui cúñu nú cunijín. Sochi tú nduú íyó nijín tinūú nú, de ní-ni yiqui cúñu nú íyó neē.

³⁵De suni súcuan cúu ánō nū, de coto ndá nú jā má cānī nehén inī nū, tácu mā cōo neē inī ánō nū.

³⁶Chi tú sáhá ndá nú maá-ni tiñu vāha, de nduú nā tiñu nehén sáhá nú, túsaá de luz yā cunijín vāha inī ánō nū, tá nūū cúu iin lámpara jā sáhá jā cunijín vāha, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40;

Lc. 20.45-47)

³⁷De tá ní ncuu ní ncāhān yā, de iin tēe grupo fariseo ní ncana dē yā jā caji yā stāā vehe dē. De ní nquívi yā, de ní jēcundeē yā mesa jā caji yā stāā.

³⁸De tēe fariseo ní nsāhvi inī dē ndéhé dē jāá nduú squíncuu yā costumbre jā nandahá yā de caji yā stāā.

³⁹De ní ncāhān maá Jētohō ō jín dē: Ndá ndóhó tēe fariseo, chi modo jā ná-quete nú yātā vásō jín cōhō, cúu jā nándahá nú. De ichi inī ndá nú chi ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jín tūhun nehén.

⁴⁰Tēe naā cúu ndá nú. ¿A nduú jínī nū jā Yāā jā ní nsāhá yiqui cúñu nú, suni ní nsáhá yā ánō nū?

⁴¹De jā jéhe ndá nú caridad nūū nchivī ndāhvī, de sáhá nú sīquī jā cundáhvī ndija inī nū ji. De súcuan de coo ndāā ánō nū.

⁴²De nācā xēen cundoho ndá nú tēe fariseo, chi squíncuu nú ndācá tiñu lúlí, de nduú squíncuu nú tiñu cánuú. Chi sáhá ndá nú úxi úxi nuhni minu jín ruda jín ndācá yuvā, de sócō nū iin iin jā úxi nūū Yāā Dios. Sochi nduú sáhá cuiti nū tiñu ndāā, ni nduú íyó mānī nū jín Yāā Dios. Ndācá yáhá cánuú jā sáhá nú nīcu, de suni mā sndóo nú jā sócō nū ndá yūcū ñúcuán.

⁴³De nācā xēen cundoho ndá nú tēe fariseo, chi jétahān inī nū cundeē nū nūū silla yínúhún cā inī vehe ī sinagoga, de jétahān inī nū jā cāhān yínúhún nchivī jín nú nūū yáhvi.

⁴⁴De nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhvī-ni cúu nú. Chi cúu nú tá cúu iin yavī ndiyi jāá nduú nijín, chi snáā nū ánō nchivī, de nduú jínī ji jā súcuan sáhá nú ji, ncachī yā.

⁴⁵De ní ncāhān iin tēe stéhēn ley janahán: Maestro, jā cāhān ní ndācá tūhun yáhá, de suni sīquī ndá máá sá ní ncāhān ní, ncachī dē.

⁴⁶De ní ncāhān yā: Suni nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán. Chi suni stéhēn nū ndācá ley jā ní ntavā maá nú jā víjín sáhá, de nduú cundeē nchivī squíncuu ji. De ndá máá nú chi ní iin xīnī ndāhá nú nduú scándā nū jā squíncuu nū.

⁴⁷Nācā xēen cundoho ndá nú. Chi sáhá ndá nú namā ndá ndiyi tatā nū, tēe ní nacani tūhun Yāā Dios janahán. De suni ndá tatā nū ní jahni ndá tēe ñúcuán.

⁴⁸De jā sáhá nú súcuan cúu jā quétáhán nú jín ndá dē sīquī tiñu jā ní nsáhá dē. Chi ndá máá dē ní jahni ndá

tēe ñúcuán, de ndá máá nú chi sáhá nú namá siquí dē.

⁴⁹ Jā ñúcuán cúu jā jondē janahán nī ncāhān Yāā Dios iin tūhun ndíchí: Tají nī ndá tēe nacani tūhun nī jín ndá tēe cúu apóstol quihín dē nūū ndá ji. De sava dē cahñí ji, de sava cā dē cunī ūhvi ji, ncachi Yāā Dios.

⁵⁰ De sūcuán de siquí nchivī tiempo yáhá ná cūndeē cuāchi jā ní jahñí tatá ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jondē tá nī jēcāva ñayiví jín jondē mitan,

⁵¹ jondē Abel jín jondē Zacarías, tēe jā ní jahñí ndá dē sava māhñū altar jín cuarto ī inī templo. Túsaá de cāhān nī jín ndá nú jā siquí nchivī tiempo mitan cundeē ndācā cuāchi ñúcuán.

⁵² Nācā xēen cundoho ndá nú, tēe stéhēn ley janahán, chi jásí nū ichi jā jicūhun inī nchivī tūhun yā. De nī ndá máá nú nduú cúnī nū jicūhun inī nū, de nī nduú jéhe nú tūhun jā jicūhun inī nchivī jā cúnī, ncachi yā.

⁵³ De jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe fariseo, nī nquiti ndasí inī dē nī jini dē yā. De nī nquijéhé dē stíchi dē yā siquí cuāhā cā tūhun.

⁵⁴ De ndúcú ndá dē modo tú sanaā de stíví yā tūhun cāhān yā, tácuā nihín dē cuāchi siquí yā.

**Siquí tūhun stáhví jā
cāhān ndá tēe fariseo**

(Mt. 10.26-27)

12 De juni sūcuán cúu, de nī ncutútú cuāhā mil nchivī, chi jondē jáñū ji siquí jéhé táhán ji. De xihna cā nī nquijéhé yā cāhān yā jín ndá tēe scuāha jín yā: Coto má cándíja ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo, chi suu cúu tūhun stáhví jā cāhān ndá dē. Chi jítē nuu nūū ndá nchivī tá cúu nūū sndáa levadura ñujan.

² Chi ndācā tūhun stáhví mā quéndōo yuhū cuití, chi ndihi natūu nijín de cunī nchivī.

³ Túsaá de suni ndá ndóhó, ndācā tūhun jā ní ncāhān nū jāá nduú ní jínī nchivī, iin quiví de cunī vāha ji. De ndācā tūhun jā ní ncāhān yuhū nū jā ndásí viéhé, iin quiví de cāhān jee nchivī yātā ndācā vehe.

Jā ní ncachi yā ní iin cúu jā cuyūhú ó
(Mt. 10.28-31)

⁴ Cāhān nī jín ndá nú, amigo: Mā cuyūhú nú nchivī jā cahñí yiqui cúñu nú, chi tá nī jahñí ji ndóhó, de nduú nā cuá cuu cā sáhá ji.

⁵ De ná cáchi nī nūū nū ní iin cúu jā cuyūhú nú: Jā cuyūhú nú cúu Yāā Dios jā tú sáhá yā jā cuū nū, de íyó poder yā jā chuhun yā ndóhó infierno. Suu maá yā cúu jā cuyūhú nú jā má stíví nú nūū yā.

⁶ De ndācā saā chi nduú yāhvi ndéē tī, chi jondē ūhūn tī jā úū centavo. De nī iin tī nduú náā inī Yāā Dios jāá nduú jító yā tī.

⁷ De nā oncā cúu ndá máá nú, chi jondē ndihi ixi xínī nū ja nī ncāhvi yā. Túsaá de mā cuyūhú ndá nú, chi cánuú ndasí cā ndá máá nú nūū yā nsuú cā cuāhā ndá saā.

**Nchivī jā jétúhún ji
Jesucristo nūū incā nchivī**

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ De cāhān nī jín ndá nú jā ndācā nchivī jā cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, de saā-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuetúhún nī ji nūū ndá ángel Yāā Dios.

⁹ De ndācā nchivī jā má cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, suni sūcuán mā cuetúhún nī ji nūū ndá ángel Yāā Dios.

¹⁰ De tú nā-ni nchivī cāhān ji siquí nduhū, Yāā nī nduu tēe, de cune cáhnú inī Yāā Dios nūū ji. Sochi tú nā-ni nchivī

cāhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāā Dios nūū ji.

¹¹ De tú quisiáha ndá ji ndóhó ndācá vehe īī sinagoga nūū justicia jín nūū ndá cā tēe tátúnī, de mā nácani ndasí inī nū nāsa scócóo nú tūhun jín nāsa cāhān nū.

¹² Chi maá hora ñúcuán de Espíritu Santo stēhēn yā nūū nū nāsa cāhān nū, ncachī yā.

Siqui jā má cútóó ó ndatínú cuicá

¹³ Ñúcuán de iin tēe īnī mǎhñú nchivi cuāhā, nī ncāhān dē jín Jesús: Maestro, cāhān ní jín ñani sá jā ná táhvi sáva dē táhvi ndúú sá, ncachī dē.

¹⁴ De nī ncāhān yā jín dē: Lílū, nduú ní jani yā nduhū jā sǎhá ndāā ni tiñu nū jā táhvi sáva nī táhvi nū, ncachī yā.

¹⁵ De nī ncāhān cā yā: Coto vāha ndá nú maá nú jā má cútóó cuiti nū xūhún jín ndá cā. Chi vísó cuāhā ndasí ndatínú névāha iin tēe, de nsūú ñúcuán sǎhá jā quendóo ndetū dē ñayiví yáhá, ncachī yā.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jín ji: Nī iyo iin tēe cuicá jā névāha ñuhun jā vāha ndasí cúu itū.

¹⁷ De tēe cuicá ñúcuán nī nacani inī dē: ¿Nāsa sǎhá nī? Chi nduú cā núne nūū cuhun niñi nī. Ncachī dē.

¹⁸ De nī jani inī dē: Suha ná sǎhá nī: Cani nī ndá yacā nī, de nasǎhá nī jā nǎhnú cā. De ñúcuán nataān ndihi nī niñi nī jín ndācá ndatínú nī.

¹⁹ Ñúcuán de cani inī ni: Mitán de cuāhā ndasí névāha ó jā quenda cuāhā cuiyā. Ná nátatú ó, de caji ō coho ó, de ná cúsi inī ō, nī jani inī dē.

²⁰ Sochi nī ncāhān Yāā Dios jín dē: Tēe naā cúu nú, chi jacuāā mitán de cuū nū, de ndācá jā ní nchuvāha nú, ¿nī tēe cuu? Ncachī Yāā Dios jín dē.

²¹ De suni súcuan cundoho ndācá tēe jā sǎhá cuicá dē maá dē, de nduú ndúcú dē jā quendóo ndetū dē nūū Yāā Dios, ncachī yā.

Yāā Dios jito yā yóhó

(Mt. 6.25-34)

²² De nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Túsaá de cāhān nī jín ndá nú: Mā nácani ndasí inī nū sīquī jā cutecū nū, tú nāsa caji nū, nī sīquī sahma nú, tú nāsa cuhun nú.

²³ Chi Yāā Dios nī nsǎhá yā jā tēcū nū jín yiqui cúñu nú, de nā oncā cúu jā má cuáha yā jā caji nū jín jā cuhun nú.

²⁴ Cündehé ndá nú nāsa tēcū ndá ticācá, de nduú jáquín tī, nī nduú nástútú tī, nī nduú nūū tavāha tī nī yacā tī. De vísó súcuan de maá Yāā Dios scǎji yā tī. ¿De á nduú cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsūú cā ndá quiti ñúcuán?

²⁵ ¿De ní iin nú, á cuu chisó nú iin yiqui cā maá nú, vísó ná nácani ndasí inī nū?

²⁶ De tú mā cúu sǎhá nú iin tiñu lúlí súcuan, ¿de nǎjēhē cúu jā nácani ndasí inī nū sīquī jā caji nū jā cuhun nú?

²⁷ Cündehé ndá nú nāsa jée ndá itā yucú. Chi nduú sátínú nī nduú quéhen. De cāhān nī jín ndá nú jā juni rey Salomón, quiví jā ní ñuhun dē sahma vāha ndasí, de nī nduú ní ñuhun dē sahma vii súcuan tá cúu nūū íyó ndá itā.

²⁸ De tú súcuan jéhe Yāā Dios sahma vii nūū itā yucú jā íyó nūū ñuhún mitán de teēn de cǎyū nūū ñuhún, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduú cándíja niñin ndá nú jā jito yā ndóhó?

²⁹ Túsaá de mā nácani cuécá inī nū nāsa caji nū nāsa coho nú.

³⁰ Chi maá-ni sīquī yáhá cúu jā ndíhvi inī nchivi ñayiví jáá nduú cándíja. Sochi ndá máá nú chi íyó Tatá nú andiví, de jínī yā jā jínī ñuhún nú ndācá yáhá.

³¹ De sa cánuú cā jā cundihvi inī nū sīquī tiñu jā ndácu Yāā Dios nūū nū. Ñúcuán de sǎhá yā jā niñin nū ndācá yáhá.

Nāsa coo cuicá ó jondē andiví

(Mt. 6.19-21)

³² Mā cúyūhú ndá nú chi cúu nú tá cúu ticáchí nī. Chi vísō jacū ndá nú-ni cúu, de maá Tatá nú cúsi inī yā jā quívi nú űū nūū tátúni yā.

³³ Xicó ndá nú jā névāha nú, de cuāha nú xūhún űúcuán nūū nchiví ndāhví. De súcuan de scáyā nū tāhvi nū jondē andiví nūū má cútúhú, tá cúu nūū távāha nú xūhún inī itīn. Chi jondē andiví de mā nāā jā váha jā cunevāha nú. Chi űúcuán mā quívi jācuíhná, ni mā cūú stíví tiquixīn.

³⁴ Chi jondē nūū nihīn nū tāhvi váha nú, űúcuán cúu nūū cundihvī inī nū síquī.

Jā ná cóo tūha ó jā nenda yā

³⁵ Coo tūha ndá nú jā nenda Jētoho nū, de sāhá nú tá sáhá ndá mozo jā nás-cuíquīn ji lámpara ji.

³⁶ Chi íyó tūha ji de ndétu ji jā nenda patrón ji jā cuāhān dē vico tándāhá. Chi tá nenda dē de cāhān dē, de nacune-ni ndá ji viéhé.

³⁷ De nācā ndetū ndá mozo űúcuán jā tā nenda patrón ji, de cunī dē jā ndíto ji. De ndāā cāhān ni jín nū jā maá patrón sāhá tūha dē maá dē, de tenee dē ji nūū mesa jā canī dē cōhō ji.

³⁸ De vísō cucuéé dē nenda dē jondē sava űūú, á ja nī nchāha űūú, de tú cunī dē jā súcuan ndíto ndá mozo dē, de nācā ndetū ndá ji túsáa.

³⁹ De chuhun inī ndá nú jā cāhān tūhun yátá yáhá: Tēe xivéhe, tú ní jínī dē nā hora quiji jācuíhná, de cundito dē, de mā cuāha dē tūhun sacuíhná vehe dē nícu.

⁴⁰ De saá-ni ndá ndóhó, coo tūha nú, chi tú nduú, de maá hora jāá nduú ná jáni inī nū, de nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā jín ndá dē.

Tūhun mozo vāha jín mozo nduú squíncuu

(Mt. 24.45-51)

⁴¹ űúcuán de Pedro nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿á jín ndá maá sá-ni cāhān ní tūhun yátá yáhá, á suni cāhān ní jín ndihī cā nchiví? ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān maá Jētoho ō: Cāhān ni jín nā-nī nchiví jā cúu tá cúu mozo jā ndito xīnī de squíncuu vāha. De maá patrón nī jani dē ji jā coto ji nchiví vehe dē, tácu scájī ji maá hora.

⁴³ De nācā ndetū mozo űúcuán jā tā nenda patrón ji, de cunī dē jā súcuan squíncuu vāha ji.

⁴⁴ De ndāā cāhān ni jín ndá nú jā canī dē mozo űúcuán jā coto ji ndihī ndatíñú dē.

⁴⁵ Sochi tú jáni inī ji jā má nēndā űamā patrón ji, de quijéhé ji canī ji ndá tēe jín űahan jā cúu táhān mozo ji, de cajī ji coho ji de jīni ji,

⁴⁶ tú súcuan de nenda-ni patrón ji quívi jāá nduú ndetū ji jín hora jāá nduú ná jáni inī ji. De sndóho ndasí dē ji, de chihi dē ji cundoho ji nūū yíhí ndá nchiví jāá nduú squíncuu.

⁴⁷ De mozo jā jínī nāsa jétahān inī patrón ji, de tú nduú sātūha ji de nduú squíncuu ji jā cunī dē, de cundoho xēen ji jín ntuxí.

⁴⁸ De mozo jāá nduú jínī nāsa jétahān inī patrón ji, de tú sáhá ji tiñu jā canī dē ji ntuxí, túsáa de jacū-ni canī dē ji. Chi ndá nchiví jā stēhēn cuāhā yā nūū ji, suni cuāhā nācān yā nūū ji. De ndá nchiví jā cuāhā cā tiñu nī ntee yā ji, suni cuāhā cā nācān yā nūū ji.

Jā síquī Jesús de cusín inī nchiví

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ Nī nquenda nī jā modo jā scuíquīn ni űuhūn inī űayiví, de suu cúu jā cusín inī nchiví jā síquī nduhū. De cunī ni jā

ñamā coo súcuan, tácuá quívi ndá nchiví ndahá Yāa Dios.

⁵⁰ De íyó iin tündóhó já cánuú cundoho nī, de cúcuécá ndasí inī nī chí jondē jīnu cundoho nī, sá de ndusi inī nī.

⁵¹ ¿De á jáni inī ndá nú já váji nī já cundeē mānī nchiví ñayiví? Cáhān nī jín ndá nú jáa nduú, chí sa cusín inī nchiví já síqui nduhū.

⁵² Chí jondē mitan de quijéhé já ūhūn nchiví iin vehe cusín inī jī. De nenda ūni síqui ūū, de ūū síqui ūni.

⁵³ Chí tatá cusín inī jín sēhe yíi, de sēhe yíi jín tatá, de naná jín sēhe síhí, de sēhe síhí jín naná, de naná chíso jín sēhe jānú, de sēhe jānú jín naná chíso, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā síqui seña andiví

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ De suni nī ncāhān yā jín nchiví cuāhā: Tá jín ndá nú já nénda vicō ichi nū queé ncandī, de cāhān nū já cuun sāvī, de súcuan cúu.

⁵⁵ De tá váji tāchī ichi sur, de cāhān nū já nandī, de súcuan cúu.

⁵⁶ Vāchī tēe stáhvī-nī cúu ndá nú. Já jícūhun inī nū nāsa stēhēn seña andiví jín inī ñayiví, ¿de nūcu nduú jícūhun inī nū ní iin cúu nduhū já sáhá nī ndācá tiñu ñáhnú tiempo yáhá?

Jā cundihvī inī ō já má cundeē cuāchi síqui ō

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ ¿De nūcu nduú sáhá ndá máá nú cuenta ní iin cúu tiñu ndāa já sáhá nú?

⁵⁸ De tú iin nchiví quihīn jī jín nú nū justicia já cāhān jī cuāchi síqui nū, túsaa de juni cuāhān nū jín jī ichi de cundihvī inī nū sáhá ndāa nū jín jī. Chí tú nduú, de squívī jī ndóhó nū juez, de juez siáha dē ndóhó nū policía, de policía chihi dē ndóhó vecāa.

⁵⁹ De ndāa cāhān nī jín nú já má queé cuitī nū ñúcuán chí jondē chunáa nú

ndihi cuitī xūhún já jícān ndá dē, ncachī yā.

Jā cánuú nacani inī ō já sndóo ó cuāchi ó

13 De iin quívī ñúcuán nī nquenda jacū tēe, nī nacani dē tūhun nū yā nāsa nī ndoho sava tēe Galilea. Chí tá jáhnī ndá dē quiti já sócō dē, de nī nquenda-nī ndá mozo Pilato nī jáhnī tēe ñúcuán.

² De nī ncāhān Jesús: Ndá tēe Galilea ñúcuán, ¿á jáni inī ndá nú já súcuan nī ndoho dē síqui já ndasí cā nī iyo cuāchi dē nsū cā ndá cā nchiví Galilea?

³ Cáhān nī jín ndá nú jáa nduú. De ndá máá nú suni tñū tāhvī nū de tú mā nācani inī nū já sndóo nú cuāchi nú.

⁴ De xāhōn ūnī tēe já ní jicó cáva torre Siloé síqui dē, de nī jīhī ndá dē, ¿á jáni inī nū já ndasí cā nī nsáhá ndá dē cuāchi nsū cā ndá cā nchiví Jerusalén?

⁵ Cáhān nī jín ndá nú jáa nduú. De ndá máá nú suni tñū tāhvī nū de tú mā nācani inī nū já sndóo nú cuāchi nú.

Tūhun yátá ñutun higo

⁶ Ñúcuán de nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá já stēhēn yā tá cúu nchiví jáa nduú squíncuu tūhun ndácu Yāa Dios: Cúu jī tá cúu iin ñutun higo já íní nū ñuhun iin tēe. De nī jēndēhé dē tú íyó jāvixī xīnī, de nduú nā cuá íyó.

⁷ De nī ncāhān dē jín mozo já sátíñú nū ñuhun dē: Mitan de ja íyó ūnī cuīyā já quínducú nī jāvixī xīnī ñutun higo yáhá, de nduú nā cuá cúun. Túsaa de quehndē nū, chí vāchī sátéñú nū ñuhún, ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān mozo jín dē: Señor, sndóo ní ná cuíñi iin cuīyā yáhá cā, de ná nástáya sá jēhē de chuhun sá jēhen.

⁹ De cūndēhé ó tú cuun jāvixī incā cuīyā. De tú nduú, de tēhndē, ncachī mozo, ncachī yā.

**Jā ní nasāhá vāha yā iin
ñahan quiví nátátú**

¹⁰ De iin quiví nátátú de stéhēn Jesús tūhun iní vehe iī sinagoga.

¹¹ De íyó iin ñahan jā ní ncuu xāhōn ūnī cuiyā cūhū ña. Chi iin tāchī nī nsāhá jā jīca tihí ña, de nduú cā cúu cuitī caca tuun ña.

¹² De nī jini Jesús nū ña, de nī ncana yā ña, de nī ncāhān yā jín ña: Nánā, mitan de nduvāha ní jā cūhū ní, ncachī yā.

¹³ De nī ntee yā ndahá yā ña, de nī ncūiñi tuun ña-ni, de nī nacuetáhvī ndasí ña nū Yāa Dios.

¹⁴ De tēe cūñáhnú iní vehe iī sinagoga, nī nquiti iní dē nī jini dē Jesús jā ní nasāhá vāha yā ñahan ñúcuán quiví nátátú. De nī ncāhān dē jín ndá nchiví: Íyó iñū-ni quiví sátfínú ó, de ndá quiví ñúcuán quiji ndá nú jā nduvāha nú. De quiví nátátú chi mā cūú, ncachī dē.

¹⁵ Ñúcuán de nī ncāhān máá Jētohō ō jín dē: Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú. De quiví nátátú, ¿á nduú nándají ndá nú stíqui nū jín burro nú jā quíscóho nú tī ndute?

¹⁶ De ñahan yáhá jā cúu ña tatā Abraham, chi modo jā ní nuhnī ña xāhōn ūnī cuiyā nī nsāhá Satanás. ¿De á nduú íyó vāha jā ní nandají nī ña nū cuēhē ña quiví nátátú? ncachī yā.

¹⁷ De jā ní ncāhān yā sūcuán, de nī ncucanoō ndá tēe jā jíní ūhvī dē yā. De ndihī nchiví nī ncusi ndasí iní jī nī jini jī ndá tiñu ñáhnú sáhá yā.

**Tūhun yátá siqui
niquin yuvā mostaza**

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ De nī ncāhān yā: Ná cāhān ni iin tūhun yátá tácu cunī ndá nú nāsa cúu jā ndúcuahā nchiví jā tátúni Yāa Dios nū.

¹⁹ Ndúcuahā jī tá cúu nū jāhnu iin niquin yuvā mostaza jā ní jaquin iin tēe nū ñuhun dē. De nī jahnu, de nī ncuu

iin ñutun cáhnú, de ndá saā chi sáhá tī tacā tī chijin ndahá yúcu, ncachī yā.

Tūhun yátá siqui levadura

(Mt. 13.33)

²⁰ De nī ncāhān tucu yā: Súcuán cúu jā ndúcuahā nchiví jā tátúni Yāa Dios nū:

²¹ Cúu tá cúu levadura jā ní nquehen iin ñahan, de nī nsacā ña jín ūnī kilo harina, de nī ndaa ndihī ñujan nī nsāhá, ncachī yā.

Siqui jā quiví ó viéhe túū

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² De ñúhún Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de yáha yā ndacá ñuū nāhnú jín ñuū lulí, de stéhēn yā tūhun.

²³ De iin nchiví nī jicā tūhún jī yā: Señor, ¿á jacū-ni nchiví cúu jā scácu Yāa Dios, á naá cúu? ncachī dē. De nī ncāhān yā jín ndá jī:

²⁴ Cundihvī iní ndá nú quiví nú ndahá Yāa Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhe túū. De cāhān ni jín ndá nú jā iin quiví de cuāhā nchiví nducú jī quiví jī, de mā cūú cā quiví jī.

²⁵ De quiví ñúcuán chi sáhá nī tá cúu nū sáhá iin tēe xivéhe, jā nacuiñi dē de nacasí dē viéhe. De tāvēhe cuiñi ndá nú, de scáján nú viéhe, de cāhān nū: Señor, nacune ní viéhe ná quiví ndá sá. De cāhān dē jín nú: ¿Ní nū vāji ndá nú? Chi nduú jíní nī ndóhó, cachī dē.

²⁶ Ñúcuán de quijéhe ndá nú cāhān nū jín dē: Nī nchají ndá sá nī jihī sá jín ní, de nū yáhvī ñuū sá nī stéhēn ní tūhun, cachī nū.

²⁷ De cāhān máá dē: Cāhān ni jín ndá nú jāa nduú jíní nī ní jondē vāji nú. Cujijo ndá nú quihīn nū, chi nchiví jā sáhá tiñu néhén cúu nú, cachī dē.

²⁸ De quiví ndá nú nū cuacu nú de nacayihí nú nīi yúhú nú jā ndoho xēen nū. De cunī nū nū Abraham jín Isaac jín Jacob jín ndacá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, íyó ndá dē ñuū nū tátúni Yāa

Dios. De ndá ndóhó, vísó cúu nú tatā ndá dē, sochi quívi nú nūū ndoho nú.

²⁹ Sochi cuāhā nchivī, vísó nduú cúu ji tatā ndá dē, de quiji ndá ji ichi nūū quénda ncandī jín nūū quée ncandī, jín ichi norte jín ichi sur. De cundeē ji mesa jā caji ji stāā nūū nūū tátúnī Yāa Dios.

³⁰ De sava nchivī jā mitan cúu ji jā sándihí, de ichi ñúcuán nduu ji nūū. De sava nchivī jā mitan cúu ji nūū, de ichi ñúcuán nduu ji jā sándihí, ncachī yā.

Jā ní ncucuécá inī yā ní ndéhé yā Jerusalén

(Mt. 23.37-39)

³¹ De maá quívi ñúcuán ní nquenda jacū tēe fariseo, de ní ncāhān dē jín yā: Cuiyo ní quihīn ní incā lado, chi cúnī Herodes cahnī dē ní, ncachī ndá dē.

³² De ní ncāhān yā: Cuáhán ndá nú de cachī tūhun nú nūū tēe stáhvī ñúcuán jāá ncháha ca quenda quívi cuū ní, chi mitan jín teēn tavā ní tachi inī nchivī, de nasāhá vāha ní nchivī. De quívi únī de jinu tiñu sáhā ní, cachī nū.

³³ Chi cánuú jā caca ní quihīn ní mitan jín teēn jín isá, de jínū ní Jerusalén. Chi ndá tēe nácani tūhun Yāa Dios, nduú jíhi dē incā lado, chi maá-ni inī Jerusalén jáhni ji ndá dē.

³⁴ Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, jáhni nū ndá tēe nácani tūhun Yāa Dios, de cáni nú yūū xini ndá tēe jā tájī Yāa Dios vāji nūū nū. De cuāhā vuelta ní ncuu inī ní nastútú ní sēhe nú, tá cúu nūū sáhā iin ñihín jā nastútú tí sēhe tí chijin nijin tí, sochi nduú ní ncúnī ndá nú.

³⁵ Túsaá de mitan de sndóo uun ní ndóhó jín ndá sēhe nú. Chi cáhān ní jín nú jā jondē mitan de mā cúní cuiti cā nū nūū ní, chi jondē quenda quívi jā cáhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā ní nenda jín tiñu maá Jētoho ō Yāa Dios, cachī nū, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe cúhū cuēhē cuiñu

14 De iin quívi nátátú ní jēhēn yā vehe iin tēe fariseo jā cúnáhnú, ní jēcāji yā stāā jín dē. De ndá cā tēe fariseo chi ndéhé yuhū dē yā tú stívī yā.

² De ñúcuán íyó iin tēe cúhū cuēhē cuiñu, íñī dē nūū yā.

³ De ní jicā tūhun yā ndá tēe stēhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo: ¿A íyó ley jā nasāhá vāha ní nchivī cúhū quívi nátátú, á nduú? ncachī yā.

⁴ Sochi nduú ní ncāhān cuiti ndá dē. De ní ntiin yā tēe cúhū, de ní nasāhá vāha yā dē, de ní ncāhān yā jā ná quínohōn dē.

⁵ De ní ncāhān yā jín ndá dē: ¿Ní iin nú de tú burro nú á stiquí nū nincava tí inī iin pozo, de á nduú ñamā nataavā nū tí, vísó quívi nátátú cúu? ncachī yā.

⁶ De nduú ní ncúu scócóo ndá dē ní iin tūhun nūū yā jā súcuán ní ncāhān yā.

Tūhun síqui nchivī jā jēhēn vico tándahá

⁷ De ní jini Jesús jā ndá tēe jā ní ntacā, nácāji dē silla yínúhún cā nūū mesa jā cundeē dē. De ní ncāhān yā tūhun yáhá jín ndá dē:

⁸ Tú cana iin tēe jā quihīn nū vico tándahá, de mā cundeē nū lugar yínúhún cā. Chi tú súcuán de sanaa de ja ní ncana dē iin tēe cúnáhnú cā nsúú cā ndóhó.

⁹ De quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cáhān dē jín nú: Nacuiñī, chi jiñā cundeē tēe yáhá. Ñúcuán de cucanoō nū de quihīn nū jondē jā sándihí.

¹⁰ Chi tú cana iin tēe ndóhó, de sa cundeē nū jondē lugar jā sándihí. De tá quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cáhān dē jín nú: Amigo, nehēn cundeē nū iin lugar nūū yínúhún cā, cachī dē. Ñúcuán de ndá nchivī ndée jín nú nūū mesa, cuni ji jā sáhá náhnú dē ndóhó.

¹¹ Súcuán nī ncāhān nī tūhun yáhá tácuā cunī ndá nú jā ndācá nchivī jā sáhá nāhnú ji maá ji, sa nuu ji sáhá Yāā Dios. De nchivī jā sáhá núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji sáhá yā, ncachī yā.

¹² De suni nī ncāhān yā jín tēe jā ní ncana dē yā jā caji yā stāā: Tú sáhá nú jā cusámá nchivī á jā cuxíní ji, de mā cāná nú ndá nchivī cúu amigo nú jín ñani nú jín táhán nú jín ndá nchivī cuicá. Chi tú súcuán de suni nacana ndá máá ji ndóhó, de súcuán nanihīn nú jā ní jēhe nú.

¹³ Chi tá sáhá nú vico, de sa cana nú ndá nchivī ndāhvī, nchivī cuhlu, nchivī cojo, nchivī cuāá.

¹⁴ De súcuán de quendōo ndetū nū, chi mā cúu nacuāha ji nūū nū. De nihīn nū tāhvī nū quivī jā natecū ndá nchivī ndāā, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī vico cúxíní

¹⁵ De iin tēe jā yáji stāā jín yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncāhān dē jín yā: Nācā ndetū ndá tēe jā caji stāā inī ñuū nūū tátúní Yāā Dios, ncachī dē.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stēhēn yā jā cána Yāā Dios nchivī jā quivī ji inī ñuū nūū tátúní yā: Iin tēe nī nsāhá dē iin vico cáhnú jā cuxíní, de nī ntají dē mozo dē jā cana cuāhā nchivī.

¹⁷ De maá quivī jā cuxíní, de nī ntají dē mozo dē cuācāna ndá nchivī ñúcuán jā ná quíji ji cuxíní ji: Nehēn ndá ní, chi ja íyó tūha ndihi, ncachī mozo.

¹⁸ De ndihi nchivī nī ncāhān ji jā ná cúne cáhnú inī dē chi mā quíhīn ji. Iin tēe nī ncāhān dē: Cáta nī jeen nī iin ñuhun de cánuú quindēhé nī, de ná cúne cáhnú inī dē chi mā cuēē nī, ncachī dē.

¹⁹ De incā dē nī ncāhān: Nī jeen nī ūhūn yunta stīquī, de quíhīn nī coto túní nī tī, de ná cúne cáhnú inī dē chi mā cuēē nī, ncachī dē.

²⁰ De incā dē nī ncāhān: Cáta nī ntandāhá nī, de jā ñúcuán mā cúu cuēē nī, ncachī dē.

²¹ De cuānohōn mozo, de nī ncachī tūhun dē nūū patrón dē nāsa nī ncāhān ndá nchivī. Ñúcuán de nī nquítí inī patrón, de nī ncāhān dē jín mozo dē: Ñamā quíhīn nū ndá calle nāhnú jín calle lulí, de cana nú ndá nchivī ndāhvī, nchivī cuhlu, nchivī cojo, jín nchivī cuāá, ná quíji ndá ji vico, ncachī dē.

²² De nī jēhēn mozo, de nī nenda dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja nī nsāhá sá tá ncachī ní, de cúmaní cā nchivī de chitú vehe ní, ncachī dē.

²³ De nī ncāhān tucu patrón: Quíhīn tucu nú ndācá calle jín ichi, de cana fuerza nū nchivī ná quíji ji, tácuā cuchitú vehe nī.

²⁴ Chi cáhān nī jín nú jā nī iin nchivī jā ní ncana nī jā xíhna ñúhún, mā cuāha cuití nī tūhun jā cuxíní ji vehe nī, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun jā cánuú nacani vāha inī ō de cuniquín ō Cristo

(Mt. 10.37-39)

²⁵ De cuāhā ndasí nchivī níquín ji Jesús cuāhān ji jín yā, de nī ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā jín ji:

²⁶ Tú nā-nī nchivī cúni ji cuniquín ji nduhū jā scuáha nī ji, de tú mānī cā ji jín tatá ji, naná ji, ñasíhí ji, sēhe ji, ñani ji, cuāha ji, nsūú cā jín nduhū, de mā cúu cuu ji nchivī scuáha jín nī. De tú ndíhvī cā inī ji sīquī jā coo vāha maá ji nsūú cā jā cuniquín ji nduhū, de suni mā cúu tucu.

²⁷ De nā-nī nchivī tú mā cuāha ji tūhun cundoho ji tündóhó vísō jondē cuū ji sīquī jā cuniquín ji nduhū, de mā cúu cuu ji nchivī scuáha jín nī.

²⁸ Chi tú ní iin nú cúni nū caquín nū iin vehe cáhnú, ¿de á nduú cánuú jā xíhna cā cundeē nū tavā nū cuenta tú quenda xūhún jā sínu nú vehe?

²⁹ Chi tú nduú, de tá ja nī ntavā nū cimiento, de mā quēndá xūhún sínu nū, de nūcuán de ndá nchivī chi sáhá catá ji nū nū.

³⁰ De cāhān ji: Tēe yáhá chi nī nqui-jéhé dē sáhá dē vehe, de nduú ní ncúndéé dē sínu dē, cachī ji.

³¹ De saá-ni tú iin rey quicanāá dē jín incā rey jā vāji siquī dē, ¿de á nduú cánuú jā xihna cā cundee dē nacani inī dē tú cundee dē jín ūxi mil soldado jā canāá dē jín incā rey jā vāji siquī dē jín ōcō mil soldado?

³² Chi tú mā cúndéé dē, de juni jícá cā vāji incā rey, de tají dē sava tēe ndíso tñú jā quíhīn ndá dē cātūhún dē nā cuá cūnī incā rey jā cuāha dē, de jencuīñi-ni.

³³ De ndá máá nū, suni sūcuán cánuú jā xihna cā nacani inī nū de quehndē inī nū jā sndóo nū ndihi jā névāha nū, chi tú nduú de mā cūú cuu nū nchivī scuáha jín nī.

Tūhun yátá siquī nīi

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴ De nchivī cándíja cúu ji tá cúu nīi. Vāha íyó nīi, de tú nīi ná náá jā úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu?

³⁵ Nduú cā tiñu cuitī cā, ni jā chuhun nchivī nū itū, ni jā nduu jēhen, chi sa cutē-ni nchivī. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nū, ncachī yā.

Tūhun yátá siquī ticāchí jā ní nsana

(Mt. 18.10-14)

15 De ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi, nī nquenda dē nū Jesús jā cunini dē tūhun cāhān yā.

² De ndá tēe grupo fariseo jín ndá tēe stēhēn ley janahán, nī ncāhān dē siquī yā: Tēe yáhá chi jétáhvī dē ndá tēe sáhá cuāchi de yáji dē jín, ncachī dē.

³ De nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jín ndá dē:

⁴ ¿Ní iin nū de tú névāha nū iin ciento ticāchí, de tú scuíta nū iin tī, de á nduú sndóo nū cūmī xico xāhōn cūmī cā tī yucu, de quīnanducú nū quiti jā ní nsana jondē nanihīn nū tī?

⁵ De tá nī nanihīn nū tī, de chisó nū tī nū chýō nū, de cusī inī nū.

⁶ De tá nenda nū vehe nū de nastútú nū ndācá amigo nū jín nchivī ndēē ñatin jín nū, de cāhān nū jín ji: Ná cusī inī ō, chi nī nanihīn ni ticāchí nī jā ní nsana, cachī nū.

⁷ De cāhān ni jín ndá nū jā suni sūcuán cúu jondē andivī. Chi cusī cā inī yā jín iin nchivī jā íyó cuāchi de nācani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji, nsūú cā jín cūmī xico xāhōn cūmī nchivī íyó ndāa jāá nduú cā cánuú nacani inī ji, ncachī yā.

Tūhun yátá siquī ñahan jā ní scuíta xūhún

⁸ De tú iin ñahan névāha ña ūxi xūhún plata, de tú scuíta ña iin, ¿de á nduú scuíquīn ña lámpara, de nastáa ña vehe, de nanducú vāha ña jondē nanihīn ña?

⁹ De tá nī nanihīn ña, de nastútú ña ndācá amiga ña jín nchivī ndēē ñatin jín ña, de cāhān ña jín ji: Ná cusī inī ō, chi nī nanihīn ni xūhún jā ní scuíta nī, cachī ña.

¹⁰ De cāhān ni jín ndá nū jā suni sūcuán cusī inī ndá ángel Yāa Dios siquī iin nchivī jā íyó cuāchi de nācani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sūchí jā ní snāā cāhá xūhún

¹¹ De nī ncāhān tucu yā: Iin tēe nī iyo ūū sēhe yí dē.

¹² De tēe sūchí cā nī ncāhān ji jín tatá ji: Tatá, tahví sáva ní ndatíñú ní, de taji ní sava cuu tāhvī sá, ncachī ji. De nī ntahví sáva dē tāhvī ndúu ji.

¹³ De nī ncuu jacū-ni quivī, de tēe sūchí nūcuán nī stútú ndihi ji ndatíñú

ji, de nī nquee ji cuāhān ji iin ñuū jicá. De ñúcuán nī snāā cāhá ji tāhvi ji chi nī jāxīn nāvāha ji.

¹⁴ De tá nī ndihi nī jāxīn ji, de nī nquiji iin tāmā xéen inī ñuū ñúcuán, de nī nqui-jéhé cúmanī jā caji ji.

¹⁵ De cuānducú tñnú ji nūū iin tēē ñuū ñúcuán. De nī ntají dē ji cuāhān ji rancho dē jā coto ji quini dē.

¹⁶ De cúni ji caji ji sōō ndúchí jā yáji quini tácuā ndahā chijin ji. De nī iin nchivi nduú ná jéhe nūū ji.

¹⁷ Ñúcuán de nī nacani inī ji, de nī ncāhān ji: Ndācá mozo jā sātínú vehe tatá nī, íyó cuāhā stāā yáji ji. De nduhū jīhi nī sōco yáhá.

¹⁸ Ná quínohōn nī nūū tatá nī, de cāhān nī jín dē: Tatá, nī nsāhá sá cuāchi nūū Yāā Dios jín nūū maá nī.

¹⁹ Mitán de nsūū cā tēē vāha cúu sá jā cunaní sá sēhe ní. De cuāha ní tūhun cuu sá tá cúu iin mozo ní, cachí nī.

²⁰ Sá de nī naquehen ji ichi cuānōhōn ji nūū tatá ji. De cáta jícá cā vāji ji, de nī jini tatá ji nūū ji, de nī ncundáhvī inī dē ji. De jínu dē cuātāhān dē ji, de nī numi táhān dē jín ji, de nī nchitū dē nūū ji.

²¹ Ñúcuán de nī ncāhān ji jín dē: Tatá, nī nsāhá sá cuāchi nūū Yāā Dios jín nūū maá ní. Mitán de nsūū cā tēē vāha cúu sá jā cunaní sá sēhe ní, ncachí ji.

²² Sochí maá tatá ji nī ncāhān dē jín ndá mozo dē: Cuáquēhen nú iin sahma vāha cā de chuhun nú ji. De chuhun nú iin xehe ndahá ji, de chihi nú nijān jēhē ji.

²³ De quīcuēca nú becerro jā ní neñu, de cahnī nū tī ná caji ō, chi sāhá ó vico.

²⁴ Chi sēhe yíí nī yáhá, modo ja nī jīhi ji, de nī natecū ji. Chi nduú ní jínī nī ní ichi nī jēhēn ji, de nī nenda ji, ncachí dē. De nī nquijéhé ndá dē sáhá dē vico.

²⁵ De sūchí ñáhnú cā, ndéē ji jondē rancho, de vāndiji ji, de nī nduñatin ji vehe. De nī jini ji jā tívī música de jíta jéhé nchivī.

²⁶ De nī ncana ji iin mozo, de nī jicā tūhún ji nā cuá cúu.

²⁷ De nī ncachí mozo nūū ji: Nī nenda ñanī nū, de tatá nú nī jahní dē becerro jā ní neñu, chi nī nenda vāha ji nūū dē, ncachí mozo.

²⁸ Ñúcuán de nī nquiti inī sūchí ñáhnú, de nduú ní ncúni ji ndivi ji. De nī nquee tatá ji, de nī ncāhān ndáhvī dē jín ji jā ná ndívi ji.

²⁹ De nī ncāhān ji jín tatá ji: Níní sáhá sá tiñu ndácu ní, de nduú cúnihin cuiti inī sá nūū ní. De nduú táji ní vísó iin lítú nūū sá jā sáhá sá vico jā caji sá jín ndá amigo sá.

³⁰ De nī nenda sēhe ní yáhá jā ní jāxīn cāhá ji xūhún ní jín ndá ñahan ndí. De nī jahní ní becerro jā ní neñu jā caji ji, ncachí ji jín tatá ji.

³¹ Ñúcuán de nī ncāhān dē: Séhē, ndóhó chi níní ndéē nū jín nī, de ndihi jā névāha nī chi suni cuenta maá nú cúu.

³² De mitán de íyó vāha jā sáhá ó vico de cusii inī ō. Chi ñanī nū yáhá, modo ja nī jīhi ji, de nī natecū ji. Chi nduú ní jínī ō ní ichi nī jēhēn ji, de nī nenda ji, ncachí dē, ncachí yā.

Tūhun yátá mozo jā ní stáhvī dē patrón dē

(Mt. 6.24)

16 De suni nī ncāhān Jesús jín ndá tēē scuáha jín yā: Iin tēē cuicá nī íyo iin mozo dē jā ndiso tñnú nūū ndá cā mozo. De nī ncāhān ndá jín patrón jā mozo ñúcuán snāā cāhá ndatínú dē.

² De nī ncana dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān dē jín: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní nihīn nī sīqui nū? Nacuāha nú cuenta tiñu ndíso nú, chi mā cúndiso tñnú nú cā nūū ndá mozo nī, ncachí dē.

³ Ñúcuán de nī jani inī mozo: ¿Nāsa sáhá nī mitán? Chi patrón nī candeē dē tiñu ndíso nī. Chi nduú ndacuī nī jā quete nī ñuhun, de jā cācān nī caridad chi cucanoō nī.

⁴ Túsaá de jíní ni nāsa sāhá ni jíní ndá nchivi jā jéen nūū patrón ni, tácuā taji ji vehe cundeē ni tá quenda quiví candeē dē tiñu nī. Ncachī dē.

⁵ De nī ncānā dē tá iin iin tēē jā ndíta nūū patrón dē. De nī ncāhān dē jíní iin: ¿Nāsaa ndíta nú nūū patrón ni?

⁶ De nī ncachī tēē nūcuán: Ciento barril aceite. De nī ncāhān mozo: Yáhá ná taji nī vale nū, de ñamā cundeē nū sāhá nū incā vale jā ūū xico ūxi-ni, ncachī dē.

⁷ Nūcuán de nī ncāhān dē jíní incā tēē: ¿De ndóhó, nāsaa ndíta nú? De nī ncāhān tēē nūcuán: Ciento cajón trigo, ncachī dē. De nī ncāhān dē jíní: Yáhá ná taji nī vale nū, de sāhá nú incā vale jā cūmī xico-ni, ncachī dē.

⁸ Sá de nī ncāhān maá patrón jā ndíchí ndasí nī nsāhá tēē nēhén nūcuán jíní nchivi jā ndíta nūū patrón dē, tácuā cuāha ji vehe cundeē dē. De cáhān ni jíní ndá nú jā nchivi ñayiví yáhá, ndito cā sāhá ji jā quendōo vāha ji nūū táhán ji, nsūū cā ndá nchivi jā cándíja Yāa Dios.

⁹ Túsaá de cáhān ni jíní ndá nú jā ndíchí cā sāhá nú nsūū cā jā ní nsāhá mozo ndichí nūcuán. Chi iní ñayiví yáhá nūū íyó cuāchi, sāhá ndá nú tiñu vāha jíní xūhún nú, chi cuāha nú nūū nchivi ndāhví, tácuā vísó tú ndihi xūhún nú ñayiví yáhá, de quiví nú andiví nūū coo vehe nú níí cání.

¹⁰ Nchivi jā squíncuu vāha jíní iin tiñu lúli-ni, suni squíncuu vāha ji jíní tiñu cáhnú. De nchivi jā stáhví jíní iin tiñu lúli-ni, suni stáhví ji jíní tiñu cáhnú.

¹¹ Túsaá de tú nduú squíncuu vāha nú jíní xūhún jā íyó ñayiví yáhá nūū íyó cuāchi, de mā cuāha yā jā vāha jā cuu nú níí cání andiví.

¹² De tú nduú squíncuu vāha nú jíní ndatínú jā ní jēhe núú yā nūū nū ñayiví yáhá, de mā cuāha yā tāhví jā cuu nú níí cání.

¹³ Ni iin mozo mā cūú satínú dē nūū ūū patrón. Chi quiti iní dē nūū iin de

coo maní dē jíní incā, á squíncuu vāha dē nūū iin de sāhá jēhe iní dē nūū incā. De suni sūcuán mā cūú satínú nú nūū Yāa Dios de tú maá-ni síqui xūhún ndíhví iní nū, ncachī yā.

¹⁴ De ndá tēē fariseo nī nsāhá catá dē nūū yā jā ní jini dē ndācá tūhun cáhān yā, chi tēē cútóó xūhún cúu ndá dē.

¹⁵ De nī ncāhān yā jíní dē: Ndá máa nú chi sāhá nú jā tēē ndāa cúu nú nūū nchivi. Sochi Yāa Dios chi jíní yā nāsa cáá áno ndá nú. Chi tiñu jā jání iní nchivi jā tiñu ñáhnú cúu, de nūū Yāa Dios chi tiñu nēhén cúu.

Siqui ley Yāa Dios jíní síqui jā tátúni yā

¹⁶ Jondē ncháha ca quiji Juan tēē scuéndutē, de nī iyo ley jā ní jēhe Yāa Dios nūū Moisés, de suni nī stēhén ndá tēē nī nacani tūhun yā. Nūcuán de tá nī nqui ji Juan, de nī nquijéhé jítē nuu tūhun vāha nāsa tátúni Yāa Dios. De ndá nchivi chi ndúcú ndéé ji quiví ji ndahá yā.

¹⁷ De víjín cā cúu jā naā iin letra nūū tutū ley yā nsūū cā jā naā andiví jíní ñayiví, chi quee ndaā ndihi tūhun jā cáhān.

Tūhun jā má sndóo táhán tēē jíní ñahan

(Mt. 5.31-32; 19.3-12; Mr. 10.2-12)

¹⁸ De tú nā-ni tēē sndóo dē ñasíhí dē de nacueca dē incā ñahan, túsaá de cásiquí ndéé dē ña. De tú iin tēē nacueca ñahan jā ní ndusín, suni cásiquí ndéé dē ña, ncachī yā.

Tūhun tēē cuicá jíní Lázaro

¹⁹ De nī ncāhān cā yā: Nī iyo iin tēē cuicá, nī ñūhun dē sahma fino ndasí. De ndiquiví nī iyo vāha ndasí jā ní nchaji dē.

²⁰ De suni nī iyo iin tēe ndáhvī, nání dē Lázaro, de ndēē dē viéhé tēe cuíca ñúcuán, de ní dē nī nquene ndihyi.

²¹ De cúnī dē jā ndahā chījin dē jín pedazo stāā jā cóyo yuhú mesa tēe cuíca. De quénda ndá tinā de náyuū tī nūū ndíhyi dē.

²² De nī jīhi tēe ndáhvī ñúcuán, de ndá ángel Yāā Dios nī nacueca yā dē cuāhān yā jín ánō dē jondē andiví nūū íyó Abraham. De suni nī jīhi tēe cuíca, de nī jiquiyuhū dē.

²³ De tēe cuíca ñúcuán ndóho ndasí dē íyó dē lugar nūū íyó ánō ndá ndiyi jāá nduú ní ncándíja. De nī nūcūndēhé dē, de jondē jícā nī jini dē nūū Abraham, de ndēē iin ncāá Lázaro jín dē.

²⁴ Ñúcuán de nī ncana cóhó dē: Tatá Abraham, cundáhvī inī ní sāán, de tají ní Lázaro, ná quíchundaji dē xīnī ndāhá dē nūū ndüté, de ná quíji dē sndáji dē yáá sá. Chi xēen ndóho sá nūū yáñuhūn yáhá, ncachī dē.

²⁵ De nī ncāhān Abraham jín dē: Lílū, nūcūhun inī nū jā ní nihīn nū ndācā jā váha tá nī ntecū nū, de Lázaro chi sa tūndóhó nī nihīn dē. De mitan de ja nī ndundeé inī dē yáhá, de ndóhó chi ndóho nū jīñā.

²⁶ De suni íyó iin jā cūnú ndasí íyó mähñú ó jín ndá nú. De nchiví íyó yáhá, vísó cúnī jī jā yāha jī cuēē jī nūū nū, de mā cūú. De suni mā cūú yāha ndá mää nú quiji nú yáhá. Ncachī Abraham.

²⁷ Ñúcuán de nī ncāhān tēe cuíca: Túsaá de cāhān ndáhvī sá jín ní, tatá Abraham, tají ní dē ná quíhīn dē vehe tatá sá.

²⁸ Chi íyó ūhūn cā ñanī sá, de ná quí-cachī dē nūū ndá jī jā ná nacani inī jī de sndóo jī cuāchi jī, tácuā mā quívi ndá jī nūū ndóho sá yáhá, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Abraham jín dē: Ja névāha jī tutū jā ní ntee Moisés jín ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios

janahán. Ñúcuán ná chúhun inī jī, ncachī Abraham.

³⁰ De nī ncāhān tucu tēe cuíca: Nduú, tatá Abraham, chi tú iin nchiví ja nī jīhi quihīn nūū ndá jī, ñúcuán de nacani inī jī jā sndóo jī cuāchi jī, ncachī dē.

³¹ De nī ncāhān Abraham jín dē: Tú mā chūhūn inī jī tūhun jā ní nacani Moisés jín ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, de suni mā cándíja cuiti jī tú natecū iin ndiyi quihīn nūū jī, ncachī dē, ncachī yā.

Xēen coo síqui nchiví jā squívi táhán nūū cuāchi

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 De nī ncāhān Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā: Maá-ni íyó jā ndúcú squívi nchiví nūū cuāchi. De nācā xēen cundoho nchiví jā squívi táhán nūū cuāchi.

² Vāha cā de tú ní nūhñi iin yōsó cáhnú sūcūn jī, de quēē jī chījin ndute mar, nsūú cā jā squívi jī iin sūchí lúlí yáhá nūū cuāchi.

³ Coto má sáhá ndá nú súcuán túsaá. De tú táhán nú sáhá dē cuāchi síqui nū, de cāhān nū nūū dē. De tú nacani inī dē, de cune cáhnú inī nū nūū dē.

⁴ De tú ūjā vuelta sáhá dē cuāchi síqui nū jā iin quívi, de tú ūjā vuelta nacani inī dē de cāhān dē jín nú jā cune cáhnú inī nū chi mā sáhá cā dē, cáchi dē, de cánuú cune cáhnú inī nū nūū dē, ncachī yā.

Jā cūñáhnú ndasí tūhun cándíja

⁵ De ndá tēe cúu apóstol nī ncāhān dē jín Jētoho ō: Sáhá ní jā ná cándíja nihīn cā ndá sá jā sáhá Yāā Dios jā jícān sá nūū yā, ncachī dē.

⁶ De nī ncāhān Jētoho ō jín ndá dē: Tú cándíja ndá nú vísó iin lulí-ni, tá cúu iin niquin yuvā mostaza jā lulí-ni, de cuu cachī nū jā tiūhndú yáhá ná quēē de nūcūhun jondē nūū mar, de coo tá cúu nūū cáchi nū.

Jā ná squíncuu vāha ó nūū yā

⁷ Tú ní iin nú íyó mozo jā jítu dē á jā scáji dē ndá quiti nú, de tá nenda dē vehe nú jā ní jēhēn dē yucu, de nduú cáhān nū jín dē jā cundeē dē caji dē stāā.

⁸ Chi sa cáhān nū: Sāhá nú ndeyu cuxíní ní, de cani nú cōhō ní. De tá ní ncuu ní nchaji ní ní jīhi ní, sá de caji maá nú coho nú, cáchi ndá nú.

⁹ De cáchi ndá nú jāā nduú cánuú nacuetáhví nú nūū mozo tá ní nsāhá dē tiñu jā ní ndacu nú, chi jā cánuú sāhá dē cúu.

¹⁰ De saá-ni ndá máá nú, cúu nú mozo Yāā Dios. De tú ní squíncuu nú ndācá tiñu jā ní ndacu yā nūū nū, de cachī nū: Nduú cánuú nacuetáhví yā nūū ní, chi súcuan cánuú jā squíncuu ní, cachī nū, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūxī tēe ndóho cuēhē stéhyū

¹¹ De nūhún Jesús ichi cuāhān yā ciudad Jerusalén, de ní nchāha yā cuāhān yā mähñú región Samaria jín Galilea.

¹² De ní jīnū yā iin nūū, de ūxī tēe ndóho cuēhē stéhyū ní nquenda dē, de jicá ní jencuiñi dē.

¹³ De ní ncana jee ndá dē: Jesús, Maestro, cundáhví iní ní ndá sáán, ncachī dē.

¹⁴ De tá ní jini Jesús nūū ndá dē, de ní ncāhān yā: Cuáhān ndá nú de stēhēn nū maá nú nūū ndá sūtū jā ní nduvāha nú, ncachī yā. De juni cuāhān ndá dē de ní nduvāha dē-ni.

¹⁵ Nūcuán de iin dē ní ndicó cóo dē nūū Jesús, de nácana jee dē, nácuetáhví dē nūū Yāā Dios jā ní nduvāha dē.

¹⁶ De ní jēcuiñi jítí dē nūū yā, de ní ntuu dē nūū dē nūū nūhún, de ní nacuetáhví dē nūū yā. De tēe Samaria cúu dē.

¹⁷ De ní ncāhān Jesús: ¿A nsúú ndihúxí dē ní nduvāha? De iin cā dē, ¿nūcu nduú ní ndicó dē jā nacuetáhví dē?

¹⁸ ¿A mátúhún-ni tēe nūū jicá yáhá cúu jā ní ndicó jā nacuetáhví dē nūū Yāā Dios?

¹⁹ De ní ncāhān yā jín dē: Nacuiñi de quínohōn nū. Chi ní ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha ní ndóhó, de jā suu cúu jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

Nāsa coo quiví tá nenda yā jā tatúní yā

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ De ndá tēe fariseo ní jicá tūhún dē Jesús nā quiví quijéhe jā tatúní Yāā Dios iní ñayiví. De ní ncāhān yā jín dē: Mā quijí nijin jā tatúní Yāā Dios.

²¹ Ní mā cúu cachī nchiví: Cūndēhé chi yáhá ndéē yā jā tátúní yā, á: Nūcuán ndéē yā, cachī ji. Chi ja tátúní Yāā Dios mähñú ndá nú, ncachī yā.

²² Nūcuán de ní ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Quiji tiempo jā cuu ndasí iní nū cūndēhé nú nūū nduhū, Yāā ní nduu tēe, de mā cūnī ndá nú.

²³ De cáhān nchiví jín nú: Yáhá ndéē yā, á: Nūcuán ndéē yā, cachī ji. De mā quíndēhé ndá nú, ní mā cúniquin nū ji.

²⁴ Chi tá cúu nūū sáhá taja jā jéndütē iin lado andiví de nátüu jondē incā lado, de suni súcuan coo quiví jā nenda nduhū, Yāā ní nduu tēe, chi ndihi nchiví cuní.

²⁵ Sochi cánuú jā xihna cā cundoho xēēn ní, de nchiví íyó mitan chi squéne yichí ji nduhū.

²⁶ De tá cúu nūū ní ncuu ndá quiví jā ní iyo Noé, suni súcuan coo quiví nenda nduhū, Yāā ní nduu tēe.

²⁷ Chi quiví nūcuán ní nchaji ndá ji, ní jīhi ji, ní ntandāhá ji, ní jēhe ji sehe sñhí ji jā tandāhá, jondē ní nquenda quiví jā ní nquivi Noé iní barco cáhnú jā nání arca. De ní ncuun sāvī xēēn, de ní ndaa ndute de ní jīhi ji.

²⁸ De suni súcuan ní ncuu quiví tá ní iyo Lot. Ní nchaji ji, ní jīhi ji, ní jeen ji, ní yicó ji, ní jaquin ji itū, ní nsāhá ji vehe.

²⁹ De quívi já ní nquee Lot iní ñuū Sodoma cuāhān dē, de nī ncuun ñuhūn jín azufre ichi andiví, de nī snáa ndihi nchiví.

³⁰ De suni súcuán coo quívi já nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe.

³¹ De quívi ñúcuán de nchiví ndéē yātā vēhé, de ndatínú ji ñúhún iní vehe, cáhān ni jín ji já má ndívi ji naquehen ji, chi cánú cunu ñamā ji já cācu ji. De saá-ni nchiví satínú nū itū, mā quínōhōn ji vehe ji já naquehen ji ndatínú ji.

³² De nūcūhun iní nū nāsa nī ndoho ñasíhí Lot já ní jihí ña.

³³ De tú ní nchiví cúní ji cācu ji nū tūndóhó já quívi nū ji já síquí nduhū, túsaá de tñū táhvi ji níf cání. De tú ní nchiví vísō ná cúu ji já síquí nduhū, túsaá de cutecū ji níf cání.

³⁴ De cáhān ni jín ndá nú já quívi nenda nī de cūsūn ū tēe nū iin jito jacuáa, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chi nduú ní ncándíja dē.

³⁵ De coo ū ñahan já ndico cáhnú, de iin ña naquehen nī, de incā ña ndōo.

³⁶ De ū tēe satínú dē nū itū, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, ncachí yā.

³⁷ De já ní jini ndá dē tūhun yáhá, de nī jicā tūhún dē yā: Señor, ¿ní cúu nū coo súcuán ndácá já ní ncāhān ní? ncachí dē. De nī ncāhān yā jín dē: Tá cúu nū cútútú ndá tiōcō ní-ni cúu nū cáá quiti já ní jihí, suni súcuán coo ndácá já ní ncāhān nī, ní-ni cúu nū íyó nchiví.

Tūhun yátá síquí juez jín ñahan viuda

18 De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jín ndá dē já cánú já níni cācān táhvi dē, de mā nū iní dē jín.

² De nī ncāhān yā: Nī iyo iin juez iní iin ñuū. De nī nduú yúhú dē Yāa Dios, de nī nduú sáhá dē cuenta ni iin nchiví.

³ De suni ñuū ñúcuán íyó iin ñahan já ní nquendōo ndáhví. De jēhēn jēhēn ña

nū dē, jícān ña já ná sáhá ndāa dē síquí iin nchiví já jín ūhví ji ña.

⁴ De cuāhā quívi nduú ní ncúní dē sáhá ndāa dē, sá de nī jani iní dē: Vísō nduú yúhú nī Yāa Dios ni nduú sáhá ni cuenta ni iin nchiví,

⁵ sochi ñahan viuda yáhá, ndasí stáhān ña nduhū, de já ñúcuán ná sáhá ndāa ni síquí nchiví já jín ūhví ji ña. Chi tú nduú de mā cúndéé cā iní ní sáhá ña já quíji quíji ña, ncachí dē, ncachí maá Jētohō ō.

⁶ De nī ncāhān cā yā: Súcuán cúu já ní ncāhān juez, tēe jáa nduú íyó ndāa.

⁷ De Yāa Dios chi nsūú súcuán sáhá yā, chi sáhá ndāa yā síquí tiñu nchiví já ní nacāji yā já nduú ñuú cáhān ndáhví ji jín yā. Chi scácu yā ji nū ndācá já jín ūhví nū ji. ¿De á cuéé scácu yā ji, á naá cúu?

⁸ Cáhān ni jín ndá nú já ñamā. De quívi nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe, ¿de á nihīn cā ni nchiví cándíja nihīn iní ñayiví? ncachí yā.

Tūhun yátá síquí tēe fariseo jín tēe stútú xūhún renta

⁹ De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jín jacū nchiví já jáni iní ji já nchiví ndāa cúu ji, de jáni iní ji já sava cā nchiví nduú íyó ndāa:

¹⁰ Iin tēe fariseo cuāhān dē templo já cācān táhvi dē. De iin tēe stútú xūhún renta suni cuāhān dē já cācān táhvi dē templo.

¹¹ De íní tēe fariseo, de nī jicān táhvi dē tūhun yáhá: Tātā Yāa Dios, ná cútahví sá nū ní, chi nduú cúu sá tá cúu nū cúu sava cā tēe, tēe cuíhná, tēe nēhén, tēe cásíquí ndéē tēhān cúu ndá dē. De nī nduú cúu sá tá cúu nū cúu tēe stútú xūhún renta ñúcuán já scāa cā dē jícān dē nū nchiví.

¹² De ū vuelta já semana íyó nditē iní sá nū ní, de suni jēhe sá nū ní iin iin síquí ndácá já úxi ndatínú já nihīn sá, ncachí dē.

¹³ Sochi tēe stútú xuhún renta, ní jēcuīñi jicá dē nūū templo, de ni nduú ní ncúndéé iní dē jā nane nuū dē, chí sa ní ncani dē ndahá dē ndica dē jā cúcuécá iní dē. De ní ncāhān dē: Tātā Yāā Dios, cundáhvi iní ní sáán, chí tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachí dē.

¹⁴ De cáhān ní jín ndá nú jā tēe stútú xuhún renta, ní nee cáhnú iní yā nūū cuāchi dē, de cuānohōn dē vehe dē. Sochi tēe fariseo, chí nduú. Chí nchivi jā sáhá ñáhnú ji maá ji, sa nuu ji. De nchivi jā sáhá núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji, ncachí yā.

Jā ní jicān táhvi Jesús jēhē ndá sūchí lúlí

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ De ní nquenda ndá nchivi jín ndá sūchí lúlí nūū Jesús, jā tee yā ndahá yā xīnī ji. De tá ní jini ndá tēe scuáha jín yā, de ní ncāhān dē nūū nchivi jā váji jín ndá ji.

¹⁶ De ní ncana Jesús ndá dē, de ní ncāhān yā: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúlí jīñā nūū ní, de mā cásí ndá nú jā quíji ji. Chí nchivi jā ndicó cóo iní ji jā cani iní ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu jā quívi ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūū ji.

¹⁷ De ndāā cáhān ní jín ndá nú, tú iin nchivi nduú jétáhvi ji jā tatúni Yāā Dios nūū ji, tá cúu nūū jétáhvi iin sūchí lúlí, de mā quívi cuiti ji ndahá yā, ncachí yā.

Tūhun tēe cuicá

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ De iin tēe cúñáhnú ní jicá tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachí ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de nihīn táhvi sá cutecū sá níí cání andiví? ncachí dē.

¹⁹ De ní ncāhān Jesús jín dē: ¿A jání iní nū jā iin tēe-ni cúu ní jā cáhān nū tēe vāha jín ní? Chí nduú ní iin tēe vāha íyó, chí mátúhún-ni Yāā Dios.

²⁰ Jā jíní nū ndá tūhun jā ní ndacu yā: Mā cásiquí ndéē tāhán nú. Mā cáhní nū ndiyi. Mā sácuihná nú. Mā cáhān nū tūhun tūhún. Cuetáhvi nú nūū tatá nú nūū naná nú, ncachí yā.

²¹ De ní ncāhān dē: Ndācá tiñu yáhá ja ní squíncuu sá jondē tá lulí sá, ncachí dē.

²² De ní jini Jesús tūhun yáhá, de ní ncāhān yā jín dē: Iin-ni cā tiñu cúmani sáhá nú túsaá. Xicó ndihi jā névāha nú, de cuāha nú nūū nchivi ndáhvi. De jondē andiví cuāha yā jā váha ndasí nūū nū. Ñúcuán de quíji nú cuniquín nū nduhū cōhōn, ncachí yā.

²³ De tá ní jini dē tūhun yáhá, de ní ncucuécá ndasí iní dē, chí cuicá ndasí dē.

²⁴ De ní jini Jesús jā ní ncucuécá ndasí iní dē, de ní ncāhān yā: Nchivi cuicá chí ūhvi ndasí quívi ji ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūū ji.

²⁵ Ñamā cā yāha iin camello yavi yitícu nsúú cā jā quívi iin nchivi cuicá iní ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūū ji, ncachí yā.

²⁶ De ndá tēe jā ní jini tūhun yáhá, ní ncāhān dē: ¿De ní nchivi cúu jā cācu túsaá? ncachí dē.

²⁷ De ní ncāhān yā: Nchivi chí mā cúu squívi ji maá ji ndahá Yāā Dios, sochi maá yā chí cuu sáhá yā, ncachí yā.

²⁸ Núcuán de ní ncāhān Pedro: Señor, de ndá sáán chí ní sndóo sá ndihi jā névāha sá, de níquin sá níhín, ncachí dē.

²⁹ De ní ncāhān yā jín ndá dē: Ndāā cáhān ní jín ndá nú, tú nā-ni nchivi sndóo ji vehe, á tatá, á naná, á ñaní, á ñasíhí, á sēhe, jā síquí jā scáca ji tūhun jā tatúni Yāā Dios nūū nchivi,

³⁰ túsaá de nanihīn cuāhā cā ji iní ñayiví yáhá, de tiempo jā quíji de cutecū ji níí cání, ncachí yā.

Jā ní ncāhān tucu Jesús jā cuū yā

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ De ní ncana síin yā ndihúxi ūū tēe scuáha jín yā, de ní ncāhān yā jín

ndá dē: Mitan de ja cuāhān ō Jerusalén. De ñúcuán quee ndaā ndihi tūhun nāsa ndoho nduhū, Yāa nī nduu tēe, tá cúu nūū nī ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahān.

³² Chi nastúu nchivī nduhū nūū ndá tēe nación Roma jā tátúnī jā ndéē Jerusalén. De sáhá catá ndá dē nūū nī, de sáhá nāvāha dē nduhū, de tivī sīf dē nūū nī.

³³ De canī dē nduhū, de sá de cahnī dē nduhū. Sochi nūū únī quivī de natecū nī, ncachī yā.

³⁴ De nduú nī jícūhun cuitī inī ndá dē ndá tūhun yáhá. Chi tūhun vjín cúu, de nduú nī ncúu jícūhun inī dē jā cáhān yā.

Jā nī nasāhá vāha yā iin tēe cuáá ñuū Jericó

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ De nī ncuñatin yā cuāhān yā ñuū Jericó. De iin tēe cuáá ndéē dē yuhú íchí, jícān dē caridad.

³⁶ De nī jini dē jā yáha cuāhā nchivī cuāhān jī, de nī jicā tūhún dē nā cuá cúu jā cuāhān ndá jī.

³⁷ De nī ncāhān ndá jī jín dē jā Jesús, tēe ñuū Nazaret, yáha yā cuāhān yā.

³⁸ Ñúcuán de nī ncana cóhó dē: Jesús, maá nī jā cúu nī tatā rey David, cundáhvī inī nī sáán, ncachī dē.

³⁹ De ndá nchivī jā cuāhān ichi núū, nī ncāhān jī nūū dē jā ná cásī dē yuhú dē. Sochi víhī cā nī ncana jee dē: Maá nī jā cúu nī tatā rey David, cundáhvī inī nī sáán vii, ncachī dē.

⁴⁰ De nī jencuiñī Jesús, de nī ncachī yā jā ná quíjī nchivī jín dē. De tá nī nquenda dē, de nī jicā tūhún yā dē:

⁴¹ ¿Nā cuá cúni nū jā sáhá nī ndóhó? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Jā ná ndúni-jin tinúú sá cúni sá, Señor, ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān Jesús jín dē: Ná ndúnijin tinúú nú túsáa. Chi nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de suu cúu jā nī nduvāha nú, ncachī yā.

⁴³ De nī ndunijin-ni tinúú dē, de nī jē-cuniquin dē yā, de nácuetahvī dē nūū Yāa Dios. De ndihi nchivī jā nī jinī, suni nī ncāhān jī jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios.

Tūhun Zaqueo

19 De nī nquivī Jesús inī ñuū Jericó, de nī ncāhā yā-ni cuāhān yā.

² De ñúcuán íyó iin tēe cuáá, nání dē Zaqueo, de cúñáhnū dē nūū ndá tēe stútú xūhún renta.

³ De cúni dē cūndēhé dē nī iin cúu Jesús. Sochi nduú nī ncúu, chi cuāhā nchivī nī jasi jī nūū yā, de liqui dē-ni.

⁴ De jínu dē nī jēcōsō nūú dē. De nī ncaa dē xīnī iin tiūhndú tácu cuni dē nūū yā, chi ñúcuán yāha yā quihīn yā.

⁵ De tá nī nquenda yā ñúcuán, de nī nūcūndēhé yā nūū dē, de nī ncāhān yā: Zaqueo, ñamā nuu nú, chi cánuú jā quendōo nī vehe nú mitan, ncachī yā.

⁶ Ñúcuán de ñamā-ni nī nuu dē, de nī ncusii ndasí inī dē, de nī jeca dē yā cuāhān dē jín yā vehe dē.

⁷ De nī jinī ndá nchivī jā súcuán nī ncuu, de nī ncāhān jī sīquī yā jā cuāhān yā ndōo yā vehe iin tēe sáhá cuāchī.

⁸ Ñúcuán de nī nūcuiñī Zaqueo, de nī ncāhān dē jín maá Jētoho ō: Señor, mitan de ndihi ndatíñū jā névāha sá, cuāha sá sava nūū nchivī ndáhvī, de tú nī scāa cā sá nī jicān sá xūhún nūū nchivī, de nacūāha sá cūmī jā súcuán nūū jī, ncachī dē.

⁹ De nī ncāhān Jesús: Mitan de vehe yáhá ja nī ncācu iin tēe jā má tánū táhvī dē, chi nī ncandíja dē tá cúu nūū nī ncandíja tatā dē Abraham.

¹⁰ Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, vāji nī nánducú nī nchivī jā nī ntānū táhvī, de scācu nī jī, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ūxi mozo jín xūhún

¹¹ De nūū ndá nchivī jā nī jini ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús iin tūhun

yátá já stéhēn yā nāsa coo quīvī nenda yā. Chi ja nī ncuñatin yā Jerusalén, de jáni inī ndá ji já mitan ñúhún quijéhé já tatúni yā sáhá Yāa Dios.

¹² De nī ncāhān yā: Iin tēe cúnáhnú nī jēhēn jicá dē incā nación, tácuā nīhīn tiñú dē já cuu dē rey, de nenda dē já tatúni dē.

¹³ De jondē ncháha ca quihīn dē, de nī ncana dē ūxī mozo dē, de nūū iin ji nī jēhe dē iin xūhún já ndēē yāhvi ndasí. De nī ncāhān dē jín ji: Satínú ndá nú tácuā nducuahā xūhún yáhá juni quihīn ni de nenda nī, ncachī dē.

¹⁴ De ndá nchivī nación dē, quítī inī ji jín ji dē, de nī ntají ji sava tēe ndíso tiñú, cuāhān yātā dē já cāhān: Nduú jétahān inī nchivī ñuū sá já cuāha ní tiñu nūū tēe yáhá já cuu dē rey ndá sá, ncachī.

¹⁵ De vísō sūcuán de nī nīhīn tiñú dē já cuu dē rey, de nī nenda dē ñuū dē. De tá nī nenda dē de nī ndacu dē já ná quíji ndá mozo já ní jēhe dē xūhún nūū, tácuā cunī dē nāsaa nī nīhīn iin ji siquí.

¹⁶ De nī nquenda iin mozo nūū dē, de nī ncāhān ji: Señor, iin xūhún já ní ntaji ní nūū sá, nī nduu ūxī, ncachī ji.

¹⁷ De nī ncāhān maá rey: Vāha mozo cúu nú, de vāha nī nsáhá nú. Chi nī squíncuu vāha nú jín iin tiñu lúlí-ni, de mitan de sáhá nī já cuñáhnú nú tatúni nū nūū ūxī ñuū já tīn nī, ncachī dē.

¹⁸ De nī nquenda incā mozo, de nī ncāhān ji: Señor, iin xūhún já ní ntaji ní nūū sá, nī nduu ūhūn, ncachī ji.

¹⁹ De suni nī ncāhān dē jín mozo ñúcuán: De ndóhó, suni cuñáhnú nú tatúni nū nūū ūhūn ñuū já tīn nī, ncachī dē.

²⁰ De nī nquenda incā mozo, de nī ncāhān ji: Señor, yáhá nataji sá xūhún ní, chi nī nchuvāha sá inī iin pañito.

²¹ Chi nī nchūhú sá ní, chi tēe xēen cúu ní. Chi cuāhā cā náquehen ní nsúú cā já ní ntaji ní, de cuāhā cā cúnī ní nsúú cā já cuu sáhá mozo ní, ncachī dē.

²² Ñúcuán de nī ncāhān rey: Mozo nēhēn cúu nú túsaá, de jín tūhun já ní ncachī nū yáhá de sáhá ndāa ni já íyó cuāchi nú jáa nduú ní nsátínú nú jín xūhún nī. Chi jáni inī nū já tēe xēen cúu nī, de cuāhā cā náquehen nī nsúú cā já ní ntaji ní, de cuāhā cā cúnī ní nsúú cā já cuu sáhá mozo nī.

²³ ¿Túsaá de nūcu nduú ní nchíhi nū xūhún nī vísō nūū banco? De tá nenda nī de nanihin nī xūhún nī jondē jín sēhe xūhún nícu, ncachī dē.

²⁴ Ñúcuán de nī ncāhān dē jín ndá nchivī íñí ñúcuán: Candeē nū xūhún jīñā nūū ji, de cuāha nú nūū mozo ja névāha ūxī, ncachī dē.

²⁵ De nī ncāhān nchivī ñúcuán jín dē: Señor, nduú chi ja névāha dē ūxī, ncachī ji.

²⁶ De nī ncāhān tucu rey: Cāhān nī jín ndá nú já nchivī ja névāha, sa quiji cā nūū ji, de cuāhā cā cunevāha ji. Sochi nchivī jáa nduú névāha, sa cujiyo-ni jacū já névāha ji.

²⁷ De ndá tēe já jíní ūhvi nduhū, jáa nduú ní jétahān inī dē já cuu nī rey dē, cuácuēca ndá nú dē quiji dē yáhá. De cahnī nū ndá dē cunī nī, ncachī dē, ncachī Jesús.

Jā ní nquivi Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ De tá nī ndihi nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de nī jica cā yā já cuāhān yā ciudad Jerusalén.

²⁹ De tá nī ncuñatin yā ñuū Betfagé jín ñuū Betania, ñatin nūū íyó yucu nání Olivos, de nī ntají yā ūū tēe scuáha jín yā já quihīn dē.

³⁰ De nī ncachī yā nūū dē: Cuáhán ñuū lulí já íyó ichi nūū. De tá nī nquivi nú de cunī nū iin burro núhni tí, já nī iin tēe ncháha ca cosō dē tí. De nandají nú tí quiji nú jín tí.

³¹ De tú ní iin cātühún nūcu nándají nú tī, de cachī nū: Maá Jētohō ō jíní ñúhún yā tī, cachī nū, ncachī yā.

³² De cuāhān ndúu tēe jā ní ntají yā, de ní nihīn dē tá ní ncachī yā.

³³ De tá nándají dē tī, de ní ncāhān ndá jētohō tī jíní ndúu dē: ¿Nūcu nándají nú burro ní? ncachī ji.

³⁴ De ní ncāhān ndúu dē: Maá Jētohō ō jíní ñúhún yā tī.

³⁵ De ní nenda ndúu dē jíní tī nūu Jesús. De ní nchisó ndá dē sōō dē siquī burro, de ní nchisó dē Jesús siquī tī.

³⁶ De juni jíca yā cuāhān yā jíní tī, de scāá ndá nchivī sahma ji ini ichi.

³⁷ De tá ní ncuñatin yā nūu cúun ichi yucu Olivos, de ndihi nchivī cándíja jā níquín ji yā, ní nquijéhé ji cúsi ini ji, de nácana jee ji Yāa Dios siquī ndācá tiñu ñáhnú jā ní jini ji ní nsāhá yā.

³⁸ De cáhān ndá ji: Vāha ndasí Yāa cúu Rey jā vāji jíní tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios. Chi sáhá yā jā ndúmaní ō jíní Yāa Dios jā ndēe andiví, de vii ndasí cúñáhnú Yāa Dios, ncachī ndá ji.

³⁹ Nūcuán de sava tēe fariseo jā íyó māhnú nchivī cuāhā, ní ncāhān dē jíní yā: Maestro, cáhān ní nūu ndá nchivī jā níquín ji nihín jā ná cásí ji yuhú ji, ncachī dē.

⁴⁰ De ní ncāhān Jesús: Cáhān ní jíní ndá nú jā tú ndá nchivī yáhá casí ji yuhú ji, de ndācá yūu chi cana jee, ncachī yā.

⁴¹ De tá ní ncuñatin yā Jerusalén, de ní ndēhé yā, de ní jacu yā siquī.

⁴² De ní ncāhān yā: Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, ndasí ní ncuu ini ní jā ná jícūhun ini nū jā cuu ndumaní nū jíní Yāa Dios sáhá ní. De siquī jāa nduú cándíja ndá nú, de mitan chi mā cūu jícūhun ini nū.

⁴³ Chi quiji quiví jā coo tündóhó, de ndá nchivī jā jíní ūhví ndóhó, cuicó ndúu ji ñuū nū, de casí cutú ji jíní yūu, de ndācá lado nenda ji siquī nū.

⁴⁴ De ndihi vehe scúnúu ji, de cahní ji ndá nú. De mā sndóo ji ní iin vehe jā cosō tāhán cā yūu. Chi ní nquiji ní jondē nūu Yāa Dios jā scácu ní ndá nú, de nduú ní ncándíja nú, ncachī yā.

Jā ní ntavā yā nchivī ini templo

(Mt. 21.12-17;

Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ De ní nquiví yā ini patio templo cáhnú, de ní nquijéhé yā táva yā ndá nchiví jā jéen quiti de náxicó nūu nchiví jā sōcō ji.

⁴⁶ De ní ncāhān yā jíní ji: Yósō nūu tutū ī jā cáhān Yāa Dios: Vehe ní chi vehe nūu jícān táhví cúu, cáchí Yāa Dios. Sochi ndá ndóhó chi modo yaví cava jācuíhná ní nasáhá nú, ncachī yā.

⁴⁷ De ndiquiví ní stéhēn yā tūhun ini templo. De ndá sūtū cúñáhnú jíní ndá tēe stéhēn ley janahán jíní ndá tēe cúñáhnú nūu nchiví ciudad, ndúcú ndá dē modo nāsa cahní dē yā.

⁴⁸ De nduú ní nihín dē modo sáhá dē, chi ndiví nchiví jétáhví ndasí ji níni ji tūhun cáhān yā.

Siquí jā ndíso tíñú Jesús

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

20 De iin quiví stéhēn yā tūhun nūu ndá nchiví ini templo, de nácani yā tūhun jā scácu Yāa Dios nchiví. De ndá sūtū cúñáhnú, jíní tēe stéhēn ley janahán, jíní tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, ní nquenda ndá dē nūu yā.

² De ní jicā tūhún dē yā: Cachí, ¿ní jondē ní nihín tíñú nú jā sáhá nú tiñu yáhá? ¿De ní iin ní ntee tiñu ndóhó jā sáhá nú súcuan? ncachī ndá dē.

³ De ní ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātühún ní ndá nú iin tūhun. Cachí nūu ní:

⁴ ¿Ní iin ní ntee tiñu siquí Juan jā ní scuénduté dē? ¿A Yāa Dios, á ndá tēe? ncachī yā.

⁵Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: ¿Nāsa cāhān ō? Tú cachī ō jā Yāa Dios nī ntee tiñu ñúcuán siquí Juan, de cāhān dē jíín ó: ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú ní ncándíja ndá nú jā ní ncāhān dē?

⁶De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñu siquí dē, de ndihī nchivī cahnī ji yóhó jíín yūū, chí cándíja ji jā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios nī ncuu ndija Juan, ncachī ndá dē jíín táhān dē.

⁷De nī ncāhān dē jíín Jesús jāá nduú jíín dē ní iin nī ntee tiñu siquí Juan jā ní scuéndutē dē.

⁸Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cāchī nī nūū nū ní iin nī ntee tiñu siquí nī jā sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

**Tūhun yátá siquí ndá tēe
nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva**

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹De nī nquijéhé Jesús cāhān yā tūhun yátá yáhá jíín nchivī: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva nūū ñuhun dē. De nī sndóo dē nūū sava tēe jā sátíñú nūū, de cuu sava dē ndihā jíín. De nī nquehen dē ichi jā cuāhān nahán dē incā ñuū.

¹⁰De máá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo cuāhān nūū ndá tēe sátíñú ñúcuán, tácuā naquehen dē sava ndihā uva. De ndá tēe ñúcuán nī ncani dē mozo, de nī natají uun dē ji cuānohōn ji.

¹¹De tēe xíí uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú, suni nī ncāhān nāvāha dē nūū ji, de nī ncani dē ji, de nī natají uun dē ji cuānohōn ji.

¹²De tēe xíí uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú suni nī stácuēhé dē mozo ñúcuán, de nī scúnu dē.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān tēe xíí uva: ¿Nāsa sáhá nī? Ná tájī nī sēhe nī, sūchí jā mānī nī jíín, chí sanaā de cuetáhvi ndá dē ji, ncachī dē.

¹⁴Sochi ndá tēe sátíñú, tá nī jini dē jā vāji ji, de nī ncāhān ndá dē: Tēe xíí táhvi

cúu jā vāji ñúcuán. Ná cāhni ō ji, de ndōo táhvi ji coo ó, ncachī ndá dē.

¹⁵De nī ntavā ndá dē ji yuhū ñúhún, de nī jahni dē ji, ncachī yā. Ñúcuán de nī jicā tūhun yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sáhá tēe xíí uva jíín ndá tēe sátíñú?

¹⁶Nenda dē de cahnī dē ndá tēe ñúcuán, de cuāha dē ñuhun jā cáá uva nūū sava cā tēe sátíñú nūū, ncachī yā. De tá nī jini ndá nchivī tūhun yáhá, de nī ncāhān ji: Aí, vāha de tú mā cóo cuiti súcuán vii, ncachī ji.

¹⁷De ndéhé máá yā nūū ji, de nī ncāhān yā: ¿Túsaá de á jicūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īi, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chí cāchī tutū: Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe, yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe. Cāchī tutū.

¹⁸De nchivī jāá nduú cándíja, ndoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā jicó cáva siquí yūū de táhnū ji. De quivī jā sáhá ndāa Yāa Dios cuāchi, de nchivī jāá nduú ní ncándíja, cundoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā níncava iin yūū siquí ji de cúndihī ji sáhá, ncachī yā.

Siquí xūhún renta

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹Ñúcuán de ndá sūtū cúnáhnú jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, cúni dē tiin dē yā máá hora ñúcuán. Chí nī jicūhun inī ndá dē jā siquí ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá siquí ndá tēe jā sátíñú nūū uva jíín ndá tēe sáhá vehe. Sochi nduú ní ncúu tiin dē yā, chí yúhú dē jā quiti inī nchivī.

²⁰Ñúcuán de nī ntají ndá dē sava tēe cuāhān jā cūndéhé yuhū dē yā. De tēe ñúcuán chí sáhá-ni ndá dē jā tēe ndāa cúu dē. De ndúcú dē sáhá dē jā cāhān yā iin tūhun jā nihīn dē cuāchi siquí yā, de quisiáha dē yā nūū tēe cúu gobernador.

²¹De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Mae-stro, jíni ndá sá jā cāhān vāha ní, de ndāa

stéhēn ní. De nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchiví, chi inuú-ni sáhá ní jín ndá ji. De stéhēn ndāá ní nāsa squíncuu nchiví nūū Yāa Dios.

²² Túsaá de cachí ní: ¿A íyó vāha jā chunáá ó xūhún renta nūū rey nación Roma jā tīn nación maá ó, á nduú? ncachí ndá dē.

²³ De ní jini yā jā cúní ndá dē stáhví dē yā, de ní ncāhān yā jín dē: ¿Nājhē cúu jā jító túni ndá nú nduhú?

²⁴ Stéhēn iin xūhún ná cundēhé ní. ¿Nā tēe cúu jā ndēē nūū xūhún yáhá, de nā sívī cúu jā ndēē yáhá? De ní ncāhān ndá dē: Rey ñúcuán cúu.

²⁵ Ñúcuán de ní ncāhān yā jín ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūū Yāa Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachí yā.

²⁶ De ndá tēe ñúcuán nduú ní ncúu nihin dē cuāchi siquí yā jín ní iin tūhun jā cáhān yā, ní jini ndá nchiví. De ní nsāhvi iní ndá dē jā ndíchí ní scócóo yā tūhun ñúcuán, de nduú cā ní ncāhān dē.

Jā ní jicā tūhún ndá dē siquí jā natecū ndiyi

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Ñúcuán de sava tēe grupo saduceo ní nquenda dē nūū yā. De ndá tēe ñúcuán cáchí dē jāá nduú nátecū cuiti ndiyi.

²⁸ De ní ncāhān dē jín yā: Maestro, de Moisés ní ntee dē nūū tutū jā névāha ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyó sēhe dē jín ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jín ña nūcuñí ji nūū ndiyi ñanī dē, cáchí tutū.

²⁹ Túsaá de ní íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna ñúhún ní jeca dē iin ñahan. De ní jihí dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

³⁰ De tēe uū ní nacueca dē ña. De suni ní jihí dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

³¹ De saá-ni tēe uní ní nacueca dē ña, de jondē jín ndihújā dē, de ní jihí ndá dē, de ní iin dē nduú nā sēhe dē ní íyo.

³² De jā sándihí de ní jihí ñahan ñúcuán.

³³ Túsaá de quiví natecū ndiyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē ní ndēē jín ña, ncachí ndá tēe saduceo.

³⁴ Ñúcuán de ní ncāhān Jesús jín ndá dē: Ñayiví yáhá chi quétáhān tēe jín ñahan.

³⁵ De ndá nchiví vāha jā natecū ji de quiví ji andiví, mā cuēcá cā ji táhān ji ñúcuán, chi nduú cā nā tūhun jā quétáhān tēe jín ñahan coo.

³⁶ De ní mā cúu cuiti cā ji, chi coo ji tá cúu ndá ángel Yāa Dios. De sēhe Yāa Dios cuu ji, chi ja ní natecū ji.

³⁷ De suni maá Moisés cáhān dē jā natecū ndiyi, chi ní ntee dē nūū tutū nāsa ní ncāhān yā jín dē mähñū yūcū jā cáyū ñuhūn. Chi ní ncāhān dē jā cúu yā Yāa Dios ndiyi Abraham jín Isaac jín Jacob. De jā ní ncāhān dē súcuán cúu jā cáchí dē jā técū ndá ndiyi.

³⁸ Chi vísō ja ní jihí ndá ji, sochi técū ji nūū íyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā sáhá jā técū nchiví ní cání, ncachí yā jín ndá dē.

³⁹ De jacū tēe stéhēn ley janahān ní ncāhān dē: Vāha ní ncāhān ní Maestro, ncachí dē.

⁴⁰ De nduú cā ní nchúndēē iní ndá dē jā cātūhún dē yā.

Siquí jā cúu Cristo tatā David

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ De ní ncāhān yā jín ndá dē: ¿Nāsa cúu jā cáchí nchiví jā Cristo cúu tatā rey David?

⁴² Chi maá David súcuán ní ncāhān dē tūhun yā nūū tutū Salmo:

Maá Jētohō ō Yāa Dios ní ncāhān yā jín Jētohō ní, Yāa quiiji:

Cundēē nū lado cuáhá ní nūū cuñáhnú nú,

⁴³ de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jínī ūhvi ndóhó.

Ncachi Yāa Dios. Ncachi David.

⁴⁴ Túsaá de vísó chíjin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chí jondē nū Yāa Dios vāji yā, ncachi yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40;

Lc. 11.37-54)

⁴⁵ De nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā, de suni nī jini ndá nchivi:

⁴⁶ Coto má cándíja ndá nú ndá tēe stéhēn ley janahán. Chí cúsi inī ndá dē jíca nuu dē jín sahma cání jā stéhēn jā cúñáhnú dē, jín jā cáhān yínúhún nchivi dē nū yáhvi. De jétahān inī ndá dē cundeē dē nū silla yínúhún cā inī vehe ī sinagoga, jín silla yínúhún cā nū íyó vico jā yáji nchivi.

⁴⁷ De cándeē dē vehe ndá ñahan quéndō ndáhví. De nahán jícān táhví dē tácuca caní inī nchivi jāa nduú nā cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chí sa víhí cā ndoho dē castigo, ncachi yā.

Tūhun jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún

(Mr. 12.41-44)

21 De íyó yā inī templo, de nī jini yā nū ndá nchivi cuíca jā chúhun jī cuāhā xūhún inī ndá jātūn nū sócō jī.

² De suni nī jini yā nū īn ñahan viuda jā ndóho ndáhví. De nī nchuhun ña ū centavo lulí inī īn jātūn.

³ De nī ncāhān yā: Ndā cáhān nī jín ndá nú jā cuāhā cā nī nsōcō ñahan viuda ndáhví yáhá nsū cā jā ní nsōcō ndá cā nchivi.

⁴ Chí ndá máá jī nī nsōcō jī jā ní ndō nū xūhún cuāhā jī. De ñahan yáhá, vísó ndáhví ndóho ña, de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū ña, ncachi yā.

Jā ní ncachi yā jā naā templo

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵ De sava dē nī ncāhān dē jā vī cáá templo cāhnú, chí nī ncuvāha jín ndācá yū vī jín ndācá jā ní nsōcō nchivi. Núcuán de nī ncāhān yā:

⁶ Ndihi jā ndéhé ndá nú yáhá, quiiji quiví jā má cóso tāhān cā nī īn yū, chí ndihi tāni, ncachi yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin jinu ñayiví

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23;

Lc. 17.22-25, 31)

⁷ De nī jicā tūhún ndá dē yā: Maestro, ¿nā quiví coo ndācá jā ní ncachi ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ñatin squíncu ndá jā ní ncachi ní? ncachi dē.

⁸ De nī ncāhān yā: Coto má stáhví ndá nchivi ndóhó. Chí quiiji cuāhā tēe jín sívī nī jā stáhví, de cáhān dē: Maá nī cúu Cristo. De suni cáhān dē: Ja nī nquenda quiví ndihi ñayiví, cachí dē. De mā cándíja ndá nú dē.

⁹ De tá nihīn nū tūhun jā ndācá lado íyó guerra jín jā nénda nchivi síqui ndá tēe ndiso tīnú, de mā cúyuhú nú, chí cánú jā xihna cā súcuán coo, de nī mā jinu ñamā quiví jā ndihi ñayiví, ncachi yā.

¹⁰ De nī ncāhān cā yā: Nenda nación síqui incā nación, de nenda ñu síqui incā ñu jā canā.

¹¹ De cháhá chúcuán tāan ndasí, de coo tāmā jín cuēhē xēen. De coo ndá seña cāhnú ichi andiví jā cuyuhú ndasí nchivi cuní jī.

¹² De jondē ncháha ca coo ndá tiñu yáhá, de cuní ūhvi jī ndá nú, de tiin jī ndóhó. De quisiáha jī sava nú ndācá vehe ī sinagoga jā cáhān jī cuāchi síqui nū. De chihi jī sava nú vecā. De quisiáha jī sava nú nū ndá rey jín gobernador, de cáhān jī cuāchi síqui nū síqui jā cándíja nú nduhū.

¹³ De jā sūcuán coo, de cūtē nuu cā tūhun nī, chi nacani nú nūū ndá ji.

¹⁴ Túsaa de cuhun inī ndá nú jā má nacani tūha inī nū nāsa scócóo nú tūhun nūū ndá dē jā cācu nú.

¹⁵ Chi maá nī taji nī tūhun ndíchí jā cāhān nū, tácu nchivī jā jínī ūhvi ndóhó, mā cūndéé ji jín nú ni mā cūū cāhān ji siqui nū.

¹⁶ De jondē tatá ndá nú, naná nú, ñanī nū, táhān nú, jín amigo nū, nastúu ji ndóhó nūū nchivī xēen. De sava nú cahni ji.

¹⁷ De ndācá nchivī chi quiti inī ji nūū nū jā síqui nduhū.

¹⁸ Sochi ni iin ixi xínī nū mā náā, chi coto yā ndá nú.

¹⁹ De tú cuiñi nihin nú jín tūhun nī, de cutecū nū ní cání.

²⁰ De tá nī jínī nū jā ní jicó ndúū ndá soldado yúnúū Jerusalén, de jicūhun inī nū jā ja ñatin naā ciudad ñúcuán.

²¹ Nūcuán de nchivī ndéé Judea, ná cūnu ji caa ji yucu quihīn ji. De nchivī ndéé Jerusalén, ná quée ji quihīn ji. De nchivī ndéé jondē rancho, mā nándicó ji ciudad.

²² Chi ndá quivī ñúcuán cuāha Yāa Dios castigo nūū nchivī jā síqui cuāchi ji, tácu quee ndaā ndá tūhun jā yósō nūū tutū.

²³ De quivī ñúcuán nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe, jín ñahan ndéca ñiquín, chi mā cūū cunu ñamā ña. Chi xēen ndasí coo tūndóhó inī ñayiví, de quiji castigo xēen síqui nchivī yáhá.

²⁴ De sava ji cuū nūū guerra, de sava ji quihīn preso jondē ndá cā nación. De nchivī ndá cā nación tatúni nihin ji nūū nchivī Jerusalén, jondē ndihi tiempo jā jéhe Yāa Dios tūhun jā tátúni ji.

Nāsa coo quivī tá nenda

Yāa nī nduu tēe

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵ Nūcuán de coo seña nūū ncandii jín nūū yōō jín nūū tiūū. De inī ñayiví de quiji tūndóhó xēen síqui nchivī ndācá nación. De cunēhén inī ji de cuyūhú ji jā nihin xēen mar de scuísō ndasí ndute mar.

²⁶ De cuū sōō sava nchivī jā cuyūhú ji jā ndétu ji ndācá tūndóhó jā quiji siqui ñayiví. De jondē ndācá jā jica andiví chi quisi.

²⁷ Nūcuán de cunī ndá nchivī nūū maá nī, Yāa nī nduu tēe, nenda nī jín vīcō, de cundiso nī cuāhā poder, de vii ndasí cuñáhnú nī.

²⁸ De tá nī nquijéhé ndá tiñu yáhá, de ndeé coo inī ndá nú, de cunuū nū andiví, chi ja ñatin scācu yā ndá nú, ncachī yā jín ndá dē.

²⁹ De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá: Cūndēhé ndá nú nāsa sáhá ñutun higo jín ndá cā ñutun.

³⁰ Tá jínī ndá nú jā ní nquijéhé nácōco yūcū ji, de ja jínī nū ja nī ncuñatin tiempo ihní.

³¹ De suni sūcuán tá cunī ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jicūhun inī nū ja nī ncuñatin quivī tatúni Yāa Dios.

³² De ndāā cāhān ni jín ndá nú jā má cūū ndihi nchivī jā cunī ndá tūndóhó yáhá, chi jondē quee ndaā ndihi tá ncachī nī.

³³ Andiví jín ñayiví chi naā, sochi ndācá tūhun cāhān ni mā náā, chi quee ndaā ndihi.

³⁴ De coto má stívī ndá nú maá nú jā sáhá nú ndá cuāchi, jín jā jini nú, jín jā cutēñú nú jín ndācá jā cutecū nū, tácu mā quijí quivī ñúcuán iin sanaā-ni síqui nū.

³⁵Chi tá cúu nūu núu iin trampa, súcuán jīnū tūndóhó síquī nchivī jā ndéē ní cāhnú ñayiví.

³⁶Tú súcuán de ndito coo nú, de níní cācān táhvī nū, tácuā cuu cācu nú nūu ndācá tūndóhó jā quiji, de cuu cuiñi nú nūu maá nī, Yāā nī nduu tēē, ncachī yā.

³⁷De ndiquivī stēhēn yā tūhun inī templo, de ndācá jacuāā nī jēndōo yā yucu nání Olivos.

³⁸De ndācá stēēn nehēn quiji ndá nchivī nūu yā inī templo jā cunini ji tūhun stēhēn yā.

Jā ní scāni táhán ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

22 Ñúcuán de nī ncuñatin vico pas-cua jā yáji nchivī stātílā jāá nduú nā levadura yíhí.

²De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēē stēhēn ley janahán, nī nducú yuhū dē modo nāsa cahní dē Jesús, chi yúhú ndá dē jā quiti inī nchiví.

³De nī nquiví Satanás inī ánō Judas jā nastúu dē yā. De suni nání dē Iscariote, de cúu dē iin táhán ndihúxi tū tēē apóstol.

⁴De nī jēhēn dē nī natúhún dē jín ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēē ndíso tñí inī templo jā nāsa nastúu dē yā nūu ndá tēē ñúcuán.

⁵De nī ncusi inī ndá dē, de nī nquee yuhú dē jā cuāha dē xūhún nūu Judas.

⁶De nī jetáhví Judas, de nī nducú dē modo nāsa nastúu yuhū dē yā hora jāá nduú nā nchiví íyó.

Jā ní jaquín yā Cena yā

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷De nī nquenda maá quiví vico jā yáji nchiví stātílā jāá nduú nā levadura yíhí, de suni quiví ñúcuán jáhni ji ticáchí lúli

tá cúu nūu ní ndacu Yāā Dios jā sāhá ji vico pascua.

⁸De Jesús nī ntají yā Pedro jín Juan quihín dē, de nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán de sāhá tūha nú jā cuxíní ó vico pascua, ncachī yā.

⁹De nī jīcā tūhún ndúu dē yā: ¿Ní cúu nūu cúni ní jā quísāhá tūha sá? ncachī dē.

¹⁰De nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán ndúu nū ñuú ñúcuán de tá nī nquiví nú de jēcutáhán nú jín iin tēē ndíso quiyi ndute. De cuniquín nū dē quihín nū jín dē vehe nūu ndiví dē.

¹¹De cāhān nū jín tēē xívēhe ñúcuán: Vāji sá cáchi Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe ní cuāha núu ní jā cuxíní yā vico pascua jín ndá tēē scuáha jín yā? cachī nū.

¹²Ñúcuán de stēhēn dē iin cuarto cāhnú jondē xīnī vēhé nūu ja íyó tūha, de ñúcuán sāhá tūha nú jā cuxíní ó, ncachī yā.

¹³De cuāhān ndúu dē, de nī nīhín dē tá cúu nūu ní ncachī yā. De nī nsāhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

¹⁴Ñúcuán de nī nquenda hora jā cuxíní, de nī nquenda Jesús, de nī jēcun-deē yā nūu mesa jín ndá tēē cúu apóstol.

¹⁵De nī ncāhān yā jín ndá dē: Nī ncuu ndasí inī nī jā cuxíní nī jín ndá nú vico pascua yáhá, mitan nchāha ca cuū nī.

¹⁶Chi cāhān nī jín nú jā má cājí cuiti cā nī vico pascua, chi jondē tá quenda quiví jā tatúni Yāā Dios ní ñayiví, sá de cājí tucu nī, ncachī yā.

¹⁷De nī nquehen yā iin vaso ndūxi uva, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūu Tatá yā, de nī ncāhān yā: Quehen ndá nú vaso yáhá, de coho nú jín táhán nú.

¹⁸Chi cāhān nī jín ndá nú jā jondē mitan de mā cōhó cā nī ndūxi uva, chi jondē quenda quiví jā tatúni Yāā Dios ní ñayiví, sá de coho tucu nī, ncachī yā.

¹⁹De nī nquehen yā stātílā, de nī nacuetáhví yā, de nī scuáchi yā, de nī

jēhe yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Yáhá cúu yiqui cúñu nī jā sōcō nī jā chunáá nī cuāchi ndá nú. De níní caji ndá nú súcuan jā nūcūhun inī nū jā ní jīhī nī jā jēhé nū, ncachī yā.

²⁰ De suni súcuan nī nsāhá yā jín vaso ndūxi uva, tá nī ncuu nī ncuxíní yā. De nī ncāhān yā: Yáhá cúu niñi nī jā sōcō nī jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi ndá nú.

²¹ De mitan chi tēe nastúu nduhū, ndéē dē jín nī nūū mesa yáhá.

²² Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, jāndāa cúu jā quhīn nī cuū nī, tá cúu nūū ní nsāhá ndāa Yāa Dios jā súcuan coo. De nācā xēen cundoho tēe jā nastúu nduhū, ncachī yā.

²³ Nūcuan de nī nquijéhé ndá dē jícā tūhún táhán dē ní iin dē cúu jā nastúu dē yā.

Jā ní ncāhān ndá dē siqui ní iin dē cúñáhnú cā

²⁴ Nūcuan de nī ncāhān ndasí ndá dē siqui ní iin dē cúñáhnú cā nūū táhán dē.

²⁵ De nī ncāhān Jesús jín ndá dē: Rey ndācá nación chi ndācu nīhīn ndá dē tiñu nūū nchivī jā tīn dē, de cāhān ndá ji jā tēe sáhá vāha cúu ndá tēe jā cúñáhnú nūū ji.

²⁶ Sochi ndá máá nú, chi mā cōó nú súcuan. Chi tú ní iin nú cúñáhnú cā, de sa nasāhá lulí nú máá nú. De tú ní iin nú ndācu tiñu, de sa nasāhá nú máá nú tēe jā jétíñú táhán.

²⁷ ¿De ní iin cúu jā cúñáhnú cā, á tēe yājī nūū mesa, á tēe jāni cōhō? ¿A nsūú tēe jā yājī nūū mesa cúu jā cúñáhnú cā? Sochi nduhū, nsūú súcuan cúu nī, chi nī nasāhá nī máá nī tá cúu tēe jā jétíñú nchivī, chi vāji nī sáhá nī jā nīhīn táhvi ji.

²⁸ De ndá máá nú cúu tēe jā níní íyó jín nī ndācá quivī jā ndóho nī tūndóhó.

²⁹ Túsáa de tá cúu nūū ní nsāhá Tatá nī jā tatúnī nī, suni súcuan sáhá nī jā tatúnī ndá nú.

³⁰ De caji ndá nú coho nú jín nī inī nūū nūū tatúnī nī. De cundeē nū iin iin mesa jā sáhá ndāa nū tiñu ndihúxi ūū tatá Israel, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jín dē yā

(Mt. 26.31-35;

Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹ De suni nī ncāhān máa Jētoho ō jín Simón Pedro: Simón, cunini nú, chi nī jicān Satanás ndá nú jā coto túni ji ndóhó tá cúu nūū sijn trigo, de stúu ní iin nú cúu modo paja jā nayūhú nú, de ní iin nú cúu modo trigo jā cándija nīhīn nú.

³² De nī jicān táhvi nī jēhé nū, tácuā mā náyūhú nú jā má cándija cā nū. De tá nī nacani tucu inī nū, de scuja nú inī ndá táhán nú jín tūhun nī, ncachī yā.

³³ De nī ncāhān dē jín yā: Señor, ja íyó tūha sá jā quihīn sá jín ní vecāa vísō ná cúu sá jín ní, ncachī dē.

³⁴ De nī ncāhān yā: Pedro, cāhān nī jín nú jā jondē ncháha ca cana lohló mitan, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachi nū ūni vuelta jāá nduú jín nū nduhū, ncachī yā.

Jā ní ncuñatin cunī yā tūndóhó

³⁵ Nūcuan de nī jicā tūhún yā ndá dē: Tá nī ntají nī ndá nú nī jēhēn nū jāá nduú ní ndíso nú ñunu nī itin xūhún nī nījān, ¿de á nī iyo iin jā ní ncumanī nūū nū? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nī iin nduú ní ncumanī.

³⁶ De nī ncāhān yā: Sochi mitan de sa cāhān nī jā cundiso nú ñunu nú, de saāni itin xūhún. De tēe jāá nduú névāha espada jā coto dē máa dē, ná xícó dē sōo dē de quehen dē.

³⁷ Chi cāhān nī jín ndá nú jā quiji quivī jā cundoho ó tūndóhó, chi cánuú quee ndāa tūhun yáhá jā cāhān nūū

tutū siquí ni: Sáhá nchiví jín yā tá cúu nūu sáhá ji jín ndá tēe sáhá cuāchi xēen, cáchi tutū. Chi ndacá tūhun yósō ñúcuán jā cáhān siquí ni, quee ndaa ndihi, ncachí yā.

³⁸ Ñúcuán de ni ncāhān ndá dē: Señor, yáhá íyó ūu espada, ncachí dē. De ni ncāhān yā jín ndá dē: Ja ndóo cā yáhá-ni, ncachí yā.

**Jā ní jicān táhvi yā
nūu huerto Getsemani**

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ De ni nquee yā cuāhān yā yucu Olivos, tá-ni sáhá yā. De ndá tēe scuáha jín yā, ni jēcuniquin dē yā cuāhān dē jín yā.

⁴⁰ De tá ni nquenda yā ñúcuán, de ni ncāhān yā jín dē: Cācān táhvi ndá nú jā chindeé yā ndóhó jā má sáhá nú cuāchi tá coto túní jānēhén ndóhó, ncachí yā.

⁴¹ De ni jica yā jacū nūu ndá dē, tá iin medida jā quenda yūu jā squéne ó. De ni jēcuiñi jítí yā, de ni jicān táhvi yā suha:

⁴² Tatá, tú cúní ní de sáhá jíyo ní tündóhó yáhá jā má quijí siquí sá. Sochi nsūu jā cúní maá sá, chi jā cúní maá ní ná cóo, ncachí yā.

⁴³ De ni nquenda iin ángel andiví nūu yā, de ni jēhe fuerza nūu yā.

⁴⁴ De ndóho yā chi cúcuécá ndasí ini yā jā quiji tündóhó siquí yā, de ni nducú ndéé cā yā ni jicān táhvi yā. De ni jēhe tāan yā, de too nūu ñuhún modo yúyú náhnú nīñi.

⁴⁵ De tá ni nacuiñi yā jā ní jicān táhvi yā, de ni nenda yā nūu ndá tēe scuáha jín yā. De ni jini yā jā quíxin ndá dē, chi nduú cā íyó ndéé ini dē cācān táhvi dē siquí jā cúcuécá ndasí ini dē.

⁴⁶ De ni ncāhān yā jín dē: ¿Nūcu quíxin ndá nú? Nacóo de cācān táhvi nū jā chindeé yā ndóhó jā má sáhá nú cuāchi jā coto túní jānēhén ndóhó, ncachí yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56;

Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ De juni cáhān cā yā sūcuán, de ni nquenda cuāhā nchiví. De tēe nání Judas, iin táhān jā úxí ūu tēe scuáha jín yā, yósō nūu dē nūu nchiví vāji dē. De ni nquenda dē jondē nūu Jesús, de ni ntechuhú dē yā, de sūcuán ni nastúu dē yā.

⁴⁸ De ni ncāhān Jesús jín dē: Judas, ¿á jín jā téchuhú nú nduhū cúu jā nástúu nú nduhū, Yāā ni nduu tēe? ncachí yā.

⁴⁹ De ndá tēe íyó jín yā, ni jini dē jā sūcuán ni nquijéhe cúu, de ni ncāhān dē jín yā: Señor, ¿á nenda ndá sá siquí ndá dē jín espada? ncachí dē.

⁵⁰ De iin dē ni stácuēhé dē mozo maá sūtū cúñáhnú cā, chi ni jehndē dē sōho lado cuáhá.

⁵¹ De ni ncāhān Jesús: Siáā, ná jén-cuiñi, ncachí yā. De ni ntee yā ndahá yā sōho mozo, de ni nasáhá vāha yā dē.

⁵² Sá de ni ncāhān yā jín ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ndíso tñú ini templo jín ndá tēe ñáhnú jā ní nquenda ndá dē jā tiin dē yā: ¿De va tēe cuíhná cúu ni jā vāji ndá nú siquí ni jín machete jín ñutun, á naá cúu?

⁵³ Ndacá quiví ni íyo ni jín ndá nú ini templo cāhnú, de nduú ní ntñin ndá nú nduhū. De mitan de ni nquenda hora jā tiin nú nduhū jín jā sáhá nú ndá tiñu jā ndácu jānēhén jā ndéé nūu neē, ncachí yā.

Jā ní ncachí Pedro jāā nduú jini dē yā

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54,

66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ De ni ntiin ndá dē yā cuāhān dē jín yā vehe sūtū cúñáhnú cā. De Pedro chi jícá-ni níquin dē yā.

⁵⁵ De ndá policía ni stáhān dē ñuhūn ini patio, de ni jicó nduú dē yúñuhūn

ndéē dē. De suni nī jēcundeē Pedro jíín ndá dē.

⁵⁶ De iin ñahan sátíñú vehe ñúcuán, nī jini ña nūū dē jā ndéē dē yúnúhūn. De nī ndēhé vāha ña nūū dē, de nī ncāhān ña: Tēe yáhá chi suni nī jica dē jíín tēe ñúcuán, ncachī ña.

⁵⁷ De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē: Nduú jíín nī tēe ñúcuán tíhī, ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncunúú jacū cā, de nī jini tucu incā dē nūū Pedro, de nī ncāhān dē: Ndóhó chi suni táhān ndá tēe ñúcuán cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pedro: Nsūú cúu nī lílū, ncachī dē.

⁵⁹ De nī ncuu tá iin hora cā, de nī ncāhān nihin incā dē: Jāndáa ndija jā tēe yáhá nī jica dē jíín tēe ñúcuán, chi suni tēe región Galilea cúu dē, ncachī dē.

⁶⁰ De nī ncāhān Pedro: Nduú jíín cuiti nī nā tūhun cáhān nū lílū, ncachī dē. De juni súcuan cáhān cā dē, de nī ncana-ni lohló.

⁶¹ Ñúcuán de nī ndicó cóto maá Jē-tohō ō, de nī ndēhé yā nūū Pedro. De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān yā jíín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jíín nū nduhū.

⁶² De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jāá nduú jíín dē yā.

Jā ní nsāhá catá ndá dē nūū yā

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ De ndá tēe jā jíto Jesús, nī nsāhá catá dē nūū yā, de nī ncani dē yā.

⁶⁴ De nī jasi ndá dē nūū yā, de nī ncani dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Cachī, ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachī dē.

⁶⁵ De cuāhā cā tūhun súcuan nī ncāhān nāvāha ndá dē nūū yā.

Jā ní iñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mt. 26.59-66;

Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ De tá nī ncunijīn, de nī ncutútú ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, jíín ndá sūtū cúñáhnú, jíín ndá tēe stēhēn ley janahán. De cuāhān ndá dē jíín yā nūū junta, de ñúcuán de nī jicā tūhún dē yā:

⁶⁷ Cachī, ¿á maá nú cúu Cristo jā ní ntají Yāa Dios? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Vísō ná cáchī nī jā suu nī cúu, de mā cándíja cuiti ndá nú.

⁶⁸ De saá-ni tú cātūhún maá nī ndá ndóhó, de suni mā scócóo nú nūū nī, nī mā siáá nū nduhū.

⁶⁹ De nduhū, Yāa nī nduu tēe, ndācā quivī jā quiji de cundeē nī lado cuáhā maá Yāa íyó poder, ncachī yā.

⁷⁰ Ñúcuán de ndihi dē nī jicā tūhún dē yā: ¿De á maá nú cúu Sēhe Yāa Dios túsaá? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān ndá nú, ncachī yā.

⁷¹ Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē: ¿Nā testigo cā jíni ñúhún ó túsaá? Chi nī jini ndācā ó jíin yuhú maá dē jā cáhān nāvāha dē jā cúu dē Sēhe Yāa Dios, ncachī ndá dē.

Jā ní iñi Jesús nūū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14;

Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 Ñúcuán de nī nacuiñi ndihi ndá dē, de cuāhān dē jíín yā nūū Pilato.

² De ñúcuán nī nquijéhé ndá dē cáhān tūhún dē cuāchī sīquī yā: Nī nihīn ndá sá tēe yáhá jā snénda dē nchivī sīquī ndá tēe cúñáhnú. De cáhān dē jāá nduú vāha jā cuāha ndá sá xūhún renta nūū rey nación Roma jā tátūnī nūū nación sá. De suni cáhān dē jā maá dē cúu Cristo, Rey jā ní ntají Yāa Dios, ncachī ndá dē.

³Ñúcuán de Pilato nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nūū cāhān nū, ncachī yā.

⁴De nī ncāhān Pilato jín ndá sūtū cúnáhnú jín ndá nchivī cuāhā: Nduú ni iin tūhun stívī cāhān tēe yáhá jā nīhin ni cuāchi siqui dē, ncachī dē.

⁵De víhī cā nī ncāhān ndá dē: Tēe yáhá snénda ndasí dē nchivī siqui ndá tēe cúnáhnú jín tūhun jā stéhēn dē níí Judea. Chi nī nquijéhé dē stéhēn dē jondē Galilea de mitan de jondē yāhā, ncachī dē.

Jā ní iñi Jesús nūū Herodes

⁶De tá nī jini Pilato jā Galilea cāhān ndá dē, de nī jīcā tūhún dē tú tēe región Galilea cúu yā.

⁷De tá nī ncachī ndá dē jā cúu yā tēe Galilea, de nī ndacu dē jā ná quihīn ndá dē jín yā nūū Herodes, tēe cúu gobernador Galilea. Chi quivī ñúcuán suni íyó Herodes Jerusalén.

⁸De tá nī jini Herodes nūū Jesús, de nī ncusi ndasí inī dē, chi ja nī ncuu cuāhā tiempo jā cúnī dē cūndēhé dē yā. Chi nī nīhin dē tūhun yā, de ñúhún inī dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú cuni dē.

⁹De nī jīcā tūhún dē yā cuāhā tūhun, de nduú ní scócóo yā nī iin tūhun nūū dē.

¹⁰De suni íñī ndá sūtū cúnáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahán, de nīhin nī ncāhān ndá dē cuāchi siqui yā.

¹¹Ñúcuán de Herodes jín ndá soldado dē nī ncāhān nēhén dē jín yā, de nī nsáhá catá dē nūū yā, chi nī nchuhun dē yā iin sahma fino jā cúu sahma rey. De Herodes nī ndacu dē jā ná quínasiáha dē yā nūū Pilato.

¹²De maá quivī ñúcuán nī ndumanī tāhán Pilato jín Herodes, chi quivī yātā nī nquiti nūū tāhán inī ndúú dē.

Jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā cahni dē yā

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15;

Jn. 18.38–19.16)

¹³Ñúcuán de nī ncana Pilato ndá sūtū cúnáhnú jín ndá tēe ndíso tíñú jín ndá cā nchivī, nī ndutútú ji.

¹⁴De nī ncāhān dē: Nī nquisiáha ndá nú tēe yáhá nūū ni, jā cáchi ndá nú jā snénda dē nchivī siqui gobierno. De ja nī stíchi nī dē, nī jini jínúú ndá nú. De nduú ní nīhin nī nī iin cuāchi siqui dē tá cúu nūū cāhān ndá nú.

¹⁵De nī Herodes nduú ní nīhin dē, chi nī natajī tucu dē tēe yáhá nūū ni. Chi nduú ní nsáhá cuiti dē nī iin cuāchi jā cuū dē.

¹⁶Túsaá de ná cuāha nī castigo dē de siáa nī dē quihīn dē, ncachī Pilato.

¹⁷De íyó costumbre jā ndācá vico pas-cua siáa Pilato iin preso, nā-nī tēe cúnī nchivī.

¹⁸De ndá nchivī cuāhā, iin nuú nī ncana jee ji: Ná cúu tēe jīñā, de siáa ní Barrabás, ncachī ji.

¹⁹De Barrabás yíhī dē vecāa siqui jā ní snénda dē nchivī siqui gobierno nī ncanāā ji inī ciudad, de nī jahni dē ndiyi.

²⁰De Pilato cúnī dē siáa dē Jesús, de nī ncāhān tucu dē jín nchivī.

²¹De víhī cā nī ncana jee ndá ji: Cata caa ní dē yicā cruz, ná cúu dē, ncachī ji.

²²De nī ncāhān tucu dē jín ji vuelta ūni: ¿Nā cuāchi nī nsáhá dē túsaá? Nduú ní nīhin cuiti nī nī iin cuāchi siqui dē jā cuū dē. Túsaá de ná cuāha nī castigo dē, de siáa nī dē quihīn dē, ncachī Pilato.

²³Sochi víhī cā nī ncana jee ndá nchivī, de nī ncāhān nīhin ji jā ná cúu yā yicā cruz. De ndá máa ji jín ndá sūtū cúnáhnú, nī ncana jee ndasí ji. De nī ncundeé ji nī scāhān ji Pilato jā ná cúu yā.

²⁴Ñúcuán de nī ndacu Pilato jā ná cóo tá cúu nūū cúnī ndá ji.

²⁵ De nī nsiāā dē tēē jā jícān ndá ji, tēē jā yíhí vecāa sīquī jā ní snēnda dē nchivī sīquī gobierno, de nī jahni dē ndiyi. De nī jēhe dē tūhun jā ná cúu Jesús tá cúu nūu cūnī ji.

Jā ní jata caa dē yā yicā cruz

(Mt. 27.32-44;

Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶ De cuāhān ndá soldado jín yā jā cahnī dē yā yicā cruz. De nī nihin ndá dē iin tēē nūu Cirene, nání dē Simón, vāndiji dē jā ní jēhēn dē rancho. De nī ntee ndá dē tiñu tēē nūcuán jā cuiso dē cruz yā quihin dē yātā yā.

²⁷ De cuāhā ndasí nchivī níquín ji yātā yā cuāhān ji. De suni cuāhā ñahan níquín ña yā de jácu cóhó ña jā cúcuécá inī ña jēhē yā.

²⁸ De nī ndicó cóto Jesús nūu ndá ña, de nī ncāhān yā: Ndá ndóhó ñahan Jerusalén, mā cuācú nú jēhē nduhū, chi sa jēhē maá nú jín ndá sēhe nú cuacu nú.

²⁹ Chi quiji quivī jā coo tūndóhó xēen sīquī nū, de cachī ndá nú: Nācā ndetū ndá ñahan númā, jín jāā nduú ní scācu sēhe, jín jāā nduú ní ndéca ñiquín, chi nduú sēhe ña jā tahúhvi inī ña jā ndoho ji, cachī ndá nú.

³⁰ De quivī nūcuán de quijéhe nchivī cāhān ji jín ndá yucu: Ndicó cáva sīquī ndá ní tácuā cuū ni. De saā-ni jín ndá lómō: Casi sīquī ndá nī, cachī ji.

³¹ Chi tú sáhá xēen ndá ji nduhū jāā nduú nā cuāchi nī, de nā oncā cúu ndá nchivī nūcuán jā má cōó xēen sīquī ji, chi ndihi ji íyó cuāchi, ncachī yā.

³² De suni cuāhān ndá dē jín ūū tēē jā ní nsáhā cuāchi xēen, jā suni cuū dē jín yā.

³³ De nī nquenda ndá dē lugar jā nání Yiqui Xíní, de nūcuán nī jata caa dē yā yicā cruz. De suni nī jata caa dē ndúū tēē jā ní nsáhā cuāchi xēen yicā ūū cā

cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sātín yā.

³⁴ De juni játa caa ndá dē yā, de nī ncāhān Jesús: Tatá, cune cáhnú inī ní nūu ndá dē, chi nduú jín dē nā cuā cúu jā sáhá dē, ncachī yā. De nī ntavā ndá soldado suerte sīquī sahma yā, nāsa nihin iin dē.

³⁵ De íní ndá nchivī nūcuán, ndéhe ji nūu yā. De ndá tēē ndíso tíñú suni nī ncāhān yichī dē nī jín dē yā: Tú incā nchivī ní scācu dē, de ná scācu dē maá dē mitan, de tú ndāā jā Cristo jā ní nacāji Yāā Dios cúu dē, ncachī ndá dē.

³⁶ De saā-ni ndá soldado, nī nsáhá sácá dē yā, chi nī ntandē dē nūu yā, de nī jēhe dē vinagre iyā jā coho yā.

³⁷ De nī ncāhān dē jín yā: Tú maá nú cúu Rey nchivī hebreo, de scācu nú maá nú, ncachī ndá dē.

³⁸ De suni nī iyo iin tūhun jā ndéē xíní cruz yā jā cāhān nā sīquī nī jihí yā, de suha yósō jín letra griego jín latín jín hebreo: Yáhá cúu Rey nchivī hebreo, cáchī.

³⁹ De iin tēē jā ndíta caa jín yā jā ní nsáhā cuāchi xēen, nī ncāhān nāvāha dē nūu yā: Tú maá nú cúu Cristo, de scācu nú maá nú de suni scācu nú ndúū nī, ncachī dē.

⁴⁰ Sochi incā dē nī ncāhān dē nūu táhān dē: ¿A nduú yúhú nú Yāā Dios? Chi iin nuú-ni ndóho ó jín Yāā yáhá.

⁴¹ De maá ó chi vātu-ni ndóho ó, chi yáhá nhin ō castigo sīquī tiñu néhén jā ní nsáhá ó. Sochi Yāā yáhá chi nī iin cuāchi nduú ní nsáhá yā, ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān dē jín yā: Jesús, nūcūhun inī ní sāán tá quenda quivī jā tatúni ní, ncachī dē.

⁴³ Nūcuán de nī ncāhān Jesús jín dē: Jāndāā cāhān nī jín nú jā mitan de cun-deē nū jín nī andiví nūu vii ndasí cáá, ncachī yā.

Jā ní jīhī Jesús

(Mt. 27.45-56;

Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴De ní ncuu tá cahūxī ūū, de ní ncuneē ní cáhnú jondē cahūnī.

⁴⁵De ní ncutuún ncandīi. De sahma jā ndíta caa jā ndāsī cuarto īi inī templo cáhnú, ní ndātā-ni sava sava.

⁴⁶Ñúcuán de ní ncana jee Jesús: Tatá, naquehen ní áno sá. De súcuán ní ncāhān yā, de ní jīhī yā-ni.

⁴⁷De tēe naciōn Roma jā cúu capitán, ní jini dē jā súcuán ní ncuu, de ní ncāhān dē jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios, de ncachī dē: Jāndāa ndija jā tēe nduú nā cuāchi cúu tēe yáhá, ncachī dē.

⁴⁸De ndivīi nchivī jā íñī ñúcuán ní jini jī ndācá jā ní ncuu, de ní ncani jī ndahá jī ndica jī jā táhūhvī inī jī, de ní ndicó cóo ndá jī cuānohōn jī.

⁴⁹De ndá nchivī jā jīnī tāhān jīn yā, jīnī ndá ñahan Galilea jā ní jica jīn yā, íñī jicá ña ndéhé ña ndācá jā ní ncuu.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61;

Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰De ní iyo iin tēe vāha tēe ndāa, nání dē José. De tēe ñuū Arimatea ndáñuū Judea cúu dē. De cúu dē iin tāhān ndá tēe hebreo jā sáhá junta cúñáhnú cā.

⁵¹De suni ñúhún inī dē jā quiji quivī jā tatúnī Yāa Dios, de nduú ní jétahān inī dē jā ní nsāhá ndāa junta jā cuū Jesús.

⁵²De tēe ñúcuán ní jēhēn dē nūū Pilato, de ní jicān dē yiqui cúñu Jesús.

⁵³De ní snúu dē yā yicā cruz, de ní nchusúcūn dē yā iin sahma cuijín. De ní nchiyuhū dē yā inī iin yavī jā ní ncaān yicā iin cava, nūū ncháha ca quihi ndiyi.

⁵⁴De quivī ñúcuán cúu jā sātūha nchivī, chi jañīni ñúcuán cúu jā qujéhé quivī nátátú.

⁵⁵De ndá ñahan jā ní nquiiji jīn yā jondē Galilea, ní jēhēn ña jīn José, de

ní jini ña yavī cava ñúcuán, jīn nāsa ní nchiyuhū ndá dē yā.

⁵⁶De cuānohōn ndá ña vehe ña, de ní nsāhá tūha ña ndá perfume jīn aceite yūcū jēhēn āsīn. De ní natátú ña quivī nátátú, tá cúu nūū ndácu ley Yāa Dios.

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 De nehēn ndasí quivī domingo de ní jēhēn ndá ñahan ñúcuán nūū yíyuhū Jesús, de née ña ndá perfume jīn aceite jā ní nsāhá tūha ña. De suni cuāhān sava cā ñahan jīn ña.

²De tá ní nquenda ndá ña, de ní jini ña ja ní ncujiyo yūū jā ndāsī yuhú yavī ndiyi.

³De ní nquivī ndá ña yavī, de nduú cā ní jīnī ña yiqui cúñu Jētoho ō Jesús.

⁴De ní ncunēhēn inī ña ndéhé ña jāā nduú cā ndiyi. Sá de ní jini ña ūū ángel Yāa Dios jā cáá tá cáá tēe, ní jēcuiñī yā xiín ña, de ñúhún yā sahma jā jéndūtē.

⁵De ní nchūhú ndasí ndá ña, de ní jiquindeyi ña nūū ñúhún. De ní ncāhān ndúū ángel ñúcuán jīn ña: ¿Nūcu sa nūū yíyuhū ndiyi nánducú ndá nú Yāa tēcū?

⁶Nduú cā yā yáhá, chi ja ní natecū yā. De nūcūhun inī ndá nú nāsa ní ncāhān yā jīn nú tá ní iyo cā yā jīn nú región Galilea.

⁷Chi ní ncachī yā jā maá yā, Yāa ní nduu tēe, cánuú natūu yā nūū ndá tēe íyó cuāchi, jā tiin dē yā cahni dē yā yicā cruz, de nūū únī quivī de natecū yā, ncachī ndúū ángel.

⁸Ñúcuán de ní nūcūhun inī ña ndá tūhun jā ní ncāhān Jesús.

⁹De ní nquee ndá ña nūū ní nchiyuhū yā, de cuānohōn ña. De ní nacani ña ndācá tūhun yáhá nūū ndihúxī iin apóstol jīn nūū ndá cā dē.

¹⁰De ndá ñahan jā ní nacani tūhun yáhá nūū ndá tēe apóstol, cúu ña María ñuū Magdala, jīn Juana, jīn María naná Jacobo, jīn sava cā ña.

¹¹ Sochi ndá tēe apóstol chi jáni inī dē jā tūhun naā cúu jā cáhān ña, de nduú ní ncándíja dē.

¹² De vísō sūcuán de nī nquee Pedro, de jínu dē cuándēhé dē nūū ní nchiyuhū yā. De nī jito nihni dē inī yavī, de nī jini dē jā maá-ni cā sahma cuijín cáá. De cuānohōn dē vehe dē, de sáhvi inī dē nī jini dē jāá nduú cā yā.

**Jā ní natúhún yā jín ūū dē
ichi cuāhān Emaús**

(Mr. 16.12-13)

¹³ De suu quivī ñúcuán cuāhān ūū táhān dē iin ñuū nání Emaús, jā née tá ūxī iin kilómetro jín ciudad Jerusalén.

¹⁴ De natúhún ndúū dē siqui ndācá tiñu jā ní ncuu ñúcuán.

¹⁵ De juni natúhún dē de jícā tūhún táhān de, de maá Jesús nī ncuñatin yā yātā dē, de jica yā cuāhān yā jín dē.

¹⁶ De nī nsāhá jín dē jāá nduú ní ná-cunī dē yā vísō ndéhé dē nūū yā.

¹⁷ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nā tūhun cúu jā natúhún ndúū nū juni jica nú? ¿De nājēhé cúu jā cúcuécá inī nū? ncachī yā.

¹⁸ De iin dē jā nání Cleofas nī ncāhān jín yā: Ndihi cuiti nchivī jíní ji ndācá tiñu jā ní ncuu inī Jerusalén ndá quivī yáhá. ¿De á mátúhún-ni ní cúu jā ní nquenda ní yáhá jāá nduú jini ní nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī dē.

¹⁹ De nī jicā tūhún yā dē: ¿De nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī yā. De nī ncāhān ndúū dē jín yā: Jesús tēe ñuū Nazaret, nī nacani yā tūhun Yāā Dios, de jín poder Yāā Dios nī nsāhá yā ndá tiñu ñáhnú de nī nacani yā tūhun, nī jini Yāā Dios jín ndá nchivī.

²⁰ De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe cúñáhnú nūū sá, nī nastúu ndá dē yā nūū ndá tēe Roma, de nī nsāhá ndāá ndá tēe ñúcuán jā cuū yā yicā cruz.

²¹ De ndá máá sá chi nī ñūhun inī sá jā maá yā scācu nchivī nación maá sá Israel nūū nchivī Roma nícu. De siqui ndá tiñu

yáhá, de íyó incā tūhun. Chi mitan ja íyó ūnī quivī jā ní jihī yā.

²² De sava ñahan jā jini táhān sá jín, nī nacani ña iin tūhun jā sáhvi ndasí inī sá, chi nī ncachī ña jā ní natecū yā. Chi nehēn ndasí nī jēhēn ndá ña yavī ndiyi ñúcuán.

²³ De nduú cā ní jíní ña yiqui cúnu yā. De nī nenda ndá ña nūū ndá sá, de nī ncachī ña jā ní jini ña ūū ángel Yāā Dios nī nquenda nūū ña, de nī ncachī ángel jā ní natecū Jesús.

²⁴ Sá de nī jēhēn sava táhān sá yavī ndiyi, de nī jini dē jā sūcuán íyó tá cúu nūū ní ncāhān ndá ña, sochi nduú ní jíní cuiti ndá dē nūū yā, ncachī ndúū dē.

²⁵ Ñúcuán de nī ncāhān maá yā jín dē: Tēe jāá nduú jícūhun cuiti inī cúu ndúū nū. Nācā ūhvi cándíja nū ndācá tūhun Cristo jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

²⁶ ¿A nduú cánuú jā sūcuán ndoho Cristo ndācá tūndóhó yáhá, de sá de quinohōn yā nūū vii ndasí nduñáhnú yā? ncachī yā.

²⁷ De nī nacani cájī yā ndá tūhun jā yósō nūū tutū īī jā cáhān siqui maá yā. De nī nquijéhé yā jín tūhun jā ní ntee Moisés, de nī ncāhān cā yā tūhun jā ní ntee ndá cā tēe nī nacani tūhun yā janahán.

²⁸ De tá nī jinū ndá dē ñuū nūū cuāhān dē, de Jesús nī nsāhá yā-ni jā quñhī cā yā.

²⁹ De nī ndeē tuu ndúū dē yā, nī ncāhān dē jín yā: Ndōo ní vehe sá, chi ja nī ñini de ja ñatin cuaā, ncachī dē. Ñúcuán de nī nquivī yā jā quendōo yā jín dē.

³⁰ De tá nī jēcundeē yā nūū mesa jā cajī yā jín dē, de nī nquehen yā stāā, de nī nacuetáhvī yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndúū dē.

³¹ De jā sáhá yā sūcuán, de modo jā ní nune tinūū dē, de nī nacunī dē yā. De nī ndoñúhún yā-ni nūū dē cuāhān yā.

³² De nī ncāhān ndūū maá dē: Jāndāā jā ní ncusiī ndasí inī ō tá nī nacani yā tūhun nūū ō ichi, de nī ncachī tūhun cájī yā nāsa cáhān tutū īi, ncachī dē.

³³ Ńúcuán de űamā nī naquehen ndūū dē ichi cuānohōn dē Jerusalén. De nī naquetáhān dē jín nīndihúxi iin apóstol, íyó tūtú dē jín sava cā táhān dē.

³⁴ De nī ncāhān ndá tēe íyó tūtú: Jāndāā ndija jā ní natecū Jētoho ō, de nī nenda nījīn yā nūū Simón, ncachī ndá dē.

³⁵ Sá de ndūū tēe űúcuán nī nacani dē tūhun nāsa nī nquetáhān dē jín yā ichi, jín nāsa nī nacunī dē yā tá nī scuáchi yā stāa.

**Jā ní nenda yā nūū
ndá tēe scuáha jín yā**

(Mt. 28.16-20;

Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶ De juni súcuan cáhān cā dē ndá tūhun yáhá, de nī jēcuīnī ndēē-ni maá Jesús māhñū ndá dē. De nī ncāhān yā jín dē: Coó ndēé coo siī inī ndá nú, ncachī yā.

³⁷ De nī nchūhú ndasí ndá dē nī jini dē yā, chi nī jani inī dē jā áno cúu yā.

³⁸ De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿Nūcu yuhú ndá nú, de nūcu jáni síquí inī nū súcuan?

³⁹ Cūndēhé ndahá nī jín jēhē nī, de cunī nū jā maá nī cúu. Tiin nduhū de cunī nū, chi iin áno nduú névāha cūñu nī yiqui tá cúu nūū ndéhé nú jā névāha maá nī, ncachī yā.

⁴⁰ De tá nī ncāhān yā súcuan, de nī stēhēn yā ndahá yā jín jēhē yā nūū ní nchihi ndūyu cāa.

⁴¹ De ndasí nī ncusiī inī ndá dē, de sáhvi inī dē. Sochi ncháha ca candíja vāha dē jā maá yā cúu. De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿A névāha nú jacū jā cajī nī yáhá? ncachī yā.

⁴² Ńúcuán de nī jēhe ndá dē iin pedazo tiacá táví jín iin yōcō jā űuhún ndūxi.

⁴³ De nī nquehen yā, de nī nchajī yā nūū ndá dē.

⁴⁴ De nī ncāhān yā jín dē: Ndācá jā ní ndoho nī cúu jā ní ncāhān nī tá nī iyo nī jín ndá nú saá, jā cánuú quee ndāā ndācá tūhun nī jā yósō nūū tutū ley Moisés, jín nūū tutū ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, jín nūū tutū salmo, ncachī yā.

⁴⁵ De nī nacune yā jāá ntūnī ndá dē, tácuca cuu jicūhun inī dē jā cáhān tutū īi.

⁴⁶ De nī ncāhān yā: Súcuan yósō nūū tutū jā súcuan cánuú cundoho nduhū jā cúu nī Cristo, de nūū únī quívi de natecū nī.

⁴⁷ De cūtē nuu tūhun nī jā cánuú nacani inī nchivi jā sndóo jī cuáchi jī, tácuca cune cáhnú inī Yāa Dios nūū cuáchi jī. De Jerusalén quijéhé cūtē nuu tūhun yáhá, de quihīn nūū nchivi ndācá nación.

⁴⁸ De ndá máá nú cúu tēe jā nacani tūhun síquí ndācá jā ní jini nū.

⁴⁹ De tetínú nī Espíritu Santo quiji yā nūū ndá nú, tá cúu nūū ní nquee yuhú Tatá nī. De quendōo ndá nú Jerusalén cundetu nú jondē nihīn nū poder Espíritu Santo jā quiji jondē andiví, ncachī yā.

Jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví

(Mr. 16.19-20; Hch. 1.9-11)

⁵⁰ Ńúcuán de nī nquee yā Jerusalén cuāhān yā jín ndá dē jondē űuū Betania. De nī nanee yā ndūū ndahá yā, de nī jicān táhvi yā jēhē ndá dē.

⁵¹ De juni jicān táhvi yā jēhē dē, de nī ncuiyo yā-ni nūū ndá dē, nī ndaa yā cuānohōn yā andiví.

⁵² De ndá máá dē chi nī nchiñúhún dē yā. Sá de cuānohōn dē Jerusalén, de cúsiī ndasí inī dē.

⁵³ De níní íyó ndá dē inī templo, jicān táhvi dē de nácuetáhvi dē nūū Yāa Dios. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN JUAN

Yāā nání Tūhun Yāā Dios nī nduu yā tēe

1 Jondē jā xíhna nūhún tá nī jēcōo ndihi jā íyó, de ja íyó Yāā jā nání Tūhun Yāā Dios, chí stéhēn yā ndihi tūhun nāsa Yāā cúu Yāā Dios. De Yāā jā nání Tūhun ndéē yā jífn Yāā Dios, de Yāā Dios cúu yā.

² Maá yā ndéē yā jondē jā xíhna nūhún jífn Yāā Dios.

³ De nī nsáhá Yāā Dios jā jífn maá yā nī jēcōo ndihi ndācá jā íyó. De mā jēcōo nī iin jā íyó de tú nduú ní nsáhá maá yā.

⁴ Maá yā sáhá jā tēcū ndihi-ni, de maá yā cúu luz jā stúu inī ánō nchiví, cúu jā sáhá yā jā jícūhun inī jī siquí Yāā Dios.

⁵ De Yāā cúu luz nūcuán stúu inī ánō nchiví jāā nduú jíca ndāā, de modo jā íyó jī nūū neē. De nchiví jā íyó nūū neē nduú cúu sndáhvā jī luz yā.

⁶ De nī iyo iin tēe jā ní ntají Yāā Dios, nání dē Juan.

⁷ Tēe nūcuán nī nquiji dē nī nacani cájī dē tūhun maá Yāā cúu luz, tácuā candíja ndācá nchiví jífn tūhun cáhān dē.

⁸ Nsúú maá Juan cúu luz nūcuán, chí cúu dē iin jā ní nacani cájī tūhun maá Yāā cúu luz.

⁹ De Yāā cúu luz ndāā jā stúu inī ánō ndācá nchiví, nī nquiji yā inī ñayiví.

¹⁰ De Yāā nūcuán jā cúu Tūhun Yāā Dios nī ndéē yā inī ñayiví, de vísō jífn maá yā nī nsáhá Yāā Dios ñayiví, sochi nchiví ñayiví nduú ní ncúní jī cuetáhví jī jā maá yā cúu.

¹¹ Nī nquiji yā nūū nchiví maá yā nación hebreo, de nchiví nūcuán nduú ní jétáhví jī yā.

¹² De vísō súcuán de sava nchiví chí nī jetáhví jī yā, de nī ncandíja jī jā sáhá yā

jéhē jī. De nūū maá jī nī jēhe yā tūhun jā nduu jī sēhe Yāā Dios.

¹³ De jā nduú jī sēhe Yāā Dios, nsúú jífn modo jā cácu nchiví inī ñayiví, nī nsúú siquí jā cúní ndá tēe, chí maá Yāā Dios sáhá yā jā nduú jī sēhe yā.

¹⁴ Maá Yāā jā cúu Tūhun Yāā Dios nī nduu yā tēe, de nī ndéē yā jífn ó. De nī jiní ō jā víi ndasí cúñáhnú yā, chí mátúhún-ni yā cúu Sēhe Yāā cúu Tatá, Yāā cúñáhnú súcuán. De maá-ni jā váha sáhá yā yóhó, de maá-ni tūhun ndāā cáhān yā.

¹⁵ De Juan nī nacani dē tūhun yā, de nī ncāhān dē: Yāā yáhá cúu jā ní ncāhān nī tá nī ncachí nī jā Yāā quiji chí cúñáhnú cá yā nsúú cá nduhū, chí ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī, ncachí dē.

¹⁶ De ndihi ó nī nihīn ō cuāhā ndasí jā váha jā íyó nūū yā, chí maá-ni jā váha sáhá sáhá yā yóhó.

¹⁷ Moisés nī stéhēn dē ley Yāā Dios nūū nchiví janahán, de Jesucristo chí sa sáhá yā jā váha yóhó de stéhēn yā ndācá tūhun ndāā Yāā Dios nūū ō.

¹⁸ Nduú ní jiní cuiti nī iin nchiví nūū Yāā Dios. De mátúhún-ni Sēhe yā jā ndéē yā jífn Tatá yā, suu yā nī stéhēn nūū ō nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

Tūhun Jesús jā ní ncāhān Juan tēe scuéndutē

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ De nchiví hebreo ciudad Jerusalén, nī ntají jī jacū sūtū jífn ndá tēe grupo levita jā ndíso tíñú inī templo cáhnú. De nī nquenda ndá dē nūū Juan tácuā cātúhún dē ní iin cúu Juan de nā tíñu ndíso dē.

²⁰ De Juan cájī nī ncachí dē: Nsúú nduhū cúu Cristo, ncachí dē.

²¹ De nī jicā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? ¿A cúu nú Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, á naá cúu? ncachí dē. Nsúú dē cúu nī, ncachí Juan. De nī jicā tūhún tucu ndá

dē: ¿Túsaá de á cúu nú tēe nácani tūhun Yāa Dios jā cáchi tutú īi jā quiji? Nduú, ncachī tucu Juan.

²² De nī ncāhān tucu ndá dē: ¿De ní iin cúu nú túsaá? Cachī nūū ndá nī, chí jínī nūhūn jā cachī tūhun nī nūū ndá tēe jā ní ntají nduhū vāji nī. Cachī nā tiñu ndíso nū vīi.

²³ De nī ncāhān Juan: Maá nī cúu tēe jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, jā quiji nī cana jee nī jondē nūū nūhun tīhá. De cáhān nī jín nchivī jā ná sáhá tūha jī maá jī, chí quiji maá Jētoho ō, ncachī Juan.

²⁴ De ndá tēe grupo fariseo cúu jā ní ntají dē ndá tēe jā ní nquiiji nūū Juan.

²⁵ De nī jīcā tūhūn ndá dē Juan: ¿Túsaá de nūcu scuénduté nú de tú nsūú Cristo nī Elías nī maá tēe jā quiji jā nacani tūhun Yāa Dios cúu nú?

²⁶ De nī ncāhān Juan: Nduhū chí jín ndute scuénduté nī. Sochi māhñú ndá nú íyó iin Yāa jāá nduú jínī ndá nú.

²⁷ De Yāa nūcuán cúu jā ní ncāhān nī jā quiji yā de cūnáhnú cā yā nsūú cā nduhū. Chí nduú cūnáhnú cuiti nī nūū yā, nī jā cuetñú yā nduhū vísó iin tiñu lúlí cā jā nandají nī correa nījān yā, ncachī dē.

²⁸ Súcuán nī ncuu jā ní natúhūn ndá dē jín Juan jondē Betábara jā íyó ichi nūū quéndā ncandīi yūte Jordán, nūū scuénduté Juan.

Siqui jā cúu yā Ticāchí lúlí Yāa Dios

²⁹ De quivī téen de nī jínī Juan nūū Jesús jā vāji yā nūū dē. De nī ncāhān dē jín nchivī: Cūndehé ndá nú, chí yáhá vāji maá Yāa jā cúu Ticāchí lúlí jā ní ntají Yāa Dios, de cuū yā jā sáhá ndoo yā cuāchi nchivī ñayiví.

³⁰ Yāa yáhá cúu jā ní ncachī nī jā quiji iin Yāa cūnáhnú ndasí, chí ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī.

³¹ De jondē saá de ncháha ca cunī nī ní iin cúu yā, sochi nī nquiiji nī jā scuénduté

nī nchivī nación maá ó jín ndute, tácuá stēhēn nī yā nūū jī.

³² De suni nī ncāhān cā dē tūhun yā: Nī jínī nī Espíritu Santo, nī ncuun yā ichi andiví, cáá yā tá cáá paloma, de nī jēcósó yā xīnī Jesús.

³³ De jondē saá de ncháha ca cunī nī jā suu yā cúu. De maá Yāa Dios jā ní ntetñú yā nduhū jā scuénduté nī jín ndute, nī ncāhān yā jín nī: Tá cunī nū jā cuun Espíritu Santo de jēcósó xīnī iin tēe, suu tēe nūcuán cúu Yāa jā cuāha Espíritu Santo jā cundeē ini ánō nchivī, ncachī Yāa Dios.

³⁴ De ja nī jínī nī, de nácani cájī nī tūhun jā maá yā cúu Sēhe Yāa Dios, ncachī Juan.

Tūhun ūū tēe jā ní ncana Jesús xihna cā

³⁵ De incā quivī téen de Juan íyó tucu dē nūcuán jín ūū tēe jíca jín dē.

³⁶ De nī jínī dē nūū Jesús jā jíca yā nūcuán. De nī ncāhān dē: Cūndehé ndá nú, chí nūcuán cúu maá Yāa jā cúu Ticāchí lúlí jā ní ntají Yāa Dios.

³⁷ De ndúū tēe jíca jín Juan nī jínī dē tūhun yáhá, de nī jēcuniquín dē Jesús.

³⁸ De nī ndicó cóto Jesús, de nī jínī yā jā níquín ndúū dē yātā yā. De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nā cuá ndúcú ndúū nū? De nī ncāhān dē: Maestro, ¿ní cúu nūū ndéé ní?

³⁹ De nī ncāhān yā: Ná cóhōn de cunī nū, ncachī yā. De nī jēhēn ndúū dē, de nī jínī dē nūū ndéē yā. De nī nquendōo dē jín yā quivī nūcuán, chí ja íyó tá cacūmī jañíni.

⁴⁰ De Andrés, ñanī Simón Pedro, cúu iin dē jā ní jínī dē tūhun nī ncāhān Juan de nī jēcuniquín dē Jesús.

⁴¹ De Andrés, ñamā nī jēnanducú dē ñanī dē Simón, de nī ncāhān dē jín: Nī nquetáhān ndá nī jín Mesías, ncachī dē. De tūhun yáhá cáhān: Cristo, Yāa nī ntají Yāa Dios.

⁴²Ñúcuán de cuānohōn dē nūū Jesús jín nānī dē Simón. De tá nī jinī Jesús nūū Simón, de nī ncāhān yā: Maá nú cúu Simón sēhe Jonás. De jondē mitan de cunaní nú Cefas, ncachī yā. De tūhun yáhá cáhān: Pedro, de suu cúu yūū.

Jā ní ncana yā Felipe jín Natanael

⁴³De incā quivī téen de cunī Jesús quihīn yā región Galilea. De nī jēcutáhān yā jín Felipe, de nī ncāhān yā jín dē: Cuniquin nduhū ná cóhōn.

⁴⁴De Felipe cúu tēe nūū Betsaida, jā cúu nūū Andrés jín Pedro.

⁴⁵De nī jēnanducú dē Natanael, de nī ncāhān dē jín: Nī nquetáhān ndá nī jín Yāā jā yósō tūhun yā nūū tutū ley jā ní ntee Moisés, jín nūū tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahān. De Jesús sēhe José nūū Nazaret cúu yā, ncachī dē.

⁴⁶De nī ncāhān Natanael jín dē: ¿De nāsa cúu cúnáhnú iin tēe jā ní ncacu nūū ndáhvī Nazaret? De nī ncāhān Felipe: Ná cóhōn de cunī nū, ncachī dē.

⁴⁷De nī jinī Jesús jā vāji Natanael, de ncāhān yā: Yáhá vāji iin tēe ndāā jā cúu ndija tatā Israel, chi nduú stáhvī cuitī dē, ncachī yā.

⁴⁸De nī ncāhān Natanael jín yā: ¿Nāsa jíní ní sāān? De nī ncāhān Jesús: Ja nī jinī ní ndóhó jondē ncháha ca cana Felipe ndóhó, tá nī iyo nú jēhē nūutun higo, ncachī yā.

⁴⁹Ñúcuán de nī ncāhān Natanael jín yā: Maestro, maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, maá ní cúu Rey nación maá ó Israel, ncachī dē.

⁵⁰De nī ncāhān Jesús: ¿A jā ní ncāhān nī jā ní jinī ní ndóhó tá nī iyo nú jēhē nūutun higo, á suu cúu jā ní ncandíja nú nduhū, á naá cúu? Sochi coo tiñu nāhnú cā cunī nū nsúú cā yáhá, ncachī yā jín dē.

⁵¹De nī ncāhān cā yā: Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā jondē mitan de cunī nū jā

nune nūū ndēē Yāā Dios andiví, de ndá ángel yā ndaa yā nuu yā nūū nduhū, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

Jā ní jēhēn yā iin vico tándāhá nūū Caná

2 De nī ncháha ūnī quiví, de nī iyo iin vico tándāhá nūū Caná ndānūū Galilea. De ñúcuán íyó naná Jesús.

²De suni nī ncana nchiví Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā, nī jēhēn yā vico jín ndá dē.

³De nī ndoco vino. De naná Jesús nī ncāhān nā jín yā: Nī ndoco vino ndá ji, ncachī nā.

⁴De nī ncāhān Jesús jín nā: ¿De nūcu cáhān ní súcuán jín sá, naná? Chi ncháha ca quenda quiví jā sāhá sá tiñu nāhnú, ncachī yā.

⁵De naná yā chi nī ncāhān nā jín ndá nchiví jícó ndíso cōhō: Sāhá ndá nú ndācá jā cáchi yā nūū nū, ncachī nā.

⁶De ñúcuán íyó iñū tinaja yūū jā nūhun ndute nándahá ndá nchiví hebreo jā ndúndoo ji nūū Yāā Dios. De iin iin tinaja quenda cuhun cūmī xico á ciento litro ndute.

⁷De nī ncāhān Jesús jín nchiví jícó ndíso cōhō: Chuhun chitú ndá nú ndute tinaja yáhá. De nī nchuhun chitú ndá ji.

⁸De nī ncāhān yā: Mitān de tavā ndá nú jacū de quisiáha nú coto túnī tēe cúu encargado vico, ncachī yā. De nī jēsiáha ji nūū dē.

⁹De nī jito túnī dē ndute jā ní nduu vino, de nduú jínī dē ní cúu nūū ní nīhīn ndá ji. Chi maá-nī ndá mozo cúu jā jínī, chi maá ji nī ntavā ndute. Ñúcuán de tēe encargado nī ncana dē tēe tándāhá.

¹⁰De nī ncāhān dē: Ndācá nchiví chi xihna cā vino vāha jēhe ji, de tá nī jihi vāha nchiví íyó vico, de sá de jēhe ji vino jā íyó nūu cā. Sochi maá nú tucu nī nsāhá nú, chi jā sándihí de jēhe nú vino jā vāha ndasí cā, ncachī dē.

¹¹ Tiñu yáhá já ní nsáhá Jesús iní ñuū Caná ndáñúū Galilea cúu tiñu ñáhnú já xíhna ñúhún já ní nsáhá yā já stéhēn yā poder yā. De súcuán nī stéhēn yā já cúnáhnú ndasí yā. De ndá tēe scuáha jín yā nī ncandíja dē yā.

¹² De sá de cuāhān yā ñuū Capernaum jín naná yā jín ndá ñanī yā jín ndá tēe scuáha jín yā. De nī ndeē yā ñúcuán jacú quivī.

Jā ní ntavā yā nchivī iní templo

(Mt. 21.12-13;

Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ De já cuácuñatin vico pascua já sáhá ndá táhán yā hebreo, de cuāhān yā Jerusalén.

¹⁴ De iní patio templo cāhnú nī jini yā ndá nchivī já xícó stiquī jín ticāchí jín paloma, jín ndá nchivī sáma xūhún, ndeē ndá jī nū mesa jī.

¹⁵ De já súcuán nī jini yā, de nī nsáhá yā iin cuarta ñii. De nī ntají yā ndácá jī iní templo, jondē jín ticāchí jín stiquī jī. De nī jitē yā xūhún nchivī sáma. De nī scócáva yā ndá mesa jī.

¹⁶ De nī ncāhān yā jín nchivī xícó paloma: Tavā ndá quiti yáhá. De mā sáhá nú yāhvi iní vehe Tatá nī, ncachī yā.

¹⁷ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā, nī nūcūhun iní dē tūhun yósó nū tutū ii: Ja ñatin cuū sá já ndíhvi ndasí iní sá siqui vehe ní, cáchi yā jín Tatá yā, cáchi tutū.

¹⁸ De ndá táhán yā hebreo nī jicā tūhún dē yā: ¿De nā tiñu ñáhnú sáhá nú já stéhēn nū poder nū, de cucáhnú iní nī já ndíso tíñú nú já sáhá nú súcuán? ncachī dē jín yā.

¹⁹ De nī ncāhān yātá yā: Scócáva ndá nú templo yáhá, de nū ùní quivī de nacani nī, ncachī yā.

²⁰ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo: Uū xico iñu cuiyā de nī jinu templo yáhá. De ndóhó, ¿á nū ùní-nī quivī de nacani nú, á naá cúu? ncachī dē.

²¹ Sochi templo já ní ncāhān Jesús cúu maá yiqui cúñu yā, chi cahñi nchivī yā de natecū yā nū ùní quivī.

²² Já ñúcuán cúu já tá nī natecū yā já ní jīhī yā, de ndá tēe nī scuáha jín yā nī nūcūhun iní dē já ní ncāhān yā tūhun yáhá. De nī ncandíja ndá dē tūhun já yósó nū tutū ii, jín tūhun yáhá já ní ncāhān Jesús.

Jā jíní Jesús nāsa cáá iní ánō nchivī

²³ De tá íyó Jesús Jerusalén maá vico pascua, de cuāhā nchivī nī ncandíja jī já cúu yā Cristo, chi nī jini jī ndácá tiñu ñáhnú já sáhá yā já stéhēn yā poder yā.

²⁴ Sochi maá Jesús nduú ní jétáhvī yā jī, chi ja jíní yā nāsa cáá iní ánō ndá jī.

²⁵ De nduú jíní ñúhún já cachī nī iin nchivī nū yā nāsa íyó ndá nchivī, chi maá yā ja jíní yā nāsa cáá iní ánō jī.

Jā ní natúhún Jesús jín Nicodemo

3 De íyó iin tēe grupo fariseo, nání dē Nicodemo, de cúnáhnú dē nū nchivī nación dē hebreo.

² Tēe yáhá nī nquiji dē nū Jesús iin jacuáa, de nī ncāhān dē jín yā: Maestro, ja jíní ndá sá já maá Yāa Dios nī ntají yā níhín já stéhēn ní tūhun yā nū ndá sá. Chi tú nduú íyó Yāa Dios jín ní, de mā cúu sáhá ní nī iin tiñu ñáhnú tá cúu nū sáhá ní já stéhēn ní poder ní, ncachī dē.

³ De nī ncāhān Jesús: Jándáa cáhān nī jín nú já tú mā nácacu jeé iin nchivī, de mā cúu quivī jī ndahá Yāa Dios já tatúni yā nū jī, ncachī yā jín dē.

⁴ De nī ncāhān Nicodemo jín yā: ¿De nāsa cuu nacacu iin tēe de tú ja nī jahnu dē? ¿A cuu nūcūhun tucu dē chíjin naná dē de nacacu tucu dē? ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān Jesús: Jándáa cáhān nī jín nú já tú mā nácacu iin nchivī, de mā cúu quivī jī ndahá Yāa Dios já tatúni yā nū jī. De já nácacu jī cúu já ndúndoo cuāchi jī tá cúu nū sáhá ndute, de cundeē Espíritu Santo iní ánō jī.

⁶ Jā cácu sáhá nchiví, chi sēhe nchiví cúu. Sochi jā cácu sáhá Espíritu yā, chi sēhe yā cúu.

⁷ Mā sáhvi iní nū cani iní nū nāsa cúu tūhun nī ncāhān ni jín nū jā cánuú nacacu jeé ndá nū.

⁸ De tāchí chi quéne ní-ni cúu nū cúní maá, de jíní nū jā cáyu, sochi nduú jíní nū ní jondē vāji ní jondē quihín. De suni súcuan cúu ndācá nchiví jā nácacu sáhá Espíritu, chi nduú jíní nū nāsa sáhá yā tiñu ñúcuán, ncachí yā.

⁹ De nī jicā tūhún tucu Nicodemo: ¿De nāsa cúu túsaa?

¹⁰ De nī ncāhān Jesús: Maá nū cúu iin maestro jā cúñahnú nū ndá táhán ó Israel, ¿de á nduú jícūhun iní nū tūhun yáhá, á naá cúu?

¹¹ Jāndāā cáhān ni jín nū jā tūhun jā jícūhun iní ni cúu jā cáhān ni jín nū. De nácani cáj nī sīquí tiñu jā ní jíní ni. Sochi nduú cándíja ndá nū tūhun jā cáhān ni.

¹² Chi nī ncāhān ni tūhun nāsa sáhá Yāā Dios iní ñayiví, de nduú cándíja ndá nū. ¿Túsaa de nāsa cuu cándíja nū de tú cáhān ni tūhun nāsa sáhá yā jondē andiví?

¹³ Chi nī iin nduú ní ncāā andiví jā cuní nāsa íyó ñúcuán, chi mátúhún-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe. Chi andiví ndēe ní, de nī ncuun nī vāji nī.

¹⁴ De tá cúu nū ní jata caa Moisés iin cōō cāa, tá nī jica ndá nchiví nū ñuhun tífá, suni súcuan maá nī, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā cundita caa nī yicā cruz.

¹⁵ De súcuan cánuú tácuā ndācá nchiví jā cándíja jī jā scácu nī jī, mā tánū tāhvī jī, chi sa cutecū jī ní cání andiví.

Ndasí nī ncundáhvī iní yā nchiví ñayiví

¹⁶ Chi Yāā Dios nī ncundáhvī ndasí iní yā nchiví ñayiví. De jā ñúcuán nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, vísó mátúhún-ni yā íyó, tácuā ndācá nchiví jā cándíja jī jā

scácu yā jī, mā tánū tāhvī jī chi sa cutecū jī ní cání andiví.

¹⁷ Chi nduú ní ntají Yāā Dios Sēhe yā iní ñayiví jā stánū tāhvī yā nchiví, chi sa jā scácu yā jī.

¹⁸ Nchiví jā cándíja jī jā scácu yā jī, mā tánū tāhvī jī. Sochi nchiví nduú cándíja, ja nī ntánū tāhvī jī, chi nduú ní ncándíja jī maá Sēhe Yāā Dios, jā mátúhún-ni yā íyó.

¹⁹ Maá Yāā jā stúu iní ánō nchiví, ja nī nquenda yā iní ñayiví. Sochi nchiví nī jétahān cā iní jī caca jī modo nū neē nsūú cā jā stúu yā iní ánō jī, chi tiñu sáhá jī cúu tiñu néhén. Jā ñúcuán cúu jā tánū tāhvī nchiví jā nduú cándíja.

²⁰ Chi ndācá nchiví jā sáhá tiñu néhén, nduú jétahān cuiti iní jī luz yā. De nduú jéhe jī tūhun jā stúu yā iní ánō jī, chi nduú cúní jī jā natūu tiñu néhén jā sáhá jī.

²¹ Sochi nchiví jā sáhá tiñu ndāā, jéhe jī tūhun jā stúu yā iní ánō jī, tácuā natūu jā ndācá tiñu sáhá jī cúu tiñu jétahān iní Yāā Dios, ncachí yā.

Jā ní ncāhān tucu Juan tūhun Jesús

²² Ñúcuán de Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān yā región Judea. De nī ndēē yā ñúcuán jacū tiempo jín ndá dē, de scuéndutē ndá dē nchiví.

²³ De suni scuéndutē Juan, ndēē dē lugar jā nání Enón ñatin ñuū Salim, chi ñúcuán íyó cuāhā ndute. De nī nquiji ndá nchiví nū dē, de nī scuéndutē dē jī.

²⁴ Súcuan nī nsáhá dē jondē ncháha ca quiví dē vecāa.

²⁵ Ñúcuán de sava tēe scuáha jín Juan ndasí nī ncāhān ndá dē jín sava táhán dē hebreo sīquí ní iin cúu modo vāha cā jā cuendutē nchiví jā ndundoo jī nū Yāā Dios.

²⁶ De nī nquiji ndá dē nū Juan, de nī ncāhān dē: Maestro, tēe jā ní íyo jín ní yūte Jordán ichi nū quenda ncandí, jā ní nacani ní tūhun dē nū sá, mitan de

scuénduté maá dē, de ndivii nchivī jéhēn ji nūū dē.

²⁷ De nī ncāhān Juan: Nī iin tēe mā cūú sáhā dē tiñu Yāa Dios de tú mā tétíñu yā dē.

²⁸ Ndá maá nú chi nī jini nú jā ní ncāhān cājí nī jāá nsūú maá nī cúu Cristo, chi cúu nī iin jā ní ntají Yāa Dios jā cosō nūū nacani tūhun jā quiji yā.

²⁹ De tá sáhá nchivī vico tándahá, de maá tēe tándahá cúu jā ndéca ñasfí. De amigo tēe tándahá chi íyó jíñ dē, de níni tūhun cáhān dē. De cúsi ndasí iní dē jā níni dē tūhun cáhān tēe tándahá. De saá-ni nduhū, chi cúu nī tá cúu amigo tēe tándahá. Chi nī nquenda maá Cristo, de cúsi ndasí iní nī jā níni nī tūhun cáhān yā.

³⁰ De cánuú jā nduñáhnú cā maá yā de nuu cā maá nī, ncachī Juan.

Jā ní nquiji yā jondē nūū sūcún

³¹ De Yāa jā vāji jondē andiví, cúñáhnú yā nūū ndihi. Chi ndacá jā ní ncacu iní ñayiví yáhá, sēhe ñayiví cúu, de maá-ni tūhun ñayiví cáhān. Sochi Yāa jā vāji ichi andiví, chi cúñáhnú yā nūū ndihi nchiví.

³² De nácani yā tūhun jā ní jini yā jíñ jā ní jini yā. De nchiví chi nduú cándíja ji tūhun cáhān yā.

³³ Sochi tú iin nchiví cándíja ji tūhun cáhān yā, suu cúu jā jétúhún ji jā Yāa ndāa cúu Yāa Dios.

³⁴ Chi Yāa jā ní ntají Yāa Dios vāji, chi maá-ni tūhun Yāa Dios cáhān yā. Chi Yāa Dios nduú jēhe yícuahá yā Espíritu yā nūū Yāa jā ní ntají yā.

³⁵ Maá yā jā cúu yā Tatá, ndasí māni yā jíñ Sēhe yā, de ndivii nī nchihi yā ndahá Sēhe yā jā tatúni yā nūū.

³⁶ Nchiví jā cándíja maá Sēhe yā jā scácu yā ji, cutecū ji níí cání andiví. De nchiví jāá nduú cúni candíja sēhe yā, mā cútecū ji, chi sa cuāha Yāa Dios castigo jā ndoho ji níí cání.

Jā ní ncāhān Jesús jíñ ñahan Samaria

4 De ndá tēe grupo fariseo, nī ñihin dē tūhun jā íyó cuāhā cā nchiví scuáha jíñ Jesús nsūú cā jíñ Juan, jíñ jā cuāhā cā nchiví scuénduté yā nsūú cā Juan.

² Sochi nsūú maá yā cúu jā scuénduté, chi ndá tēe scuáha jíñ yā cúu jā scuénduté.

³ De tá nī jini Jesús jā sūcuán nī ñihin ndá dē tūhun, de nī nquee yā región Judea, de cuāhōhōn yā región Galilea.

⁴ De ichi jā nóhōn yā chi yáha región Samaria.

⁵ De nī nquenda yā iin ñuū región Samaria jā nání Sicar, ñatin ñuhun jā ní jēhe Jacob nūū sēhe dē José jondē janahán.

⁶ De ñúcuán íyó pozo jā nání pozo Jacob. De nī jēcundeē Jesús xiín pozo ñúcuán, chi nī ncuitá yā jā cuāhān yā ichi. De cúu tá cahūxi ūū.

⁷ De nī nquenda iin ñahan Samaria, vāji ña jā quehen ña ndute. De nī ncāhān Jesús jíñ ña: Cunī māni ní ndute coho sá, ncachī yā.

⁸ De ndá tēe scuáha jíñ yā, ja cuāhān ndá dē ñuū cuācuēen dē jā caji dē jíñ yā.

⁹ De ñahan Samaria nī ncāhān ña jíñ yā: ¿Nūcu jícān ní ndute nūū sá coho ní? Chi tēe hebreo cúu ní, de ñahan Samaria cúu sá, ncachī ña. Sūcuán nī ncāhān ña, chi nchiví hebreo nduú cáhān ndá ji jíñ nchiví Samaria.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús: Tú jā jíni ní nāsa cúni Yāa Dios sáhā yā jā váha níhín, jíñ ní iin cúu sāán jā jícān sá ndute nūū ní, ñúcuán de maá ní cācān ní nūū sá, de cuāha sá ndute jā cutecū ní níí cání sáhā, ncachī yā.

¹¹ De nī ncāhān ña jíñ yā: Señor, cúnu ndasí pozo yáhá, de nduú ná nēe ní jā tavā ní ndute. ¿Túsaá de ní ñihin ní ndute jā cutecū sá sáhá?

¹² ¿De á cúñáhnú cā maá ní nsūú cā tatá ó Jacob, á naá cúu? Chi maá dē nī sndóo dē pozo yáhá nūū ō. De yáhá nī jihí maá dē ndute, jín ndá sēhe dē, jín ndá quiti ndéca dē, ncachí ña.

¹³ De nī ncāhān Jesús: Ndācā nchiví jā jíhí ndute yáhá, chí yíchí tucu ji.

¹⁴ Sochí nchiví jā coho ndute jā cuāha sá nūū jī, chí mā yíchí cuiti cā jī. Chi ndute jā cuāha sá quene iní jī tá cúu ndute jā quéne nūū ñúhún, de sáhá jā cutedū jī ní cání, ncachí yā jín ña.

¹⁵ De maá ña nduú ní jícūhun iní ña, de nī ncāhān ña jín yā: Señor, cuāha ní ndute ñúcuán coho sá, tácuā mā yíchí cuiti cā sá, de nī nduú cā jíní ñúhún quiquehen sá ndute pozo yáhá, ncachí ña.

¹⁶ De nī ncāhān Jesús jín ña: Cuácāna ní yíí ní de quiji ní jín dē, ncachí yā.

¹⁷ Nduú nā yíí sá íyó, ncachí ña. De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ní jāá nduú nā yíí ní íyó.

¹⁸ Chi ja nī iyo ūhūn yíí ní, de tēe ndéca ní mitan chí nsūú yíí ní cúu dē. Yáhá cúu jā ní ncāhān ndāā ní, ncachí yā.

¹⁹ De jā súcuán nī ncāhān yā, de nī ncāhān ña: Señor, iin tēe nācani tūhun Yāā Dios cúu ní, jáni iní sá.

²⁰ Ndá ndiyi tatā sá nchiví Samaria, yucu yáhá nī nchínúhún jī Yāā Dios. Sochí ndá máá ní nchiví hebreo, cáhān ní jā Jerusalén cúu nūū cánuú chínúhún ó yā, ncachí ña.

²¹ De nī ncāhān Jesús jín ña: Nánā, candíja ní tūhun cáhān sá, chí quiji quívi jāá nsūú yucu yáhá ní nsūú Jerusalén cúu nūū chínúhún ní maá Yāā cúu Tatá, chí ndihi-ni lugar de cuu chínúhún ní yā.

²² Ndá máá ní nchiví Samaria chí nduú jíní ní ní iin cúu jā chínúhún ní. Sochí ndá máá sá chí jíní sá ní iin cúu jā chínúhún sá. Chi jondē nūū ndá máá sá nchiví hebreo cúu nūū vāji Yāā jā scācu nchiví.

²³ De ja nī nquenda quívi jā ndá nchiví jā chínúhún Yāā cúu Tatá, mitan de víhí cā chínúhún ndija jī yā, chí jondē jín iní jín ánō jī. Chi maá Tatá súcuán cúni yā jā chínúhún nchiví yā.

²⁴ Yāā Dios cúu Espíritu, de nchiví jā cúni jī chínúhún jī yā, cánuú jā chínúhún ndija jī yā jondē jín iní jín ánō jī, ncachí yā.

²⁵ De nī ncāhān tucu ña: Jíní sá jā quiji Mesías jā cúu Cristo, Yāā jā tají Yāā Dios. De tá quenda maá yā, de stēhēn cāji yā ndācā tūhun nūū ō.

²⁶ De nī ncāhān Jesús: Maá sá jā cáhān sá jín ní, suu sá cúu Yāā ñúcuán.

²⁷ De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nenda ndá tēe scuáha jín yā. De sáhvi iní ndá dē ndéhé dē jā nátúhún yā jín ñahan ñúcuán. De nī iin dē nduú ní jícā tūhún dē yā naá cúu jā jícā tūhún yā ña á naá cúu jā nátúhún yā jín ña.

²⁸ Ñúcuán de nī sndóo ña quívi ña, de cuāhān ña jondē ñuū. De nī ncāhān ña jín ndá nchiví ñúcuán:

²⁹ Nehēn ndá nú ná cóhōn de cuní nū iin tēe jā ní ncachí ndihi ndācā jā ní nsáhá nī. Sanaā de maá yā cúu Cristo jā ndétu ó jā quiji, ncachí ña.

³⁰ Ñúcuán de nī nquee ndá jī ñuū, de cuāhān jī nūū íyó Jesús.

³¹ De juni cuāhān ndá jī nūū yā, de ndá tēe scuáha jín yā nī ncāhān ndáhví dē jín yā: Maestro, caji ní stāā vií, ncachí dē.

³² De nī ncāhān yā jín ndá dē: Iyó stāā caji ní jāá nduú jíní ndá nú nāsa cúu, ncachí yā.

³³ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī jícā tūhún táhān ndá de: ¿A ja nī nquisíaha iin nchiví jā ní nchaji yā, á naá cúu? ncachí dē.

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Jā ní ncachí nī jā íyó jā caji ní cúu jā cúsi iní ní sáhá nī tiñu cúni Yāā nī ntají nduhū vāji nī, jín jā sínu nī tiñu jā ní jehe yā nūū nī.

³⁵ De cáhān ndá nú jā cúmanī cūmī cā yōō de tēhndē trigo. Sochi nduhū chi cáhān ni jín nū: Cūndēhé ndá nú, chi nchivī cuāhā cúu ji tá cúu trigo jā ní ncuaān jā tēhndē, chi ja íyó tūha ji candíja ji nduhū.

³⁶ De ndá tēe scándíja nchivī, cúu dē tá cúu tēe jēhndē trigo, de nihīn dē yāhvi dē. De jā nástútú ndá dē nchivī cúu jā cutecū ji ní cánī andivī. De ndá tēe jā scútē nuu tūhun ni xihna cā, cúu dē modo tēe jítē trigo, de inuú-ni cusii inī dē jín ndá cā tēe jā stēhēn cā siquī nūcuán.

³⁷ Chi ndāā cáhān iin tūhun: Iin tēe jítē, de incā tēe nástútú, cáchi.

³⁸ De jā suu cúu jā ní ntají ni ndá ndóhó jā scándíja nú nchivī ja ni jini tūhun ni ni nacani incā tēe. Chi ndá cā tēe chi ja ni nacani dē tūhun nū nchivī, de ndá máá nú chi modo jā nástútú nú ji cúu jā scándíja nú ji, ncachī yā.

³⁹ De cuāhā nchivī Samaria jā ndēē nū nūcuán, ni ncandíja ji Jesús jā ní jini ji tūhun jā ní ncāhān ñahan nūcuán. Chi ni ncāhān ña jā ní ncachī yā ndihi ndācá jā ní nsāhá ña.

⁴⁰ Jā suu cúu jā ndá nchivī Samaria nūcuán ni nquenda ji nū yā, de ni ncāhān ndāhvī ji jín yā jā ná quéndōo yā nū ji. De ni ndōo yā nūcuán ū quivī.

⁴¹ De cuāhā cā ji ni ncandíja ji yā jín tūhun cáhān maá yā.

⁴² De ni ncāhān ndá ji jín ñahan nūcuán: Nduú cā jini nūhún jā cáhān maá nú de candíja ni yā, chi ja ni jini ndá ni tūhun jā cáhān maá yā. De jini ndācá ó jā maá yā cúu ndija Cristo, Yā scācu nchivī ñayivī, ncachī ndá ji.

Jā ní nasāhá vāha yā sēhe tēe ndíso tinnū nū rey

⁴³ De tá ni ncāhā ū quivī, de Jesús ni nquee yā Samaria, de ni naquehen yā ichi cuānohōn yā región Galilea.

⁴⁴ Chi ja ni ncāhān maá yā jā ndá tēe nācani tūhun Yāā Dios, nduú íyó

yínúhún nchivī nū dē jín dē, de saá-ni jín maá yā.

⁴⁵ De tá ni nenda yā Galilea, de nchivī nūcuán ni jetáhvī ji yā, chi suni maá ji ni jēhēn ji vico pascua Jerusalén, de ni jini ndá ji ndācá tinnū ni nsāhá yā quivī jā ní iyo vico nūcuán.

⁴⁶ Nūcuán de ni jēhēn tucu yā nū Caná ndānū Galilea, nū ní nsāhá yā jā ndute ni nduu vino. De inī nū Capernaum ni iyo iin tēe cūñáhnú jā ndíso tinnū nū rey. De cúhū sēhe dē.

⁴⁷ Tēe nūcuán ni nihīn dē tūhun jā ní nquenda tucu Jesús región Galilea jā ní jēhēn yā región Judea. De ni jēndēhé dē yā, de ni ncāhān ndāhvī dē jā ná quíhīn yā jín dē vehe dē, de nasāhá vāha yā sēhe dē, chi ja ñatin cuū ji.

⁴⁸ De ni ncāhān yā jín dē: Tú mā cūnī nú ndá tinnū ñáhnú jā sāhvi inī nū sāhá, de mā cándíja cuiti ndá nú, ncachī yā.

⁴⁹ De tēe ndíso tinnū nū rey, ni ncāhān dē: Señor, sāhá ní favor ná cóhōn, chi tú ná cúcuéé ní de cuū sēhe sá, ncachī dē.

⁵⁰ Nūcuán de ni ncāhān Jesús: Cuānohōn vehe nú, chi cutecū sēhe nú. De ni ncandíja dē tūhun ni ncāhān Jesús, de cuānohōn dē-ni.

⁵¹ De juni jica dē cuānohōn dē vehe dē, de ni nquenda ndá mozo dē ni nquitahān ji dē, de ni ncāhān ji: Ja ni nduvāha sēhe ní, ncachī ji.

⁵² De ni jicā tūhún dē nā hora cúu jā ní nquijéhé ni nduvāha ji. De ni ncāhān ndá ji jín dē: Cahiin icu ni nquee cahni ji.

⁵³ Nūcuán de maá tatá ji ni nsāhá dē cuenta jā hora nūcuán cúu jā ní ncāhān Jesús jín dē jā cutecū sēhe dē. De ni ncandíja dē jín ní vehe dē jā cúu yā Yāā jā ní ntají Yāā Dios.

⁵⁴ Yāhá cúu vuelta ū jā ní nsāhá Jesús tinnū ñáhnú jā ní stēhēn yā poder yā región Galilea, tá ni nenda yā jā ní jēhēn yā región Judea.

**Jā ní nasāhá vāha yā iin
tēe jā cáá nūū pila Betesda**

5 Ŋúcuán de cuāhān tucu Jesús Jerusalén, chi íyó tucu vico jā sáhá ndá táhān yā hebreo.

² De Jerusalén íyó iin pila ndute ñatin maá viéhé jā nání viéhé ticāchí. De yuhú hebreo nání Betesda. De nūū íyó pila ŋúcuán íyó ūhūn corredor.

³ De ndá corredor ŋúcuán cáá cuāhā nchivi cūhū, jā cuāá, jā cojo, jā vehlé. De ndétu ndá ji jā candā ndute ŋúcuán.

⁴ Chi íyó quívi jā cúun iin ángel yā nūū pila, de scándā yā ndute. De nchivi jā quívi xihna cā iní pila tá scándā yā ndute, de ndúvāha ji nā-ni cuēhē ndóho ji.

⁵ De ŋúcuán cáá iin tēe jā ní ncuu ōcō xāhōn ūnī cuiyā cūhū dē.

⁶ De nī jini Jesús jā cáá dē, de nī jini yā jā ní ncuu cuāhā cuiyā cūhū dē. De nī ncāhān yā jín dē: ¿A cúni nū nduvāha nū? ncachī yā.

⁷ De nī ncāhān tēe cūhū: Señor, nduú ñhīn sá ni iin tēe squívi sāán iní pila tá cándā ndute. Chi ndācá vuelta jā cúni sá quívi sá, de quívi-ni incā nchivi xihna cā, ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān Jesús: Nacōo de naquehen nú camilla nū de caca nú, ncachī yā.

⁹ De tēe ŋúcuán nī nduvāha dē-ni. De nī naquehen dē camilla dē, de nī nquijéhé dē jíca dē. De quívi nátātú cúu quívi ŋúcuán.

¹⁰ De nī ncāhān ndá táhān dē hebreo jín dē: Quívi nátātú cúu mitan. De cáchi ley jā má cúu cuiso nú camilla nū.

¹¹ De nī ncāhān tēe nī nduvāha: Tēe jā ní nasāhá vāha nduhū, nī ncāhān dē jín nī jā naquehen nī camilla ni de caca nī, ncachī dē.

¹² Ŋúcuán de nī jicā tūhún ndá dē: ¿Ní tēe nī ncāhān jín nú jā naquehen nú camilla nū de caca nú?

¹³ De tēe nī nduvāha, nduú jín dē ní iin tēe cúu jā ní nasāhá vāha dē. Chi íní cuāhā nchivi ŋúcuán, de Jesús ja cuāhān yā.

¹⁴ De cuéé cā de nī naquetáhān Jesús jín dē iní templo cāhnú. De nī ncāhān yā: Mitan chi nī nduvāha nú. De mā sáhá cā nū cuāchi, chi tú nduú, de quiji iin tündóhó xēen cā siquí nū, ncachī yā.

¹⁵ Sá de cuāhān tēe ŋúcuán de nī ncachī tūhun dē nūū ndá táhān dē hebreo jā Jesús cúu jā ní nasāhá vāha yā dē.

¹⁶ De siquí jā ní nsáhá Jesús tiñu yáhá quívi nátātú, jā ŋúcuán cúu jā ndá tēe hebreo jín ūhvi dē yā, de cúni ndá dē cahní dē yā.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús jín ndá dē: Maá Tatá nī chi ní cání sáhá yā tiñu váha, de suni súcuán sáhá maá nī tiñu váha.

¹⁸ De siquí jā ní ncāhān yā súcuán, de ndá tēe hebreo víhí cā cúni dē cahní dē yā. Chi nsūū maá-ni jāá nduú squíncuu yā jā cāhān ley siquí quívi nátātú, chi suni jā ní ncāhān yā jā Tatá yā cúu Yāa Dios de súcuán sáhá inuú yā maá yā jín Yāa Dios.

Siquí jā ndíso tíñú Sēhe Yāa Dios

¹⁹ De nī ncāhān Jesús: Jāndāá cāhān nī jín ndá nú: Nduhū jā cúu Sēhe Yāa Dios, nī iin mā cúu sáhá nī jā maá nī, chi sáhá nī maá-ni tiñu jā jín nī jā sáhá Tatá nī. Chi ndācá jā sáhá Tatá nī, suni sáhá nduhū jā cúu nī Sēhe yā.

²⁰ Chi Tatá nī māni yā jín nduhū jā cúu nī Sēhe yā, de stēhēn yā nūū nī ndihi jā sáhá yā. De coo tiñu ñāhnú cā jā stēhēn cā yā nsūū cā jā ní ncuu mitan, jā sáhvi iní ndá nú cunī nū.

²¹ Chi tá cúu nūū nástécū Tatá nī ndiyi de cutecū tucu ji, saá-ni nduhū jā cúu nī Sēhe yā, suni sáhá nī jā cutecū ní-ni cúu jā cúni maá nī.

²² De maá Tatá nī, nduú sándaā yā siquí nī iin nchivi, chi nī jēhe yā tūhun

jā sándaā maá nī sīquī ndācá nchivī, chi Sēhe yā cúu nī.

²³ De súcuan de coo yínúhún ndihi nchivī nūū nī, tá cúu nūū íyó yínúhún ji nūū Tatá nī. De nchivī jāá nduú íyó yínúhún nūū nī, túsaá de suni nduú íyó yínúhún ji nūū maá Tatá nī, Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

²⁴ Jāndāā cáhān nī jín ndá nú: Tú iin nchivī chuhun inī ji tūhun cáhān nī, de candíja ji jā Yāā ndāā cúu Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī, nchivī nūcuan cutecū ji níf cání andiví, de mā tánū tāhvī ji. Chi mā cōó cā ji tá cúu ndiyi, chi sa cutecū ji níf cání.

²⁵ Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā quiji quivī, de mitan de ja nī nquijéhé, jā ndācá nchivī jā cúu tá cúu ndiyi, cuni ndá ji tūhun jā cáhān nduhū, Sēhe Yāā Dios. De nchivī cuetáhvī chi cutecū ji níf cání.

²⁶ Chi tá cúu nūū íyó poder maá Tatá nī jā sáhá yā jā técu ndācá-nī, suni súcuan nī jēhe yā poder nūū maá nī jā sáhá nī jā cutecū ndācá-nī.

²⁷ De suni nī nsáhá yā jā ndíso tñú nī jā sándaā nī sīquī nchivī, chi cúu nī Yāā nī nduu tēe.

²⁸ Mā sáhvi inī ndá nú canī inī nū sīquī tūhun cáhān nī. Chi quiji quivī jā ndācá ndiyi cuni ji tūhun cáhān nī,

²⁹ de quee ji nūū yíyuhū ji. De ndá ndiyi jā ní nsáhá tiñu váha, natecū ji jā cutecū ji níf cání. De ndá ndiyi jā ní nsáhá tiñu néhén, natecū ji de quivi ji nūū tánū tāhvī ji.

Jā ní stéhēn yā jā ní ntetíñú Yāā Dios yā

³⁰ Ni iin mā cūú sáhá nī jā maá nī. Chi nāsa ndācu Yāā Dios nūū nī, súcuan sándaā nī tiñu nchivī. De ndāā sándaā nī, chi nduú sáhá nī jā cúni maá nī, chi sáhá nī jā cúni maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

³¹ Tú maá nī cáhān jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, de cachī nchivī jāá nduú jétíñú tūhun cáhān nī.

³² Sochi íyó incā jā cáhān jā cúu nī Sēhe yā. De jínī nī jā tūhun cáhān yā, chi níhīn tiñú.

³³ Ndá máá nú nī ntají nú ndá tēe jā ní jicā tūhún dē Juan. De Juan chi ndāā nī ncāhān dē tūhun nī.

³⁴ De vísō súcuan de nsūú nduhū cúu jā jínī nūhún jā stéhēn iin tēe jā Sēhe Yāā Dios cúu nī. Chi ndá máá nú cúu jā jínī nūhún, tácu candíja ndá nú de cācu nú. Jā nūcuan nī ncāhān nī jā íyó ndāā tūhun nī jā ní nacani Juan.

³⁵ Maá Juan nī ncuu dē tá cúu iin lám-para jā cáyū de cútūu, cúu jā ní nacani dē tūhun nī. De ndá máá nú chi jacū-ni quivī nī jēthān inī nū jā ní stéhēn dē nūū nū.

³⁶ Sochi íyó jā stéhēn cājī cā jā cúñáhnú nī nsūú cā jā ní ncāhān Juan. Maá tiñu sáhá nī, suu stéhēn cājī jā Tatá nī nī ntají ndija yā nduhū vāji nī, chi tiñu yáhá nī ntetíñú yā nduhū jā sáhá nī.

³⁷ De Tatá nī jā ní ntají yā nduhū vāji nī, suni maá yā cáhān nūū tutū īi jā cúñáhnú nī, vísō nduú ní jínī jín sóho ndá nú jā cáhān yā, de nī nduú ní jínī jínúū nū yā.

³⁸ Sochi nduú ní nchúhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān Tatá nī, chi nduú cándíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā.

³⁹ De nánducú vii ndá nú ndācá tūhun cáhān tutū īi, chi jání inī nū jā nūcuan níhīn nū tūhun jā cutecū nū níf cání sáhá. De sīquī maá nī cúu jā cáhān tutū īi.

⁴⁰ Sochi nduú cúni ndá nú cuetáhvī nú nduhū jā quivī nú ndahá nī tácu cutecū nū níf cání.

⁴¹ Nduú sáhá nī cuenta tūhun jā cáhān ndá nchivī jā cúñáhnú nī.

⁴² Chi ja jínī nī nāsa cúu ánō ndá nú jāá nduú íyó māni nū jín Yāā Dios.

⁴³ Nduhū vāji nī jín tiñu cúnī Tatá nī, de nduú jétáhvī ndá nú nduhū. Sochi tú incā tēe quenda dē jín tiñu cúnī maá dē, de sa tēe ñúcuán ñamā cuetáhvī nú dē.

⁴⁴ ¿Nāsa cuu candíja ndá nú? Chi mání jā cúnī ndá nú jā cuñáhnú nú sáhá ndá táhán nú, de nduú ndúcú nú jā cuñáhnú nú sáhá Yāā Dios, jā íyó mátúhún-ni yā.

⁴⁵ Mā cānī inī ndá nú jā cāhān ni cuāchi siquī nū nūu Tatá nī. Chi íyó iin jā cāhān cuāchi siquī nū, suu Moisés, tēe jā núhún inī ndá nú jā quendōo ndāā nū jín ley jā ní ntee dē.

⁴⁶ Chi tú ní ncándíja ndá nú jā ní ntee Moisés, de suni candíja nú nduhū nícu, chi tūhun maá nī cúu jā ní ntee dē.

⁴⁷ Te tú nduú cándíja ndá nú tūhun nī jā ní ntee dē, ¿de nāsa candíja nú tūhun cāhān maá nī túsaá? ncachī yā jín ndá dē.

Jā ní scáji yā ūhūn mil nchivi

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

6 Ñúcuán de cuāhān Jesús incā lado mar Galilea, jā cúu mar Tiberias.

² De cuāhā ndasí nchivi nī jēcuniquín ji yā, chi nī jini ji ndācā tiñu ñáhnú jā stéhēn yā poder yā jā ní nasāhá vāha yā nchivi cúhū.

³ De nī ncaa yā iin yucu, de nī jēcundēē yā ñúcuán jín ndá tēe scuáha jín yā.

⁴ De ja nī ncuñatin vico pascua jā núcūhun inī ndá táhán yā hebreo jā ní ncācu ji nūu nchivi nación Egipto.

⁵ De nī núcūndēhé yā, de nī jini yā jā vāji cuāhā ndasí nchivi. De nī ncāhān yā jín Felipe: ¿Ní jondē cūen ó jā caji ndá nchivi yáhá?

⁶ De súcuan nī ncāhān yā jā jító túni yā dē tú nāsa cāhān dē. Chi ja jínī maá yā nāsa sáhá yā.

⁷ De nī ncāhān Felipe jín yā: Nī mā quēndá ūū ciento denario stāā jā caji ndá ji vísō jacū-ni, ncachī dē.

⁸ Ñúcuán de nī ncāhān incā tēe scuáha jín yā, jā cúu Andrés, ñani Simón Pedro:

⁹ Yáhá íyó iin tēe lulí jā ndíso ji ūhūn stāā cebada jín ūū tiacá. ¿De ní quenda ñúcuán, chi nchivi cuāhā ndasí cúu? ncachī dē.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cāhān ndá nú jín nchivi ná cūndēē ji, ncachī yā. De ñúcuán íyó cuāhā itē, de nī jēcundēē ndá ji, de tá ūhūn mil tēe cúu.

¹¹ De nī nquehen Jesús stāā ñúcuán, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūu Yāā Dios. De nī jēhe yā nūu ndá tēe scuáha jín yā, de ndá máá dē nī nsajī dē nūu ndá nchivi ndēē ñúcuán. De suni súcuan nī nsáhá yā jín tiacá, de nī nchaji ndá ji nāsaa cúnī ji caji ji.

¹² De tá nī ndahā chijin ji, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha: Nastútú ndá nú ndá pedazo jā ní nquendōo, tácuā mā nāā cuítī.

¹³ De nī nastútú ndá dē, de nī nchitú ūxī ūū ticá pedazo jā ní nquendōo cā siquī ndihúhūn stāā cebada.

¹⁴ De jā ní jini ndá nchivi tiñu ñáhnú jā ní nsáhá Jesús jā stéhēn yā poder yā, de nī ncāhān ji: Jāndāā ndíja jā tēe yáhá cúu jā cāhān tutū jā quiji inī ñayiví jā nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá ji.

¹⁵ De nī jini Jesús jā cúnī ndá ji sáhá ji fuerza jā cuu yā rey ji nícu. De nī ncujiyo tucu mátúhún yā-ni, nī ncaa yā cuāhān yā nūu súcún cā yucu.

Jā ní jica jéhe yā nūu mar

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ De jā cuácuneē, de ndá tēe scuáha jín yā nī nuu dē yucu cuāhān dē nūu mar.

¹⁷ De nī ndivi ndá dē inī barco, de nī scāca dē jā quihīn dē incā lado mar jondē ñuū Capernaum. De ja nī ncuneē, de ncáhā ca nenda Jesús nūu ndá dē.

¹⁸ Ñúcuán de nī jiquihī iin tāchī níhin, de jísō ndute mar sáhá.

¹⁹ De tá nī ncuu tá cúu ūhūn á iñū kilómetro jica ndá dē jín barco, de nī jini

dē jā jíca Jesús nūū mar, de nī ncuñatin yā nūū barco. De nī nchūhú ndá dē.

²⁰ De maá yā nī ncāhān yā jíín dē: Maá nī cúu, de mā cúyūhú ndá nú.

²¹ De nī ncusiī inī ndá dē jā ná quívi yā inī barco. De nī nsáhá yā jā ñamā-ni nī nquenda barco nūū ñuhun yíchí nūū cuāhān ndá dē.

Jā ní nanducú ndá nchivī Jesús

²² De quívi téen de ndá nchivī jā ní nquendōo incā lado mar, nī jini ji jā ndá tēe scuáha jíín yā cuāhān dē jíín mātúhún-ni barco jā ní iyo ñúcuán, jíín jāá nduú ní nquívī Jesús jā quihīn yā jíín dē.

²³ Sá de sava cā barco jā vāji ichi ñuū Tiberias, nī nquenda ñatin lugar nūū ní nchaji ndá ji stāā jā ní nacuetáhvī maá Jētoho ō jēhē.

²⁴ De jā ní jini nchivī jāá nduú cā Jesús íyó yā ñúcuán, de nī ndá tēe scuáha jíín yā, de nī nquívī ji ndá barco ñúcuán, de cuāhān ji ñuū Capernaum cuānanducú ji yā.

Jesús cúu stāā jā cutecū ō níí cání

²⁵ De tá nī nquenda ji jondē incā lado mar, de nī nanihīn ji Jesús. De nī jíicā tūhún ji yā: Maestro, ¿nā hora nī nquenda ní yáhá?

²⁶ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān nī jíín ndá nú jā nánducú nú nduhū siqui jā ní nchaji nū jondē nī ndahā chijin nú, de nsūū siqui jā ní jini nū ndācá tiñu ñáhnú jā ní stēhēn nī poder nī.

²⁷ Mā cúndihvī inī nū maá-ni siqui jā caji nū jā ñamā nataxīn, chi sa cundihvī inī nū jā nihīn nū stāā jā cutecū nū níí cání sáhá. De nduhū, Yāā nī nduu tēe, taji nī maá stāā jā cutecū nū níí cání. Chi Tatá nī Yāā Dios nī jani yā nduhū jā sáhá nī súcuán, ncachī yā jíín ndá ji.

²⁸ Ñúcuán de nī jíicā tūhún ji yā: ¿Nāsa sáhá ndá sá tácuá squíncuu sá tiñu cúni Yāā Dios?

²⁹ De nī ncāhān Jesús: Tiñu jā cúni Yāā Dios cúu jā candíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā vāji.

³⁰ Ñúcuán de nī ncāhān ndá ji: ¿Túsaá de nā tiñu ñáhnú sáhá ní cuni ndá sá de candíja sá jā ní ntají yā níhín? ¿Nā tiñu cúu jā sáhá ní?

³¹ Chi ndá tatá ō janahān nī nchaji dē maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūū ñuhun tñhá, tá cúu nūū yósō nūū tutū īi: Yāā Dios nī jēhe yā stāā nī ncuun ichi andiví nī nchaji ndá ji, cáchī tutū, ncachī ndá ji jíín yā.

³² De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān nī jíín ndá nú: Nsūū Moisés ní jēhe stāā ñúcuán nūū ndá dē jā ní ncuun ichi andiví, chi maá Tatá nī nī jēhe. De maá yā jēhe stāā andiví jā cutecū nū níí cání sáhá.

³³ Chi stāā jā jēhe Yāā Dios cúu maá Yāā jā ní ncuun ichi andiví, de sáhá yā jā nchivī ñayiví cutecū ji níí cání andiví, ncachī yā.

³⁴ De nī ncāhān ndá ji: Señor, níí cuāha ní stāā ñúcuán caji ndá sá túsaá.

³⁵ De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu maá stāā jā cutecū nū níí cání sáhá. Nā-ni nchiví quívi ndahá nī, mā cōcón cuitī cā ji. De nā-ni nchiví cándíja nduhū, mā yíchí cuitī cā ji.

³⁶ Sochi ndá ndóhó ja nī ncāhān nī jíín nú jāá nduú cándíja nú nduhū, vísō nī jini nū nūū nī.

³⁷ Ndācá nchiví jā sáhá Tatá nī jā candíja ji nduhū, maá ji quívi ndahá nī. De jétáhvī nī ndācá ji jā cúni ji quívi ji ndahá nī, chi mā tají cuitī nī ji.

³⁸ Chi nī nquiji nī jondē andiví tácuá sáhá nī tiñu jā cúni Yāā jā ní ntají nduhū, de nsūū jā sáhá nī jā cúni maá nī.

³⁹ De tiñu jā cúni Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, cúu jā má scuíta nī nī iin nchiví jā jēhe yā nūū nī, chi coto nī ji de nastécū nī ji quívi jinu ñayiví.

⁴⁰ De Yāā nī ntají nduhū, cúni yā jā ndācá nchiví jā níhín ji tūhun nduhū de

candíja ji nduhū jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, cutecū ji ní cání andiví. Chi nastécū ni ji quiví jinu ñayiví, ncachí yā.

⁴¹ Ñúcuán de nī nquijéhé ndá táhán yā hebreo cáhān ji contra síqui yā, chi nī ncāhān yā jā maá yā cúu stāā jā ní ncuun ichi andiví.

⁴² De nī ncāhān ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu Jesús sēhe José? De jínī ō tatá dē naná dē. ¿De nāsa cúu jā cáhān dē jā ní ncuun dē ichi andiví túsaá?

⁴³ De nī ncāhān Jesús jínī ndá ji: Mā cáhān ndá nú síqui nī.

⁴⁴ Ni iin nchiví mā cūú quiví ji ndahá nī de tú mā sáhá Tatá nī jā cuu iní ji quiví ji, chi maá yā nī ntají nduhū vāji nī. De nastécū ni ji quiví jinu ñayiví.

⁴⁵ De suha yósō nūú tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Ndācá ji chi stéhēn Yāā Dios nūú ji, cáchī. Túsaá de ndācá nchiví jā jínī tūhun jā cáhān Tatá nī de jétáhvī ji jā stéhēn yā nūú ji, nchiví ñúcuán chi quiví ji ndahá nī.

⁴⁶ Ni iin nchiví nduú ní jínī cuiti ji nūú maá Tatá nī. Chi mátúhún-ni nduhū cúu jā ní jínī nūú yā, chi jondē nūú maá yā vāji nī.

⁴⁷ Jándāā cáhān nī jínī ndá nú jā nchiví jā candíja jā scácu nī ji, maá ji cutecū ji ní cání.

⁴⁸ Maá nī cúu stāā jā cutecū nū ní cání sáhá.

⁴⁹ Ndá tatá nū janahán, nī nchajī dē stāā maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūú ñuhun tífá, sochi nduú ní nsáhá jā cutecū dē ní cání.

⁵⁰ De stāā jā cáhān nī jā vāji ichi andiví, chi nā-ni nchiví cají, de cutecū ji ní cání andiví.

⁵¹ De suu maá nī cúu stāā ñúcuán jā ní nquiji ichi andiví jā sáhá jā cutecū nū ní cání. De nchiví jā cají stāā yáhá, cutecū ji ní cání andiví. De stāā jā cuāha nī cúu yiqui cúñu nī, de cuāha nī tácuā nchiví ñayiví cutecū ji ní cání, ncachí yā.

⁵² Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī ncāhān ji jínī táhán ji: ¿Nāsa cuu cuāha tēe yáhá yiqui cúñu dē cají ō? ncachí ji.

⁵³ De nī ncāhān Jesús jínī ji: Jándāā cáhān nī jínī ndá nú: Tú mā candíja nú jā yiqui cúñu nduhū, Yāā nī nduu tēe, cúu tá cúu stāā, de nīñī nī cúu tá cúu ndute, túsaá de mā cutecū nū ní cání sáhá.

⁵⁴ Chi ndá nchiví jā candíja jā yiqui cúñu nī cúu tá cúu stāā de nīñī nī cúu tá cúu ndute, maá ji cutecū ní cání. De nastécū ni ji quiví jā jinu ñayiví.

⁵⁵ Chi yiqui cúñu nī jínī nīñī nī cúu ndija jā sáhá jā cutecū ji ní cání.

⁵⁶ De ndá nchiví jā candíja jā yiqui cúñu nī jínī nīñī nī cúu tá cúu stāā jínī ndute jā cutecū ji ní cání sáhá, maá ji íñí nīhīn ji jínī nī, de íyó nī jínī ji.

⁵⁷ Maá Tatá nī, Yāā tēcū, nī ntají yā nduhū vāji nī, de tēcū nī sáhá maá yā. De saá-ni ndá nchiví jā candíja jā cúu nī tá cúu stāā ji jínī ndute ji, suni súcuán cutecū ji ní cání sáhá nī.

⁵⁸ Maá nī cúu stāā jā ní nquiji ichi andiví. De stāā jā cáhān nī nduú cúu tá cúu stāā maná jā ní nchajī ndá tatá nū janahán, chi nduú ní nsáhá jā cutecū ji ní cání. Chi stāā jā cáhān nī, de nchiví jā cají, cutecū ji ní cání sáhá, ncachí yā.

⁵⁹ Ndá tūhun yáhá nī stéhēn Jesús nūú nchiví jā ní ndutútú iní vehe īī sinagoga ñuú Capernaum.

Tūhun jā cutecū ō ní cání

⁶⁰ De cuāhā nchiví scuáha jínī yā, nī jini ji tūhun yáhá jā ní stéhēn yā, de nī ncāhān ndá ji: Vījín ndasí tūhun yáhá. ¿Nāsa cuu cuetáhvī ó túsaá?

⁶¹ De nī jini Jesús jā cáhān ndá ji jā vījín cúu tūhun yáhá, de nī ncāhān yā: ¿A vījín sáhá tūhun yáhá jínī ndá nú?

⁶² ¿De nāsa sáhá nú de tú cunī nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndaa nī quino-hōn nī nūú ní ndeē nī xihna ñúhún?

⁶³ Maá ánō nchiví cúu jā sáhá jā tēcū ji. Chi yiqui cúñu ji nduú jétínú cuiti

súcuán. De ndá tūhun jā ní ncāhān ni jín nū cúu jā quendōo vāha ánō nū, de cutecū nū ní cání sáhá.

⁶⁴ Sochi sava nū chi nduú cándíja nū, ncachī yā. Chi jondē jā xíhna nūhún ja jíní Jesús nā nchivī cúu jā má cándíja, jín ní iin dē cúu jā nastúu dē yā.

⁶⁵ De nī ncāhān cā yā: Jā núcuán nī ncāhān nī jín ndá nū jā má cúu quivī nī iin nchivī ndahá nī de tú mā sáhá Tatá nī jā cuu ini jī quivī jī, ncachī yā.

⁶⁶ De jondē quivī núcuán de cuāhā nchivī scuáha jín yā, nī sndóo jī yā, de nduú cā ní jíca jī jín yā.

⁶⁷ Núcuán de nī ncāhān yā jín ndihúxī ūū tēe scuáha jín yā: ¿A suni cúnī ndá máá nū quihīn nū, á naá cúu?

⁶⁸ De nī ncāhān Simón Pedro: Señor, ¿nā nūū cā quihīn sá? Chi máá ní cúu jā nácani tūhun jā cutecū sá ní cání sáhá.

⁶⁹ De nī ncandíja ndá sá de jíní sá jā máá ní cúu Cristo, Sēhe Yāa Dios, Yāa tēcū, ncachī dē.

⁷⁰ De nī ncāhān Jesús: De vísō nī nacāji nī ndihúxī ūū ndá nū, de íyō iin nū jā ní nquivī tächī inī, ncachī yā.

⁷¹ De súcuán nī ncāhān yā siquī Judas Iscariote, sēhe Simón. Chi máá dē nastúu dē yā, vísō iin táhán jā úxī ūū tēe scuáha jín yā cúu dē.

Jāa nduú ní ncándíja ndá ñanī Jesús

7 Núcuán de jíca nuu Jesús región Galilea. Chi nduú cúnī yā caca nuu yā región Judea, chi ndá táhán yā hebreo jā ndēē núcuán, cúnī dē cahni dē yā.

² De cuācuñatin vico jā sáhá ndá táhán yā hebreo vehe ramádā jā cundēē jī.

³ De ndá ñanī yā nī ncāhān dē jín yā: ¿Nūcu máá yáhá-ni íyō nū? Vāha cā quihīn nū región Judea, tácuā ndá tēe núcuán jā cándíja dē ndóhó, suni cunī dē tiñu ñáhnú jā sáhá nū.

⁴ Chi tú cúnī iin tēe jā cūtē nuu tūhun dē, de mā sáhá yuhū dē tiñu. De tú sáhá

nū ndácá tiñu ñáhnú, vāha cā sáhá nū jā cunī ndivīi nchivī túsáá.

⁵ Súcuán nī ncāhān ndá ñanī yā jín yā, chi nī ndá máá dē nduú cándíja dē yā.

⁶ Núcuán de nī ncāhān Jesús: Ncháha ca quenda máá quivī jā quihīn nī. De ndá máá nū chi nā-ni quivī de cuu quihīn nū.

⁷ Chi mā quítī inī nchivī ñayivī cunī jī ndóhó, de maá nī chi quítī inī jī jíní jī, chi cáhān nī jā maá-ni tiñu néhēn sáhá ndá jī.

⁸ Cuáhán ndá máá nū vico. De maá nī chi mā quihīn nī mitan, chi ncháha ca quenda máá quivī jā cánuú quihīn nī, ncachī yā.

⁹ Súcuán nī ncāhān yā tūhun yáhá jín ndá dē, de nī nquendōo yā Galilea.

Jā ní jēhēn Jesús vico vehe ramádā

¹⁰ De tá nī nchāha ndá ñanī yā cuāhān dē vico núcuán, de sá de suni cuāhān máá yā. De nduú ní jēhēn nijin yā, chi nduú ní stúu yā máá yā.

¹¹ De ndá táhán yā hebreo nánducú jī yā vico núcuán, de cáhān ndá jī: ¿Ní cúu nūū íyō tēe núcuán? ncachī jī.

¹² De ndasí nī ncāhān nchivī jā síquí yā, chi sava jī cáhān: Tēe vāha cúu dē. De sava cā jī cáhān: Nduú chi stáhvī dē nchivī.

¹³ De yuhū-ni nī ncāhān jī tūhun yā, chi yúhú jī jā quiti inī ndá táhán jī hebreo.

¹⁴ De tá nī ncuu sava vico, de nī nquenda Jesús, nī nquivī yā templo cáhnú, de nī nquijéhé yā stéhēn yā tūhun.

¹⁵ De nī nsáhvi inī ndá táhán yā hebreo níni jī, de nī ncāhān jī: ¿Nāsa jíní tēe yáhá cuāhā tūhun ndíchí? Chi nduú ní jíca dē escuela, ncachī jī.

¹⁶ Núcuán de nī ncāhān Jesús: Tūhun jā stéhēn nī chi nsūu tūhun máá nī cúu, chi tūhun jā ní jēhe máá Yāa jā ní ntají nduhū cúu.

¹⁷ Tú iin nchiví cúní ji sáhá ji tiñu cúní Yāa Dios, nchiví ñúcuán chi jicūhun iní ji á jondē nū Yāa Dios vāji tūhun stēhēn ni, á tūhun jā jāni iní maá nī cúu.

¹⁸ Tēe jā cāhān tūhun jāni iní maá dē, tēe ñúcuán ndúcú dē jā sáhá ñáhnú nchiví dē. De tú iin tēe ndúcú dē sáhá ñáhnú dē Yāa jā ní ntají dē, tēe ñúcuán cúu tēe ndāa, de nduú nā tūhun stáhví íyó jín dē.

¹⁹ ¿A nsúú jā ní jēhe Moisés ley yā nū nū jā squíncuu nú? De nī iin nú nduú squíncuu. Chi sa jā cúní ndá nú cahní nū nduhū, ¿de nājēhē cúu? ncachí yā.

²⁰ De nī ncāhān ndá nchiví ñúcuán: Tāchí ndóho nú. ¿Ní iin cúní cahní ndóhó?

²¹ De nī ncāhān Jesús: Nī nasāhá vāha nī iin tēe quívi nátātú, de ndivií nū nī nsāhvi iní nū nī jiní nū jā quívi nátātú nī nsāhá nī tiñu ñúcuán.

²² De Moisés nī jēhe dē ley jā cúu circuncidar nū ndá nú. De sáhá ndá nú circuncidar sūchí yí nū únā quívi jā ní ncacu ji, vísó quívi nátātú cúu. (Sochi nsúú maá Moisés ní jáquín ley ñúcuán, chi ja nī iyo nū ndācá tatá dē.)

²³ Túsaá de tú sáhá ndá nú circuncidar vísó quívi nátātú cúu, tácuá squíncuu nú ley Moisés, ¿de nūcu quítí iní ndá nú jā ní nasāhá vāha ndasí nī iin tēe quívi nátātú?

²⁴ Mā cāní ñamā iní nū jā cuāchi sáhá nī. Chi sa caní vāha iní nū síqui ndācá tiñu vāha, ncachí yā.

Jā ní ncachí Jesús ní jondē vāji yā

²⁵ Ñúcuán de sava nchiví Jerusalén nī jicā tūhún táhán ji: ¿A nsúú tēe yáhá cúu jā nanducú ndá tēe cúnáhnú jā cahní dē, á naá cúu?

²⁶ De yáhá cāhān nijin dē nū chitú, de nduú nī iin jāsí jā sáhá dē. ¿A sanaā de nī ncundaā iní ndá tēe cúnáhnú jā tēe yáhá cúu Cristo jā cáchí tutú jā quíji, á naá cúu?

²⁷ De nduú chi ja jíní ó ní nū vāji tēe yáhá. De tá quíji Cristo, chi nī iin ó mā cúní ó ní jondē quíji yā, ncachí ji.

²⁸ Ñúcuán de nī ncāhān jee Jesús jā stēhēn yā tūhun iní templo: Jíní ndá nú nduhū, de jíní nū nā ñuú vāji nī. De vísó súcuán de maá Yāa ndāa cúu jā ní ntají nduhū vāji nī, de nduú vāji nī jā cúní maá nī. De nduú jíní ndá nú nāsa Yāa cúu yā.

²⁹ De maá nī chi jíní nī yā, chi jondē nū maá yā vāji nī, de maá yā nī ntají nduhū, ncachí yā.

³⁰ Ñúcuán de nī nducú ndá dē tiin dē yā. De nī iin dē nduú ní ncúu tiin dē yā, chi ncāhā ca quenda maá quívi jā tiin dē yā.

³¹ Sochi cuāhā nchiví nī ncandíja ji yā, de nī ncāhān ji: ¿A nsúú tēe yáhá cúu Cristo, Yāa ndétu ó jā quíji? Chi cuāhā ndasí tiñu ñáhnú sáhá yā jā stēhēn yā poder yā, ncachí ji.

Jā ní ntají ndá dē policía jā tiin dē Jesús

³² De nī jiní ndá tēe fariseo jā súcuán cāhān ndá nchiví tūhun yā. De ndá máa dē jíní ndá sūtú cúnáhnú, nī ntají dē ndá policía jā jító templo, vāji dē jā tiin dē yā.

³³ De nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quívi coo nī jíní ndá nú. Ñúcuán de quínohōn nī nū Yāa nī ntají nduhū vāji nī.

³⁴ De nanducú ndá nú nduhū, sochi mā nánihin nū nduhū. Chi mā cūú cuēē nū nū cundeē nī, ncachí yā.

³⁵ Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī jicā tūhún táhán dē: ¿De ní cúu nū quíhīn tēe yáhá jā mā nánihin ó dē? ¿A quíhīn dē nū ndá táhán ó hebreo jā ní jītē nuu jā ndēē nación Grecia? ¿De á stēhēn dē tūhun nū nchiví Grecia, á naá cúu?

³⁶ ¿De nā tūhun cúu jā ní ncāhān dē jā nanducú ó dē de mā nánihin ó dē, jā mā

cúu cōhōn nūu cundeē dē? ncachī ndá dē.

Siquí ndute jā cutecū ō ní cání sáhá

³⁷ De quívi sándihí vico ñúcuán de íyó vico cáhnú cā. De quívi ñúcuán nī nacuiñi Jesús, de nī ncāhān jee yā: Tú nā-ni nchivī cúu ndasí inī ji ndácá jā váha jā sáhá nī jēhē ji, jondē tá cúu nūu yíchi ndasí jī ndute, túsaa de ná quívi ji ndahá nī de coho ji ndute, cúu jā nīhīn ji ndácá jā váha ñúcuán.

³⁸ De nchivī jā candíja jā scácu nī ji, chi inī ánō ji cundeē Espíritu Santo, de cuu yā tá cúu iin yūte jā quéne de ní cání jíca ndute. De suu cúu jā sáhá yā jā cutecū ji ní cání, tá cúu nūu cáhān tutū īī, ncachī yā.

³⁹ De súcuán nī ncāhān yā jā nchivī candíja jā scácu yā ji, nīhīn ji Espíritu Santo. Chi ncháha ca quenda maá Espíritu, chi ncháha ca ndaa Jesús quino-hōn yā nūu nduñáhnú yā.

Jā ní ncusíin inī nchivī jā síquī yā

⁴⁰ De sava ndá nchivī cuāhā, tá nī jini ji tūhun yáhá, de nī ncāhān ji: Jāndáa jā tēe yáhá cúu jā cáchī tutū jā quiji dē nacani dē tūhun Yāa Dios, ncachī ji.

⁴¹ De sava cā ji nī ncāhān: Tēe yáhá cúu Cristo, Yāa nī ntají Yāa Dios. Sochi sava cā ji nī ncāhān ji: Nduú chi nsūú Galilea quiji Cristo.

⁴² Chi cáchī tutū īī jā chíjin tatā rey David cacu Cristo, de cacu yā ñuū Belén, ñuū nūu ní ncacu maá David, ncachī ji.

⁴³ De súcuán nī ncusíin inī ndá nchivī jā síquī yā.

⁴⁴ De sava ji cúnī ji tiin ji yā jā chindasi ji yā, de nī iin ji nduú ní ntíin ji yā.

Jāá nduú ní ncándíja ndá tēe cúñáhnú

⁴⁵ Ñúcuán de ndá policía jā jíto templo, nduú ní ntíin ndá dē Jesús, de cuānohōn ndá dē nūu ndá tēe fariseo jíin

ndá sūtū cúñáhnú. De ndá tēe ñúcuán nī jíca tūhún dē policía: ¿Nūcu nduú ní nquíji ndá nú jíin dē?

⁴⁶ De nī ncāhān ndá policía: Nduú cuiti nī iin tēe cáhān váha ndasí tá cúu nūu cáhān tēe ñúcuán, ncachī dē.

⁴⁷ De nī ncāhān ndá tēe fariseo: ¿De á suni jondē ndá máá nú nī stáhvī dē, á naá cúu?

⁴⁸ Nī iin táhān nī ndá sūtū cúñáhnú jíin tēe fariseo, nduú cándíja ndá nī tūhun cáhān tēe ñúcuán, ¿de nūcu cándíja ndá máá nú?

⁴⁹ De ndá nchivī cuāhā ñúcuán jāá nduú jícuhun inī ji ley Moisés, chi tñū táhvī ji, ncachī ndá dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Nicodemo, tēe jā ní jēhēn nūu yā iin jacuāá, de suni iin tēe fariseo cúu dē:

⁵¹ Cáchī ley jā má cúu tee ó cuāchi síquī iin tēe, de tú mā cúnini ó xihna cā nāsa cáhān dē, tácuca cucáhnú inī ō nā cuāchi nī nsáhá dē, ncachī dē.

⁵² De nī ncāhān ndá dē: De ndóhó, ¿á suni jondē Galilea vāji nú jā cáhān nū jēhē tēe ñúcuán? Nanducú vii nū nūu tutū īī de cunī nū jā Galilea nduú quée cuiti nī iin tēe nácani tūhun Yāa Dios, ncachī ndá dē.

⁵³ De cuānohōn ndá dē tá vehe tá vehe dē.

Tūhun ñahan jā ní ncasíquí ndēē tāhán

8 De nī ncaa Jesús cuāhān yā yucu Olivos.

² De jā cuácunijin incā quívi, de nī nquenda tucu yā templo. De ndihi nchivī nī nquenda ji nūu yā. De nī jēcundeē yā, de nī stēhēn yā tūhun nūu ndá ji.

³ Ñúcuán de ndá tēe stēhēn ley janahán jíin ndá tēe grupo fariseo, nī nquiji ndá dē jíin iin ñahan jā ní nīhīn dē ña jā cásíquí ndēē ña. De nī jani dē ña mähñú.

⁴De nī ncāhān dē jín yā: Maestro, nī nihin ndá sá ñahan yáhá já cásiquí ndéē ña.

⁵De ley Moisés ndácu nū ō já cuāha ó yūū xīnī ndá ñahan sáhá súcuán tácu cuū ña. De maá ní, ¿nāsa cáchi ní?

⁶De súcuán nī ncāhān ndá dē já jító túnī dē yā tú cuetáhvi yā já cáhān ley ñúcuán, chi tú nduú de cáhān dē cuāchi síqui yā. De Jesús nī jiquindeyi yā, de nī ntee yā nūū ñuhún jín xīnī ndáhá yā.

⁷De já cáhān cáhān ndá dē, de nī nūcuīñi yā, de nī ncāhān yā jín dē: Tú ní iin ndá máá nú nduú nā cuāchi nú, de xihna cā ndóhó cuāha yūū xīnī ña túsaá, ncachī yā.

⁸De nī jiquindeyi tucu yā, de nī ntee tucu yā nūū ñuhún.

⁹De tá nī jini ndá dē já súcuán nī ncāhān yā, de nī jicūhun inī dē já suni íyó cuāchi dē. De tá iin tá iin dē nī nquee dē cuāhān dē, de xihna cā tēe ñáhnú cā nī nquee, de jondē nī ndihi. De nī nquendōo maá-ni cā Jesús jín ñahan já íñi ñúcuán.

¹⁰De nī nūcuīñi tucu yā, de nduú cā nī iin tēe ñúcuán ní jínī yā, chi maá-ni cā ñahan íñi. De nī ncāhān yā jín ña: ¿Ní cuāhān ndá tēe já ní ncāhān cuāchi síqui nū? ¿A nduú cā ní nénda nī iin dē já cáhān dē cuāchi síqui nū?

¹¹De nī ncāhān ña: Nduú nī iin dē, Señor. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín ña: Nī nduhū, mā cáhān nī cuāchi síqui nū. De cuáhān de mā sáhá cā nū cuāchi, ncachī yā.

Jesús cúu maá luz já stúu inī ánō nchivi

¹²De incā vuelta nī ncāhān Jesús jín nchivi: Maá nī cúu tá cúu luz já stúu inī ánō nchivi ñayiví, já sáhá nī já jícūhun inī jī síqui Yāa Dios. De nchivi já candíja nduhū, mā cācá cā jī modo nūū neē, chi sa cunevāha jī luz inī ánō jī já sáhá já cutedcū jī níí cáni.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe fariseo jín yā: Ndóhó chi cáhān nū jēhē maá nú, de nduú jétínú tūhun cáhān nū.

¹⁴De nī ncāhān yā jín ndá dē: Vísó cáhān nī jēhē maá nī, de íyó ndāa tūhun cáhān nī. Chi jínī nī ní jondē vāji nī ní jondē quihín nī. Sochi ndá ndóhó nduú jínī nū ní jondē vāji nī ní jondē quihín nī.

¹⁵Ndá ndóhó chi modo nchivi ñayiví sándaā nū síqui tūhun cáhān nī. De nduhū chi nduú sándaā mátúhún nī-nī síqui nī iin nchivi.

¹⁶De tú sáhá ndāa nī síqui jī, de ndāa sándaā nī, chi nduú sáhá mátúhún nī-nī, chi sándaā nī jondē jín maá Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū vāji nī.

¹⁷De yósó nūū tutū ley já névāha ndá nú já tú inuú cáhān ūū testigo, de cánuú cuetáhvi nú já cáhān dē, chi íyó ndāa tūhun cáhān dē.

¹⁸Túsaá de nduhū cúu iin já cáhān ndāa nī jēhē nī. De incā já cáhān ndāa jēhē nī cúu maá Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū, ncachī yā.

¹⁹De nī ncāhān ndá dē jín yā: ¿Ní cúu nūū ndéē Tatá nú túsaá? De nī ncāhān yā: Nduú jínī ndá nú ní iin cúu nduhū nī Tatá nī. De tú já jínī nū nduhū, de suni cunī nū Tatá nī nícu.

²⁰Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús já stēhēn yā inī templo nūū íyó ndá jātūn nūū sócō nchivi xūhún. De nduú ní ntfin nī iin dē yā, chi ncháha ca quenda quiví já tiin dē yā.

Jā ní ncāhān yā já má cúu quihín jī nūū cundeē yā

²¹De nī ncāhān tucu Jesús jín ndá dē: Nduhū chi quihín nī, de nanducú ndá nú nduhū, de mā nánihín nū nduhū, chi quendōo cuāchi nú síqui nū tá cuū nū. De já ñúcuán mā cúu cuēē nū nūū quihín nī, ncachī yā.

²²Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncāhān dē jín táhān dē: ¿A cahni tēe yáhá maá

dē, de á suu ñúcuán cúu jā cāhān dē jā má cúu cōhōn nū quhīn dē, á naá cúu? ncachī ndá dē.

²³ De nī ncāhān yā: Ndá máá nú chi ñayiví yáhá vāji nú, sochi nduhū chi jondē andiví vāji nī. Ndá máá nú cúu nchiví ñayiví yáhá, de nduhū chi nsūu tēe ñayiví yáhá cúu nī.

²⁴ Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā quendōo cuāchi nú siquī nū tá cuū nū. Chi tú mā cándíja nú jā máá nī cúu Cristo, de quendōo ndija cuāchi nú siquī nū tá cuū nū, ncachī yā.

²⁵ De nī jicā tūhun ndá dē yā: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? De nī ncāhān yā: Ja nī ncachī ni nūu nū jondē jā xīhna ñúhún ní iin cúu nī.

²⁶ De íyó cuāhā cā tūhun jā cuu cāhān ni jín nū de sáhā ndāā ni siquī nū. Sochi mā cāhān ni, chi inī ñayiví yáhá cāhān ni maá-ni tūhun jā ní jini nī nī ncāhān Yāā nī ntají nduhū vāji nī. De maá-ni tūhun ndāā cāhān yā, ncachī yā.

²⁷ De nduú ní jícūhun inī ndá dē jā cāhān yā tūhun Tatá yā andiví.

²⁸ Jā ñúcuán nī ncāhān cā yā: Tá nī nchāha jā ní jata caa ndá nú nduhū, Yāā nī nduu tēe, yicā cruz, ñúcuán de cuni nū ní iin cúu nī. De cuni nū jāá nduú nā cuá sáhā nī jā cūni maá nī, chi cāhān ni maá-ni tūhun jā ní stēhēn Tatá nī nūu nī.

²⁹ Chi maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, íyó yā jín nī. De nduú sndóo mátúhún yā nduhū, chi níní sáhā nī tiñu jā jétahān inī maá yā, ncachī yā.

³⁰ De jā ní ncāhān yā tūhun yáhá, de cuāhā nchiví nī ncandíja ji yā.

Siquí ní-ni nchiví cúu sēhe Yāā Dios jín sēhe tächí cūnáhnú

³¹ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín ndá táhān yā hebreo jā ní ncandíja ji yā: De tú cuiñi ñihin nú jín tūhun stēhēn ni nūu nū, de cuu ndija nú nchiví scuáha jín nī.

³² De jícūhun inī nū tūhun ndāā, de tūhun ndāā sáhá jā nduu libre nū nūu maá jā yíhí nú ndahá.

³³ De nī ncāhān ndá ji jín yā: Nduú yíhí cuiti ni ndahá ni iin, chi tatā Abraham cúu ndá nī. ¿De nūcu cāhān nū jā nduu libre ni túsaá?

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān ni jín ndá nú jā ndācā nchiví jā sáhá cuāchi, nduú íyó libre ji, chi yíhí ji chijin cuāchi jā sátfínú cāhá ji nūu.

³⁵ De nchiví jā sátfínú cāhá, chi nduú cúu ji iin táhān nchiví vehe nūu sátfínú ji. Sochi iin sēhe chi sa cúu ndija ji táhān nchiví vehe ji.

³⁶ Túsaá de maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios, tú sáhā nī jā má sátfínú cāhá nū cā nūu cuāchi, túsaá de nduu libre ndija ndá nú, de cuu nú sēhe yā.

³⁷ De jín nī jā tatā Abraham cúu ndá nú, de vísó súcuán de cūni ndá nú cahnī nū nduhū, chi nduú jétáhví nú tūhun cāhān ni.

³⁸ Nduhū chi cāhān ni tūhun jā ní stēhēn Tatá nī nūu nī. De ndá ndóhó chi sáhá nú tiñu jā ní ncāhān tatá ndá máá nú, tächí cūnáhnú, ncachī yā.

³⁹ De nī ncāhān ndá ji: Tatā Abraham cúu ndá nī. De nī ncāhān Jesús: Tú jā cándíja ndá nú tá cúu nūu ní ncandíja Abraham, tácuu cuu ndija nú tatā dē, ñúcuán de tiñu váha jā ní nsáhá dē suni sáhá ndá máá nú nīcu.

⁴⁰ De mitan chi cūni ndá nú cahnī nū nduhū, vísó nī ncāhān ni jín nū ndācā tūhun ndāā jā ní stēhēn Tatá nī nūu nī. De Abraham chi nduú ní nsáhá cuiti dē tá sáhá ndá máá nú.

⁴¹ Chi inuú-ni sáhá ndá nú tá sáhá maá tatá nú, ncachī yā. Ñúcuán de nī ncāhān ndá ji: Ndá máá nī chi nduú cúu nī sēhe ndáhví jāá nduú tatá. Chi íyó iin-ni tatá nī, de Yāā Dios cúu yā.

⁴² Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tú Yāā Dios cúu ndija tatá nú, de coo manī nū jín nī nīcu. Chi jondē nūu Yāā Dios nī

nquee nī vāji nī. De nduú vāji nī jā cúnī maá nī, chi maá yā nī ntají nduhū.

⁴³ ¿De nājēhē cúu jāá nduú jícūhun inī ndá nú tūhun cáhān ni túsaá? Suu sīquī jāá nduú cúnī nū chuhun inī nū tūhun cáhān ni.

⁴⁴ Ndá máá nú chi tatá nú cúu tāchī cúnáhnú. De cúnī ndá nú sáhá nú tiñu jā cúnī tatá nú núcuán. Maá tāchī cúnáhnú nī jahñi ndiyi jondē jā xíhna ñúhún. De nduú cuiti nā tūhun ndāā íñi jín, de nduú cuiti nā tūhun ndāā cáhān. De cáhān tāchī cúnáhnú tūhun stáhvī sīquī jā súcuán cáá maá. Chi maá tāchī cúu jā ndíso tūhun stáhvī, de nī squíjéhé ndihi tūhun stáhvī.

⁴⁵ Sochi nduhū chi cáhān ni tūhun ndāā, de jā ñúcuán cúu jāá nduú cándíja ndá nú nduhū.

⁴⁶ De ni iin nú mā níhñi nū cuāchi sīquī ni, chi nduú cuiti nā cuāchi nī. De maá-ni tūhun ndāā cáhān ni, ¿de nūcu nduú cándíja ndá nú nduhū?

⁴⁷ Ndá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, chi chúhun inī ji tūhun Yāā Dios. De ndá ndóhó chi nduú cúu nú sēhe Yāā Dios, de jā ñúcuán nduú cúnī nū chuhun inī nū, ncachī yā jín ndá dē.

Iyó Jesús jondē ncháha ca coo Abraham

⁴⁸ Ñúcuán de nī ncāhān ndá táhān yā hebreo: Ndāā cáhān ndá nī jā cáneē nū tá cúu nchivī Samaría, de ndóho nú tāchī.

⁴⁹ De nī ncāhān Jesús: Nduú ndóho nī tāchī, chi íyó yíñúhún nī nūū Tatá nī. De ndá ndóhó chi nduú íyó yíñúhún nú nūū ni.

⁵⁰ Nduhū chi nduú ndúcú nī jā cuñáhnú nī. Iyó iin jā sáhá jā cúnáhnú nī, de maá yā sándaā sīquī tūhun cáhān ndá nú.

⁵¹ Jāndāā cáhān ni jín nú, tú ní nchivī squíncuu tūhun cáhān ni, de mā cúu cuiti ji, ncachī yā.

⁵² De ndá tēe hebreo nduú ní jícūhun inī dē, de nī ncāhān dē: Mitān de nī ncucáhnú inī ndá nī jā ndóho ndija nú tāchī. Chi Abraham jín ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, nī jihī ndá dē. De ndóhó chi cáhān nū, tú ní iin squíncuu tūhun cáhān nū, de mā cúu cuiti ji, cáchi nū.

⁵³ ¿De á cúnáhnú cā maá nú nsúú cā tatá ō Abraham, á naá cúu? Chi nī jihī dē, de suni nī jihī ndá tēe nī nacani tūhun yā. ¿De ní iin cā sáhá nú maá nú túsaá? ncachī ndá dē.

⁵⁴ De nī ncāhān Jesús: Tú nduhū sáñáhnú nī maá nī, de nduú níhñi tiñú. Maá Tatá nī cúu jā sáñáhnú nduhū. De cáhān ndá nú jā maá yā cúu Yāā Dios maá nú.

⁵⁵ De vísō súcuán de nduú jínī nū nāsa Yāā cúu yā. De nduhū chi jínī ni yā. De tú cáhān ni jāá nduú jínī ni yā, de cuu nī tēe stáhvī tá cúu ndá máá nú. De nduú chi jínī ndija nī yā, de squíncuu nī tūhun cáhān yā.

⁵⁶ De tatá ō Abraham nī ncusiī inī dē jā cunī dē quivī quenda nī. De ja nī jini dē, de nī jini nī jā ní ncusiī ndasí inī dē, ncachī yā.

⁵⁷ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo jín yā: Va ncháha ca coo nú ūū xico ūxi cuiyā, ¿de nāsa cúu jā cáhān nū jā ní jini nū nūū Abraham? ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jín ndá nú jā jondē ncháha ca cacu Abraham de ja íyó nī, ncachī yā.

⁵⁹ Ñúcuán de nī nquehen ndá dē yūū jā cuāha dē yā. Sochi nī nquee yuhū yā-ni, nī ncháha yā māhñú ndá dē, de nī nquee yā inī templo cuāhān yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī ncacu cuáá

9 De jā jica Jesús cuāhān yā, de nī jini yā nūū iin tēe nī ncacu cuáá.

² De ndá tēe scuáha jín yā nī jicā tūhún dē yā: Maestro, ¿nūcu nī ncacu

cuáá tēe yáhá? ¿A cuāchi tatá dē naná dē cúu, á cuāchi maá dē cúu?

³ De nī ncāhān Jesús: Nsūú cuāchi maá dē, nī nsūú cuāchi tatá dē naná dē cúu jā ní ncacu dē súcuan, chí sa nī ncacu dē súcuan tácu cunī nchivī tiñu ñáhnú jā sáhá Yāa Dios jín dē.

⁴ Juni cúu inī ñayiví tá nūú cúu nduú, de cánuú sáhá nī tiñu Yāa jā ní ntají nduhū. Chí quiji tiempo jā cuu tá nūú cúu jacuáa, jáa nduú cá nā tiñu cuu sáhá nī iin.

⁵ Juni ndéē nī inī ñayiví, de cúu nī luz jā cútūu inī ánó nchivī ñayiví, tácu jicūhun inī jī siquí Yāa Dios, ncachī yā.

⁶ De tá nī ncuu nī ncāhān yā súcuan, de nī jati yā ntesí yā nūú ñūhún, de nī nsáhá yā ndēhyū jín ntesí yā, de nī ntee yā siquí tñūú tēe cuáá.

⁷ De nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán nūú pila Siloé de naquete nú tñūú nú, ncachī yā. De tūhun Siloé cáhān: Ndute jā ní scáca ndá dē nī nquenda. Nūcuán de cuāhān dē, de nī naquete dē tñūú dē, de nī ndunijin-ni, de cuānohōn dē.

⁸ Nūcuán de ndá nchivī ndéē ñatin jín dē, jín ndá nchivī jā ní jinī jā ní ncuu dē tēe cuáá, nī jicā tūhún táhán jī: ¿A nsūú tēe yáhá cúu jā jicān caridad jā ndéē yáhá?

⁹ De sava jī nī ncāhān: Suu dē cúu. De sava cá jī nī ncāhān: Nsūú dē cúu, sochi súcuan cáá dē. De maá dē chí nī ncāhān dē: Suu nī cúu.

¹⁰ Nūcuán de nī jicā tūhún ndá jī: ¿De nāsa cúu jā ní nune tñūú nú túsaá?

¹¹ De nī ncāhān dē: Tēe nání Jesús nī nsáhá dē ndēhyū, de nī ntee dē tñūú nī, de nī ncāhān dē jín nī: Cuáhán nūú pila Siloé de naquete nú tñūú nú. De nī jēhēn nī, de nī naquete nī, de nī nune-ni tñūú nī, ncachī dē.

¹² Nūcuán de nī jicā tūhún jī dē: ¿Ní cúu nūú íyó tēe nūcuán? ncachī jī. Nduú jíní nī, ncachī dē.

Jā ní stíchi ndá tēe fariseo tēe nī ncacu cuáá

¹³ Nūcuán de nī jēsíaha ndá jī tēe nī ncacu cuáá nūú ndá tēe fariseo.

¹⁴ De quiví nátātú cúu jā ní nsáhá Jesús ndēhyū jā ní nacune yā tñūú dē.

¹⁵ De ndá tēe fariseo nī jicā tūhún tucu dē nāsa nī nune tñūú dē. De nī ncāhān dē: Nī ntee dē ndēhyū siquí tñūú sá, de nī naquete sá, de nī ndunijin-ni tñūú sá, ncachī dē.

¹⁶ Nūcuán de nī ncāhān sava tēe fariseo: Tēe nūcuán chí nsūú jondē nūú Yāa Dios vāji dē, chí nduú née iī dē quiví nátātú. Sochi sava cá dē nī ncāhān: ¿Nāsa cuu sáhá tēe nūcuán ndá tiñu ñáhnú de tú tēe íyó cuāchi cúu dē? De nī ncusín inī ndá dē siquí yā.

¹⁷ De nī jicā tūhún tucu ndá dē tēe nī ncacu cuáá: Ndóhó, ¿nāsa cáhān nū siquí tēe jā ní nacune tñūú nú túsaá? De maá dē nī ncāhān dē: Iin tēe nācani tūhun Yāa Dios cúu dē, ncachī dē.

¹⁸ Sochi ndá tēe hebreo nūcuán nduú ní ncándíja dē jā ní íyo cuáá tēe nūcuán de nī ndunijin tñūú dē. De nī ncana ndá dē tatá naná tēe cuáá.

¹⁹ De nī jicā tūhún ndá dē: ¿A yáhá cúu sēhe nú jā ní ncacu cuáá cáchī nū? ¿Túsaá de nāsa nī ndunijin tñūú dē mitan?

²⁰ De nī ncāhān tatá dē jín naná dē: Suu sēhe nī cúu tēe yáhá jā ní ncacu cuáá.

²¹ Sochi nduú jíní nī nāsa nī ndunijin tñūú dē mitan, de nī nduú jíní nī ní tēe nī nacune tñūú dē. Cātūhún ndá nú maá dē, chí ja ñáhnú dē, de ná cáchī maá dē.

²² Súcuan nī ncāhān tatá dē jín naná dē, chí yúhú dē ndéhé dē ndá táhán dē tēe hebreo. Chí ja nī nsáhá ndāa ndá tēe nūcuán jā tú ní iin nchivī cachī jī jā Jesús cúu Cristo, Yāa nī ntají Yāa Dios, de tavā dē jī jā má cūú cá quiví jī inī vehe iī sinagoga.

²³ Jā ñúcuán nī ncāhān tatá dē jín náná dē: Cātuhún ndá nú maá dē, chi ja ñáhnú dē.

²⁴ Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncana tucu dē tēe nī iyo cuáá. De nī ncāhān dē jín: Cachī cājí nú nū nī jā cunī jínú Yāā Dios. Chi jíní ndá nī jā tēe íyó cuāchi cúu tēe nī nacune tinúú nú.

²⁵ Ñúcuán de nī ncāhān dē: Nduú jíní sá tú íyó cuāchi dē, á naá cúu. De íyó iin jā jíní sá, cúu jā tēe cuáá nī ncuu sá, de mitan chi nī ndunijín tinúú sá, ncachī dē.

²⁶ De nī jicā tühún tucu ndá dē: ¿Nāsa nī nsāhá dē jíní nú? ¿Nāsa nī nacune dē tinúú nú túsaá?

²⁷ De nī ncāhān dē: Ja nī ncachī tühun sá nū ndá ní, de nduú cúní nī cuetáhví ní. ¿De nūcu cúní ndá ní jā cachī tucu sá nū nī? ¿De á suni cúní ndá ní candíja ní dē, á naá cúu?

²⁸ Ñúcuán de nī ncāhān nēhén ndá jín dē, sá de nī ncāhān cā: Maá nú chi cándíja nú tēe ñúcuán, sochi ndá máá nī chi cándíja nī Moisés.

²⁹ De jíní ndá nī jā ní ncāhān Yāā Dios jín Moisés. Sochi tēe ñúcuán, nī nduú jíní nī ní jondē vāji dē.

³⁰ De nī ncāhān tēe nī iyo cuáá: Sáhvi iní sá jā cáhān ndá ní jāá nduú jíní ní jā vāji dē nū Yāā Dios, vísó nī nacune dē tinúú sá.

³¹ De jíní ō jā Yāā Dios nduú níni yā jā jícān táhví nchiví íyó cuāchi. Chi níni yā jā cáhān ndá máá-nī nchiví jā chíñúhún nū yā de sáhá ji jā cúní yā.

³² De níí tiempo vāji ó, de nduú ní jíní cuiti ō jā nácune iin tēe tinúú incā tēe nī ncacu cuáá.

³³ De tú nsúú jondē nū Yāā Dios vāji tēe ñúcuán, de mā cūú cuiti sáhá dē iin tiñu súcuán, ncachī dē.

³⁴ De nī ncāhān ndá tēe hebreo: Ndóhó chi íyó ndasí cuāchi nú jondē quívi nī ncacu nú, ¿de á maá nú stēhēn nū nī, á

naá cúu? ncachī dē. De nī ntavā ndá dē tēe ñúcuán yātā vehe īi sinagoga.

Siqui nchiví jā íyó cuáá ánō

³⁵ De nī nīhīn Jesús tühun jā ní ntavā ndá dē tēe ñúcuán. De nī naquetáhān yā jín dē, de nī ncāhān yā: ¿A cándíja nú Sēhe Yāā Dios?

³⁶ De nī ncāhān dē: Señor, ¿ní iin cúu yā tácuca candíja sá yā?

³⁷ De nī ncāhān Jesús: Ja nī jíní nū nū yā, de suu cúu nduhū jā cáhān nī jíní nú, ncachī yā.

³⁸ Ñúcuán de nī jēcuiñī jítí dē nū yā, de nī ncāhān dē: Cándíja sá jā maá ní cúu Jētohō sá.

³⁹ De nī ncāhān Jesús: Vāji nī iní ñayiví yáhá jā sáhá ndāā nī siqui nchiví. Chi nchiví íyó cuáá ánō, ndunijín iní ánō ji jā jícūhun iní ji siqui nī. De nchiví jā jání iní ji jā jícūhun iní ji, sochi nduú, chi sa nducuáá ánō ji, ncachī yā.

⁴⁰ De sava tēe fariseo jā íñí jíní yā, tá nī jíní dē tühun yáhá, de nī ncāhān ndá dē: ¿De á jání iní nū jā suni tēe nduú jícūhun iní cúu ndá máá nī túsaá?

⁴¹ De nī ncāhān Jesús: Tú jā cúu ndá nú tēe nduú jícūhun iní, de mā cōó cuāchi nú. De siqui jā ní ncāhān ndá nū jā jícūhun iní nū, sochi nduú jétáhví nú, jā ñúcuán cúu jā cundeē cuāchi nú siqui nū, ncachī yā.

Tühun yátá siqui ticāchí

10 De nī ncāhān cā yā: Jāndāā cáhān nī jíní ndá nú, tá yíhí ndá ticāchí iní corral jā névaha cáhnú nchiví, de tú iin tēe nduú quívi dē ichi viéhé corral, chi sa incā lado corral cáa dē quívi dē, tēe ñúcuán cúu jācuíhná, chi vāji jā sacuíhná.

² Sochi tēe quívi ichi viéhé, tēe ñúcuán cúu pastor jā jító ticāchí.

³ De tēe jító viéhé, nácune dē jā quívi tēe ñúcuán. De ticāchí dē nácuní tī tāchí

dē. De cána dē síví ticāchí maá dē, de távā dē tí.

⁴De tá nī ntavā dē ndihí ticāchí maá dē, de yósō nūú dē nūú tí cuāhān dē. De ndá ticāchí chí níquín tí dē, chí nácuní tí tǎchí dē.

⁵De mā cúniquín tí yātā incā tēe, chí sa cunu tí cuní tí dē, chí nácuní tí jāá nsūú jētohō tí cúu.

⁶Tūhun yátá yáhá nī ncāhān Jesús jíín nchiví, de nduú ní jícūhun iní jī nā tūhun cúu jā ní ncāhān yā.

Jesús cúu maá pastor vāha

⁷Núcuán de nī ncāhān cā Jesús jíín nchiví: Jāndāā cáhān nī jíín ndá nú: Maá nī cúu tá cúu viéhé corral nūú quívi ndá nchiví jā cúu tá cúu ticāchí nī.

⁸Ndācá tēe jāá nduú ní ntájí Yāā Dios, jā ní nquiji ndá dē jondē ncháha ca quenda nī, cúu ndá dē tá cúu jācuíhná, chí nduú ní stéhēn dē tūhun ndāā. De nchiví jā cúu tá cúu ticāchí nī, nduú ní jētáhví jī ndá dē.

⁹Maá nī cúu tá cúu viéhé. De nchiví jā jíín maá nī quívi jī, scácu nī jī. De cúu jī tá cúu ticāchí jā ndívi ndá tí nūú yíhí vāha tí, de quée tucu tí nūú caji vāha tí.

¹⁰Tēe cuíhná chí maá-ní jā vají dē jā sacuíhná dē ticāchí, de cahni dē, de snāā dē tí. De nduhū chí vají nī tácuā cutecū nchiví cúu tá cúu ticāchí nī, de jondē ndetū ndasí coo jī níí cání.

¹¹Maá nī cúu maá pastor vāha. De pastor vāha chí jíto vāha dē ticāchí dē, vísō jondē cuū dē jā jéhē tí.

¹²Sochi iin tēe jā quéhen yāhvi, nsūú pastor tí cúu dē, chí nsūú ticāchí maá dē cúu tí. De tú jíni dē jā vají yíhí, de sndóo dē ticāchí, de jínu dē cuāhān dē. De yíhí chí tíin tí ticāchí, de sáhá tí jā jíte nuu ticāchí.

¹³De tēe quéhen yāhvi chí jínu dē cuāhān dē síquí jā ticāchí tátū cúu jā jíto dē, de jā núcuán nduú cundáhví iní dē tí.

¹⁴Maá nī cúu maá pastor vāha. De jíni nī ndācá nchiví jā cúu tá cúu ticāchí nī, de ndá máá jī jíni jī nduhū.

¹⁵De yáhá cúu tá cúu jā Tatá nī jíni yā nduhū, de maá nī jíni nī Tatá nī. De cuū nī jā síquí nchiví cúu ticāchí nī.

¹⁶De suni íyó cā nchiví cúu ticāchí nī, de sín sín nchiví cúu ndá jī. De cánuú jā suni quícuēca nī ndá nchiví núcuán. De cuetáhví jī tūhun jā cáhān nī. De cundēē cāhnú-ní ndihí nchiví cándíja, de coo iin-ní pastor jī.

¹⁷De Tatá nī mānī ndasí yā jíin nī síquí jā jéhe nī maá nī jā cuū nī jā jéhē nchiví, de natecū tucu nī.

¹⁸Ní iin mā cuū cahni nduhū, chí maá nī cúu jā jéhe tūhun jā cuū nī. Jā cáchí maá nī de cuū nī, de jā cáchí maá nī de natecū nī, chí súcuán íyó poder nī. Súcuán nī ncāhān Tatá nī jā sáhá nī, ncachí yā.

¹⁹De jā ní jini ndá táhán yā hebreo tūhun yáhá, de nī ncusín tucu iní jī.

²⁰De cuāhā jī nī ncāhān: ¿Nūcu níni ndá nú tūhun jā cáhān dē? Chí ndóho dē tǎchí, de nī ntíví xíní dē.

²¹Sochi sava gā jī nī ncāhān: Nsūú súcuán cáhān tēe ndóho tǎchí, tá cúu nūú cáhān tēe yáhá. De iin tēe ndóho tǎchí, ¿á cuu nacune dē tinūú tēe cuáá? ncachí ndá jī.

Jā ní ncuyichí iní ndá jī Jesús

²²De tiempo vījin cúu, de ciudad Jerusalén násāhá ndá nchiví vico jā núcūhun iní jī quívi jā ní ncuhíi templo cāhnú.

²³De jíca nuu Jesús iní templo, iní corredor jā nání Salomón.

²⁴De ndá táhán yā hebreo nī ncutútú jī nūú yā, de nī ncāhān jī: ¿Nāsaa cā quívi sáhá nú jā má cúcāhnú iní ndá nī? Chí tú maá nú cúu Cristo, de cachí cǎjí nú nūú ndá nī.

²⁵De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachí tūhun nī nūú ndá nú, de nduú ní

ncándíja nú. Ndācá tiñu jā ní ntetĩnú Tatá nī nduhū jā sáhá nī, ñúcuán cúu jā stéhēn cājí jā maá yā nī ntají nduhū.

²⁶ De nduú cándíja ndá nú, chí nsúú ticāchí nī cúu nú, tá cúu nūú ní ncāhān nī jín nī.

²⁷ Ndá nchiví jā cúu ticāchí nī, chí ná-cuní jī jā maá nī cúu jā cáhān jín jī. De jín nī jī, de níquín ndá jī nduhū.

²⁸ De cutecū jī ní cání sáhá nī, de mā tánú táhvi cuití jī. De nī iin mā cúu nacandeē jī iní ndahá nī.

²⁹ Maá Tatá nī nī squívī yā jī ndahá nī. De cúñáhnú cā maá yā nsúú cā ndācā cā. De nī iin mā cúu nacandeē jī iní ndahá yā.

³⁰ Maá nī jín Tatá nī, chí iin-nī cúu nī, ncachí yā.

³¹ Ñúcuán de ndá táhān yā hebreo nī nquehen tucu dē yūú jā cuāha dē yā.

³² De nī ncāhān yā jín dē: Nī stéhēn nī cuāhā tiñu váha nūú nū jā ní nsáhá nī jín poder Tatá nī. ¿De á síquī jā ní nsáhá nī ndá tiñu váha cúu jā cuāha nú yūú nduhū, á naá cúu? ncachí yā.

³³ De nī ncāhān ndá dē: Nsúú síquī jā ní nsáhá nú tiñu váha cúu jā cuāha nī yūú ndóhó, chí síquī jā cáhān nū tūhun nāvāha jā quití iní Yāā Dios, chí cáchī nū jā inuú cúu nú jín Yāā Dios. Chí tēe-nī cúu nú, de sáhá nú jā inuú cúu nú jín Yāā Dios, ncachí ndá dē.

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Yósō nūú tutū ley jā névāha ndá nú jā ní ncāhān Yāā Dios: Tá cúu yāā cúu ndá nchiví cándíja, cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

³⁵ De jíní ō jā má cúu cáhān ō jāá nduú cáhān ndāā tutū īī. Chí nī ncāhān yā jā ndá nchiví jā ní ncandíja tūhun yā, cúu jī tá cúu yāā. De víhí cā cúu nduhū.

³⁶ ¿Túsaá de nūcu cáhān ndá nú jā tūhun nāvāha cúu jā ní ncāhān nī jā Sēhe Yāā Dios cúu nī? Chí maá Yāā Dios nī jani yā nduhū síquī tiñu īī, de nī ntají yā nduhū vājī nī iní ñayiví.

³⁷ Tú nduú sáhá nī tiñu sáhá Tatá nī, túsaá de mā cándíja ndá nú nduhū.

³⁸ Sochí tú sáhá nī, de vísō nduú cándíja nú nduhū, de cándíja nú síquī ndá tiñu sáhá nī. De súcuán de cucáhnú iní nū jā iin-nī cúu Tatá nī jín nī, de iin-nī cúu nī jín Tatá nī, ncachí yā.

³⁹ Ñúcuán de ndúcú tucu ndá dē tiin dē yā. Sochí nī ndoñúhún yā-nī nūú ndá dē cuāhān yā.

⁴⁰ De cuānohōn yā yūte Jordán ichi nūú quéndā ncandī, nūú ní iyo Juan nī scuéndutē dē. De nī ndēē yā ñúcuán.

⁴¹ De nī nquenda cuāhā nchiví nūú yā, de nī ncāhān ndá jī jín táhān jī: Ndāā chí vísō nduú ní nsáhá Juan nī iin tiñu ñáhnú, de nī ncundaā ndihi tūhun jā ní ncāhān dē síquī nāsa sáhá tēe yáhá, ncachí jī.

⁴² De cuāhā nchiví ñúcuán nī ncandíja jī yā.

Jā ní jihī Lázaro

11 De nī iyo iin tēe cúhū, nání dē Lázaro. De maá dē jín cuāha dē María jín Marta, cúu ndá dē nchiví nūú Betania.

² De María jā cúu cuāha Lázaro, suu ña cúu jā ní nchihī aceite perfume jēhē Jētohō ō, de nī nasíchī ña jín ixi xínī ña.

³ De ndúú cuāha dē ñúcuán nī ntetĩnú ña tūhun cuāhān nūú Jesús: Señor, tēe jā mānī ní jín, cúhū dē, cáchī ña, ncachí mozo.

⁴ De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncāhān yā: Cuēhē yáhá chí nsúú cuēhē jā cuú dē cúu. Chí sa sáhá Yāā Dios jā cuní nchiví nāsa cúñáhnú yā. Chí nduhū, Sēhe Yāā Dios, jín cuēhē yáhá de stéhēn nī jā suni cúñáhnú maá nī, ncachí yā.

⁵ De mānī Jesús jín Marta jín cúhū ña jín Lázaro.

⁶ De vísō súcuán de tá nī nihīn yā tūhun jā cúhū dē, de nī nquendōo yā ūú cā quívī nūú ndēē yā.

⁷Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Ná cóhōn quínōhōn ō región Judea.

⁸De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: Maestro, cáta ñatin-ni quívi cúu jā ndúcú ndá táhān ó hebreo cuāha dē yūū ní. ¿De á cúnī ní quihīn tucu ní ñúcuán, á naá cúu? ncachī dē.

⁹De nī ncāhān Jesús: Mā cúu cahni nchivi nduhū de tú ncháha ca quenda maá quívi cuū nī. Chi jā íyó ní ñayívi yáhá cúu tá cúu jā íyó ūxi ūū hora iin nduú. De jā sáhá nī jā cúnī Yāa Dios, de súcuán cúu nī tá cúu tēe jā jíca nduú, de nduú scáchihi dē jēhē dē, chi nijin nūū dē ñayívi yáhá.

¹⁰Sochi tēe jāá nduú sáhá jā cúnī Yāa Dios, chi modo jā jíca dē jacuāā, de modo jā scáchihi dē jēhē dē, chi nduú cútūū inī áno dē, ncachī yā.

¹¹Ñúcuán de nī ncāhān tucu yā: Amigo ō Lázaro quíxin dē, de quihīn ni jā sndóto nī dē, ncachī yā.

¹²Ñúcuán de ndá tēe scuáha nī ncāhān dē: Señor, tú quíxin dē de jíinī ō jā ndu-vāha dē.

¹³Sochi Jesús chi súcuán nī ncāhān yā jā ní jihī dē. De jáni inī ndá tēe scuáha jā quíxin ndija dē.

¹⁴Ñúcuán de nī ncāhān cājí yā: Ja nī jihī Lázaro.

¹⁵De cúsi inī nī jāá nduú ní íyo nī ñúcuán, tácuā vāha cā candíja ndá nú tá cunī nū tiñu ñáhnú jā sáhá nī. Túsaá de ná cóhōn nūū ndiyi ñúcuán, ncachī yā.

¹⁶Ñúcuán de Tomás, tēe cúu cuátī, nī ncāhān dē jíin ndá táhān dē jā scuáha jíin yā: Suni ná cóhōn tácuā cuū ō jíin yā, ncachī dē.

Jesús cúu jā sáhá jā natecū de cutecū níí cání

¹⁷De tá nī nquenda Jesús, de jíinī yā ja nī ncuu cūmī quívi jā ní ncuyuhū Lázaro.

¹⁸De ñatin-ni íyó ñuū Betania jíin ñuū Jerusalén, chi tá ūū kilómetro yósává.

¹⁹De Marta jíin María, nī nquenda cuāhā táhān ña hebreo jā cáhān ji tūhun ndeé inī jíin ña jā ní jihī cuāha ña.

²⁰De tá nī nihīn Marta tūhun jā vāji Jesús, de nī nquee ña cuātahān ña yā. De María chi nī ndōo ña vehe.

²¹De nī ncāhān Marta jíin Jesús: Señor, tú ní íyo ní yáhá, de mā cúu cuāha sá nícu.

²²De vísō súcuán de jíinī sá jā ndācá jā cācān ní nūū Yāa Dios, de sáhá yā, ncachī ña.

²³De nī ncāhān Jesús jíin ña: Natecū cuāha nú, ncachī yā.

²⁴De nī ncāhān Marta: Jíinī sá jā natecū dē quívi jā natecū ndācá ndiyi jondē quívi jinu ñayívi.

²⁵De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu Yāa jā sáhá jā natecū nchivi jíin jā cutecū ji níí cání. Nchivi cándíja jā scácu nī ji, vísō ná cúu ji, de natecū ji.

²⁶De nchivi jā técu de candíja ji nduhū, cutecū ji níí cání andiví. ¿A cándíja nú tūhun yáhá? ncachī yā.

²⁷De nī ncāhān ña: Señor, cándíja sá jā maá ní cúu Cristo Sēhe Yāa Dios, jā cáchī tutū jā quiji inī ñayívi, ncachī ña.

Jā ní jacu Jesús nūū yíyuhū Lázaro

²⁸De tá nī ncāhān ña súcuán, de cuāhān ña-ni, cuācana yuhū ña cūhū ña María: Maá Maestro nī nquenda yā, de cána yā ndóhó, ncachī ña.

²⁹De jā ní jini María tūhun yáhá, de ñamā nī nacuiñi ña, de cuāhān ña nūū yā.

³⁰De ncháha ca quívi Jesús ñuū, chi nī nquendōo yā nūū ní jētahān Marta yā.

³¹De nchivi hebreo jā ndēē inī vehe jíin María jā cáhān ji tūhun ndeé inī jíin ña, nī jini ji jā ñamā nī nacuiñi ña cuāhān ña. De nī jēcuniquin ndá ji ña, chi jáni inī ji jā cuāhān ña cuacu ña jondē nūū yíyuhū ndiyi.

³²Ñúcuán de nī nquenda María nūū íyó Jesús, de nī jēcuiñi jítí ña nūū jēhē

yā, de nī ncāhān ña: Señor, tú ní ndéé ní yáhá, de mā cúu cuāha sá nícu, ncachī ña.

³³ De nī jini Jesús jā jácú ña jíin jā jácú ndá nchivī jā vají jíin ña. De nī ncu-cuéca ndasí ini yā, de nī ntahúhvi ini yā jā cundáhvi ini yā ji.

³⁴ De nī jicā tühún yā ña: ¿Ní cúu nūu ní nchiyuhū ndá nú dē? De nī ncāhān ña jíin yā: Ná cōhōn de cuni ní, Señor, ncachī ña.

³⁵ De nī jacu Jesús.

³⁶ Ñúcuán de nī ncāhān ndá nchivī hebreo jíin táhán ji: Cündehé nācā māni ndasí nī iyo dē jíin ndiyi ñúcuán.

³⁷ De sava ji chi nī ncāhān ji: Tēe yáhá jā ní nacune dē tinūú tēe cuáá, ¿a mā cúu sáhá dē jā má cúu Lázaro nícu? ncachī ji.

Jā ní nastécū yā Lázaro

³⁸ De nī ntahúhvi ndasí tucu ini Jesús, de nī nquenda yā nūu yíyuhū ndiyi. De iin yavi cava cúu, de yúyavi ñúcuán ndasí iin yūu.

³⁹ De nī ncāhān yā: Sáhá jíyo ndá nú yūu jíinā, ncachī yā. De Marta, cuāha ndiyi ñúcuán, nī ncāhān ña: Señor, ja jéhēn xicō dē, chi ja nī ncuu cūmī quívi yíyuhū dē.

⁴⁰ De nī ncāhān Jesús jíin ña: ¿A nsūú ja nī ncāhān nī jíin nú jā tú candíja nú de cuni nū jā cúnáhnú ndasí Yāa Dios jíin poder yā? ncachī yā.

⁴¹ Ñúcuán de nī nsáhá jíyo ndá dē yūu jā ndasí yúyavi ndiyi. De nī nūcündehé-ni Jesús ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ná cútahvi sá nūu ní jā sáhá ní jā jícān sá.

⁴² De jíin sá jā níní sáhá ní jā jícān sá. De jā quendōo vāha nchivī íñí yáhá cúu jā súcuan cáhān sá, tácuca ná cándíja ji jā maá ní nī ntají sáan.

⁴³ De tá nī ncāhān yā súcuan, de nī ncāhān jee yā: Lázaro, quee quiji nú, ncachī yā.

⁴⁴ De nī nquee-ni tēe jā ní jíhi, de ñúsúcún ndahá dē sihin dē jíin tira sahma. De nūu dē ñúsúcún iin sahma. De nī ncāhān Jesús jíin ndá nchivī: Nandají ndá nú sahma ñúsúcún dē, tácuca cuu caca dē, ncachī yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tühun jā cahni dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Ñúcuán de cuāhā nchivī hebreo jā ní nquenda nūu María, nī ncandíja ji Jesús, chi nī jini ji tiñu jā ní nsáhá yā.

⁴⁶ Sochi sava ji cuāhān ji nūu ndá tēe fariseo, de nī ncachī tühun ji nāsa nī nsáhá Jesús.

⁴⁷ Ñúcuán de ndá tēe fariseo jíin ndá sūtū cúnáhnú nī ndutútú dē junta jíin ndá cā tēe cúnáhnú. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nāsa sáhá ó? Chi tēe ñúcuán sáhá ndasí dē tiñu ñáhnú.

⁴⁸ De tú cuāha ó tühun jā sáhá cā dē súcuan, de ndivii nchivī candíja ji dē. De quiji ndá tēe nación Roma jā cúnáhnú, de caní dē templo cáhnú ó, de scútē nuu dē nchivī nación ndācá ó, ncachī ndá dē.

⁴⁹ De iin táhán dē jā nání Caifás, jā cúu maá sūtū cúnáhnú cā cuiyā ñúcuán, nī ncāhān dē: Ndá ndóhó chi nduú jíin cuiti nū,

⁵⁰ nī nduú jíicūhun ini nū jā vāha cā jā cuu iin tēe jā jéhē nchivī nación ndācá ó nsūú cā jā naā ndivii ō, ncachī dē.

⁵¹ De nduú ní ncāhān dē tühun yáhá jā jáni ini maá dē. Chi síquī jā cúu dē sūtū cúnáhnú cā cuiyā ñúcuán, de nī nsáhá Yāa Dios jíin dē jā ní nacani dē tühun jā cuu Jesús jā jéhē nchivī nación hebreo.

⁵² De nsūú maá-ni jā jéhē nación hebreo, chi suni jā jéhē ndivii nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios jā ní jītē nuu ndācá nación, tácuca inuú-ni cuu ndá ji.

⁵³ De jondē quívi ñúcuán de ndācá tēe hebreo jā cúnáhnú, nī scáni táhán ndá dē tühun jā cahni dē Jesús.

⁵⁴ De jā nūcuán nduú cā ní jíca nijin yā nūū ndá táhán yā hebreo, chi ní nquee yā región Judea, de cuāhān yā iin nūū nání Efraín, nūū íyó ñatin ñuhun títá. De nūcuán ní ndeē yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

⁵⁵ De ní ncuñatin vico pascua jā násahá ndá nchiví hebreo. De cuāhā nchiví ndacá nūū nūcuán cuāhān ji Jerusalén, tácuca squíncuu ji jā cāhān ley jā cuchi ji ndundoo ji nūū Yāa Dios, de sá de quijéhé vico pascua.

⁵⁶ De nánducú ndá ji Jesús, de jíca tūhún táhán ji iní templo: ¿Nāsa jání iní ndá nú? ¿A quiji dē vico, á nduú? ncachí ji.

⁵⁷ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe fariseo ní ndacu dē tiñu jā tú ní iin nchiví jíin ji ní nūū íyó yā, de ná cáchí tūhun ji, tácuca tiin ndá dē yā.

Jā ní nchihi María perfume jēhē Jesús

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

12 De cúmaní iñū cā quiví de coo vico pascua. De ní jēhēn tucu Jesús nūū Betania nūū ndéē Lázaro, tēe jā ní jihí de ní nastécú yā dē.

² De ní nsáhá ndá ji iin vico jā cuxíní ji jíin yā jā íyó yínúhún ji jíin yā. De Marta ní jani ña cōhō. De Lázaro yáji dē stāā jíin yā nūū mesa jíin ndá cā nchiví.

³ Nūcuán de María ní nquenda ña jíin tá sava litro aceite perfume jā cúu ndinuhun itā nardo, jā yāhvi ndasí ndéē. De ní nchihi ña jēhē Jesús, de ní nasíchí ña jíin ixi ña. De níí iní vehe ní nchitú xicō perfume.

⁴ Nūcuán de ní ncāhān Judas Iscariote sēhe Simón, iin tēe scuáha jíin yā, de suu dē cúu jā nastúu dē yā:

⁵ ¿Nūcu nduú ní ncúyāhvi perfume yáhá jā ūnī ciento denario, de cuāha ó nūū nchiví ndāhví nícu?

⁶ Súcuán ní ncāhān dē, nsūú jā cūndāhví ndija iní dē nchiví ndāhví, chi sa jā cúu dē tēe cuíhná. Chi maá dē

née itin xūhún, de quéhen cuíhná dē jā jáquín ndá tēe nūcuán.

⁷ Sá de ní ncāhān Jesús: Mā stāhān nū ña. Chi jā ní nsáhá ña yáhá cúu jā ní nsáhá tūha ña nduhú jōndē quiví jā quiyuhú ní.

⁸ Chi níí cání ndéē nchiví ndāhví jíin nú, sochi nduhú chi mā cúndeē ní cā jíin nú, ncachí yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā cahní dē Lázaro

⁹ De cuāhā nchiví hebreo ní jini ji tūhun jā ndéē yā nūū Betania. De ní nquenda ndá ji, de nsūú maá-ni jā cúni ji cūndēhé ji nūū Jesús, chi suni cúni ji cūndēhé ji nūū Lázaro, tēe jā ní nastécú yā.

¹⁰ Nūcuán de ndá sūtū cúñáhnú ní scáni táhán dē tūhun jā suni cahní dē Lázaro.

¹¹ Chi jā síquí Lázaro de ní ncujiyo cuāhā táhán dē hebreo nūū dē, de cándíja ji Jesús.

Jā ní nquiví Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² De incā quiví, de ndá nchiví cuāhā jā ní nquenda vico pascua, ní jini ji tūhun jā vāji Jesús Jerusalén.

¹³ De ní jahnū ji ndahá nūū, de ní nquee ji cuātahān ji yā. De ní ncana jee ndá ji: Cúñáhnú ndasí Yāa Dios. Vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā vāji jíin tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios. Vāha ndasí Yāa cúu Rey maá ó nchiví Israel, ncachí ji.

¹⁴ De ní nihīn Jesús iin burro, de ní jēcōsō yā tí, tá cúu nūū cāhān tutū ii:

¹⁵ Nchiví Jerusalén jā suni nání Sión, mā cúyūhú ndá nú.

Yáhá cūndēhé nú jā vāji Rey nū, de yósō yā iin burro.

Cáchí tutū.

¹⁶ De quiví nūcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nduú ní jícūhun iní dē jā súcuán quée ndaā ndacá jā yósō nūū tutū ii. De

jondē tá nī nduñáhnú Jesús jā cuánohōn yā andiví, de sá de nī nūcūhun iní dē ndá tūhun jā yósó síquī yā, jíin jā sūcuán nī nsáhá ndá dē jíin yā.

¹⁷ De ndá nchiví jā ní iyo jíin yā tá nī ncana yā Lázaro nūū yíyuhū dē, de nī nastécū yā dē, nī nacani ji tūhun nāsa nī nsáhá yā.

¹⁸ Jā nūcuán cúu jā ní nquee nchiví cuāhā, nī jētahān ji yā, chi nī jini ji tūhun jā ní nsáhá yā tiñu ñáhnú jā ní stēhēn yā poder yā.

¹⁹ Nūcuán de nī ncāhān ndá máá tēe fariseo: Mitan de ja nī jiní ō jā má cūú cuiti cā casí ō. Chi ndéhé ó jā ndivií cuiti nchiví cuāhān ji jíin dē, ncachí ndá dē.

Nchiví nación Grecia nánducú ji Jesús

²⁰ De sava nchiví nación Grecia, suni nī nquenda ji Jerusalén vico pascua jā chinúhún ji Yāa Dios.

²¹ De nī nquenda ndá ji nūū Felipe, tēe ñuū Betsaida ndáñuū Galilea. De nī ncāhān ji jíin dē: Señor, cūni ndá sá cāhān sá jíin Jesús, ncachí ji.

²² De nī jēhēn Felipe, nī ncachí tūhun dē nūū Andrés. De ndúú dē cuācachi tūhun dē nūū Jesús.

²³ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Ja nī nquenda quiví jā nduñáhnú maá Yāa nī nduu tēe.

²⁴ De ndāa cāhān nī jíin ndá nú, iin nūni trigo tú mā níncava nūū ñūhún jā quiyuhū, túsaá de coo mátúhún-ni. Sochi tú quiyuhū, de nacayā cuāhā ndasí. De suni sūcuán cánuú jā cuū nī de quiyuhū nī, tácuca coo cuāhā nchiví jā nduu ji sēhe Yāa Dios.

²⁵ De nā-ni nchiví tú nduú jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū, de tñū tāhvī ji. De nchiví jā jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū iní ñayiví yáhá, cutecū ji níí cání andiví.

²⁶ De tú ní nchiví cūni ji satíñú ji nūū nī, de ná cúniquin ji nduhū. De nūū cun-

deē maá nī, suni nūcuán cundeē nchiví satíñú nūū nī. De nchiví jā satíñú nūū nī chi sáhá Tatá nī jā cuñáhnú ji.

Jā ní ncāhān Jesús jā cuū yā

²⁷ De mitan de cúcuécá ndasí iní nī sáhá tündóhó jā quiji síquī nī. ¿De nāsa cāhān nī? ¿A cāhān nī jíin Tatá nī: Scácu ní sāan nūū tündóhó jā quiji síquī sá, cachí nī? Mā cūú, chi jā síquī nūcuán cúu jā ní nquiji nī ñayiví.

²⁸ Tatá, stēhēn nī jā cúñáhnú ndasí nī jíin poder ní, ncachí yā. Nūcuán de ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Ja nī stēhēn nī jā cúñáhnú nī, de stēhēn tucu nī incā vuelta, ncachí yā.

²⁹ De nī jini ndá nchiví íñí nūcuán, de nī ncāhān ji jā taja cána. De sava cā ji nī ncāhān: Iin ángel Yāa Dios nī ncāhān jíin yā.

³⁰ De nī ncāhān Jesús jíin ji: Nduú nī ncāhān Yāa Dios tūhun yáhá jā síquī nduhū, chi sa síquī ndá máá nú tácuca cuní nū jā ní ncāhān yā jíin nī.

³¹ Mitan cúu jā sándaā Yāa Dios síquī cuāchi nchiví ñayiví yáhá. Mitan cúu jā scúnu yā jāñehén jā tátúni iní ñayiví yáhá.

³² De nduhū, tá jinu cundita caa nī cuū nī iní ñayiví, de sáhá nī jā cuu iní ndá nchiví quiví ji ndahá nī, ncachí yā.

³³ Sūcuán nī ncāhān yā jā stēhēn yā nāsa modo cuū yā.

³⁴ De nī ncāhān nchiví jíin yā: Nī jini ndá sá tūhun jā cāhān tutū ley Yāa Dios jā névāha ó, jā Cristo cutecū yā níí cání. ¿De nūcu cāhān ní jā Yāa nī nduu tēe, cánuú cundita caa yā cuū yā? ¿Ní iin cúu maá Yāa nī nduu tēe túsaá? ncachí ji.

³⁵ Nūcuán de nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quiví cundeē nī jíin ndá nú jā cúu nī luz jā cúnijin iní ánō nū. Túsaá de mitan juni íyó cā luz nī jíin nú, de caca nú jíin, chi iin sanaa-ni de cuāhān nī, de quendōo nú modo nūū neē. Chi nchiví

jíca modo nūū neē, nduú jíní ji ní cúu nūū quhīn ji.

³⁶ Túsaa de juni ndéē cā ni jíní nú, de candíja nú nduhū jā cúu ni luz, tácu nduu nú nchiví jíca jíní luz, ncachí yā. Súcuán nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de cuāhān yā-ni, de nduú cā ní stéhēn yā maá yā nūū ji.

Jāá nduú ní ncándíja nchiví hebreo jā cúu yā Cristo

³⁷ De vísō cuāhā tiñu náhnú nī nsāhá Jesús jā stéhēn yā poder yā nūū nchiví, de nduú ní ncándíja ji yā.

³⁸ Chi cánuú quee ndāā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán:

Tátā Yāā Dios, nduú ní ncándíja ndá nchiví tūhun jā ní nacani sá, de nduú ní ncándíja ji tiñu náhnú jā ní stéhēn ní poder ní nūū ji.

Ncachí Isaías.

³⁹ Jā nūcuán nduú ní ncúu candíja ndá ji, chí nī ncāhān tucu Isaías:

⁴⁰ Nī nsāhá Yāā Dios modo jā cuáá áno ndá ji,

jíní jā cúnihin iní ji,

tácu coo modo jā má cūnī ndá ji,

de nī mā jícūhun iní ji,

nī mā násāma iní ji quiví ji nūū ni,

jā nasāhá vāha nī áno ji nūū cuáchi ji.

Ncachí Cristo, cáchi tutū.

⁴¹ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Isaías, chí ja nī jinī dē nāsa cúnáhnú ndasí Jesús, de nī ncāhān dē nāsa coo quiví jā quiji yā.

⁴² De vísō súcuán de cuāhā nchiví hebreo chí nī ncandíja ji yā, de suni jondē jíní sava tēe tátunī. Sochi nduú ní ncáchí ndá dē jā cándíja dē yā, chí sīquí jā yúhú dē tēe fariseo. Chí tú súcuán de mā cuáha cā ndá tūhun jā quiví dē vehe īi sinagoga.

⁴³ Chí ndá tēe tátunī cúsiī cā iní dē jā cuáhnú dē sáhá nchiví, nsūū cā jā cuáhnú dē sáhá Yāā Dios.

Tūhun jā cáhān Jesús cúu jā sáhá ndāā sīquí nchiví

⁴⁴ De nī ncāhān jee Jesús: Nchiví cándíja nduhū, de nsūū mátúhūn-ni nduhū cándíja ji, chí suni cándíja ji jondē maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū.

⁴⁵ De nchiví jíní nūū ni, suni jíní ji nūū Yāā nī ntají nduhū.

⁴⁶ Maá nī jā cúu luz jā cúnijin iní áno nchiví, nī nquiji nī iní ñayiví tácu ndá nchiví cándíja nduhū, mā cācā ji modo nūū neē.

⁴⁷ De tú iin nchiví jíní ji tūhun cáhān ni, de tú nduú jétáhví ji, de nsūū nduhū cúu jā sáhá ndāā sīquí ji. Chí nduú vāji nī jā nacunehen nī cuáchi sīquí nchiví ñayiví, chí sa jā scácu nī ji.

⁴⁸ De nchiví jā squéne yichí nduhū, de nduú jétáhví ji tūhun cáhān ni, íyó iin jā sáhá ndāā sīquí ji. Suu ndācā tūhun jā ní ncāhān ni, tūhun nūcuán cúu jā nacunehen cuáchi sīquí ji quiví jinu ñayiví.

⁴⁹ Chí nduú cáhān nī jā cúu iní maá nī, chí Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, maá yā nī ndacu nūū nī nāsa cáhān nī jíní nāsa stéhēn nī.

⁵⁰ De jíní nī jā tūhun ndácu Tatá nī sáhá jā cutecū nchiví níí cání. Túsaa de ndá tūhun jā cáhān ni, chí maá-ni tūhun jā ní ncachí Tatá nī cúu, ncachí yā.

Jā ní naquete yā jēhē ndá tēe scuáha

13 De jañíní incā quiví de quijéhé vico pascua. De ja jíní Jesús jā ní nquenda quiví jā quee yā ñayiví yáhá quínohōn yā nūū Tatá yā. De níní cundáhví iní yā nchiví maá yā jā íyó iní ñayiví. De mitan jā ní ndihi quiví jā íyó yā ñayiví, de sáhá yā iin tiñu jā stéhēn cājí yā jā cundáhví iní yā ji.

² De tāchí cúnáhnú ja nī scúu iní áno Judas Iscariote sēhe Simón, jā mitan nastúu dē yā.

³ De jíní Jesús jā vāji yā jondē nūū Yāā Dios, de quínohōn yā nūū Yāā Dios. De

jíni yā jā ní nsáhá Tatá yā jā cúnáhnú yā sīquí ndihi-ni.

⁴De cúxíní yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā, de nī nacuiñi yā. De nī stáa yā sahma níjin yā, de nī juhni yā iin toalla chíjin yā.

⁵De nī nchuhun yā ndute iní iin tijēhēn. De nī nquijéhé yā náquete yā jēhē ndá tēe scuáha. De násichí yā jíin toalla jā núhni chíjin yā.

⁶De nī nquenda yā nū Simón Pedro. De nī ncāhān Pedro jíin yā: Señor, ¿a sa maá ní naquete ní jēhē sá?

⁷De nī ncāhān Jesús: Nduú jícūhun iní nū jā sáhá nī mitan, de cúcuéé cā de jícūhun iní nū.

⁸De nī ncāhān Pedro jíin yā: Mā ná-quete cuiti ní jēhē sá. De nī ncāhān Jesús: Tú mā náquete nī jēhē nū, de mā cúú coo inuú iní nū jíin nī.

⁹De nī ncāhān Simón Pedro: Señor, tú sūcuán cúu de nsūú mātúhún-ni jēhē sá, chí saá-ni ndahá sá jíin xīnī sá naquete ní, ncachí dē.

¹⁰De nī ncāhān Jesús jíin dē: Tēe jā cáta nī jichi, nduú jíni nūhún ndundoo ní dē, chí maá-ni jēhē dē, chí ja íyó ndoo ní dē. De ndá ndóhó, chí ja nī ndundoo nú. Sochi nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo, ncachí yā.

¹¹Chí ja jíni yā ní iin dē cúu jā nastúu dē yā, de jā núcuán nī ncāhān yā: Nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo.

¹²De tá nī ncuu nī naquete yā jēhē ndá dē, de nī naquehen yā sahma níjin yā, de nī nūcundeē yā nū mesa. De nī ncāhān yā: ¿A jícūhun iní ndá nú nā cuá cúu jā ní nsáhá nī jíin nú?

¹³Cāhān ndá nú jā Maestro nū jíin Jē-tohō nū cúu nī, de ndāā cáhān ndá nú, chí suu cúu ndija nī.

¹⁴Túsaá de vísō Maestro nū jíin Jē-tohō nū cúu nī, de nī naquete nī jēhē ndá nú, de suni sūcuán cánuú jā naquete ndá máá nú jēhē táhān nú.

¹⁵Chí tiñu yáhá nī nsáhá nī jā stēhēn nī nū nū jā suni sūcuán cánuú sáhá nú maá nú mozo nū táhān nú, tá cúu nū ní nsáhá nī maá nī mozo nū ndá nú.

¹⁶Jāndāā cáhān nī jíin nú jā iin mozo nduú cúnáhnú dē nū patrón dē, de tēe jíca tiñu nduú cúnáhnú dē nū tēe jā ní ntají dē. Túsaá de ndá máá nú cúu mozo nī, de suni sūcuán cánuú sáhá nú maá nú nū táhān nú tá cúu nū ní stēhēn nī nū nū.

¹⁷De tú nī jícūhun iní ndá nú ndá tūhun yáhá, de nācā ndetū tāhvī nū tú squíncuu nū.

¹⁸Sochi nduú cáhān nī jā ndihi nū ndetū, chí ja jíni nī ndá nú jā ní nacāji nī. De cánuú quee ndāā tūhun yáhá jā cáhān tutū ii: Tēe yáji stāā jíin nī, nī ndicó cóo dē sīquí nī, cáchí tutū.

¹⁹De mitan de ja cáchí tūhun nī nū nū ndācá jā coo jondē ncháha ca coo, tácuā tá coo, de candíja nú jā maá nī cúu Yāā nī ntají Yāā Dios.

²⁰Jāndāā cáhān nī jíin ndá nú jā nā-ni nchiví cuetáhví ji ndācá jā tají nī, de nduhū cuetáhví ji. De nchiví jétáhví nduhū, suni jétáhví ji Yāā nī ntají nduhū vāji nī, ncachí yā.

Jā ní ncachí yā jā nastúu Judas yā

(Mt. 26.20-25;

Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹De tá nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī ncucuécā ndasí iní yā. De nī ncāhān cāji yā: Jāndāā cáhān nī jíin ndá nú jā iin nú nastúu nduhū, ncachí yā.

²²Nūcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nī nūcūndēhé nū táhān dē, jáni iní ndá dē ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

²³De iin tēe scuáha jā māni cā yā jíin, ndéē dē xīn yā nū mesa jā cúxíní ndá dē jíin yā.

²⁴De nī nsáhá Simón Pedro seña nū dē jā ná cātúhún dē yā ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

²⁵ De tēe ñúcuán nī scáyí dē maá dē nūū Jesús, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu? ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān Jesús: Ná chūndaji nī stāā de cuāha nī nūū iin dē, de suu tēe ñúcuán cúu, ncachī yā. De nī nchundaji yā stāā, de nī jēhe yā nūū Judas Iscariote sēhe Simón.

²⁷ De tá nī nquehen dē stāā ñúcuán, de nī nquívī-nī Satanás inī ánō dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín dē: Tiñu jā sáhá nú, de ñamā sáhá nú, ncachī yā.

²⁸ De nī iin tēe yáji stāā jín yā, nduú ní jícūhun inī dē nūcu cáhān yā sūcuán jín dē.

²⁹ Chi sava dē jáni inī dē jā ní ncāhān yā jín Judas jā cueen dē jā jíní ñúhún yā vico, á jā cuāha dē jacū xūhún nūū nchivī ndāhvī. Chi maá dē ndíso itīn xūhún.

³⁰ De tá nī nchaji dē stāā ñúcuán, de nī nquee dē-nī cuāhān dē. De ja nī ncuaā.

Jā ní ndacu yā tiñu jée

³¹ Ñúcuán de tá cuāhān Judas, de nī ncāhān Jesús: Mitan de nduhū, Yāā nī nduū tēe, stēhēn nī nāsa cūñáhnú nī, de suni jín nduhū de cunī nchivī nāsa cūñáhnú Yāā Dios.

³² De tú jín nduhū cunī nchivī nāsa cūñáhnú Yāā Dios, túsaá de suni stēhēn Yāā Dios nāsa cūñáhnú nduhū jā cúu nī Sēhe yā. De ñamā-nī stēhēn yā.

³³ Séhē, nduú cā nahán cundeē nī jín ndá nú. De nanducú nú nduhū, de tá cúu nūū ní ncāhān nī jín ndá táhán ó hebreo, suni sūcuán cáhān nī jín ndá nú mitan jā mā cúu cuēē nū nūū quíhīn nī.

³⁴ De mitan de ndácu nī iin tiñu jée nūū ndá nú, jā cundáhvī inī nū táhán nú. Tá cúu nūū cundáhvī inī nī ndá máá nú, suni sūcuán cundáhvī inī nū táhán nú.

³⁵ De tú cundáhvī inī nū táhán nú, de sūcuán de cunī ndācā nchivī jā cúu nú tēe scuāha jín nī, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cachī dē jā jíní dē yā

(Mt. 26.31-35;

Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ De nī ncāhān Simón Pedro jín yā: Señor, ¿ní cúu nūū quíhīn ní túsaá? De nī ncāhān Jesús: Nūū quíhīn nī chi mā cúu cuniquín nū nduhū mitan, de cúcuéē cā de cuēē nū.

³⁷ De nī ncāhān Pedro: Señor, ¿nūcu mā cúu cuniquín sá níhīn mitan? Nduú yūhú sá vísō cuū sá jā jēhē ní, ncachī dē.

³⁸ De nī ncāhān Jesús: ¿A jáni inī nū jā má cúyūhú nú cuū nū jā jēhē ní? Jāndāā cáhān nī jín nú jā jondē ncháha ca cana lohló, de ūnī vuelta cuyūhú nú de cáhān nū jāā nduú jíní nū nduhū, ncachī yā.

Jesús cúu ichi jā jīnū ō nūū Tatá yā

14 De nī ncāhān cā yā: Mā cúcuéē inī ndá nú síquī ndācā tūndóhō. Candíja nú jā sáhá Yāā Dios jēhē nū, de suni candíja nú jā sáhá nī jēhē nū.

² Chi nūū ndéē Tatá nī, íyó cuāhā vehe jā cundeē ndá nú. De tú nsūú sūcuán íyó, de ja nī ncachī tūhun nī nūū nū nīcu. Túsaá de quíhīn nī sáhá tūha nī nūū cundeē ndá nú.

³ De jā quíhīn nī sáhá tūha nī, de ndiji nī quíhīn nī ndá nú cōhōn, tácuā suni cundeē nū nūū cundeē maá nī.

⁴ De ja jíní ndá nú ní jondē quíhīn nī, de ja jíní nū nāsa cuēē nū ñúcuán, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān Tomás jín yā: Señor, nduú jíní ndá sá ní jondē quíhīn ní, ¿de nāsa cunī sá ichi cuēē sá ñúcuán túsaá?

⁶ De nī ncāhān Jesús jín dē: Maá nī cúu ichi jā jīnū nū andivī, de maá nī cúu tūhun ndāā jín tūhun jā cutecū nū ní cání. De nī iin mā cúu jīnū nū Tatá nī de tú nduú nduhū.

⁷ De tú ja nī jíní nū nduhū, de suni ja nī jíní nū Tatá nī túsaá. De mitan de ja

jíní ndá nú yā, chi ja nī jíní nū nūū ni, ncachí yā.

⁸ De nī ncāhān Felipe jín yā: Señor, stēhēn ní Tatá ní nūū sá, de ná cúvāha iní ndá sá, ncachí dē.

⁹ De nī ncāhān Jesús: Felipe, ja nī ncuu cuāhā quiví jica nī jíní ndá nú, ¿de á ncháha ca cuní nū ní iin cúu nduhū? Tēe jā ndéhé nūū ni, suni ndéhé dē nūū Tatá ní. ¿Túsaá de nūcu cáhān nū jā stēhēn ni Tatá ní nūū nū?

¹⁰ ¿A nduú cándíja nú jā iin-ni cúu nī jíní Tatá ní, de Tatá ní iin-ni cúu yā jíní ní? Ndācá tūhun jā cáhān ni jíní nú, nsūú tūhun maá nī cúu. Chi Tatá ní jā iin-ni cúu yā jíní ní, maá yā sáhá ndācá tiñu jā sáhá ní.

¹¹ Candíja ndá nú jā iin-ni cúu nī jíní maá Tatá ní, de Tatá ní iin-ni cúu yā jíní ní. De tú nduú cúu candíja ndá nú, sochi candíja nú maá siquí ndācá tiñu sáhá ní.

¹² Jāndāā cáhān ni jíní ndá nú, tú ní iin nchiví candíja ji nduhū, de tiñu nāhnú jā sáhá ní yáhá, suni sáhá ji. De nāhnú cā tiñu sáhá ji nsūú cā yáhá, chi quínohōn ni nūū ndēē Tatá ní.

¹³ De ndācá nā-ni cúu jā cācān nū nūū Tatá ní siquí jā cándíja nú jā cúu nī Sēhe yā, de sáhá ní jā cācān nū, de sūcuán stēhēn ni jā cúñáhnú ndasí Tatá ní.

¹⁴ Chi níní sáhá ní ndācá nā-ni cúu jā cācān nū siquí jā cándíja nú nduhū.

Jā ní nquee yuhú yā jā tetínú yā Espíritu Santo

¹⁵ De tú mānī ndá nú jíní ní, de squíncuu nú tiñu ndācu nī nūū nū.

¹⁶ De cācān táhvi nī nūū Tatá ní, de tetínú yā incā Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo sií iní nū. De Yāā nūcuán cúu maá Espíritu Santo jā stēhēn tūhun ndāā, de coo yā jíní nú ní cání.

¹⁷ De nchiví ñayiví mā cūú cuetáhvi ji yā, chi nduú cúu cūndéhé ji nūū yā, ni nduú cúu cuní ji nāsa Yāā cúu yā. Sochi

ndá maá nú chi ja jíní nū nāsa Yāā cúu yā, chi ndēē yā jíní nú, de cundēē yā iní ánō nū ní cání.

¹⁸ Mā sndóo uun nī ndá nú, chi ndiji nī nūū nū.

¹⁹ Jacū-ni cā quiví de mā cūnī cā nchiví ñayiví nūū ni. Sochi ndá maá nú chi cuní nū nūū ni, chi cutecū ní ní cání, de jā nūcuán suni cutecū ndá maá nú.

²⁰ De quiví nūcuán de cuní nū jā iin-ni cúu nī jíní Tatá ní, de ndá maá nú suni iin-ni cúu nú jíní ní jā ndēē nī iní ánō nū.

²¹ Tú nā-ni nchiví nūhún iní ji tiñu ndācu ní, de squíncuu ji, suu nchiví nūcuán cúu jā mānī ndija jíní ní. De nchiví jā mānī jíní ní, suni coo mānī Tatá ní jíní ji. De saá-ni nduhū coo mānī ni jíní ji, de stēhēn ni maá ní nūū ji jā íyó ní jíní ji, ncachí yā.

²² De nī ncāhān Judas jín yā (de nsūú tēe cúu Iscariote): Señor, ¿nūcu stēhēn ní maá ní nūū ndá maá sá, de nūū nchiví ñayiví chi nduú?

²³ De nī ncāhān Jesús: Nchiví jā mānī jíní ní, chi squíncuu ji tūhun jā cáhān ni. De coo mānī Tatá ní jíní ji. De Tatá ní jíní maá ní quiji ní coo ní jíní ji.

²⁴ De nchiví jāā nduú mānī jíní ní, chi nduú squíncuu ji jā cáhān ni. De tūhun níní ndá nú jā cáhān ni, nsūú tūhun maá ní cúu, chi tūhun maá Tatá ní jā ní ntají nduhū cúu.

²⁵ Ndācá tūhun yáhá cáhān ni jíní nú juni ndēē nī cā jíní nú.

²⁶ De Tatá ní chi tetínú yā Espíritu Santo, quiji nūcuñí nūū ni. De maá yā chindeé chituu yā ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo sií iní nū. De stēhēn yā ndācá tūhun nūū nū, de nacachí yā ndācá jā ní ncāhān ni jíní nú.

²⁷ De jā quíhīn ni, de sáhá ní jā coo ndēē coo sií iní ndá nú. Tá cúu nūū íyó ndēē íyó sií iní maá ní, suni sūcuán coo ndēē coo sií iní ndá nú sáhá ní. De jā sáhá ní jā coo ndēē coo sií iní nū, nduú quítáhān jíní tūhun ndēē iní jā cáhān

nchivi ñayiví. Mā cúcuécá iní ndá nú síqui ndacá tündóhó, de ni mā cúyühú nú.

²⁸ Ja nī jini ndá nú jā ní ncāhān ni jā quhīn ni, de ndiji nī coo tucu nī jín nī. De tú íyó mānī váha nú jín nī, de cusii iní nū jā ní ncāhān ni jā quínohōn ni nūú Tatá nī. Chi cúñáhnú cā Tatá ni nsūú cā nduhū.

²⁹ Ja nī ncachī tūhun nī nūú nū ndacá tūhun yáhá jondē ncháha ca coo, tácuá tá ja nī ncuu, de candíja ndá nú nduhū.

³⁰ Mā cáhān ni cuāhā cā jín ndá nú, chi ja vāji jānēhén jā tátúnī iní ñayiví yáhá. De ni iin mā cúú sáhá síqui ni nícu.

³¹ Sochi mitan de ná cóo tá cúu nūú ní ndacu Tatá nī nūú ni, tácuá cunī nchivi ñayiví jā mānī ni jín Tatá nī, de sáhá nī tiñu jā ní ndacu yā. Nacuiñi ndá nú ná cōhōn túsaá, ncachī yā.

Jesús cúu tá cúu yoho yūcū uva

15 De nī ncāhān cā yā: Maá nī cúu tá cúu yoho yūcū uva ndāā, de Tatá nī cúu tá cúu tēe jā jító yoho yūcū.

² De ndá máá nú chi cúu nú tá cúu ndahá yūcū, de tú nduú jéhe nú ndihā de candeē yā ndóhó. De tú cúu ndá nú modo ndahá jā jéhe ndihā, de naquehndē yā nasahá ndoo yā ndóhó modo jā cúu nú ndahá ñúcuán, tácuá cuāha nú cuāhā cā ndihā.

³ De ndá máá nú chi ja nī ndundoo ánō nū jín tūhun nī stēhēn ni nūú nū, tá cúu nūú ndúndoo ndahá uva.

⁴ De cuiñi nihin nú jín nī, de suni maá nī coo nī jín nú. Iin ndahá yūcū mā cúú cuāha ndihā jā maá-ni, de tú nduú tīn yicā yoho. De saá-ni ndá ndóhó, mā cúú sáhá nú tiñu váha de tú mā cuiñí nihin nú jín nī.

⁵ Maá nī cúu yoho yūcū ñúcuán, de ndá máá nú cúu ndahá nī. Nchivi jā íñi nihin jín nī, de íyó nī jín ji, maá ji cúu tá cúu ndahá jā ndēe cutú jín yoho yūcū jā jéhe cuāhā ndihā. Chi tú nduú íñi nihin

nú jín nī, de nduú cuiti nā tiñu váha cuu sáhá nú.

⁶ Nchivi jāá nduú íñi nihin jín nī, candeē yā ji modo iin ndahá yūcū uva, de yichī. De cuu ji modo ndahá yūcū uva jā ndutútú de cāyū nūú ñúhūn.

⁷ Tú íñi nihin ndá nú jín nī, de tú ñúhūn iní nū ndá tūhun cáhān ni, ñúcuán de cācān nū nā-nī cúu jā cúnī nū, de sáhá nī jā cācān nū.

⁸ De tú sáhá ndá nú cuāhā tiñu váha, tá cúu nūú jéhe ndahá yūcū cuāhā ndihā, súcuán stēhēn nū jā cúu ndija nú nchivi scuáha jín nī, de súcuán cunī nchivi jā cúñáhnú ndasí Tatá nī.

⁹ De tá cúu nūú mānī Tatá nī jín nī, suni súcuán mānī ni jín ndá nú. Túsaá de mā siáā nū tūhun jā mānī ni jín nú.

¹⁰ Tú squíncuu nú tiñu nī ndacu nī nūú nū, de níní coo manī ni jín nú, tá cúu nūú squíncuu maá nī tiñu nī ndacu Tatá nī nūú ni, de níní íyó mānī yā jín nī.

¹¹ Súcuán nī ncāhān ni jín ndá nú tácuá coo sī iní nū tá cúu nūú íyó sī iní ni, chi jondē cusii ndasí iní nū.

¹² De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nūú ndá nú: Jā cundáhvi iní nū táhán nú, tá cúu nūú cundáhvi iní nī ndá máá nú.

¹³ Tú iin tēe cuú dē jā jéhe amigo dē, túsaá de nduú cā nā cuá cúmanī cā sáhá dē jā cundáhvi iní dē amigo dē.

¹⁴ De ndá máá nú cúu amigo ni de tú squíncuu nú ndá tiñu jā ndácu nī nūú nū.

¹⁵ Mā cáhān cā ni mozo jín ndá nú, chi iin mozo nduú cáchi tūhun patrón nūú ji nāsa jáni iní dē sáhá dē. Chi sa amigo cáhān ni jín ndá nú, chi ja nī ncachī tūhun nī nūú nū ndacá tūhun jā ní ncāhān Tatá nī jín nī.

¹⁶ Maá nī nī nacāji ndá ndóhó jā scácu nī ndóhó, de nsūú ndá máá nú nī nacani iní xihna cā jā cuniqūn nū nduhū. De nī jani nī ndá ndóhó jā caca ndāā nū de scándíja nú cuāhā nchivi jā cuu ji sēhe nī níí cání. De súcuán de ndihi jā cācān nū

nūū Tatá nī sīquī jā cándíja nú nduhū, sáhá yā jā cācān nū.

¹⁷ De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nūū nū: Jā cundáhvī inī nū táhán nú.

Jā quítī inī nchivī ñayiví nūū Jesús jíín nūū nchiví cándíja

¹⁸ De tú quítī inī nchiví ñayiví jíín ji ndá nú, de ja jíín nū jā xihna cā nūū maá nī nī nquítī inī ji.

¹⁹ De tú jā cúu cā nū cuenta ñayiví, de coo manī nchiví ñayiví jíín nú nícu, tá cúu nūū mānī ji jíín táhán ji. Sochi nī nacāji nī ndá ndóhó jā má sáhá cā nū tá sáhá nchiví ñayiví. De jā ñúcuán cúu jā quítī inī ji nūū ndá nú, chi nduú cā cúu nú cuenta ñayiví.

²⁰ Nūcūhun inī ndá nú tūhun jā nī ncāhān ni jíín nú: Tú nduú íyó yíñúhún nchiví nūū patrón, de nā oncā cúu nūū mozo dē. Tú nī jini ūhvī ji nduhū, de suni sūcuán cunī ūhvī ji ndá ndóhó jā cúu nú mozo nī. De tú nī jetáhvī ji tūhun stéhēn nī, de suni cuetáhvī ji tūhun stéhēn ndá nū.

²¹ De ndācá tiñu yáhá sáhá ji jíín ndá nú jā sīquī nduhū, chi nduú jíín ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

²² Tú nduú ní nquíji nī jā nacani nī tūhun nūū ndá ji, de mā cōo cuāchi ji nícu. De mitan de mā cūú cā cāhān ji jāā nduú jíín ji jā íyó cuāchi ji.

²³ Nchiví jā quítī inī jíín nduhū, suni nūū Tatá nī quítī inī ji.

²⁴ Tú nduú ní nsáhá nī tiñu ñáhnú nūū ji jā nī iin tēe nduú sáhá dē sūcuán, de mā cōo cuāchi ji nícu. De mitan de ja nī jini ji tiñu ñúcuán, de vísō sūcuán de quítī inī ji nūū nī jíín nūū Tatá nī.

²⁵ De sūcuán sáhá ji tácuā quee ndāā tūhun jā yósō nūū tutū ley Yāā Dios jā névāha ji: Nī nquítī inī ji nūū nī, vísō nduú nā cuāchi nī, cáchī.

²⁶ De tetíñú nī maá Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo sīi inī nū. De Yāā ñúcuán cúu maá Espíritu

Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de quíji yā jondē nūū Tatá nī, de nacani cájí yā tūhun nī.

²⁷ De saá-ni ndá máá nú nacani nú tūhun nī, chi ja íyó nú jíín nī jondē tá nī nquijéhé nī nacani nī tūhun.

16 Ndá tūhun yáhá nī ncāhān ni jíín ndá nú tácuā mā náyūhú nú tá quíji tündóhó.

² Chi tavā ji ndá nú jā má cuāha cā ji tūhun cundē nū ndācá vehe īi sinagoga. De quenda quívi jā cahnī ji ndóhó, de canī inī ji jā iin tiñu váha nī nsáhá ji nūū Yāā Dios.

³ De sūcuán sáhá ji jíín nú, chi nduú jíín cuiti ji maá Tatá nī de juni maá nī.

⁴ De nī ncāhān ni ndá tūhun yáhá jíín nú, tácuā tá quenda quívi jā sūcuán coo, de nūcūhun inī nū jā sūcuán nī ncāhān ni jíín nú.

Tiñu jā sáhá Espíritu Santo

De nduú ní ncāhān ni ndá tūhun yáhá jíín nú jondē jā xihna ñúhún, chi íyó maá nī jíín ndá nú.

⁵ De mitan chi quínohōn ni cundē nī jíín Yāā nī ntají nduhū vāji nī. De nī iin nú nduú jíicā tūhún nduhū ní nūū quíhin ni.

⁶ Chi sa jā cúcuécā ndasí inī nū jā nī ncāhān ni sūcuán.

⁷ Jāndāā cāhān ni jíín nú: Jā váha ndá ndóhó cúu jā quíhin nī. Chi tú mā quíhin nī, de mā quíji Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo sīi inī nū. Sochi tá quíhin nī, de tetíñú nī yā quíji yā nūū nū.

⁸ De tá quenda yā, de stéhēn yā nūū nchiví ñayiví jā íyó cuāchi ji, jíín nāsa quívi ji ichi ndāā, jíín jā sáhá ndāā Yāā Dios sīquī cuāchi ji.

⁹ Stéhēn yā jā íyó cuāchi ji, chi nduú cándíja ji nduhū.

¹⁰ De stéhēn yā nāsa quívi ji ichi ndāā, chi maá nī quínohōn ni nūū Tatá nī, de mā cūnī cā nū nūū nī.

¹¹ De stéhēn yā sīquī jā sāhá ndāā Yāā Dios cuāchi nchivī, chi ja nī ncundaā jā tñū tāhvī maá jānēhēn jā cūñáhnú ini ñayiví yáhá.

¹² De íyó cuāhā cā tūhun jā cūnī ni cāhān ni jín ndá nú, de mā cūū jicūhun ini nū mitan.

¹³ De tá quenda maá Espíritu jā stéhēn tūhun ndāā, suu maá yā stéhēn ndācā tūhun ndāā nūū nū. Chi mā cāhān yā jā maá yā, chi cāhān yā ndācā jā níni yā jā cāhān Yāā Dios. De stéhēn yā sīquī ndācā tiñū jā coo.

¹⁴ De stéhēn yā jā cūñáhnú nī, chi nacachī tūhun yā nūū nū ndācā tūhun ja nī ncāhān ni, de sāhá yā jā jicūhun ini nū.

¹⁵ Ndihi nāsa cūñáhnú Tatá nī, suni sūcuán cūñáhnú maá nī. Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā Espíritu Santo nacachī tūhun yā nūū nū ndācā tūhun ja nī ncāhān ni, de sāhá yā jā jicūhun ini ndá nú.

Vísō cúcuécá ini nū, sochi ndusii ini nū

¹⁶ Iin luli-ni cā de mā cūnī cā ndá nú nūū nī. De suni iin luli-ni cā de nacunī tucu nú nūū nī, chi quínohōn ni nūū ndēē Tatá nī, ncachī yā.

¹⁷ Ñúcuán de sava tēe scuáha jín yā, nī jicā tūhún táhān dē: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncāhān yā jín ó? Chi cáchi yā jā iin luli-ni cā de mā cūnī cā ō nūū yā, de suni iin luli-ni cā de nacunī tucu ó nūū yā, chi sīquī jā quínohōn yā nūū ndēē Tatá yā.

¹⁸ ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncāhān yā, iin luli-ni cā? Nduú jicūhun ini ō nā cuá cúu jā cāhān yā, ncachī ndá dē.

¹⁹ De nī jinī Jesús jā cūnī ndá dē cātūhún dē yā. De nī ncāhān yā jín dē: ¿A jicā tūhún táhān ndá nú nā cuá cúu jā ní ncāhān ni jā iin luli-ni cā de mā cūnī cā nū nūū nī, de suni iin luli-ni cā de nacunī tucu nú nūū nī?

²⁰ Jāndāā cāhān ni jín nú jā cuacu ndá nú de cucuécá ini nū, sochi nchivī ñayiví chi sa cusii ini jī. De vísō cucuécá ini ndá nú, sochi ndusii ini nū jā cunī tucu nú nūū nī.

²¹ Iin ñahan tá cuācuñatin scácu ña, de téhndē chijin ña, chi ja nī nquenda hora jā scácu ña. De tá ja nī ncacu sūchí lúlí, de nduú cā nāhān ña jā ní ndoho ña, chi cúsi ini ña jā ní ncacu sēhe ña.

²² De suni sūcuán cúu jā ndóho ndá nú mitan, chi cúcuécá ini nū jín nī. Sochi iin luli-ni cā de nacunī táhān tucu ó, de cusii ndasí ini nū. De nī iin mā cásī jā cusii ini nū.

²³ De quiví ñúcuán de nduú nā cuá cācān cā ndá nú nūū nī. Chi jāndāā cāhān ni jín nú jā nūū maá Tatá nī cācān nū, de sāhá yā ndihi jā jicān ndá nú, sīquī jā cándíja nú nduhū.

²⁴ Jondē mitan de ncháha ca cācān nū nūū Tatá nī jā jín sívī nī. De mitan de quijéhé nú cācān nū jín sívī nī, de nīhīn nū, tácuā cusii ndasí ini nū.

Ja nī ncandēē yā poder ndihi jānēhēn jā íyó ini ñayiví

²⁵ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān yātá nī jín ndá nú. De quiji quiví jā má cāhān yātá cā nī jín nú, chi sa cachī tūhun cájī nī nūū nū sīquī Tatá nī.

²⁶ De quiví ñúcuán chi cācān ndá nú nūū Tatá nī sīquī jā cándíja nú nduhū. De nduú cāhān ni jín nú jā cācān táhvī nī jēhē nū nūū Tatá nī.

²⁷ Chi maá Tatá nī ja cúndáhvī ini yā ndá nú sīquī jā íyó mānī nū jín nī, de nī ncandíja nú jā jondē nūū maá yā vāji nī.

²⁸ Nī nquee nī jondē nūū Tatá nī, de nī nquenda nī ini ñayiví. De mitan de quee nī ini ñayiví, de quínohōn tucu nī nūū Tatá nī, ncachī yā.

²⁹ De nī ncāhān ndá tēe scuáha jín yā: Mitan de cāhān cájī ní, de nduú cā cāhān yātá ní.

³⁰ Mitan de jíní ndá sá já jíní ní ndivíi cuití, de nduú cā jíní nūhún já cātuhún ndá sá nínín. Já nūcuán cúu já cándíja sá já vāji ní jondē nūū Yāā Dios, ncachí ndá dē.

³¹ De nī ncāhān Jesús jíní dē: ¿A jondē mitan de cándíja ndá nú, á naá cúu?

³² De quiji quiví, de ja nī nquenda, já cūtē nuu ndá nú quínohōn nū tá vehe tá vehe nú, de sndóo ndá nú mātúhún-ni cā nduhū. Sochi nsūú já quendōo mātúhún ní, chi Tatá nī íyó yā jíní ní.

³³ Ndācá tūhun yáhá nī ncāhān ni jíní ndá nú tácu coo ndeē coo sii iní nū síqui já cándíja nú nduhū. Iní ñayiví chi cánúu cuní ndá nú tūndóhó. De vísō súcuán de ná cóo sii iní nū, chi ja nī ncandeē ni poder ndācá jānehén já íyó iní ñayiví, ncachí yā.

Jā ní jícān táhvi yā jēhē nchiví cándíja

17 De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nūcūndehé yā ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ja nī nquenda quiví já cundoho sá. Mitan de stéhēn ní já cūñáhnú sá já cúu sá Sēhe ní, tácu suni maá sá stéhēn sá já cūñáhnú maá ní.

² Chi nī nsáhá ní já ndíso tñú sá síqui ndācá nchiví, tácu ndācá nchiví já ní jēhe ní nūū sá, cutecū ji ní cání sáhá sá.

³ De suha cúu tūhun cutecū ji ní cání: Suu já cuní ji nínín já mātúhún ní cúu Yāā ndāā, jíní já cuní ji sáán já cúu sá Jesucristo, Yāā nī ntají ní.

⁴ Ja nī stéhēn sá nūū nchiví ñayiví já cūñáhnú ní, de ja nī nsínu sá tiñu já ní ndacu ní nūū sá.

⁵ De mitan, Tatá, sáhá ní já nduñáhnú tucu sá jondē nūū ndeē ní, tá cúu nūū cūñáhnú sá jíní ní jondē ncháha ca jēcāva ñayiví.

⁶ Nchiví já ní nacāji ní iní ñayiví, nī jēhe ní ji nūū sá, de nī stéhēn sá nūū ji nāsa Yāā cúu ní. Cuenta maá ní cúu ji,

de nī jēhe ní ji nūū sá. De nī jetáhvi ndá ji tūhun ní, de nī squíncuu ji.

⁷ De mitan de jíní ji já jondē nūū maá ní vāji ndācá já íyó jíní sá.

⁸ Chi ndācá ndá tūhun já ní ncāhān ní jíní sá, nī ncachí tūhun sá nūū ndá ji, de nī jetáhvi ji. De nī jíní ji já ní nquee ndíja sá jondē nūū maá ní, de nī ncandíja ji já maá ní nī ntetñú sáán.

⁹ De jícān táhvi sá jēhē ndá máá ji. Nduú jícān táhvi sá jēhē nchiví ñayiví jáá nduú cándíja, chi sa jēhē maá nchiví já ní jēhe ní nūū sá, chi cuenta maá ní cúu ji.

¹⁰ Chi ndācá ji já yíhí ndahá maá sá, suni cuenta maá ní cúu. De ndācá ji já cúu cuenta maá ní, suni cuenta maá sá cúu. De stéhēn ndá ji nāsa cūñáhnú sá.

¹¹ De mā cūndeē cā sá iní ñayiví. Sochi ndá máá ji chi quendōo ji iní ñayiví, de maá sá chi cuēē najee sá cundeē sá jíní ní. Tatá, cúu ní Yāā īī Yāā íyó ndoo. De jíní poder ní coto ní ndācá nchiví já ní jēhe ní nūū sá, tácu inuú ná cóo iní ndá ji, tá cúu nūū íyó maá ó.

¹² De tá nī íyo sá jíní ji iní ñayiví, de jíní poder ní nī jito sá ji. Ndá nchiví já ní jēhe ní nūū sá, nī jito ñuncúun sá ji. De nduú ní jēhe sá tūhun já naā nī iin ji, chi mātúhún-ni tēe já cúu dē tēe tñū táhvi, tácu quee ndāā tūhun yósō nūū tutū īī.

¹³ De mitan de cuēē najee sá nūū ní, de juni íyó cā sá iní ñayiví de cáhān sá ndá tūhun yáhá jíní ji, tácu ná cúsi ndasí iní ji tá cúu nūū cúsi iní maá sá.

¹⁴ Nī ncachí tūhun sá tūhun ní nūū ndá ji. De nī nquiti iní nchiví ñayiví nūū ji, chi nduú cā cúu ji cuenta ñayiví, tá cúu nūū cúu maá sá jáá nduú cúu sá cuenta ñayiví.

¹⁵ De nduú jícān táhvi sá já tavā ní ji iní ñayiví, chi sa já coto ní ji nūū tächí cūñáhnú.

¹⁶ Nsūú cuenta ñayiví cúu ndá ji, tá cúu nūū cúu maá sá jáá nsūú cuenta ñayiví cúu sá.

¹⁷ Jín tūhun ndāā ní de sáhá ní jā ná cóo ndoo coo īi ji nūū ní. Ndá tūhun cáhān maá ní cóo tūhun ndāā.

¹⁸ De tá cóo nūū ní ntetínú ní sāán nī nquiji sá inī ñayiví, suni súcuan tétínú sá ndá ji nacani ji tūhun ní nūū nchivi ñayiví.

¹⁹ De jā jēhē ndá ji cóo jā sócō sá maá sá cuú sá, tácu suni maá ji coo ndoo coo īi ji nūū ní jā jín tūhun ndāā.

²⁰ De nsūū iin-ni jēhē ndá nchivi yáhá jícān táhvi sá, chi suni jēhē ndá cā nchivi jā candíja ji sāán tá cunini ji tūhun jā nacani ndá máá ji.

²¹ De jícān táhvi sá jā inuú ná cóo inī ndá ji. Tá cóo nūū iin-ni cóo ní jín sá, Tatá, de iin-ni cóo sá jín maá ní, suni súcuan ná cóo inuú ndá ji jín ó. De cūnī sá jā inuú ná cóo inī ji, tácu candíja nchivi ñayiví jā maá ní nī ntetínú ní sāán.

²² Nī nsáhá ñáhnú sá ndá ji tá cóo nūū ní nsáhá ñáhnú ní sāán, tácu inuú ná cóo inī ji, tá cóo nūū íyó inuú maá ó.

²³ De íyó inuú sá jín ndá ji, de suni íyó inuú ní jín sá, de súcuan de inuú cuiti coo inī ndá ji. Núcuan de cunī nchivi ñayiví jā maá ní nī ntetínú sāán, jín jā mānī ndasí ní jín ndá ji, tá cóo nūū mānī ní jín sá.

²⁴ Tatá, maá ní nī jēhe ní ji nūū sá. De cūnī sá jā cundeē ji jín sá nūū cundeē sá, tácu cunī ji nāsa vii cūñáhnú sá nī nsáhá ní. Chi íyó mānī ndasí ní jín sá jondē ncháha ca jēcāva ñayiví de jondē mitan.

²⁵ Yāā ndāā cóo ní, Tatá, de nchivi ñayiví nduú jínī ji nínín, de maá sá chi jínī sá nínín. De ndá nchivi yáhá chi jínī ji jā maá ní nī ntetínú sāán.

²⁶ Nī stēhēn sá nūū ndá ji nāsa Yāā cóo ní. De stēhēn cā sá súcuan nūū ji, tácu ná cóo mānī ndasí ji jín táhán ji, tá cóo nūū íyó mānī ndasí ní jín sá, de tácu cundeē sá inī ánō ji, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56;

Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

18 De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nquee yā jín ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān yā incā lado yuū Cedrón. De núcuan íyó iin huerto nūū ní nquivi yā jín ndá tēe scuáha jín yā.

² De Judas, tēe jā nastúu dē yā, suni jínī dē lugar núcuan, chi cuāhā vuelta nī ndutútú Jesús núcuan jín ndá tēe scuáha jín yā.

³ De nī nquenda dē núcuan jín iin grupo soldado jín jacū policía jā jító templo, jā ní ntají ndá sūtū cūñáhnú jín ndá tēe fariseo. De ndíso ndá dē espada, de nēe dē linterna jín iti.

⁴ De Jesús ja jínī yā ndācá tūndóhó jā vāji sīquī yā. De nī nquenda yā ichi nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nā tēe nán-ducú ndá nú?

⁵ De nī ncāhān ndá dē jín yā: Jesús tēe nūū Nazaret. De nī ncāhān yā: Maá nī cóo. De Judas, tēe jā nastúu dē yā, suni íní dē jín ndá tēe núcuan.

⁶ De jā súcuan nī ncāhān yā, maá nī cóo, de nī jica yátá ndá dē, de nī jicó cáva ndá dē-ni.

⁷ Núcuan de nī jicā tūhún tucu yā dē: ¿Nā tēe nánducú ndá nú? Jesús tēe nūū Nazaret, ncachī ndá dē.

⁸ De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī nī jā maá nī cóo. De tú nduhū nánducú ndá nú, de maá nī-ni tiin nú, de ndá tēe yáhá ná quíhín dē, ncachī yā.

⁹ Súcuan nī ncuu tácu quee ndāā tūhun jā nī ncāhān yā jín Tatá yā: Nduú ní jēhe sá tūhun jā naā nī iin tēe jā ní jēhe ní nūū sá, ncachī yā.

¹⁰ De Simón Pedro ndíso dē iin espada. De nī ntavā dē, de nī jehndē dē sōho lado cuáhá iin tēe nání Malco. De tēe núcuan cóo mozo maá sūtū cūñáhnú.

¹¹ De nī ncāhān Jesús jín Pedro: Nachuhun espada nū inī cubierta. ¿A nduú cánuú jā cundoho nī tündóhó yáhá jā ní nsáhá ndāá Tatá nī jā cundoho nī? ncachī yā.

Jā ní inī Jesús nū sūtū cúnáhnú

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Ñúcuán de ndá soldado jín capitán dē, jín ndá policía tēe hebreo, nī ntiin ndá dē Jesús, de nī juhni dē yā.

¹³ De xihna cā vehe Anás cuāhān ndá dē jín yā. De tatá chíso Caifás cúu Anás. De Caifás cúu maá sūtū cúnáhnú cā cuīyā ñúcuán.

¹⁴ De suu dē nī ncachī nū ndá táhān dē hebreo jā cánuú jā cuī iin tēe jā jéhe nación dē.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jín dē yā

(Mt. 26.69-70;

Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ De Simón Pedro jín incā tēe scuáha, níquín ndúú dē Jesús cuāhān dē yātā yā. De incā tēe scuáha ñúcuán chí jín táhān dē jín sūtū cúnáhnú. Jā ñúcuán cúu jā ní nquīvi dē jín Jesús inī patio vehe sūtū cúnáhnú.

¹⁶ Sochi Pedro nī nquendōo dē yātā viéhé patio. De maá tēe scuáha jā jín táhān jín sūtū cúnáhnú, nī nquee dē nī ncāhān dē jín ñahan jito viéhé, de nī squívi dē Pedro inī patio.

¹⁷ Ñúcuán de ñahan jito viéhé, nī jicā tühún ña Pedro: ¿A nsúú iin tēe scuáha jín tēe jā íní nū sūtū ñúcuán cúu nú? ncachī ña. Nsúú cúu nī, ncachī dē.

¹⁸ De ndá mozo jín ndá policía ñúcuán nī stāhān ndá dē ñuhūn jín ticāyi, chí vijin sáhá. De íní ndá dē násaā dē. De suni íní Pedro, násaā dē jín ndá tēe ñúcuán.

Jā ní stíchī sūtū cúnáhnú Jesús

(Mt. 26.59-66;

Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ De sūtū cúnáhnú ñúcuán nī stíchī dē Jesús nā tēe cúu ndá tēe jā scuáha jín yā, jín nā tühun cúu jā stéhēn yā.

²⁰ De nī ncāhān yā: Níní nī ncāhān nī nū íyó chitú nchivī, de nī jini ndihi nchivī. De níní nī stéhēn nī tühun inī ndá vehe iī sinagoga jín inī templo cāhnú nū ndútútú ndivī táhān ó hebreo. De nī iin tühun nduú ní ncāhān yuhū nī.

²¹ ¿De nūcu jicā tühún nú nduhū? Cātühún nú ndá nchivī jā ní jini tühun nī ncāhān nī, de maá jī cachī nása nī ncāhān nī. Chí jíní ndá jī nása nī ncāhān nī.

²² De jā ní ncāhān Jesús súcuán, de iin policía jito templo jā íní ñúcuán, nī ncani dē nū yā. De nī ncāhān dē jín yā: ¿A súcuán cāhān nū jín sūtū cúnáhnú, á naá cúu?

²³ De nī ncāhān Jesús: Tú nī ncāhān nī iin tühun nēhén, de cachī nā tühun nēhén cúu jā ní ncāhān nī. Sochi tú nduú ní ncāhān nī iin tühun nēhén, ¿de nūcu cáni nú nduhū? ncachī yā.

²⁴ Ñúcuán de Anás jā cúu sūtū cúnáhnú, nī ntají dē yā, núhni yā cuāhān yā nū Caifás, tēe cúu sūtū cúnáhnú cā.

Jā ní ncachī tucu Pedro jāá nduú jín dē yā

(Mt. 26.71-75;

Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ De juni súcuán cúu, de íní Pedro násaā dē yúnúhūn. De nī ncāhān ndá jī jín dē: ¿A nsúú iin tēe scuáha jín tēe ñúcuán cúu nú? De maá dē nduú ní ncachī dē: Nsúú nduhū cúu, ncachī dē.

²⁶ Ñúcuán de iin mozo sūtū cúnáhnú jā cúu táhān tēe jā ní jehndē Pedro sōho, nī ncāhān jín dē: ¿A nsúú maá nú cúu jā ní jini nī jín dē inī huerto?

²⁷ De Pedro nduú ní ncáchī tucu dē. De nī ncana-ni lohló.

Jā ní iñi Jesús nū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14;

Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸ Ñúcuán de nī nquee ndá dē jín Jesús inī vehe Caifás, de cuāhān dē jín yā palacio tēe nación Roma jā cúu gobernador. De ja cuācunijin. De ndá nchivī hebreo nduú ní nquívī jī inī palacio, tácuā mā stívī jī ley jī jā cáhān jā má quívī jī inī vehe nchivī jāá nsūú hebreo cúu. Chi tú súcuán de mā cūú cuxínī jī vico pascua jā coo quívī téen.

²⁹ Ñúcuán de nī nquee Pilato, tēe cúu gobernador, nī ncāhān dē jín ndá jī: ¿Nā cuāchi cáhān ndá nú siquī tēe yáhá?

³⁰ De nī ncāhān jī: Tú nsūú tēe nēhén cúu tēe yáhá, de mā quísiáha ndá sá dē nūú ní nīcu, ncachī jī.

³¹ De nī ncāhān Pilato: Cuáhán ndá máá nú jín dē, de sáhá ndāá nū siquī dē jín ley jā névāha ndá nú. De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Ndá sáán nchivī hebreo, nduú nā permiso jā cahni sá nī iin nchivī.

³² Súcuán nī ncāhān ndá jī tácuā quee ndāá tūhun jā ní ncachī Jesús jā quívī yā ndahá ndá tēe Roma de cahni dē yā yicā cruz.

³³ De nī ndivī Pilato inī palacio, de nī ncana dē jā ná quíji Jesús. De nī jicā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo, á naá cúu?

³⁴ De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A jicā tūhún nú nduhū jā súcuán jáni inī maá nú, á jā ní ncachī nchivī hebreo nūú nū?

³⁵ De nī ncāhān Pilato: Nsūú tēe hebreo cúu nī jā cunī nī. Chi nchivī nación maá nú jín ndá sūtū cúñáhnú nī nchihi ndá dē ndóhó ndahá nī. ¿Nā cuá cúu jā ní nsáhá nú túsáá? ncachī dē.

³⁶ De nī ncāhān Jesús: Nsūú jā tátúnī nī modo tá cúu nūú tátúnī ndá rey ñayiví yáhá. Chi tú jā nchivī ñayiví ní nsáhá

jā cúu nī rey, ñúcuán de ndá tēe níquin nduhū canāá dē tácuā mā quívī nī ndahá ndá táhān nī hebreo nīcu. Sochi nsūú nchivī ñayiví yáhá cúu jā tátúnī nī nūú mitan, ncachī yā.

³⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jín yā: ¿De á iin rey cúu nú jā súcuán? De nī ncāhān Jesús: Rey cúu nī, tá cúu nūú cáhān nū. Nī nquiji nī nī ncacu nī inī ñayiví yáhá tácuā nacani nī tūhun ndāá. De ndācá nchivī jā jétáhvī tūhun ndāá, chi nínī jī tūhun cáhān nī, ncachī yā.

³⁸ De nī ncāhān Pilato: ¿Nāsa cunī ō nī iin cúu maá tūhun ndāá? ncachī dē.

Jā ní ncundaā jā cuū yā

(Mt. 27.15-31;

Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá, de nī nquee tucu dē nūú nchivī hebreo. De nī ncāhān dē jín jī: Nduú cuiti nā cuāchi nīhīn nī siquī dē.

³⁹ De íyó costumbre ndá máá nú jā vico pascua de siáá nī iin tēe yíhī vecāa nūú nū. ¿De á nduú cunī ndá nú jā siáá nī Rey ndá nú nchivī hebreo? ncachī dē.

⁴⁰ Ñúcuán de ndivī jī nī ncana jee tucu jī: Mā siáá ní tēe jīñā, chi Barrabás siáá ní, ncachī jī. De tēe cuíhná cúu Barrabás.

19 Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jā ná tūn ndá soldado Jesús, de canī dē yā jín cuarta ñīi.

² De nī nsáhá ndá dē iin corona iñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá ndíhī jā cúu sahma rey.

³ De nī jēcuiñī dē nūú yā, de nī ncāhān sácá ndá dē: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo. De nī ncana ndá dē nūú yā.

⁴ Ñúcuán de nī nquee Pilato incā vuelta, de nī ncāhān dē jín nchivī: Yáhá cūndēhé nú jā távā nī dē nūú ndá nú, tácuā cunī nū jāá nduú nā cuāchi nīhīn nī siquī dē.

⁵De nī nquee Jesús, ñúhún yā corona iñu jín sahma cuahá ndíhí ñúcuán. De nī ncāhān Pilato jín ji: Yáhá cündehé ndá nú nūu dē.

⁶De tá nī jini ndá sūtū cúnáhnú jín ndá policía nūu yā, de nī ncana jee ndá dē: Cata caa ní dē yicā cruz, ná cúu dē. De nī ncāhān Pilato: Túsaá de natiin ndá máá nú dē de cahni nū dē. Chi nduhū nduú nā cuāchi nhin nī siqui dē.

⁷De nī ncāhān ndá nchivi hebreo ñúcuán: Névāha ndá sá iin ley, de siqui ley ñúcuán cánuú jā cuū dē, chi sáhá dē maá dē jā Sēhe Yāa Dios cúu dē.

⁸De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de vhi cā nī nchūhú dē.

⁹De nī ndivi tucu dē ini palacio, de nī jicā tūhún dē Jesús: ¿Ní jondē vāji nú? Sochi nduú ní ncāhān cuiti Jesús jín dē.

¹⁰Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jín yā: ¿Nūcu nduú cáhān nū jā cáhān nī? ¿A nduú jini nū jā ndíso tñú nī jā cahni nī ndóhó yicā cruz, de suni ndíso tñú nī jā siáa nī ndóhó quihin nū?

¹¹De nī ncāhān Jesús: Tú nduú ní nsáhá Yāa Dios jā ndíso tñú nú, de nduú nā cuá cuu sáhá nú siqui nī. De jā ñúcuán cúu jā tēe jā ní nquisiáha nduhū nūu nū, xēen cā coo cuāchi siqui dē nsuú cā siqui maá nú, ncachī yā.

¹²De sá de jondē hora ñúcuán de ndúcú ndéé Pilato jā siáa dē yā. Sochi ndá nchivi hebreo chi cána jee ji: Tú siáa ní tēe jīnā, túsaá de nduú cúu ní amigo rey Roma jā ndácu tiñu. Chi ndácā tēe jā sáhá dē rey maá dē, túsaá de cúu dē enemigo siqui rey ñúcuán, ncachī ji.

¹³De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de nī ndacu dē tiñu jā ná quée Jesús ini vehe quiji yā. De nī jēcundeē dē silla nūu cūndaā tiñu, nūu maá-ni yūu nī jēcāva, de lugar ñúcuán nání Gabata yuhú hebreo.

¹⁴De cuacuu cahūxī ūū, de jañini quivi ñúcuán quijéhé vico pascua. De nī ncāhān Pilato jín ndá nchivi hebreo: Yáhá íni maá rey nū.

¹⁵De nī ncana jee ji: Cata caa ní dē yicā cruz, chi cánuú jā cuū dē, ncachī ji. De nī ncāhān Pilato jín ji: ¿A jā cata caa nī rey nū yicā cruz, á naá cúu? De nī ncāhān ndá sūtū cúnáhnú: Nduú nā incā rey névāha ndá sá, chi maá-ni rey Roma jā tátúni nūu sá.

¹⁶Ñúcuán de Pilato nī nacuāha dē yā nūu ndá ji jā ná cúu yā yicā cruz. De nī ntiin ji Jesús cuāhān ji jín yā.

Jā ní jata caa ndá dē yā yicā cruz

(Mt. 27.32-44;

Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

¹⁷De nī nquee Jesús, ndíso yā cruz yā, cuāhān ndá dē jín yā iin lugar nūu nání Yiqui Xíni, de yuhú hebreo nání Gólgota.

¹⁸De ñúcuán nī jata caa ndá dē yā yicā cruz. De suni nī jata caa dē ūū tēe nūu ūū cā cruz, iin iin dē iin lado yā, de maá Jesús mähñú.

¹⁹De suni nī ndacu Pilato jā ná cūndeē tūhun xini cruz yā, jā cáhān: Tēe yáhá cúu Jesús ñuū Nazaret, Rey nchivi hebreo, cáchi.

²⁰De cuāhā nchivi hebreo nī nchivi ji tūhun yáhá, chi maá ñatin yuhú ñuū cúu nūu ní jata caa dē yā. De tūhun yáhá yósó jín yuhú hebreo jín griego jín latín.

²¹De ndá sūtū cúnáhnú nūu nchivi hebreo, nī ncāhān dē jín Pilato: Mā tēe ní jā cúu dē Rey nchivi hebreo, chi sa tee ní jā maá dē nī ncāhān jā cúu dē Rey nchivi hebreo.

²²De nī ncāhān Pilato: Mā násāma nī jā ní ntatúni nī jā cundeē.

²³De ndá soldado ñúcuán, tá nī ncuu nī jata caa dē Jesús yicā cruz, de nī nquehen dē sahma yā, de nī jehndē dē nī nduu cūmī parte, de iin iin parte nī ncuu iin iin soldado. De suni nī nquehen dē camisa yā. De camisa ñúcuán nduú ní nquícu, chi nī ncunu ní.

²⁴De nī ncāhān ndá dē: Mā quéhndē ō, chi vāha cā ná sáhá ó suerte siqui, de

cúndehé ó ní iin ó nīhin, ncachī dē. De súcuán nī nquee ndaā tūhun yósō nūū tutū īi jondē janahán jā cāhān Jesús: Nī nquehen dē sahma nī cuu ndá máá dē. De nī nsāhá dē suerte sīquī camisa nī. Cáchī tutū. Súcuán cúu jā ní nsāhá ndá soldado nūcuán.

²⁵ De ñatin nūū íyó cruz nūū ndíta caa Jesús íñī naná yā jín cūhū ña María ñasíhí Cleofas, jín María ñuū Magdala.

²⁶ De nī ndēhé Jesús nūū naná yā jín nūū tēe scuáha jín yā jā mānī cā yā jín, chí suni íñī dē nūcuán. De nī ncāhān yā jín naná yā: Naná, jondē mitan de maá dē nūcuíñī dē cuu dē sēhe ní.

²⁷ Sá de nī ncāhān yā jín tēe scuáha nūcuán: Jondē mitan de cuu ña modo naná nú, ncachī yā. De jondē hora nūcuán nī ncana dē ña jā cundeē ña vehe dē jā coto dē ña.

Jā ní jīhī Jesús

(Mt. 27.45-56;

Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸ Nūcuán de nī jīñī Jesús jā ní jīnu ndācá tiñu jā cánuú cundoho yā. De tácuá quee ndaā tūhun cāhān tutū īi, de nī ncāhān yā: Yíchī nī ndute, ncachī yā.

²⁹ De nūcuán íyó iin tīndōhō jā nūhún chitú vinagre iyá. De nī nchundaji ndá dē iin cāchī nūū vinagre nūcuán, de nī ntee dē xīnī iin ndahá ñutun hisopo, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

³⁰ De tá nī jīhī yā vinagre, de nī ncāhān yā: Ja nī jīnu, ncachī yā. De nī jēcuíta-nī xīnī yā, de nī jīhī yā-nī.

Jā ní nquiní soldado lanza yīcā yā

³¹ De quīvī téen coo vico pascua. De ndá tēe hebreo nduú cūñī dē jā cundita caa ndá ndiyi nūcuán yīcā cruz quīvī nātātú. Chí quīvī nātātú jā cúu vico pascua, īi ndasí cā nsūū cā ndá cā quīvī nātātú. De nī ncāhān dē jín Pilato jā ná ndácu dē jā táhnū sihin ndá tēe ndíta caa, de ná cújiyo dē yīcā cruz.

³² De nī nquenda ndá soldado, de nī jáhnū dē sihin iin tēe jā ndíta caa jín yā, de saá-nī incā dē.

³³ De tá nī nquenda ndá dē nūū Jesús, de nī jīñī dē ja nī jīhī yā. Jā nūcuán cúu jāá nduú ní jáhnū ndá dē sihin yā.

³⁴ Sochī iin soldado chí nī nquiní dē lanza yīcā yā, de nī nquee-nī nīñī jín ndute.

³⁵ De nduhū jā tēe tutū yáhá, nī jīñī nī jā súcuán nī ncuu, de nācani ndaā nī tūhun nāsa nī ncuu. De jīñī nī jā íyó ndāa tūhun cāhān nī, tácuá suni candíja ndá máá nú.

³⁶ Chí súcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun jā cāhān tutū īi: Mā cāhnū dē nī iin yiqui yā, cāchī.

³⁷ De suni incā tūhun cāhān tutū īi: Iin quīvī de cúndehé ndá jī nūū Yāa jā ní nquiní jī lanza, cāchī.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61;

Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ De nī ncuu ndācá tiñu yáhá. De íyó iin tēe ñuū Arimatea jā nání José, de cúu dē tēe cándíja Jesús. Sochī cándíja yuhū dē, chí yúhú dē táhān dē hebreo. De nī ncāhān ndāhvī dē jín Pilato jā ná cuáha dē tūhun jā quehen dē yiqui cúñu Jesús. De nī jēhe Pilato tūhun. Nūcuán de cuāhān José, de nī snúu dē yiqui cúñu Jesús.

³⁹ De suni nī nquenda Nicodemo, tēe jā ní nquiji nūū Jesús iin jacuáa. De ndíso dē tá ōcō ūxī kilo sūja ūguā jā ní nsacā nuu jín yūcū áloe.

⁴⁰ De ndúū dē nī nquehen dē yiqui cúñu Jesús, de nī nchusúcūn dē jín tira sahma jā ní nquīvī yūcū jā jéhēn āsīn nūcuán, tá cúu nūū íyó costumbre maá nchivī hebreo jā chūhū jī ndiyi.

⁴¹ De ñatin nūū ní jīhī Jesús íyó iin huerto. De nūū huerto nūcuán ndéē iin yavī jā ní ncaān jēé yīcā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndiyi.

⁴²De ñúcuán nī nchiyuhū ndá dē Jesús, chi íyó ñatin yavī ndiyi ñúcuán. Chi ja ñatin quijéhé quivī nátatú dē jā cúu dē nchivī hebreo, de cáhān ley jā má cúu chiyuhū dē ndiyi tá quijéhé quivī ñúcuán.

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

20 De jānehēn quivī domingo nī nquenda María ñuū Magdala nūū nī nchiyuhū Jesús, de cáta yíneē cā. De nī jini ña jā ní ncujiyo yūū jā ndási yuhú yavī ndiyi.

²Ñúcuán de jínu ña cuāhān ña nūū Simón Pedro jíin nūū incā tēe scuáha jā ní iyo māni cā Jesús jíin. De nī ncāhān ña jíin dē: Nī ntavā ndá dē Jētoho ō nūū ní nchiyuhū yā, de nduú jíin ō ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā, ncachī ña.

³De nī nquee Pedro jíin incā tēe ñúcuán, cuāhān ndúū dē cuāndēhé dē yavī ndiyi.

⁴De jínu iin ncáá ndúū dē. De incā tēe scuáha ñúcuán, nihin cā nī jinu dē nsúú cā Pedro. De xihna cā dē nī nquenda yavī ndiyi.

⁵De nī jaquin núū dē, nī ndēhé dē ini yavī. De nī jini dē jā ndá tira sahma cáá maá-ni cā. Sochi nduú ní nquívī dē.

⁶De sá de nī nquenda Simón Pedro jā níquin dē vāji dē. De nī nquívī dē nūū ní nchiyuhū Jesús. De suni nī jini dē jā tira sahma cáá maá-ni cā.

⁷De nī jini dē sahma jā ní ñusúcún xīnī Jesús, nduú cáá jíin tira sahma, chi nī natuū de cáá síin.

⁸Ñúcuán de suni nī nquívī incā tēe scuáha jā ní nquenda xihna cā nūū ní nchiyuhū yā. De nī jini dē nāsa íyó, de nī ncandíja dē jā ní natecū yā.

⁹Chi tá ncháha ca quenda dē yavī ndiyi, de nduú ní jícūhun ini dē tūhun cáhān tutū īī, jā cánuú natecū yā tá ja nī jīhī yā.

¹⁰Ñúcuán de ndúū tēe scuáha ñúcuán, cuānohōn dē vehe dē.

Jā ní nenda yā nūū

María ñuū Magdala

(Mr. 16.9-11)

¹¹De María íñī ña jácu ña nūū ní nchiyuhū yā. De juni jácu ña, de nī jaquin núū ña, nī ndēhé ña ini yavī ndiyi.

¹²De nī jini ña ūū ángel, ñúhún yā sahma cuijín. De iin yā ndēē ichi xīnī, de incā yā ndēē ichi nūū jēhé nūū ní ncāa yiqui cúnu Jesús.

¹³De nī ncāhān yā jíin ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? De nī ncāhān ña: Nī ntavā ndá dē Jētoho sá, de nduú jíin sá ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā.

¹⁴De tá nī ncāhān ña súcuán, de nī ndicó cóto ña, de nī jini ña nūū Jesús jā íñī yā ñúcuán. Sochi nduú ní nácunī ña jā maá yā cúu.

¹⁵De nī ncāhān yā jíin ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? ¿Ní iin nánducú nú? ncachī yā. De maá ña jáni ini ña jā tēe jíto huerto cúu yā. De nī ncāhān ña jíin yā: Señor, de tú maá ní nī nsāhá jíyo ní yā, de cachī ní ní cúu nūū ní nchuhun ní yā, de ná quínāquēhen sá yā, ncachī ña.

¹⁶De nī ncāhān Jesús jíin ña: María, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nacunī ña yā, de nī ndicó cóto ña, de nī ncāhān ña jíin yuhú hebreo: Raboni, ncachī ña. De tūhun ñúcuán cáhān: Maestro.

¹⁷De nī ncāhān Jesús jíin ña: Mā quēhé nú nduhū, chi ncháha ca ndaa nī quínohōn nī nūū Tatá nī. De cuāhān nūū ndá hermano nī, tēe nī scuáha jíin nī, de cachī nū nūū dē jā ndaa nī quínohōn nī nūū Tatá nī, jā suni Tatá ndá máá nú cúu. De cúu yā Yāa Dios maá nī jíin Yāa Dios ndá máá nú, ncachī yā.

¹⁸Ñúcuán de María ñuū Magdala, cuāhān ña, de nī ncachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jā ní jini ña nūū maá Jē-

tohō ō jín jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá jín ña.

**Jā ní nenda yā nūū
ndá tēe scuáha jín yā**

(Mt. 28.16-20;

Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹ De jā ní ncuāā maá quivī domingo ñúcuán, de íñi tūtú ndá tēe scuáha iní iin vehe. De ndási viéhé, chí yúhú ndá dē ndá táhān dē hebreo jā cunī ūhvi jī dē. De nī nquenda-nī Jesús, nī jēcuiñi yā mähñú ndá dē, vísō ndási viéhé, de nī ncāhān yā jín dē: Coō ndeé coo sīi iní ndá nú, ncachī yā.

²⁰ De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī stēhēn yā ndahá yā jín yīcā yā nūū ndá tēe scuáha. De nī ncusi iní ndá dē jā ní jini dē nūū maá Jētoho ō.

²¹ Ñúcuán de nī ncāhān tucu Jesús: Coō ndeé coo sīi iní ndá nú. De tá cúu nūū ní ntají Tatá nī nduhū iní ñayiví, suni sūcuán tají nī ndá ndóhó nacani nū tūhun nī nūū nchiví, ncachī yā.

²² Ñúcuán de nī ntiví tächí yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Mitān de nī nīhīn ndá nú Espíritu Santo.

²³ De ndācā nchiví jā cune cáhnú iní nū nūū cuáchi jī, túsāá de coo tūhun cáhnú iní nūū cuáchi jī. De tú mā cúne cáhnú iní nū nūū cuáchi jī, de mā cōō tūhun cáhnú iní nūū cuáchi jī, ncachī yā.

Jā ní nenda yā nūū Tomás

²⁴ De Tomás, tēe jā ní ncacu cuátī, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jín yā, nduú ní íyo dē quiví jā ní nenda nijin Jesús nūū ndá cā tēe scuáha.

²⁵ Ñúcuán de sava cā ndá tēe scuáha, nī ncāhān dē jín Tomás: Nī jini ndá nī nūū maá Jētoho ō. De nī ncāhān Tomás: Tú mā cūnī nī nūū ní ntacuēhé ndahá yā nī nsáhá ndūyu cāa, de tú mā chíhí nī xini ndahá nī nūū ní nchihí ndūyu cāa, de tú mā chíhí nī ndahá nī yīcā yā, de mā cándija cuiti nī, ncachī dē.

²⁶ De nūū únā quiví, de ndá tēe scuáha íyó tūtú tucu dē iní iin vehe. De íyó Tomás jín dē. Ñúcuán de nī nquenda tucu Jesús, nī jēcuiñi yā mähñú ndá dē, vísō ndási viéhé. De nī ncāhān yā jín dē: Coō ndeé coo sīi iní ndá nú.

²⁷ De nī ncāhān yā-nī jín Tomás: Chihí xini ndahá nū iní ndahá nī yáhá de cuni nū. De chíhí nū ndahá nū yīcā nī nūū ní ntacuēhé. De mā cānī síquí cā iní nū, chí sa cándija nú, ncachī yā.

²⁸ Ñúcuán de nī ncāhān Tomás jín yā: Aī, Jētoho maá sá jín Yāa Dios maá sá cúu ní, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús jín dē: Tomás, jondē nī jini nū nduhū, de nī ncandíja nú. De nācā ndetū ndá nchiví jā cándija jī nduhū vísō nduú ní jini jī nduhū, ncachī yā.

Nājēhē nī ntee Juan libro yáhá

³⁰ De suni nī nsáhá Jesús cuāhā cā tiñu ñáhnú jā ní stēhēn yā poder yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, jāá nduú yósō nūū tutū yáhá.

³¹ Sochi ndá tiñu yáhá nī ntee nī tácuā cándija ndá nú jā Jesús cúu Cristo, maá Sēhe Yāa Dios. De jā cándija nú yā, de cutecū nū ní cānī sáhá yā.

**Jā ní nenda yā nūū
ūjā tēe scuáha jín yā**

21 De nī ncuu jacū quiví, de incā vuelta nī nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jín yā, jā íyó dē yuhú mar Tiberias. De sūcuán cúu jā ní stēhēn yā maá yā nūū dē:

² Iyó tūtú Simón Pedro, jín Tomás, tēe nī ncacu cuátī, jín Natanael, tēe ñuū Caná ndáñuū Galilea, jín nduū sēhe Zebedeo, jín ūū cā tēe scuáha.

³ De nī ncāhān Simón Pedro jín ndá dē: Ná quítiin nī tiacá. De nī ncāhān ndá dē: Suni cōhōn jín nú. De cuāhān ndá dē, de nī nquiví dē iin barco. Sochi nduú ní nīhīn cuiti ndá dē tī jacuāá ñúcuán.

⁴De tá cuācunijin, de íní Jesús yuhú mar. Sochi ndá tēe scuáha, nduú ní ná-cuní dē jā maá yā cúu.

⁵Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Lílū, ¿á nī nīhīn ndá nú tiacá caji ō? Nduú cuiti, ncachī ndá dē.

⁶Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Chuhun ñunu nú ichi lado cuáhá barco, de nīhīn nū tī. De nī nchuhun ndá dē ñunu, de nduú cā ní ncúu cuiti natavā dē, jā ní nquivi cuāhā ndasí tiacá.

⁷Ñúcuán de tēe scuáha jā mānī cā Jesús jíin, nī ncāhān dē jíin Pedro: Maá Jētohō ō cúu tēe jā ní ncāhān ō jíin, ncachī dē. De tá nī jini Simón Pedro jā maá Jētohō ō cúu, de nī nūcūhun dē sahma dē, chi nī ntavā dē jā sātīnū dē. De nī ndava dē-ni nūū mar, cuāhān dē nūū yā.

⁸De ndá cā tēe scuáha ñúcuán, vāji dē jíin barco yuhú ndúté, stáá dē ñunu ñúhún chitú tiacá. Chi nduú jíicá íyó dē jíin ñuhun yíchí, chi tá ciento-ni metro cúu.

⁹De tá nī nquee ndá dē inī barco, de nī jini dē jā ndúhā ticāyi ñuhūn, de cáá stāā jíin iin tiacá jā ní nchohō.

¹⁰De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Cuáquēhen ndá nú jacū tiacá jā cáta ntiin nú, ná scásūn ō, ncachī yā.

¹¹De nī nquivi Simón Pedro inī barco, de nī stáá dē ñunu, nī nquenda dē jíin nūū ñuhun yíchí. De ñúhún chitú tiacá náhnú, iin ciento ūū xico ūxī ūnī tī cúu. De vísō iin súcuan tī ñúhún, de nduú ní ntēhndē ñunu.

¹²De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Ne-hēn ndá nú ná caji ō stāā. De nī iin ndá tēe scuáha ñúcuán nduú ní ncúndeē inī dē jā cātūhún dē yā tú ní iin cúu yā. Chi jā jíinī ndá dē jā maá Jētohō ō cúu yā.

¹³De nī ntandē Jesús yuhú ñúhūn, de nī nquehen yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá dē, de saá-ni tiacá.

¹⁴Yáhá cúu vuelta ūnī jā ní nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jíin yā, tá ní natecū yā.

Jā ní natúhún Jesús jíin Simón Pedro

¹⁵De tá nī ncuu nī nchasi inī dē, de Jesús nī jicā tūhún yā Simón Pedro: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī cā nū jíin nī nsūú cā ndá cā tēe yáhá? De nī ncāhān dē: Señor, ja jíinī ní jā mānī sá jíin ní. De nī ncāhān yā jíin dē: Túsaá de coto nú ndá nchivi cúu tá cúu ticāchí lúli nī, ncachī yā.

¹⁶De nī jicā tūhún yā dē vuelta ūū: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jíin nī? De nī ncāhān dē jíin yā: Ja jíinī ní jā mānī sá jíin ní. De nī ncāhān yā: Coto nú ndá nchivi cúu tá cúu ticāchí nī túsaá.

¹⁷De nī jicā tūhún tucu yā dē vuelta ūnī: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jíin nī? De nī ncucuécá inī Pedro jā ní jicā tūhún yā dē vuelta ūnī tú mānī dē jíin yā. De nī ncāhān dē: Maá ní jíinī ní ndihi, de jíinī ní jā mānī sá jíin ní, Señor. De nī ncāhān yā: Túsaá de coto nú ndá nchivi cúu tá cúu ticāchí nī.

¹⁸De jāndāā cāhān nī jíin nú jā jondē tá suchí nú de nī nquehen maá nú sahma nú, de nī jica nú ní jondē nī ncuu inī maá nú. Sochi tá yii nú, de nsūú jā cúu inī maá nú, chi incā nchivi cueca ji ndóhó nūū nduú cúu inī nū quihīn nū, de scáā nū ndúū ndahá nú jā cuū nū.

¹⁹Tūhun yáhá nī ncāhān yā jā ní stēhēn yā jā cundita caa dē yicā cruz cuū dē, de jā súcuan cuetáhvi dē cúu jā stēhēn dē jā cúnáhnú ndasí Yāā Dios. Ñúcuán de nī ncāhān cā yā: Cuniquin nduhū jā sáhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

Tūhun tēe scuáha jā mānī cā yā jíin

²⁰De nī jicó coto Pedro, de nī jini dē nūū tēe scuáha jā mānī cā Jesús jíin, níquin dē vāji dē yātā. Tēe ñúcuán cúu jā ní ndēē xíin Jesús tá ní ncuxínī ndá dē

jíin yā, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu jā nastúu dē níhín?

²¹ De jā ní jīnī Pedro nūū tēe ñúcuán, de nī jīcā tūhún dē Jesús: Señor, ¿de tēe yáhá, nāsa coo dē?

²² De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī nī jā cutecū dē jondē quivī nenda nī, de ndóhó mā cúndihvī inī nū. Maá nú chi cuniquin nū nduhū jā sāhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

²³ Ñúcuán de tūhun yáhá nī jītē nuu nūū ndācá hermano, jā tēe scuáha ñúcuán mā cúu dē. Sochi nduú ní ncāhān

Jesús jā má cúu dē, chi sa nī ncāhān yā: Tú cúnī nī jā cutecū dē jondē quivī nenda nī, de ndóhó mā cúndihvī inī nū.

²⁴ De tēe scuáha ñúcuán jā mānī cā Jesús jíin, suu cúu nduhū jā nācani tūhun ndācá tiñu yáhá, de suu nī tēe ndācá tūhun yáhá. De jīnī ndá nú jā íyó ndāā tūhun nācani nī.

²⁵ De suni íyó cuāhā ndasí cā tiñu jā ní nsāhá Jesús. De tú tee ó tá iin tá iin, de mā quēndá ní ñayiví jā cuhun tutū jā cosō tūhun ñúcuán, jáni inī nī. De nī ncuu. Amén.

TIŊU JA NI NSAHA NDA TEE APOSTOL

Jā ní nquee yuhú yā jā quiiji Espíritu Santo

1 Señor Teófilo, nūū tūtú jā ní ntee sá jā xíhna nūhún, ní ntee sá ndācá tiŋu jā ní nsāhá Jesús jíin ndācá tūhun jā ní stéhēn yā jondē quiivi jā ní nquijéhé yā sáhá yā

² jíin jondē quiivi jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví. De tá ncháha ca ndaa yā quihin yā de quiivi nūcuán de ní nsāhá Espíritu Santo jā ní ndacu Jesús nūū ndá apóstol jā ní nacāji yā.

³ De tá ní jīnu ní ndoho yā ní jīhī yā, de sá de ní nenda yā técu yā nūū ndá tēe nūcuán, de quéhēn vuelta ní jīnī ndá dē jā técu ndija yā. Chi ūū xico quiivi ní stéhēn nijin yā maá yā nūū ndá dē, de ní ncāhān yā jíin ndá dē nāsa tátūnī Yāa Dios.

⁴ De juni íyó tūtú ndá dē de ní ncāhān yā: Mā quēé ndá nú ciudad Jerusalén, chi cundetu nú jondē quiiji Espíritu Santo jā ní nquee yuhú maá Tatá ní Yāa Dios. De ja ní jīnī ndá nú jā sūcuán ní ncāhān ní jíin nú, ncachī yā.

⁵ De Juan chi jāndāā jā ndute-ni ní scuénduté dē nchiví. De ndá ndóhó chi jacū-ni cā quiivi de cuāha ní Espíritu Santo cundeē inī ndá nú, de nūcuán cúu modo jā scuénduté ní ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ndaa Jesús cuānohōn yā andiví

(Mr. 16.19-20; Lc. 24.50-53)

⁶ Nūcuán de ndá apóstol jā ní ndutútú dē nūū Jesús, ní jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿á jondē mitan de nasāhá nāhnú ní nchiví nación maá ó Israel jā tátūnī nūū nación maá ó, á naá cúu? ncachī dē.

⁷ De ní ncāhān yā: Mā cūū cunī nū quiivi á cuiyā jā ní jani maá Tatá ní, chi mātúhún maá yā-ni cúu Yāa jā cúnáhnú

ndasí jā cuu sáhá ndāā vāha sīquī ndācá tiŋu yáhá.

⁸ Sochi tá ja ní nquivi Espíritu Santo inī ánō nū, sá de nihīn nū poder yā, de nacani nú tūhun ní nūū ndá nchiví ciudad Jerusalén jíin ní Judea jíin ní Samaria jíin jondē ní cáhnú ñayiví, ncachī yā jíin ndá dē.

⁹ De tá ní ncuu ní ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de juni ndéhé ndá dē de ní ndaa yā-ni cuānohōn yā andiví. De ní nquiji-ni iin vicō, de ní jasi-ni nūū cuāhān yā, de nduú cā ní jīnī ndá dē yā.

¹⁰ De juni ndéhé ndá dē andiví nūū ní ndaa yā cuāhān yā, de ní nquenda-ni ūū ángel yā jā nūhún yā sahma cuijín de cáá yā tá cáá tēe. De ní jēcuiñī ndeē yā xīn ndá dē.

¹¹ De ní ncāhān yā jíin ndá dē: Ndá ndóhó tēe Galilea, ¿nūcu ndéhé ndá nú ichi andiví? Chi Yāa Dios ní nacueca yā maá Jesús cuānohōn yā andiví, de suni sūcuán ndiji tucu yā tá cúu nūū ndéhé ndá nú mitan jā cuāhān yā, ncachī ndúū ángel.

Jā ní nacāji ndá dē Matías jā nūcuñī yúnúū Judas

(Mt. 27.3-10)

¹² Nūcuán de ní nuu ndá dē lómō jā nání Olivos cuānohōn ndá dē ciudad Jerusalén. De ñatin-ni íyó lómō nūcuán jíin Jerusalén, chi née tá iin kilómetro, jā cúu medida jā cáhān ley tá cuu caca nchiví quiivi nátátú.

¹³ De ní nenda ndá dē ciudad, de ní ndaa ndá dē cuarto xīnī vēhé nūū ndéē nūū dē. De cúu ndá dē Pedro jíin Jacobo jíin Juan jíin Andrés jíin Felipe jíin Tomás jíin Bartolomé jíin Mateo jíin Jacobo sēhe Alfeo, jíin Simón táhān grupo jā nání cananista, jíin Judas ñanī Jacobo.

¹⁴ De níiní ndútútú inuú ndá dē jíin ndá ñanī Jesús, jíin María jā cúu naná yā, jíin ndá cā ñahan, de inuú-ni jícān táhvi ndá dē.

¹⁵ De iin quiví de nī naciuiñi Pedro nūū ndá hermano cándíja. De íyó tá ciento ōcō nchiví jā ní ndutútú. De nī ncāhān dē:

¹⁶ Mitan de cáchī tūhun nī, hermano, jā níní nī nquee ndaā tūhun jā yósō nūū tutū īi jā ní ncāhān David jondē janahān nī nsāhá Espíritu Santo. De tūhun űúcuán cúu tūhun Judas, tēe jā ní nchosō nūū nūū ndá tēe jā ní ntiin Jesús.

¹⁷ De Judas chi suni táhān ó nī ncuu dē nīcu, de nī nchindeē táhān ó jín dē sīquí tiñu jā ní jani yā yóhó.

¹⁸ De nī jeen dē ñuhun jín xūhún jā ní nīhīn dē sīquí tiñu néhén jā ní nsāhá dē. De nī nincava ndeyí dē, de nī ncahndi-ni chíjīn dē, de nī jītē-ni jiti dē.

¹⁹ De nī jītē nuu-ni tūhun yáhá nūū ndācá nchiví Jerusalén. De jā suu cúu jā ní scúnani ndá ji ñuhun űúcuán Acél-dama yuhú maá ji, jā cáhān: Ñuhun jā cúu Ñuhun Nīñi.

²⁰ Chi súcuan cáhān nūū tutū Salmo sīquí Judas:

Vehe dē, ná quéndōo súcuan-ni,
de nī iin mā cúndeē cā vehe űúcuán.

De suni cáhān:

Tiñu jā ní ndiso dē ná nácuiso incā tēe.
Cáchī.

²¹ Túsaá de cúní jā nacāji ó iin tēe mähñú ndá tēe jā ní jica ó jín ní tiempo tá nī jica maá Jētohō ō Jesús jín ó.

²² De ná nacāji ó iin tēe jā ní jica jín ó jondē quiví jā ní scuénduté Juan yā, de jondē quiví jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví. De ná nūcuñi dē cuu dē testigo jín ndācá ó jā ní natecū yā, ncachī Pedro.

²³ De nī nacāji ndá dē ūū tēe jā cúu Matías jín José jā nání Barsabás, de suni nání dē Justo.

²⁴ De nī jicān táhvī ndá nchiví cándíja: Tātā Yāa Dios, maá ní chi jíní ní nāsa íyó ánō ndá nchiví. Túsaá de jā ndúū tēe yáhá, stēhēn ní ní tēe cúu jā ní nacāji ní.

²⁵ De cuiso tíñú dē jā cuu dē apóstol. De naciuiso dē tiñu jā ní sndóo Judas, chi nī nsāhá dē cuāchī, de cuāhān dē maá lugar xēen nūū cánuú quihīn dē, ncachī ndá dē.

²⁶ űúcuán de nī ntavā ndá dē suerte ndúū tēe űúcuán. De nī nquee suerte Matías, de nī ncuu dē iin táhān ndihúxi iin cā apóstol.

Jā ní nquiji Espíritu Santo

2 De quiví vico Pentecostés nī iyo tutú ndá nchiví cándíja ciudad Jerusalén.

² De sanaā-ni de nī nihin andiví modo jā yíhí ndasí tāchī. De ndá nchiví jā ndēē iní vehe, nī jini ndá ji jā nīhin.

³ De nī jini ndá ji modo yāñuhūn, de nī ncuśín jacū jacū nī jēcōo xīnī iin iin ji.

⁴ De ndācá ji nī nchitú iní ji jín Espíritu Santo. De nī nquijéhé ndá ji cáhān ji sín sín yuhú, nāsa nī stēhēn maá Espíritu Santo jā cáhān iin iin ji.

⁵ De Jerusalén íyó ndá nchiví hebreo jā chíñúhún nūū Yāa Dios jā ní nquiji ndá ji ndācá nación ní cáhnú ñayiví.

⁶ De jā ní nihin súcuan de nī ncutútú cuāhā nchiví űúcuán. De nī ncunēhén iní ndá ji, chi iin iin ji nī jini ji jā ndá tēe jā ní nihin Espíritu Santo cáhān yuhú űúū ndá nchiví jā vāji jícá.

⁷ De nī nsāhvi iní ndá ji nī jini ji, de nī ncāhān ji: ¿A nsūū tēe Galilea cúu ndācá tēe yáhá jā cáhān ndá dē yuhú űúū ō, á naá cúu?

⁸ ¿De nāsa cúu túsaá? Chi tá iin tá iin ó níni ó jā cáhān ndá dē yuhú űúū ō jā ní ncacu ó jín.

⁹ Chi vāji sava ó jondē región Partia jín Media jín Elam. De sava ó vāji ó jondē región Mesopotamia jín Judea jín Capadocia jín Ponto jín Asia.

¹⁰ De suni jondē región Frigia jín Panfilia jín Egipto jín ndācá ndáñúū Africa jā íyó incā lado űūū Cirene vāji sava ó. De sava cā ō vāji ó jondē ciudad Roma, de ndēē nūū ó yáhá mitan. De maá ó jā

váji ó ciudad Roma, de sava ó cúu nchivi hebreo de sava ó cúu incā nchivi jā ní ncandíja ley nchivi hebreo.

¹¹ De suni sava cā ō vāji ó región Creta jín Arabia. De níni ndācā ó jā yuhú nū ō nácani ndá tēe yáhá ndācā tiñu nāhnú nāsa ní nsāhá Yāa Dios, ncachī ndá ji.

¹² De ndācā ji sáhvi ndasí inī ji de cūnehén inī ji ndéhé ji. De nátúhún ndá ji jín táhán ji: ¿De nāsa cúu cāhān ndá dē ndá nūcuán túsaá? ncachī ji.

¹³ De sava cā ji ní ncāhān yichī ji jín táhán ji: Nduú chi jā jíní ndá dē, ncachī ji.

Tūhun jā ní nacani Pedro nū nchivi

¹⁴ Nūcuán de ní nacuiñi Pedro jín ndi-húxi iin cā apóstol. De ní ncāhān jee dē jín ndá nchivi: Ndá ní táhán maá ó hebreo jín ndá ní nchivi Jerusalén, tūhun yáhá chuhun inī ndá ní de cunini vāha ndá ní tūhun jā cāhān sá.

¹⁵ Chi ndá sáan, nsūú jā jíní ndá sá tá cúu nū jāni inī ndá ní. Chi nsūú hora jā jíní nchivi cúu, chi cáta cahīn jānehén cúu.

¹⁶ Chi sa tiñu yáhá cúu jā squín-cuu tá cúu nū ní ncāhān Joel, tēe ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. Chi súcuán ní ncāhān dē:

¹⁷ Cáchi Yāa Dios: Ndá quivī sándihí de tetínú ní Espíritu ní cuēē nū ndācā nchivi.

De sēhe yíí nū jín sēhe síhí nū, nacani ndá ji tūhun ní.

De ndá tēe suchí, chi sáhá ní jā scóto nū ji,

de ndá tēe nāhnú, chi scóto jāni nū dē.

¹⁸ De jāndāa chi ndá quivī nūcuán de cuāha vāha ní Espíritu ní nū ndá mozo ní, cúu tēe cúu nāhan,

de nacani ndá ji tūhun ní.

¹⁹ De sáhá ní tiñu nāhnú ichi andiví jā sáhvi inī nchivi cunī ji,

de suni sáhá ní seña inī ñayiví de cunī nchivi jā cúñáhnú ní,

chi coo níni jín nūhūn jín nūhmā modo vícō.

²⁰ De ncandīi chi cutuún de mā cútuu cā, de yōo cucuáhá modo níni.

De nūcuán de quenda quivī jā nenda maá Jētohō ndá nū Jesús.

De cunī ndācā nchivi jā quivī cāhnú cuu quivī nūcuán.

²¹ De ndācā nchivi jā cāhān ndāhvī ji jín yā, chi scáu yā ji, ncachī Yāa Dios. Ncachī Joel jondē janahán.

²² De ní ncāhān cā Pedro: Mitan de ndá ní nchivi nación maá ó Israel, cunini ní jā cāhān sá tūhun Jesús, tēe nū Nazaret. Chi maá Yāa Dios ní jēhe yā poder yā nū Jesús jā ní nsāhá yā ndá tiñu nāhnú māhnú ndá ní jín tiñu jā stēhēn jā íyó poder yā, jín tiñu jā sáhvi inī nchivi sáhá, tá cúu nū ní jini ndá ní jā súcuán ní ncuu. Súcuán ní stēhēn Yāa Dios nū ō jā maá yā ní ntetiñú Jesús.

²³ Sochi ní ntiin ndá ní yā, de ní nasiáha ndá ní yā ndahá ndá tēe nēhén. De ní jahní ndá dē yā yicā cruz ní nsāhá ndá ní. De ja ní jini Yāa Dios jā súcuán sáhá ndá ní, chi ja ní nsāhá ndāa yā jā súcuán coo.

²⁴ Sochi ní nastécū Yāa Dios Jesús, de nduú ní ncúu cā yā ndiyi, chi tūndóhó xēen jā jīhī nchivi, nduú cā ní ncúu sáhá jín yā.

²⁵ Chi jondē janahán de ní ntee rey David tūhun nāsa cāhān Jesús jín Yāa Dios:

Jētohō sá, jíní sá jā níí cání íyó ní jín sá. Chi íyó ní lado cuáhá sá jā chindeé ní sáan, tácuā mā cúyūhú sá.

²⁶ Jā nūcuán cúu jā cúsi inī sá, de cāhān sī sá.

De suni nūhún inī sá jā nastécū maá ní yiqui cúñu sá.

²⁷ Chi mā squéndōo ní ánō sá nū íyó ánō ndá ndiyi,

de ní mā cuāha ní tūhun jā tēhyū sá, chi sáhá sá tiñu jā cunī maá ní de íyó māni ní jín sáan.

²⁸ Nĩ stéhēn ní nūū sá nāsa natecū sá de sáhá ní já cusii ndasí iní sá síquĩ já cundeē sá jín ní ní cání.

Cachĩ Jesús, ncachĩ David jondē janahán.

²⁹ Ndá ní amigo, ná cáchĩ cājí sá nūū ndá ní tūhun tatā ō David, tēe nĩ ncuñáhnú jondē janahán, chí nduú ní ncāhān dē ndá tūhun yáhá síquĩ maá dē. Chí nĩ jĩhĩ dē, de nĩ jiquiyuhũ dē. De jínĩ ō nūū yíyuhũ dē jondē mitan.

³⁰ Chí nĩ ncuu dē tēe nĩ nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De nĩ jínĩ dē já ní ncāhān téyí yā jín dē já chíjín tatā maá dē quiji Cristo, de cundeē yā tatúnĩ yā nūū mesa dē tá-nĩ nĩ ntatúnĩ maá dē já ní ncuu dē rey.

³¹ Jondē tá ncháha ca quiji Cristo, de ja nĩ jínĩ dē já cuú yā de natecū yā. De nĩ ncachĩ dē já má quéndōo áno yā nūū íyó áno ndá ndíyĩ, de juni yiqui cúñu yā mā téhyũ.

³² Chí Yāa Dios nĩ nastécũ yā Jesús, de ndá máá sá cúu testigo já súcuan nĩ ncuu já ní natecũ yā.

³³ De nĩ nduñáhnú tucu yā nĩ nsáhá Yāa Dios jín poder yā. De nĩ jēhe Tatá yā Yāa Dios tūhun já tetínú Jesús Espíritu Santo, chí súcuan nĩ nquee yuhú yā já sáhá yā. De suu Espíritu Santo ñúcuán cúu já sáhá ndácá já ndéhé ndá ní de nínĩ ní mitan.

³⁴ De David nsúú tūhun maá dē cúu já ní ncāhān dē, chí nduú ní ndáa yiqui cúñu dē andiví. Chí sa tūhun Jesús nĩ ncāhān dē já cáhān súcuan:

Maá Jētohō ō Yāa Dios nĩ ncāhān yā jín Jētohō nĩ, Yāa já quiji:

Cundeē nū lado cuáhá nĩ nūū cuñáhnú nũ,

³⁵ de ná sáhá nĩ já candeē nū poder ndácá já jínĩ ūhvĩ ndóhó, ncachĩ Yāa Dios jín Cristo.

Ncachĩ David.

³⁶ Túsaá de ndácá ní já cúu ó tatā Israel, ná cúni ndáa ní já vísó nĩ jahní ndá

nĩ yā yīcā cruz, sochi Yāa Dios nĩ jani yā maá Jesús já cúu yā Jētohō ō de suni cúu yā Cristo, Yāa já scácu yóhó, ncachĩ Pedro jín nchivĩ.

³⁷ De súcuan nĩ jini ndá ji tūhun yáhá, de nĩ ntahúhvĩ iní ndá ji. De nĩ ncāhān ndá ji jín Pedro jín ndá cá apóstol: Ndá ní amigo, cachĩ ní ¿nāsa sáhá ndá sá túsaá? ncachĩ ji.

³⁸ De nĩ ncāhān Pedro: Nacani iní ndá ní já sndóo ní cuāchi ní, de cuenduté ndá ní já ní ncandíja ní Jesucristo, tácu cune cáhnú iní Yāa Dios nū cuāchi ní. De ñúcuán de taji yā Espíritu Santo yā cundeē iní áno ndá ní.

³⁹ Chí súcuan nĩ nquee yuhú maá Tátá Yāa Dios nūū ndá máá ó jín nūū séhe ó jín nūū ndá nchivĩ ndá cá nación, nā-nĩ nchivĩ cana yā já candíja ji.

⁴⁰ De cuāhā cá tūhun nĩ ncāhān cājí Pedro já sndíhvĩ iní dē ndá ji: Nducú ndéé ndá ní já ná cácu ní, chí ndá nchivĩ sáhá tiñu néhén chí tñũ táhvĩ ji, ncachĩ dē.

⁴¹ Ñúcuán de sava ji nĩ jetáhvĩ ji tūhun já ní ncāhān dē, de nĩ jenduté ndá ji. De quivĩ ñúcuán nĩ ncucuahā cá nchivĩ candíja, chí nĩ ncuu tá ũnĩ cá mil ji.

⁴² De íní nĩhĩn ndá ji síquĩ tūhun já stéhēn ndá apóstol, de íyó ñuncúún ndá ji, de jícān táhvĩ ndá ji. De yáji cáhnú ndá ji stātílā tá cúu nūū ní stéhēn maá Jētohō ō já nūcūhun iní ō yā.

Nāsa nĩ iyo ndá nchivĩ já ní ncandíja já xíhna ñúhún

⁴³ De ndihĩ nchivĩ sáhvĩ iní ji de yúhú ji. Chí nĩ nsáhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú já stéhēn já cúñáhnú yā.

⁴⁴ De inuú-nĩ nĩ iyo ndá nchivĩ candíja, de ndácá ndatínú já névāha ji cúu cáhnú ndá ji-nĩ.

⁴⁵ De nĩ yícó ndá ji ñuhun ji jín nā-nĩ ndatínú névāha ji, de nĩ nsaji ji xúhún nūū ndá táhán ji, nāsa jínĩ ñúhún iin iin ndá táhán ji.

⁴⁶De ndiquiví ndútútú ndá ji iní templo. De sīi-ni yáji cāhnú ndá ji stātīlā vehe táhán ji, tá cúu nūū ní stéhēn maá Jētohō ō jā nūcūhun iní ō yā. De íyó māni ndá ji.

⁴⁷De cāhān ji jā cúnáhnú ndasí Yāa Dios. De nī jetúhún ndihi ndá nchiví ciudad nūcuán ndá nchiví cándíja. De ndiquiví nī scácu cā maá Jētohō ō ndá cā nchiví, de nī nduu inuú-ni ndá ji jín nchiví cándíja.

Jā ní nduvāha tēe cojo

3 De iin quiví de cahūni jañini nī ncaa Pedro jín Juan cuāhān ndúū dē templo, chi maá hora jā jícān táhvi ndá táhán dē hebreo cúu.

²De nūcuán íyó iin tēe cojo jā súcuán íyó dē nī ncacu dē. Chi ndiquiví jíso nchiví dē jésiáha ji dē viéhé templo jā nání Viéhé Hermosa, de jícān dē caridad nūū ndá nchiví jā quiví templo.

³De nī jiní tēe nūcuán jā váji Pedro jín Juan jā quiví dē templo. De nī jícān dē caridad nūū Pedro jín Juan.

⁴De nī ndéhé vāha Pedro jín Juan nūū dē, de nī ncāhān Pedro: Cūndéhé vāha nú nūū ndúū nī, ncachí dē.

⁵De íyó tūha tēe cojo nūcuán, chi jáni iní dē jā nihin dē jacū xūhún nūū ndúū dē.

⁶De nī ncāhān Pedro: Nduú nā xūhún plata nī oro nduú ná névāha nī. Sochi íyó iin jā vāha cā jā sáhá nī jín nú. Jín poder maá Jesucristo nūū Nazaret cāhān nī jín nú, nacuiñi de caca nú, ncachí dē.

⁷De nī ntiin dē ndahá cuáhá tēe cojo nūcuán, de nī stácuini dē. De jēhē dē jín sūcūn jēhē dē nī nduvāha-ni.

⁸De nihin nī nacuiñi dē de íñi dē. De nī nquijéhé dē jíca dē-ni, de nī nquiví dē iní templo jín Pedro jín Juan, jíca dē cuāhān dē, de cándava dē, de nácana jee dē Yāa Dios.

⁹De nī jiní ndácá nchiví jā jíca dē cuāhān dē, de nácana jee dē Yāa Dios.

¹⁰De nī nacuní ndá ji nūū dē jā suu dē cúu jā ní ndeē viéhé templo jā nání Viéhé Hermosa, nī jícān dē caridad. De sáhvi iní ndá ji, de yúhú ji jā súcuán nī nduvāha tēe cojo.

Jā ní nacani Pedro tūhun yā iní corredor jā nání Corredor Salomón

¹¹De tēe jā ní íyo cojo jā ní nduvāha, chi nduú siáa dē ndahá Pedro jín Juan, de ndihi nchiví nī jinú ji nī nquenda ji nūū ndá dē iní corredor templo jā nání Corredor Salomón. De sáhvi ndasí iní ndá ji ndéhé ji ndá dē.

¹²De nī jiní Pedro jā váji ndá nchiví nūcuán, de nī ncāhān dē jín ndá ji: Ndá ní táhán maá ó Israel, ¿nā síqui cúu jā sáhvi iní ndá ní ndéhé ní tiñu yáhá? ¿Nā síqui cúu jā ndéhé vāha ndá ní nūū ndúū sá? ¿A jáni iní ndá ní jā íyó poder ndúū sá á jā cúu sá tēe vāha, de suu cúu jā ní nacaca tēe yáhá nī nsáhá sá, á naá cúu?

¹³De nduú chi maá Yāa Dios jā ní nchiñúhún tatā ō Abraham, Isaac, Jacob jín ndá cā tatā ō, maá yā nī nsáhá tiñu yáhá tácu cuní nchiví jā cúnáhnú ndasí Sēhe yā Jesús. De suu maá Jesús nūcuán cúu jā ní nasiáha ndá ní yā nūū ndá tēe cúnáhnú. De nduú ní jétúhún ndá ní yā nūū Pilato vísō cūni dē jā siáa dē yā nīcu.

¹⁴Sochi ndá máa ní nī ncuyichí iní ndá ní Yāa ii, Yāa ndāa nūcuán. De nī ncāhān ndá ní jā ná siáa Pilato iin tēe jā ní jahni ndiyi lugar maá yā.

¹⁵De nī ncāhān ndá ní jā ná cúu maá Yāa jā sáhá jā tēcū ndācá-ni. Sochi Yāa Dios nī nastēcū yā Jesús jā ní ncuu yā ndiyi. De ndá máa sá cúu testigo jā ní natecū yā.

¹⁶De tēe yáhá jā ndéhé ndá ní de nācuní ndá ní dē, chi nī ncandíja ndá sá jā íyó poder Jesús jā nasáhá vāha yā dē, de jā suu cúu jā ní nduvāha dē-ni nī nsáhá yā tá cúu nūū ndéhé ndá ní mitan.

¹⁷De mitan amigo, ja jini sá jā síqui jāá nduú ní jícūhun iní ndá ní cúu jā ní

jahnī ní yā, de saá-ni ní nsáhá ndá tēe jā tátúnī nūū ō.

¹⁸ De jondē tá ncháha ca cuu, de ja ní nsáhá Yāa Dios jā ní ncāhān ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán jā suu súcuán cundoho Cristo. De mitan chi ja ní nquee ndaā ní nsáhá yā.

¹⁹ Túsaá de nacani inī ndá ní jā sndóo ní cuāchi ní mitan, de quivī ndá ní ndahá Yāa Dios tácuá ná sndáhvā yā cuāchi ndá ní, de quiiji quivī jā ndusiī inī ndá ní sáhá maá Jētoho ō.

²⁰ De suni tetfínū tucu Yāa Dios Jesús ndiji yā, chi cúu yā Cristo jā ní jani Yāa Dios jā scácu yā yóhó.

²¹ Sochi cánuú jā cundeē Jesús andivī jondē quivī jā nasáhá jeé Yāa Dios ndācá-ni tá cúu nūū ní nacani ndá tēe jondē janahán ní nsáhá Yāa Dios. De tēe ní iyo ndoo ánō nūū Yāa Dios ní ncuu ndá dē.

²² De Moisés ní ncāhān dē jín ndá tata ō: Maá Jētoho ō Yāa Dios cani yā iin Yāa jā nacani tūhun Yāa Dios nūū ndācá ó tá cúu nūū ní jani yā nduhū. De cuu yā iin táhán ó. De ndācá tūhun jā cāhān yā, de chuhun inī ndá nū.

²³ De tú nā-ni nchivī mā chūhún inī ji tūhun jā cāhān maá Yāa jā nacani tūhun nūcuán, de tānū tāhvī ji de mā cúu cā ji nchivī Israel, jā cúu nchivī maá yā, ncachī Moisés.

²⁴ De ndá cā tēe ní nacani tūhun Yāa Dios jondē tiempo jā ní nquiji Samuel jín jondē mitan, suni ní nacani ndá dē tūhun nāsa coo ndá quivī yáhá.

²⁵ De ndá máá ó cúu tata ndá tēe ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De suni sīquī ndá máá ó ní nsáhá yā trátú jín ndá tata ō, chi ní ncāhān yā jín Abraham: Chijín tata nū quiiji iin Yāa jā sáhá jā quendōo ndetū ndá nchivī ní cáhnū ñayivī, ncachī yā.

²⁶ De tá ní nastécū Yāa Dios Sēhe yā, de sá de xihna cā nūū ndá yóhó ní ntetfínū yā Jesús tácuá quendōo ndetū ō.

Chi sáhá yā jā nasāma inī ō de mā sáhá cā ō tiñu néhén, ncachī Pedro.

Jā ní jēsíáha nchivī Pedro jín Juan nūū ndá tēe cúñáhnū

4 De Pedro jín Juan juni cāhān cā ndúū dē jín ndá nchivī, de ndá sūtū jín ndá tēe grupo saduceo jín tēe cúñáhnū nūū ndá tēe jā jító templo, ní nquenda ndá dē.

² De ní nquiti ndasí inī ndá dē ní jini dē jā súcuán stéhēn Pedro jín Juan nūū ndá nchivī, jā nácani ndúū dē tūhun jā natecū ndiyi, chi Jesús de ja ní natecū yā jā ní jihi yā.

³ De ní ntiin ndá dē Pedro jín Juan, de ní nchihi dē ndúū tēe nūcuán vecāa jā quendōo dē jondē quivī téēn, chi ja ní ñini.

⁴ Sochi cuāhā nchivī jā ní jini tūhun ní ncāhān Pedro jín Juan, ní ncandíja ndá ji. De ní jinu tá ūhūn mil tēe jā ní ncandíja, de sín cā cúu ndá ñahan jín sūchí lúlí.

⁵ Nūcuán de quivī téēn de ndá tēe ndíso tñū nūū nchivī hebreo, jín ndá tēe cúñáhnū, jín ndá tēe stéhēn ley Moisés, ní ndutútú ndá dē inī ciudad Jerusalén.

⁶ De saá-ni Anás jā cúu sūtū cúñáhnū cā, jín Caifás jín Juan jín Alejandro jín ndá nchivī jā cúu táhán sūtū cúñáhnū cā nūcuán.

⁷ De ní ncana ndá dē Pedro jín Juan, de ní jani ndá ndúū dē mähñū ndá, de ní jicā tūhún ndá: ¿Ní iin cúu jā ní ntetfínū ndóhó de ní jondē ní nihín tiñú ndúū nū tiñu yáhá? ncachī ndá.

⁸ De Pedro ní nchitú inī dē jín Espíritu Santo, de ní ncāhān dē jín ndá tēe nūcuán: Ndá nihín tēe ndíso tñū jín tēe ñáhnū jā ndíso tñū nūū maá ó nchivī Israel,

⁹ mitan de ¿á stíchī ndá ní sáán sīquī iin tiñu váha jā ní nsáhá sá jā ní nduvāha tēe cúhū yáhá?

¹⁰ Túsaá de ndá máá ní jín ndá cā nchiví táhán maá ó Israel, jicūhun iní ndá ní jā jín poder maá Jesucristo nū Nazaret cúu jā ní nduvāha tēe ínī nū ndá ní yáhá. De suu yā cúu jā ní jahni ndá ní yicā cruz, sochi maá Yāa Dios ní nastēcū yā Jesucristo.

¹¹ Sochi ndá máá ní chi ní squéne yichí ndá ní yā tá cúu nū squéne yichí ndá ní iin yūū jā quituu iin squínā vehe, chi nduú ní ncándíja ndá ní yā. De yūū nūcuán cúu maá yūū jā yítuu squínā vehe mitan.

¹² Chi ní iin cā nduú cā ná íyó jā cuu scácu yóhó, chi nduú cā ní iin cā sívī jā cáhān nchiví iní ñayiví yáhá jā cuu scácu yóhó, ncachí Pedro.

¹³ Nūcuán de ní jini ndá tēe nūcuán jā íyó ndeé iní Pedro jín Juan jā cáhān ndúū dē. De ja jíní ndá jāa nduú tūha Pedro jín Juan, chi tēe súcuán-ni cúu ndúū dē. De ní nsāhvi iní ndá, de ní nsāhá ndá cuenta jā ní jica ndúū dē jín Jesús.

¹⁴ De suni ndéhe ndá nū tēe jā ní nduvāha nūcuán, ínī dē jín Pedro jín Juan. De ní iin tūhun nduú ní ncúu cuiti cā nascócóo ndá nū Pedro jín Juan.

¹⁵ Nūcuán de ní ncachí ndá jā ná quíhīn Pedro jín Juan tāvēhé tácu natúhūn ndá máá dē.

¹⁶ De ní ncāhān ndá: ¿Nāsa sāhá ó jín ndúū tēe yáhá túsaá? Chi ja ní jītē nuu tūhun cuāhān nū ndá nchiví ní cáhnú ciudad Jerusalén yáhá jā súcuán ní nsāhá ndúū dē iin tiñu ñáhnú. De mā cúu cáhān ō jāa nduú ndā.

¹⁷ Túsaá de cáhān xēen ō nū dē jā mā cāchí cuiti cā dē tūhun Jesús nū ní iin cā nchiví, tácu mā cútē nuu cā tūhun yáhá quíhīn nū ndá cā nchiví, ncachí ndá.

¹⁸ De ní nacana ndá dē Pedro jín Juan. De ní ncāhān xēen ndá nū ndúū dē jā mā cāchí cuiti cā dē de ní mā stēhēn cuiti cā dē tūhun Jesús nū ní iin nchiví.

¹⁹ Sochi ní ncāhān Pedro jín Juan: Cani vāha iní ndá ní de tú jétahān iní Yāa Dios jā sndóo sá tiñu jā ní ndacu yā de sāhá sá tiñu jā ndacu ndá máá ní.

²⁰ Chi mā cúu sndóo ndá sá tiñu jā ní jini sá jín jā ní jini sá, chi cánuú jā nacani sá nū ndá nchiví, ncachí ndúū dē.

²¹ Nūcuán de ní ncāhān xēen tucu ndá nū ndúū dē, de ní nsíāā-ni ndá ndúū dē. Chi nduú ní nhīn cuiti ndá ní iin modo jā sndóho ndá Pedro jín Juan, chi yúhú ndá ndéhe ndá ndá cā nchiví, chi ndihi ji-ni cáhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios jā ní nsāhá yā tiñu ñáhnú nūcuán.

²² Chi tēe jā ní nduvāha jín tiñu ñáhnú nūcuán, íyó dē vhi cā ū xico cuiyā.

Jā ní jicān táhvi ndá nchiví cándíja

²³ De tá ní nsíāā ndá Pedro jín Juan cuāhān ndúū dē, de ní nenda dē nū ndá táhān dē. De ní nacani dē ndacá tūhun jā ní ncāhān ndá sūtú cúñáhnú jín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú.

²⁴ De jā súcuán ní jini ndá ji, de inuú-ni ní jicān táhvi ndá ji nū Yāa Dios: Tātā Yāa Dios, maá ní cúu Yāa Dios jā ní nsāhá andiví jín ñayiví jín mar jín ndacá cā jā íyó.

²⁵ De jā jín Espíritu Santo ní ní nsāhá ní jā ní ncāhān mozo ní David jondē janahān:

¿Nājēhē cúu jā quítī ndasí iní nchiví ndá cā nación?

¿De nājēhē cúu jā jáni cáhā iní ndá ji?

²⁶ Ní ncutútú ndá tēe jā cúu rey iní ñayiví,

de ní natakā ndá tēe jā ndíso tíñú,

de inuú-ni ní nenda ndá dē síqui maá ní jā cúu ní Jētohō ndá sá,

jín síqui Cristo, Yāa jā ní jani ní.

Ncachí David.

²⁷ Chi jāndāa cúu jā Herodes jín Poncio Pilato jín ndá nchiví táhān maá sá Israel jín ndá nchiví incā nación, ní ncutútú ndá ji iní ciudad Jerusalén yáhá,

de nī nenda ji sīquī Sēhe īī nī Jesús, Yāā jā nī jani nī.

²⁸ De súcuan nī ncuu tácuā ná quée ndāā ndācā tiñu jā nī nsāhá ndāā maá nī jondē janahán jā súcuan coo.

²⁹ De mitan, Tātā Yāā Dios, cūndēhé nī jā nī ncāhān xēēn ndá dē nūū ndá sá. De cuāha nī fuerza nī nūū ndá sá jā cúu sá mozo ní, tácuā coo ndeē ini sá jā nacani sá tūhun nī.

³⁰ De jín poder maá nī de sāhá nī jā nasāhá vāha ndá sá nchivī cúhū, de sāhá ndá sá tiñu jā stéhēn jā íyó poder nī, jín tiñu jā sāvhi inī nchivī sāhá. De ndācā ñúcuán sāhá nī jín poder Sēhe īī nī Jesús, ncachī ndá nchivī cándíja.

³¹ De tá nī ncuu nī jīcān táhvi ndá ji de nī nsāhá yā jā nī ntāan nūū íyó tútú ndá ji. De nī nchitú ndá ji jín Espíritu Santo, de víhī cā nī nchundeē inī ndá ji nī nacani ji tūhun Yāā Dios.

Jā nī iyo cáhnú ndatíñú ndá ji

³² De ndá nchivī cuāhā jā nī ncandíja, chi inuú-ni íyó inī ndá ji. De nī iin ji nduú nī nsāhá ji jā cúu ndatíñú máá ji ndācā ndatíñú jā névāha ndá ji, chi ndihī-ni ndatíñú névāha cáhnú ndá ji.

³³ De nīhīn ndasí nācani ndá apóstol tūhun jā nī jini dē jā nī natecū Jētohō ō Jesús. De vāha ndasí nī nchindeē yā ndá nchivī cándíja.

³⁴ Chi nī iin ji nduú ná cúmanī cuiti nūū ji, chi ndācā nchivī jā xíñūhun jā xívēhe chi nī yícó ji.

³⁵ De jesiáha ndá ji xūhún ñúcuán nūū ndá apóstol. De sājī ndá apóstol xūhún nūū ndá cā nchivī cándíja nāsa jini ñūhún iin iin ji.

³⁶ De súcuan nī nsāhá José jā cúu tatā Leví, nī ncacu dē Chipre jā cúu iin pedazo ñuhun jā ñūhún māhñū ndute. De ndá apóstol nī nascúnani dē tēē ñúcuán Bernabé. De sívī ñúcuán cáhān jā tēē cáhān tūhun ndeē ini cúu dē.

³⁷ De nī yícó dē iin ñuhun dē, de nī jesiáha dē xūhún ñúcuán nūū ndá apóstol.

Cuāchi jā nī nsāhá Ananías jín Safira

5 De incā tēē jā nání Ananías jín ñasíhī dē jā nání ña Safira, nī yícó ndúū dē iin ñuhun dē.

² De nī nacoo dē sava xūhún jā cuu ndúū dē jín ña, de suni nī jini ña jā súcuan nī nsāhá dē. De nī jesiáha dē sava xūhún dē nūū ndá apóstol, sochi sáhá dē-ni jā ñúcuán cúu ndihī.

³ De nī ncāhān Pedro: Ananías, ¿nājēhē cúu jā nī nquīvi Satanás ánō nū jā stáhvi nú Espíritu Santo cúni nū? Chi nī nacoo nú jacū xūhún ñuhun jā cuu maá nú, de stáhvi nú chi sáhá nú-ni jā vāji ndihī nú-ni jín xūhún.

⁴ De tá nchāha ca xícó nú ¿de á nsūú cuenta maá nú nī ncúu ñuhun ñúcuán? De tá nī yícó nú ¿de á nsūú xūhún maá nú cúu? ¿De nājēhē cúu jā nī jani inī nū jā stáhvi nú? Chi nsūú maá-ni tēē ñayiví cúu jā ndúcú nú stáhvi nú, chi suni jondē Yāā Dios, ncachī Pedro.

⁵ De tá nī jini Ananías ndá tūhun yáhá de nī ndicó cáva dē, de nī jihī dē-ni. De ndācā nchivī jā nī jini tūhun ñúcuán, nī nchūhū ndasí ndá ji.

⁶ Ñúcuán de nī nacuiñi ndá tēē suchí, de nī nchusúcun ndá dē sahma ndiyi ñúcuán, de cuāchuhū ndá dē.

⁷ De nī ncuu tá ūnī cā hora, de nī nquenda ñasíhī ndiyi ñúcuán, nī nquīvi ña vehe nūū íyó Pedro. De nduú jini ña jā súcuan nī ncuu.

⁸ De nī jicā tūhún Pedro ña: Cachī nūū ni, ¿á iin tanto suha nī nīhīn ndúū nū jā nī yícó nú ñuhun, á naá cúu? ncachī dē. De nī ncāhān ña: Suu iin tanto súcuan nī yícó ndúū sá, ncachī ña.

⁹ De nī ncāhān Pedro jín ña: ¿De nūcu nī squetáhān ndúū nū tūhun jā stáhvi nú Espíritu maá Jētohō ō? ¿De á mā nīhīn ndúū nū castigo jáni inī nū? De

cunini de cunī nū chi ja cátiŋ tāvēhé já ní nenda ndá tēe já ní jēchuhū yíí nū, de suni sūcuán tavā dē ndóhó já cuyuhū nū, ncachī dē.

¹⁰ De nī ndicó cáva ña-ni nūū jēhē Pedro, de nī jīhī ña-ni. De nī ndīvi-ni ndá tēe suchí ñúcuán. De nī jini ndá dē ja nī jīhī tucu ñahan ñúcuán, de nī ntavā tucu dē ña tāvēhé, de nī nchiyuhū dē ña xiín yíí ña.

¹¹ De nī nchūhū ndasí ndá nchivi cándíja jíín ndá cā nchivi já ní jini tūhun nāsa nī ncuu.

Jā ní nsāhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú

¹² De nī nsāhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú nūū ndá nchivi, jíín tiñu já stēhēn já íyó poder Yāa Dios. De ndútútú ndá nchivi cándíja inī corredor templo já nání Corredor Salomón.

¹³ De ndá nchivi jāá nduú cándíja chi nduú ní ncúndeé inī ni iin ji já tandē tāhán ji jíín ndá nchivi cándíja, vísō jétúhún ndasí ji.

¹⁴ Sochi nī ncandíja cuāhā cā nchivi nūū maá Jētohō ō, cúu tēe cúu ñahan.

¹⁵ De nī nquiji ndá nchivi jíín ndá táhán ji nchivi cúhū, de nī jaquín ji inī ndá calle, yósō ndá ji nūū yūú jíín nūū camilla tú sanaā de yāha Pedro de vísō cōndāhvi dē ná yāha síqui ji de nduvāha ji.

¹⁶ De saá-ni ndá nchivi ndá ñuū ñatin ñúcuán, suni nī nquenda cuāhā ji ciudad Jerusalén, nī nquisíaha ji ndá já cúhū jíín já ndóho tāchī. De ndihi-ni ndá ji nī nduvāha.

Jā ní sndóho ndá ji ndá apóstol

¹⁷ Ñúcuán de nī ncucuásún inī maá sūtū cúñáhnú cā nī jini dē ndá apóstol, de saá-ni ndá cā táhán dē já scuáha sahān saduceo. De nī nenda ndá dē síqui ndá apóstol.

¹⁸ De nī ntiin ndá dē, de nī nchihi ndá dē ndá apóstol vecāa.

¹⁹ Sochi iin ángel maá Jētohō ō nī nacune yā viéhé cāa jacuāā. De nī ntavā yā ndá dē, de nī ncāhān yā:

²⁰ Cuáhán, de cuiñi nū inī templo. De ñúcuán nacani nū ndācā tūhun nūū ndá nchivi nāsa nihin táhvi ji já cutecū ji ní cání, ncachī ángel.

²¹ De nī jini ndá dē tūhun yáhá. De tá nī ncunijin de nī nquivi ndá dē inī templo, de nī stēhēn ndá dē tūhun yā nūū nchivi. De juni stēhēn ndá dē de sūtū cúñáhnú cā jíín ndá táhán dē nī nastútú dē ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā nūū nchivi Israel. De nī ntají dē ndá policía já cuátavā dē ndá apóstol já yíhí dē vecāa.

²² Sochi tá nī nquenda ndá policía viéhé cāa de nduú cā ndá apóstol yíhí vecāa. De nī ndicó cóo ndá dē, de nī ncachī tūhun dē nūū ndá tēe sáhá junta:

²³ Maá jāndāā já ní jini ndá sá já ndási vāha viéhé cāa de íní ndá tēe já jíto, sochi tá nī nacune ndá sá de nduú ní jini cuiti cā ndá sá nūū ni iin tēe ñúcuán, ncachī ndá dē.

²⁴ De sūtū cúñáhnú cā jíín ndá cā sūtū cúñáhnú jíín tēe cúñáhnú nūū ndá tēe já jíto templo, tá nī jini ndá dē tūhun yáhá de jáni inī ndá dē nāsa cā coo tiñu ndá apóstol.

²⁵ Ñúcuán de nī nquenda-ni iin tēe nī ncachī tūhun dē: Ndá tēe já ní nchihi ndá ní vecāa, íyó ndá dē inī templo, de stēhēn ndá dē nūū nchivi, ncachī dē.

²⁶ Ñúcuán de maá tēe cúñáhnú nūū ndá tēe já jíto templo, nī jēhēn dē jíín ndá policía, de nī nacueca ñuncúún tucu ndá dē ndá apóstol, chi yíhú ndá dē ndéhé dē nchivi já cuun ji yūū ndá dē de tú sáhá xēen dē jíín ndá apóstol.

²⁷ De tá nī nenda ndá dē jíín ndá apóstol de nī jani dē nūū ndá tēe cúñáhnú já sáhá junta. De nī ncāhān sūtū cúñáhnú cā nūū ndá apóstol:

²⁸ ¿A nsūu ja nī ndacu nīhin nī nūu ndá nú já má stéhēn cuiti nū cā tūhun tēe nání Jesús? De mitan chi ja nī scútē nuu nú cā tūhun Jesús nī ciudad Jerusalén yáhá. ¿A cūnī nū já tee nú cuāchi nīnī tēe nūcuán sīquī ndá nī? ncachī sūtū cūñáhnú cā.

²⁹ Nūcuán de Pedro jín ndá cā apóstol nī ncāhān ndá dē: Cānuú cā já squíncuu ndá sá já cūnī maá Yāa Dios nsūu cā já cūnī ndá tēe.

³⁰ Yāa Dios já ní nchīnúhún ndá ndiyi tatā ō, nī nastécū yā Jesús, Yāa já ní jahni ndá máá ní, chi nī jata caa ndá ní yā yīcā cruz.

³¹ De Yāa nūcuán nī nduñáhnú tucu yā nī nsáhá Yāa Dios, chi ndēe yā ichi ndahá cuáhá Yāa Dios. De cúu yā Yāa já tátúnī jín Yāa já scácu yóhó, tácu nacani inī ndācá ó já cúu ó nchivī Israel sīquī cuāchi ó de cune cáhnú inī yā nūu ndācá cuāchi ó.

³² De ndá máá sá cúu testigo sīquī ndācá tūhun yáhá. De saá-ni Espíritu Santo suni sūcuán stéhēn cājí yā, chi jēhe Yāa Dios Espíritu Santo nūu ndācá nchivī já jetáhvī ji yā, ncachī Pedro jín ndá cā apóstol.

³³ De tá nī jini ndá tēe cūñáhnú tūhun yáhá de nī nquītī ndasí inī ndá dē, de cūnī ndá dē já cahni dē ndá apóstol.

³⁴ Sochi íyó iin dē já stéhēn ley yā já nání Gamaliel já cúu grupo fariseo, de ndācá nchivī jetáhvī ji tēe nūcuán. De nī nacuiñī dē nūu junta, de nī ncachī dē já ná quhīn ndá apóstol iin nūú nūú tāvēhé.

³⁵ De nī ncāhān Gamaliel: Ndá nīhín já cúu ó nchivī nación Israel, cani vāha inī ní nāsa sáhá ndá ní jín ndá tēe yáhá.

³⁶ De nūcūhun inī ndá ní nāsa nī ncuu quivī yātā já ní nenda Teudas contra sīquī gobierno, de nī ncachī dē já tēe téyíí cúu dē. De nī ncutútú tá cūmī ciento tēe nūu dē. Sochi nī jahni nchivī dē, de ndācá já ní jetáhvī tūhun já ní ncāhān

dē, nī nacutē nuu ndá dē cuāhān dē-ni, de nī jencuiñī-ni tiñu nūcuán.

³⁷ Nūcuán de quivī já ní iyo censo de Judas tēe Galilea, suni sūcuán nī nenda dē contra sīquī gobierno, de cuāhā nchivī nī ncutútú ji nūu dē de nī jetáhvī ji dē. De suni nī jahni nchivī tēe nūcuán, de ndācá nchivī já ní jetáhvī tēe nūcuán, suni nī jitē nuu-ni ndá ji.

³⁸ De yáhá ná cáchi tūhun sá nūu ndá ní. Mā stāhān cā ní ndá tēe yáhá. Siāa ndá ní dē ná quhīn dē. Chi tú iin tēe cúu já ní squíjéhé tiñu yáhá de naa-ni.

³⁹ Sochi tú Yāa Dios nī squíjéhé, de mā cúu cuiti casī ndá ní, chi sanaā de cuéé cā de cūnī ndá ní já tiñu Yāa Dios cúu já ndúcú ní casī ní, ncachī Gamaliel.

⁴⁰ De nī jetáhvī ndá dē tūhun já ní ncāhān Gamaliel. De nī nacana ndá dē ndá apóstol. De nī ncani ndá dē jín cuarta nīi, de nī ncāhān xēen ndá dē nūu ndá apóstol já má cáhān cā dē tūhun Jesús, de nī nsiāa ndá dē-ni.

⁴¹ De nī nquee ndá apóstol nūu junta cuāhān dē, de cúsi inī ndá dē já ní jēhe Yāa Dios tūhun já ní ndoho ndá dē tūhun canoō já sīquī já cándíja dē Jesús.

⁴² De ndiquivī nācani ndá dē tūhun Jesuscristo inī templo jín inī ndācá vehe, chi nduú ní jencuiñī ndá dē já stéhēn dē.

Jā ní jani ndá dē ūjā cā tēe já satíñú jēhē nchivī cándíja

6 De nī ncucuahā cā nchivī cándíja. De ndá quivī nūcuán de ndá tēe hebreo já cáhān yuhú griego, nī ncāhān sōó dē sīquī táhān dē já cáhān yuhú hebreo, chi cáchi dē já ndá ñahan viuda já cáhān yuhú griego nduú nīhīn vāha ña tá sājī dē stāa ndiquivī já yājī ndá ñahan viuda.

² Nūcuán de ndihúxī ūū tēe cúu apóstol, nī nastútú dē ndācá nchivī cándíja, de nī ncāhān ndá dē: Nduú vāha já jencuiñī ndá nī já nācani nī tūhun Yāa Dios já saji nī stāa nūu nchivī.

³ Túsaa de ndá ndóhó hermano, nacāji nú ūjā táhán ndá máá ó, tēe jā jētúhún nchivī dē, de nūhún chitú Espíritu Santo inī dē, de tú tēe jínī vāha cā cúu dē. De ndá máá dē cuiso tīnū jā saji dē stāā.

⁴ De ndá nduhū chi cúsá máá jā cācān táhvi ndá nī jín jā nacani nī tūhun yā, ncachī ndá dē.

⁵ De nī jētahān inī ndihi nchivī tūhun jā ní ncāhān ndá dē. De nī nacāji ndá ji Esteban, chi tēe cándija nihin cúu dē, de íyó chitú Espíritu Santo inī dē. De suni nī nacāji ji Felipe jín Prócoro jín Nicanor jín Timón jín Parmenas jín Nicolás. De Nicolás cúu tēe nū Antioquía jā ní ntiin ley hebreo jondē ncháha ca candija dē Cristo.

⁶ De ndá tēe yáhá nī jani ndá nchivī dē nū ndá apóstol, de nī jicān táhvi ndá apóstol sīquī tiñu jā sáhá ndá dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīnī tá iin iin dē.

⁷ De tūhun Yāa Dios nī jītē nuu cā cuāhān ní cáhnú. De ndá nchivī cándija nī ncucuahā ndasí ji inī ciudad Jerusalén. De suni cuāhā sūtū nī ncan-dija dē yā.

Jā ní ntiin ndá dē Esteban

⁸ De nī nchindeé nī nchituu yā Esteban, de nī jēhe yā poder nū dē de vāha nī nsáhá dē tiñu nāhnú ndasí nū ndá nchivī, jín tiñu jā stēhēn jā íyó poder Yāa Dios.

⁹ De íyó ndá tēe jā ní ncuyāhvi de nī nduu libre dē, de nī iyo vehe īi sinagoga ndá dē. De sava ndá dē jín sava tēe nū Cirene jín nū Alejandría jín región Cilicia jín Asia, nī nquijéhé ndá dē stíchī dē Esteban.

¹⁰ Sochi nduú ní ncúndéé ndá dē jín Esteban, chi ndíchī nī ncāhān dē nī nsáhá máá Espíritu Santo.

¹¹ Nūcuán de nī scāhān ndá dē jacū tēe nī ncāhān tūhun stāhvi sīquī Esteban, chi nī ncāhān dē jā ní jini dē jā ní ncāhān

nāvāha Esteban sīquī Moisés jín sīquī Yāa Dios.

¹² De jā sūcuán nī ncāhān dē, de nī nquiti inī ndá nchivī jín ndá tēe nāhnú jā ndiso tīnū jín ndá tēe jā stēhēn ley janahán. De nī nenda ndá dē sīquī Esteban, de nī ntiin ndá dē, de cuāhān ndá dē jín Esteban nū junta cúnāhnú cā.

¹³ De nī jani ndá dē testigo tūhūn jā ní ncāhān sūcuán: Tēe yáhá, ndiquivī cáhān nāvāha dē sīquī templo īi yáhá jín sīquī ley Yāa Dios.

¹⁴ Chi nī jini ndá sá jā ní ncāhān dē jā Jesús tēe nū Nazaret, canī dē templo yáhá, de nasāma dē ndá costumbre jā ní sndóo Moisés nū ō jā sáhá ó, ncachī testigo tūhūn.

¹⁵ Nūcuán de ndācá tēe jā ndēē nū junta, nī ndēhé vāha ndá dē nū Esteban, de nī jini ndá dē jā cáá nū dē tá cáá nū iin ángel Yāa Dios.

Tūhun jā ní nacani Esteban

7 De maá sūtū cúnāhnú cā nī ncāhān jín Esteban: ¿A ndāā jā sūcuán nī ncāhān nū tá cúu nū cáhān tēe yáhá? ncachī dē.

² De nī ncāhān Esteban: Ndá ní tátā, señor, cunini ndá ní tūhun yáhá jā cáhān sá. Maá Yāa Dios, Yāa jā vii ndasí cúnāhnú, nī nquiji yā nū ndiyi tatā ō Abraham tá ní ndēē dē inī región Mesopotamia de jondē tá ncháha ca quihīn dē cundēē dē inī nū Harán.

³ De nī ncāhān yā jín dē: Quee inī nū nū jín māhnú táhán nū, de quihīn nū iin nū jā stēhēn nī nū nū cundēē nū, ncachī yā.

⁴ Nūcuán de nī nquee dē inī región Caldea, de nī ndēē dē inī nū Harán. De tá nī jihī tatá dē, sá de nī nsáhá Yāa Dios jā ní nquiji dē yáhá nū ndēē ō mitan.

⁵ De nī iin lulī nūhun nduú ní jēhe cuiti yā jā cuu táhvi dē, sochi nī nquee yuhú yā jā cuāha yā ní nūhun yáhá nū dē

jondē jíin nūū ndācá tatā dē jā quiji, vísō ncháha ca coo sēhe dē jondē saá.

⁶De sūcuán nī ncāhān Yāa Dios jíin dē: Cundeē jicá tatā nū incā nación. De cūmī ciento cuiyā satíñú cāhá ji nūū nchivī de sndóho ndá nchivī ji.

⁷De síquī jā sūcuán sāhá ji jíin sēhe nú de nenda nī cuāchi síquī ndá nchivī ñúcuán nūū satíñú cāhá ji, de sá de quee ji inī nación ñúcuán quiji ji ichi cháhá cundeē ji, de chiñúhún ji nduhū, ncachi yā.

⁸De nī ncāhān yā jíin Abraham jā ná cúu dē circuncidar, jā cúu iin tunī jā stéhēn jā ní nsāhá yā trátū jíin dē. De tá nī ncacu sēhe dē Isaac, de nī nsāhá dē circuncidar ji nūū únā quívi ji. De suni sūcuán nī nsāhá Isaac jíin sēhe dē Jacob, de saá-ni nī nsāhá Jacob jíin ndihúxi ūū sēhe yíi dē. De ndá tēe ñúcuán nī ncuu ndihúxi ūū tatā xíhna ñúhún nación maá ó Israel.

⁹De ndācá sēhe tatā ō Jacob nī ncu-cuásún inī ndá dē nī jinī dē ñanī dē José. De nī yícó ndá dē José nūū ndá tēe jā cuāhān jíin dē jondē nación Egipto jā satíñú cāhá dē nūū iin tēe ñúcuán. Sochi Yāa Dios nī jito yā dē.

¹⁰De nī scácu yā dē nūū ndācá tūndóhó jā ní nqui ji síquī dē. De nī ncundichí dē nī nsāhá yā. De Faraón, tēe cúu rey inī nación Egipto, nī ncusi inī dē jíin José nī nsāhá yā. De nī scuísó tíñú dē José jā cuu dē gobernador, de nī ntatúnī José inī nación Egipto jíin nūū ndá nchivī vehe Faraón.

¹¹De nī nqui ji quívi jā ní iyo iin tāmā níi Egipto jíin níi jondē Canaán. Iin tūndóhó xēen nī ncuu inī ndúū nación ñúcuán. De ndá ndiyi tatā ō, nduú cā ná caji ndá dē ndá tiempo ñúcuán.

¹²De nī nihīn Jacob tūhun jā íyó trigo nación Egipto, de nī ntají dē ndá sēhe dē jā cúu tatā ō, nī jēhēn Egipto jā xíhna ñúhún nī jēcuēen ndá dē trigo.

¹³De jā cuāhān ndá dē vuelta ūū, sá de nī nastúu José jā maá dē cúu ñanī ndá dē. De sá de nī jinī vāha Faraón nā tatā cúu José.

¹⁴De nī ncachi José nūū ndá ñanī dē jā ná quícuēca ndá dē tatā dē jíin ndá nchivī vehe dē. De nī iyo ūni xico xāhōn ji.

¹⁵Súcuán nī ncuu jā ní nquee Jacob cuāhān dē jondē Egipto. De nī ndeē dē ñúcuán jondē nī jihī dē. De suni ñúcuán nī ndeē ndihúxi ūū sēhe dē jā cúu tatā ō de jondē nī jihī ndihī ndá dē.

¹⁶De tá nī nquenda quívi jā ní ntavā yā ndá tatā dē inī nación ñúcuán, de nī jiso ji yiqui ndá ndiyi tatā ō ñúcuán nī jēhēn ji jíin jondē ñuū Siquem. De nī nchiyuhū ndá ji inī iin yavī ndiyi jā ní jeen Abraham nūū ndá sēhe Hamor ñuū Siquem.

¹⁷De tá cáta ndeē cā ndá ji inī nación Egipto de nī ncuñatin quívi jā quee ndá ji. Chi sūcuán ja nī ncāhān téyíi Yāa Dios jíin tatā ō Abraham jā iin quívi de quee ji inī Egipto. De ndá nchivī Israel ñúcuán chi nī ncāyā ndá ji de nī ncucuahā ji inī nación Egipto.

¹⁸Ñúcuán de nī nūcuīñi incā rey inī Egipto, de nduú ní jinī dē jā vāha tiñu nī nsāhá José jondē janahán.

¹⁹De rey ñúcuán nī stáhvī dē ndá ndiyi tatā ō, de suni nī nsāhá nāvāha dē ndá ji, chi nī nsāhá dē fuerza jā má cōtó cā ji ndá sēhe ñiquín ji tácuā ná cúu ndá ji.

²⁰De tiempo ñúcuán nī ncacu Moisés, de nī ncusi inī Yāa Dios jíin ji. De ūni yōō nī iyo yuhū ji inī vehe tatā ji.

²¹De tá nduú cā ní ncúu coo yuhū ji de nī jēsíaha dē ji iin lugar nūū ní nanihīn sēhe síhī rey jā tátúnī níi nación Egipto. De nī naquehen ña ji, de nī scuáhnu ña ji tá cúu nūū cúu sēhe maá ña.

²²De nī ncutūha Moisés ndācá tūhun ndíchí inī nación Egipto. De vāha ndasí tūhun dē, de vāha sáhá dē ndācá tiñu.

²³ De tá nī ncuu ūū xico cuiyā dē, de nī jēndēhé dē ndācā táhān dē jā cúu tatā Israel.

²⁴ De nūcuán nī jini dē nūū iin tēe Egipto jā sáhā nāvāha jín iin táhān dē Israel. De nī nchindeé Moisés táhān dē, chi nī jahni dē tēe Egipto, de sūcuán nī nacuaā dē jā ní ndutahvi tēe nūcuán.

²⁵ De jani inī Moisés jā jícūhun inī ndācā táhān dē jā ní ntetínū Yāa Dios maá dē jā scácu dē ji jā ndóho ji, sochi nduú ní jícūhun cuiti inī ndá ji.

²⁶ De quívi téen nī nquenda dē nūū ūū táhān dē jā cánāā. De cūni dē jā má cánāā ndúū tēe nūcuán, de nī ncāhān dē jín ndúū dē: ¿Nājēhē cúu jā sáhā nāvāha nú táhān nú? Chi modo ñani ndúū nū, ncachī dē.

²⁷ Sochi maá tēe jā cáni táhān nūcuán nī nchindahá dē Moisés, de nī ncāhān dē: ¿Ní iin nī jani ndóho jā cúñáhnú nú jā sáhā ndāā nū tiñu ndá ní?

²⁸ ¿De á suni cūni nū jā cahni nū nduhū tá cúu nūū ní jahni nū tēe Egipto icu, á naá cúu? ncachī dē.

²⁹ De tá nī jini Moisés tūhun yáhā, de nī jinu dē cuāhān dē incā nación. De jondē Madián nī ndeē jicá dē, de nūcuán nī scácu ñaslí dē ūū sēhe yíí dē.

³⁰ De tá nī ncuu ūū xico cuiyā jā ndéē dē Madián, sá de nī nquenda iin ángel Yāa Dios nūū dē jondē nūū ñuhun tihá ñatin nūū íyó yucu súcún Sinaí. De nī nquenda yā xīnī iin yūcū cāhnú jā cáyū jín itā ñuhūn sochi nduú cáyū maá yūcū.

³¹ Nūcuán de nī ndēhé Moisés, de nī nsāhvi inī dē ndēhé dē ñuhūn jā ní jini dē. De nī ntandēē dē tácu cuni vāha dē nājēhē cúu jāá nduú cáyū. Nūcuán de nī ncāhān maá Jētoho ō jín dē:

³² Maá nī cúu Yāa Dios jā ní nchiñúhún ndá ndiyi tatā nū Abraham jín Isaac jín Jacob, ncachī yā. Sochi Moisés chi quísi dē jā yúhú dē, de nduú cā ní ncúndeē inī dē cūndēhé dē nūū cáyū ñuhūn.

³³ De maá Jētoho ō nī ncāhān yā jín Moisés: Tavā nijān nū, chi lugar nūū inī nú jīñā, lugar iī cúu sīquī jā iī maá nī.

³⁴ Ja nī jini vāha nī jā ndóho ndasí ndá nchivī maá nī jā íyó inī nación Egipto, de suni jini nī jā jácu ndá ji sīquī jā ndóho ji tūndóhó, de nī nuu nī vāji nī jā scácu nī ndá ji. Túsaá de mitan de cunini nú, chi tají nī ndóhó quinoñon nū jondē Egipto tácu scácu nū ndá táhān nū, ncachī yā.

³⁵ De jondē tá nchāha ca quee Moisés inī nación Egipto, de ja nī ncuyichī inī ndá táhān dē Israel, chi nī ncāhān ji: ¿Ní iin nī jani ndóhó jā cuñáhnú nú jā sáhā ndāā nū tiñu ndá ní? ncachī ji. De vísō sūcuán sochi nūū maá dē nī nquiji ángel yā nūū yūcū jā cáyū jín itā ñuhūn, de sūcuán nī ntetínū Yāa Dios dē jā quinoñon dē tatúni dē nūū ndá ji, de scácu dē ji.

³⁶ De maá Moisés nī natavā dē ndá ji inī nación Egipto, de nī nchāha ndá dē Mar Rojo, de nī jica nuu ndá dē nūū ñuhun tihá ūū xico cuiyā. De ní tiempo nūcuán nī nsāhā Moisés cuāhā tiñu ñáhnú jín tiñu jā stēhēn jā íyó poder yā.

³⁷ De maá Moisés cúu jā ní ncāhān tucu jín ndá tatā ō Israel: Maá Yāa Dios sáhā yā jā mähñú tatā ndācá ó quiji iin Yāa jā nacani tūhun Yāa Dios nūū ndācá ó tá cúu nūū ní jani yā nduhū. De chuhun inī ndá nú tūhun jā cāhān Yāa nūcuán, ncachī Moisés.

³⁸ De suni maá Moisés cúu jā ní ndeē cāhnú jín ndá ndiyi tatā ō tá ní jica nuu ndá ji nūū ñuhun tihá. De nī ncāhān iin ángel yā jín maá dē xīnī yucu súcún Sinaí, de nī nacani dē nūū ndá tatā ō, chi nūcuán nī nīhīn dē tūhun nāsa cutecū ō, de nī nquendōo ó jín tūhun nūcuán jondē mitan.

³⁹ Sochi ndá ndiyi tatā ō chi nduú ní ncūni ndá ji cuetáhvī ji Moisés, chi sa nī ncuyichī inī ndá ji dē, de cūni ndá ji jā

sa ndicó cóo ji quínohōn ji nación Egipto nícu.

⁴⁰ De nī ncāhān ndá ji jín Aarón: Sáhá ní ndá yāā jā cosō nūū nūū ō. Chi Moisés jā ní natavā dē yóhō inī nación Egipto vāji ó, nduú jínī ō naá cúu jā ní ndoho dē mitan jāā nduú nénda dē jā cuāhān dē xīnī yucu súcún Sinaí, ncachī ndá ji.

⁴¹ Ñúcuán de nī nsáhá ji iin ídolo jā cáá tá cáá becerro. De nūū ídolo ñúcuán ní nsōcō ndá ji quití, de nī ncusiī inī ji jín ídolo jā ní nsáhá ndá ji.

⁴² De nī ncujiyo-ni Yāā Dios nūū ndá ji cuāhān yā. De nī sndóo yā ji-ni jā ná chíñúhún ndá ji nūū ndācá jā jínī ō jā yíhí andiví tá cúu nūū cáhān tutū jā ní ntee ndá tēē jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

Nī ncāhān yā: Ndá ndóhō nchiví Israel, ¿á jáni inī ndá nú jā nūū nduhū nī nsōcō nū quití

tá nī jica nú nūū ñuhun t́há ūū xico cuíyā, á naá cúu?

⁴³ Nduú, chi sa nī jicó núu ndá nú jín nicho jā ñúhún yāā jā nání Moloc jín figura tiūū jā nání Renfán, ndá yāā jā ní nsáhá maá nú jā chíñúhún nú.

Túsaá de síáha nī ndá ndóhō quíhīn jicá nú jondē yātā nūū Babilonia, ncachī yā.

Cáchī tutū.

⁴⁴ De nī ntatúnī Yāā Dios nūū Moisés jā sáhá dē vehe ñīi nūū chíñúhún ndá dē yā, jā cáá tá cáá jā ní stēhēn yā nūū dē. De ndiyi tatā ō nī nevāha ndá dē vehe ñīi ñúcuán jondē nūū ñuhun t́há, de inī vehe ñúcuán nī nchuhun ndá dē tabla yūū nūū ní ntee yā ley yā.

⁴⁵ De cuéé cā de nī sndóo ndá dē vehe ñúcuán nūū ndá sēhe dē jā cúu tatā ō. De nī nquívī Josué jín ndá tatā ō inī nación Israel yáhá, de suni nī jetínú ndá dē vehe ñīi ñúcuán. De nī ncundeé ndá dē jín ndá nchiví jā ní iyo nación yáhá, de nī scúnu dē ji nī nsáhá Yāā Dios. De yáhá

nī iyo vehe ñīi jondē tiempo jā ní ncuu David rey.

⁴⁶ De nī ncusiī inī Yāā Dios jín David. De nī ncuu inī dē jā sáhá dē iin vehe ñī maá yā nícu. De maá yā cúu Yāā Dios jā ní nchíñúhún tatā ō Jacob.

⁴⁷ Sochi Salomón sēhe David cúu jā ní nsáhá vehe ñī yā.

⁴⁸ De vísō súcúan de maá Yāā cúñáhnú ndasí, nsūū maá-ni vehe jā sáhá ndá tēē cúu nūū ndēē yā. De suni súcúan ní ncāhān tēē jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

⁴⁹ Chi nī ncāhān yā:

Andiví cúu modo mesa nūū tátúnī ní, de ñayiví cúu modo nūū yósō jēhē ní.

¿Nāsa cā coo vehe jā sáhá ndá nú jā cundeē ní túsaá?

¿A ní cúu nūū sáhá nú nūū natātú ní?

⁵⁰ ¿A nsūū maá nī ní nsáhá ndihī jā íyó? ncachī Yāā Dios.

Ncachī tēē jā ní nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī Esteban.

⁵¹ De cáhān cā Esteban: Níhin ndasí inī ndá ní. De cúu ní tá cúu nchiví ndācá nación jāā nduú cándíja tūhun yā, chí sóhō ndasí ndá ní. Chí cúsa maá jā jāsī ndija ndá ní nūū Espíritu Santo, de tá-ni nī nsáhá ndiyi tatā ō jondē janahán suni súcúan sáhá ñī cā ndá ní jondē mitan.

⁵² ¿A nī iyo tēē jā ní nacani tūhun yā jondē janahán jāā nduú ní nsáhá nāvāha ndá tatā ō, á naá cúu? Nduú chí nī jahni ndá dē ndá tēē jā ní nacani tūhun nāsa quiji maá Yāā ndāā. De tá nī nquiji Yāā ñúcuán de nī nastúu ndá ní yā nūū ndá tēē jā ní jahni ndá dē yā.

⁵³ De vísō ndá ángel yā nī jēhe ley Yāā Dios nūū ndācá ó de nduú ní squíncuu ndá ní, ncachī Esteban.

Jā ní jahni ndá dē Esteban

⁵⁴ Ndācá tūhun yáhá nī jini ndá dē, de nī nquítí ndasí inī ndá dē, de nī nacayihí ndá dē ñīi yúhú dē nī jini ndá dē Esteban.

⁵⁵ Sochi maá Esteban chi nī nchitú Espíritu Santo iní ánō dē. De nī ndéhé vāha dē andiví, de nī jiní dē jā jéndutē ndasí nūū ndéē Yāa Dios, de Jesús ínī yā ichi lado cuáhā Yāa Dios.

⁵⁶ De nī ncāhān Esteban: Mitān de ndéhé sá jā nūne andiví, de ndéhé sá nūū maá Yāa jā ní nduu tēē, de ínī yā ichi lado cuáhā Yāa Dios, ncachī dē.

⁵⁷ Nūcuán de nī jasí ndá dē sōho dē, de nī ncana cóhó ndá dē, de ndíta-ni nī ntiin ndá dē Esteban.

⁵⁸ De nī ntavā ndá dē Esteban cuāhān ndá dē jín dē yātā nūū. De ndá tēē jā cúu testigo tūhún nūcuán nī jaquín ndá dē sōo dē nūū iin tēē suchí jā nání Saulo, de nī ncuun ndá dē yūū Esteban.

⁵⁹ De juni cúun ndá dē yūū Esteban de nī jicān táhvi dē nūū maá Jētohō ō: Tātā Jesús, mitān de naquehen ní ánō sá, ncachī dē.

⁶⁰ De nī jēcuinī jítí dē, de nī ncāhān jee dē: Tātā Yāa Dios, mā tēē ní cuāchi yáhā sīquí ndá ji jā sáhā nāvāha ji sáán mitān, ncachī dē. Súcuán nī ncāhān dē, de nī jihí dē-ni.

Jā ní nsāhá nāvāha Saulo ndá nchiví cándíja

8 De nī jetúhún Saulo jā ní jahní ndá dē Esteban. De quívi nūcuán nī nquijéhé ndá ji sáhā nāvāha ndasí ndá ji ndá nchiví cándíja iní ciudad Jerusalén. De jā suu cúu jā ní jītē nuu ndá nchiví nūcuán cuāhān ji ní región Judea jín ní región Samaria. Sochi ndá tēē cúu apóstol chi nduú ní nquēē ndá dē.

² De ndá tēē jā íyó yínúhún nūū Yāa Dios nī nchiyuhū ndá dē Esteban, de nī jacu ndasí ndá dē jā ní jihí Esteban.

³ De Saulo chi sáhā nāvāha dē ndá nchiví jā cándíja nūū Jesús. Chi quívi dē ndá vehe, de tīin dē nchiví cúu tēē cúu ñahan, chíhi dē vecāa.

Jā ní jītē nuu tūhun Yāa Dios iní iin ndáñúū Samaria

⁴ De ndācá nchiví nūcuán jā ní jītē nuu, de ní-ni cuāhān ndá ji de nacani ndá ji tūhun Yāa Dios nāsa scácu yā nchiví.

⁵ De nī nquenda Felipe iin nūū jā íyó iní Samaria, de nūū nchiví nūcuán nī nacani dē tūhun Cristo jā cúu Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu ndá yóhō.

⁶ De nī ndutútú ndá nchiví, de ndihi ndá ji nī nchuhun vāha iní ji ndācá tūhun jā ní ncāhān Felipe. Chi ní nini ji, de ní jiní ji ndācá tiñu ñáhnú jā ní nsāhá dē.

⁷ Chi cuāhā nchiví jā ndóho tāchí ní nasāhá vāha dē ji, de tá quēē tāchí iní ndá nchiví de cána cóhó de cuāhān. De cuāhā nchiví jā ní nduvehlé jín nchiví cojo ní nduvāha ní nsāhá dē.

⁸ De nī ncusi ndasí iní ndá nchiví nūū nūcuán.

⁹ De iní nūū nūcuán íyó iin tēē nání Simón, de scuáha dē mágica. De tá ncháha ca quíhin Felipe iní nūū nūcuán, de sáhvi ndasí iní ndá nchiví región Samaria ndéhé ji jā sáhā Simón. De stáhví dē ndá ji chí cáchí dē jā iin tēē cúñáhnú ndasí cúu dē.

¹⁰ De ndācá nchiví chúhun vāha iní ji tūhun jā cáhān dē, cúu nchiví cúñáhnú cúu nchiví jāá nduú. De nī ncāhān ndá ji: Tēē yáhā ní jēhe ndasí Yāa Dios poder nūū dē, ncachī ndá ji.

¹¹ De chúhun vāha iní ndá ji tūhun cáhān dē, chí cuāhā ndasí quívi ní nsāhá dē ndá tiñu stáhví nūcuán, de ní nsáhvi iní ndá ji ní ndéhé ji.

¹² De tá ní nquenda Felipe de nī nacani dē tūhun vāha nāsa tátúni Yāa Dios, jín tūhun maá Jesucristo nūū ndá ji. Nūcuán de nī ncandíja ndá ji, de nī jenduté ndá ji, cúu tēē cúu ñahan.

¹³ De suni ní ncandíja maá Simón, de nī jenduté dē. De nī jica dē jín Felipe, de ní nsáhvi iní dē ndéhé dē jā ní nsāhá Fe-

lipe ndācá tiñu ñáhnú jín tiñu jā stēhēn jā íyó poder Yāa Dios.

¹⁴ De ndá apóstol jā íyó Jerusalén, nī nihīn dē tūhun jā ní ncandíja ndá nchivī Samaria tūhun Yāa Dios. Nūcuán de nī ntají ndá dē Pedro jín Juan nī jēhēn ndúu dē Samaria.

¹⁵ De nī nquenda ndúu dē ñúcuán. De nī jicān táhvi ndúu dē jēhē ndá nchivī ñúcuán tácuá ná nihīn ndá ji Espíritu Santo.

¹⁶ Chi ncháha ca quívi yā inī áno ni iin ji, chi maá-ni jā ní jendutē ndá ji jā ní ncandíja ji Jētoho ō Jesús.

¹⁷ Nūcuán de nī ntee ndúu dē ndahá dē xīnī ndá ji, de nī nquívi Espíritu Santo inī ndá ji.

¹⁸ De nī jini Simón jā sūcuán tēe ndúu apóstol ndahá dē xīnī ndá nchivī ñúcuán de quívi Espíritu Santo inī áno ji. De cūnī dē jā cuāha dē xūhún nūu apóstol nícu, tácuá nihīn dē poder jā sáhá dē sūcuán.

¹⁹ De nī ncāhān dē: Suni taji ní poder yáhá nūu sá tácuá nā-ni nchivī tee sá ndahá sá xīnī ji de quívi Espíritu Santo inī áno ji, ncachī Simón.

²⁰ Nūcuán de nī ncāhān Pedro jín dē: De xūhún nú ná náa jín nú siquí jā jání inī nū jā jín xūhún de cuu cueen nú poder jā jini māni Yāa Dios nūu nchivī.

²¹ Nsúu táhvi nū cúu jā cuiñi nú siquí tiñu yáhá, chi ndúu íyó ndāá áno nū nūu Yāa Dios.

²² Túsaa de jini nūhún jā nacani inī nū siquí jā jání nēhēn inī nū yáhá. De nācān táhvi nū nūu Yāa Dios, cūndēhé ó á sanaa de cune cáhnú inī yā siquí jā jání nēhēn inī nū jā ní ncāhān nū sūcuán.

²³ Chi jini nī jā cúcuásún inī nū siquí jā sáhá nī tiñu yáhá. De ndācá jā nēhēn jā jání inī nū cúu jā tīn nihīn ndóhó, ncachī Pedro jín Simón.

²⁴ Nūcuán de nī ncāhān Simón jín dē: Cācān táhvi ndúu ní jēhē sá nūu maá Jētoho ō tácuá ni iin tūhun jā cáhān ní jīñā mā quíjī siquí sá, ncachī dē.

²⁵ De nī nacani Pedro jín Juan tūhun Yāa Dios nūu ndá nchivī. De nī ndicó cóo ndúu dē cuānohōn dē ciudad Jerusalén, de juni cuāhān ndúu dē de nacani dē tūhun vāha Yāa Dios inī cuāhā cā ndáñúu Samaria.

Felipe jín tēe nación Etiopía

²⁶ Nūcuán de iin ángel maá Jētoho ō nī ncāhān yā jín Felipe: Quehen ichi de quihīn nū ichi sur, ichi jā quēe inī ciudad Jerusalén jā cūn cuāhān jondē nūu Gaza, ncachī yā. De maá-ni ñuhun tīhā cúu ñúcuán.

²⁷ De nī nquehen Felipe ichi cuāhān dē. De iin tēe eunuco nī nquee dē Jerusalén. De tēe nación Etiopía cúu dē, de ndíso tīñú dē jā cúu dē tesoroero nūu ñahan cúu reina jā tátúni nūu nación Etiopía, de nání ña Candace. De tēe ñúcuán nī jēhēn dē ciudad Jerusalén nī jēchiñúhún dē Yāa Dios.

²⁸ De ñúhún dē inī carreta dē cuānohōn dē, de cáhvi dē tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²⁹ De maá Espíritu nī ncāhān yā jín Felipe: Cuáhán, de quetáhán nú jín tēe jā cuāhān jín carreta ñúcuán, ncachī yā.

³⁰ Sá de cuāhān Felipe de nī nquetáhán dē jín tēe jā ñúhún inī carreta. De nī jini dē jā cáhvi tēe ñúcuán tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De nī jicā tūhún dē tēe ñúcuán: ¿A jícūhun inī ní ndá jā cáhvi ní jīñā, á ndúu? ncachī dē.

³¹ De nī ncāhān dē jín Felipe: ¿De nāsa jícūhun inī sá de tú mā stēhēn iin tēe nūu sá? ncachī dē. De nī ncāhān dē jín Felipe jā ná cáa dē nūu carreta quihīn ndúu dē.

³² De maá nūu tutū ī jā cáhvi dē yósó tūhun jā cáhān:

Tá cúu iin ticāchí jā cuāhān nchivī jín tī jā cuū tī, suni sūcuán nī nsáhá ndá nchivī maá yā.

De tá cúu iin ticāchí lúli já sété dē ti
de nduú ndáhyū tī, suni sūcuán nī
nsāhá maá yā,

chi nduú ní ncāhān cuiti yā tá nī nsāhá
nāvāha ji yā.

³³ De hora jā ní jēhe ji tūhun canoō yā,
de nduú ní nsāhá ndāā ji tiñu yā.

De nī iin nchivī mā cúu cāhān ji tūhun
tatā yā

chi nī jahnī ndá ji yā de nduú nā tatā yā.
Cāchī tutū.

³⁴ Ōncuán de nī ncāhān tē Etiopía: De
sāhá ní favor cachī ní nū sá, ¿ní siquí
cāhān tē nī nacani tūhun yáhá? ¿A siquí
maá dē, á siquí incā tē? ncachī dē.

³⁵ De jín tūhun jā ní nchavi tē Etiopía
ñúcuán, nī nquijéhé Felipe cáchī tūhun
dē ndācá tūhun vāha Jesús nū dē.

³⁶ De juni ñúhún nduú dē ichi cuāhān
dē de nī nquenda dē nū ñúhún ndute.
De nī ncāhān tē Etiopía: Yáhá ñúhún
ndute, ¿de á cuu cuenduté sá? ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān Felipe: Cuu de tú
cándíja ní já ní nsāhá Jesús jēhē ō jondē
jín inī jín ánō ní, ncachī dē. De nī
ncāhān tē Etiopía: Cándíja sá já Jesu-
cristo cúu maá Sēhe Yāā Dios, ncachī dē.

³⁸ De nī jecani dē carreta dē. De nī nuu
dē jín Felipe, de nī nchunuu dē cuāhān
dē nū ñúhún ndute, de nī scuénduté Fe-
lipe tē Etiopía.

³⁹ De tá nī nquee nduú dē inī ndute de
Espíritu maá Jētohō ō nī nsāhá jíyo yā-ni
Felipe cuāhān dē, de tē Etiopía nduú cā
ní jín dē nū Felipe. De nī naquehen dē
ichi cuānohōn dē ñuū dē, de cúsi ndasí
inī dē.

⁴⁰ Sochi Felipe nī nquenda dē jondē
Azoto, de sá de cuāhān tucu dē, de ndācá
ñuū nī nacani dē tūhun vāha yā. De sá de
nī nquenda dē ciudad Cesarea.

Jā ní nasāma inī Saulo nī nsāhá Jesucristo

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

9 De Saulo nduú jencuini dē jā cāhān
nihin dē jā cahni dē ndá nchivī jā
cándíja ji maá Jētohō ō. De jā ñúcuán
cúu jā ní jēhē dē nū sūtū cúñáhnū cā.

² De nī jicān dē órden nū tē ñúcuán
jā cuu quihēn dē ndācá vehe ñi sinagoga
ñuū Damasco tácuu cuu tiin dē cúu tē
cúu ñāhan jā íñi siquí tūhun yā, de qui-
nasiáha dē ji ciudad Jerusalén cúni dē.

³ De nī nquehen dē ichi cuāhān dē, de
nī ncuñatin dē yuhú ñuū Damasco. De
sanaā-ni de nī jēndutē ndasí ní nū dē
jā vāji jondē andiví.

⁴ De nī ndicó cáva dē-ni nū ñúhún.
De nī jini dē jā cāhān iin tūhun jín dē:
Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha
nú nduhū? ncachī.

⁵ Ōncuán de nī ncāhān dē: ¿Ní iin cúu
ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā:
Maá nī cúu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú
ndá nchivī cándíja cúu jā sáhá nāvāha
nú nduhū. De jā sáhá nú sūcuán cúu jā
sndóho nú maá nú modo stiquí jā jáñū
yātá tī punta garrocha, de suu cúu jā
sndóho tī maá tī, ncachī yā.

⁶ De quisi dē chi yúhú dē, de nī ncāhān
dē: Señor, ¿naá cúu jā sáhá sá cúni ní
túsaá? ncachī dē. De maá Jētohō ō nī
ncāhān yā jín dē: Nacōo, de quivi nú inī
ñuū, de ñúcuán íyo iin tē jā cachī dē
nū nū naá cúu jā jín ñúhún sáhá nú,
ncachī yā.

⁷ De ndá tē jā cuāhān jín Saulo, nī
nsāhvi inī ndá dē níni dē jā cāhān, de
nduú ní jín dē nū jā cāhān.

⁸ Ōncuán de nī nacōo Saulo, de tá cúni
dē jā nūcūndēhé dē de nduú ní ncúu cuiti
cā cūndēhé dē. De tiin ndá tē ñúcuán-
ni cā ndahá Saulo de cuāhān ndá dē ñuū
Damasco.

⁹ De ñúcuán nī ndeē Saulo ūni quiví.
De nduú ní ncúu cuiti cūndēhé dē, nī

nduú ná nchájī cuitī dē de ni nduú ná jíhī dē.

¹⁰De inī Damasco íyó iin tēe jā cándíja, de nání dē Ananías. De nī stéhēn maá Jētohō ō nūū dē, de nī ncāhān yā jíín dē: Ananías, ncachī yā. De nī ncāhān dē: Señor, ¿á jā cáhān ní? ncachī dē.

¹¹De nī ncāhān maá Jētohō ō jíín dē: Quehen ichi de quihīn nū calle jā nání Calle Derecha. De vehe Judas cātühún nū iin tēe nání Saulo, tēe ñuū Tarso, chi mitan de jícān táhvi dē.

¹²De nī stéhēn ni nūū dē jā ní nquīvi iin tēe nání Ananías, jā cúu maá nú, de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ndunijīn tīnūú dē. Súcuán nī stéhēn ni nūū Saulo, ncachī yā.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān Ananías: Señor, ja nī jini sá jā cuāhā nchivī cáchī jā tēe ñúcuán sáhá nāvāha dē ndá nchivī jā cándíja jī ní jā íyó Jerusalén.

¹⁴De mitan nī nquenda dē yáhá ndíso tīnū dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jā tiin dē ndācá nchivī jā chíñúhún jī ní, ncachī Ananías.

¹⁵De nī ncāhān maá Jētohō ō: Cuáhán, chí tēe jā ní nacāji maá nī cúu Saulo, tácuá ná quihīn dē nacani dē tūhun nī nūū ndá táhán nū Israel jíín nūū nchivī ndá cā nación jíín nūū ndá rey.

¹⁶De stéhēn ni nūū dē jā cánuú cúu jā cundoho ndasí dē tündóhó jā síquī ní, ncachī yā.

¹⁷Ñúcuán de cuāhān Ananías, de tá nī nquenda dē vehe nūū íyó Saulo, de nī nquīvi dē de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ncāhān dē: Hermano Saulo, maá Jētohō ō Jesús, Yāā jā ní nquenda nijīn nūū nū ichi nūū vāji nú, suu yā nī ntají nduhū vāji nī nūū nū tácuá ndunijīn tīnūú nú, de chitú Espíritu Santo yā inī nū, ncachī dē.

¹⁸De ndañúhún-ni nī ndunijīn tīnūú Saulo, chi modo jā ní ncōyo-ni jā ní ndasí tīnūú dē. De nī nacuiñī dē, de nī jendutē dē-ni.

¹⁹Ñúcuán de nī nacāji dē stāā, de nī nanihīn inī dē. De nī íyo dē jacú quīvī jíín ndá nchivī jā cándíja inī ñuū Damasco.

Jā ní nacani Saulo tūhun inī ñuū Damasco

²⁰De nī nquijéhé dē-ni nácani dē tūhun Jesús inī ndá vehe īī sinagoga, cáchī dē jā Jesús cúu Sēhe Yāā Dios.

²¹De ndācá nchivī jā ní jini tūhun jā cáhān dē, sáhvi inī jī níñi jī. De nī ncāhān ndá jī: ¿A nsūú tēe yáhá cúu jā sáhá nāvāha dē ndá nchivī Jerusalén jā chíñúhún nūū Jesús? De suu cúu jā ní nquiji dē yáhá jā tiin dē ndá nchivī quihīn dē jíín jī nūū ndá sūtū cúñáhnú cúni dē, ncachī jī.

²²Sochi Saulo chí sa vfhí cā nácani dē tūhun jā Jesús cúu ndija Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó. De ndá táhán dē hebreo jā ndéē Damasco ni iin tūhun nduú ní ncúu scócóo jī jā cachī jī jāá nduú íyó ndāā tūhun jā cáhān Saulo.

Jā ní ncācu Saulo nūū ndá táhán dē hebreo

²³De nī ncuu cuahā cā quīvī. De nī squétáhán ndá táhán dē hebreo tūhun jā cahni ndá dē Saulo.

²⁴De nī nihīn Saulo tūhun jā súcuán nī squétáhán ndá dē tūhun. De nduú ñuú jíto dē viéhé namā jā ndási yuhú ñuú, chí cahni dē Saulo cúni ndá dē.

²⁵Ñúcuán de ndá tēe cándíja, nī nchuhun dē Saulo inī iin tīcá iin jacuáā, de nī snúu ndá dē yīcā namā jā ndási yuhú ñuú, de súcuán nī ncācu Saulo.

Jā ní nenda Saulo inī ciudad Jerusalén

²⁶De tá nī nenda dē ciudad Jerusalén de cúni dē jā naquetáhán dē jíín ndá nchivī cándíja. Sochi nī nchūhú ndá jī ní jini jī Saulo, chí nduú ní ncándíja ndá jī jā ní nduu dē tēe cándíja.

²⁷ De Bernabé nī jeca dē Saulo cuāhān dē jín nū ndá apóstol. De nī nacani dē tūhun nū ndá tēe nūcuán nāsa nī jini Saulo nū maá Jētohō ō ichi nū nī jēhēn dē, jín nāsa nī ncāhān yā jín dē, jín nāsa nī iyo ndeé ini dē nī nacani dē tūhun Jesús ini nū Damasco.

²⁸ De nī ndeé Saulo ini ciudad Jerusalén de nī jica dē jín ndá apóstol.

²⁹ De vāha nī iyo ndeé ini dē nī nacani dē tūhun maá Jētohō ō. De jā síqui Jesús de nī stíchi tāhān dē jín ndá tēe hebreo jā cāhān yuhú griego. Sochi ndá tēe nūcuán cūni dē jā cahnī dē Saulo nīcu.

³⁰ De nī jini ndá hermano cándija jā sūcuán cūni dē sáhā dē, de nī jeca ndá dē Saulo cuāhān dē jín jondē ciudad Cesarea. De nūcuán de nī nachuhun ichi ndá dē Saulo cuāhōhōn dē jondē nū maá dē Tarso.

³¹ De nduú cā nī nsáhā nāvāha ndá ji ndá nchivi cándija nī ini región Judea jín Galilea jín Samaria. De nī jija cā ndá ji jín tūhun yā, de nī iyo yínúhūn ndá ji nū maá Jētohō ō. De nī ncucuahā cā ndá ji, chi nī nchindeé maá Espíritu Santo ndá ji.

Jā nī nduvāha Eneas

³² De Pedro jēndēhé dē ndá nchivi cándija ndācá lado, de suni nī jēndēhé dē nchivi jā ndeé nū Lida.

³³ De nūcuán nī jini dē nū iin tēe nání Eneas jā nī ncuu unā cuīyā cáá dē, chi nī nduehlé dē.

³⁴ De nī ncāhān Pedro jín dē: Eneas, ná nduvāha nī sáhā Jesucristo. Nacōo nī de nastū nī yuu nī, ncachī dē. De nī nacōo-ni tēe nūcuán.

³⁵ De nī jini ndācá nchivi nū Lida jín nchivi jā ndeé nduhvā Sarón, de nī nasāma ini ndá ji de nī ncandija ndá ji maá Jētohō ō.

Jā nī natecū Dorcas

³⁶ De suni nī iyo iin nahan jā cándija ini nū Jope, nání nā Tabita, de yuhú griego nání nā Dorcas. De sáhā ndasí nā tiñu vāha, de sáhā nā caridad nchivi ndāhví.

³⁷ De tiempo nūcuán nī ncuhū nā, de nī jihī nā. De nī scúchi ndá ji ndiyi nūcuán, de nī jaquín ji nā iin cuarto xini vēhé.

³⁸ De nū Lida chi natin-ni íyó jín Jope. De ndá nchivi cándija jā ndeé nū Jope, nī nihīn ji tūhun jā ndeé Pedro nū Lida. De nī ntají ndá ji ū tēe jā cuácāna dē Pedro. De nī ncāhān nduú dē: Mā cúcuéé nī, de cōhōn nū Jope, ncachī nduú dē.

³⁹ Nūcuán de nī nquehen Pedro ichi cuāhān dē jín nduú tēe nūcuán. De tá nī nenda nduú dē jín Pedro de nī ncaa ndá dē cuarto nū cáá ndiyi nūcuán. De ndá nahan viuda nī jicó nduú ndá nā Pedro, de jácu ndá nā. De stēhēn ndá nā ndá xiquín jín ndá pānū jā nī nsáhā ndiyi Dorcas chi nī jini mānī nā nū ndá nahan nūcuán tá nī ntecū nā.

⁴⁰ Nūcuán de nī ncāhān Pedro jín ndá nchivi jā ná quée ndá ji tāvēhé. De nī jēcuīnī jiti dē, de nī jicān táhvī dē. De nī ndicó cóto dē nū cáá ndiyi nūcuán, de nī ncāhān dē: Tabita, nacōo, ncachī dē. De nī nūcūndēhé nā-ni, de nī jini nā nū Pedro. De nī nacōo nā-ni nī nūcūndeé nā.

⁴¹ De nī ntiin dē ndahā nā, de nī stācuīnī dē nā. Nūcuán de nī nacana dē ndācá nchivi cándija jín ndācá nahan viuda, de nī stēhēn dē nā nū ndá ji jā nī natecū nā.

⁴² De tūhun yáhā nī jītē nuu nī nū Jope cuāhān. De cuāhā nchivi nī ncandija nū maá Jētohō ō.

⁴³ De cuāhā quivī nī ndeé Pedro ini nū Jope, ndeé dē vehe iin tēe sātínū nī jā nání Simón.

Pedro jín Cornelio

10 De iní ciudad Cesarea íyó iin tēe nání Cornelio, de cúu dē iin capitán grupo soldado jā nání Italiano.

² Tēe chíñúhún vāha nūū Yāā Dios cúu dē, de saá-ni ndācá nchiví vehe dē. De sáhá ndasí dē caridad nchiví hebreo vísō nsúú tēe hebreo cúu dē, de níní jícān táhvi dē nūū Yāā Dios.

³ De iin quiví nī stēhēn iin ángel Yāā Dios nūū dē tá cahūñi jañíni, de cājí nī jini dē jā ní nquíví ángel núcuán nūū ndéē dē. De nī ncāhān yā jín dē: Cornelio, ncachī yā.

⁴ De nī nūcūndēhé vāha dē nūū yā, de yúhú dē. De nī ncāhān dē: ¿A jā cáhān ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā jín dē: Ja née Yāā Dios cuenta nāsa jícān táhvi nū nāsa sáhá nú caridad ndá nchiví hebreo.

⁵ Mitān de tetíñú nú mozo ná quíhīn ndá jī nūū Jope de cana jī Simón, tēe nání Pedro, quiji dē.

⁶ Chi ndéē nūú dē vehe iin tēe nání Simón, tēe sátíñú nīi. De ñatin-ni yuhú mar cáá vehe dē. De cachī maá Pedro nūū nū nā incā cúu jā cánuú sáhá nú, ncachī yā jín Cornelio.

⁷ De tá cuāhān ángel jā ní ncāhān jín dē, de nī ncana dē ūū mozo dē jín iin soldado jā squíncuu vāha nūū dē, de suni tēe chíñúhún vāha nūū Yāā Dios cúu dē.

⁸ De nī nacani Cornelio ndācá tūhun núcuán nūū ndá dē, de nī ntají dē ndá cuāhān jondē nūū Jope.

⁹ De quíví tēēn de ñúhún ndá dē ichi cuāhān dē, de nī ncuñatin dē nūū Jope. De ja ñatin cuu cahūxī ūū, de hora núcuán nī ncaa Pedro cuācācān táhvi dē xīnī vēhé.

¹⁰ De cājí dē stāā cúnī dē, chi cócon ndasí dē. De juni sáhá ndá ña jā cājí dē de nī stēhēn nūū dē jā ní nune-ni andiví.

¹¹ De nī jini dē iin jā cáá tá cáá manta cahnú nī ncuun vāji ichi andiví jondē

nūū ñúhún, de modo jā núhni ndicúmī squínā, de nī ncuun.

¹² De iní núcuán ñúhún ndá quiti jícā ndicúmī jín cōō jín quiti ndáva.

¹³ De nī jini dē jā ní ncāhān iin tūhun: Pedro, nacuiñi de cahni nū quiti jīñā, de cājí nū tī, ncachī.

¹⁴ De nī ncāhān Pedro: Mā cājí sá, Señor, chi nduú yāji cuiti sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāā nduú vāha cājí sá tī chi modo jāā nduú íyó ndoo tī nūū ní, ncachī dē.

¹⁵ De nī ncāhān tucu: Jā cáchī nī cúu jā íyó vāha cājí nū ndá quiti jīñā, chi nī nsāhá ndoo maá nī, de mā cáhān nū jāā nduú íyó ndoo tī, ncachī.

¹⁶ De súcuán nī ncāhān tūhun yáhā ūnī vuelta. De sahma núcuán nī ndaa-ni cuānohōn andiví.

¹⁷ De juni jāni ndasí iní Pedro sīquī ndá jā ní stēhēn nūū dē de nī nquenda-ni ndá mozo jā ní ntetíñú Cornelio, chi jícā tūhún jícā tūhún ndá jī vehe Simón jondē nī nquenda jī viéhé nūū ndéē dē.

¹⁸ De nī ncāhān jee ndá jī nī jicā tūhún ndāā jī de tú núcuán ndéē Simón, tēe nání Pedro.

¹⁹ De juni nácani iní Pedro sīquī ndá jā ní stēhēn nūū dē de nī ncāhān maá Espíritu Santo jín dē: Nī nquenda ūnī tēe jā nánducú ndá dē ndóhó.

²⁰ Nacuiñi, de nuu nú, de mā cānī iní nū jāā nduú vāha quihīn nū jín ndá dē, vísō nsúú táhān nú hebreo cúu dē. Chi maá nī nī ntetíñú ndá dē vāji dē, ncachī yā. Jā suu cúu jā ní stēhēn yā nūū dē jā cuu cājí dē nā-ni quiti, de tūhun núcuán cáhān jā cuu quihīn dē nūū nchiví incā nación.

²¹ Núcuán de nī nuu Pedro nī nquenda dē nūū mozo jā ní ntetíñú Cornelio, de nī ncāhān dē: Maá sá cúu tēe jā nánducú ndá ní. ¿Nā tiñu cúnī ndá ní jā vāji ní nūū sá túsáá? ncachī dē.

²² Núcuán de nī ncāhān ndá mozo: Cornelio, tēe cúu capitán, nī ntají dē ndá

sáan vāji ndá sá. Chi cúu dē tēe ndāā, de chíñúhún vāha dē nūū Yāa Dios. De saá-ni nchiví hebreo suni cáhān ndá ji jā tēe vāha cúu dē. De nī ncāhān iin ángel yā jín dē jā cana dē ní quihín ní vehe dē, de cunini dē tūhun jā cáhān ní jín dē, ncachí mozo.

²³ Nūcuán de nī squívi Pedro ndá mozo iní vehe nī nquendōo ndá ji. De quívi tēen de nī nquehen dē ichi jín ndá mozo cuāhān dē. De suni cuāhān jacú hermano cándíja jā ndéē nūū Jope jín dē.

²⁴ De incā quívi nī nquenda ndá dē ciudad Cesarea. De ndétu Cornelio ndá dē, chi nī nastútú dē ndá táhān dē jín ndá amigo vāha dē.

²⁵ De tá nī nquenda Pedro de nī nquee Cornelio jā cáhān dē jín Pedro. De nī jēcuiñi jítí dē jā chíñúhún dē Pedro nícú.

²⁶ De nī stácuiñi Pedro dē, de nī ncāhān dē: Nacuiñi ní, chi saá-ni sáan suni iin tēe-ni cúu sá, ncachí dē.

²⁷ De juni sūcuán nátúhún ndúū dē de nī nquívi-ni ndúū dē iní vehe. De nī jini Pedro jā ní ncutútú cuāhā nchiví ndéē ji iní vehe.

²⁸ De nī ncāhān Pedro jín ndá nchiví nūcuán: Ja jini ndá ní nāsa cúu ley ndá sáan nchiví hebreo jā má cúu quetáhān ndá sá jín ndá ní jā cúu nchiví incā nación de nī mā cúu quívi sá vehe ndá ní. Sochi nī stēhēn Yāa Dios nūū sá jā má cōo cā sūcuán, chi mā cúu cujéhe iní sá nūū nchiví ndá cā nación.

²⁹ De jā suu cúu jā tá nī ncana ní sáan de vāji sá-ni, chi ndúu ní nsáhá jéhe iní sá vísō cúu ndá ní nchiví incā nación. De mitan de jícā tūhún sá ní ¿nā sīquí cúu jā cána ní sáan? ncachí Pedro.

³⁰ Nūcuán de nī ncāhān Cornelio: Ja nī ncuu cūmī quívi jā ní iyo nditē iní sá maá hora yāhá jā cúu cahūni jañini, de jícān táhvi sá iní vehe sá. De nī nquenda iin ángel yā nūū sá jā cáá tá cáá tēe, de xínū sahma nūhún yā.

³¹ De nī ncāhān yā: Cornelio, ja née Yāa Dios cuenta nāsa jícān táhvi nū nāsa sáhá nú caridad nchiví.

³² Túsaá de tetínú nú ndá mozo ná quihín nūū Jope cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiji dē nūū nū. De tēe nūcuán ndéē dē vehe Simón, tēe sátnū nīi, de ñatin yuhú mar cáá vehe dē. De quiji tēe nūcuán de cachí tūhun dē nūū nū nāsa cánuú sáhá cā nū, ncachí yā jín sá.

³³ Jā suu cúu jā ní ntetínú sá-ni ndá mozo sá jā ní jēcāna ji ní. De ná cútahvi ō nūū ní jā vāji ní, chi vāha nī nsáhá ní. De mitan íyó tútú ndācá sá nūū Yāa Dios tácu cunini ndá sá ndihi tūhun jā cáhān ní nāsa nī ntatúni yā nūū ní, ncachí dē.

Jā ní nacani Pedro tūhun yā vehe Cornelio

³⁴ Nūcuán de nī ncāhān Pedro: Mitan de nī jini ndāā sá jā Yāa Dios inuú-ni sáhá yā cuenta ndācá-ni nchiví, cúu nchiví hebreo jín nchiví ndá cā nación.

³⁵ De nā-ni nchiví ndācá-ni nación tú íyó yínúhún ji nūū yā de sáhá vāha ji, de cúsi iní yā jín ji.

³⁶ Nī ncāhān yā jín ndá sá nchiví Israel, chi nī ntetínú yā tūhun vāha nī nquiji nūū sá jā ndumaní ō jín yā sáhá maá Jesucristo. De maá yā cúu Jētoho ndācá ó.

³⁷ De ja jini ndá ní nāsa nī ncuu. Chi nī nacani Juan tūhun yā de nī scuéndutē dē nchiví, de nūcuán de nī nquijéhe Jesús nācani yā tūhun jondē región Galilea, de nī jītē nuu tūhun yā ní nūū ndá sá nchiví hebreo.

³⁸ De jini ndá ní jā ní jēhe Yāa Dios Espíritu Santo jín poder nūū Jesús, Yāa jā ní jahnu Nazaret. De jini ndá ní jā ní jica nuu yā nī nsáhá yā tiñu vāha, de nī nasáhá vāha yā ndācá nchiví jā ndóho ji sáhá tāchí cúñáhnú. Chi Yāa Dios nī nchindeé nī nchituu yā Jesús.

³⁹ De ndá maá sá cúu jā ní jini ndācá tiñu jā ní nsáhá Jesús iní ciu-

dad Jerusalén jíin ndá cā ñuū jā íyó iní Judea, de nácani sá nūū nchiví. Ñúcuán de nī jahni ndá ji yā chi nī jata caa ndá ji yā yicā cruz.

⁴⁰ Sochi Yāā ñúcuán chi nī natecū yā nūū únī quiví nī nsāhá Yāā Dios, de nī stéhēn nijin yā maá yā nūū ndá sá nī nsāhá Yāā Dios.

⁴¹ Sochi nduú ní stéhēn nijin yā maá yā nūū ndá cā nchiví, chi nūū ndá máá sá-ni. De jondē tá ncháha ca coo ndá tiñu ñúcuán de nī nacāji Yāā Dios ndá sáan jā cuu ndá sá testigo yā, chi nī nchaji ndá sá nī jihí ndá sá jíin yā tá nī natecū yā.

⁴² De nī ndacu yā nūū ndá sá jā ná nácani ndá sá tūhun yā nūū ndá nchiví, de ná cáhān ndāā sá jā ní jani Yāā Dios Jesús jā sāhá ndāā yā tiñu ndá nchiví tēcū jíin nchiví ja nī jihí.

⁴³ Chi tūhun Jesús nī ncāhān ndācā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. Chi nī ncāhān ndá dē jā ndācā nchiví jā cándíja ji Jesús de cune cáhnú iní Yāā Dios nūū cuáchí ji, ncachí Pedro.

Jā ní nquiví Espíritu Santo iní ánō ndá nchiví incā nación

⁴⁴ De juni cáhān cā Pedro ndācā tūhun yáhá de nī nquiví-ni Espíritu Santo iní ánō ndá nchiví níni tūhun jā cáhān dē.

⁴⁵ De ndá tēe hebreo jā cándíja jā ní jēhēn jíin Pedro, nī nsāhvi iní ndá dē nī jiní dē jā suni nī nquiví Espíritu Santo iní ánō nchiví incā nación.

⁴⁶ Chi nī jiní ndá dē jā cáhān ndá nchiví ñúcuán sín sín yuhú, de cáhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios.

⁴⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Ni iin mā cūū casí jā cuenduté ndá nchiví yáhá. Chi suni nī nquiví Espíritu Santo iní ánō ndá ji tá-ni nī nquiví yā iní ánō maá ó, ncachí dē.

⁴⁸ De nī ncachí dē jā ná cuénduté ndá ji siquí jā ní ncandíja ji Jesucristo. Ñúcuán de nī ncāhān ndāhví ndá ji jíin Pedro jā ná quéndōo dē jíin ndá ji jacū quiví.

Jā ní nacani Pedro tūhun Cornelio nūū ndá nchiví cándíja iní ciudad Jerusalén

11 De ndá tēe apóstol jíin ndá hermano cándíja jā ndēē región Judea, nī jiní ndá dē tūhun jā suni nī ncandíja ndá nchiví incā nación tūhun Yāā Dios.

² De tá nī nenda Pedro ciudad Jerusalén de sava tēe hebreo jā cándíja nī ncāhān dē nūū Pedro.

³ Chi nī ncachí ndá dē: ¿De nūcu nī nquiví nú iní vehe ndá tēe jāá nsūū nchiví nación maá ó cúu? De nī nchaji nū stāā jíin ndá dē, ncachí dē.

⁴ Ñúcuán de nī nacani cáji Pedro nāsa nī nquijéhé yā sáhá yā jíin nchiví ndá cā nación:

⁵ De ndēē nī ñuū Jope de juni jícān táhví nī de nī stéhēn yā iin jā ní jiní nī. De nī jiní nī iin jā cáá tá cáá manta cáhnú de núhni ndicúmí squínā, de jondē ichi andiví nī ncuun vāji nūū nī.

⁶ De nī ndēhé vāha nī iní sahma ñúcuán, de nī jiní nī jā ñúhún ndá quiti jíca ndicúmí jíin quiti xēen jíin cōō jíin quiti ndáva.

⁷ De nī jiní nī iin tūhun jā ní ncāhān: Pedro, nacuiñi de cahni nū quiti jīñā, de cají nū ti, ncachí.

⁸ De nī ncāhān nī: Mā cáji sá, Señor, chi nduú yáji cuiti sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāá nduú vāha cají sá tī chi modo jāá nduú íyó ndoo ti nūū ní, ncachí nī.

⁹ Sochi tūhun ñúcuán nī ncāhān tucu jondē andiví: Jā cáchí nī cúu jā íyó vāha cají nū ndá quiti jīñā, chi nī nsāhá ndoo maá nī, de mā cáhān nū jāá nduú íyó ndoo ti, ncachí.

¹⁰ De súcuán nī ncāhān ūnī vuelta, sá de nī ndaa-ni sahma cuānohōn ichi andiví.

¹¹ De hora ñúcuán nī nquenda-ni ūnī tēe vehe nūū ndēē nī jā nánducú ndá dē

nduhū. De iin tēe jā ndēe ciudad Cesarea nī ntetīnū dē ndá tēe nūcuán jēe dē nūū nī.

¹² De maá Espíritu nī ncāhān yā jín nī jā quihīn nī jín ndá dē, chi mā cānī inī nī jāá nduú vāha quihīn nī jín dē vísō cúu dē nchivī incā nación. De suni nī jēhēn inū hermano yáhá jín nī, de nī nquivī ndá nī inī vehe tēe nūcuán jā nání Cornelio.

¹³ De tēe nūcuán nī nacani dē tūhun nūū ndá nī jā ní jini dē iin ángel yā ínī yā inī vehe dē, de nī ncāhān yā jín dē: Tetīnū nú mozo ná quihīn ji nūū Jope de cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiji dē.

¹⁴ De tēe nūcuán nacani dē tūhun nūū nū nāsa cācu nú jín ní nchivī vehe nú, ncachī ángel jín Cornelio.

¹⁵ De tá nī nquijéhe nī cāhān ni de nī nquivī Espíritu Santo inī ánō ndá ji tá cúu nūū ní nquivī yā inī ánō maá ó jā xīhna nūhún.

¹⁶ Nūcuán de nī nūcūhun inī nī tūhun jā ní ncāhān maá Jētohō ō: Jāndāā jā jín ndute-nī nī scuéndutē Juan nchivī, sochi ndá ndóhó chi cuāha nī Espíritu Santo inī ánō ndá nú, de nūcuán cúu jā cuendutē ndá nú sáhá nī, ncachī yā, ncachī Pedro.

¹⁷ De cāhān cā Pedro: De sīquī jā ní jēhe Yāā Dios Espíritu Santo yā inī ánō ndá ji tá-nī nī jēhe yā inī ánō maá ó jā cándíja ó Jētohō ō Jesucristo ¿de nūcu casī nī jā sáhá maá yā túsáa? ncachī Pedro.

¹⁸ Súcuán nī jini ndá dē tūhun yáhá, de nduú cā ní ncāhān ndá dē nūū Pedro, chi sa nī ncāhān dē jā cūñáhnū ndasí Yāā Dios. Chi nī ncāhān ndá dē: Suni nī jēhe Yāā Dios tūhun jā nacani inī nchivī incā nación jā sndóo ji cuāchi ji tácuā cutecū ji ní cānī túsáa, ncachī ndá dē.

Ndá nchivī cándíja nūū Antioquía

¹⁹ De quivī jā ní jahnī ndá dē Esteban inī ciudad Jerusalén de nī nquijéhe

dē sáhá nāvāha dē nchivī cándíja. De jā nūcuán cúu jā ní jītē nuu ndá ji cuāhān ji ndá cā nūū de nī nquenda ji región Fenicia jín isla Chipre jín nūū Antioquía. De nūū maá-nī táhān ji hebreo nī nacani ndá ji tūhun yā, chi nduú ní nácani ji nūū ndá cā nchivī.

²⁰ Sochi māhñū ndá nchivī jā ní jītē nuu nī iyo jacū tēe cándíja jā ní nquiji isla Chipre jín jondē nūū Cirene. De nī nquenda ndá dē Antioquía, de suni nī nacani ndá dē tūhun vāha maá Jētohō ō Jesús nūū nchivī jāá nsūú nchivī hebreo cúu.

²¹ De maá Jētohō ō nī nchindee nī nchituu yā ndá dē. De nī nasāma inī cuāhā nchivī nī ncandíja ji maá Jētohō ō Jesús.

²² De ndá nchivī cándíja ciudad Jerusalén nī nihīn ndá ji tūhun yáhá, de nī ntají ndá ji Bernabé cuāhān dē jondē Antioquía.

²³ De Bernabé tá nī nquenda dē nūū nūcuán de nī jini dē jā vāha ndasí nī nsáhá Yāā Dios ji, de nī ncusiī ndasí inī dē. De nī ncāhān nihīn dē jín ndá nchivī nūcuán jā jondē jín inī jín ánō ji ná cuñī nihīn ji jín maá Jētohō ō, de mā náyūhū ji.

²⁴ Chi tēe vāha cúu Bernabé, de nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē, de cándíja nihīn dē yā. De nī ncandíja cuāhā nchivī nūū maá Jētohō ō nī nsáhá dē.

²⁵ Nūcuán de nī nquee Bernabé cuāhān dē jondē nūū Tarso cuānanducū dē Saulo. De nī nanihīn dē Saulo, de ndéca dē tēe nūcuán nī nenda ndúū dē nūū Antioquía.

²⁶ De ní iin cuīyā nī natacā ndúū dē jín ndá nchivī jā cándíja nūū nūcuán, de nī stēhēn ndúū dē tūhun yā nūū cuāhā nchivī. De xīhna nūhún Antioquía nī jicunani ji cristiano sīquī jā ní ncandíja ji Cristo.

²⁷ De ndá quivī nūcuán nī nquee ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios ciu-

dad Jerusalén, nī nquenda dē jondē Antioquía.

²⁸ De iin táhán dē jā nání Agabo nī nacuiñi dē nūū ndá hermano cándíja. De nī stéhēn Espíritu Santo nūū dē, de nī ncachī tūhun dē jā quiji iin tāmā xēēn ní cáhnú ñayiví. De tāmā ñúcuán nī nquiji tiempo jā ní ntatúni rey Claudio.

²⁹ Ñúcuán de nī natúhún ndá nchivi cándíja nūū Antioquía jā tetínú ji jā cutecū ndá hermano cándíja jā íyó ichi Judea, tú nāsaa quenda cuāha iin iin ji.

³⁰ De súcuán nī nsāhá ji, de nī ntetínú ndá ji Bernabé jín Saulo cuāhān ndúū dē región Judea cuāsiáha ndúū dē nūū ndá tēē ñáhnú jā ndíso tñú nūū nchivi cándíja.

Jā ní jahni Herodes Jacobo, de nī nchihi dē Pedro vecāa

12 De maá tiempo ñúcuán de nī nquijéhe rey Herodes nī nsāhá nāvāha dē sava nchivi cándíja.

² De nī ndacu dē jā Jacobo ñanī Juan ná cúu dē jín espada.

³ De tá nī jini dē jā ní ncusiī inī ndá nchivi hebreo jā ní nsāhá dē súcuán de jā suu cúu jā ní ntiin dē Pedro. De ndá quiví ñúcuán nī iyo vico jā yáji nchivi hebreo stātílā jāá nduú nā levadura yíhi.

⁴ De tá nī ntiin dē Pedro, de nī nchihi dē tēē ñúcuán vecāa. De nī jani dē cūmī grupo soldado jā jító Pedro, de iin iin grupo íñí cūmī cūmī soldado. De cúni Herodes jā tavā dē Pedro vecāa nūū ndá nchivi tá nī nchāha vico pascua ñúcuán.

⁵ Súcuán nī ncuu jā yíhi Pedro vecāa, de jító vāha ji dē. Sochi ndá nchivi cándíja nī jicān táhvi ndasí ji nūū Yāa Dios jēhē Pedro jā yíhi dē vecāa.

Nāsa nī ntavā Yāa Dios Pedro vecāa

⁶ De jáni inī Herodes jā incā quiví de tavā dē Pedro vecāa nūū ndá nchivi cuāhā. De jacuāa ñúcuán quixín Pedro inī vecāa māhnú ūū soldado, núhni dē

ūū cadena. De suni íñí soldado viéhé cāa jító ndá dē Pedro.

⁷ De jacuāa ñúcuán de sanaā-ni de nī nquenda iin ángel maá Jētohō ō, de nī ndunihni ndasí inī vecāa. De nī scándā yā Pedro nī sndóto yā dē, de nī ncāhān yā: Ñamā nacōo nú, ncachī yā. De ndúū cadena jā núhni ndahá dē ñúcuán, nī nandaji-ni de nī nincava-ni.

⁸ De nī ncachī ángel yā jín dē: Nachihi vāha hijin nú, de nūquihí nú nijān nū, ncachī yā. De súcuán nī nsāhá dē, de nī ncāhān tucu ángel: Cunijin sōo nū, de cuniquin nduhū ná cóhōn, ncachī yā.

⁹ De nī jēcuniquin dē yā cuāhān dē jín yā. De jáni inī dē jāá nsūū jāndāa cúu jā ní nsāhá ángel yā jín dē, chi jáni inī dē jā iin jā stéhēn nūū dē cúu.

¹⁰ De nī nchāha yā jín dē ūū ñucūn soldado jā jító viéhé cāa. De nī nquenda dē viéhé cāa sándihí, de īi-ni nī nune, de nī nquee dē jín yā. De nī nchāha yā jín dē iin calle cuāhān dē. Ñúcuán de nī ndoñúhún-ni ángel yā nūū dē cuāhān yā.

¹¹ De nī nducájí vāha Pedro, de nī ncāhān maá nī ncāhān iin dē: Mitan de nī jini ndāa nī jā ní ntají maá Jētohō nī ángel yā nī nquiji, de nī scácu yā nduhū nūū Herodes jín nūū ndá táhán nī hebreo jā cúni ndá ji jā sāhá nāvāha ji nduhū nīcu, ncachī dē.

¹² De tá nī jini dē jā ní ncācu ndija dē de nī nquehen dē ichi cuāhān dē vehe María naná Juan, tēē nání Marcos. De ñúcuán íyó tútú cuāhā nchivi jícān táhvi ji jēhē Pedro.

¹³ De nī ncāhān Pedro viéhé tāvēhé, de cuāhān iin ñahan lúlí nání Rode jā cuācunini ji cúndēhé ó ní iin nchivi cúu jā cáhān.

¹⁴ De nī nacunī ji tāchī Pedro. De jā cúsiī inī ji de nduú ní nácune ji viéhé, chi jínu ji nī ndicó cóo ji cuānohōn ji inī cuarto nūū ndēē ndá nchivi, de nī ncachī tūhun ji jā íñí Pedro viéhé tāvēhé.

¹⁵ De nī ncāhān ndá jíin ji: Jā cáhān naā nū, ncachī ndá nchivī. Sochi maá ji chí nihin nī ncāhān ji jā maá dē cúu, ncachī ji. Nūcuán de nī ncāhān tucu ndá ji: Anō Pedro cúu túsaa, ncachī ndá ji.

¹⁶ Sochi Pedro víhí cā cáhān dē. De tá nī nacune ndá ji viéhé de nī nacunī ndá ji nūū dē, de nī nsāhvi inī ndá ji.

¹⁷ De nī nsāhá maá dē seña jā má cáhān cā ji. De nī nacani dē nāsa nī nsāhá maá Jētohō ō jā ní ntavā ángel yā dē vecāa. De nī ncāhān dē: Cachī tūhun ndá nú ndá tūhun yáhá nūū Jacobo jíin nūū ndá cā hermano cándíja, ncachī dē. Sá de nī nquee dē cuāhān dē incā lugar.

¹⁸ De tá nī ncunijīn quīvī nūcuán de nī ncuvaā ndasí ndá soldado jāa nduú cā Pedro.

¹⁹ De Herodes nī ndacu dē nūū ndá soldado jā ná nánducú vāha ndá dē Pedro, sochi nduú ní nánihīn ndá dē Pedro. De sá de nī stíchi Herodes ndá soldado de nī ncachī dē jā ná cúu ndá soldado. Nūcuán de nī nquee Herodes inī Judea cuānohōn dē ciudad Cesarea jā cundeē dē.

Jā ní jihī Herodes

²⁰ De nī nquītī ndasí inī rey Herodes nī jinī dē ndá nchivī nūū Tiro jíin nchivī nūū Sidón. De nī natúhún ndá nchivī nūcuán jā quíhīn ji nūū Herodes, chí jondē nūū maá Herodes jécueēn ndá ji jā yájī ji. De nī nsāhá ndá nchivī nūcuán amigo ji jíin Blasto, tēe cúñáhnú jā sátítnú nūū Herodes, de nī ncāhān ndāhvī ndá ji jíin dē jā ná cáhān dē jēhē ji jíin Herodes jā ná cóo vāha inī dē jíin ji.

²¹ De nī jani Herodes iin quīvī jā nat-acā ndá ji nūū dē. De nī nūcūhun dē sahma jā nūhūn dē tá tátúnī dē, de nī jēcundeē dē nūū mesa nūū tátúnī dē, de nī ndacu dē tínu tácu cunini ndá nchivī nūcuán.

²² Sá de nī ncāhān jee ndá ji: Nsūú iin tēe-ni cúu jā cáhān yáhá, chí iin yāa cúu, ncachī ndá ji.

²³ De maá hora nūcuán jā cáhān ji, de nī nquehen-ni iin cuēhē xēēn Herodes nī nsāhá iin ángel Yāa Dios, de nī nchajī-ni tīndacú dē, de nī jihī dē, chí nī nsāhá vixī dē maá dē, chí nduú ní ncáchī dē jā cúñáhnú Yāa Dios, chí sa nī nsāhá dē jā maá dē cúu jā cúñáhnú.

²⁴ De nī jitē nuu cā tūhun Yāa Dios cuāhān, de nī ncandíja cuāhā cā nchivī ndācá-ni lugar.

²⁵ De Bernabé jíin Saulo nī squín-cuu nduú dē tínu jā ní jēsíaá dē jā cutecū ndá hermano cándíja jā íyó ciudad Jerusalén. De nī ndicó cóo nduú dē cuānohōn dē nūū Antioquía, de nī jeca dē Juan, tēe nání Marcos, cuāhān dē jíin.

Jā ní nquijéhé Bernabé jíin Saulo jíca nuu dē nácani dē tūhun yā

13 De mǎhñú grupo nchivī cándíja inī nūū Antioquía nī íyo ndá tēe nácani tūhun Yāa Dios jíin ndá tēe stéhēn tūhun yā. De sūcuán nání ndá dē: Bernabé, Simón tēe nání Negro, Lucio nūū Cirene, Saulo, jíin Manaén tēe nī jahnu jíin incā Herodes jā ní ncuu gobernador Galilea.

² De iin quīvī de íyó nditē inī ndá dē, de chíñúhún ndá dē nūū maá Jētohō ō, de nī ncāhān maá Espíritu Santo: Cúni nī jā sáhá síin nú Bernabé jíin Saulo jā ná quíhīn dē iin tínu jā ní jani nī dē jā sáhá dē, ncachī yā.

³ De nī jicān táhvī tucu-ni ndá dē juni íyó nditē inī dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīnī Bernabé jíin Saulo. Sá de nī nacuetáhvī ndá dē nūū nduú tēe nūcuán de cuāhān nduú dē.

Jā ní nacani Bernabé jíin Saulo tūhun yā inī isla Chipre

⁴ De nī nsāhá maá Espíritu Santo jā cuāhān nduú dē ichi nūū Seleucia jā íyó

yuhú mar. De ñúcuán nī nquīvi ndúū dē inī barco, de cuāhān dē jondē isla Chipre jā cúu iin pedazo ñuhun jā ñúhún mähñū ndute.

⁵De nī nquenda ndúū dē puerto Salamina. De nī nacani dē tūhun Yāā Dios inī ndá vehe īī sinagoga táhán dē hebreo. De suni cuāhān Juan, chí tēe jétñū ndúū dē cúu dē.

⁶De nī ncāhān ndá dē níí isla Chipre cuāhān dē nī nquenda dē jondē ñuū Pafos jā íyó yuhú isla Chipre. De ñúcuán nī jini ndá dē nūū iin táhán dē hebreo jā nání dē Barjesús, de tēe scuáha mágica cúu dē. De cáhān dē tūhun stáhvī jā cáchī dē jā tēe nācani tūhun Yāā Dios cúu dē.

⁷De tēe scuáha mágica ñúcuán sátnū dē nūū gobernador Sergio Paulo. De gobernador ñúcuán chí ndíchī dē. De nī ncana dē Bernabé jíin Saulo chí cúnī dē cunini maá dē tūhun Yāā Dios.

⁸De tēe scuáha mágica ñúcuán suni nání dē Elimas. De ndúcú dē jā casí dē jā má cándíja gobernador tūhun jā nācani Saulo jíin Bernabé.

⁹De Saulo jā suni nání Pablo, nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē. De nī ndēhé váha dē nūū tēe scuáha mágica ñúcuán.

¹⁰De nī ncāhān dē: Tēe sáhá tiñu néhén jā stáhvī ndasí cúu nú, de sēhe tāchī cúnáhnú cúu nú, chí jásí nū nūū ndācá tiñu váha. De násāma nú tūhun ndāa maá Jētohō nī tácuā mā cándíja nchivī. ¿De nājēhē cúu jāá ndúū jéncuīñi cuiti nū jā sáhá nú súcuán?

¹¹De mitan de maá Jētohō nī de sndóho yā ndóhó chí cucuáá nú, de mā cúní nú cā ncandíi jacū quīvi, ncachī Pablo. De nī jasi-ni nūū dē, de tñin íyú tñin suha dē-ni cā ndúcú dē iin nchivī jā tiin ndahá dē quīhin dē jíin cúnī dē.

¹²Ñúcuán de nī jini gobernador jā súcuán nī ncuu, de nī ncandíja dē tūhun maá Jētohō ō, de sáhvi inī dē níni dē.

Jā ní iyo Pablo jíin Bernabé inī ñuū Antioquía ndáñū Pisidia

¹³Ñúcuán de Pablo jíin ndá táhán dē nī nquee ndá dē ñuū Pafos. De nī nquīvi ndá dē inī barco de cuāhān ndá dē ñuū Perge jā cúu ndáñū Panfilia. De ñúcuán nī ncusín Juan cuānohōn dē ciudad Jerusalén.

¹⁴De ndá máá dē chí nī nquee tucu dē inī Perge cuāhān dē, de nī nquenda dē Antioquía jā cúu ndáñū Pisidia. De iin quīvi nátátū nī nquīvi ndá dē inī vehe īī sinagoga, de nī jécundeē ndá dē.

¹⁵De tá nī ncuu nī ncahvi nchivī ley Moisés jíin tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, sá de ndá tēe cúnáhnú inī vehe īī sinagoga nī ncāhān ndá dē jíin iin tēe jā cuácāhān jíin Pablo jíin ndá táhán dē: Cáhān sá jíin ndá ní, tátā, tú íyó jacū tūhun jā cáhān ní jā sndíhvi inī ní ndá nchivī yáhá, de cáhān ní, ncachī dē.

¹⁶Ñúcuán de nī nacuiñi Pablo nī nsáhá dē seña jā coo nañí nchivī, de nī ncāhān dē: Ndá ní táhán ó Israel jíin ndá ní jā suni chínúhún ní Yāā Dios, cunini ndá ní ná cáhān sá.

¹⁷Maá Yāā Dios jā chínúhún ndācá ó jā cúu ó nchivī nación Israel, nī nacāji yā ndācá tatā ō jā ní ntecū janahán. De nī ndēē tátū ndá ji inī nación Egipto de nī ncāyā ji nī nsáhá yā. Ñúcuán de jíin poder yā nī ntavā yā ndá ji inī Egipto cuāhān ji.

¹⁸De tá ūū xico cuīyā nī jica ndá ji nūū ñuhun tñhá, de maá Yāā Dios nī jendeē inī yā jíin ji.

¹⁹De nī nsáhá yā jā ní snāā ndá ji ūjā nación jā ní iyo inī Canaán, de ndá ñuhun ñúcuán nī jēhe yā nūū ndá ji cuu táhvi ji.

²⁰De nī jani yā ndá tēe jā ní ntatúni nūū ji tá cūmī ciento ūū xico ūxī cuīyā jondē quīvi jā ní ntatúni Samuel, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán.

²¹ Ñúcuán de nī jīcān ndá ji iin rey. De nī jani Yāa Dios Saúl jā ní ncuu dē rey nī ntatūnī dē nūu ndá ji ūu xico cuiyā. De sēhe Cis nī ncuu Saúl jā cúu tatā Benjamín.

²² De nī ncandē yā-nī tiñu ndíso Saúl, de nī jani yā David nī ncuu dē rey nūu ndá ji. De nī ncāhān yā tūhun David: Cúsi inī nī jín David sēhe Isaí, chi sáhā dē ndācá jā cúni nī, ncachī yā.

²³ De nī ncāhān cā Pablo: De chijin tatā David nī nquiji Jesús, Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu ndá táhān ó Israel, chi sūcuán nī nquee yuhú yā.

²⁴ De jondē tá ncháha ca quijéhe Jesús nacani yā tūhun de nī nacani Juan tūhun nūu ndācá táhān ó Israel jā ná nacani inī ndá ji jā sndóo ji cuāchi ji, de cuenduté ji.

²⁵ De tá cuācuñatin quivī jā cuū Juan de nī ncāhān dē: ¿De á jani inī ndá ní jā sáan cúu Cristo? Nduú chi nsūu sá cúu. Sochi cáta quiji yā, de cúñáhnú ndasí yā. Sochi sáan chi nduú cúñáhnú cuitī sá jā tavā sá vísō nījān yā, ncachī Juan, ncachī Pablo.

²⁶ De nī ncāhān cā Pablo: Tātā, ndācá ní jā cúu ó tatā Abraham jín ndācá ní jā suni íyó yínúhún nūu Yāa Dios, cúni Yāa Dios jā ná cúni maá ó tūhun yā jā cáhān nāsa scácu yā yóhó.

²⁷ Chi ndá nchivī Jerusalén jín ndá tēe cúñáhnú nūu ji, nduú ní jícūhun inī ndá ji jā Jesús cúu Cristo, Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu yóhó. De ndá quivī nátātú nī nini ndá ji tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán nāsa quiji Cristo. De vísō sūcuán de nduú ní jícūhun inī ndá ji vísō ja nī nquiji yā, chi sa nī nenda ndá ji sīquī yā jā ní jīhī yā. De sūcuán nī squíncuu ndá ji tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²⁸ De vísō nduú ní níhīn ndá ji nī iin cuāchi siquī yā jā cuū yā sochi nī ncāhān nihīn ndá ji jín Pilato jā ná cúu yā.

²⁹ De tá nī nquee ndāa ndācá tūhun yā jā cáhān nūu tūtū īi de nī snūu ndúu dē yā yīcā cruz, de nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī jā ní jete yīcā iin cava.

³⁰ Sochi nī natecū yā nī nsāhá Yāa Dios.

³¹ De tá tēcū cā yā de nī jēhēn ndá nchivī Galilea jín yā jondē ciudad Jerusalén. De tá nī natecū yā de cuāhā quivī nī nenda nijin yā nūu ndá maá ji. De ndá nchivī ñúcuán cúu jā nácani ji tūhun yā nūu ndá cā táhān ó hebreo mitan.

³² De suni sūcuán nácani ndá sá tūhun vāha ñúcuán nūu ndá ní, de suu tūhun ñúcuán cúu jā ní nquee yuhú yā nūu ndá ndiyi tatā ō.

³³ De tūhun ñúcuán nī squíncuu Yāa Dios jā ní jini jínúu maá ó jā cúu ó tatā dē, chi nī nastécū yā Jesús. Chi suni sūcuán cáhān salmo ūu nūu cáhān yā jín Sēhe yā Jesús: Maá nú cúu Sēhe nī, de mitan nī nsāhá ñáhnú nī ndóhó jā cúu nī Tatá nú, cáchi.

³⁴ De nī nastécū yā Jesús tácuā mā téhyū cuitī yā, chi sūcuán yósō nūu tutū jā ní ncāhān yā jín Sēhe yā jondē janahán: Maá nú nihīn ndija ndācá jā váha jā ní nquee yuhú nī jā cuāha nī nūu David, ncachī yā.

³⁵ Chi suni sūcuán cáhān tucu incā salmo jā ní ntee David, jā cáhān Jesús jín Yāa Dios: Mā cuāha ní tūhun jā téhyū sá, chi sáhā sá tiñu ní de māni ní jín sá, cáchi.

³⁶ De ndāa chi David nī nsāhá dē tiñu jā ní īni dē jēhē nchivī jā ní iyo tiempo dē, tá nūu cúni maá yā. De sá de nī jīhī dē, de nī jīquiyuhū dē tá-nī nī jīquiyuhū ndācá tatā dē, de nī ntēhyū ndija yiqui cúnu dē.

³⁷ Sochi Jesús, jā ní nastécū Yāa Dios, chi nduú ní ntēhyū cuitī yā.

³⁸ Tātā, túsaa de cánuú jā ná jícūhun inī ndá ní jā Jesús cúu Yāa jā cune cáhnú inī yā nūu ndá cuāchi ní.

³⁹ Chi nī jani inī ndá ní jā jín ley cúu jā ndahvā cuāchi ndá ní nīcu, sochi nduú ní ncúu. Sochi maá Jesús cúu jā sndáhvā ndija cuāchi ndá nchivī jā cándíja jī yā.

⁴⁰ Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní jā má quijí ndá castigo siquī ní jā ní ncāhān ndá tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahān. Chi súcuan ní ncāhān yā:

⁴¹ Ndá ndóhó jā jácū catá siquī tūhun yā, chi cūndēhé nú jā quiji castigo xēen siquī nū,

de sáhvi inī nū cunī nū de cuū nū.

Chi tiempo maá nú sáhá ní iin tiñu ñáhnú

de mā cándíja cuitī nū jā súcuan sáhá ní vísō ná nacani ndá nchivī tūhun nū nū.

Ncachī yā, ncachī Pablo.

⁴² De Pablo jín ndá tēe jíca jín dē, tá ní nquee ndá dē inī vehe īi sinagoga táhān dē hebreo, de nchivī ndá cā nación ní ncāhān ndáhvī jī jín dē jā incā quívi nátātú nacani tucu dē tūhun Jesús nū nū jī.

⁴³ De ní nacutē nuu ndá nchivī nūcuán cuānohōn jī. De ní iyo cuāhā nchivī hebreo, jín nchivī ndá cā nación jā ní ntiin ley hebreo de chíñúhún jī Yāa Dios. De ní nchiniquín ndá jī Pablo jín Bernabé cuāhān ndá jī jín ndúu dē. De ní ncāhān nihin dē jín ndá jī jā ná cuñi nihin jī jín tūhun jā mānī Yāa Dios jín ndá jī.

⁴⁴ De quívi nátātú incā semana de jā ñatin ndivī nchivī ñuū nūcuán ní ncutútú ndá jī jā cunini jī tūhun Yāa Dios.

⁴⁵ De tá ní jini ndá táhān dē hebreo jā ní ncutútú cuāhā ndá nchivī nūcuán, de ní ncucuásún inī dē. De ní ncachī ndá jāá nsúu tūhun vāha cúu jā stēhēn Pablo, de ní ncāhān nāvāha ndá nū Pablo.

⁴⁶ Nūcuán de ní nchundē cā inī Pablo jín Bernabé ní ncāhān dē: Cānuú jā xihna cā nū ndá máá ní jā cúu ní táhān ó hebreo nacani sá tūhun Yāa Dios. Sochi nduú ní jétáhvī ní, de cuāchi ndá máá ní

cúu jā má quívi ní nū cutecū ní ní cání túsaá. De mitan de quīnacani sá tūhun yā nū ndá nchivī ndá cā nación.

⁴⁷ Chi súcuan ní ntatúnī maá Jētohō sá nū ndá sá:

Nī jani ní ndóhó jā cuu nú modo iin luz jā stúu inī ánō nchivī ndá cā nación, chi nacani nú tūhun ní nū nchivī ní ñayiví jā scácu ní jī.

Ncachī yā, ncachī Pablo.

⁴⁸ De nchivī ndá cā nación, tá ní jini jī tūhun yáhá de ní ncusi ndasí inī jī, de ní ncāhān jī jā tūhun vāha cúu tūhun maá Jētohō ō. De ndācā nchivī jā ní nacāji Yāa Dios jā cutecū jī ní cání, ní ncandíja ndá jī.

⁴⁹ De ní jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān ní ndáñúū nūcuán.

⁵⁰ De inī ñuū Antioquía íyó ndá ñahan cúñáhnú jā chíñúhún ña Yāa Dios. De ndá tēe hebreo ní scāhān dē ndá ñahan nūcuán jín suni ndá tēe cúñáhnú ñuū nūcuán. De ní nquijéhé ndá dē sáhá nāvāha dē Pablo jín Bernabé, de jondē ní scúnu ndá ndúu dē cuāhān dē.

⁵¹ De ní scóyo ndúu dē ticāchā jēhé dē jā cúu seña jāá nduú ní jétáhvī jī tūhun Yāa Dios, de cuāhān ndúu dē ñuū Iconio.

⁵² De ndá nchivī cándíja jā íyó inī Antioquía, ní nchitú Espíritu Santo inī ánō jī, de cúsi ndasí inī ndá jī.

Jā ní iyo Pablo jín Bernabé inī ñuū Iconio

14 De ñuū Iconio ní nquívi ndúu dē inī vehe īi sinagoga táhān dē hebreo. De jín tūhun jā ní nacani ndúu dē de ní ncandíja cuāhā táhān dē hebreo de saá-ni cuāhā nchivī ndá cā nación.

² Sochi ndá táhān dē hebreo jāá nduú ní ncandíja, ní scāhān ndá jī ndá cā nchivī jāá nsúu nchivī hebreo cúu, chí cáchī jī jāá nsúu nchivī vāha cúu ndá nchivī cándíja.

³De cuāhā cā quivī nī iyo Pablo jín Bernabé űū űúcuán. De nī nchundē inī ndúū dē nī ncāhān nihin dē tūhun yā, chi cándíja vāha dē jā chindeé maá Jētohō ō dē. De maá yā chi nī stēhēn yā jā íyó ndāā tūhun jā vāha inī yā jín nchivī jā nācani ndúū dē, chi nī jēhe yā fuerza jā sáhā dē tiñu náhnú jín tiñu jā stēhēn jā íyó poder yā.

⁴De nchivī űū űúcuán nī ncusín-ni inī ndá ji, de sava ji nī inī jín ndá tē hebreo jāā nduú cándíja, de sava cā ji nī inī jín ndá apóstol.

⁵De ndá nchivī hebreo jín nchivī ndá cā nación jín ndá tē cúnáhnú űū űúcuán, nī squetáhān ndá dē tūhun jā nenda ndá dē síqui Pablo jín Bernabé jā cuun ndá dē yūū ndúū tē űúcuán nícu.

⁶De nī nihin ndúū dē tūhun jā sūcuán cūni ndá tē űúcuán sáhā dē, de nī nsáhā jíyo-ni ndúū dē cuāhān dē űū Litra jín űū Derbe jā cúu ndáñú Licaonia, jín ndá cā űū íyó ñatin űúcuán.

⁷De ní űúcuán nī nacani ndúū dē tūhun vāha maá yā nāsa scácu yā yóhó.

Jā ní ncuun ndá ji yūū Pablo inī űū Litra

⁸De inī űū Litra ndēē iin tē jāā nduú cúu caca dē, chi nduú jíca cuiti dē jondē quivī jā ní ncacu dē.

⁹De tē űúcuán nī jini dē tūhun jā cāhān Pablo. De nī ndēhé vāha Pablo űū tē űúcuán, de nī jini dē jā cándíja vāha tē űúcuán jā nduvāha dē.

¹⁰De nī ncāhān jee Pablo jín dē: Nacuiñi de cuiñi nú, ncachī dē. De nihin nī nacuiñi tē űúcuán, de nī jica dē-ni.

¹¹De nī jini ndá nchivī tiñu náhnú jā ní nsáhā Pablo, de nī ncāhān jee ji jín yuhú maá ji jā cúu tūhun Licaonia: De mitan de nī jini nijin ō jā ní ncuun űū yāā vāji yā űū ō, de tá cáā tē cáā ndúū yā, ncachī ndá ji.

¹²De nī ncāhān ndá ji jā Bernabé cúu yāā ndá ji nání Júpiter, de Pablo cúu yāā

ndá ji nání Mercurio, chi Pablo cúu tē nacani tūhun.

¹³De ñatin yuhú űū űúcuán íyó veñūhun yāā nání Júpiter. De sūtū jā sátiñú veñūhun űúcuán nī scútú dē itā ndá stiquí, de cahnī dē ti jín ndá cā nchivī űū Bernabé jín Pablo jā chiñúhún dē cūni dē nícu.

¹⁴De nī jini ndúū tē cúu apóstol űúcuán jā sūcuán cūni ndá nchivī jā sáhā ji, de nī ndatá dē sahma dē, de űúcuán cúu iin seña jāā nduú jétahān inī dē jā sáhā ndá ji sūcuán. De nī ndava-ni ndúū dē nī nquivī ndúū dē māñú ndá nchivī cuāhā űúcuán, de nihin nī ncana ndúū dē:

¹⁵Tátā, mā sáhā ndá ní sūcuán, chi suni tē-ni cúu ndúū sá tá cúu űū cúu ndá máá ní. De vāji ndúū sá jā cachī tūhun ndúū sá tūhun vāha Yāā Dios űū ndá ní. De cāhān sá jā má sáhā ní cā tiñu jāā nduú tiñu yáhā, chi sa Yāā Dios chiñúhún ní, Yāā técu, Yāā jā ní nsáhā andiví jín ñayiví jín mar jín ndācā cā jā íyó ní cáhnú.

¹⁶Chi jondē janahān chi nī jēhe yā tūhun jā sáhā ndá nchivī tiñu jā cūni ndá máá ji.

¹⁷De vísō sūcuán sochi nī stēhēn ndāā yā űū ji nāsa Yāā cúu yā, chi ndācā-ni tiñu vāha nī nsáhā yā jín ndācā ō, de sūcuán cúu jondē mitan. Chi scúun yā sāvī, de sáhā yā jā vāha cúu itū, de jēhe yā jā yáji ō de cúsi inī ō, ncachī dē.

¹⁸De vísō sūcuán nī ncāhān dē, sochi űhvī ndasí nī jasí ndúū dē jā chíñúhún ndá nchivī dē nícu.

¹⁹űúcuán de jacū tē hebreo nī nquenda dē Litra jā vāji dē ichi Antioquía jín Iconio. De nī scāhān ndá dē ndá nchivī cuāhā űúcuán. De nī ncuun ndá ji yūū Pablo, de nī űūhun ndá ji Pablo nī ntavā ji dē yātā űū, chi nī jani inī ndá ji jā nī jihī dē.

²⁰Sochi ndá tē cándíja űū űúcuán nī jicó ndúū ndá dē Pablo, de nī nacōo

dē-ni, de nī ndivi dē ini ñuū. De quīvi tēen de nī nquehen dē ichi cuāhān dē jín Bernabé ñuū Derbe.

²¹ De ini ñuū ñúcuán nī nacani ndúū dē tūhun vāha maá Jētohō ō jā scácu yā nchivī, de cuāhā nchivī nī ncandíja nī nsāhá dē. Sá de nī nōhōn tucu ndúū dē Lистра jín Iconio jín Antioquía.

²² De nī jija cā ini ndá nchivī cándíja nī nsāhá ndúū dē ní ñuū ní jēhēn dē. De nī sndíhvi ini ndúū dē ndá ji jā ná cuíni nihin ndá ji jín tūhun yā jā cándíja ji. De nī ncāhān ndúū dē jā ní cūu jā quiji ndá tündóhó siquī ō, de sá de quīvi ó ñuū tátúni Yāa Dios.

²³ De ndācá ñuū nī jani ndúū dē sava tēe ñáhnú jā cundiso tñú dē coto dē nchivī cándíja. De nī jicān táhvi nditē ndúū dē ñuū maá Jētohō ō jā ná cóto yā ndá nchivī ñúcuán, chi ndihi ji cándíja ji ñuū yā.

Jā ní nōhōn tucu Pablo jín Bernabé ñuū Antioquía ndáñuū Siria

²⁴ De nī nayāha ndúū dē Pisidia cuāhān dē, de nī nquenda dē ndáñuū Panfilia.

²⁵ De nī nacani ndúū dē tūhun yā ini Perge jā íyó ini Panfilia, de sá de cuāhān dē ñuū Atalia.

²⁶ De ñúcuán nī nquivi ndúū dē barco de nī nenda tucu dē Antioquía. De ñuū ñúcuán cūu ñuū ní jicān táhvi ndá nchivī ñuū Yāa Dios jēhē ndúū dē jā ná chindeé ná chítuu yā dē jín tiñu jā nacani dē tūhun yā. De nī nenda ndúū dē jā ní squíncuu dē tiñu ñúcuán.

²⁷ De tá nī nenda ndúū dē Antioquía de nī nastútú dē ndá nchivī cándíja. De nī nacani dē tá tiñu ñáhnú nī nsāhá Yāa Dios jín ndúū dē, chi nī jēhe yā tūhun jā suni cándíja ndá cā nchivī vísō nsūu nchivī hebreo cūu.

²⁸ De cuāhā tiempo nī iyo ndúū dē Antioquía jín ndá nchivī cándíja.

Siquī junta ciudad Jerusalén

15 Ñúcuán de jacū tēe región Judea nī nquenda dē ñuū Antioquía, de nī stēhēn ndá dē ñuū ndá hermano jā tú mā sáhá ji circuncidar tá cūu ñuū íyó costumbre jā ní jēhe Moisés ñuū nchivī hebreo, de mā cácu cuiti ndá ji, ncachi ndá dē.

² De Pablo jín Bernabé nī ntetáhan ndasí ndúū dē jín ndá tēe ñúcuán siquī tūhun jā ní ncāhān ndá dē de nduú ní ncúndaā. De jā suu cūu jā ní nsāhá ndāa ndá dē jā quihīn Pablo jín Bernabé jín sava cā dē jondē ciudad Jerusalén, de ñúcuán natúhūn ndá dē siquī tūhun yáhá jín ndá cā apóstol jín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tñú ñuū nchivī cándíja.

³ Ñúcuán de ndá nchivī cándíja nī nachuhun ichí ji ndá dē. De nī nchāha ndá dē cuāhān dē ichi Fenicia jín Samaria, nācani dē tūhun nāsa nī nasāma ini nchivī jāa nsūu nchivī hebreo cūu, chi nī ncandíja ji tūhun yā. De nī ncusi ndasí ini ndá hermano ñúcuán.

⁴ De nī nquenda ndá dē Jerusalén. De ndá nchivī cándíja ñúcuán jín ndá tēe cūu apóstol jín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tñú ñuū ji, nī ncusi ini ndá dē jā ní nquenda Pablo jín ndá cā dē. De nī nacani Pablo jín Bernabé ndācá tūhun nāsa nī nsāhá Yāa Dios jín ndúū dē tá nī jica nuu dē nī nacani dē tūhun yā.

⁵ Sochi nī nacuiñi sava tēe grupo fariseo jā cándíja, de nī ncāhān ndá dē: Nchivī ndá cā nación jā cándíja ji Jesús, cánuú jā cuu ndá ji circuncidar, de ndacu ó ñuū ji jā ná squíncuu ji ley Moisés, ncachi ndá dē.

⁶ De nī ndutútú ndācá tēe cūu apóstol jín ndācá tēe ñáhnú jā ndíso tñú jā sáhá ndāa dē siquī tiñu yáhá.

⁷ De tá cuājīnu jā ní ncāhān ndihi ndá dē de nī nacuiñi Pedro nī ncāhān dē: Hermano, ja jīni vāha ndá ní jā ja cuācunahān nī nacāji Yāa Dios sáan jā ní

nacani sá tūhun vāha yā nūu nchivī incā nación, de nī ncandíja jī.

⁸ De Yāa Dios chi jínī yā nāsa íyó áno ndá nchivī, de nī stéhēn yā jā ní jetáhví yā jī, chi suni nī jēhe yā Espíritu Santo nūu ndá jī tá-ni nī ntaji yā nūu maá ó.

⁹ De nduú ní nsáhá síin yā yóhó jín ndá jī, chi suni nī nsáhá ndoo yā áno jī síqui jā ní ncandíja ndá jī Jesús.

¹⁰ De mitan ¿de nājēhē cúu jā cúni ndá ní squívi ní jī chíjin ley jā má cúndéé jī jín? Chi nduú jétahān ini Yāa Dios jā sūcuán. Chi cúni ndá ní jā tee ní tiñu víjín yáhá síqui ndá nchivī cándíja nūcuán, de ni ndá tatā ō nduú ní ncúndéé dē squíncuu dē, de ni maá ó.

¹¹ Chi sa cándíja ndācá ó jā síqui jā vāha ini Jētohō ō Jesús cúu jā ní scácu yā yóhó sūcuán-ni, de suni sūcuán-ni scácu yā ndá cā nchivī, de nsūu síqui jā squíncuu jī ley, ncachī Pedro.

¹² De nī ncāhān Pablo jín Bernabé, de nī ncunañí ndá nchivī níni jī jā cáhān ndúu dē, chi nī nacani dē jā ní jēhe yā poder nūu ndúu dē jā ní nsáhá dē ndá tiñu ñáhnú jín tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā nūu nchivī ndá cā nación.

¹³ De tá nī jinu nī ncāhān ndúu dē de nī ncāhān Jacobo: Hermano, cunini ndá ní ná cáhān sá.

¹⁴ Nī nacani Simón Pedro tūhun nāsa nī nquijéhé Yāa Dios cána yā nchivī ndá cā nación, chi nānducú maá yā ndá jī jā nduu jī nchivī maá yā.

¹⁵ De inuú-ni cáhān ndá tūhun yáhá jín tūhun jā ní nacani ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán tá cúu nūu ní ntee dē nūu tutū īi:

¹⁶ Cáchi Yāa Dios:

Vehe nūu ní nchiñúhún David nduhū chi ní ndicó cáva.

De iin quívi de nenda nī de nasáhá nī vehe nūcuán, jā chiñúhún tucu ndá nchivī hebreo nduhū.

¹⁷ Sūcuán sáhá nī tácu cuu nanducú ndá cā nchivī nduhū,

jondē jín nchivī ndá cā nación, ndācá jī jā cana nī jī jā cándíja jī nduhū.

¹⁸ Sūcuán nī ncāhān maá Jētohō ō, de jondē janahán ndasí ja stéhēn yā nūu nchivī jā sūcuán scácu yā jī.

Cáchi tutū īi.

¹⁹ De cáhān cā Jacobo: De jā nūcuán cúu jā jáni ini sá jā má tēé ó ley víjin nūcuán síqui nchivī ndá cā nación jā nāndicó cóo ini nūu Yāa Dios.

²⁰ Chi sa carta tee-ó quíhīn nūu jī jā má quívi nduū cā jī jín ídolo, de mā cācá ndii jī, de mā cājí jī cūnu quiti jéhné chi nduú ní játi niñi ti, de ni iin niñi ndá cā quiti mā cājí jī.

²¹ Tūhun yáhá-ni tee ó quíhīn nūu jī. Chi ja íyó ndá tēe nācani ley Moisés jondē janahán de jondē mitan. De ndācá quívi nátātú cáhvi ndá dē ndá tūhun nūcuán ini ndá vehe īi sinagoga ndācá nūu, ncachī Jacobo.

²² De sūcuán nī ncucáhnú ini ndá apóstol jín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jín ndihi nchivī cándíja jā sūcuán sáhá dē, de nī nacāji ndá dē sava tēe quíhīn jín Pablo jín Bernabé, chi quínohōn ndúu dē Antioquía. De tēe nī nacāji dē nūcuán cúu Silas jín Judas, de incā síví dē cúu Barsabás. De iin tēe cúñáhnú cúu ndúu dē nūu ndá hermano.

²³ De ndá tēe nūcuán née dē carta, de sūcuán cáhān: Ndá máá sá cúu apóstol jín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jín ndá cā hermano, de tēe ndá sá tūhun yáhá cuēē nūu ndá ní, hermano ndá cā nación jā ndēē ndá ní ini nūu Antioquía jín región Siria jín Cilicia. Sáhá ndēē ini ndá ní.

²⁴ Nī nihīn sá tūhun jā ní nquee sava táhān sá yáhá nī nquenda dē nūu ndá ní jā cúu ní nchivī cándíja Cristo. De nī ndacu dē jā cuu ndá ní circuncidar jín jā cuetáhví ní ley Moisés. De jín tūhun jā ní ncāhān ndá dē nūcuán de jáni ndasí

inĩ ndá ní de cúcuécá inĩ ní sáhá dē. Sochi nsũú ndá sãán ní ntétĩnú ndá tēe ñúcuán já cuēē dē nũú ní.

²⁵ De mitan nĩ nsáhá ndāā ndá sá, de inuú-nĩ jáni inĩ ndá sá. De nĩ nacāji sá tēe já tetĩnú sá cuēē nũú ní jín hermano já mǎni ō jín já cúu Bernabé jín Pablo.

²⁶ De ndũú tēe yáhá ja nĩ jēhe dē tũhun já visó ná cúú dē já síquĩ Jētoho ō Jesucristo.

²⁷ Túsaá de tetĩnú ndá sá Judas jín Silas cuēē dē nũú ní tácuá suni inuú-nĩ cachĩ tũhun ndũú dē nũú ndá ní tá-nĩ cáhān carta yáhá.

²⁸ Chi sũcuán jétahān inĩ Espiritu Santo, de saá-nĩ ndá máá sá suni mā tēe ndá sá ni iin tiñu víjĩn sīquĩ ndá ní, chi máá-nĩ tiñu já cánuú cā yáhá:

²⁹ Mā cǎjĩ ní cā já nĩ nsōcō nũú ídolo, ni mā cǎjĩ ní nĩñĩ, ni quitĩ jéhné chi nduú ní játi nĩñĩ tĩ, de mā cǎcá ndiĩ ndá ní. Tú sndóo ní ndācá yáhá de vāha squíncuu ní. Sáhá ndeé inĩ ndá ní túsaá, cáchi carta.

³⁰ De ndá tēe já ní ntetĩnú ndá dē ñúcuán, cuāhān ndá dē Antioquía. De nĩ nastútú ndá dē ndá nchivĩ cándíja, de nĩ jēhe dē carta ñúcuán nũú jĩ.

³¹ De nĩ nchavĩ ndá jĩ, de nĩ ncusiĩ inĩ jĩ jín tũhun ndeé inĩ já cáhān carta.

³² De suni tēe nácani tũhun Yāa Dios cúu Judas jín Silas, de jín ndācá cā tũhun já ní ncāhān ndũú dē de nĩ ndundeé inĩ ndá hermano ñúcuán, de nĩ jija cā inĩ ndá jĩ nĩ nsáhá ndũú dē.

³³ De nĩ iyo ndá dē ñúcuán jacú quivĩ. Sá de nĩ nacuetáhvĩ ndá hermano nũú ndá dē já quínohōn dē nũú ndá tēe já ní ntetĩnú ndá dē.

³⁴ Sochi nĩ jétahān inĩ Silas já quendōo dē ñúcuán.

³⁵ De suni nĩ nquendōo Pablo jín Bernabé Antioquía, de stéhēn ndũú dē jín cuāhā cā tēe ñuú ñúcuán, de nácani ndá dē tũhun vāha máá Jētoho ō.

Jā quínacani tucu Pablo tũhun yā vuelta ũú

³⁶ De nĩ ncuu cā quivĩ, de Pablo nĩ ncāhān dē jín Bernabé: Mitan de quindēhé ō ndācá hermano ō ndācá ñuú nũú ní nacani ō tũhun maá Jētoho ō nũú jĩ, cúndēhé ō nāsa íyó ndá jĩ, ncachĩ dē.

³⁷ De cúni Bernabé já quihĩn dē jín Juan, tēe nání Marcos.

³⁸ Sochi nduú ní jétahān inĩ Pablo já quihĩn tēe ñúcuán jín dē, chi jondē Panfilia nĩ ncusiĩn Marcos nũú Pablo jín Bernabé, de nduú ní ncúni cā Marcos já chindeé táhān dē jín ndũú dē saá.

³⁹ De nahán nĩ natúhún Pablo jín Bernabé, de nduú ní ncúndaĩ inĩ ndũú dē já síquĩ Marcos. De nĩ ncusiĩn ndũú dē, de Bernabé nĩ jeca dē Marcos cuāhān ndũú dē jín barco jondē isla Chipre.

⁴⁰ De Pablo nĩ nacāji dē Silas já quihĩn dē jín. De ndá cā hermano nĩ jicān táhvĩ nũú maá Jētoho ō já ná chindeé chituu yā Pablo, chi vāha inĩ yā. De cuāhān ndũú dē.

⁴¹ De nĩ jicó núu dē ní Siria jín Cilicia. De nĩ jija cā inĩ ndá nchivĩ cándíja ñúcuán nĩ nsáhá dē.

Jā cuāhān Timoteo jín Pablo jín Silas

16 Ñúcuán de nĩ nenda Pablo jín Silas ñuú Derbe jín Listra. De iin ñuú ñúcuán íyó iin tēe cándíja, nání dē Timoteo. De cúu dē sēhe yíi iin ñahan hebrea já cándíja Jesús. De tatá dē cúu tēe griego.

² De ndācá hermano ñuú Listra jín ñuú Iconio nĩ ncāhān ndá dē já tēe vāha cúu Timoteo.

³ De cúni Pablo já cueca dē Timoteo quihĩn dē jín. De nĩ nsáhá Pablo já cuu jĩ circuncidar, chi nduú cúni dē já cáhān ndá nchivĩ hebreo jáa nduú ní squíncuu Timoteo costumbre ñúcuán, chi ndihi jĩ jĩni jáa nsúu tēe hebreo cúu tatá jĩ.

⁴De ndācā ñuū nī jēhēn ndá dē nī stēhēn ndá dē nūū ndá nchivī cándíja jā ná squíncuu ji tiñu jā ní ntatúnī ndá apóstol jíin ndá tēe ñáhnú Jerusalén jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja.

⁵De ndá nchivī cándíja nī jija cā ini ji. De ndiquivī nī ncāyā cā ndá ji.

Jā ní stēhēn yā iin tēe región Macedonia nūū Pablo

⁶De nduú ní jēhe Espíritu Santo tūhun jā nacani dē tūhun yā inī región Asia, de jā ñúcuán cúu jā ní nchāha ndá dē cuāhān dē ichi región Frigia jíin Galacia.

⁷De nī nquenda dē nūū quétáhān región Misia jíin Bitinia. De cúni dē jā quíhīn dē Bitinia nícu, sochi Espíritu Jesús nduú ní jēhe yā tūhun jā quíhīn dē.

⁸De nī nchāha ndá dē iin lado Misia cuāhān dē puerto Troas.

⁹De iin jacuāā nī stēhēn yā nūū Pablo jā íní iin tēe región Macedonia cáhān ndāhvī jíin dē: Nehēn ní Macedonia yáhá, de chindeé ní ndá sáan, ncachī.

¹⁰Súcuán nī stēhēn nūū dē. Núcuán de sáan jā cúu Lucas, nī nquetáhān sá jíin Pablo. De nī nsáhá tūha ndá sá jā quíhīn ndá sá Macedonia, chí nī jini cājí sá jā maá Yāa Dios cúni yā jā nacani ndá sá tūhun vāha yā nūū ndá nchivī núcuán.

Jā ní iyo Pablo jíin Silas inī ciudad Filipos

¹¹De jíin barco nī nquee ndá sá ñuū Troas cuāhān ndāā sá isla Samotracia. De quivī téen nī nquenda sá ñuū Neápolis.

¹²De núcuán nī nquee tucu ndá sá de nī nquenda ndá sá Filipos jā cúu ñuū cúñáhnú cā inī Macedonia, chí nchivī ciudad Roma nī nsáhá ji ñuū ji núcuán. De nī iyo ndá sá núcuán jacū quivī.

¹³De iin quivī nátátú nī nquee ndá sá ñuū núcuán, de nī jēhēn ndá sá iin yuhú yúte. De núcuán cúu iin lugar nūū jícān táhvi ndá nchivī. De nī jēcundeē ndá sá,

de nī nacani ndá sá tūhun yā nūū ndācā ñahan jā ní natacā núcuán.

¹⁴De iin ñahan nání Lidia jā vāji jondē ñuū Tiatira, xícó ña sahma cuahá ndíhí jā yāhvi ndéē. De chínúhún ndíja ña Yāa Dios. De nī nini ña tūhun nácani ndá sá, de nī nsáhá maá Jētohō ō jā ní ncandíja ña tūhun yā jā cáhān Pablo.

¹⁵De tá nī jenduté ña jíin ndācā nchivī jā ndéē vehe ña de nī ncāhān ndāhvī ña jíin sá: Tú jáni inī ndá ní jā cándíja ndíja sá nūū maá Jētohō ō, de cuēē ndá ní vehe sá cundeē ní, ncachī ña. De nī ncana fuerza ña ndá sáan.

¹⁶Sá de iin quivī cuāhān tucu ndá sá nūū jícān táhvi ndá ji núcuán. De nī nquetáhān sá jíin iin sūchí síhí jā ñúhún táchī inī, de maá sáhá jā cúu cáhān ji tūhun nāsa coo ichi nūū, de quée ndāā jā cáhān ji. De sūchí yáhá nī jeen ndá patrón ji tácuā nihīn dē cuāhā xūhún síquī jā cáchī tūhun ji nūū ndá nchivī nāsa coo ichi nūū.

¹⁷De sūchí núcuán níquīn ji vāji ji yātā ndá sá cána cóhó ji: Ndá tēe yáhá sátínú dē nūū Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí, de cáchī tūhun ndá dē nūū ndá ní nāsa cācu ní nūū cuáchi ní, ncachī ji.

¹⁸De cuāhā quivī nī nsáhá ji súcuán nūū ndá dē. De nī ntahúhvi inī Pablo, de nī ndicó cóto dē nūū ji, de nī ncāhān dē jíin táchī núcuán: Tátúni nī jíin poder Jesucristo jā quee nú inī sūchí yáhá quíhīn nū, ncachī dē. De maá hora núcuán de nī nquee-ni.

¹⁹Núcuán de nī jini ndá patrón ji jā má nihīn cā ndá xūhún sáhá ji. De jā suu cúu jā ní ntiin ndá Pablo jíin Silas cuāhān ndá jíin ndúū dē centro nūū íyó justicia.

²⁰De nī jani ndá ndúū dē nūū ndá tēe sáhá ndāā tiñu, de nī ncachī ndá: Ndúū tēe yáhá cúu tēe hebreo, de sáhá ndúū dē jā cúvāā nchivī ñuū ō.

²¹De jáquīn ndúū dē incā costumbre jā má cúū cuetáhvi ó nī mā cúū sáhá ó, chí

contra sīquī ley nación maá ó cúu, chi nchivī nación Roma cúu ó, ncachī ndá.

²² Ñúcuán de nī nenda cuāhā cā nchivī sīquī ndúū dē. De nī ncachī ndá tēe cúnáhnú ñúcuán jā ná scūnuu ndá sahma ndúū dē, de ná cáni ndá ndúū dē jíin ñutun.

²³ De tá nī ncuu nī ncani ndasí ndá ndúū dē, de nī squívi ndá ndúū dē vecāa. De nī ncachī ndá nūū tēe jā jíto vecāa jā ná cóto vāha ndúū dē.

²⁴ De tēe jíto vecāa, tá nī ndacu ndá súcuán nūū dē de nī squívi dē Pablo jíin Silas vecāa ichi íni cā. De nī nchihi dē sūcūn jēhē ndúū dē iin ñutun jā ndēē yāvi, de nī nasñhin dē jíin cadena.

²⁵ De tá nī ncuu sava ñuú de jíicān táhvi Pablo jíin Silas de jíta ndúū dē yaā īi nūū Yāa Dios. De suni nī jini ndá nchivī jā yíhí jíin dē vecāa.

²⁶ De sanaā-ni de ñihin ndasí nī ntāan, de nī ncandā níí vecāa. De ndācá viéhé cāa ñúcuán nī nune-ni, de cadena jā núhni ndá nchivī nī ndāji-ni.

²⁷ De nī ndoto tēe jíto vecāa. De nī jini dē jā nūne ndá viéhé cāa, de nī ntavā dē espada jā cahni dē maá dē nícu, chi jáni inī dē jā ní jinu ndá nchivī yíhí vecāa cuāhān ji.

²⁸ Sochi nī ncāhān jee Pablo: Mā cáhni ní maá ní, chi yíhí ndihi ndá sá yáhá, ncachī dē.

²⁹ Ñúcuán de tēe jā jíto vecāa nī ncana dē ñuhūn nī nquiji. De nī nquívi dē-ni inī vecāa, de quísi dē jā yúhú dē. De nī jēcuíñi jíit dē nūū Pablo jíin Silas.

³⁰ De nī ntavā dē Pablo jíin Silas tāvehé cāa, de nī ncāhān dē: Señor, ¿naá cúu jā sáhá sá tácuca cācu áno sá? ncachī dē.

³¹ De nī ncāhān ndúū dē jíin tēe ñúcuán: Candíja ní Jētoho ō Jesucristo de cācu ní, de saā-ni ndācá nchivī vehe ní, ncachī dē.

³² De nī nacani ndúū dē tūhun maá Jē-tohō ō nūū tēe ñúcuán jíin nūū ndācá nchivī jā ndēē vehe dē.

³³ De maá jacuāa ñúcuán nī naquete dē nūū ní ntacuēhé ndúū dē jā ní nsáhá ñutun. De ñúcuán de nī jenduté dē jíin ndācá nchivī jā ndēē vehe dē.

³⁴ De nī jeca dē Pablo jíin Silas cuāhān dē jíin vehe dē, de nī jēhe dē jā ní nhaji ndúū dē. De nī ncusiī ndasí inī dē jíin ndá cā nchivī jā ndēē vehe dē jā ní ncandíja ndá ji Yāa Dios.

³⁵ De tá nī ntūu de ndá tēe cúnáhnú nī ntetíñú dē ndá policía cuāhān nūū tēe jā jíto vecāa jā ná siāa dē Pablo jíin Silas.

³⁶ De tēe jā jíto vecāa nī ncachī tūhun dē tūhun yáhá nūū Pablo: Ndá tēe cúnáhnú nī ntetíñú dē tūhun vāji jā siāa sá ní. Túsaá de quee ndúū ní quihīn ní, de sáhá ndeé inī ní, ncachī dē.

³⁷ Sochi nī ncāhān Pablo jíin policía: Cuāhā nchivī nī jini jā ní ncani ndá dē ndúū sá. ¿De nūcu nduú ní nsáhá ndāa dē de tú jāndāa jā íyó cuāchi ndúū sá? De nī nchihi ndá dē ndúū sá vecāa vísō tēe Roma cúu ndúū sá, chi íyó ley jā má cūú sáhá dē súcuán jíin nchivī Roma. De mitan ¿á tavā yuhū dē ndúū sá cúni ndá dē, á naá cúu? De jā súcuán mā cūú cuiti, chi ná quíji ndá máa dē tavā dē ndúū sá, ncachī Pablo.

³⁸ Ñúcuán de nī ndicó cóo ndá policía nī nacani dē ndācá tūhun yáhá nūū ndá tēe cúnáhnú, de nī nchūhú ndasí ndá nī jini ndá jā tēe Roma cúu Pablo jíin Silas.

³⁹ De nī nquenda ndá, de nī ncāhān ndāhvī ndá jíin ndúū dē jā ná cúne cáhni inī ndúū dē. De nī ntavā ndá ndúū dē vecāa, de nī ncāhān ndāhvī ndá jā ná quée dē quihīn dē inī Filipos.

⁴⁰ De sá de nī nquee ndúū dē vecāa, de cuānohōn dē vehe Lidia. De nī ncāhān ndúū dē tūhun ndeé inī jíin ndá hermano, de nī nquehen tucu ndúū dē ichi cuāhān dē.

Jā ní ncuvaā nchivī űū Tesalónica

17 De nī nchāha Pablo jín Silas űū Anfípolis jín űū Apolonia cuāhān dē, de nī nquenda dē Tesalónica nū űó iin vehe ī sinagoga táhān dē hebreo.

² De nī ndeē ndúū dē űúcuán űni semana. De ndá quivī nātātú de sáhā Pablo tá-ni sáhā dē, chi nī jēhēn dē vehe ī sinagoga, de nī ncāhān dē jín ndá tē űúcuán siquī tutū ī.

³ De jín tūhun cáhān tutū ī nī stēhēn dē jā cānuú jā ndoho Cristo jā cuū yā de natecū yā, de nī ncāhān dē: Jesús, Yāā jā nācani sá tūhun nū ndá ní, suu yā cúu Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scācu yóhó, ncachī dē.

⁴ De nī ncandíja sava táhān dē hebreo jín cuāhā nchivī griego jā suni chíñúhún Yāā Dios, jín cuāhā ñahan cúnáhnú. De inuú-ni nī nduu ndá ji jín Pablo jín Silas.

⁵ űúcuán de nī ncucuásún ndasí inī ndá táhān dē hebreo jāā nduú cándíja, de nī stútú ndá dē sava tē nēhēn jā jíca cúxí-ni. De nī ncuvaā ndasí ndá ji inī űū űúcuán. De nī nquenda ndá vehe Jasón nānducú ndá Pablo jín Silas jā cueca ndá de canī ndá nū ndá nchivī cuāhā nícu.

⁶ Sochi nduú ní nánihīn ndá ndúū dē. De nī jeca xeēn ndá Jasón jín sava cā hermano nī nquenda ndá jín ndá dē nū ndá tē tátúnī inī űū űúcuán, de nī ncana jee ndá siquī Pablo jín Silas: Ndá tē jā sáhā sín nchivī ní cáhnú ñayiví, suni nī nquenda ndá dē yáhā.

⁷ De Jasón nī jēhe núú dē vehe dē ndéē ndá tē űúcuán. De ndācá ndá dē nduú jétáhvī dē ley maá rey ndācá ó jā cúu ó nchivī Roma, chi sa cáhān ndá dē jā űó incā rey jā jétáhvī ndá dē jā nánī Jesús, ncachī ndá.

⁸ De ndá tē tátúnī jín ndá cā nchivī nī jini ndá tūhun yáhā, de nī ncuvaā ndá.

⁹ De Jasón jín ndá cā hermano nī sndóo ndá dē xūhún dē jā cúu prenda jā tají dē Pablo jín Silas quihīn ndúū dē, de sá de nī nsíāā ndá Jasón jín ndá cā hermano cuānohōn dē.

Jā ní iyo Pablo jín Silas inī űū Berea

¹⁰ űúcuán de ndá hermano nī scāca űú-ni dē Pablo jín Silas cuāhān ndúū dē Berea. De tá nī nquenda ndúū dē űúcuán, de nī nquivī dē inī vehe ī sinagoga táhān dē hebreo.

¹¹ De táhān dē hebreo űúcuán vāha cā inī ndá ji nsūū cā táhān dē hebreo űū Tesalónica, chi vāha nī ncusiī inī ji jín tūhun jā ní nacani ndúū dē. De ndācá quivī nānducú vī ndá ji nū tutū ī de tú súcuán cáhān, á nduú.

¹² De jā űúcuán nī ncandíja cuāhā ji, de suni nī ncandíja cuāhā nchivī griego, cúu tē cúu ñahan cúnáhnú.

¹³ Sochi ndá táhān dē hebreo űū Tesalónica nī nihīn dē tūhun jā suni nācani Pablo tūhun Yāā Dios űū Berea. De nī jēhēn ndá dē Berea, de nī scāhān ndá dē ndá nchivī űúcuán de nī nenda ji siquī Pablo.

¹⁴ De ndá hermano Berea nī ntetínú dē-ni Pablo jā quihīn dē yuhú mar. De nī nquendóo Silas jín Timoteo űúcuán.

¹⁵ De sava hermano nī jesiáha dē Pablo jondē Atenas. De nī ncachī Pablo nū ndá tē űúcuán jā ñamā ná quihīn Silas jín Timoteo űúcuán, de nī ndicó cóo ndá hermano cuānohōn dē.

Jā ní iyo Pablo inī űū Atenas

¹⁶ De juni ndétu Pablo űū Atenas jā quenda Silas jín Timoteo de nī jini dē jā ndá nchivī űúcuán ndasí chíñúhún ji ndá ídolo, de nī ncucuécā ndasí inī dē.

¹⁷ De inī vehe ī sinagoga nī nacani dē tūhun yā nū ndá táhān dē hebreo jín ndá cā nchivī jā suni chíñúhún Yāā Dios. De suni ndiquivī nācani dē tūhun yā nū ndá nchivī jā űó nū yáhvi.

¹⁸De sava tēe jā scuáha tūhun epicúreo jíin jā scuáha tūhun estoico nī natúhún ndá dē jíin Pablo, de sava dē nī ncāhān: ¿Nā tūhun cúu jā cáhān tēe tléhlé yáhá? ncachī ndá. De sava cā nī ncāhān: Tūhun yāa jeé jāá nduú jíni ō nácani dē, ncachī ndá. Súcuán nī ncāhān dē chi nī nacani Pablo tūhun vāha Jesús jíin tūhun jā ní natecū yā.

¹⁹De nī jeca ndá dē cuāhān ndá jíin dē nūū ndútútú ndá tēe cúnáhnú iin lugar nūū nání Areópago, de nī ncāhān ndá: Mitān de sáhá ní iin favor cachī ní ndá tūhun jeé jā nácani ní, chi cúni ndá sá cunini sá.

²⁰Chi tūhun jāá ncháha ca cunī ndá sá cúu, de cúni ndá sá jā jícūhun inī ndá sá síqui tūhun nūcuán, ncachī ndá.

²¹Chi ndācá nchivī Atenas jíin ndācá nchivī incā nūū jā ndēē inī Atenas, nduú cā nā incā cúsi cā inī ji jíin chi maá-ni jā cúni ji jā cunini ji ndá tūhun jeé de suni cáhān ji cúni ji.

²²De íni Pablo mähñú nchivī jā ní ndutútú inī Areópago de nī ncāhān dē: Ndá ní nchivī Atenas, nī jini sá jā vāha chíñúhún ní ndá yāa maá ní.

²³Chi nī jicó núu sá nī ndēhé sá ndá jā chíñúhún ndá ní, de nī jini sá iin altar jā ndēē letra, de súcuán cáhān: Yáhá cúu altar maá yāa jāá ncháha ca cunī ō tūhun yā, cáchi. De maá Yāa nūcuán jā chíñúhún ndá ní vísō ncháha ca cunī ní tūhun yā, suu tūhun Yāa nūcuán cúu jā nácani sá nūū ní mitān.

²⁴Chi Yāa nūcuán cúu Yāa jā ní nsāhá ñayiví jíin ndācá cā jā íyó, de maá yā cúu Jētoho andiví jíin ñayiví. De nduú ndēē yā inī veñūhun jā sáhá nchivī.

²⁵De maá yā chi nduú jíni nūhún yā nī iin ndatíñū jā cuāha nchivī nūū yā, chi maá yā sáhá jā técu nchivī jíin jā stáá táchi ji jíin jā níhīn ji ndihi jā jíni nūhún ji.

²⁶De nī nsāhá yā jā chíjin iin-ni tatā nī ntāhvī ndācá nchivī jā ní nduu ndācá

nación tácu cundeē ji ní cáhnú ñayiví. De nī jani yā cuiyā jā cutecū ndá nchivī, jíin lugar nūū cundeē ndá ji.

²⁷De súcuán nī nsāhá Yāa Dios, chi cúni yā jā nanducú ó yā, chi tú nanducú ó yā de nanihīn ō yā, chi nduú íyó jícá yā jíin iin iin ó.

²⁸Chi maá yā cúu jā sáhá jā íyó maá ó jíin jā técu ō jíin jā cándā ō. De suni súcuán nī ncāhān sava tēe jā távā yāa ní: De suni tatā maá yā cúu ndācá ó, cáchi

²⁹De tú tatā Yāa Dios cúu ndācá ó, túsāa de mā cāni inī ō jā cúu Yāa Dios tá cúu nūū cúu ídolo oro á plata á yūū, chi ndá nūcuán cúu jā ní jani inī nchivī jā súcuán cáa yā, de nī nasāhá ji-ni.

³⁰De nī jendeē inī yā síqui jā nduú ní jícūhun inī ndá ji jondē saá, de mitān chi ndācu yā jā ndācá nchivī ní cáhnú ñayiví ná nácani inī ji síqui cuáchi ji.

³¹Chi Yāa Dios ja nī jani yā quivī jā ndāa sáhá ndāa yā tiñu ndá nchivī ñayiví, de nī jani yā Jesús jā maá Jesús sáhá ndāa. De ja nī stēhēn nijin Yāa Dios nūū ndācá nchivī jā maá yā nī jani Jesús, chi nī nastécū yā Jesús jā ní ncuu yā ndiyi, ncachī Pablo.

³²De jā súcuán nī jini ndá ji tūhun jā nátecū ndiyi, de sava ji nī ncāhān yichi ji. De sava cā ji nī ncāhān: Cúni ndá sá jā cáhān tucu ní ndá tūhun jiñā incā quivī cunini ndá sá, ncachī ndá ji.

³³De nī nquee Pablo mähñú nchivī nūcuán cuāhān dē.

³⁴De cuāhān sava nchivī jíin Pablo, de nī ncandíja ndá ji. De iin ji cúu Dionisio, tēe jā ndútútú jíin ndá tēe cúnáhnú jā sáhá junta nūū nání Areópago, de incā ji cúu ñahan nání Dámaris, de íyó cā ji.

Jā ní iyo Pablo inī nūū Corinto

18 Nūcuán de nī nquee Pablo inī Atenas, de cuāhān dē Corinto.

²De nūcuán nī jini dē nūū iin táhān dē hebreo nání Aquila. Tēe región Ponto cúu dē, de nī iyo dē nación Italia chi cáta

jacū-ni quīvī nī nquenda ndūū dē jín nāsíhí dē Priscila űū Corinto jā ní nquee ndūū dē inī Italia. Chi nī ntatúnī rey Claudio jā ná quée ndācá nchivī hebreo inī Roma jā cúu capital nación Italia. De nī nquenda Pablo vehe Aquila jín Priscila.

³De iin-ni tiñu sáhá tē űúcuán jín Pablo, chi tē quícu manta jā cuu vehe cúu ndúū dē. De nī ndeē Pablo jín tē űúcuán, de nī nsatfínú cáhnú ndúū dē.

⁴De ndācá quīvī nátātú nī jēhēn Pablo vehe ī sinagoga nī nacani dē tūhun yā, de nī nducú ndéē dē jā scándíja dē táhán dē hebreo jín nchivī ndá cā nación.

⁵De nī nquenda Silas jín Timoteo űū Corinto jā vají ndúū dē Macedonia. De tá nī nquenda ndúū dē Corinto, de Pablo chi cúsá maá tūhun yā nācani cájī dē nū táhán dē hebreo jā Jesús cúu Cristo jā űúhún inī ndá ji jā quiji.

⁶Sochi nī nquijéhé ndá ji cáhān ji sīquī tūhun űúcuán jāá nsūū tūhun ndāā cúu, de nī ncāhān nāvāha ndá ji nū dē. űúcuán de Pablo nī nquisi dē sahma dē jā cúu seña jā quíhīn dē de quendōo ndá ji jín cuāchi ji. De nī ncāhān dē jín ndá ji: Cuāchi ndá máá ní cúu jā tñū táhvi ní túsaá, de nsūū cuāchi maá sá cúu. Mitān de sndóo sá ndá ní jā cúu ní táhán sá nchivī hebreo, de quíhīn sá nacani sá tūhun yā nū nchivī ndá cā nación, ncachī dē.

⁷De nī nquee dē vehe ī sinagoga űúcuán, de nī nquīvī dē vehe iin tē nánī Justo. De tē űúcuán suni chíñúhún dē Yāā Dios, de maá xín vehe ī sinagoga cáá vehe dē.

⁸De Crispo, tē cúñáhnú inī vehe ī sinagoga, nī ncandíja dē nū maá Jētohō ō jondē jín ní nchivī vehe dē. De cuāhā nchivī űū Corinto nī jini ndá ji tūhun jā nācani Pablo, de nī ncandíja ji, de nī jenduté ndá ji.

⁹De iin jacuāā nī stēhēn nijin maá Jētohō ō nū Pablo, de nī ncāhān yā: Mā

cúyūhú nú, de nī mā cásī nū yuhú nú, chi nacani nú tūhun nī.

¹⁰Chi jíca maá nī jín nú, de nī iin tē mā cúu sáhá nāvāha dē ndóhó. Chi űū yáhá iyó cuāhā nchivī jā candíja ji tūhun nī, ncachī yā.

¹¹De sá de iin cuīyā yósávā nī iyo Pablo űū űúcuán, de stēhēn dē tūhun Yāā Dios nū ji.

¹²De tá nī ncuu Galión gobernador inī región Acaya de inuú-nī nī nenda ndá nchivī hebreo sīquī Pablo, de nī jeca ndá ji dē cuāhān ji jín dē vehe tñú.

¹³De nī ncāhān ndá jín Galión: Tē yáhá chi scāhān ndasí dē nchivī jā incā modo chíñúhún ji Yāā Dios, de jā chíñúhún ji chi contra ley cúu, ncachī ndá.

¹⁴De númī Pablo jā cāhān dē nīcu, sochi nī ncāhān-ni Galión jín ndá nchivī űúcuán: Ndá ndóhó nchivī hebreo, tú iin cuāchi xēn á iin cuāchi nihīn cúu jā cáhān nū sīquī dē de cunini vāha nī jā cáhān nū nīcu.

¹⁵De nduú. Chi maá-ni sīquī nā-ni tūhun á sīquī nā-ni sívī á sīquī ndá ley maá nú cúu, de ndá űúcuán chi sáhá ndāā maá nú túsaá. Chi nduú sáhá ndāā nī iin tiñu súcuán, ncachī dē.

¹⁶De nī ntavā dē ndá ji cuāhān ndá ji tāvēhé tñú.

¹⁷űúcuán de ndá nchivī griego nī ntiin ji Sóstenes, tē cúñáhnú inī vehe ī sinagoga, de nī ncani ndá ji dē viéhé tñú, de Galión chi nduú ní nsáhá cuiti dē cuenta.

Jā ní nōhōn tucu Pablo Antioquía, de nī nquee dē cuāhān dē jā nacani dē tūhun yā vuelta űni

¹⁸De cuāhā cā quīvī nī ndeē Pablo Corinto. Sá de nī nacuetáhvī dē nū ndācá hermano űúcuán, de Aquila jín nāsíhí dē Priscila nī nquee ndá dē cuāhān dē jín Pablo űū Cencrea. De űúcuán nī nsété Pablo xīnī dē, chi űúcuán cúu iin seña jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú

dē nūū yā. De nī nquīvi ndá dē barco jā quíhīn dē jondē región Siria.

¹⁹ De nī nquenda ndá dē nūū Efeso. De nūcuán nī sndóo dē Aquila jín Priscila, de maá dē-nī nī jēhēn vehe īī sinagoga, de nī nacani dē tūhun yā nūū ndá táhán dē hebreo jā ní ndutútú nūcuán.

²⁰ De nī ncāhān ndāhvī ndá ji jín dē jā ná cūndēē dē jacū cā quīvi jín ji, sochi nduú ní jēhe dē tūhun.

²¹ Chi nī nacuetáhvī dē nūū ji, chi nī ncāhān dē: Cánúú jā quínōhōn sá ciudad Jerusalén jā coo sá vico, sochi tú cūnī Yāā Dios de nenda tucu sá nūū ní, ncachī dē. De nī nquee dē inī nūū Efeso, de nī nquīvi dē barco cuāhān dē.

²² De nī nquenda dē Cesarea, de sá de nī jēhēn dē Jerusalén jā sāhá dē saludar grupo nchivī cándíja nūcuán, de sá de cuānōhōn dē jondē Antioquía.

²³ De nī īyo dē nūcuán jacū quīvi, de sá de nī nquee dē nūcuán cuāhān tucu dē nī jicó núu dē ní ndāñūū Galacia jín ndāñūū Frigia. De ndá nchivī cándíja nūū ní jēhēn dē nī jija cā inī ndá ji nī nsāhá dē.

Jā ní nacani Apolos tūhun Jesús inī nūū Efeso

²⁴ De Efeso nī nquenda iin tēe hebreo jā nánī Apolos, de tēe nūū Alejandría cúu dē. De vāha ndasí nācani dē tūhun yā, de jínī vāha dē tutū īī.

²⁵ De suni ja nī ncutūha dē tūhun jā ní stēhēn Juan nāsa quiji maá Jētohō ō Jesús. De ndíhvī inī dē stēhēn cājí dē tūhun yā vísō maá-nī tūhun jā ní stēhēn Juan tá nī scuēnduté dē nchivī cúu.

²⁶ De nī nchundēē inī Apolos nī ncāhān dē tūhun yā inī vehe īī sinagoga. De nī jini Aquila jín Priscila tūhun nācani dē, de nī jeca sín ndúū dē tēe nūcuán, de nī stēhēn vāha cā ndúū dē tūhun Jesús jāā nchāha ca cunī Apolos.

²⁷ Nūcuán de cūnī Apolos jā quíhīn dē región Acaya. De ndá hermano nūū

Efeso nī ntee ji carta jā quíhīn dē jín nūū nchivī cándíja Acaya jā ná cuétáhvī ji Apolos. Chi ja cándíja sava nchivī nūcuán nī nsāhá Yāā Dios siquī jā vāha inī yā. De tá nī nquenda dē nūcuán, de vāha nī nchindeē dē ji jín tūhun yā.

²⁸ Chi cājí ndasí nī ncachī dē nūū ndá táhán dē hebreo jondē nduú cā ní ncúu cāhān cā ndá dē siquī tūhun Jesús. De sūcuán nī ntūu nūū ndá cā nchivī jā nchivī hebreo chi stívī dē. Chi jín tutū īī nī stēhēn Apolos jā maá Jesús cúu Cristo, jā nūhún inī ndá nchivī hebreo jā quiji.

Jā ní īyo Pablo inī nūū Efeso

19 De juni ndēē Apolos inī nūū Corinto de nī jica nuu Pablo ndá nūū íyó ichi siquī nūū Efeso, sá de nī nquenda dē Efeso. De nūcuán nī nquetáhán dē jín sava nchivī cándíja.

² De nī jicā tūhún dē ji: ¿A nī nīhīn ndá ní Espíritu Santo tá nī ncandíja ní, á nduú? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Nduú chi juni nduú ní níhīn ndá sá tūhun de tú íyó Espíritu Santo, ncachī ji.

³ Nūcuán de nī ncāhān dē: ¿De nāsa nī jenduté ndá ní túsāá? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Suu nī jenduté ndá sá modo jā ní stēhēn Juan, ncachī ndá ji.

⁴ De nī ncāhān Pablo: De jā ní scuēnduté Juan cúu jā ní stēhēn dē jā ná nācani inī nchivī jā sndóo ji cuāchi ji, de nī ncāhān dē jā ná cándíja ji Yāā jā quiji jā cúu Cristo Jesús, ncachī Pablo.

⁵ De tá nī jini ndá ji tūhun yāhá de nī jenduté ndá ji-nī jā ní ncandíja ji maá Jētohō ō Jesús.

⁶ De nī ntee Pablo ndahá dē xīnī ndá ji. De nī nquīvi-nī Espíritu Santo inī ánō ndá ji, de nī ncāhān ndá ji sín sín yuhú, de nī nacani ji tūhun yā.

⁷ De nī īyo tá ūxī ūū tēe.

⁸ De ūnī yōō nī jica Pablo vehe īī sinagoga. De nī nchundēē inī dē nī ncāhān nīhīn dē tūhun yā jā scándíja dē ji cūnī dē, chi nī ncachī dē nāsa tátūnī Yāā Dios.

⁹ Sochi sava ji nī ncujéhe inī ji, de nduú ní ncándíja ji, de nī ncāhān nāvāha ji síquī tūhun Yāa Dios nī jini ndá nchivī jā ndútútú. De jā ñúcuán cúu jā ní ncujiyo-ni Pablo nūū ndá ji, de cuāhān dē jín ndá nchivī cándíja. De ndācá quivī nī stéhēn dē nūū ndá nchivī ñúcuán inī escuela iin tēe nání Tiranno.

¹⁰ De súcuan nī nsáhá Pablo ūū cuiyā. De ndācá nchivī jā íyó Asia, cúu nchivī hebreo jín nchivī ndá cá nación, nī jini ji tūhun maá Jētohō ō Jesús.

¹¹ De nī jēhe Yāa Dios poder nūū Pablo jā cuu sáhá dē quéhén nūū tiñu ñáhnú ndasí.

¹² De jondē ndá pañito jín ndá sahma jā jétíñú dē nī jēhēn ndá nchivī jín nūū cáá ndá nchivī cúhū, de nī nduvāha ndá ji-ni cuēhē ndóho ji de nī nquee ndá tächī inī ji.

¹³ De jacū tēe hebreo jícó núu ndá dē jā tavā dē tächī inī nchivī. De cúni dē jā nacunehēn dē sívī maá Jētohō ō Jesús tácu quee ndá tächī inī nchivī. De súcuan cáhān ndá dē nūū ndá tächī: Jín sívī maá Jesús, Yāa jā nácani Pablo tūhun, cáhān nīhin nī jín nú jā quee nú quihīn nū, cáchī dē.

¹⁴ De iin tēe hebreo, nání dē Esceva, cúu dē sūtū cúñáhnú, de íyó ūjā sēhe yíí dē jā sáhá súcuan.

¹⁵ Sochi tá nī ncāhān ndá dē súcuan de nī ncāhān-ni tächī: Ja jíní nī maá Jesús, de suni jíní nī Pablo. Sochi ndá ndóhó, çnā tēe cúu ndá nú jā cuetáhví nī nūū nū? ncachī.

¹⁶ De tēe ndóho tächī ñúcuán nī ndava dē nī ntiin dē ndihújā tēe ñúcuán, de nī nsáhá xēēn dē chi jondē nī stácuēhé dē, de nī stávichí dē. De nī nquee ndá dē vehe nī jinu níí dē cuāhān dē.

¹⁷ De tūhun yáhá nī jini ndá nchivī Efeso, cúu nchivī hebreo cúu nchivī ndá cá nación. De nī nchūhú ndasí ndá ji, de nī ncāhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí maá Jētohō ō Jesús.

¹⁸ De cuāhā nchivī jā ní ncandíja nī nquenda ji nūū Pablo, náhmā ji ndācá cuāchī jā ní nsáhá ji.

¹⁹ De cuāhā ndá tēe jā névāha mágica nī nquenda ndá dē née dē tutū dē, de ndéhé jínúū ndācá nchivī de nī nteñuhūn ndá dē tutū dē. De nī ntavā ndá dē cuenta nāsaa ndēē ndá tutū jā ní ncāyū ñúcuán, de nī ncucáhnú inī ndá dē jā ūū xico ūxi mil xūhún plata cúu.

²⁰ De súcuan nī jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān, de nī jini ndihi nchivī jā cúñáhnú ndasí tūhun yā.

²¹ De tá nī ncuu ndācá tiñu yáhá de nī jani téyíí inī Pablo jā quhīn dē Macedonia jín Acaya de sá de nenda dē ciudad Jerusalén. De nī ncāhān dē jā tá quenda dē Jerusalén de suni cánuú quihīn dē ciudad Roma.

²² De nī scáca Pablo Timoteo jín Erasto, ūū tēe jā chíndeé táhán jín dē, cuāhān ndúū dē Macedonia. De nī nquendōo Pablo Asia jacū cá quivī.

Jā ní ncuvaā nchivī ñuū Efeso

²³ De iin ndá quivī ñúcuán nī nenda ndasí nchivī síquī tūhun yā.

²⁴ Chi nī iyo iin tēe sátíñú plata nání dē Demetrio. De maá dē jín ndá cá tēe jā sátíñú jín dē, nīhīn ndasí ndá dē xūhún, chi jín plata sáhá ndá dē ndá veñuhun lulí jā cáá tá cáá veñuhun ídolo ji jā cúu yāa Diana.

²⁵ De nī nastútú Demetrio ndá táhán dē jā sátíñú jín dē jín ndá cá tēe jā iin-ni tiñu sáhá jín dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja jíní ndá ní jā vāha nīhīn ō xūhún síquī tiñu sáhá ó yáhá.

²⁶ De jíní ndá ní de suni jini ndá ní tūhun jā tēe nání Pablo chi cáhān dē jāá nsūū Yāa ndāa cúu jā sáhá nchivī. De ja nī scāhān dē cuāhā nchivī, de nsūū maá iin-ni ñuū ō Efeso yáhá chi níí cáhnú región Asia.

²⁷ De yúhú sá jā cani inī nchivī jāá nduú tiñu jā sáhá ó. De nsūū maá-ni

ñúcuán, chi suni cani iní ji jáá nduú tiñu veñuhun maá yāa Diana, de suni sáhá jéhe iní ndá ji nūū yāa Diana, de mā cúnáhnú cā yā vísō ndihi nchiví Asia jín nchiví ní cáhnú ñayiví chíñúhún ji yā mitan, ncachí dē.

²⁸ Súcuán nī jini ndá tūhun yáhá, de nī nquít ndasí iní, de nī ncana jee ndá: Cúnáhnú ndasí yāa Diana jā cúu patrona iní ñuū ō Efeso, ncachí ndá.

²⁹ De ndihi ndá nchiví ñuū ñúcuán nī ncuvāā ji. De iin cáhnú-ni nī nenda ndá ji nī jeca xeñ ji Gayo jín Aristarco cuāhān ndá jín ndúū dē iní vehe nūū ndútútú ndá nchiví sáhá junta. De tē Macedonia cúu ndúū dē, de jíca ndúū dē jín Pablo.

³⁰ De cúní Pablo jā quívi dē nūū íyó tútú ndá nchiví ñúcuán jā cāhān dē jín ndá nchiví cúní dē nícu, sochi ndá nchiví cándíja nduú ní jéhe ji tūhun jā quívi dē.

³¹ De saá-ni sava ndá tē Asia jā cúnáhnú jā cúu amigo dē, nī ntetínú tūhun cuāhān nūū dē cāhān ndāhví jín dē jā má quívi dē nūū ní ndutútú nchiví ñúcuán.

³² De ndá nchiví jā ní ndutútú nī ncana jee, sava ji iin tūhun, de sava cā ji incā tūhun, de súcuán nī ncuvāā ndasí. De cuāhā ji nduú jíní cuítí ji nā síquí cúu jā ní ndutútú ji.

³³ De ndá tē hebreo nī jani dē iin táhān dē tē nání Alejandro nūū nchiví cuāhā, de nī ncachí tūhun ndá táhān dē nūū dē nā síquí cúu jā cúvāā ndá. Ñúcuán de nī nsáhá Alejandro seña jā ná cóo nañí nchiví, chi cúní dē jā cachí dē nūū nchiví jāá nsúū cuāchi nchiví hebreo cúu jā cúvāā.

³⁴ Sochi nī nacuní ndá ji jā tē hebreo cúu dē, de jā ñúcuán nī ncana jee ndasí cā ndá ji tá ūū hora: Cúnáhnú ndasí yāa Diana jā cúu patrona iní ñuū ō Efeso, ncachí ndá ji.

³⁵ Ñúcuán de secretario iní ñuū ñúcuán nī nsáhá dē jā ní jasí ndá ji yuhú ji, de nī ncāhān dē: Ndá ní tē ñuū

ō Efeso, ja jíní ndācá nchiví jā nchiví ñuū yáhá jító ndācá ó veñuhun yāa Diana jā cúnáhnú, jín imagen Diana jā ní nincava ichi andiví.

³⁶ De nī iin mā cúu cāhān jāá nduú ndāā tūhun yáhá. Túsaá de vāha cā casi ndá ní yuhú ní, de mā sáhá ñamā ní iin tiñu jāá ncháha ca cucáhnú vāha iní ní.

³⁷ Chi nī nquisiáha ndá ní ndúū tē yáhá vísō nduú ní nsáhá dē nī iin cuāchi nī nduú ní ncāhān nāvāha dē síqui yāa maá ó Diana.

³⁸ De Demetrio jín ndá cā tē jā iin-ni tiñu sáhá jín dē, de tú cúní dē cāhān dē cuāchi síqui iin tē de ná quñin dē juzgado nūū ndá tē jā sáhá ndāā tiñu, de ñúcuán cundaā síqui tiñu ndá dē.

³⁹ De tú íyó incā tiñu jā má cundaā ñúcuán de sáhá ndāā ndá máá ní nūū junta cāhnú tá cúu nūū tátúní ley.

⁴⁰ Chi yuhú sá jā coto cachí nchiví nación Roma jā síqui gobierno nénda ó, chi mā cucáhnú iní ō nāsa cachí ō jā ní ncutútú ó de nī ncuvāā ō mitan, ncachí dē.

⁴¹ De tá nī jinu nī ncāhān secretario tūhun yáhá, de nī jītē nuu-ni nchiví cuāhān ji.

Jā ní jēhēn Pablo región Macedonia jín Grecia

20 De tá nī ncuu nī ncuvāā ndá ji, de incā quívi de nī ncana Pablo ndá nchiví cándíja, de nī jani ichí dē ndá ji. De nī nacuetáhví nūū táhān ndá ji jín dē, de nī nanumi táhān ndá ji jín Pablo. Sá de cuāhān Pablo Macedonia.

² De níí cáhnú Macedonia nī jicó núu dē, de nī sndíhví iní dē ndá hermano. De sá de nī nquenda dē Grecia.

³ De ñúcuán nī ndeē dē ūnī yōō. De ja númí dē quñin dē jín barco jondē región Siria nícu, de nī nihin dē tūhun jā ní squetáhān ndá táhān dē hebreo tūhun jā nenda dē síqui Pablo ichi nūū quñin

dē. De jā ñúcuán cúu jā ní nacani iní dē, de nī ndicó cóo dē Macedonia.

⁴De nī iyo sava tēe jíca jíin Pablo, de súcuán nání ndá dē: Sópater tēe ñuū Berea, Aristarco jíin tēe nání Segundo de tēe ñuū Tesalónica cúu ndúu dē, Gayo tēe ñuū Derbe, Tíquico jíin Trófimo tēe región Asia, jíin Timoteo.

⁵De ndá tēe yáhá nī jehndē ndāa dē cuāhān dē ñuū Troas, de ñúcuán nī ndetu ndá dē ndúu sá jíin Pablo. De sáan cúu Lucas.

⁶De tá nī nchāha vico jā yáji ndá nchivi hebreo stātílā jāá nduú nā levadura yíhí, de jíin barco nī nquee ndúu sá Filipos, de nūu úhūn quívi nī naquetáhán ndá sá jíin ndá dē jondē Troas. De ūjā quívi nī iyo ndá sá ñuū ñúcuán.

Jā ní iyo Pablo ñuū Troas

⁷De domingo nī ndutútú ndá nchivi cándíja jā caji ji stātílā jā nūcūhun iní ji yā. De cání ndasí nī stéhēn Pablo tūhun yā nūu ndá ji chi jondē sava ñuú, chi incā quívi de quíhīn dē.

⁸De nī iyo cuāhā ñuhūn iní vehe piso ūnī nūu ní iyo tútú ndá sá ñúcuán.

⁹De iin tēe lulí nání Eutico ndéē ji viéhé ventana. De tá nī ncunúú nácani Pablo tūhun de jíhī ndasí ji māhná, de nī nquixīn ji-ní. De nī nincava ji ventana jondē nūu ñuhūn, de tá nī nanee ndá nchivi ji de ja nī jíhī ji.

¹⁰Ñúcuán de nī nuu Pablo. De nī jiquindeyi dē de nī numi dē ji, de nī ncāhān dē: Mā cúyūhú ndá ní, chi nī natecū ji, ncachī dē.

¹¹De nī ndaa dē, de nī scuáchi dē stātílā, de nī nchaji dē jíin ndá ji jā nūcūhun iní ndá ji yā. De nahán cā nī stéhēn dē tūhun chi jondē nī ntūu. Ñúcuán de nī nquee dē cuāhān dē.

¹²De cuānohōn ndá ji jíin Eutico, chi íyó vāha ji, de cúsií ndasí iní ndá ji.

Jā ní nquee Pablo ñuū Troas cuāhān dē ñuū Mileto

¹³De nī nquívi ndá sá iní barco, de cuāhān sá ñuū Asón, de ñúcuán naquetáhán ndá sá jíin Pablo, chi súcuán nī ncachī dē jā caca jéhé dē de quenda dē ñúcuán.

¹⁴De nī naquetáhán ndá sá jíin dē Asón. De nī nquívi dē barco jíin ndá sá, de cuāhān ndá sá jíin dē ñuū Mitilene.

¹⁵De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá jíin barco. De quívi téen nī nquenda sá xiín isla Quío, de quívi ūnī de nī nquenda sá jíin barco isla Samos, de nī nquendōo ndá sá ñuū Trogilio. De quívi cúmi de nī nquenda ndá sá Mileto.

¹⁶Chi jáni iní Pablo jā má jécuiñi dē Efeso, tácuá quee ñamā dē-ni iní Asia, chi númi dē jā quíhīn ñamā dē ciudad Jerusalén tácuá coo dē maá quívi Pentecostés tú ná cúñamā dē.

Jā ní jani ichí Pablo ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūu nchivi cándíja iní ñuū Efeso

¹⁷De juni ndéē dē ñuū Mileto, de nī ntetíñú dē tūhun cuāhān Efeso jā ná quíji ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūu nchivi cándíja ñúcuán.

¹⁸De tá nī nquenda ndá tēe ñúcuán de nī ncāhān dē: Ja jíni vāha ndá máá ní nāsa sáhá sá jondē quívi jā ní nquiji xíhna ñúhūn sá región Asia de jondē mitan.

¹⁹De ja jíni ní nāsa nī nsatíñú vāha sá nūu maá Jētoho ō níí tiempo jā ní iyo sá jíin ndá ní de jondē mitan. De nduú ní nsáhá ñáhnú sá maá sá. De suni íyó vuelta jā ní jacu sá jā jéhē nchivi. De nī nquiji tündóhó síqui sá nī nsáhá ndá táhán sá hebreo, chi nī squetáhán ndá ji tūhun jā síqui sá.

²⁰De ja jíni ní jāá nduú ní ncúmanī jā nacani sá ndacá tūhun yā nūu ní jā sáhá jā quendōo vāha ndá ní, chi nī stéhēn

sá tūhun yā cúu nūu chítú cúu inī ndācá vehe.

²¹ De suni inuú-ni nī nacani sá tūhun yā nūu ndá táhán sá hebreo jín nūu nchivī ndá cā nación jā ná nacani inī jī sīquī cuáchi jī, de ná cándíja jī maá Jētoho ō Jesucristo.

²² De mitan chí ja nūhún ichí sá jā quíhín sá Jerusalén, chí sndíhvi inī Espíritu Santo saán jā quíhín sá vísō nduú jínī sá nāsa cundoho sá núcuán.

²³ De íyó iin jā jínī sá, chí ndācá nūu nūu jíca sá chí cáhān Espíritu Santo jín sá jā quíjī tūndóhó sīquī sá, de suni quíhín sá vecāa.

²⁴ De ni nduú sáhá sá cuenta vísō ná cáhni jī saán, chí jā cūnī sá cúu jā ná sínu vāha sá tiñu jā ní ntee maá Jētoho ō Jesús sīquī sá de sūcuán cusī inī sá. De tiñu núcuán cúu jā nacani sá tūhun vāha yā nūu ndācá nchivī nāsa vāha inī Yāa Dios jín ó.

²⁵ De māhñú ndá máá ní chí ja nī jica nuu sá nī nacani sá tūhun nāsa tátúnī Yāa Dios, de mitan chí ja nī jínī sá jā ní iin ní mā cūnī cuitī cā nūu sá.

²⁶ Túsaá de cájī cáchi tūhun sá nūu ndá ní mitan jāá nsūú cuáchi maá sá cúu de tú naā iin ní.

²⁷ Chí nduú ní ncúmanī jā nacani sá nūu ndá ní ndācá jā ní nsáhá ndāa Yāa Dios.

²⁸ Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní, de suni coto vāha ndá ní ndá cā nchivī cándíja, chí Espíritu Santo nī jani yā ndá ní jā coto ní ndá nchivī jā ní ncandíja maá Jētoho ō. Chí jín nīñi yā nī nacueen yā ndá jī.

²⁹ Chí jínī sá jā tá quee sá quíhín sá de quívi ndá tēe nēhén māhñú ndá ní jā stáhvī dē ndá ní. Chí cuu dē tá cúu yīhī jā jáhni ticāchí de sūcuán nducú ndá dē jā snáa dē ánō ndá nchivī cándíja.

³⁰ De saá-ni jondē māhñú grupo ndá máá ní, suni quíjéhé sava dē cáhān dē tūhun stáhvī tácuā stáhvī dē nchivī

cándíja jā ná tīn jī tūhun stáhvī jā stéhén dē.

³¹ Coo ndito inī ndá ní túsaá. De mā náa inī ní jā ūnī cuiyā nduú űuú nduú ní jēncuiñī sá jā sndíhvi ndasí inī sá tá iin iin ní chí jondē nī jacu sá jēhē ndá ní.

³² De mitan, hermano, jícān táhvi sá jēhē ndá ní jā maá Yāa Dios coto yā nīhín, de coo ndá ní jín tūhun yā jā sáhá yā jā vāha ndá ní. Chí íyó poder tūhun yā núcuán jā scúja yā inī ndá ní, de suni sáhá jā nīhín ní ndācá jā cūnī yā taji yā nūu ní jín nūu ndá cā nchivī jā coo ndoo coo iī jī nūu yā.

³³ De ni nduú ní ndíyo inī sá jā nīhín sá ní xūhún ní sahma nūu ní iin nchivī.

³⁴ Chí jínī vāha ndá ní jā ní nsatíñú ndasí maá sá tácuā nīhín sá ndācá jā jínī nūhún sá jín ndá tēe jā ní jica jín sá.

³⁵ De sūcuán nī stéhén sá nūu ní jā sūcuán cánuú satíñú ó tácuā nīhín ō jā cuāha ó nūu ndá nchivī jā cúmanī nūu. De mā náa inī ní tūhun maá Jētoho ō Jesús, chí sūcuán nī ncāhān yā: Ndetū cā quéndōo ó jā cūnī mānī maá ó ndatíñú nūu nchivī nsūú cā jā cūnī mānī jī nūu maá ó, ncachī yā, ncachī Pablo.

³⁶ De tá ní ndíhi ní ncāhān dē ndācá tūhun yáhá de ní jēncuiñī jítī dē, de ní jícān táhvi dē jín ndá hermano núcuán.

³⁷ Núcuán de ndíhi dē ní jacu ndasí. De ní nanumi táhán ndá dē jín Pablo de ní nchitū ndá dē nūu Pablo.

³⁸ Chí cúcuécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān Pablo jā má cūnī cuitī cā ndá dē nūu dē. De cuāhān ndá dē jín Pablo nūu íñí barco.

Jā cuánohōn Pablo ciudad Jerusalén

21 Núcuán de ndá hermano jā ní nquijī Efeso nī nquendōo ndá jī Mileto. De ní nquívi ndá sá barco, de ní jehndē ndāa ndá sá cuāhān sá jondē isla Cos. De quívi tēen nī nquenda sá űuū Rodas. De ní nquee tucu ndá sá, de ní nquenda sá űuū Pátara.

²De ñúcuán nī nīhīn ndá sá iin barco jā quīhīn región Fenicia, de nī nquīvi ndá sá cuāhān sá.

³De tá nī jini sá isla Chipre de nī nquendōo-ni lado sátn sá, chi nī ncāhā ndá sá cuāhān sá jín barco jondē región Siria. De nī nquenda ndá sá ñuū Tiro, chi ñúcuán quendōo carga jā ndíso barco.

⁴De ñúcuán nī nanducú ndá sá nchivī cándíja, de nī iyo sá jín ndá ji ūjā quīvi. De nī stēhēn Espíritu Santo nū ndá ji jā quiji tündóhó siquī Pablo inī ciudad Jerusalén, de jā ñúcuán nī ncāhān ndá ji jín dē jā má quīhīn dē nícu.

⁵Ñúcuán de tá nī jinu ūjā quīvi de nī nquee ndá sá. De ndá tēe cándíja jín ñasíhī dē jín ndá sehe dē, nī jēchūhun ichí ndá dē ndá sáan yuhú ñuū ñúcuán. De nī jēcuīñī jiti ndá sá yuhú mar, de nī jicān táhvi ndá sá.

⁶De nī nanumi táhān ndá sá de nī nacuetáhvī nū táhān ndá sá ñúcuán. De nī nquīvi ndá sá barco cuāhān sá, de nī ndicó cóo ndá ji cuānohōn ji vehe ji.

⁷De súcuán nī nquee ndá sá inī ñuū Tiro cuāhān sá jín barco, de nī nquenda sá ñuū Tolemaida de sá de nī nquee sá barco. De ñúcuán nī nsāhá ndá sá saludar ndá hermano, de nī iyo ndá sá iin quīvi jín ndá dē.

⁸De quīvi téen nī nquee tucu ndá sá jín Pablo, de nī nquenda ndá sá ciudad Cesarea. De nī nquīvi ndá sá inī vehe iin tēe nání Felipe. De tēe nácani tūhun vāha yā cúu dē, de cúu dē iin táhān jā ūjā tēe jā ní nsaji stāā nū ndá ñahan ndahví tá nī nacāji nchivī cándíja. De nī ndeē ndá sá jín dē.

⁹De tēe ñúcuán íyó cūmī sehe síhī dē jā íyó maá, de nácani ndá ji tūhun Yāā Dios.

¹⁰De juni ndeē ndá sá jín dē jacū quīvi ñúcuán de ichi Judea nī nquiji iin tēe nácani tūhun Yāā Dios, nání dē Agabo.

¹¹De nī nquindēhé dē ndá sá. De nī nquehen dē sachíjin Pablo, de nī juhnī dē

ndahá maá dē jín jēhē dē, de nī ncāhān dē: Cáchi Espíritu Santo jā súcuán cuhni táhān ó hebreo tēe xí sachíjin yáhá tá quihīn dē Jerusalén. De cuāha ji dē nū nchivī incā nación, ncachī dē.

¹²De jā súcuán nī jini ndá sá tūhun ñúcuán, de ndá sáan jín ndá cā hermano Cesarea nī ncāhān ndāhvī ndá sá jín Pablo jā má quīhīn dē Jerusalén nícu.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān Pablo: ¿Nājēhē cúu jā jácú ndá ní de cúcuécá ndasí inī sá sáhá ndá ní? Chi sáan chi nsū vāchi jā cunuhni sá-ni inī ciudad Jerusalén, chi ja íyó tūha sá jā vísō ná cúu sá ñúcuán jā síquī maá Jētoho ō Jesús, ncachī dē.

¹⁴De nduú ní ncúu casī ndá sá jā má quīhīn dē. De nduú cā ní ncāhān fuerza sá jín dē, chi nī ncāhān sá: Ná cóo nāsa cúni maá Jētoho ō túsaá, ncachī ndá sá.

¹⁵Ñúcuán de nī nsāhá tūha sá de nī nquee ndá sá cuāhān sá Jerusalén.

¹⁶De suni cuāhān ndá sá jín jacū tēe Cesarea jā cándíja, de suni cuāhān iin tēe Chipre, nání dē Mnasón. De ja nī ncunahán cándíja dē. De tá nī nquenda ndá sá Jerusalén, de nī ndōo ndá sá vehe tēe ñúcuán.

Jā ní jēndēhé Pablo Jacobo

¹⁷De tá nī nquenda ndá sá Jerusalén de nī ncusiī ndasí inī ndá hermano ñúcuán jā ní nquenda ndá sá.

¹⁸De quīvi téen nī jēhēn ndá sá jín Pablo vehe Jacobo. De ñúcuán nī ncutútú ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nū ndá nchivī cándíja.

¹⁹De nī nsāhá saludar Pablo ndá tēe ñúcuán. Sá de nī nacani dē tūhun ndācá tiñu jā ní nsāhá Yāā Dios jín dē tá nī nacani dē tūhun yā nū nchivī ndá cā nación.

²⁰De nī jini ndá dē tūhun yáhá, de nī ncāhān ndá dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. De nī ncāhān ndá dē jín Pablo: Hermano, mitan de ja jini ní tá cuāhā

mil táhán ó hebreo nī ncandíja ji Jesús. De cáhān nīhīn ndá ji jā cánuú squíncuu ó ley Moisés.

²¹ Sochi nī nīhīn ndá ji tūhun jā stēhēn ní nūū ndá táhán ó hebreo jā íyó ndá cā nación jā má cuétáhvi cā ji ley Moisés de ní mā sāhá cā ji circuncidar ndá sēhe ji de ní mā cuétáhvi cā ji ndá costumbre janahān.

²² ¿De nāsa sāhá ó túsaá? Chi nīhīn ndija ndá táhán ó hebreo tūhun jā ní nenda ní, de cutútú cuāhā ji.

²³ Túsaá de súcuán ná sāhá ó: Yáhá íyó cūmī táhán ó hebreo jā ní nquee yuhú ndá dē iin jā squíncuu dē nūū Yāa Dios.

²⁴ Cueca ní ndá tēe yáhá, de quihīn ní jín dē templo. De sāhá ndá ní tá cúu nūū cáhān ley jā ndúndoo nchivī nūū yā. De chunáá ní jā sōcō ndá dē nūū yā. De sá de cuu sēté ndá dē xīnī dē, de ñúcuán stēhēn jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú dē nūū yā. Tú súcuán sāhá ní sá de jicūhun inī ndá táhán ó hebreo jāá nsūú jándāa cúu tūhun jā ní nīhīn ji sīquī ní, chi cunī ji jā sa vāha squíncuu ní ley Moisés.

²⁵ Sochi ndá nchivī ndá cā nación jā cándíja Jesús, chi ja nī ntetínú ndá sá carta cuāhān nūū ji jāá nduú cánuú squíncuu ji ní iin tūhun ñúcuán. Chi jā squíncuu ji cúu jā má cājī ji cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo ní nīñī ní quiti jéhné, de mā cācá ndiī ji, ncachī ndá dē.

Jā ní ntiin ndá dē Pablo inī templo

²⁶ Ñúcuán de ní jeca Pablo ndicūmī tēe ñúcuán cuāhān ndá dē nūū quendōo dē. De quīvī tēen ní nasāhá ndoo ndá dē maá dē nūū yā. De ní nquīvī Pablo inī templo jā cachī tūhun dē nūū ndá sūtū nā quīvī jīnu jā násāhá ndoo ndá dē maá dē de quīsīáha dē quiti jā sōcō tá iin iin dē nūū yā.

²⁷ De tá ja ñatin sínu dē ndihújā quīvī jā ndúndoo ndá dē nūū yā, de sava táhán dē hebreo jā vāji ichi Asia ní jini nūū

Pablo jā íyó dē inī templo. De ní scāhān ndá dē ndihī nchivī ñúcuán, de ní ntiin ndá Pablo.

²⁸ De ní ncana jee ndá: Ndá ní tēe nación maá ó Israel, cuāha núu ndá ní ndahá ní, chi tēe yáhá cúu jā jīca nuu ní cáhnú stēhēn dē nūū ndācā nchivī, de cáhān dē sīquī nación ndācā ó jín sīquī ley Moisés jín sīquī templo yáhá. De mitan ja ní squīvī dē jacú tēe griego inī templo īi yáhá, de súcuán ní stívī dē templo chi cáhān ley jā má cúu quīvī nchivī incā nación jāá nsūú nchivī hebreo cúu, ncachī ndá.

²⁹ Chi jondē tá ndēē Pablo inī Jerusalén ní jini ndá tēe hebreo jā jīca dē jín Trófimo, tēe ñuū Efeso. Chi ní jani inī ndá jā ní squīvī Pablo tēe ñúcuán inī templo, de nsūú tēe hebreo cúu dē.

³⁰ De ndihī nchivī ciudad ñúcuán ní ncuvāa. De ní ncutútú ji-ni, de ní ntiin ndá ji Pablo, de ní ntavā xēen ji dē inī templo. De ní nacasī ji-ni viéhé.

³¹ De cūnī ji jā cahñī ji Pablo nīcu, sochi general, tēe cūñáhnú nūū ndá soldado, ní nīhīn dē tūhun jā ndihī nchivī Jerusalén ní nenda ndá ji cúvāa ji.

³² De ní jeca general ndá soldado jín capitán, de jīnu ndá dē cuāhān dē nūū íyó ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De ní jini nchivī jā ní nquenda general jín ndá soldado, de ní jencuīñī ndá ji jā cáni ji Pablo.

³³ Ñúcuán de ní ntandēē-ni general, de ní ntiin dē Pablo. Ñúcuán de ní ncachī dē jā ná cúnuhñī Pablo jín ūū cadena. De ní jīcā tūhún general ndá nchivī ñúcuán nā tēe cúu Pablo, de nā cuāchi ní nsāhá dē.

³⁴ Sá de ndá nchivī cuāhā ñúcuán ní ncana ji sín sín tūhun. De nduú ní ncúcáhnú inī dē nā cuāchi ní nsāhá Pablo sīquī jā cúvāa ndasí ndá ji, de ní ncachī dē jā ná quihīn Pablo cuartel.

³⁵ De tá ní nquenda ndá dē jín Pablo escalera cuartel de ní jiso-ni ndá soldado

dē cuāhān dē, chi nī nenda ndasí nchivi síqui dē.

³⁶ Chi ndihi nchivi níquin ji soldado, de cána jee ndá ji: Ná cúu tēe jiñā, ncachī.

Jā ní ncāhān Pablo jēhē maá dē nūu ndá nchivi

³⁷ De tá ja quívi ndá soldado jín Pablo iní cuartel, de jín tūhun griego ní ncāhān dē jín general: ¿A cuāha ní tūhun jā cāhān sá iin tūhun jín ní? ncachī dē. De ní ncāhān general: Jājāan, cúu cāhān nū yuhú griego túsaá.

³⁸ ¿A nsūu maá nū cúu tēe nación Egipto jā ní nenda síqui gobierno quívi yātā túsaá? Chi tēe núcuán ní snēnda dē cūmī mil tēe jā jáhni ndiyi ní jēhēn dē jín jondē nūu ñuhun tīhá, ncachī general.

³⁹ Núcuán de ní ncāhān Pablo: Nduú chi tēe hebreo cúu sá, chi ní ncacu sá Tarso jā cúu ñuú cūñáhnú ndáñúú Cilicia. De sáhá ní favor cuāha ní tūhun jā cāhān sá jín ndá nchivi yáhá, ncachī dē.

⁴⁰ De ní jēhe general tūhun jā cāhān dē, de ní jēcuñi ndeē Pablo nūu escalera. De ní nsáhá dē seña nūu nchivi núcuán jā ná cóo nañíí ji. De tá ní ncunañíí ji de ní ncāhān dē yuhú ndá máá dē jín ndá ji jā cúu yuhú hebreo:

22 Tātā, señor, mitan de cunini ndá ní tūhun jā cāhān sá jēhē maá sá sá jín ní, ncachī dē.

² De ní jini ndá ji jā cāhān Pablo yuhú hebreo, de víhí cā ní ncunañíí ndá ji. De ní ncāhān Pablo:

³ Maá sá cúu ndija tēe ñuú ō hebreo, de ní ncacu sá ñuú Tarso ndáñúú Cilicia, sochi ciudad Jerusalén yáhá ní jahnu sá. De ní ncutūha sá escuela Gamaliel, de ní stēhēn dē ley jā ní jēhe yā nūu ndá ndiyi tatā ō. De ní ndihvi iní sá jā squíncuu vāha sá nūu Yāa Dios jondē jín iní jín ánō sá, tá cúu nūu sáhá ndá máá ní jín ley mitan.

⁴ De ní nsáhá nāvāha sá ndá nchivi cándíja tūhun Jesús, de jondē ní ncuu iní sá jā cuú ndihi ji nícu. De cúu tēe cúu ñahan ní ntiin sá ndá ji ní nchihí sá ji vecāa.

⁵ De sūtū cūñáhnú cā jín ndacá tēe ñáhnú jā ndíso tīnú iní ñuú ō, ndá máá dē cúu testigo jā súcuán ní nsáhá sá. De suni ní ntaji dē orden nūu sá jā cuāha sá nūu ndá tēe ñuú ō hebreo jā íyó Damasco. De cuāhān sá núcuán jā tīn sá ndá nchivi cándíja nūu Jesús de quinasíaha sá ji ciudad Jerusalén yáhá de ndoho ji nícu.

Jā ní ncachī Pablo nāsa ní ndico cóo iní dē nūu Jesús

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ De ní nquehen sá ichi cuāhān sá, de ní ncuñatin sá yuhú ñuú Damasco cuāhān sá. De tá cahūxi ūu cúu de ichi andiví ní nquiji-ni iin luz jéndūtē ndasí nūu sá.

⁷ De ní ndicó cáva sá-ni nūu ñuhún, de ní jini sá iin tūhun jā cāhān: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? ncachī.

⁸ Núcuán de ní ncāhān sá: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī sá. De ní ncāhān yā jín sá: Maá ní cúu Jesús ñuú Nazaret, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivi cándíja cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū, ncachī yā.

⁹ De ndá tēe jā cuāhān jín sá ní jini ndija dē luz núcuán, de ní nchūhú ndá dē, sochi nduú ní jini dē nāsa ní ncāhān yā jín sá.

¹⁰ Núcuán de ní ncāhān sá: Señor, ¿naá cúu jā cúni ní jā sáhá sá túsaá? ncachī sá. Núcuán de ní ncāhān maá Jētoho sá: Nacōo, de quihīn nū Damasco, de núcuán íyó iin tēe jā cachī nūu nū naá cúu jā cúni ní jā sáhá nú, ncachī yā.

¹¹ De síqui jā jéndūtē ndasí luz núcuán de ní ncucuáá sá-ni ní nsáhá. De ndá tēe jā cuāhān jín sá tīn ndá dē-ni cā ndahá sá ní nquívi sá Damasco.

¹²De ñúcuán ndéē iin tēe nání Ananías. De ndācá táhán ó hebreo jā ndéē ñúcuán cāhān jā tēe vāha cúu Ananías, chi vāha squíncuu dē ley Moisés.

¹³De nī nquenda tēe ñúcuán vehe nūū ndéē sá, de nī ncāhān dē jín sá: Hermano Saulo, ná nátūu tīnūú ní, ncachī dē. De nī natūu-ni nūū sá, de nī jini sá nūū dē.

¹⁴De nī ncāhān Ananías: Maá Yāa Dios ndá ndiyi tatá ō, ja nī nacāji yā ní tácu cunī ní naá cúu jā cunī yā jā sáhá ní, de cunī ní nūū maá Cristo Yāa ndāā, de cunī ní tūhun jā cāhān yā.

¹⁵De nacani ní tūhun yā nūū ndihi nchivī ndācá jā ní jini ní jín jā ní jini ní.

¹⁶De mitan de mā cúhuun inī ní túsaa. Nacuiñi ní, de cuenduté ní, de cāhān ndāhvī ní jín maá Jētohō ō tácu naquete yā áno ní nūū cuāchi ní, ncachī dē jín sá.

Jā ní ncachī Pablo nāsa nī ntetínú Yāa Dios dē nūū nchivī ndá cā nación

¹⁷De nī ndicó cóo sá nī nenda sá ciudad Jerusalén. De jícān táhvi sá inī templo de nī stēhēn yā iin jā ní jini sá.

¹⁸Chi nī jini sá nūū yā, de nī ncāhān yā jín sá: Ndíta-ni quee ñamā nū inī Jerusalén yáhá, chi mā cuétúhún nchivī yáhá tūhun nī jā nacani nú nūū ji, ncachī yā.

¹⁹De nī ncāhān sá jín yā: Nduú, Señor, chi cuetáhvī ndá ji sāán, chi ja jini ndá ji nāsa tēe nī ncuu sá jā ní nquivi sá ndihi vehe īi sinagoga nī ntiin sá ndācá nchivī cándíja ji ní, de nī ncani sá ndá ji, de nī nchihī sá ji vecāa.

²⁰De suni jini ndá ji jā quivi jā ní jahni ji Esteban, tēe nī nacani tūhun ní, de suni nī īni sá quivi ñúcuán, de nī jetúhún sá jā ní jihī dē. Chi nī jito sá sahma ndá tēe jā ní jahni Esteban, ncachī sá jín yā.

²¹De nī ncāhān yā: Cuáhán, chi maá nī tetínú ndóhó jā quihīn jicá nú jondē nūū nchivī ndá cā nación nacani nú tūhun nī nūū ji, ncachī yā jín sá, ncachī Pablo.

Jā ní īni Pablo nūū general

²²De xihna nī nini vāha ndá ji jā cāhān dē. De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá jā ní ncāhān yā jín dē jā tetínú yā dē quihīn dē nūū nchivī ndá cā nación nacani dē tūhun yā, sá de nī ncana jee ndá ji: Ná cúu tēe jīñā. Nsūū tēe vāha cúu dē jā cutecū cā dē, ncachī ndá ji.

²³De súcuán cána cóhó ndá ji. De quísi ji sōō ji, de squénda ji ticāchāā ñuhun, de súcuán sáhá ndá ji chi quítī ndasí inī ji.

²⁴De nī ncachī general jā ná quívi Pablo inī cuartel. De nī ncachī dē jā ná stíchī ndá soldado Pablo jondē jín cuarta ñii tácu cucáhnú inī general nā síqui cúu jā ní nenda ndá nchivī ñúcuán síqui dē.

²⁵De nī juhni ndá dē Pablo tácu cuu canī ndá dē. De nī ncāhān Pablo jín tēe cúu capitán jā īni ñúcuán: ¿A íyo ley jā canī ní jín cuarta ñii iin tēe nación Roma de tú ncháha ca cunī ní nā cuāchi nī nsáhá dē? ncachī dē.

²⁶De nī jini capitán tūhun yáhá, de nī nquee dē cuācachī dē nūū general: Cündēhé ní nāsa sáhá ní jín tēe yáhá, chi tēe nación Roma cúu dē, ncachī dē.

²⁷Ñúcuán de nī nquenda general nūū Pablo, de nī jicā tūhún dē: Cachī tú maá jāndāā jā tēe nación Roma cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Suu cúu ndija sá, ncachī dē.

²⁸De nī ncāhān tucu general: De nduhū chi cuāhā xūhún nī jēhe nī, de súcuán nī nduu nī sēhe nación Roma, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Sochi sāán chi cúu sá maá tēe jā ní ncacu nación Roma, ncachī dē.

²⁹Ñúcuán de ndá jā cunī jā sndóho dē nī ncujiyo-ni cuāhān. De saá-ni jondē general suni nī nchūhú dē chi nī stívī

dē ley jā ní juhni dē Pablo, chi nduú íyó vāha jā sāhā sūcuán jín tēe nación Roma.

Jā ní iñi Pablo nū junta cúnáhnú cā táhán dē hebreo

³⁰De quívi teēn de cūni general jā cucáhnú vāha iñi dē nā sīquí cúu jā ní nenda ndá tēe hebreo sīquí Pablo. De ni ndají dē cadena jā núhni Pablo. De ni ncachí dē jā cutútú ndácá sūtū cúnáhnú jín ndácá tēe sáhá junta cúnáhnú cā. De ni ntavā dē Pablo, de ni jani dē nū ndá tēe jā ní ncutútú.

23 Nūcuán de ni nūcūndēhé vāha Pablo nū ndá tēe jā ní ncutútú, de ni ncāhān dē: Ndá ní tátā, señor, sāán chi nijín cúu ánō sá jā vāha ndāā jíca sá nū Yāā Dios jondē mitan, ncachí dē.

²Nūcuán de Ananías, tēe cúu sūtū cúnáhnú cā, ni ncachí dē nū tēe iñi ñatin nū Pablo jā ná cātū maá yuhú dē.

³De ni ncāhān Pablo jín sūtū cúnáhnú cā nūcuán: Yāā Dios chi sndóho yā níhín chi tēe stáhvī-ni cúu ní. Chi ndēē ní jā sāhā ndāā ní tiñu sá de tú ni stíví sá ley Moisés. ¿Túsaá de nā sīquí cúu jā cáchi ní jā caní dē sāán? Chi suu jiñā cúu jā stíví maá ní ley, ncachí dē.

⁴De ni ncāhān ndá tēe iñi nū dē nūcuán: ¿Nājēhē cúu jā cáhān nāvāha nú jín sūtū cúnáhnú cā jā sátíñú nū Yāā Dios? ncachí ndá.

⁵De ni ncāhān Pablo: Tátā, señor, nduú ní jíní sá jā sūtū cúnáhnú cā cúu dē. Chi tú ní jíní sá de mā cáhān sá sūcuán nīcu, chi cáchi nū tūtú ī jā mā cáhān nāvāha ó nū tēe cúnáhnú iñi ñuū ō, cáchi, ncachí dē.

⁶De tá ni ncucáhnú iñi Pablo jā sava dē cúu tēe grupo saduceo de sava cā dē cúu grupo fariseo, de ni ncāhān jee dē nū junta: Ndá níhín tátā, maá sá cúu iñi táhán grupo fariseo, chi cúu sá sehe iñi tēe fariseo. Chi núhún iñi sá jā nastécū

yā ndíyi, de jā suu cúu jā cáhān ndá ní cuāchi sīquí sá, ncachí dē.

⁷De tá ni ncāhān dē sūcuán de ni ntetáhān ndá tēe fariseo jín tēe saduceo jā sáhá junta. De ni ncusíñ iñi ndá.

⁸Chi cáhān ndá tēe saduceo jā mā nátecū ndíyi de ni nduú nā ángel yā íyó de ni ánō. Sochi tēe fariseo chi jétúhún dē ndinúni tūhun yáhá.

⁹De ni ncuvaā ndasí. De nūcuán de ni nacuiñi sava tēe fariseo jā stēhēn ley Moisés, de ni ncāhān dē: Nduú ni iñi cuāchi níhín ndá sá sīquí tēe yáhá. Sanaā de ni ncāhān ndija iñi ánō ā iñi ángel yā jín dē, de mā sáhá níhín iñi ō nū Yāā Dios túsaá, ncachí ndá dē.

¹⁰De ni ntetáhān ndasí ndá. De yúhú general jā scuáchi ndá Pablo de ni ncachí dē jā ná quívi ndá soldado tavā dē Pablo mähñú ndá, de ná ndívi dē iñi cuartel.

¹¹De jacuaā nūcuán ni nquenda-ni Jē-tohō ō nū dē, de ni ncāhān yā jín dē: Pablo, sáhá ndeé iñi nū, chi tá-ni ni nacani nú tūhun ni iñi Jerusalén yáhá, suni sūcuán cánuu quīnacani nú tūhun ni jondē Roma, ncachí yā.

Jā ní squetáhān ndá ji tūhun jā cahni ji Pablo

¹²De tá ni ncunijín de ni ncutútú cuāhā ndá tēe hebreo de ni squetáhān ndá tūhun. De ni ncāhān téyí ndá jā mā cājí cuiti ndá de ni mā cōhó cuiti ndá de tú mā cáhni ndá Pablo xihna cā.

¹³De víhí cā ūū xico tēe hebreo ni ncāhān téyí ndá tūhun yáhá.

¹⁴De ni jēhēn ndá nū ndá sūtū cúnáhnú jín nū ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nū nchiví hebreo, de ni ncāhān ndá jín tēe nūcuán: Ni ncāhān téyí ndá sá jā mā cājí cuiti ndá sá de tú mā cáhni ndá sá Pablo xihna cā.

¹⁵Túsaá de ndá máá ní jín ndá cā tēe sáhá junta cúnáhnú cā, cuácāhān ndá ní jín general jā ná távā dē Pablo cuēē dē jín nū junta teēn, chi cachí ní jā cúni

ndá ní já stíchī vāha cā ndá ní dē. De ná cóo tūha ndá sá já cahni sá dē ichi, ncachī ndá.

¹⁶ Sochi sēhe yíí cuāha Pablo nī jini ji já súcuán nī squétáhán ndá tūhun. De nī jēhēn ji cuartel, de nī ncachī tūhun ji nūū Pablo.

¹⁷ De nī ncana Pablo iin tēe cúu capitán, de nī ncāhān dē: Cueva ní sūchí yáhá quihín ní jín ji nūū general, chí íyó iin tūhun cachī tūhun ji nūū dē, ncachī dē.

¹⁸ De capitán nī jeca dē ji cuāhān ji jín dē nūū general, de nī ncāhān dē: Pablo, tēe yíhí vecāa, nī ncana dē sāán nī ncāhān dē jín sá já quisiáha sá sūchí yáhá nūū ní, chí íyó iin tūhun cāhān ji jín ní, ncachī dē.

¹⁹ De nī ntiin general ndahá ji de cuāhān dē jín ji iin lado, de nī jicā tūhún yuhú dē ji: ¿De ná tūhun cāhān nū jín nī cúnī nū? ncachī dē.

²⁰ De nī ncāhān ji: Ndá tēe hebreo nī squétáhán ndá dē tūhun já cāhān dē jín ní já teēn tavā ní Pablo quihín dē nūū ndá tēe sáhá junta cūnáhnú cā, chí cāhān ndá dē jín ní já cúnī dē já stíchī vāha cā dē Pablo.

²¹ Sochi mā cándíja ní, chí víhí cā ūū xico dē cundetu yuhū dē ichi. Chí nī ncāhān téyíí ndá dē já má cājí cuiti dē de nī mā cōhó dē de tú mā cáhni ndá dē Pablo, ncachī ndá dē. De mitan ja ndétu dē já cuāha ní tūhun já quihín Pablo nūū junta, ncachī ji.

²² De nī ncāhān general jín ji já nī iin nūū mā cāchí jí já súcuán nī ncachī tūhun ji nūū dē, de nī natají dē ji cuānohōn ji.

Jā ní ntají general Pablo cuāhān dē nūū Félix, tēe cúu gobernador

²³ Nūcuán de nī ncana general ūū capitán, de nī ncachī dē já sáhá tūha dē ūū ciento soldado já jíca jéhé jín ūnī xico ūxí soldado já yósō caballo jín

ūū ciento soldado já yíndahá lanza. Chí cahiín jacuáa nūcuán quee ndá dē quihín dē jín Pablo jondē ciudad Cesarea.

²⁴ De nī ncachī dē já suni sáhá tūha dē iin caballo já cosō Pablo. De coto vāha ndá dē Pablo quihín ndá dē jín dē jondē nūū Félix, tēe cúu gobernador.

²⁵ De nī ntee dē iin carta, de súcuán cāhān:

²⁶ Maá sá cúu Claudio Lisias, de tēe sá carta yáhá cuēē nūū ní, señor Félix, gobernador cūnáhnú. ¿Nā tāhvi ní cúu?

²⁷ De mitan de cáchī tūhun sá nūū ní já nchivi hebreo nī ntiin ndá ji tēe yáhá. De ja ñatin cahni ndá ji dē nícu, sochi nī scácu sá dē jín ndá soldado, chí nī jini sá já tēe nación Roma cúu dē.

²⁸ De nī jani sá dē nūū junta ndá máa ji, chí cúnī sá cucáhnú inī sá nā cuāchī cāhān ndá ji síquī dē.

²⁹ De nī jini sá já síquī ley ndá máa ji cúu já cāhān ji cuāchī síquī dē, sochi nduú ní nihín sá nī iin cuāchī síquī dē já cuū dē á já quihí dē vecāa.

³⁰ De nī nihín sá tūhun já ní squétáhán sava tēe hebreo tūhun já cahni ji dē, de já nūcuán cúu já ní ntetínú ñamā sá dē cuēē dē nūū ní. De suni ja nī ncachī sá nūū ndá nchivi já cāhān cuāchī síquī dē já ná cuēē ji nūū ní de jínā cāhān ji cuāchī dē nūū ní de tú nā cuāchī dē. Ja nī ncuu nī ncāhān ō, tátā, ncachī carta.

³¹ De ndá soldado nī jeca ñuú dē-ni Pablo cuāhān ndá dē jondē ñuū Antípatris tá cúu nūū ní ndacu general.

³² De quívi téēn nī ndicó cóo-ni ndá soldado já jíca jéhé cuānohōn jondē cuartel, de maá-ni cā soldado já yósō caballo cúu já ní jēhēn jín Pablo.

³³ De nī nquenda ndá Cesarea. De nī jēhe ndá carta nūū gobernador, de suni nī nsiáha ndá Pablo nūū dē.

³⁴ De nī ncahvi gobernador carta nūcuán. De nī jicā tūhún dē nā ñuū Pablo, de nī jini dē já tēe ndánúú Ciliacia cúu dē.

³⁵De nī ncāhān dē: Ná quíji ndá tēe jā cāhān cuāchi sīquī nū. Nūcuán de cunini vāha nī tūhun cāhān nū, ncachī dē. De nī ncachī dē jā ná quíndasi Pablo inī palacio ndiyi rey Herodes.

Jā ní nacani Pablo tūhun maá dē nūū gobernador Félix

24 De nūū úhūn quívi de nī nquenda maá sūtū cúnáhnú cā Ananías jín sava tēe nāhnú jā ndíso tīnú nūū táhān dē hebreo jín iin tēe jā cúu abogado jā nání Tértulo. De nī nquívi ndá nūū gobernador jā cāhān ndá cuāchi sīquī Pablo.

²Nūcuán de nī ncana gobernador Pablo. De nī nquijéhe Tértulo cāhān dē cuāchi Pablo nūū gobernador: Señor gobernador, sīquī jā vāha tēe cúu ní cúu jā vāha nañí-ni íyó ndá sá mitan, de sīquī jā ndíchí ní de vāha tátúní ní cúu jā vāha íyó nación.

³De ná cútahvī sá chi níní íyó vāha ndācá-ni lugar sáhá ní, señor Félix.

⁴De mitan chi nduú cúní sá jā snāa sá tiempo ní, sochi cāhān ndāhvī sá jín ní jā sáhá ní tūhun mānī inī jā cunini ní iin tūhun lulí-ni jā cāhān sá jín ní.

⁵Chi nī jini ndá sá jā maá tēe ndúcuéhe cúu tēe yáhá, chi sáhá dē jā cánāa ndá táhān sá hebreo ní cáhnú ñayiví. Chi maá dē cúnáhnú nūū ndá nchivī jā scuáha tūhun tēe nání Jesús jā ní jahnu ñūū Nazaret.

⁶De suni ja ndúcú dē jā jondē templo stíví dē nícu, de nī ntiin ndá sá dē. De cúní ndá sá jā sáhá ndāa sá jín dē nícu tá cúu nūū cāhān ley ndá sá.

⁷Sochi nī nquenda-ni general Lisias, de nī ncandeē xēen dē-ni tēe yáhá nūū ndá sá.

⁸De nī ncachī dē jā ná quíji ndá sāan jā cāhān cuāchi sīquī Pablo nūū ní. De mitan de cuu stíchí maá ní dē de jín tūhun jā cāhān maá dē de cuní ní nāsa íyó ndá cuāchi dē jā cāhān sá sīquī dē, ncachī Tértulo.

⁹De suni nī ncāhān ndá cā tēe jā cuāhān dē jín: Súcuán íyó ndija cuāchi dē, ncachī ndá.

¹⁰Nūcuán de nī nsáhá gobernador seña nūū Pablo jā ná cāhān dē, de nī ncāhān dē: Ja jini sá ja nī ncuu cuāhā cuiyā cúu ní gobernador inī nación yáhá, de jā nūcuán cúu jā cúsi inī sá jā maá ní sáhá ndāa tiñu sá.

¹¹De maá ní chi cuu nanducú vāha ní de cuní ní jā cáta ncāa úxī ūū-ni quívi cúu mitan jondē jín jā ní jēhēn sá Jerusalén jā ní jēchiñúhún sá Yāa Dios.

¹²De nduú ní ntétáhn cuiti sá jín ni iin nchivī, de ni nduú ní snēnda sá nchivī ni inī templo ni inī ndá vehe ī sinagoga ni inī ciudad.

¹³De nī iin cuāchi jā cāhān ndá dē sīquī sá, mā cúu cuiti sáhá ndāa dē jā ní nsáhá sá.

¹⁴Sochi yáhá cúu jā cáchi ndāa sá nūū ní jā Yāa Dios ndiyi tatā sá cúu jā chíñúhún sá, de suu cúu maá Jesucristo. De tūhun yáhá-ni cúu jā cāhān dē jā tūhun jeé cúu, sochi tiñu néhén cúu, cáchi dē. Sochi cándíja sá ndācá tūhun yósō nūū tutū ley Moisés jín nūū tutū jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

¹⁵De suni inuú-ni ñúhún inī sá jín ndá dē jā sáhá Yāa Dios jā natecū ndá ndiyi, cúu nchivī jā sáhá vāha cúu nchivī jā sáhá nēhén.

¹⁶De jā nūcuán cúu jā níní ndíhvī inī sá sáhá sá ndācá tiñu vāha tácuā cusī inī ánō sá jāa nduú nā cuāchi sá de mā cúcanoō sá nūū Yāa Dios jín nūū nchivī.

¹⁷De nī jica nuu sá jacū cuiyā ndá cā nación, de sá de nī nenda sá ciudad Jerusalén nī jēnasiáha sá xūhún jā ní jini mānī nchivī ndá cā nación jā cuu táhān sá nūcuán. De suni nī nenda sá jā sōcō sá quiti nūū Yāa Dios.

¹⁸De juni íyó sá inī templo jā ní nsáhá sá tá cúu nūū cāhān ley jā ndundoo nchivī nūū yā de sōcō sá quiti nūū yā, de

jacū táhán sá hebreo jā vāji jondē Asia nī jini ndá dē nūū sá ini templo. Sochi nduú ní iyo cuāhā nchivī jín sá, de juni nduú ní ncúvāā ji.

¹⁹ ¿De nūcu nduú ní nquíji ndá máá dē yáhá jā cāhān dē cuāchi siquí sá de tú nī jini dē jā íyó cuāchi sá?

²⁰ A ndá tēe yáhá ná cáchi dē de tú nā cuāchi nī nihin ndá dē siquí sá tá nī iyo sá nūū junta cúnáhnú cā ndá táhán sá hebreo.

²¹ A sanaā de yáhá-ni cúu cuāchi jā cuu nihin dē siquí sá, chi tá nī iñi sá nūū junta ndá dē de nī ncāhān jee sá: Cándíja sá jā nastécū yā ndá ndiyi, de jā suu cúu jā cāhān ní cuāchi siquí sá mitan, ncachi sá, ncachī Pablo.

²² De ja jínī vāha Félix nāsa cándíja nchivī jā chíñúhún Cristo. De tá nī jini dē tūhun jā cāhān Pablo de nī nsínu dē-ni junta, de nī ncāhān dē: Jondē ná quíji general Lisias sá de cātūhún vāha cā ni siquí tiñu yáhá, ncachī dē.

²³ De nī ncachī dē nūū capitán jā ná cóto vāha dē Pablo, sochi ná cuáha dē tūhun jā caca nuu Pablo jacū, de mā cási dē de tú vāji táhán Pablo jā cāhān ji jín dē á jā chindeé ji dē.

²⁴ De nī ncuu jacū quivī, de nī nenda Félix jín ñasíhí dē Drusila, de ñahan hebreo cúu ña. De nī ncana dē Pablo tácu cunini dē nāsa cúu tūhun jā candíja ó Jesucristo.

²⁵ De nī ncāhān Pablo jín dē jā cánuú jā sáhá ó tiñu ndāā de cāhnū vāha ó maá ó. De suni nī nacani dē jā quivī sándihí de sáhá ndāā Yāā Dios tiñu ndivii nchivī nāsa nī nsáhá ndá ji. De nī nchūhú Félix de nī ncāhān dē: Mitan de cuáhán, de tá iin quivī núne nī de cana tucu nī ndóhó quiji nú, ncachī dē.

²⁶ De cúni dē jā cuāha Pablo xūhún cuu maá dē de siáā dē-ni Pablo nícu. Jā ñúcuán cúu jā quéhén vuelta nī ncana dē Pablo nī natúhún ndúū dē.

²⁷ De tá nī ncuu ūū cuiyā de sá de nī nsāma Félix de nī nūcuíñi Porcio Festo. De cúni Félix jā ná cusii ini nchivī hebreo jín dē, de jā ñúcuán cúu jā ní squéndōo dē Pablo vecāa.

Jā ní iñi Pablo nūū Festo

25 De cáta ncáá únī-ni quivī jā ní nquivī Festo cúu dē gobernador de nī nquee dē ini ciudad Cesarea cuāhān dē ciudad Jerusalén.

² De ndācá sūtū cúnáhnú jín ndācá tēe cúnáhnú nūū nchivī hebreo, nī nquenda ndá nūū Festo, de nī ncāhān ndá cuāchi siquí Pablo.

³ De nī ncāhān ndāhví ndá jín Festo: Sāhá ní favor natetínú ní Pablo ná ndíji dē yáhá, ncachī ndá. De súcuán nī ncāhān ndá, chi ja nī squétáhán ndá tūhun jā cahnī ndá Pablo ichi.

⁴ Sochi nī ncāhān Festo: Pablo chi ja yíndasi vāha dē Cesarea, de nduhū chi ja ñatin quínōhōn nī.

⁵ De ndá ndóhó jā cúnáhnú quihīn iin ncáá ó, de ñúcuán cāhān nū cuāchi dē de tú íyó cuāchi dē, ncachī dē.

⁶ De nī iyo dē ñúcuán tá ūnā á ūxi-ni quivī, de nī nenda dē Cesarea. De quivī téen nī nūcundeē dē mesa nūū sáhá ndāā dē tiñu, de nī ndacu dē jā ná quíji Pablo.

⁷ De ja iñi ndá tēe hebreo jā ní nquiji ciudad Jerusalén. De tá nī nquenda Pablo de nī jicó ndúū ndá Pablo, de nī nquijéhé ndá sáhá tūhún nāvāha ndá siquí dē. Sochi nduú ní ncúndéé ndá jín tūhun tūhún.

⁸ De nī ncāhān Pablo jēhē maá dē: Nduú ní nsáhá sá nī iin cuāchi siquí ley ndá táhán sá hebreo nī siquí templo nī siquí rey cúnáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

⁹ De siquí jā cúni Festo jā cusii ini nchivī hebreo jín dē de nī ncāhān dē jín Pablo: ¿A nduú cúni nū cōhōn jondē Jerusalén, de ñúcuán sáhá ndāā nī tiñu nú? ncachī dē.

¹⁰ De nĩ ncāhān Pablo: Mitan ja íñĩ sá inĩ vehe tĩnú nũ tátúnĩ ley maá rey cúñáhnú cā, de yáhá cúu nũ cánuú jā cundaā tiñu sá. De maá ní chi ja jínĩ vāha ní jāā nduú ní nsáhá sá ni iin cuāchi siquĩ táhān sá hebreo.

¹¹ Chi tú ní nsáhá sá iin cuāchi xeēn jā cánuú jā cuū sá de vātu-ni cuū sá túsaá. Sochi tú nduú íyó ndāā tūhun jā tēe cuāchi ndá tēe yáhá siquĩ sá de ni iin tēe mā cúu nasiáha dē sāān jā quínohōn sá nũ táhān sá Jerusalén. Túsaá de cúni sá jā quihĩn sá nũ maá rey cúñáhnú cā jā íyó Roma de maá dē ná sáhá ndāā tiñu sá, ncachĩ dē.

¹² De nĩ natúhún Festo jín ndá cā táhān ndíso tĩnú jín dē. De nĩ ncāhān dē jín Pablo: Ja nĩ ncāhān nũ jā quihĩn nũ nũ maá rey cúñáhnú cā jā sáhá ndāā dē tiñu nú cúni nũ. De cuu de quihĩn nũ túsaá, ncachĩ dē.

Jā ní iñi Pablo nũ rey Agripa

¹³ De nĩ ncuu jacú quivĩ, de nĩ nquenda rey Agripa jín Berenice jondē ciudad Cesarea jā cuándēhé dē Festo.

¹⁴ De quéhēn quivĩ nĩ iyo ndúú dē ñúcuán. De nĩ nacani Festo tūhun Pablo nũ rey ñúcuán, chi nĩ ncāhān dē: Félix, tēe nĩ ncuu gobernador, nĩ sndóo dē iin tēe yíhĩ vecāa yáhá.

¹⁵ De tá nĩ jēhēn sá Jerusalén de ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tĩnú nũ nchivĩ hebreo nĩ nquenda ndá dē nũ sá cāhān ndá dē cuāchi siquĩ tēe yáhá, de cúni ndá dē jā ná cúu tēe yáhá.

¹⁶ De nĩ ncachĩ sá jín ndá dē jāā nduú nā costumbre tēe Roma jā cahni dē súcuán-ni iin tēe chi jondē cuiñi dē jín ndá tēe jā cāhān cuāchi siquĩ dē, tácuā cāhān dē jēhē maá dē de cundaā á íyó cuāchi dē á nduú, ncachĩ sá.

¹⁷ Ñúcuán de tūtú nĩ nquenda ndá ji yáhá. De quivĩ tēen de nduú ní ncúcuéé sá jā cundēē sá vehe tĩnú jā sáhá ndāā sá

tiñu ñúcuán, de nĩ ncachĩ sá jā ná quíji tēe jā yíhĩ vecāa.

¹⁸ De íñĩ ndá nchivĩ jā cāhān cuāchi siquĩ dē. De nĩ jani inĩ sá jā cāhān ji iin cuāchi xeēn siquĩ tēe ñúcuán nícu, de nduú.

¹⁹ Chi vāchi siquĩ nāsa cándíja ndá máá ji-ni cúu, jín siquĩ iin tēe nánĩ Jesús, sochi ja nĩ jihĩ dē, de cāchi Pablo jā ní natecū ndíja dē.

²⁰ De nduú ní ncúcáhnú cuiti inĩ sá nāsa sáhá ndāā sá tiñu ñúcuán. De nĩ jicā tūhún sá Pablo de tú cúni dē quihĩn dē Jerusalén de ñúcuán cundaā tiñu dē.

²¹ Sochi Pablo nĩ ncachĩ dē jā cúni dē quihĩn dē nũ rey Augusto jā cúu rey cúñáhnú cā nación Roma, de ñúcuán sáhá ndāā rey tiñu dē. De nĩ ncachĩ sá jā ná quíhi dē vecāa jondē tetínú sá dē quihĩn dē nũ rey ñúcuán, ncachĩ Festo.

²² Ñúcuán de nĩ ncāhān Agripa jín Festo: De saá-ni sāān suni cúni sá jā cunini sá tūhun cāhān tēe ñúcuán, ncachĩ dē. De nĩ ncāhān Festo: Tēen de cunini ní jā cāhān dē túsaá, ncachĩ dē.

²³ De quivĩ tēen de nĩ nquenda Agripa jín Berenice. De yínúhún nĩ nquivĩ dē inĩ vehe tĩnú jín ndá general jín ndá tēe cúñáhnú inĩ ciudad. De nĩ ncachĩ Festo jā ná quíji Pablo.

²⁴ De nĩ ncāhān Festo: Cāhān sá jín ní, señor rey Agripa, jín ndihĩ ndá ní jā ní nquenda ní yáhá. Yáhá cúu tēe jā ní nenda ndācā táhān dē hebreo siquĩ dē, cúu nchivĩ Jerusalén de saá-ni nchivĩ hebreo ciudad Cesarea yáhá, de cúsa maá jā cāhān ndá ji jāā nduú íyó vāha jā cutecū cā dē.

²⁵ Sochi jání inĩ maá sá jā nduú ni iin cuāchi xeēn ní nsáhá dē jā cuū dē. De nĩ ncachĩ dē jā cúni dē quihĩn dē nũ rey cúñáhnú Augusto, de ñúcuán cundaā tiñu dē. De ñúcuán cúu jā ní ncachĩ sá jā tetínú sá dē quihĩn dē nũ rey ñúcuán.

²⁶ De nduú cúcáhnú inĩ sá nā cuāchi dē tee sá nũ tutū jā quihĩn jín dē nũ

rey cúñáhnú cā, chi nduú níhīn sá ni iin cuāchi dē. De jā nūcuán cúu jā ní ntavā sá dē nūu ndá ní, de cánuú cā nūu maá ní, señor rey Agripa. De stíchi vāha maá ní dē tácuca cucáhnú inī sá nāsa tee sá carta quíhīn.

²⁷ Chi cúcanōō sá jā tetíñú sá iin preso quíhīn de tú mā cāchí tūhun sá nā cuāchi ní nsāhá dē, ncachī dē.

Jā ní ncāhān Pablo jēhē maá dē nūu rey Agripa

26 De nī ncāhān rey Agripa jín Pablo: Mitān de cuu cāhān nū tūhun maá nú, ncachī dē. De nī scāā Pablo ndahá dē, de súcuán nī ncāhān dē:

² Señor rey Agripa, cúsi inī sá mitān jā cuu nacani sá nūu ní jāā nduú íyó ndāā ndācā cuāchi jā cāhān táhān ó hebreo síqui sá.

³ Chi ja jínī vāha maá ní ndācā costum-bre táhān ó hebreo jín ndācā tūhun jāā nduú quétáhn jā jání inī ji. De jā nūcuán cúu jā cāhān ndāhvī sá jín ní jā cune cáhnú inī ní cunini ní ndá tūhun yáhá jā cāhān sá jín ní.

Jā ní nacani Pablo nāsa nī nsāhá dē tá nchāha ca ndicó cóo inī dē nūu Jesús

⁴ Ja jínī ndācā táhān ó hebreo nāsa nī nsāhá sá jondē tá lulí sá, tá nī ndēē sá mähñú ndá ji inī nūu sá jín inī Jerusalén.

⁵ De tú cúni ndá máá dē jā cachi ndāā dē, de ja jínī ndá dē jā jondē lulí sá nī iyo sá nūu grupo fariseo. De víjīn cā cúu grupo nūcuán nsūú cā ndá cā grupo táhān ó hebreo síqui jā cāhān níhīn cā jā squíncuú ó ley.

⁶ De nūhún inī sá tūhun jā ní nquee yuhú Yāa Dios nūu ndiyi tatā ō jā nastécū yā ndiyi, de tūhun nūcuán-ni cúu jā ní ntee dē cuāchi síqui sá.

⁷ Chi maá ó jā cúu ó tatā ndihúxī ūu sēhe Israel jā cúu ó nchivī hebreo, chi nūhún inī ō tūhun jā ní nquee yuhú yā

jā nastécū yā ndiyi. De jā nūcuán cúu jā nduú nūu chíñúhún ndasí ó Yāa Dios de sátiñú ó nūu yā. De síqui jā inuú-ni nūhún inī sá jín ndá táhān ó hebreo cúu jā cāhān maá ji cuāchi síqui sá, chi nācani sá tūhun jā natecū ndiyi, señor rey Agripa.

⁸ ¿De á mā cúu nastécū Yāa Dios ndiyi jání inī ndá ní, á naá cúu?

Jā ní nacani Pablo nāsa nī nsāhá nāvāha dē nchivī cándíja

⁹ De maá sá chi nī jani inī sá jā cúni jā nenda sá contra síqui ndá nchivī cándíja Jesús, Yāa jā ní jahnu nūu Nazaret.

¹⁰ De suni súcuán nī nsāhá sá inī Jerusalén, chi nī níhīn sá orden nūu ndācā sūtū cúñáhnú, de nī nchihī ndasí sá nchivī cándíja yā vecāa. De suni nī jetúhún sá tá nī jahni nchivī ndá ji.

¹¹ De quéhén vuelta nī sndóho sá ndá ji inī ndá vehe īī sinagoga, de nī nsāhá sá fuerza jā ná sndóo ji tūhun Jesús. De nī nquiti ndasí inī sá nī jini sá ndá ji, chi jondē ndá nchivī cándíja jā íyó nūu jicá nī nsāhá nāvāha sá ji.

Jā ní nacani tucu Pablo nāsa nī ndicó cóo inī dē nūu Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² De nī níhīn sá orden nūu ndá máá sūtū cúñáhnú jā quíhīn sá Damasco jā sāhá nāvāha sá ndá nchivī cándíja nícu.

¹³ De cahūxī ūu cúu de nūhún sá ichi cuāhān sá, señor rey. De nī jini sá iin jā jéndūtē nī nquiji ichi andivī. De nī jéndūtē-ni ní nūu sá jín ní nūu ndá tēe jā cuāhān sá jín, de jéndūtē cā nsūú cā ncandīi.

¹⁴ De ndihī ndá sá nī ndicó cáva-ni nūu nūhún. De nī jini sá iin tūhun jā ní ncāhān yuhú hebreo: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sāhá nāvāha nú nduhū? Chi jā sāhá nú súcuán cúu modo stíqui jā jáñū yātá tī punta garrocha, de suu cúu jā stácuēhē tī maá tī, ncachī.

¹⁵ Ñúcuán de nī ncāhān sá: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī sá. De ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō sá: Maá nī cúu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándíja cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū.

¹⁶ De mitan de nacōo de cuiñi nú, chi nī nquenda nī nūū nū tácuca canī nī ndóhó jā sáhá nú tiñu cūnī nī de nacani nú jā ní jini nū mitan jín jā stéhēn cā nī nūū ndá quivī quiji.

¹⁷ De scácu nī ndóhó nūū ndācá táhān nú hebreo jín nūū nchivī ndá cā nación. Chi tetíñú nī ndóhó jā quihīn nū nacani nú tūhun nī nūū nchivī ndá cā nación.

¹⁸ De tetíñú nī ndóhó quihīn nū nūū ji, chi modo jā nacune nú tīnūū ji cúu jā stéhēn nū tūhun nī nūū ji de jīcūhun inī ji. De tú candíja ji nduhū de mā cācá cā ji nūū neē, chi sa caca ji jín luz nī. De mā quihī cā ji ndahá tāchī cūñáhnú jā cúu Satanás, chi sa nduhū cuniquīn ji. De tetíñú nī ndóhó quihīn nū nūū ji tácuca candíja ji nduhū de cune cáhnú inī nī nūū cuáchi ji. Ñúcuán de inuú-nī nīhīn ji tāhvī ji jín ndá cā nchivī jā ní nacāji nī, ncachī yā jín sá.

Jā ní nacani Pablo nāsa nī jetáhvī dē tūhun jā ní ncāhān yā jín dē

¹⁹ De jā ñúcuán cúu jāá nduú ní nsáhá nīhīn inī sá tá nī nquiji yā ichi andivī nī ncāhān yā jín sá, señor rey Agripa.

²⁰ Chi sa nī jetáhvī sá, de nī nacani sá tūhun yā, xihna cā nūū nchivī ñuū Damasco de sá de nūū nchivī ciudad Jerusalén jín níf región Judea de saá-nī nūū nchivī ndá cā nación. De nī nacani sá tūhun nūū ji jā ná nacani inī ji sīquī cuáchi ji, de ná nándicó cóo inī ji nūū Yāa Dios, de ná sáhá ji tiñu váha jā stéhēn ji jā ní nacani inī ji sīquī cuáchi ji.

²¹ De jā sīquī jā nacani sá tūhun yáhá nūū ndá ji cúu jā ní ntiin ndá táhān ó hebreo sáan inī templo, chi cahni ji sáan cūnī ji nícu.

²² Sochi nī nchindeé nī nchituu Yāa Dios sáan, de jā ñúcuán cúu jā ínī nīhīn sá jondē mitan nacani cáji sá tūhun yā nūū ndá nchivī cūñáhnú jín jāá nduú. Chi nduú chíso sá nī iin cā tūhun sīquī tūhun jā ní nacani Moisés jín ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²³ Chi nácani sá tá-nī nī nacani ndá dē tūhun Cristo, Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu yóhó. Chi nī nquee ndaa jā ní nacani ndá dē jā cánuu ndoho yā jondē cuū yā, de xihna cā maá yā nī natecū nsūū cā ndá cā ndiyi, sá de nī stéhēn cáji yā nūū nchivī jā scácu yā ji, cúu nchivī nación maá ó Israel jín nchivī ndá cā nación, ncachī Pablo.

Jā ní nducú ndéé Pablo jā scándíja dē tūhun yā Agripa

²⁴ De súcuán nī ncāhān Pablo jēhē maá dē, de nī ncāhān jee Festo: Cáhān naa nū, Pablo, chi sīquī jā ní scuáha ndasí nú de ndúcú nducuéhé nú, ncachī dē.

²⁵ Sochi nī ncāhān Pablo: Nduú nducuéhé sá, señor Festo, chi sa íyó cáji inī sá jā cáhān cáji sá ndācá tūhun yáhá.

²⁶ Chi maá rey Agripa ja jínī váha dē ndācá tiñu jā ní ncuu jā ní nacani sá. De nduú yúhú sá cáhān sá ndá tūhun yáhá, chi jínī sá jā jínī váha dē ndācá tūhun jā cáhān sá yáhá, chi nduú jica yuhū ndá tūhun yáhá.

²⁷ Señor rey Agripa, ¿á cándíja ní ndācá tūhun jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán? Nduú chi jani inī sá jā cándíja ní, ncachī Pablo.

²⁸ Ñúcuán de nī ncāhān Agripa jín Pablo: ¿A jani inī nū jā jín jacū-nī tūhun jā ní ncāhān nū de candíja nī nūū Cristo sáhá nú? ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Pablo: Vísō jacū-nī tūhun á cuāhā sochi jīcān táhvī sá nūū Yāa Dios jā ná cándíja ndá ní jín ndācá cā nchivī jā níni tūhun jā cáhān sá mitan de nduu ndá ní tá nūū cúu maá sá, sochi nduú cūnī sá jā cunuhnī ndá ní jín ca-

dena tá cúu nūū nūhni sá mitan, ncachi dē.

³⁰ De tá nī jīnu nī ncāhān Pablo ndācá tūhun yáhá de nī nacuiñi rey jín gub- ernador jín Berenice jín ndá cā tēe cúnáhnú jā íyó jín dē.

³¹ De nī ncujiyo ndá dē iin lado, de nī natúhún sín ndá máá dē: Juni iin cuāchi nduú ní nsáhá tēe yáhá jā cuú dē á jā quihí cā dē vecāa, ncachi ndá dē.

³² De nī ncāhān Agripa jín Festo: Cuu siaá ní tēe yáhá nīcu de tú nduú ní ncáchi dē jā quhīn dē nūū rey cúnáhnú cā nación Roma, ncachi dē.

Jā ní ntetínú ndá dē Pablo cuāhān dē ciudad Roma

27 De nī ncundaā jā quhīn ndá sá jín Pablo jín barco jondē nación Italia. De Pablo jín sava cā tēe jā yíhí vecāa nī nquivi ndá dē ndahá iin capitán nání Julio jā quisiáha dē ndá tēe nūcuán jondē Italia, de Julio cúu iin táhán grupo soldado jā nání Augusto.

² De nī nquivi ndá sá inī iin barco jā vāji puerto Adramitio, de barco nūcuán quihīn ndācá puerto jā íyó región Asia. De suni cuāhān Aristarco jín sá, de tēe nūū Tesalónica ndáñuū Macedonia cúu dē.

³ De quivī téen nī nquenda ndá sá puerto Sidón. De Julio nī ncundáhvī inī dē Pablo, de nī jēhe dē tūhun jā quíndēhé Pablo amigo dē tácuca chindeé ji dē.

⁴ De nūcuán nī nquee tucu ndá sá jín barco. De síqui jā nihin yíhí tāchī de nduú ní ncúu quihīn ndāā barco, de nī ntee xín ndá sá cuāhān sá jín barco xín isla Chipre jā nūhún mähñū ndute. De nī ndōo lado ndahá sátín sá.

⁵ De nī nchāha sá yuhú mar Cilicia jín Panfilia cuāhān sá. Sá de nī nquenda ndá sá nūū Mira jā cúu ndáñuū Licia.

⁶ De nūū nūcuán nī nihin capitán incā barco jā vāji ichi Alejandría jā quhīn

ichi Italia, de nī ncachi dē jā ná quívi ndá sá inī barco nūcuán.

⁷ De cuāhā quivī nī nūhun ndá sá ndute, chi cuéé nī jica barco síqui jā cáni tāchī ichi nūū. De jā fuerza-ni nī nquenda ndá sá yuhú nūū Gnido. De nduú ní jēhe tāchī tūhun jā quhīn ndāā barco, de nī nchāha ndá sá ñatin xín nūū Salmón jā íyó isla Creta, tácuca quisáhvi ndá sá nūū tāchī.

⁸ De nī nducú ndéé ndasí tēe scáca barco. De ñatin-ni yuhú nduté nī nchāha ndá sá xín Creta, de nī nquenda ndá sá iin lugar nūū nání Buenos Puertos. De ñatin-ni nūcuán íyó nūū Lasea.

⁹ De síqui jā cuéé ndasí nī jica barco de ja ñatin quijéhé tiempo vijin, de vjín jica barco ndá tiempo nūcuán de sanaā de coo tūndóhó nūū mar. De nī ncāhān nihin Pablo jín ndá dē:

¹⁰ Tātā, jíní sá jā vjín ndasí coo viaje yáhá, de quiji iin tūndóhó síqui barco. De nsūú maá-ni barco jín jā nūhún inī cúu jā naā, chi saá-ni jondē ndá máá ó sanaā de naā ō, ncachi dē.

¹¹ Sochi nduú ní nsáhá capitán cuenta jā ní ncāhān Pablo, chi sa jā ní ncāhān tēe scáca barco jín tēe xí barco cúu jā ní nsáhá dē cuenta.

¹² De síqui jā nduú íyó vāha puerto nūcuán jā coo ndá sá ní tiempo vijin de cuāhā dē nī jani inī jā vāha cā quee barco nūcuán quihīn, chi sanaā de quenda dē Fenice, de nūcuán coo ndá dē ní tiempo vijin jani inī dē. De Fenice cúu iin puerto jā íyó isla Creta, de nijin ichi noroeste jín suroeste.

Jā ní nquene tāchī níhin nūū mar

¹³ De tá nī jiquihí iin tāchī lūlī ichi sur jā scáca barco de nī jani inī ndá dē jā cuu quenda dē Fenice nīcu. De nī scáca cā dē barco xín Creta.

¹⁴ Sochi tá nī ncunúu jacū cā de nī nquene-ni iin tāchī níhin ndasí jā vāji ichi nordeste.

¹⁵ De nī nchindahá-ni tāchī barco, de nduú cā ní ncúu quihīn ndāā. De nī nsiāā-ni ndá dē barco, de cuāhān maā-ni cā jīn tāchī.

¹⁶ De nī nchāha ndá sá xīn iin isla lulí nání Clauda jā sáhvi tāchī. De vísō sūcuán de tūndóhó ndasí nī scāa ndá dē barco lulí jā ndāñuhun barco cāhnú.

¹⁷ De nī squívi ndá dē inī barco cāhnú. De nī nasnīhin vāha ndá dē barco cāhnú jīn cable. De nī snúu ndá dē manta jā nūhni ichi xīnī barco tácuā mā stéchi cā tāchī, chi yúhú ndá dē jā quihīn barco nūū nūhún ñáxín ndute nūū nání Sirte de tiin nūū ñútín. De nī nsiāā ndá dē barco de sūcuán-ni cā cuāhān ndá sá jīn.

¹⁸ De nduú ní jencuiñi tāchī nīhin. De quívi téen nī nquijéhé ndá dē nī squéne dē ndatíñú jā jíso barco tácuā nduñamā cā barco.

¹⁹ De quívi únī de nī nchindeé táhán ndá sá nī squéne ndá sá ndācá ndatíñú jā jétíñú ndá dē jīn barco.

²⁰ De cuāhā quívi nduú ní jīnī ndá sá ncandii jīn tiūun sīquī jā íyó vícō, nī nduú ní jencuiñi cuiti tāchī nīhin ñúcuán. De cúsá nduú cā ñúhún inī ndá sá jā cācu sá.

²¹ De nī ncuu quívi jāá nduú cā yáji cuiti ndá sá stāā. De nī jēcuiñi Pablo māhñú ndá tēe ñúcuán, de nī ncāhān dē: Tātā, tú ní jétáhvī ndá ní tūhun jā ní ncāhān sá jā má quēe ó inī isla Creta de juni mā cūnī ó tūndóhó yáhá de juni mā náā ndatíñú nícu.

²² Sochi mitan chi cāhān nīhin sá jīn ndá ní jā sáhá ndeé inī ndá ní, chi nī iin ó mā náā, sochi barco chi naā.

²³ De jīnī sá jā sūcuán coo, chi cuni nī nquiji iin ángel maā Yāa Dios nūū sá, chi maā Yāa ñúcuán cúu Jētohō sá, de sátíñú sá nūū yā.

²⁴ De sūcuán nī ncāhān yā jīn sá: Pablo, mā cúyuhú nú, chi vāha-ni quenda nú nūū rey Roma jā cúñáhnú cā. De jā síquī ndóhó cúu jā sáhá Yāa Dios jā

cācu ndá cā tēe jā cuāhān jīn nú, ncachī yā.

²⁵ Tātā, túsaá de sáhá ndeé inī ndá ní, chi cúndeé cúcáhnú inī sá Yāa Dios jā tá-ni nī ncāhān ángel jīn sá de sūcuán coo.

²⁶ Sochi níní cúu jā quenda ó iin isla vísō mā quēndá ñamā ō nūū cóhōn, ncachī dē.

²⁷ De nī ncuu ūxī cūmī jacuāā jā ní nquijéhé tāchī nīhin, de cuāhān ndá sá nūū mar Adria, de cháhá chúcuán cuāhān barco sáhá tāchī. De maā jacuāā ñúcuán de tá nī ncuu sava ñuú de jáni inī ndá tēe jā scāca barco jā ní ncuñatin ndá sá ñuhun yíchi.

²⁸ De nī scúun ndá dē iin plomo chijin ndute tácuā cunī dē nāsaa cúnú ndute, de nī ncucáhnú inī ndá dē jā nēe ōcō xāhōn iin metro. De nī jica ndá sá jacū cā, de nī scúun tucu dē, de nī jini dē jā nēe ōcō ūjā-ni cā metro.

²⁹ De nī nchūhú ndá dē jā jicutáhán barco jīn toto. De nī squéne dē cūmī gancho cāa nāhnú ichi chātā barco tácuā jiquituu de jencuiñi barco. De ndétu ndasí ndá dē jā ná túu ñamā.

³⁰ De ndá tēe scāca barco ndúcú ndá dē cunu dē quihīn dē jīn barco lulí, de sndóo dē barco cāhnú cunī dē nícu. De jā ñúcuán cúu jā ní nquijéhé dē snúu dē barco lulí ñúcuán nūū ndúté, de sáhá dē-ni jā quihīn dē ichi nūū barco cāhnú jā scúun dē incā gancho cāa tácuā mā cūnī nchivi jā cūnī dē cunu dē quihīn dē.

³¹ De Pablo nī ncāhān dē jīn capitán jīn ndá soldado: Tú mā quéndōo ndá tēe scāca barco inī barco cāhnú yáhá de mā cācu cuiti ndá máá ní, ncachī dē.

³² Ñúcuán de nī jehndē-ni ndá soldado yoho nūhni barco lulí, de nī nchāā-ni de cuāhān-ni jīn ndute.

³³ De tá ja ñatin cunijin de nī ncāhān Pablo jīn ndá sá jā ná cājī ndá sá stāā. Chi sūcuán nī ncāhān dē: Mitan íyō ūxī cūmī jacuāā jā ndító ndá ní de nduú yáji cuiti ndá ní stāā.

³⁴ De cáhān ndāhvī sá jín ndá ní jā caji ní stāā mitan tácuā nanihīn inī ndá ní de cācu ní, chí nī iin ó mā nāā, chí cācu ndihī ó, nī mā tácuēhé cuitī ō, ncachī dē.

³⁵ De tá nī ncuu nī ncāhān dē de nī nquehen dē-nī iin stāā. De māhñū ndá nchivī ñúcuán nī nacuetáhvī dē nūū Yāā Dios, de nī ntahví dē, de nī nquijéhé dē yáji dē.

³⁶ Ñúcuán de nī ndundeé inī ndá sá, de sunī nī nchaji ndá sá stāā.

³⁷ De jā ndihī ndá sá jā ñúhūn inī barco cúu ūū ciento ūnī xico xāhōn iin sá.

³⁸ De nī nchaji vāha ndá sá. Ñúcuán de nī squéne ndá dē trigo nūū ndüté tácuā ná ndúñamā cā barco.

Jā ní naā barco nūū mar

³⁹ De tá nī ntūu de nī jinī ndá sá ñuhun yíchí, sochi nduú ní ncucáhnú inī ndá dē ní lugar cúu. Sochi nī jinī ndá sá iin ndahá ndüté jā íyó ñútín, de ñúcuán jāni inī ndá dē jā quíhīn dē jín barco de tú ná cúu.

⁴⁰ De nī jehndē ndá dē yoho jā núhñī ndá gancho cāa, de nī ndōo-nī gancho ñúcuán. De nī nandají ndá dē ñutun jā sáhá jā cuu quíhīn barco ní-nī cúu. De ichi nūū barco nī jata caa ndá dē sahma tácuā chindahá tāchī quíhīn ndahá ndüté. De nī jica barco jacū.

⁴¹ De nī nquenda barco nūū íyó ñáxín ndute māhñū ūū lugar nūū jíca corriente dē, de ñúcuán nī ntiin cutú ichi nūū barco, de nduú cā ní ncándā cuitī. De jā cáni ndasí ndute mar de nī ntānī-nī ichi chātā barco.

⁴² Ñúcuán de nī natúhūn ndá soldado jā cahñī ndá dē ndá preso tácuā mā suté nī iin jī jā cunu jī.

⁴³ Sochi capitán chí cúnī dē jā scácu dē Pablo, de nī jasi dē tūhun ñúcuán. Chí sa nī ncachī dē tú ní nchivī jínī jī suté jī de xihna cā jī ná núu jī jā suté jī nūū ndüté quenda jī ñuhun yíchí.

⁴⁴ De sava cā jī ná cóso nūū ndá nducúnú á nūū ndá ñutun barco, ncachī dē. De súcuán nī ncācu ndihī ndá sá, de nī nquenda sá ñuhun yíchí.

Jā ní iyo Pablo isla Malta

28 De tá nī ncācu ndá sá de nī ncucáhnú inī sá jā isla ñúcuán nání Malta.

² De ndá nchivī isla ñúcuán nī ncundáhvī inī jī ndá sáán, de nī stāhān jī iin ñuhūn de nī ncana jī ndá sáán jā nasaā sá, chí vījin sáhá chí cúun sāvī.

³ De nī stútú Pablo jacū ntucuáchí, de nī ntaān dē nūū ñúhūn. De jínu iin cōō xéēn nī nquee tí síqui jā ihñí, de nī ntiin tí-nī ndahá Pablo.

⁴ De ndá nchivī ñúcuán nī jinī jī jā ndíta caa cōō yíyuhú tí ndahá dē, de nī ncāhān ndá jī: A sanaā de tēe jáhñī ndiyi cúu tēe yáhá túsaá, de vísō jā nī ncācu dē nūū mar sochi maá yāā jā sáhá ndāā tiñu nchivī, nduú jéhe yā tūhun jā cutecū cā dē, ncachī ndá jī.

⁵ De nī nquisi Pablo ndahá dē, de nī nincava cōō ñúcuán nūū ñúhūn, de nduú ná ndóho cuitī dē.

⁶ De ndétu ndá nchivī jā chitú cuiñu dē á jā nduvā dē de cuū dē-nī. De nī ncunúú ndasí ndétu ndá jī, de nī jinī ndá jī jāá nduú ná ndóho dē. Ñúcuán de nī nacani inī ndá jī, de nī ncāhān jī jā iin yāā cúu dē.

⁷ De ñatin ñúcuán íyó ñuhun tēe cúñáhnú cā isla Malta, nání dē Publio. De nī ncana tēe ñúcuán ndá sá, de nī jēhe núú dē vehe dē nī ndeē ndá sá ūnī quivī, de nī jito vāha dē ndá sáán.

⁸ De tatá Publio cáá dē cúhū dē cuēhē cahñī jín cuēhē niñī. De nī jēndēhē Pablo tēe ñúcuán, de nī jicān táhvī dē, de nī ntee dē ndahá dē tēe ñúcuán, de nī nduvāha dē-nī.

⁹ Ñúcuán de nī nquiji ndá cā nchivī cúhū isla ñúcuán, de nī nduvāha ndá jī-nī.

¹⁰ De ndá nchivī ñúcuán nī ntaji ji cuāhā ndatīñū nī ncutahvī ndá sá. De tá nī nquenda quivī jā quee tucu ndá sá quihīn sá jín barco, de nī ntaji ndá ji ndācá ndatīñū jā jīni ñúhún ndá sá.

Jā ní nquenda Pablo Roma

¹¹ De ūnī yōō nī iyo ndá sá isla Malta. De iin barco jā ní nquiji ichi Alejan-dría nī iyo isla Malta ñúcuán ní tiempo vijin. De ichi nūū barco nī nanehen dē ūū figura ídolo ñuū dē jā nání Cástor jín Pólux. De nī nquivī ndá sá barco ñúcuán cuāhān sá.

¹² De nī nquenda ndá sá ñuū Siracusa, de ñúcuán nī iyo tucu ndá sá ūnī cā quivī.

¹³ De nī nquee tucu ndá sá cuāhān sá, de nī nchāha barco yuhú ndúté yuhú ndúté cuāhān jín ndá sá, de nī nquenda ndá sá ñuū Regio. De quivī téen de vāha nī jiquihī tāchī ichi sur, de nī nquee ndá sá ñuū Regio cuāhān sá, de incā quivī nī nquenda ndá sá ñuū Puteoli.

¹⁴ De ñúcuán nī nanihīn tāhān ndá sá jín sava hermano. De nī jecani dē ndá sá de nī nquendōo ndá sá iin semana jín ndá dē. Sá de nī nquee ndá sá jā cuāhān sá Roma.

¹⁵ De ndá hermano jā íyó Roma, ja nī nihīn dē tūhun jā cuāhān ndá sá, de nī nquitahān sava dē ndá sáan jondē ñuū Foro de Apio, de sava cā dē ñuū Tres Tabernas. De tá nī jini Pablo nūū ndá dē de nī nacuetáhvī dē nūū Yāa Dios, chi nī ndundeé inī dē.

¹⁶ De tá nī nquenda ndá sá ciudad Roma de nī jēhe capitán ndá preso nūū tēe cúnáhnū nūū ndá soldado Roma. Sochi nī jēhe dē tūhun jā ná cundeē sīn Pablo jín iin soldado tácuā coto dē.

Jā ní nacani Pablo tūhun yā inī ciudad Roma

¹⁷ De nūū ūnī quivī de nī ncana Pablo ndá táhān dē hebreo jā cúnáhnū nūū

nchivī hebreo jā íyó Roma, de nī ncutútú ndá dē. De nī ncāhān Pablo: Tātā, nduú cuiti nā cuāchi ní nsáhá sá nūū ndá táhān ó hebreo nī siquī costumbre ndá tatā ō. Sochi jondē Jerusalén nī jēhe ndá táhān ó hebreo sáan nūū ndá tēe Roma, de nī nchihi ndá dē sáan vecāa.

¹⁸ De ndá tēe Roma cúnáhnū jā ndēē ciudad Cesarea nī stīchi ndá dē sáan. De cúnī dē síāā dē sáan nīcu, chi nī iin cuāchi nduú ní nihīn dē siquī sá jā cuū sá.

¹⁹ Sochi nduú ní jēhe ndá táhān ó hebreo tūhun. Jā ñúcuán cúu jā ní jicān táhvī sá jā quiji sá nūū rey cúnáhnū cā Roma yáhá tácuā maā dē sáhā ndāā tiñu sá. Sochi nduú vāji sá jā cāhān sá cuāchi siquī ndá táhān ó.

²⁰ Jā ñúcuán cúu jā ní ncana sá ndá ní jā cunī sá nūū ndá ní de natúhún ó. Chi ndá máá ó jā cúu ó nchivī Israel chi ñúhún ndija inī ō jā quiji Cristo. De siquī jā nācani sá tūhun jā ja nī nquiji yā cúu jā núhni sá jín cadena yáhá, ncachī dē.

²¹ De nī ncāhān ndá tēe ñúcuán jín Pablo: De ndá táhān ó jā íyó región Judea nī iin carta ní nduú ní ntétínū ndá ji jā quiji nūū sá. De juni ndá cā táhān ó jā ní nquenda yáhá nduú cuiti nā cuāchi cāhān ndá dē siquī ní.

²² Sochi cúnī ndá sá cunini sá tūhun nāsa cāhān ní, chi ja jínī sá jā ndācá lado cāhān nchivī contra siquī tūhun jeé yáhá jā stēhēn ní, ncachī dē.

²³ De nī jani ndá dē iin quivī, de cuāhā ndá nchivī nī nquenda vehe nūū ndēē Pablo. De nī nacani dē ndá tūhun nāsa tátúnī Yāa Dios. De súcuán nī stēhēn cājī dē jondē jānehēn de jondē nī ñini. Chi ndúcú dē jā scándija dē ndá nchivī ñúcuán tūhun Jesús, de nī stēhēn dē tūhun yā jondē jín ley Moisés jín tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²⁴ De sava ji nī jetáhví jā ní ncāhān Pablo, sochi sava cā ji chi nduú ní jétáhví ji.

²⁵ De nduú ní íyo inuú inī ndá ji. De tá ja númī ndá ji quīnohōn ji de nī ncāhān Pablo tūhun yáhá: Ndāā cāhān tūhun jā ní ncāhān Isafas, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahān, chi súcuan nī ncāhān dē jíín ndá ndiyi tatā ō nī nsāhá Espíritu Santo:

²⁶ Nī ncāhān Yāā Dios:

Cuáhán níí cáhnú nación nūū íyó ndá táhán nú, de cachī nū nūū ndá ji jā súcuan cāhān nī:

Vísō cunini ndá ji, sochi mā jícūhun inī ji,

de vísō cūndēhé ji, de mā cūnī ji.

²⁷ Chi ndá nchivī yáhá nī ncunihīn inī ji, de ūhvī ndasí tēe sōho ji, de modo jā jásī ji tīnūú ji, tácuā mā cūndēhé ji, de nī mā cúnini ji,

de nī mā jícūhun inī ji, de nī mā ndicó cóo inī ji nūū nī jā nasāhá vāha nī ánō ji nūū cuáchi ji, ncachī yā.

Ncachī Isafas.

²⁸ Túsaá de ná cáchī tūhun sá nūū ndá ní, chi tūhun jā ní ntají Yāā Dios jā scácu yā yóhó, mitan de tají yā tūhun yáhá quihīn nūū nchivī ndá cā nación, de cunini vāha ndá máá ji, ncachī Pablo.

²⁹ De tá nī jīnu nī ncāhān dē ndá tūhun yáhá de cuānohōn ndá táhán dē hebreo, nátúhún ndasí ndá ji siquī tūhun yáhá.

³⁰ De ūū cuīyā nī ndēē Pablo vehe nūū ní nquenúú dē, de nī ncusiī inī dē nī ncāhān dē jíín ndá nchivī jā quēnda vehe dē.

³¹ De nácani dē tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, de stéhēn dē tūhun maá Jētoho ō Jesucristo, de vāha nī íyo libre chi nī iin nchivī nduú ní jásī jā nácani dē tūhun yā.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ROMA

1 Maá nī cúu Pablo, mozo Jesucristo, chi nī ncana Yāa Dios nduhū jā cúu nī apóstol yā, nī jani yā nduhū de nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī.

² De tūhun yáhá nī nquee yuhú yā jondē janahán ndasí, de yósō nūū tutú īī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā.

³ De tūhun yáhá cáhān siqui Jētohō ō Jesucristo, Yāa cúu Sēhe Yāa Dios. De nī nduu yā tēe, nī ncacu yā chijin tatā rey David.

⁴ De nī natecū yā mähñú ndiyi nī nsáhá Espíritu Santo, de sūcuán nī stéhēn Yāa Dios jā cúu yā Sēhe yā jā ndíso poder.

⁵ De jā jín Jesucristo nī jēhe Yāa Dios tiñu vii yáhá jā cúu ndá nī apóstol, jíca ndá nī jín tūhun Cristo, tácu coo nchivī ndācá nación jā cándíja jī jā ní nsáhá yā jēhē jī, de cuetáhvi jī nūū yā.

⁶ De saá-ni ndá máá nú, suni nī ncana yā ndóhó nī nquivi ndá nú ndahá Jesucristo.

⁷ De tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī Roma. Chi nī ncundáhvi īī Yāa Dios ndá ndóhó, de nī ncana yā ndóhó jā coo ndoo coo īī nū nūū yā. De nūhún īī nī jā maá Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sīī īī nū.

Jā cúnī Pablo quihín dē Roma

⁸ De xihna cā cáchi tūhun nī nūū ndá nú jā nácuetáhvi nī nūū Yāa Dios jā siqui nū, chi nī nsáhá Jesucristo jā váha ndá nú. Chi níí ñayiví jítē nuu tūhun cuāhān nāsa vāha cándíja nú yā.

⁹ De maá Yāa Dios jínī yā jā níní jícān táhvi nī jēhē ndá nú tá jícān táhvi nī. Chi ndíhvi ndasí īī nī sáhá nī tiñu yā jā ná-cani nī tūhun Sēhe yā.

¹⁰ De níní jícān táhvi nī nūū yā jā tú cúnī yā de jondē mitan de cuu cuēē nī cuēndēhé nī ndá nú.

¹¹ Chi cúu īī nī jā cunī nī nūū ndá nú, de stéhēn cā nī tūhun yā nūū nū, tácu quendōo vāha cā ánō nū de cuiñi nīhin cā nū jín.

¹² Sūcuán cúnī nī tácu sáhá ó jā inuú coo ndeé īī ndācá ó siqui jā inuú cándíja ó yā.

¹³ Hermano, cúnī nī jā ná jícūhun īī ndá nú jā quéhén vuelta nī ncuu īī nī jā cuēndēhé nī ndá nú, de jondē mitan de ncháha ca cuu. Chi cúnī nī jā scútē nuu cā nī tūhun yā mähñú ndá nú, tá cúu nūū ní nsáhá nī mähñú nchivī ndá cā nación.

¹⁴ Chi cúu nī tēe ndíta siqui tūhun yā, chi ndíta nī jā nacuāha nī tūhun yā nūū ndihi nchivī, cúu nchivī jínī cā siqui ndihi jā íyó ñayiví jín jāá nduú jínī cuiti, cúu nchivī tūha jín jāá nduú tūha.

¹⁵ Jā nūcuán cúu jā ndíhvi īī nī jā suni nūū ndá ndóhó nchivī Roma nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó.

Jā ndíso tūhun vāha yā poder

¹⁶ Chi nduú cúcanoō nī siqui tūhun vāha yā, chi nūcuán cúu poder Yāa Dios jā scácu yā ndācá nchivī cándíja, xihna cā nchivī hebreo de saá-ni ndá cā nchivī.

¹⁷ Chi tūhun vāha yáhá stéhēn nūū ō nāsa sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó siqui jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, jín maá-ni jā cándíja ó níí cā jā cuāhān ō. Chi sūcuán cáhān tutú īī: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi jī, tēcū jī jā cándíja jī jā sáhá yā jēhē jī, cáchi.

Siqui jā íyó ndasí cuāchi nchivī

¹⁸ Chi jínī vāha ó jā Yāa Dios andiví, cuāha yā castigo xēēn nūū ndācá nchivī jāá nduú cándíja chi maá-ni cuāchi sáhá jī. Chi jín tiñu nēhén jā sáhá jī de jásī jī nūū tūhun ndāa.

¹⁹ De mā cūú cāhān ji jāá nduú jícūhun inī ji siqūi nāsa Yāā cūú Yāā Dios, chi maá yā nī stéhēn nūū ji.

²⁰ Chi jín ndācá jā ní nsāhá yā de cūú jícūhun inī nchivī nāsa Yāā cūú maá Yāā jāá nduú jínī jín nūū ji. Chi jondē nī jēcōo ñayiví de jondē mitan de cūú jícūhun vāha inī ji jā maá yā cūú Yāā Dios de íyó poder yā ní cání. De jā ñúcuán mā cūú cuiti cāhān ji jāá nduú jínī ji jā íyó yā.

²¹ Chi vísō nī jinī ji nāsa Yāā cūú yā, de nduú ní nchínúhún ji yā jā cūú yā Yāā Dios, de nī nduú ní nácuetáhvī ji nūū yā. Chi sa nchivī jā jāni cāhá inī nī nduū ji, chi nī ndunéhēn ji, de nī nquendōo naā ánō ji.

²² De cāhān ndá ji jā ndíchí ji, sochi sa cūnaā ji.

²³ Chi nī sndóo ndá ji Yāā Dios jā vii ndasí cúnáhnú, jā má naā cuiti. De nī jetáhvī ndá ji ndācá imagen jā sáhá maá ji, jā cáá tá cáá tēe jā jhī, de suni jondē imagen saā jín cōo jín quiti jā jíca ndicumí.

²⁴ De jā ñúcuán nī nsíāā Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu téhēn jín tiñu néhēn jā cúnī maá ji. De sáhá ndá ji tiñu néhēn jín táhán ji jā cūú maá tūhun canoō.

²⁵ Chi nduú ní ncándíja ji tūhun ndāā Yāā Dios, chi sa tūhun stáhvī nī ncandíja ji. De íyó yínúhún ndá ji de chíñúhún ji nūū ndācá jā ní nsāhá yā, lugar jā chíñúhún ji maá Yāā jā ní nsāhá ndá ñúcuán, suu Yāā jā cánuú jā cāhān ō jā cúnáhnú yā ní cání. Amén.

²⁶ Jā ñúcuán nī nsíāā Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu néhēn jā ndíyo inī ji jā cūú maá tūhun canoō. Chi jondē ñahan nī nsāma ña modo sihí, de nī nquívī ña jín modo néhēn.

²⁷ De saá-ni ndá tēe nī nsíāā dē modo jā xítíñu jín ñahan. De jondē nī nducuéhé dē nī nsāhá dē tiñu ndii jín táhán yí dē, de tēe jín tēe nī nsāhá tiñu canoō.

De ndóho ndá dē castigo siqūi tiñu néhēn jā sáhá dē.

²⁸ De siqūi jāá nduú ní ncúnī ndá ji cuetúhún ji Yāā Dios, jā suu cūú jā ní nsíāā yā ji jā ná cánī néhēn inī ji, de sáhá ji ndācá tiñu jāá nduú vāha.

²⁹ De cúsá maá-ni cā tiñu jāá nduú íyó ndāā cūú jā ndíhvī inī, de jíca ndii, de sáhá tiñu néhēn, de ndíyo inī, de jínī ūhvi táhán. De maá-ni jā cúcuásún inī, jáhnī ndiyi, cúnduxí, stáhvī táhán, sáhvī táhán, sátúhún siqūi táhán.

³⁰ Cāhān tūhun néhēn siqūi táhán, jínī ūhvi nūū Yāā Dios, cújéhe inī, sáhá víxī maá, sáhá téyíí maá, jáquín costumbre néhēn, de cúnihin inī nūū tatá nūū naná.

³¹ De nduú jícūhun cuiti inī, de nduú squíncuu tūhun jā quée yuhú, de nduú íyó mānī jín táhán, de nduú née cáhnú inī nūū táhán, de nduú cúndáhvī inī táhán.

³² De ja jínī vāha ndá ji jā ní nsāhá ndāā Yāā Dios jā nchivī sáhá súcuán cánuú jā tānū táhvi ji. De vísō súcuán jínī ji, sochi nínī sáhá ji tiñu néhēn ñúcuán, de suni jétahān inī ji jā sáhá táhán ji.

Ndāā sándāā Yāā Dios siqūi cuāchi

2 Túsāā de ndá ndóhó jā cāhān cuāchi siqūi táhán, tú nā-ni nchivī cūú nú, de mā cūú cāhān nū jāá nduú nā cuāchi maá nú. Chi jā cāhān nū cuāchi siqūi táhán nú cūú jā nácunehen nú cuāchi maá nú. Chi ndóhó jā cāhān cuāchi, suni súcuán sáhá maá nú cuāchi.

² Chi jínī ō jā Yāā Dios, ndāā sáhá yā jā nēnda yā siqūi cuāchi nchivī jā sáhá súcuán.

³ De ndóhó jā cāhān cuāchi siqūi nchivī jā sáhá cuāchi, de suni saá-ni sáhá maá nú, ¿de á jāni inī nū jā cācu maá nú quívī nēnda Yāā Dios siqūi cuāchi, á nāsa?

⁴ ¿A cújéhe inī nū nūū tūhun jā vāha ndasí inī Yāā Dios jín nú, jín jā íyó paciencia yā jāá nduú jéhe yachí yā castigo

nū nū? ¿De á nduú jícūhun inī nū jā tūhun jā vāha ndasí inī yā, suu sáhá jā nacani inī nū síquī cuāchi nú?

⁵ Sochi nihin inī nū de nduú nácani inī nū síquī cuāchi nú. De suu cúu jā scáyā cā nū castigo síquī maá nú maá quívi jā sáhá Yāa Dios juicio, maá quívi jā coo nijin jā ndāa sándāa yā síquī cuāchi.

⁶ Chi nachunāa yā nū tā iin iin nchivi tú nāsa tiñu nī nsáhá ji.

⁷ De nchivi jāa nduú jéncuini ji jā sáhá ji tiñu vāha, cuāha yā tūhun ji cutecū ji níf cání. Chi ndúcú ji quívi ji nū nduñáhnú yínúhún ji, nū cutecū ji níf cání.

⁸ Sochi quiti inī yā de cuāha yā castigo nū nchivi jā cújehe inī nū yā, de cúnihin inī nū tūhun ndāa, chi sa nū tūhun yácuá yōhō jétáhvī ji.

⁹ De ndācá nchivi jā sáhá tiñu néhén, chi nihin ji tündóhó xéen de cucuécá ndasí inī ji, de xihna cā nchivi hebreo de saá-ni nchivi ndá cā nación.

¹⁰ Sochi ndá nchivi jā sáhá tiñu vāha, chi quívi ji nū nduñáhnú yínúhún ji, de coo ndeé coo sī inī ji, de xihna cā nchivi hebreo de saá-ni nchivi ndá cā nación.

¹¹ Chi Yāa Dios nduú sáhá yā cuenta nāsa-ni cáa iin iin nchivi, chi inuú-ni sáhá ndāa yā síquī ji.

¹² Chi ndācá nchivi jā sáhá cuāchi, vísō nduú yíhī ji chíjin ley jā ní jēhe yā nū Moisés, de nduú níni ley núcuán de tánū táhvī ji. De ndācá nchivi jā yíhī chíjin ley Moisés, de sáhá cuāchi, jín ley núcuán sáhá ndāa yā cuāchi ji.

¹³ Chi nduú sndáhvā Yāa Dios cuāchi nchivi jā vāchi jā níni ji-ni jā cáhān ley yā. Chi sa nchivi jā squíncuu jā cáhān ley yā cúu jā sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁴ Chi nchivi ndá nación jāa nduú névāha tutū ley jā ní jēhe yā nū nchivi hebreo, de tú squíncuu maá ji ley yā, suu cúu jā névāha ji ley yā inī ánō ji, vísō nduú névāha ji maá tutū ley yā.

¹⁵ De súcuán stéhēn ji jā tūhun jā ndácu ley yā chi núhún inī ánō ji. De ndācá jā jání inī ji jín ánō ji, suu cúu jā stéhēn nū ji á nī nsáhá ji cuāchi á vāha nī nsáhá ji.

¹⁶ De súcuán coo maá quívi jā jín Jesucristo sáhá ndāa Yāa Dios síquī ndācá jāa nduú íyó vāha jā ní jani yuhū inī ndācá nchivi. Súcuán cúu jā cáhān tūhun vāha yā jā nácani nī.

Siqui jāa nduú squíncuu nchivi hebreo ley Moisés

¹⁷ De ndá ndóhó cáhān nū jā tēe hebreo cúu nú, de yítuu táhān nú jín maá ley Moisés, de cótéyí nú jā síquī Yāa Dios.

¹⁸ De jání inī ndá nú jā jín nū nāsa jétahān inī yā, jín jā cuu nacāji vāha nú ní cúu ndá tiñu vāha, chi nī ncutūha nú ley yā.

¹⁹ De jání inī ndá nú jā maá nú cúu tēe stéhēn ichi Yāa Dios nū nchivi jāa nduú jín cuiti, jín jā cúu sáhá nú jā cutū inī ánō nchivi jā jíca modo nū neē.

²⁰ De jání inī ndá nú jā cúu stéhēn nū nū nchivi jāa nduú tūha tūhun yā, jín jā maá nú cúu maestro nū nchivi jāa nduú jícūhun inī. Chi jín tutū ley yā de jín ndá nú nāsa cúu tūhun ndíchí tūhun ndāa, jání inī ndá nú.

²¹ Túsaá de ndá máa nú jā stéhēn nū nchivi, ¿de nūcu nduú stéhēn nū nū maá nú? De ndá máa nú jā cáhān jā má sácúfná ji, ¿de nūcu sácúfná maá nú?

²² De ndá máa nú jā cáhān jā má cásíquī ndēē ji, ¿de nūcu cásíquī ndēē maá nú? De ndá máa nú jā cáhān jāa nduú jétahān cuiti inī nū ídolo, ¿de nūcu sácúfná nú ndatíñū jā íyó inī veñūhun ídolo?

²³ De cótéyí ndá nú jín ley Yāa Dios, de vísō súcuán de sáhá nú jā cáhān nchivi síquī yā, chi nduú squíncuu maá nú tūhun jā ndácu ley yā.

²⁴ Chi suha yósō nūū tutū īī: Nchivī ndá cā nación, maá-ni jā cāhān nēhēn ndá ji sīquī Yāā Dios jā sīquī cuāchi ndá ndóhó nchivī hebreo.

²⁵ De tú squíncuu ndá nú ley Moisés, de nūcuán de nīhīn tiñú ndija jā ní nīhīn nū tunī circuncidar. Sochi tú nduú squíncuu nú ley yā, de vísō nī ncuu nú circuncidar, de modo jāā nduú ní ncúu nú.

²⁶ De tēe ndācā nación, tú squíncuu dē tiñu jā ndácū ley yā, vísō nduú ní nīhīn dē tunī circuncidar, túsāā de cúu tá cúu jā ní nīhīn dē tunī circuncidar.

²⁷ De ndá tēe jāā nduú ní ncúu circuncidar yiqui cúñu dē, de squíncuu dē ley yā, maá dē cāhān cuāchi sīquī nū. Chi nduú squíncuu ndá nú, vísō névāha nú tutū ley yā, de vísō nī ncuu nú circuncidar.

²⁸ Chi nsūū jā nāsa cáā ichi chātā iin tēe sáhā jā cúu ndija dē tēe hebreo. De ni nsūū jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu iin tēe sáhā jā cúu dē tēe ndāā.

²⁹ Chi sa tēe jā nūhún tūhun ndāā ini ánō dē, suu dē cúu tēe hebreo ndija. De tēe jā jondē jín inī jín ánō dē sáhā dē tiñu ndāā, suu dē cúu jā ní ncuu circuncidar ndija, vísō nduú ní ncúu circuncidar yiqui cúñu dē tá nūū cāhān tutū ley. De ndá tēe jā íyó súcuán, chi nsūū nchivī jétúhún ji dē, chi sa maá Yāā Dios.

3 ¿Túsāā de nāsa cúu jā quéndōo vāha cā nchivī hebreo nsūū cá ndá cā nchivī? ¿De nāsa nīhīn tiñú jā sáhā ji circuncidar?

² Vāha ndasí nīhīn tiñú. Jā xīhna nūhún cúu jā ní jēhe Yāā Dios tūhun yā nūū maá ji.

³ De vísō nduú ní ncándija sava ji, ¿de á suu sáhā jā má squíncuu cā Yāā Dios tūhun jā ní nquee yuhú yā?

⁴ Nduú cuiti jā súcuán. Chi vísō tú ndihi nchivī stáhví ji, sochi Yāā Dios chi ndāā sáhā yā. Chi suha yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān iin tēe jín yā:

Cāhān nchivī jā íyó ndāā ní jín ndācā tūhun cāhān ní,
de cuni ji jā sáhā ndāā ní, vísō cāhān ji sīquī ní.

Cáchī tutū.

⁵ De cāhān sava nchivī jā íyó vāha jā sáhā ó cuāchi, chi cuāchi ó jétíñú jā stéhēn jā íyó ndāā Yāā Dios. ¿Túsāā de á cuu cāhān ō jāā nduú vāha sáhā yā jā jēhe yā castigo de tú súcuán jétíñú cuāchi ó? (Va cāhān ni tá nūū cāhān nchivī ñayiví túsāā.)

⁶ Nduú cuiti jā súcuán, chi íyó vāha jā jēhe yā castigo. Chi tú jāā nduú vāha sáhā Yāā Dios, ¿de nāsa cuu sáhā ndāā yā cuāchi nchivī ñayiví?

⁷ De tú tūhun stáhví jā cāhān nchivī jétíñú jā stéhēn jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī jā maá-ni tūhun ndāā cāhān yā, ¿túsāā de á cuu cāhān ō jāā nduú vāha jā nénda yā cuāchi sīquī ji jā stáhví ji?

⁸ Nduú, chi tú jā súcuán cúu, de cuu cāhān ō jā vātu-ni sáhā ó jā nēhēn tácuā quee jā vāha nícu. De sava nchivī chi cāhān nāvāha ji sīquī ni, cáchi ji jā súcuán stéhēn ni, sochi nduú ndāā. Nchivī nūcuán chi íyó vāha jā nenda yā cuāchi sīquī ji.

Ndiviī ō íyó cuāchi

⁹ ¿Túsāā de á vāha cā nchivī cúu ndācā ó nchivī hebreo nsūū cā ndá cā nchivī, á naá cúu? Nduú cuiti jā súcuán. Chi ja nī ncāhān ō jā vísō nchivī hebreo á nchivī ndá cā nación, ndiviī ō yfhi chíjin cuāchi.

¹⁰ Chi suha cāhān tutū īī:

Nduú cuiti nā nchivī ndāā íyó, ni iin ji.

¹¹ De nduú cuiti nchivī jícūhun ini íyó, de nduú ni iin ji nánducú ji Yāā Dios.

¹² Ndihi ji nī scufta ji tūhun yā, de inuú-ni nī stívī ndihi ji maá ji.

De nduú cuiti nchivī jā sáhā tiñu vāha íyó, ni iin ji.

¹³ Yaví súcūn ji cúu tá cúu iin yaví ndiyi jā núne,

chi cúsá maá tūhun stáhvī cáhān ji.

De modo veneno cōō yíhī yuhú ji,

¹⁴chi cúsá maá tūhun nāvāha tūhun ūguā cáhān ndá ji.

¹⁵De ñamā ndasí jēhē ji jā cahni ji ndiyi.

¹⁶De ní-ni cúu nūū jícā ji de squívi ji tūndóhó jā tānū tāhvī nchivī.

¹⁷De nduú jícā cuiti ji jín tūhun mānī,

¹⁸de ní nduú nácāni ini ji jā cuyūhú ji jā má stívī ji nūū Yāā Dios.

Cáchī tutū.

¹⁹De jínī ō jā ndācā tūhun jā cáhān ley janahán, chi cáhān nūū nchivī jā yíhī chíjin ley, tácuā ni iin ji mā cūú cáhān ji jēhē ji. Chi nenda Yāā Dios cuāchi siqui ji, de saá-ni siqui nchivī ní ñayivī.

²⁰Chi ni iin nchivī nduú cúu quendōo ndāā ji nūū yā jā ndúcú ji squíncuu ji jā ndácu ley yā. Chi ley yā jétínú maá-ni siqui jā cunī ō jā íyó cuāchi ó.

Jā scácu yā yóhó siqui jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō

²¹De mitan de ja jínī vāha ó nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De nsūú ley núcuán sáhá jā quéndōo ndāā ō, vísō maá tutū ley jín ndá tēe ní nacani tūhun yā, ní ncāhān ndá nāsa sndáhvā yā cuāchi nchivī.

²²Chi ndācā nchivī jā cándíja ji jā ní jihī Jesucristo jā chunáā yā cuāchi ji, sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji siqui jā súcuán cándíja ji. Chi inuú-ni cúu ndācā ndihī nchivī.

²³Chi ndihī ó ní nsáhá cuāchi, de jā núcuán nduú ní ncúu cuu ó nchivī ndāā nūū Yāā Dios.

²⁴De siqui jā vāha ndasí ini Yāā Dios, jā suu cúu jā sndáhvā yā cuāchi ó súcuán-ni. Chi siqui jā ní jihī Cristo Jesús jēhē ō cúu jā scácu yā yóhó.

²⁵Chi Yāā Dios ní jani yā Cristo tácuā sōcō yā maá yā jā chunáā yā cuāchi ó jā ní jihī yā. De scácu yā yóhó de tú súcuán cándíja ó. De súcuán ní nsáhá Yāā Dios tácuā stéhēn yā jā Yāā ndāā cúu yā. De

ichi chátā de ní iyo paciencia yā, de nduú ní nchihī yā cuenta cuāchi nchivī.

²⁶De tiempo yáhá suni stéhēn yā jā Yāā ndāā cúu yā, chi ndāā sáhá yā jā squéndōo ndāā yā nchivī jā cándíja, vísō íyó cuāchi ji, chi cándíja ji jā ní sndáhvā Jesús cuāchi ji.

²⁷¿Túsaá de á cuu cutéyí cā ō siqui maá ó? Mā cūú cuiti, chi mā cūú cutéyí ó jā canī ini ō jā vāha squíncuu ó ley yā. Chi scácu yā yóhó maá-ni siqui jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō.

²⁸Túsaá de ja jínī ō jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó siqui jā súcuán cándíja ó, de nsūú siqui jā ndúcú ó squíncuu ó jā ndácu ley.

²⁹¿De á nūū maá-ni nchivī hebreo cúu yā Yāā Dios, á naá cúu? Nduú, chi suni cúu yā Yāā jā scácu nchivī ndá cā nación.

³⁰Chi iin-ni Yāā Dios íyó, de sndáhvā yā cuāchi nchivī jā cándíja jā ní nsáhá yā jēhē ji, cúu nchivī jā ní ncuu circuncidar, cúu nchivī jāá nduú.

³¹Túsaá de jā cándíja ó jā scácu yā yóhó, ¿á suu sáhá jāá nduú cā cánúú squíncuu ó ley yā, á naá cúu? Nduú cuiti, chi sa sáhá jā vāha cā cuu squíncuu ó ley yā.

Abraham cúu iin ejemplo nūū ō

4 ¿Túsaá de nāsa cáhān ō siqui ndācā jā ní ncuu jín tatā ō Abraham? ¿Nāsa ní ndáhvā cuāchi dē?

²Nsūú jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi dē. Chi tú jā súcuán cúu nícū, de cuu cutéyí dē jā vāha ní nsáhá dē. De nduú ní ncútéyí dē, chi nsūú siqui jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

³¿Chi nāsa cáhān tutū ii? Cáhān jā ní ncandíja Abraham jā sáhá yā jā ní nquee yuhú yā nūū dē, de jā suu cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

⁴De iin nchivī jā sátinú, de yāhvi ji chi nsūú jā cútahvī ji cúu, chi sa jā chúnáā ó nūū ji cúu.

⁵ Sochi jā scácu Yāa Dios nchivī, chi jā cútahvī ji cúu. Chi vísō nduú cúu squíncuu ji ndācá tiñu váha, de tú cándíja ji jā scácu yā ji nūū cuāchi ji, ñúcuán de sndáhvā yā cuāchi ji.

⁶ De David suni nī ncāhān dē nāsa ndetū ndasí cúu nchivī jā sndáhvā Yāa Dios cuāchi ji, vísō nduú cúu sáhá ji nī iin tiñu jā quendōo ndāa ji nūū yā.

⁷ Chi nī ncāhān dē:
Nācā ndetū ndá nchivī jā nēe cáhnú ini yā nūū tiñu néhén jā ní nsáhá ji, de nduú nénda yā cuāchi siquí ji.

⁸ De nācā ndetū tēe jāá nduú cā chíhi maá Jētoho ō cuenta cuāchi dē. Cáchi tutū.

⁹ ¿De á maá-ni nchivī jā squíncuu ley circuncidar cúu jā quéndōo ndetū? ¿A suni quéndōo ndetū nchivī jāá nduú cúu circuncidar? Nduú chi suni maá ji quendōo ndetū ji. Chi ja nī ncāhān ō jā ní ncandíja Abraham jā sáhá yā jā ní nquee yuhú yā, de jā ñúcuán cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

¹⁰ De tá nī sndáhvā yā cuāchi dē, ¿á ja nī ncuu dē circuncidar, á jondē ncháha ca cuu dē? Nsúú jā ja nī ncuu dē circuncidar, chi jondē ncháha ca.

¹¹ De cuéé cā nī nīhīn dē tunī circuncidar. De suu nī ncuu iin seña, modo iin sello jā ní sndáhvā yā cuāchi dē siquí jā súcuán nī ncandíja dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān yā jā cúu dē tatā nūū ndācá nchivī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, de saá-ni nūū nchivī jāá nduú ní ncúu circuncidar, chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ji.

¹² De suni cúu dē tatā nūū ndá nchivī jā ní ncuu circuncidar, de nsúú maá-ni jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu ji, chi suni nī ntiin ji ejemplo dē. Chi cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, tá cúu nūū ní ncandíja maá dē jondē ncháha ca cuu dē circuncidar.

Tú candíja ó de sáhá Yāa Dios jā ní nquee yuhú yā

¹³ Chi nī nquee yuhú Yāa Dios nūū Abraham jín nūū ndá tatā dē jā cuāha yā ní ñayiví cuu táhvi ndá dē. De nsúú siquí jā ní nducú dē squíncuu dē ley yā cúu jā ní nquee yuhú yā súcuán nūū dē, chi sa siquí jā súcuán nī ncandíja dē, de nī sndáhvā yā cuāchi dē.

¹⁴ Chi tú jā maá-ni nchivī jā ndúcú squíncuu ley cúu jā nīhīn jā ní nquee yuhú yā, túsaa de nduú jétínú jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, de mā nīhīn tiñú jā ní nquee yuhú yā.

¹⁵ De ley yā chi sáhá jā nīhīn nchivī castigo siquí jāá nduú cúndeé ji squíncuu ji. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun jā stfivī nchivī siquí ley coo nīcu.

¹⁶ Túsaa de nī nquee yuhú yā jā sáhá yā jā váha nchivī siquí jā cándíja ji jā súcuán sáhá yā, de jā cútahvī ji súcuán-ni cúu. De tūhun jā ní nquee yuhú yā chi íyó cutú nūū ndācá tatā Abraham, de nsúú nūū maá-ni nchivī jā ndúcú squíncuu ley janahán, chi saá-ni nūū ndācá nchivī cándíja tá cúu nūū ní ncandíja Abraham. De súcuán cúu dē tatā nūū ndācá ó jā cándíja ó.

¹⁷ Súcuán nī nsáhá Yāa Dios chi nī ncandíja dē jā sáhá yā. Chi súcuán cáhān tutū ii: Nī jani nī ndóhó jā cuu nú tatā nūū cuāhā ndasí nchivī. Súcuán nī ncāhān maá Yāa jā nástécū ndiyi de cáhān yā nāsa coo ndācá jāá ncháha ca coo.

¹⁸ De nī ncandíja dē, de nī ñūhun téyí ini dē jā ní nquee yuhú yā jā coo cuahā tatā dē, vísō nduú cā nā modo jā coo sēhe dē nīcu. De jā suu cúu jā ní nduu dē tatā nūū cuāhā ndasí nchivī, tá cúu nūū ní ncāhān Yāa Dios: Súcuán nducuahā tatā nū, ncachī yā jín dē.

¹⁹ De ja ñatin quenda dē ciento cuiyā, de vísō súcuán de nduú ní nquée dē nūū tūhun cándíja dē, vísō jíní dē jā maá dē

jíin ñasíhí dē Sara ja ñáhnú ndasí ndúū dē já má cūū cā coo sēhe dē.

²⁰ De nduú ní nácani síquí iní dē já má cándíja cā dē tūhun já ní nquee yuhú Yāa Dios já coo sēhe dē. Chi sa ní ncandíja nihin cā dē, de ní nacuetáhví dē nūū Yāa Dios.

²¹ Chi ní ncucáhnú vāha iní dē já cuu squíncuu Yāa Dios ndihi já ní nquee yuhú yā.

²² De já suu cúu já ní sndáhvā yā cuāchi dē síquí já súcuán ní ncandíja dē.

²³ De nsūū maá-ni síquí Abraham cúu já yósō nūū tutū já ní sndáhvā yā cuāchi dē já ní ncandíja dē.

²⁴ Chi suni yósō já síquí ndācā ó. Chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ó já cándíja ó já cúu yā Yāa já ní nastécū Jētohō ō Jesús.

²⁵ Chi ní jīhí Jesús já chunáá yā cuāchi ó, de ní natecū yā tácuā sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó.

Nāsa quéndōo nchiví já sndáhvā yā cuāchi

5 Túsaá de ja ní sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó síquí já ní ncandíja ó já sáhá yā jēhē ō. De já ñúcuán ní nsáhá yā já ní ndiví ó nūū tūhun já māni yā jíin ó, síquí já ní jīhí Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

² Chi maá Cristo ní nsáhá já ní nquíví ndācā ó nūū Yāa Dios, chi ní nsáhá yā já váha yóhó síquí já súcuán cándíja ó. De íní nihin ó jíin tūhun já sáhá yā já váha yóhó. De cúsi iní ō chi ñúhún iní ō já quenda ó nūū víi cuáhnú ó jíin Yāa Dios.

³ De nsūū maá yáhá-ni, chi suni cúsi iní ō já ndóho ó tūndóhó. Chi jíin ō já maá tūndóhó sáhá já jéndeé iní ō.

⁴ De já jéndeé iní ō, suu sáhá já jíja váha ó já cúu ó nchiví ndāā. De já jíja váha ó sáhá já ñúhún iní ō ndācā já váha já coo.

⁵ De ndācā já ñúhún iní ō, chi nihin ō. Chi tūhun já cúndáhví iní Yāa Dios yóhó,

ní nchitú iní ánō ō, ní nsáhá yā já jíin Espíritu Santo já ní jēhe yā nūū ō.

⁶ Chi jondē tá ndóho ó já má cúu cuiti scácu ó maá ó, de ní jīhí Cristo jēhē ō já cúu ó nchiví íyó cuāchi. De ní jīhí yā maá quíví já ní jani Yāa Dios.

⁷ De víjín cúu já cuū iin nchiví já jēhē incā nchiví, vísō jēhē iin nchiví ndāā. De sanaā de íyó tá chūndeé iní iin tēe já cuū dē já jēhē iin tēe ndāā ndasí.

⁸ Sochi maá Cristo chi ní jīhí yā jēhē ō juni sáhá ó maá-ni cuāchi, de súcuán ní stēhēn Yāa Dios já cúndáhví iní yā yóhó.

⁹ De mitan ja ní sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó síquí já ní jīhí Cristo jēhē ō. Túsaá de suni jíin vāha ó já scácu Cristo yóhó nūū castigo já quiji maá quíví já sáhá Yāa Dios juicio.

¹⁰ Chi jondē tá ní ncuu ó enemigo Yāa Dios, de síquí já ní jīhí Sēhe yā jēhē ō, de ní nsáhá yā já ní ndiví ó nūū tūhun já māni yā jíin ó. De já súcuán ní ndiví ó nūū tūhun já māni yā jíin ó, de suni jíin vāha ó já cācu ó síquí já tēcū Cristo de íyó yā jíin ó.

¹¹ De nsūū maá yáhá-ni, chi suni cúsi ndasí iní ō jíin Yāa Dios síquí já ní nsáhá Jētohō ō Jesucristo jēhē ō, chi maá yā ní nsáhá já ní ndiví ó nūū tūhun já māni Yāa Dios jíin ó.

Tūhun Adán jíin tūhun Cristo

¹² Túsaá de jíin ō já ní nquíví cuāchi iní ñayíví ní nsáhá iin-ni tēe Adán. De já síquí cuāchi ñúcuán de ní jēcōo cuēhē já jíhí nchiví. De já suu cúu já jíhí ndihi nchiví, chi ndihi jí íyó cuāchi.

¹³ De jondē tá ncháha ca cuāha yā ley nūū Moisés, de ja íyó cuāchi iní ñayíví. De síquí jáā ncháha ca cuāha yā ley, de nduú ní nchíhi yā cuenta já stíví ndá jí.

¹⁴ De vísō súcuán de jondē tiempo Adán de jondē tiempo Moisés ní nchíhi nchiví chíjin tūhun já jíhí jí síquí cuāchi jí. Chi ní jīhí jí síquí cuāchi já ní nsáhá ndá máá jí, vísō nduú ní nsáhá jí táhán

cuāchi jā ní nsáhá Adán jā ní ncunihin iní dē nūū iin tiñu jā ní ndacu yā. De Adán nī nsáhá dē jā ní nquivi tūndóhó nūū nchivī, sochi Cristo nī nsáhá yā jā quéndōo vāha nchivī.

¹⁵ De tūhun jā ní nsáhá Adán cuāchi, nduú quétáhán cuiti jín tǎhvī jā scácu Yāa Dios yóhó. Chi jā ní stíví iin-ni tēe nūcuán, jā suu cúu jā jīhī ndihi ó. Sochi tūhun jā scácu Yāa Dios yóhó cúnáhnú ndasí cā, chi sīquī jā ní nsáhá mátúhún-ni tēe Jesucristo cúu jā sūcuán-ni scácu yā ndihi nchivī jā cándíja.

¹⁶ De cuāchi jā ní nsáhá mátúhún-ni Adán, nduú quétáhán cuiti jín tūhun jā scácu Yāa Dios yóhó. Chi sīquī mátúhún-ni cuāchi nūcuán cúu jā ní nquivi nchivī chijin tūhun jā tánū tǎhvī jī. De tūhun jā scácu yā nchivī, sa sáhá jā sūcuán-ni sndáhvā yā cuāchi jī, vísō cuāhā ndasí cuāchi nī nsáhá jī.

¹⁷ Chi sīquī jā ní nsáhá mátúhún-ni tēe Adán cuāchi, de maá cuēhē jā jīhī nchivī, nī nihin poder. De sa sīquī jā ní jīhī mátúhún-ni tēe Jesucristo, de nchivī maá yā víhí cā nī nihin jī poder jā cutecū jī de caca ndaā jī jín yā. Chi nī sndáhvā yā cuāchi jī sīquī jā vāha ndasí iní yā.

¹⁸ Túsaá de sīquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Adán cuāchi, de nī nquivi ndihi nchivī chijin tūhun jā tánū tǎhvī jī. Sochi sīquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Jesucristo tiñu vāha ndasí, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi ndihi nchivī de cutecū jī ní cání.

¹⁹ Chi sīquī jáa nduú ní jétáhvī iin-ni tēe Adán, de nī nquivi cuāhā ndasí nchivī chijin cuāchi. De suni sūcuán sīquī jā ní jetáhvī iin-ni tēe Jesucristo, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi cuāhā ndasí nchivī.

²⁰ De nī jēhe yā ley yā tácuā cunī ō jā cuāhā cuāchi sáhá ndacá ó. De jā ní nducuahā cuāchi ó, de víhí cā nī nducuahā tūhun jā vāha iní yā jā nēe cáhnú iní yā nūū ō.

²¹ Túsaá de tá cúu nūū ní nihin poder tūhun jā jīhī ndá nchivī sīquī cuāchi jī, suni sūcuán íyó poder tūhun jā vāha iní yā jín ó. Chi sndáhvā yā cuāchi ó de cutecū ō ní cání sīquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

Jāa nduú cā yíhí ó chijin cuāchi chi yíhí ó ndahá Cristo

6 ¿Túsaá de nāsa cāhān ō? ¿A caca cā ō jín cuāchi tácuā víhí cā sáhá yā jā vāha yóhó jā cune cáhnú iní yā nūū ō?

² Mā cūū cuiti. Chi cúu modo jā ní jīhī ō jáa nduú cā yíhí ó chijin cuāchi, de mā cūū cā caca ó jín cuāchi túsaá.

³ ¿A nduú jícūhun iní ndá nú jā ndacá ó jā ní jenduté ó sīquī jā ní nquivi ó ndahá Cristo Jesús, suni nī jenduté ó sīquī jā ní nquivi ó chijin tūhun jā ní jīhī ō jín yā?

⁴ Chi jā ní jenduté ó cúu modo jā ní jiquiyuhū ō jā ní jīhī ō jín yā. De mitan de cuu caca ó jín vida jeé jā ní jēhe yā nūū ō, chi modo jā suni nī natecū ō jín yā. Chi nī natecū yā nī nsáhá Tatá yā jín poder jā cúnáhnú ndasí yā.

⁵ Chi tú nī nduū inuú ó jín yā sīquī tūhun jā ní jīhī ō jín yā, de suni sūcuán coo inuú ó jín yā sīquī tūhun jā natecū ō jín yā.

⁶ Chi jíní ō jā ní naā modo maá ó jā ní jica ó jín ní ichi chátā, chi nī nquivi ó nūū tūhun jā ní jīhī ō jín Cristo yicā cruz. De sūcuán nī naā modo maá ó jā cúu ó mozo nūū cuāchi, tácuā nduú cā satíñú cāhā ó nūū ndacá tiñu jā maá-ni cuāchi cúu.

⁷ Chi nchivī ja nī jīhī, ja nī nquee jī chijin ndacá cuāchi.

⁸ De tú ja nī jīhī ō jín Cristo, de cándíja ó jā suni sūcuán natecū ō jín yā.

⁹ Chi jíní ō jā ní natecū Cristo, de mā cúu cuiti cā yā, chi tūhun jā jīhī, nduú cā nā cuá cuu sáhá jín yā.

¹⁰ Chi jā ní jihī yā, chi iin vuelta-ni nī jihī yā jā síquī cuāchi nchivī. De jā tēcū yā mitan, chi sáhā yā jā cúnī Yāa Dios.

¹¹ De saá-ni ndá ndóhó, sáhā nú cuenta jā modo jā ní jihī nū jā ní nquee nú chijin cuāchi. De jā tēcū ndá nú de sáhā nú jā cúnī Yāa Dios, chi íyó inuú inī nū jín Jētohō ō Cristo Jesús.

¹² Túsaá de mā cuāha nú cā tūhun jā quihi nú chijin cuāchi jín yiqui cúnu nú jā cuū. Chi maá cuāchi sndfhvi inī ndá ndóhó jā sáhā nú ndācā jā nēhén jā ndíyo inī nū.

¹³ De mā cuāha nú cā maá nú jā satfínú cāhā nú nū cuāchi jā cucuu nú jín tiñu nēhén. Chi sa cuāha nú maá nú nū Yāa Dios, de sáhā nú cuenta jā ja nī jihī ndá nú de nī natecū nū nū yā. De cuāha ndihi nú maá nú nū yā jā sáhā nú tiñu ndā.

¹⁴ Chi nduú cā nā poder cuāchi jā cundē jín ndá nú, chi nduú cā yíhí nú chijin ley janahán, chi sa yíhí nú chijin tūhun jā vāha inī yā jín nú.

Tūhun mozo jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándíja

¹⁵ ¿De nāsa sáhā ó túsaá? ¿A caca cā ō jín cuāchi síquī jāá nduú cā yíhí ó chijin ley janahán, chi sa yíhí ó chijin tūhun jā vāha inī yā jín ó? Mā cūú cuiti.

¹⁶ Chi jíní ndá nú jā tú cuāha nú maá nú jā cuetáhvi nú satfínú nú nū iin tē, túsaá de mozo tē nūcuán cúu nú, de cánuú jā cuetáhvi ndá nú nū dē. De suni súcuán tú cuāha nú maá nú jā sáhā nú cuāchi, de cúu nú mozo nū cuāchi, de cuū nū. Sochi tú cuetáhvi ndá nú nū maá yā, de mozo yā cúu nú jā caca ndā nū.

¹⁷ De ná cútahvi ō nū Yāa Dios, chi víso nī ncuu ndá nú mozo nū cuāchi, de mitan chi jondē jín inī jín ánō nū nī jetáhvi nú nū tūhun yā jā ní nquívī nú nū.

¹⁸ De mitan de ja nī nduu libre nū jāá nduú cā cúu nú mozo nū cuāchi, de satfínú ndá nú nū tiñu ndā.

¹⁹ (Nī ncāhān nī iin tūhun nāsa cúu síquī mozo inī ñayiví yáhá, chi nduú jícūhun yachi inī nū síquī tūhun yā.) Túsaá de tá cúu nū ní jēhe ndá nú maá nú jondē saá jā ní ncuu nú mozo nū ndācā tiñu téhén jín tiñu nēhén, suni súcuán cuāha nú maá nú mitan jā coo nú mozo nū tiñu ndā, tácu coo ndoo coo iī nū nū Yāa Dios.

²⁰ Chi jondē tá nī ncuu nú mozo nū cuāchi, de nduú ní ncuu nú mozo nū tiñu ndā.

²¹ ¿De nā cuá cúu jā ní nihīn ndá nú síquī ndá cuāchi nūcuán jā cúcanoō nū mitan sáhā? Nduú cuiti, chi maá-ni jā tñu táhvi nū ní cání sáhá.

²² Sochi mitan de ja nī nduu libre ndá nú jāá nduú cā cúu nú mozo nū cuāchi, de cúu nú mozo nū Yāa Dios. De suu sáhā jā quéndōo vāha ndá nú, chi íyó ndoo íyó iī nū nū yā, de jondē jā sándihí de cutecū nū ní cání.

²³ Chi yāhvi jā níhīn nchivī síquī cuāchi cúu jā tñu táhvi jī. Sochi táhvi jā jēhe Yāa Dios cúu jā cutecū ō ní cání andiví, síquī jā ní nduu inuú inī ō jín Jētohō ō Cristo Jesús.

Tūhun ñasíhí jín yí jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándíja

7 Hermano, ja jíní ndá nú nāsa cáhān ley yā, chi jíní nū jā yíhí nchivī chijin ley maá-ni jā tēcū jī ñayiví yáhá.

² De yáhá cúu tá cúu iin ñahan jā ní nquetáhán jín iin tē, chi cáhān ley jā yíhí ña ndahá yí ña juni tēcū dē. Sochi tú ja nī jihī yí ña, de ja nī nquee ña chijin ley jā ní nquetáhán ña jín dē.

³ Túsaá de tú quetáhán ña jín incā tē juni tēcū cā yí ña, de casíquí ndē ña dē. Sochi tú ja nī jihī yí ña, de ja nī nquee ña chijin ley nūcuán. De cuu quetáhán

ñā jín incā tēe, de nsū jā cásiquí ndéē ñā túsáa.

⁴De saá-ni ndá ndóhó, ñanī mánī, chi inuú íyó nú jín Cristo. Chi modo jā ní jīhī ndá nú jín Cristo, de nī nquee ndá nú chíjin ley janahán. De mitan chi modo jā ní nquetáhn nú jín incā, cúu jā ní nquivi nú ndahá Cristo, Yāa jā ní natecū mähñū ndiyi, tácu cuu sáhá nú tiñu váha jā cúnī Yāa Dios.

⁵Chi tá nī jica ndácá ó jín modo maá ó jondē saá, de ley ñúcuán nī nsáhá jā ní ndiyo inī ō ndácá jā nēhén jā cúnī yiqui cúñu ó jā sáhá ó. De suu nī nsáhá jā tñū táhvī ō nícu.

⁶De mitan de ja nī nquee ó chíjin ley janahán, chi modo ja nī jīhī ō jā má nīhīn cā poder síquī ō. De súcuán de íyó libre ō jā sáhá ó tiñu jā cúnī Yāa Dios. De jīca ó jín modo jeé jā cúnī maá Espíritu Santo, chi nduú cā yíhī ó chíjin ley jā ní ntee Moisés janahán.

Síquī cuāchi jā ñúhún inī ánō ō

⁷¿Nāsa cāhān ō túsáa? ¿A ley ndíso cuāchi? Nduú cuitī jā súcuán. Sochi tú jāá nduú ley yā, de mā cūnī cuitī nī jā íyó cuāchi nī. Chi mā cūnī nī jā cuāchi cúu tú ndíyo inī nī ndatíñū táhān nī de tú nduú ní ncāhān ley jā má ndíyo inī ō.

⁸De súcuán nī nīhīn cuāchi modo jā cucuu jín nī. Chi síquī jā ndácu ley tiñu jā má sáhá ó cuāchi, de nī nquijéhé jā ndíyo inī nī sáhá nī ndácá jā nēhén. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun stívī ó síquī ley nícu.

⁹Chi nī iyo tiempo jā ní ntecū nī tá nchāha ca jícūhun inī nī jā cāhān ley. De tá nī nquijéhé jícūhun inī nī tiñu jā ndácu ley, de nī jícūhun inī nī jā íyó cuāchi nī, de nī nduu nī modo ndíyi.

¹⁰Chi nī jinī nī jā ley jā sáhá jā cutecū ánō nī nícu, de nduú chi sa nī nsáhá jā tñū táhvī nī nícu.

¹¹Chi jín jā ndácu ley tiñu, de nī nīhīn cuāchi modo jā cucuu jín nī, de nī stáhvī

nduhū. Chi jín jā ndácu ley tiñu, de cuāchi nī nsáhá jā ní nquenda tūhun jā tñū táhvī nī.

¹²Túsáa de íyó ndāa maá ley, de ndácá tiñu jā ndácu chi íyó ndoo íyó ndāa váha.

¹³Túsáa de ley ñúcuán jā íyó váha, ¿á suu sáhá jā tñū táhvī nī, á naá cúu? Nduú cuitī. Chi sa maá cuāchi cúu jā sáhá jā tñū táhvī nī, de súcuán stúu cuāchi nāsa íyó maá. Chi jín tiñu váha jā ndácu ley de nī natūu tiñu nēhén jā cúu cuāchi.

¹⁴Chi jínī ō jā nūu maá Espíritu vāji ley. De nduhū chi sa névāha nī iin modo nēhén maá nī jā ní squívī nduhū jā sáttíñū cāhā nī nūu cuāchi.

¹⁵Chi ndácá cuāchi jā sáhá nī, chi nduú jícūhun inī nī nājēhē cúu jā sáhá nī. Chi tiñu váha jā cúnī nī sáhá nī, nduú nīhīn nī fuerza jā sáhá nī, chi sa tiñu nēhén jāá nduú jétahān inī nī, sa ñúcuán sáhá nī.

¹⁶De tá sáhá nī tiñu nēhén jāá nduú cúnī nī sáhá nī, de ñúcuán de nácunī nī jā íyó ndāa ley.

¹⁷Túsáa de nsūu maá nī cúu jā sáhá tiñu nēhén ñúcuán, chi modo nēhén jā ñúhún inī ánō nī cúu jā sáhá cuāchi.

¹⁸Chi jínī nī jā modo maá nī jā ñúhún inī ánō nī, nduú cuitī nā jā váha íyó. Chi cúnī nī sáhá nī tiñu váha, sochi nduú nīhīn nī fuerza jā sáhá nī.

¹⁹Chi tiñu váha jā cúnī nī sáhá nī, de nduú sáhá nī. Sochi tiñu nēhén jāá nduú cúnī nī, sa ñúcuán sáhá nī.

²⁰De tá sáhá nī tiñu jāá nduú cúnī nī sáhá nī, de nsūu maá nī cúu jā sáhá, chi modo nēhén jā ñúhún inī ánō nī cúu jā sáhá.

²¹Túsáa de nī jinī nī jā suha cúu jín nī: Vísō cúnī nī sáhá nī tiñu váha, sochi maá-ni modo nēhén cúu jā ñúhún inī ánō nī.

²²Chi cúsi inī nī jín ley Yāa Dios jondē jín inī jín ánō nī.

²³ Sochi nī nacunī nī jā íyó incā modo nēhén maá nī jā jásí jā cúní nī sáhá nī jā váha. De súcuan cúu nī modo preso nū cuāchi jā íyó jín nī.

²⁴ Nācā ndáhí cā nī túsaá. ¿Ní iin scácu nduhū nū modo nēhén maá nī jā sáhá jā tñū táhvi nī?

²⁵ Ná cútahví ndasí nī nū Yāa Dios, chi maá yā cúu jā scácu nduhū nū modo nēhén nī sīquī jā ní jihī Jētohō nī Jesucristo jēhē nī. Túsaá de vísō cúní ō jā squíncuu ō ley Yāa Dios, de jā jín fuerza maá ō chi mā cúu, chi modo nēhén maá ō sáhá jā sátiñū cāhá ō nū cuāchi.

Siquí jā jíca ó jín modo jā cúní Espíritu Yāa Dios

8 Túsaá de mā nēndá Yāa Dios cuāchi sīquī nchivī jā yíhí ndahá Cristo. Chi nduú cā jíca ndá ji jín modo nēhén maá ji, chi sa jíca ji jín modo jā cúní maá Espíritu Santo.

² Chi modo jā sáhá Espíritu cúu jā tēcū ō sīquī jā yíhí ō ndahá Cristo Jesús. De ñúcuán nī nsáhá jā ní nduu libre ndācá ō nū tūhun jā ní nchihī ō chijin cuāchi jā tñū táhvi ō nícu.

³ Chi nī nsáhá Yāa Dios jā quéndōo vāha nchivī jāá nduú ní ncúu quendōo vāha jín ley Moisés, sīquī jāá nduú nā fuerza ji jín modo maá ji jā squíncuu ji ley yā. Chi ní ntají yā Sēhe yā ní nquiji, de ní nduu yā modo nchivī íyó cuāchi, tácuā sōcō yā maá yā sīquī cuāchi, vísō nduú nā cuāchi maá yā. De súcuan nī nenda Yāa Dios sīquī cuāchi, chi ní nacuiso maá Jesús cuāchi jā ní nsáhá nchivī jín modo nēhén maá ji.

⁴ Súcuan nī ncuu tácuā cuu squíncuu ō ndācá tiñū ndāā jā ndácu ley, chi nduú cā jíca ó jín modo nēhén maá ō, chi jíca ó tá cúu nū cúní maá Espíritu Santo.

⁵ Chi nchivī jā jíca jín modo nēhén maá, chi maá-ni sīquī jā cúní maá ji ndíhvi inī ji. Sochi nchivī jā jíca tá cúu

nū cúní Espíritu, chi maá-ni sīquī tiñū jā cúní Espíritu ndíhvi inī ji.

⁶ De jā ndíhvi inī ō sīquī jā cúní maá ō chi sáhá jā tñū táhvi ō. Sochi jā ndíhvi inī ō sīquī tiñū jā cúní maá Espíritu, sa sáhá jā cutecū ō níf cání de coo ndeé coo sī inī ō.

⁷ Chi nchivī jā ndíhvi inī sīquī modo nēhén jā cúní maá ji, jíní ūhvi ji Yāa Dios, chi nduú cúní ji cuetáhvi ji ley Yāa Dios, de ní mā cúu squíncuu ji.

⁸ Jā ñúcuán, nchivī jā jíca jín modo jā cúní maá, nduú cúu sáhá ji jā cusii inī Yāa Dios jín ji.

⁹ Sochi ndá ndóhó, chi nduú cā jíca nū jín modo jā cúní maá nú, chi jíca nú tá cúu nū cúní Espíritu, chi ndéé Espíritu Yāa Dios inī ánō nū. De nchivī jāá nduú ndéé Espíritu Cristo inī ji, chi nduú yíhí ji ndahá yā.

¹⁰ De tú ndéé Cristo inī nū, de vísō iin quívi de cuū yiqui cúñu nú jā sīquī cuāchi, sochi cutecū ánō nū sīquī jā ní sndáhvā Yāa Dios cuāchi nú.

¹¹ De tú inī ndá nú ndéé Espíritu maá Yāa jā ní nastēcū Cristo Jesús mähñū ndiyi, ñúcuán de suni sáhá maá yā jā natecū yiqui cúñu nú jā cuū. De sáhá yā súcuan jā jín maá Espíritu yā jā ndéé inī nū.

¹² Túsaá hermano, ndéé tiñū ó jā caca ndaā ō, de nsūú jā sáhá ō modo nēhén jā cúní maá ō.

¹³ Chi tú caca nú jín modo nēhén maá nú, de tñū táhvi nū. Sochi tú jín fuerza maá Espíritu snāā nū ndācá tiñū jā sáhá nú jín modo nēhén maá nú, de cutecū nū níf cání.

¹⁴ Chi ndācá nchivī jā níquín ji modo jā stéhēn Espíritu Yāa Dios, maá ji cúu sēhe Yāa Dios.

¹⁵ Chi Espíritu jā ní nihīn ndá nú, nduú ní nsáhá yā ndóhó jā cuu nú modo mozo nū yā jā yūhú tucu nú nū yā, chi sa ní nsáhá yā yóhó jā cúu ō sēhe yā. De jā suu cúu jā cāhān jee ō: Tatá maá sá.

¹⁶ De maá Espíritu stéhēn yā inī ánō ō jā cúu ndija ó sēhe Yāā Dios.

¹⁷ De tú sēhe yā cúu ó, de suni nīhīn ō maá táhvi jā ní nquee yuhú yā, de iin cáhnú-ni coo táhvi ō jín Cristo. Chi tú ndoho ó jín yā mitan, de suni cuñáhnú ó jín yā andiví.

¹⁸ Túsaa de sáhá nī cuenta jā ndācá tündóhó jā ndóho ó mitan, lulí ndasí cúu nūū tūhun jā vii cuñáhnú ó jín yā ichi núú cā.

¹⁹ Chi ndihi jā ní jēcōo, ndétu ndasí jā ná sáhá Yāā Dios jā nduvāha, quiví jā tūu nījin jā cúñáhnú ndá sēhe Yāā Dios.

²⁰ Chi ndācá jā ní jēcōo, nī nquiví chijin tūhun jāā nduú quéndōo vāha. De nsūū maá ní stíví maá, chi sa nchiví nī nsáhá cuāchi, de jā suu cúu jā ní squéndōo Yāā Dios súcuan. De maá-ni jā ndétu jā nduvāha.

²¹ Chi iin quiví de ndācá jā ní jēcōo, chi quee chijin tūhun jā tíví jín jā téhyū. De nduu vii ndasí tá cúu nūū coo ndācá sēhe Yāā Dios, chi cācu nūū tūhun jāā nduú quéndōo vāha.

²² Chi jínī ō jā ndācá jā ní jēcōo, chi jondē mitan de inuú-ni ndóho de modo jā tána inī jā ná ndúvāha ndihi.

²³ De nsūū maá-ni ndācá jā ní jēcōo cúu jā ndóho, chi suni jondē maá ó ndóho, vísō ja névāha ó Espíritu Santo jā cúu seña jā iin quiví de nīhīn ō ndihi táhvi ō. Chi ndóho ndasí ó tündóhó, de ndétu ó quiví jā naquehen yā yóhó jā cúu ó sēhe yā, de scācu yā yiqui cúñu ó tácuu nduú cā ndoho ó jín.

²⁴ Chi nī scācu yā yóhó sīqui jā súcuan ñúhún inī ō. Sochi tú ja nī nsáhá yā maá jā ñúhún inī ō, ñúcuán de nduú cā ñúhún inī ō jā sáhá yā. Chi nduú cā ndétu ó de tú ja nī ncuu súcuan.

²⁵ Sochi tú ncháha ca cunī ō jā sáhá yā jā ñúhún inī ō, túsaa de jín paciencia ndétu ó jā sáhá yā.

²⁶ De saá-ni maá Espíritu Santo, suni chíndeé chítuu yā yóhó jāā nduú nā

fuerza inī ō. Chi nduú jínī ō cācān táhvi ō tá cúu nūū cánuú. Sochi maá Espíritu cāhān ndāhvi yā jín Yāā Dios jēhē ō sīqui ndācá jā jéca ndasí inī ō de nduú nīhīn ō tūhun nāsa cācān táhvi ō.

²⁷ De maá Yāā Dios jā jító túnī ánō ō, chi jínī yā ndācá jā cúni maá Espíritu jā cāhān yā jēhē ō. Chi ndá nchiví jā yíhí ndahá Yāā Dios, cāhān ndāhvi Espíritu jēhē ji tá cúu nūū cúni Yāā Dios.

Vāha-ni cúndeé ó sīqui ndihi jānēhén

²⁸ De jínī ō jā ndācá-ni jā quíji nūū nchiví jā māni jín Yāā Dios, jā váha á jā úhvi, chi quéndōo vāha cā ji nūū yā, sáhá yā jín ndācá ñúcuán. Chi cúu ndá ji nchiví jā ní ncana yā ji nī nquiví ji ndahá yā sīqui jā súcuan nī ncundaā inī yā jondē janahán.

²⁹ Chi jondē ncháha ca coo ji de ja jínī yā ji, de ja nī jani yā ji jā nduu ndoo nduu ndaā ji jā ndacu ji maá Sēhe yā, tácuu cuu Sēhe yā ñani ñáhnú nūū cuāhā nchiví jā cúu ndá ji ñani cándíja.

³⁰ De jā ní jani yā ji, de suni nī ncana yā ji. De jā ní ncana yā ji, de suni nī sndáhvā yā cuāchi ji. De jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, de suni nī nsáhá yā jā cúñáhnú ji.

³¹ ¿De nāsa cā cāhān ō sīqui tūhun ñáhnú yáhá túsaa? Chi tú íyó Yāā Dios jín ó, ¿de ní iin cā cuu cundeé sīqui ō? Nduú nī iin.

³² Chi maá yā nduú ní scācu yā Sēhe yā, chi sa nī jēhe yā Sēhe yā nī jīhī yā jā jēhē ndihi ó. De tú súcuan nī jēhe yā Sēhe yā, de nā oncā cúu jā má cuāha yā ndācá cā jā jínī ñúhún ó túsaa.

³³ ¿De ní iin cuu cāhān cuāchi sīqui nchiví jā ní nacāji Yāā Dios? Nduú nī iin. Chi maá yā nī sndáhvā yā cuāchi ji.

³⁴ ¿De ní iin cuu nenda cuāchi sīqui ó túsaa? Nduú nī iin. Chi maá Cristo cúu Yāā jā ní jīhī jēhē ō, de suni nī natecū yā. De mitan de ndēe yā lado cuáhá Yāā

Dios nū cúnáhnú yā, de cáhān ndāhvī yā jēhē ō jín Yāā Dios.

³⁵ ¿De ní iin cuu tavā yóhó nū tūhun jā cundáhvī inī Cristo yóhó? ¿A tündóhó, á ndācá jā sáhá víjín, á jā jíní ūhvī nchivī yóhó, á tāmā, á jā cúmanī sahma ó, á tūhun yúhú, á jā cahni ji yóhó, á naá cúu? Ni iin ndācá jā yáhá.

³⁶ Chi súcuan yósō nū tutū ī jā cáhān nchivī cándíja jín Yāā Dios:

Jā síqui maá ní de ndācá-ni hora cúni ndá ji cahni ji ndá sáán.

De sáhá ji jín sá tá cúu nū sáhá ji ticáchí, quití jā cuū.

Cáchī tutū.

³⁷ De nduú chi vísō ndóho ó ndācá yáhá, de vāha-ni cūndeé ō síqui ndihi-ni, sáhá maá Yāā jā ní ncundáhvī inī yóhó.

³⁸ Jā nūcuán nī ncucáhnú inī ni jāá nduú ni iin cuu tavā yóhó nū tūhun cundáhvī inī Yāā Dios yóhó. Ni tú cuū ō á cutecū ō, ni ndācá ángel andiví, ni ndācá jā nēhén jā cúnáhnú jā íyó poder, ni jā íyó mitan, ni jā coo,

³⁹ ni jā íyó nū sūcún, ni jā íyó nū cūnú, ni ndācá cā jā ní jēcōo, mā cūú cuiti tavā yóhó nū Yāā Dios jā jín Jē-tohō ō Cristo Jesús nī ncundáhvī inī yā yóhó.

Síqui nāsa nī nacāji yā tatā Israel

9 De cáhān ndāā ni chi cúu ni tēe cándíja Cristo, de nduú stáhvī nī, de nijin cúu inī áno ni jā cáhān ndāā ni sáhá Espíritu Santo.

² Cúcuécá ndasí inī ni, de níní táhúhvī inī áno ni

³ jā síqui ndācá táhān nī nchivī nación hebreo, chi iin-ni tatā ndá nī. Chi jā síqui maá ji de jondē cúu inī ni jā tú ná cúu de cujiyo nī nū Cristo jā tānū táhvī ni, tácuá súcuan de cuu cācu áno maá ji nícu.

⁴ Chi cúu ndá ji tatā nchivī Israel, de jondē janahán nī nsáhá Yāā Dios jā cúu

ji sēhe yā, de mähñú vīcō jā jéndütē nī ndeē yā jín ji saá. De jín maá ji nī nsáhá yā ndācá contrato, de nī jēhe yā ley yā nū Moisés jā cuu maá ji, de nī stēhén yā nāsa chiñúhún ji yā inī templo, de nū maá ji nī nquee yuhú yā cuāhā tūhun.

⁵ De ndá máá ji cúu tatā ndācá tatā ndá sá jā ní ncuñáhnú, de suni chijin tatā maá ji nī ncacu Cristo jā ní nduu yā tēe. De maá yā cúu Yāā Dios jā tīn ndihi-ni, de ní cání ná cáhān nchivī jā cúnáhnú yā. Amén.

⁶ De nsūú jāá nduú ní nquēe ndāā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nū nchivī Israel. Chi nī nquee ndāā nū vísō sava ji-ni, chi nsūú ndihi tatā Israel cúu jā cándíja.

⁷ Chi nsūú ndihi tatā Abraham cúu ndija sēhe dē. Chi nī ncāhān Yāā Dios jín dē: Nū maá-ni sēhe nú Isaac cúu jā coo tatā nū tá cúu nū ní nquee yuhú nī jā cuāha nī nū nū.

⁸ De tūhun yáhá cáhān jā ni iin nchivī nduú cúu ji sēhe Yāā Dios síqui jā ní ncacu ji chijin iin tatā jā jáni inī ji jā váha cā cúu. Chi sa maá-ni tatā jā ní nquee yuhú yā cúu ndija tatā jā chíhi yā cuenta.

⁹ Chi yáhá cúu tūhun jā ní nquee yuhú yā nū Abraham: Maá tiempo jā ní jani nī de quiji nī, de cacu iin sēhe yíí ñasíhí nú Sara, ncachī yā.

¹⁰ De nsūú yáhá-ni, chi saá-ni Rebeca nī ncacu ū sēhe yíí ña, de iin-ni tatā ndúú ji, jā ní ncuu tatā ndá sá Isaac.

¹¹⁻¹³ De jondē ncháha ca cacu ndúú ji, de ncháha ca sáhá ji jā váha á jā ūhvī, de ja nī ncāhān yā jín Rebeca: Sūchí jā cacu jā xíhna nūhún satíñú ji nū sūchí úú, ncachī yā. Chi suni súcuan cáhān tutū ī: Nī iyo mānī ni jín Jacob, de Esaú chi nduú, ncachī Yāā Dios. De súcuan jíní ō jā maá Yāā Dios cuu nacāji yā nchivī tú nāsa nī ncundaā inī maá yā, de nsūú síqui tiñu jā sáhá ji, chi sa síqui nāsa cúni maá yā nacāji yā ji.

¹⁴ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A jāá nduú íyó ndāā Yāā Dios jā sáhá yā sūcuán? Nduú cuitī.

¹⁵ Chi jondē janahán nī ncāhān yā jín Moisés: Ní-ni cúu jā cūnī nī cundáhvī inī nī, de cundáhvī inī nī jī. De ní-ni cúu jā cūnī nī sáhá nī jā váha, de sáhá nī, ncachī yā.

¹⁶ Túsaá de nsūú sīquī jā cūnī maá nchivī, nī nsūú jā ndúcú ndéé maá jī cúu, chí sīquī nāsa cūnī maá yā cundáhvī inī yā jī.

¹⁷ Chi suni sūcuán yósō nūū tutū ī jā ní ncāhān yā jín rey nación Egipto: Nī jani nī ndóhó jā cúu nú rey, tácuā jín ndóhó de stéhēn nī poder nī, de tácuā cūtē nuu sívī nī ní ñayívī, ncachī yā.

¹⁸ Túsaá de tú ní iin cūnī yā cundáhvī inī yā, de cundáhvī inī yā. De tú ní iin cūnī yā jā cunihin inī, de sáhá yā jā cūnihin inī.

¹⁹ De sanaā de cāhān iin nú jín nī: Tú sūcuán cúu ¿de nūcu cāhān yā cuāchi sīquī ō? Chi mā cūū casī ō nāsa cūnī maá yā sáhá yā. Cachī nū.

²⁰ De sa cāhān nī jín nú: Ndóhó, ¿ní iin cúu nú jā jáni inī nū jā nascócóo nú nūū Yāā Dios? ¿A cuu cāhān quisi ñuhun jín tēe jā ní nsáhá: ¿Nūcu nī nsáhá nū nduhū sūcuán? cachī.

²¹ Chi tēe jā sáhá quisi, cuu sáhá dē nāsa cūnī maá dē, chí iin-nī ñuhun cuu sáhá dē iin quisi fino de incā quisi corriente.

²² ¿De á nduú jétáhvī nú jā suni sūcuán sáhá Yāā Dios jín nchivī? Chi cūnī yā stéhēn yā nāsa sáhá yā juicio sīquī nchivī tácuā cūnī jī poder yā. De vísō sūcuán de nī iyo paciencia yā jāá nduú ní nénda ñamā yā sīquī nchivī jā tñū tāhvī.

²³ De suni cūnī yā stéhēn yā nāsa vii ndasí cūñáhnú yā sīquī tiñu sáhá yā jín yóhó nchivī jā cundáhvī inī yā. Chi jondē janahán ja nī nsáhá tūha yā yóhó jā vii cūñáhnú ó jín yā.

²⁴ Chi nī ncana yā yóhó jā candíja ó, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu nchivī ndá cā nación.

²⁵ Chi suni suha nī ncāhān yā nūū tutū Oseas:

Nchivī jāá nduú ní ncúu nchivī maá nī, mitan de cāhān nī jā cúu jī nchivī maá nī.

De nchivī jāá nduú ní íyo mānī nī jín, mitan de cāhān nī jā cúu jī nchivī jā mānī nī jín.

²⁶ De maá lugar nūū ní ncāhān nī jāá nsūú nchivī nī cúu jī, suu ñūcuán cāhān nchivī jā cúu jī sēhe Yāā Dios, Yāā técu ní cání.

Ncachī yā.

²⁷ Sochi Isaías chí suha nī ncāhān dē tūhun nchivī Israel: Vísō nī ncāyā ndá tatā Israel tá cúu ñūtín mar, sochi jacū jī-ni scácu yā.

²⁸ Chi Jētohō ō Yāā Dios, ñamā sínu yā tiñu jā sáhá ndāā yā sīquī cuāchi nchivī ñayívī. Cáchi tutū.

²⁹ Chi cúu tá cúu jā ní ncāhān tucu Isaías:

Maá Yāā jā cúu Jētohō nūū ndācá ángel andivī, tú nduú ní scácu yā jacū tatā ō nícu,

de ja cúu ó tá cúu nchivī ñuū Sodoma jín ñuū Gomorra, jā ní naā ndihi. Cáchi tutū.

Jāá nduú jétáhvī nchivī hebreo tūhun jā scácu yā jī

³⁰ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? Suu jā nchivī ndá cā nación, vísō nduú ní ndúcú jī quendōo ndāā jī nūū Yāā Dios, de nī sndáhvā yā cuāchi jī. Chi sīquī jā ní ncandíja jī jā ní jīhī Cristo jēhē jī cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi jī.

³¹ De sa nchivī Israel, vísō ndúcú ndá jī jā quendōo ndāā jī nūū Yāā Dios jā sáhá ley yā, sochi nduú cúndeé jī quendōo ndāā jī.

³² ¿De nājēhē? Sīquī jāá nduú ndúcú jī jā sndáhvā yā cuāchi jī jā candíja jī jā ní

jihí Cristo jēhē ji, chi sa jáni iní ndá ji jā squíncuu ji maá ley de quendōo ndāā ji. De jā stívi ji sūcuán cúu tá cúu jā ndícó cáva ji sīquí maá yūū jā scáchihi jēhē, de suu cúu Cristo.

³³ Chi sūcuán cáhān nūū tutū īi:

Jondē nūū ni Sión caní nī maá Yāā jā cúu modo yūū jā scáchihi ji jēhē ji.

De cúu yā tá cúu toto jā ndícó cáva ji sáhá.

Sochi nchiví jā cándíja Yāā nūcuán, chi squíncuu yā jā nūhún iní ji.

Ncachí Yāā Dios.

10 Hermano, cúu ndasí iní ni de jícān táhvi ni nūū Yāā Dios jēhē nchiví nación ni Israel, jā ná scácu yā ndá ji.

² Chi cáhān ni jā vāha sáhá ndá ji chi ndíhvi iní ji chíñúhún ji Yāā Dios. De vísō sūcuán de chíñúhún cāhá ndá ji.

³ Chi nduú jícūhun iní ji nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, de ndúcú ji quendōo ndāā ji maá-ni jā squíncuu ji ley. De nduú jétáhví ji maá modo jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji.

⁴ Chi sīquí jā ní nsáhá Cristo de cuu quee nchiví chíjin ley Moisés. De sndáhvā Yāā Dios cuāchi ndācá nchiví jā cándíja jā sáhá Cristo jēhē ji.

⁵ Chi sūcuán nī ntee Moisés tūhun nchiví jā ndúcú quendōo ndāā jín ley: Tú iin nchiví cuu squíncuu ji ndācá tiñu ndácu ley, de cutecū ji nícú, cáchi.

⁶ Sochi tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchiví sīquí jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, chi sa cáhān: Mā cāní iní nū jā jíní nūhún caa nú andiví jā quísnúu nú Cristo jā sndáhvā yā cuāchi nú.

⁷ De nī mā cāní iní nū jā jíní nūhún cuun nú jondē nūū cūnú jā quísndāā nú Cristo māhñú ndiyi, modo jāá nduú ní nátecū yā.

⁸ ¿De nāsa cáhān tūhun nūcuán túsaá? Iyó ñatin tūhun yā jín nú, chi nūhún iní yuhú nú jín iní ánō nū, cáchi tutū. De suu cúu tūhun jā ná cándíja ó jā scácu

yā yóhó. De tūhun yáhá cúu jā nācani ndá nī.

⁹ Chi tú cáhān nū jā Jētohō nū cúu Jesús, de tú candíja nú jondē jín iní jín ánō nū jā ní nátecū yā māhñú ndiyi ní nsáhá Yāā Dios, nūcuán de scácu yā ndóhó.

¹⁰ Chi jín iní jín ánō ō cándíja ó jā ní jihí yā jēhē ō, de sūcuán de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De jā cáhān ō jā Jētohō ō cúu Jesucristo, de sūcuán de scácu yā yóhó.

¹¹ Chi cáhān tutū īi: Ndācá nchiví jā cándíja ji yā, chi squíncuu yā jā nūhún iní ji, cáchi.

¹² Chi inuú-ni cúu nchiví hebreo jín ndá cā nchiví. Chi maá yā cúu Jētohō nūū ndihí ó, de cuāhā jā vāha sáhá yā jín nchiví jā cáhān ndáhví jín yā.

¹³ Chi sūcuán cáhān tūhun yā: Ndihi nchiví jā cáhān ndáhví jín maá Jētohō ō, chi scácu yā ji, cáchi.

¹⁴ ¿De nāsa cáhān ndáhví ji jín yā de tú nduú ní ncándíja ji jā scácu yā ji? ¿De nāsa candíja ji de tú nduú ní jíní ji tūhun yā? ¿De nāsa cuni ji de tú nduú nā nchiví nacani tūhun nūū ji?

¹⁵ ¿De nāsa nacani nchiví tūhun yā de tú nduú tájí yā ji quihín ji? Chi tá cúu nūū cáhān tutū īi: Vii ndasí tiñu sáhá ndá nchiví jā jícā jín tūhun ndeé tūhun sī iní jā nācani ji tūhun vāha yā, cáchi.

¹⁶ Sochi nsūū ndihí ji jétáhví tūhun jā scácu yā ji. Chi nī ncāhān Isaías jondē janahán: Tātā Yāā Dios, ¿nā nchiví nī ncandíja tūhun jā nācani ndá sá vii? ncachí dē.

¹⁷ Túsaá de tú cunini nchiví de cuu candíja ji. De tūhun jā cunini ji cúu tūhun Cristo.

¹⁸ Sochi jícā tūhún nī: ¿A nduú ní jíní ji tūhun yā túsaá? Nduú, chi nī jíní ji, chi cáhān tutū īi:

Níí ñayiví nī jíní nchiví tūhun jā ní nacani ndá dē.

De jondē nūū jicā cā ndācá lado nī jinū tūhun yā.

Cáchī tutū.

¹⁹De suni jicā tūhún nī: ¿A nduú ní jícūhun inī ndá nchivī Israel tūhun yā? Nduú chi nī jícūhun inī ji, de nduú ní jétáhvī ji. Chi xihna cā Moisés nī ncachī dē jā ní ncāhān Yāā Dios:

Cucuñū inī ndá nū sáhā nī, chi cuāha nī tūhun nī nūū incā nchivī jāá nduú cúu ji iin nación.

De quiti inī nū cunī nū jā cuāha nī tūhun nī nūū iin nación jāá nduú jícūhun inī.

²⁰De saá-ni Isaías nī nchundee inī dē nī ncachī cājī dē jā ní ncāhān Yāā Dios:

Ndá nchivī jāá nduú ní nánducú nduhū, nī jini ji nduhū.

De nūū nchivī jāá nduú ní jicā tūhún, nī stéhēn nī nāsa Yāā cúu nī.

²¹Sochi sīquī nchivī Israel sa nī ncāhān dē jā ní ncāhān yā: Ndiquivī nī ncana nī ji jā quivī ji nūū nī, de nduú ní ncūnī ji, chi nchivī nihin inī, nchivī jéhe inī cúu ji. Ncachī yā, ncachī Isaías.

Jā íyó jacū-ni cā nchivī Israel jā scácu yā

11 Túsaa de jicā tūhún nī: ¿A nī sndóo Yāā Dios nchivī maá yā Israel, á naá cúu? Nduú cuitī. Chi nduhū suni tēe Israel cúu nī, de tatā Abraham cúu nī, de vāji nī chijin tatā Benjamín.

²Nduú ní sndóo Yāā Dios nchivī maá yā, chi ja nī nacāji yā ji jondē janahán. ¿A nduú jínī ndá nū nāsa cáhān tutū ī tūhun Elías, tēe nī nacani tūhun yā janahán? Chi tá jicān táhvī dē, de súcuán nī ncāhān dē sīquī nchivī Israel:

³Tátā Yāā Dios, nī jahni ndá ji ndācá tēe nācani tūhun ní, de nī jani ji ndá altar ní. De mātúhún-ni cā sáan nī nquendōo, de mitan suni cúni ji cahni ji sáan, ncachī dē.

⁴De Yāā Dios nī scócóo yā: Iyó ūjā mil nchivī jā cándija nduhū jāá nduú

ní jécuiñī jítī ji nūū ídolo jā nání Baal, ncachī yā.

⁵De saá-ni mitan, chi íyó jacū-ni cā nchivī jā ní nacāji yā sīquī jā vāha inī yā jín ji.

⁶De tú nī nacāji yā ji sīquī jā vāha inī yā, de nsūū sīquī jā ní nsáhā ji tiñu vāha cúu. Chi tú sīquī jā ní nsáhā ji tiñu vāha cúu, ñúcuán de nsūū sīquī jā vāha inī yā.

⁷¿De nāsa cúu túsaa? Cúu jā nchivī Israel nduú ní ncúndee ji jā ní nducú ji quendōo ndāa ji. Sochi sava ji jā ní nacāji yā, chi maá ji nī sndáhva yā cuāchi ji. De sava cā ji chi nī ndunihin inī ji,

⁸tá cúu nūū cáhān tutū ī: Nī nsáhā Yāā Dios jāá nduú jícūhun cuiti inī ji sīquī yā, de ni nduú jínī ji jín tinūū ji, de ni nduú níni ji tūhun yā, de súcuán cúu jondē mitan. Cáchī tutū.

⁹De suni nī ncāhān David: Vico jā sáhā ndá ji, ná cóo tá cúu iin trampa á iin xéyí, tácuā nihin ji castigo xēen sīquī jā stívī ndá ji jā sáhā ji cuāchi.

¹⁰De ánō ji ná ndúnee, modo jā má cúu cā cunī ji, de ná cósndíhí tündóhó sīquī ji níí cání. Cáchī tutū.

Sīquī jā scácu yā nchivī ndá cā nación

¹¹Túsaa de jicā tūhún nī: ¿A mā cúu cuiti cā ndivi nchivī Israel nūū Yāā Dios jā súcuán nī stívī ndá ji? Nduú chi cuu. Chi jā ní ncunihin inī ndá ji, de sa nchivī ndá cā nación nī nihin táhvī ji tūhun jā scácu yā ji. De ñúcuán sáhā tucu jā nchivī Israel cundihivī inī ji jā suni candíja maá ji.

¹²Chi jā ní stívī ndá ji, de sa nchivī níí cáhnú ñayivī nī nihin maá ji tūhun yā. De jā ní jica yátá ndá ji, suu nī nsáhā jā ní nihin nchivī ndá cā nación tūhun yā. Túsaa de tá ndivi tucu ndihi nchivī Israel ndahá yā, de nchivī ñayivī víhí cā quendōo ndetū ji sáhā ñúcuán.

¹³De mitan de cáhān ni jín ndá ndóhó nchiví ndācá nación jāá nduú ní jíní tūhun yā. Chi nī ntají Yāā Dios nduhū jā scāca nī tūhun nū ndá ndóhó nchiví ndācá nación. De ndúcú nī jā ná cuétúhún ndá nú tiñu jā sáhá nī jā nácani nī tūhun yā.

¹⁴Chi cúní nī jā jín nūcuán de nacani iní sava táhān nī nchiví Israel jā suni candíja maá ji, de scácu yā ji.

¹⁵Chi jā ní sndóo yā nchiví Israel, jā nūcuán cúu jā sa nchiví ñayiví nī nsáhá yā jā ndiví ji nū tūhun mānī yā jín ji. Túsaá de quívi jā naquehen tucu yā nchiví Israel, quívi nūcuán suni vāha ndasí sáhá yā jín nchiví ní cáhnú ñayiví. Chi cuu modo jā natecū ji jā cúu ji tá cúu ndiyi.

¹⁶De nchiví Israel sócō ndá ji nū Yāā Dios pan jā quée xihna cā nū ñujan, de sūcuán stéhēn ji jā ndihi ñujan cúu cuenta yā. De saá-ni iin ñutun, tú yíhí jā cuenta yā cúu, de suu cúu jondē yoho jín jondē ndihi ndahá. De suni sūcuán nchiví Israel, yíhí cuenta ji nū yā, síqui jā ndá tatā xihna ñúhún ji, nī nquívi ji ndahá yā.

¹⁷Chi nchiví Israel cúu ji tá cúu ndá ñutun olivo vāha, de sava ndahá ñutun nūcuán nī ncandē. De ndá ndóhó nchiví ndá cā nación jāá nduú jíní tūhun yā, cúu ndá nú tá cúu ndahá ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndá nú nū ní ncandē nchiví jā cúu ndahá ñutun olivo vāha. De modo jā inuú-ni stáá ndá nú cōhyo jín cajin jā vāji jondē yoho ñutun olivo vāha.

¹⁸Túsaá de mā sáhá téyí ndá nú maá nú nū nchiví Israel jā cúu ji tá cúu ndahá ñutun jā ní ncandē. Mā cutéyí nú, chi nūcūhun iní nū jāá nsúu yoho cúu jā stáá cajin nū maá nú, chi sa maá nú stáá cajin jā vāji jondē yoho.

¹⁹De sanaā de cáhān nū: Nduú chi sava ndahá nī ncandē tácu nachuhun yā nduhū nū ní ncandē, cachī nū.

²⁰Ndā, sochi nī ncandē ji síqui jāá nduú ní ncandíja ji Cristo. De ndá ndóhó chi maá-ni síqui jā candíja nú, jā suu cúu jā ní nquívi nú lugar ji. De mā sáhá víxi nū maá nú túsaá, chi sa cuyūhú nú jā coto candeē maá nú.

²¹Chi nduú ní née cáhnú iní yā nū maá ndahá jā xítíñu, de saá-ni ndá ndóhó mā cúne cáhnú iní yā nū nū de tú stívi nú.

²²Túsaá de sáhá vāha ndá nú cuenta nāsa vāha iní Yāā Dios jín nāsa xēen iní yā. Chi nī nduxeēn iní yā jín nchiví hebreo jā ní stívi nūcuán, de sa ndá ndóhó cundáhvi iní yā. De cánuú jā cuiñi nihin nú jín tūhun jā vāha iní yā jín nú. Chi tú nduú, de suni candeē yā ndá nú.

²³De maá nchiví hebreo tú candíja tucu ji, de nūcūhun tucu ji, chi cuu nachuhun tucu Yāā Dios ji.

²⁴Túsaá de ndá ndóhó nchiví ndācá nación jāá nduú ní jíní tūhun yā, nī ncandē nū xíní ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndóhó xíní ñutun olivo vāha, vísō nsúu ndahá maá ñutun nūcuán cúu ndá nú. De nā oncā nchiví hebreo jā má náchuhun yā ji nū ní ncandē ji, chi cúu ji maá ndahá ñutun vāha nūcuán.

lin quívi de scácu yā ndihi nchiví nación Israel

²⁵Hermano, cúní nī jā ná jícūhun iní ndá nú nāsa íyó tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, tácu mā cutéyí nú caní iní nū jā ndíchí maá nú: Chi sava nchiví Israel nī ndunihin iní ji, de sūcuán coo jondē quívi jā jinu candíja nchiví ndá cā nación jāá nduú jíní tūhun yā, de sá de nduú cā.

²⁶Nūcuán de scácu yā ndihi nchiví nación Israel, chi suha cáhān tutū ī: Ichi ñuū nī Sión quiji Yāā jā scácu nchiví, de sáhá yā jā má cōo cā cuāchi nū ndācá tatā Jacob.

²⁷ De yáhá cúu contrato já sáhá ndāā ni jín ji, quiví já candeē ni cuāchi ndá ji, cáchi Yāā Dios. Cáchi tutū.

²⁸ Chi nchiví hebreo nī nduu ji modo enemigo Yāā Dios síquī jāā nduú ní ncándíja ji tūhun já scācu yā ji. De jā nūcuán de cuu cūte nuu tūhun yā nū ndācá nú. De vísō sūcuán de síquī jā ní nacāji yā ndá tatā ji janahán, de cundáhvī cā inī yā ji jā má sndóo yā ji níf cání.

²⁹ Chi nduú nácani yátá inī yā jā cána yā nchiví jín jā jēhe yā tǎhvī ji.

³⁰ De ndá ndóhó, suni nī iyo nihin inī nū nū Yāā Dios jondē saá. De mitan jā ní ncunihin inī maá nchiví hebreo, de cundáhvī inī yā ndá ndóhó.

³¹ De saá-ni maá ji, chi vísō cúnihin inī ji mitan, de cundáhvī tucu inī yā ji, tá cúu nū cundáhvī inī yā ndá máá nú.

³² Chi Yāā Dios nī nsáhá yā jā ní nquendōo ndiví nchiví chíjin tūhun jā cúnihin inī ji, tácu suni cuu cundáhvī inī yā ndiví ji.

³³ Túsaá de sáhvi inī ō jā cuāhā ndasí tūhun ndíchí íyó jín Yāā Dios, de ndihi cuiti jín yā. De juni mā cúu cuiti cachi tūhun ó nāsa sándāā inī yā sáhá yā ndācá-ni, de mā quendá cuiti ō jicūhun inī ō nāsa cúu ndācá jā sáhá maá yā.

³⁴ Chi cáhān tutū ii: ¿Ní iin jícūhun inī nāsa jáni inī maá Jētohō ō? ¿A ní iin nī stéhēn nū yā?

³⁵ ¿Ní iin nī jēhe xihna cā nū maá yā, tácu nachunāā yā nū ji?

³⁶ Chi jondē nū maá yā vāji ndācá jā íyó, de maá yā nī nsáhá ndihi, de jā cuu maá yā cúu. De ná cáhān ō jā víi ndasí cúnáhnú Yāā Dios níf cání. Amén.

**Jā ná cóo ndoo ánō ō
jā cuetínú Yāā Dios yóhó**

12 Túsaá de cáhān ndáhvī nī jín ndá nú, hermano, jā síquī jā cundáhvī

inī Yāā Dios yóhó. Sōcō ndá nú maá nú nū yā, coo ndoo coo ii nū jā cuetínú yā ndóhó, tá cúu nū cúsi inī yā. Chi suu cúu jā chíñúhún nú yā jondē jín inī jín ánō nū.

² De mā cācá ndá nú jín ndācá modo jā sáhá nchiví ñayiví yáhá, chi sa sāma nú modo jā jáni inī nū, de ndujeé jā ntún nū. De sūcuán de cuu nacāji nú ní-ni cúu jā vāha jā jétahān inī Yāā Dios, jā cúsi inī yā, jín jā jīja inī nū jín tūhun yā.

³ De síquī jā vāha inī yā de nī jēhe yā tiñu jā nácani nī tūhun yā, de jā nūcuán cáhān nī jín ndihi nú jā má cání inī nū jā vāha cā nchiví cúu nú nsūū cā tá íyó nú. Chi tá iin tá iin nú caní ndāā inī nū síquī maá nú, de mā scāa cā nū caní inī nū jā vāha cā nchiví cúu nú nsūū cā tá medida jā ní jēhe Yāā Dios fuerza inī nū jā candíja nú.

⁴ Chi cúu ndá nú tá cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte, de tá iin iin chí sín sín jétínú.

⁵ Chi vísō íyó cuāhā ō, de modo iin-ni yiqui cúñu cúu ó jā yíhí ó ndahá Cristo, chí iin-ni nī nduu ndācá ó.

⁶ De sín sín tǎhvī nī jēhe Yāā Dios nū ō jā sáhá ó tiñu cúní yā, tú nāsa nī jétahān inī yā nī jēhe yā nū iin iin ó. Túsaá de ná sáhá vāha ó jín ndá tǎhvī jā ní jēhe yā. Tú nī nihin ō tǎhvī jā nácani ó tūhun yā, de cánuú sáhá ó jondē maá medida jā ní jēhe yā jā cándíja ó.

⁷ De tú nī nihin ō tǎhvī jā chindeé ó táhān ó, de ná sáhá ñuncúún ó. De tú nī nihin ō tǎhvī jā stéhēn ō, de ná cundihví inī ō stéhēn ō.

⁸ De nchiví jā sndíhvī inī incā nchiví, suni ná sáhá ñuncúún ji. De nchiví jā jēhe nū táhān, ná cuāha ji sūcuán-ni. De nchiví jā ndíso tíñú, ná ndácu vāha ji tiñu. De nchiví jā jito ndáhvī nchiví ndáhvī, ná cúsi inī ji sáhá ji.

Nāsa cānuú squíncuu nchivī cándíja

⁹De cundáhvi ndija inī ndá nú táhán nú, de nsūú maá-ni jā cáhān nū-ni. De cunī ūhvi nū tiñu néhén, de cuniquín nū tiñu váha.

¹⁰De cānuú coo manī nū jín ndá táhán nú tá cúu nū mānī nū jín ñanī nū. De nducú ndá nú nāsa quendōo yínúhún cā táhán nū nsūú cā maá nú.

¹¹De mā cúcúxī nú jín ndá tiñu jā sáhá nú. Chi jín inī jín ánō nū cundihvi inī nū jā sáhá nú tiñu cúnī maá Jētoho ō.

¹²De cusī inī nū jā űúhún inī nū ndācá jā váha jā coo. De cuandē inī nū de tú ndóho nú tündóhó. De nínī cācān táhvi nū.

¹³De coto ndáhvi nú nchivī cándíja de tú cúmanī nū ji. De cuāha núú nú vehe nū nchivī jīcá.

¹⁴De cācān táhvi nū jēhē nchivī jā jínī ūhvi ndóhó. Mā cáhān nāvāha nú siqui ji, chi sa cācān táhvi nū jēhē ji.

¹⁵De tú cúsi inī nchivī, de suni cusī inī nū jín ji. De tú cúcuécá inī nchivī, de suni cucuécá inī nū jín ji.

¹⁶De coo inuú inī ndá nú jín táhán nú. De mā sáhá vixī nū maá nú, chi sa quetáhán nú jín nchivī ndáhvi. Mā cānī inī nū jā ndíchí nú.

¹⁷De mā násáhá nāvāha nú ni iin nchivī de tú ni nsáhá nāvāha ji ndóhó. Cundihvi inī ndá nú sáhá nú tiñu váha jā cunī jínúú ndācá nchivī.

¹⁸De cundihvi inī ndá nú cundeē mānī nū jín ndācá nchivī, vísō nāsa-ni íyō maá ji.

¹⁹Ñanī mánī, mā nācuāha ndá nú jā ndutahvi nchivī jā sáhá nāvāha ndóhó, chi sa cuāha nú tūhun jā maá Yāa Dios cuāha yā castigo ji. Chi súcuan cáhān tutū īi: Maá ni cuāha castigo ji, de maá ni nācuāha yāhvi ji, cáchi Jētoho ō.

²⁰De suni cáhān tutū: Tēe jā jínī ūhvi ndóhó, tú jīhi dē sōco, de cuāha nú jā caji

dē. De tú yíchī dē, de cuāha nú jā coho dē. Chi tú sáhá nú súcuan, de cucanoō dē de nacani uhvi inī dē jā ní jínī ūhvi dē ndóhó, cáchi.

²¹Mā cuāha nú tūhun jā cundeē tiñu néhén jín nú, chi sa tiñu váha sáhá nú tácuā ndāhvā tiñu néhén.

13 Ndācá nchivī ná cuetáhvi ji nū ndá tēe jā ndíso tiñu nū. Chi mā cōó tēe ndíso tiñú de tú nduú ní nsáhá Yāa Dios. De ndá tēe jā ndíso tiñú, chi Yāa Dios ni ntee tiñu siqui dē.

²De nchivī jāá nduú jétáhvi nū ndá tēe ndíso tiñú, túsaá de cúnihin inī ji nū ndá jā ní jani Yāa Dios. De nchivī jā cúnihin inī, chi cuāchi sáhá ji, de nihin ji castigo.

³Chi ndācá tēe jā ndíso tiñú, nsūú jā ndíso tiñú dē jā cuyūhú nchivī sáhá tiñu váha, chi sa jā cuyūhú nchivī sáhá tiñu néhén. De tú cúnī nū jā má cúxeēn ndá tēe ndíso tiñú nū nū, de sáhá nú tiñu váha túsaá. Núcuán de cuetúhún ndá dē ndóhó.

⁴Chi jétínú Yāa Dios ndá dē, tácuā cundeē váha ndá nú. Sochi tú sáhá nú tiñu néhén, de sa cuyūhú nú, chi nsūú jā ndíso cāhá ndá dē tiñu jā sndóho dē nchivī. Chi jétínú Yāa Dios dē, tácuā cuāha dē castigo nchivī sáhá tiñu néhén.

⁵Jā núcuán cānuú jā cuetáhvi ndá nú nū tēe ndíso tiñú, de nsūú maá-ni jā má nihin nū castigo, chi suni jāá nduú nā cuāchi coo ánō nū.

⁶De jā núcuán cúu jā suni jēhe ndá nú xūhún nū ndá tēe ndíso tiñú, cuu tiñu nū. Chi jétínú Yāa Dios dē, de maá-ni tiñu núcuán sáhá ndá dē.

⁷De chunáá ndá nú ndihi jā ndíta nú nū ndācá nchivī. Cuāha nú xūhún nū tēe jā quéhen xūhún nū. De cuāha nú xūhún cuota nū tēe quéhen cuota. De coo respeto nū nū nchivī jā cānuú coo respeto nū. De coo yínúhún nū nū nchivī jā cānuú coo yínúhún nú.

⁸Mā cúndita nú nū ni iin. De íyó iin jā ndíta nú jā má téhdē cuitī, suu jā ní ncāhān Yāā Dios jā cundáhvī inī nū táhán nú. Chi nchivī jā cundáhvī inī táhán, ja ní squíncuu ji ndihi jā ndácu ley yā.

⁹Chi súcuan ndácu ley tiñu: Mā cásiquí ndēē nū táhán nú, mā cáhni nū ndiyi, mā sácuihná nú, mā sátúhún nú, mā ndíyo inī nū jā névāha táhán nú. De ndācá tūhun yáhá jín ndá cā tiñu jā ndácu ley, ndihi-ni yíhí chijin tūhun yáhá: Cundáhvī inī nū táhán nú, tá cúu nū cundáhvī inī nū maá nú, cáchi tutū.

¹⁰Chi tú cundáhvī inī ō táhán ó, de mā sáhá ó ni iin jāá nduú vāha nū ji. Túsaá de jā cundáhvī inī ō táhán ó, nūcuán cúu jā squíncuu ó ní ley yā.

¹¹Súcuan sáhá ndá nú, chi sáhá nú cuenta jā cuácuñatin quívi jā nenda yā. De mā cōó cā nū tá cúu nchivī quíxin, jā cuhuun inī nū. Chi mitan ja ní ncuñatin cā quívi jā scácu yā yóhó nsū cā quívi jā ní ncandíja ó tūhun yā.

¹²Chi modo jā ja ñatin yāha jacuáā, de cuācunijin quívi scácu yā yóhó. Túsaá de ná sndóo ó tiñu jā ní nsáhá ó nū neē, de ná cúcutú ó jín ndācá tiñu ndāā jā caca ó jín luz yā.

¹³Ná caca yínúhún ó tá cúu nū cánuú caca ó jín luz yā. Mā jín ndá nú, mā sáhá nú ndācá vico nēhén, mā cācá ndii nū, mā sáhá nú tiñu nēhén, mā cánāá nú, mā cúcuásún inī nū.

¹⁴Chi sa cuiñi cutú nú jín fuerza maá Jētoho ō Jesucristo, jā má cuáha cā nū tūhun sáhá nú tiñu jā cúni modo nēhén maá nú.

Mā cáhān nēhén ó cunī ō táhán ó

14 Cuetáhvī nú nchivī jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, de mā tétáhán nú jín ji síqui ndācá tūhun jā sín jání inī ji jín maá nú.

²Chi íyó nchivī jā jání inī ji jā cuu caji ji ndinuū-ni. De íyó nchivī jāá ncháha ca

cuja jín tūhun yā, de jání inī ji jāá nduú vāha jā caji ji cūñu, chi jā ní nsōcō nchivī nū ídolo cúu.

³De ndóhó tēē jā yáji ndinuū-ni, mā cáhān nū cunī nū tēē jāá nduú yáji ndinuū. De ndóhó tēē jāá nduú yáji ndinuū, mā cáhān nū cunī nū tēē jā yáji ndinuū. Chi Yāā Dios ní jetáhvī yā tēē nūcuán.

⁴De ndóhó, ¿ní iin cúu nú jā cáhān nēhén nú jín nū mozo Yāā Dios? Chi tú vāha sáhá dē á nēhén sáhá dē, de maá yā cúu jā sáhá ndāā síqui dē, nsū maá nú. De nduú chi cuiñi vāha dē, chi mozo maá Jētoho ō cúu dē, de cuu sáhá yā jā má stívī dē.

⁵De suni íyó nchivī jā jání inī jā īī cā iin quívi nsū cā incā quívi. De incā nchivī chi jání inī ji jā inuú-ni cúu ndācá quívi. De ndācá ji ná cúndaā vāha inī maá ji síqui nāsa jání inī ji.

⁶Chi tēē jā nēē īī iin quívi, chíñúhún dē Jētoho ō jā sáhá dē súcuan. De tēē jāá nduú nēē īī iin quívi, suni chíñúhún dē Jētoho ō jā sáhá dē súcuan. De tēē jā yáji ndinuū-ni, chíñúhún dē maá Jētoho ō jā sáhá dē súcuan, chi nácuetahvī dē nū Yāā Dios. De tēē jāá nduú yáji ndinuū, suni chíñúhún dē Jētoho ō jā sáhá dē súcuan, de suni nácuetahvī dē nū yā.

⁷Chi ní iin ó nduú tēcū ō jā coo vāha maá ó-ni, de ní iin ó nduú jhī ō jā cúni maá ó.

⁸Chi tú tēcū ō de tēcū ō jā sáhá ó tiñu cúni maá Jētoho ō. De tú cuū ō, de suni cuū ō síqui jā cúni maá Jētoho ō. Túsaá de á jā cutecū ō á jā cuū ō, de yíhí ó ndahá maá Jētoho ō.

⁹Chi ní jhī Cristo de ní natecū yā, tácu cuu yā Jētoho nū nchivī jā ní jhī jín nū nchivī tēcū.

¹⁰De ndóhó, ¿nājēhē cúu jā jání nēhén inī nū jín nū táhán nú túsaá? ¿De nūcu cújēhe inī nū jín nū dē? Chi ndācá ó cuiñi ó yuhú mesa Cristo jā sáhá ndāā yā tiñu ó.

¹¹Chi suha yósō nū tutū īī:

Jāndāā ndija chi nūū maá nī cuiñi jítí ndācá nchiví,
de ndihi ji cāhān jā maá nī cúu Yāā Dios,
cāchi maá Jētohō ō.

¹²Túsaá de tá iin tá iin ó nacuāha ó cuenta nūū Yāā Dios nāsa tiñu nī nsáhá ó.

Mā sáhá ó jā quívi táhán ó cuāchi

¹³De jā nūcuán de mā cāhān nēhēn cā ō cuni ō táhán ó. Chi sa chuhun inī ndá nú jā má sáhá nú nī iin tiñu jā sáhá jā stíví táhán nú de quívi ji cuāchi.

¹⁴De jínī nī jā nī iin jā ní nsáhá Yāā Dios, nduú stíví ánō ō. Chi súcuan nī ncucáhnú vāha inī nī sīquí jā cándíja nī Jētohō ō Jesús. Sochi tú iin nchiví jáni inī ji jā íyó jā stíví ánō ji, túsaá de súcuan sáhá ndija jín maá ji.

¹⁵De tú táhán nú nduú cúvāha inī dē jā yáji nū cūñu jā ní nsōcō nchiví nūū ídolo, chi jáni inī dē jā stíví nūcuán ánō nū, túsaá de nduú cúndáhví inī nū dē jā yáji nū. Coto má snāā nū ánō táhán nú sīquí jā yáji nū iin jā jáni inī dē jā cuāchi cúu. Chi suni jēhē maá dē nī jihí Cristo.

¹⁶Mā sáhá nú tiñu jā cāhān ji sīquí, vísō jínī maá nú jā íyó vāha.

¹⁷Chi jā ndácu Yāā Dios tiñu nūū ō, nsūū sīquí nāsa caji ō coho ó cúu, chi sa sīquí jā ná sáhá ó tiñu ndāā, de cundee māni ō jín táhán ó, de cusii inī ō sáhá Espíritu Santo.

¹⁸De nchiví jā súcuan sáhá tiñu jā cúni Cristo, chi cúsi inī Yāā Dios jín ji, de suni jétúhún ndá nchiví ji.

¹⁹Túsaá de ná cúndihví inī ō cundee māni ō, tácu jín nūcuán de chindee táhán ó jín táhán ó jā cuja ó jín tūhun yā.

²⁰De mā cuáha nú tūhun jā jín ndeyu yáji nū de snāā nū tiñu jā ní nsáhá Yāā Dios jín táhán nú. Chi ndāā chi íyó ndoo ndihi jā yáji ō, de vísō súcuan de nduú

vāha jā yáji nū ndeyu tú sáhá jín táhán nú jā suni caji maá dē vísō jáni inī dē jā cuāchi cúu.

²¹Vāha cā mā caji nú cūñu, nī mā cōhó nú vino, de nī iin mā sáhá nú jā stíví ánō táhán nú, de quívi dē cuāchi, de caca yátá dē nūū tūhun cándíja dē.

²²De tú cándíja nú jāā nduú nā cuá sáhá jā yáji nū, de súcuan cándíja maá nú-ni nūū Yāā Dios. De nācā ndetū tēe jāā nduú sáhá jín ánō dē jā cuāchi cúu tú caji dē coho dē.

²³De tēe jā yáji iin jā jáni inī dē sanaā de stíví ánō dē, túsaá de sáhá dē cuāchi, chi nduú cándíja dē jā íyó vāha jā yáji dē. Chi ndācá jā sáhá ó, de tú nduú cándíja ó jā íyó vāha, de cuāchi cúu.

Jā ná sáhá ó jā cusii inī táhán ó

15 De yóhó jā ní jija jín tūhun yā, cánuú jā coto ó nchiví jāā ncháha ca cuja jín tūhun yā, tácu cándíja vāha ji. De mā sáhá ó jā cusii inī maá ó-ni.

²Chi tá iin iin ó ná sáhá ó jā cusii inī táhán ó, tácu quendōo vāha ji de cuja ji jín tūhun cándíja ji.

³Chi juni Cristo nduú ní nsáhá yā jā cusii inī maá yā, chi sa jā cusii inī Tatá yā. Chi súcuan cāhān tutū ii: Ndācá tūhun nāvāha jā ní ncāhān ndá nchiví sīquí ní, nī ndivi sīquí maá sá, ncachi Cristo jín Tatá yā.

⁴Chi ndācá tūhun jā ní jēcōsō nūū tutū ii jondē janahán, chi nī jēcōsō tácu stēhēn nūū ō, de nihīn ō tūhun jā sáhá jā cuandee inī ō de ndusi inī ō. De súcuan de cuhun inī ō ndācá jā vāha jā coo.

⁵De maá Yāā Dios jā jēhe tūhun cuandee inī jín tūhun ndusi inī, ná sáhá yā jā coo inuú inī ndá nú, tá cúu nūū cúni Cristo Jesús.

⁶De súcuan de iin-ni coo nú de inuú-ni cuu cāhān nū jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios, Tatá Jētohō ō Jesucristo.

**Jā ní jītē nuu tūhun vāha yā
nūū nchivī ndā cā nación**

⁷ Túsaa de cuetáhvī nú ndācá táhán nú, tá cúu nūū ní jetáhvī Cristo yóhó, tácuca cunī nchivī jā viī cúñáhnú Yāa Dios.

⁸ Chi cāhān ni jā ní nquiji Cristo Jesús, ní nsāhá yā ndācá tiñu jā quendōo vāha nchivī hebreo, tácuca cundaā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāa Dios nūū ndācá tatā ji janahán. De súcuán ní stéhēn Cristo jā squíncuu Yāa Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā.

⁹ De suni ní nquiji yā tácuca nchivī ndā cā nación jāá nduú jínī tūhun yā, cāhān ji jā vāha ndasí inī Yāa Dios jā cúndáhvī inī yā ji. Chi suha cāhān tutū ii:

Túsaa de cāhān sá jā vāha ndasí inī ní, cuni nchivī ndācá nación, de cata sá yaā jā chiñúhún sá ní.

¹⁰ De suha cāhān tucu tutū ii: Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, inuú ná cúsi inī nū jín nchivī maá yā.

¹¹ De cāhān tucu: Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, cāhān nū jā vāha ndasí inī Jētoho ō Yāa Dios.

De ndá ndóhó nchivī ndācá-ni nūū, suni cāhān nū jā cúñáhnú ndasí yā.

¹² De suni ní ntee Isaías tūhun yáhá: Chijin tatā Isaf quiji iin jā cuñáhnú, de ndacu yā tiñu nūū nchivī ndācá nación.

De ndá nchivī núcuán chi cuhun inī ji ndācá jā sāhá yā.

Cáchī tutū.

¹³ De maá Yāa Dios jā sáhá jā núhún inī ō ndācá jā vāha jā coo, ná sáhá yā jā coo siī ndasí inī ndá nú jín jā coo ndeé inī nū sīquī jā cándíja nú yā. De súcuán de cuhun téyí cā inī nū ndācá jā vāha jā coo, sáhá poder maá Espíritu Santo.

¹⁴ Nānī mánī, cúcáhnú inī ní jā vāha ndasí ndíhvī inī ndá nú jín tiñu vāha, de

vāha ndasí jícūhun inī nū, de cúu sndíhvī táhán inī nū.

¹⁵ De ní jani inī ní jā tee ní carta yáhá jā cāhān cājí ní jín ndá nú, tácuca víhí cā cuhun inī nū ndācá tūhun yáhá. Chi súcuán sáhá ní sīquī jā vāha inī Yāa Dios, de ní jēhe yā tiñu nūū ní

¹⁶ jā sáhá ní tiñu cúnī Jesucristo jā nacani ní tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā. De nacani ní tūhun vāha Yāa Dios nūū ji jā scácu yā ji. Súcuán sáhá ní tácuca nchivī ndācá nación, cuu squívi ní ji ndahá yā jā cúu ji tá cúu iin jā sócō ní nūū yā jā cúsi inī yā jín. Chi ní nsāhá Espíritu Santo jā íyó ndoo íyó ii ji nūū yā.

¹⁷ Túsaa de sīquī jā cándíja ní Cristo Jesús, de cúsi inī ní jā vāha sáhá ní tiñu cúnī Yāa Dios.

¹⁸ Chi mā cúu cāhān ní sīquī tiñu jā sáhá sava cā tēe, chi maá-ni sīquī nāsa ní jetínú Cristo nduhū jā sáhá ní jā nchivī ndācá nación jāá nduú ní jínī tūhun Yāa Dios, mitan de jétáhvī ji nūū yā. Chi súcuán ní ncuu jín tūhun jā ní ncāhān ní jín tiñu jā ní nsāhá ní.

¹⁹ Chi ní nsāhá ní tiñu ñáhnú jā ndíso poder jā stéhēn jā cúñáhnú yā, de ní iyo poder Espíritu Santo jín ní. De súcuán ní nacani ndíhi ní tūhun nāsa scácu Cristo nchivī. De ní nacani ní jondē Jerusalén, jín ndíhi ndācá nūū, jín jondē níf región Ilríco.

²⁰ Súcuán cúu jā ní ndíhvī inī ní ní nacani ní tūhun jā scácu yā nchivī. De ní jēhēn ní nūū nchivī jāá ncháha ca cuni tūhun Cristo, chi nduú ní ncúu inī ní nacani ní nūū ndá nchivī jā ja ní jini ji tūhun ní nacani ndá cā tēe.

²¹ Chi sa ní nsāhá ní tá cúu nūū cāhān tutū ii:

Ndācá nchivī jāá nduú ní nquíji tūhun yā nūū ji, mitan chi cuni ji tūhun yā, de ndācá nchivī jāá nduú ní jínī cuiti tūhun yā, mitan chi jícūhun inī ji. Cáchī tutū.

Jā ñúhún ini Pablo jā quihín dē Roma

²² De jā ñúcuán cúu jā cuāhā vuelta nī ncutēñú nī, de nduú ní ncúu cuēē nī nūū ndá nú.

²³ De mitan chi nī ndihi tiñu nī ní cáhnú ndá región yáhá. De ja nī ncuu cuāhā cuiyā jā cúní nī cuēē nī nūū nū.

²⁴ Túsaá de ñúhún inī nī cuēē nī nūū ndá nú tá yāha nī quihín nī España. De ñúhún inī nī jā tá nī ncusiī inī nī jā ní jini nī nūū ndá nú, ñúcuán de chindeé ndá nú nduhū jā quihín cā nī.

²⁵ Sochi xihna cā Jerusalén quihín nī quisiáha nī xūhún cuu ndá hermano jā íyó ñúcuán.

²⁶ Chi nchivī Macedonia jíin Acaya nī jani inī ndá ji jā caquin ji xūhún jā quihín nūū ndá hermano jā ndóho ndáhvī Jerusalén.

²⁷ Chi súcuan nī ncusiī inī ndá ji nī nsáhá ji. De íyó vāha jā súcuan, chi ndá máá ji jā cúu ji nchivī ndá cā nación, ndíta ji jā sáhá vāha ji nchivī hebreo ñúcuán. Chi nchivī hebreo nī nsáhá jā ní nquenda tūhun Yāa Dios nūū ji jā quéndōo vāha ánō ji sáhá. Jā ñúcuán cánuú jā chindeé ji nchivī hebreo jā cándíja jíin ndatíñú ñayiví yáhá.

²⁸ Túsaá de tá nī nsínu nī tiñu yáhá jā quisiáha nī xūhún yáhá nūū ji, ñúcuán de cuēē nī nūū ndá nú jā yāha nī quihín nī España.

²⁹ De jíin vāha nī jā quivī cuēē nī nūū nū, de vāha ndasí quendōo nú jā nacani cā nī tūhun vāha Cristo nūū nū.

³⁰ Hermano, cáhān ndáhvī nī jíin ndá nú jā chindeé chítuu nú nduhū cācān táhvī nū jēhē nī nūū Yāa Dios sīquī tiñu jā ndúcú ndéé nī. Súcuan sáhá ndá nú sīquī jā cándíja ó Jētohō ó Jesucristo, jíin sīquī jā cúndáhvī inī ó táhān ó sáhá maá Espíritu Santo.

³¹ De cācān táhvī nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe región Judea jāá nduú cándíja,

jíin jā ná cúsiī inī ndá hermano Jerusalén jā quisiáha nī xūhún yáhá cuu ji.

³² De súcuan de tú cúní Yāa Dios de cuēē nī nūū ndá nú, de cusiī inī ó, de nanihín inī nī jā coo nī jíin ndá nú.

³³ De maá Yāa Dios jā jēhe tūhun ndeé tūhun sī inī, ná cóo yā jíin ndá nú. Amén.

Jā cáhān Pablo jā sáhá ndeé ini ji

16 De mitan de cáhān nī jíin ndá nú jā chindeé nú hermana Febe, chi cúu ña ñahan jā sátíñú sīquī tūhun yā nūū nchivī cándíja ñuū Cencrea.

² De cuetáhvī ndá nú ña tá cúu nūū cúní maá Jētohō ó, chi súcuan cánuú sáhá ndá hermano cándíja. De chindeé nú ña nā-ni cuá cúu jā jíin ñúhún ña, chi súcuan nī nchindeé maá ña cuāhā nchivī, de saá-ni jondē nduhū.

³ Cáhān ndá nú jíin Priscila jíin Aquila jā sáhá ndeé inī ndúū dē, cáchī nī, chi chindeé táhān dē jíin nī sīquī tiñu Cristo Jesús.

⁴ Chi tá nī iyo tūndóhó jā cuū nī nīcu, de nī nchundeé inī ndúū dē nī nducú dē modo scácu dē nduhū, vísō suni cuū maá dē nīcu. De nácuetáhvī nī nūū ndúū dē, de nsúū vāchi nduhū-ni, chi saá-ni ndācá grupo nchivī jā cándíja ndācá nación.

⁵ De suni cáhān ndá nú jíin ndá nchivī cándíja jā ndútútú vehe dē, jā sáhá ndeé inī ji, cáchī nī. De cáhān nū jā sáhá ndeé inī Epeneto, tēe jā mānī nī jíin. Chi región Acaya de maá dē cúu jā ní ncandíja xihna cā nūū Cristo.

⁶ Suni cáhān ndá nú jā sáhá ndeé inī María, ñahan jā ní nsatíñú ndasí mähñú ndá nú sīquī tūhun yā.

⁷ De cáhān nū jā sáhá ndeé inī Andrónico jíin Junias, ndúū tēe jā cúu táhān ñuū nī jā ní nchihī nī jíin dē vecāa. De ndá apóstol chi jétúhún dē ndúū tēe jíinā, de xihna cā dē nī ncandíja Cristo nsúū cā maá nī.

⁸ Cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Amplias, tēe jā māni ni jín, chi cándíja dē Jētohō ō.

⁹ De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Urbano, tēe jā chindeé táhān jín ó sīquī tiñu Cristo Jesús, de saá-ni Estaquis, tēe jā māni ni jín.

¹⁰ Suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Apeles, tēe jā ní stēhēn jā cándíja nihin dē Cristo, de suni sūcuán cāhān nū jín nchivi vehe Aristóbulo.

¹¹ Cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Herodión, tēe cúu táhān ñuū ni. De saá-ni nchivi vehe Narciso jā cándíja maá Jētohō ō.

¹² De suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Trifena jín Trifosa, ndúū ñahan jā sátfínú sīquī tūhun maá Jētohō ō. De suni sāhá ndeé inī Pérsida, hermana jā māni ō jín, chi suni nī nsatínú ndasí ña sīquī tūhun Jētohō ō.

¹³ De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Rufo, tēe jā jétúhún ndá nchivi jā vāha cándíja dē maá Jētohō ō. De suni sūcuán cāhān nū jín naná dē, de maá ña suni nī jito ña nduhū modo jā naná nī cúu ña.

¹⁴ De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Asíncrito jín Flegonte jín Hermas jín Patrobas jín Hermes jín ndá hermano jā ndeé jín dē.

¹⁵ De suni sūcuán Filólogo jín Julia jín Nereo jín cuāha dē, jín Olimpas jín ndihi hermano cándíja jā ndeé jín ndá dē.

¹⁶ De tá cāhān jítáhān nú, de yínúhún techuhú nú ndahá ji. De ndacá grupo nchivi cándíja nū Cristo, cāhān ji jā sāhá ndeé inī ndá nú.

¹⁷ De cāhān ndáhvī nī jín ndá nú, hermano, jā coto nú maá nú nū nchivi jā cútucu inī de ndúcú stívī táhān jín tūhun jāá nduú quétáhān jín jā ní ncutūha ndá nú. De cujiyo ndá nú nū ndá ji.

¹⁸ Chi nchivi sūcuán, nduú sāhá ji tiñu cūni maá Jētohō ō, chi maá-ni jā ndíhvi

inī ji sīquī jā caji ji. De vixī ndasí yuhú ji jín tūhun jā cāhān ndá ji, de sūcuán stáhvī ji nchivi jāá nduú jín vāha.

¹⁹ De ndá maá nú chi ja jín ndihi nchivi nāsa vāha jétáhvī nú nū yā, de jā ñūcuán cúsi inī ni. De cūni nī jā coo listo vāha nú sāhá nú tiñu vāha, de mā sāhá nú tiñu néhēn.

²⁰ De maá Yāa Dios jā jēhe tūhun ndeé tūhun sī inī, ñamā sāhá yā jā cundee ndá nú sīquī tāchi cúnáhnú jā cúu Satanás. De ñúhún inī nī jā Jētohō ō Jesucristo ná sāhá yā jā vāha ndá ndóhó.

²¹ Sāhá ndeé inī ndá nú, cáchi Timoteo, tēe jā chindeé táhān jín nī sīquī tūhun yā. De suni sūcuán cāhān ndá táhān ñuū ni Lucio jín Jasón jín Sosípater.

²² De nduhū jā nání Tercio, jā tēe nī carta yáhá jā cāhān Pablo, suni cāhān nī jā sāhá ndeé inī ndá nú jā cándíja nú Jētohō ō.

²³ De Gayo, tēe jā ní jēhe núu vehe nū ndeé nduhū jā cúu Pablo, cāhān dē jā sāhá ndeé inī ndá nú. De suni jēhe núu dē vehe nū ndacá nchivi cándíja. De suni sūcuán cāhān Erasto, tēe cúu tesoroero ñuū yáhá, de suni sūcuán cāhān hermano Cuarto.

²⁴ De ñúhún inī nī jā maá Jētohō ō Jesucristo ná sāhá yā jā vāha ndá ndóhó. Amén.

Tūhun sándihí jā cāhān jā cúnáhnú ndasí yā

²⁵ De mitan de ná cāhān ō jā cúnáhnú ndasí Yāa Dios. Chi maá yā cuu sāhá yā jā cuiñi nihin cā ndá nú jín tūhun jā scácu yā ndóhó jā nācani nī, jín tūhun Jesucristo jā stēhēn nī. Chi sūcuán nī stēhēn Yāa Dios tūhun yuhū yā jā ní nchiyuhū ní cání jondē ncháha ca jēcōo ñayiví.

²⁶ Sochi mitan de ja nī nquenda nijin. Chi jín tutú i jā ní ntee ndá tēe nī nācani tūhun yā, nī jītē nuu tūhun yuhū yáhá

nūū nchivī ndācá nación, tácuā candíja
ji de cuetáhvi ji. Chi Yāā Dios jā técu ní
cání, súcuan nī ndacu yā tiñu.

²⁷ De ní cání ná cáhān ō jā cúñáhnú
ndasí Yāā Dios sīqui tiñu jā ní nsáhá yā

jíin Jesucristo. Chi mátúhún yā-ni íyó de
ndíchí ndasí yā. Súcuan ná cóo. Amén.

**CARTA XIHNA ÑUHUN
JA NI NTEE SAN PABLO
APOSTOL NUU NDA
NCHIVI ÑUU CORINTO**

1 Maá nĩ cúu Pablo, de nĩ ncana Yāā Dios nduhū jā cúu nĩ apóstol Jesucristo. Chi sūcuán nĩ jētahān inĩ yā nĩ ntajĩ yā nduhū jā nacani nĩ tūhun yā. De ndūū nĩ jín hermano ō Sóstenes

² té nĩ carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivi ñūū Corinto jā cándíja nú Yāā Dios. Chi cúu ndá nú nchivi maá yā, chi yíhí nú ndahá Cristo Jesús. Chi nĩ ncana Yāā Dios ndá nú jā coo ndoo coo iĩ nū nūū yā. De nĩ ncana yā ndá nú jondē jín ndá cā nchivĩ jā nácunehen ji maá Jētoho ō Jesucristo, ní-ni cúu nūū íyó ndá ji. Chi Jētoho ndācá ó jín ndá ji cúu yā.

³ De ñūhún inĩ nĩ jā Tatá ó Yāā Dios jín Jētoho ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siĩ inĩ nū.

Cristo cúu jā sáhá ndācá jā vāha yóhó

⁴ De níní nácuetáhvĩ nĩ nūū Yāā Dios jā síqui ndá nú, chi jā jín Cristo Jesús nĩ nsáhá yā jā vāha ndá nú.

⁵ Chi yíhí nú ndahá Cristo, de jā ñúcuán nĩ nsáhá Yāā Dios jā íyó cuicá ndá nú jín ndācá tūhun yā, chi jícūhun vāha inĩ nū, de cúu nácani nū.

⁶ Chi sūcuán cúu jā íñí ñihin ndá nú jín tūhun Cristo jā ní nacani ndá nĩ nūū nū.

⁷ De sūcuán de nduú cúmani nĩ iin táhvi jā jēhe yā jā cuu ánō ndá nú juni ndētu nú quivĩ jā nenda nijin Jētoho ō Jesucristo.

⁸ De maá yā chi sáhá yā jā cuiñi ñihin ndá nú jondē jinu quivĩ, tácuā mā cōó cuāchi síqui nū quivĩ jā nenda Jētoho ō Jesucristo.

⁹ Chi squíncuu Yāā Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā, de nĩ ncana yā ndá nú

tácuā cunĩ tāhán nú jín Sēhe yā, Yāā cúu Jētoho ō Jesucristo.

Siqui jā má cōó sín inĩ ji jín táhán ji

¹⁰ Hermano, jondē jín sívĩ Jētoho ō Jesucristo cáhān ndāhvĩ nĩ jín ndá nú jā inuú-nĩ natúhún ndá nú jín táhán nú, de mā cōó sín inĩ nū, chi sa vāha inuú coo inĩ ndá nú jín ndācá jā jáni inĩ nū.

¹¹ Sūcuán cáhān nĩ, ñani mání, chi nĩ ncachĩ tūhun ndá nchivĩ vehe Cloé nūū nĩ jā tétáhán ndá nú.

¹² Chi tá iin iin nú sín sín cáhān nū: Nduhū chi jín Pablo íñí nĩ, cáhān sava nú. De sava cā nū: Nduhū chi jín Apolos. Nduhū chi jín Pedro. Nduhū chi jín Cristo. Cáhān ndá nú.

¹³ De jā cáhān ndá nú sūcuán, ¿de á jáni inĩ nū jā sín sín Cristo cúu jā nácani ndá nĩ tūhun? ¿De á nduhū jā cúu Pablo nĩ jihĩ yicā cruz jā jēhē ndá nú? ¿De á jín sívĩ nduhū nĩ jenduté ndá nú?

¹⁴ Nduú cuitĩ. De cútahvĩ nĩ nūū Yāā Dios jāā nduú cuāhā ndá nú ní scuénduté nĩ, chi vāchi Crispo jín Gayo-ni,

¹⁵ tácuā mā cáhān nĩ iin nú jā jín sívĩ nĩ nĩ jenduté nú.

¹⁶ De cáta núcūhun inĩ nĩ jā suni nĩ scuénduté nĩ Estéfanas jín nchivĩ vehe dē. De sanaā de sūcuán-nĩ cúu nchivĩ jā ní scuénduté nĩ, jáni inĩ nĩ.

¹⁷ Chi nduú ní ntétínú Cristo nduhū jā scuénduté nĩ, chi sa jā nacani nĩ tūhun jā scácu yā nchivĩ. De nduú ní ndúcu nĩ jā stēhēn nĩ nūū nū iin modo ndíchĩ jā má jícūhun inĩ nū, chi tú sūcuán de mā cúu jícūhun vāha inĩ nū tūhun jā ní jihĩ Cristo yicā cruz nícu.

**Jín Cristo nĩ stēhēn Yāā Dios
poder yā jín tūhun ndíchĩ yā**

¹⁸ De tūhun jā ní jihĩ yā yicā cruz jā scácu yā nchivĩ, chi tūhun naā cuitĩ cúu nūū ndá nchivĩ jā cuāhān nūū tñū táhvi. Sochi ndá máá ó jā cuāhān ō nūū cācu

ó, chi jíní ò já tūhun Yāā Dios já ndíso poder cúu.

¹⁹ Chi súcuan yósò nūū tutū īī já ní ncāhān Yāā Dios:

Ná snāā ní tūhun ndíchí já cáhān nchiví ndíchí cuenta ñayiví yáhá, de mā cuétáhví ní tūhun cáhān ndá nchiví já jání iní já jíní vāha. Ncachi yā.

²⁰ ¿Túsaá de ní cuetínú ndá tēe ndíchí cuenta ñayiví yáhá, jíní ndá tēe stēhēn tutū, jíní ndá tēe já nánducú vāha siquí ndá já stēhēn nchiví ñayiví? Chi ndācá tūhun ndíchí cuenta ñayiví yáhá, ní ncāhān Yāā Dios já tūhun naā cuiti cúu.

²¹ Chi ndíchí ndasí sáhá Yāā Dios. Chi ndá tūhun ndíchí já jíní nchiví ñayiví, ní ncachí yā jáá nduú jétínú já cuní ji nāsa Yāā cúu yā. Núcuan de ní jētahān iní yā já jíní tūhun yā já nācani ndá ní de scácu yā nchiví cándíja, vísò jání iní nchiví ñayiví já tūhun naā cuiti cúu.

²² Chi nchiví hebreo, maá-ni já cúní ji já sáhá Yāā Dios cuāhā tiñu nāhnú já stēhēn poder yā. De nchiví griego chi maá-ni siquí tūhun ndíchí cúu já ndíhvi iní ji.

²³ Sochi ndá máá ní chi sa nācani ní tūhun já ní jihí Cristo yicā cruz já scácu yā nchiví. De tūhun yáhá sáhá já cúyichí iní nchiví hebreo, de nchiví ndá cā nación chi jání iní ji já tūhun naā cuiti cúu.

²⁴ Sochi ndá nchiví já ní ncana yā já ní nquivi ndahá yā, vísò nchiví hebreo á nchiví griego, chi jíní ji já jíní Cristo ní stēhēn Yāā Dios poder yā jíní tūhun ndíchí yā.

²⁵ Chi tūhun Yāā Dios já cáhān nchiví já tūhun naā cuiti cúu, ndíchí ndasí cā nsūú cā tūhun ndíchí nchiví. De jání iní nchiví jáá nduú nā poder yā tá ní jihí Jesús já scácu yā yóhó, de nduú chi téyí ndasí cā poder yā ñúcuan nsūú cā poder nchiví.

²⁶ Hermano, ndá máá nú cúu já ní ncana yā ní nquivi nú ndahá yā. De cundéhé ndá nú jáá nduú íyó cuāhā nū já ndíchí jíní tūhun ñayiví, de ní nduú íyó cuāhā nū já tátúní, de ní nduú íyó cuāhā nū já cúu sēhe nchiví cúñáhnú.

²⁷ Chi sa ní nacāji Yāā Dios ndācá já cáhān nchiví ñayiví jáá nduú ndíchí cuiti, tácu coo tūhun canoó nūū ndācá já ndíchí. De ní nacāji yā nchiví jáá nduú téyí iní ñayiví, tácu coo tūhun canoó nūū nchiví téyí.

²⁸ De suni ní nacāji yā ndācá jáá nduú cúñáhnú iní ñayiví, jíní ndācá já sáhá jēhe iní ji nūū, jondē jíní ndācá já jání iní ji jáá nduú tiñu, tácu snúu yā ndācá já cúñáhnú iní ñayiví.

²⁹ Súcuan ní nsáhá yā tácu ní iin nchiví mā cúu sáhá téyí ji maá ji nūū yā.

³⁰ Sochi ndá máá nú chi ní nsáhá Yāā Dios já inuú-ni cúu nú jíní Cristo Jesús. Chi jondē nūū maá yā ní nihín ò tūhun ndíchí, de ní sndáhvā yā cuāchi ó, de ní nsáhá yā já íyó ndoo íyó īī ò nūū yā, chi ní scácu yā yóhó.

³¹ Túsaá de ná cóo tá cúu nūū cáhān tutū: Tú iin nchiví cúní ji cutéyí ji, de ná cutéyí ji siquí já ní nsáhá maá Jētohō ò jēhē ji, cáchi.

Jā nācani Pablo tūhun já ní jihí Cristo

2 De nduhū, hermano, tá ní jēē ní nūū ndá nú já nacani ní tūhun ndāā Yāā Dios, de nduú ní nācani ní tūhun ndíchí já má jícūhun iní nū.

² Chi tá ní iyo ní jíní nú de nduú nā incā tūhun ní ndúcú ní já cachí tūhun ní nūū nū, chi maá-ni tūhun Jesucristo já ní jihí yā yicā cruz já scácu yā yóhó.

³ De tá ní jēē ní nūū ndá nú, chi nduú nā fuerza ní, de yúhú ní, de quísi ní.

⁴ De tá ní nacani ní tūhun nūū ndá nú, chi nsūú jíní tūhun ndíchí nchiví ñayiví ní scándíja ní ndá nú, chi sa jíní poder

maá Espíritu Yāa Dios nī stéhēn ni nūū nū,

⁵ tácuā mā cuiñī nú sīquī tūhun ndíchí jā cáhān nchivī, chí sa cuiñī nú sīquī poder Yāa Dios.

Jíin Espíritu de stéhēn Yāa Dios nāsa Yāa cúu yā

⁶ De ndāā chí ndíchí cáhān ndá ni jíin ndá nchivī ja nī jija jíin tūhun jā cándíja jī yā. Sochī nsūū tūhun ndíchí jā íyó inī ñayiví yáhá, de nī nsūū tūhun ndíchí jā cáhān ndá tēe cúñáhnú ñayiví yáhá, chí ndá tēe ñúcuán chí yáha-ni jā cúñáhnú dē.

⁷ Chí tūhun jā cáhān ndá ni cúu tūhun ndíchí maá Yāa Dios jā ní nchiyuhū. Chí tūhun ndíchí ñúcuán jā ní íyo yuhū, chí nī jaquín Yāa Dios jondē ncháha ca jēcōo ñayiví, tácuā cācu ó jā cutecū ō níí cání sáhá tūhun ñúcuán.

⁸ Chí ni iin tēe jā cúñáhnú inī ñayiví yáhá, nduú ní jícūhun inī dē tūhun ndíchí ñúcuán. Chí tú ní jícūhun inī dē nícu, de mā cáhni cuiti dē maá Jētohō ō, Yāa jā vii cúñáhnú.

⁹ Chí cúu tá cúu nūū cáhān tutū īi: Ndācá jā ní nsáhá tūha Yāa Dios jā cuu nchivī jā māni jíin yā, ni iin ñúcuán nduú ní jíni jíinú nchivī, de nī nduú ní jíni jíin sóho jī, de nī nduú ní nqujī jā súcuán cani inī jī. Cáchi tutū.

¹⁰ Sochī ndá máá ó chí nī stéhēn Yāa Dios ndá ñúcuán nūū ō jíin Espíritu Santo yā. Chí maá Espíritu jíni vāha yā de stéhēn yā ndihi, chí jondē ndācá tūhun ndíchí cā maá Yāa Dios.

¹¹ Chí ni iin nchivī mā cúu cuni jī nāsa jáni inī incā nchivī, chí maá jī-ni jíin ánō jī cúu jā jíni. De suni súcuán ni iin nchivī nduú jíni jī nāsa jáni inī Yāa Dios, chí maá-ni Espíritu Yāa Dios cúu jā jíni.

¹² De maá ó chí nī nihīn ō Espíritu ñúcuán jā vāji nūū Yāa Dios, de nduú jáni inī ō tá jáni inī nchivī ñayiví. De jā

ñúcuán cúu jā jícūhun inī ō nāsa nī nsáhá Yāa Dios jā vāha yóhó sīquī jā vāha inī yā.

¹³ De suu sīquī ndācá yáhá cúu jā cáhān ndá nī, de nsūū jíin tūhun jā stéhēn nchivī ndíchí, chí sa jíin tūhun jā stéhēn maá Espíritu. Chí stéhēn ndá nī tūhun Espíritu nūū ndá nchivī jā névāha Espíritu.

¹⁴ Sochī nchivī jāá nduú névāha Espíritu Yāa Dios, nduú jétáhvī jī ndá tūhun jā vāji nūū Espíritu, chí jáni inī jī jā tūhun naā cuiti cúu. De mā cúu jícūhun inī jī, chí nduú névāha jī maá Espíritu jā sáhá jā jícūhun inī jī.

¹⁵ De nchivī jā névāha Espíritu, chí jícūhun inī jī nāsa íyó ndihi-ni. De nchivī ñayiví mā cúu jícūhun inī jī nāsa nchivī cúu nchivī ñúcuán.

¹⁶ Chí cáhān tutū īi: ¿Ní iin cuu cuni nāsa jáni inī maá Jētohō ō? ¿De ní iin cuu stéhēn nūū yā? Ni iin mā cúu. Cáchi tutū. De vísó súcuán de maá ó chí jáni inī ō tá cúu nūū jáni inī Cristo.

Jā chindeé táhān ndá dē jā sáhá dē tiñu Yāa Dios

3 De nduhū, hermano, nduú ní ncúu cáhān ni jíin ndá nú tá cúu nūū cáhān ni jíin nchivī jā jica jíin Espíritu. Chí sa ni ncāhān ni tá cúu nūū cáhān ni jíin nchivī jā cáta jica jíin modo maá. Chí cúu ndá nú tá cúu sūchí lúli jāá ncháha ca cuja nú jíin tūhun Cristo.

² Ni stéhēn ni jāá nduú víjin nūū ndá nú, chí cúu nú tá cúu sūchí lúli jā cáta jáxīn cā. De nduú ní ncāhān ni jíin nú tūhun víjin jā cúu tá cúu jā cájī jā yáji nchivī ja nī jija, chí ncháha ca quenda nú jíin jondē saá. De mitan suni ncháha ca quenda nú jíin.

³ Chí cáta jica cā ndá nú jíin modo nēhēn maá nú. Chí cúcuásūn inī ndá nú, de cánāá nú, de cúsíin inī nū. Túsaá de cúu ndá nú tá cúu nchivī ñayiví jā jica jíin modo nēhēn maá.

⁴ Chi iin nú cáhān: Nduhū chi jín Pablo ínī nī. De incā nū cáhān: Nduhū chi jín Apolos. De súcuán cúu jā jícā ndá nú jín modo nēhén maá nú.

⁵ ¿De ní iin cúu nduhū, de ní iin cúu Apolos túsaá? Vāchi mozo-ni cúu ndúū ní nūū Yāā Dios, de ní jetínū yā nduhū tácuā cándíja ndá nú maá Jētohō ō. Chi tá iin iin ní nī nsáhā tiñu nāsa ní jēhe maá Jētohō ō nūū nī.

⁶ Nduhū chi modo jā ní jaquín ni tūhun yā inī ánō nū, de Apolos chí modo jā ní nchuhun dē ndute, cúu jā ní stēhēn cā dē nūū ndá nú. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní scuáhnū tūhun inī ánō nū.

⁷ Túsaá de nduú ná cúu sáhā tēe jā jáquín, de saá-ni tēe jā chūhun ndute, chi sa maá Yāā Dios cúu jā scuáhnū.

⁸ De tēe jáquín jín tēe chūhun ndute, iin-ni cúu dē. De ndācā dē chi cuāha yā yāhvi dē nāsa tiñu ní nsáhā iin iin dē.

⁹ Chi ndá nduhū chi cúu ní tēe chindeé táhān jā sáhā ní tiñu Yāā Dios. De ndá ndóhó cúu tá cúu itū maá Yāā Dios jā sátínú yā jín. De suni tá cúu iin vehe jā sáhā Yāā Dios cúu ndá nú.

¹⁰ De nduhū chi cúu ní tá cúu iin maestro albañil jā ní ntavā ní cimientō vehe nūcuán, cúu jā ní scándíja ní ndá nú. De incā dē sāmā dē siquī, cúu jā stēhēn cā dē nūū nū. Túsaá de tá iin iin dē ná cóo cuidado dē nāsa sāmā dē siquī.

¹¹ De Jesucristo cúu cimientō vehe nūcuán, de ní iin mā cūú tavā incā cimientō, chi maá yā cúu jā ní sndáhvā cuāchi ō.

¹² De ndācā nchivī cándíja, chi sáhā ji vehe siquī cimientō nūcuán, de á jín ndatínú váha tá cúu oro á plata á yūū luu, á jín jā ñamā naā, tá cúu ñutun á itē á ndáyóho.

¹³ De natūu tiñu jā ní nsáhā iin iin ji, tú nāsa ní ndihvī inī ji siquī maá yā. Chi maá quivī juicio jā sáhā ndāā yā tiñu nchivī, suu quivī nūcuán natūu cáji tiñu ji. Chi jín ñuhūn quiji quivī nūcuán, de

modo tá sáhā ñuhūn jā téñuhūn ndācā jā cúu cāyū, suni súcuán coto túnī yā tiñu iin iin ji.

¹⁴ De tú nduú ní ncāyū tiñu jā ní nsáhā ji siquī cimientō, de nīhīn ji tāhvī ji.

¹⁵ Sochi tú nduú ní ndíhvī inī ji jín tiñu yā, de mā nīhīn ji tāhvī ji, chí modo jā cāyū tiñu ji. Sochi maá ji chí cācu ánō ji, vísō modo jā ñatin cāyū ji nūū yāñuhūn.

¹⁶ ¿A nduú jínī ndá nú jā cúu nú tá cúu templo Yāā Dios, chí ndēē Espíritu Yāā Dios inī ánō nū?

¹⁷ De tú iin nchivī stívī ji templo Yāā Dios, de stánū tāhvī yā nchivī nūcuán. Chi ndoo ndasí íyó templo yā, de suu cúu ndá máá nú.

¹⁸ Ní iin nú mā stáhvī nú maá nú jín jā jáni inī nū. Tú iin nchivī jáni inī ji jā ndíchí ji jín ndá tūhun ñayiví yáhā, de vāha cā ná siáā ji, tácuā coo ndíchí ndíja ji jín tūhun maá yā.

¹⁹ Chi tūhun ndíchí jā íyó inī ñayiví yáhā, tūhun naā cuiti cúu nūū Yāā Dios. Chi cáhān nūū tutū īi: Nchivī ndíchí cuenta ñayiví chí nátiin yā ji siquī ndācā tūhun ndíchí ji jā jāsī ji nūū tūhun yā, cáchi.

²⁰ De cáhān tucu tutū: Maá Jētohō ō jínī yā ndācā jā jáni inī nchivī ndíchí, chí maá-ni jā jáni cāhā inī ji, cáchi.

²¹ Túsaá de ní iin nú mā cútéyíí nú jā siquī ní iin tēe ndíchí. Chi cuenta ndá máá nú cúu ndihi-ni.

²² Cúu Pablo, cúu Apolos, cúu Pedro jā stēhēn ndá dē nūū nū. Cúu ndihi jā íyó inī ñayiví, jā íyó mitan jín jā coo. De vísō tú cutecū nū á cuū nū, de ndihi-ni cúu cuenta ndá nú.

²³ De ndá máá nú cúu cuenta Cristo, de Cristo cúu cuenta Yāā Dios.

Jā sátínú ndá apóstol siquī tūhun yā

4 Túsaá de canī inī ndá nú jā mozo-ni cúu ndá ní nūū Cristo, jā ní ntetínú

yā nduhū jā stéhēn ni tūhun Yāa Dios jā ní nchiyuhū jondē janahán.

²De ndāa chi tēe jā sātíñú sīquī ñúcuán, íyó responsable tá iin iin dē jā squíncuu vāha dē.

³De nduhū chi nduú sáhá nī cuenta tú nánducú ndá nú sīquī ni nāsa sáhá nī, á tú nánducú nchivī jā cúñáhnú inī ñayiví. De juni maá nī chi nduú nánducú nī sīquī maá nī.

⁴Chi vísō jínī ni jín ánō ni jāá nduú nā cuāchi nī, sochi nsūú ñúcuán cúu jā quéndōo ndāa nī, chi maá Jētohō ō cúu jā jító túni nduhū.

⁵Túsaá de mā nánducú ndá nú sīquī tiñu táhán nú, chi tá quenda maá quívi sá de cuni nū. Chi jondē tá ndiji maá Jētohō ō, de nastúu nijin yā ndācá tiñu jā yíyuhū nū neē, de stéhēn nijin yā ndācá jā jáni inī nchivī jín ánō ji. Ñúcuán de maá Yāa Dios cuetúhún yā tá iin iin ji nāsa nī nsáhá ji.

⁶Hermano, ndācá tūhun yáhá nī ncāhān ni tácuā quendōo vāha ndá nú. De nī ncachī ni jā maá nī jín Apolos, chi mozo-ni cúu nduú nī nū yā, de súcuán cúu nī iin ejemplo nū ndá nú. De cáhān nī jā súcuán cúu nī, tácuā cutūha nú canī inī nū maá-ni tá cúu nū cáhān tutū īi. Chi mā sáhá vixī nū jā cuetúhún nú iin tēe jā stéhēn, de incā dē nduú.

⁷¿De nūcu cutéyíí ndá nú nū táhán nú túsaá? ¿De nā cuá íyó nū ndá nú jāá nduú ní ncútahvī nū nū yā? De tú jā ní ncutahvī nū cúu, ¿de nūcu sātéyíí ndá nú maá nú jā modo jāá nsūú jā ní ncutahvī nū cúu?

⁸Va ja nī ncucuicá ndá nú, de ja névāha nú ndihi, jáni inī nū túsaá. De ja tátúni ndá máá nú, de nī nduú cā jínī ñúhún nú nduhū, jáni inī nū. Nduú vāha jā súcuán cutéyíí ndá nú. De nācā vāha de tú jā tátúni ndija ndá nú nícu, tácuā va suni cuāha nú tūhun jā tátúni ndá nī jín nú túsaá.

⁹De íyó tá jáni inī ni jā ndá nduhū jā cúu apóstol, chi nī nsáhá Yāa Dios jā cúu ndá nī modo tēe nú cā nū nchivī, modo tēe jā ní ncundaā jā cuū dē. Chi ní ñayiví jín andiví ndéhé vāha nū ni, cúu ndá ángel jín nchivī.

¹⁰Chi jā sīquī Cristo de cáhān ndá ji jā tēe naā cúu ndá nī. De ndá ndóhó chi va ndíchí nú jín tūhun Cristo, jáni inī nū. De ndá nduhū chi nduú nā fuerza nī, de ndá ndóhó va íyó fuerza nū, jáni inī nū túsaá. De ndá ndóhó chi íyó yínúhún nchivī nū nū, sochi nū ndá nduhū chi sáhá jéhe inī ji.

¹¹Níí cání jā vají ndá nī de jíhi nī sōco jondē mitan. De yíchí ndá nī ndute, de cúmani sahma nī, de nduú sáhá vāha nchivī jín nī, de nī nduú nā vehe névāha ndá nī.

¹²De nihin sātíñú ndá nī jín ndahá nī. De cáhān nāvāha ji nū ndá nī, sochi cáhān vāha nī jín ndá ji. De jíní ūhvī ji ndá nī, sochi jéndeé inī nī.

¹³De cáhān nēhén ji sīquī ndá nī, sochi cáhān mānī ni jín ji. De cúu ndá nī tá cúu yācá inī ñayiví, de squéne yichí ji nduhū jondē mitan.

¹⁴De nsūú jā tēe nī yáhá jā cucanoō nū, chi sa jā sndíhvī inī ni ndá nú, chi cúu ndá nú modo sēhe nī jā mānī ni jín.

¹⁵Chi vísō ná cóo ūxī mil tēe jā stéhēn tūhun Cristo nū nū, sochi iin-ni tatá nú íyó. De nduhū cúu modo tatá ndá nú, chi nī scándíja nī ndá nú jā ní nacani nī tūhun vāha Cristo Jesús jā scácu yā yóhó.

¹⁶Túsaá de cáhān ndāhvī nī jín nú jā ndacu ndá nú nduhū.

¹⁷De jā ñúcuán cúu jā ní ntají nī Timoteo cuēē dē nū ndá nú. Chi cúu dē modo sēhe nī jā mānī ni jín dē, de squíncuu vāha dē nū maá Jētohō ō. De maá dē nachuhun inī ndá nú nāsa jíca nī jā cándíja nī Cristo, jín nāsa stéhēn ni nū ndá grupo nchivī cándíja ndācá lado.

¹⁸ Sochi sava nú chi sáhá téyíí nú maá nú, chi jáni iní nū jā má cuéé cuiti ni cā nūū nū.

¹⁹ De nduú chi ñamā cuéé ni nūū ndá nú de tú súcuán cúní maá Jētohō ō. Ñúcuán de nanducú ni siquí ndá tēē jā cútéyíí, de mā sáhá nī cuenta tūhun jā cāhān dē-ni, chi sa coto tūnī ni dē de tú cuu squíncuu dē.

²⁰ Chi jā tátúní Yāā Dios nūū ō, chi nsūū jā cāhān ō-ni cúu, chi jíní ñúhún jā cundiso poder tūhun cāhān ō jíní tiñu sáhá ō.

²¹ ¿Túsaá de nāsa cúní ndá nú? ¿A jā cuxeēn ni nūū nū tá cuéé ni, siquí jāá nduú nácani iní nū, á jā nacani iní nū de cuéé ni jíní tūhun cúndáhví iní jíní tūhun vitá iní?

Jā sáhá ndāā Pablo siquí iin cuāchi

5 De nī nihīn ni tūhun jā jíca ndiī iin tēē jā íyó māhñú ndá nú, chi ndéca dē naná úū dē. De xēēn ndasí sáhá tēē jīñā, chi juni nchiví jāá nduú jíní tūhun Yāā Dios, nduú sáhá ji súcuán.

² De vísō súcuán de sáhá téyíí ndá nú maá nú. Vāha cā jā cucuéca ndasí iní nū. De cánuú jā tavā nū tēē jā sáhá cuāchi ñúcuán ná quée dē māhñú ndá nú.

³ De nduhū vísō nduú íyó nī jíní ndá nú, sochi modo jā íyó nī jíní nú cúu jā ñúhún iní ni ndá ndóhó. De ja nī nsáhá ndāā ni siquí tēē jā ní nsáhá cuāchi ñúcuán, chi tá-ni cúu jā íyó nī jíní ndá nú cúu.

⁴ Túsaá de ndutútú ndá nú, de maá Jētohō ō Jesucristo coo yā jíní nú. De nduhū chi modo jā coo nī jíní nú, chi ñúhún iní ni ndá nú. De poder maá Jētohō ō Jesús suni coo jíní nú.

⁵ De ná chíhi ó tēē jīñā ndahá Satanás, tácuā ná ndóho yiqui cúñu dē, de nacani iní dē de cācu ánō dē quívi jā ndiji Jētohō ō Jesús.

⁶ Nduú vāha jā sáhá téyíí ndá nú maá nú. ¿A nduú jíní nū tūhun jā cāhān suha?

Vísō jacū-ni levadura de ndāā ní ñujan sáhá, cáchi.

⁷ Túsaá de tavā ndá nú tēē jīñā tá cúu nūū squéne nú levadura jā ní ntiví. De súcuán de cuu ndá nú modo pan jā cúvāha jíní ñujan jéé jāá nduú nā levadura yíhí, jā yáji ndá ji vico pascua. De suu súcuán cúu ndija ndá nú. Chi ja nī jīhi Cristo jā ní nsócō yā maá yā jēhē ō, chi cúu yā modo ticāchí pascua jā ní jīhi jā jēhē ō.

⁸ Túsaá de ná núcūhun iní ō nāsa nī ncuu vico ñúcuán, de ná cóo ndāā ndija ánō ō, de suu cúu tá cúu pan jāá nduú nā levadura yíhí. De mā sáhá ó tiñu néhén jíní tiñu téhén jā cúu tá cúu levadura jā ní ntiví.

⁹ Nūū incā carta jā ní ntee nī nūū ndá nú nī ncāhān ni jā má quívi nduú nū jíní nchiví jíca ndiī.

¹⁰ Sochi nduú ní ncāchí ni jā má quétáhán cuiti nū jíní ndá nchiví jāá nduú cándíja jā jíca ndiī, jā ndíyo iní, jā cuihná, jā chíñúhún ídolo. Chi tú súcuán de jíní ñúhún quee nú iní ñayiví nícu, chi nduú nā incā modo jā cujiyo nú nūū ji chi ndéē ō ñayiví jíní ji.

¹¹ Chi sa nī ncachí ni jā má quívi nduú nū jíní ndá máá nchiví jā cāhān ji jā cúu ji hermano, de tú jíca ndiī ji, á ndíyo iní ji, á chíñúhún ji ídolo, á sátúhún ji, á jíní ji, á cufhná ji. De nī mā cāji cuiti nū stāā jíní nchiví jā sáhá súcuán.

¹² Chi nsūū tiñu nī cúu jā sáhá ndāā ni siquí nchiví jāá nduú íñí jíní ó. Yāā Dios cúu jā sáhá ndāā siquí ji.

¹³ Sochi nchiví jā íñí jíní ndá nú chi cánuú jā sáhá ndāā nū siquí ji. Túsaá de cánuú jā tavā ndá nú tēē jā ní nsáhá cuāchi ñúcuán jā íyó dē māhñú ndá nú, ná quíhīn dē.

Jā má cáquín ji cuāchi siquí táhán ji nūū justicia jāá nduú cándíja

6 De tú táhán nú jā cándíja nī nsáhá cuāchi siquí nū, ¿de nūcu jēhén ndá

nú jín dē nūū justicia jāá nduú cándíja?
¿De nūcu nduú sáhá ndāá ndá nú nūū
táhán nú jā cándíja Yāā Dios?

² ¿A nduú jíní nū jā nchiví cándíja Yāā
Dios chi iin quívi de sáhá ndāá ji tiñu
nchiví ñayiví? De tú iin quívi sáhá ndāá
ndá nú tiñu nchiví ñayiví, ¿de á mā cūú
sáhá ndāá nū mitan síqui iin cuāchi lulí
jā sáhá ndá táhán nú?

³ ¿A nduú jíní nū jā iin quívi de sáhá
ndāá ō jondē tiñu ndá ángel andiví? De
ná oncā cúu tiñu ñayiví yáhá jā má cūú
sáhá ndāá ō.

⁴ Túsāá de tú táhán nú sáhá dē iin
cuāchi síqui nū, ¿de nūcu jéhēn ndá nú
sa nūū ndá tēe jāá nduú cúu dē táhán
nchiví cándíja jā sáhá ndāá dē cuāchi
nú?

⁵ Súcuán cáhān ni tácuā cucanoō ndá
nú. ¿A nduú íyó ni iin tēe jícūhun iní
māhñú ndá nú jā cuu sáhá ndāá dē síqui
nú?

⁶ Nduú íyó vāha jā iin hermano caquín
cuāchi síqui incā hermano nūū justicia
jāá nduú cándíja.

⁷ De jā jáquín ndá nú cuāchi síqui
táhán nú, chi jā stíví ndasí nú cúu. ¿A
nduú vāha cā jā cuandēe iní nū jā ná
sáhá ji cuāchi síqui nū á jā candēe ji
ndatínú nú?

⁸ De nduú chi sa ndá máá nú cúu jā
sáhá cuāchi de candēe nū ndatínú táhán
nú, de nūū ndá hermano cúu jā sáhá nú
súcuán.

⁹ ¿A nduú jíní ndá nú jā nchiví jāá
nduú íyó ndāá, mā nñhín táhvi ji quívi ji
nūū tátúni Yāā Dios? Mā stáhvi nú maá
nú jā caní iní nū jā nñhín táhvi nū, chi ni
nchiví jā jíca ndii, ni nchiví jā chíñúhún
ídolo, ni nchiví jā cásíqui ndēe táhán, ni
tēe jā sáhá ndii jín táhán yíí,

¹⁰ ni nchiví cuihná, ni nchiví ndíyo
iní, ni nchiví jíní, ni nchiví sátúhún, ni
nchiví jā stáhvi táhán síqui xúhún, mā
nñhín táhvi ji quívi ji nūū tátúni Yāā
Dios.

¹¹ De súcuán ni iyo sava ndá nú nícú,
sochi mitan chi ja ni naquete yā ndá
nú, de íyó ndoo íyó ii nū nūū yā. Chi
ja ni sndáhvā yā cuāchi nú ni nsáhá yā
jín maá Jētohō ō Jesús jín Espíritu Yāā
Dios.

Jā íyó ndoo íyó ii yiqui cúñu nchiví cándíja

¹² De ndāá cúu jā cáhān nchiví jā
ndihi-ni tiñu íyó vāha jā sáhá ō tú nāsa
cúni ō. De vísō súcuán de nsūú ndihi
sáhá jā quéndōo vāha ánō ō. Ndihi chi
cúu sáhá ō, de vísō súcuán de nduú íyó
vāha jā quívi ō nūū tiñu jā stíví ánō ō.

¹³ De ndāá cúu jā cáhān nchiví jā
ndeyu cúu jā cuhun chíjin, de chíjin cúu
jā cuhun ndeyu. Sochi iin quívi de mā
cōō cā súcuán, chi naā ndúū nūcuán sáhá
Yāā Dios. De nsūú síqui jā sáhá ō tiñu
ndii cúu jā íyó yiqui cúñu ō, chi sa jā
sáhá ō jā cúni maá Jētohō ō. De Jētohō
ō chí jíto yā yiqui cúñu ō.

¹⁴ De tá cúu nūū ní nastécū Yāā Dios
Jētohō ō, suni súcuán nastécū yā yóhō
jín poder yā.

¹⁵ ¿A nduú jíní ndá nú jā yiqui cúñu tá
iin iin ō cúu modo ndá parte yiqui cúñu
Cristo? ¿Túsāá de á cuu candēe ō iin
parte yiqui cúñu Cristo de squétáhán ō
jín iin ñahan ndii? Mā cūú cuiti súcuán.

¹⁶ ¿A nduú jíní ndá nú jā tēe jā
quétáhán jín ñahan ndii, de iin-ni cā
yiqui cúñu ni nduu dē jín ña? Chi cáhān
tutū ii: Jā ndúū dē chí iin-ni cā yiqui
cúñu cúu, cáchi.

¹⁷ Sochi nchiví jā quétáhán jín maá
Jētohō ō, chí suni súcuán iin-ni cā cúu
ji jín yā síqui jā cándíja ji yā.

¹⁸ Túsāá de cunu ndá nú jā má quívi
nú nūū tiñu ndii. Chi ndá cā cuāchi jā
sáhá nchiví, chí nsūú yiqui cúñu ji stíví
ji. Sochi tú jíca ndii ji, de síqui yiqui
cúñu ji cúu jā sáhá ji cuāchi.

¹⁹ ¿A nduú jíní ndá nú jā yiqui cúñu nú
cúu templo Espíritu Santo jā ní jēhe Yāā

Dios nūū nū, de ndēē yā inī nū? De nsūū cuenta maá nú cúu nú.

²⁰ Chi Yāa Dios chi yāhvi ndasí nī nacueen yā ndá nú. Jā ñúcuán cánuú jā caca yínúhún nú nūū Yāa Dios jā sáhá nú tiñu vāha jondē jín yiqui cúñu nú jín inī jín ánō nū, chi cuenta Yāa Dios cúu.

Jā cáchi tūhun sīquī yíí jín ñasíhí

7 Mitan de ná cáchi nī sīquī ndá tūhun jā ní jicān tūhún ndá nú nduhū nū carta. Jāndāā jā vāha cā quéndōo iin tēe de tú mā cúndeē dē jín ñahan.

² Sochi sīquī jā íyó tiñu ndī, de vāha cā jā ndācā tēe ná cóo ñasíhí maá dē, de saá-ni ndācā ñahan ná cóo yíí ña.

³ De yíí ná squíncuu vāha dē nūū ñasíhí dē jā cúu dē yíí ña. De saá-ni ñasíhí ná squíncuu vāha ña nūū yíí ña.

⁴ Chi ñasíhí nduú cúu sáhá ña jā cúni ña jín yiqui cúñu ña, chi suni jā cúni yíí ña. De saá-ni yíí nduú cúu sáhá dē jā cúni dē jín yiqui cúñu dē, chi suni jā cúni ñasíhí dē.

⁵ De mā sásáhán ndá nú maá nú nūū táhán nú. Sochi tú cúni ndúū nū jā víhí cā cācān táhvi nū jacū tiempo, de tú íyó conforme ndúū nū, de cuu sasáhán nú maá nú nūū táhán nú. De ñúcuán de vāha cā jā naquetáhán tucu nú, tácuā mā cōtó túnī Satanás ndúū nū sīquī tiñu ndī.

⁶ De nsūū jā ndácu nī tiñu jā cánuú jā coo ūū táhán nū, chi jā jēhe nī tūhun cúu.

⁷ Chi jétahán inī nī jā ndá tēe ná cóo mátúhún dē-ni, tá cúu nūū íyó maá nī. Sochi sín sín nī nsáhá Yāa Dios iin iin dē nāsa cúu maá dē, chi sava dē cuu coo mátúhún dē-ni, de sava cā dē chi nduú chi sín nī nsáhá yā jín dē.

⁸ Túsaá de cáhán nī jín ndá nchivi jā íyó mátúhún-ni, jín ndá ñahan jā ní nguendōo ndáhvi, jā vāha cā de tú coo ji sūcuán-ni, tá cúu nūū íyó maá nī.

⁹ Sochi tú jínī ji jā má quéndā ji coo ji sūcuán-ni, de ná cóo ūū táhán ji túsaá.

Chi vāha cā jā coo ūū táhán ji nsūū cā jā jīhyó ji.

¹⁰ Sochi nūū nchivi jā ní ncuu ūū táhán chi ndácu nī tiñu jā ñahan mā sndóo ña yíí ña. De nsūū nduhū cúu jā ndácu tiñu, chi sa maá Jētohō ō.

¹¹ De tú sndóo iin ñahan yíí ña, de ná quéndōo mátúhún ña-ni, de suni cuu naquetáhán ña jín yíí ña. De yíí suni mā sndóo dē ñasíhí dē.

¹² De jín sava cā nchivi chi cáhán nī yáhá jā jání inī maá nī, de nsūū jā ní ncachī maá Jētohō ō cúu: Tú iin hermano ndéca dē ñahan jāá nduú cándíja, de tú jétahán inī ña jā cundeē ña jín dē, de mā sndóo dē ña.

¹³ De tú iin ñahan ndéca ña tēe jāá nduú cándíja, de tú jétahán inī dē cundeē dē jín ña, de mā sndóo ña dē.

¹⁴ Chi tēe jāá nduú cándíja, yíhí cuenta dē nūū Yāa Dios sīquī jā ní nquetáhán dē jín ñahan cándíja. De ñahan jāá nduú cándíja, suni yíhí cuenta ña nūū Yāa Dios sīquī jā ní nquetáhán ña jín hermano cándíja. Chi tú nsūū sūcuán de sēhe ji mā quihí cuenta ji nūū Yāa Dios, sochi mitan chi yíhí cuenta ji nūū yā.

¹⁵ Sochi yíí á ñasíhí jāá nduú cándíja, tú fuerza cúu jā cúni ji sndóo ji táhán ji, de ná sndóo ji. Chi tú sūcuán cúni ji, de hermano á hermana cándíja nduú cánuú jā casí ji jā ndusín táhán ji jāá nduú cándíja. Chi nī ncana Yāa Dios yóhó jā cundeē māni ō jín táhán ó.

¹⁶ Chi ndóhó jā cúu nú ñasíhí, nduú jínī nū, sanaā de candíja yíí nú sáhá nú, de cācu dē. De saá-ni ndóhó jā cúu yíí, nduú jínī nū, sanaā de candíja ñasíhí nú sáhá nú, de cācu ña.

¹⁷ Túsaá de tá iin iin nú ná quéndōo nú nāsa nī nsáhá Jētohō ō ndóhó, jín nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú jā ní ncandíja nú. De sūcuán ndácu nī nūū ndācā grupo nchivi cándíja.

¹⁸ Tú nī ncana yā iin tēe jā ní ncuu circuncidar, de sūcuán ná quéndōo dē. De

tú nī ncana yā iin tēe jāá nduú ní ncúu circuncidar, de mā cūú dē circuncidar.

¹⁹ Chi nduú nā cuá sáhá á cuu ó circuncidar á nduú, chi jā cánuú cā cúu jā squíncuu vāha ó tiñu jā cúnī Yāa Dios.

²⁰ Tá iin iin nú ná quéndōo nú nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú nī ncandíja nú.

²¹ Tú mozo jā ní jeen nchivī cúu nú tá nī ncana yā ndóhó, de mā cúndihvī inī nū jā quee nú. Sochi tú íyó modo jā nduu libre nū, de íyó vāha jā sáhá nú.

²² Chi tēe cúu mozo jā ní jeen nchivī, de tú nī ncana Jētohō ō dē, de mitan chi nī nduu libre dē nūū cuāchi dē, de jétínú maá Jētohō ō dē. De saá-ni tēe sátfínú cuenta maá, de tú nī ncana yā dē, de mitan de nī nduu dē mozo nūū Cristo jā ní nacueen yā dē.

²³ Chi yāhvi nī ncuu jā ní nacueen Yāa Dios ndá ndóhó. Túsaá de mā sátfínú nū nūū tiñu cāhá jā ndácu nchivī ñayiví.

²⁴ Túsaá hermano, tá iin iin nú ná quéndōo nú nūū Yāa Dios nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú.

²⁵ De mitan de síqui nchivī jā íyó mátúhún-ni, de nduú nā tūhun ní ndácu maá Jētohō ō nūū ni. Sochi ná cáhān ni jā jáni inī maá nī, chi nī ncundáhvī inī Jētohō ō nduhū, de nī nsáhá yā jā cuu cáhān ndāā nī.

²⁶ Jáni inī nī jā vāha-ni quéndōo ndá tēe tú nāsa-ni íyó dē, jā síqui jā íyó tūndóhó ndá tiempo yáhá.

²⁷ Tú íyó ñasíhí nú, de mā sndóo nú ña. De tú nduú nā ñasíhí nú íyó, de mā nducú nú ña.

²⁸ Sochi tú coo ñasíhí nú, de nsūú cuāchi cúu. De tú quetáhān iin ñahan lúlí jín tēe, de suni nsūú cuāchi cúu. Sochi nchivī jā íyó ūū táhān, chi nīhīn ji tūndóhó ñayiví yáhá, de cúnī nī jā má nīhīn nū tūndóhó.

²⁹ Hermano, tūhun jā cáhān ni yáhá cúu jā yachi-ni ndihi tiempo jā sáhá ó

tiñu yā. Túsaá de jondē mitan de tēe jā íyó ñasíhí, ná cúndihvī cā inī dē síqui tiñu maá yā nsūú cā síqui ña.

³⁰ De nchivī jā ní jihī táhān vehe, ná sáhá ji modo jāá nduú cúcuécá inī ji. De nchivī jā cúsi inī, ná sáhá ji modo jāá nduú-ni. De nchivī jéen, ná sáhá ji modo jāá nsūú ndatínú ji cúu. Mā cuáha ji tūhun jā casí ndá núcuán jā má cúndihvī inī ji síqui tiñu maá yā.

³¹ De nchivī jā ní ndihvī inī síqui ndatínú ñayiví yáhá, mā cútēnú cā ji jín. Chi ja ñatin naā ndācá jā íyó inī ñayiví yáhá.

³² Cúnī nī jā má nācani ndasí inī ndá nú síqui ndācá jā íyó inī ñayiví. Chi tēe cúu soltero, ndihvī inī dē tiñu maá Jētohō ō, nāsa cusii inī Jētohō ō sáhá dē.

³³ Sochi tēe íyó ñasíhí, chi ndihvī inī dē tiñu jā íyó ñayiví, nāsa cusii inī ñasíhí dē sáhá dē.

³⁴ De suni súcuan sín sín jáni inī ñahan íyó yí jín ñahan íyó maá. Chi ñahan íyó maá, ndihvī inī ña tiñu maá Jētohō ō, chi cúnī ña jā coo ndoo coo ií ánō ña jín yiqui cúnu ña jā sáhá ña tiñu maá yā. Sochi ñahan íyó yí chi ndihvī inī ña jín tiñu jā íyó ñayiví, nāsa cusii inī yí ña sáhá ña.

³⁵ Jā vāha ndá máá nú cúu jā cáhān ni súcuan. Chi nsūú jā ndúcú nī casí nī jā coo ūū táhān nū, chi sa cúnī nī jā caca yínúhún nú de nune nú jā sátfínú cutú nú nūū maá Jētohō ō jondē jín inī jín ánō nū.

³⁶ De tú iin tēe íyó sēhe síhí dē, de tú cuāyāha cuīyā ji, de tú jáni inī dē jā vāha cā jā coo yí ji, túsaá de ná sáhá dē jā jáni inī dē, de ná cuáha dē tūhun jā coo yí ji, chi nsūú cuāchi cúu.

³⁷ Sochi tú iin tēe nī ncundaā inī dē jā cundeē sēhe síhí dē súcuan-ni, jā má cuáha dē ji vísó jícān fuerza nchivī ji, túsaá de cuu quendōo ji tá cúu nūū cúnī dē, chi vāha-ni sáhá dē.

³⁸ Túsaá de tēe jā jēhe tūhun jā coo yíi ji, vāha-ni sáhá dē. De tēe jāá nduú jēhe tūhun, chi vāha cā sáhá dē.

³⁹ De ñahan jā íyó yíi, chi yíhí ña ndahá yíi ña juni tēcú dē. Sochi tá ja ni jihí yíi ña, ñúcuán de ja ni ncuu libre ña jā quetáhán tucu ña jín nā-ni tēe cúní ña, de tú tēe cándíja nūu maá Jētohō ō cúu dē.

⁴⁰ Sochi jáni iní ni jā ndetū cā coo ña de tú quendō ña súcúan-ni. De suni jáni iní ni jā jín Espíritu Yāa Dios cúu jā cáhān ni.

Siquí cūñu jā ní nsōcō nūu ídolo

8 De mitan de ná cáchi ni siquí cūñu jā ní nsōcō nūu ídolo. Ndāa chi ndācá ō jáni iní ō jā jíní vāha ō nāsa cúu. De ndācá jā jíní ō ñúcuán, chi ndúcú sáhá vixí yóhó. De sa jā cúndáhví iní ō táhán ō, ñúcuán sáhá jā jíja ō jín tūhun yā.

² Tú nā-ni nchiví jáni iní ji jā jíní vāha ji, de nduú chi ncháha ca cuní cuiti ji tá cúu nūu cánuú cuní ji.

³ De sa nchiví jā mānī jín Yāa Dios, maá ji cúu jā jétáhví yā.

⁴ Túsaá de ná cáchi tūhun ni siquí cūñu jā ní nsōcō nchiví nūu ídolo. Ndāa chi jíní ō jā ndācá ídolo ñayiví, nduú ndāa cuiti. De nduú nā incā yāa íyó, chi mátúhún-ni Yāa Dios.

⁵ De nchiví chi jáni iní ji jā íyó ndācá yāa iní andiví jín ñayiví, chi cáhān ji jā íyó cuāhā ndija ndá yāa ji jín jētohō ji.

⁶ Sochi nūu ndá máá ō chi mátúhún-ni Yāa íyó, jā cúu Tatá ō Yāa Dios. De maá yā ni nsāhá ndācá jā íyó, de cuenta maá yā cúu ndācá ō. De suni íyó iin-ni Jētohō ō Jesucristo, de jondē nūu maá yā vāji ndācá jā íyó, de suni maá yā ni nsāhá yóhó.

⁷ De nchiví cándíja, chi nsūu ndihi ji jíní tūhun yáhá. Chi sava ji ni ncāan ji ni nchiñúhún ji ídolo jondē ncháha ca candíja ji. De jondē mitan de tú yáji ji cūñu ñúcuán de sáhá ji cuenta jā ní nsōcō nūu

ídolo cúu. De siquí jāá ncháha ca cuja ji jín tūhun Yāa Dios, de jáni iní ji jā cutéhén ánō ji sáhá cūñu jā ní nsōcō nūu ídolo.

⁸ De ndāa chi nsūu jā yáji ō cúu jā sáhá jā cuetáhví Yāa Dios yóhó. Chi tú yáji ō, de nsūu ñúcuán sáhá jā quendōo vāha cā ō nūu Yāa Dios. De tú nduú yáji ō, de suni nduú sáhá jā quendōo núu cā ō nūu yā.

⁹ De vísō ni iin nduú jási jā cají nū cūñu ñúcuán, sochi coto nú táhán nú jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, de mā sáhá nú jā suni cají ji vísō jáni iní ji jā cuāchi cúu.

¹⁰ Vāha cā mā cājí nú túsaá, chi sanaa de hermano nū jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, cuní dē ndóhó jā yáji nū iní vehe nūu íyó ídolo, chi jíní vāha nú jāá nduú nā cuá sáhá. De súcúan de sáhá nú jā cuu iní dē jā suni cají maá dē cūñu jā ní nsōcō nūu ídolo, vísō jáni iní dē jā cuāchi cúu.

¹¹ De súcúan de stíví nú ánō hermano nū jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, vísō jíní vāha maá nú jāá nduú nā cuá sáhá jā cají nū. De nduú vāha jā sáhá nú súcúan, chi suni jēhē maá dē ni jihí Cristo.

¹² De tú súcúan stíví nú ánō hermano nū jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, túsaá de siquí maá Cristo cúu jā sáhá nū cuāchi.

¹³ Túsaá de tú cūñu ñúcuán sáhá jā quívi hermano ni cuāchi, de mā cājí cuiti cā ni cūñu ñúcuán, tácuca mā sáhá ni jā quívi dē cuāchi.

Siquí jā íyó derecho ndá apóstol

9 De maá ni chi jíca libre ni, de íyó derecho ni siquí jā cúu ni apóstol, tēe jā ní ntají yā jā scāca tūhun yā. Chi ni jini ni nūu maá Jētohō ō Jesús, de ndá máá nú cúu tiñu jā ní nsāhá ni jā ní squívi ni ndá nú ndahá Jētohō ō.

² De tú sava cā nchiví nduú jétáhví ji jā cúu ni apóstol, sochi nūu ndá máá nú chi

suu cúu ndija nĩ. Chi siquĩ jã ní scándija nĩ ndá nú, de jã ñúcuán cúu nú prueba jã stéhēn jã ndiso tiñũ nĩ jã cúu nĩ apóstol nũu maá Jētohō ō.

³ De tũhun yáhã cáhān ni jēhē maá nĩ nũũ ndá nchivĩ jã cáhān siquĩ ni:

⁴ Cáchi nĩ jã íyó derecho ni jã caji ni coho nĩ jã táji nchivĩ de tú cúnĩ nĩ.

⁵ De suni íyó derecho ni tú cúnĩ nĩ cundeca ni iin hermana cándija cuu ñasíhĩ nĩ, de caca ndũũ ni jín ña, tá cúu nũũ íyó ñasíhĩ Pedro jín ndá cã apóstol jín ndá tēe cúu ñani maá Jētohō ō.

⁶ ¿A jani inĩ ndá nú jã maá-ni nduhũ jín Bernabé cúu jã nduú nã derecho jã sndóo nĩ tiñũ sáhã nĩ jã cutecũ ni, tácu nune cã ni jã nacani nĩ tũhun vāha yā, á naá cúu?

⁷ ¿A íyó soldado jã tēcũ dē xuhún vehe dē? ¿A íyó tēe jã jítu yūcũ uva de nduú yáji dē uva? ¿A íyó tēe jã scáji ticāchĩ de nduú jíhi dē leche ti? Nduú cuitĩ. De saá-ni nduhũ, ¿á nduú íyó derecho ni jã cutecũ ni siquĩ tũhun yā, á naá cúu?

⁸ De mā cānĩ inĩ ndá nú jã ndācã jã cáhān ni yáhã, maá-ni tũhun jã cáhān nchivĩ ñayivĩ cúu. Chi jondē maá ley yā jã ní jēhe yā nũũ Moisés, suni sūcuán cáhān.

⁹ Chi cáhān nũũ tutũ ley yā: Mā chūhún nú ñunu yuhũ stíqui, quiti jáxin trigo, cáchi. De ndāa chi nsuú maá-ni siquĩ stíqui cúu jã ní ncāhān yā sūcuán.

¹⁰ Chi suni siquĩ maá ó nĩ ncāhān yā. Chi ley ñúcuán nĩ jēhe yā jã váha yóhó, chi stéhēn jã tēe jítu jín tēe jáxin trigo, cánuú jã ñihĩn dē sava ñúcuán quivĩ jã ndutútũ.

¹¹ De suni sūcuán ndá nduhũ jã ní jaquĩn nĩ tũhun Espíritu inĩ ánō nũ, ¿de á tiñũ vēe cúu nũũ ndá nú tú nastútũ nĩ nũũ nũ jã cutecũ ni?

¹² De tú sava cã tēe jã stéhēn nũũ nũ, íyó derecho dē jã cācān dē nũũ nũ, de nã oncã cúu ndá nduhũ jã má cōó derecho nĩ jã cācān ni. Sochi nduú ní jícān ndá

nĩ derecho ñúcuán, chi sa nĩ jendeé inĩ nĩ jã caji ni cuenta maá nĩ, tácu mā cásĩ nĩ jã caca tũhun vāha Cristo.

¹³ De jínĩ ndá nú jã ndá sūtũ jã sátíñũ inĩ templo, nĩ ntecũ ndá dē siquĩ ndācã jã ní nsōcō nchivĩ inĩ templo. Chi ndá sūtũ jã ní nsatíñũ nũũ altar nũũ ní nsōcō ji quiti, suni nĩ nchaji dē sava quiti ñúcuán.

¹⁴ De suni sūcuán nĩ ndacu maá Jētohō ō tiñũ jã ndá tēe nācani tũhun jã scácu yā yóhó, siquĩ tiñũ ñúcuán ñihĩn dē jã cutecũ dē.

¹⁵ Sochi nduhũ chi nduú ní jícān cuitĩ nĩ derecho ni yáhã, de suni nsuú jã tēe nĩ tũhun yáhã nũũ ndá nú jã taji nú nũũ ni. Chi jani inĩ nĩ jã vāha cã ná cúu ni nsuú cã jã quehen nĩ jã taji ndá nú, chi casĩ jã cúsiĩ inĩ nĩ jã scāca nĩ tũhun yā sūcuán-ni.

¹⁶ De nduú vāha tú sáhã téyĩ nĩ maá nĩ siquĩ jã nācani nĩ tũhun jã scácu yā yóhó. Chi jã ní ntetíñũ yā nduhũ cúu, de cánuú jã squíncuu nĩ. Chi ncācã ndáhvi nĩ de tú mā nācani nĩ tũhun yā.

¹⁷ De tú jã cúu inĩ maá nĩ cúu jã nācani nĩ, ñúcuán de cuu cācān ni yāhvi nĩ nfcu. De nduú chi cánuú jã squíncuu nĩ, chi maá Yāa Dios nĩ ntee tiñũ nduhũ.

¹⁸ Túsaá de yāhvi nĩ cúu jã cúsiĩ inĩ nĩ jã sūcuán-ni nācani nĩ tũhun jã scácu yā yóhó, de nduú jícān nĩ derecho nĩ jã cutecũ ni siquĩ jã nācani nĩ tũhun yā.

¹⁹ Chi vísō nĩ iin nchivĩ nduú tátúnĩ nũũ nĩ, sochi nĩ nsāhã nĩ maá nĩ mozo nũũ ndācã ji jã nācani nĩ tũhun nũũ ji, tácu ñihĩn ni cuāhã ji jã candija ji Cristo.

²⁰ De tá íyó nĩ jín ndá táhān nĩ hebreo, de sáhã nĩ tá cúu nũũ sáhã maá ji, tácu cuu scándija nĩ ji. Chi násāhã nĩ maá nĩ modo tēe jã yíhĩ chíjin ley Moisés, tácu cuu scándija nĩ ji jã yíhĩ chíjin ley ñúcuán, vísō nduú cã yíhĩ maá nĩ chíjin ley.

²¹ De suni násāhã nĩ maá nĩ modo nchivĩ jã nduú yíhĩ chíjin ley Moisés,

tácua cuu scándíja nī nchivī ñúcuán. De víso súcuan de yíhí nī chíjin ley Yāa Dios, chí suu cúu ley Cristo jā squíncuu nī.

²² De tá íyó nī jín nchivī jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, de sáhá nī maá nī modo jā suni ncháha ca cuja nī, tácua cuu scándíja cā nī ji. Túsaá de násáhá nī maá nī tú nāsa íyó ndácá nchivī, tácua jín ndácá-ni modo ñúcuán de cuu scándíja nī sava ji.

²³ Ndácá yáhá sáhá nī jā síqui tūhun jā scácu yā yóhó, tácua suni nihīn nī tǎhvi jā ndíso tūhun yā.

²⁴ De jínī ndá nú jā ndá tēe jā jínu car-rera, de ndāa chí ndihi dē jínu, sochi iin dē-ni cúndeé jā nihīn premio. De suni súcuan nducú ndéé ndá máa nú squín-cuu nú, tácua nihīn nū premio nūū yā.

²⁵ De ndácá tēe jā cúnī cundeé síqui iin deporte, chí scuáha dē de jító dē maá dē. Súcuan sáhá ndá dē tácua nihīn dē iin premio jā cúu corona ndahá yúcú ñutun jā ñamā naā. Sochi ndá máa ó sa ndúcú ndéé ó tácua nihīn ó iin premio jā má náa cuiti.

²⁶ De saá-ni maá nī, suni ndúcú ndéé nī modo tá sáhá tēe jínu, de nduú ndúcú ndéé cāhá nī. De sáhá nī tá sáhá ndá tēe cánāa juego jāá nduú jéhe íyú dē, chí quée tiñu jā sáhá nī.

²⁷ Chí sa sndóho nī yiqui cúñu nī, de sndíhvi inī nī maá nī jā squíncuu nī. Chí víso sndíhvi inī nī incā nchivī jā nducú ndéé ji, de tú nduú ndúcú ndéé maá nī, de snāa nī premio nī.

Síqui jā má chíñúhún ji ídolo

10 Hermano, cúnī nī jā ná jícuhun inī ndá nú nāsa nī jica ndá tata ó jondē janahán. Chí ndihi ji nī jica chíjin vícō jā ní stéhēn ichi nūū ji, de ndihi ji nī ncháha mǎhñú ndute Mar Rojo jā ní ncusiín de nī nune ichi.

² De súcuan cúu jā ní nduu inuú ndá ji jín Moisés, chí nī niquín ji dē chíjin vícō jín mǎhñú mar.

³ De ndihi ji chí inuú-ni nī nchaji ji al-imento jā ní jēhe maá Espíritu.

⁴ De suni ndihi ji nī jīhi ndute jā ní jēhe Espíritu. Chí nī jīhi ji ndute jā ní nquene yicā cava nūū ní jica nuu ji. De Cristo cúu tá cúu cava ñúcuán jā jēhe yā ndute jā cutecū ó ní cání.

⁵ De víso súcuan de cuāhā ji nī ncunihin inī, de nduú ní ncusiín inī Yāa Dios jín ji, de jā ñúcuán cúu jā ní jīhi ji nūū ñuhun tíhá.

⁶ De ndácá jā ní ncuu ñúcuán, chí iin ejemplo cúu nūū ó, tácua mā ndíyo inī ó ndácá jā nēhén, tá cúu nūū ní ndíyo inī ndá ji.

⁷ De mā chíñúhún ndá nú ídolo, tá cúu nūū ní nsáhá sava ji. Chí súcuan cāhān nūū tutū ii: Nī jēcundeé ndá nchivī, nī nchaji ji nī jīhi ji víco ídolo, de nī nacuiñi ji nī jita jéhe ji nūū, cáchi.

⁸ De nī mā cācá ndií ó tá cúu nūū ní nsáhá sava ndá ji, de nī jīhi ócō ūnī mil ji jā iin-ni quívi.

⁹ De nī mā sáhá ó tiñu jā squítī inī ó Jētohō ó, tá cúu nūū ní nsáhá sava ji, de nī jīhi ji jā ní ntiin cōó ji nī nsáhá yā.

¹⁰ De nī mā cāhān sōó nú síqui Yāa Dios, tá cúu nūū ní ncāhān sōó sava ji, de nī jīhi ji jā ní jahni ángel yā ji.

¹¹ De ndácá jā ní ncuu ñúcuán, chí iin ejemplo cúu nūū ó. De súcuan yósō nūū tutū tácua ná chúhun vāha inī maá ó. Chí ndá máa ó cúu nchivī tēcū quívi jā cuándihi ñayívi.

¹² Túsaá de ndá ndóhó jā jáni inī nū jā íñi nihīn nú jāá nduú sáhá nú cuāchi, de coto má quívi nú cuāchi.

¹³ Chí íyó jā ndúcú squívi ndá ndóhó nūū cuāchi, de inuú-ni ndóho ndá nú súcuan jondē jín ndá cā nchivī. Sochi cuu cundeé cucáhnú inī nū maá Yāa Dios, chí mā cuáha yā tūhun jā caa cā coto túni Satanás ndóhó, chí maá

medida-ni jā cuu cundee nú jín. Chi sa tú vāji jā ndúcú squívi ndóhó cuāchi, de chindee yā ndóhó jā quee nú de cundee nú síqui.

¹⁴ Nani mánī, mā chíñúhún cuitī ndá nú ídolo túsaá.

¹⁵ Cáhān ni jín ndá nú jā cúu nú nchivī jā jícūhun inī, de sáhá nú cuenta de tú íyó ndāā tūhun jā cáhān ni.

¹⁶ Maá vaso ī jā nácuetáhvi ó jēhē, suu jīhi cáhnú ó jā stēhēn ō jā inuú-ni cúu ndihi ó chi ní jati níñi Cristo jā síqui ō tá ni jīhi yā yicā cruz. De stātīlā jā scuáchi ó, jā yáji cáhnú ó, suu stēhēn jā inuú cúu ndihi ó síqui jā ní jēhe Cristo yiqui cúñu yā ní jīhi yā jēhē ō.

¹⁷ De vísō cuāhā ō íyó, de iin-ni nchivī cúu ó, chi iin-ni stātīlā nícuán yáji cáhnú ó síqui jā cándīja ó.

¹⁸ Cūndēhé ndá nú nāsa sáhá nchivī Israel. Ndá nchivī jā yáji quitī jā ní nsōcō nūū yā, chi inuú-ni cúu ndihi jī síqui jā yáji jī jā ní nsōcō nícuán.

¹⁹ De cáhān ni jāá nduú ná jétínú ídolo, de suni nduú ná jétínú cúñu jā ní nsōcō nūū ídolo, chi inuú-ni cúu jín ndācā cā cúñu.

²⁰ De suni cáhān ni jā nchivī jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios, tá sócō jī, de nūū tāchi sócō jī, nsūū nūū Yāā Dios. De nduú cúni ní jā quívi nduú ndá nú jín tāchi.

²¹ Mā cúu coho ndá nú vaso maá Jētoho ō de tú jīhi nú jā ní nsōcō nūū tāchi. De mā cúu caji nū nūū mesa Jētoho ō de tú yáji nū jā ní nsōcō nūū tāchi.

²² Mā quívi nduú ō sūcuán jín tāchi, tácuā mā sáhá ó jā cucuínú Jētoho ō yóhó. ¿A jání inī nū jā íyó téyí cā maá ó nsūū cā maá yā jā má cúu cuāhā yā castigo yóhó, á naá cúu?

Ndihi-ni chi sáhá ó jín tūhun cúndáhvi inī

²³ De ndāā cúu jā cáhān nchivī jā ndihi-ni tiñu íyó váha jā sáhá ó tú nāsa cúni ō. De nduú chi nsūū ndihi sáhá jā

quendōo váha ánō ō. Ndihi chi cuu sáhá ó, de vísō sūcuán de nsūū ndihi sáhá jā cuja táhán ó jín tūhun yā.

²⁴ Chi cánuú jā sáhá ó jā váha táhán ó, nsūū maá-ni jā váha maá ó.

²⁵ Cuu caji ndá nú ndihi-ni cúñu jā cúyāhvi nūū yāhvi, de mā cātūhún nú de ní mā cāni inī nū á jā ní nsōcō nūū ídolo cúu.

²⁶ Chi cuenta maá Jētoho ō cúu ñayivī jín ndivī jā íyó inī, de cuu cuetínú ó.

²⁷ De tú iin tēe jāá nduú cándīja cana dē ndóhó jā caji nū jín dē, de tú cúni nū quihīn nū, túsaá de caji nū ndācā jā cani dē nū nū. De mā cātūhún nú de ní mā cāni inī nū á jā ní nsōcō nūū ídolo cúu.

²⁸ Sochi tú cachi iin-jī nū nū jā cúñu jā ní nsōcō nūū ídolo cúu, nícuán de mā cāji nú, chi síqui jā jání inī jī jā cuāchi cúu, de síqui jāá nduú cúni nū jā quívi jī cuāchi.

²⁹ De sūcuán cáhān ni síqui jā incā jī jání inī jā cuāchi cúu, vísō nsūū sūcuán jání inī maá nú. De sanaā de cáhān iin nú: ¿A nduú íyó libre ní jā caji ní jā cúni maá ní, vísō jání inī incā jī jā cuāchi cúu?

³⁰ De tú nácuetáhvi ní nūū Yāā Dios de yáji ní, ¿de nājēhē cáhān jī síqui ní jā yáji ní? cachi nū.

³¹ Nduú chi ndihi jā sáhá nú, vísō jā caji nū á jā coho nú, á nā-ni tiñu sáhá nú, de ndihi-ni sáhá yínúhún nú jín Yāā Dios, tácuā cuni nchivī jā vīi cúñáhnú yā.

³² De mā sáhá nú tiñu jā squívi nū nchivī nūū cuāchi, cúu nchivī hebreo, cúu nchivī ndá nación jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios, cúu nchivī cándīja Yāā Dios.

³³ De nduhū chi ndúcú ní jā ná cúsi inī ndācā nchivī jín ndá tiñu jā sáhá ní. Nduú ndúcú ní jā váha maá ní-ni, chi sa ndúcú ní jā sáhá ní jā váha cuāhā nchivī, tácuā cācu ndá jī.

11 De ndacu ndá nú nduhū, tá cúu nūū ní ndacu maá ní Cristo.

**Siqui nāsa cánuú sáhá
ndá ñahan já ndútútú**

² Vāha sáhá ndá nú, hermano, já níní núcūhun iní nū nduhū, de ndíhvi iní nū jín ndá tiñu já ní stēhēn ni nū nū.

³ Sochi cūnī ni já ná jícūhun iní ndá nú já Cristo cūñáhnú nū ndācā tē. De tē cūñáhnú dē nū ñasíhī dē. De Yāa Dios cūñáhnú yā nū Cristo.

⁴ Tú iin tē nūhún dē xíní dē tá jícān táhvi dē á nācāni dē tūhun nū ndútútú nchivī cándíja, túsaá de jēhe dē tūhun canoō maá dē.

⁵ Sochi iin ñahan, tú nduú ndāsī xīnī ña tá jícān táhvi ña á nācāni ña tūhun, túsaá de jēhe ña tūhun canoō maá ña, chi iin-ni cúu nūcuán jín já sētē xīnī ña.

⁶ Chi tú mā cāsī ña xīnī ña, de vāha cā ná sētē ndíhi ña xīnī ña túsaá. De tú cúcanoō ña já sētē ña xīnī ña á já sētē ñí ña, de ná cāsī ña túsaá.

⁷ Sochi tē chi mā cāsī dē xīnī dē, chi maá dē cúu muestra já stēhēn nāsa cúu Yāa Dios já cūñáhnú yā. De ñahan chi sa stēhēn ña já cūñáhnú tē.

⁸ Chi tá nī nsáhā yā tē, de nsūú jín yiqui ñahan ní nsáhā yā, chi sa jín yiqui tē nī nsáhā yā ñahan.

⁹ De ñahan chi nī ncuvāha ña já síqui tē, nsūú tē já síqui ñahan.

¹⁰ De já nūcuán cánuú já cundāsī xīnī ñahan, de suu stēhēn já cūñáhnú tē, chi suni ndéhé ndá ángel yā nāsa sáhá ña.

¹¹ De vísō sūcuán de yóhō já cándíja ó chi jínī ō já má cōō tē de tú nduú ñahan, de mā cōō ñahan de tú nduú tē.

¹² Chi vísō nī nsáhā yā ñahan jín yiqui tē, de mitan chi cácu tē chíjin ñahan, de maá Yāa Dios cúu já sáhá ndācā-ni.

¹³ Sáhá ndá máá nú cuenta, ¿á íyó vāha de tú nduú ndāsī xīnī ñahan tá jícān táhvi ña nū Yāa Dios?

¹⁴ Chi sáhá ó cuenta já iní ñayiví yáhá, tú cání ixi tē de cúcanoō dē sáhá.

¹⁵ Sochi ñahan chi sa vii cáá ña de tú cání ixi ña, chi suu ní jēhe yā já cundāsī xīnī ña.

¹⁶ De tú ní iin nchivī cūnī ji cāhān ji síqui tūhun yáhá, de ndá nduhū jín ndá grupo nchivī já cándíja nū Yāa Dios, nduú ná incā costumbre jétúhún ní síqui tūhun yáhá.

Jā stíví ndá ji síqui Cena Jētohō ō

¹⁷ De íyó incā tūhun já cánuú já cāhān ni jín ndá nú, chi nduú cúu cāhān ni já vāha sáhá nú. Chi tá ndútútú ndá nú de nduú sáhá já quéndōo vāha cā nū, chi sa já stíví ndá nú.

¹⁸ Xihna cā tūhun yáhá cāhān ni, chi níhin ni tūhun já tá ndútútú ndá nú de cúsfín iní nū. De jáni iní ni já ndāá cúu.

¹⁹ Chi níní coo sava nú já cúsfín iní, tácuā natūu ní-ni nchivī cúu já cándíja vāha māhñú ndá nú.

²⁰ De já cúsfín iní ndá nú sūcuán tá ndútútú nú, de nsūú cena maá Jētohō ō cúu já yáji nū túsaá.

²¹ Chi tá yáji ndá nú, de tá iin iin nú cūnī já caji xihna cā nsūú cā ndá táhān nú. De sūcuán de sava nú nduú níhin, de jíhi sóco, de sava nú jínī já jíhi cuāhā.

²² ¿A nduú névāha ndá nú vehe nū caji nū coho nú, á naá cúu? Chi já sáhá ndá nú sūcuán cúu jáá nduú íyó yínúhún nú iní vehe nū ndútútú nchivī já cándíja Yāa Dios, chi sáhá nú já cúcanoō nchivī jáá nduú ná névāha. ¿Nāsa cāhān ni jín ndá nú túsaá? ¿A cāhān ni já vāha sáhá nú? Nduú chi nsūú já vāha cúu já sáhá ndá nú sūcuán.

Siqui já ní jaquín Jētohō ō Cena yā

(Mt. 26.26-29;

Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³ Chi tūhun yáhá já ní nastēhēn ni nū ndá nú, chi nū maá Jētohō ō ní níhin ni: Já maá jacuāá já ní nastúu dē Jētohō ō Jesús, de ní nquehen yā stātíla.

²⁴ De xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Quehen de caji ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúū nī jā ní nsōcō nī jā síqui ndá nú. De níní caji ndá nú súcuan jā nūcūhun inī nū nduhū jā ní jihī nī jēhē nū. Ncachi yā.

²⁵ De suni súcuan nī nquehen yā vaso tá nī ncuu nī ncuxíní yā jín ndá dē, de nī ncāhān yā: Jā nūhūn vaso yáhá cúu niñi nī jā sáhá cutú trátū jeé jā scácu nī nchivī. De ndacá vuelta tá jihī ndá nú, de nūcūhun inī nū nduhū. Ncachi yā.

²⁶ Chi ndacá vuelta jā yáji ndá nú stātīlā nūcuan de jihī nū vaso nūcuan, chi súcuan stēhēn nū jā ní jihī Jētohō ō jēhē ō. De súcuan sáhá ndá nú jondē quivī jā nenda yā.

Siqui nāsa caji yínúhún ji Cena yā

²⁷ De tú nā-ni nchivī caji ji stātīlā nūcuan á coho ji vaso Jētohō ō nūcuan, de tú nduú sáhá yínúhún ji nūū Yāā Dios, túsaá de sáhá ji cuāchi jāā nduú íyó yínúhún ji siqui yiqui cúū maá Jētohō ō jín siqui niñi yā.

²⁸ Túsaá de coto túnī ndá nú maá nú tú íyó ndoo ánō nū jāā nduú nā cuāchi nú. De sá de cuu caji nū stātīlā nūcuan de coho nú vaso nūcuan.

²⁹ Chi tú iin nchivī nduú yáji nduú jihī yínúhún ji de nduú nūcūhun inī ji jā yiqui cúū yā cúu, de nchivī nūcuan chi niñin ji castigo tú caji ji coho ji.

³⁰ Jā nūcuan cúu jā íyó cuāhā nchivī cúhū jín nchivī íyó xí māhñú ndá nú. De sava ji ja nī jihī.

³¹ Sochi tú coto túnī ō maá ó jondē nchāha ca caji ō, de Jētohō ō chi mā cuāha yā castigo yóhó.

³² De tú maá Jētohō ō jēhe yā castigo nūū ō, de súcuan sndóho yā yóhó tácu ma tánū tāhvī ō jín nchivī ñayiví.

³³ Ñani mánī, túsaá de tá ndútútú ndá nú jā caji nū cena yā, de cundetu táhán nū tácu caji inuú nú.

³⁴ De tú iin nchivī jihī ji sōco, de xihna cā vehe ji ná caji ji, tácu mā stívī ji nūū ndútútú ndá nú. De súcuan de mā cuāha yā castigo ji. De quivī jā cuēē nī nūū ndá nú, de cachī nī nāsa coo sava cā tiñu.

Siqui ndá tāhvī jā jēhe Espiritu

12 Hermano, cúnī nī jā ná jícūhun inī ndá nú siqui ndacá tāhvī jā jēhe Espiritu Santo nūū ō, suu ndacá modo jā sátínú iin iin ó nūū Yāā Dios.

² De jínī ndá nú jā tá nī ncuu nú nchivī jāā nduú cándíja, de nī ndihvī inī nū nī nchiñúhún nú ndá ídolo ñihín.

³ De mitan de ná jícūhun inī nū jā tú ní nchivī cáhān nāvāha ji siqui Jesús, de nsūū jín poder Espiritu Yāā Dios cúu jā cáhān ji súcuan. De nī iin ji suni mā cúu cáhān ji jā Jētohō ji cúu Jesús, de tú nduú ndéē poder Espiritu Santo inī ji.

⁴ De sín sín tāhvī jēhe yā jā sáhá iin iin ó tiñu yā, sochi iin-ni maá Espiritu Santo cúu jā jēhe.

⁵ De sín sín tiñu sáhá iin iin ó, sochi nūū iin-ni Jētohō ō sátínú ndacá ó.

⁶ De sín sín modo sáhá ó tiñu yā, sochi iin-ni Yāā Dios cúu jā sáhá ndá tiñu nūcuan jín ó.

⁷ De nūū tá iin iin ó nī jēhe Yāā Dios tāhvī jā sáhá Espiritu yā jín ó, tácu ná sáhá ó jā cuja ndá táhán ó jín tūhun yā.

⁸ Chi sava ó nī niñin ō tāhvī jā cáhān ndichí ó tūhun yā, jā sáhá maá Espiritu. De sava cā ō nī niñin ō jā cúu jícūhun vāha inī ō de cáchi tūhun ó, de suni maá Espiritu sáhá.

⁹ De nūū sava cā ō nī jēhe yā tāhvī jā cúu cándíja niñin ó jā squíncu yā jā jícān ō, de sava cā ō cúu sáhá ó jā ndúvāha nchivī cúhū, de suni maá Espiritu sáhá.

¹⁰ De sava cā ō cúu sáhá tiñu ñáhnú jín poder Yāā Dios. De sava cā ō cúu nācani tūhun yā. De sava cā ō nī nsáhá yā jā nācunī ō ndacá tūhun, tú vāji nūū Espiritu yā á nduú. De sava cā ō nī niñin

tāhvi jā cāhān ō quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī ō. De sava cā ō cúu nácachī tūhun ó tūhun jā ní ncāhān táhán ó jín incā yuhú.

¹¹ De ndācá tāhvi yáhá, chi iin-ni maá Espíritu cúu jā sājī, de sín sín jēhe yā nūū iin iin ó, nāsa jétahān inī maá yā.

Ndihi ó cúu tá cúu iin-ni cā yiqui cúū

¹² Chi tá cúu nūū cúu iin yiqui cúū jā íyó cuāhā parte, súcuan cúu ó jín Cristo jā cúu ó modo yiqui cúū yā, chi iin-ni cā cúu ó jín yā. De vísō cuāhā parte cúu ó, sochi iin-ni cúu ó, tá cúu iin yiqui cúū jā íyó cuāhā parte.

¹³ Chi iin-ni cā nī nduu ó jín yā nī nsāhá iin-ni maá Espíritu Santo tá nī jenduté ndācá ó. Súcuan cúu vísō cúu ó nchivī hebreo á nchivī griego, vísō mozo jā ní jeen nchivī á tēe sātínū cuenta maá. De ndihi ó chi iin-ni Espíritu nī nihīn ō.

¹⁴ De iin yiqui cúū chi nsūū iin-ni parte cúu, chi sa cuāhā parte cúu.

¹⁵ De tú jēhē cāhān: Nsūū cuenta yiqui cúū cúu nī, chi nsūū ndahá cúu nī, de nduú chi iin parte yiqui cúū cúu ndija.

¹⁶ De tú sōho cāhān: Nsūū cuenta yiqui cúū cúu nī, chi nsūū tinūū cúu nī, de nduú chi suni iin parte yiqui cúū cúu ndija.

¹⁷ De tú ní yiqui cúū ó cúu tinūū, ¿de nāsa cunini ó túsaá? De saá-ni tú ní yiqui cúū ó cúu sōho, ¿de nāsa nihīn xicō ō túsaá?

¹⁸ Sochi Yāa Dios nī nchutáhān yā tá iin iin parte yiqui cúū, nāsa nī ncuu inī yā jā coo.

¹⁹ Chi tú iin-ni parte cúu ndihi, de nsūū ní iin yiqui cúū cúu túsaá.

²⁰ De nduú chi cuāhā parte íyó, de iin-ni yiqui cúū cúu.

²¹ De nī mā cūū cāhān tinūū jín ndahá: Nduú jini nūhún nī ndóhó. De saá-ni xini, mā cūū cāhān jín jēhē: Nduú jini nūhún nī ndóhó.

²² Chi sa ndācá parte yiqui cúū jā jani inī ō jā núu cā fuerza, sa suu cúu jā cánuú cā.

²³ De ndācá parte jā jani inī ō jāá nduú cáá vāha, sa suu nūncúūn cā chūhun ó sahma. De ndá parte jāá nduú cáá vii, sa vāha cā jási ō.

²⁴ Chi ndá parte jā cáá vii, nduú cánuú jā cundasi. Chi súcuan nī nchutáhān Yāa Dios yiqui cúū, jā nūncúūn cā jito ó jāá nduú cáá vii.

²⁵ Súcuan nī nsāhá yā tácuā mā cúsin ndācá parte yiqui cúū, chi sa chindee táhān vāha jín táhān.

²⁶ De tú jātū iin parte yiqui cúū, de suni ní cáhnú jātū. De tú iin parte jito nūncúūn ó, de suni ndihi-ni parte quéndōo vāha.

²⁷ De ndá ndóhó chi modo yiqui cúū Cristo cúu nú, chi iin-ni cā cúu ó jín yā. De tá iin iin nú cúu iin iin parte yā.

²⁸ Túsaá de sín sín tiñu nī jēhe Yāa Dios nūū ndācá nchivī cándíja jā cúu ji modo iin iin parte yā: Xihna cā ndācá apóstol jā ní jani yā jā scāca dē tūhun yā. Nūcuán de jā úū, ndá tēe nácani tūhun yā, de jā únī, ndá tēe stēhēn. Nūcuán de ndá nchivī jā sáhá tiñu nāhnú jín poder yā, jín nchivī jā sáhá jā ndúvāha nchivī cúhū, jín nchivī jā chindee táhān, jín jā ndiso tñú, jín nchivī jā cāhān sín sín yuhú jāá nduú jícūhun inī.

²⁹ ¿Túsaá de á ndihi ó cúu apóstol? ¿A ndihi ó nácani tūhun? ¿A ndihi ó stēhēn? ¿A ndihi ó cuu sáhá tiñu nāhnú?

³⁰ ¿A ndihi ó cuu sáhá jā nduvāha nchivī cúhū? ¿A ndihi ó cuu cāhān sín sín yuhú? ¿A ndihi ó cuu nacachī tūhun incā yuhú nūcuán, á naá cúu? Nduú chi sín sín tāhvi nī nihīn ndācá ó.

³¹ Túsaá de cundihvi inī ndá nú jā cācān nū jā cuāha Yāa Dios tāhvi jā cánuú cā nūū nū. De mitan de ná stēhēn nī nūū ndá nú iin jā vāha cā nūū ndācá cā tāhvi nūcuán, suu tūhun cundáhvi inī táhān.

Síqui tūhun jā cúndáhvī inī táhán

13 Vísō tú cuu cāhān ō quéhén yuhú jā cāhān ndá nchivī á jā cāhān ndá ángel Yāā Dios, de tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de ndá tūhun jā cāhān ō cúu tá cúu iin tambor jā naxín cáxín á iin platillo jā naxín cáxín jā sáhá jā cúcúxí sōho nchivī.

² De vísō cuu nacani vāha ó tūhun yā, de cuu jícūhun inī ō ndācā tūhun yuhú yā jín ndācā tūhun ndíchí, de tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de nduú nā tiñu cuiti ō túsāá. De vísō cuu candíja téyí ó jā jondē cuu cāhān ō jā cujiyo yucu, sochi tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de nduú nā tiñu cuiti cúu.

³ De vísō ná sáji ō ndihi jā névāha ó cuu nchivī ndāhvī, de vísō ná cuáha ó tūhun jā teñuhūn nchivī yóhó jā síqui tūhun yā, de tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de nduú ná jétíñu cuiti túsāá.

⁴ Nchivī jā cúndáhvī inī chi íyó paciencia jín táhán, de íyó mānī inī, de nduú cúcuásún inī. De nduú sáhá vixī, de nduú sáhá téyí maá.

⁵ Nduú sájéhe inī, nduú ndúcú jā cuu maá, nduú quítī inī, nduú chúhun inī tūhun quítī inī.

⁶ Nduú cúsi inī jín tiñu néhén jā sáhá ndá táhán, chi sa cúsi inī jín tiñu vāha.

⁷ Nchivī jā cúndáhvī inī táhán chi ndihi-ni jéhdē inī jā ndoho jēhē táhán, de nduú jéncuñī jā cándíja táhán, jín jā ñúhún inī jā squíncuu táhán, jín jā jén-deé inī jín táhán.

⁸ Tūhun cúndáhvī inī chi mā náā cuiti. De quiji quívi jāá nduú cā nacani ji tūhun, de ni mā cāhān cā ji quéhén yuhú, de ni nduú cā jínī ñúhún tūhun ndíchí.

⁹ Chi nduú jínī vāha vāha ó mitan, de tūhun yā jā nácani ó suni jacū-ni cúu.

¹⁰ Sochi tá quiji quívi jā cunī ō ndihi, ñúcuán de mā cóo cā jā jínī ō jacū-ni, chi ndihi-ni cunī ō.

¹¹ Tá nī ncuu ó sūchí lúlí de nī ncāhān ō tá cāhān sūchí lúlí, de nī jani inī ō de nī jícūhun inī ō modo sūchí lúlí. Sochi tá nī jahnu ó de nī sndóo ó modo sūchí lúlí.

¹² De suni sūcuán, jacū-ni jícūhun inī ō mitan, modo jā ndéhe ó nūu iin espejo jāá nduú nijín vāha. Sochi cúcuéé cā de jícūhun cáji inī ō ndihi. De mitan chi jacū-ni jínī ō, sochi cúcuéé cā de cunī vāha ó nāsa Yāā cúu yā, tá cúu nūu jínī vāha yā yóhó nāsa nchivī cúu ó.

¹³ Túsāá de íyó tñi tūhun jā quéndōo cutú níf cánf: jā candíja nihin ó jā squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā, jā cūhun inī ō ndācā jā vāha jā coo, jín jā cundáhvī inī ō táhán ó. De tūhun cúndáhvī inī chi ñáhnú ndasí cā cúu nūu ndācā cā yáhá.

Síqui jā cāhān ji quéhén yuhú

14 Túsāá de cundihvī inī ndá nú jā cundáhvī inī nū táhán nú, de suni cundihvī inī nū cācān nū ndá táhvī jā jéhe Espíritu Santo. De táhvī jā cánuú cā cúu jā nacani nú tūhun yā.

² Chi tēe jā névāha táhvī jā cāhān dē quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī dē, chi maá-ni Yāā Dios jínī jā cāhān dē, de nchivī chi nduú. Chi ni iin ji mā jícūhun inī jā cāhān dē. Chi sáhá Espíritu Santo jā cāhān dē ndá tūhun yuhú.

³ Sochi tēe jā nácani tūhun yā, chi jín nchivī cāhān dē tácuca cuja ji jín tūhun yā, de sndíhvī inī dē ji, de cāhān dē tūhun ndeé inī jín ji.

⁴ De tēe jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī, chi maá dē-ni cúu jā jíja jín tūhun yā. Sochi tēe jā nácani tūhun yā chi sa suha sáhá dē jā nchivī cándíja, jíja ji jín tūhun yā.

⁵ Jétahān inī ni jā ndihi nú cuu cāhān nū quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī nū, sochi jā cánuú ndasí cā cúu jā nacani nú tūhun yā. Chi ñáhnú cā tiñu sáhá tēe jā nácani tūhun yā nsúu cā tēe jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī. Chi tú nduú nā tēe jā cachī tūhun nā tūhun cúu

jā cáhān dē, de mā cuetínú jā cuja nchivī cándíja.

⁶ Jā núcuán hermano, tá cuēē ni nūū ndá nú de tú cáhān ni jín yuhú jāá nduú jícūhun inī nū, ¿de nāsa cuetínú núcuán túsaá? Sochi tú cáhān ni iin tūhun jā ní stēhēn yā, á iin jā cutūha nú tūhun ndāā, á iin jā nācani ni tūhun yā, á iin jā stēhēn ni nūū nū, suu núcuán cúu jā cuetínú.

⁷ Ná sáhá ó cuenta jā instrumento música, vísō nduú tēcū, de cuu cata, tá cúu flauta jín arpa. De tú nduú jíta sín sín nota, ¿de nāsa cunī ō nā yaā jíta?

⁸ De tú trompeta nduú ndáhyū cājí, de ni iin tēē mā sáhá tūha dē jā quhīn de guerra.

⁹ De saá-ni ndá ndóhó, tú nduú cáhān cājí nú tūhun jā jícūhun inī nchivī, ¿de nāsa cunī ji nāá cúu jā cáhān nū? Chi tūhun jā cáhān nū chi vāchi tāchī-ni jíso cuāhān jín.

¹⁰ De ndāā chi íyó cuāhā yuhú inī ñayiví, de ndācá yuhú chi íyó nchivī jícūhun inī.

¹¹ Sochi tú nduú jícūhun inī ō yuhú jā cáhān iin tēē, de cúu ó tá cúu tēē ñuū jicá nūū tēē jā cáhān, de suni tá cúu tēē ñuū jicá cúu dē nūū maá ó.

¹² De jā núcuán ndá ndóhó jā cúni ndasí nú ñhīn nū tāhvī jā jēhe Espíritu, cācān nū tāhvī jā sáhá jā cuja nchivī cándíja jín tūhun yā.

¹³ Túsaá de nchivī jā cáhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī ji, ná cācān táhvī ji jā cuu nacachī tūhun ji yuhú núcuán.

¹⁴ Chi tú jicān táhvī ō jín incā yuhú, de maá ánō ō-ni cúu jā jicān táhvī, sochi nduú ná jétínú jín jāá ntúnī ō.

¹⁵ ¿Nāsa sáhá ó túsaá? Ná cācān táhvī ō jín ánō ō, de saá-ni jín jāá ntúnī ō. De suni ná cáta ó yaā ī jín ánō ō, de saá-ni jín jāá ntúnī ō.

¹⁶ Chi tú nacuetáhvī nú maá-ni tūhun jā ní nquiji nūū ánō nū, de nduú jícūhun inī nū, túsaá de tēē níni jāá nduú jícūhun

inī, mā cúu nacuetáhvī dē jín nū. Chi nduú jín cuiti dē nā tūhun cáhān nū.

¹⁷ Ndāā chi vāha nacuetáhvī maá nú, sochi incā dē nduú ná ñhīn dē jā cuja ánō dē jín tūhun yā.

¹⁸ Ná cútahvī ni nūū Yāā Dios jā cuāhā cā vuelta cáhān ni jín yuhú jāá nduú jícūhun inī ō nsūū cā ndá ndóhó.

¹⁹ De vísō súcuán de tá íyó tūtú ní jín nchivī cándíja, de jétahān cā inī ni cáhān ni ūhūn-ni tūhun jā jícūhun inī ji de stēhēn nūū ji, nsūū cā jā cáhān ni ūxī mil tūhun jín incā yuhú jāá nduú jícūhun inī ji.

²⁰ Hermano, mā cānī inī ndá nú modo sūchí lúlí, chi sa cuja nú jā jícūhun vāha inī nū. Sochi coo nú tá nūū cúu sūchí lúlí jāá nduú jín ji tiñu néhēn.

²¹ De suha yósō nūū tutū ley yā janahán: Jín tūhun jā cáhān tēē incā yuhú, jín tūhun jā cáhān tēē ñuū jicá, sáhá ní jā cunini ndá nchivī yáhā tūhun nī. Sochi ni jín núcuán de mā sáhá ji cuenta tūhun jā cáhān ni, cáchī maá Jē-tohō ō.

²² Túsaá de tú névāha ó táhvī jā cáhān ō quéhēn yuhú, núcuán cúu iin jā stēhēn poder Yāā Dios nūū nchivī jāá nduú cándíja, nsūū nūū nchivī cándíja. Sochi jā nācani ó tūhun yā, núcuán cúu jā stēhēn nūū nchivī cándíja, nsūū nūū nchivī jāá nduú cándíja.

²³ Túsaá de tú ndācá nú nchivī cándíja, íyó tūtú nú de ndācá nú cáhān sín sín yuhú, de quívi ndá nchivī jāá nduú jícūhun inī jín nchivī jāá nduú cándíja, ¿de á mā cáhān ji jā ní nduū loco ndá nú?

²⁴ Sochi tú ndācá nú nācani tūhun yā, de tú quívi iin tēē jāá nduú cándíja á iin tēē jāá nduú jícūhun inī, núcuán de cunī dē jā tēē íyó cuāchi cúu dē, de coto túnī dē maá dē jín tūhun jā nācani ndá nú.

²⁵ De nūcūhun inī dē ndācá jā ní jani yuhú inī dē jín ánō dē. Núcuán de cuiñi jítí dē de chinúhún dē Yāā Dios. De

cāhān dē jā Yāa Dios íyó ndija yā jíín ndá nú.

**Siqui jā coo ñuncúún de coo
yínúhún tá ndútútú ó**

²⁶ Túsaá de tá ndútútú ndá nú, hermano, de ndācá nú coo iin yaā īī cata nú, á iin tūhun jā stēhēn nū, á iin tūhun jā ní nsáhā Yāa Dios jā jícūhun inī nū, á incā yuhú jā cāhān nū, á jā nacachi tūhun nū tūhun incā yuhú. De ndācá ñúcuán sáhā ndá nú tácuā cuja nchivī cándíja jíín tūhun yā.

²⁷ De tú íyó tēe jā cāhān incā yuhú, de ná cāhān ūū á ūnī dē-nī, de tá iin tá iin dē ná cāhān. De suni jíínī ñúhún jā nacachi tūhun iin tēe tūhun ñúcuán.

²⁸ De tú nduú nā tēe íyó jā cuu nacachi tūhun tūhun ñúcuán, de ndá tēe jā cāhān incā yuhú, vāha cā mā cāhān dē nūū ndútútú ndá nú, de ná cāhān maá dē-nī jíín Yāa Dios.

²⁹ De saá-nī ndá tēe nácani tūhun, ná cāhān ūū á ūnī dē-nī, de sava cā nū nacani inī nū tú íyó ndāā jā cāhān ndá tēe ñúcuán.

³⁰ De tú incā tēe jā ndēē nī nihīn dē iin tūhun jā ní stēhēn yā nūū dē, túsaá de tēe cāhān ná jēncuiñī dē jā cāhān dē, tácuā cāhān incā tēe ñúcuán.

³¹ Túsaá de tá iin tá iin nú cuu nacani ndá nú tūhun jā stēhēn yā nūū nū, tácuā cutūha ndá nú de coo ndēē inī nū.

³² De ndá tēe nácani tūhun, cánuú jā cuetáhví dē jā nacani incā tēe tūhun de jēncuiñī jā cāhān maá dē.

³³ Chi Yāa Dios cūnī yā jā ná cóo nañíí māhñú ndá nú, nsūú jā sácā nuu de cuvaā nū. De tá cúu nūū sáhā ndá grupo nchivī cándíja,

³⁴ de saá-nī ndācá ñahan jā ndútútú jíín nchivī yā, ná cóo nañíí ña. Chi nduú vāha jā cāhān ña, chi sa cuetáhví ña, tá cúu nūū cāhān tutū ley yā.

³⁵ De tú cūnī ña cucáhnú inī ña iin tūhun, de jondē vehe ná cātūhún ña yíí

ñā. Chi tūhun canoō cúu de tú cāhān iin ñahan māhñú nūū ndútútú nú.

³⁶ De sáhā ndá nú cuenta chi nsūú nūū ndá maá nú ní nquée tūhun Yāa Dios, de suni nsūú vāchi ndá ndóhó-nī ní nihīn tūhun yā.

³⁷ Tú iin tēe jání inī dē jā tēe nácani tūhun jíín tēe névāha Espíritu cúu dē, túsaá de ná cuetáhún dē jā tiñu jā ní ndacu maá Jētoho ō cúu jā tēe ní yáhā.

³⁸ Sochi tú nduú jétáhví dē tūhun yáhā, de suni mā cuetáhví ó dē.

³⁹ Túsaá, ñanī mání, cundihví inī ndá nú nacani nú tūhun yā, de mā cāsī nū nūū tēe jā cāhān síín síín yuhú.

⁴⁰ Sochi ñuncúún de yínúhún sáhā ndá nú ndācá tiñu.

Tūhun jā ní natecū Cristo

15 Hermano, mitan de nūcūhun inī ndá nú tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani nī nūū nū. De tūhun ñúcuán chi ja nī jetáhví ndá nú, de suni íñí nihīn nú jíín.

² De suni jíín tūhun ñúcuán cúu jā ní scácu yā ndá nú, de tú íñí nihīn nú jíín tūhun jā ní nacani nī nūū nū, de tú nduú ní ncándíja cāhā nú.

³ Chi tūhun cánuú cā jā ní nihīn maá nī nī nastēhēn nī nūū ndá nú: Jā ní jihī Cristo siquí cuāchi ó, tá cúu nūū ja cāhān tutū īī jondē janahán.

⁴ De nī jiquiyuhū yā, de nī natecū yā nūū únī quivī, tá cúu nūū cāhān tutū īī.

⁵ De nī nenda yā nūū Pedro. De sá de nī nenda yā nūū ndihúxi cā apóstol.

⁶ De sá de nī nenda yā nūū víhí cā ūhūn ciento hermano jā íyó tútú. De sava ji tēcū cā mitan, de sava ji ja nī jihī.

⁷ De sá de nī nenda yā nūū Jacobo, sá de nūū ndihī cā apóstol.

⁸ De jā sándihí de nī nenda yā nūū maá nī. De tá cúu iin jā ní ncacu yúté, súcuán cúu jā iin sanaā-nī de nī nduu nī apóstol.

⁹ Chi tēe núu cā nūū ndá cā apóstol cúu nī, de nī nsūú tēe vāha cúu nī jā cunaní

nī apóstol, chi nī nsáhá nāvāha nī nchivī cándíja nūū Yāa Dios.

¹⁰ De siquī jā ní nsáhá Yāa Dios jā váha nduhū, jā űúcuán cúu jā cúu nī apóstol mitan. De jā ní nsáhá yā jā váha nduhū, chi nduú cáhá ní ncúu, chi sa nī scáca cā nī tūhun yā nsūú cā ndá cā tēe apóstol. Sochi nsūú maá nī ní nsáhá, chi sa Yāa Dios nī nsáhá yā jā váha űúcuán jín nī.

¹¹ Túsaa de vísō nduhū á ndá cā tēe űúcuán, de súcuan nácani ndá nī tūhun, de suu cúu jā ní ncandíja ndá nú.

Tūhun jā natecū ndiyi

¹² De tú nácani ndá nī tūhun Cristo jā ní natecū yā mǎhñū ndiyi, ¿de nǎjēhē cáhān sava ndá nú jā má nátecū ndiyi?

¹³ Chi tú mā nátecū ndiyi, de suni mā nátecū Cristo nícū.

¹⁴ De tú nduú ní nátecū Cristo, de nácani cáhá ndá nī tūhun yā nícū, de suni cándíja cáhá ndá nú nícū.

¹⁵ Chi tú jā súcuan cúu, de cúu ndá nī tēe jāa nduú cáhān ndāa tūhun Yāa Dios, chi nī ncachi nī jā ní nastécū Yāa Dios Cristo. De tú mā nátecū ndiya ndiyi, túsaa de nduú ndāa jā ní nastécū Yāa Dios Cristo.

¹⁶ Chi tú nduú nátecū ndiyi, de juni Cristo suni nduú ní nátecū yā nícū.

¹⁷ De tú nduú ní nátecū Cristo, de cándíja cáhá ndá nú de ndíso ii cā nū cuāchi nú nícū.

¹⁸ De tú jā súcuan cúu, de suni ja nī ntānū tǎhvi ndá ndiyi jā ní ncandíja Cristo.

¹⁹ Chi tú mā nátecū ndiyi, de tú maá-ni siquī iin-ni vida yáhá cúu jā űúhún inī ō jā sáhá Cristo jā váha yóhō, túsaa de ndáhvī ndasí cā cúu ó nsūú cā ndá cā nchivī, chi cándíja cáhá ó nícū.

²⁰ De nduú chi íyó ndāa jā ní natecū Cristo mǎhñū ndiyi. De maá yā cúu jā xihna cā nī natecū nsūú cā ndācā cā ndiyi jā natecū.

²¹ Chi siquī jā ní stívī iin-ni tēe Adán, de nī nquijéhé cuēhē jā jíhī nchivī. De suni súcuan siquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Cristo, de nátecū nchivī.

²² Chi tá cúu nūū jíhī ndihi ó siquī jā cúu ó tatá Adán, de suni súcuan natecū ndihi ó siquī jā yíhí ó ndahá Cristo.

²³ Sochi tá iin iin nása ndíta táhān maá: Xihna cā Cristo nī natecū yā, de sá de quivī ndiji yā de natecū ndá nchivī jā yíhí ndahá yā.

²⁴ űúcuán de jinu tiempo, de snāa yā poder ndācā enemigo jā cúñáhnú, jín jā ndácu tiñu, jín jā íyó poder. De ndihi jā tátúnī yā nūū, nacuāha yā nūū Tatá yā Yāa Dios.

²⁵ Chi cánuú jā tátúnī Cristo jondē quiji quivī jā candeē Yāa Dios poder ndācā jā jínī űhvi nūū Cristo, de sndóho yā.

²⁶ De jā sándihí de snāa yā cuēhē jā jíhī nchivī.

²⁷ Chi cáhān tutū ii jā ní nsáhá Yāa Dios jā cúñáhnú Cristo siquī ndihi jā íyó, de cuetáhvī nūū yā. De tá cáhān jā cúñáhnú yā siquī ndihi-ni, de jínī váha ó jā maá Yāa Dios mā quihí yā ndahá Cristo, chi Yāa Dios cúu jā ní nchihi ndācā űúcuán ndahá Cristo.

²⁸ De tá nī nquivī ndihi űúcuán ndahá Cristo, sá de suni maá Cristo jā cúu yā Sēhe, quivī yā ndahá maá Tatá yā, Yāa jā ní nchihi ndācā űúcuán ndahá yā. De súcuan cúu jā tiin maá Yāa Dios ndihi-ni.

²⁹ De íyó nchivī jā jénduté ji jā jéhē ndiyi. De tú mā nátecū cuitī ndiyi, ¿de nūcu jénduté ji jā jéhē ndiyi túsaa?

³⁰ De ndá máa nī, ¿nǎjēhē cúu jā ndiquivī jéndeé inī nī jā íyó peligro jā cuū ni, de tú mā nátecū ndiyi?

³¹ Hermano, tá cúu nūū íyó ndāa jā cúsi inī nī jā cándíja ndá nú Jētohō ō Jesucristo, suni súcuan íyó ndāa jā ndiquivī ndúcū nchivī cahni nduhū siquī tiñu yā.

³² De jā ní ndoho nī nī nsāhá ndá tēe xēen űnu Efeso jā cúu dē tá cúu quiti xēen, ¿de nā cuá nīhīn nī sīquī űncuán túsaá? Chi tú mā nátecū ndīyi, de cuu cāhān ō tá cúu nūū cāchī iin tūhun: Ná cúsiī inī ō de caǵi ō coho ó, chi sanaā de teēn de cuū ō, cāchī ō nīcu.

³³ Mā cuāha ndá nū tūhun jā stāhvī nchivī ndóhó. Chi cāchī iin tūhun: Tú jíca nū jīn ndá nchivī nēhén, de stívī jī ndóhó jā má cācā ndāā cā nū.

³⁴ Nachuhun inī ndá nū, de sāhá nū tiñu ndāā, de mā sāhá cā nū cuāchi. Chi sava nū nduú jínī cuiti nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios. Súcuán cāhān nī tácuā cu-canoō ndá nū.

Siqui nāsa natecū ndīyi

³⁵ Sochi sanaā de cāhān iin nū: ¿Nāsa natecū ndá ndīyi? ¿Nāsa coo yiqui cúñu jī? cāchī nū.

³⁶ Nduú jícūhun cuiti inī nū túsaá. Chi cúu tá cúu jā chíhi ó ndācá tatā chíjin űnhun tácuā quene yūcū jī.

³⁷ De tatā jā quívi chíjin űnhun, á trigo á incā tatā, chi nsūū yūcū cúu, chi maá nūnī-nī cúu.

³⁸ De cuéé cā de tāhvī, chi Yāā Dios nī jēhe yā yūcū ndá tatā űncuán, nāsa nī jētahān inī maá yā, de tá iin iin tatā chi sīn sīn cáá yūcū nī nsāhá yā.

³⁹ De suni súcuán cúu ndācá yiqui cúñu, chi nsūū inuú cáá. Chi sīn cáá nchivī, de sīn cáá quiti, de sīn cáá saā, de sīn cáá tiacá.

⁴⁰ De suni súcuán cúu ndācá jā íyó andiví jīn ndācá jā íyó ñayiví. De sīn cáá viī jā íyó andiví, de sīn cáá viī jā íyó ñayiví.

⁴¹ De sīn jéndūtē ncandīi, de sīn ndíi yoō, de sīn xīñū ndá tiūūn. De tá iin iin tiūūn chi suni sīn sīn xīñū.

⁴² De suni súcuán coo ndá ndīyi jā natecū. Ndīyi jā chíyuhū ō chi téhyū, de tá nastécū yā chi mā cúū cā.

⁴³ Jā chíyuhū ō chi ndáhvī cáá, de tá nastécū yā chi viī cuñáhnū. Jā chíyuhū ō chi nduú nā fuerza, de tá nastécū yā chi coo fuerza.

⁴⁴ Jā chíyuhū ō chi iin yiqui cúñu cuenta ñayiví cúu, de tá nastécū yā chi coo iin yiqui cúñu cuenta Espíritu. Chi íyó yiqui cúñu cuenta ñayiví, de suni íyó yiqui cúñu cuenta Espíritu.

⁴⁵ Chi súcuán yósō nūū tutū īi: Adán, tēe jā xīhna űñhún, nī ncuvāha dē jīn vida cuenta ñayiví, cāchī. De Cristo cúu modo incā Adán űū, de maá yā cúu Espíritu jā jēhe vida.

⁴⁶ De nsūū yiqui cúñu cuenta Espíritu cúu jā ní ncuvāha xihna cā, chi sa yiqui cúñu cuenta ñayiví, sá de nduu cuenta Espíritu.

⁴⁷ De cuenta ñayiví cúu tēe jā xīhna űñhún, chi nī ncuvāha dē jīn ticāchāā űnhun. De Adán űū jā cúu maá Jētoho ō, chi jondē andiví nī nquiji yā.

⁴⁸ De nchivī ñayiví yáhá, chi cúu jī táhán Adán jā ní ncuvāha jīn ticāchāā űnhun. De nchivī jā quívi andiví, chi ndúu jī tá cáá maá Yāā jā ní nquiji jondē andiví.

⁴⁹ Chi jā cáá ó tá nūū cáá tēe jā ní ncuvāha jīn ticāchāā űnhun, de suni súcuán coo ó tá nūū cáá Yāā jā ní nquiji jondē andiví.

⁵⁰ Tūhun yáhá cāchī tūhun nī nūū ndá nū hermano, jā yiqui cúñu ó cuenta ñayiví, mā cúū quívi nūū tátūnī Yāā Dios. Chi jā jīhī cúu, de mā cúū quívi nūū cutecū ní cání.

⁵¹ De cúnī nī jā ná jícūhun inī ndá nū tūhun yáhá jā ní nchiyuhū: Nsūū ndīhi ó cuū, sochi ndīhi ó chi nasāma yiqui cúñu ó.

⁵² Chi quívi jā tivī trompeta jā sándihí da, de iin núnúū-ni, modo iin jā nácueni ō-ni, de nasāma yā yóhó. Chi tivī trompeta, de natecū ndācá ndīyi jā má cúū cā jī. De ndācá ó jā tēcū ō quívi űncuán, chi nasāma yā yiqui cúñu ó.

⁵³ Chi jā téhyū yáhá, cánuú nūcūhun jā má téhyū cā. De jā jīhī, cánuú nūcūhun jā má cūú cuitī cā.

⁵⁴ De jā jīhī jīn jā téhyū yáhá, chi quiji quivī jā nūcūhun jā má cūú cā mā téhyū cā. Nūcuán de quee ndaā tūhun jā yósō nūū tutū īi: Jīn poder yā nī snāā yā cuēhē jā jīhī nchivī.

⁵⁵ Túsāā de cuēhē jā cuū ō, ¿nāsa cā cuu sáhā xēen jīn ó? Chi natecū ō. ¿De nāsa cā cundeē jīn ó? Chi snāā yā. Cáchi tutū.

⁵⁶ Chi maā cuāchi cúu jā sáhá jā cūndeē cuēhē jā jīhī nchivī. De ley yā janahán sáhá jā nénda cuāchi sīquī ō.

⁵⁷ De ná cútahvī ō nūū Yāā Dios, chi jīn maā Jētohō ō Jesucristo sáhá yā jā cūndeē ó sīquī cuāchi jīn sīquī cuēhē jā cuū ō.

⁵⁸ Jā nūcuán nānī mánī, cuiñi nihin ndá nú de mā cācā yátá nú. De nínī satínú vāha ndá nú jīn tiñu maā Jētohō ō. Chi ja jīnī nū jāā nduú sátínú cāhá nū jīn maā Jētohō ō.

Siqui jā caquín ji xūhún cuu ndá hermano

16 De mitan de cāhān ni sīquī xūhún jā caquín ndá nú jā cuu ndá hermano cándíja jā ndóho ndāhvī. Suni sáhá ndá máá nú tá cúu nūū ní ndacu nī nūū ndá grupo nchivī cándíja jā íyó Galacia.

² Ndācā domingo de tá iin iin nú chu-vāha sín nū jācū xūhún, tú nāsa nī nihin ndá nú, tácuā tá cuēē nī nūū nū de ja íyó tūha.

³ De tá cuēē nī, de cuāha nī carta nūū ndá tēē jā nacāji ndá nú, de tají nī dē quihīn dē nūū ndá hermano jā íyó Jerusalén, quisiáha dē xūhún jā ní jaquín ndá nú.

⁴ De tú íyó vāha jā quihīn nī, de suni quihīn nī jīn ndá dē.

Jā cāhān Pablo jā quíndēhé dē ndá nchivī cándíja

⁵ De jā cuēē nī nūū ndá nú, de cánuú jā xihna cā región Macedonia quenda nī coo nī nūcuán, sá de cuēē nī nūū ndá nú Corinto.

⁶ De sanaā de coo nī jīn ndá nú jacū tiempo, á sanaā de coo ó ní tiempo vijin. Nūcuán de cuu chindeē ndá nú nduhū, ní-ni cúu nūū quihīn cā nī.

⁷ Chi nduú cūnī nī cuēē nī nūū nū jā yāha nāmā nī quihīn nī, chi nūhún inī nī jā coo nī jīn ndá nú jacū tiempo, de tú cuāha maā Jētohō ō tūhun.

⁸ De coo nī nūū Efeso yáhá jondē yāha quivī Pentecostés.

⁹ Chi íyó cuāhā nchivī jā scándíja nī, chi vāha jíca tiñu Jētohō ō. De suni íyó cuāhā nchivī jā íyó contra.

¹⁰ De tú cuēē Timoteo, de sáhá ndá nú jā coo siī inī dē māhñú nú, de nī iin mā cānī inī dē sīquī. Chi suni tiñu maā Jētohō ō sáhá dē, tá cúu nūū sáhá nī.

¹¹ Túsāā de nī iin ndá nú mā sájéhe inī nūū dē. Chi sa chindeē nú dē jā quihīn cā dē, de coo ndeē coo siī inī dē, tácuā ndiji dē jā nacunī tāhán nī jīn dē. Chi ndétu ndá nī dē jīn sava cā hermano.

¹² De hermano Apolos, chi nī ncāhān ndāhvī nī jīn dē jā ná cuēē dē nūū nū jīn sava cā hermano, cuēndēhé dē ndá nú. De nī jani inī dē jā má cūú cuēē dē mitan. Sochi tá nune dē de cuēē dē.

Saludo jā sándihí

¹³ Ndito coo inī ndá nú, de cuiñi nihin nú jīn tūhun jā cándíja nú. De téyí coo inī nū, de coo fuerza inī nū.

¹⁴ De ndācā jā sáhá nú, de sáhá nú jīn tūhun jā cúndāhvī inī tāhán.

¹⁵ Hermano, jīnī ndá nú jā xihna cā nchivī vehe Estéfnas nī ncandíja ichi Acaya. De nī jēhe ji maā ji nūū tiñu jā chindeē ji ndá hermano cándíja.

¹⁶ De cúnī ni jā suni ndá máá nú cuetáhvī vāha nú nchivī jā sáhá súcuán, jíin ndá cā nchivī jā chíndeé táhán de sátíñú sīquī tiñu yā.

¹⁷ Cúsiī inī ni jā ní nquenda Estéfanos jíin Fortunato jíin Acaico, chi ndá tēe yáhá nī nchindeé dē nduhū lugar ndá máá nú jāá nduú ní íyo nú jíin nī.

¹⁸ Chi nī ndundeé inī ni nī nsáhá ndá dē, de saá-ni nī nsáhá dē ndá máá nú. De cánuú jā cuetúhún nú ndá tēe jā sáhá súcuán.

¹⁹ Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī ndá grupo nchivī cándíja jā íyó Asia. Aquila jíin Priscila jíin nchivī cándíja jā ndútútú vehe dē, cáhān ndá ji jā sáhá ndeé ndasí inī ndá nú jíin tūhun maá Jētohō ō.

²⁰ De ndācá hermano cáchī ji jā sáhá ndeé inī nū. De tá cáhān jíitáhán ndá nú, de yíñúhún techuhú nú ndahá ji.

²¹ Maá nī jā cúu Pablo, jíin ndahá maá nī tēe nī tūhun yáhá jā sáhá ndeé inī ndá nú.

²² De tú ní iin nduú íyó mānī jíin Jētohō ō Jesucristo, de ná tánū tǎhvī ji túsaá. De ná cáhān ō: Jētohō sá, cúnī sá jā ñamā nenda ní.

²³ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó.

²⁴ De mānī ni jíin ndá nú jā cándíja nú Cristo Jesús. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU CORINTO

1 Maá ni cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súcuan ni jětahān inī Yāa Dios ni ntají yā nduhū jā nacani ni tūhun yā. De ndūū ni jín hermano ō Timoteo téē ni carta yáhá cuēē nūū ndá nú hermano nūū Corinto jā cándíja nú Yāa Dios, jín nūū ndihi ndá nú jā yíhí ndahá Yāa Dios jā íyó nú níf cáhnú Acaya.

² De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāa Dios jín Jětōhō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Siqui jā ní ndoho Pablo tündóhó

³ Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios, Yāa cúu Tatá maá Jětōhō ō Jesucristo. Chi maá yā cúu Tatá ó jā cúndáhvi inī yóhó, de níní sáhá yā jā ndúsiī inī ō.

⁴ Chi sáhá yā jā ndúsiī inī ō siqui ndācá tündóhó jā ndóho ó, tácuā suni cuu sáhá maá ó jā ndusiī inī táhān ó jā ndóho tündóhó. Chi tá cúu nūū ní nsáhá yā jā ní ndusiī inī maá ó, suni súcuan sáhá ó jā ndúsiī inī jī.

⁵ Chi jā ndóho ó cuāhā tündóhó tá cúu nūū ní ndoho Cristo, suni súcuan ñihīn ō cuāhā tūhun ndusiī inī, sáhá Cristo.

⁶ Jā ñúcuán, tú ndóho ndá ni tündóhó, de súcuan de cúu sáhá ni jā ndusiī inī ndá nú de quendōo vāha cā ánō nū. De jā sáhá Yāa Dios jā ndúsiī inī ni, suu sáhá tucu jā ndusiī inī ndá nú, de quendōo vāha cā ánō nū. De súcuan de ñihīn nū fuerza jā cuandēē inī nū jín ndācá tündóhó tá cúu nūū ndóho ndá ni.

⁷ De ñúhún ndasí inī ni jā cúu ndá nú, chi jíní ni jā tá cúu nūū ndóho ndá nú tündóhó jín nī, suni súcuan ndusiī inī nū jín nī sáhá maá Yāa Dios.

⁸ Hermano, cúni ndá ni jā ná cúni ndá nú nāsa ni ndoho ndá ni ichi Asia. Chi ni

ñihīn ndá ni tündóhó xéen ndasí, jondē ja ñatin nduú cā quēnda ni jín, de ni jani inī ni jā cuū ni nícu.

⁹ De siqui jā ní jehndē inī ndá ni jā cuū ndá ni, de ñúcuán ni nsáhá jā ní jícūhun inī ni jā má cándíja ni maá ni chi nduú tiñu nī, chi sa Yāa Dios jā nástēcū ndiyi candíja ni.

¹⁰ Chi maá yā ni scácu ndá nduhū nūū tündóhó xéen jā ja ñatin cuū ni nícu, de suni súcuan scácu yā nduhū mitan. De ñúhún inī ni jā suni scácu tucu yā nduhū ichi nūū cā.

¹¹ De suni chindeē ndá nú ndá nduhū jā cācān táhvi nū jēhē ni. Chi tú cuāhā nchivi cācān táhvi jēhē ni, de suni cuāhā jī cuu nacuetáhvi jēhē ni jā ní nsáhá yā jā váha nduhū.

Jā ní ncucuéé Pablo jā quíhīn dē Corinto

¹² Iyó iin jā sáhá jā cúsiī inī ndá ni: Chi nijin cúu inī ánō ni jā váha ndoo de ndāa ni jica ndá ni nūū nchivi ñayiví, de víhí cā nūū ndá máá nú. Chi siqui jā váha inī Yāa Dios, de ni nchindeē yā ndá nduhū, de nsūū siqui jā ndíchí ndá máá ni cúu jā ní jica ni súcuan.

¹³ De tūhun jā téē ndá ni nūū ndācá carta ni, chi maá-ni jā cuu cahvi ndá nú de jícūhun inī nū cúu. De ñúhún inī ni jā jícūhun váha cā inī nū,

¹⁴ tá cúu nūū jā jícūhun inī nū jacū. De súcuan de cuu cusii inī ndá nú siqui ndá ni quiví jā ndiji Jětōhō ō Jesús, tá cúu nūū cúsiī inī ni siqui ndá máá nú.

¹⁵ De siqui jā súcuan ni ncucáhnú inī ni, de jā ñúcuán ni jani inī ni jā tá quíhīn ni Macedonia de xihna cā nūū ndá máá nú cuēē ni, tácuā cusii inī nū jā cuéndēhé ni ndá nú ūū vuelta nícu.

¹⁶ Chi ni jani inī ni jā cuéndēhé ni ndá nú, sá de yāha ni quíhīn ni Macedonia, de jā ndicó ni Macedonia de nenda tucu ni nūū nū. Ñúcuán de cuu chindeē ndá nú nduhū jā quíhīn ni ichi Judea nícu.

¹⁷ De jā sūcuán nī jani inī ni, ¿de á tēe jāá nduú nácani vāha inī cúu nī jāá nduú ní jēe ni nūū ndá nú? ¿A jáni inī nū jā cúu ní tá cúu nchivī ñayiví jā ñamā cáhān jā cuu, ñūcuán de nduú?

¹⁸ Nduú chi maá Yāa Dios jínī yā jāá nduú cáhān ni jín nū jā cuu, de yachi nácāhān ni jā má cúu.

¹⁹ Chi nduhū jín Silvano jín Timoteo nī nacani nī tūhun Jesucristo Sēhe Yāa Dios nūū ndá nú. De maá yā nduú cáhān yā jā cuu de nacāhān tucu yā jā má cúu. Chi sa squíncuu yā jā cáhān yā.

²⁰ Chi ndihi jā ní nquee yuhú Yāa Dios, squíncuu maá Cristo. De jā suu cúu jā cáhān ō jā viī cúnáhnū Yāa Dios, de cáhān ō Amén, chi ndihi squíncuu Cristo Jesús.

²¹ De Yāa Dios cúu jā sáhá jā íní nihin ndācá ó jín Cristo, de nī nsáhá ndoo yā yóhó jā sáhá ó tiñu jā cúni yā.

²² De suni nī jēhe yā Espíritu yā jā cundeē inī ánō ō, de cúu yā modo iin sello jā stēhēn jā cúu ó sēhe Yāa Dios. De sáhá Espíritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāa Dios tāhvī ō.

²³ De jāá ncháha ca cuēē ni nūū ndá nú nchivī Corinto, tá cúu nūū ní jani inī ni, suu cúu síquī jāá nduú ní ncúu inī ni jā cuxeēn ni nūū ndá nú jāá nduú sáhá vāha nú. De maá Yāa Dios cúu jā jínī jā cáhān ndāa ni. De tú nduú cáhān ndāa ni, de íyó vāha jā cuū ni.

²⁴ De nsūū jā cúni ndá nī jā ndacu nihin nī nūū nū síquī tūhun jā cándíja nú yā, chi ja íní nihin nú jín tūhun yā. Chi sa cúni ni chindeē nī ndá ndóhó jā ná cúsiī cā inī nū.

2 Túsaá de nī jani inī ni jā má cuēē ni incā vuelta nūū ndá nú jín tūhun jā cuxeēn ni de cucuéca inī nū sáhá nī.

² Chi tú cucuéca inī nū sáhá nī, ¿de ní nchivī sáhá jā cusii inī maá nī? Nduú cā nā incā nchivī, chi maá-ni ndá máá nú, de nāsa cúu de tú sáhá nī jā cucuéca inī nū.

³ Jā ñūcuán cúu jā ní ntee nī carta ñūcuán nūū nū, tácuā tá cuēē ni de ja nī nacani inī nū síquī cuāchi nú sáhá, de mā cucuéca inī ni sáhá cuāchi nú quivī jā cuēē ni nūū nū. Chi sa sáhá ndá nú jā cusii inī ni. De jínī vāha ni jā tú cusii inī ni, de suni ndihi ndá nú cusii inī nū.

⁴ De jā ní ntee nī carta ñūcuán nūū nū, de ndasí nī nacani inī ni síquī nū, de nī ntahúhvi inī ni, de jondē jácu nī nī ntee nī. De nduú ní ntēe nī jā sáhá nī jā cucuéca inī ndá nú, chi sa jā cuni nū nāsa māni ndasí nī jín nū.

Jā nēe cáhnú inī Pablo nūū tēe jā ní nsáhá cuāchi

⁵ De jā ní ncucuéca inī ni nī nsáhá tēe jā ní nsáhá cuāchi ñūcuán, de nsūū maá nī-ni, chi saá-ni ndá máá nú nī ncucuéca inī nū jacū nī nsáhá dē. De cáhān ni jā jacū-ni, chi nduú cúni ni jā cuxeēn ndasí nī.

⁶ De jín jā ní ncuxeēn ndá nú nūū dē tá nī ndutútú ndá nú, de jín ñūcuán-ni de nī ncuu-ni.

⁷ De mitan chi cúni jā cune cáhnú inī ndá nú nūū dē, de sáhá nú jā ndusi inī dē, chi sanaa de caa cā cucuéca inī dē, de mā ndúsiī cā inī dē.

⁸ Túsaá de cáhān ndāhvī nī jín ndá nú jā stēhēn tucu nú jā íyó māni nū jín dē.

⁹ Chi jā síquī tiñu yáhá cúu jā ní ntee nī carta ñūcuán nūū nū, tácuā coto túni nī ndá nú tú cuetáhvī vāha nú tiñu ndácu nī nūū nū.

¹⁰ Túsaá de jā nēe cáhnú inī ndá nú nūū nchivī, de saá-ni nduhū. Chi jā nēe cáhnú inī ni nūū nchivī tú nī nsáhá ji cuāchi, de sáhá nī sūcuán síquī jā māni nī jín nū, jín jínúū Cristo.

¹¹ Chi cánuú jā cune cáhnú inī ō, chi nduú cúni ō jā nihin Satanás cuāchi síquī ō, chi ja jínī vāha ó nāsa ndúcú stáhvī yóhó jā sáhá ó cuāchi.

Jāá nduú ní fyó nañíí iní

Pablo iní ñuū Troas

¹² Tá nī jēhēn nī ñuū Troas jā nacani nī tūhun Jētohō ō Cristo, de vāha nī nsāhá yā jā ní fyó modo jā nacani nī tūhun yā.

¹³ De vísō sūcuán de nduú ní fyó nañíí iní ánō nī, chi nduú ní nánihīn tāhán nī jín hermano ō Tito. Ñúcuán de nī nacuetáhvī nī ñuū nchivī ñúcuán, de cuānanducú nī dē ichi Macedonia.

Jā sáhá Cristo jā cúndeé ó

¹⁴ De ná cútahvī ō ñuū Yāā Dios, chi níní ndéca vāha yā yóhó jā cuáhān ō jín Cristo Jesús, de fyó inuú ó jín yā jā cúñáhnú ndasí yā jā snáā yā poder ndihi enemigo. De jétínú yā yóhó jā scútē nuu ó tūhun yā ndācā-nī lugar, tá cúu ñuū jítē nuu iin xicō āsīn.

¹⁵ De cúu ó tá cúu iin sūja jā jēhēn āsīn ñuū Yāā Dios sáhá Cristo. De modo jā quēnda xicō ñúcuán ñuū nchivī jā cācu ánō jín ñuū nchivī jā tñū tāhvī.

¹⁶ Ñuū nchivī jā tñū tāhvī, chi cúu ó tá cúu iin xicō jā cuū jī sáhá, de ñuū nchivī jā cācu ánō chi cúu ó tá cúu iin xicō vāha jā cutecū jī sáhá. De nī iin ó mā quēndá ó sáhá ó tiñu yáhá de tú mā chíndeé yā yóhó.

¹⁷ De ndá nduhū chi nduú sáhá nī tá cúu ñuū sáhá cuāhā tēe jā ndúcú dē nihīn dē xūhún siquī tūhun Yāā Dios. Chi sa nācani ndaā ndá nī tūhun yā, chi maá Yāā Dios nī ntají nduhū, de maá yā jínī jā nācani ndaā ndá nī siquī jā cándíja nī Cristo.

Tūhun siquī contrato jeé

3 De jā cāhān ndá nī sūcuán, ¿de á jání iní ndá nú jā ndúcú tucu ndá nī cāhān nī jā vāha cā tēe cúu nī, á naá cúu? ¿De á jínī ñúhún jā stēhēn nī carta recomendación ñuū ndá nú, á jā cācān nī jā taji nú ñuū ndá nī, tá cúu ñuū sáhá sava jī?

² Nduú chi ndá máá nú cúu modo iin carta recomendación nī. De suu cúu jā ñúhún iní nī jā ní ncandíja vāha ndá nú nī nsāhá nī, de cúu modo jā yósō tūhun carta ñúcuán iní ánō nī. De ndihi nchivī chi modo jā cāhvi jī cúu jā jínī jī nāsa nī nasāma nú.

³ Chi ndá máá nú cúu tá cúu iin carta jā ní ntee Cristo de scāca ndá nī. De nsūú jín tinta nī ntee yā, chi sa jín Espíritu Yāā Dios, Yāā tēcū. De nsūú ñuū tabla yūū tá cúu ñuū ní ntee yā ley yā, chi sa ñuū ánō nchivī nī ntee yā.

⁴ De cāhān ndá nī sūcuán, chi cúcāhnú iní nī Yāā Dios siquī jā ní nsāhá Cristo.

⁵ De nsūú jā jání iní ndá nī jā cuu quenda maá nī jā sáhá nī tiñu ñúcuán. Chi sa maá Yāā Dios sáhá jā cuu squín-cuu nī.

⁶ De maá yā nī nsāhá jā cuu satíñú vāha nī siquī contrato jeé yā. De contrato yáhá chi nduú cāhān jā squíncuu ó ley jā ní ntee jín letra, chi sa jā caca ó jín vida jeé, suu jā ní jēhe Espíritu Santo. Chi contrato ley jā yósō jín letra, tñū tāhvī nchivī sáhá. Sochi jā sáhá maá Espíritu cúu jā cutecū ō níí cání.

⁷ De tá nī jēhe yā ley ñuū Moisés janahán, de nī nchosō letra ñuū tabla yūū. De nī jēndūtē ndasí ñuū fyó Moisés nī nsāhá yā, de jondē nī jēndūtē ndasí ñuū dē. De nduú ní ncúu cūndēhé vāha ndá nchivī Israel ñuū dē nī nsāhá. De vísō sūcuán de cuéé-nī cuéé-nī nī ndāhvā jā jēndūtē ñuū dē. De tú sūcuán nī ncuñáhnú ndasí ley jā sáhá jā cuū nchivī de tñū tāhvī jī,

⁸ de sa víhí cā cúñáhnú ndasí cā tūhun jā cutecū ō jā jēhe Espíritu Santo ñuū ō.

⁹ Chi tú nī ncuñáhnú ndasí ley ñúcuán jā tñū tāhvī nchivī sáhá, de sa víhí cā cúñáhnú tūhun jā sndāhvā Yāā Dios cuāchi ó.

¹⁰ Chi ley ñúcuán jā ní ncuñáhnú jondē saá, nduú cā cúñáhnú cuitī, siquī jā

cúñáhnú ndasí cā tūhun Espíritu jā íyó mitan.

¹¹ Chi tú súcuan nī ncuñáhnú ley jā ní iyo jacú-ni tiempo, de sa tūhun jā coo ní cání chi cúñáhnú ndasí cā.

¹² De jā súcuan núhún iní ndá nī, jā núcuán cúu jā íyó téyíí iní nī jā nácani nī tūhun yáhá.

¹³ Chi nduú sáhá ndá nī tá cúu nūu ní nsáhá Moisés jā ní jasí dē iin sahma nūu dē, tácuā mā cūnī ndá nchivi Israel nāsa cuāndahvā jā jéndütē nūu dē.

¹⁴ De nchivi núcuán nduú ní jícūhun iní jī. De jondē mitan de tá cáhvi jī tutū contrato ley janahán, suni nduú jícūhun iní jī, chi modo jā ndásí sahma núcuán nūu jāá ntúni jī, de nduú cújiyo cuiti. Chi jondē tá cándíja jī Cristo, sá de cujiyo.

¹⁵ De suni súcuan jondē mitan tá cáhvi jī tutū ley Moisés, de modo jā ndásí iin sahma nūu jāá ntúni jī.

¹⁶ Sochi jā nácani iní iin nchivi de quívi jī nūu maá Jētohō ō Cristo, sá de cujiyo-ni jā ndásí núcuán.

¹⁷ Chi Jētohō ō cúu maá Espíritu. De nūu íyó Espíritu maá Jētohō ō, núcuán cúu nūu íyó libre nchivi jāá nduú cā yíhí jī chijin ley janahán.

¹⁸ De jā núcuán de ndá máá ō chi nduú cā jásí nūu jāá ntúni ō. Chi cúu ō tá cúu espejo jā jéndütē, cúu jā stéhēn ō nāsa vii ndasí cúñáhnú maá Jētohō ō, chi jíca ndāā ō. De maá ō ndācá quívi cuānasāma ō cuānduu vii cā ánō ō tá cúu nūu cáá maá yā. Chi maá Jētohō ō jā cúu yā Espíritu, súcuan sáhá yā jín ō.

4 Túsaá de nduú núu iní ndá nī jā nácani nī tūhun yā. Chi síqui jā ní ncundáhvī iní yā ndá nduhū de nī jēhe yā tiñu yáhá nūu nī.

² Chi nduú ndúcú ndá nī ndá modo yuhū jā cúcanoō ō sáhá, de nī nduú jíca nuu nī jín tūhun ndíchí jā stáhvī, de nī nduú násāma nī tūhun Yāā Dios. Chi sa cáhān ndá nī maá-ni tūhun ndāā. De súcuan de cuu cunī ndācá nchivi iní ánō

jī jā cáhān ndāā ndá nī, jínī jínúu Yāā Dios.

³ De tú íyó nchivi jāá nduú jícūhun iní tūhun jā scácu yā yóhó jā nácani ndá nī, de súcuan cúu nūu maá-ni nchivi jā tñū tāhvī.

⁴ De jāá nduú cándíja jī, chi maá jānēhēn jā ndácu tiñu iní ñayiví yáhá, nī jasí nūu jāá ntúni jī, tácuā mā jéndütē tūhun Cristo iní ánō jī, de mā cūnī jī jā vii ndasí cúñáhnú Cristo, Yāā jā inuú cáá jín Yāā Dios.

⁵ De jā nácani ndá nī tūhun, de nsūú tūhun maá nī, chi sa tūhun Jētohō ō Jesucristo nácani nī. De ndá máá nī chi mozo-ni cúu nī nūu ndá nú jā síqui jā mānī nī jín Jesús.

⁶ Chi tá nī nsáhá Yāā Dios ñayiví de nī ncāhān yā jā ná túu luz nūu neē. De suni súcuan nī nsáhá yā jā ní ntūu luz iní ánō ndācá ō, cúu jā jícūhun iní ō síqui Jesucristo, nāsa jéndütē nūu yā jā vii ndasí cúñáhnú yā tá cúu nūu íyó maá Yāā Dios.

Jā jíca ō jín tūhun jā cándíja ō yā

⁷ De ndācá tūhun yáhá jā vii ndasí cúñáhnú, chi modo jā núhún iní iin quisi ñuhun. Chi cúu ō tá cúu quisi ñuhun, chi nduú nā fuerza ō. De jā núcuán jínī vāha ndá nī jā maá Yāā Dios cúu jā jēhe poder síqui tūhun yáhá jā vii ndasí cúñáhnú, de nsūú fuerza maá nī cúu.

⁸ De jā núcuán, vísō ndācá lado jínī ndá nī tñndóhó, sochi nduú sáhá jā má ndúsi cā iní nī. De vísō cúcuécá iní ndá nī síqui tñndóhó, sochi núhún iní nī jā quee vāha tiñu nī.

⁹ De vísō jínī ūhvi nchivi ndá nduhū, de maá yā chi nduú sndóo yā ndá nī. De vísō ndúcú jī snāā jī ndá nduhū jín tiñu sáhá nī, de mā cúú.

¹⁰ De ní-ni cúu nūu cuāhān nī, de tá cúu nūu ní ndoho Jesús jā ní jīhī yā, suni súcuan ndóho ndá nī jā ja ñatin cuū nī, tácuā suni cuu stéhēn nī fuerza Jesús jā técu yā iní yiqi cúñu nī.

¹¹ Chi juni técu ndá nī, de ndācá quivī ja ñatin cahni nchivī nduhū jā síquī Jesús. De súcuán de jínī nchivī jā técu Jesús inī yiqui cúñu nī jā cuū.

¹² Túsaá de ndá nduhū, níní cúu jā ja ñatin cuū ni síquī tūhun yā, de ñúcuán sáhá jā cutecū ndá máá nú ní cání.

¹³ De yósó nūū tutū īī: Ni ncandíja nī, de jā ñúcuán nī ncāhān nī, cáchi. De saāni ndá nduhū, suni cándíja nī de suu cúu jā nácani nī tūhun yā.

¹⁴ Chi jínī ndá nī jā máá Yāā jā ní nastécū Jētohō ō Jesús, suni súcuán nastécū yā ndá nduhū, de sáhá yā jā iin cáhnú-ni cuiñi ndihi ó nūū yā.

¹⁵ Chi ndācá tūndóhó yáhá ndóho ndá nī tácu quendōo vāha ndá nú. De súcuán de cāyā cuāhā cā nchivī jā sáhá yā jā váha jī. Ñúcuán de suni cuāhā ndasí jī nacuetáhvī jī nūū Yāā Dios, de cuñáhnú cā yā sáhá.

¹⁶ Jā ñúcuán cúu jāá nduú nú inī ndá nī, de vísō cuāndihi fuerza yiqui cúñu nī, de ánō nī chi sa cuānduu fuerza cā ndācá quivī.

¹⁷ Chi tūndóhó jā ndóho ó ñayivī yáhá, nduú-ni xēen cúu, de ñamā yāha. De sáhá jā nihin ō iin tāhvī jā cuñáhnú ó ní cání jā cāa ndasí cā nsūū cā tūndóhó ñúcuán.

¹⁸ De nduú sáhá ó cuenta nūū ndācá tūndóhó jā jínī ō nūū mitan, chi sa sáhá ó cuenta nūū ndācá jā váha jāá nduú jínī ō nūū mitan. Chi ndācá jā jínī ō nūū mitan, chi ñamā ndihi, sochi ndācá jāá nduú jínī ō nūū, chi coo ní cání.

5 Chi yiqui cúñu ó jā ndéē ō ñayivī yáhá, cúu tá cúu iin vehe jā naā. De jínī ō jā tá naā, de cuāha Yāā Dios iin yiqui cúñu jeé, de suu cúu tá cúu iin vehe jā coo ní cání jondē andiví. De nsūū iin vehe jā sáhá nchivī cúu, chi jā sáhá Yāā Dios cúu.

² De juni ndéē ō vehe yáhá jā cúu yiqui cúñu ó, chi jéca inī ō sáhá, chi ndasí cúni

ō jā nūcūhun ó yiqui cúñu jeé ó jondē andiví.

³ Chi tá nūcūhun ó ñúcuán, de mā cōó maá-ni cā ánō ō jā naā yiqui cúñu ó yáhá.

⁴ Chi juni íyó cā ō inī vehe yiqui cúñu ó yáhá, de jéca inī ō de cúcuécá inī ō. De nsūū jā cúni ō jā sndóo ó yiqui cúñu ó de coo maá-ni ánō ō. Chi sa cúni ō jā nūcūhun ó jā jeé, tácu ndāhvā yiqui cúñu ó jā naā, de coo maá jā cutecū ní cání.

⁵ De Yāā Dios cúu jā ní nsáhá jā súcuán coo ó. De nī jēhe yā Espíritu Santo jā ndéē inī ánō ō, de sáhá maá Espíritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāā Dios tāhvī ō.

⁶ Túsaá de níní cúu jā cúndeé cúcáhnú inī ndá nī. Chi jínī nī jā juni ndéē nī chijin yiqui cúñu nī yáhá, de jícá íyó nī jíní maá Jētohō ō.

⁷ Sochi mitan chi cándíja ndá nī jā íyó yā jíní nī, vísō ncháha ca cunī nī nūū yā.

⁸ De cúndeé cúcáhnú inī ndá nī, chi sáhá nī cuenta jā váha cā tú ná quee nī chijin yiqui cúñu nī yáhá de quihin nī cundeē nī jíní maá Jētohō ō.

⁹ Jā ñúcuán cúu jā ndúcú ndéē nī sáhá nī jā cusii inī yā jíní nī, vísō tú íyó cā nī chijin yiqui cúñu nī á vísō tú cundeē nī jíní yā.

¹⁰ Chi cánuú jā ndihi ó cuiñi yuhú mesa Cristo jā sáhá ndāā yā tiñu ó. De tá iin iin ó nihin ō síquī nasa nī nsáhá ó, á jā váha á jā nēhén, tá nī iyo ó chijin yiqui cúñu ó.

Síquī jā ndiví ó nūū tūhun jā māni Yāā Dios jíní ó

¹¹ Túsaá de ndíhvī inī nī jā má stívī nī nūū maá Jētohō ō, de jā ñúcuán ndúcú ndéē nī scándíja nī nchivī. Sochi jíní Yāā Dios jā íyó ndāā ndá nī, de ñúhún inī nī jā suni súcuán jíní ndá nú.

¹² De nsūū jā ndúcú tucu nī cāhān nī jā váha cā tēe cúu ndá nī. Sochi cáchi tūhun nī jā cuu cusii inī ndá nú jā síquī nī. De

súcuán de cuu scócóo nú nūu nchivī jā cútéyí ji sīquī nāsa cáa nchivī, de nduú sáhá ji cuenta nāsa cáa ánō nchivī.

¹³ De va sanaā de jāni inī ndá nú jā tēe loco cúu ndá nī jā cáhān ni súcuán. De sīquī jā ndíhvī inī ni jēhē Yāa Dios cúu. De nduú chi íyó vāha xinī ni, de jā nūcuán jétínú yā ndá ni jā quendōo vāha ndá nú.

¹⁴ Chi sīquī jā cundáhvī inī Cristo ndá nduhū, jā nūcuán cúu jā cánuú nacani ni tūhun yā. Chi jínī vāha ndá ni jā ní jihī mātúhún-ni yā jā sīquī ndihī ó, de jā nūcuán cúu modo jā ní jihī ndihī ó jín yā.

¹⁵ Chi ni jihī yā jā sīquī ndihī ó tácuā ndācá ó jā tēcū, mā cútēcū cā ō jā sáhá ó jā cúnī maá ó, chi sa jā cúnī maá yā jā ní jihī yā de ni natecū yā jā sīquī ō.

¹⁶ Jā nūcuán nduú cā sáhá ndá ni cuenta nāsa-ni cáa nchivī, tá cúu nūu sáhá nchivī ñayiví. De vísō súcuán ni nsáhá ni cuenta Cristo jondē saá, jā iin tēe-ni cúu yā, de mitan chi nduú cā jāni inī ni súcuán.

¹⁷ Chi tú iin nchivī yíhí ji ndahá Cristo, de ja nī ndujeé ji. De ndācá modo nēhén ji, ja nī nchāha cuāhān, de mitan de ja nī ndujeé ndihī.

¹⁸ De Yāa Dios cúu jā sáhá ndihī yáhá, chi jín Cristo ni nsáhá yā jā ní ndivī ndācá ó nūu tūhun jā māni yā jín ó. De ní ntetínú yā ndá ni jā nācani ni tūhun jā ndivī nchivī nūu tūhun jā māni yā jín ji.

¹⁹ Chi jín Cristo de ni nsáhá Yāa Dios jā nchivī ñayiví ndivī ji nūu tūhun jā māni yā jín ji. De nduú nācunehen yā cuāchi jā ní nsáhá nchivī. De ní ntetínú yā ndá ni jā nācani ni tūhun yáhá nāsa ndivī ji nūu tūhun jā māni yā jín ji.

²⁰ Túsaá de cúu ndá ni tēe jā jīca tiñu maá Cristo. De jā cáhān ni, chi modo jā maá Yāa Dios cáhān ndāhvī yā jín ndá nú. Túsaá de cáhān ndāhvī ni jín ndá nú

jā cáhān Cristo, jā ná ndivī ndá nú nūu tūhun jā māni Yāa Dios jín nú.

²¹ De Cristo, vísō nduú ni iin cuāchi yā, de ni nsáhá Yāa Dios jā ní nūcundēe cuāchi ó sīquī yā. De súcuán de yóhó jā yíhí ndahá Cristo, ni nūcundēe sīquī ō jā íyó ndāā ō tá cúu nūu íyó ndāā Yāa Dios.

6 Túsaá de sīquī jā cúu ndá ni tēe jā sátínú jín yā, de cáhān ndāhvī ni jín ndá nú jā má sndōo uun nú tūhun jā ní nsáhá Yāa Dios jā vāha ndá nú.

² Chi cáchi yā nūu tutū ī: Maá tiempo jā cúnī maá ni de cunini ni tūhun jā cáhān ndāhvī nú jín ni.

De maá tiempo jā scácu ni nchivī, de scácu ni ndóhó.

Cáchi yā. De mitan-ni cúu maá tiempo jā cúnī yā, de mitan-ni cúu tiempo jā ní nquiji Yāa jā scácu yóhó.

³ De ndúcú ndá ni jā má sáhá ni ni iin tiñu jā casi jā candíja nchivī, tácuā mā cáhān ji sīquī tiñu ndíso ni.

⁴ Chi sa ndúcú ni jā ndihī jā sáhá ni stēhēn jā cúu ni tēe jā sátínú nūu Yāa Dios. Jā nūcuán jēndēe inī ndá ni jā ndóho ni tündóhó, jín jā cúmanī nūu ni, jín jā vjín sáhá jín ni.

⁵ Chi ni íyo quéhēn vuelta jā ní ncani nchivī ndá ni, de ni nenda ji sīquī ndá ni, de ni nchihī ji ndá ni vecāa, de ni nsatínú nihin ni, de ni jahnī ni maá ni māhná, de ni íyo nditē inī ni.

⁶ De suni ndúcú ndá ni jā cuetúhún ji nduhū sīquī jā ndāā jīca ni, de jícūhun vāha inī ni tūhun ndāā, de íyó paciencia inī ni, de vāha inī ni, de ndēe Espiritu Santo inī ndá ni, de cundáhvī ndija inī ni táhān ni.

⁷ De nācani ndāā ndá ni tūhun, de poder Yāa Dios íyó jín ni. De jín tūhun ndāā sndāhvā ni ndācá tiñu nēhén, chi modo jā cānāā ni sīquī. De modo jā nēnda nūcuán sīquī ndá ni, de nēnda ndá ni sīquī.

⁸ Íyó vuelta jā íyó yínúhún nchivī jín ni, de íyó vuelta jāā nduú. Íyó vuelta jā

jétúhún ji ndá nī, de íyó vuelta jā cáhān ji sīquī nī. De íyó vuelta jā cáhān ji jā tēe stáhví cúu ndá nī, de íyó vuelta jā cáhān ji jā tēe ndāā cúu nī.

⁹ De íyó vuelta jā sáhá ji jāá nduú jínī ji ndá nī, de íyó vuelta jā sáhá ji jā jínī vāha ji ndá nī. De íyó vuelta jā cúnī nchivī jā cahní ji ndá nī, sochi técū cā nī. De vísō sndóho ji ndá nī, sochi nduú jīhī ndá nī.

¹⁰ De vísō íyó jā cúcuécá inī nī, sochi níní cúsiī inī nī. De vísō tēe ndáhví cúu ndá nī, sochi sáhá cuécá nī cuāhā nchivī jínī tūhun yā. De vísō nduú nā cuá névāha nī, sochi jínī maá yā de ndihi-ni névāha nī.

¹¹ Hermano ñuū Corinto, súcuan cúu jā cáhān cājí nī jínī ndá nú, chi sīquī jā mānī nī jínī nú, jā ñúcuán cúu jā cáchi ndihi nī nāsa ndóho nī.

¹² Ndá máá nī cáchi cājí nī sīquī jā mānī ndasí nī jínī ndá nú, de ndá máá nú sanaā de nduú mānī nū jínī nī súcuan.

¹³ De modo jā cáhān tatá jínī sēhe, suni súcuan cáhān ndáhví nī jínī ndá nú jā coo manī nū jínī nī, tá cúu nūū íyó mānī nī jínī nú.

Sīquī jā cúu ó templo Yāā Dios

¹⁴ Mā quívi nduū ndá nú jínī tiñu nēhén jā sáhá nchivī jāá nduú cándíja, chi mā cúu coo inuú nú jínī jī. ¿Chi nāsa cúu quetáhán tiñu jā sáhá nchivī ndāā jínī jā sáhá nchivī nēhén? ¿De nāsa cuu cundeē inuú nchivī jíca jínī luz yā jínī nchivī jíca nūū neē?

¹⁵ ¿Nāsa cuu coo inuú Cristo jínī Satanás? ¿De nāsa cuu cuiñi cáhnú nchivī cándíja jínī nchivī jāá nduú cándíja?

¹⁶ ¿De nāsa cuu canī táhán templo Yāā Dios jínī ídolo? Chi ndá máá nú cúu templo Yāā Dios, Yāā técū, chi ndēē yā inī ánō nū, tá cúu nūū ní ncāhān yā:

Cundeē nī inī ndá ji de caca nuu nī mähñū jī,
de cuu nī Yāā Dios maá jī,
de cuu jī nchivī maá nī.

Ncachī yā.

¹⁷ De jā ñúcuán nī ncāhān cā yā:
Mā quívi nduū ndá nú jínī tiñu nēhén jā sáhá ndá ji,

chi sáhá sín nū maá nú, cáchi Jētoho ō.
De mā tiñ nū ndācá jāá nduú ndāā.

Ñúcuán de naquehen nī ndá nú,

¹⁸ de cuu nī Tatá ndá nú,
de cuu nú sēhe yí nī jínī sēhe síhī nī,
cáchi Jētoho ō, Yāā jā tiñ ndihi poder.
Cáchi tutū.

7 Ñani mānī, túsāá de névāha ó ndācá tūhun yáhá jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā. Jā ñúcuán ná sáhá ndoo ó maá ó ndācá jā sātéhén yiqui cúñu ó jínī ánō ō. De ná cúndihví inī ō jā má stíví ó nūū Yāā Dios, de ná cóo ndoo coo iī ō nūū yā jínī ndihi tiñu jā cúnī yā.

Jā ní nacani inī nchivī Corinto sīquī cuáchi ji

² Coo manī ndá nú jínī ndá nī vii. Chi nduú ní nsáhá nī falta nūū nī iin nú, de nduú ní stíví nī ánō nī iin nú, de nī iin nú nduú ní stáhví nī.

³ De nsūú jā ndúcú nī cáhān nī nūū nū cúu jā cáhān nī súcuan, chi ja nī ncāhān nī jā mānī ndasí nī jínī nú. De níní ñúhún inī nī ndá nú, vísō cuū ō á cutecū ō.

⁴ De cúcáhnú ndasí inī nī ndá nú, de cúsiī ndasí inī nī jā jíca ndāā nū. De vísō jínī ndá nī ndācá tündóhó yáhá, de íyó ndeé inī nī de cúsiī ndasí inī nī jā sīquī ndá nú.

⁵ Tá nī jēē ndá nī Macedonia, de nduú ní íyo nañíí inī nī, chi sa víjín nī íyo tündóhó jínī nī ndācá lado. Chi nī íyo jā ní stáhān táhān jínī nī, de nī nchūhú nī jā sanaā de caca yátá nchivī cándíja.

⁶ De Yāā Dios jā sáhá jā ndúndeé inī nchivī jā cúcuécá inī, nī nsáhá yā jā ní ndundeé inī ndá nī, chi nī nquiji Tito nī nsáhá yā.

⁷ De nī ndusiī inī ndá nī, de nsūú maá-ni sīquī jā ní nquiji dē, chi suni jā ní ndundeé inī dē nī nsáhá ndá nú. Chi nī

ncachī tūhun dē jā ñúhún inī ndá nú jā cunī tucu nú nūū ni, jín jā cúcuécá inī nū síqui cuáchi nú, jín jā nácani inī nū jēhē ni. De jā ñúcuán víhí cā nī ncusiī inī ni.

⁸ De carta jā ní ntají nī nūū ndá nú, vísō nī nsāhá jā ní ncucuécá inī ndá nú, sochi nduú cā nácani cuécá inī maá nī jā ní nsāhá súcuán. Chi vísō nī ncucuécá inī ni saá, de mitan de nduú cā, chi jín nī jā jacū-ni quivī nī ncucuécá inī ndá nú nī nsāhá.

⁹ De mitan de cúsii inī ni, de nsūú síqui jā ní ncucuécá inī ndá nú, chi sa síqui jā ní jetínú jā ní ncucuécá inī nū, chi nī nsāhá jā ní nacani inī nū síqui cuáchi nú. Chi nī ncucuécá inī nū tá cúu nūū cúnī maá Yāa Dios, de nsūú jā ní nsāhá ūhvi nī ndá nú.

¹⁰ Chi tú cúcuécá inī ō tá cúu nūū cúnī Yāa Dios, de suu sáhá jā nácani inī ō síqui cuáchi ó de scácu yā yóhó, de sá de nduú cā nácani cuécá inī ō. Sochi tú cúcuécá inī nchivī jāa nduú cándíja, de nduú jétínú jā nacani inī ji, chi sa tánū tǎhvi ji.

¹¹ Sochi nī ncucuécá inī ndá nú tá cúu nūū cúnī Yāa Dios, de mitan de jíní ndá nú nāsa vāha nī jetínú. Chi nī nacani ndasí inī nū nī nsāhá, de nī nducú ndá nú jā quendōo ndāa nū, de nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsāhá cuáchi, chi nī nchūhú nú jā ní stíví nú nūū yā. Ñúcuán de ndasí nī ncuu inī ndá nú jā cunī tucu nú nūū ni, de nī ndihví ndasí inī nū nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsāhá cuáchi ñúcuán. De súcuán nī stēhēn ndá nú jāa nduú cuáchi nú, chi nduú ní jétúhún ndá nú cuáchi jā ní nsāhá tēe ñúcuán.

¹² De jā ní ntee nī carta ñúcuán, de nsūú maá-ni síqui tēe jā ní nsāhá cuáchi, de nī nsūú maá-ni jēhē tēe jā ní ndoho nī nsāhá dē. Chi sa nī ntee nī tácuā sáhá ndá nú cuenta nāsa nī nacani ndasí inī nū jā mānī nū jín nī, jíní jínúū Yāa Dios.

¹³ Jā ñúcuán nī ndusiī inī ndá ní jā síqui ndá nú. De víhí cā nī ncusiī inī nī jā ní jini nī jā cúsii inī Tito, chi nī nduu nañí inī dē nī nsāhá ndá nú.

¹⁴ Chi ja nī ncāhān nī jín dē jā cúsii inī nī jā vāha nchivī cúu ndá nú, de mitan de nduú ní nquéndōo nī tūhun canoō jā síqui nū. Chi tá cúu nūū ní jini ndá nú jā íyó ndāa ndácá tūhun jā ní ncāhān nī jín nú, suni súcuán nī nquee ndāa jā ní ncāhān nī jín Tito jā cúsii inī nī síqui nū jā vāha squíncuu nū.

¹⁵ De víhí cā mānī dē jín ndá nú mitan jā ñúhún inī dē jā vāha nī jetáhví nú jā cáhān dē, de nī iyo yínúhún nú chi nī ndihví inī nū jā má stíví nú nūū dē.

¹⁶ Túsaá de cúsii inī nī síqui jā cúcáhnú ndasí inī nī ndá nú.

Jā ná cúsii inī ji sōcō ji cuāhā

8 Hermano, mitan de suni cúnī ndá nī cachī tūhun nī nūū ndá nú nāsa cuāhā jā vāha nī nsāhá Yāa Dios jín nchivī cándíja jā íyó región Macedonia.

² Chi vísō nī jito túnī ndasí tündóhó ji, de suni nī ncusiī ndasí inī ji jín tūhun yā. De vísō ndóho ndáhví ndasí ji, de vāha ndasí nī jaquin ji cuāhā xūhún jā cuu nchivī cándíja.

³ Chi cúu nī testigo jā ní ncusiī inī maá ji nī jēhe ji nāsaa nī nquenda ji, de jondē víhí cā nī jēhe ji.

⁴ Chi nī ncāhān ndáhví ndasí ji jín nī jā cuāhā nī tūhun jā chindeé táhān ji jín ó cuāhā ji xūhún cuu ndá hermano jā ndóho ndáhví.

⁵ De víhí cā nī nsāhá ji nsūú cā tá nī jani inī ndá nī, chi xihna cā nī nsōcō ji maá ji nūū Jētohō ō, de sá de nī jēhe ji maá ji jā sáhá ji ndácá jā cúnī ndá nī, ndihi nāsa jétahān inī Yāa Dios.

⁶ De jā súcuán nī nsāhá ndá nchivī Macedonia, de nī sndíhví inī ndá nī Tito jā ná cuéé tucu dē nūū ndá máá nú, de sáhá dē jā jinu tiñu jā ní squíjéhé dē jín

nú já suni caquín nū cuāhā xūhún cuu nchivī ndāhvī.

⁷ Chi ndá ndóhó vāha ndasí sáhá nú ndācá-ni, chi vāha cándíja nú, vāha ná-cani nú tūhun, vāha jícūhun inī nū, vāha ndíhvī inī nū, vāha mānī nū jín ndá nī. Túsáa de suni cánuú já vāha sáhá nú tiñu yáhá já cuāha nú já cuu nchivī ndāhvī.

⁸ De nsūú já cúnī nī ndacu nī nū nū, chi sa cáchi tūhun nī nū nū nāsa cúsi inasí inī sava cá nchivī jéhe ji xūhún, de súcuán de cuni nī já suni cúndāhvī ndija inī ndá máá nú nchivī ndāhvī.

⁹ Chi ja jíní ndá nú nāsa vāha ndasí inī Jētoho ō Jesucristo jín ó. Chi síqui já ní ncundāhvī inī yā ndóhó de nī nasāhá ndāhvī yā maá yā, vísō cuíca ndasí yā jondē andiví nícu. De súcuán nī nsāhá yā já cúcuíca ndá nú ndihi já ndíso tūhun yā, síqui já ní nasāhá ndāhvī yā maá yā.

¹⁰ De já vāha ndá máá nú cúu já ná cáchi nī nāsa jáni inī nī síqui tiñu yáhá. Vāha nī nquijéhé ndá nú cuiyā ava, chi nsūú maá-ni já ní jaquín nū xūhún, chi suni nī ncusi ndasí inī nū nī nsāhá nū.

¹¹ Túsáa de mitan de sínu ndá nú da. De tá cúu nū ní ncusi inī nū já ní nquijéhé nú jín, suni súcuán cusii inī nū sínu nú, chi cuāha ndá nú tú nāsa névāha nú.

¹² Chi tú cúsi inī ō cuāha ó, de jétāhvī yā tú nāsa névāha ó, chi nduú jícān yā já cuāha ó jáá nduú névāha ó.

¹³ De nsūú já cáhān nī já cahnī ndāhvī nú maá nú já caa cá nihīn ji nsūú cá já ndōo nū ndá máá nú.

¹⁴ Chi sa já inuú-ni cunevāha ndá nú jín ji. Chi névāha cuāhā nū mitan, de cuu cuāha nú já cúmanī nū ndá ji. Nūcuán de tú ní iin quivī cunevāha ndá ji, de suni cuu taji ji de tú cúmanī nū nū. De súcuán de inuú-ni cunevāha ndá nú,

¹⁵ tá cúu nū cáhān tutū ī síqui nchivī já ní nastútú maná jondē janahán: Tēe já ní nastútú cuāhā, chi nduú ní ndóo cá.

De tēe já ní nastútú jacū-ni, suni nduú ní ncúmanī nū dē. Cáchi tutū.

Tūhun Tito jín ūū cā táhān dē

¹⁶ De ná cútahvī nī nū Yāa Dios já ní nsāhá yā já ndíhvī inī Tito jēhē ndá nú tá cúu nū ndíhvī inī ndá máá nī.

¹⁷ Chi nī jetāhvī dē já ní ncāhān nī jín dē já cuēē dē nū nū. De síqui já ndíhvī inī dē jēhē ndá nú, já nūcuán cúu já cuēē dē, chi súcuán cúu inī maá dē.

¹⁸ De suni tají ndá nī iin hermano cuēē jín Tito nū nū. De ndācá grupo nchivī cándíja jétūhún ji tēe nūcuán já vāha sáttínú dē síqui tūhun já scácu yā yóhó.

¹⁹ De ndācá grupo nchivī cándíja suni nī ntee ji tiñu dē já quihīn dē jín ndá nī chindee dē já quisiāha ndá nī xūhún já ní jēhe nchivī. De tiñu yáhá sáhá ndá nī tácuā cáhān nchivī já vāha ndasí Yāa cúu maá Jētoho ō, chi cunī ji nāsa cúsi ndasí inī nū já sócō nū xūhún.

²⁰ De quihīn nī jín ndá tēe nūcuán tácuā nī iin nchivī mā téē ji cuāchi síqui nī síqui xūhún já ní nsōcō nchivī.

²¹ Chi ndúcú nī já ndāa squíncuu nī ndācá tiñu, de nsūú maá-ni nū Yāa Dios, chi saá-ni nū nchivī.

²² De suni tají ndá nī incā hermano ō cuēē dē jín ndúū tēe yáhá. De ja ncuu quéhén vuelta nī stéhēn dē já cúsi ndasí inī dē já ndíhvī inī dē ndācá tiñu. De mitan chi ndíhvī cá inī dē jēhē ndá nú, chi cúcāhnú ndasí inī dē já squíncuu nú.

²³ De tú jícān tūhún nchivī síqui Tito, de cachī nū já cúu dē tēe chindee nduhū já sáttínú dē jín nī nū nū já síqui tūhun yā. De ndúū cá hermano ō yáhá, cachī nū já cúu dē tēe já ní ntetínú nchivī cándíja, de íyó yínúhún dē nū Cristo.

²⁴ Túsáa de stéhēn nū nū dē já íyó mānī ndija ndá nú jín dē, tácuā cunī ndācá grupo nchivī cándíja. De súcuán de cunī ji jáá nduú ní ncúsi cáhā inī nī já síqui ndá nú.

**Siqui já jáquín ji
xūhún cuu ndá hermano**

9 De mitan de nduú cā jíní ñúhún já tee nī nūū ndá nú siquí xūhún já jáquín nū já cuu ndá hermano já ndóho ndáhví.

² Chi ja jíní nī já jétahān inī ndá nú cuāha nú. De já ñúcuán maá-ni já cúsii inī nī cāhān nī jín nchiví Macedonia já ndá ndóho nchiví Acaya, ja nī nsáhá tūha nú xūhún cuiyā ava. De já sūcuán nī ncusi inī ndá máá nú, de já ñúcuán cuāhā nchiví Macedonia suni nī ndihví inī ji nī jēhe maá ji.

³ De tají nī ndinúni hermano yáhá, cuēē ndá dē nūū nū xihna cā, tácuá tá cuēē maá nī de mā cāhān nchiví já ní stáhví nī já ní ncāhān nī já squíncuu váha nú jín tiñu ñúcuán. Chi coo tūha ndija nú jín xūhún tá cúu nū ní ncāhān nī jín ji.

⁴ Chi sanaā de cuēē nī jín jacū tē Macedonia, de tú cunī dē jáá nduú íyó tūha ndá nú, de nihīn nī tūhun canoō, de saá-ni ndá máá nú, chi nī ncāhān téyí nī já íyó tūha ndija nú.

⁵ Já ñúcuán nī jani inī nī já cánuú já cāhān nī jín ndácá hermano yáhá já cuēē ndá dē xihna cā, de sá de cuēē nī, tácuá sndíhví inī dē ndá nú já ñamā ná cóo tūha xūhún já ní ncāhān nū já cuāha nú. De sūcuán de coo tūha siquí já váha inī ndá nú, de nsūū já ní nsáhá fuerza nī ndóho.

⁶ De nūcūhun inī ndá nú tūhun yáhá já tú jacū-ni cuāha nú de suni jacū-ni nanihīn nū: Chi tēe já jáquín tāmá, suni tāmá-ni nástútú dē. De tēe já jáquín cuāhā, chi suni cuāhā nástútú dē. Cáchi tutū.

⁷ Tá iin iin nú cuāha nú nāsaa nī nchuhun inī maá nú. Mā cúxii inī nū cuāha nú, chi nsūū fuerza cúu. Chi Yāa Dios māni yā jín nchiví já cúsii inī cuāha.

⁸ De maá Yāa Dios cuu sáhá yā já nducuahā ndácá nūū já váha já cuu ndá nú, tácuá níní cunevāha nú ndácá ndihi já jíní ñúhún nú, de coo sobra cā já cuāha nú cuu ndácá tiñu váha.

⁹ Chi sūcuán cāhān tutū ī siquí ndá nchiví já jēhe:

Nī scáa ji nī jēhe ji nūū nchiví ndáhví. De ndácá tiñu váha já sáhá ji chi quendōo ní cání.

Cáchi tutū.

¹⁰ De Yāa Dios jēhe yā tatā nūū tēe jáquín, de nihīn dē stāa yáji dē. De suni sūcuán cuāha yā ndinuū nūū já váha cuu ndá nú, de sáhá yā já cāyā de nducuahā tiñu váha já sáhá ndá nú.

¹¹ Sūcuán de coo cuícá nú jín ndácá-ni, tácuá cuu cuāha cuāhā nū. De xūhún já cuāha nú já quihīn nūū ndá hermano já ndóho ndáhví, suu sáhá já nacuetáhví ji nūū Yāa Dios.

¹² Chi xūhún já cuāha ndá nú nūū ji, nsūū mátúhún-ni já nihīn ji já cúmani nūū ji, chi suni sáhá já nacuetáhví ndasí ji nūū yā.

¹³ De cāhān ji já váha ndasí Yāa cúu Yāa Dios, chi xūhún já jēhe ndá nú stéhēn já váha cándíja nú tūhun Cristo. De suni sáhá já cāhān ji já cúnáhnú ndasí Yāa Dios siquí já váha nī jēhe ndá nú nūū ji jín nūū ndá cā nchiví.

¹⁴ De suni cācān táhví ji jēhē nū, chi coo manī ndasí ji jín nú siquí já váha ndasí nī nsáhá Yāa Dios jín nú.

¹⁵ De ná cútahví ō nūū Yāa Dios, chi nī jēhe yā Sēhe yā nūū ō, já cúu iin táhví cāhnú ndasí já má quendá cuiti ō cachí tūhun ó ndihi.

Jā ndíso tíñú Pablo já cúu dē apóstol

10 De nduhū Pablo, cāhān ndáhví nī jín ndá nú jín modo já cāhān maá Cristo já vitá inī yā de váha inī yā. Nduhū, chi cāhān ndá nú já tá íyó nī jín nú de íyó suchí inī nī nūū nū, sochi tá

íyó jícá nī de nduú yúhú cuitī nī cāhān nīhin nī jín nū. Cáchi ndá nū.

² Túsaá de cāhān ndāhvī nī jín ndá nū jā tá cuēē nī de mā cāhān nū tūhun jā sáhá jā cuxeēn nī nū nū. Chi sava ndá nū cāhān jā sáhá ndá nī tiñu yā jā maá-nī jā nīhin nī siquí nūcuán. Túsaá de íyó tūha nī jā cuxeēn nī nū nchivī jā cāhān sūcuán.

³ Chi vísō cúu ndá nī nchivī jā ndēē inī ñayivī, de nduú cánāá nī tá cúu nū cánāá nchivī ñayivī. Chi modo jā cánāá nī cúu jā cánāá nī siquí ndācá tiñu néhén.

⁴ Chi nsūú ndatíñú ñayivī jétíñú nī jā cánāá nī, chi jín poder Yāa Dios cúu jā cánāá nī jā snáa nī ndācá fuerza jā cúu contra siquí yā.

⁵ Súcuán snáa ndá nī ndācá tūhun nduxí jín tūhun téyíí jā ndúcú casi jā má cūnī nchivī nāsa Yāa cúu Yāa Dios. De jási nī nū ndihi jāa nduú vāha jā jáni cāhá inī nchivī, tácuca candíja jī nū Cristo.

⁶ De tá jīnu jā candíja vāha ndá máa nū, sá de coo tūha nī jā cuāha nī castigo nū ndá cā nchivī jāa nduú cūnī candíja.

⁷ Ndá máa nū chi maá-nī jā jáni inī nū modo nchivī jāa nduú jícūhun inī. Chi tú nā-nī tēē jáni inī dē jā Cristo nī ntetíñú yā dē, de ná sáhá dē cuenta jā suni sūcuán nī ntetíñú yā ndá nduhū.

⁸ De tú nī ncāhān téyíí nī jín nū jā ndíso tíñú nī, sochi nduú cúcanoō nī sáhá. Chi maá Jētoho ō nī ntetíñú yā ndá nī, tácuca sáhá nī jā cuja ánō ndá nū jín tūhun yā, de nsūú jā snāa nī.

⁹ Túsaá de nduú cūnī nī jā canī inī nū jā ndúcú nī siúhú nī ndá nū jín carta nī.

¹⁰ Chi cāhān sava nū jā ndācá carta nī chi sndíhvī ndasí inī, de nīhin ndácu tiñu, sochi tá íyó nī jín ndá nū de nduú cūndeē inī nī jā ndacu nīhin nī, de suni nduú cúu cāhān viī nī, cáchi ndá nū.

¹¹ De nchivī jā cāhān sūcuán ná sáhá jī cuenta jā tá cúu nū nīhin cāhān carta

nī tá íyó jícá nī, suni sūcuán nīhin ndacu nī tiñu nū nū tá coo nī jín nū.

¹² De va mā chūndeē cuitī inī nī jā sáhá ñáhnú nī maá nī tá cúu nū sáhá sava tēē nūcuán jā jétúhún dē maá dē. Ndá tēē nūcuán chi íyó naā xīnī dē jā jáni inī dē jā cūnáhnú cā dē nsūú cā ndá táhán dē, de nduú sáhá dē cuenta nāsa íyó dē nū Yāa Dios.

¹³ Sochi ndá nduhū chi nduú cutéyíí nī, chi maá-nī medida tiñu jā ní jēhe Yāa Dios nū nī, de mā scāa cā nī. Maá Yāa Dios nī jēhe medida nāsaa cúu jā sáhá nī, de maá yā nī jēhe tūhun jā ní jīnū nī nū ndá ndóhō nchivī Corinto.

¹⁴ Jā nūcuán, tá nī jīnū ndá nī nū nū jā xīhna ñúhún de nsūú jā ní nchāha nī nū medida tiñu jā ní jēhe yā nū nī. Chi xīhna cā ndá máa nī nī jīnū nū ndá nū jā ní nacani nī tūhun vāha Cristo.

¹⁵ De nduú cutéyíí nī siquí tiñu jā ní nsáhá incā tēē, chi vāchi siquí tiñu jā ní nsáhá maá nī-nī. De sa ñúhún inī ndá nī jā cuāhā cā candíja nū, de sūcuán de cuu sáhá nī cuāhā cā tiñu yā māhnū ndá nū, sochi maá-nī medida jā ní jēhe yā.

¹⁶ De sá de quihīn nī nū ndá cā ñuū jā íyó ichi núu cā ñuū nū, jā scútē nuu cā nī tūhun jā scácu yā yóhō cūnī nī. Sochi mā quívi nduū nī jā cutéyíí nī nū ja nī nacani incā tēē tūhun.

¹⁷ De tú ní tēē cūnī dē cutéyíí dē, ná cutéyíí dē siquí jā sáhá maá Jētoho ō, nsūú siquí jā sáhá maá dē.

¹⁸ Chi nsūú tēē jā jétúhún maá cúu jā quéndōo yínúhún, chi sa tēē jā jétúhún maá yā.

Jā cāhān Pablo siquí ndá tēē jā nacani tūhun stáhvī

11 Cune cáhnú inī ndá nū de ná cāhān nī jacū tūhun modo tá cāhān nchivī naā. Túsaá de cáhnú coo inī ndá nū viī.

² Chi cúcuíñú nī jā jēhē ndá nū, tá cúu nū cúcuíñú Yāa Dios. Chi cúu ndá nū

tá cúu iin ñahan lúlí já íyó ndoo, de nī nsáhá nī já quetáhán ndá nú jín Cristo, tá cúu nū quetáhán iin ñahan lúlí jín mátúhún-ni yí ji.

³ Sochi yúhú nī já sanaā de cuāha ndá nú tūhun já ndá tēe nácani incā tūhun, stáhví dē ndá nú, de siāā nū tūhun já chíñúhún ndāā nū Cristo jondē jín iní jín áno nū. Chi suni súcuan nī nsáhá Satanás jín Eva, chi nī nquivi iní iin cōō, de nī stáhví ji ña jín tūhun ndíhí já stáhví.

⁴ Chi tá quíji ndá tēe nū nū de tú nduú nácani ndāā dē tūhun Jesús tá cúu nū nī nacani ndá nī, de va vāha ndasí jétáhví ndá nú dē. De suni súcuan vāha jétáhví nū nū incā espíritu jín nū incā tūhun jáá nduú quetáhán jín Espíritu Santo jín tūhun já nī ncandíja nú já scácu yā ndá nú.

⁵ De ndá tēe nūcuan já cándíja ndá nú já cáhān dē já cúu dē apóstol cúñáhnú, sochi nduú cúñáhnú cuiti dē nū nī.

⁶ Chi vísō sanaā de nduú níhīn vāha nī modo já cáhān nī, sochi jícūhun vāha iní nī. Chi jín ndíhi tiñu já nī nsáhá nī mähñú ndá nú nī stéhēn cáji nī já súcuan cúu.

⁷ Nduú ní jícān nī xūhún nū ndá nú já nī nacani nī tūhun já scácu yā yóhó. De súcuan nī ntecū ndáhví nī tácu quendōo vāha cā ndá nú jín tūhun yā. ¿De va cuāchi nī nsáhá nī já nī nsáhá nī súcuan, á naá cúu?

⁸ Chi sava cā grupo nchiví cándíja nī nquehen nī xūhún já nī jēhe ji nū nī, tácu súcuan-ni nacani nī tūhun yā nū ndá nú.

⁹ De tá nī íyo nī jín nú de nī ndíhi xūhún nī, de nduú ní jícān cuiti nī nū nī iin nú. Chi ndá hermano já nī nquiji ichi Macedonia nī jēhe dē nū nī já cúmaní. De jín súcuan de nduú ní stáhān nī ndá ndóhó, de nī mā sáhá cuiti nī.

¹⁰ De tá cúu nū cúcáhnú vāha iní nī já jín nī tūhun ndāā Cristo, suni súcuan jín nī já má quēhēn nī xūhún nū nī iin

nchiví ní región Acaya, tácu mā cásí ji já cúsi iní nī já súcuan-ni nácani nī tūhun yā.

¹¹ ¿De á síqui jáá nduú mānī nī jín ndá nú cúu já cáhān nī súcuan, jáni iní nū? Nduú chi maá Yāā Dios jín yā já mānī nī jín ndá nú.

¹² De sáhá cā nī tá-ni sáhá nī, chi mā quēhēn nī xūhún nú, tácu casí nī já sáhá téyí ndá tēe nūcuan maá dē já cáhān dē já inuú-ni sáhá dē tiñu yā jín nī.

¹³ De ndá tēe nūcuan chi nsū apóstol ndāā cúu dē, chi cúsa maá tūhun stáhví-ni cáhān dē, de sáhá dē maá dē já cúu dē apóstol Cristo.

¹⁴ De nduú sáhvi iní ō jín ō já sáhá ndá dē súcuan, chi ja jín ō já suni Satanás násama maá, de stáhví já sáhá maá modo iin ángel Yāā Dios já jícá jín luz yā.

¹⁵ De já nūcuan suni nduú sáhvi iní ō jín ō ndá tēe já jétínú Satanás, tú sáhá dē maá dē já tēe sáhá ndāā cúu dē. De iin quívi de naníhīn dē síqui tiñu néhēn já sáhá dē.

Tündóhó já ní ndoho Pablo síqui já cúu dē apóstol

¹⁶ Incā vuelta cáhān nī jín ndá nú já nī iin nú mā cānī iní nū já tēe naā cúu nī. Sochi tú súcuan jáni iní ndá nú, de va cuetáhví nú já cáhān nī modo tēe naā túsaá, de súcuan de va suni maá nī cuu cutéyí nī jacū tá cúu nū sáhá ndá tēe nūcuan túsaá.

¹⁷ Já cáhān nī súcuan chi nsū já nī ncachí maá Jētoho ō já cáhān nī, chi sa modo tēe naā cáhān nī já cutéyí nī.

¹⁸ Chi cuāhā dē sáhá téyí dē maá dē já cúu cuenta ñayiví, de va suni súcuan ná sáhá téyí nī maá nī túsaá.

¹⁹ De va tēe íyó cáji xīnī cúu ndá nú, jáni iní nū, de já nūcuan vāha jéndeé iní nū ndá tēe naā xīnī túsaá.

²⁰ Chi va vāha-ni jéndeé iní ndá nú nū ndá tēe nūcuan já sáhá fuerza dē ndá nú já satínú cāhá nú nū dē, á sáhá ndáhví

dē ndá nú, á cándēē dē ndatínú nú, á sáhá náhnú dē maá dē nūū nū, á jondē cātú dē nūū nū.

²¹ De va vísō cúcanoō ni jā cachī ni, de ná cáchī ni jā maá ni va nduú nā valor ni jā sáhá téyíí ni maá ni tá cúu nūū sáhá ndá tēē nūcuán. Sochi mitan de tú íyó sava tēē jā chūndēē inī dē sáhá téyíí dē maá dē, de va suni chundeē inī maá ni túsaa. De va cáhān ni tá cúu nūū cáhān iin tēē naā.

²² Tú cutéyíí ndá dē jā tēē hebreo cúu dē, de saá-ni nduhū. Tú tēē Israel cúu dē, de saá-ni nduhū. Tú tatā Abraham cúu dē, de saá-ni nduhū.

²³ De va cáhān ni tá cúu nūū cáhān tēē naā jā cutéyíí ni sūcuán túsaa. Tú tēē sátínú nūū Cristo cúu dē, de víhí cā nduhū. Chi cuāhā cā tiñu sáhá ni nsūú cā ndá máá dē, de cuāhā cā vuelta ni ncani nchivī nduhū, de cuāhā cā vuelta ni nchihī ni vecāa, de suni cuāhā vuelta ja ñatin cuū ni.

²⁴ Chi ndá táhān ni tēē hebreo ūhūn vuelta ni ncani ndasí dē nduhū jín jín cuarta ñii, iin medida jā ja ñatin cuū ni sáhá.

²⁵ Unī vuelta ni ncani ndá dē nduhū ntuxí, de iin vuelta ni ncuun ndá dē yūū xini ni. Unī vuelta ni nquēē barco jā ní jica ni siqui tūhun yā. Iin űuú jín iin nduú ni nchosō teni ni nūū cūnū ndute mar.

²⁶ Cuāhā vuelta ni ndoho ni jā jica ni ichi, de ni ncācu ni nūū ndācá yūte, de ni ncācu ni nūū ndācá jācuīhná. Ni ncācu ni nūū nchivī nación ni jín nūū nchivī űuū jicá. Ni ncācu ni cháhá chúcuán tá ni iyo ni űuū jín rancho jín mar. Ni ncācu ni nūū ndá táhān ni jāā nduú íyó ndāa.

²⁷ Nī nsatínú nīhin ni de vjín ni ndoho ni. Cuāhā vuelta ni jahni ni maá ni māhná. Nī jihī ni sōco, ni nchichī ni ndute. Cuāhā vuelta ni iyo nditē inī ni, ni ncuitūn ni, ni ncumanī sahma ni.

²⁸ De siqui ndācá jā yáhá chi íyó cā. Chi ndiquivī ndóho ni jā nācani ndasí inī ni jēhē ndá grupo nchivī cándíja.

²⁹ Tú iin nchivī nduú fuerza inī ji, de suni sūcuán ndóho ni jín ji. De tú iin nchivī quívi ji cuāchi sáhá táhān ji, de ndóho ni tūhun canoō jín tūhun quítī inī.

³⁰ Tú sūcuán de tú cánuú jā cutéyíí ni, de va cutéyíí ni siqui ndācá jā stēhēn jāā nduú nā fuerza inī ni.

³¹ De Yāa Dios, Yāa cúu Tatá maá Jētoho ō Jesucristo, jín yā jā cáhān ndāa ni. De ní cáni ná cáhān nchivī jā vāha ndasí Yāa cúu yā.

³² Tá ni iyo ni űuū Damasco, de gobernador jā ndācu tiñu inī región jā tñin rey Aretas, ni jani dē ndá soldado ni jito vāha dē ndá vihéhe pared jā ní jicó nduū űuū nūcuán, chi tiin dē nduhū jā quíhin ni vecāa nícu.

³³ De ni nquivi ni inī iin ticá, de nchivī cándíja ni ntavā ji nduhū ventana iin vehe jā íyó yicā pared, chi ni snúu ji nduhū inī ticá. De sūcuán ni ncācu ni nūū tēē nūcuán.

Jā ní iyo iin jā ní stēhēn nūū

Pablo jā ní stúu yā nūū dē

12 De nduú nīhin tiñu jā cutéyíí ni. De vāha cā ná cáchī tūhun ni nūū nū siqui iin jā ní stēhēn maá Jētoho ō chi ni stúu yā nūū ni.

² Jín ni iin tēē jā cándíja Cristo, de ja ni ncuu űxi cūmī cuiyā jā ní nsáhā yā jā ní ncaa tēē nūcuán ni jēhēn dē jondē andivī űni. De nduú jín ni á ni jēhēn ni jín yiqui cúnu ni, á ni jēhēn ánō ni-ni. Maá Yāa Dios cúu jā jín.

³ Sochi jín ni jā ní ncanee yā nduhū. De á ni jēhēn ni jín yiqui cúnu ni, á ni ndōo, nduú jín ni, chi maá-ni Yāa Dios cúu jā jín.

⁴ Chi ni nsáhā yā jā ní ncaa ni ni jēhēn ni jondē andivī nūū vii ndasí cáá. De ichi

ñúcuán nĩ jini nĩ ndācá tũhun yuhũ ndasĩ jā má cūũ cachĩ tũhun yóhó nchivĩ.

⁵ De sīquĩ jā ní nsáhá yā sūcuán jín nĩ cúu jā cutéyĩ nĩ, sochĩ sīquĩ maá nĩ chĩ mā cutéyĩ nĩ. Chĩ cutéyĩ nĩ maá-nĩ sīquĩ jāá nduú nā fuerza inĩ nĩ.

⁶ De tú cūnĩ nĩ cutéyĩ nĩ sīquĩ maá nĩ nícu, de nsūũ jā naā xīnĩ nĩ de tú sáhá nĩ sūcuán nícu, chĩ ndāā jā íyó iin jā cuu cutéyĩ nĩ. Sochĩ mā sáhá nĩ, chĩ nduú cūnĩ nĩ jā canĩ inĩ nchivĩ jā cūñáhnú cā nĩ nsūũ cā jā ní jini jĩ á jā ní jini jĩ jā cáhān nĩ.

⁷ De nduú cūnĩ yā jā yāha jā cutéyĩ nĩ sīquĩ jā ní stēhēn nĩjĩn yā tiñũ ñáhnú ndasĩ ñúcuán nū nĩ, de jā ñúcuán nĩ nquijĩ iin tūndóhó jā níquĩn nduhũ de sndóho nduhũ. De iin jā ní jēhe yā tũhun jā tetĩnũ Satanás cúu, iin jā sndóho nduhũ, tácuā mā yāha jā cutéyĩ nĩ.

⁸ De ũnĩ vuelta nĩ ncāhān ndāhvĩ nĩ jín maá Jētohō ō jā sáhá jýyo yā quihĩn.

⁹ Sochĩ nĩ ncāhān yā jín nĩ: Nduú chĩ nduú cúmanĩ jā cūndáhvĩ inĩ nĩ ndóhó. Chĩ tá nduú fuerza vāha iin nchivĩ, de sáhá nĩ jā ndúcuahā cā fuerza maá nĩ inĩ jĩ, ncachĩ yā. Túsaá de cúsiĩ inĩ nĩ jāá nduú fuerza vāha nĩ, chĩ sūcuán ndúcuahā cā fuerza Cristo inĩ nĩ.

¹⁰ Jā ñúcuán cúu jā cúsiĩ inĩ nĩ jāá nduú fuerza vāha nĩ, jín jā cáhān nāvāha nchivĩ nū nĩ, jín jā cúmanĩ nū nĩ, jín jā jínĩ ũhvi jĩ nduhũ, jín jā ndóho nĩ tūndóhó jā sīquĩ Cristo. Chĩ jāá nduú fuerza vāha maá nĩ, ñúcuán sáhá jā nĩhin nĩ fuerza maá yā.

Jā nācanĩ inĩ Pablo sīquĩ nchivĩ cándíja ñuũ Corinto

¹¹ De va tēe naā cúu nĩ jā ní nsáhá téyĩ nĩ maá nĩ túsaá. De sīquĩ jāá nduú cándíja ndá nú nduhũ, jā ñúcuán cúu jā sáhá nĩ sūcuán. Chĩ sa cánuú jā cuetúhún ndá nú nduhũ nícu. Chĩ vísō nduú tiñũ cuitĩ nĩ jā maá nĩ, sochĩ va nduú nú cuitĩ

nĩ nūũ ndācá tēe ñúcuán jā cáhān ndá nú jā apóstol cūñáhnú cúu dē.

¹² Chĩ māhñũ ndá nú nĩ nsáhá nĩ ndācá tiñũ jā stēhēn jā cúu ndija nĩ apóstol. Chĩ jín cuāhā paciencia nĩ nsáhá nĩ ndācá tiñũ ñáhnú jā stēhēn poder Yāā Dios, jín ndācá tiñũ jā ní nsāhvi inĩ nū nĩ jini nū.

¹³ De nduú ní nsáhá nĩ ndá ndóhó jā coo nú nū nūũ ndá cā grupo nchivĩ cándíja, chĩ mātúhún-nĩ jāá nduú ní jēhe nĩ tũhun jā taji nú jā jínĩ ñúhún nĩ, ñúcuán-nĩ cúu jā ní nsáhá nĩ. Túsaá de cune cáhnú inĩ ndá nú tú sūcuán nĩ nsáhá nĩ falta nū nū.

¹⁴ De mitan de ja íyó tũha nĩ jā cuéndēhé nĩ ndá nú vuelta ũnĩ. De suni nduú nā cuā cācān nĩ nū nū, chĩ nsūũ ndatĩñũ nú cúu jā cūnĩ nĩ, chĩ sa jā ná quéndōo vāha nú jín tũhun yā. Chĩ cúu ndá nú tá cúu sēhe nĩ, de sēhe chĩ nduú cánuú scáyā jĩ jā cuu tatá jĩ, chĩ sa tatá cánuú jā cuāha dē jā jínĩ ñúhún sēhe dē.

¹⁵ Jā ñúcuán cúsiĩ inĩ nĩ jā cāxĩn nĩ jā névāha nĩ, de jondē sndíhi nĩ fuerza maá nĩ, tácuā sáhá nĩ jā quendōo vāha ánō ndá nú. De mānĩ cā coo nĩ jín nú, vísō sanaā de jacũ-nĩ íyó mānĩ ndá nú jín nĩ.

¹⁶ De íyó jacũ nū jā cáhān jā vísō nduú nā cuā ní jícān nĩ nū nū, sochĩ tēe stáhvĩ cúu nĩ, chĩ nĩ nducú nĩ modo ndichĩ jā nĩhĩn nĩ xúhún nú, cáhān ndá nú. De nduú.

¹⁷ ¿A ndá tēe jā ní ntajĩ nĩ nū nū, á íyó iin dē jā ní stáhvĩ dē ndá ndóhó jā nĩhĩn dē xúhún nú cuu maá nĩ? Nduú cuitĩ.

¹⁸ Nĩ ncāhān ndāhvĩ nĩ jín Tito jā cuéndēhé dē ndá nú, de nĩ ntajĩ nĩ incā hermano nĩ jēē jín dē. ¿De á nĩ stáhvĩ Tito nĩ nquehen dē xúhún nū nū jā cuu maá dē, á naā cúu? Nduú, chĩ inuú-nĩ sáhá nduú nĩ, chĩ iin-nĩ ánō nduú nĩ.

¹⁹ A sanaā de jānĩ inĩ ndá nú jā cáhān nĩ tũhun yáhá tácuā canĩ inĩ nū jā vāha tēe cúu nĩ. Nsūũ sūcuán cúu, chĩ Yāā Dios jínĩ yā jā cáhān nĩ maá-nĩ tũhun jā cūnĩ Cristo. De ndíhi jā cáhān nĩ chĩ

ndúcú nī jā cuja nú jín tūhun yā, ñanī mánī.

²⁰ Chi yúhú nī jā tá cuēē nī nūū nū, de sanaā de cunī nī jāā nduú sáhá ndá nú tiñu jā jétahān inī nī. De ndá máá nú suni mā quétahān inī nū nduhū. Chi sanaā de cánāá ndá nú, cúcuásún inī nū, quítī inī nū, cúnduxí nú, sátúhún nú, cáhān nū síqui táhān nú, cútéyí nú, jíca nēhén nú.

²¹ De yúhú nī jā tá cuēē tucu nī de cuāha Yāā Dios tūhun canoō nūū nī jā súcuán sáhá ndá nú. De sanaā de cu-cuéca inī nī tú íyó cuāhā nū jā ní nsáhá cuāchi ichi chátā, de nduú nácani inī nū jā sndóo nú tiñu téhén, jín tiñu jíca ndī, jín tiñu nēhén ndasí jā ní nsáhá ndá nú.

Saludo jín tūhun jā cáchi tūhun Pablo jā sándihí

13 Yáhá cúu vuelta ūnī jā cuéndehé nī ndá nú. De sáhá ndāā ō tiñu tá cúu nūū cáhān tutū: Jín tūhun jā cáhān ūū á ūnī testigo de cundāā ndācá tiñu, cáchi.

² De mitan jā íyó jíca nī de cáhān tucu nī tá cúu nūū ní ncāhān nī tá nī iyo nī jín nú. Cáhān nī nūū ndá nchiví jā ní nsáhá cuāchi ichi chátā, jín nūū ndihí nú, jā tá cuēē tucu nī de mā cōó vitá inī nī jín ndá nú.

³ De ñúcuán cuu prueba jā ndúcú ndá nú tú jándāā jā cáhān nī jín fuerza Cristo. Chi Cristo nduú cúmani fuerza yā jā sáhá ndāā yā jín ndá nú, chi stēhén yā poder yā mähūú nú.

⁴ Chi vísō nduú ní stēhén yā fuerza yā tá nī jihí yā yicā cruz, sochi mitan chi tēcū yā jín poder Yāā Dios. De tá cúu nūū ní ndoho maá yā, suni súcuán ndóho ndá nī mitan jāā nduú fuerza nī. De vísō súcuán de jín poder Yāā Dios de tēcū ndá nī jín yā jā sátíñū nī nūū nū jā síqui tūhun yā.

⁵ Coto túnī ndá nú maá nú tú ínī nīhin nú jín tūhun cándíja nú yā. Sáhá vāha nú cuenta. ¿De á nduú jínī ndá nú jā ndēē Jesucristo inī ánō nū, de tú ndāā jā ní ncandíja ndíja nú?

⁶ De ñúhún inī nī jā suni cúcáhnú inī ndá nú jā cándíja ndíja ndá máá nī.

⁷ De jícān táhvī ndá nī nūū Yāā Dios jā má sáhá ndá nú nī iin tiñu nēhén. De vísō cuetúhún ndá nú jā vāha ndācu nī nūū nū, á vísō mā cuetúhún nú, de nduú nā cuá sáhá, chi maá-nī jā sáhá nú tiñu ndāā cúu jā ndúcú nī.

⁸ Chi nduú jāsī nī nūū tiñu ndāā, chi sa scāca nī.

⁹ Túsaá de cúsiī inī ndá nī de tú nduú nā fuerza maá nī, de tú íyó fuerza maá nú. De níní jícān táhvī nī jā ná cúja cā inī ndá nú jín tūhun yā.

¹⁰ De téē nī carta yáhá nūū nū jondē ncháha ca cuēē nī, tácuā tá cuēē nī de nduú cā jínī ñúhún jā cuxeēn nī nūū nū. Chi nī jehe Jētohō ō tiñu yáhá jā ndíso nī tácuā sáhá nī jā cuja ánō ndá nú jín tūhun yā, nsūū jā snāā nī.

¹¹ Ja nī ncāhān ō túsaá hermano, de ná cóo jā vāha jín ndá nú. De cundihví inī nū jā cuja nú jín tūhun yā, de coo ndeē inī nū. De coo inuú inī nū de cundeē mānī nū jín táhān nú. De Yāā jā ndíso tūhun ndeē tūhun sīī inī jín tūhun cúndáhvī inī, coo yā jín ndá nú.

¹² De tá cáhān jítáhān ndá nú, de yínúhún techuhú nú ndahá ndá ji.

¹³ Sáhá ndeē inī ndá nú, cáchi ndá hermano cándíja jā íyó yáhá.

¹⁴ De ñúhún inī nī jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú, de Yāā Dios cundáhvī inī yā ndá nú, de Espíritu Santo coo cáhnú yā jín nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI GALACIA

1 Maá nī cúu Pablo apóstol. De nsúú nchivī ní jáni nduhū, de nī nsúú nchivī ní ntétínú nduhū jā nácani ní tūhun, chí sa maá Jesucristo jíin Tatá ó Yāa Dios, Yāa jā ní nastécū Jesús mähñú ndiyi.

² De nduhū jíin ndacá hermano jā íyó jíin nī yáhá, téé nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī cándíja níi región Galacia.

³ De nūhún inī ndá nī jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

⁴ Chi Jesús nī nsōcō yā maá yā jā ní jīhi yā jā síquī cuāchi ó, tácuā scácu yā yóhó nūū ndacá jā nēhén jā íyó ñayiví yáhá, chí súcuan nī jētahān inī maá Tatá ó Yāa Dios.

⁵ De ná cáhān ō jā vii ndasí cūñáhnú yā níi cáni. Súcuan ná cóo. Amén.

Síquī jāá nduú cā nā incā tūhun jā cācu nchivī

⁶ De sáhvi inī nī ndéhé nī jā ñamā ndasí ndúcú ndá nú sndóo nú Yāa Dios, Yāa jā ní ncana ndá ndóhó jā quivī nú ndahá yā síquī jā ní ncundáhvi inī Cristo yóhó. Chi nī niquín ndá nú incā tūhun jā sín cáhān.

⁷ De nduú cuiti cā nā incā tūhun íyó jā cācu ó. Sochi íyó jacū nchivī jā stáhān jī ndá ndóhó, de cúni jī nasāma jī tūhun nāsa scácu Cristo yóhó.

⁸ De tú iin nchivī nacani incā tūhun nūū nū jā nāsa scácu yā ndóhó, de tú nduú quétáhān jíin tūhun jā ní nacani ndá nī nūū nū xihna cā, de ná tánū tǎhvi nchivī ñúcuán. De vísō ndá nduhū á iin ángel jā quiji jondē andiví nacani incā tūhun, de ná tánū tǎhvi.

⁹ Ja nī ncāhān nī jíin ndá nú, de suni súcuan cáhān tucu nī mitan: Tú nā-nī téé nacani incā tūhun nūū nū, de tú nduú quétáhān jíin tūhun jā ní jetáhvi ndá nú, de ná tánū tǎhvi dē túsáá.

¹⁰ De jā cáhān nī súcuan, ¿de á ndúcú nī jā cuetúhún nchivī nduhū, á Yāa Dios? ¿A ndúcú nī jā cusii inī nchivī jíin nī, jáni inī ndá nú? Nduú chí tú ndúcú cā nī jā cusii inī nchivī jíin nī, de nsúú mozo Cristo cúu nī túsáá.

Nāsa nī nduu Pablo apóstol

¹¹ De cáchi tūhun nī nūū ndá nú, hermano, jā tūhun jā scácu yā yóhó jā nácani nī, chí nsúú jā ní jani inī maá nī jíin ndá cā nchivī cúu.

¹² Chi nsúú nchivī ní stéhēn nūū nī, de nī nsúú nchivī ní nsáhá jā ní ncutūha nī, chí sa maá Jesucristo nī stéhēn nūū nī.

¹³ Chi ja nī jini ndá nú tūhun nāsa nī nsáhá nī jondē saá, tá nī nchiñúhún nī sáhān ndá táhān nī hebreo. De jínī ndá nú jā ndasí nī nsáhá nāvāha nī nchivī jā cándíja nūū Yāa Dios, de nī ndihvi inī nī jā snáá nī jī nícu.

¹⁴ De vāha cā nī ncutūha nī sáhān ñúcuán nsúú cā cuāhā cā téé nación nī jā ní jahnu jíin nī, chí nī ndihvi cā inī nī síquī ndá jā ní jaquín ndá tatā nī.

¹⁵ De vísō súcuan de Yāa Dios chí ja nī nacāji yā nduhū jondē tá ncháha ca cacu nī. De iin quivī nī ncusii inī yā nī ncana yā nduhū jā quivī nī ndahá yā síquī jā ní ncundáhvi ndasí inī yā nduhū.

¹⁶ De nī stéhēn yā Sēhe yā nūū nī, tácuā nacani nī tūhun nāsa scácu yā nchivī ndacá nación jāá nduú jínī tūhun yā. Ñúcuán de nduú ní jícā tūhún nī nī iin nchivī,

¹⁷ de nī nduú ní jéhēn nī Jerusalén nūū ndá téé cúu apóstol xihna ñúhún cā nsúú cā nduhū. Chí sa nī jéhēn nī jondē región Arabia, de sá de nī nōhōn tucu nī ñuū Damasco.

¹⁸ Ñúcuán de jondē nī nchāha ūnī cuiyā, sá de nī jēhēn ni Jerusalén. De nī jini nī nūū Pedro, de nī ndeē nī jín dē xāhōn-ni quīvī.

¹⁹ Sochi nduú ní jini nī nūū ndá cā apóstol, chi nūū mātúhún-ni Jacobo ñani maá Jētohō ō.

²⁰ Tūhun yáhá já tēe nī cuēē nūū ndá nū, chí jini Yāa Dios já ndāa cúu.

²¹ Ñúcuán de nī jēhēn ni ní región Siria jín Cilicia.

²² De ndá nchivī cándíja já yíhí ndahá Cristo, já ndēē región Judea, ncháha ca cunī cuitī jī nūū nī saá.

²³ Chi vāchi tūhun nī-ni nī jini jī já cáhān nchivī: Tēe já ní nsáhā nāvāha yóhó jondē saá, de mitan chi nácani dē tūhun já cándíja ó já ndúcú dē snāa dē saá, ncachī.

²⁴ De nī ncāhān jī já cúñáhnú ndasí Yāa Dios já sūcuán nī nsáhā yā jín nī.

Jā ní jetáhvī ndá cā apóstol já cúu Pablo apóstol

2 Ñúcuán de jondē nūū úxī cūmī cuiyā, de nī jēhēn tucu nī Jerusalén jín Bernabé, de suni nī jeca nī Tito nī jēhēn ni jín dē.

² De nī jēhēn ni chi maá Yāa Dios nī stēhēn yā já jini nūhún quihīn ni. De nī ndutútú sín ndá máa-ni tēe cúñáhnú nūū nchivī cándíja. De nī ncachī tūhun nī nūū ndá dē síquī tūhun já scácu yā yóhó já nácani nī nūū nchivī ndācá nación jáa nduú jini tūhun yā. De sūcuán nī nsáhā nī tácu cuetúhún dē já sūcuán tiñu sáhā nī, de tácu mā quéndōo cáhá tiñu já sáhā nī jín já ní nsáhā nī.

³ De juni nduú ní nsáhā fuerza ndá dē Tito, tēe já ní jica jín nī, já cundēē tunī circuncidar dē, vísō cúu dē tēe incā nación de nduú ní ncúu dē circuncidar.

⁴ De sūcuán nī ncundaā, vísō nī nquīvī jacū tēe stáhvī já sáhā dē já hermano cúu dē. De ndá tēe ñúcuán nī nquīvī dē tácu cundéhé yuhū dē nāsa nī nduu libre ō

nūū ley circuncidar síquī já yíhí ó ndahá Cristo Jesús. Chi cūnī ndá dē já squíncuu tucu ó ley ñúcuán, de nduu tucu ó mozo nūū.

⁵ De nduú ní jetáhvī cuitī ndá nī nūū ndá tēe ñúcuán, chi cūnī nī já quendōo nihin ndá nú jín tūhun já scácu yā yóhó.

⁶ De ndá tēe ñúcuán já cúñáhnú nūū nchivī cándíja, nduú cā nā incā tiñu jée ní ndácu dē nūū ni. De maá nī chi nduú ní nsáhā nī cuenta já cúñáhnú dē, chi Yāa Dios suni nduú sáhā yā cuenta, chi inuú-ni cúu ndivī tēe nūū yā.

⁷ Chi sa nī jini ndá dē já tūhun já scácu yā yóhó, ndíso tiñu nī já nácani nī nūū nchivī ndācá nación jáa nduú sáhā circuncidar, tá cúu nūū nácani Pedro tūhun ñúcuán nūū nchivī hebreo já sáhā circuncidar.

⁸ Chi Yāa Dios já ní ntetínú Pedro já nácani dē tūhun nūū nchivī hebreo, suni maá yā nī ntetínú nduhū já nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jáa nduú jini tūhun yā.

⁹ Já ñúcuán, Jacobo jín Pedro jín Juan nī jini ndá dē já ní ntaji Yāa Dios tiñu váha ndasí yáhā nūū ni. De ndá tēe ñúcuán chi cáhān nchivī cándíja já maá dē cúu já cúñáhnú cā. De nī ntiin ndá dē ndahá nī jín ndahá Bernabé, já stēhēn dē já íyó māni dē jín nī, jín já ní ncundaā ini dē já nduú maá ní quihīn nacani tūhun nūū nchivī ndá cā nación, de ndá máa dē nūū nchivī hebreo.

¹⁰ De iin-ni já ní jicān dē cúu já nūcūhun ini ndá nī já chindeē nī nchivī já ndóho ndáhvī, de tiñu ñúcuán chi suni ndíhvī ini maá nī sáhā nī.

Jā ní ncāhān Pablo nūū Pedro

¹¹ De tá nī nquiji Pedro ñuū Antioquía, de nī ncāhān cājī nī nūū dē, chi nī stívī dē tiñu.

¹² Chi jondē ncháha ca quenda sava táhān dē hebreo já ní ntají Jacobo, de yáji dē stāa jín nchivī jáa nsúu hebreo

cúu. Ñúcuán de tá nī nquenda ndá tēe ñúcuán, de nī ncusín dē jāá nduú cā yáji dē jín ji, chi yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán jāá nduú cā squíncuu dē ley ndá táhán dē hebreo. Chi cáhān ley jā má cúu caji dē stāā jín nchivī jāá nduú sáhá circuncidar.

¹³ De sava cā tēe hebreo jā cándíja, suni nī ncujiyo dē nūū ji, tá cúu nūū ní nsáhá Pedro, chi yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán. De jondē maá Bernabé nī scáhān ndá dē, nī ncujiyo dē.

¹⁴ Ñúcuán de nī jinī nī jā ní nayūhú ndá dē jā caji dē stāā jín nchivī ñúcuán, de súcuán cúu jāá nduú cā jíca dē jín modo jā cáhān tūhun jā scácu yā yóhó. De nī ncāhān nī nūū Pedro, nī jinī jínúū ndācá dē: Ndóhó jā cúu tēe nación ō hebreo, nduú cā squíncuu nú ley táhán ó nchivī hebreo, chi yáji nū jín nchivī ñúcuán. ¿De nājēhē sáhá nú fuerza ji jā squíncuu maá ji ley táhán ó hebreo, de tú nduú squíncuu maá nú? ncachī nī.

Iin-ni modo scácu yā nchivī hebreo jín nchivī ndá cā nación

¹⁵ De yóhó chi cúu ó nchivī hebreo, de cáhān ō jāá nsūū nchivī ndá cā nación jā sáhá cuāchi cúu ó.

¹⁶ De vísō súcuán de jínī ō jā nī iin ó nduú quéndōo ndāā ō nūū Yāā Dios jā squíncuu ó tiñu jā ndácu ley Moisés janahán, chi maá-nī jā cándíja ó jā Jesucristo sndáhvā yā cuāchi ó. Jā ñúcuán cúu jā suni maá ó nī ncandíja ó Jesucristo, tácuā sndáhvā yā cuāchi ó síquī jā cándíja ó, de nsūū síquī jā ndúcu ó squíncuu ó ley. Chi cáhān tutū īi: Nī iin nchivī mā quéndōo ndāā ji nūū Yāā Dios jín jā ndúcu ji squíncuu ji tiñu jā ndácu ley, cáchī.

¹⁷ De ndá máá ó nchivī hebreo, tú cúnī ō jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó síquī jā ní jīhī Cristo jēhē ō, suu cúu jā jícūhun inī ō jā suni nchivī sáhá cuāchi cúu ó, tá cúu nūū cúu ndá cā nchivī. ¿Túsaá de

á cuāchi nī nsáhá ó jā ní sndóo ó ley janahán tá nī ncandíja ó Cristo? Nduú cuitī jā súcuán.

¹⁸ Chi sa tú naquehen tucu nī ley jā ní sndóo nī ñúcuán, de suu sáhá jā nenda cā cuāchi síquī nī.

¹⁹ Chi modo ja nī jīhī nī nī nsáhá ley, de jā ñúcuán mā cúu cā ndacu ley nūū nī. De súcuán de cuu cutecū nī jā sáhá nī jā cúnī Yāā Dios.

²⁰ Chi modo jā ní jīhī nī yīcā cruz jín Cristo, de mitan chi nduú cā tēcū nī jā maá nī, chi maá Cristo cúu jā tēcū inī nī. De jā tēcū nī inī ñayivī yáhá mitan cúu jā cándíja nī jā Sēhe Yāā Dios chindeé chítuu yā nduhū. Chi nī ncundáhvī inī yā nduhū de nī nsōcō yā maá yā jēhē nī.

²¹ Túsaá de nduú cúnī nī casī nī nūū tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó síquī jā vāha ndasí inī yā jín ó. Chi tú jā quéndōo ndāā ō nūū yā jā nducú ó squíncuu ó ley janahán, ñúcuán de nduú nā tiñu cuitī jā ní jīhī Cristo nícu.

Tūhun ley jín tūhun cándíja

3 Ndá ndóhó hermano región Galacia, ¿ñūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿Ní tēe nī nsacā nuu xīnī nū jāá nduú cā jétáhvī nú tūhun ndāā? Chi tá nī nacani ndá nī tūhun yā nūū nū, de cájī ndasí nī jícūhun inī nū jā ní jīhī Jesucristo yīcā cruz jā jēhē nū.

² Iin-nī tūhun yáhá jīcā tūhún nī ndá nú: ¿Nāsa nī nihīn nū Espíritu Santo? ¿A jā ní ncundeé nú squíncuu nú tiñu jā ndácu ley Moisés? Nduú cuitī, chi sa jā ní ncandíja nú tūhun jā scácu yā ndóhó jā ní jini nú.

³ ¿Nā síquī cúu jāá nduú jícūhun cuitī inī nū? Chi xihna cā nī ncandíja ndá nú jā ní jīhī Cristo jā scácu yā ndóhó, de nī nihīn nū Espíritu Santo. ¿De mitan á jáni inī ndá nú jā sndóo tucu nú tūhun ñúcuán de fuerza maá nú squíncuu nú ley de cācu nú, á naá cúu?

⁴Ndasí nī sndóho nchivī ndá nú sīquī tūhun jā scácu Cristo ndóhó. Nācā jā vāha de tú nduú ní ndóho cāhá nú, chi sa jā cándíja ndija nú yā.

⁵¿De nā sīquī cúu jā jēhe Yāa Dios Espíritu yā nūū nū de sáhá yā tiñu nāhnú māhnú nú? Nduú sáhá yā sīquī jā ndúcú ndá nú squíncuu nú ley, chi sa sīquī jā ní ncandíja nú tūhun jā scácu yā ndá nú jā ní jini nú.

⁶Abraham nī ncandíja dē jā sáhá Yāa Dios jā ní nquee yuhú yā, de jā núcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē.

⁷Túsaá de ná jícūhun inī ndá nú jā nchivī jā cándíja jā sáhá Yāa Dios jēhē ji, ndivi ji nduu ji tatā Abraham sīquī jā sūcuán cándíja ji.

⁸Chi jondē janahán ja cáhān tutū īī jā nchivī ndācá nación jāa nduú jínī tūhun Yāa Dios, sndáhvā yā cuāchi ji de tú candíja ji tūhun núcuán. De jondē ncháha ca cuu ndācá yáhá de ja ní nquee yuhú yā tūhun vāha yáhá nūū Abraham: Jā jín ndóhó de quendōo ndetū nchivī ndācá-ni nación.

⁹Tú sūcuán de nchivī cándíja, quéndōo ndetū ji jín Abraham, tēe jā ní ncandíja tūhun jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā.

¹⁰De sa tñū tāhvī nchivī jā ndúcú quendōo ndāa jín ley Moisés. Chi sūcuán yósō nūū tutū īī: Tñū tāhvī ndācá nchivī jāa nduú squíncuu ndihi cuiti tūhun jā yósō nūū tutū ley, cáchi.

¹¹Túsaá de cáji cúu jā ní iin nchivī mā quéndōo ndāa ji nūū Yāa Dios sīquī jā ndúcú ji squíncuu ji ley. Chi cáhān tutū: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, técu ji jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, cáchi.

¹²De ley Moisés nduú cáhān jā cutecū ō ní cánī sīquī jā cándíja ō jā ní nsáhá yā jēhē ō, chi sa cáhān: Tú ní nchivī squíncuu tiñu yáhá, de cutecū ji sáhá, cáchi.

¹³De Cristo ní scácu yā yóhó nūū tūhun jā cáhān ley jā tñū tāhvī ō sīquī cuāchi ō, chi maá yā ní ndoho sīquī

tūhun jā tñū tāhvī ō. Chi yósō nūū tutū īī: Ndācá nchivī jā cundita caa yīcā nñtún, tñū tāhvī ji, cáchi.

¹⁴De Cristo Jesús ní jīhī yā yīcā nñtún cruz tácu quendōo ndetū nchivī ndācá nación sáhá yā. Chi tūhun jā ní nquee yuhú Yāa Dios jā quendōo ndetū Abraham, jínū nūū ji. De sūcuán de tú cándíja ō jā ní nsáhá Yāa Dios jēhē ō, de nihin ō Espíritu Santo jā ní nquee yuhú yā jā quiji.

Siqui ley jín siqui contrato jā ní nquee yuhú yā

¹⁵Hermano, ná cáhān ní iin tūhun nāsa sáhá ndá nchivī ñayiví: Tú iin tēe sáhá dē iin contrato á iin acta, de tú ja ní ncucutú jā ní nsáhá dē firmar, de mā cūū cā nacanī, de ní mā cūū jēcōsō cā.

¹⁶De suni sūcuán ní nsáhá Yāa Dios iin contrato jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham jín tatā dē jā quiji. De nduú cáhān tutū īī sīquī cuāhā tatā dē, chi sa cáhān sīquī iin-ni tatā dē, de suu cúu Cristo.

¹⁷Túsaá de tūhun jā cáhān ní yáhá cúu jā xihna cā ní nsáhá Yāa Dios iin contrato jín Abraham, suu jā quiji Cristo de scácu yā yóhó, de ní nsáhá cutú yā. Núcuán de ní ncháha cūmī ciento ōcō ūxī cuiyā, de sá de ní jēhe yā ley nūū Moisés. De ley núcuán jā ní nquiji cuéé cā, mā cūū nacanī contrato núcuán, ní mā cūū casi nūū tūhun jā ní nquee yuhú yā jā scácu yā yóhó.

¹⁸Chi tú jā jín ley Moisés scácu yā nchivī, núcuán de nsúu sīquī contrato jā ní nquee yuhú yā cúu jā scácu yā ji. De nduú chi sa sīquī maá jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham cúu jā ní scácu yā dē.

¹⁹¿Túsaá de nāsa jétíñū ley Moisés? Jétíñū chi ní jēhe yā cuéé cā tácu nastúu cuāchi ji. De ní ndacu tiñu maá-ni tiempo jāa ncháha ca quiji Cristo, Yāa jā cúu tatā jā ní nquee yuhú Yāa Dios jā quiji. De tá ní jēhe Yāa Dios ley núcuán nūū nchivī, de ní ntají yā ndá ángel yā

nī ncachī tūhun nūū Moisés, de Moisés nī nacachī nūū ji.

²⁰ De sīn cúu tūhun jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham jā quiji Cristo, chi mātúhún-ni yā nī nquee yuhú nūū dē, de nduú ní jīni nūhún ni iin jā cāhān yúnúū yā nūū dē.

Siqui nāsa jétínú ley janahán

²¹ ¿Túsaá de á ndihi yáhá cāhān jā ley jā ní jēhe Yāa Dios nūū Moisés, sáhá jýo jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā? Nduú cuiti jā súcuán. Chi tú ní jēhe Yāa Dios iin ley jā cutecū nchivi ní cání sáhá, nūcuán de quendōo ndāā ji nūū yā siqui jā squíncuu ji tiñu jā ndácu ley nícu.

²² De nduú chi yósō nūū tutú īi jā ndihi nchivi ñayiví, modo jā yíndasi ji vecāa chi yíhí ji chíjin cuāchi. De súcuán cúu tácu ndācá ji jā cándíja jā ní jihí Jesu-cristo jēhē ji, nihin ji maá jā ní nquee yuhú yā nūū ji siqui jā cándíja ji tūhun nūcuán.

²³ Chi jondē nchāha ca quenda tūhun jā cándíja ó Cristo, de modo jā ní nchindasi ó nī nsáhá ley janahán, tácu cundetú ó quívi jā quiji Cristo, Yāa jā cándíja ó.

²⁴ Túsaá de ley nī ncuu iin jā jító yóhó modo tá sáhá iin mozo jā jító sūchí lúlí, de ní jetínú jondē nchāha ca quiji Cristo, de sá de cándíja ó jā ní jihí yā jēhē ó, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó.

²⁵ De mitan chi ja ní nquiji Cristo, Yāa jā cándíja ó, de nduú cā yíhí ó ndahá ley jā cúu tá cúu mozo jā jító yóhó.

²⁶ Chi ndiví nū cúu sēhe Yāa Dios siqui jā ní ncandíja nú Cristo Jesús.

²⁷ Chi ndācá nú jā ní jenduté nú siqui jā ní nquívi nú ndahá Cristo, ní nsáhá yā jā ní nduu nú tá cúu nūū cúu maá yā.

²⁸ De mitan chi nduú cā cúu nú ní nchivi hebreo ní nchivi griego, ní mozo jā ní jeen nchivi ní nchivi jā sátínú cuenta maá, ní tēe ní ñahan. Chi iin-ni

cā ní nduu ndá nú nūū Yāa Dios jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

²⁹ De tú yíhí nú ndahá Cristo, túsaá de tatā Abraham cúu ndija ndá nú, de nihin nū maá táhvi jā ní nquee yuhú yā.

4 Jā cāhān ní jín ndá nú cúu yáhá: Iin sūchí jā xí táhvi, vísō iin quívi de nihin ndihi ji jā névāha tatá ji, sochi tá lulí ji chi inuú-ni cúu ji jín mozo.

² Chi yíhí ji ndahá ndá mozo jā jító ji jín jā jító ndatínú ji, jondē tá quenda quívi jā ní jani tatá ji, sá de nihin ji.

³ De saá-ni yóhó, chi jondē nchāha ca jicūhun iní ó siqui Cristo de ní ncuu ó tá cúu sūchí lúlí, de ní nchivi ó chíjin ndācá jā tátúní iní ñayiví.

⁴ De jondē tá ní nquenda quívi jā ní jani Yāa Dios, de ní ntají yā Sēhe yā, ní ncacu yā chíjin iin ñahan, de ní ncacu yā nūū nchivi hebreo jā yíhí chíjin ley Moisés.

⁵ Súcuán ní ncacu yā tácu scácu yā yóhó jā má quíhi ó cā chíjin ley, de tácu naquehen Yāa Dios yóhó jā cuu ó sēhe yā.

⁶ De siqui jā cúu ndá nú sēhe yā, de ní ntají Yāa Dios Espíritu Sēhe yā jā ní nquívi iní ánō ndá nú, de sáhá yā jā cāhān jee ndá nú: Tatá maá sá.

⁷ Tú súcuán de nduú cā cúu ndá nú tá cúu mozo, chi sēhe yā cúu nú. De siqui jā cúu nú sēhe Yāa Dios, de nihin nū maá táhvi jā ní nquee yuhú yā jā jín Cristo.

Jā nācani iní Pablo siqui nchivi cándíja

⁸ Chi jondē saá, jondē tá nchāha ca jicūhun iní nū nāsa Yāa cúu Yāa Dios, de ní ncuu ndá nú mozo nūū ndācá jāá nsūú yāa ndāa cúu.

⁹ De mitan chi ja jíní ndá nú nāsa Yāa cúu yā, á vāha cā cāhān ní jā maá yā ja jíní yā ndóhó. ¿Túsaá de nājēhē cúu jā cúní ndá nú nandicó cóo nú jā nduu tucu nú mozo nūū ndācá jā tátúní iní ñayiví jāá nduú nihin tiñú cuiti?

¹⁰ Chi maá-ni jā née ii ndá nú quīvi jín yōō jín vico jín cuiyā.

¹¹ De yúhú nī jā sanaā de nduú ní jétínú cuiti jā ní nacani nī tūhun nū ndá nú.

¹² Cāhān ndāhvī nī jín ndá nú hermano, jā cani inī nū tá cúu nū jānī inī maá nī jā nduú cā squíncuu nī costumbre nchivī hebreo. Chi nduhū nī nasāhá nī maá nī tá cúu ndá máá nú jāá nduú yíhí nū nū ley costumbre nchivī hebreo. De nduú nā cuá ní nsāhá nú jā cucuécá inī nī jondē saá.

¹³ Chi jínī ndá nú nāsa nī ncuu jā ní nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó nū nū jā xíhna ñúhún, chi sīquī jā ní ncuhū nī cúu jā ní jencuīñi nī ñuū nū nī nacani nī tūhun.

¹⁴ De vísō tūndóhó nī ncuu jā ní ncuhū nī, de nduú ní nsāhá jēhe inī ndá nú nū nī, de nī nduú ní ncúyichī inī nū nduhū. Chi sa nī jetāhvī ndá nú nduhū modo iin ángel Yāa Dios, á modo maá Jesucristo.

¹⁵ ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú cā cúsi inī ndá nú jín nī mitan? Chi nāhán nī jā vāha nī nsāhá ndá nú jā ní ntahúhvī inī nū jā cúhū tīnūú nī, de tú jā cuu de jondē tavā nū tīnūú vāha maá nú de taji nú nūcūhun tīnūú nī nīcu.

¹⁶ De mitan ¿de á nī nduu nī enemigo nū sīquī jā cáchī nī maá-ni tūhun ndāa nū nū, á naá cúu?

¹⁷ De íyó tēe jā ndíhvī inī sīquī ndá nú, sochi nsūū jā quendōo vāha ánō nū, chi sa jā cúnī ndá dē nasāhá sín dē ndá nú jín nduhū, tácu cundihvī inī nū jā cúu maá dē.

¹⁸ De íyó vāha tú ndíhvī inī dē jēhē ndá nú, de tú jā quendōo vāha ánō nū cúu. Chi níní cánuú jā sāhá dē jā vāha ndá nú nīcu, vísō ndēē nī jín nú á nduú nī.

¹⁹ Ndá ndóhó sēhe mánī, jā sīquī ndá nú cúu jā táhúhvī ndasí tucu inī nī, chi tá cúu iin ñahan jā scácu sēhe, súcuan ndóhó nī jā jēhē nū. De suu cúu jā

táhúhvī inī nī ndétu nī jondē ná ndún-daā ánō nū jā ndacu nú Cristo.

²⁰ Nācā jā vāha de tú jā íyó nī jín nú mitan ñúhún, tácu cuu cāhān mānī nī jín nú. De nduú cúcáhnú cuiti cā inī nī nāsa cani inī nī sīquī ndá nú.

Tūhun yátá sīquī Agar jín Sara

²¹ Ndá ndóhó jā cúnī nū quihi nú chijin ley Moisés, cachī nū nī: ¿A nduú ní jínī ndá nú nāsa cāhān ley ñúcuán?

²² Chi cāhān tutū ii jā Abraham nī iyo ūū sēhe yíí dē. De iin jī cúu sēhe Agar, ñahan cúu mozo vehe dē. De incā jī cúu sēhe ñahan íyó libre, suu ñasíhí dē Sara jā ní ncuu ña ñahan nūmā.

²³ De sēhe ñahan cúu mozo, nī ncacu jī tá cúu nū cácu ndá cā sūchí lúlí. De sēhe ñahan íyó libre, nī ncacu jī sīquī jā súcuan nī nquee yuhú Yāa Dios.

²⁴ De yáhá cúu iin tūhun yátá, chi ndúū ñahan ñúcuán cúu ña modo ndúū contrato jā ní nsāhá Yāa Dios jín nchivī. Maá ñahan nání Agar, cúu ña tá cúu contrato ley jā vāji jondē yucu Sinaí. De nchivī jā yíhí chijin contrato ley, cúu jī mozo nū ley ñúcuán.

²⁵ Chi Agar cúu tá cúu ley jā ní jēhe Yāa Dios xīnī yucu Sinaí jā íyó jondē Arabia. De cúu ña modo Jerusalén, ciudad nchivī hebreo, jā íyó mitan, chi ndācá sēhe Jerusalén cúu jī mozo nū ley ñúcuán.

²⁶ Sochi maá Jerusalén jā íyó andiví, chi sa íyó libre tá cúu nū cúu Sara. De yóhó nchivī jā cándíja, modo sēhe ñúcuán cúu ndācá ó, chi íyó libre ndācá ó nū contrato ley.

²⁷ Chi súcuan yósō nū tutū ii: Ndóhó jā ní ncuu nú ñahan nūmā jāá nduú sēhe nú, ná cúsi inī nū. Ndóhó jāá nduú ní ntéhnē chijin nú jā scácu nú, ná cána jee nú jā cúsi inī nū.

Chi coo cuāhā cā sēhe ndóhó jā ní ncuu nú ñahan nūmā nsūū cā ñahan jā ní scācu sēhe.

Cáchī tutū.

²⁸ Hermano, sēhe Yāa Dios cúu ó, chi súcuan nī nquee yuhú yā nūū ō, tá cúu nūū ní nquee yuhú yā nūū Abraham jā coo sēhe dē Isaac.

²⁹ De jondē saá de incā sūchí jā ní ncacu tá cúu nūū cácu ndá cā nchivī, nī jini ūhvī ji Isaac, sūchí jā ní ncacu nī nsāhá Espiritu Santo. De tá cúu nūū ní iyo saá, suni súcuan jínī ūhvī nchivī ndá sēhe Yāa Dios jondē mitan.

³⁰ ¿Sochi nāsa cáhān tutū īi? Tavā nū ñahan cúu mozo ná quhīn ña jín sēhe ña. Chi sēhe ñahan cúu mozo, mā nīhīn ji tāhvī ji nūū sēhe ñahan libre, ncachī yā jín Abraham.

³¹ Túsaa, hermano, nduú cúu ó tá cúu sēhe ñahan cúu mozo, chi tá cúu sēhe ñahan libre cúu ó.

Ná cuiñi nihin ó jín tūhun jā ní nsāhá libre yā yóhó

5 De Cristo nī nsāhá libre yā yóhó jāa nduú cā yíhí ó chíjin ley Moisés. Túsaa de cuiñi nihin ndá nú jín tūhun jā ní nsāhá libre yā yóhó, de mā ndívi tucu nú cuu nú mozo nūū ley.

² Sāhá ndá nú cuenta, chi nduhū Pablo cáhān nī jín nú jā tú squíncuu nú ley circuncidar, núcuán de nduú nīhīn tiñú cuiti jā ní ncandíja nú jā ní jihī Cristo jēhē nū.

³ De incā vuelta cáhān nihin nī jín ndá tēe jā ndúcú cuu circuncidar, jā tú súcuan de suni cánuú jā squíncuu dē ndivī cuiti cā tūhun jā cáhān ley Moisés.

⁴ Ndá ndóhó jā ndúcú nú quendōo ndāa nū jā squíncuu nú ley, túsaa de ja nī nsiāa nū Cristo. Ja nī sndóo nú tūhun jā ní sndáhvā yā cuāchi nú siqui jā ní ncundáhvī inī Yāa Dios ndóhó.

⁵ Sochi maá ó chí jica ó jín Espiritu Santo, de cándíja ó jā ní sndáhvā Yāa

Dios cuāchi ó, de jā núcuán núhún inī ō jā quendōo ndāa ō quivī jā cuiñi ó nūū yā.

⁶ Chi ndācá ó jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús, vísō tú cúu ó circuncidar á nduú, de nduú nā cuá nīhīn tiñú. Jā nīhīn tiñú cúu jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō. De núcuán sáhá jā cundáhvī inī ō táhán ó.

⁷ Vāha nī ncandíja ndá nú nīcu. ¿De ní iin nī jasi jāa nduú cā jétáhvī nú tūhun ndāa túsaa?

⁸ Tūhun jā ní scáhān ndá dē ndóhó, chi nduú vāji nūū maá Yāa jā ní ncana ndá ndóhó jā ní nquivī nú ndahá yā.

⁹ De mā nāa inī ndá nú jā ndá tēe jā stáhvī ndóhó, tūhun jā stēhēn dē cúu tá cúu levadura, chi vísō jacū-ni levadura, de ndāa ndihi ñujan sáhá.

¹⁰ Sochi cúcáhnú inī nī jā maá Jētohō ō sáhá yā jā má cándíja ndá nú incā tūhun jā sín cáhān. De maá Yāa Dios cuāha yā castigo ndá tēe jā sácā nuu xīnī nū, tú nā-nī tēe cúu dē.

¹¹ De nduhū, hermano, tú jā nācani cā ni tūhun jā cánuú sáhá circuncidar jondē mitan, de ndá táhán nī nchivī hebreo mā sáhá nāvāha ji nduhū nīcu. Chi mā quítī inī ji jā nācani nī tūhun jā ní jihī Cristo yicā cruz, de tú suni nācani nī tūhun jā cánuú sáhá circuncidar nīcu.

¹² De ndācá tēe jā sácā nuu xīnī nū siqui tūhun núcuán, vāha cā ná quēhndē cā dē maá dē túsaa.

¹³ Chi ndá máa nú, hermano, nī ncana yā ndá nú tácu coo libre nū nūū ley núcuán. De vísō íyó libre ndá nú, de mā cānī inī nū jā cuu quivī nú ndācá cuāchi jā cúu modo nēhén jā cúnī maá nú, chi sa sáhá nú maá nú mozo jā chindee nū táhán nú siqui jā cúndáhvī inī nū ji.

¹⁴ Chi ja nī squíncuu nú ndihi ley de tú squíncuu nú iin-ni tūhun jā ndācu tiñu yáhá: Cundáhvī inī nū táhán nú tá cúu nūū cúndáhvī inī nū maá nú, cáchī.

¹⁵ Sochi tú maá-ni jā nénda nú siqui táhán nú jā cánāa nú, túsaa de coto má

sáhá cā nū sūcuán, chi sūcuán de snáā tǎhán ndá nú.

Modo jā cúnī nchivī jāā nduú cándíja jíín modo jā sáhá Espíritu

¹⁶ Sūcuán cáhān nī jíín ndá nú: Caca nú tá cúu nūū cúnī maá Espíritu Santo, de ñúcuán de mā sáhá cā nū modo jā cúnī maá nú.

¹⁷ Chi ndācá jā cúnī maá ó, ñúcuán jási jā cúnī maá Espíritu. De jā cúnī Espíritu, suu jási nūū modo nēhén jā cúnī maá ó. De jā ndúū yáhá chi jási nūū tǎhán, de jā ñúcuán nduú cúu sáhá nú tiñu váha jā cúnī nū sáhá nú.

¹⁸ Sochi tú maá Espíritu stéhén nūū nū, túsaa de nduú cā yíhí nú chijin ley janahán.

¹⁹ De íyó nijīn ndācá tiñu jā sáhá nchivī jā jíca jíín modo nēhén maá, de yáhá cúu: Cásiquí ndéé tǎhán ji, sáhá ji tiñu téhén, sáhá nēhén ndasí ji,

²⁰ chíñúhún ji ídolo, sáhá tásí ji, quítí iní ji nūū tǎhán ji, cánāā ji, cúcuíñú iní ji. De ñamā quítí iní ji, de ndíhvī iní ji jā cúu maá ji-ni, de tétáhán ji sáhá síín ji maá ji.

²¹ De cúcuásún iní ji, jáhnī ji ndiyi, jíni ji, sáhá ji vico nēhén, jíín ndá cā jā sūcuán. De cáhān nīhīn nī jíín ndá nú, tá cúu nūū ja nī ncāhān nī jíín nú saá, jā nchivī jā sáhá sūcuán, mā nīhīn tǎhvī ji quívi ji ñuū nūū tátúnī Yāā Dios.

²² Sochi nchivī jā jíca jíín maá Espíritu Santo, ndācá tiñu yáhá sáhá yā jíín ji: Cúndáhvī iní ji tǎhán ji, cúsiī iní ji, íyó ndéé íyó siī iní ji, íyó paciencia ji, mānī iní ji, váha iní ji, squíncuu váha ji,

²³ nduú sáhá ji jā cúñáhnú ji, de jási ji jā cúnī maá ji. De nduú nā ley íyó jā cáhān cuāchi sīquī nū de tú sáhá nú ndācá tiñu yáhá.

²⁴ De nchivī jā yíhí ndahá Cristo, chi tá cúu jā nī jáhnī ji modo nēhén maá ji yīcā cruz, jondē jíín ndācá jā nēhén jā ndíyo iní ji de cútíndí ji.

²⁵ De jā sūcuán nī jēhe maá Espíritu iin vida jeé nūū ō, de suni ná cáca ó jíín modo jā stéhén Espíritu.

²⁶ De mā cúnduxí ó jā squítí iní ō tǎhán ó, de nī mā cúcuásún iní ō sīquī tǎhán ó.

Tūhun jā chindeé tǎhán ó

6 Hermano, tú iin tǎhán nú nī nsáhá cuāchi, de ndá ndóhó jā jíca jíín Espíritu Santo nachuhun ichí nú ji. De jíín tūhun vitá cáhān ndá nú jíín ji, de suni coto nú maá nú jā má sáhá jíín nú jā quívi nú cuāchi.

² De chindeé nú ndá tǎhán nú tú nā cuá cúu jā ndóho ji, chi sūcuán cúu jā squíncuu nú ley Cristo.

³ Chi tú iin nchivī jáni iní ji jā nchivī váha cā cúu ji, visó nsūú sūcuán cúu, de stáhvī ji maá ji túsaa.

⁴ De tá iin iin nú coto túnī nū nāsa cáá tiñu sáhá nú. De tú váha sáhá nú, ñúcuán de cuu cusī iní nū jíín jā sáhá maá nú, de nduú níni scáni tǎhán nú maá nú jíín tǎhán nú.

⁵ Chi tá iin iin ó cánuú jā squíncuu ó jíín tiñu jā ní jēhe yā nūū maá ó.

⁶ De ndá ndóhó jā scuáha tūhun váha yā, chindeé nú ndá tēe jā stéhén nūū nū jíín ndācá jā váha jā névaha nú.

⁷ Mā stívī nú jā canī iní nū jā cuu sáhá nú cuāchi. Chi mā cūú sáhá catá nú nūū Yāā Dios jā canī iní nū jāā nduú sáhá yā cuenta. Chi ndācá tú nāsa sáhá nchivī, suu ñúcuán nanihīn ji.

⁸ Chi nchivī jā sáhá jā cúnī modo nēhén maá ji, nanihīn ji jā tǎnū tǎhvī ji sáhá modo nēhén maá ji. Sochi nchivī jā sáhá jā cúnī maá Espíritu Santo, chi nanihīn ji jā cutecū ji níí cání andiví sáhá Espíritu.

⁹ De mā cútá ó jā sáhá ó ndá tiñu váha túsaa, chi tá quenda maá quívi de nanihīn ō, de tú mā cútá ó.

¹⁰ Túsaa de ndācá vuelta jā cuu sáhá ó, de ná sáhá váha ó jíín ndācá nchivī, de

ndá hermano ō jā cándíja cúu jā cánuú cā.

**Saludo jín tūhun jā cáchi
tūhun Pablo jā sándihí**

¹¹ Cūndēhé ndá nú jā náhnú letra tée nī cuēē nū ndá nú, chi ndahá maá nī tée nī yáhá.

¹² De ndá tēe jā sáhá fuerza dē ndá nú jā cuu nú circuncidar, sáhá dē sīquī jā cúni dē jā cuetúhún nchivī dē. De sáhá dē tácuā mā cúni ūhvi nchivī dē jā nácani dē tūhun jā ní jīhī Cristo jēhē ō.

¹³ De ni maá dē jā sáhá dē circuncidar, suni nduú squíncuu vāha dē ndihi cā ley janahán. De cúni dē jā cuu ndá nú circuncidar, tácuā cuu sáhá téyí dē maá dē jā quehen nú tunī circuncidar sáhá dē.

¹⁴ Sochi nduhū chi nduú cúni ni sáhá téyí nī maá nī sīquī ni iin nūcuán, chi mátúhún-ni sīquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo yicā cruz. Chi sīquī nūcuán cúu

modo jā ní jīhī ni, chi nī nsiáā ni ndācā jā íyó inī ñayiví, de suni modo iin ndiyi cúu nī nū ñayiví.

¹⁵ Chi tú yíhí ó ndahá Cristo Jesús, de nduú níhīn tīñú á cúu ó circuncidar á nduú. Chi jā níhīn tīñú cúu jā ní nsáhá jeé yā ánō ō.

¹⁶ De ñúhún inī ni jā ndācā nú jā jíca jín modo yáhá, ná sáhá cā yā jā coo ndeé coo sī inī nū, de cundáhvī inī yā ndóhó. De suni ñúhún inī ni jā súcuán sáhá yā jín ndá cā ji jā cúu ndija ji nchivī jā cándíja Yāā Dios.

¹⁷ De mitan jín ní cā jā cuáhān ō, cúni ni jā má stáhān cā ni iin nchivī nduhū. Chi yiqui cúnu nī ndíso seña jā ní ntacuēhé nī nī ndoho nī jā cúu nī mozo maá Jētohō ō Jesús.

¹⁸ Hermano, ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Jētohō ō Jesucristo jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU EFESO

1 Maá ni cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súcuan nī jētahān inī Yāa Dios nī ntajī yā nduhū. De tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī nūū Efeso, jā cúu nú nchivī maá yā jā cándíja nú Cristo Jesús.

²De nūhún inī nī jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeē coo sīi inī nū.

Jā sáhá Cristo jā quéndōo vāha ánō ō

³Ná cáhān ō jā cúnáhnú ndasí Yāa Dios, Yāa cúu Tatá Jētohō ō Jesucristo. Chi nī jēhe yā ndācá jā váha jā íyó andiví jā quéndōo vāha ánō ō, chi yíhí ó ndahá Cristo.

⁴Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayiví de nī nacāji yā yóhó jā quiví ó ndahá Cristo, tácuā coo ndoo ánō ō de caca ndaā ō nūū yā.

⁵Ja nī ncundáhvī inī yā yóhó jondē saá, de nī nchindetu yā yóhó jā naquehen yā yóhó jā coo ó sēhe yā. De jíin Jesucristo nī nsáhá yā súcuan, chi nī jētahān inī maá yā jā sáhá yā.

⁶De jā nūcuán níní ná cáhān ō jā cúnáhnú ndasí yā, chi váha ndasí nī nsáhá yā yóhó jíin ndācá jā váha inī yā, síqui jā yíhí ó ndahá Cristo, Sēhe yā jā māni yā jíin.

⁷De síqui jā váha ndasí inī Yāa Dios jíin ó, de Sēhe yā nī scácu yā yóhó jā ní jīhí yā jēhē ō, de nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi ó.

⁸De nī stéhēn yā jā cundáhvī ndasí inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā jícūhun inī ō de cundíhí ó jíin tūhun yā.

⁹De nī nsáhá yā jā cunī ō iin tūhun yā jā ní nchiyuhū, jāá nduú ní nsáhá yā jā cunī nchivī janahán. Chi súcuan jā nī

ncundaā inī yā, de nī jētahān inī yā jā sáhá yā.

¹⁰De yáhá cúu tūhun jā ní ncundaā inī yā: Jondē tá quenda maá tiempo de sáhá yā jā ndihí jā íyó inī andiví jíin ñayiví, iin cáhnú-ni nduu, de quihí ndahá Cristo.

¹¹De síqui jā yíhí ó ndahá Cristo, de nīhīn ō táhvī ō, chi jā nī nacāji Yāa Dios yóhó jondē jā xíhna nūhún. Chi súcuan nī jani inī maá yā, chi sáhá yā ndācá-ni jā ní ncundaā inī yā jā jētahān inī yā sáhá yā.

¹²Súcuan nī nsáhá yā, tácuā ndá máá nī jā ní ncandíja Cristo xihna nūhún, caca ndaā ni de súcuan de sáhá nāhnú nī yā jā vii ndasí cúnáhnú yā.

¹³De saá-ni ndá ndóhó, nī jini nú tūhun ndāa tūhun vāha jā scácu yā ndóhó, de nī ncandíja nú Cristo. De nī nīhīn ndá nú Espíritu Santo jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā. De ndēē Espíritu yā inī ánō nū, de cúu yā modo sello jā stéhēn jā cúu nú sēhe Yāa Dios.

¹⁴De sáhá yā jā íyó seguro inī ō jā cuéé cā de cuāha Yāa Dios táhvī ō, jondē tá sínu yā tiñu jā scácu yā nchiví yā. De quiví nūcuán cáhān ō jā cúnáhnú yā, chi vii ndasí cúnáhnú yā.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

¹⁵De nduhū nī jini nī tūhun nāsa cándíja ndá nú jā ní nsáhá Jētohō ō Jesús jēhē nū, jíin nāsa cundáhvī inī nū ndihí nchiví jā yíhí ndahá Yāa Dios.

¹⁶De jā nūcuán nduú jéncuñi nī jā nácuetáhvī nī jēhē ndá nú, de tá jícān táhvī ni de nduú náa inī ni ndá ndóhó.

¹⁷Chi jícān táhvī nī jā sáhá Yāa Dios jā jícūhun vāha inī nū de cundíhí nú jíin tūhun yā, de cunī cā nū nāsa Yāa cúu yā. Chi maá yā cúu Yāa Dios Jētohō ō Jesucristo, de cúu yā Tatá ó jā vii ndasí cúnáhnú.

¹⁸De jícān táhvī nī jā nastúu cā yā inī jāá ntúni ndá nú, tácuā jícūhun inī

nū nāsa cáá ndihi jā nūhún inī nū jā nihin nū sīquī jā ní ncana yā ndóhó. De jicūhun inī nū nāsa cúcuíca nú jín ndācá tūhun nāhnú tūhun vī jā ndíso tūhun yā jā cúu nchivī maá yā.

¹⁹ De jicān táhvi ní jā jicūhun inī ndá nú nāsa cúñáhnú ndasí poder yā jā sátníu yā inī ánō ō jā cúu ó nchivī cándíja. Chi nduú ndíhi cuiti poder yā.

²⁰ De poder núcuán cúu jā ní stéhēn yā tá ní nastécū yā Cristo mähñú ndiyi, de ní nteneē yā Cristo lado cuáhā yā jondē andiví.

²¹ De ní jani yā Cristo sīquī ndācá jā cúñáhnú, jín jā ndíso tñíu, jín jā tñin poder, jín jā tátuní, jín sīquī ndācá jā cáhān nchivī jā cúñáhnú, cúu tiempo mitan, cúu tiempo jā quiji.

²² De ní nsáhā yā jā tñin nihin Cristo ndācá jā íyó. De ní nsáhā yā jā maá Cristo cúñáhnú nū nchivī cándíja.

²³ De nchivī cándíja cúu jī tá cúu yiqui cúñu yā, chí iin-ni cá cúu jī jín yā, de cúnuú yā inī ánō jī, chí Yāa jā nūhún chitú ní cáhnú-ni cúu yā.

Ni ncācu ó sīquī jā ní ncundáhvi inī yā yóhó

2 De ní nsáhā yā jā cutecū ndá nú ní cání jín Cristo. Chí ja ní ncuu ndá nú modo ndiyi nū yā, ní nsáhā cuāchi nú jín tiñu nēhēn jā ní nsáhā nú.

² Chí ní jica ndá nú jín tiñu núcuán jondē saá, tá ní niquín nū tiñu nchivī ñayiví, tá ní jetáhvi nú nū tāchī cúñáhnú jā ndācu tiñu nū ndá cá tāchī, de jica nū tāchī. De suu cúu jā scāndā inī nchivī jā íyó nihin inī nū Yāa Dios.

³ De ndá máá ní suni sūcuán ní jica ní, chí ní nsáhā ní tiñu nēhēn jā cúni maá ní, jín ndācá jā jicān yiqui cúñu ní, jín jā jani nēhēn inī ní jondē saá. Jā núcuán suni ní ncuu ní nchivī jā nihin castigo xēen jā cuāha yā nícu, chí inuú ní nsáhā ní tá cúu nū sáhā ndá máá jī.

⁴ De Yāa Dios chí cuāhā ndasí ní ncundáhvi inī yā yóhó, de vāha ndasí inī yā jín ó.

⁵ De tá ní ncuu ó modo ndiyi nū yā jā ní nsáhā cuāchi ó, de ní nastécū yā yóhó jā cutecū ō ní cání jín Cristo. Chí sīquī jā vāha ndasí inī yā cúu jā ní scācu yā yóhó.

⁶ De ní nastécū yā yóhó jā cutecū inuú ó jín Cristo Jesús, de teneē yā yóhó jín yā jondē andiví.

⁷ Sūcuán ní nsáhā yā tácuá ní cá tiempo jā quiji de stéhēn yā nāsa māni ndasí yā jín ó, jín nāsa vāha inī yā jín ó jā sīquī Cristo Jesús.

⁸ Chí sīquī jā māni ndasí yā jín ndá nú cúu jā ní scācu yā ndóhó, chí ní ncandíja ndá nú jā sáhā yā jēhē nū. De nsūu sīquī jā ní nsáhā ndá máá nú cúu, chí táhvi jā ní jēhe yā nū nū cúu.

⁹ Chí nduú ná tiñu vāha ní nsáhā ó jā scācu yā yóhó, de jā núcuán ní iin ó mā cúu sáhā téyí ó maá ó jā cuu scācu ó maá ó.

¹⁰ Chí cúu ó iin tiñu vī jā ní nsáhā maá yā, chí ní nsáhā yā yóhó jā íyó inuú ó jín Cristo Jesús, tácuá sáhā ó ndācá tiñu vāha jā ja ní nsáhā tūha Yāa Dios jā sáhā ó.

Jā sáhā Cristo jā ndívi ó nū tūhun jā māni Yāa Dios jín ó

¹¹ Túsaá de nūcūhun inī ndá nú nāsa nchivī ní ncuu nú jondē saá. Chí nduú ní ncúu nú nchivī hebreo, chí sa ní ncuu nú nchivī ndācá nación jāa nduú jín tūhun yā. De nchivī hebreo jā sáhā circuncidar yiqui cúñu, ní ncāhān jī jā cúu nú nchivī jāa nduú sáhā circuncidar.

¹² De nūcūhun inī nū jā jondē saá de nduú ní íyo ndá nú jín Cristo, de ní ncuu nú nchivī nū jicá nū nación Israel. De nduú ní jín ndá nú ndācá tūhun contrato jā ní nquee yuhú Yāa Dios jā sáhā yā. De nduú ní íyo Yāa Dios jín nú ñayiví yáhā,

de nduú nā jā váha ní ñúhun iní ndá nú jā coo.

¹³ De mitan chi ní ndívi ndá nú nū Yāa Dios jāá nduú ní jíní nū tūhun yā jondē saá, chi ní nquívi nú ndahá Cristo síqui jā ní jīhí yā jēhē nū.

¹⁴ De Cristo cúu Yāa jā sáhá jā ndúmaní tǎhán ó. Chi ní nsáhá yā jā nchiví hebreo jín ndá cā nación, iin-ni cā ní nduu ó nū yā. Chi ní nsáhá yā jāá nduú cā jíní ūhví tǎhán ó, de suu cúu modo jā ní jani yā iin jā ní ndasi sava mǎhñú ó jā ní nsáhá sín yóhó.

¹⁵ Chi ní nsōcō yā maá yā ní jīhí yā, de súcuán ní sndáhvā yā ley janahán jín tūhun jā ndácu tiñu jín jā tátúni jā ndíso maá. Chi ley ñúcuán ní nsáhá sín nchiví hebreo jín ndá cā nación jāá nduú ní jíní jī ley. De ní nasquetǎhán yā ndihi ó jā ní nduu ó iin-ni cā nación jeé, de yíhí ó ndahá yā. De súcuán ní nsáhá yā jā ní ndumaní tǎhán ó.

¹⁶ De jín jā ní jīhí yā yicā cruz, de ní snáa yā tūhun jā jíní ūhví tǎhán nchiví hebreo jín ndá cā nación. De ní nsáhá yā jā ní ndívi ó nū tūhun jā mānī Yāa Dios jín ó, de ní nduu ó iin-ni cā nchiví maá yā.

¹⁷ Chi ní nquiji Cristo ní nacani yā tūhun vāha nū ndācā nchiví jā ná ndívi jī nū tūhun jā mānī yā jín jī, cúu ndá ndóhó nchiví jāá nduú ní jíní tūhun yā, de saá-ni nchiví hebreo jā jíní tūhun yā.

¹⁸ De mitan de síqui jā ní jīhí Cristo, de ndihi ó, cúu nchiví hebreo á nchiví ndá cā nación, cuu quívi ó nū Tatá ó Yāa Dios, de iin-ni Espíritu Santo sáhá.

¹⁹ Túsaá de nduú cā cúu ndá nú tá cúu nchiví ñū jicá ní nchiví tátū, chi iin-ni cā ní nduu nú jín ndá nchiví ñū maá yā. De tǎhán nchiví vehe Yāa Dios cúu ndá nú.

²⁰ De cúu ndá nú tá cúu iin iin parte iin vehe cáhnú jā cúvāha síqui cimientó, de cimientó ñúcuán cúu tūhun Cristo jā ní nacani ndá apóstol jín ndá tēe jā ní

nacani tūhun yā janahán. De maá Jesucristo cúu tá cúu iin yū jā cánuú cā jā yítuu squínā vehe.

²¹ De ní vehe cúvāha vāha síqui maá yā, de cúsucún cuāhān, de cúu iin templo ī jā ndēe maá Jētohō ō.

²² De suu cúu ndá máa nú, chi íyó inuú nú jín Cristo, de inuú-ni sámā yā ndóhó jín ndá cā nchiví cándíja jā cúu ndá nú modo iin iin yū templo. De suu cúu jā ndēe Espíritu Yāa Dios iní nū modo iní iin templo.

Jā ndíso tiñu Pablo jā nacani dē tūhun nū nchiví jāá nduú jíní tūhun Yāa Dios

3 De jā ñúcuán nduhū Pablo, jicān tǎhví ní nū yā. De yíhí ní vecāa síqui jā ní nacani ní tūhun Cristo Jesús nū ndá ndóhó nchiví ndācā nación jāá nduú ní jíní tūhun yā nícu.

² De jíní ní jā ní jini ndá nú tūhun nāsa vāha ndasí ní nsáhá Yāa Dios jín ní, chi ní jēhe yā tiñu nū ní jā nacani ní tūhun vāha yā nū nū.

³ De tūhun yā jā ní nchiyuhū, ní nastúu yā nū ní, tá cúu nū jā ní ntee ní jacú síqui ñúcuán nū nū.

⁴ De tá cahví nú de cuu jicūhun iní nū jā ní jíní vāha ní tūhun Cristo jā ní nchiyuhū.

⁵ De nduú ní stéhēn yā tūhun yuhū ñúcuán nū ní iin nchiví ndācā cuiyā yātā. De mitan cúu jā stéhēn nijin yā jín Espíritu yā nū ndá apóstol jā ní jani ndoo yā, jín nū ndá tēe nacani tūhun yā.

⁶ De súcuán cáhān tūhun jā ní nchiyuhū ñúcuán: Nchiví ndá cā nación iin cáhnú-ni nihīn jī tǎhví jī jín nchiví hebreo, chi ní ncandíja jī tūhun jā scácu yā jī. De inuú-ni ní nduu ndihi jī, de iin cáhnú-ni quéndōo ndetū ánō jī sáhá Cristo, tá cúu nū ní nquee yuhú Yāa Dios.

⁷ De jā síquī tūhun yáhá cúu jā ní jani yā nduhū jā nácani nī tūhun nūū ndá nú. Chi nī ncutahví nī tiñu váha ndasí yáhá jā ní jēhe yā nūū nī. De jín poder yā nī nsáhá yā ñúcuán jín nī.

⁸ De nduhū chi cúu nī tēe jā núu cā nūū ndácá nchivī jā núu cā jā yíhí ndahá yā. De vísō sūcuán cúu nī, de nūū maá nī nī jēhe yā tiñu váha ndasí yáhá jā nácani nī tūhun váha yā nūū nchivī ndácá nación jáá nduú jínī, nāsa cúcá ndasí ó ndihi jā ndíso tūhun Cristo, jā má quéndá cuiti ó jicūhun inī ō.

⁹ Chi nī jani yā nduhū jā stēhēn cāji nī nūū ndihi nchivī jā scácu yā jī. De ñúcuán cúu tūhun Yāa Dios jā nī nchiyuhū jondē janahán ndasí, chi maá yā nī nsáhá ndihi-nī.

¹⁰ De sūcuán nī nsáhá yā jín nchivī, tácuca mitan de ndácá jā cúnáhnú jín jā ndíso tíñú nūū sūcún, ná cúnī nāsa ndíchí ndasí Yāa Dios. Chi ndíchí ndasí nī nsáhá yā jín nchivī cándíja.

¹¹ Chi sūcuán nī ncundaā inī yā jondē ní cání, de nī nsáhá yā jā maá Jētoho ó Cristo Jesús nī squíncuu yā ñúcuán.

¹² De síquī jā ní nsáhá Cristo, de mitan de cundeē cúcáhnú inī ō jā cuu quívi ó cāhān ō jín Yāa Dios síquī jā cándíja ó Cristo.

¹³ Túsaá de cāhān ndāhvī nī jín ndá nú jā má cúcuécá inī nū síquī tūndóhó jā ndóho nī jēhē nū. Chi suu sáhá jā quéndōo ndetū ánō ndá nú.

Cristo cúndáhvī ndasí inī yā yóhó

¹⁴ De jā ñúcuán cúu jā jécuiñī jítī nī nūū maá Yāa jā cúu Tatá Jētoho ó Jesucristo.

¹⁵ De maá yā cúu Tatá nūū ndihi nchivī yā jā ndēe andivī jín ñayivī.

¹⁶ De jícān táhvī nī jā jín poder yā jā cúnáhnú ndasí yā, ná sáhá yā jā cuja váha inī ndá nú jín tūhun yā, de coo fuerza inī ánō nū, sáhá Espiritu yā.

¹⁷ De suni jícān nī jā cándíja nīhin ndá nú Cristo, tácuca cundeē yā inī ánō nū, de tiñu váha nú tūhun jā cúndáhvī inī yā ndóhó, de cuiñi nīhin nú jín.

¹⁸ De sūcuán de cuu jicūhun váha inī nū jín ndácá nchivī cándíja, nāsa íyó tūhun jā cúndáhvī inī Cristo yóhó. Chi ndasí jítē, cání, cúnú, sūcún tūhun ñúcuán, chi cuahā ndasí sáhá.

¹⁹ Túsaá de jícān nī jā ná cúnī váha ndá nú nāsa cúndáhvī inī yā yóhó, vísō nduú cúu cuiti jicūhun inī ō ndihi ndihi. De sūcuán de coo inuú nú jín Yāa Dios jā cunuú yā inī ánō nū.

²⁰ Túsaá de ná cāhān ō jā vīi ndasí cúnáhnú yā, chi maá yā cúu Yāa jā íyó poder jā sáhá yā jā váha ndasí cā nsuú cā ndihi jā jícān ō á jā jani inī ō. De sáhá yā ñúcuán jín poder yā jā sátíñú inī ánō ō.

²¹ De ná cāhān ō jā vīi ndasí cúnáhnú yā jā síquī jā ní nsáhá yā jēhē nchivī cándíja jín jā síquī Cristo Jesús. De sūcuán ná cóo jondē ní cání cuiti tiempo jā quiji. Amén.

Jā ní nduu inuú ndá nchivī cándíja sáhá Espiritu

4 De nduhū jā yíhí nī vecāa síquī tūhun maá Jētoho ō, cāhān ndāhvī nī jín ndá nú jā ná cáca ndaā nū tá cúu nūū cánuú caca nú jā cúu nú nchivī jā ní ncana yā.

² De níní coo suchí inī nū, de coo vitá inī nū. De coo paciencia nū, de cuandeē inī nū jín táhān nú jā cúndáhvī inī nū jī.

³ De cundihví inī nū jā cundeē māñi inuú nú, sáhá maá Espiritu Santo nūū vāji tūhun māñi inī.

⁴ Chi iin-ni cúu ndá nchivī maá yā, de íyó iin-ni Espiritu, de inuú ñúhún inī ō jā coo jā váha síquī jā ní ncana yā yóhó.

⁵ De íyó iin-ni Jētoho ō, jín iin-ni tūhun cándíja ó, jín iin-ni tūhun jénduté ó.

⁶De íyó iin-ni Yāa Dios jā cúu Tatá ndācá ó. De maá yā cúnáhnú nūu ndihi ó, de sátnú yā jín ndihi ó, de ndéē yā iní ndihi ó.

⁷De tá iin iin ó nī ncutahví ō sín sín tiñu jā sáhá ó, tú nāsa medida nī jēhe Cristo ndá tāhvī nūu ō.

⁸Jā nūcuán cúu jā cáhān tutū īi: Tá nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de nī nastútú yā cuāhā jā yíndasi, cuāhān yā jín.

De nī nsaji yā tāhvī nūu ndācá nchiví.

⁹De jā cáhān tutū jā ní ndaa yā, de suu cáhān jā xihna cā ichi andiví nī ncuun yā jondē nūu cūnú cā ñayiví yáhá.

¹⁰De Yāa jā ní ncuun, suni maá yā cúu jā ní ndaa jondē nūu sūcún cā andiví, tácuā cuhun chitú yā ní cáhnú-ni.

¹¹De nī jēhe yā sín sín tiñu jā sáhá nchiví. Chi nī jani yā sava nchiví cuu apóstol, de sava cā nacani tūhun yā, de sava cā scándíja nchiví tūhun jā scácu yā ji, de sava cā cuu pastor jā coto nchiví cándíja, de sava cā stéhēn.

¹²Súcuán nī jani yā nchiví maá yā jā sáhá ji tiñu cūni yā, tácuā cuahnu cā nchiví Cristo jín tūhun yā.

¹³De súcuán coo jondē nduu inuú-ni ndihi ó jín tūhun cándíja ó, de cuni vāha ó nāsa Yāa cúu Sēhe Yāa Dios. De súcuán cuja vāha ó jondē chitú iní ō jín ndihi tūhun jā nūhún chitú iní Cristo.

¹⁴De súcuán de mā cūu cā ō modo sūchí lúlí jā ñamā jáni yáhá jáni nūcuán iní ji, nī mā quívi nduú ō cháhá chúcuán jín sín sín tūhun jā stéhēn ndá tēe stáhví jā ndito ndasí dē squívi dē yóhó nūu tūhun stáhví.

¹⁵Chi sa ná cúniquin ō tūhun ndāa jín tūhun cúndáhví iní. De súcuán de cuahnu ó jín ndācá tiñu jā cūni Cristo, Yāa jā cúnáhnú nūu nchiví jā cúu modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ji jín yā.

¹⁶De sáhá yā jā nduu inuú-ni ndācá ji jā jíja ji cuāhān ji, chi cúu ji modo iin-ni cā yiqui cúñu jín yā. De jétínú vāha

tá iin iin ji nāsa nī nīhīn tiñú ji, tácuā scuáhnú táhān de cuja ndá ji jín tūhun cúndáhví iní.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

¹⁷Túsaá de yáhá cúu tūhun jā cáhān nī jín ndá nú, de jā cáchī maá Jētoho ō cúu jā cáhān nīhīn nī jín nú: Jā má cācā cā nū tá cúu nūu jíca sava nchiví jāa nduú jín ji nāsa Yāa cúu Yāa Dios, chi jíca ji jín tūhun jā jáni cáhā iní maá ji.

¹⁸De íyó neē jáa ntúni ji, de nduú névāha ji Espiritu jā vāji nūu Yāa Dios, chi nduú jín ji tūhun yā, síqui jā nīhīn iní ji.

¹⁹De nduú cā cúcanoō ji, chi nī nquívi ji jín tiñu néhēn ndasí, de ndíhví iní ji sáhá ji ndācá tiñu téhēn.

²⁰Sochi ndá ndóhó, chi nsūú súcuán nī scuáha nú tūhun Cristo,

²¹de tú ndāa jā ní jini ndá nú tūhun yā jín jā ní ncutūha nú jín tūhun ndāa Jesús.

²²Túsaá de sndóo nú ndācá tiñu jā ní nsáhá nú ichi chátā, tá ní nsáhá ndá nú modo jā cūni maá nú jā ní ncutéhēn ánō nū nī nsáhá tiñu néhēn tiñu stáhví jā ní ndiyo iní nū.

²³De ná ndújeé ánō nū jín jáa ntúni nū.

²⁴De cuāha ndá nú tūhun jā ndujeé nú, chi nasáhá Yāa Dios ndóhó tá cúu nūu cūni maá yā jā caca ndaa nū jín tiñu vāha tiñu ndoo.

²⁵Túsaá de mā cáhān cā nū tūhun stáhví, de sa cáhān ndāa nū jín ndācá táhān nú, chi iin-ni cā cúu ndihi ó.

²⁶Tú vāji iin jā squíti iní ndóhó, de mā quíti xēen iní nū cuāhā hora.

²⁷Chi mā cuāha nú tūhun jā súcuán squívi tāchī cúnáhnú ndóhó nūu cuáchi.

²⁸De nchiví jā ní nsacuíhná, mā sácuíhná cā ji, chi sa satíñú ji, de cucuu ji jín tiñu vāha, tácuā nīhīn ji jā cuāha ji nūu nchiví jā cúmanī nūu.

²⁹Ni iin tūhun nēhén mā cāhān ndá nú, chi sa cāhān nū tūhun vāha jā scuáhnū táhán jín tūhun yā, de sáhá já quéndōo vāha nchiví já jíní.

³⁰Mā sáhá ndá nú cuāchi tácuā mā cúcuécá iní Espíritu Santo Yāa Dios. Chi Espíritu yā cúu tá cúu sello já stéhén já cúu nú sēhe Yāa Dios, jondē quiqi quívi já jinu tiñu já scácu yā ndá nú.

³¹De siáá ndá nú ndācá tūhun já cú-tucu iní, jín tūhun xēen iní, jín tūhun quítí iní, jín tūhun cāhān nāvāha, jín ndācá tūhun nēhén.

³²Chi sa coo vāha iní nū jín táhán nú, de cundáhví iní nū ji. De cune cáhnú iní ndá nú nū táhán nú, tá cúu nū ní nee cáhnú iní Yāa Dios nū nū já ní nsáhá yā jín Cristo.

Nāsa cánuú caca ndaā sēhe Yāa Dios

5 Túsaá de ndacu ndá nú Yāa Dios, chi cúu ndá nú sēhe yā já mānī yā jín.

²De níní cundáhví iní nū táhán nú, tá cúu nū ní ncundáhví iní Cristo yóhó, de ní nsōcō yā maá yā jēhē ō, ní ncuu yā tá cúu iin ticáchí já jéhén āsín nū Yāa Dios já ní nsōcō yā maá yā.

³De mitan já cúu ndá nú sēhe Yāa Dios, de ní mā sáhá nú de ní mā nátúhún nū síqui tiñu ndí, ní síqui ndācá tiñu téhén, ní síqui tiñu ndíyo iní ndatfínú.

⁴De ní mā cāhān nū ndācá tūhun já sáhá já cúcanoō táhán, ní tūhun naā, ní tūhun jáá nduú jétfínú cuiťí. Chi ndācá núcuán nduú níhín tiñú. Chi sa nacuetáhví nū nū Yāa Dios.

⁵Chi ja jíní ndá nú já ní iin nchiví já jícá ndí, ní já sáhá tiñu téhén, ní já ndíyo iní ndatfínú, mā níhín táhví ji quívi ji ndahá Cristo jín Yāa Dios já tatúní yā nū ji. Chi ndācá já ndíyo iní ji cúu tá cúu ídolo ji já chínúhún ji.

⁶De coto ndá nú já má stáhví ní iin ji ndóhó jín ndācá tūhun já cāhān cāhá jini, chi síqui ndá tūhun nēhén yáhá cúu

já quíji castigo xēen Yāa Dios nū ndá nchiví já níhín iní.

⁷Mā quívi nduú nū jín ji túsaá.

⁸Chi ndá quívi yātā ní iyo ndá nú tá cúu nū neē, de mitan chi íyó nú jín luz maá Jētohō ō, cúu já jícūhun iní nū síqui yā. De caca nú tá cúu nū jícá nchiví já túu luz yā iní ánō ji.

⁹Chi tú íyó ō jín luz yā de sáhá ó tiñu mānī iní, tiñu ndāā, jín tiñu vāha.

¹⁰Scuáha ndá nú sáhá nú ndācá tiñu já jétahān iní maá Jētohō ō.

¹¹De mā quívi nduú nū jín ndācá jáá nduú níhín tiñú já sáhá nchiví já íyó nū neē. Chi sa stéhén nū nū ji tūhun ndāā.

¹²Chi cúcanoō ō cāhān ō síqui tiñu já sáhá yuhū ndá ji.

¹³De luz yā sáhá já nátūu ndācá tiñu nēhén já sáhá ji. Sochi tú cuetáhví ji luz yā de caca ji jín luz.

¹⁴Jā núcuán cāhān tutū:

Ndóhó já cúhuun iní, já modo já quíxín nū, nacōo, de quee nú mähñú nchiví já cúu modo ndiyi.

De Cristo stúu yā luz yā iní ánō nū.

Cáchí tutū.

¹⁵Túsaá de coto vāha ndá nú nāsa caca ndaā nū. De mā cācá nú tá cúu nū jícá ndá tēe naā xíní, chi sa caca nú tá cúu nū jícá ndá tēe ndíchí.

¹⁶Mā snāā nū tiempo, chi cundihví iní nū jín tiñu yā, chi íyó cuāhā cuāchi ndá quívi yáhá.

¹⁷Túsaá de mā cōo naā xíní nū, chi sa jícūhun vāha iní nū nā tiñu jétahān iní maá Jētohō ō.

¹⁸De mā jíní nú, chi tíví nú sáhá. Chi sa nducú nú já cunuú Espíritu Santo iní ánō nū.

¹⁹De cāhān ndá nú jín táhán nú jín salmo jín himno, yaā íi já cāhān tūhun yā. De iní ánō nū cāhān nū jín yā jín ndācá yaā, chi núcuán cúu já jíta ánō nū nū yā já chínúhún nū yā.

²⁰ De níní nacuetáhví nú sīquī ndācá-ni nūū Tatá ó Yāā Dios de nacunehen nú síví maá Jētohō ō Jesucristo.

**Nāsa squíncuu vāha nchivī
cándíja nūū táhán jī**

²¹ De cuetáhví ndá nú nūū táhán nú sīquī jā íyó yínúhún nú nūū Cristo.

²² Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí, cuetáhví nú nūū yíí nú, tá cúu nūū jétáhví nú nūū maá Jētohō ō.

²³ Chi yíí cúñáhnú nūū ñasíhí, tá cúu nūū cúñáhnú Cristo nūū yóhó nchivī cándíja. De maá yā scácu yā yóhó, jā cúu ó tá cúu yiquí cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ó jín yā.

²⁴ De tá cúu nūū jétáhví nchivī cándíja nūū Cristo, suni súcuan cánuú jā cuetáhví ñasíhí ndihi jā cáhān yíí ña.

²⁵ De ndá ndóhó tēe cúu yíí, cundáhví inī nū ñasíhí nú, tá cúu nūū ní ncundáhví inī Cristo yóhó nchivī cándíja, de ní nsōcō yā maá yā jēhē ō.

²⁶ Súcuan ní nsāhá yā tácu coo ndoo coo iī ō nūū yā, de ní naquete yā ánō ō jín tūhun yā jín jā ní jenduté ō.

²⁷ De yóhó nchivī cándíja chi cuiñi ó nūū yā, de vii cuñáhnú ó. De mā cūndeē cuāchi ánō ō, de ní iin jāá nduú vii, de ní iin jā súcuan, chi sa coo ndoo coo iī ō nūū yā, de nduú nā cuá cumani cā.

²⁸ De tá cúu nūū ní ncundáhví inī Cristo nchivī cándíja, suni súcuan cánuú jā cundáhví inī yíí ñasíhí dē, tá cúu nūū cundáhví inī dē maá dē. Chi tēe jā cundáhví inī dē ñasíhí dē, maá dē cúu jā cundáhví inī dē.

²⁹ Chi ní iin tēe nduú jíní ūhvī dē maá dē, chi sa scáji dē maá dē de jító vāha dē maá dē. De suni súcuan sáhá Cristo jín yóhó nchivī cándíja nūū yā.

³⁰ Chi cúu ó tá cúu yiquí cúñu yā, de iin iin ó cúu tá cúu iin iin parte yiquí cúñu yā.

³¹ De suu cúu tá cúu tēe jā sndóo dē tatá dē naná dē, de quétáhán dē jín ñasíhí dē, de iin-ni cā cúu ndúū dē.

³² Cúñáhnú ndasí tūhun yuhū yáhá, de cáhān ní jā nchivī cándíja suni súcuan quétáhán jī jín Cristo.

³³ De suni súcuan cánuú jā tá iin iin nú cundáhví inī nū ñasíhí nú, tá cúu nūū cundáhví inī nū maá nú. De ñasíhí ná cóo yínúhún ña jín yíí ña.

6 De ndá ndóhó sēhe, candíja nú nūū tatá nú nūū naná nú, chi súcuan cúu jā sáhá vāha nú jā cándíja nú Jētohō ō.

² Chi yáhá cúu iin táhán jā úxī tūhun jā ndácu tiñu jā ní jēhe yā, de xihna cā tūhun yáhá cúu jā ndíso táhvī: Coó yínúhún nú nūū tatá nú nūū naná nú,

³ tácu quendōo ndetū nū, de náhān cutecū nū inī ñayiví, cáchi.

⁴ De ndá ndóhó tatá, mā squítī inī nū sēhe nú, chi sa scuáhnú nū jī jín tūhun jā cuetáhví jī, de stēhēn nū nūū jī jā candíja jī maá Jētohō ō.

⁵ De ndá ndóhó mozo, squíncuu nú nūū patrón nū ñayiví yáhá, de coo yínúhún nú de cundihví inī nū jā má stíví nú nūū dē. De ndāā de vāha satíñú nú, de canī inī nū jā nūū Cristo satíñú nú.

⁶ Mā satíñú vixī nū maá hora jā jíní dē tácu cuetúhún dē ndóhó. Chi sa sáhá ndá nú cuenta jā mozo Cristo cúu nú. De sáhá nú jā jétahān inī Yāā Dios jondē jín inī jín ánō nū.

⁷ De cusii inī nū jā satíñú nú, de canī inī nū jā nūū maá Jētohō ō satíñú nú, nsūú nūū nchivī.

⁸ Chi jā jíní ndá nú jā tiñu vāha jā sáhá iin iin nú, de nihīn nū yāhvī sīquī tiñu ñúcuán nūū maá Jētohō ō, vísō cúu nú mozo á tēe jā satíñú maá.

⁹ De ndá ndóhó patrón, suni súcuan sáhá nú jín mozo nū, de mā cáhān xēēn nū jín jī. Chi nūcūhun inī nū jā suni maá nú jín maá jī yíhí nú ndahá Jētohō ō, Yāā jā ndēē andiví. De nduú sáhá yā

cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú sáhá yā jín ji.

**Jā ná cúcutú ó jín
ndācá fuerza Yāa Dios**

¹⁰ De íyó incā tūhun, hermano. Nducú ndá nú jā ná cóo fuerza inī nū jín fuerza maá Jētohō ō jā íyó inuú ndá nú jín yā, chi íyó ndasí poder yā.

¹¹ De cucutú nú jín ndācá fuerza Yāa Dios, tácu cuu cuiñi nihin nú jā má stáhví tächī cúñáhnú ndóhó.

¹² Chi modo jā cánāá ó jín ndācá jānehén. De nsūú nchivī cúu jā cánāá ó jín, chi sa jín ndācá tächī jā jíca nū sūcún. De núcuán cúu ndá jā cúñáhnú, jín jā ndíso tñú, jín jā tátúni nū nchivī ñayiví yáhá jā jíca ji nū neē.

¹³ Túsaá de cucutú ndá nú jín ndihi fuerza Yāa Dios, tácu cuu cuiñi nihin nú quivī jā coto túni tächī ndá nú. De súcuán coo tūha nú jín ndācá ndihi jā cuiñi nihin nú jín.

¹⁴ Túsaá de cuiñi nihin nú jín tūhun ndāā jā cúu tá cúu jā yíhí cutú cinturón chijin nú. De sacutú nú maá nú jín tūhun jā caca ndāā nū, de núcuán cúu modo jā cúcutú soldado jín sahma cāa jā ndási dē.

¹⁵ De níní coo tūha ndá nú jā nacani nú tūhun ndeē tūhun sīi inī jā váji nū Yāa Dios. De núcuán cúu modo jā chíhi soldado zapato jēhē dē.

¹⁶ De jā cánuú cā cúu jā candíja nú jā íyó yā jín nú. De núcuán cúu tá cúu jā jásī nū maá nú jín iin escudo. Chi jín tūhun jā cándíja nú núcuán, de cuu sndáhvā nū ndihi jā tájí maá tächī cúñáhnú, jā cúu tá cúu flecha jā cáyū yáñuhūn punta.

¹⁷ De cuiñi ndá nú jín tūhun jā ní scácu yā ndóhó, jā cúu tá cúu iin xiní cāa. De cuetíñú nú tūhun jā yósō nū tutū Yāa Dios jā ní jēhe Espíritu Santo nū nū. Chi núcuán cúu modo jā jétíñú soldado espada dē.

¹⁸ De níní cācān táhvī nū nū Yāa Dios síquī ndihi-ni, de cāhān ndāhvī nú jín yā jín fuerza Espíritu. Túsaá de ndito coo inī nū, de mā jéncuiñi nū jā cācān táhvī nū jēhē ndācá nchivī maá yā.

¹⁹ De suni cāhān nū jēhē ni, tácu nihin ni tūhun jā cāhān ni, de coo téyí inī ni jā nacani cájí ni tūhun jā ní nchiyuhū jā scácu yā nchivī.

²⁰ Chi ni ntetíñú yā nduhū jā jíca nī nacani ni tūhun núcuán, de jā síquī núcuán cúu jā yíhí ni vecāa. De cācān táhvī ndá nú jā coo téyí inī ni cāhān ni tūhun yā, tá cúu nū cánuú jā cāhān ni.

Saludo jā sándihí

²¹ Tíquico cúu iin hermano jā māni ō jín, de cúu dē tēe squíncuu vāha jā chín-deē táhān jín nī nū tiñu maá Jētohō ō. De maá dē cachī tūhun ndihi nāsa cuáhān tiñu nī de nāsa íyó nī.

²² Jā núcuán nī ntají nī dē cuēē dē nū nū, tácu cachī dē nāsa íyó ndá nī, de coo ndeē inī ndá nú sáhá dē.

²³ De núhún inī nī jā Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá yā jā coo ndeē coo sīi inī ndācá nú jā cúu nú hermano, de coo maní cā nū jín yā, de candíja nihin nú.

²⁴ De núhún inī nī jā ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú jā māni ndija nú jín Jētohō ō Jesucristo. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU FILIPOS

1 Ndúū ni cúu Pablo jín Timoteo, mozo Jesucristo. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó hermano já ndēē nūū Filipos, já cúu ndá nú nchivī maá yā já yíhí nú ndahá Cristo Jesús. De suni tée nī nūū ndá tēē já ndíso tñú já jító ndóhó, jín nūū ndá tēē já chindeé ndá ndóhó.

² De ñúhún inī ndúū ni já Tatá ó Yāā Dios jín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā já váha ndá nú, de sáhá yā já coo ndeé coo siī inī nū.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

³ Ndācá vuelta já núcūhun inī ni ndá nú, de nácuētáhvī nī nūū Yāā Dios.

⁴ De tá jícān táhvī nī, de níní cúsi inī ni já jícān táhvī nī jēhē nū.

⁵ Chi nī nchindeé táhán ndá nú jín nī já scáca ó tūhun váha yā, jondē quivī já ní ncandíja nú de jondē mitan.

⁶ De jínī ndija nī já maá Yāā já ní squíjéhé tiñu váha jín nú, cucuu yā jín jondē quivī já nenda Jesucristo, de sínu ndihī yā.

⁷ De íyó váha já sūcuán jáni inī ni síqui ndācá nú, chi mānī ndasí nī jín nú, de inuú-ni nī nsāhá yā já váha yóhó. De sūcuán cúu vísó yíhí nī vecāa á vísó cuiñi nī nūū ndācá tēē cūñáhnú já cāhān nī jēhē tūhun já scácu yā yóhó já tūhun ndāa cúu.

⁸ Chi Yāā Dios jínī yā nāsa mānī ndasí nī jín ndá nú, tá cúu nūū mānī ndasí Jesucristo jín ó.

⁹ De jícān táhvī nī já ná cáa cā cundáhvī inī nū táhán nú, jín já jicūhun cā inī nū de cundíhí nú jín ndācá tūhun yā.

¹⁰ De sūcuán de cuu nacāji nú ndācá já váha já cuniquín nū, de caca ndāa nū, tácuā mā cóo nī iin cuāchi síqui nū quivī já nenda Cristo.

¹¹ De sūcuán de cāyā cuāhā tiñu váha já sáhá Jesucristo jín ndá nú. De sáhá já coo yñúhún nchivī nūū Yāā Dios de cāhān ji já viī ndasí cūñáhnú yā.

Jā técū ō cúu já técū Cristo inī ō

¹² Hermano, cúnī nī já ná cúcáhnú inī ndá nú nāsa nī nsāhá tündóhó já ní ndoho nī. Chi nī nsāhá já ní jītē nuu cā tūhun já scácu yā yóhó.

¹³ Chi ndācá soldado já íyó inī palacio, jín ndá cā nchivī, jínī ji já yíhí nī vecāa já síqui Cristo.

¹⁴ De síqui já yíhí nī vecāa, já ñúcuán cúu já vñhí cā ñhīn ndeé inī cuāhā hermano já cándíja nūū Jētohō ō. De íyó téyí cā inī ndá dē já nácani dē tūhun yā, de nduú núu cuiti inī dē.

¹⁵ De ndāa chi sava tēē nácani dē tūhun Cristo síqui já cúcuásún inī dē jín já nduxí dē. De sava cā dē chi sa nácani dē tūhun yā síqui já váha inī dē.

¹⁶ Sava dē nácani tūhun Cristo síqui já ndúcú dē já váha maá dē-ni, de nduú ndija dē, chi cúnī dē já ñhīn cā nī tündóhó já yíhí nī vecāa.

¹⁷ Sochi sava cā dē chi nácani dē tūhun síqui já cundáhvī inī dē nduhū, chi jínī dē já yíhí nī vecāa síqui já cāhān nī jēhē tūhun já scácu yā yóhó.

¹⁸ Nduú ná cuá sáhá túsaa, chi ndācā-ni modo scútē nuu ndá dē tūhun Cristo, vísó tú ndija dē á nduú. De yáhá cúu já cúsi inī nī sáhá. De suni cúsi cā inī nī,

¹⁹ chi jínī nī já ndācá yáhá sáhá já váha cā coo jín nī, chi jícān táhvī ndá nú jēhē nī, de Espíritu Jesucristo chindeé yā nduhū.

²⁰ Chi ñúhún inī ni de cúu ndasí inī ni já má sáhá nī nī iin já sáhá já cucanoō nī nūū yā. Chi sa coo téyí inī nī já cāhān nī tūhun yā, tácuā nduñáhnú cā Cristo sáhá

nī mitan, tá cúu nū ja nī nsāhá nī ní já váji nī, de vísō cutecū nī á cuū nī.

²¹ Chi já técu nī cúu já técu Cristo inī nī, de já cuū nī cúu já víhí cā quendōo vāha nī.

²² De tú cutecū cā nī, de cuu scāca cā nī tiñu maá Jētohō ō. Túsaá de nduú cúcáhnú inī nī ní iin cúu já vāha cā, á já cutecū nī á já cuū nī.

²³ Chi māhñú ndúú tūhun yáhá íyó nihin nī. Chi iin cúu já cūni nī quihin nī cundeē nī jín Cristo, chi núcuán cúu já víhí cā coo vāha nī.

²⁴ Sochi cánuú cā já cutecū cā nī já síqui ndá ndóhó.

²⁵ Túsaá de íyó seguro inī nī já quendōo nī ñayiví yáhá cundeē cā nī jín ndá nú, tácu stéhēn cā nī nū nū nāsa caca vāha cā nū jín yā, de cusii cā inī ndá nú jín tūhun cándíja nú.

²⁶ Tú súcuan de cuēē nī cundeē tucu nī jín ndá nú, de cusii ndasí inī nū já síqui nduhū, sāhá maá Cristo Jesús.

²⁷ De maá iin-ni cúu já cundihví inī nū caca ndā nū, tá cúu nū cánuú caca nú síqui já cándíja nú tūhun Cristo. Núcuán de vísō cuēē nī já nacuní tāhán ó, á cundeē jicá nī, de nihin nī tūhun nú já íní nihin ndá nú jín tūhun yā, de íyó inuú inī nū, de inuú-ni ndúcú ndéé ndá nú síqui tūhun já cándíja ó já scācu yā yóhó.

²⁸ De mā cúyūhú cuiti ndá nú já sáhá ndá já jini ūhvī ndóhó. Chi já jini ūhvī ji ndóhó, núcuán stéhēn já tñū tñhvī ji, de suni stéhēn já cācu ánō ndá máá nú sáhá Yāa Dios.

²⁹ Chi nī jēhe Cristo ūū já vāha nū nū: Nsūú maá-ni já candíja nú yā, chi suni já ndoho nú já síqui yā.

³⁰ Chi maá nī jín ndá ndóhó, modo já cánā ó jín ndācá já nēhén. Chi nī jini ndá nú já súcuan nī nsāhá maá nī, de nihin nū tūhun já sáhá cā nī jondē mitan.

Jā ní nsāhá suchí yā maá yā de nī nduñáhnú yā

2 Túsaá de sáhá Cristo já íyó ndeé inī ndá nú, jín já cusii inī nū síqui já vāha inī yā jín nú. De íyó Espíritu yā jín nú, de māni nū jín tāhán nú, de jito ndáhvī nú ji.

² Tú súcuan de ná cúcuu cā ndá nú jín ndācá tūhun yáhá, tácu cusii ndasí inī nī. De inuú-ni coo inī ndá nú, de cundeē māni nū, de inuú-ni coo ánō nū, de inuú cani inī nū.

³ De nī iin tiñu mā sáhá nú já quendōo vāha maá nú-ni, nī já sáhá téyíí nú maá nú. Chi sa sáhá suchí ndá nú maá nú, de sáhá nú cuenta já vāha cā tāhán nú nsūú cā maá nú.

⁴ De mā cúndihví inī nū maá-ni tiñu já quendōo vāha maá nú-ni, chi suni cundihví inī nū tiñu já quendōo vāha tāhán nú.

⁵ De cani inī ndá nú tá cúu nū ní jani inī Cristo Jesús.

⁶ Chi maá yā cúñáhnú inuú yā jín Yāa Dios, de vísō súcuan de nduú ní jani inī yā já cuñáhnú inuú yā jín Yāa Dios.

⁷ Chi nī nsíáa yā já cúñáhnú yā, de nī nduu yā tá cúu mozo, de nī ncacu yā nī nduu yā tēe.

⁸ De tá nī nduu inuú yā jín tēe, de nī nsāhá suchí yā maá yā. De nī jetáhvī yā jondē jín tūhun já cuū yā, de jondē jín tūhun canoō já cuū yā yicā cruz.

⁹ Já núcuán nī nsāhá Yāa Dios já vii ndasí nī nduñáhnú yā, de sívī yā cúñáhnú ndasí cā nū ndá cā sívī.

¹⁰ De ndācá já íyó andiví jín ñayiví jín chíjin ñayiví, tá cuni ji sívī Jesús de jēcuiñi jítí ji.

¹¹ De cāhān ndāa ndivii ji já Jesucristo cúu maá Jētohō ō. De súcuan stéhēn ji já cúñáhnú ndasí maá Tatá yā Yāa Dios.

Nchivĩ cándíja cúu ji tá cúu tiũũn já jéndũtē

¹² Túsaá hermano, tá cúu já níní nĩ jetáhví ndá nú tũhun já ní ncāhān ni tá nĩ iyo nĩ jín nũ, suni súcuán víhí cā cuetáhví nú mitan já íyó jíca nĩ jín nũ. De cundihví inĩ nũ já caca ndaā nũ jín tũhun já ní scācu yā ndá nú, de caca yínũhún nú de cundihví inĩ nũ já má stíví nú nũ yā.

¹³ Chi Yāa Dios sáhá yā jín ndá nú já cúu inĩ nũ sáhá nú tiũ váha, de chindeé chítuu yā ndóhó já squíncuu nú tiũ jetahān inĩ yā.

¹⁴ Ndihi já sáhá nú, de mā cāhān sōo nú, ni mā tétáhān nũ,

¹⁵ tácu cuu ndá nú sēhe Yāa Dios jáa nduú nā cuāchi coo síquĩ nũ de coo ndaā nũ. De caca ndoo ndá nú mähñú nchivĩ nēhén nchivĩ nihin inĩ. Chi mähñú nchivĩ nũcuán stēhēn nũ tiũ váha nú, de súcuán cuu ndá nú tá cúu tiũũn já jéndũtē nũ neē inĩ ñayivĩ.

¹⁶ De stēhēn nũ tũhun yā nũ ji já cutecũ ji ní cání sáhá. De súcuán de cusii ndasí inĩ ni quivĩ já nenda Cristo, chi cunĩ ni jáa nduú ní jíca cāhá nĩ, ni nduú ní nsátíñú cāhá nĩ.

¹⁷ De vísó ná cúu ni já sōcō ni maá nĩ nũ yā já síquĩ ndá nú, de nũcuán cúu já ndúcú nĩ scándíja cā ni ndóhó, tácu sōcō nũ maá nú sáhá nú tiũ váha síquĩ já cándíja nú yā. Já nũcuán cúu inĩ ni, de cunĩ ni já suni cusii inĩ ndá nú jín nĩ.

¹⁸ Túsaá de cusii inĩ ndá máa nú jín nĩ, de inuú ná cúu inĩ ndācá ó.

Tũhun Timoteo jín Epafrodito

¹⁹ De nũhún inĩ ni já cuāha maá Jētohō ō Jesús tũhun já tají ñamā ni Timoteo cuēē dē nũ ndá nú, tácu ndusii inĩ ni tá nihin ni tũhun nāsa íyó ndá nú.

²⁰ Chi nduú cā nā incā tēe íyó yáhá já inuú jáni inĩ jín nĩ, tá cúu nũ cúu maá dē já ndíhvĩ ndíja inĩ dē jēhē nũ.

²¹ Chi ndihi cā dē ndúcú dē já cuu maá dē, de nsū já cunĩ Cristo Jesús.

²² De ja jín ndá nú já tēe vāha cúu Timoteo. Chi tá cúu sēhe jín tatá, súcuán nĩ nsatíñú dē já nācani dē tũhun vāha yā jín nĩ.

²³ Túsaá de nũhún inĩ ni já tají nĩ dē cuēē dē nũ nũ, tá ja nĩ ncucáhnú inĩ ni nāsa coo jín nĩ.

²⁴ De jáni ndíja inĩ ni já cuāha Jētohō ō tũhun já suni maá nĩ jinũ yāchi ni nũ ndá nú.

²⁵ De suni jáni inĩ ni já cánuú tají nĩ hermano ō Epafrodito cuēē dē, chi tēe já sátíñú jín nĩ síquĩ tũhun yā cúu dē, de chindeé táhān dē jín nĩ. Chi ndá máa nú nĩ ntají nú dē já sáhá dē ndācá já cúmani nũ nĩ.

²⁶ Chi cúu ndasí inĩ dē nacunĩ tucu dē nũ ndá nú. De nĩ ncucuécá ndasí inĩ dē, chi nĩ nihin ndá nú tũhun já ní ncuhũ dē.

²⁷ De jándāa já ní ncuhũ dē, de ja ñatin cuũ dē nícu. Sochi Yāa Dios nĩ ncundáhví inĩ yā dē, de nsūú mátúhún dē-ni, chi saá-ni nduhũ, tácu mā cā cā já cucuécá inĩ ni jēhē dē nícu.

²⁸ Já nũcuán cúu já ndíhvĩ cā inĩ ni já tají nĩ dē cuēē dē nũ nũ, tácu ndusii inĩ nũ já nacunĩ tucu nú nũ dē. De saá-ni nduhũ mā cúcuécá ndasí cā inĩ ni.

²⁹ Túsaá de cusii inĩ ndá nú já najinũ dē nũ nũ, chi cúu dē hermano ō já cándíja maá Jētohō ō. De coo yínũhún nú jín ndācá tēe já cúu tá nũ cúu maá dē.

³⁰ Chi já síquĩ tiũ Cristo cúu já ja ñatin cuũ dē nícu. Chi nĩ nchundeé inĩ dē já cuũ dē síquĩ já chindeé dē nduhũ jín tiũ jáa nduú ní íyo modo sáhá ndá máa nú.

Tũhun já caca ndaā vāha ó

3 De mitan, hermano, cusii inĩ ndá nú jín maá Jētohō ō. Nduhũ chi nduú cuítá nĩ já tēe tucu nĩ tũhun yáhá nũ

nū, chi cuetíñú jā quendōo vāha cā ndá nú.

² Coto nú maá nú nūū ndá tēe jā sáhá tiñu néhén, jā cúu dē tá cúu tinā. Chi ndúcú ndá dē stácuéhé dē ndóhó jā sáhá dē circuncidar, de nduú sáhá dē tiñu ndāā.

³ Sochi maá ó cúu nchiví jā ní ncuu circuncidar ndija, chi chíñúhún ó nūū Yāā Dios jondē jín iní jín ánō ō, de cúsi iní ō jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. De nduú cándíja ó maá ó jā quendōo ndāā ō jín tiñu jā sáhá maá ó-ní.

⁴ Chi tú jā súdeán cúu de nduhū chi suni cuu candíja ní tiñu jā sáhá maá ní nícu. Chi tú ní tēe jáni iní dē jā cuu candíja dē maá dē, de nduhū chi víhí cā cuu candíja ní maá ní.

⁵ Chi ní ncuu ní circuncidar nūū únā quívi jā ní ncacu ní. De tatā Israel cúu ní, de suni táhán tatā Benjamín, de iin hebreo sēhe hebreo cúu ní. De suni ní ncuu ní tēe grupo fariseo jā ní squíncuu ní ndācá ley táhán nūū ní hebreo.

⁶ De ní nsáhá nāvāha ní nchiví cándíja, chi ndasí ní ndihví iní ní jā má sáma jí modo ley janahán. De ní iin nduú ní ncúu cāhān jāā nduú ní squíncuu ní ley nūcuán, chi ní squíncuu vāha ní.

⁷ Sochi ndācá jā ní ncandíja ní nūcuán, chi sáhá ní cuenta jāā nduú nā cuá níhín tiñú cuití, chi mitan de ní ncandíja ní Cristo.

⁸ De suni sáhá ní cuenta jā vāha cā ná nāā ndihi jā ní ncandíja ní nūcuán, chi vāha ndasí cā cúu jā ní nquívi ní ndahá maá Jētohō ní Cristo Jesús. De jā síquí maá yā de ní nsiāā ní ndihi nūcuán, de sáhá ní cuenta jā tá cúu yācá-ní cúu. Súdeán ní nsáhá ní tácuā quívi ní ndahá Cristo.

⁹ De mitan de inuú-ní cúu ní jín yā. De nduú cā ndúcú ní jā quendōo ndāā ní jín ley nūcuán, chi sa Yāā Dios ní sndáhvā yā cuāchi ní síquí jā ní ncandíja

ní Cristo. Chi súdeán squéndōo ndāā yā nchiví cándíja.

¹⁰ De mitan de cúni ní jicūhun vāha cā iní ní nāsa Yāā cúu yā. De cúni ní jā poder jā ní natecū yā coo jín ní. De cúni ní ndoho ní jín yā, de jondē ndoho ndihi ní tá cúu nūū ní ndoho maá yā jā ní jihí yā.

¹¹ Chi nūhún ndasí iní ní jā natecū ní tá cúu nūū ní natecū maá yā.

Jā ndúcú ndéé Pablo sínu dē carrera dē

¹² De ncháha ca nihín ní ndihi jā ní ncāhān ní nūcuán, de ní ncháha ca cuja ní jín. De ndúcú ndéé ní síquí ndá nūcuán, chi nūhún iní ní jā nihín ní, chi jā nūcuán cúu jā xihna cā maá Cristo Jesús ní nihín nduhū.

¹³ Hermano, nduú cāhān ní jā ja ní nihín ní ndihi nūcuán. De íyó iin jā sáhá ní, cúu jā squéndōo ní ndācá jā ní ncuu ichi chātā, de ndúcú ndéé ní jā nihín ní ndācá jā íyó ichi nūū.

¹⁴ Chi cúu nūcuán modo jā jínu ní iin carrera cuāhān ní jondē jínū ní andiví, de nihín ní premio jā cuāha Yāā Dios. Chi ní ncana yā yóhó jā cōhōn nūū yā andiví síquí jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

¹⁵ De ndācá ó jā ja ní jija vāha ó jín tūhun cándíja ó, súdeán ná cáni iní ō. De tú ní iin nú sín jáni iní nū, de Yāā Dios suni stēhēn yā nūū nū jāā nsúú súdeán cúu.

¹⁶ De jini nūhún cani iní ō de caca ó modo jā quētāhān jín jā ja ní nihín ō.

¹⁷ Hermano, ndacu ndá nú nduhū. De cūndēhé vāha nú nāsa jíca nchiví ndāā, chi jíca jí tá cúu nūū ní stēhēn ní nūū nū.

¹⁸ De ja ní ncuu quéhén vuelta jā ní ncāhān ní jín nú, de jondē jácu ní cāhān tucu ní mitan, jā íyó cuāhā nchiví jā jíca jí iin modo jā stēhēn jā jini ūhvi jí tūhun jā ní jihí Cristo yicā cruz.

¹⁹ De iin quívi de tñū tāhvi nchiví nūcuán. Chi maá-ní jā yáji vāha jí cúu jā

chínúhún ji. De sáhá téyí ji maá ji jín tiñu néhen já jéhe tūhun canoō. De maá-ni já íyó iní ñayíví cúu já ndíhvi iní ji.

²⁰ Sochi maá ó chi nchiví já cundeē andiví cúu ó, de ndétu ó já jondē ñúcuán ndiji Jētohō ō Jesucristo, Yāā já scácu yóhó.

²¹ De maá yā nasāma yā yiqui cúñu ndāhví ó, tácu nduu ó tá cúu nū cáa maá yā já vii cúñáhnú yā. De súcuán sáhá yā jín poder yā já cúñáhnú yā síqui ndihi-ni.

Níní ná cúsi iní ō jín Jētohō ō

4 Túsaa hermano, cuiñi ñihin ndá nū jín maá Jētohō ō. Chi māni ndasí nī jín nú, de cúní nī já cuní táhán ó, de cúsi iní nī jín nú, de modo premio nī cúu ndá nū.

² De cáhān ndāhví nī jín ndóhó Evodia jín Síntique já inuú coo iní ndúu nū, chi cúu nú hermana já cándíja nú maá Jētohō ō.

³ De suni cáhān ndāhví nī jín ndóhó, tee já ní nchindeé táhán vāha jín nī, já chindeé nú ndúu hermana ñúcuán, chi nī nsatínú ñihin ña jín nī síqui tūhun já scácu yā yóhó. De suni súcuán nī nsáhá Clemente jín sava cá nchiví já ní nsatínú jín nī. De nī jēcōsō síví ji nūu libro já yósō síví nchiví já cutecū ní cání.

⁴ De níní cusii iní ndá nū jín maá Jētohō ō. De incā vuelta cáhān nī já cusii iní nū.

⁵ Sáhá vāha nú jín ndācá nchiví, tácu cuní ji já súcuán vāha iní nū. Chi maá Jētohō ō, ñatin-ni íyó yā jín nú.

⁶ Mā nácani ndasí iní nū síqui ni iin. Chi sa cáhān nū jín Yāā Dios síqui ndācá já nácani iní nū. Chi cācān táhví nū, de cáhān ndāhví nú, de suni nacuetáhví nū nū yā.

⁷ Ñúcuán de sáhá Yāā Dios já coo ndeé coo sií ndasí iní nū, de súcuán coo jín nú jondē mā jícūhun cá iní nū nāsa cúu já sáhá yā jín nú. De coto vāha yā áno

nū jín jáá ntúní nū, já coo cuāhā tūhun ndeé tūhun sií iní jín nú síqui já yíhí nū ndahá Cristo Jesús.

Jā ná cáni iní ō síqui ndācá já vāha

⁸ De iin-ni cá tūhun íyó, hermano. Cani iní ndá nú síqui ndācá já íyó ndāā, jín já sáhá yínúhún, jín ndācá tiñu já sáhá vāha, jín tiñu íyó ndoo, jín ndācá já íyó māni iní, jín já vii sáhá. De níní nūcūhun iní nū ndācá já vāha já sáhá já nácuetáhví nū nū yā.

⁹ Ndācá já ní stēhen nī nūu nū, já ní ncutūha ndá nú nū nī, já ní jini nú nī ncāhān nī, jín já ní jini nū nī nsáhá nī, ndācá ñúcuán suni sáhá ndá nū. Ñúcuán de maá Yāā já jéhe tūhun ndeé tūhun sií iní, coo yā jín nú.

Jā ní nsōcō nchiví Filipos nū Pablo

¹⁰ De cúsi ndasí iní nī sáhá maá Jētohō ō, chi mitan de nī ndijéhe tucu ndá nú já chindeé nú nduhū. De nsūú já ní naā iní nū sáhá nú súcuán, chi síqui jáá nduú ní íyo modo.

¹¹ De nsūú já cáhān nī já ndóho ndāhví nī, chi ja nī ncutūha nī cúsi iní nī jín já névāha nī.

¹² Jíní nī cutecū ndāhví nī, de jíní nī cutecū cuicá nī. Chi nī ncāan nī jín ndācá-ni, á já ndahā chíjin nī á já cuū nī sōco, á já cunevāha cuāhā ní á já cumani nū nī.

¹³ Ndihi-ni cúu sáhá nī, chi maá Cristo jéhe yā fuerza iní nī.

¹⁴ De vísō súcuán de vāha nī nsáhá ndá nú já ní nchindeé nú nduhū jín tündóhó já ndóho nī.

¹⁵ De ndá ndóhó nchiví ñuū Filipos, ja jíní nū nāsa nī ncuu. Chi jondē quívi já ní nquijéhe nī nácani nī tūhun já scácu yā yóhó, tá nī nquee nī Macedonia vāji nī, de nī nsōcō ndá nú xūhún nū nī síqui já ní ñihin nū tūhun yā já ní nacani nī. De nī iin grupo nchiví cándíja nduú ní nsáhá súcuán, chi ndá máá nú-ni.

¹⁶ De tá nī iyo nī ñuū Tesalónica de nī ntají ndá nú jacū jā jíní ñúhún nī, nī nquenda iin ũū vuelta.

¹⁷ De nsūú jā ndúcú nī jā cuāha nú nūū nī, chi sa cúnī nī jā ná cáyā cā tiñu váha ndá nú, tácuā cāyā tāhvī nū nūū Yāā Dios.

¹⁸ Chi ja nī nihīn nī ndihi jā jíní ñúhún nī, de ndóo cā. De íyó cuāhā nūū nī, chi nī nihīn nī jā ní ntají ndá nú vāji jín Epafrodito. De jā ní ntají ndá nú cúu tá cúu iin ofrenda jā āsīn jéhēn jā ní nsōcō nū nūū Yāā Dios, de cúsi inī yā jín.

¹⁹ De Yāā Dios chi cuāha yā ndācá jā cúmanī nūū nū, chi cuícá ndasí yā jín ndācá jā váha jā vii íyó nūū Cristo Jesús.

²⁰ De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú Tatá ó Yāā Dios níí cání. Amén.

Saludo jā sándihí

²¹ Cachī ndá nú nūū ndācá nchivī maá yā jā sáhá ndeé inī ji, cáchī nī, chi cándíja ji Jesucristo. De ndá hermano ō jā ndéē jín nī yáhá, cáhān dē jā sáhá ndeé inī ndá nú.

²² De ndācá nchivī maá yā jā íyó yáhá, suni cáhān ji jā sáhá ndeé inī ndá nú. De nchivī jā ndéē vehe rey jā cúñáhnú Roma yáhá, ndá máá ji cúu jā cáhān cā súcuán.

²³ De ñúhún inī nī jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU COLOSAS

1 Maá ni cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chí súcuan ní jétahān iní Yāa Dios ní ntají yā nduhū. De ndūū ní jín hermano ō Timoteo

² tēe ní carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó nchiví nū Colosas, já cúu nú nchiví maá yā já cándíja vāha nū Cristo. De nūhún iní ndūū ní já Tatá ó Yāa Dios ná sáhá cā yā já vāha ndá nú, de sáhá yā já coo ndeé coo si iní nū.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchiví cándíja

³ De tá jícān táhvī ndūū ní nū Yāa Dios, Yāa cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo, de níní nacuetáhvī ní nū yā já síquí ndá ndóhó.

⁴ Chi ní jini ní tūhun nāsa vāha cándíja nú Cristo Jesús, jín nāsa cúndáhvī iní nū ndācá nchiví maá yā.

⁵ Chi nūhún iní ndá nú já nīhīn nū já nūhún vāha jondē andiví cuu nú. Chi tá ní jini nú tūhun ndāā já scácu yā ndóhó, de ní nquijéhé ndá nú nūhún iní nū.

⁶ De tūhun nūcuán já ní nacani ndá nū nū, chí ndúcuahā cuāhān de nīhīn tīnú ní cáhnú ñayiví. De suni súcuan ní nsáhá jín ndá nú jondē quiví já ní jini nú de ní jicūhun iní nū já ndāa cúu já vāha ndasí iní Yāa Dios jín nú.

⁷ Chi tūhun nūcuán cúu já ní stēhēn Epafra nū ndá nú, tēe já sátínnú jín ní já mānī ní jín. De cúu dē tēe sátínnú já squíncuu vāha nū Cristo já jito dē ndá nú.

⁸ De maá dē ní ncachī tūhun nū ní síquí ndá nú, nāsa cúndáhvī iní nū táhán nū sáhá maá yā.

⁹ Já nūcuán cúu já suni nduú jéncuīnī ndá ní já jícān táhvī ní jēhē nū, jondē quiví já ní nīhīn ní tūhun nūcuán de

jondē mitan. De jícān ndá ní nū yā já ná jícūhun vāha iní nū de coo ndíchí nú jín tūhun yā, sáhá maá Espíritu, tácu cuní nū ndihī nāsa jétahān iní maá yā.

¹⁰ De jícān táhvī ní já caca ndāa nū tá cúu nū cánuú já caca nú já cúu nú nchiví maá Jētohō ō. De súcuan de sáhá nú ndihī já jétahān iní yā, de nīhīn tīnú nú jín ndācá tīnu vāha, de jicūhun cā iní nū nāsa Yāa cúu Yāa Dios.

¹¹ De jícān ndá ní já cuāha yā fuerza iní nū, tá cúu nū íyó fuerza maá yā já víi cúñáhnú yā. De súcuan de cuu cuandeé iní nū jín ndācá-ni tūndóhó, de cusii ndasí iní nū.

¹² De cuu nacuetáhvī nú nū Tatá ó, chí maá yā ní nchihī fuerza yóhó já iin cáhnú-ni jín ndá nchiví maá yā nīhīn ō táhvī ō. Chí jícá ó jín luz yā já yíhí ó ndahá yā.

¹³ Chi ní scácu yā yóhó já ní nchihī ó ndahá maá já tīn poder nū neē, de ní squívi yā yóhó ndahá Sēhe yā já mānī yā jín, já tatúni yā nū ō.

¹⁴ Chi maá Sēhe yā ní scácu yóhó já ní jīhī yā jēhē ō, de ní nee cáhnú iní yā nū cuáchi ó.

Jā ní nsáhá Cristo já ní ndiví ó nū tūhun já mānī Yāa Dios jín ó

¹⁵ Yāa Dios jáa nduú cúu cuní ō nū, ní nsáhá yā já ní nquiji Sēhe yā, de súcuan ní jini ō maá yā. De Sēhe yā chí ja íyó yā jondē ncháha ca jēcōo ndācá já íyó.

¹⁶ Chi jín Sēhe yā ní nsáhá Yāa Dios ndihī já ní jēcōo, ndihī já íyó andiví jín já íyó ñayiví, já jini ō nū jín jáa nduú jini ō nū. De suni ní nsáhá yā ndācá ángel já ndácu tīnu, jín já ndíso tīnnú, jín já cúñáhnú, jín já tīn poder. Jín Cristo ní nsáhá Yāa Dios já ní jēcōo ndihī, de já cuu Cristo cúu.

¹⁷ De ja íyó Cristo jondē ncháha coo ndihī já íyó. De ndahá maá yā yíhí vāha ndihī-ni.

¹⁸ De maá yā cūñáhnú nūū nchivī cándíja, tá cúu nūū cūñáhnú xīnī nūū yiqui cúñu, chi modo yiqui cúñu yā cúu ji jā iin-ni cā cúu ji jín yā. De maá yā sáhā jā cutecū ji níí cání, de xihna cā maá yā nī natecū māññú ndiyi, tácuā cūñáhnú yā nūū ndācá-ni.

¹⁹ Chi nī ncusiī inī Yāā Dios jā ndihi-ni nāsa cúu yā jā cúu yā Yāā Dios, suni súcuan cúu Cristo.

²⁰ De siquī jā ní jīhī Cristo, de nī ncusiī inī Yāā Dios sáhā yā jā ndivi ndācá-ni nūū tūhun jā māñi yā jín, ndācá jā íyó ñayiví jín jā íyó andiví. Chi jín jā ní jīhī Cristo yīcā cruz, de nī nsáhā Yāā Dios jā ndivi ndācá-ni nūū tūhun jā māñi yā jín.

²¹ De ndá máá nú, chi sín siquī nī īñi nú jondē saá, de nī jīñi ūhvī nū yā inī ánō nū, chi maá-ni tiñu néhén nī nsáhā ndá nú. De mitan chi ja nī nsáhā Yāā Dios jā ní ndivi nú nūū tūhun jā māñi yā jín nú.

²² Súcuan nī nsáhā yā siquī jā ní nsōcō Cristo maá yā nī jīhī yā, tácuā coo ndoo coo īi nū jā cuiñi nú nūū yā, de mā cōó téhén nú, de nduú nā cuāchi coo siquī nū.

²³ De súcuan sáhā yā tú cuiñi nihin nú jā candíja vāha nú, de tú quendōo nihin nú jín tūhun vāha jā nūhún inī ndá nú jā scácu yā ndóhó, de mā siáā cuiti nū. Chi tūhun nūcuan nī jīñi ndá nú, de nī jītē nuu níí cáhnú ñayiví. De suni jétíñú yā nduhū Pablo jā nácani nī tūhun nūcuan.

Jā jétíñú yā Pablo jēhē nchivī cándíja

²⁴ De mitan de cúsiī inī nī jā ndóho nī jēhē ndá nú. Chi jín yiqui cúñu nī ndóho nī jā cúmanī cā ndoho nī jín Cristo jēhē nchivī cándíja, suu nchivī jā cúu tá cúu yiqui cúñu yā.

²⁵ De cúu nī tēē jā jétíñú Yāā Dios jēhē nchivī cándíja, chi súcuan nī ntetíñú yā nduhū, tácuā nacani ndihi nī tūhun yā nūū ndá nú de quendōo vāha nū.

²⁶ De nácani nī tūhun yā jā ní nchiyuhū, jāá nduú ní jínī nchivī jondē

janahán ndasí de jondē níí cání vāji. De mitan de ja nī stēhēn cājī yā tūhun nūcuan nūū nchivī maá yā.

²⁷ Chi nī ncusiī inī yā jā stēhēn yā nūū ji nāsa cúcuicá ndasí ji jín ndihi jā ndiso tūhun yáhā jā ní nchiyuhū jā vii cūñáhnú, de cūtē nuu quihīn nūū ndācá nación jāá nduú jínī. De tūhun jā ní nchiyuhū yáhā cúu jā ndēē Cristo inī ánō nū, de sáhā yā jā nūhún inī ndá nú ndācá jā vii nāhnú jā coo.

²⁸ De suu tūhun Cristo cúu jā nácani ndá nī, de sndíhvī inī nī ndācá nchivī, de stēhēn nī tūhun yā tácuā jícūhun vāha inī ji. De súcuan de cuja vāha inī ndiviī ji jā yíhī ji ndahá Cristo Jesús.

²⁹ De siquī nūcuan cúu jā sátíñú nī, chi ndíhvī inī nī nácani nī tūhun jín ndācá fuerza Cristo jā chíndeē chítuu yā nduhū.

2 Chi cúnī nī jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa ndúcú ndēē ndasí nī jēhē nū, jín jēhē nchivī nūū Laodicea, jín jondē ndācá nchivī jāá nduú ní jínī cuiti nūū nī.

² Chi cúnī nī jā coo ndēē inī ánō ji, de inuú-nī cundeē māñi ji, de jícūhun ndihi inī ji nāsa cuicá ndasí ji jín tūhun jā cándíja nihin ji. Chi cunī ji nāsa Yāā cúu Cristo, chi maá yā cúu tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū.

³ De inī Cristo yíyuhū ndācá tūhun jā cúcuicá nú jín, suu tūhun ndíchí jín tūhun jícūhun inī.

⁴ De súcuan cáhān nī jín ndá nú, tácuā mā stáhvī nī iin ji ndóhó jín ndācá tūhun stáhvī jā vii cáhān.

⁵ Chi vísó íyó jícā nī jín nú, de nūhún inī nī ndá nú, de cúsiī inī nī jínī nī nāsa jícā ndaā ndá nú de cándíja nihin nú Cristo.

⁶ Túsaá de tá cúu nūū ní jetáhvī ndá nú jā Jētohō nū cúu Jesucristo, suni súcuan caca ndaā nū jín yā.

⁷ De ná tíñ vāha tūhun yā inī nū, de ná cúja vāha nú jín tūhun jā cándíja nū

yā, tá cúu nū ja nī jini ndá nú. De níní nacuetáhvī nú nū Yāa Dios.

Jā ndújee ó sáhá Cristo

⁸ Coto má cuāhá ndá nú tūhun jā stáhvī nī iin nchivī ndóhó jín tūhun ndíchí jáa nduú jétíñú, jín tūhun nduxí stáhvī. Chi nduú cándíja ndá ji tūhun Cristo, chi sa cándíja ji ndácá costumbre jín ndácá modo jā stéhēn nchivī ini ñayiví yáhá.

⁹ Chi ndihi-ni nāsa cúu maá Yāa Dios, suni sūcuán cúu Cristo.

¹⁰ De ndihi-ni nāsa cúu Cristo, suni sūcuán cúu ndá máa nú, chi yíhí nú ndahá yā. De maá yā cúnáhnú nū ndácá jā cúnáhnú jín jā ndíso tíñú andiví.

¹¹ De síquī jā yíhí nú ndahá yā, suu cúu modo jā ní ncuu nú circuncidar. De jā sūcuán nī nsáhá yā circuncidar ndá nú, chi nsūu iin tunī jā ndéē yiqui cúñu nú cúu, chi sa jā ní nsáhá ndoo yā ndácá cuāchi jā ní nsáhá nú jín modo nēhén maá nú. Chi sūcuán cúu jā sáhá Cristo circuncidar yóhó.

¹² De jā ní jenduté ndá nú cúu modo jā ní nchiyuhū nū jín Cristo, de suni modo jā ní natecū nū jín yā. Chi nī ncandíja ndá nú jā jín poder Yāa Dios nī nastécū yā Cristo mähñū ndiyi.

¹³ Chi nī ncuu ndá nú modo ndiyi nū yā síquī cuāchi nú, chi ncháha ca sáhá yā circuncidar ánō nū jondē saá. Sochi mitan de nī nsáhá Yāa Dios jā cutecū nū nífí cání jín Cristo, chi nī nee cáhnú ini yā nū ndácá cuāchi nū.

¹⁴ De modo jā íyó iin acta jā cáhān cuāchi síquī ō jā ní stíví ó ley yā. De nī sndáhvā yā acta ñúcuán, chi nī nchunáa Cristo cuāchi ó jā ní jihī yā yicā cruz.

¹⁵ Chi tá nī jihī yā yicā cruz, de nī ncandēē yā ndihi poder ndácá jānēhén jā cúnáhnú jín jā tíñu poder. De nī ncandēē yā jáa nduú cā cúnáhnú, chi nī nsáhá yā jā cuāhān ndá nū quindasí, de sūcuán nī stéhēn yā poder yā.

Ná cundihvī inī ō jā quendōo vāha ó jondē andiví

¹⁶ Túsaá de mā cuetáhvī ndá nú de tú cáhān nchivī cuāchi síquī nū, síquī iin jā yáji nū á jā jihī nú, á jáa nduú née iī nū quiví vico jín quiví núcōsō yōō jín quiví nátátú.

¹⁷ Chi ndácá ley síquī ñúcuán nī jetíñú maá-ni jondē ncháha ca quiji Cristo. De mitan de ja nī nquiji yā de nduú cā jini ñúhún.

¹⁸ Mā cuáha ndá nú tūhun jā casī nī iin nchivī jā ñihīn nū táhvī nū. Chi chíñúhún ji ndá ángel yā, de cáhān ji jā sūcuán sáhá suchí ji maá ji. De cáhān ji jā jíní ndija ji jā íyó ndāa tūhun nācani ji, de nduú. De sūcuán sáhá téyíí cáhā ji maá ji, chi jāni nēhén ini ji.

¹⁹ De nduú íñí ji jín Cristo, Yāa jā cúnáhnú nū nchivī jā cúu tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ji jín yā. Chi maá yā scuáhnu yā ji jín tūhun yā, de nduú inuú inī ndácá ji jā jíja ji cuāhān ji, tá cúu nū ní jani inī Yāa Dios.

²⁰ De modo jā ní jihī ndá nú jín Cristo, cúu jā ní nsíāa nū ndácá costumbre jā stéhēn ini ñayiví. ¿Túsaá de nūcu sáhá cā ndá nú tá cúu nū sáhá nchivī ñayiví jā cándíja nú ndácá jā ndácu ji?

²¹ Chi cáhān ndá ji: Mā quēhé nú yáhá, mā cāji nú ñúcuán, nī mā tíñu nú, cáchi ji.

²² De maá-ni jā ndácu nchivī jín costumbre maá ji cúu, sochi nduú ñihīn tíñu jā quendōo ndāa nchiví.

²³ De ndāa chi jāni inī ji jā tūhun ndíchí cúu ndá ñúcuán, chi sáhá jín ji jā chíñúhún ñihīn ji, jín jā sáhá suchí ji maá ji, jín jā sndóho ji yiqui cúñu ji. Sochi nduú ñihīn tíñu cuiti jā casī ndácá jā nēhén jā cúni ji sáhá ji.

3 Túsaá de tá cúu nū ní natecū Cristo, suni sūcuán nī natecū ndá nú, jā ní ncuu nú modo ndiyi nī nsáhá cuāchi nú. De cundihvī inī ndá nú síquī ndácá jā íyó

andiví nūū ndēē Cristo lado cuáhá Yāā Dios nūū cūñáhnú yā.

² De caní iní nū siquí ndācá jā íyó andiví, nsūū siquí jā íyó iní ñayiví.

³ Chi modo ja nī jīhí ndá nū jín Cristo, de mitan chi modo jā tēcū nū jín yā andiví, chi yíhí nū ndahá Yāā Dios.

⁴ De quiví jā nenda Cristo, Yāā jā sáhá jā cutecū ō ní cání, ñúcuán de suni quenda nijin ndá nū jín yā, de vii cūñáhnú nū jín yā.

Nchiví jā jíca jín modo jā cúní maá, jín nchiví jā ní ndujeé

⁵ Túsaá de casí ndá nū ndācá modo jā cúní maá nū jā íyó nū iní ñayiví yáhá: Mā cācá ndii nū, mā sáhá nū tiñu téhén, mā ndíyo iní nū sáhá nū ndācá tiñu néhén, mā cútóó nū, mā ndíyo iní nū ndatíñú. Chi ndācá ndatíñú jā ndíyo iní ō cúu tá cúu ídolo jā chíñúhún ō.

⁶ Chi siquí ndācá tiñu yáhá cúu jā cuāha Yāā Dios castigo xēen nūū nchiví jā nihin iní nūū yā.

⁷ De suni jín tiñu yáhá nī jica ndá nū jondē saá, tá nī nsáhá nū súcuan.

⁸ Sochi mitan de sndóo nū ndācá yáhá: Jā quítí iní, jā xēen iní, jā sáhá tiñu néhén, jā cáhān nāvāha nūū táhán, jín jā cáhān ndācá tūhun jāá nduú vāha.

⁹ Mā stáhví ndá nū táhán nū, chi ñúcuán nī ncuu modo maá nū jā ní jica nū jín jondē saá, de ja nī sndóo nū.

¹⁰ De nī nduu ndá nū nchiví jeé, cuāndacu nū maá Yāā jā ní nsáhá ndóhó, de cuājicūhun vāha iní nū nāsa Yāā cúu yā.

¹¹ De nchiví jā ní ndujeé nduú cā cúu jī nchiví griego, nī nchiví hebreo, nī nchiví jā ní ncuu circuncidar, nī nchiví jāá nduú ní ncúu circuncidar, nī nchiví ñuū jicá, nī nchiví yucú jā íyó naā, nī mozo jā ní jeen nchiví, nī nchiví sátíñú cuenta maá, chi inuú-ni cúu ndihi jī nūū yā. Chi Cristo cúu Jētoho ndihi jī, de ndēē yā iní ánō ndihi jī.

¹² Chi nī nacāji Yāā Dios ndá ndóhó jā cuu nū nchiví maá yā jā mānī yā jín. Túsaá de níní cundáhví iní nū táhán nū, de coo vāha iní nū jín táhán nū. De sáhá suchí nū maá nū, de coo vitá iní nū, de coo paciencia iní nū.

¹³ Cuandēē iní ndá nū jín táhán nū, de cune cáhnú iní nū nūū jī de tú nā cuá nī nsáhá jī nūū nū. Chi tá cúu nūū ní nee cáhnú iní Cristo nūū nū, suni súcuan sáhá ndá máá nū.

¹⁴ De jā cánuú cā cúu jā cundáhví ndasí iní nū táhán nū. Chi ñúcuán sáhá jā ndúu inuú iní nū de jíja vāha iní nū jín tiñu vāha.

¹⁵ De tūhun jā cundeē mānī ná cúnuú iní ánō nū sáhá Yāā Dios. Chi nī ncana yā ndá nū jā nduu nū iin-ni cā nchiví jā cundeē mānī nū. De níní nacuetáhví nū nūū yā.

¹⁶ De scuáha vāha ndá nū tūhun Cristo tácuu cunuú tūhun yā iní ánō nū. De stéhén nū nūū táhán nū, de sndíhví iní nū jī jín ndācá tūhun ndíchí yā. De jín salmo jín himno, yaā ī jā cáhān tūhun yā, cata vii nū jā nacuetáhví nū iní ánō nū nūū Yāā Dios.

¹⁷ De ndācá tiñu jā sáhá nū, tú jā cáhān nū á jā sáhá nū cúu, ndihi sáhá nū tácuu nduñáhnú sívī maá Jētoho ō Jesús, de nacuetáhví nū nūū Tatá ō Yāā Dios sáhá yā.

Nāsa cánuú squíncuu nchiví cándíja nūū táhán jī

¹⁸ Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí, cuetáhví nū nūū yíí nū, chi súcuan cánuú sáhá nū siquí jā cándíja nū Jētoho ō.

¹⁹ De ndá ndóhó tēe cúu yíí, cundáhví iní nū ñasíhí nū, de mā cútucu iní nū jín ña.

²⁰ Ndá ndóhó sēhe, ndācá-ni tiñu cándíja nū nūū tatá nū nūū naná nū, chi súcuan cúsi iní maá Jētoho ō.

²¹ De ndá ndóhó tatá, mā squítí iní nū sēhe nū, tácuu mā cúcuécá iní jī.

²² Ndá ndóhó mozo, ndācá-ni tiñu candíja nú nū patrón nū ñayíví yáhá. Mā sátiñú vixi nū maá hora jā jíní dē tácuā cuetúhún dē ndóhó. Chi ndāā de vāha satíñú nú, de cundihví iní nū jā má stíví nú nū Yāā Dios.

²³ De ndācá tiñu jā sáhá nú, de cusí iní nū sáhá nú, de caní iní nū jā nū maá Jētohō ō sátiñú nú, nsūú nūú nchiví.

²⁴ Chi jā jíní ndá nú jā maá Jētohō ō cuāha yā cuāhā táhvi cuu nú níf cání. Chi nūú maá Cristo sátiñú ndá nú, chi maá yā cúu Jētohō nū.

²⁵ Sochi nchiví jā sáhá tiñu néhén, chi sa ndutahví jì siquí jā ní nsáhá jì. Chi nduú sáhá Yāā Dios cuenta nāsa cúu iin iin nchiví, chi inuú sáhá ndāā yā siquí jì.

4 Ndá ndóhó patrón, vāha ndāā sáhá nú jíní mozo nū. De nūcūhun iní nū jā suni íyó Jētohō maá nú, Yāā ndéē andiví.

² De ndiví nū mā jécuiñí nū jā jícān táhvi nū, chi ndito coo iní nū jíní, de nacuetáhvi nú nū Yāā Dios.

³ De suni cācān táhvi nū jēhē ndá ní, jā ná sáhá Yāā Dios jā coo cā modo jā nacani ní tūhun, tácuā cuu cāhān ní tūhun Cristo jā ní nchiyuhū, jāá nduú ní jíní nchiví janahán. De siquí tūhun nūcuán cúu jā yíhí ní vecāa.

⁴ De cācān táhvi nū jā cuu cāhān cājí ní nāsa cánuú cāhān ní.

⁵ Sáhá ñuncúún vāha ndá nú jíní nchiví jāá nduú cándíja. Mā cúhuun iní nū siquí jì, chi cundihví iní nū scándíja nū jì.

⁶ De níf cāhān vāha nú jíní nchiví, de cāhān nū tūhun jā cuetíñú jā quendōo vāha jì sáhá. De caní iní nū nāsa vāha nascócóo nú tūhun nūú iin iin jì.

Saludo jā sándihí

⁷ Tíquico cúu iin hermano jā māñí ō jíní, de tēe squíncuu vāha jā chíndeē táhán jíní ní cúu dē, de sátiñú dē jíní

ní nū maá Jētohō ō. De maá dē cachi tūhun ndihí nūú nū nāsa cuāhān tiñu ní.

⁸ Jā nūcuán ní ntají ní dē cuēē dē nūú ndá nú, tácuā cuní nū nāsa íyó ndá ní jíní tiñu, de coo ndeē iní nū sáhá dē.

⁹ De suni cuēē Onésimo jíní dē, tēe cúu táhán ndá máá nú. De cúu dē hermano jā squíncuu vāha jā māñí ō jíní. De ndúú dē cachi tūhun nūú nū nāsa cuāhān ndācá tiñu ichi cháhá.

¹⁰ Sáhá ndeē iní ndá nú, cachi Aristarco, tēe yíhí jíní ní vecāa. De suni súcuán cāhān Marcos, ñani primo Bernabé. De jā ní ndacu ní tiñu nūú ndá nú siquí Marcos, de tá cuēndēhé dē ndá nú de sáhá vāha nú jíní dē.

¹¹ De suni súcuán cāhān Jesús, tēe jā suni nání Justo, jā sáhá ndeē iní ndá nú. De ndá máá dē-ni cúu tēe hebreo jā cándíja jā chíndeē táhán nācani tūhun jíní ní siquí nāsa tátúni Yāā Dios. De íyó ndeē ndasí iní ní sáhá ndá dē.

¹² Sáhá ndeē iní ndá nú, cachi Epafra, tēe jā cúu táhán ndá nú, de mozo Cristo cúu dē. De níf jícān táhvi ndasí dē jēhē ndá nú, jā ná cuñí nihin nú, de cuja vāha iní nū jā squíncuu vāha nú ndihí tiñu jā cúni Yāā Dios.

¹³ Chi cāhān ndāā ní jā ndíhvi ndasí iní dē jēhē ndá nú, jíní jēhē nchiví ñuú Laodicea jíní Hierápolis.

¹⁴ Lucas, tēe cúu médico jā māñí ō jíní, suni cāhān dē jā sáhá ndeē iní nū, de suni súcuán cāhān Demas.

¹⁵ Cachi ndá nú nūú ndá hermano ñuú Laodicea jā sáhá ndeē iní jì, cachi ní. De suni súcuán cāhān nū jíní Ninfas, jíní ndācá nchiví cándíja jā ndútútú vehe ña.

¹⁶ De tá ní jinu ní ncahvi ndá nú carta yáhá, de suni tetíñú nú cahvi nchiví cándíja ñuú Laodicea. De suni cahvi ndá máá nú carta jā cuāhān nūú nchiví Laodicea jā ndiji nūú nū.

¹⁷ De cachi nū nūú Arquipo jā nducú ndeē dē squíncuu dē tiñu jā ní ntee Jētohō ō siquí dē, cachi ní.

¹⁸Nduhū Pablo, yáhá-ni cúu jā téé nī nī vecāa. De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā
jíín ndahá maá nī, jā sáhá ndeé inī ndá Yāa Dios jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná
nú. De nūcūhun inī ndá nú nduhū jā yíhí cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU TESALONICA

1 Ndá nduhū cúu Pablo jíín Silvano jíín Timoteo, de téé nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī cándíja ñuū Tesalónica, já yíhí nū ndahá Tatá ó Yāa Dios jíín Jētohō ō Jesucristo. De ñúhún inī ndá nī já Tatá ó Yāa Dios jíín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā já váha ndá nū, de sáhá yā já coo ndeé coo sii inī nū.

Nchivī Tesalónica cúu ji iin ejemplo váha

² Níní nácuetáhvī ndá nī nūū Yāa Dios já síquī ndá ndóhó, de nduú náā inī nī já cācān táhvī nī jēhē nū tá jícān táhvī nī.

³ De níní nácunehen nī ndá nū nūū Tatá ó Yāa Dios, nāsa váha sáhá nū ndācá tiñu chi cándíja ndá nū, jíín nāsa váha sátínú nū nūū yā chi mānī nū jíín yā, jíín nāsa jéndeé inī ndá nū chi ñúhún inī nū já coo já váha sáhá Jētohō ō Jesucristo.

⁴ Chi mānī Yāa Dios jíín ndá nū hermano, de jííní ndá nī já ní nacāji yā ndá nū.

⁵ Chi tá nī nacani ndá nī tūhun nūū nū já scácu yā ndá nū, de nsūú já ní ncāhān nī súcuán-nī, chi nī nacani nī jíín poder Espíritu Santo, de nī ncucáhnú váha inī nī já tūhun ndāā cúu. De jííní ndá nū nāsa nī nsāhá váha ndá nī tá nī iyo nī jíín nū, chi nī nducú nī já quendōo váha nū.

⁶ De ndá ndóhó chi nī ndacu nū ndá nduhū, de suni nī ndacu nū maá Jētohō ō. Chi nī jetáhvī ndá nū tūhun yā, de nī ncusi inī nū nī nsāhá Espíritu Santo, vísō nī jííní ndá nū cuāhā tūndóhó síquī tūhun yā.

⁷ De súcuán cúu ndá nū iin ejemplo nūū ndihī nchivī cándíja já íyó región Macedonia jíín Acaya jíínā.

⁸ Chi já síquī ndá nū cúu já ní jītē nuu tūhun Jētohō ō, de nsūú maá-nī Macedonia jíín Acaya, chi suni ní cáhnú-nī nī jītē nuu tūhun nāsa cándíja ndá nū Yāa Dios. De já ñúcuán nduú cā jííní ñúhún já nacani maá nī tūhun nūū ji.

⁹ Chi sa ndá máá ji nācani nāsa nī jetáhvī váha ndá nū nduhū tá nī jēē ndá nī nūū nū, jíín nāsa nī sndóo nū ídolo de nī nquivi nū ndahá Yāa Dios, Yāa ndāā Yāa técu, tácuca sátínú nū nūū yā.

¹⁰ De nācani ndá ji já ndétu ndá nū já ichi andiví nenda Sehe yā Jesús já ní nastécū yā. De maá Jesús scácu yā yóhó nūū castigo xēēn já quiji.

Tiñu já ní nsāhá Pablo ñuū Tesalónica

2 Chi jííní ndá nū hermano, jáā nduú ní jēē cāhá ndá nī nūū nū.

² De jííní nū já ní sndóho ndá ji ndá nduhū, de nī ncāhān nāvāha ji nūū nī inī ñuū Filipos. De vísō súcuán sochi maá Yāa Dios nī nchindeé yā ndá nduhū, nī nsāhá yā já ní iyo ndeé inī nī, de nī jēē nī ñuū nū nī nacani nī tūhun já scácu yā ndá nū. Súcuán nī nsāhá ndá nī vísō xēēn nī iyo tūndóhó.

³ De tūhun já ní nacani ndá nī, nsūú tūhun já ní stívī ní cúu, nī nsūú já níhīn nī síquī nū, nī nsūú já ní stáhvī nī ndá ndóhó.

⁴ Chi maá Yāa Dios nī jito túnī yā ndá nduhū, de nī ntee yā tiñu nduhū já nacani nī tūhun já scácu yā ndóhó. De já ñúcuán cúu já cáhān ndá nī. De nduú cáhān nī tūhun já jétahān inī nchivī, chi sa já jétahān inī Yāa Dios, chi maá yā jíto túnī ánō nī.

⁵ De jííní ndá nū jáā nduú ní ndúcú nī cuetúhún nī ndá ndóhó iin modo stáhvī, de nī nduú ní ncāhān nī já cúsi inī nī jíín nū tácuca níhīn nī xúhún nūū nū. De jííní Yāa Dios já súcuán cúu.

⁶ De nī nduú ní ndúcú nī já cuetúhún ndá nū nduhū, nī já cuetúhún incā nchivī

nduhū, vísō sūcuán cánuú nícu, chi apóstol Cristo cúu ndá nī.

⁷ Chi sa nī ncāhān vitá nī jín ndá nú, tá cúu nūū sáhá ñahan ndéca ñiquín jā ñuncúún jító ña sēhe ña.

⁸ De síqui jā ní ncundáhvi ndasí inī ndá nī ndá ndóhó, jā ñúcuán nī ndihvi inī ni nacani nī tūhun vāha Yāa Dios nūū nū. De nsūū maá-ni ñúcuán, chi suni jondē vida nī cuāha nī jā síqui ndá nú nícu, chi māni ndasí nī jín nú.

⁹ De nāhān ndá nú hermano, jāá nduú nī iin nú ní stāhān ndá nī jā cācān nī nūū nū tá nī nacani nī tūhun vāha Yāa Dios nūū nū. Chi nī nducú ndéé nī nī nsatfínú ndasí nī síqui jā cutecū ni. De nduú ñuú nī nsatfínú ndá nī.

¹⁰ Ndá máá nú jín nū, de suni Yāa Dios jín yā nāsa ndāā ndoo nī jica ndá nī nūū ndá ndóhó nchivī cándíja. De nī iin nduú cúu cāhān cuāchi síqui nī.

¹¹ De suni jín ndá nú nāsa nī sndíhvi inī ndá nī tá iin iin nú, de nī ncāhān nī tūhun ndeé inī jín nú, tá cúu nūū sáhá iin tatá jín sēhe dē.

¹² De nī ncāhān nihin nī jín ndá nú jā caca ndāā nū nūū Yāa Dios tá cúu nūū cánuú caca nú. Chi nī ncana yā ndá nú jā qufhin nū nūū tátúni yā, nūū vii cuñáhnú nū jín yā.

¹³ De jā ñúcuán cúu jā níní nácuetáhvi nī nūū Yāa Dios, chi nī jetáhvi ndá nú tūhun yā jā ní nacani ndá nī. Chi nī jini ndá nú jāá nsūū tūhun iin tēe cúu, chi tūhun Yāa Dios cúu. De maá jāndāā jā tūhun ñúcuán sátfínú inī ánō ndá ndóhó nchivī cándíja jondē ndacu nú yā.

¹⁴ Hermano, nchivī ñuū nī nī jini xēen ji ndá nú, de sūcuán nī ndoho nú tá cúu nūū ní ndoho nchivī cándíja jā íyó región Judea jā yíhí ndahá Yāa Dios jín Cristo Jesús. Chi tá cúu nūū ní ndoho ji nī nsāhá táhān ji nchivī hebreo, suni sūcuán nī ndoho ndá nú.

¹⁵ Chi suu nchivī hebreo cúu jā ní jahni dē maá Jētohō ō Jesús, tá cúu nūū ní

jahni dē ndācá tēe nación dē jā ní nacani tūhun yā jondē janahān. De suni jondē ndá nduhū nī scúnu dē. De sáhá ndá dē tiñu jāá nduú jétahān inī Yāa Dios, de cúu dē contra síqui ndá nchivī.

¹⁶ Chi ndúcú dē casí dē jā má nācani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jíní, tácuā mā cácu ji. De sūcuán sáhá dē jā nducuahā cā cuāchi síqui dē. De mitan de ñamā quiji quiví jā cuāha Yāa Dios castigo xēen nūū dē.

Jā cūni Pablo quindēhé tucu dē nchivī Tesalónica

¹⁷ Hermano, nī ncujiyo ndá nī iin núnúú-ni nūū ndá nú. De vísō nduú jíní ō nūū táhān ó, de níní ñúhún inī ndá nī ndá nú. De ndasí nī ncuu inī nī jā nacuni tucu nī nūū ndá nú.

¹⁸ De jā ñúcuán nī jani inī ndá nī jā cuēē nī nūū nū nícu. De nduhū Pablo, quéhén vuelta nī nducú nī modo jā cuēē nī, sochi Satanás nī jasí ichi ndá nī.

¹⁹ Chi nduú cā nā incā ñúhún inī ndá nī, de nduú cā nā incā cúsi inī nī, chi suu ndá máá nú. De jā síqui ndá máá nú cúu jā nihin nī premio nī de cusii ndasí inī nī tá cuiñi ó nūū maá Jētohō ō Jesucristo quiví jā nenda yā.

²⁰ Suu jā síqui ndá ndóhó cúu jā cúsi ndasí inī ndá nī.

3 De jā ñúcuán nduú cā ní ncúndeé inī ndá nī cundetu nī jondē nihin nī tūhun nāsa íyó ndá nú. De nī nsāhá ndāā ndá nī jā quendōo maá nī-ni ñuū Atenas.

² De nī ntají nī hermano ō Timoteo, tēe jā sátfínú jín ndá nī nūū Yāa Dios síqui tūhun jā scācu Cristo yóhó. De nī jēndēhé dē ndá nú tácuā sáhá dē jā cuiñi nihin nú de coo ndeé inī nū jín tūhun cándíja nú.

³ De nī jēē dē tácuā mā náyūhú nī iin nú síqui ndācá tūndóhó jā sáhá nchivī. Chi jā jíní ndá nú jā sūcuán cánuú ndoho ó.

⁴ Chi jondē tá nī iyo ndá nī jín ndá nú, de nī ncachī tūhun nī nū nū jā nihin nahñí ó tündóhó. De ja jíní ndá nú jā súcuán nī ncuu, tá cúu nū ní ncāhān ndá nī.

⁵ De jā ñúcuán, tá nduú cā ní ncúndeé iní nī cundetu nī jā nihin nī tūhun nāsa íyó ndá nú, de nī ntají nī dē nī jēē dē, tácuá cuní nī tú cándíja ndíja nú. Chi nī jani iní nī á sanaā de tāchí cúnáhnú jā jító túní yóhó nī ncundeé jín nú, de naā cáhā-ni tiñu jā ní nsáhá ndá nī jín nú.

⁶ Sochi mitan chi ja nī nenda Timoteo nū ndá nī jā ní jēē dē nū nū Tesalónica. De nī nacani dē jā cándíja vāha ndá nú, de cúndáhví iní nū táhán nú. De nī ncachí dē jā ñúhún iní nū ndá nduhū, chi íyó mānī nū jín nī. De cúní ndasí nú jā nacuní nū nū nī, tá cúu nū cúní ndá nī jā suni nacuní nī nū ndá nú.

⁷ De jā ñúcuán nī ndusií iní ndá nī siquí jā cándíja nihin ndá nú, hermano, vísó xēen íyó tündóhó siquí nī.

⁸ De mitan ja nī nanihin iní nī, chi íñí nihin ndá nú jín maá Jētohō ō.

⁹ Túsaá de nduú jínu cuítí jā nácuetáhví nī nū Yāa Dios jā síquí ndá ndóhó. Chi jíní yā jā cúsií ndasí iní ndá nī jā súcuán íyó ndá nú.

¹⁰ De nduú ñuú jícān táhví ndasí ndá nī jā nacuní tucu nī nū ndá nú, de stéhēn cā nī nā-ni tūhun cúmaní jā jicūhun iní nū siquí tūhun jā cándíja ó.

¹¹ De cúní ndá nī jā maá Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo, ná nácune yā ichi jā cuu cuēē tucu nī nū nū.

¹² De ná sáhá maá Jētohō ō jā cuāhā ndasí cā cundáhví iní nū táhán nú jín ndá cā nchiví, tá cúu nū cúndáhví iní ndá nī ndá ndóhó.

¹³ De ná sáhá yā jā cuja ánō nū jā cuiñi nihin nú, tácuá coo ndoo nú jā má cōó cuāchi nú nū maá Tatá ó Yāa Dios, quiví jā nenda Jētohō ō Jesucristo jín ndācá nchiví jā yíhí ndahá yā.

Siquí jā caca ndaā ō tá cúu nū cúsií iní yā

4 De mitan hermano, íyó incā tūhun jā cáhān ndáhví ndá nī jín nú de cáhān nihin nī jín nú, chi súcuán cúní maá Jētohō ō Jesús. Ja nī stéhēn ndá nī nū nū nāsa cánuú caca ndaā nū tácuá cusí iní Yāa Dios. De cáhān ndáhví nī jín nú jā sa víhí cā caca ndá nú súcuán.

² Chi ja jíní ndá nú nā tiñu nī ndacu ndá nī nū nū jā ní ndacu maá Jētohō ō Jesús.

³ De cúní Yāa Dios jā coo ndoo coo ií ndá nú nū yā, de mā cācá ndií nū.

⁴ De tá iin iin nú cundeca yínúhún nú ñasíhí maá nú, de súcuán caca ndoo nú.

⁵ De mā sáhá nú tiñu néhēn jā ndiyo iní nū ñahan, tá cúu nū sáhá nchiví ndá nación jāa nduú jíní jī tūhun Yāa Dios.

⁶ Nī iin nú mā sáhá nú cuāchi jā candeē nū ñasíhí táhán nú. Chi maá Jētohō ō cuāha yā castigo xēen nū nchiví jā sáhá ndācá tiñu ñúcuán, tá cúu nū ja nī ncāhān nihin nī jā ní ncachí tūhun nī nū nū.

⁷ Chi nduú ní ncána Yāa Dios yóhó jā sáhá ó tiñu téhēn, chi sa jā caca ndoo ó.

⁸ Túsaá de nchiví jā squéne yichí tūhun yáhá, nsūú tūhun iin tēe squéne yichí jī, chi sa tūhun Yāa Dios, Yāa jā ní jēhe Espíritu Santo nū ō.

⁹ De nduú jíní ñúhún jā tee nī nū carta yáhá jā coo maní nū jín ndá hermano, chi ja nī stéhēn Yāa Dios nū nū jā coo maní nū jín táhán nú.

¹⁰ De ja íyó mānī ndá nú súcuán jín ndācá hermano jā íyó ní cáhnú Macedonia jīñā. Sochi cáhān ndáhví nī jín ndá nú hermano, jā sa víhí cā coo maní nū jín jī.

¹¹ De cundihví iní nū jā cundeē nañíí nú, chi mā cundihví iní nū siquí nāsa sáhá táhán nú, de cundihví iní nū sáhá nú tiñu máa nú, tá cúu nū ní ndacu ndá nī nū nū.

¹²Súcuán sáhá ndá nú tácuá ndá nchiví jáá nduú cándíja, cuetáhví ji ndóhó, de suni mā cúmaní já cutecū nū.

Síqui já nenda Jētohō ō

¹³Suni cúní ndá nī, hermano, já ná jícūhun iní ndá nú síqui nchiví já jīhī, tácuá mā cúcuécá iní nū tá cúu nūū sáhá sava cá nchiví jáá nduú nūhún iní ji já natecū ndiyi.

¹⁴Chi tá cúu nūū cándíja ó já ní jīhī Jesús de nī natecū yā, suni súcuán cándíja ó já nastécū Yāa Dios ndá nchiví já ní ncandíja nūū Jesús de nī jīhī.

¹⁵Jā nūcuán cáchī tūhun ndá nī iin tūhun já ní stéhēn maá Jētohō ō nūū nī: Jā yóhó já técu cā quiví já nenda maá Jētohō ō, nsūū maá ó cosō nūū ó já ndaa ó cōhōn. Chi xihna cā nchiví ja nī jīhī ndaa ji quihīn ji.

¹⁶Chi maá Jētohō ō nuu yā quiji yā ichi andiví, de cana jee yā já maá yā ndácu tiñu, de suni cana jee maá ángel cúnáhnú cā, de tiví trompeta Yāa Dios. De xihna cā ndācá ndiyi já ní ncandíja Cristo natecū.

¹⁷De sá de yóhó já técu cā ō quiví já nenda yā, suni sndáa yā yóhó jín ndá ji, cōhōn māhñú vicō. De naquetáhán ó jín maá Jētohō ō sava andiví. De súcuán cundeē ō ní cání jín maá Jētohō ō.

¹⁸Túsaá de jín tūhun yáhá cāhān ndeé iní ndá nú jín ndá táhán nú.

5 De nduú jíní nūhún já tee nī nūū carta yáhá síqui cuiyá á quiví já coo ndá nūcuán, hermano.

²Chi ja jíní vāha ndá nú já iin sanaā-ni de quenda quiví já nenda maá Jētohō ō, tá cúu nūū iin sanaā-ni de quenda jācuíhná jacuáa.

³Chi juni cāhān nchiví já nañí-ni íyó de nduú nā tūndóhó coo, de juni cāhān ji súcuán de iin sanaā-ni de quiji tūndóhó síqui ji já naā ji, de mā cácu cuiti ji. Chi quiji quiví nūcuán tá cúu nūū iin sanaā-

ni de quíjéhé téhndē chijin iin ñahan já scácu ña sēhe.

⁴Sochi ndá ndóhó hermano, nduú cúu nú nchiví já jíca modo nūū neē já iin sanaā-ni de quiji quiví nūcuán síqui nū tá cúu nūū quíji jācuíhná.

⁵Chi ndihí nú cúu nchiví já jíca modo nduú, chi stúu luz yā iní ánō nū. Chi nduú cúu ó tá cúu nchiví jáá nduú jícūhun iní síqui Yāa Dios, já jíca ji modo nūū neē.

⁶Túsaá de mā cúhuun iní ō tá cúu nchiví quíxīn, chi sa ndito coo iní ō de coo cájí xīnī ō.

⁷Chi jacuáa cúu já quíxīn nchiví, de jacuáa cúu já suni jíní ji.

⁸Sochi ndá máá ó chi modo já jíca ó nduú, de ná cóo cájí xīnī ō. De ná cúcutú ó jín tūhun já cándíja nihin ó jín tūhun já cúndáhví iní ō táhán ó, tá cúu nūū cúcutú soldado jín sahma cāa. De ná cúcutú ó jín tūhun já nūhún iní ō já cācu ó, tá cúu nūū cúcutú soldado já nūhún dē xīnī cāa.

⁹Chi Yāa Dios nduú ní jáni yā yóhó já cuāha yā castigo, chi sa já scácu yā yóhó sáhá maá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁰De maá yā nī jīhī yā jēhē ō, tácuá cutecū inuú ó jín yā, vísō tú cutecū cā ō ñayiví yáhá á cuū ō.

¹¹Túsaá de cāhān nū tūhun ndeé iní jín táhán nú, de scúja táhán nú jín tūhun yā, tá cúu nūū ja sáhá ndá nú.

Jā jáni ichí Pablo ndācá hermano

¹²De cāhān ndāhví ndá nī jín ndá nú hermano, já cuetáhví nú ndá tēe já sātínú já jito ndóhó, já cúnáhnú dē nūū nū jín tiñu maá Jētohō ō, de jáni ichí dē ndá ndóhó.

¹³De coo yínúhún ndasí nú nūū dē, de coo maní nū jín dē síqui tiñu yā já sáhá dē. De cundeē mānī nū jín ndá táhán nú.

¹⁴De suni cāhān nihin ndá nī jín nú hermano, já sndíhví iní nū ndá nchiví já jíca cúxí. De cāhān nū tūhun ndeé iní jín

nchivī jā ñamā núu inī. De chindeé nú nchivī jāá nduú fuerza inī. De cuandé inī nū jíín ndihi nchivī.

¹⁵ De coto má nasáhá nāvāha nú jíín ni iin nchivī de tú sáhá nāvāha ji ndóhó. Chi sa níní nducú nú nāsa sáhá nú jā váha ndá táhán nú jíín ndihi-ni nchivī.

¹⁶ De níní coo sīi inī ndá nú.

¹⁷ De níní cācān táhvi nū.

¹⁸ De nacuetáhvī nú jā síqui ndācá-ni. Chi súcuan cúnī Yāa Dios jā sáhá nú jā cándíja nú Cristo Jesús.

¹⁹ De mā cāsī nū nūū tiñu jā sáhá Espíritu Santo jíín nú.

²⁰ De juni mā cújéhe inī nū nūū tūhun jā cáhān ndá tēe nācani tūhun Yāa Dios.

²¹ Chi coto túni nū ndācá tūhun, de tú jā váha cúu, de cuetáhvī nú.

²² De mā quívi nduū nū jíín ni iin tiñu néhén.

²³ De maá Yāa Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sīi inī, ñúhún inī ni jā ná sáhá

ndihi yā jā coo ndoo coo iī nū nūū yā. De ná cóto vāha yā ánō ndá nú jíín jāá ntúni nū jíín yiqui cúñu nú, tácuá nduú ná cuāchi coo síqui nū quívi nenda maá Jētoho ō Jesucristo.

²⁴ Chi Yāa jā ní ncana ndá ndóhó, sáhá yā ndihi ñúcuán jíín nú, chi squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā.

Saludo jíín bendición jā sándihí

²⁵ Hermano, cācān táhvi ndá nú jēhē ndá nī.

²⁶ De tá cáhān jítáhán nú jíín ndācá hermano, de techuhú yínúhún nú ndahá ji.

²⁷ De cáhān nīhin nī jíín ndá nú, chi súcuan cúnī maá Jētoho ō, jā cahvi ndá nú carta yáhá nūū ndācá hermano.

²⁸ De ñúhún inī ni jā maá Jētoho ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú. Súcuan ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU TESALONICA

1 Ndá nduhū cúu Pablo jíín Silvano jíín Timoteo, de tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī cándíja űūū Tesalónica, já yíhí nú ndahá Tatá ó Yāā Dios jíín Jētoho ō Jesucristo.

²De nūhún inī ndá nī já Tatá ó Yāā Dios jíín Jētoho ō Jesucristo, ná sáhá cā yā já váha ndá nú, de sáhá yā já coo ndeé coo siī inī nū.

Jā sáhá ndāā yā cuāchi tá nenda Cristo

³Cánuú já níní nacuetáhvī nī nūū Yāā Dios já síquī ndá ndóhó hermano. Chi íyó váha súcuan, chi váha ndasí cuācuja ndá nú jíín tūhun já cándíja nú yā, de cuānducuahā ndasí já cúndáhvī inī nū ndá táhán nū.

⁴De já nūcuán cúu já cúsiī ndasí inī ndá nī nācani nī tūhun nú nūū ndācá grupo nchivī cándíja nūū Yāā Dios. Chi váha cándíja ndá nú, de váha jéndeé inī nū já jííní űhvī nchivī ndóhó jíín já ndóho nú ndācá cā tūndóhó.

⁵De jíín ndācá yáhá cúu já chíhi yā cuenta já cúu ndá nú nchivī váha já quivī nú űūū nūū tátúnī yā. Chi já síquī űūū nūcuán cúu já ndóho ndá nú. De já súcuan chíhi yā cuenta síquī nū, yáhá stéhēn nūū ō já váha Yāā cúu yā.

⁶De suni íyó váha já nasndóho yā nchivī já sndóho ndá ndóhó.

⁷De quivī já nenda Jētoho ō Jesús, quivī nūcuán sáhá Yāā Dios já natátú ndá ndóhó já ndóho, de saá-ni ndá nduhū. Chi jíín űuhūn quiji Jesús ichi andivī jíín ndá ángel yā já ndíso poder.

⁸De cuāha yā castigo nūū ndá nchivī jāā nduú ní jéhe ji tūhun cunī ji nāsa Yāā cúu Yāā Dios, de nduú ní jétáhvī ji tūhun maá Jētoho ō Jesucristo já scácu yā ji.

⁹De nchivī nūcuán chi ndoho ji ní cání, chi cujiyo ji nūū maá Jētoho ō, de mā cúu quivī ji nūū viī ndasí cúñáhnú yā jíín poder yā.

¹⁰Súcuan sáhá yā quivī já nenda yā já viī cuñáhnú yā sáhá nchivī cándíja já yíhí ndahá yā. De sáhvi ndasí inī ji já cunī ji nūū yā. De suni súcuan ndá ndóhó, chi nī ncandíja nú tūhun já ní nacani ndá nī nūū nū.

¹¹De já nūcuán cúu já níní jícān táhvi ni jēhē ndá nú, já ná cúu nú nchivī váha já ní ncana yā ndóhó. De jíín fuerza yā ná sáhá yā jíín ndá nú já squíncuu nú ndācá tiñu váha já ní nchuhun inī nū já sáhá nú síquī já cándíja nú.

¹²De súcuan de cuñáhnú maá Jētoho ō Jesucristo sáhá nú, de suni cuñáhnú ndá maá nú sáhá yā. Chi Yāā Dios maá ó jíín Jētoho ō Jesucristo, súcuan cúu já sáhá yā já váha yóhó.

Tūhun maá tēe já sáhá xēēn cuāchi

2 Mitan de cāhān ni síquī já nenda maá Jētoho ō Jesucristo jíín já ndutútú ó nūū yā. Cāhān ndāhvī ndá nī jíín ndá nú hermano,

²jā má cuāha nú tūhun já sacā nuu canī inī nū, de nī mā cúnēhēn inī nū tú cāhān nchivī já ja nī nquenda quivī já nenda maá Jētoho ō. Mā cándíja cuiti ndá nú vísó tú cāhān ji já ní nihīn ji iin tūhun síquī nūcuán nūū Espíritu, á iin tūhun já ní ncāhān incā, á tú cachī ji já ndá nduhū nī ntají iin carta já cāhān súcuan.

³Mā cuāha cuiti nū tūhun já stáhvī ni iin ji ndóhó. Chi jondē ncháha ca quenda quivī nūcuán de xihna cā ndunihin inī cuāhā nchivī nūū yā, de quenda nijīn maá tēe já sáhá xēēn cuāchi, de tēe já tñān táhvi cúu maá tēe nūcuán.

⁴Chi tēe já jííní űhvī Yāā Dios cúu dē, de nenda dē contra síquī ndācá já scúnānī ji yāā ji jíín ndācá já chíñūhūn ji. De xēēn cā sáhá dē, chi jondē cundēē dē

iní templo Yāa Dios jā íyó Jerusalén, de cāhān dē jā maá dē cúu Yāa Dios.

⁵ ¿A náhān ndá nú tūhun yáhá? Chi súcuan ní ncāhān ni jín nú tá ní iyo ní jín nú.

⁶ De ja jíní ndá nú nā cuá cúu jā jási jāá ncháha ca quenda nijin tēe núcuán, chi jondē tá quenda quívi maá dē.

⁷ Chi ja cúu yuhú ndācā cuāchi xēen iní ñayiví, sochi mitan chi íyó jā jási núu, tácuā mā cāá ndasí cā cuāchi, chi jondē ná cújiyo maá jā jási núu.

⁸ De sá de quenda nijin maá tēe jā sáhā cuāchi xēen. De maá Jētoho ō Jesús cahní yā tēe núcuán jín tāchi yūhú yāni, de jín jā jéndutē yā tá nenda yā de stánū táhvi yā dē.

⁹ De jā quiji tēe xēen núcuán chi maá Satanás sáhā. De quiji dē jín cuāhā poder, de sáhā dē ndācā tiñu ñáhnú jā stáhvi dē, jā sáhvi iní nchiví cuní ji.

¹⁰ De jín ndācā tiñu néhén de stáhvi ndasí dē nchiví jā tñū táhvi, chi nduú ní ncúní ji cuetáhvi ji tūhun ndāā jā cācu ní nícú.

¹¹ De jā núcuán cuāha Yāa Dios tūhun jā cuetáhvi ji tūhun jāá nduú ndāā cuití, de cándíja ji tūhun stáhvi núcuán.

¹² De súcuan de jēcundeē cuāchi síqui ndihi ji jāá nduú ní ncándíja ji tūhun ndāā, chi sa tiñu néhén ní ncusi iní ji jín.

Nchiví jā ní nacāji yā jā cācu ji

¹³ Sochi cánuú jā níní nacuetáhvi ndá ní núu Yāa Dios jā síqui ndá ndóhó jā cúu nú hermano jā māni Jētoho ō jín. Chi jondē tá ní jēcō ñayiví, de ja ní nacāji Yāa Dios ndá ndóhó jā scācu yā ndóhó. Chi sáhā Espíritu yā jā íyó ndoo íyó ii nú núu yā, de cándíja nú tūhun ndāā.

¹⁴ Chi jā núcuán ní ncana yā ndá nú jín tūhun jā scācu yā yóhó jā ní nacani ndá ní, tácuā quívi ndá nú núu vii cuñáhnú nú jín maá Jētoho ō Jesucristo.

¹⁵ Túsaá de cuiñi nihin ndá nú hermano, de cunahán vāha nú tūhun jā ní ncutūha ndá nú núu ndá ní, á jā ní ncāhān ní á jā ní ntee ní núu carta cúu.

¹⁶ Maá Jētoho ō Jesucristo jín Tatá ō Yāa Dios ní ncundáhvi iní yā yóhó, de ní nsáhā yā jā coo sií iní ō ní cání, jín jā ñúhún iní ō ndācā jā vāha jā coo síqui jā vāha iní yā jín ó.

¹⁷ De ná sáhā cā yā jā coo ndeé iní ánō ndá nú, de ná sáhā yā jā cuja nú cāhān nú ndācā tūhun vāha yā, jín jā sáhā nú ndācā tiñu vāha.

Jā ná cācān táhvi ji jēhē Pablo

3 De íyó incā tūhun cánuú, hermano. Cācān táhvi ndá nú jēhē ndá ní, tácuā ñamā cūtē nuu tūhun maá Jētoho ō Yāa Dios, de cuetáhvi vāha nchiví, tá cúu núu ní jetáhvi ndá máá nú.

² De suni cācān táhvi nú jā ná cácu ní núu ndá tēe néhén jā stāhān ndá nduhū. Chi nsúu ndihi nchiví cúu jā cándíja tūhun yā.

³ Sochi maá Jētoho ō chi vāha squín-cuu yā jā ní nquee yuhú yā, de sáhā yā jā cuja iní ndá nú jín tūhun yā, de coto yā ndá nú núu jānehén.

⁴ De cúcáhnú iní ndá ní sáhā maá Jētoho ō, jā cúu ndá nú jín tiñu jā ní ndacu ní núu nú, de suni cucuu cā nú jín.

⁵ De ñúhún iní ní jā maá Jētoho ō stēhēn cā yā nāsa coo maní cā nú jín yā jondē jín iní jín ánō nú, jín jā cuandēé iní nú tá cúu núu ní nsáhā Cristo.

Jā cánuú satíñú ó

⁶ De ndācu ndá ní núu ndá nú hermano, chi súcuan ní ndacu maá Jētoho ō Jesucristo, jā cujiyo nú núu ndá hermano jā jíca cúxí de nduú jíca ndāā ji tá cúu núu ní stēhēn ndá ní núu nú.

⁷ Chi ja jíní ndá nú nāsa cánuú ndacu nú ndá nduhū, chi nduú ní jíca cúxí ndá ní tá ní iyo ní jín nú.

⁸De ni nduú ní nchájí ndá nī stāā nūū ni iin nú súcuan-ni, chí nī nchunáá nī. Chí sa nī nducú ndéé nī nī nsatíñú ndasí nī nduú ñuú, tácuā mā stáhān ni ni iin nú.

⁹De vísō íyó derecho ni jā cācān ni nūū ndá nú nícu, sochí nduú ní jícān ni, chí súcuan nī nsáhā nī tácuā cuu nī iin ejemplo nūū nū nāsa sáhā ndá nú.

¹⁰Chí tá nī iyo ndá nī jín nú, de nī ndacu nī tiñu yáhā nūū nū: Tú ní iin nchivi nduú cúnī jī satíñú jī, de suni mā cājí jī túsāá.

¹¹Chí nī nīhīn ndá nī tūhun jā jīcā cúxí sava nú, de nduú sátíñú nú, chí sa sīquī tiñu táhān nú nānducú nú.

¹²De ndácu ndá nī tiñu nūū ndá ndóhō jā sáhā súcuan, de sndíhvī inī ni ndá nú jā coo nañí nú de satíñú nú, tácuā nīhīn nū jā cajī nū sīquī tiñu jā sáhā maá nú. Chí súcuan ndácu maá Jētohō ō Jesucristo tiñu.

¹³Hermano, mā nūū inī ndá nú sáhā nú ndācā tiñu váha.

¹⁴De tú ní iin jī nduú jétáhvī jī tūhun jā cāhān ni nūū carta yáhā, de cundēhé váha nú ní iin jī cúu, de mā quétáhān cā nū jín jī, tácuā cucanoō jī de nacani inī jī.

¹⁵Sochí nsūū jā cunī ūhvī nū jī, chí sa cāhān nū jín jī tá cúu nūū cāhān nū jín ñani nū jā ná sátíñú váha jī.

Bendición jā sándihí

¹⁶De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō, Yāā jā jéhe tūhun ndeé tūhun sī inī, níní ná sáhā yā jā coo ndeé coo sī inī nū sīquī ndācā-ni, de coo yā jín ndá nú.

¹⁷Nduhū Pablo, yáhā-ni cúu jā téé nī jín ndahā maá nī jā cāhān ni jā sáhā ndeé inī ndá nú. De súcuan jéhe nī firma nūū ndācā carta ni, tácuā cunī ndá nú jā carta maá nī cúu. Súcuan cáá letra ni.

¹⁸De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhā cā yā jā váha ndá nú. Súcuan ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

1 Maá ni cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi Yāā Dios jā scācu yóhó, jín Jētoho ō Jesucristo jā ñúhún inī ō jā cunī ō nūū, nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā.

² De tēe nī carta yáhá cuēē nūū nū Timoteo, chi cúu ndija nú tá cúu sēhe nī siqui jā ní scándíja nī ndóhó. De ñúhún inī nī jā Tatá ó Yāā Dios jín Jētoho ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvī inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sii inī nū.

Jā má cándíja ji ndācā tūhun stáhvī

³ Tá nī nquehen nī ichi jā quíhín nī Macedonia, de nī ncāhān ndāhvī nī jín nú jā quendōo nú ñuū Efeso. De suni sūcuán cáhān nī jín nú mitan, tácu cáhān ñihin nú jín sava nchivī ñúcuán jā má stēhēn ji incā tūhun jāá nduú ndāā.

⁴ De mā cuetáhvī ji ndācā tūhun jā cúu maá cuento-ni, jín tūhun jā cáhān siqui nāsa vāji ndācā tatá ō janahán. Chi ndá ñúcuán sáhá jā nahán nátúhún ji siqui, de nduú jétíñú, de nduú sáhá jā cuja ji squíncuu ji nūū Yāā Dios siqui tūhun jā cándíja ó.

⁵ De ndācu nī tiñu yáhá chi cunī nī jā ná cundáhvī inī ji táhān ji siqui jā íyó ndoo íyó ndāā ánō ji de cándíja ndija ji yā.

⁶ Sochi sava nchivī chi nī jica yátá ji, de nī scuíta ji tūhun yā, chi nī nquívi ndá ji nūū ndācā tūhun jāá nduú jétíñú.

⁷ Chi cunī ji cuu ji maestro ley yā, de juni nduú jícūhun inī ji nā tūhun cúu jā cáhān ji, jín nā cuá cúu jā stēhēn ñihin ji.

⁸ De jínī ō jā íyó váha ley, de tú jícūhun inī ō nāsa jétíñú.

⁹ Chi cánuú jā sáhá ó cuenta jāá nduú ní jécōo nī iin ley jā siqui nchivī ndāā, chi sa siqui nchivī jāá nduú jétáhvī, jā ñihin inī, jā sáhá tiñu néhēn, jā sáhá cuāchi, jāá nduú chíñúhún Yāā Dios de nī nduú cándíja ley yā, jā jáhni tatá jín naná, jín jā jáhni ndiyi.

¹⁰ De suni nī jécōo siqui nchivī jā jíca ndii, jín siqui tēe jā sáhá ndii jín táhān yí, jín nchivī jā sácuíhnā incā nchivī, jín nchivī stáhvī, jín nchivī jā cáhān ñihin tūhun tūhún. De nī jécōo siqui ndācā cā nchivī jā sáhá tiñu jāá nduú quetáhān jín tūhun yā jā stēhēn ndāā váha.

¹¹ De tūhun yā ñúcuán cúu tūhun ñáhnú ndasí jā scācu Yāā Dios yóhó, de maá yā cúu Yāā ndetū ndasí. De nī ntetínú yā nduhū jā nacani nī tūhun yā.

Jā nácuetáhvī Pablo siqui jā ní ncundáhvī inī yā dē

¹² De nácuetáhvī nī nūū Jētoho ō Jesucristo, Yāā jā ní jēhe fuerza inī ni, chi nī nacāji yā nduhū nī nsáhá yā jā cuu squíncuu nī, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun yā.

¹³ De sūcuán nī nsáhá yā jín nī vísō nī ncāhān nāvāha nī siqui yā jondē saá, de nī nsáhá nāvāha nī nchivī cándíja, de xēen nī nsáhá nī. De vísō sūcuán de nī ncundáhvī inī yā nduhū, chi ncháha ca cándíja nī yā jondē saá, de nduú ní jícūhun inī nī nā cuá cúu jā sáhá nī.

¹⁴ Sūcuán nī nsáhá Jētoho ō jā váha ndasí jín nī. De nī nsáhá yā jā cándíja nī jín jā cundáhvī inī nī táhān nī siqui jā ní nquívi nī ndahá Cristo Jesús.

¹⁵ De ndāā ndija cúu tūhun yáhá, de cánuú jā cándíja ndihi nchivī: Jā ní nquiji Cristo Jesús inī ñayiví tácu scācu yā nchivī íyó cuāchi. De nduhū cúu tēe jā víhí cā nī nsáhá cuāchi.

¹⁶ Sochi nī ncundáhvī inī Yāā Dios nduhū, tácu jín nduhū jā víhí cā nī nsáhá cuāchi de stēhēn Jesucristo nāsa

née cáhnú ndasí iní yā. De súcuán ní nsáhá yā jā cúu ní iin ejemplo nūū ndācá nchiví cándíja níí jā cuáhān ō, tácuā nihīn táhvi jī cutecū jī níí cání.

¹⁷Tú súcuán de níí cání ná cáhān yínúhún ó jā vii ndasí cúñáhnú maá Yāā jā cúu Rey síqui ndihi, jā tēcū níí cání, jāā nduú náā cuiti. De nduú cúu cunī ō nūū yā mitan, de mátúhún-ni yā íyó, de ndíchi yā. Amén.

¹⁸Tá cúu sēhe ní cúu nú Timoteo, de tiñu yáhá ndácu ní nūū nū, jā nducú ndéé nú síqui tiñu váha. De cándíja nihīn nú, de coo ndāā ánō nū. Chi jondē saá ja ní ncāhān ndá hermano jín tūhun Yāā Dios jā súcuán cundiso nú tiñu.

¹⁹Chi sava nchiví nduú cā íyó ndāā ánō jī nūū yā, de ní snāā jī tūhun cándíja jī.

²⁰De Himeneo jín Alejandro cúu ūū tēe jā ní nsáhá súcuán. De ja ní nsiāā ní dē jā quívi dē ndahá Satanás, jā sndóho jī dē, tácuā jín tūndóhó nūcuán de cutūha dē jā má cáhān nāvāha cā dē síqui Yāā Dios.

Síqui nāsa cācān táhvi ō

2 Túsaá de xihna cā ndácu ní jā cācān táhvi nū jēhē ndivii nchiví. De cáhān ndāhvi nú jēhē jī, de cācān nū nā cuá cúu jā jíní nūhún jī, de nacuetáhvi nú nūū yā jā síqui ndá jī.

²De cācān táhvi nū jēhē ndá tēe cúñáhnú jín jā ndácu tiñu, tácuā sáhá dē jā cuu cundeē vāha ó de nduú nā tūndóhó coo síqui ō, de cuu chíñúhún vāha ó Yāā Dios de sáhá yínúhún ó jín ndācá-ni.

³Chi yáhá cúu jā váha jā jétahān iní Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó.

⁴Chi maá yā cúní yā scácu yā ndācá nchiví de cuní jī nāsa íyó tūhun ndāā yā.

⁵Chi íyó iin-ni Yāā Dios, de suni íyó iin-ni Yāā jā cáhān jín Yāā Dios jēhē nchiví. De Yāā nūcuán cúu maá Jesu-cristo jā ní nduu tēe.

⁶De ní nsōcō yā maá yā ní jīhí yā jā ní nchunāā yā cuāchi ndihi ó. De tá ní nquenda maá quívi nūcuán, de ní nqui-jéhé nchiví nácani jī tūhun nūcuán.

⁷De jā síqui nūcuán ní jani yā nduhū jā cúu ní apóstol jā nácani ní tūhun yā, tácuā stéhēn ní nūū nchiví ndācá nación jāā nduú jíní tūhun yā, jā ná cándíja jī tūhun nūcuán de sáhá jī tiñu ndāā. De síqui jā cándíja ní Cristo de íyó ndāā jā cáhān ní.

⁸Túsaá de cúní ní jā ndācá-ni lugar ná cācān táhvi ndācá tēe, de nanee dē ndahá dē. De ná cóo ndoo ánō dē jā má quítí iní dē de ní mā tétáhān dē.

⁹De saá-ni ndācá ñahan, ná cāsí vāha ña maá ña tá cúu nūū cánuú, tácuā mā cóo tūhun canoō. De mā cúndihví iní ña jā sáhá vii ndasí ña xīnī ña, á jā cuhun ña síqui oro á perla á sahma váha cā.

¹⁰Chi sa jín tiñu váha jā sáhá ña ná quéndōo vii ánō ña, tá cúu nūū cánuú sáhá ñahan ndoo ánō jā sáhá ña tiñu Yāā Dios.

¹¹De tá íyó ña jín nchiví jā scuáha tūhun yā, de ná cúnini ña-ni de cuetáhvi ña.

¹²Chi nduú jēhe ní tūhun jā stéhēn ñahan nūū nchiví ndútútú, ní jā ndacu ña tiñu nūū tēe. Chi vāchi jā cunini ña-ni.

¹³Chi xihna cā Adán ní nsáhá yā, de sá de ní nsáhá yā Eva.

¹⁴De nduú ní stáhvi tāchi cúñáhnú Adán, chi sa ñasíhí dē ní stáhvi, de ní nsáhá ña cuāchi.

¹⁵De jā scácu ndá ña sēhe de coo vāha ña, de tú quendōo ña jín tūhun cándíja ña yā, jín jā cundáhvi iní ña táhān ña, jín jā coo ndoo ánō ña, jín jā sáhá yínúhún ña.

Nāsa cánuú coo ndá tēe jā ndíso tíñú nūū nchiví cándíja

3 Ndāā cúu tūhun yáhá: Tú iin tēe cúní dē cundiso tíñú dē coto dē nchiví cándíja, de vāha tiñu ndúcú dē sáhá dē.

² Túsáá de tēe jā ndíso tīnú nūu nchivī cándíja, cánuú jā má cōó ni iin jā nīhīn nchivī cuāchi sīquī dē. De ná cōo iin-ni ñasíhí dē, de cájī coo inī dē, de ndito coo xīnī dē, de sáhá yínúhún dē. De cánuú jā níní cuāha núú dē vehe nūu nchivī jicá, de níní stéhēn vāha dē tūhun yā.

³ De mā cūú dē tēe jīnī, de mā tétáhán dē, de mā ndíyo inī dē xūhún. Chi sa coo vāha inī dē, de coo vitá inī dē, de mā cútóó dē xūhún.

⁴ De cánuú jā ndacu vāha dē tiñu inī vehe dē, de sáhá dē jā ná squíncuu vāha sēhe dē de coo yínúhún jī nūu dē.

⁵ Chi tú iin tēe nduú jīnī dē ndacu vāha dē tiñu inī vehe dē, ¿de nāsa cuu cundiso tīnú dē nūu nchivī cándíja nūu Yāā Dios?

⁶ Túsáá de tēe jā cundiso tīnú nūu nchivī cándíja, mā cūú cuu iin tēe jā cáta nī ncandíja, chi sanaā de sáhá vixī dē maá dē, de iin-ni cuāchi cundeē sīquī dē jīnī tächī cúnáhnú.

⁷ De cánuú jā cuu dē tēe jā suni jondē nchivī jāā nduú cándíja, cuetúhún jī dē, tácuā mā nīhīn jī cuāchi sīquī dē, de mā cúndéē tächī cúnáhnú jīnī dē.

Nāsa cánuú coo ndá tēe jā chindeé nchivī cándíja

⁸ De saá-ni ndá tēe jā cuiñi dē chindeé dē nchivī cándíja, cánuú jā coo yínúhún dē, de squíncuu dē jīnī tūhun cáhán dē. De mā cūú dē tēe jīnī, de nī mā ndíyo inī dē xūhún.

⁹ De ná cuiñi nīhīn dē jīnī tūhun cándíja ó jā ní nchiyuhū jondē janahán, de ná cōo ndoo ánō dē.

¹⁰ De cánuú jā xihna cā coto túnī nū dē, de tú nī jīnī nū jāā nduú nā cuāchi dē, ñúcuán de cuu cuiñi dē jā chindeé dē nchivī cándíja.

¹¹ De saá-ni ñasíhí ndá dē, cánuú coo yínúhún ña, de mā sátúhún ña, de cájī coo inī ña, de squíncuu vāha ña ndācā-ni tiñu.

¹² De ndá tēe jā chindeé nchivī cándíja, ná cōo iin-ni ñasíhí dē, de ná ndácu vāha dē tiñu nūu sēhe dē jīnī ndá nchivī vehe dē.

¹³ Chi ndācá tēe jā chindeé vāha nchivī cándíja, quéndōo yínúhún dē nūu nchivī, de nīhīn dē modo jā cájī cā nácani dē tūhun Cristo Jesús jā cándíja ó.

Tūhun yuhū yā jā cándíja ó

¹⁴ De vísō nūhún inī nī jā cuēē ñamā nī nacunī tāhán ó, sochi tēe nī tūhun yáhá cuēē nūu nū,

¹⁵ tácuā tú cucuéē nī, de ja jīnī nū nāsa cánuú sáhá vāha nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios. Chi ndá maá jī cúu nchivī cándíja nūu Yāā Dios, Yāā técu. De maá jī sáhá jā íyó cutú tūhun ndāā, chi íñí nīhīn jī jīnī.

¹⁶ De jāndāā ndija chi ñáhnú ndasí cúu tūhun yáhá jā cándíja ó jā ní nchiyuhū jondē janahán:

Yāā Dios nī stéhēn yā maá yā jā ní nduu yā tēe,
de Espíritu Santo nī stéhēn jā íyó ndāā tiñu jā ní nsáhá yā,
de ndá ángel andiví nī jīnī tiñu jā ní nsáhá yā.

De nī jītē nuu tūhun yā nūu nchivī ndācá nación,

de nī ncandíja nchivī ní ñayiví nūu yā,
de nī ndaa yā cuānohōn yā andiví.

Sīquī nchivī jā caca yátá nūu tūhun cándíja ó

4 De cájī stéhēn Espíritu Yāā Dios jā ndá quiví jā cuándihi de coo sava nchivī jā caca yátá jī nūu tūhun cándíja ó. De cuetáhví jī ndācá jā cáhán tūhun stáhví jīnī tūhun jā ní stéhēn tächī.

² Chi cunini jī tūhun jā stéhēn ndá tēe stáhví-ni, jāā nduú cáhán ndāā ndá dē. Chi tēe ñúcuán nī jija ndasí inī dē jīnī tūhun stáhví, de nduú cā sáhá jīnī ánō dē jā nacani inī dē.

³De cāhān ndá dē jā cuāchi cúu jā coo ñasíhí tēe, de saá-ni tú caji nchiví sava ndeyu. De ndeyu núcuán chi ní nsáhá Yāa Dios jā cuu nchiví cándíja jā jíní tūhun ndāa, tácuca caji ji de nacuetáhví ji nūū yā.

⁴Chi ndihi jā ní nsáhá Yāa Dios, chi íyó vāha, de mā squéne yichí ō ni iin, chi sa nacuetáhví ó de caji ō.

⁵Chi jín jā cáhvi ó tūhun Yāa Dios jín jā nacuetáhví ó nūū yā, de íyó ndoo ndihi-ni.

Tēe jā sátinú vāha nūū Jesucristo

⁶De tú stéhēn nū tūhun yáhá nūū ndá hermano, túsaá de cuu nú tēe jā sátinú vāha nūū Jesucristo, de cuja nú jín tūhun vāha yā jā cándíja nú, chi ní ncutūha nú de níquín nū.

⁷Sochi mā quívi nduū nū jín ndá tūhun jā cúu cuento-ni jā jáni cāhá iní nchiví. Chi níní scuáha nú nāsa chinúhún vāha nú Yāa Dios.

⁸Chi jā scuáha ó ejercicio jā coo ndacuí yiqui cúnu ó, jacū-ni níhín tiñú. Sochi jā scuáha ó nāsa cánuú jā sáhá vāha ó nūū yā, núcuán cúu jā vāha níhín tiñú síquí ndācá-ni, jā cúu vida yáhá jín vida jā quiji.

⁹De ndāa ndija cúu tūhun yáhá, de jā cánuú cándíja ndihi nchiví cúu.

¹⁰De jā síquí yáhá cúu jā sátinú níhín ó síquí tūhun yā, de ndóho ó jā cāhān nāvāha ji nūū ō. Chi níhún iní ō jā cuní ō nūū maá Yāa Dios, Yāa técu. De maá yā cúu jā scácu ndācá nchiví, de nchiví cándíja tūhun jā cúndáhví iní yā ji, maá ji cúu jā scácu yā.

¹¹Ndācá tūhun yáhá cánuú jā ndacu nū nūū ji de stéhēn nū.

¹²Mā cuáha nú tūhun jā cujéhe iní ni iin ji nūū nū síquí jā suchí nú. Chi sa cuu nú iin ejemplo nūū nchiví cándíja, jā cuní ji nāsa vāha cāhān nū, nāsa vāha sáhá nú, nāsa cúndáhví iní nū táhán nú, nāsa cándíja nú, nāsa íyó ndoo ánō nū.

¹³De juni cúcuéé nī jā cuéé ni, de cundihví iní nū jā cahvi nú tutū īi nūū ndá hermano jā ndútútú, jín jā sndíhví iní nū ji, jín jā stéhēn nū nūū ji.

¹⁴Mā cúhuun iní nū jín táhvi jā ní jēhe Yāa Dios nūū nū jā nácani nú tūhun yā. Chi ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchiví cándíja, ní ntee dē ndahá dē xini nū, de ní nsáhá Yāa Dios jā ní ncāhān dē jā súcuán cundiso tíñú nū.

¹⁵Túsaá de cucuu nú jín ndá tiñu yáhá, de cundihví iní nū jín, tácuca cuní ndá nchiví jā vāha jíja nú cuāhān nū jín.

¹⁶Coto nú maá nú jā caca ndāa nū jín jā stéhēn vāha nú tūhun yā, de cuiñi níhín nú jín ndihi. Chi tú súcuán sáhá nú de quendōo vāha ánō maá nú jín nchiví jā chuhun iní tūhun jā cāhān nū.

Nāsa sáhá vāha ó jín nchiví cándíja

5 Mā cāhān xēen nū nūū ndá tēe ñáhnú, chi sa cāhān vāha nú jín dē jā má stíví dē, tá cúu nūū cāhān nū jín tatá nú. De ndācá tēe suchí, suni cāhān vāha nú jín dē tá cúu nūū cāhān nū jín ñani nū.

²De saá-ni cāhān nū jín ndá ñahan ñáhnú, tá cúu naná nú. De saá-ni jín ndá ñahan súchí, suni cāhān nū jín ña tá cúu cuāha nú, de yínúhún natúhún nú jín ña.

³De nchiví cándíja ná cuáha ji jā jíní níhún ndá ñahan jā ní nquendōo ndáhví, de tú ní nquendōo ndáhví ndija ña jāá nduú nā nchiví jíto ña.

⁴Chi iin ñahan jā ní nquendōo ndáhví, tú íyó sēhe ña á sēhe ñání ña jā jávāha, de ná cóto maá ji ña. Chi cánuú cutūha ji jā xihna cā nūū nchiví vehe ji squíncuu ji coto ji. De ná nácoto ji naná ji tatá ji síquí jā ní jito ndá ña ji. Chi yáhá cúu tiñu vāha jā jétahān iní Yāa Dios.

⁵Sochi iin ñahan jā ní nquendōo ndáhví ndija jā mátúhún-ni cā ña, níhún iní ña jā maá Yāa Dios coto yā ña, de

nduú jéncuini ña já jícān táhvi ña nduú ñuú.

⁶ Sochi tú ndíhvi iní ña síqui já cúsi iní maá ña-ni, ñúcuán de visó técu ña, de modo ja ní jíhi ña.

⁷ Tiñu yáhá ndacu nú nū nchiví, tácu mā cōo cuāchi síqui ji.

⁸ De tú iin nchiví nduú jíto ji táhān vehe ji, de víhi cā nchiví iní vehe ji, túsaá de sáhá ji tiñu jáá nduú quétáhān jíin tūhun cándíja ó, de cúu ji nchiví nehén cā nsūú cā nchiví jáá nduú cándíja.

⁹ De ñahan viuda cuu quívi sívi ña nū lista nchiví já chindeé ndá nú jíin xūhún, de tú ja ní nquenda ña ūni xico cuíyā, de tú ní iyo iin-ni yí ña.

¹⁰ De suni cánuú já cuu ña ñahan já jétúhún nchiví ña já vāha tiñu ní nsāhá ña, á já ní scuáhnu vāha ña sēhe ña, jíin já ní jēhe núú ña vehe nū nchiví jicá, jíin já ní nsāhá ña ndá tiñu lúlí cā nū ndá hermano cándíja, jíin já ní nchin-deé ña nchiví já ndóho tündóhó, jíin já ní nsāhá ña ndá cā tiñu vāha.

¹¹ Sochi ndá ñahan viuda suchí cā, mā squívi nú sívi ña nū lista. Chi sanaā de nducú ña já cusii iní maá ña-ni, de mā cūndihvi cā iní ña síqui Cristo, chi cuu iní ña cundeca tucu ña tēe.

¹² De súcuán coo cuāchi síqui ña, chi nduú ní squíncuu ña já ní nquee yuhú ña nū yā tá ní jēcōso sívi ña nū lista.

¹³ De suni caca nuu ña ndācā-ni vehe de quee cúxí ña. De nsūú maá-ni já caca cúxí ña, chi suni já sáhá túhún ña, de quívi nduú ña cāhān ña tūhun jáá nduú íyó vāha já cāhān ña.

¹⁴ Já ñúcuán cúni ní já ndācā ñahan viuda suchí, ná núcundeē ña jíin tēe, de scuáhnu ña sēhe, de coto vāha ña vehe ña, tácu ndá nchiví cúu contra tūhun yā, mā cúu cāhān ji síqui ña.

¹⁵ Chi sava ñahan viuda ja ní jica yátá ña de sáhá ña tiñu já cúni Satanás.

¹⁶ De tú iin tēe á iin ñahan cándíja, de tú íyó iin ñahan viuda vehe ji, de ná coto

maá ji ña. De mā cúndeē gasto ña síqui grupo nchiví cándíja, tácu cuu cuāha vāha ji nū ndá ñahan viuda jáá nduú nā nchiví coto ji ña.

¹⁷ De ndá tēe ñáhnú já jíto nchiví cándíja, ná jícunáá doble yāhvi dē, de tēe já ndíhvi cā iní já stéhēn dē de ná-cani vāha dē tūhun yā, maá dē cánuú cā já nihin dē doble.

¹⁸ Chi cúu tá cúu nū cāhān tutú i: Stiqui já jáxín trigo, cánuú já cuāha nú já cají ti. De suni cāhān: Tēe já sátíñú tátú, cánuú já quehen dē yāhvi dē, cáchi.

¹⁹ Mā cuétúhún nú de tú cāhān nchiví cuāchi síqui iin tēe ñáhnú já jíto nchiví cándíja, de tú nduú íyó ū á ūni testigo.

²⁰ Sochi tú sáhá nchiví cuāchi, de cánuú cuxeēn nū nū ji, cuní jíin núú ndihi nchiví, tácu cuyūhú sava cā ji.

²¹ De cāhān nihin ní jíin nú, jíní maá Yāa Dios jíin Jētoho ō Jesucristo jíin ndá ángel yā já ní nacāji yā: Squíncuu vāha nú tiñu yáhá, de mā sáhá nú cuenta nāsa cúu iin iin ji, chi inuú-ni sáhá ndāa nū síqui ndihi ji-ni.

²² De mā cāní ñamā nū iin tēe já cundiso tíñú dē nū nchiví cándíja, chi xihna cā coto túni nū dē. Chi sanaā de stívi dē, de cuāchi dē suni cundeē síqui maá nú jíin dē. De coto má quívi nú tiñu nehén.

²³ De síqui já sanúú sanúú-ni cúhū chijin nú, de mā cōhó cā nū maá-ni ndute, chi suni coho nú jacū vino.

²⁴ Cuāchi sava nchiví chi ja íyó ní-jín jondē ncháha ca quívi ji nū cundaā cuāchi ji. Sochi cuāchi sava cā ji chi cúcuéé cā de natū nahíí.

²⁵ De saá-ni ndācā tiñu vāha, chi íyó nijín. De visó ncháha ca natū tiñu vāha ñúcuán, de mā cúu coo yuhū ní cāní, chi natū.

6 Ndācā nchiví já cúu mozo, ná cóo yíñúhún vāha ji nū patrón ji, tácu mā cāhān nehén nchiví síqui Yāa Dios jíin síqui tūhun yā já stéhēn ō.

²De mozo jā yíhí nū patrón cándíja, mā cānī inī ji jā jacū-ni sáhá yínúhún ji nū dē sīquī jā hermano cándíja cúu dē. Chi sa satínú vāha cā ji nū dē, chi tē cándíja tē mānī ji jín cúu ndá tē nūcuán jā sátínú ji nū. Tūhun yáhá stēhēn nū de sndíhvi inī nū ji.

Sīquī jā chīnúhún vāha ó yā de cusii inī ō jín jā névāha ó-ni

³De tú ní tē stēhēn tūhun jāá nduú ndāā jāá nduú quétáhán jín tūhun vāha ndāā maá Jētohō ō Jesucristo, jín tūhun jā ní stēhēn Yāā Dios jā cándíja ó,

⁴túsaá de maá-ni tē vīxī tē jāá nduú jícūhun cuiti inī cúu dē. Chi tē naā xīnī cúu dē, chi maá-ni jā cúnī dē tetáhán dē sīquī ndācá tūhun jā stēhēn ō. De ndācá nūcuán sáhá jā cúcuásún inī, jín jā tétáhán, jín jā cáhān nāvāha, jín jā jāni nēhēn inī sīquī táhán,

⁵jín jā maá-ni jā stáhān táhán. Súcuán sáhá ndá tē jā ní ndunaā xīnī, jāá nduú jínī tūhun ndāā. De jāni inī ndá dē jā nihīn dē cuāhā xūhún sīquī tūhun cándíja ó de jā nūcuán stēhēn dē. De cujiyo nū nū nchivī jā íyó súcuán.

⁶De jāndāā chi vāha ndasí quéndōo ó de tú chīnúhún vāha ó yā, de tú cúsi inī ō jín jā névāha ó-ni.

⁷Chi ní iin ndatínú nduú ní ncacu ó jín nāyiví yáhá, de suni mā cúu cuiti cōhōn jín ní iin tá cuū ō.

⁸De tú íyó jā caji ō jā cusúcún ó, de ná cúsi inī ō jín nūcuán-ni.

⁹Chi nchivī jā cúnī cucuícá, ñamā quívi ji cuāchi jā jito túni tāchī ji. De quívi ji jín cuāhā tiñu nēhēn tiñu stívī jā ndíyo inī ji. De ndācá nūcuán sáhá jā tívī nchivī de tánū tāhvi ji.

¹⁰Chi jā ndíyo inī ō xūhún, nūcuán sáhá jā qujéhé ndācá tiñu nēhēn. De sava nchivī jā ndíyo inī xūhún, ní sndóo ji tūhun cándíja ji, de ní nihīn ji cuāhā ndasí tündóhó.

Jā ná ndúcú ndéé ó sīquī tūhun cándíja ó

¹¹Sochi ndóhó chi tē sátínú nū Yāā Dios cúu nū, de cunu nū nū ndācá cuāchi yáhá. De cuniquín nū tiñu ndāā, de chīnúhún vāha nū Yāā Dios, de cándíja vāha nū, de cundáhvi inī nū táhán nū, de cuandéé inī nū, de coo vitá inī nū.

¹²De ndúcú ndéé nū sīquī tūhun jā cándíja ó yā. De cuiñi nihīn nū jín tūhun jā ní nihīn táhvi ō cutecū ō ní cání. Chi jā nūcuán cúu jā ní ncana yā ndóhó, de cájí ní ncāhān nū jā vāha cándíja nū yā, ní jini jínúu cuāhā nchivī.

¹³De cáhān nihīn ní jín nū, jínī maá Yāā Dios, Yāā jā sáhá jā técu ndācá-ni, jín Jesucristo, Yāā jā cájí ní ncāhān yā ní nacani yā tūhun vāha nū Poncio Pilato.

¹⁴Squíncuu vāha nū tiñu jā ndacu yā nū nū, de mā stívī nū jā sáhá nū, tácuā mā cáhān nchivī cuāchi sīquī nū. De súcuán sáhá nū ní jondē nenda Jētohō ō Jesucristo.

¹⁵Chi nenda yā maá quívi jā ní jani Yāā Dios. De Yāā Dios chi mátúhún-ni yā cúu Yāā ndetū ndasí, de tīn yā ndíhi poder. De cúu yā Rey nū ndācá rey, jín Jētohō nū ndācá jētohō.

¹⁶De mátúhún-ni yā cúu jā íyó ní cání. De ndéé yā iin lugar nū jéndutē ndasí, nū má cúu quívi ó. De ní iin nchivī nāyiví yáhá nduú ní jínī cuiti ji nū yā, de ní mā cúu cunī ji nū yā. De ní cání ná cóo yínúhún ó nū yā, chi tīn maá yā poder ní cání. Amén.

¹⁷De cáhān nū jín nchivī jā cuicá ndatínú nāyiví yáhá, jā má cúvixi ji. De mā cútóo ji xūhún ji, chi ñamā naā. Chi sa ná cándíja ji jā coo vāha ji sáhá Yāā Dios, Yāā técu, chi maá yā jéhe cuāhā yā ndācá-ni jā cúsi inī ō jín.

¹⁸De ndacu nū tiñu nū ji jā ná sáhá vāha ji, chi jā sáhá ji ndācá tiñu vāha, nūcuán cúu jā sáhá cuicá ndíja ji maá ji.

De ná cúu ji nchivī vāha inī jā cuāha ji jā cuu táhán ji.

¹⁹De súcuan de scáyā ji cuāhā tiñu váha jā coo cuícá ji nūū yā ní tiempo jā quiji. De nīhīn táhvī ji jā cutecū ji ní cání.

Tiñu sándihí jā ndácu

Pablo nūū Timoteo

²⁰De ndóhó Timoteo, coto nú ndācá tiñu jā ní nchihi yā ndahá nú. De mā

quívi nduū nū jín ndācá tūhun cāhá-ni, cuenta ñayiví yáhá, jín ndācá tūhun stáhvī jā cāhān ndá ji jā tūhun ndíchí tūhun ndāā cúu.

²¹Chi sava nchivī jā níquín ndācá tūhun yáhá, nī jica yátá ji nī sndóo ji tūhun cándíja ji yā. De ñúhún inī ni jā Yāa Dios ná sáhá cā yā jā váha ndóhó. Súcuan ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

1 Maá ni cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súdeán ni jêtahān inī Yāā Dios ni ntají yā nduhū jā nácani ni tūhun jā ní nquee yuhú yā jā cutecū ō ní cání síqui jā yíhí ō ndahá Cristo Jesús.

² De téé ni carta yáhá cuēē nūū nū Timoteo, chi cúu ní tá cúu sēhe ni jā māni ni jín. De ñúhún inī ni jā Tatá ō Yāā Dios jín Jêtoho ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvī inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sī inī nū.

Jā nácani dē tūhun Cristo

³ Níní nduú náā inī ni cācān táhvi ni jēhē nū nūū Yāā Dios nduú ñuú, de nácuetáhvī ni nūū yā jā síqui nū. Chi nūū maá yā sátínú ní, tá cúu nūū ní nsáhá ndācá tatá ni, de íyó ndoo ánō ni nūū yā.

⁴ De núcūhun inī ni jā ní jacu nú tá ní nquee ni cuāhān ni. De cúu inī ni jā nacunī tǎhán ō, tácuā cusī ndasí inī ni.

⁵ De núcūhun inī ni jā cándíja váha ndíja nú Cristo, tá cúu nūū xihna cā ni ncandíja naná ñáhnú nú Loida, jín naná nú Eunice. De jáni ndíja inī ni jā suni súdeán cándíja maá nú mitan.

⁶ De jā ñúcuán násndíhvi inī ni ndóhó jā cundíhvi cā inī nū jín táhvi jā ní jēhe Yāā Dios nūū nū jā nácani nú tūhun yā. De táhvi ñúcuán ni ñihīn nū tá ní ntee ni ndahá ni xīnī nū.

⁷ Chi Espíritu jā ní jēhe Yāā Dios nūū ō, nduú sáhá jā cuyūhú ō, chi sa sáhá jā íyó fuerza inī ō, jín jā cundáhvī inī ō tǎhán ō, jín jā íyó ndito xīnī ō.

⁸ Túsáa de mā cúcanoō nū nacani nú tūhun maá Jêtoho ō. De suni mā cúcanoō nū síqui maá ni jā yíhí ní vecāa jā síqui tūhun yā. Chi sa cuāha nú tūhun jā ndoho nú jín ní síqui jā nácani ō tūhun

jā scácu yā yóhó, tú nāsa jēhe Yāā Dios fuerza inī ō.

⁹ Chi ní scácu yā yóhó, de ní ncana yā yóhó jā coo ndoo ánō ō jā sátínú ō nūū yā. De nduú ní ncāna yā yóhó síqui jā ní nsáhá váha ō, chi síqui jā ní jani inī maá yā jā cundáhvī inī yā yóhó síqui jā yíhí ō ndahá Cristo Jesús. Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayiví, de ja cundáhvī inī yā yóhó.

¹⁰ De mitan jā ní nquiji Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó, de ní stēhēn cǎjī Yāā Dios jā cundáhvī inī yā yóhó. Chi maá Cristo ní snāā yā poder cuēhē jáhni yóhó, chi jín tūhun jā scácu yā yóhó ní stēhēn cǎjī yā nūū ō jā cutecū ō ní cání chi mā tánū táhvi ō.

¹¹ De ní jani Yāā Dios nduhū jā nácani ní tūhun ñúcuán, de ní ntají yā nduhū jā cúu ní apóstol jā stēhēn ni nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā.

¹² De síqui ñúcuán cúu jā ndóho ní ndācá tündóhó yáhá jā yíhí ní vecāa. Sochi nduú cúcanoō ní, chi jínī ní nāsa Yāā cúu Yāā jā cándíja ní, de cúcáhnú inī ní jā cuu coto yā tiñu jā ní nchihī yā ndahá ní, jondē mitan de jondē quiví jā nenda yā.

¹³ De cuiñi ñihīn nú jín ndācá tūhun yā chi stēhēn ndāā, suu tūhun jā ní stēhēn ni nūū nū. De caca nú jín tūhun cándíja ō, de cundáhvī inī nū tǎhán nú síqui jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

¹⁴ De coto nú ndācá tiñu váha jā ní nchihī yā ndahá nú, sáhá poder maá Espíritu Santo jā ndēē inī ō.

¹⁵ Ja jínī nū jā ndācá nchivī jā íyó Asia ní sndóo ji nduhū. De ūū ji cúu Figelo jín Hermógenes.

¹⁶ De jícān táhvi ní jā cundáhvī inī Jêtoho ō nchivī vehe Onesíforo, chi cuāhā vuelta ní nanihīn inī ní ní nsáhá dē, de nduú ní ncúcanoō dē síqui ní jā yíhí ní vecāa.

¹⁷ Chi sa tá ní nquiji dē Roma, de ní nanducú váha dē nduhū jondē ní nanihīn dē nduhū.

¹⁸De jícān táhvī ni jā maá Jētoho ō ná cundáhvī inī yā dē quīvī jā nenda yā. De suni ja jínī vāha nú nāsa nī nchineé ndasí dē nduhū tá nī iyo nī űū Efeso.

**Jā cúu ó tá cúu soldado
vāha nūū Jesucristo**

2 Túsaa de ndóhó, sēhe mání, coo fuerza inī nū siquí jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús de sáhá yā jā vāha ndóhó.

²De ndācá tūhun jā ní jini nī ncāhān ni, nī jini jínúū nchivī cuāhā, tūhun űúcuán nastéhēn nū nūū ndá tēe jā squíncuu vāha, tácu suni cuu stéhēn tucu maá dē nūū sava cā ji.

³De ndóhó cuandē inī nū jā cunī nū tūndóhó, chi cúu nú modo iin soldado vāha nūū Jesucristo.

⁴Ni iin soldado jā íní nūū guerra, nduú sátēñú dē maá dē jín tiñu maá dē, chi cánuú jā sáhá dē maá-ni tiñu jā ndácu tēe jā tátúni nūū dē.

⁵De suni súcuan tēe cásiquí deporte, mā níhin dē premio de tú mā cundíhvī inī dē jā casíquí vāha dē tá cúu nūū cánuú casíquí dē.

⁶De saá-ni tēe jā sátíñú vāha űuhun, maá dē cúu jā xihna cā níhin jā jēhe itū.

⁷Nacani inī nū siquí jā cāhān ni, de maá Jētoho ō sáhá yā jā jicūhun inī nū siquí ndíhi.

⁸De cuhun ndasí inī nū Jesucristo, Yāā jā ní nquiji chíjin tatā rey David, de ní natecū yā māhñú ndíyi, tá cúu nūū cāhān tūhun yā jā nācani nī jā scácu yā yóhó.

⁹De jā siquí tūhun űúcuán ndóho nī tūndóhó, de jondē nī juhñi ndá ji nduhū jā yíhí nī vecāa, modo iin tēe jā ní nsáhá cuāchi xēēn. Sochi tūhun Yāā Dios chi mā cūū cuhñi ji jā má cútē nuu.

¹⁰Túsaa de jēndē inī nī jínī nī ndācá tūndóhó yáhá siquí jā cundáhvī inī nī nchivī jā ní nacāji yā, tácu suni cācu maá ji jā quívi ji ndahá Cristo Jesús, de quíhin ji nūū cuáhnú ji ní cání.

¹¹Chi ndāā cāhān tūhun yáhá: Vísó ná cúu ō jā siquí yā, de suni cutecū ō jín yā,

¹²de tú cuandē inī ō ndoho ó, de suni ndacu ó tiñu jín yā.

De tú mā cuétúhún ó yā, de suni mā cuétúhún yā yóhó.

¹³De vísó nduú squíncuu vāha ó, de maá yā chi níní squíncuu yā, chi nduú cúu sáhá falta yā, chi squíncuu yā jā ní ncāhān yā.

**Tēe jā sátíñú vāha jā
squíncuu jín tūhun yā**

¹⁴Tūhun yáhá nasndíhvī inī nū nchivī, de cāhān níhin nú jín ji, cunī maá Jētoho ō, jā má tētáhn ji siquí ndācá tūhun jā cāhān cāhā-ni. Chi nduú jétíñú cuitī, chi sa stívī nchivī jā níni.

¹⁵De nducú ndēé nú jā cuetúhún Yāā Dios ndóhó, jā cúu nú tēe sátíñú vāha jā squíncuu jín tūhun yā, tácu mā cūcanoō nū nūū yā siquí ni iin, chi vāha nacani nú tūhun ndāā yā.

¹⁶De mā quívi nduū nū jín ndācá tūhun cāhā-ni űayiví yáhá, chi suu sáhá jā ndúcuahā cā tiñu néhēn jā quívi ndá nchivī jā cāhān.

¹⁷De ndācá tūhun jā stéhēn ji chi cúu tá cúu iin ndíhyi xēēn jā ndúxeēn cā cuāhān. De Himeneo jín Fileto cúu űū tēe jā sáhá súcuan.

¹⁸Chi ndúū tēe űúcuán nī jica yátá dē nūū tūhun ndāā, de cāhān dē jā ja nī natecū ndíyi. De súcuan sáca nuu dē xínī sava nchivī cándíja.

¹⁹Sochi Yāā Dios nī jani yā nchivī maá yā, de íyó cutú íyó níhin ji jā má cācá yátá ji, tá cúu nūū yósó nūū tutū ii: Ja jínī Jētoho ō Yāā Dios ndācá nchivī jā yíhí ndahá yā. De suni cāhān: Ndācá nchivī jā nácunehēn sívī Cristo, ná cújiyo ji nūū tiñu néhēn, cáchi.

²⁰De inī iin vehe cáhnú íyó cuāhā cōhó, de nsūū maá-ni cōhó oro jín cōhó

plata, chi suni cōhō ñutun jín cōhō ñuhun. De íyó jā fino de íyó jā corriente.

²¹ De tú iin nchivī sáhā ndoo ji maá ji jā quee ji nūū ndācá tiñu néhén, de cuu ji tá cúu iin cōhō fino. De coo ndoo coo iī ji nūū Jētohō ō, de ñihīn tiñú ji nāsa cúnī maá yā. De coo tūha ji jā sáhā ji ndācá tiñu vāha.

²² Túsaa de cunu nú nūū ndācá jāá nduú vāha jā ndíyo inī ndá tēe suchí. De cuniquin nū tiñu ndāā, jín tūhun jā cándíja nú yā, jín tūhun cúndáhvī inī, jín tūhun jā ndēē māñi jín táhán. De súcuan sáhā nú jondē jín ndācá nchivi ndoo ánō jā nácunehen sívī maá Jētohō ō.

²³ De mā quívi nduū nū jín ndācá tūhun naā jāá nduú íyó cájī, chi ja jínī nū jā suu sáhā jā tétáhán nchivī.

²⁴ De iin mozo maá Jētohō ō, nduú vāha jā tetáhán dē, chi sa cánuú jā coo vāha inī dē jín ndācá nchivī. De ná cóo vāha inī dē jā stéhén dē, de ná cuándeé inī dē jín ji.

²⁵ De jín jā vitá inī dē de canī ichí dē nchivī ñihīn inī. Chi sanaā de nacani inī ji sáhā Yāa Dios, de jicūhun inī ji nāsa íyó tūhun ndāā.

²⁶ De nducájī inī ji de cācu ji nūū tāchi cúnáhnú jā ní ntiin ji, chi ní ncundeé jín ji jā sáhā ji jā cúnī maá.

Siqui nāsa coo nchivī néhén ndá quívi jā cuándihi

3 De suni jicūhun inī nū jā ndá quívi cuándihi de quenda quívi jā coo tündóhó.

² Chi coo nchivī jā chíñúhún maá, de ndíyo inī ji xūhún, de sáhā téyí ji maá ji, de sáhā víxi ji maá ji. De cāhān néhén ji síqui Yāa Dios, de cunihin inī ji nūū tatá ji nūū naná ji, de mā nácuetáhvī ji, de mā chíñúhún ji Yāa Dios.

³ De mā cōo māñi ji jín táhán ji de ni mā cúndáhvī inī ji. De sáhā tūhún ji, de mā cúu casī ji ndācá jā ndíyo néhén inī

ji, de xēen ndasí coo ji, de quiti inī ji cuni ji ndācá tiñu vāha.

⁴ De suni nastúu ji táhán ji, de mā cúyühú ji sáhā ji cuāchi, de coo víxi ndasí ji, de nducú ji jā cusii inī maá ji-ni, de mā nducú ji jā quívi ji nūū Yāa Dios.

⁵ De sáhā ji-ni jā chíñúhún ji yā, de casi ji nūū poder yā jā má sáma ji modo ji. Mā quívi nduū nū jín nchivī jā sáhā súcuan.

⁶ Chi sava tēe ñúcuán quívi dē vehe de stáhvī dē ndācá ñahan naā jā íyó ndasí cuāchi. De ñamā quívi ndá ña jín ndācá tūhun jāá nduú íyó ndāā jā cúsi inī ña jín.

⁷ De vísō níni scuáha ña nā-ni tūhun, de nduú cúu cuiti jicūhun inī ña tūhun ndāā yā.

⁸ De tá cúu nūū ní nsáhā nduū tēe tásī Janes jín Jambres jā ní iyo janahán, jā ní nducú dē jā casi dē nūū Moisés, suni súcuan sáhā ndá tēe ñúcuán, chi nducú dē jā casi dē nūū tūhun ndāā. Chi coo naā jāá ntúni ndá dē, chi mā cándíja ndija dē tūhun cándíja ó.

⁹ De mā quēé tiñu sáhā dē, chi cuni ndācá nchivī jā tēe naā cúu dē, tá cúu nūū ní jini nchivī jā ní iyo naā nduū tēe ñúcuán jā ní nducú casī nūū Moisés.

Tiñu sándihí jā ndácu Pablo nūū Timoteo

¹⁰ Sochi ndóhó chi ja ní ncutūha vāha nú nāsa stéhén ni, nāsa jica ndāā ni, nāsa chúhun inī ni sáhā ni, nāsa cándíja ni yā, nāsa née ni paciencia, nāsa cúndáhvī inī ni táhán ni, jín nāsa jéndeé inī ni.

¹¹ Chi ní jini ūhvī nchivī nduhū, de ní ndoho ní tündóhó. De jini nū ndācá jā ní ndoho ní ñuū Antioquíja jín Iconio jín Listra. De jini nū nāsa ní jini ūhvī ji nduhū. Sochi maá Jētohō ō ní scácu yā nduhū nūū ndihi ñúcuán.

¹² Chi ndāā cúu jā ndācá nchivī jā ndíhvī inī ji jā sátiñú vāha ji nūū Cristo Jesús, ndoho ji jā cuni ūhvī nchivī ji.

¹³ Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén jín nchivī stáhvī, chi sa víhí cā cucuu ji jín tiñu néhén, chi stáhvī ji nchivī de suni candíja maá ji tühun stáhvī.

¹⁴ De ndóhó chi sa cuiñi nihin nú jín jā ní ncutüha nú jín jā ní ncucáhnú vāha inī nū. Chi jínī nū nāsa nchivī cúu jā ní stéhén nū nū.

¹⁵ Chi jondē tá lulí nú, de ja jínī nū nāsa cáhān tutū īi jā stéhén nū nū nāsa candíja nū jā ní jihī Cristo Jesús jēhē nū tácuā cācu nú.

¹⁶ De ní tutū īi cúu tühun jā ní ncāhān Yāā Dios, de vāha níhīn tiñú jā stéhén nū ō, jā cáhān nū ō, jā náchuhun ichí yóhó, jín jā scuáha yóhó jā caca ndāā ō,

¹⁷ tácuā ndá tēe jā sátfínú nū Yāā Dios, cuja inī dē de coo tūha vāha dē jā sáhá dē ndācá tiñu vāha.

4 De cáhān ni jín nú, jínī Yāā Dios jín Jētohō ō Jesucristo, Yāā jā quiiji de ndacu tiñu, de sáhá ndāā yā tiñu nchivī técu jín nchivī jā ní jihī.

² Cáhān nihin ni jā nacani nú tühun yā, de sndíhvī inī nū ji jā candíja ji. De níní sáhá nú súcuan á núne ji á vísō nduú núne ji. De sáhá nú jā ná jícūhun inī ji, de cáhān nū nū ji, de cani ichí vāha nú ji, de jín cuāhā paciencia stéhén nū nū ji.

³ Chi quiiji tiempo jā má cuétúhún cuiti nchivī tühun yā jā stéhén ndāā vāha, chi sa cuetúhún ji tühun jā cúsi inī maá ji, de nducú ji cuāhā maestro jā stéhén nū ji maá-ni tühun jā jétahān inī ji cunini ji.

⁴ De cujiyo ji nū tühun ndāā, de cundihvī inī ji ndācá tühun jā maá cuento-ni cúu.

⁵ Sochi ndóhó chi níní coo ndito inī nū, de cuandē inī nū jín tündóhó, de cundihvī inī nū nacani nú tühun jā scácu yā yóhó, de squíncuu vāha nú jín tiñu yā jā sáhá nú.

⁶ De nduhū chi ja nī nsōcō ni maá nī jā cuū ni, de ja cuācuñatin quivī jā cuū ni.

⁷ De ja nī ncundē nī jā ní nducú ndé nī siquī tiñu vāha, de ja nī jinu nī jica nī ñayivī yáhá, de nduú ní nsíāā ni tühun candíja nī yā.

⁸ De mitan ja íyō tūha premio jā nihin ni siquī jā ní jica ndāā ni. Chi maá Jētohō ō taji yā ñúcuán nū ni maá quivī jā sáhá ndāā yā tiñu, chi maá yā cúu jā ndāā sándāā siquī ndihi. De nsúú nū maá-ni nduhū taji yā, chi suni cuāha yā nū ndācá nchivī jā cúu inī ji jā ndiji yā chi māni ji jín yā.

Jā cána Pablo jā quiiji Timoteo nū dē

⁹ Nducú ndéé nú jā quiiji ñamā nū nū ni.

¹⁰ Chi Demas nī sndóo dē nduhū, chi ndíyo inī dē ndatínú ñayivī yáhá, de cuāhān dē ñuū Tesalónica. De Crescente chi cuāhān de Galacia, de Tito cuāhān dē Dalmacia.

¹¹ De mátúhún-ni cā Lucas íyō jín nī. De tá quiiji nú, de cueca nú Marcos quiiji nú jín dē, chi vāha cuetínú dē jā chindeé dē nduhū jín tiñu yā.

¹² Tíquico nī ntají nī dē cuāhān dē ñuū Efeso.

¹³ De tá quiiji nú de cundahá nú cotón jā ní sndóo nī vehe Carpo ñuū Troas. De suni cundahá nú ndācá libro, de jā cánuú cā cúu ndācá tutū jā ní ntee maá nī.

¹⁴ Alejandro, tēe cúu herrero, xēen ndasí nī nsáhá dē jín nī. De maá Jētohō ō nacuāha yā yāhvi dē jā súcuan nī nsáhá dē.

¹⁵ De coto nú maá nú nū dē, chi ndasí nī íyo dē contra siquī tühun jā stéhén ō.

¹⁶ De tá nī inī nī jā xíhna ñúhún nū justicia, de nduú ni iin tēe ní inī jín nī, chi ndihi dē nī sndóo dē nduhū. De ñúhún inī nī jā Yāā Dios cune cáhnú inī yā nū ndá dē.

¹⁷ De vísō súcuan de maá Jētohō ō nī nchindeé yā nduhū, de nī jēhe yā fuerza inī ni, de súcuan nī nsínu nī nī nacani ndihi nī tühun jā scácu yā yóhó, nī jini

nchiví ndá nación jāá nduú jíni tūhun yā. Súcuán nī scácu Jētohō ō nduhū nūū ndācá tēe xēen.

¹⁸ De scácu cā yā nduhū nūū ndācá tiñu néhén, de coto yā nduhū jondē tá quívi nī andiví nūū tátúnī yā. De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā níi cání. Amén.

Saludo jíin bendición jā sándihí

¹⁹ De cachí nū jā sáhá ndeé ini Prisca jíin Aquila, jíin nchiví vehe Onesíforo, cáchí ni.

²⁰ Erasto nī nquendōo dē ñuū Corinto. De nī nquendōo Trófimo ñuū Mileto, de cúhū dē.

²¹ De cundihví ini nū quiiji nú mitan ncháha ca quijéhé tiempo vījin. Sáhá ndeé ini nū, cáchí Eubulo jíin Pudente jíin Lino jíin Claudia jíin ndá cā hermano.

²² De ñúhún ini ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná cóo yā jíin nú, de Yāa Dios sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TITO

1 Maá ni cúu Pablo, mozo Yāa Dios jíin apóstol Jesucristo, chi ní ntají Yāa Dios nduhū jā scándíja ní nchiví jā ní nacāji yā, tácuā jicūhun iní ji tūhun ndāā yā jā cándíja ó,

² De cūhun iní ji jā cutecū ji ní cání. Chi jondē ncháha cá jēcōo ñayiví de ja ní nquee yuhú Yāa Dios jā cutecū ō, de íyó ndāā tūhun jā ní ncāhān yā.

³ De mitan jā ní nquenda tiempo jā ní jani yā, de stéhēn cājí yā tūhun yā nūū ō. De ní ntetínú yā nduhū ní ndacu yā tiñu jā nacani ní tūhun yā núcuán. Chi Yāa jā scácu yóhó cúu yā.

⁴ De tēe ní carta yáhá cuēē nūū nū Tito, chi tá cúu sēhe ní cúu ndíja nú sīquí jā inuú-ni cándíja ó yā. De núhún iní ní jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā scácu yóhó, ná sáhá cá yā jā váha ndóhó, de cundáhví iní yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sī iní nū.

Tiñu yā jā ní nsáhá Tito jondē isla Creta

⁵ De ní sndóo ní ndóhó jondē isla Creta, tácuā sáhá ndāā nū sīquí tiñu jā cúmani cá cundaā, de caní nú ndācá tēe ñáhnú jā coto grupo nchiví cándíja ndācá nūū, tá cúu nūū ní ndacu ní tiñu nūū nū.

⁶ De ndá tēe ñáhnú núcuán cánuú jā má cōo ní iin jā nihīn nchiví cuāchi sīquí dē. De cánuú coo iin-ni ñasíhí dē. De sēhe dē cánuú cuu ji sūchí cándíja, jā má nihīn nchiví cuāchi sīquí ji jāá nduú sáhá váha ji á jā nihīn iní ji nūū dē.

⁷ Chi ndá tēe cúñáhnú jā ndíso tíñu nūū nchiví cándíja, cánuú caca ndāā dē chi ndíso tíñu dē sīquí tiñu Yāa Dios. De mā sáhá téyí dē maá dē, mā quítí ñamā iní dē, mā cūú dē tēe jíní, mā cánāā dē, de mā ndíyo iní dē xūhún.

⁸ Chi sa cánuú jā níní cuāha núú dē vehe nūū nchiví jícá, de níní sáhá dē tiñu váha, de ndito coo xīnī dē, de cuu dē tēe ndāā, de coo ndoo ánō dē, de casi dē modo jā cúni maá dē.

⁹ De cánuú jā cuiñi nihīn dē jíin tūhun ndāā jā ní scuáha dē, tácuā cuu sndíhvi iní dē nchiví jíin ndācá tūhun ndāā váha, de suni cuu sáhá dē jā jicūhun iní nchiví jā cúu contra, de casi ji yuhú ji.

¹⁰ Chi íyó cuāhā nchiví nihīn iní, de stéhēn ji incā modo jā jání naā iní maá ji de stáhví ji nchiví. De ndá táhán ó hebreo cúu jā v́hí cá sáhá súcuán.

¹¹ De cánuú jā casí nū yuhú ndācá tēe núcuán, chi stéhēn ndá dē tūhun jāá nduú íyó váha jā stéhēn dē, chi cúni dē jā nihīn dē xūhún sīquí. De súcuán sácā nuu dē xīnī ndíhi nchiví ndācá vehe.

¹² De iin tēe isla Creta jā nacani tūhun, ní ncāhān dē sīquí táhán nūū dē: Ndá táhán ó nchiví Creta, chi maá-ni nchiví stáhví cúu ji, de tá sáhá quiti xēen sáhá ji, de maá-ni jā ndíhvi iní ji caji cuāhā ji, de cúxí ji, cáchi dē.

¹³ De ndāā cúu tūhun jā ní ncāhān tēe núcuán. Jā núcuán cuxeēn nū nūū ji, tácuā ná cándíja ndāā váha ji.

¹⁴ De mā sáhá ji cuenta ndācá tūhun jā ní ntavā ndá táhán ó hebreo, jā maá cuento-ni cúu, de juni mā squíncuu ji tiñu jā ndácu ndá tēe jā ní nquee nūū tūhun ndāā.

¹⁵ De nchiví jā ní ndundoo jāá ntúní, chi ndācá-ni íyó váha íyó ndoo nūū ji. Sochi nchiví nduú cándíja jāá nduú ní ndúndoo jāá ntúní, maá-ni jā jání iní ji jāá nduú íyó ndoo nduú íyó váha ndācá jā jíní ji nūū. Chi jondē jāá ntúní ji jíin ánō ji íyó téhēn.

¹⁶ De vísō cáhān ji jā jíní ji Yāa Dios, sochi jíin tiñu jā sáhá ji de jíní ō jāá nduú. Chi nchiví nāvāha nchiví nihīn iní cúu ji, de nduú cúu sáhá ji ní iin tiñu váha.

Tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha

2 De maá nú chi níní cāhān nū ndācá tūhun jā quétáhān jín tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha.

² De cāhān nū jín ndācá tēe nāhnú jā ná cóo cájí iní dē, de sáhá yínúhún dē, de ndito coo xīnī dē, de candíja nihin dē tūhun jā cundáhví iní yā dē, de cundáhví iní dē táhān dē, de cuandēé iní dē.

³ De saá-ni ndācá ñahan nāhnú, ná sáhá yínúhún ña, de mā sáhá túhún ña, de mā jíní ña. De ná stéhēn ña ndācá jā vāha.

⁴ De ná stéhēn ña nū ndá ñahan sūchí jā coo maní ña jín yí ña jín sēhe ña.

⁵ De ndito coo xīnī ña, de coo ndoo áno ña, de coto vāha ña tiñu vehe ña, de coo vāha iní ña, de cuetáhví ña nū yí ña, tácu mā cāhān nēhén nchiví sīquí tūhun Yāa Dios.

⁶ De suni sūcuán sndíhvi iní nū ndācá tēe sūchí jā ndito coo xīnī dē.

⁷ De ndóhó, cuu nú iin ejemplo nū dē jā sáhá nú ndācá tiñu vāha. De tá stéhēn nū nū dē de ndāā stéhēn nū de serio coo nú.

⁸ De ndāā vāha stéhēn nū, tácu mā cúu cāhān nchiví sīquí. De sūcuán de cucanoō nchiví jā cúu contra, chi mā cúu cāhān ji ni iin cuāchi sīquí nū.

⁹ De cāhān nū jín nchiví jā cúu mozo jā ná cuetáhví ji nū patrón ji, de ná sáhá ji ndācá tiñu jā jétahān iní dē, de mā cāhān ji tá ndacu dē tiñu nū ji.

¹⁰ De mā sácufhná ji ndatínú dē, chi ná cúu ji nchiví ndāā ndíja, tácu jín ndācá tiñu jā sáhá ji, de cuní ndācá nchiví jā vii ndasí cúu tūhun jā stéhēn sīquí Yāa Dios, Yāa jā scácu yóhó.

¹¹ Chi mitan ja ní stéhēn Yāa Dios nāsa sáhá yā jā vāha nchiví, chi cuní yā scácu yā ndihi nchiví ñayiví.

¹² De sīquí jā vāha iní yā jín ó, suu stéhēn nū ō jā siáa ō tiñu nēhén jín ndācá jā ndíyo nēhén iní ō. De ndito ná

cóo xīnī ō iní ñayiví yáhá, de caca ndāā ō, de sáhá vāha ó jā cuní Yāa Dios.

¹³ De suni stéhēn nū ō jā cuhun iní ō jā quendōo ndetū ō tá quiji maá quiví cāhnú jā nenda nijin Yāa Dios, Yāa cúnáhnú ndasí, suu Jesucristo, Yāa jā scácu yóhó.

¹⁴ Chi ní nsōcō yā maá yā jēhē ō, tácu scácu yā yóhó nū ndācá tiñu nēhén, de sáhá ndoo ndihi yā áno ō jā cuu ó nchiví maá yā, de cundihvi iní ō sáhá ó tiñu vāha.

¹⁵ Ndācá tūhun yáhá cánuú stéhēn nū, de sndíhvi iní nū ji, de cāhān nū nū ji, chi sūcuán ndíso tíñú nú. De mā cuáha nú tūhun jā sáhá jēhe iní ni iin ji nū nū.

Nāsa cánuú sáhá nchiví cándíja

3 De nasndíhvi iní nū ji jā cuetáhví vāha ji nū ndá tēe cúnáhnú jín tēe ndíso tíñú ñuú. De ná squíncuu ji tiñu jā ndācu ndá dē, de coo ñamā iní ji sáhá ji ndācá tiñu vāha.

² De mā cāhān nēhén ji sīquí ni iin nchiví, de cundeē mānī ji jín nchiví, de coo vāha iní ji, de coo vitá iní ji jín ndihi nchiví.

³ Chi maá ó suni ní ncuu ó nchiví naā jāá nduú ní jícūhun iní ō jondē saá, de ní ncunihin iní ō nū Yāa Dios. De ní ncandíja ó ndācá tūhun jāá nduú ndāā, de ní nsatínú cāhá ó nū ndācá jā ní ndíyo nēhén iní ō jín nū ndācá jā ní ncusi iní ō. De ní jica ó jín tiñu nēhén jín tūhun cúcuásún iní. Chi ní nquiti iní nchiví nū ō, de ní nquiti iní ō nū ji.

⁴ Nūcuán de Yāa Dios, Yāa jā scácu yóhó, ní stéhēn yā jā vāha iní yā de cundáhví iní yā ndihi nchiví ñayiví.

⁵ De ní scácu yā yóhó, de nduú nā tiñu vāha ní nsáhá ó jā scácu yā yóhó, chi sa sīquí jā ní ncundáhví iní yā yóhó. Chi ní naquete yā áno ō, de sūcuán ní nacacu jēé ó, de ní ndujee ó ní nsáhá yā jín maá Espíritu Santo.

⁶De nī ncunuú ndasí Espíritu Santo iní ánō ō, jā ní nsáhá Yāā Dios jā jíín Jesu-cristo, Yāā jā scácu yóhó.

⁷De súcuan nī sndáhvā yā cuāchi ó sīquī jā vāha iní yā, de nīhīn táhvī ō cutecū ō níí cání, tá cúu nūū nūhún iní ō.

⁸Ndāā cúu tūhun yáhá, de cúni nī jā níní cāhān nīhīn nū ndācá tūhun yáhá, tácuā nchivī cándíja Yāā Dios, ná cúndihvī iní jī cucuu jī jíín tiñu vāha. Chi íyó vāha ndācá yáhá, de nīhīn tiñú jā quéndōo vāha ánō ndíhi nchivī.

⁹De mā quívi nduū nū jíín ndācá tūhun naā, jíín tūhun jā cāhān sīquī nāsa vāji ndācá tatā ō, jíín tūhun jā sáhá jā tétáhān jī sīquī ley Moisés. Chi maá-ni tūhun cāhá jāá nduú nīhīn tiñú cúu.

¹⁰De tú íyó nchivī jā sáhá jā ndúsíín iní nchivī cándíja, de cāhān nū nūū jī iin ūū vuelta, de tú mā chūhún iní jī, de tavā nū jī.

¹¹Chi jíín nū jā iin nchivī jā sáhá súcuan, stíví ndasí jī chí jíín jī jāá nduú vāha sáhá jī, de jā nūcuán jícundeē cuāchi sīquī jī.

Jā cána Pablo jā quiji Tito nūū dē

¹²De tá tají nī Artemas á Tíquico cuēē dē, sá de nducú ndéé nū quiji nū nūū nī nūū Nicópolis, chí ja nī ncundaā iní nī jā nūcuán cundeē nī tiempo vījin.

¹³De cundihvī iní nū chindeé nū Zenas, tēe cúu abogado, de saá-ni Apolos. Chi cuāha nū jā jíín nūhún dē jā quíhīn cā dē ichi nūū quíhīn dē. De coto nū jā má cúmanī nī iin nūū dē.

¹⁴De nchivī jā íní jíín ó, cánuú jā cutūha jī sáhá jī ndācá tiñu vāha, de chindeé jī nchivī jā cúmanī nūū, tácuā mā cútecū cāhá jī.

Saludo jíín bendición jā sándihí

¹⁵Ndācá nchivī jā íyó jíín nī yáhá, cāhān jī jā sáhá ndeé iní nū. De cachī nū jā cāhān nī jā sáhá ndeé iní nchivī jíínā jā mānī ō jíín sīquī jā cándíja ó. De nūhún iní nī jā ná sáhá cā Yāā Dios jā vāha ndá ndóhó. Súcuan ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU FILEMON

1 Maá ni cúu Pablo, de yíhí nī vecāa jā sīquī tūhun Cristo Jesús. De jín hermano ō Timoteo tēe nī carta yáhá cuēē nū nū Filemón. Chi cúu nú tēe jā íyó mānī ndūū nī jín, chi chindee nú jín nī sīquī tiñu Yāa Dios.

² De suni tēe nī carta yáhá nū ndá nchivi cándíja jā ndútútú inī vehe nú, de saá-ni nū hermana ō Apia, jín nū Arquipo, tēe jā chindee táhán jín ó sīquī tiñu jā ndúcú ndéé ó jín.

³ De ñhún inī ndūū nī jā Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo ndéé coo si inī nū.

Tēe cúndáhvī inī de cándíja váha cúu Filemón

⁴ De tá jícān táhvī nī nū Yāa Dios de nduú náa inī nī cācān táhvī nī jēhē nū, de níní nácuetahvī nī nū yā jā sīquī nū.

⁵ Chi nhin nī tūhun jā váha cándíja nū jā cúndáhvī inī Jētohō ō Jesús ndóhó, de cúndáhvī inī nū ndācá nchivi jā yíhí ndahá Yāa Dios.

⁶ De jícān táhvī nī jā nchivi jā ní ncan-díja sīquī jā cándíja maá nú, ná jícūhun váha cā inī ji sīquī ndācá jā váha jā sáhá yā yóhó jā jín Cristo Jesús.

⁷ Chi cúsi ndasí inī nī de íyó ndéé inī nī, hermano, sīquī jā cúndáhvī inī nū ndá nchivi cándíja. Chi maá nú nī nsáhá jā ní ndusi inī ji.

Jā jícān Pablo iin favor jēhē Onésimo

⁸ Túsaá de cáhān ndāhvī nī jín nú, vísō cuu ndacu nī nū nū nāsa cánuú sáhá nú, chi cúu nī apóstol Cristo.

⁹ De nduú chi sa cáhān ndāhvī nī jín nú sīquī jā íyó mānī ō. De cundáhvī inī nū nduhū sáhá nú jā cúni nī, chi ja náhnú

nī, de yíhí nī vecāa jā sīquī tūhun Cristo Jesús.

¹⁰ De cáhān ndāhvī nī jín nú jēhē mozo nū Onésimo jā ní jeen nú de nī jinu. De mitan de cúu ji tá cúu sēhe nī, chi nī scándíja nī ji inī vecāa yáhá.

¹¹ De jondē saá chi nduú ní ncúu ji mozo jā squíncuu nū nū, chi nī jinu ji. Sochi mitan chi váha satíñú ji nū nū jín nū nī.

¹² De natajī nī ji cuēē najeē ji nū nū. Túsaá de cáhān váha nú jín ji, de sáhá nú cuenta jā modo jā maá nī nī nquenda, chi ndasí mānī nī jín ji.

¹³ De cusii inī nī de tú cuu quendōo ji jín nī yáhá, tácu cuetínú nī ji lugar maá nú juni yíhí nī vecāa jā sīquī tūhun váha yā.

¹⁴ Sochi nduú cúni nī sáhá nī súcuán, chi jondē cuáha maá nú tūhun. Chi nsūú jā sáhá fuerza nī ndóhó, chi sīquī jā váha inī nū de sáhá nú favor jín nī, tá cúu nū cúsi inī maá nú.

¹⁵ Chi sanaá de jā sīquī yáhá cúu jā ní jinu ji nī ncujiyo ji nū nū jacū-ni tiempo, suu tácu níní quendōo ji jín nū sáhá Yāa Dios.

¹⁶ De mitan chi nduú cā cúu ji iin mozo jā ní jeen nú, chi nī nduu ji iin jā váha cā, suu iin hermano jā mānī nū jín. De nduhū chi mānī ndasí nī jín ji, de nā oncā cúu maá nú jā má cōó mānī nū jín ji. Chi nsūú jā mānī nū jín iin tēe súcuán-nī, chi sīquī jā cúu ji iin hermano jā cándíja nū Jētohō ō.

¹⁷ De tú sáhá nú cuenta jā nduhū cúu táhán nú jā cándíja, túsaá de cáhān váha nú jín ji tá nenda ji nū nū, tá cúu nū cáhān nū jín nduhū.

¹⁸ Tú nā-nī falta nī nsáhá ji nū nū, á tú ndíta ji nū nū, de cācān nū de chunáá maá nī.

¹⁹ Nduhū Pablo, jín ndahá maá nī tēe nī yáhá jā maá nī nachunáá. Súcuán cáhān nī vísō cuu cáhān nī jā sa maá nú ndíta nū nī jā sáhá nú jā cusii inī nī

síqui jā ní scándíja nī ndóhó de nī ncācu
ánō nū.

²⁰ Túsaá, hermano, sáhá nú favor yáhá
jín nī síqui jā cándíja nú Jētohō ō. Sáhá
nú jā ndusiī inī nī, síqui jā cúu nú her-
mano jā cándíja Cristo.

²¹ De téē nī yáhá nū nū, chi cúndeé
cúcáhnú inī nī jā cuetáhví nú, de jondē
vǐhí cā sáhá nú nsūú cā jā ní jícān nī.

²² De suni jícān nī jā sáhá tūha nú nū
cundeē nī, chi nūhún inī nī jā quee nī
yáhá de cuēē nī nū nū sáhá Yāā Dios
síqui jā jícān táhvī ndá nú jēhē nī.

Saludo jín bendición jā sándihí

²³ Epafras, téē jā yǐhí jín nī vecāa jā
síqui tūhun Cristo Jesús, cáhān dē jā
sáhá ndeé inī nū.

²⁴ De suni sūcuán cáhān Marcos jín
Aristarco jín Demas jín Lucas, ndá téē
jā chindeé táhān jín nī síqui tiñu yā.

²⁵ De nūhún inī nī jā Jētohō ō Jesu-
cristo ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó.
Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA CUAHAN NUU NCHIVI HEBREO

Jā ní ntají Yāā Dios Sēhe yā nī nacani yā tūhun

1 Quéhén vuelta de quéhén modo nī ncāhān Yāā Dios jín ndá tatā ō jondē janahán, chi nī ntají yā ndá tēe nī nacani tūhun yā.

² De mitan de tiempo jā cuándihi yáhá de nī ntají yā maá Sēhe yā nī nacani yā tūhun nū ō. De jín Sēhe yā cúu jā ní nsāhá yā ñayívi jín ndihi cā, de ndivii jā íyó nī nchihi yā ndahá Sēhe yā.

³ De Sēhe yā chi vii ndasí cúnáhnú yā, tá cúu nū vii cúnáhnú maá yā. De ndihi nāsa cúu maá yā jā cúu yā Yāā Dios, suni súcuan cúu Sēhe yā. De jín poder tūhun jā ní ncāhān Sēhe yā de íyó cutú ndihi-ni. De nī nasāhá ndoo yā yóhó ndācá cuāchi ó, de sá de nī jēcundeē yā lado cuáhá mesa maá Yāā cúnáhnú jondē andiví.

Jā cúnáhnú cā Sēhe Yāā Dios nsūú cā ndá ángel yā

⁴ De nī nduñáhnú ndasí cā Sēhe yā nsūú cā ndá ángel andiví, chi nī nihín yā táhvī jā ndíso yā tiñu ñáhnú ndasí cā nsūú cā jā ndíso ndá ángel.

⁵ Chi yósō nū tutú jā súcuan nī ncāhān Yāā Dios jín Sēhe yā, de nsūú jín ndá ángel yā:

Maá nú cúu Sēhe nī,
de mitan de nī nsāhá ñáhnú nī ndóhó jā cúu nī Tatá nú.

De suni nī ncāhān yā tūhun Sēhe yā, de nsūú tūhun ndá ángel yā:

Maá nī cúu Tatá nū Sēhe nī,
de maá ji cúu Sēhe nū nī.

⁶ De suni tá nī ntají yā Sēhe yā jā cúnáhnú, nī nquiji iní ñayívi yáhá, de nī ncāhān yā:

Ndihí ángel nī ná chíñúhún ji Sēhe nī.

⁷ De súcuan nī ncāhān yā tūhun ndá ángel yā:

Tá cúu nū yíhí tächí, súcuan cúu jā jíca ndá ángel nī sáhá nī,
de ndācá nūcuan jā sátnú nū nī, tá cúu yáñuhūn cúu.

⁸ Sochi tūhun Sēhe yā chi sa cāhān yā: Maá nú cúu Yāā Dios, de tatúni nū ní cání,

de jā tatúni nū chi maá-ni tiñu ndāa cúu.

⁹ Cúsii iní nū jín tiñu váha, de nduú jē-tahān cuiti iní nū tiñu néhén.

Jā nūcuan cúu jā nduhū, Yāā Dios maá nú, nī nsāhá nī

jā cúsii ndasí cā iní nū nsūú cā ndá cā jā íyó andiví.

¹⁰ De suni cāhān yā:

Maá nú cúu Jētohō, de jondē xihna nūhún nī nsāhá nú jā ní jēcōo ñayívi. De andiví chi suni jā ní nsāhá maá nú cúu.

¹¹ De ndá nūcuan chi naā, sochi maá nú chi ní cání íyó nú.

De ndá nūcuan chi cutúhú tá cúu nū cutúhú iin sahma,

¹² de nacahnū nū tá cúu nū nátahnū iin sahma, de nasāma nú ndá.

Sochi maá nú chi mā násāma cuiti nū, de quiví jā cutecū nū mā ndihí cuiti.

¹³ De súcuan nī ncāhān tucu yā jín Sēhe yā, de nsūú jín ndá ángel yā:

Cundeē nū lado cuáhá nī nū cúnáhnú nú,

de sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jíní ūhvī ndóhó.

Ncachí yā.

¹⁴ De ndá ángel yā chi mozo-ni cúu, de tájí yā cuāhān jā chíndeē ndá nchiví jā nihín táhvī jā scácu yā.

Jā má cúhuun iní ō jín tūhun jā scácu yā yóhó

2 Túsaa de cánú jā váha cā chuhun iní ō ndācá tūhun yā jā ní jini ó, chi tú nduú de sanaā de scuíta ó.

² Chi jondē janahán nī jetínú yā ndá ángel yā nī ncachī tūhun tūhun yā, de nī jini nchivī jā íyó ndā. De nchivī nihin inī jín nchivī jā nduú ní ncándíja tūhun núcuán, vātu-ni nī nihin ji castigo.

³ De tú súcuán nī ncuu, de yóhó, ¿nása cácu ó de tú mā chūhún inī ō tūhun cánuú cā jā scácu yā yóhó? Chi xihna cā maá Jētohō ō nī nacani yā tūhun yáhá, de sá de ndá tēe jā ní jini, nī nacani tucu ndá dē nū ō.

⁴ De Yāa Dios suni nī nchindeé yā ndá dē jā ní nacani dē tūhun yā. Chi nī nsāhá yā jín dē jā ní nsāhá dē sín sín tiñu ñáhnú jā sáhvi inī ō jā jini ō poder yā. De suni nī jēhe yā Espiritu Santo yā nū iin iin ó, nása nī jētahān inī maá yā jā sáhá ó.

Jā ní nduu Jesús iin táhán nchivī

⁵ De Yāa Dios nsúu nū ndá ángel yā ní jēhe yā tūhun jā cundiso tiñu síqui ñayivī jā quiji, chi sa nū Sēhe yā Cristo nī jēhe yā. De síqui ñayivī núcuán cúu jā cáhān nī yáhá.

⁶ Chi suha yósó nū tutū jā ní ncāhān David jín yā:

¿Nā cuá cúu nchivī jā núhún inī ní ji?
De ndíhvi inī ní síqui ji, de nchivī-ni cúu ji.

⁷ Chi jacū-ni tiempo nī nsāhá ní jā núu ji nū ndá ángel ní.

Ñúcuán de sáhá ñáhnú ní ji de squéndō yínúhún ní ji,

de cani ní ji jā ndacu ji tiñu nū ndācá jā ní nsāhá ní.

⁸ De ndihi jā íyó chi sáhá ní jā cuñáhnú ji nū.

Cáchī tutū. De jā ní nsāhá Yāa Dios jā cúñáhnú ji nū ndihi, túsaá de mā quéndō nī iin jā má cúñáhnú ji nū. De vísó súcuán de mitan de ncháha ca cuni ō jā cúñáhnú ji nū ndihi jā íyó.

⁹ Sochi jā jini ō mitan cúu Jesús, Yāa jā ní nduu núu jacū-ni tiempo nū ndá ángel yā. Chi súcuán nī ncuu tácu cuū

yā jēhe ndihi nchivī, síqui jā vāha ndasí inī Yāa Dios jín ó. De mitan de vii ndasí nī nduñáhnú tucu yā, de ndihi-ni íyó yínúhún nū yā, chi nī ndoho yā jā ní jīhi yā jēhe nchivī.

¹⁰ De ndihi jā íyó chi cuenta Yāa Dios cúu, chi maá yā ní nsāhá. De suni ndéca yā cuāhā ndasí sēhe yā jā quíhín ji andivī nū vii cuñáhnú ji jín yā. De vāha nihin tiñu jā ní jēhe yā tündóhó nū Jesús, chi jā ní ndoho yā súcuán de cuu cundeca vāha yā nchivī jā ní scácu yā.

¹¹ Chi Jesús jā ní nsāhá ndoo yā ji de maá ji jā ní ndundoo ji, chi iin-ni Tatá ji jín yā. De jā núcuán nduú cúcanoō Jesús jā cáhān yā hermano yā ji.

¹² Chi yósó nū tutū jā ní ncāhān yā jín Tatá yā:

Cachī sá tūhun ní nū ndá hermano sá, de māhnú nū ndútutú ji cata sá nása cúñáhnú ní.

¹³ De suni cáhān yā tá cúu nū cáhān ndá hermano yā:

Nduhū chi cándíja nī yā.

De cáhān tucu yā:

Yáhá íyó ní jín ndá sēhe Yāa Dios jā ní jēhe yā nū ní.

Ncachī Jesús.

¹⁴ De tá cúu nū cácu nchivī jā cúu ji iin yiqui cúu, suni súcuán nī ncacu Jesús, tácu cuu cuū yā jēhe ō. De súcuán nī snāa yā poder táchī cúñáhnú jā squívi nchivī nū cuāchi de jīhi ji.

¹⁵ De nī ncacu yā súcuán tácu cuu tavā yā ndācá nchivī chíjin tūhun jā yúhú ji cuū ji. Chi ní vida ji ndóho ji sáhá núcuán.

¹⁶ De jándāa chi nduú ní nquíji yā jā chindeé yā ndá ángel yā, chi sa jā chindeé yā ndá nchivī cándíja jā ní nduu tatā Abraham.

¹⁷ Jā núcuán nī jini núhún jā nduu inuú yā jín ndācá hermano yā, tácu cuu yā sūtū cúñáhnú jā squíncuu vāha yā ndācá tiñu jēhe ji nū Yāa Dios, chi nī ncundáhvī inī yā ji. De súcuán nī

nsáhá yā tácuā sōcō yā maá yā jēhē ji de sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁸ Chi suni jondē maá yā nī ndoho yā jā ní jito túni tūndóhó yā, de jā ñúcuán cuu chindeé yā nchivi jā jito túni tūndóhó ji.

Jā cúnáhnú cā Jesús nsūú cā Moisés

3 Hermano, nī ncana Yāā Dios ndá ndóhó, de cúu nú nchivi ndoo maá yā. Túsaá de nacani vāha inī nū sīqui Cristo Jesús, Yāā jā cúu apóstol jā ní ntetīñú Yāā Dios, de suni cúu yā sūtū cúnáhnú sīqui tūhun cándíja ó.

² Chi nī squíncuu vāha yā nūū Yāā Dios, Yāā jā ní ntee tiñu ñúcuán sīqui yā, tá cúu nūū ní squíncuu vāha Moisés nūū ndá nchivi jā ní ncāhān Yāā Dios jā cúu ji nchivi vehe yā.

³ De cúnáhnú ndasí cā Jesús nsūú cā Moisés, tá cúu nūū cúnáhnú ndasí cā tēe sáhá vehe nsūú cā maá vehe.

⁴ Chi ndācá vehe íyó tēe jā ní nsáhá. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní nsáhá ndācá jā íyó.

⁵ De Moisés nī squíncuu vāha dē jín jín tiñu jā ní ncuu dē mozo nī jito dē nchivi vehe Yāā Dios. De nī ncachī tūhun dē sīqui ndācá tūhun jā stēhēn yā tiempo jā quiiji.

⁶ Sochi Cristo chi sa cúu yā maá Sēhe jā ndācu tiñu nūū nchivi vehe Tatá yā, de vāha squíncuu yā jēhē ji. De suni maá ó cúu nchivi vehe yā, de tú cuiñi nihin ó jín tūhun jā cándíja ó jondē quívi sándihí, de tú cúsi inī ō jā nūhún inī ō ndācá jā vāha jā coo.

Tūhun jā natātú nchivi Yāā Dios

⁷ Túsaá de ná chúhun inī ō jā cáhān Espíritu Santo nūū tutū īi:

Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

⁸ de mā cúnihin inī nū tá cúu nūū ní ncunihin inī nchivi janahán.

Chi nduú ní ncándíja ji nūū yā tá nī jica ji nūū ñuhun t́h́.

⁹ Chi ñúcuán nī nsáhá tatā ndá nú tiñu jā ní nquiti inī nī, ncachī yā, vísō nī jinī ji tiñu ñáhnú jā ní nsáhá nī ūū xico cuiyā.

¹⁰ Jā ñúcuán nī nquiti inī nī jín nchivi tiempo ñúcuán.

De nī ncāhān nī jā maá-nī jā sndóo ji ichi ndaā,

chi nduú cúnī ji cuniquin ji tūhun nī.

¹¹ De jā ñúcuán nī nquiti inī nī, de nī ncāhān téyí nī

jā má quívi cuiti ndá ji nūū natātú ji sáhá nī.

Ncachī yā.

¹² Túsaá, hermano, coto ndá nú jā má cōó nēhén ánō nī iin nú jā caca yátá nū jā má cándíja cā nū Yāā Dios, Yāā tēcū.

¹³ Chi sa ndācá quívi sndíhvī tāhán inī nū, juni íyó cā tiempo, tácuā mā cúnihin inī nī iin nú jā stáhvī cuāchi ndóhó.

¹⁴ De tú ná cuiñi nihin ó jondē quívi sándihí jín tūhun jā ní nquijéhe ó jín, ñúcuán de coo cáhnú ó jín Cristo.

¹⁵ Chi cáhān tutū:

Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

de mā cúnihin inī nū tá cúu nūū ní ncunihin inī nchivi janahán.

Cáchī.

¹⁶ ¿De ní nchivi cúu jā ní jini tūhun yā de nī ncunihin inī? Suu ndihī nchivi jā ní scácu Moisés jā ní nquee Egipto.

¹⁷ ¿De ní nchivi cúu jā ní nquiti inī yā nūū ūū xico cuiyā? Suu nchivi jā ní nsáhá cuāchi de nī jihī ndá ji nūū ñuhun t́h́.

¹⁸ ¿De ní nchivi cúu jā ní ncāhān téyí yā jā má quívi cuiti ji nūū natātú ji sáhá yā? Suu ndá nchivi jāá nduú ní ncándíja nūū yā.

¹⁹ Túsaá de jínī ō jāá nduú ní ncúu quívi ndá ji nūū natātú ji, sīqui jāá nduú ní ncándíja ji yā.

4 De juni íyó cā tūhun jā ní nquee yuhú yā jā quívi nchivi ndahá yā jā natātú ji sáhá yā, de ná cóo cuidado ō jā

má stíví ó, tácuā mā cōó sava nú jā má n̄h̄in nū quívi nú.

² Chi suni maá ó n̄ jini ó tūhun jā scácu yā yóhó, tá cúu nūū n̄ jini nchivī janahán. Sochi nūū maá ji chi nduú n̄ jétínū tūhun jā n̄ jini ji, síqui jāá nduú n̄ ncándíja ji.

³ De yóhó jā cándíja, chi maá ó cúu jā quívi ndahá yā jā natátú ó. De síqui nchivī jāá nduú cándíja n̄ ncāhān yā suha:

Jā ñúcuán n̄ nquītī inī ni, de n̄ ncāhān téyí n̄ jā má quívi cuiti ndá ji nūū natátú ji sáhá n̄.

De súcuan n̄ ncāhān yā vísō jā íyó tūha nūū natátú ji jondē tá n̄ jēcōo ñayiví.

⁴ Chi súcuan yósō tūhun nūū tutū īī síqui quívi újā:

N̄ nsfnu Yāā Dios ndācá jā n̄ nsāhá yā, de n̄ natátú yā quívi újā.

⁵ De suni yósō tucu nūū tutū īī: Mā quívi cuiti ndá ji nūū natátú ji sáhá n̄.

Ncachī yā.

⁶ Túsaá de íyó cā nchivī jā quívi ji ndahá yā jā natátú ji. Chi nchivī janahán jā n̄ jini tūhun jā scácu yā ji, nduú n̄ nquívī ji síqui jāá nduú n̄ ncándíja ji nūū yā.

⁷ Jā ñúcuán n̄ jani tucu yā incā quívi jā quívi nchivī, de quívi ñúcuán cúu mitan. Chi tá n̄ ncāhā cuāhā tiempo jā n̄ ncāhān yā jín nchivī janahán, de yósō nūū tutū jā suni n̄ ncāhān David suha n̄ nsāhá yā:

Mitan de tú cunini ndá nú jā cāhān yā, de mā cúnih̄in inī nū túsāá.

Cáchī tutū.

⁸ De Josué n̄ squívi dē nchivī Israel janahán iin lugar nūū natátú ji. De vísō súcuan de nduú n̄ ncúu squívi dē ji nūū yā jā natátú ánō ji. Chi tú súcuan de mā cāhān cā Yāā Dios jín ndācá nchivī jā mitan cúu quívi jā quívi ndá ji nūū natátú ji.

⁹ Túsaá de íyó tūha iin nūū natátú nchivī Yāā Dios, tá cúu nūū n̄ natátú maá yā.

¹⁰ Chi nchivī jā quívi nūū natátú ji jín yā, chi natátú ji jā n̄ nsatínū ji, tá cúu nūū n̄ natátú Yāā Dios nūū tiñu jā n̄ nsāhá maá yā.

¹¹ Túsaá de ná ndúcú ndéé ó quívi ó ndahá yā jā natátú ó, de mā sáhá ni iin ó cuāchi jā má cándíja ó yā, tá cúu nūū n̄ nsāhá ndá ji jondē saá.

¹² Chi tūhun Yāā Dios chi tēcú de íyó poder. Chi cúu tá cúu iin espada jā xēen ndúū lado, chi nástúu cáji nāsa íyó jāá ntúnī ō jín ánō ō, tá cúu nūū sáhá espada jā jéhdē de nástúu nūū ñútáhān yiqui jín minqui. De tūhun yā nástúu ndihi nāsa jáni inī ō jín nāsa cúnī ō sáhá ó.

¹³ De nduú íyó ni iin jā yíyuhū jāá nduú jínī maá Yāā jā náquehen cuenta, chi ndihi-ni jínī vāha yā, de ndihi-ni túu nijin nūū yā.

Jesús cúu sūtū cúnáhnú cā

¹⁴ De névāha ó iin sūtū cúnáhnú cā, de ja n̄ ndaa yā n̄ ndivī yā nūū íyó Yāā Dios. De Jesús Sēhe Yāā Dios cúu yā. Jā ñúcuán ná cuíni nih̄in ó jín tūhun jā n̄ ncandíja ó.

¹⁵ Chi névāha ó iin sūtū cúnáhnú jā cundáhvī inī yóhó jāá nduú nā fuerza ō jā squíncuu vāha ó. Chi tá cúu nūū ndóho ó jā jíto túnī tächī cúnáhnú yóhó, suni súcuan n̄ ndoho maá yā jā n̄ jito túnī ji yā, vísō nduú nā cuāchi cuiti yā.

¹⁶ Túsaá de mā cúyūhū ó, chi ná quívi ó yuhú mesa yā jā cācān táhvī ō. Chi mānī yā jín ó, de cundáhvī inī yā yóhó, de síqui jā vāha inī yā de chindeé yā yóhó ndācá vuelta jā jínī ñúhún ó.

5 De ndācá sūtū jā n̄ ncuñáhnú janahán, n̄ nacāji Yāā Dios dē mähñū nchivī, de n̄ jani yā dē jā cuíni dē nūū yā jēhē nchivī, de sōcō dē ndatínū jín quiti nūū yā jā síqui cuāchi ji.

²De cuu cāhān vitá dē jíín nchiví jāá nduú jícūhun iní jíín nchiví jā stíví, chí saá-ní maá dē nduú nā fuerza iní dē jā squíncuu vāha dē.

³Jā nūcuán cúu jā suni cánuú jā sōcō dē quiti nūū yā jā síquí cuāchi maá dē, nsūú maá-ní jā síquí cuāchi nchiví.

⁴De ní iin tēe nduú cúu sáhā nāhnú dē maá dē jā cuu dē sūtū cúñáhnú, chí sa maá Yāa Dios cúu jā nácāji yā dē, tá cúu nūū ní nacāji yā Aarón jondē janahán.

⁵De saá-ní Cristo, nduú ní nsáhā nāhnú yā maá yā jā cuu yā sūtū cúñáhnú, chí sa Yāa Dios ní nsáhā, chí ní ncāhān yā tūhun yáhā:

Maá nú cúu Sēhe ní,
de mitan de ní nsáhā nāhnú ní ndóhó jā cúu ní Tatá nú.

⁶De suni cāhān tucu yā nūū tutū ii:
Níí cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

⁷De Cristo tá ní iyo yā ñayiví, de ní jicān táhvi yā, de jondē ní jacu yā de ní jacu cóhó yā. De ní ncāhān ndāhvi yā jíín Yāa Dios, Yāa jā cuu scácu yā jā má cúu yā nícú. De síquí jā yínúhún ní nchiñúhún yā Yāa Dios, de ní nchindeé ní nchituu Yāa Dios yā jā ní jendeé iní yā jíín tūndóhó.

⁸Chí vísō Sēhe Yāa Dios cúu yā, de ní ncandíja yā ní ndoho yā iní ñayiví, de sūcuán de ní jini yā nāsa cúu tūhun cándíja.

⁹De tá ní ncuu ní squíncuu ndihi yā jā ní ncandíja yā, de ní ncucutú tūhun jā scácu yā ndācá nchiví jā cándíja nūū yā, de cutecū ji níí cání.

¹⁰Chí ní jani Yāa Dios yā jā cúu yā sūtū cúñáhnú, suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

Síquí jā má cācá yátá ji

¹¹De íyó cuāhā tūhun jā cachí tūhun ní síquí ndācá yáhā. Sochí víjín cúu jā

jícūhun iní ndá nú sáhā ní, síquí jāá nduú cúni nū chuhun iní nū.

¹²De ja ní ncunahán cándíja ndá nú, de jíni nūhún jā cuu nú tēe stéhēn nícú. De nduú chí sa jíni nūhún tucu ndá máá nú tēe jā stéhēn nūū nū ndācá tūhun Yāa Dios jāá nduú víjín cuití. Chí sa ní nduu nú modo sūchí níquín jā jíni nūhún caxín, chí ncháha ca cuja ji caji ji jā cājí. Súcuán cúu ndá nú chí ncháha ca cuja nú jíín tūhun víjín cā.

¹³Chí tú cúu ndá nú cúsá maá modo sūchí níquín jā jáxín, túsaá de nduú cúu jícūhun vāha iní nū tūhun ndāa.

¹⁴Sochí nchiví ja ní jija, chí yáji ji jā cājí, cúu jā ní ncutūha vāha ji de ja cuu nacāji ji jā vāha jíín jā nēhén.

6 Túsaá de ná yāha ó nūū ndá tūhun Cristo jāá nduú-ni víjín, de ná cóhōn nūū tūhun jā víjín cā, tácuá ná cúja vāha iní ó jíín tūhun yā. De mā ndíjéhé tucu ó jíín tūhun jā ní scuáha ó xihna cā, suu tūhun jā nácani iní ó jā sndóo ó ndá cuāchi jā sáhā jā naā ó, jíín jā cándíja ó Yāa Dios,

²jíín síquí jā jénduté, jíín síquí jā tēe ndahá xíní nchiví, jíín síquí jā natecū ndiyi, jíín síquí jā tñnū táhvi nchiví níí cání.

³Túsaá de ná yāha ó nūū ndācá yáhā de quívi ó nūū tūhun víjín cā, de tú cuāha Yāa Dios tūhun.

⁴Chí íyó nchiví jā ja ní jícūhun iní ji, de ja ní jini ji ndācá jā jēhe Yāa Dios, de ja ní nquívi ji nūū tūhun jā stéhēn Espíritu Santo,

⁵de suni ja ní jini ji tūhun vāha Yāa Dios jíín nāsa coo poder yā tiempo quiji.

⁶De nchiví nūcuán tú caca yátá ji, de mā cúu cā ndíjéhé jeé ji jā nacani iní ji. Chí jā caca yátá ji cúu modo jā jáhni tucu ji Sēhe Yāa Dios yicā cruz, de jēhe ji tūhun canoō yā jíni nchiví.

⁷De nchiví chí cúu ji tá cúu ñuhun jā cúun vāha sāvī nūū de ndóyo vāha. De

tú néne jā váha jā cajī ndá tēe sátiñú, ñúcuán de cúsi inī Yāa Dios jíin.

⁸ Sochi tú néne maá-ni iñu ñúcuán jíin yūcū jā sátenū, túsaá de nduú jétíñú cuiti, de squéne yichi yā, de iin quívi de cāyū. Súcuán tñu táhvi nchivī jā jícā yátá.

Jā ñúhún inī ō ndācā jā váha jā coo

⁹ De ndá maá nú hermano, víso cáhān ndá nī súcuán jíin nú, de jíni váha nī jā cúu nú nchivī jā cuíni nihin, chi nchivī jā ní scácu yā cúu nú.

¹⁰ De Yāa ndāa cúu Yāa Dios, de nduú náa inī yā tiñu jā sáhá ó. Chi síqui jā íyó māni nū jíin yā de nī ncundáhvi inī nū ndá hermano nū jā cándíja, de nī nchin-deé nú ji, de súcuán sáhá ndá nú jondē mitan.

¹¹ De cúni ndá nī jā níni súcuán sáhá cā tá iin iin nú jondē quívi sándihí, chi jā sáhá nú súcuán de nihin nū ndihī jā ñúhún inī nū.

¹² De cúni ndá nī jā má cúhuun inī ndá nú, chi sa ndacu nú nchivī cándíja jā jíin paciencia ndétu ndá ji, de jā ñúcuán nihin táhvi ji ndācā jā ní nquee yuhú yā.

¹³ Chi quívi jā ní nquee yuhú Yāa Dios nūu Abraham, de nī nacunehen yā maá yā jā ní ncāhān téyí yā, chi nduú cā nā incā cuu nacunehen yā jā cúñáhnú cā nsūú cā maá yā jā cuu testigo yā.

¹⁴ De nī ncāhān yā: Jāndāa ndija jā váha ndasí sáhá nī ndóhó, de sáhá nī jā nducuahā ndasí tatā nū, ncachī yā jíin Abraham.

¹⁵ De jíin paciencia nī ndetu dē, de súcuán de nī nihin dē jā ní nquee yuhú yā.

¹⁶ Chi tá cáhān téyí ndá nchivī, de nácunehen ji sívi iin jā cúñáhnú cā nsūú cā maá ji. De tú íyó iin tūhun jāa nduú cándíja táhān, de tú iin tēe cáhān téyí dē jíin sívi Yāa Dios, ñúcuán de jécuiñi jā tétáhān.

¹⁷ De saá-ni Yāa Dios, chi nī ncāhān téyí yā nūu nchivī jā cuāha yā táhvi ji. Chi nī ncuu inī yā jā cucáhnú váha inī ji jā má nácani yátá inī yā síqui jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā nūu ji.

¹⁸ Chi mā nácani yátá cuiti inī yā síqui tūhun jā ní ncāhān yā ūu vuelta, iin cúu jā ní nquee yuhú yā, de incā cúu jā ní ncāhān téyí tucu yā síqui tūhun ñúcuán. Chi nduú stáhvi cuiti yā. De jā ñúcuán ndá maá ó jā ní jiquisáhvi ó nūu yā, chi íyó ndeé ndasi inī ō, de ñúhún téyí inī ō jā squíncuu yā jā ní ncāhān yā.

¹⁹ De síqui jā súcuán ñúhún inī ō, de suu sáhá jā quéndōo cutú ánō ō jíin tūhun yā, de cucáhnú váha inī ō, tá cúu nūu quéndōo cutú barco jā tíin gancho yūu. De sáhá jā cuu quívi ó andivī nūu īi cā, jā cúu modo cuarto īi cā jā ní íyo ichi chātā sahma jā ní ndita caa inī vehe īi janahān.

²⁰ De inī ñúcuán chi xihna cā Jesús nī nquívi, tácuā nacune yā ichi jā quívi ó. De jā ñúcuán ní cáni cúu yā sūtū cúñáhnú tá cúu nūu ní ncuu sūtū Melquisedec.

Jā cúu Jesús sūtū tá cúu nūu ní ncuu Melquisedec

7 De maá Melquisedec nī ncuu dē rey ñuú Salem, de nī ncuu dē sūtū nūu Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí. De nī jē-tahān dē Abraham tá nī nenda Abraham jā ní ncundeé dē nī ncanāa ndá dē jíin ndá rey. De nī jicān táhvi dē jēhe Abraham.

² De ndācā ūxi ndatíñú jā ní ncan-deé Abraham nūu ndācā rey, nī jēhe dē iin iin nūu ñúcuán nūu Melquisedec. De sívi Melquisedec cáchi: Rey jā sáhá tiñu ndāa. De suni nání dē Rey Salem, de tūhun Salem cáchi: Jā íyó ndeé íyó sīi inī. De jā ñúcuán suni nání dē: Rey jā sáhá jā íyó ndeé íyó sīi inī nchivī.

³ De nduú cáhān tutū tūhun tatá dē nī naná dē nī ndācā tatá dē. De suni nduú

cáhān jā ní ncacu dē jín jā ní jīhī dē. Chi cúu dē tá cúu Jesús, Sēhe Yāa Dios, chi ní cání cúu dē sūtū.

⁴De cūndēhé ndá nú nāsa nāhnú nī ncuu Melquisedec, chi tatā ō Abraham jā ní ncuñáhnú, nī jēhe dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū dē sīquī ndācá jā ní ncandēē dē nūū ndá rey.

⁵De jínī ō jā ndācá ūxī ndatínú jā ní nīhīn nchivī, nī jēhe jī iin iin nūū, nī nquehen ndá tēe cúu sūtū tatā Leví, tá cúu nūū cáhān ley Moisés. De nī nquehen dē nūū nchivī jā cúu táhān dē, chi iin-nī tatā Abraham cúu ndá dē jín jī.

⁶De Melquisedec chi nsūú tatā Leví cúu dē, de vísō sūcuán de nī nquehen dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū Abraham. De suni nī jīcān táhvi dē jēhē Abraham, vísō cúu Abraham tēe jā ní nquee yuhú yā nūū dē jā sáhā yā jēhē dē.

⁷De jínī vāha ó jā tēe cūñáhnú cā cúu jā jīcān táhvi jēhē tēe núu cā.

⁸De ñayiví yáhā chi ndācá sūtū chi quēhen dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū nchivī, vísō cúu ndá dē tēe jīhī. De Melquisedec suni nī nquehen dē, sochi maá dē chi cáhān tutū īī jā tēcū dē.

⁹De suni cuu cáhān ō jā Leví, tēe jā ní nquehen iin iin nūū ndācá jā úxī nūū nchivī, suni modo jā nūū maá dē nī nquehen Melquisedec iin iin nūū ndācá jā úxī. Chi jā ní jēhe Abraham nūū Melquisedec, suu cúu modo jā suni nī jēhe dē cuenta Leví jín ndihī cā tatā dē jā quiji.

¹⁰Chi tatā Abraham cúu Leví, de vísō ncháha ca cacu dē quivī jā ní jētahān Melquisedec Abraham, de modo jā ní jēhe maá Leví cúu jā ní jēhe Abraham.

¹¹De chíjin tatā Leví nī nquiji sūtū Aarón jín ndá cā sūtū jā ní nquiji. De nī stēhēn ndá dē ley yā nūū nchivī Israel janahán. De tú ní ncúu sáhā dē jā quendōo ndāa nchivī jín ley nūcuán nícu, de nduú cā cánúu jā nūcuñī incā clase sūtū lugar Aarón jín ndá tatā dē.

De incā clase sūtū cúu Cristo jā cúu yā tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec.

¹²De tú nūcuñī incā clase sūtū, de suni cánúu jā sāma ley sīquī ndá tatā dē.

¹³Túsaá de nī nsāma ley nūcuán, chi cáhān tutū īī jā Jētohō ō Jesús cúu incā clase sūtū, de nī ncacu yā chíjin incā tatā. De tatā nūū ní nquiji yā, nduú nī iin ní ncúu sūtū.

¹⁴Chi jínī vāha ó jā chíjin tatā Judá nī ncacu Jētohō ō. De tatā nūcuán chi nduú ní ncāhān cuitī Moisés jā cuu jī sūtū.

¹⁵De cájī cúu jā ní nūcuñī Cristo jā cúu yā incā clase sūtū tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec.

¹⁶De nduú cúu yā sūtū jā ní ncacu chíjin tatā Leví tá cúu nūū cáhān ley janahán. Chi cúu yā sūtū sīquī jā ndíso yā poder jā cutecū yā ní cání de mā cúu cuitī yā.

¹⁷Chi sūcuán nī ncāhān Yāa Dios tūhun yā:

Ní cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

¹⁸Túsaá de tiñū jā ní ndacu ley janahán sīquī sūtū, chi nī naā mitan, chi nduú ní nīhīn tiñū quendōo ní cání.

¹⁹Chi ley Moisés nduú ní nsáhā jā quendōo ndāa nchivī. De nī nīhīn ō iin tūhun vāha cā jā nūhún ini ō jā sndáhvā Cristo cuāchi ó, de sūcuán nī ncuñatin ō nūū Yāa Dios.

²⁰De jín jā ní ncāhān téyí Yāa Dios de cúu Jesús sūtū.

²¹Chi ndá cā tēe nūcuán, nsūú jín tūhun jā ní ncāhān téyí yā nī ncuu dē sūtū. Sochi Jesús chi nī ncāhān téyí Yāa Dios jā cuu yā sūtū, chi sūcuán cáhān tutū:

Nī ncāhān téyí maá Jētohō ō Yāa Dios,
de mā nácani yátā ini yā:

Ní cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

Ncachī yā.

²² Túsaá de jín Jesús nī ncucutú iin contrato vāha cā nsūú cā ley janahán.

²³ De ndá cā sūtū űúcuán, chí nī iyo cuāhā dē, sīquī jā jīhi ndá dē de nduú ní ncúu cuiñi dē ní cání.

²⁴ Sochi Jesús chí cúu yā sūtū jā cuiñi ní cání, chí tēcū yā ní cání.

²⁵ Jā űúcuán cúu jā ndíso tīnú yā jā scácu yā nchivī jā quiñi nūū Yāā Dios jā cutecū jī ní cání. Chí ní cání tēcū yā de cáhān yā jēhē jī jín Yāā Dios.

²⁶ Túsaá de vāha ndasí sūtū cúñáhnú cúu Jesús, tá cúu nūū jíní űúhún ó. Chí sūtū īi cúu yā, de nduú nā cuāchi yā, de íyó ndoo yā, de nduú cúu yā táhān nchivī jā sáhā cuāchi, de cúñáhnú ndasí yā jondē nūū sūcún cā andiví.

²⁷ De maá yā nduú jíní űúhún jā sáhā yā tá cúu nūū ní nsāhā ndá sūtū cúñáhnú janahán, jā ndiquiví nī nsōcō dē quiti sīquī cuāchi maá dē xihna cā, de sá de sīquī cuāchi nchiví. Chí iin vuelta-ni nī nsōcō yā maá yā jēhē ō, de nī ncuu-ni.

²⁸ Chí jín ley Moisés nī jani ndá dē ndá sūtū cúñáhnú jāá nduú nā fuerza squíncuu vāha. űúcuán de cuéé cā de nī ncāhān téyí Yāā Dios. De jín jā ní ncāhān téyí yā, de nī jani yā Sēhe yā jā cúu yā sūtū cúñáhnú, de sūtū ndāā sūtū vāha cúu yā ní cání.

Jā ndíso tīnú Cristo sīquī iin contrato jeé

8 Túsaá de tūhun cánuú cā jā ja nī ncāhān ndá nī cúu yáhā: Névāha ó iin sūtū cúñáhnú tá cúu nūū ní ncāhān nī, de ndēē yā lado cuáhā mesa nūū ndácu tiñu maá Yāā jā cúñáhnú jondē andiví.

² De mitan de cúu yā sūtū jondē andiví, jā cúu lugar īi ndija jā ní nsāhā maá Jētohō ō Yāā Dios, nsūú nchiví. Chí nduú cáá tá cáá vehe īi janahán jā ní nsāhā nchiví.

³ De ndācā sūtū cúñáhnú nī jani Yāā Dios dē jā sōcō dē ndatīnú jín quiti

nūū yā. Túsaá de Jesucristo suni nī jini űúhún jā sōcō yā jā cúu yā sūtū.

⁴ De tú ní íyo cā yā inī ñayiví, de nī mā quétáhān jā cúu yā sūtū jín ndá cā sūtū, chí níní sōcō cā ndá dē quiti tá cúu nūū cáhān ley Moisés.

⁵ De tiñu jā sáhā ndá dē, chí nduú quétáhān jín jā íyó andiví. Chí cúu iin muestra-ni jā stēhēn sīquī andiví. De cúu tá cúu jā ní ncāhān Yāā Dios jín Moisés quiví jā ní nquijéhé dē ní nsāhā dē vehe īi janahán: Coto vāha nú jā sáhā nú ndācā ndatīnú tá cáá ndá jā ní stēhēn nī nūū nū jondē xini yucu, ncachī Yāā Dios jín dē.

⁶ De mitan de sáhā Cristo tiñu űáhnú ndasí cā nsūú cā jā sáhā ndá sūtū űúcuán, chí ndíso tīnú yā sīquī contrato jeé jā vāha ndasí cā, chí ndíso tūhun űáhnú cā jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā sáhā yā.

⁷ Chí contrato ley xihna űúhún, tú ní nsāhā jā quee vāha tiñu nícu, de nduú cā cánuú jā coo contrato űū.

⁸ Chí nchiví janahán űúcuán nduú ní nquéndōo ndāā jī, chí nī ncāhān Yāā Dios jín jī, cáchi tutū:

Quiñi quiví jā nasāhā nī iin contrato jeé jín nchiví Israel jín nchiví Judá, cáchi Jētohō ō Yāā Dios.

⁹ De mā cōó tá cúu contrato jā ní nsāhā nī jín ndá tatā jī janahán, quiví jā ní ntiin nī ndahá ndá jī, de nī ntavā nī jī inī nación Egipto.

Chí nduú ní squíncuu vāha ndá jī jín contrato ley nī.

Jā űúcuán nduú cā ní ntánuú nī jī, cáchi Yāā Dios.

¹⁰ Túsaá de suha coo contrato jā nasāhā nī jín nchiví Israel, jondē tá quiñi quiví űúcuán, cáchi Jētohō ō Yāā Dios:

Sáhā nī jā jicūhun ley nī nūū jāá ntūnī jī, de saá-ni inī ánō jī tee nī tūhun ley nī.

De cuu nī Yāā Dios ndá jī, de maá jī cuu nchiví maá nī.

¹¹ De nduú cā jíní ñúhún stéhēn ji nūū táhán ji nūū ñanī ji, tácuá cunī ji nāsa Yāā cúu Jētoho ji. Chi ndihi ji cunī nāsa Yāā cúu nī, jondē nchivī núu cā jín jondē nchivī cúñáhnú cā.

¹² Chi cune cáhnú inī nī nūū ji jā ní nsáhá ji tiñu néhén, de ní mā núcūhun cā inī nī cuāchi jā ní nsáhá ji. Ncachi Yāā Dios.

¹³ De jā ní ncāhān yā jā cuāha yā iin contrato jeé cúu jā ní ncachī yā jāá nduú cā cuetfínú contrato xíhna ñúhún. De iin jā ní ncutúhú jāá nduú cā jétfínú, chi jíní ō jā ja ñatin naā.

Vehe iī ñayiví yáhá nī stéhēn nāsa cáá andiví

9 De ndāā chi contrato xíhna ñúhún nī ndacu tiñu nāsa chiñúhún ji yā, jín nāsa coo iin vehe iī inī ñayiví yáhá.

² De nī ncuvāha vehe iī núcuán, de nī iyo ūū cuarto. De cuarto xíhna ñúhún jā nání cuarto iī, nī iñi candelero oro jín mesa oro jín pan iī.

³ De nī iyo sahma jā ní ndita caa jā ndásí incā cuarto jā nání cuarto iī ndasí cā.

⁴ De inī núcuán nī iyo iin altar oro nūū cáyū sūja iī, jín jātūn jā ñúhún contrato ley, de maá-ni oro cúu ní siqui jātūn. De inī jātūn íñi iin tijēhēn oro jā ñúhún maná jā ní ncuun jondē andiví. De suni ñúhún vara Aarón jā ní nene yūcū, jín tabla yūū jā yósō tūhun contrato ley.

⁵ De siqui jātūn nī iñi nduú figura ángel querubín jā stéhēn jā ndēē Yāā Dios. De nī nsáhá cōndāhvī siqui tapa jātūn nūū ní nchosō yúyú niñi jā sndāhvā cuāchi. De nduú núne ó jā cāhān cā ō siqui ndá núcuán mitan.

⁶ De tá nī jinu ndacá núcuán, de sanúú sanúú-ni quívi ndá sūtū inī cuarto xíhna ñúhún jā sáhá dē tiñu jā cúu dē sūtū.

⁷ Sochi inī cuarto ūū, chi nduú cúu quívi nā-ni sūtū jín incā nchiví, chi mátúhún-ni sūtū cúñáhnú cā cúu jā quívi, de suni iin-ni vuelta jā cuíyā. De suni mā cúu quívi dē de tú nduú niñi quiti jā sōcō dē nūū Yāā Dios jā siqui cuāchi maá dē jín siqui cuāchi nchiví.

⁸ De jín núcuán stéhēn Espíritu Santo nūū ō jā tá nī iyo cā cuarto iī xíhna ñúhún inī ñayiví, de nduú ní núne ichi jā quívi nchiví inī lugar iī ndasí jā cúu andiví.

⁹ Chi ndacá núcuán cúu jā ní stéhēn nāsa cúu tiempo mitan. Chi jā ní nsōcō ndá ji ndatfínú jín quiti nūū Yāā Dios, chi nduú ní ncúu cuiti sáhá jā quendōo ndoo ánō nchiví jā ní nsōcō.

¹⁰ Chi ndá núcuán nī stéhēn maá-ni siqui yiqui cúñu ó, nāsa caji ō, nāsa coho ó, nāsa ndundoo ó. De nī jetfínú jondē nī nquiji Cristo jín iin modo vāha cā, de sá de nduú cā.

¹¹ Chi mitan chi ja nī nquiji Cristo, de cúu yā sūtū cúñáhnú cā jā ndíso tñú yā siqui ndacá jā vāha jā ní nquiji mitan. De cúu yā sūtū inī lugar iī jondē andiví jā cúñáhnú cā de vāha cā nsūú cā cuarto iī janahán. De nsūú jā ní nsáhá nchiví cúu, chi nsūú cuenta ñayiví yáhá cúu.

¹² De jā ní nquívi yā inī lugar iī ndasí cā jondē andiví, de nsūú jín niñi ndixúhú de nī niñi becerro, chi jín niñi maá yā nī nquívi yā, nī nsōcō yā iin vuelta-ni jā ní cání. De sūcuán nī scácu yā yóhó jā cutecū ō ní cání.

¹³ Chi jondē janahán de niñi stiqui jín niñi ndixúhú jín yāā becerro jā ní ncāyū nūū altar, nī jōsō ndá dē siqui nchiví jāá nduú íyó ndoo ánō ji, de sūcuán nī ndundoo ji nūū yā.

¹⁴ De tú nī niñin tiñú niñi ndacá quiti núcuán, de nā oncā cúu niñi maá Cristo. Chi Yāā ndoo cúu yā, de nī nsōcō yā maá yā nūū Yāā Dios, nī nsáhá Espíritu Santo jā íyó ní cání. De niñi yā náquete ánō ō

nūū tiñu néhén jā cuū ō sáhá. De súcuan de cuu satíñú ó nūū Yāā Dios, Yāā tēcū.

¹⁵ Jā nūcuán cúu jā ndíso tñnú yā siqui iin contrato jeé. Chi nī jihī yā, de súcuan nī ncandēē yā cuāchi jā ní nsáhá ndá nchivī tá nī iyo jī chijin contrato xñna nūhún. De nchivī jā cána Yāā Dios jī jā quívi jī ndahá yā, nihīn jī tǎhvī jī jā coo ní cánf, tá cúu nūū ní nquee yuhú yā.

¹⁶ Chi cúu modo jā tá sáhá iin tēe acta jā cáhān siqui tǎhvī, de jondē tá cuū dē sá de nhīn tiñú.

¹⁷ Chi tú tēcū cā tēe jā ní nsáhá, de nduú nhīn tiñú. De jondē tá nī jihī dē, de sá de jétíñú.

¹⁸ De saá-ni contrato xñna nūhún, suni nī jini nūhún cucutú jín niñi quiti jā ní jihī. De contrato jeé chi cúcutú jín niñi Cristo jā ní jihī yā.

¹⁹ Chi tá nī ncuu nī ncachī Moisés ndācá tiñu jā ndácu contrato ley nūcuán nūū ndivii nchivī, de nī nquehen dē niñi becerro jín niñi ndixúhú jín ndute, de jín ixi cuahá jín yūcū hisopo nī jōsō dē yúyú niñi siqui libro ley jín siqui ndivii nchivī.

²⁰ De nī ncāhān dē: Yáhá cúu niñi jā cúcutú contrato ley jā ní nsáhá Yāā Dios jín ó, ncachī dē.

²¹ De suni niñi nūcuán nī jōsō dē jondē ini maá vehe iī jín nūū ndācá ndatíñú jā ní jetíñú ndá dē jā chñhún dē yā.

²² De ja ñatin ndihī ndatíñú, chi cáhān ley yā jā jín nūhún ndundoo jín niñi. De tú mā cātī niñi de mā cúne cáhnú ini yā nūū cuāchi nícu.

Jā ní nsōcō Cristo maá yā jā candeē yā cuāchi

²³ Túsaa de ndācá ndatíñú nūcuán jā cúu muestra ndá máá jā íyó andiví, nī jini nūhún jā ndundoo jín niñi quiti. De ndá máá jā íyó andiví, chi nī jini nūhún ndundoo jín niñi Cristo jā váha ndasí cā.

²⁴ De Cristo chi nduú ní nquívi yā ini lugar iī jā ní nsáhá nchivī, chi iin

muestra-ni nī ncuu nūcuán jā ní stéhēn nāsa íyó lugar iī ndija jondē andiví. Chi sa maá andiví nī nquívi yā, de mitan chi íyó yā nūū Yāā Dios jā cáhān yā jēhē ō.

²⁵ De maá sūtū cúnāhnú cā quívi dē ndācá cuiyā ini cuarto iī cā jā sōcō dē niñi quiti. Sochi Cristo chi nduú ní nsōcō yā maá yā cuāhā vuelta, chi iin vuelta-ni.

²⁶ Chi tú súcuan de cánuú jā cuāhā vuelta ndoho yā jondē tá nī jēcōo ñayiví de jondē mitan nícu. De nduú chi sa tiempo jā cuándihī yáhá nī nquenda ni-jin yā iin vuelta-ni jā ní cánf, de nī nsōcō yā maá yā jā ní ncandēē yā cuāchi.

²⁷ De tá cúu nūū ní ncundaā jā cuū ndācá nchivī iin vuelta-ni, de nūcuán de sáhá ndāā Yāā Dios tiñu jī,

²⁸ suni súcuan Cristo nī jihī yā iin vuelta-ni jā ní nsōcō yā maá yā tácuā candeē yā cuāchi cuāhā nchivī. Nūcuán de ndiji yā incā vuelta, de nsūū jā sōcō tucu yā maá yā jā candeē yā cuāchi, chi sa jā scácu yā nchivī jā ndétu jī jā ndiji yā.

10 Chi ley Moisés nī ncuu iin muestra-ni ndācá jā váha jā ní nquiji jín Cristo, iin jā stéhēn-ni nāsa coo maá jā váha. Jā nūcuán nduú cúu cuiti sáhá ley jā quendōo ndāā nchivī jā quíji jī nūū Yāā Dios de sōcō jī quiti nūū cuiyā nūū cuiyā.

² Chi tú ní ncúu sáhá ley jā quendōo ndāā jī, de jencuñi jā sōcō jī quiti nícu. Chi tú ní ncúu, de iin vuelta-ni de ja nī nquendōo ndoo ánō nchivī jā sōcō nūcuán, de mā cúyūhú cā ánō jī jā ní nsáhá jī cuāchi nícu.

³ De nduú chi jā sōcō ndá jī quiti ndācá cuiyā, sa sáhá jā núcūhun ini jī cuāchi jī.

⁴ Chi niñi stīquī jín niñi ndixúhú, mā cūū cuiti candeē cuāchi.

⁵ Jā nūcuán tá nī nquiji Cristo ini ñayiví, de nī ncāhān yā jín Yāā Dios: Jā jáhnī jī quiti jín jā jēhe jī ofrenda nūū ní, chi nduú ní jétahān ini ní.

Sochi nī nsāhá tūha ní yiqui cúñu maá sá
jā sōcō sá.

⁶De nduú ní ncúsii inī ní jā téñuhūn jī
quiti de sōcō jī tī jā ndundoo cuāchi
jī nīcu.

⁷Ñúcuán de nī ncāhān sá: Yáhá vāji sá
jā squíncuu sá tiñu jā jétahān inī ní,
Tátā Yāa Dios.

Chi súcuan jā yósō tūhun sá nūu tutū.
Ncachi Jesús.

⁸Xihna cā nī ncāhān yā jāá nduú ní
jétahān inī Yāa Dios de nduú ní ncúsii
inī yā jā jáhni jī quiti de jéhe jī ofrenda,
jín jā téñuhūn jī tī de sōcō jī tī jā ndun-
doo cuāchi jī nīcu, vísō súcuan ndácu ley
tiñu.

⁹De nī ncāhān cā yā: Yáhá vāji sá jā
squíncuu sá tiñu jā jétahān inī ní, Tátā
Yāa Dios. De jā ní ncāhān yā súcuan,
de nī nsāhá yā jā jencuiñi jā sōcō ndá
jī quiti, chi nī nsōcō yā maá yā.

¹⁰De nī nsāhá Yāa Dios jā íyó ndoo íyó
ī ō nūu yā siqui jā ní nsāhá Jesucristo jā
jétahān inī Yāa Dios, suu jā ní nsōcō yā
yiqui cúñu yā iin vuelta-ni jā níf cání.

¹¹De ndācā sūtū ñúcuán chi ndiquivi
nī iñi dē nī nsatíñu dē nūu yā, de cuāhā
vuelta jáhni ndá dē quiti jā sōcō sōcō dē.
De ndācā ñúcuán chi mā cúu cuiti can-
deē cuāchi.

¹²Sochi Cristo chi iin vuelta-ni jā níf
cání nī nsōcō yā maá yā jā siqui cuāchi
ó. De sá de nī jécundeē yā lado cuáhá
Yāa Dios nūu cúñáhnú yā.

¹³De ñúcuán ndétu yā mitan jondē
quiji quivi jā candeē yā poder ndācā jā
jíní ūhvī nūu yā.

¹⁴Chi jā ní nsōcō yā maá yā iin vuelta-
ni, de nī nsāhá yā jā níf cání quendōo
ndāa nchivī jā ní nsāhá ndoo yā.

¹⁵De maá Espíritu Santo suni cájī
cāhān yā siqui tūhun yáhá, chi xihna cā
cāhān yā:

¹⁶Suha coo contrato jā nasāhá nī jín jī,
jondē tá quiji quivi ñúcuán, cáchi Jētoho
ō Yāa Dios:

Sāhá nī jā jīcūhun ley nī inī ánō jī,
de saá-ni nūu jāá ntúnī jī tee nī tūhun ley
nī.

¹⁷Ñúcuán de cáhān cā yā:
Mā núcūhun cā inī nī ndācā cuāchi jín
tiñu néhén jā ní nsāhá jī.

Ncachi yā.

¹⁸Túsaá de tú ja nī nee cáhnú inī yā
nūu cuāchi ó, de nduú cā cánuú jā sōcō
cā ō jā siqui cuāchi ó.

Jā ní nune ichi jā quivi ó nūu Yāa Dios

¹⁹Jā ñúcuán hermano, mā cání inī ō nī
iin, chi cuu quivi ó lugar ī ndasí jondē
nūu íyó Yāa Dios, siqui jā ní jati nīñi
Jesucristo.

²⁰Chi nī nacune yā iin ichi jéé jā
cutecū ō níf cání sáhá yā. Chi tá nī jīhī yā
de nī ntēhndē sahma jā ndíta caa jā ndási
lugar ī ndasí cā inī vehe ī. De súcuan nī
stéhén Yāa Dios jā núne jā quivi ó lugar
ī ndasí cā nūu íyó yā.

²¹De Jesús cúu sūtū cúñáhnú ndasí jā
jító yóhó nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios.

²²Túsaá de ná quivi ó nūu Yāa Dios, de
ná cóo ndāa ndija ánō ō, de ná cándíja
nihin ó jā íyó ndāa ndihi tūhun yā. Chi
jín nīñi Cristo nī ndundoo ánō ō nūu
ndācā cuāchi jā ní nsāhá ó, de nī ndun-
doo ó nūu yā jā ní jenduté ó jín ndute.

²³De ná cúñi nihin ó jín tūhun jā
cāhān ō, suu jā ñúhún inī ō jā sáhá yā jā
váha yóhó. De mā cācá yátá ó, chi váha
squíncuu maá Yāa Dios jā ní nquee yuhú
yā nūu ō.

²⁴De ná nácani inī ō nāsa sndíhvī
tāhán inī ō jā cundáhvī cā inī ō tāhán
ó, jín jā sáhá ó tiñu váha.

²⁵De níní ná ndútútú ó jā chiñúhún ó
yā, de mā cúhuun inī ō tá cúu nūu sáhá
sava jī, chi sa víhī cā ná sndíhvī tāhán
inī ō, chi ja jíní ō jā cuácuñatin quivi jā
nenda yā.

²⁶De tú ja nī jīcūhun inī ō de nī jetáhvī
ó tūhun ndāa, de tú maá-ni cuāchi sáhá

ó sáhá ó, túsaá de nduú cá nā incā íyó já cuú síquí cuáchi ó.

²⁷ Chi sa quéndoo maá-ni cá tūhun xēen síquí ó já quiji quiví juicio de quiji ñuhūn xēen já cāyū nchiví já jíní ūhví ji yā.

²⁸ Nchiví já squéne yichí ley Moisés, de tú ūū á ūnī nchiví cáhān cuáchi síquí ji, de jíhí nahñí ji, de nduú cá nā tūhun cūndáhví iní íyó.

²⁹ De nā oncā cúu já má ndōhó xēen cá nchiví já squéne yichí ji maá Sēhe Yāa Dios, chi modo já jáñū nihnu ji síquí yā. De sáhá ji jáá nduú jétñú cuiti ñíñi yā já ní jati síquí contrato já ndundoo ji nūū yā nícu. De súcuán sáhá nāvāha ji nūū maá Espíritu Yāa Dios já sáhá já váha yóhó.

³⁰ Chi ja jíní ó já ní ncāhān maá yā: Maá nī sáhá já ndutahví ji síquí cuáchi ji, maá nī cuāha castigo ji, ncachí Jētoho ó. De suni cáhān: Maá Jētoho ó sáhá ndāa yā síquí cuáchi nchiví yā.

³¹ Túsaá de xēen ndasí coo síquí nchiví jáá nduú ní ncándíja já quiví ji iní ndahá Yāa Dios, Yāa técu, já ndutahví ji síquí cuáchi ji.

³² De nūcūhun iní ndá nú nāsa nī ncuu ichi chātā, jondē tá cáta nī nquijéhé nú caca nú jíñ luz yā, de nī jendeé iní ndá nú já ní ndoho nú quéhén tūndóhó xēen.

³³ Chi sava ndá nú nī ncāhān nēhén ji nūū nū de nī sndóho ji ndóhó nī jini nchiví. De sava cá nū nī jēhe nú tūhun já cuiñi nú jíñ nchiví já ní ndoho súcuán.

³⁴ Chi nī ncundáhví iní nū nchiví já ní nchihi vecāa já síquí yā, de nī ncusi iní nū vísó nī ncandeé nchiví ndatñí nú. Chi nī nsáhá ndá nú cuenta já jondē andiví névāha nú iin táhví já váha ndasí cá já coo ní cání.

³⁵ Túsaá de mā siáa nū tūhun já ní ncandíja ndija nú já váha iní yā, chi cuāhā ndasí táhví ñihñ nū síquí núcuán.

³⁶ Chi cánuú já cuandeé iní nū tácuca sáhá nú já jétahān iní Yāa Dios, de ñihñ nū já ní nquee yuhú yā.

³⁷ Chi cáhān tutú ií:

Iin núnúú-ni cá de nenda maá Yāa já ndiji, de mā cúcuéé yā.

³⁸ De nchiví já ní sndáhvā nī cuáchi ji, técu ji já cándíja ji já sáhá nī jēhē ji. Sochi tú caca yátá ji, de mā cúsi iní nī jíñ ji.

Ncachí Yāa Dios.

³⁹ Sochi yóhó chi nduú cúu ó táhān nchiví já jíca yátá já tánū táhví ji. Chi sa cándíja ó já ñihñ táhví ó cutecū ánó ó.

Síquí tūhun cándíja

11 De já cándíja ó, suu cúu já ní ncundaā ndija iní ó já ñihñ ó ndācá já ñúhún iní ó, jíñ já jíní vāha ó já íyó ndija ndācá jáá nduú jíní ó nūū mitan.

² De nchiví janahán chi nī jetúhún yā ji síquí já súcuán nī ncandíja ñihñ ji.

³ Síquí já cándíja ó cúu já jícūhun iní ó já ní nsáhá Yāa Dios ñayiví jíñ tūhun já ní ncāhān yā-ni. De jíñ poder Yāa Dios jáá nduú jíní ó nūū, nī jēcōo ndācá já jíní ó nūū.

⁴ Nī ncandíja Abel já sáhá yā jēhē dē, de já ñúcuán nī nsócō dē já váha cá nūū Yāa Dios nsúú cá Caín. De já ñúcuán nī jetúhún yā já íyó ndāa dē, chi nī jetáhví yā já ní nsócō dē quiti nūū yā. De vísó nī jihí dē, de cáhān cá historia dē jíñ ó jondē mitan, chi tēe nī ncandíja ndāa cúu dē.

⁵ Nī ncandíja Enoc já sáhá yā jēhē dē, de já ñúcuán nī naquehen yā dē cuāhān dē andiví, de nduú ní jíhí dē. De nduú ní nánihñ nchiví dē, chi nī ndoñúhún dē-ni nī nsáhá yā. De cáchi tutú já jondē ncháha ca naquehen yā dē de nī ncusi iní yā jíñ ndācá já ní nsáhá dē.

⁶ Sochi tú nduú cándíja ó já sáhá yā jēhē ó, de nduú nā modo já cusii iní Yāa

Dios jíin ó. Chi nchiví jā cúnī quívi ndahá yā, cánuú jā candíja ji jā íyó yā jíin jā cuāha yā tāhvi nūū nchiví jā ndúcú ji candíja ji yā.

⁷De Noé nī ncandíja dē jā sāhá Yāā Dios jēhē dē, tá nī ncachī tūhun yā nūū dē jā coo tūndóhó jāá ncháha ca cunī dē jā coo. De jā nūcuán nī jetáhvī dē nī nsáhā dē barco cāhnú jā nání arca, tácuca cācu dē jíin níí vehe dē. De jā sūcuán nī ncandíja dē, de nī nenda cuāchi síqui nchiví jāá nduú ní ncandíja ji yā. De nī sndáhvā yā cuāchi dē síqui jā ní ncandíja dē jā sāhá yā jēhē dē.

⁸De Abraham nī ncandíja dē jā sāhá yā jēhē dē, de jā nūcuán nī jetáhvī dē tá nī ncāhān yā jíin dē jā quíhīn dē iin lugar nūū cuāha yā jā cuu tāhvi dē. De nī nquee dē cuāhān dē, vísó nduú jíinī dē ní cúu nūū quíhīn dē.

⁹Nī ncandíja dē jā sāhá yā jēhē dē, de jā nūcuán nī ndeē tátū dē nūū nūhun jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā nūū dē. De nī ndeē dē vehe níi, de saá-ni sēhe dē Isaac jíin Jacob, chi suni inuú nīhīn táhvi ji jíin dē jā ní nquee yuhú yā.

¹⁰Chi nī nūhun inī dē jā cundeē dē maá nūū andiví jā íyó cutú cimientó, de maá Yāā Dios nī jaquin yā de nī nsáhā yā nūū nūcuán.

¹¹De saá-ni Sara nī ncandíja nā jā sāhá yā jēhē nā, de jā nūcuán nī nīhīn nā fuerza jā ní jicūhun sēhe nā. Chi jondē tá nī ncháha ndasí cuiyā nā, de nī ncacu iin sēhe yíí nā, chi nī ncandíja nā jā squín-cuu Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā.

¹²De sūcuán nī ncuu jā ní ntāhvi cuāhā nchiví nī nsáhā iin-ni Abraham, vísó ja nāhnú ndasí dē. De tatā dē nī nducuahā ndasí, tá cúu tiūūn andiví, jíin nūtín yuhú mar, jā má cūú cuiti cahvi ó.

¹³De ndācá nchiví jā ní ncandíja nūcuán, nī jīhī ji. De vísó nduú ní nīhīn ndá ji jā ní nquee yuhú yā, sochi nī jini váha ji jā sūcuán coo, de nī ncusií inī ndá ji jā nīhīn ji incā vida. De sūcuán nī

ncāhān ndá ji jā nchiví nūū jīcá nchiví tátū cúu ji inī nāyiví yáhá.

¹⁴De ndá nchiví jā cāhān sūcuán, chi stēhēn cājí ji jā ndúcú ji iin nūū jā cúu andiví nūū cúu nūū maá ji.

¹⁵Chi tú ní nācani inī ndá ji síqui nūū nūū ní nquee ji, de íyó modo jā ndicó cóo ji de tú cúnī ji nícu.

¹⁶De nduú chi nī ncuu ndasí inī ndá ji jā cundeē ji incā nūū váha cā jā cúu nūū andiví. Jā nūcuán nduú cúcanoō Yāā Dios jā nání yā Yāā Dios ndá ji, chi ja nī nsáhā tūha yā iin nūū nūū cundeē ji.

¹⁷Nī ncandíja Abraham jā sāhá yā jēhē dē, de jā nūcuán nī jēhēn dē jíin Isaac jā sōcō dē ji, tá nī jito túni yā dē. De nī iyo tūha dē jā sōcō dē sēhe dē jā mātúhūn ji-ni nūū dē, vísó nī nīhīn dē tūhun jā ní nquee yuhú yā suha síqui dē:

¹⁸Isaac cúu tēe jā squíjéhé nī tatā nū quíhīn, cáchi tūhun jā ní nquee yuhú yā.

¹⁹De nī nsáhā dē cuenta jā cuu nastécū Yāā Dios ji. De modo jā sūcuán nī ncuu, chi cuu cāhān ó jā modo jā ní jīhī ji de nī natecū ji nūū dē, chi nī jasí yā-ni jā má cáhni dē ji.

²⁰Nī ncandíja Isaac jā sāhá yā jēhē dē, de jā nūcuán nī ncāhān dē jā tāhvi váha nīhīn sēhe dē Jacob jíin Esaú tiempo quiji.

²¹De suni sūcuán nī ncandíja Jacob, de jā nūcuán tá ja nātin cuū dē de nī ncāhān dē jā nīhīn ndūū sēhe yíí José tāhvi váha. De yítuu dē garrote dē, de nī nchiñúhūn dē Yāā Dios.

²²De suni sūcuán nī ncandíja José, de jā nūcuán tá cuācuñatin cuū dē, de nī ncāhān dē jā ndācá tatā Israel, iin quívi de quee ji inī nación Egipto. De nī ndacu dē jā chiyuhú ji yiqui dē nūū nūū quívi ndá ji.

²³De tá nī ncacu Moisés, de tatá ji naná ji nī ncandíja dē jā sāhá yā jēhē dē, de jā nūcuán nī jito yuhú dē ji ūnī yōō. Chi nī jini nduú dē jā vii cáá ji, de nduú

ní nchúhú dē sīquī acta jā ní nsáhá rey jā cuū ndācá sūchí yíí.

²⁴ De suni sūcuán nī ncandíja Moisés, de jā nūcuán tá nī jahnu dē de nduú cā ní jéhe dē tūhun jā cuu dē sēhe ñahan cúu sēhe síhí rey Egipto.

²⁵ Chi sa nī ncuu inī dē jā ndoho dē jín ndá táhán dē nchivī Yāā Dios, nsūú jā cusii inī dē jacū-ni tiempo jín cuāchí.

²⁶ Chi nī nsáhá dē cuenta jā tú cāhān nēhēn nchivī sīquī dē jā sīquī Cristo, de nūcuán sáhá jā cucuicá ndasí cā dē ndihi jā ndiso tūhun Yāā Dios nsūú cā jā cucuicá dē ndihi jā íyó nación Egipto. Chi nī ñuhun inī dē jā cuāha yā táhvi dē.

²⁷ De jā sūcuán nī ncandíja dē, de jā nūcuán nī nquee dē nación Egipto cuāhān dē. De nduú ní nchúhú dē jā quiti inī rey nūū dē. Chi nī ñiñi nihin dē sīquī tiñu sáhá dē, chi nī nsáhá dē cuenta jā jā jíní dē nūū Yāā jáá nduú cúu cunī ō nūū mitan.

²⁸ De jā sūcuán nī ncandíja dē, de jā nūcuán nī ncāhān dē jā ná cáhni nchivī ticāchí pascua. De nī ndacu dē jā ná cóso ji yúyú ñiñi tī viéhé ji, tácuā tá quiji ángel jā cahni yā ndācá sēhe nuú nchivī Egipto, de mā cáhni yā sēhe nuú nchivī Israel.

²⁹ De sīquī jā ní ncandíja nchivī Israel jā sáhá yā jēhē ji, de nī nchāha jini māhñú Mar Rojo, chi nī nacune yā ndute de nī natūu-ni ñuhun yíchí. De suni sūcuán nī ncuu inī ndá tēe Egipto jā yāha dē nícu, de nī ndasí-ni ndute sīquī dē, de nī jihí ndá dē.

³⁰ Nī ncandíja ndá soldado jā sáhá yā jēhē dē, de jā nūcuán nī jicó cáva namā jā ní jicó ndúū jā ndásí ñuū Jericó, tá nī jicó ndúū ndá dē ūjā quiví.

³¹ De Rahab, vísō ñahan ndii nī ncuu ña, sochi nī ncandíja ña jā sáhá yā jēhē ña. De nī nchindeé ña ndá tēe Israel jā ní nquindehé ndéē dē nāsa íyó ñuū ña. De jā nūcuán nduú ní jihí ña jín nchivī ñuū ña jā nihin inī.

³² ¿De nāsa cāhān cā nī túsaá? Chi nduú cā nā tiempo jā nacani cā nī tūhun Gedeón jín Barac jín Sansón jín Jefe jín David jín Samuel jín ndācá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

³³ Nī ncandíja ndá dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā nūcuán nī ncundeé dē nī natiin dē ndācá ñuū nāhnú, de vāha nī ndacu dē tiñu nūū, de nī nchindeé yā ndá dē tá cúu nūū ní nquee yuhú yā. De nūū sava dē nī jasí Yāā Dios yuhú ndicaha jáá nduú ní nchájí tī dē.

³⁴ De sava dē nduú ní ncáyū dē sáhá ñuhūn jā cáyū xēēn. De sava dē nī ncācu jáá nduú ní jihí dē jín espada. De sava dē nī nanihin inī dē tá nduú cā nā fuerza dē nícu, de ndacuí téyíí nī iyo dē nūū guerra, de nī ncundeé dē sīquī soldado ndācá ñuū jicá jā jíní ūhvi ji dē.

³⁵ De sava ñahan nī natecū sēhe ña jā ní jihí ji. De sava cā nchivī cándíja chi sa nī ndoho xēēn ji jondē nī jihí ji. Chi nduú ní jéhe ndá ji tūhun jā siáá ji tūhun yā de cācu ji, chi nī nchuhun inī ji jā natecū ji de cundeé vāha cā ji jondē andiví.

³⁶ De sava cā ji nī nsáhá catá nchivī nūū ji, de nī ncani nchiví ji, de jondē nī nuhni ji cadena nī nchihí ji vecāa.

³⁷ De nī ncuun nchiví yūū xini ji, de nī jehndē ji jín sierra, de nī jito túní ji jín tündóhó, de nī jahni ji jín espada. Nī jica nuu ji cháhá chúcuán, de maá-ni ñii ticāchí ñii ndixúhú nī ñuhun ji. Nī ndoho ndáhvi ji, nī jini ji tündóhó, nī sndóho nchiví ji.

³⁸ Vāha ndasí cā nchiví nī ncuu ji nsūú cā ndá nchiví ñayiví, de vísō sūcuán de nī nsáhá nchiví jā ní jica nuu ji nūū ñuhun tíhá jín chijin yucu, de nī iyo ji yavi cava jín yavi ñuhun.

³⁹ De ndācá nchiví yáhá, vísō nī jetúhūn Yāā Dios ji jā ní ncandíja nihin ji jā sáhá yā jēhē ji, de nduú ní nihin ji jā ní nquee yuhú yā nūū ji.

⁴⁰ Chi nī nsáhá tūha yā iin tiñu vāha cā, de suu cúu jā sáhá Cristo jín ó, tácuā

iin cáhnú-ni nihin ji iin táhvi váha cá jíin ó.

Jā ná cúnuū ō nūū mátúhún-ni Jesús

12 Túsaá de íyó cuāhā ndasí nchivi nūcuán jā ní ncardíja nihin ji jā sáhá yā jēhē ji, de modo jā ní jicó ndúū ji yóhó, de stēhēn cā ji nūū ō jondē mitan jā suni sūcuán ná cándíja ó. Túsaá de saá-ni maá ó, ná sáhá jíyo ó ndacá jā sátēnú jíin cuāchi jā ní ncāan ó jíin. De ná cuandēe inī ō cunu ó jíin carrera jā ní jēhe yā jā cunu ó.

²De ná cúnuū váha ó nūū Jesús, Yāā jā ní scándíja yóhó de sáhá yā jā cuja váha ó jíin tūhun cándíja ó. Chi maá yā ní jendeē inī yā jā ní ndoho yā yīcā cruz. De vísō tūhun canoō cúu jā sūcuán cuū yā, de nduú ní nsáhá yā cuenta. Chi ní nūhun inī yā jā cusii ndasí inī yā tá jinu jā ndoho yā. Sá de ní jēcundeē yā lado cuáhá mesa nūū tátúnī Yāā Dios.

³De nacani inī ndá nú nāsa ní jendeē inī yā ní ndoho yā jā ní nsáhá nāvāha nchivi íyó cuāchi jíin yā. De sūcuán de mā cuítá nú de ni mā nūū inī nū jíin tūndóhó.

⁴Chi juni ncháha ca ndoho nú jā jondē cuū nū jā ndúcú ndéé nú snāá nū cuāchi.

⁵De sanaā de ja ní naā inī ndá nú jā cāhān tutū īī, jā sndíhvi inī Yāā Dios ndá nú jā cúu nú sēhe yā:

Sēhē, mā quítī inī nū jā jēhe Jētohō ō castigo ndóhó,
de ni mā cúcuécá inī nū tú cāhān yā nūū nū.

⁶Chi Jētohō ō jáhnū yā nchivi jā mānī yā jíin,

de jēhe yā castigo ndacá jā náquehen yā cuu sēhe yā.

Cáchī tutū.

⁷Túsaá de cuandēe inī ndá nú jā jēhe Yāā Dios castigo ndóhó, chi sáhá yā jíin nú tá cúu nūū sáhá tatá jíin sēhe dē. Chi nduú ná sēhe íyó jāá nduú jēhe tatá ji castigo.

⁸De tú mā cuáha yā castigo ndóhó, tá cúu nūū ndóho ndacá sēhe, túsaá de tá cúu sēhe ndáhvī cúu nú, de nsūū sēhe ndija yā cúu nú.

⁹De tatá ó ñayiví yáhá, suni ní jēhe dē castigo yóhó, de ní iyo yínūhún ó nūū dē. De ná oncā cúu jā má cuétáhvī ó nūū maá Tatá ó andiví jā jēhe yā castigo yóhó, de cutedū ō ní cání.

¹⁰De ndāā chi maá dē ní jēhe dē castigo yóhó jacū-ni quívi, nāsa ní ncuu inī maá dē. Sochi Yāā Dios chi jēhe yā castigo yóhó iin modo váha cā jā quéndōo váha cā ō, chi jíin nūcuán de sáhá ndoo yā yóhó tá cúu nūū íyó ndoo maá yā.

¹¹De ndāā chi nduú cúsiī inī ō maá hora jā ndóho ó castigo, chi sa cúcuécá inī ō. Sochi cúcuécá cā de cunī ō jā jíin castigo jā ní ndoho ó de ní ncutūha ó jā caca ndāā ō de coo ndeē coo siī inī ō.

Síquí nchivi jā squéne yichí ji tūhun jā cāhān Yāā Dios

¹²Túsaá de mā cōó ndá nú tá cúu tēe jā ní ncuítá īī ndahá, de quísi xīnī jíti, chi sa ndacuī sáhá nú maá nú nūū tūndóhó.

¹³De caca ndāā nū ichi ndoó, tácuu nduvāha ndá ndóhó jāá nduú ná fuerza inī, jā cúu nú tá cúu tēe tiácuá jāá nduú cúu caca váha.

¹⁴De cundihvi inī nū jā cundeē mānī nū jíin ndacá nchivi, jíin jā coo ndoo coo īī nū nūū yā. Chi mā cúu cunī ni iin nchivi nūū maá Jētohō ō de tú nduú íyó ndoo ji.

¹⁵De coto má caca yátá ni iin nú de siāā nū tūhun jā sáhá Yāā Dios jā váha ndóhó, tácuu mā cúu nú tá cúu iin yūcū úguā jā stívī de sáhá dañó jíin ndá nchivi.

¹⁶De ni iin nú mā cācá ndiī. De ni mā cúyichí inī nū nūū ndá jā jēhe Yāā Dios, tá cúu nūū ní ncuu Esaú. Chi síquí iin-ni cōhō ndeyu jā ní jicān dē nūū ñanī dē, de ní nsama dē jíin derecho jā nihin dē

jā cúu dē sūchí núú, de súcuan nī yícó dē derecho dē.

¹⁷ De jíní ndá nú jā cúcuéé cā de nī ncuu iní dē jā cāhān tatá dē jā nihin dē tǎhvī dē jā cúu dē sūchí núú. De nduú ní ncúu, chi nduú cā ní ntánuú Yāā Dios dē. Chi nduú ní nhīn tiñú cā jā ní nacani iní dē, vísó nī nducú ndéé dē jondē nī jacu dē.

¹⁸ De ndá ndóhó chi nduú ní nquenda nú nūū iyo cúu, tá cúu nūū iyo nī ncuu maá yucu nūū ní jēhe yā ley yā nūū nchivī Israel. Chi nī ncāyū ñuhūn yucu Sinaí, de neē de tuún ndasí, de yǎhí tǎchi nhin.

¹⁹ De nī ntivī nhin trompeta, de nī ncāhān Yāā Dios. De nchivī jā ní jini jā cāhān yā, nī ncāhān ndǎhvī ji jā má cāhān cā yā jíní ji.

²⁰ Chi nduú ní ncúndéé ji jíní tūhun jā ní ndacu yā tiñu nūū ji, chi nī ncāhān yā: Vísó iin quiti-ni tú quívi tī yucu yáhá, de jíní ñúhún jā cuú tī jíní yūū á jíní lanza, ncachī yā.

²¹ De sīquī jā iyo ndasí cúu ndá jā ní jini ji, de jondē Moisés suni nī ncāhān dē: Quísi nduhū jā yúhú nī, ncachī dē.

²² De mitan de ndá máá nú jā cándíja, chi nduú ní nquenda nú nūū yucu ñúcuán. Chi sa nūū maá yucu Sión, jíní nūū maá ñuū Yāā Dios, Yāā técu, nī nquenda nú. De ñuū ñúcuán cúu Jerusalén jā íyó andiví, nūū íyó tútú cuāhā ndasí mil ángel jā chíñúhún Yāā Dios.

²³ De nī nquívi ndá nú nūū ndéé tūtú nchivī cándíja jā cúu sēhe Yāā Dios, jā íyó lista ji andiví. De nī nquívi nú nūū Yāā Dios, Yāā jā sáhá ndāā tiñu ndihi nchiví, jíní nūū íyó ánō nchiví vāha jā jā nī squéndōo ndāā yā ji.

²⁴ De suni nūū maá Jesús, Yāā jā ndíso tiñú sīquī contrato jeé, nī nquívi ndá nú. De yǎhvi ndasí cā tiñu sáhá niñi yā jā ní jati jā sndáhvā cuāchi ó, nsúu cā niñi Abel jā ní ncāhān cuāchi.

²⁵ Túsaá de coto má squéne yichī nū tūhun jā cāhān yā jíní ndá nú. Chi nchiví jāá nduú ní jétáhvī tá nī ncāhān yā jíní ji ñayiví yáhá, nduú ní ncácu ji. De xēen cā ndoho yóhó de tú mā cuétáhvī ó nūū yā jā cāhān yā jondē andiví túsaá.

²⁶ De tá nī ncāhān yā jondē saá, de nī nquisi ñayiví. De mitan chi cāhān yā: Iin-ni cā vuelta quisi nī ñayiví, de nsúu maá-ni ñayiví, chi saá-ni ndacá jā íyó andiví, ncachī yā.

²⁷ De tūhun yáhá jā cāhān, iin-ni cā vuelta, chi cáchi jā sáhá jíyo yā ndacá jāá nduú íyó cutú, suu jā ní ncuvāha, tácu ná quéndōo jā coo cutú níí cání.

²⁸ Túsaá de cuāha Yāā Dios iin ñuū nūū ó jā coo cutú níí cání. De jā ñúcuán ná nácuetahví ó nūū yā, de ná chíñúhún ó yā, de ná cóo yíñúhún ó, tácu cusii iní yā jíní ó.

²⁹ Chi Yāā Dios maá ó cúu modo iin ñuhūn jā snāā ndihi jā nēhén.

Nāsa sáhá ó de cusii iní Yāā Dios

13 Mā jéncuñi ndá nú jā cundáhvī iní nū ndá hermano nū jā cándíja.

² Cunahán nú jā cánuú jā cuāha núú nú vehe nūū nchiví jicá. Chi íyó vuelta jā súcuan nī jēhe núú nchiví vehe, de nduú ní jíní ji jā nūū maá ángel andiví nī jēhe núú ji vehe.

³ De cunahán ndá nú jā chindeé nū nchiví jā yíhí vecāa, chi sáhá nú cuenta jā modo jā yíhí cáhnú nú jíní ji vecāa. De suni nacani iní nū jēhē tǎhán nú jā ndóho ji sáhá nchiví, chi tú súcuan coo jíní maá nú de suni ndoho nú.

⁴ Coo yíñúhún ndá nú sīquī tūhun jā jécundeē tēe jíní ñahan, de mā cásiquí ndéē tǎhán nú. Chi maá Yāā Dios sáhá ndāā yā cuāchi nchiví ndii jíní nchiví jā cásiquí ndéē tǎhán.

⁵ De mā ndíyo iní nū xūhún, chi cusii iní nū jíní jā névāha nú-ni. Chi maá yā nī ncāhān: Mā siáá cuiti nī ndóhó, nī mā sndóo cuiti nī ndóhó, ncachī yā.

⁶Túsaá de mā cānī inī ō ni iin, chi cuu cāhān ō:

Maá Jētohō ni chindeé chítuu yā nduhū, de mā cūyūhū nī de tú nā cuá cūnī nchivī sáhā jī jín nī.

Cachī ō.

⁷De nūcūhun inī ndá nú ndācá pastor nū, jā nī stēhēn ndá dē tūhun Yāā Dios nūū nū. De sáhā vāha nú cuenta nāsa nī nihīn tiñū jā nī nsáhā ndá dē, de ndacu nú dē jā nī ncandíja dē jā sáhā yā jēhē dē.

⁸De Jesucristo chi iin-ni cáá yā ichi chátā jín mitan jín ní cání.

⁹Túsaá de mā cuáha ndá nú tūhun jā candíja nú ndācá tūhun jā sín cāhān jāá nduú quétáhān jín tūhun maá yā. Chi íyó vāha jā cuja ánō ō sáhā tūhun jā vāha inī yā jín ó. De nduú jínī ñúhún ó tūhun jā tatúnī síqui jā yáji ō, chi nduú nihīn tiñū cuiti jín nchivī jā íyó jín.

¹⁰De maá ó chi névāha ó maá Cristo jā ní nsōcō yā maá yā jēhē ō. De ndācá sūtū jā sócō cā dē modo jā cāhān ley janahán, nduú nā cuá nihīn dē nūū yā jā ní nsōcō yā maá yā.

¹¹De sūtū cúnáhnú cā, tá nī nsōcō dē niñi ndācá quiti inī cuarto īī cā jā síqui cuāchi, de yiqui cúñu tī nī nteñuhūn dē ichi chátā ñuū.

¹²De suni súcuan nī ndoho maá Jesús ichi chátā ñuū, tácuā jín niñi maá yā de sáhā ndoo yā nchivī.

¹³Túsaá de mā cóo inuú cā inī ō jín nchivī jāá nduú cándíja, chi modo jā cóhōn jín yā ichi chátā ñuū, de ná ndóho ó jín yā jā sáhā catá jī.

¹⁴Chi ñayiví yáhā nduú nā ñuū íyó nūū coo ó ní cání, chi sa ndúcú ó maá ñuū nūū cundeē ō quivī quiji.

¹⁵Túsaá de jā jín Jesucristo de níní ná cāhān ō jā cúnáhnú ndasí Yāā Dios, chi suu cúu tá cúu iin jā sócō ō nūū yā, suu jā nacuetáhvī ó nūū yā.

¹⁶De mā náā inī ndá nú jā sáhā vāha nú nūū táhān nú, de cuāha nú jā cúmanī

nūū jī. Chi modo iin jā sócō nū nūū Yāā Dios cúu ndācá yáhā, de cúsi inī yā jín.

¹⁷De candíja ndá nú nūū ndá tēe jā cúu pastor nū, de cuetáhvī nú nūū dē. Chi jito ndá dē ndóhó jā quendōo vāha ánō nū, chi jínī dē jā cánuu nacuāha dē cuenta nūū yā. De cundihvī inī nū sáhā vāha nú, tácuā cusī inī dē síqui nū de mā cúcuécá inī dē. Chi tú mā sáhā vāha nú de mā cóo jā vāha jín nū.

¹⁸De cācān táhvī nū jēhē ndá nī. Chi nijīn cúu inī ánō nī jāá nduú nā cuāchi nī. Chi cūnī ndá nī caca yínúhún nī jín ndācá tiñu.

¹⁹De suni cāhān ndáhvī nī jín ndá nú jā cācān táhvī ndasí nú jēhē maá nī, tácuā cuāha yā tūhun jā ñamā cā cuēē tucu nī nūū nū.

Bendición jín saludo jā sándihí

²⁰De maá Yāā jā jēhe tūhun ndeé tūhun sī inī nūū ō, nī nastēcū yā Jētohō ō Jesucristo māññú ndiyi. De Jesús cúu pastor cúnáhnú jā jito nchivī jā cúu tá cúu ticāchí yā. Chi jín niñi yā nī nsáhā cutú yā contrato jeé yā jā coo ní cání.

²¹De ñúhún inī nī jā Yāā Dios ná sáhā yā jā cuja inī ndá nú, tácuā cuu sáhā nú ndācá tiñu vāha nāsa jétahān inī yā. De ñúhún inī nī jā jín fuerza Jesucristo jā ndeé yā inī ō, ná sáhā Yāā Dios jā cuu ó nchivī jā cúsi inī yā jín. De ná cāhān ō jā vii ndasí cúnáhnú yā ní cání. Amén.

²²Hermano, cāhān ndáhvī nī jín ndá nú jā cune cáhnú inī nū jā sndíhvī inī nī ndá nú jín jacū-ni tūhun jā ní ntee nī nūū carta yáhā.

²³De cáchi tūhun nī jā hermano ō Timoteo, ja nī nquee dē vecāa. De tú ñamā quiji dē yáhā, de cuēē ndúú nī nūū nū jā cunī táhān ó.

²⁴De cāhān ndá nú jín ndá tēe cúu pastor nū jín ndá hermano jā cándíja, jā sáhā ndeé inī dē, cáchi nī. De nchivī Italia suni cāhān jī jā sáhā ndeé inī ndá nú.

²⁵De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Yāā
Dios jā váha ndá nú. Súcuán ná cóo.
Amén.

CARTA JA NI NTEE SANTIAGO NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nĩ cúu Santiago, mozo Yāa Dios jíín Jētohō ō Jesucristo. De tēe nĩ carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivĩ cándíja já cúu nú ndihúxĩ ūū tatā Israel, de nĩ jitē nuu ndá nú nĩ ñayivĩ. Sáhá ndeé inĩ ndá nú.

Yāa Dios sáhá já jícūhun inĩ ō

² Ñanĩ mánĩ, cusii ndasĩ inĩ ndá nú de tú quiji quéhén nūū tūndóhó síquĩ nū.

³ Chi jíín ndá nú já tú jíto tūnĩ tūndóhó ndóhó tú cándíja nihin nú, de núcuán cúu já scúja ánō nū já cuandéé inĩ nū.

⁴ De cuandéé inĩ nū jondē cuja vāha nú jíín tūndóhó, tácuā cuu sáhá nú ndācá tiñu vāha, de mā cúmanĩ já squíncuu vāha nú nūū yā.

⁵ De tú nĩ iin nú cúmanĩ já jícūhun inĩ nū caca ndíchĩ nú jíín tūhun Yāa Dios, de cācān nū nūū yā, de sáhá yā já jícūhun inĩ nū. Chi sáhá yā ndihĩ já jícān nchivĩ, de nduú cúxeēn yā nūū jĩ já jícān jĩ.

⁶ De tá jícān nū, de cánuú candíja nú já sáhá yā já jícān nū, de mā cānĩ síquí inĩ nū. Chi nchivĩ já jáni síquí inĩ, cúu jĩ tá cúu ndute mar já jísō de cuāhān cháhá chúcuán sáhá tāchĩ.

⁷ Nchivĩ núcuán mā cānĩ inĩ jĩ já sáhá Jētohō ō já jícān jĩ.

⁸ Chi nchivĩ já jáni ūū inĩ, chi maá-ni já násāma inĩ jĩ jíín ndācá tiñu sáhá jĩ.

⁹ Ndācá hermano ndāhvĩ, ná cusii inĩ dē já sáhá Yāa Dios já cuñáhnú dē.

¹⁰ Sochi hermano cuicá, ná cusii inĩ dē tú nĩ ndundáhvĩ dē. Chi ndācá tēe cuicá, ñamā náá já cuicá dē, tá cúu já ñamā náá itā yūcū.

¹¹ Chi tá quēnda ncandii de cúhihnĩ, de yíchĩ-ni yūcū, de cóyo-ni itā, de náā-ni já vii cáá. De suni súcuán ndoho ndá tēe cuicá juni íyó dē jíín ndá tiñu sáhá dē.

Síquĩ já jíto tūnĩ tūndóhó yóhó

¹² Nācā ndetū tēe já jéndeé inĩ dē tú jíto tūnĩ tūndóhó dē. Chi tá ja nĩ ncundéé dē jíín, de nihin dē premio já cuñáhnú dē cutecū dē ní cānĩ. Chi súcuán nĩ nquee yuhú Yāa Dios já cuāha yā nūū nchivĩ já mānĩ jíín yā.

¹³ Tú iin nchivĩ cúu inĩ jĩ sáhá jĩ cuāchi, de mā cānĩ inĩ jĩ já nūū Yāa Dios vāji já cúu inĩ jĩ sáhá jĩ cuāchi. Chi nĩ iin mā cúu cuiti sáhá já quivĩ Yāa Dios cuāchi, de juni maá yā nduú squívi yā nĩ iin nchivĩ nūū cuāchi.

¹⁴ Chi sa já ndíyo inĩ maá jĩ, suu sáhá já cúu inĩ jĩ sáhá jĩ cuāchi, de scāndā inĩ jĩ, chi suu núcuán cúu já stáhvĩ.

¹⁵ De já ndíyo inĩ jĩ, núcuán cúu já squíjéhe cuāchi. De cuāchi núcuán, tú ja nĩ ncunihin, de sáhá já tánū tāhvĩ nchivĩ.

¹⁶ Túsaá de mā stívĩ ndá nú jíín ndá já jáni inĩ nū, ñanĩ mánĩ.

¹⁷ Ndācá já cútahvĩ ō já vāha já vii íyó, chi vāji ichi andivĩ nūū maá Yāa Dios, Yāa já ní nsáhá ndācá já jéhe nduva já íyó andivĩ. De maá yā nduú násāma cuiti inĩ yā tá cúu nūū násāma nduva jíín cōndāhvĩ.

¹⁸ De nĩ nsáhá yā já cúu ó sēhe yā, chi nĩ ncandíja ó tūhun ndāā yā. De nĩ nduu ó tá cúu sēhe xíhna ñúhún yā nūū ndá cā sēhe yā já quiji, chi súcuán nĩ jētahān inĩ yā sáhá yā.

Síquĩ nāsa chiñúhún ndāā ō yā

¹⁹ Túsaá de ndá ndóhó ñanĩ mánĩ, ñamā tee sōho nú tūhun yā, sochi mā cáhān ñamā nū nĩ mā quítĩ ñamā inĩ nū.

²⁰ Chi nchivĩ já quítĩ inĩ, nduú sáhá jĩ tiñu ndāā já cúni Yāa Dios.

²¹ Túsaá de siāā nū ndācá tiñu téhén jíín tiñu néhén já ní ncāyā jíín nú. De coo vitá inĩ nū de cuetáhvĩ nú tūhun yā já ní nquivĩ inĩ ánō nū. Chi tūhun núcuán ndíso poder já cācu ánō nū.

²² De squíncuu nú jā stéhēn tūhun yā, de nsūú maá jā cunini nú súcuan-ni, chi tú súcuan de stáhví ndá nú maá nú, chi nduú níhīn tiñú de tú nduú squíncuu nú.

²³ Chi tēe jā nīni dē tūhun yā súcuan-ni, de nduú squíncuu dē, cúu dē tá cúu iin tēe jā ndéhé dē nūū espejo nāsa cáá nūū dē.

²⁴ De ndéhé vāha dē nūū dē, de cuāhān dē-ni, de sá de nāā ini dē nāsa cáá nūū dē.

²⁵ Sochi tú iin tēe nduú nāā ini dē tūhun jā nīni dē, chi sa chūhun vāha ini dē jā cáhān maá ley ndāā Jesús jā ní nsāhá libre yóhó, de tú cuiñi nihīn dē jín, de squíncuu dē jā ndácu, núcuán de coo ndetū dē jín tiñu vāha jā sáhá dē.

²⁶ De tú ní iin ndá nú jáni ini nū jā chíñúhún vāha nú Yāā Dios, de tú nduú jító nú yáá nú, túsaá de stáhví nú maá nú, de nduú jétíñú cuiti jā chíñúhún nú yā.

²⁷ Nchiví jā chíñúhún ndoo chíñúhún ndāā ji maá Tatá ó Yāā Dios, tiñu yáhá sáhá ji: Chíndee ndá ji sūchí jā ní nquendōo ndáhví, jín ndá ñahan jā ní nquendōo ndáhví, tú nā-ni tündóhó íyó. De nduú sátéhén ji áno ji jín tiñu néhén jā íyó ini ñayiví.

Jā má cúyichí ini ō cuni ō nchiví ndáhví

2 Ñanī mánī, cándíja ndá nú Jētohō ō Jesucristo jā vii cúñáhnú yā. Túsaá de mā cúyichí ini ndá nú nchiví ndáhví, chi inuú sáhá nú jín ndihi nchiví.

² Chi íyó vuelta jā quívi iin tēe ini vehe nūū ndútútú ndá nú, de ñúhún xehe oro ndahá dē, de ñúhún dē sahma vāha. De suni íyó vuelta jā quívi iin tēe ndáhví, de ñúhún dē sahma tehndé.

³ De nduú vāha de tú sáhá yíñúhún nú jín tēe ñúhún sahma vāha, de cahān nū jín dē: Cundeē ní lugar vāha yáhá. De cahān nū jín tēe ndáhví: Núcuán cuiñi

ní, á yáhá cundeē ní nūū ñúhún, cachi nū.

⁴ De tú súcuan sáhá ndá nú, de nduú jáni vāha ini nū siquí táhán nú, chi sín sáhá nú jín tēe cuíca jín tēe ndáhví.

⁵ Ñanī mánī, chuhun ini ndá nú tūhun cáhān ni: Yāā Dios ní nacāji yā nchiví ndáhví ini ñayiví yáhá jā coo cuíca ji jín tūhun cándíja ji yā, de nihīn ji táhví ji ini ñuū nūū tátúni yā. Chi ní nquee yuhú yā jā cuāha yā núcuán nūū nchiví mánī jín yā.

⁶ De sa ndá máá nú jéhe nú tūhun canoō nchiví ndáhví. ¿De á nsūú ndá tēe cuíca cúu jā stáhví ndá ndóhó siquí jā nihīn dē xúhún nú, de ñamā cáhān dē cuāchi siquí nū nūū justicia?

⁷ De suni cáhān nēhén ndá dē siquí Cristo, de suu sívī maá yā cúu jā nánī ndá nú cristiano.

⁸ Vāha sáhá ndá nú de tú squíncuu ndija nú maá tūhun ñáhnú cā jā cáhān ley, tá cúu nūū yósō nūū tutū ii: Cundáhví ini nū táhán nú tá cúu nūū cundáhví ini nū maá nú, cáchi.

⁹ De tú sín sín sáhá nú jín nchiví cuíca jín nchiví ndáhví, túsaá de cuāchi sáhá ndá nú, de ndēē cuāchi siquí nū jā stívī nú ley Yāā Dios.

¹⁰ Chi tú iin nchiví stívī ji iin-ni tiñu jā ndácu ley, de vísō ná squíncuu ji ndihi cā, de cúu tá cúu jā ní stívī ji ndihi ley, de ndihi núcuán cundeē cuāchi siquí ji.

¹¹ Chi Yāā Dios jā ní ncāhān yā jā má cásiquí ndēē tāhán nú, suni ní ncāhān yā jā má cáhni nū ndiyi. De vísō nduú ní ncásiquí ndēē tāhán nū, sochi tú ní jahni nū ndiyi, túsaá de ja ní stívī ndihi nú ley.

¹² De ndācā jā cáhān nū jín jā sáhá nú, chi cánuú sáhá nú cuenta jā sáhá ndāā yā ndihi núcuán jín maá ley Jesús jā ní nsāhá libre ndóhó.

¹³ Chi quívi jā sáhá ndāā yā tiñu, de nchiví jāá nduú ní ncundáhví ini táhán, suni mā nihīn ji tūhun cundáhví ini. Sochi nchiví jā ní ncundáhví ini táhán,

de maá quivī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu de cusii inī ji jā ní sndáhvā yā cuāchi ji.

**Nduú jétíñú jā cándíja ó de
tú nduú squíncuu ó**

¹⁴Ñanī mánī, tú cáhān iin tēe jā cándíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de tú nduú sáhá dē tiñu váha, ¿de nāsa nīhīn tiñú jā sūcuán? ¿A cuu cācu ánō dē jíín jā cáhān dē-ni jā cándíja dē, de tú nduú sáhá dē tiñu váha?

¹⁵De tú iin hermano á hermana ndācá ó, cúmanī sahma ji jíín jā caji ji ndācá quivī,

¹⁶de tú ní iin ndá nú cáhān jíín ji: Sáhá ndeé inī nū, de cusúcún váha nú de caji váha nú, cachī nū jíín ji, de tú nduú jēhe nú jā jíínī nūhún ji cutecū ji, ¿de ní tiñu jā cáhān nū sūcuán?

¹⁷De suni sūcuán cúu jā tú cáchi nū jā cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nú tiñu váha, túsaá de nduú nīhīn tiñú cuiti jā cáhān nū jā cándíja nú.

¹⁸Sochi sanaā de cáhān iin nchivī: Ndóhó chi cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de nduhū chi sáhá nī tiñu váha. ¿Nāsa stéhēn nū jā cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nú tiñu váha? De nduhū chi sáhá nī tiñu váha, de sūcuán stéhēn nī jā cándíja nī jā sáhá yā jēhē nī.

¹⁹Ndāā chi cándíja nú jā íyó iin-ni Yāā Dios. De va íyó váha túsaá. Sochi ndá tāchi chi suni sūcuán cándíja, de quísi jā yúhú, chi nduú sáhá tiñu váha.

²⁰¿De nūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿A nduú jíínī nū jā tú nduú sáhá nú tiñu váha, de nduú nīhīn tiñú cuiti jā cáhān nū jā cándíja nú?

²¹De tatā ō Abraham, nī sndáhvā yā cuāchi dē siquī jā ní nsāhá dē tiñu váha. Chi nī jetáhvī dē jā ní ncāhān yā jā cahni dē sēhe dē Isaac, sōcō dē ji nūū altar.

²²De jícūhun inī ndá nú jā siquī jā ní ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, suu siquī nūcuán cúu jā ní jetáhvī dē tá nī ncāhān yā jā sōcō dē sēhe dē. De jā ní jetáhvī dē,

sūcuán nī stéhēn dē jā cándíja ndija dē jā sáhá yā jēhē dē.

²³De sūcuán nī nquee ndāā tūhun jā cáhān tutū ii: Abraham nī ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā nūcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē, cáchi tutū. De nī jēcunaní dē amigo Yāā Dios.

²⁴Túsaá de ja nī jíínī ndá nú jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī jā sáhá ji tiñu váha siquī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, de nsūū maá-ni jā cáhān ji jā cándíja ji.

²⁵De suni sūcuán Rahab, vísō ñahan ndii nī ncuu ña xihna cā, de nī sndáhvā yā cuāchi ña siquī jā ní nsāhá ña tiñu váha. Chi nī jēhe núú ña vehe nūū ndá mozo jā ní ntají Josué, de nī nchuhun ña dē incā ichi, tácuā cācu dē nūū ndá tēe ndúcú cahni dē. De jā nūcuán nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ña.

²⁶De iin nchivī tú nduú cā ánō ji nūū yiqui cúu ji, de ndiýi cúu ji. De suni sūcuán tú cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, sochi tú nduú sáhá ó tiñu váha, de cúu ó tá cúu ndiýi.

Tūhun siquī yáá ó

3Ñanī mánī, mā cānī inī cuāhā táhān nū jā cuu nú maestro jā stéhēn tūhun yā. Chi jíínī ndá nú jā ndá máá ó jā stéhēn tūhun, cuāhā cā cuāchi nacunehen yā siquī ō.

²Chi ndihi ó stívī cuāhā tiñu. De tú iin tēe cuu coto dē yáá dē jā má stívī dē jíín nī iin jā cáhān dē, tú sūcuán de váha ndasí tēe cúu dē, de suni cuu coto dē níí cā dē jā má stívī dē.

³Chi cúu tá cúu jā chúhún ó freno yuhú caballo, de sūcuán jáhnū ō níí tí jā quihīn tí ní-ni cúu nūū cúní ō.

⁴De suni sūcuán ndācá barco, vísō náhnú ndasí, de vísō nīhīn chíndahá tāchi, de jíín iin timón lulí-ni de cuu scuicó tēe scāca, de quihīn dē jíín ní-ni cúu nūū cúní dē.

⁵De suni súcuan cúu yáá ó, chi vísō lulí-ni, de cuāhā ndasí sáhá ó jíin. De suni jíni ō jā iin ñuhūn lulí de cuu scuíquín jā cāyū iin yucu cáhnú ndasí.

⁶De suni súcuan cúu yáá ó, chi sáhá tá cúu iin ñuhūn, chi scuíquín cuāhā ndasí tiñu néhén. De yáá ó cúu iin parte lulí yiqui cúñu ó, de sáhá jā quívi ní ó cuāchi. Chi jondē infierno vāji ndacá tūhun néhén jā cáhān ō, de yáá ó scuíquín cuāhā tiñu néhén ní tiempo jā ndéē ō iní ñayiví.

⁷De nchiví chi cuu cáhnū ji ndacá nūu quiti jíin saā jíin cōō jíin quiti ñúhún iní mar, de ja ní jāhnū ji cuāhā tī.

⁸Sochi ni iin nchiví mā cūū cáhnū ji yáá ji. Chi iin jā néhén jā má cūū cáhnū ji cúu. De tá cúu yuhú cōō jā ñúhún chitú veneno jā jāhnī, súcuan cúu yáá ó.

⁹De jíin yáá ó de chíñúhún ó Tatá ó Yāa Dios, de suni jíin yáá ó de cáhān néhén ó siquí nchiví jā ní nsáhá yā ánō ji tá cúu nūu íyó maá yā.

¹⁰Iin-ni yuhú quéé tūhun chíñúhún ó yā jíin tūhun cáhān nāvāha ó. Nani mání, nduú íyó vāha cuiti jā súcuan.

¹¹¿A iin-ni sócō quéne ndute vāha jíin ndute úguā, á naá cúu?

¹²Ñani mání, ¿á cuu cuun ndihā oliva xiní ñutun higo, de á cuu cuun ndihā higo ndahá yūcū uva, á naá cúu? De suni súcuan iin sócō mā cūū quene ndute úguā jíin ndute vāha.

Tūhun ndíchí jā vāji nūu Yāa Dios

¹³De tú ní iin nú ndíchí de jícūhun vāha iní nū, túsaá de jíin jā jícā ndāā nū de stéhén nū jā súcuan cúu nú. De sáhá suchí nú maá nú siquí jā névāha nū tūhun ndíchí yā.

¹⁴Sochi tú cúcuásún ndasí iní ndá nú de tú ndúcú nú jā cuñáhnú maá nú, túsaá de mā cútéyí nú caní iní nū jā ndíchí nú. Chi suu cúu jā stáhví nú, de cúu nú contra siquí tūhun ndāā.

¹⁵Chi nchiví jā íyó súcuan, nsūu nūu Yāa Dios vāji jā ndíchí ji. Chi cuenta ñayiví cúu, jíin cuenta nchiví jā cánēhén ánō ji, jíin cuenta maá tāchi cúñáhnú cúu.

¹⁶Chi nūu íyó nchiví cúcuásún iní jíin nchiví ndúcú jā cuñáhnú maá, suu ñúcuán íyó tūhun sácā nuu jíin ndacá tiñu néhén.

¹⁷Sochi tūhun ndíchí jā vāji nūu Yāa Dios, tá ní nsáhá jā ní ndundíchí nchiví, ñúcuán de íyó ndoo ánō ji. De suni ndéē mání ndá ji jíin táhán ji, de vitá iní ji, de nduú nihin iní ji. De cúndáhví iní ji táhán ji, de sáhá ji tiñu vāha. De suni íyó ndāā ji, de nduú stáhví ji.

¹⁸De nchiví jā ndéē mání jíin táhán, jíin tūhun mání sáhá ji ndacá tiñu ndāā, de nihin ji jā quendōo ndāā ji.

Mā cútóó ó ndacá jā íyó iní ñayiví

4 ¿De nāsa quíjéhé jā cánāá ndá nú jíin jā tétáhán nú? Quíjéhé siquí jā ndíyo iní nū ndacá jāā nduú vāha, de suu scándā ndasí iní ánō nū.

²Chi ndíyo iní ndá nú, de nduú névāha nú, de suu sáhá jā jāhnī nū ndíyi. Ndíyo iní ndá nú jā névāha táhán nú, de nduú nihin nū, de suu sáhá jā tétáhán nú de cánāá nú. De nduú nihin nū jā cúni nū, chi nduú jícān nū nūu Yāa Dios.

³De tú jícān nū, de nduú nihin nū, chi nduú jícān vāha nú, chi maá-ni jā cúsi iní maá nú cúu jā jícān nū nūu yā.

⁴Nchiví jā sndóo Yāa Dios cúu ndá maá nú. ¿A nduú jíni nū jā tú cútóó iní nū jā íyó iní ñayiví, ñúcuán cúu jā jíni ūhví nū Yāa Dios? Chi nchiví jā cútóó iní jā íyó iní ñayiví, ndúu ji nchiví jā jíni ūhví nūu Yāa Dios.

⁵De nduú cáhān cáhā tūhun yáhā jā yósō nūu tutū īi: Maá Espíritu jā ní jēhe Yāa Dios jā ndéē iní ō, cútóó ndasí yā yóhó, chi mání yā jíin ó, cáchi.

⁶De jā vāha iní Yāa Dios, de jēhe yā fuerza iní ō jā má sáhá ó súcuan. Chi

cáhān tutū īi: Yāā Dios jāsī yā nūū nchivī jā sáhā téyīí maá, de vāha inī yā chíndēē yā ndá nchivī jā sáhā suchí maá, cáchī.

⁷Túsaá de cuetáhvi ndá nú nūū Yāā Dios. De cuiñī nihin nú jā má cuetáhvi nú tächī cūñáhnú, de cunu cunī ndá ndóhó.

⁸Mānī cā coo nú jín Yāā Dios, de víhī cā stēhēn yā jā mānī yā jín nú. Ndá ndóhó jā sáhā cuāchi, sáhā ndoo nú maá nú, sndóo nú cuāchi. De ndá ndóhó jā cūnī nū coo manī nū jín Yāā Dios de suni cūnī nū cutóo nú jā íyó inī ñayiví, sáhā ndoo nú ánō nū jā má cōó cā nū súcuan.

⁹Natahúhvi inī nū, de cucuéca inī nū, de cuacu nú sīquī jā íyó cuāchi nú. De vísō nī jācū nū, sochī mitan de cuacu cóhó nú. De vísō nī ncusiī inī nū, sochī mitan de nducuéca inī nū.

¹⁰Sáhā suchí nú maá nú nūū Yāā Dios, de sáhā ñáhnú yā ndóhó.

Mā cúndihvi inī ō sīquī cuāchi táhán ó

¹¹Hermano, mā cáhān nēhén ndá nú sīquī táhán nú. Chi tēe jā cáhān nēhén sīquī táhán, á jā ndíhvi inī sīquī cuāchi táhán, chi modo jā sīquī ley Yāā Dios cáhān nēhén dē. Chi nduú squíncuu dē ley jā cáhān jā cundáhvi inī ō táhán ó, de sáhā dē cuenta jāá nduú íyó ndāā ley yā. De tú cáhān nū jāá nduú íyó ndāā ley yā, túsaá de nsūú jā squíncuu nú, chí sa jā cáhān nū sīquī.

¹²Iyó iin-nī Yāā jā ní jehe ley, de mātúhún-nī yā cúu jā sáhā ndāā sīquī cuāchi. De scácu yā nchivī cándíja, de stánū táhvi yā nchivī nduú cándíja. ¿Túsaá de nā tiñu ndíso nú jā sáhā ndāā nū sīquī táhán nú?

Nduú vāha jā sáhā téyīí ó maá ó

¹³Mitan de cáhān nī jín ndá ndóhó jā cáhān súcuan: Mitan á stēēn de cōhōn nūū nūcuan, de cundeē ō iin cuiyā, de cueen ó xicó ó de nihin ō sīquī, cáchī nū.

¹⁴De nduú jínī cuitī nū nāsa coo stēēn. ¿Chī nā vāha víhī cúu vida nū? Cúu

tá cúu iin vícō nūhún jā iin núnúú-nī núcūhun, de nūcuan de ndúte-nī.

¹⁵De sa vāha cā cáhān nū: Tú cūnī maá Jētohō ō de cutecū ō de sáhā ó yáhā á sáhā ó nūcuan, cáchī nū.

¹⁶Sochī cúsá maá jā cáhān téyīí ndá nú. De nduú vāha jā súcuan sáhā téyīí nú maá nú.

¹⁷De tú iin nchivī jínī jī sáhā jī tiñu vāha, de tú nduú sáhā jī, de cuāchi cúu túsaá.

Tūhun jā cáhān nūū ndá tēe cuíca

5 De cáhān nī jín ndá ndóhó tēe cuíca, jā cuacu nú de cuacu cóhó nú sīquī tūndóhó jā quiji sīquī nū.

²Chi ndatíñú cuíca jā névāha nú, ja téhyū. De sahma vāha nú, ja yáji tiquixín.

³De oro jín plata jā névāha ndá nú, chí ja néne xaha. De xaha nūcuan stēhēn jāá nduú ní nsáhā vāha nú jín xūhún nú. De nūcuan cúu jā ndunihin cuāchi sīquī nū, tá cúu iin nūhún jā snāā yiqui cūñu nú. Chi nī nascáyā cuāhā nū ndatíñú vāha ndá quivī cuándihī yáhā.

⁴De ndá tēe jā ní jehndē trigo nū, nduú ní nchúnāā vāha nú yāhvi dē. De mitan de cána jee ndá dē nūū Yāā Dios, Yāā cúu Jētohō nūū ndá ángel andiví, jā súcuan nī nsáhā ndá nú. De níni yā jā cána jee ndá tēe ní jehndē trigo nū.

⁵Vāha ndasí técu ndá nú inī ñayiví yáhā, de sáhā nú ndacá jā cúsiī inī maá nú. De jító vāha nú maá nú, de cúu nú tá cúu quiti nēñu jā ndētu quivī jā cuū.

⁶De nī ntee ndá nú cuāchi sīquī ndá nchivī vāha, de jondē nī jahni nū jī. De nduú ní ncúu casí jī jā sáhā nú.

Jā ná cóo paciencia inī ō de cācān táhvi ō

⁷Hermano, túsaá de coo paciencia inī ndá nú jā cundetu nú jondē quivī jā nenda maá Jētohō ō. Ndá tēe jā sátíñú nūhun, cánuú coo paciencia inī dē cun-

detu dē jondē quiji sāvī néhēn jíín sāvī temporal, de sá de nihīn dē nūnī váha já jéhe itū.

⁸De suni súcuan coo paciencia inī nū, de ndeé coo inī nū cundetu nú, chi cuācuñatin nenda maá Jētohō ō.

⁹De mā cāhān sōó nú sīquī já sáhá táhān nú, hermano, tácuā mā jícundeē cuāchi sīquī nū. Chi maá Yāā já sáhá ndāā cuāchi, ja ñatin nenda yā.

¹⁰Ñani mánī, cunahán ndá nú nāsa nī nsáhá ndá tēe nī nacani tūhun maá Jētohō ō jondē janahán, chi nī ncuu ndá dē iin ejemplo nūū ō. Chi vísō nī ndoho dē, de nī iyo paciencia inī dē.

¹¹De cāhān ō já nchivī já jéndeé inī jíín tūndóhó, íyó ndetū ji sáhá Yāā Dios. Chi nī jini ndá nú tūhun nāsa nī jendeé inī Job jíín tūndóhó, de suni jínī nū já váha ndasí cā nī nquendōo dē nī nsáhá maá Jētohō ō tá nī nchāha tūndóhó. Chi cúndáhví ndasí inī yā yóhó, de váha ndasí inī yā jíín ó.

¹²Ñani mánī, já cánuú cā cúu já má cāhān nū sívī Yāā Dios jíín tūhun já cāhān téyíí nú. Mā cāhān nū verdad de Dios, Yāā ndeé andiví, de nī mā cāhān nū verdad de Dios, Yāā xíí ñayiví, de nī iin cā tūhun súcuan mā cāhān téyíí nú. Chi tú cāhān nū já cuu, de súcuan-ni cāhān nū. De tú cāhān nū jáá nduú, de súcuan-ni cāhān nū. Mā scáa cā nū cāhān nū, tácuā mā nácunehen Yāā Dios cuāchi sīquī nū.

¹³De tú íyó iin nú já ndóho tūndóhó, de cācān táhvi nū. De tú íyó iin nú já

cúsii inī, de cata nú himno já chiñúhún nú yā.

¹⁴De tú íyó iin nú já cúhū, de cana nú ndá tēe cúñáhnú já jíto nchivī cándíja. De ná cācān táhvi ndá dē jēhē nchivī cúhū. De jíín sívī maá Jētohō ō ná chíhi dē aceite ji.

¹⁵De tú cándíja dē já sáhá Jētohō ō já jícān táhvi dē, ñúcuán de scácu yā nchivī cúhū. Chi nasáhá váha yā ji, de tú nī nsáhá ji cuāchi, de cune cáhnú inī yā nūū ji.

¹⁶Tú súcuan de nacani ndāā ndá nú cuāchi nú nūū táhān nú, de cācān táhvi nū jēhē táhān nú tácuā nduvāha ndá nú. Chi tú ndíhvi inī iin nchivī ndāā já jícān táhvi ji, de váha ndasí níhīn tiñú, chi sáhá yā já jícān ji.

¹⁷Chi Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán, suni iin tēe já tá cúu nūū íyó maá ó nī ncuu dē. De nī jícān táhvi ndasí dē já má cúún sāvī, de nduú ní ncúun sāvī ūnī cuiyā jíín inū yōō.

¹⁸Ñúcuán de nī jícān táhvi tucu dē, de nī ncuun sāvī, de nī nquene tucu ndācá já quēne nūū ñúhún.

¹⁹Ñani mánī, tú iin nú nī sndóo ichi ndāā, de tú incā nū nachuhun ichí nú táhān nú,

²⁰tú súcuan de cunī nū já tú nī nachuhun ichí nú tēe nī nquívī cuāchi, de ja nī scácu nú dē já tánū táhvi dē nícu, de súcuan íyó tūhun cáhnú inī nūū cuāhā cuāchi dē.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá ni cúu Pedro, apóstol já ní ntají Jesucristo, de tée ni carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchiví já ní jītē nuu, de ndēē jicá ndá nú ní Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, jín Bitinia.

² De maá Tatá ó Yāā Dios ni nacāji yā ndá nú, chi súcuan ni ncundaā iní yā jondē ncháha ca jēcōo ñayiví. De jín Espíritu Santo ni nsáhá yā já íyó ndoo íyó ī ndá nú de jétáhví nú nūū yā, de ni naquete yā ánō nū jín niñ Jesucristo. De ñúhún iní ni já ná cáyā cā ndācá já váha já sáhá yā ndóhó, jín já coo ndeé coo sii iní ndá nú.

Jā ñúhún iní ō ndācá já váha já coo andiví

³ Ná cáhān ō já cúnáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētoho ō Jesucristo. Chi ni ncundáhví ndasí iní yā yóhó, de ni nsáhá yā já ní nacacu jeé ó, siquí já ní natecū Jesucristo. De já ñúcuán cúu já níní ñúhún iní ō ndācá já váha já coo.

⁴ Chi nihin nū táhví já ñúhún váha iní andiví já cuu ndá nú. De táhví ñúcuán mā náá cuití, ni mā tíví cuití, de ni mā ndihí cuití.

⁵ Chi cándíja ndá nú já sáhá Yāā Dios jēhē nū, de já ñúcuán jito yā ndá nú jín poder yā, tácu scácu yā ndá nú quívi sándihí, chi ni nsáhá ndāā yā já súcuan coo.

⁶ Já ñúcuán cúsi ndasí iní ndá nú, visō jíní nū cuāhā nū tündóhó jacū-ni quívi.

⁷ Chi tá cúu nū sndúhā nchiví oro jín ñuhūn, de jito túní ji tú já váha cúu, suni súcuan cánuú coto túní tündóhó ndóhó tú cándíja nihin nú á nduú. Chi já cándíja nihin nú, yāhví ndasí cā cúu nsūú cā

oro, ndatínú já náā. De ñúcuán cúu já cuetúhún yā ndá ndóhó, de sáhá ñáhnú yā ndóhó, de sáhá yínúhún yā ndóhó quívi já nenda nijin Jesucristo.

⁸ De visō nduú ní jíní ndá nú nūū yā, de māni ndasí nú jín yā. De cándíja nihin ndá nú yā visō nduú jíní nū nūū yā mitan. De víi ndasí cúsi iní nū, chi jondē nduú cā quenda cuiti tūhun já cachí tūhun ó nāsa cúsi iní ō.

⁹ De nihin táhví nū já cácu ánō nū, chi já ñúcuán cúu já cándíja ndá nú.

¹⁰ De ndá tēe ni nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, ni nanducú váha dē ní jicā tūhún váha dē siquí tūhun nāsa scácu yā yóhó. De ni ncachí dē nāsa sáhá Yāā Dios já váha ndá nú.

¹¹ Chi jondē ncháha ca coo, de ni stéhēn Espíritu Cristo nū ndá dē nāsa quiji tündóhó siquí Cristo, jín nāsa víi nduáhnú tucu yā tá yāha tündóhó ñúcuán. De ni nanducú váha dē já ná jícūhun iní dē ná quívi quiji Cristo de nāsa coo ndācá já ní ncāhān maá Espíritu já ndēē iní dē.

¹² De ni stéhēn Yāā Dios nū dē jáā nsūú maá dē cuní ndá tiñu já ní nacani dē ñúcuán, chi sa maá ó cúu já cuní. De mitan ja ni jini ndá máá nú tūhun ñúcuán, chi ndācá tēe nācani tūhun já scácu yā yóhó, ni nacani dē nūū nū, ni nsáhá poder Espíritu Santo já ní nquiji ichi andiví. De tūhun ñúcuán chi jondē ndá máá ángel Yāā Dios nánducú tácu ná jícūhun iní.

Jā cúní yā já coo ndoo ánō ō

¹³ Já ñúcuán ndito coo ndá nú, de cáji coo iní nū. De cuhun ndasí iní nū já nihin nū ndācá já váha já sáhá Yāā Dios ndá ndóhó quívi já nenda nijin Jesucristo.

¹⁴ De cuu ndá nú sēhe já jétáhví váha. De mā sáhá cā nū ndācá tiñu já ní ncusi iní nū sáhá nú jondē ncháha ca jicūhun iní nū tūhun Yāā Dios.

¹⁵ Chi sa coo ndoo ánō ndá nú jín ndācá tiñu sáhá nú, chi Yāa jā ní ncana ndóhó, Yāa ndoo cúu yā.

¹⁶ Chi súcuan cáhān tutū īi: Coo ndoo ndá nú, chi maá nī de íyó ndoo nī, cáchi yā.

¹⁷ De tú cáhān ndá nú Tatá nú Yāa Dios, túsaá de caca yínúhún nú nū yā ndācá quivī jā jica nú ñayiví yáhá. Chi maá yā sáhá ndāa yā siquī nāsa sáhá iin iin ó, de nduú sáhá yā cuenta nāsa cúu iin iin ó, chi inuú sáhá ndāa yā siquī ndihi ó.

¹⁸ Chi nī scácu yā ndóhó nū ndācá costumbre jā ní jaquín ndá tatā nū jā ní jica cáhá nú jín. De jínī vāha ndá nú jā yāhvi cúu jā ní scácu yā ndóhó. Chi nduú ní nchúnáa yā jín ndatínú jā nāa, tá cúu oro jín plata,

¹⁹ chi sa jín nīnī Cristo jā yāhvi ndasí cā. Chi nī nsōcō yā maá yā tá cúu iin ticāchí lúli, quiti íyó vāha íyó ndoo.

²⁰ Chi jā nūcuán nī jani Yāa Dios maá Cristo jondē ncháha ca jēcōo ñayiví, de nī nquenda nijin Cristo maá tiempo jā cuándihi yáhá, tácu quendōo vāha ánō ndá nú.

²¹ De jā jín Cristo de cándija ndá nú Yāa Dios. Chi nī nsáhá Yāa Dios jā ní natecū yā jín jā ní nduñáhnú yā. De jā nūcuán cándija ndá nú Yāa Dios, de nūhún inī nū jā cunī nū nū yā.

²² De mitan chi jā nī ndundoo ánō ndá nú, chi nī jetáhvī nú tūhun ndāa jā ní nsáhá Espíritu Santo jín nú, tácu cundáhvī ndija inī nū ndá hermano cándija. Túsaá de cundáhvī ndasí inī nū táhán nú jondē jín inī jín ánō nū.

²³ Chi jā nī nacacu jeé ndá nú, de nsūi chijin tatā nchivī jā jíhi. Chi sa tūhun Yāa Dios jā tēcū de íyó níf cání nī nsáhá jā ní nacacu nú.

²⁴ Chi súcuan cáhān tutū īi: Tá cúu yūcū cúu ndācá ndihi nchivī, chi jacū-ni quivī tēcū ji. De tá cúu itā yūcū cúu jā cúnáhnú ji.

Chi yíchi-ni yūcū, de ndáhvā-ni itā.

²⁵ Sochi tūhun Jētohō ō Yāa Dios, sa quendōo níf cání.

Cáchi tutū. De tūhun nūcuán cúu maá tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani ndá nī nū nū.

2 Túsaá de siáa ndá nú ndācá tiñu néhén, jín ndācá jā stáhvī, de mā cáhān níní nú de tú nduú jání vāha inī nū, de mā cúcuásún inī nū, de mā sātúhún nú siquī táhán nú.

² De tá cúu sūchí níquín jā cáta nī ncacu, jā jáxin de jáhnu, suni súcuan cundihvī inī nū scuáha nú tūhun ndāa yā, tácu cuahnu nú jín de cācu ánō nū.

³ Chi jā jíní ndá nú jā vāha ndasí inī maá Jētohō ō.

Cristo cúu tá cúu yūu jā yítuu vehe

⁴ Túsaá de mānī cā coo ndá nú jín Jētohō ō Cristo. Chi cúu yā tá cúu iin yūu jā cánuú cā jā yítuu squínā templo, jā coo níf cání. De vísō nī squéne yíchi nchivī yā, sochi Yāa Dios chi jā nī nacāji yā Cristo chi cánuú ndasí yā, tá cúu nū nácāji ó iin yūu vāha jā quituu squínā vehe.

⁵ De ndá máa nú chi cúu nú tá cúu iin iin yūu jā cúvāha templo Yāa Dios, de cutecū nū níf cání. De cuāha nú tūhun jā samā yā ndá ndóhó jā cuvāha templo yā, cúu jā ndéē Espíritu yā inī ánō iin iin nú tá cúu inī iin templo. De cunī Yāa Dios jā suni cuu ndá nú tá cúu sūtū íyó ndoo jā sáhá nú tiñu jā cunī maá yā. Chi siquī jā cándija nú Jesucristo, de sōcō nū maá nú jā sáhá nú ndācá tiñu vāha jā jétahān inī Yāa Dios.

⁶ Chi súcuan cáhān tutū īi: Mitan de jondē nū nī Sión jáquín nī iin yūu jā cánuú cā jā quituu squínā templo.

Chi nī nacāji nī yā tá cúu iin yūu vāha jā cánuú ndasí.

De nchivī jā cándija ji yā, chi squíncuu yā jā nūhún inī ji.

Cáchī Yāa Dios, cáchī tutū.

⁷De ndá máá nú já cándíja nú, chi yūū váha já cánuú ndasí cúu yā nūū nū. De nūū nchivī jāá nduú cándíja chi nduú, chi sa quée ndaā jā cáhān tutū īi:

Maá yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sámā vehe,
suu cúu yūū cánuú cā jā yítuu squínā vehe.

⁸De suni quée ndaā tūhun jā cáhān tutū sīquī nchivī jāá nduú cándíja:

Cúu yā tá cúu iin yūū jā scáchihī ji jēhē ji,

tá cúu toto jā jícó cáva ji sáhá.

Cáchī tutū. Chi jā scáchihī ji jēhē ji cúu jā sáhá nihin inī ji nūū tūhun yā. De ja nī ncundaā jā ndoho ji sīquī jā súcuan sáhá ji.

Tūhun nchivī maá Yāa Dios

⁹De ndá máá nú cúu nchivī jā ní nacāji Yāa Dios. De suni cúu ndá nú sūtū jā sáhá nú tiñu jā cúnī maá Yāa cúu Rey. De nchivī íyó ndoo cúu ndá nú, de nchivī maá yā cúu nú. Súcuan nī nsáhá Yāa Dios ndóhó tácuā nacani nú tūhun nāsa nāhnú ndasí tiñu sáhá yā, chi maá yā nī ncana ndá ndóhó tá nī ndeē nū modo nūū neē. De nī squívī yā ndá ndóhó nūū luz yā jā váha ndasí stúu yā inī ánō nū.

¹⁰Chi jondē saá de nsūú nchivī Yāa Dios cúu nú, de mitan chi ja nī nduu nú nchivī maá yā. De jondē saá chi ncháha ca cundáhvī inī yā ndóhó, de mitan chi ja cundáhvī inī yā ndá ndóhó.

Jā ná sáhá ó tiñu cúnī Yāa Dios

¹¹Nānī mánī, inī ñayiví yáhá cúu ndá nú tá cúu nchivī ñuū jicá jā jica tátū. Túsaa de cáhān ndáhvī nī jín ndá nú jā má sáhá nú ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī nū jín modo maá nú. Chi ndācá nūcuán cánaā jín nú, ndúcú jā tñū tāhvī ánō nū.

¹²De ndāa caca ndá nú mähñū nchivī jāá nduú jínī tūhun Yāa Dios. Chi vísō

cáhān ji sīquī nū, tá cúu nūū cáhān ji sīquī nchivī jā sáhá tiñu néhén, sochi tá cunī ji tiñu váha jā sáhá ndá nú, de quívī jā sáhá ndāa Yāa Dios tiñu de cáhān ji jā cúnáhnú ndasí yā.

¹³Jā sīquī maá Jētohō ō de cuetáhvī nú nūū ndá tēe jā ndíso tñú nūū nchivī. Cuetahvī nú nūū maá rey, chi tēe cúnáhnú cā cúu dē.

¹⁴De cuetáhvī nú nūū ndācá gobernador jā ní jani rey tácuā sndóho dē nchivī jā sáhá tiñu néhén de cuetúhún dē nchivī jā sáhá tiñu váha.

¹⁵Chi cúnī Yāa Dios jā sáhá nú tiñu váha, de súcuan sáhá nú jā ndá nchivī cánaā jāá nduú jícūhun inī, casī ji yuhú ji.

¹⁶De caca ndaā ndá nú jā cúu nú nchivī jā ní nduu libre ánō, de nsūú jā ní nduu libre nū jā sáhá nú tiñu néhén. Chi sa cúu ndá nú mozo Yāa Dios de sáhá nú tiñu váha jā cúnī maá yā.

¹⁷Coo respeto ndá nú nūū ndá nchivī. Cundáhvī inī nū ndá hermano cándíja. Cundihvī inī nū jā má stívī nú nūū Yāa Dios. Coo yínúhún nú nūū maá rey.

Jā cánuú cundoho ó jēhē táhán ó tá cúu nūū ní ndoho Cristo

¹⁸Ndá ndóhó jā cúu mozo, cuetáhvī nú nūū patrón nū, de coo respeto nū nūū dē. De nsūú mátúhún-ni nūū ndá tēe váha inī jín tēe vitá inī, chi saá-ni nūū ndá tēe xēen inī.

¹⁹Chi iin jā váha cúu tú jéndeé inī iin tēe jā sndóho cáhā nchivī dē sīquī jā squíncuu dē nūū Yāa Dios.

²⁰Chi tú sndóho ndá ji ndóhó jā sáhá nú cuāchi, de ni iin mā cuetúhún ndóhó de tú jéndeé inī nū jín jā ndóho nú. Sochi tú sndóho ji ndóhó jā sáhá nú tiñu váha, de tú jéndeé inī nū jín, suu cúu jā váha jā jétahān inī Yāa Dios.

²¹Chi jā nūcuán cúu jā ní ncana yā ndá ndóhó. Chi suni maá Cristo nī ndoho yā jā sīquī nū, de súcuan nī ncuu yā iin

ejemplo nū nū jā cundoho nú jēhē ndá táhán nú, de súcuan cuniquin nū ichi yā.

²² De maá yā nduú cuiti nā cuāchi ní nsáhá yā, de ni nduú cuiti nā tūhun stáhvī ní ncāhān yā.

²³ Tá nī ncāhān nāvāha nchivī nū yā, de nduú ní nācāhān nāvāha yā. De tá nī sndóho ji yā, de nduú ní ntétáhán yā jín ji, chi sa nī nchihi yā maá yā ndahá Yāa Dios, Yāa sándaā vāha siquī ndihi nūcuán.

²⁴ De nī jiso maá Cristo cuāchi ó jín yiqui cúnu yā tá nī jihī yā yicā cruz, tácuā quee ó nū cuāchi de caca ndaā ō. Chi nī ntacuēhé yā, de suu cúu jā nī nduvāha ndá nú jā ní nsáhá cuāchi nū.

²⁵ Chi nī nsana ndá nú tá cúu ticāchí, de mitan de ja nī ndicó cóo nú nī ndivī nú ndahá Cristo, Yāa cúu pastor nū de jito vāha yā ánō nū.

Nāsa cánuu cundeē vāha yīi jín ñasíhí

3 Saá-ni ndá ndóhó jā cúu ñasíhí, cuetáhvī nú nū yīi nú, tácuā tú cúu dē tēe jāa nduú cándíja tūhun yā, de cuu scándíja nú dē, jāa nduú cā níní cāhān nū, chi maá jín jā sáhá vāha nú-ni.

² Chi cuni dē jā jíca ndaā nū de íyó re-speto nū.

³ De jā sáhá vii nū maá nú, chi nsūú maá-ni ichi chátā nū sáhá nú, jā sáhá vii ndasí nú xini nū, á jā cuhun nú siquī oro á sahma vāha cā.

⁴ Chi sa nducú nú jā quendōo vii ánō nū. De coo vii nū iin modo jā má náa cuiti, suu jā coo vitá ini nū de coo nañí ini nū. Chi suu cúu jā yāhvi ndasí cā nū Yāa Dios.

⁵ Chi ndá ñahan jā ní iyo ndoo ánō jondē janahán, suni súcuan nī nsáhá vii ña ánō ña. Chi nī ñūhun ini ña Yāa Dios, de nī jetáhvī ña nū yīi ña.

⁶ De súcuan nī nsáhá Sara, chi nī jetáhvī ña nū yīi ña Abraham, de nī ncāhān yínúhún ña jín dē. De ndá

ndóhó, tú sáhá vāha nú de ni mā cúyūhú nú ni iin, nūcuán de cuu nú tá cúu nū ní iyo Sara.

⁷ De saá-ni ndá ndóhó jā cúu yīi, coo vitá ini nū jín ña, siquī jā nú cā fuerza ña nsūú cā ndóhó, de suni siquī jā inuú nihin táhvī ndū nū cutecū nū ní cání siquī jā vāha ini Yāa Dios. De súcuan sáhá nú tácuā mā cundasí nū tūhun jā jícan táhvī nū.

Tūhun nchivī jā ndóho siquī jā jíca ndaā

⁸ Túsaá de inuú-ni cani ini ndá nú, de cucuéca ini nū jā ndóho táhán nú, de cundáhvī ini nū ji tá nū cúu ñani nū. De coo maní ini nū, de sáhá suchí nú maá nú.

⁹ Tú sáhá nāvāha nchivī ndóhó, de mā násáhá nāvāha nú ji. Tú cáhān nāvāha ji nū nū, de mā nācāhān nāvāha nú nū ji. Chi sa cācān táhvī nū jā quendōo vāha ji. Chi Yāa Dios nī ncana yā ndá ndóhó jā suni súcuan quendōo vāha nū.

¹⁰ Chi súcuan cáhān tutū i: Nchivī jā cúni cutecū vāha de cusii ini ndacá quiví, ná cóto ji yuhú ji jā má cáhān nāvāha ji, de ni mā cáhān ji tūhun stáhvī.

¹¹ Ná cújiyo ji nū tiñu néhén, de sáhá ji tiñu vāha.

De ná cundihvī ini ji jā cundeē māni ji.

¹² Chi maá Jētohō ō jito yā ndá nchivī ndaā,

de níni yā jā jícan táhvī ji.

Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi nduú jétáhvī yā ji.

Cáchí tutū.

¹³ De ni iin mā sáhá nāvāha ndá ndóhó, de tú maá-ni tiñu vāha ndíhvī ini nū sáhá nú.

¹⁴ De vísō tú ndoho ndá nú siquī jā jíca ndaā nū, de ndetū ndasí cúu nú. Túsaá de mā cúyūhú nú ni iin nchivī, ni mā cúnéhén ini nū.

¹⁵ Chi sa jíín iní jíín ánō nū chiniúhún nú maá Jētoho ō Cristo. De níní coo tūha ndá nū jā nascócóo vitá nū de cāhān yíniúhún nū jíín ndá nchiví jā stíchi ndóhó síquí ndācá jā níúhún iní nū jā coo.

¹⁶ De caca ndaā nū tácu nduú nā cuāchi cundeē ánō nū, tácu nchiví jā cāhān nēhén síquí nū, cucanoō ji jā ní stáyáhví ji ndóhó jā jíca ndaā nū chi cándíja nú Cristo.

¹⁷ Chi tú cúní Yāa Dios de vāha cā jā ndoho ndá nū síquí jā sáhá nū tiñu vāha nsúú cā tiñu nēhén.

¹⁸ Chi maá Cristo suni nī ndoho yā, de iin vuelta-ni nī jīhí yā jā síquí cuāchi ndihí ó. Yāa vāha cúu yā, de nī ndoho yā jā jēhē yóhó nchiví nēhén, tácu quívi ndācá ó nūú Yāa Dios sáhá yā. Chi nī jīhí yiqui cúñu yā, sochi ánō yā chi tēcū-ni níí cání.

¹⁹ De tá nī jīhí yā de nī jēhén ánō yā nī nacani yā tūhun nūú ánō nchiví jā yíndasi.

²⁰ Chi jondē janahán nduú ní jétáhví ndá ji, tá nī iyo paciencia iní Yāa Dios, de nī ndetu yā juni sáhá Noé barco jā nání arca. De jíín arca níúcuán nī ncācu jacū-ni nchiví, chi únā ji-ni nī ncācu nūú ndüté.

²¹ De tá cúu jā ní ncācu ji nūú ndüté, súcuan cúu jā jénduté ó mitan de cácu ánō ō. De jā jénduté ó, nsúú jā ndúndoo yiqui cúñu ó, chi sa jā jícan ō nūú Yāa Dios jā ndundoo ánō ō. De súcuan de cácu ó, síquí jā ní natecū Jesucristo.

²² De nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de ndēē yā ndahá cuáhá Yāa Dios nūú cúñáhnú yā. De ndācá ángel andiví, jíín ndá jā ndácu tiñu, jíín jā tíin poder, jétáhví ndá nūú yā.

Jā ná squíncuu vāha ó jíín tāhví jā ní jēhe yā nūú ō

4 Túsaá de tá cúu nūú ní ndoho Cristo jēhē ō jíín yiqui cúñu yā, suni súcuan quehndē iní ndá nū jā ndoho nú. Chi

nchiví jā ní ndoho jíín yiqui cúñu, nduú cā sáhá ji cuāchi.

² Túsaá de níí vida cā nū, de sáhá ndá nū tiñu jā cúní Yāa Dios, de mā sáhá nū cā tiñu nēhén jā ndíyo iní nū jíín modo maá nū.

³ Chi jondē níí cání jā vají ndá nū, de nī nsáhá nū cuāhā cuāchi jā jétahān iní nū síquí jāa nduú ní jíín nū tūhun Yāa Dios. De tiempo níúcuán chi maá-ni jā nēhén nī nsáhá ndá nū, de nī ndiyo iní nū ndācá jā nēhén, de nī jíni nū, de nī nsáhá nū vico nēhén, de nī jīhi ndasí nū vico nū, de nī nchiniúhún nú ídolo jā ní ncāhān Yāa Dios jā má chíniúhún nú.

⁴ De cúnēhén iní ndá ji jāa nduú cā jíca ndá nū jíín ji jā sáhá nū ndācá cuāchi xeēn jíín ji. De jā níúcuán cúu jā cāhān nēhén ji síquí nū.

⁵ Sochi ndá máa ji chi iin quívi de nacuāha ji cuenta nūú maá Yāa jā íyó tūha jā sáhá ndāa yā tiñu nchiví jā tēcū jíín nchiví jā ní jīhí.

⁶ Chi jā níúcuán cúu jā suni nī nquiji tūhun vāha yā nūú ndācá ndíyi tá nī ntecū ji. De nī ncundaā síquí cuāchi jā ní nsáhá ji ñayiví yáhá, tá cúu nūú cún-daā síquí ndihí nchiví, tácu nacani iní ji de cutecū ánō ji níí cání tá cúu nūú tēcū Yāa Dios.

⁷ De ja cuācuñatin quívi jā naā ndācá jā íyó. Túsaá de ndito coo iní ndá nū, de cundihví iní nū cācān táhví nū.

⁸ De jā cánuú cā cúu jā cundáhví ndasí iní nū táhán nú. Chi tú cundáhví iní ō táhán ó, de íyó tūhun cáhnú iní nūú cuāhā cuāchi.

⁹ Coto ndáhví ndá nū nchiví jā quenda vehe nū, de mā cúxii iní nū.

¹⁰ Ndācá ndá nū chindeé nú táhán nú, tú nāsa íyó maá táhví jā ní jēhe Yāa Dios nūú nū jā sáhá nū tiñu yā. De squíncuu vāha nū jíín táhví jā sín sín nī jēhe yā nūú iin iin nū.

¹¹ Tú táhví jā nācani nú tūhun cúu, de cāhān nū tá nūú cāhān maá Yāa Dios. De

tú tãhvi jã chindeé nú táhán nú cúu, de sãhá nú jín fuerza jã ní jêhe yã nũ nũ, tácu jín ndihi jã sãhá ndá nú de cáhã nchivĩ jã cúnãhnú ndasí Yãa Dios siquĩ jã ní nsãhá yã jín Jesucristo. De ná cáhã õ jã vii cúnãhnú Cristo de tĩn yã poder ní cánĩ. Amén.

Jã ndóho ó siquĩ jã cándíja ó Cristo

¹² Ñanĩ mánĩ, tú vãji tũndóhó xéen jã coto túni ndóhó, de mã cúnêhén ini ndá nú canĩ ini nũ jã maá nú-nĩ nĩhĩn tũndóhó xéen cã.

¹³ Chi sa cusii ini nũ jã ndóho nú jacũ tũndóhó tá cúu nũ ní ndoho Cristo, tácu suni cusii ndasí ini nũ quĩvĩ jã nenda nijin yã jã vii cunãhnú yã.

¹⁴ De nãcã ndetũ ndá nú tú cáhã nãvãha nchivĩ nũ nũ siquĩ jã cándíja nú Cristo. Chi maá Espíritu Yãa Dios jã cúnãhnú ndasí, ndéé yã ini nũ. Ndá máá ji chi cáhã nêhén ji siquĩ yã, sochi ndá máá nú chi chinũhún nú yã.

¹⁵ De tú ndoho nú, de ná ndóho nú siquĩ jã cándíja nú Cristo, nsũu siquĩ jã sãhá nú ndãcã cuãchi tá cúu nũ ndóho nchivĩ jáhni ndiyi, á nchivĩ sãcuĩhná, á nchivĩ sãhá tiũu nêhén, á nchivĩ jã quĩvi nduũ nũ tiũu táhã jãá nduú cánuú quĩvi nduũ.

¹⁶ De sa tú ní iin nú ndoho siquĩ jã cándíja nú Cristo, de mã cúcanoõ nũ, chi sa nacuetãhvi nú nũ Yãa Dios siquĩ jã cúu nú cristiano.

¹⁷ Chi ja nĩ nquenda quĩvi jã quijéhé jã sãhá ndã Yãa Dios cuãchi, de xihna cã nchivĩ cúu sêhe yã sãhá ndã yã cuãchi. De tú xihna cã cuãchi maá ó quijéhé yã sãhá ndã yã, de nã oncã sãhá yã siquĩ nchivĩ jãá nduú ní jétãhvi tũhun vãha yã.

¹⁸ De tú víjín cãcu nchivĩ vãha, ¿túsaá de nãsa cãcu nchivĩ nêhén jã sãhá ndãcã cuãchi?

¹⁹ Tú súcuan de ndá ndóhó jã ndóho siquĩ jã cúni Yãa Dios, mã jécuiñĩ nũ sãhá nú tiũu vãha, de chihi nú ánõ nũ

ini ndahá maá Yãa jã ní nsãhá ndóhó, chi squíncuu yã jã ní nquee yuhũ yã.

Jã jêhe dẽ consejo nũ nchivĩ cándíja

5 Mitã de ná cáhã ni jín ndá ndóhó tẽe ñãhnú jã jito nchivĩ cándíja, chi suni tẽe ñãhnú jã jito nchivĩ cándíja cúu maá nĩ. De cúu nĩ testigo siquĩ jã ní jinĩ ni nãsa ni ndoho Cristo. De suni nduñãhnú ni jín ndá nú sãhá Cristo quĩvi jã nenda nijin yã.

² Coto ñuncuún nú ndá nchivĩ jã ndéé tiñũ nú jã jito nú, jã cúu ji tá cúu ticãchĩ Yãa Dios. De cusii ini nũ jã coto nú ji, chi súcuan cúni Yãa Dios. De nsũu siquĩ jã sãhá fuerza yã ndóhó, de ni nsũu siquĩ jã nĩhĩn nũ xũhún, chi sa cusii ini nũ sãhá nú tiũu ñúcuan.

³ De mã ndãcũ nĩhĩn ndá nú nũ nchivĩ jã jito nú, chi sa nducũ nú cuu nú iin ejemplo nũ ji jã cúu ji ticãchĩ yã.

⁴ Ñúcuan de quĩvi jã nenda nijin maá Yãa cúu Pastor cúnãhnú nũ ndá ndóhó tẽe cúu pastor nũ nchivĩ cúu ticãchĩ yã, de cuãha yã premio nũ ndá nú jã vii ndasí de mã náa cuitĩ.

⁵ De saá-ni ndá ndóhó tẽe suchĩ, cuetãhvi nú nũ ndá tẽe ñãhnú jĩnã. De ndihi ndá nú nchivĩ cándíja, cuetãhvi nú nũ táhã nú, de sãhá suchĩ nú maá nú. Chi suha cáhã tutũ:

Yãa Dios jási yã nũ nchivĩ jã sãhá vixi maá,
de vãha ini yã chindeé yã nchivĩ jã sãhá suchĩ maá.

Cáchĩ tutũ.

⁶ Túsaá de sãhá suchĩ nú maá nú, chi yĩhĩ nú ndahá Yãa Dios jã tĩn poder. De sãhá ñãhnú yã ndá nú tá quenda maá quĩvi.

⁷ Ndãcã jã nãcani ndasí ini nũ siquĩ, de chihi nú ndahá maá yã de maá yã coto, chi jito yã ndá nú.

⁸ De cájĩ ná cóo xĩnĩ ndá nú de ndito coo ini nũ. Chi tãchĩ cúnãhnú jã jĩnĩ uĩhĩ ndá ndóhó, jĩca nuu ndúcũ squĩvi ndóhó

nūū cuáchi. De xēēn cā sáhá nsūú cā ndicaha jā xēēn ndáhyū.

⁹De cuiñi nihin ndá nú jā má cúndéé tāchi jín nú, de candíja nihin nú tūhun jā cúndáhvī inī Yāā Dios ndóhó. Chi jínī ndá nú jā suni súcuan ndóho ndá hermano nū jā ndéē ní cáhnú ñayiví.

¹⁰De tá nī nchāha nī ndoho ndá nú tūndóhó jacū-ni tiempo, de Yāā Dios chi sáhá yā jā cuja vāha inī nū jín tūhun yā, jín jā cuiñi nihin nú, de cuāha yā fuerza inī nū, de quendōo cutú nú níf cání. Chi maá yā cúu jā sáhá ndācá jā vāha yóhó, de nī ncana yā yóhó jā vii cuñáhnú ó jín yā níf cání sīquī jā inuú cúu ó jín Jesucristo.

¹¹De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā, de tīn yā poder níf cání. Amén.

Saludo jā sándihí

¹²Jínī ni jā Silvano cúu iin hermano jā squíncuu vāha. De maá dē cuēē nūū

ndá nú jín carta yáhá jā ní ntee nī jacū tūhun. De jín yáhá sndíhvī inī ni ndá nú, de cáhān ni jín nú jā ndāā cúu jā ndācá jā vāha jā ní nsáhá Yāā Dios ndóhó, suu stēhēn nūū nū jā cúndáhvī ndija inī yā ndóhó. De cuiñi nihin nú jín tūhun yáhá.

¹³Nchivī cándíja jā ndéē ñuū Babilonia, jā ní nacāji yā tá cúu nūū ní nacāji yā ndá nú, cáhān ndá ji jā sáhá ndéē inī ndá nú. De Marcos, tēe cúu tá cúu sēhe nī, suni súcuan cáhān dē.

¹⁴De tá cáhān jítáhn ndá nú, de techuhú yínúhún nú ndahá ji. De ná cóo ndéē coo si inī ndihi nú jā yíhí nú ndahá Jesucristo. Súcuan ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nī cúu Simón Pedro, de cúu nī mozo Jesucristo, de cúu nī apóstol jā ní ntají yā. De téé nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú jā ní nsáhá Yāā Dios jā inuú-ni nī nihin ndá nú jín ndá nī tūhun vii tūhun vāha jā cándíja ó yā. Chi Yāā ndāā cúu Yāā Dios jín Jesucristo jā scácu yóhó.

² De nūhún inī ni jā ná sáhá cā yā jā vāha ndasí ndá nú, jín jā coo ndeé coo siī inī nū sīquī jā jícūhun vāha inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios jín Jētohō ō Jesús.

Sīquī nāsa cánuú coo nchivī cándíja

³ De Yāā Dios jín poder yā nī jēhe yā nūū ō ndācá jā sáhá jā cuu caca ndāā ō nūū yā jín jā chiñúhún vāha ó yā. Chi nī stéhēn yā maá yā nūū ō, chi maá yā cúu jā ní ncana yóhó, sīquī jā ndasí cúñáhnú yā jín ndācá tiñu ñáhnú jā sáhá yā.

⁴ Jā nūcuán nī nquee yuhú yā ndācá jā ñáhnú ndasí de vāha ndasí jā sáhá yā yóhó, tácuā jín ndācá nūcuán de nduu ndá nú tá cúu nūū íyó maá yā, de cācu nú nūū ndá tiñu néhēn jā ndíyo inī nchivī jā sáhá ji inī ñayiví yáhá.

⁵ Túsaá de nducú ndéé ndá nú jín tūhun yáhá. De jā cándíja ndá nú, de sīquī nūcuán chisó nú jā caca ndāā nū. De jā jíca ndāā ndá nú, de sīquī nūcuán chisó nú jā cundihví inī nū jícūhun vāha inī nū sīquī maá yā.

⁶ De sīquī nūcuán chisó nú jā casí nū jā cúni modo maá nú. De sīquī nūcuán chisó nú jā cuandéé inī nū, de sīquī nūcuán chisó nú jā chiñúhún vāha nú Yāā Dios.

⁷ De sīquī nūcuán chisó nú jā coo maní nū jín táhán nú, de sīquī nūcuán chisó nú jā cundáhvī inī nū táhán nú.

⁸ Chi tú cāyā ndá tiñu yáhá jín ndá nú, de suu sáhá jā má cútecū cāhá nú, chi sa quee vāha tiñu sáhá nú, sīquī jā jícūhun inī nū nāsa Yāā cúu Jētohō ō Jesucristo.

⁹ De nchivī jāá nduú sáhá tiñu yáhá, cúu ji modo nchivī cuāá, chi nduú jícūhun inī ji tūhun yā, de ja nī naā inī ji jā ní nsáhá ndoo yā ji ndācá cuāchi jā ní nsáhá ji ichi chātā.

¹⁰ Jā nūcuán nducú ndéé ndá nú hermano, tácuā coo seguro jā ní ncana yā ndá nú jín jā ní nacāji yā ndá nú. Chi tú sáhá nú ndācá tiñu yáhá, de mā cācā yátá cuiti nū.

¹¹ Nūcuán de nune vāha ichi jā quívi nú inī nūū maá Jētohō ō Jesucristo, Yāā scácu yóhó, nūū tátúni yā ní cání.

¹² Jā nūcuán mā jéncuini nī jā nāndacu nī ndá tūhun yáhá nūū ndá nú, vísō ja jín nū de íñi nihin nú jín tūhun ndāā jā cándíja nú.

¹³ Chi jáni inī ni jā íyó vāha jā sndíhvi inī ni ndá nú mitan técu cā ni, tácuā nūcūhun inī nū.

¹⁴ Chi maá Jētohō ō Jesucristo nī ncachī tūhun yā nūū ni jā má cútecū nahán cā ni ñayiví yáhá.

¹⁵ Jā nūcuán cúu jā ndúcú ndéé cā ni sndíhvi inī ni ndá nú, tácuā tá ja nī jīhi ni, de níní nūcūhun inī nū ndācá tūhun yáhá.

Jā ní jini ndá dē jā cúñáhnú Cristo

¹⁶ Tá nī stéhēn ndá nī tūhun maá Jētohō ō Jesucristo nūū ndá nú, nāsa nenda yā jín poder yā, de nduú ní ncāhān ndá nī iin cuento-ni jā ní ntavā ndichí nchivī. Chi tá nī íyo ndá nī jín yā xīni yūcú, de nī jini jínúú ndá nī jā ñáhnú nī nduu yā.

¹⁷ Chi nī jini ndá nī jā Tatá ó Yāā Dios nī ncāhān yínúhún yā jín Jesús, de ní nsáhá ñáhnú yā Jesús. Chi ichi andiví nī nquiji tūhun vii, nī ncāhān Yāā Dios: Yáhá cúu Sēhe nī jā māni ndasí nī jín, de cúsi inī nī jín, ncachī yā.

¹⁸ De nī jini ndá nī tūhun ñúcuán jā ní ncāhān ichi andiví, chi nī iyo ndá nī jín maá Jētohō ō xinī yucu ī ñúcuán.

¹⁹ De súcuan jínī ō jā íyó ndāā ndija ndācá tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De vāha jā chuhun inī ndá nú ndá tūhun ñúcuán, chi suu cūu tá cúu iin luz jā stúu nūū neē, jondē tūu maá quiví jā nenda yā, de stúu yā inī ánō nū tá cúu nūū jéndütē lucero.

²⁰ De xihna cā ná jícūhun inī ndá nú jā nī iin tūhun jā cāhān tutū ī, nsūú jā ní jani inī iin tēe súcuan-ni cúu.

²¹ Chi ndācá tēe ndoo jā ní nacani tūhun yā jondē janahán, nduú ní nácani cuiti dē tūhun jā cúu inī maá dē. Chi sa nī nacani dē tūhun Yāā Dios jā ní stēhēn Espíritu Santo nūū dē.

Siquí ndá tēe jā stēhēn tūhun stáhví

(Judas 4-13)

2 De mähñú nchiví Israel suni nī iyo ndá tēe jā ní nacani tūhun stáhví. De suni súcuan coo sava tēe stēhēn tūhun stáhví mähñú ndá nú. De squíví ndá dē tūhun stáhví jā tiví nchiví sáhá. De mā cuétúhún dē maá Jētohō ō jā scácu yā dē, de súcuan sáhá dē jā ñamā tñū tāhvi dē.

² De cuāhā nchiví cuniquín ji modo nēhén jā stēhēn ndá dē. De sáhá dē jā cāhān nēhén nchiví siquí tūhun vāha yā jā cúu ichi ndāā.

³ De siquí jā ndíyo inī ndá dē xūhún, de candēē dē xūhún ndá nú siquí tūhun stáhví jā stēhēn dē nūū nū. De nduú quíxín tündóhó jā tñū tāhvi dē, chi jondē janahán jā íyó tūhun jā nenda yā siquí cuāchi dē.

⁴ Chi nduú ní née cáhnú inī Yāā Dios nūū ndācá ángel yā jā ní nsāhá cuāchi, chi sa nī ntaān yā infierno nūū yíndasi nūū neē, de núhñi jín cadena. De nī nchindasi yā jondē quiví jā sáhá ndāā yā siquí.

⁵ De suni nduú ní née cáhnú inī yā nūū nchiví janahán, chi sa nī scúun yā sāvī xēēn siquí nchiví nēhén ñúcuán. Chi maá-ni Noé, tēe nī nacani tūhun ndāā, nī scácu yā dē jín ūjā cā nchiví.

⁶ De suni nī nenda yā siquí cuāchi nchiví ñuū Sodoma jín ñuū Gomorra, de nī ncāyū ñuū ji nī nduu maá yāā-ni cā. De súcuan cúu ji iin ejemplo nūū ndá cā nchiví nēhén jā quiji cā.

⁷ De nī scácu yā Lot, chi tēe ndāā nī ncuu dē, de nī ncucuécá ndasí inī dē nī jini dē tiñu nēhén jā ní nsāhá nchiví nēhén ñúcuán.

⁸ Chi tēe vāha ñúcuán nī ndeē dē mähñú ndá ji, de ndiquiví nī ncucuécá inī dē jā ní jini dē de nī jini dē ndācá tiñu nēhén jā ní nsāhá ndá ji.

⁹ Túsaa de maá Jētohō ō chi scácu yā nchiví jā chíñúhún nūū yā, de tú quiji tündóhó siquí ji. De chíndasi yā nchiví nēhén, tácu ndoho ji castigo quiví juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi ji.

¹⁰ De víhí cā sndóho yā ndá tēe sáhá tiñu téhén jā ndíyo nēhén inī dē, de cújéhe inī dē siquí tiñu ndácu maá Jētohō ō. Nihin ndasí inī ndá dē, de chún-deé inī dē sáhá dē jā cúní ndá máá dē, de nduú yúhú dē cāhān nāvāha dē siquí ndācá jā cúñáhnú nūū súcún.

¹¹ De juni ndá ángel jā íñi nūū maá Jētohō ō, vísō cúñáhnú cā yā jín fuerza jín tiñu ndíso yā, de nduú cāhān nāvāha yā siquí ndācá jā cúñáhnú ñúcuán.

¹² De ndá tēe ñúcuán chi cúu dē tá cúu quiti yúcú jā ní jēcōo ti jín modo maá ti, de táhvi ndá ti tácu nihin nchiví ti jā cahni ji ti. Chi cāhān nēhén ndá dē siquí ndācá jā nduú jícūhun inī dē. De tá cúu nūū jíhí ndācá quiti ñúcuán, suni súcuan cuū dē.

¹³ De jā ní sndóho ndá dē nchiví, suni súcuan nanihín dē ndoho dē. De cúsi inī ndá dē jín ndācá jā cútíndí inī dē jā ndíyo nēhén inī dē. De cúu ndá dē tēe quini jā sáhá tiñu jā cúcanoō nchiví. De

jā ndútútú ndá dē jín nū vico nū, de níní cúsii iní dē jín tiñu néhén tiñu stáhví.

¹⁴De ndíyo iní ndá dē jíní dē ñahan, de nduú jéncuini dē jā sáhá dē cuāchi. De stáhví ndá dē nchiví tayā iní. Chi nī ncāan ndá dē jín tūhun ndíyo iní dē ndācá ndatínú. De tēe jā tñū tāhví cúu ndá dē.

¹⁵Chi nī nsana ndá dē, chi nī sndóo dē tūhun jā cúu ichi ndāa. De nī niquin ndá dē modo Balaam, tēe nī nacani tūhun jondē janahán, sēhe Beor. Chi tēe ñúcuán nī ncusii iní dē jā nihin dē xūhún síqui tūhun néhén jā cāhān dē nícú.

¹⁶De iin burro nī ncāhān tī tá nū cāhān iin nchiví, vísō nduú cúu cāhān tī. De nī ncāhān tī nū tēe ñúcuán, de súcuán nī jasí tī jā má quíhín dē cāhān dē ndācá tūhun néhén stáhví.

¹⁷De ndá tēe jā stíví ndasí súcuán, chi cúu dē tá cúu ntesócó jā ní nchíchí, jín vicō jā stéché tāchí. De ja íyó tūha nū neē ndasí nū cundeē dē níí cání.

¹⁸Chi ndasí sáhá vixí ndá dē maá dē jín tūhun jā cāhān cāhá dē. De ndúcú ndá dē squívi tucu dē sava nchiví nū tiñu néhén tiñu ndíyo iní. De súcuán stáhví dē nchiví jā cáta nī nquee ji nī ncācu ji nū nchiví sáhá tiñu néhén.

¹⁹De cāhān ndá dē jā íyó libre ji jā cuu sáhá ji nāsa-ni cúni maá ji, de juni maá dē chi nduú íyó libre dē, chi cúu dē mozo nū cuāchi, chi cúsa maá tiñu téhén sáhá dē. Chi ndācá tiñu jā cúndeé jín iin tēe jā sáhá dē, suu ñúcuán ndúu dē mozo nū.

²⁰Chi tú ja nī jíní ndá dē nāsa Yāa cúu maá Jētoho ō Jesucristo, Yāa jā scācu yóhó, de tú súcuán nī nquee dē nī ncācu dē nū tiñu téhén jā íyó iní ñayiví, de tú ndivi tucu ndá dē nū tiñu ñúcuán jā cundeé tucu jín dē, túsaá de néhén cā quendō dē jā sándihí nsū cā jā xíhna ñúhún.

²¹Chi vāha cā tú nduú ní jíní dē ichi ndāa nícú, nsū cā jā ní jíní dē, de sndóo tucu dē tiñu ndoo jā ní ndacu yā nū dē.

²²Chi nī ncundaā síqui dē tá cúu nū cāhān iin tūhun janahán: Tinā nī nacají tī jā ní nujan tī. De quini jā ní ndundoo, nī nacuchi tucu tī ndēhyū, cāchí.

Síqui jā nenda maá Jētoho ō

3 Ñani mání, yáhá cúu carta ū jā tēe nī nū ndá nū. De jín ndúu carta yáhá cúni nī jā nacani iní nū síqui ndihi jā vāha jā ndāa jā jání ichí nī ndóhó.

²De nūcūhun iní nū ndācá tūhun jā ní nacani ndá tēe ndoo jondē janahán, jín tiñu jā ní ndacu maá Jētoho ō, Yāa jā scācu yóhó. De suu cúu jā ní stéhén ndá tēe apóstol nū nū.

³De xihna cā tūhun yáhá ná jícūhun iní ndá nū: Jā tá cuāndihi quiví de quiji ndá tēe jā sáhá catá síqui tūhun ndāa yā, chi sáhá dē ndá tiñu néhén jā ndíyo iní maá dē.

⁴De cāhān ndá dē: ¿Nājēhē cúu jāa nduú ndíji Cristo tá cúu nū ní nquee yuhú yā? Chi jondē quiví jā ní jilhi ndá ndiyi tatā ō de jondē mitan, de nduú sáma cuiti ndihi jā íyó tá nī jécōo ñayiví, cachí ndá dē.

⁵Chi nduú cúni ndá dē jicūhun iní dē jā jondē janahán nī ncuvāha andiví jín tūhun jā ní ncāhān-ni Yāa Dios. De nī ndacu yā tiñu jā ná cúvāha ñayiví jín ndute, de mähñú ndute nī nquenda ñuhun yíchí.

⁶De suni jín ndute nī naā ñayiví janahán, chi nī ndaa ndute jā ní ncuun sāví xéén.

⁷De suni súcuán jín tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios de nī nsáhá tūha yā jā cāyū andiví jín ñayiví jā íyó mitan. Chi maá quiví juicio de cāyū ndihi, de tñū tāhví nchiví néhén.

⁸De suni mā nāa iní ndá nū tūhun yáhá, ñani mání: Jā nū maá Jētoho ō chi iin-ni quiví cúu tá cúu mil cuiyā, de mil cuiyā cúu tá cúu iin-ni quiví.

⁹De nsū jā cúcuéé iní maá Jētoho ō síqui tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nenda

yā, tá cúu nūū jāni inī sava nchivī. Chi sa íyó paciencia inī yā nūū ō, chi nduú cúni yā jā tānū tāhvī ni iin ó, chi sa cúni yā jā ndihi ó nacani inī ō jā sndóo ó cuāchi ó.

¹⁰ De quivī jā nenda maá Jētohō ō, iin sanaā-ni quenda, tá nūū cúu jā iin sanaā-ni quēnda jācuīhná jacuāā. De quivī nūcuán chi nihin ndasí andiví, de naā-ni. De ndihi jā íyó andiví chi naā sāhá ñuhūn. De ñayiví jín ndācá jā íyó inī, ndihi cāyū.

¹¹ De tú súcuán naā ndācá nūcuán, de cānuú ndasí jā coo ndoo ánō ndá nú de chinūhún vāha nú yā.

¹² De cundetu nú de cundihvī inī nū jā ná quíji ñamā quivī nenda Yāa Dios. De quivī nūcuán cāyū andiví de naā-ni. De ndācá jā íyó chi ndute sāhá ñuhūn.

¹³ De maá ó chi ndētu ó andiví jée jín ñayiví jée, chi súcuán nī nquee yuhú Yāa Dios jā coo. De nūcuán chi maá-ni tiñu ndāā jín tiñu vāha coo.

¹⁴ Túsaá ñanī mánī, juni ndētu ndá nú jā quee ndaā ndācá tiñu yáhá, de nducú ndée nú tácuá tá nenda yā de nihin yā ndá nú jā ndée mánī nū jín táhán nú, de coo ndoo nú jāā nduú nā cuāchi nú.

¹⁵ De ná jícūhun inī ndá nú jā síqui jā íyó paciencia maá Jētohō ō, jā nūcuán

cúu jā cācu ó. Chi hermano ō Pablo jā mānī ō jín, suni súcuán nī ntee dē nūū nū, chi súcuán nī stēhēn Yāa Dios tūhun ndíchí yā nūū dē.

¹⁶ De cāhān dē síqui tūhun yáhá nūū ndācá carta jā ní ntee dē. De nūū ndá carta dē nūcuán chi íyó jacū tūhun jā víjín jícūhun inī ō. De ndá nchiví jāā nduú jícūhun inī jín nchiví jāā nduú jíja jín tūhun cándíja, chi násāma ji modo jā cāhān ndá tūhun víjín nūcuán, tá cúu nūū násāma ji jā cāhān sava cā tutū īi. De súcuán sáhá ji jā tānū tāhvī maá ji.

¹⁷ De ndá ndóhó ñanī mánī, mitan de ja nī jinī nū nāsa coo ndācá tiñu yáhá. Túsaá de coto nú maá nú jā má cúniquin nū tūhun stáhví jā stēhēn ndá tēe nēhēn nūcuán jāā nduú jétáhví dē yā. Chi tú nduú de snāa nū tūhun jā íní nihin nú jín.

¹⁸ Chi sa cundihvī cā inī nū jā jícūhun inī nū nāsa Yāa cúu maá Jētohō ō Jesu-cristo, Yāa scācu yóhó. De ná cúja cā inī nū jín tūhun cundáhví inī yā ndóhó. De ná cāhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā jondē mitan jín ní cání. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

Tùhun jā cutecū ò níí cání

1 Tùhun jā téé ndá ní cuēē nūū ndá nú cúu tūhun maá Yāa ja íyó jondē ncháha ca jēcōo ndácá jā íyó. De ní jini ndá ní jā ní ncāhān yā, de ní jini jínúú ní yā, chí ní ndēhé vāha ní nūū yā, de ní ntiin ní yā. De maá yā cúu Tùhun jā cutecū ò níí cání.

² Chi Yāa yáhá jā sáhá jā cutecū ò, ní nquenda nijin yā. De cáhān ndá ní tūhun yā, chí ní jini ní nūū yā. De cáchi tūhun ndá ní nūū ndá nú sīquí Yāa jā cúu Tùhun jā cutecū ò níí cání, suu Yāa jā ní ndeē jínín Tatá ó Yāa Dios, de ní nquenda nijin yā nūū ndá ní.

³ Jā ní jini ndá ní jínín jā ní jini jínín sóho ní, ñúcuán cúu jā cáchi tūhun ní nūū nū, tácuca coo inuú iní ndá nú jínín ndácá ó. De ndāa chí íyó inuú iní ndácá ó jínín maá Tatá ó Yāa Dios jínín Sēhe yā Jesucristo.

⁴ De ndá tūhun yáhá téé ní cuēē nūū ndá nú, tácuca cusii ndasí iní nū.

Yāa Dios cúu luz

⁵ De yáhá cúu tūhun jā ní stēhēn Jesucristo nūū ní, de mitan cáchi tūhun ní nūū ndá nú: Yāa Dios cúu luz, chí íyó ndāa ndasí yā, de nduú cuiti nā tiñu néhén íyó jínín yā.

⁶ Tú cáhān ò jā íyó inuú iní ò jínín yā, de tú jica ó modo nūū neē jā sáhá ó tiñu néhén, túsaá de jā stáhví ó cúu, chí nsūú tiñu ndāa sáhá ó.

⁷ Sochi tú jica ó jínín luz yā jā sáhá ó tiñu ndāa, tá cúu nūū íyó maá yā jínín luz yā jā sáhá yā tiñu ndāa, ñúcuán de íyó inuú iní ò jínín ndácá táhán ó. De niñi maá Sēhe yā Jesucristo sáhá ndoo yóhó nūū ndihi cuāchi ó.

⁸ Tú cáhān ò jāa nduú nā cuāchi ó, de stáhví ó maá ó jā jání iní ò súcuan, de nduú ñúhún tūhun ndāa iní ánō ò.

⁹ Sochi tú nacani ndāa ò cuāchi ó nūū yā, de cune cáhnú iní yā nūū cuāchi ó, de nasáhá ndoo yā yóhó ndácá jā néhén jā ní nsáhá ó. Chi jini ò jā Yāa vāha Yāa ndāa cúu yā.

¹⁰ De tú cáhān ò jāa nduú nā cuāchi ó, túsaá de modo jā sáhá ó jā Yāa stáhví cúu yā, de nduú cándíja ndija ó tūhun yā.

Cristo cúu Yāa jā cáhān jēhē ò

2 Ndácá tūhun yáhá téé ní cuēē nūū ndá nú jā cúu nú tá cúu sēhe ní, tácuca mā sáhá ndá nú cuāchi. De tú ní iin nú ní nsáhá cuāchi, de íyó maá Yāa jā cáhān jēhē ò nūū maá Tatá ó Yāa Dios. Suu Jesucristo Yāa ndāa cúu yā.

² De ní nsōcō yā maá yā jā sndáhvā yā cuāchi ó, de nsūú cuāchi ndá máá ó-ni, chí suni cuāchi nchivi níí ñayiví.

³ Tú squíncuu ó tiñu jā ndácu Yāa Dios nūū ò, suu cúu jā cúcáhnú iní ò jā jini ndija ó nāsa Yāa cúu yā.

⁴ De tú cáhān iin nchivi: Nduhū chí jini ní nāsa Yāa cúu yā, cáchi ji, de tú nduú squíncuu ji tiñu ndácu yā, túsaá de stáhví ji, de nduú cáhān ji tūhun ndāa.

⁵ Sochi nchivi jā squíncuu tūhun yā, ja ní jija vāha iní ji jā māni ji jínín yā. De súcuan de cuni ò tú íniñi nihin ó jínín yā á nduú.

⁶ Tú cáhān iin nchivi jā íniñi nihin ji jínín yā, de cánuú caca ndāa ji tá cúu nūū ní jica maá Jesucristo.

Tiñu jéé jā ndácu yā nūū ò

⁷ Hermano, nsūú iin tiñu jéé ndácu ní nūū ndá nú jā cáhān ní jā cundáhví iní nū táhán nú. Chi tiñu ja jini ndá nú jondē tá ní nquijéhé nú cándíja nú cúu. De tiñu yáhá jā ndácu yā, vāji jondē janahán, de suu cúu tūhun jā ní jini ndá nú jondē tá ní nquijéhé nú cándíja nú.

⁸ De vísō sūcuán de níní tiñu jée cúu, de tiñu ndāa cúu nūu Cristo jín nūu ndá máa nú. Chi ja cuāyáhá tiñu néhén já íyó nūu neē, de ja stúu maá luz ndāa iní ánō ndācá ó mitan.

⁹ Tú iin nchiví cáhān ji já jíca ji jín luz yā, de tú quítí iní ji jíní ji táhán ji, túsaa de jíca cā ji nūu neē jín cuāchi ji.

¹⁰ De nchiví já cundáhvi iní táhán, chi jíca ji jín luz yā, cúu já sáhá ji tiñu váha. De ní iin mā cúu sáhá já quívi ji cuāchi.

¹¹ Sochi nchiví já quítí iní jíní táhán, chi íyó ji nūu neē, de jíca ji nūu neē. De nduú jíní ji ní ichi quihín ji, chi jín já neē ní jasi jáa nduú cúu jicūhun iní ji.

¹² Ndá ndóhó já cúu sēhe, té nī tūhun yáhá cuēē nūu nū, chi já síqui Jesucristo de ní nee cáhnú iní Yāa Dios nūu cuāchi nú.

¹³ Ndá ndóhó tēe cúu tatá, suni té nī nūu nū, chi jíní ndá nú nāsa Yāa cúu Yāa já íyó jondē já xíhna ñúhún. De ndá ndóhó tēe suchí, suni té nī nūu nū, chi ní ncundee nú jáa nduú ní ncúu squívi tächí cúnáhnú ndóhó nūu cuāchi. Ndá ndóhó já cúu sēhe, té nī tūhun yáhá cuēē nūu nū, chi jíní ndá nú nāsa Yāa cúu maá Tatá ó Yāa Dios.

¹⁴ Ndá ndóhó tēe cúu tatá, suni té nī nūu nū, chi jíní ndá nú maá Yāa já íyó jondē já xíhna ñúhún. Ndá ndóhó tēe suchí, suni té nī nūu nū, chi iní nihín nú, de cándíja ndá nú tūhun Yāa Dios, de ní ncundee nú síqui tächí cúnáhnú.

¹⁵ Mā cútóó ndá nú síqui ñayiví, de ní ndācá já íyó iní ñayiví. Chi tú ní nchiví cútóó ji síqui ñayiví, de nduú íyó mānī ji jín Tatá ó Yāa Dios.

¹⁶ Chi ndācá já cúu cuenta ñayiví, nsūú jondē nūu Tatá ó Yāa Dios vāji, chi cuenta ñayiví cúu. De ñúcuán cúu ndācá já cútíndí ó já cúní modo néhén maá ó, jín já ndíyo iní ó já jíní ó nūu, jín já sáhá vixi ó maá ó síqui ndatíñú névāha ó.

¹⁷ De cuāndihi ñayiví jín ndācá já néhén já ndíyo iní ó. Sochi nchiví já sáhá já cúní maá Yāa Dios, chi cutecū ji ní cání.

Tūhun ndāa jín tūhun stáhvi

¹⁸ Ndá ndóhó já cúu tá cúu sēhe ní, cáchí ní nūu nū já cuāndihi quívi. De ja ní jini ndá nú tūhun já quiji maá tēe já cuu contra síqui Cristo. De mitan de ja ní nquenda cuāhā tēe já cúu contra síqui Cristo. De já ñúcuán cúu já jíní ó já cuāndihi quívi.

¹⁹ Māhñú maá ó ní nquee ndá dē, de nsūú táhán ó já cándíja cúu dē. Chi tú táhán ó cúu ndá dē, de coo dē jín ó nícú. De ní nquee ndá dē cuāhān dē, tácu cuní cājí ó jáa nsūú táhán ó cúu ndihi dē.

²⁰ Sochi ndá ndóhó chi Cristo ní jēhe yā Espíritu Santo, ndēē yā iní ánō nū, de já ñúcuán cúu já jíní nū tūhun ndāa.

²¹ Túsaa de té nī yáhá cuēē nūu ndá nú, já síqui já jíní nū tūhun ndāa, nsūú síqui jáa nduú jíní nū. De jíní ndá nú jáa nduú nā tūhun stáhvi íyó nūu tūhun ndāa.

²² ¿Ní iin cúu já cáhān maá-ni tūhun stáhvi? Suu tēe já cáhān já Jesús, nduú cúu ndija yā Cristo, Yāa já ní ntají Yāa Dios. Ñúcuán cúu tēe já cúu contra síqui Cristo, chi nduú jétúhún dē maá Tatá ó Yāa Dios jín Sēhe yā.

²³ Ndācá nchiví jáa nduú jétúhún ji Sēhe yā, suni nduú íyó maá Tatá jín ji. De nchiví já jétúhún ji Sēhe yā, suni íyó maá Tatá jín ji.

²⁴ Túsaa de chuhun vāha iní ndá nú maá tūhun já ní jini nú jondē já xíhna ñúhún. De tú ñúhún vāha iní ndá nú tūhun já ní jini nú jondē já xíhna ñúhún, ñúcuán de suni cuiñi nihín nú jín maá Tatá ó jín Sēhe yā.

²⁵ De yáhá cúu tūhun já ní nquee yuhú Jesucristo nūu ó: Já cutecū ó ní cání sáhá yā.

²⁶Tühun yáhá nī ntee nī nūū ndá nú jā cáchi tühun nī sīquī nchivī jā ndúcu stáhvi ndóhó.

²⁷Sochi ndá ndóhó, chi nī jēhe Jesu-cristo Espíritu Santo, ndéē yā inī ánō nū. De jā nūcuán nduú jínī nūhún jā stéhēn nī iin nchivī nūū nū ní cúu jāndāā, chi maá Espíritu cúu jā stéhēn ndihi nūū nū, de stéhēn yā tühun ndāā, chi nduú stáhvi cuiti yā. Túsaa de cuiñi nihin ndá nú cā tácuā inuú-ni coo nú jínjín Cristo, tá cúu nūū stéhēn Espíritu nūū nū.

²⁸Séhē, mitan de cuiñi nihin ndá nú jínjín Cristo, tácuā tá nenda nijin yā, de mā cúyūhó ó, de nī mā cúcanoō ō nūū yā quívi jā nenda yā.

²⁹Chi ja jínjín ndá nú jā Yāā ndāā cúu Jesucristo, de suni ná jícūhun inī nū jā ndācá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, cúu ji sēhe Yāā Dios.

Tühun nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios

3 De nācā vāha ndasí nī ncundáhvī inī Tatá ó Yāā Dios yóhó, chi nī nihin táhvi ō jā cúu ó sēhe yā, de suu cúu ndija ó. Jā nūcuán nduú jínjín nchivī ñayiví jā cúu ó sēhe yā, chi nduú jínjín ji nāsa Yāā cúu maá yā.

²Ñanī mánī, mitan de cúu ó sēhe Yāā Dios, de ncháha ca cunī ō nāsa coo ó ní cání. De ja jínjín ō jā tá nenda nijin Jesu-cristo, de nduu ó tá cúu nūū íyó maá yā, chi cunī ō nūū yā nāsa íyó yā.

³De ndācá nchivī jā sūcuán nūhún inī ji, sáhá ndoo ji ánō ji, tá cúu nūū íyó ndoo maá yā.

⁴De ndá nchivī jā sáhá cuāchi, chi stíví ji ley Yāā Dios. Chi tú sáhá ó cuāchi, de stíví ó ley yā.

⁵De ja jínjín ndá nú jā ní nquiji Jesu-cristo inī ñayiví tácuā candeē yā cuāchi ó. De maá yā chi nduú nā cuāchi yā.

⁶De ndá nchivī jā íñi nihin jínjín yā, nduú jíca ji jínjín cuāchi. Sochi nchivī jā jíca jínjín cuāchi, nduú jínjín ji yā, de nī nduú jícūhun inī ji nāsa Yāā cúu yā.

⁷Séhē, coto nú maá nú jā má stáhvi nī iin ji ndóhó. Chi cuhun inī nū jā ndá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, maá ji cúu nchivī ndāā, tá cúu nūū íyó ndāā maá yā.

⁸Sochi nchivī jā jíca jínjín cuāchi, ndá maá ji cúu sēhe tāchi cūñáhnú. Chi tāchi cūñáhnú cúu jā sáhá cuāchi vāji jondē jā xíhna nūhún. Jā nūcuán nī nquiji Sēhe Yāā Dios, jā snāā yā ndācá tiñu néhén jā sáhá tāchi cūñáhnú.

⁹Nī iin nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, nduú jíca ji jínjín cuāchi, chi nī nsáhá Yāā Dios jā ní nduu ji tá cúu nūū íyó maá yā. De mā cúu cā caca ji jínjín cuāchi, chi sēhe Yāā Dios cúu ji.

¹⁰Sūcuán cúu jā cunī ō ní iin cúu sēhe Yāā Dios jínjín sēhe tāchi cūñáhnú: Ndācá nchivī jāá nduú sáhá tiñu ndāā, jínjín jāá nduú cūndáhvī inī táhán, nsūú sēhe Yāā Dios cúu ji.

Jā ná cūndáhvī inī ō táhán ó

¹¹Yáhá cúu tühun jā ní jini ndá nú jondē jā xíhna nūhún: Jā ná cūndáhvī inī ō táhán ó.

¹²De mā sáhá ó tá nī nsáhá Caín, jā ní ncuu dē sēhe tāchi cūñáhnú, de nī jahni dē ñanī dē. ¿De nājēhē cúu jā ní jahni dē ñanī dē? Siquí jā ñanī dē nī nsáhá tiñu ndāā, de maá-ni tiñu néhén nī nsáhá maá dē.

¹³Hermano, mā cání inī ndá nú de tú nchivī ñayiví quítí inī ji jínjín ji ndóhó.

¹⁴De maá ó chi sīquí jā cūndáhvī inī ō táhán ó, sūcuán jínjín ō jā ní ncācu ó jā cutecū ō ní cání. De nchivī jāá nduú cūndáhvī inī táhán, íyó ji jínjín tühun jā tñnū táhvi ji.

¹⁵Chi ndācá nchivī jā quítí inī jínjín táhán, cúu ji tá cúu nchivī jáhni ndiyi. De jínjín ō jā nchivī jáhni ndiyi, mā nihin táhvi ji cutecū ji ní cání.

¹⁶Jā ní jihí Cristo jā jēhē ō, nūcuán cúu jā stéhēn cājí nāsa cúu tühun cūndáhvī inī. De maá ó chi suni sūcuán

cánuú já cundáhví iní ò táhán ó vísō ná cúú ò já jēhē ji.

¹⁷ De tú névāha ó já cutecū ò ñayiví, de tú jíní ò já cúmaní nūū táhán ó, de tú nduú cundáhví iní ò ji já cuāha ó já jíní ñúhún ji, ¿túsaá de á íyó mānī ò jíní Yāa Dios, á nduú?

¹⁸ Séhē, mā cundáhví iní ò jíní maá tūhun já cáhān ò-ní, chi sa ná cundáhví ndija iní ò jondē jíní já sáhá ó jēhē ji.

Nāsa cucáhnú iní ò de tú vāha sáhá ó nūū Yāa Dios

¹⁹ De súcuan cúu já jíní ò já squíncuu ó tūhun ndāā, de cucáhnú iní ò já vāha sáhá ó nūū yā.

²⁰ Chi tú nátahúhví iní ánō ò síqui cuāchi ó, de Yāa Dios chi cúnáhnú cā yā nsūú cā ánō ò, de jíní ndihi yā ndācā-ni.

²¹ Túsaá ñanī mānī, tú jíní ánō ò jáa nduú nā cuāchi ó, ñúcuán de cucáhnú iní ò já vāha sáhá ó nūū Yāa Dios.

²² De ndācá já cācān ò nūū yā, de squíncuu yā já jícān ò, chi suni squíncuu ó ndācá tiñu ndácu yā, de sáhá ó tiñu já cúsi iní yā.

²³ De yáhá cúu tiñu ndácu yā: Já ná cándíja ó já ní nsáhá Séhe yā Jesucristo jēhē ò, jíní já ná cundáhví iní ò táhán ó, tá cúu nūū ní ndacu yā tiñu nūū ò.

²⁴ De ndācá nchiví já squíncuu tiñu ndácu Yāa Dios, íní nihin ji jíní yā, de ndēē yā iní ánō ji. De jíní maá Espiritu Santo já ní jēhe yā já ndēē iní ánō ò, jíní maá yā de jíní ò já ndēē Yāa Dios iní ò.

Tūhun já vāji nūū Espiritu jíní tūhun já cáhān contra síqui Cristo

4 Ñanī mānī, mā cándíja nú ndācá tēe já cáhān dē já jíní Espiritu Yāa Dios nácani dē tūhun. Chi sa coto túní nū dē, tú jondē nūū Yāa Dios vāji tūhun cáhān ndá dē á nduú. Chi iní ñayiví ja ní nquenda cuāhā tēe nácani tūhun stáhví, de cáhān ndá dē já jondē nūū Yāa Dios vāji.

² De suha de cuní ndá nú ní iin cúu já cáhān jíní Espiritu Yāa Dios: Ndācá nchiví já cáhān ndāā já ní nquiji Jesucristo já ní nduu ndija yā tēe, maá ji cúu já cáhān jíní Espiritu Yāa Dios.

³ De ndācá nchiví jáa nduú jétúhún já súcuan ní nduu yā tēe, maá ji chi nsūú jíní Espiritu Yāa Dios cáhān ji. Chi sa cúu ji contra síqui Cristo. De ja ní jini ndá nú tūhun já quiji nchiví já cáhān súcuan, de mitan ja íyó ji iní ñayiví.

⁴ Séhē, ndá máa nú cúu séhe Yāa Dios, de ja ní ncundeé nú síqui ndá tēe stáhví ñúcuán. Chi ñáhnú cā cúu poder maá Yāa já ndēē iní nū, nsūú cā poder maá já ndēē iní nchiví ñayiví já stáhví.

⁵ Chi ndá máa ji cúu cuenta ñayiví, de suu cúu já cáhān ji cuenta ñayiví. De nchiví já cúu cuenta ñayiví, níni ji tūhun ñúcuán.

⁶ Sochi maá ó chi séhe Yāa Dios cúu ó. De nchiví já jíní nāsa Yāa cúu Yāa Dios, maá ji níni ji tūhun já cáhān ò. De nchiví jáa nsūú séhe Yāa Dios cúu, chi nduú níni ji tūhun já cáhān ò. De súcuan de cuní ò ní nchiví cúu já cáhān tūhun ndāā, ní nchiví cúu já cáhān tūhun stáhví.

Maá-ni tūhun cundáhví iní íyó jíní Yāa Dios

⁷ Ñanī mānī, ná cundáhví iní ò táhán ó, chi tūhun cundáhví iní, jondē nūū Yāa Dios vāji. De ndācá nchiví já cundáhví iní táhán, chi séhe Yāa Dios cúu ji, de jíní ji nāsa Yāa cúu Yāa Dios.

⁸ De nchiví jáa nduú cundáhví iní táhán, nduú jíní ji nāsa Yāa cúu Yāa Dios, chi maá-ni tūhun cundáhví iní íyó jíní Yāa Dios.

⁹ Suha cúu já ní stēhēn Yāa Dios nāsa cundáhví iní yā yóhó, chi ní ntají yā Séhe yā ní nquiji iní ñayiví yáhá, vísō mátúhún-ni yā íyó, tácu cutecū ò ní cání sáhá yā.

¹⁰ De yáhá cúu tūhun cundáhví iní: Nsūú já xihna cā maá ó ní íyó mānī ò

jíin Yāa Dios, chi sa maá yā cúu jā ní ncundáhví iní yóhó. De ní ntají yā Sēhe yā ní nquiji, tácuca sōcō yā maá yā jā candēē yā cuāchi ó.

¹¹ Nāni mání, tú súcuan ní ncundáhví iní Yāa Dios yóhó, de suni súcuan cánuú jā cundáhví iní ō táhán ó.

¹² Ní iin nchiví nduú jíni cuiti ji nūū Yāa Dios. Sochi tú cundáhví iní ō táhán ó, de ndēē Yāa Dios iní ánō ō, de ja ní jija vāha iní ō jíin tūhun cundáhví iní.

¹³ De maá Espíritu Santo jā ní jēhe yā jā ndēē iní ō, maá yā stēhēn jā íní nihin ó jíin Yāa Dios, de ndēē Yāa Dios iní ō.

¹⁴ De ní jini ndá ní de cáchi tūhun ní jā maá Tatá ó ní ntají yā Sēhe yā ní nquiji, tácuca scácu yā nchiví ñayiví.

¹⁵ De tú ní-ni nchiví jétúhún ji jā Sēhe Yāa Dios cúu Jesús, túsaá de íní nihin ji jíin Yāa Dios, de ndēē Yāa Dios iní ji.

¹⁶ De maá ó chí ja ní jini ō de ní ncan-díja ó jā cundáhví iní Yāa Dios yóhó. Chi maá-ni tūhun cundáhví iní íyó jíin Yāa Dios. De nchiví jā cundáhví iní táhán, íní nihin ji jíin Yāa Dios, de ndēē yā iní ánō ji.

¹⁷ De súcuan cúu jā jija vāha iní ō jíin tūhun cundáhví iní, tácuca mā cýūhú ó quiví juicio jā sáhá ndāa yā tiñu ó. Chi tá cúu nūū cundáhví iní Cristo, suni súcuan sáhá maá ó iní ñayiví yáhá.

¹⁸ De tú íyó māni ō jíin yā, de nduú yúhú ó nūū yā. Chi tú ní jija ó jíin tūhun māni ō jíin yā, de nduú nā siquí cuyūhú ó nūū yā. Chi tūhun yúhú cúu jā yúhú ó cundoho ó castigo. Jā suu cúu jā nchiví jā yúhú, ncháha ca cuja vāha ji jā coo maní ji jíin yā.

¹⁹ De yóhó chí māni ndasí ó jíin Yāa Dios, chí xihna cā maá yā ní ncundáhví iní yā yóhó.

²⁰ Sochi tú iin nchiví cáhān ji jā māni ji jíin Yāa Dios, de tú quítí iní ji jíni ji táhán ji, túsaá de nchiví stáhví-ni cúu ji. Chi tú iin nchiví nduú íyó māni ji jíin táhán ji

jā jíni ji nūū, de mā cúu coo maní ji jíin Yāa Dios jāa nduú jíni ji nūū.

²¹ Chi ja ní ndacu yā tiñu yáhá nūū ō: Nchiví jā íyó māni jíin Yāa Dios, suni ná cóo maní ji jíin táhán ji.

Jā cundēē ó siquí jānēhén jā íyó iní ñayiví

5 Ndá nchiví jā cándíja jā Jesús cúu Cristo, Yāa jā ní ntají Yāa Dios, ndá máa ji cúu sēhe Yāa Dios. De nchiví jā māni jíin Yāa cúu Tatá, suni cundáhví iní ji ndá nchiví cúu sēhe yā.

² Chi tú íyó māni ō jíin yā de squíncuu ó tiñu ndácu yā, de súcuan de jíni ō jā cundáhví iní ō nchiví jā cúu sēhe yā.

³ Chi jā squíncuu ó tiñu ndácu Yāa Dios cúu jā māni ō jíin yā. De tiñu ndácu yā chí nduú vēe.

⁴ Chi ndācá nchiví jā cúu sēhe Yāa Dios, cundēē ji siquí jānēhén jā íyó iní ñayiví. De jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, nūcuán cúu fuerza jā sáhá jā cundēē ó.

⁵ Maá-ni nchiví jā cándíja jā Jesús cúu Sēhe Yāa Dios, maá ji cúu jā cundēē siquí jānēhén jā íyó iní ñayiví.

Tūhun jā cáhān ndāa siquí Sēhe Yāa Dios

⁶ De tá ní nquiji Jesucristo iní ñayiví, de ní jenduté yā jíin ndute, de ní jati niñi yā jā ní jihi yā jēhē ō. De nsūú maá-ni jā ní jenduté yā jíin ndute, chí suni ní jati niñi yā. De maá Espíritu Yāa Dios cáhān ndāa tūhun yā, chí nūū maá Espíritu vāji tūhun ndāa.

⁷ Chi iní andiví íyó ūni jā cáhān ndāa siquí tūhun yáhá: Maá Yāa cúu Tatá, jíin Yāa cúu Tūhun, jíin Espíritu Santo. De ndinúni yā chí iin-ni cúu yā.

⁸ De iní ñayiví suni íyó ūni jā stēhēn ndāa: Maá Espíritu, jíin jā ní jenduté Jesús, jíin jā ní jati niñi yā. De ndinúni yáhá chí inuú-ni stēhēn tūhun yā.

⁹ De jétáhví ó tūhun jā cáhān ndāa ndá tēe, sochi nāhnú cā cúu tūhun jā cáhān

maá Yāa Dios. De tūhun jā ní ncāhān yā cúu tūhun Sēhe yā.

¹⁰ Nchivī jā cándíja jā Sēhe Yāa Dios cúu Jesús, ja nī ncundaā inī jī tūhun yáhá jā ní ncāhān Yāa Dios. De nchivī jāá nduú cándíja jā ní ncāhān Yāa Dios, modo jā sáhá jī jā Yāa stáhvī cúu yā, chi nduú cándíja jī tūhun jā ní ncāhān ndāa yā síqui Sēhe yā.

¹¹ De tūhun ndāa núcuán cúu jā ní nsáhá yā jā cutecū ō níí cání, de Sēhe yā ndíso tūhun cutecū ō.

¹² Nchivī jā íyó jī jín Sēhe yā, ja nī nihīn táhvī jī cutecū jī. Sochi nchivī jāá nduú íyó jín Sēhe yā, mā nihīn táhvī jī cutecū jī.

Tūhun consejo jā sándihí

¹³ Tūhun yáhá té nī cuēē nū ndá ndóhó jā cándíja Sēhe Yāa Dios, tácuā cucáhnú inī nū jā ní nihīn táhvī nū cutecū nū níí cání.

¹⁴ De cúndeé cucáhnú inī ō Yāa Dios, chi jínī ō jā tú nā-ni cúu jā jícān ō nū yā de tú jā jétahān inī maá yā cúu, de níni yā jā jícān ō.

¹⁵ De tú jínī ō jā níni yā jā jícān ō, túsaá de suni jínī ō jā squíncuu yā jā ní jícān ō.

¹⁶ Tú iin nchivī jínī jī jā sáhá táhán jī cuāchi, de tú nsūú cuāchi jā tñū táhvī jī cúu, de ná cácan táhvī jī nū Yāa Dios, de cuāha yā tūhun jā cutecū táhán jī, de tú nsūú cuāchi jā tñū táhvī jī cúu. Iyó cuāchi jā tñū táhvī jī sáhá, de nduú cáhān nī jā cácan táhvī nū jēhē nchivī jā sáhá cuāchi núcuán.

¹⁷ Ndācá tñū nēhén cúu cuāchi, de íyó cuāchi jāá nsūú jā tñū táhvī jī cúu.

¹⁸ De jínī ō jā ndācá nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios, nduú jíca jī jín cuāchi. Chi Yāa cúu Sēhe Yāa Dios, jító vāha yā jī. De nduú ná cúu sáhá táchi cúñáhnú jín jī.

¹⁹ De jínī ō jā sēhe Yāa Dios cúu ó. De nchivī níí ñayiví yhí jī ndahá táchi cúñáhnú.

²⁰ De suni jínī ō jā ní nquiji Sēhe Yāa Dios, de nī nsáhá yā jā cuu jícūhun inī ō, tácuā cunī ō nāsa Yāa cúu maá Yāa ndāa. De íyó inuú inī ō jín Yāa ndāa, suu jín maá Sēhe yā Jesucristo. Maá yā cúu ndija Yāa ndāa, de maá yā sáhá jā cutecū ō níí cání.

²¹ Séhē, cujiyo ndá nú nū ndācá jāá nsūú Yāa ndāa cúu. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Tūhun ndāā jín tūhun cúndáhví iní

1 Maá sá cúu tēe ñáhnú já ndíso tñnú, de tēe sá carta yáhá cuēē nūū ní já cúu ní hermana já ní nacāji Yāā Dios, jín nūū ndá sēhe ní. De māni sá jín ndá ní sáhá tūhun ndāā yā, de nsúú mátúhún-ni sáán, chi saá-ni ndacá nchiví jín tūhun ndāā.

² De māni sá jín ndá ní sīquí já cándíja ó tūhun ndāā yā já íyó iní ánō ō, de coo jín ó níí cání.

³ De ñúhún iní sá já Tatá ó Yāā Dios jín Sēhe yā Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā já váha níhín, de cundáhví iní yā níhín, de sáhá yā já coo ndeé coo sī iní ní, jín tūhun ndāā jín tūhun cúndáhví iní.

⁴ Ní ncusi ndasí iní sá, chi ní jini sá já sava sēhe ní jica ji jín tūhun ndāā, tá cúu nūū ní ndacu maá Tatá ó Yāā Dios nūū ō.

⁵ Hermana, cáhān ndáhví sá jín ní já ná cúndáhví iní ō táhán ó. De tūhun yáhá já tēe sá cuēē nūū ní, nsúú iin tiñu jéé já cáta ndácu yā cúu, chi tiñu já ní ndacu yā nūū ō jondē tá ní nquijéhé ó cándíja ó cúu.

⁶ De já cúndáhví iní ō táhán ó cúu já caca ó tá cúu nūū ní ndacu yā nūū ō. De tiñu já ní ndacu yā cúu já caca ní jín tūhun cúndáhví iní, tá cúu nūū ní jini ndá ní jondē tá ní nquijéhé ní cándíja ní.

Siquí ndá tēe stáhví

⁷ Chi cuāhā tēe stáhví ní nquee dē ní ñayiví, de nduú jétúhún ndá dē já ní nquiji Jesucristo ní nduu yā tēe. De tēe jáá nduú jétúhún súcuan, cúu ndá dē tēe stáhví, de cúu dē contra sīquí Cristo.

⁸ Coto ndá ní já má snāā ní táhví sīquí tiñu váha já ní nsáhá ní, chi sa já ná níhín ní ndihí táhví ní.

⁹ De tú nā-ni nchiví tiin ji incā tūhun, de chisó cā ji nūū tūhun já ní stéhēn Cristo, túsaa de nduú íyó Yāā Dios jín ji. Sochi nchiví já quéndōo jín tūhun já ní stéhēn Cristo, túsaa de íyó Tatá ó jín ji, de suni íyó Sēhe yā jín ji.

¹⁰ De tú quenda iin nchiví vehe ní, de tú nduú quétáhán tūhun stéhēn ji jín tūhun yáhá, de mā cuáha ní tūhun cundeé ji vehe ní, de ní mā cáhān ní tūhun ndeé iní jín ji.

¹¹ Chi nchiví já cáhān tūhun ndeé iní jín ji, chindeé táhán jín ji sīquí tiñu néhén já sáhá ji.

Tūhun já sándihí

¹² Iyó cuāhā tūhun já cáhān cā sá jín ndá ní, sochi nduú cúni sá tee sá nūū tūtū jín tinta. Chi ñúhún iní sá já cuēē sá de nacuni táhán ó, de natúhún ó, tácu cusii ndasí iní ō.

¹³ Ndacá sēhe cūhū ní, ñahan já suni ní nacāji yā, cáhān ndá ji já sáhá ndeé iní ní. Súcuan ná cóo. Amén.

CARTA UNI JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Jā jétúhún dē tēe nání Gayo

1 Maá nī cúu tēe náhnú jā ndíso tñnú, de tēe nī carta yáhá cuēē nūū nū, amigo Gayo, chi mānī nī jín nū sáhá tūhun ndāā.

2 Nanī mánī, jícān táhvi nī jā ná quíhín vāha ndācá tiñu sáhá nū, jín jā coo vāha nū, tá cúu nūū íyó vāha ánō nū jín tūhun yā.

3 Nī ncusi ndasí inī nī tá nī nquenda sava hermano de nī ncachī tūhun ndá dē nūū nī nāsa vāha squíncuu nū ndācá tiñu ndāā, chi jícā ndāā nū.

4 Nduú cā nā incā tūhun sáhá jā cúsi cā inī nī, chi maá-nī jā níhín nī tūhun jā jícā ndāā ndá nchivī jā cúu tá cúu sēhe nī siquí jā ní scándíja nī jī.

5 Nanī mánī, vāha ndasí sáhá nū jā chindeé nū ndācá hermano, de víhí cā tú tēe nūū jicá cúu dē.

6 Chi ndá tēe nūcuán nī nacani dē tūhun nūū nchivī cándíja yáhá, nāsa cúndáhvi inī nū dē. De jícān nī favor jā chindeé cā nū ndá dē, tú nā cuá jíní nūhún dē jā caca cā dē ichi nūū quíhín dē, tá cúu nūū jétahān inī Yāā Dios.

7 Chi ndá tēe nūcuán nī nquee dē jícā dē siquí tiñu Jesucristo. De nduú nā xūhún quéhen ndá dē nūū nchivī jāā nduú jíní tūhun Yāā Dios.

8 Jā nūcuán cánuú jā coto ó dē, de chindeé ó dē jā nācani dē tūhun ndāā.

Siquí jāā nduú vāha sáhá Diótfes

9 Ja nī ntee nī iin carta nūū nchivī cándíja jīñā. Sochi Diótfes nduú

jétáhvi dē tūhun cáhān nī, siquí jā cúni dē cuñáhnú maá dē nūū jī.

10 Jā nūcuán de tá cuēē nī de cáhān nī nūū dē siquí tiñu sáhá dē, chi ndasí sātúhún dē de cáhān dē tūhun stáhvi siquí ndá nī. De nsūū vāchi nūcuán-nī sáhá dē, chi suni nduú jétáhvi dē ndācá hermano jā quēnda nūū dē, de jásí dē jā má cuétáhvi nchivī nūū ndá hermano nūcuán. De nchivī jā jétáhvi nūū ndá hermano, távā dē jī nūū náta cā ndá nchivī cándíja.

11 Nanī mánī, mā ndácú nū nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi sa nchivī jā sáhá tiñu vāha. Chi sēhe Yāā Dios cúu ndá nchivī jā sáhá tiñu vāha. Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén, nduú jíní jī nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

Jā cáhān ndá jī jā vāha sáhá Demetrio

12 Ndācá nchivī chi cáhān jī jā vāha sáhá Demetrio. De jín tiñu ndāā jā sáhá dē, de stēhén jā tēe ndāā cúu dē. De suni sūcuán cáhān ndá máá nī, de jíní ndá nū jā íyó ndāā tūhun cáhān nī.

Tūhun jā sándihí

13 Iyó cuāhā tūhun jā cáhān cā nī jín nū, de nduú cúni nī tee nī jín tinta jín pluma.

14 Chi nūhún inī nī cuēē yachi nī tácuā nacunī tǎhán ó, de natúhún ó.

15 De nūhún inī nī jā ná cóo ndeé coo sī inī nū. Ndācá amigo ó yáhá cáhān jī jā sáhá ndeé inī nū. De suni cáhān nū jín ndācá amigo jīñā jā sáhá ndeé inī jī.

CARTA JA NI NTEE SAN JUDAS APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nī cúu Judas ñanī Jacobo, de mozo Jesucristo cúu nī. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivi já ní ncana maá Tatá ó Yāā Dios, de nī nsáhá yā já íyó ndoo íyó ī nū nūū yā já cúu nū nchivi māni yā jín. De Jesucristo jító vāha yā ndá nū nūū jānēhén, siqui já yíhí nū ndahá yā.

² De nūhún inī nī jā ná cúndáhvī cā inī yā ndá nū, de sáhá yā já coo ndeé coo sī inī nū, de coo manī ndasí yā jín nū, de ná ndúcuahā cā ndá nūcuán nūū nū.

Siqui ndá tēe jā stēhēn tūhun stáhvī

(2 Pedro 2.1-17)

³ Ñanī mānī, ndasí nī ncuu inī nī jā tee nī carta nūū ndá nū siqui tūhun jā ní scácu yā ndá ndóhó de saá-ni ndá nduhū. Sochi nī jini nī jā cánuú cā já tee nī carta já sndíhvī inī nī ndá nū tácu nducú ndeé nū já má cāsī nchivi ndá tūhun cándíja ó. De tūhun yáhá chi ja nī jēhe yā īin vuelta-ni nūū ndá nchivi maá yā.

⁴ Chi sava tēe nī stáhvī dē ndá ndóhó nī nquīvi dē māhñú ndá nū. De ndá tēe nūcuán chi jondē janahán ja cáhān tutū ī jā tñū tāhvī dē siqui tiñu sáhá dē. Cúu ndá dē tēe nēhén, chi cáhān dē jā vāha inī Yāā Dios, de jā nūcuán vātu-ni sáhá dē ndá tiñu nēhén chi mā cuáha yā castigo, cáhī dē. De nduú jétuhún ndija dē Jētohō ō Jesucristo jín Yāā Dios, jā mātuhún yā-ni cúñáhnú nūū ō.

⁵ De mitan chi vísō jā jínī vāha ndá nū, de cūnī nī jā nandacu nī nūū nū nāsa nī nsáhá maá Jētohō ō. Chi nī scácu yā nchivi Israel janahán, nī nchindeé yā jī jā ní jinu jī inī nūū tátú Egipto cuāhān jī. De vísō sūcuán de cuéé cā de nī snáā yā sava jī jāá nduú ní ncándíja.

⁶ De suni nūcūhun inī nū siqui ndá ángel yā já ní sndóo tiñu ndíso, de nī sndóo nūū ní ndeē andiví. De Yāā Dios nī nchindasí yā, de ndétu ndá jondē quenda quiví cāhnú jā sáhá ndāā yā tiñu. De nūhni jín cadena, de ndeē níí cání nūū cūnū nūū neē.

⁷ De suni nī sndóho yā nchivi nūū Sodoma jín nūū Gomorra jín sava cā nūū jā ní iyo ñatin, chi suni nī nsáhá nēhén jī tá cúu nūū ní nsáhá ndá ángel nūcuán jondē janahán cā. De ndá máá jī nī jica ndī jī de nī nsáhá jī ndācā cuāchi nēhén ndasí. De nī nīhīn jī castigo nūhūn jā cáyū níí cání, de sūcuán cúu jī ejemplo nūū ndihi nchivi.

⁸ De ndá tēe stáhvī jā ní nquīvi māhñú ndá nū, vísō jínī dē jā sūcuán nī nsáhá yā, de jáni cáhā inī dē, de sáhá téhén dē yiqui cúñu dē, de squéne yichī dē ndá tēe jā ndácu tiñu maá Jētohō ō, de cáhān nēhén dē siqui ndá ángel jā cúñáhnú nūū sūcún.

⁹ De nsūū sūcuán ní nsáhá ángel Miguel, vísō ángel cúñáhnú cā cúu yā. Chi nduú ní ncāhān nāvāha yā de nī nduú ní ndácunehen yā cuāchi siqui tāchī cúñáhnú tá nī nsāsáhn táhān yā jín tāchī jā siqui yiqui cúñu Moisés tá nī jīhī dē. Chi suha-ni nī ncāhān yā: Maá Yāā Dios, Yāā cúu Jētohō ō, cuxeēn yā nūū nū, ncachī Miguel.

¹⁰ Sochi ndá tēe stáhvī yáhá chi cáhān nēhén dē siqui ndācā jāá nduú jícūhun inī dē. De ndācā modo jā névāha dē siqui jā sūcuán cáá dē, tá cúu quiti yúcu jā sūcuán cáá tī, suu nūcuán sáhá jā tñū tāhvī dē.

¹¹ Nācā xēen cundoho ndá dē túsáá, chi nduú jétáhvī dē Yāā Dios, tá cúu nūū nduú ní jétáhvī Caín. De siqui jā cūnī ndá dē nīhīn dē xūhún de stēhēn dē tūhun stáhvī, tá cúu nūū ní nsáhá Balaam. De tñū tāhvī ndá dē, tá cúu nūū ní ndoho Coré, chi nī jīhī dē siqui jā ní ncunihin inī dē.

¹² Ndá tēe yáhá tá ndútútú dē jín ndá nú já yáji māni nū, de sáhá ndá dē tiñu já cúcanoō nū. Chi sīi yáji dē jíhi dē, sochi nduú sáhá dē cuenta nāsa caji incā nchivī, chi maá dē-ni ndíhvi inī dē caji vāha dē. De já stívi ndasí ndá dē, de cúu ndá dē tá cúu vīcō yíchi já stéchi tāchi. De suni cúu dē tá cúu ñutun jáa nduú jéhe ndihā. De cúu dē tá cúu ñutun já ní nquee jondē jín yoho, de nduú nā modo cuiti cā já nene numa.

¹³ De tá cúu nū jísō ndute mar de quénda tiñu, súcuan cúu ndá dē jín tiñu néhén já cúu tūhun canoō. De cúu dē tá cúu tiñūn já ní nsana ichi. De ja íyó tūha nū neē ndasí nū cundeē ndá dē ní cání.

¹⁴ De nū ní nchāha iñū tatā Adán, de nī ncacu Enoc, de nī nacani dē tūhun já ní stéhén Yāa Dios nū dē siqui ndá tēe yáhá, ncachī dē: Maá Jētoho ō ní stéhén yā nū ni já iin quívi de quiji yā jín cuāhā mil ángel yā.

¹⁵ De sáhá ndāa yā tiñu ndācā nchivī, de stánū táhvi yā ndá nchivī néhén. Chi cúsá maá tiñu néhén sáhá ji siqui já cánēhén maá ji, de cáhān ji cuāhā tūhun nāvāha siqui yā. Ncachī Enoc.

¹⁶ Ndācā tēe yáhá chi maá-ni já cáhān sōó dē de cáhān dē siqui nchivī. De maá-ni já cúsi inī ndá maá dē cúu já ndúcú dē. De cáhān dē já tēe téyí cúu dē, de cáhān yíñúhún dē jín nchivī tácuā nihin dē jacū nū ji.

Jā sndíhvi inī Judas nchivī cándíja

¹⁷ Sochi ndá maá nú, ñani máni, nūcūhun inī nū ndá tūhun já ja nī nacani ndá apóstol maá Jētoho ō Jesucristo.

¹⁸ Chi nī ncāhān ndá dē: Tá cuāndihi quívi de quiji ndá tēe já cuācū catá

siqui tūhun ndāa yā, de sáhá dē ndācā tiñu néhén já ndíyo inī maá dē. Súcuan ncachī tūhun ndá apóstol.

¹⁹ Ndá tēe yáhá cúu já sáhá sín nchivī. De maá-ni já ndíhvi inī dē ndācā já cútíndí inī maá dē, chi nduú íyó Espíritu yā jín dē.

²⁰ Sochi ndá maá nú ñani máni, cuja vāha inī nū jín ndá tūhun ndoo ndasí já cándíja nú. De cācān táhvi nū jín fuerza Espíritu Santo.

²¹ De quendōo nihin nú jín tūhun já cúndáhvī inī Yāa Dios ndá nú. De cundetū nú quívi já cutecū nū ní cání sáhá maá Jētoho ō Jesucristo siqui já cúndáhvī inī yā ndá nú.

²² De sava nchivī já jáni síqui inī, nducú ndá nú modo scándíja nú ji.

²³ De nducú ndéé nú já cācu ji nū cuáchi ji, chi modo já stáa nú ji nū ñúhūn. De sava cā ji chi cundáhvī inī nū ji scácu nú ji, de mā quétahān cuiti inī ndá nú cuáchi ji, chi cuquini inī nū jondē sahma ji já ní ncutéhén jín tiñu néhén já sáhá ndá ji.

Tūhun já cúñáhnú Yāa Dios ní cání

²⁴ De Yāa Dios chi mátúhún-ni maá yā cúu Yāa ndíchí, Yāa scácu yóhó. De íyó poder yā já coto yā ndá ndóhó já má quívi nú cuáchi, jín já sáhá yā já cuiñi ndá nú nū yā nū vii ndasí cúñáhnú yā, de quívi ñúcuán de coo ndoo ndá nú nū yā, de cusii ndasí inī nū sáhá yā.

²⁵ De ná cáhān ō já vii ndasí cúñáhnú yā siqui já ní nsáhá yā já jín Jētoho ō Jesucristo. De ná cáhān ō já cúñáhnú ndasí yā, de ndácu yā tiñu jín poder já ndíso yā jondē janahān ndasí jín jondē mitan jín jondē ní cání. Súcuan ná cóo. Amén.

TIÑU JA COO JA NI JINI NIJIN SAN JUAN

Jā ní stéhēn Jesucristo ndācá tiñu jā coo

1 Tuhun yáhá cúu jā ní ncachī Yāā Dios nū Jesucristo nāsa coo ndācá tiñu quiji, tácu nacachī tuhun yā nū nchivī cándíja jā cúu ndá ji mozo yā. De stéhēn yā nū ji ndācá tiñu jā ñamā coo. De nī ntají yā ndá ángel yā nī nquiji nī stéhēn nijin tiñu ñúcuán nū nduhū Juan jā cúu nī mozo yā.

² De maá nī cáchī tuhun ndāā nī sīquī ndācá jā ní jini nī ñúcuán, de nācani ndāā nī tuhun Yāā Dios jíin tuhun jā ní ncāhān ndāā Jesucristo.

³ Nācā ndetū nchivī jā cáhvi tutū yáhá, de suni nācā ndetū nchivī jā níni ji jā cáhvi nchivī ndācá tuhun yáhá jā ní ncachī Yāā Dios, de chúhun inī ji. Chi ja cuācuñatin quivī jā coo ndācá tiñu jā yósō nū tutū yáhá.

Jā téee Juan carta nū ndihújā grupo nchivī cándíja

⁴ Maá nī cúu Juan, de téee nī tuhun yáhá cuēē nū ndá ndóhó, ndihújā grupo nchivī cándíja jā íyó Asia. De ñúhún inī nī jā maá Yāā Dios ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeē coo sī inī nū. Chi maá yā cúu Yāā jā íyó mitan, de nī íyo yā níf cání, de coo yā níf cání. De ñúhún inī nī jā suni súcuán sáhá ndihújā Espíritu jā íyó yā yuhú mesa nū ndácu Yāā Dios tiñu.

⁵ De ñúhún inī nī jā suni súcuán sáhá Jesucristo, Yāā jā cáhān ndāā ndācá tuhun. De xihna cā maá yā nī natecū mähñū ndiyi. De cúñáhnú yā nū ndācá rey jā íyó ñayiví. De maá yā cúndáhvi inī yā yóhó, de nī naquete yā yóhó nū cuáchi ó jíin niñi yā.

⁶ De nī nsáhá yā jā ní nduu ó rey jíin sūtū jā sátiñú ó nū Tatá yā Yāā Dios. De ná cáhān ō jā víi ndasí cúñáhnú yā de tíin yā poder níf cání. Amén.

⁷ Cunini ndá nū tuhun yáhá, chi ndiji Cristo jíin vícō. De ndivii nchivī cuni ji nū yā, de jondē jíin nchivī jā ní stácuēhé ji yā. De ndācá raza nchivī níf cáhnú ñayiví cuacu ji jāá nduú ní ncándíja ji yā. Súcuán cúu jā coo.

⁸ Suha cáhān maá Jētoho ō, Yāā tíin ndihi poder: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jíin letra Z jā sándihí, chi maá nī nī squíjéhé ndihi de maá nī sínú, cáchī maá Yāā jā íyó mitan, de nī íyo yā níf cání, de coo yā níf cání.

Jā ní jini Juan jā víi cúñáhnú Cristo

⁹ Maá nī cúu Juan jā cúu hermano ndá nū. De inuú-ni ndóho nī tündóhó jíin ndá nū sīquī jā cándíja ó Jesucristo, de inuú-ni ndácu Yāā Dios tiñu nū ō, de inuú-ni jéndeé inī ō sáhá Jesucristo. De sīquī jā ní nacani nī tuhun Yāā Dios jíin jā ní ncachī ndāā nī tuhun Jesucristo, jā ñúcuán nī ntiin ndá ji nduhū jā cúu nī preso, chi nī nchuhun ji nduhū isla jā nání Patmos.

¹⁰ De iin domingo nī jini nī iin jā ní stéhēn maá Espíritu Santo nū nī. De nī jini nī iin jā cána jee nihin ichi chátā nī tá nū cúu jā tívi trompeta.

¹¹ De nī ncāhān jíin nī: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jíin letra Z jā sándihí, chi maá nī cúu Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níf cání. De tee nū nū iin tutū ndācá jā cuni nū, de tají nū quihīn nū ndihújā grupo nchivī cándíja jā íyó níf cáhnú Asia, suu inī ñuū Efeso, jíin Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, jíin Laodicea, ncachī.

¹² Ñúcuán de nī ndicó cóto nī jā cuni nī ní iin cúu jā cáhān jíin nī. De tá nī ndicó cóto nī de nī jini nī ūjā candelero oro.

¹³ De mähñú ndihújā candelero ñúcuán íní maá Yāā nī nduu téee. De

ñúhún yā iin sahma cání jā quenda jondē nūū jēhē yā. De nūhni iin cinturón oro yīcā yā.

¹⁴De ixi xīnī yā chi yaa tá cúu ixi ticāchí, tá cúu yuhvā volcán. De tinūū yā jéndūtē tá cúu yāñuhūn.

¹⁵De jēhē yā xīnū tá cúu cāa cuāán jā ní ndūhvā nūū horno. De níhin ndasí jā cāhān yā, tá cúu nūū níhin cuāhā yūte nāhnú.

¹⁶De ndahá cuáhā yā tīn yā ūjā tiūūn. De yuhú yā quée jā cáá tá cáá espada jā xēen ndūū lado. De nūū yā cáá tá cáá ncandii jā ndfí vāha.

¹⁷De tá ní jīnī ni yā de ní ndicó cáva ní nūū jēhē yā modo jā ní jīhī ni. De ní ntee yā ndahá cuáhā yā sīquī ni, de ní ncāhān yā: Mā cūyūhú nú. Maá ní cúu Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo ní níf cání.

¹⁸De Yāā tēcū cúu ní. Chi ní jīhī ni de ní natecū ni, de mitan chi tēcū ní níf cání. De maá ní tīn poder sīquī cuēhē jáhni nchivī jīnī sīquī lugar nūū ndēē ánō ndá ndiyi.

¹⁹Túsaá de tee nú nūū tutū ndācá jā ní jīnī nū, jā cúu mitan jīnī jā coo ichi nūū.

²⁰De yáhá cúu tūhun yíyuhú jā stēhēn ní sīquī ndihújā tiūūn jā ní jīnī nū jā tīn ní ndahá cuáhā ní, jīnī sīquī ndihújā candelero oro: Ndhíjā tiūūn nūcuán cúu tá cúu ndihújā jā cúnáhnú nūū ndihújā grupo nchivī cándíja. De ndihújā candelero cúu tá cúu ndihújā grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān nūū Efeso

2Tee nú tūhun yáhá ná quhīn nūū jā cúnáhnú nūū nchivī cándíja nūū Efeso: Súcuán cāhān nduhū, Yāā jā tīn ndihújā tiūūn jīnī ndahá cuáhā ní, de jīca nuu ní māhñū ndihújā candelero oro.

²Ja jīnī ní ndācá tiñu vāha jā sáhá ndá nú, jā ndíhvī inī nū sīquī tūhun ní, jīnī jā jēndēē inī ndá nú. De jīnī ní jāá nduú jēhe ndá nú tūhun jā quivī nchivī nēhēn māhñū nú. De jīnī ní jā ní jito túnī nū ndá

tēe stáhvī jā cāhān dē jā cúu dē apóstol, de ní jīnī nū jā tēe stáhvī cúu dē.

³De ní jēndēē inī ndá nú ní ndoho nú tūndóhó, de nduú ní nūu inī nū jā cúu ndasí nú jīnī tiñu ní.

⁴De vísō súcuán de íyó jacū jā cāhān ní nūū nū, chi nduú cā íyó māni vāha nú jīnī ní tá cúu nūū ní íyo māni nū jīnī ní quivī yātā.

⁵Túsaá de nūcūhun inī ndá nú nāsa ní sndóo nú tūhun jā ní íyo māni nū jīnī ní, de nacani inī nū, de sáhá nú tá ní nsáhá nú jondē quivī nūcuán. De tú mā nācani inī nū, de ñamā cuēē ní de stáá ní candelero nū nūū íñí, cúu jā má cuíñí cā nū jīnī nchivī cándíja.

⁶De vísō súcuán de íyó iin jā vāha jā sáhá ndá nú, chi nduú jétahān cuitī inī nū tiñu nēhēn jā sáhá ndá nchivī jā níquīn tūhun jā stēhēn Nicolás. De suni maá ní nduú jétahān cuitī inī ní.

⁷Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho jī jā cāhān maá Espíritu Santo jīnī ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundēē sīquī jānēhēn, cuāha ní tūhun jā cajī jī jāvíxī jā cúun xīnī ñutun jā sáhá jā cutecū jī níf cání. De ñutun nūcuán íñí jondē andivī nūū íyó Yāā Dios nūū víi ndasí cáá.

Tūhun jā cuáhān nūū Esmirna

⁸De tee nú tūhun yáhá ná quhīn nūū jā cúnáhnú nūū nchivī cándíja nūū Esmirna: Súcuán cāhān nduhū, Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo ní níf cání, de ní jīhī ni de ní natecū ní.

⁹Ja jīnī ní ndācá tiñu vāha jā sáhá ndá nú, jīnī tūndóhó jā ndóho nú, jīnī jā ndóho ndáhvī nú. De vísō súcuán de cuicá ndá nú ndihī jā ndíso tūhun ní. De jīnī ní jā cāhān nēhēn ndá nchivī sīquī nū. Nchivī nūcuán cāhān jī jā nchivī hebreo nchivī maá Yāā Dios cúu jī, de nduú chi jā stáhvī jī-ni, chi sa nchivī yíhí ndahá Satanás cúu jī.

¹⁰ De mā cūyūhū cuitī nū ndācá jā ndoho nú. Chi tāchī cūñáhnú ja ñatin sáhá jā quívi sava ndá nú vecāa jā coto túnī ndá ndóhó, de cundoho nú tündóhó ūxī quívi. De cuiñi nihin nú vísō jondē cuū nū, de cuāha nī premio nū jā cutecū nū ní cání.

¹¹ Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho jī jā cāhān maá Espíritu Santo jín ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundēe síqui jāñēhén, mā níhin jī tündóhó jā tánū tāhvi jī cuū jī vuelta ū.

Tūhun jā cuāhān ñuū Pérgamo

¹² De tee nú tūhun yáhá ná quñin nū jā cūñáhnú nū nchivī cándíja ñuū Pérgamo: Súcuán cāhān nduhū, Yāa névāha espada jā xēen ndūū lado.

¹³ Ja jínī nī ndācá tiñu váha jā sáhá ndá nú, de jínī nī jā ndēe ndá nú māñnú nchivī jā tátúnī Satanás nū. De vísō súcuán de íñī níhin ndá nú jín tūhun nī, de nduú ní náyūhū nú jā cándíja nú nduhū, nī quívi jā ní jīhi Antipas, tēe nī squíncuu váha nī nacani ndaā tūhun nī. Chi ñuū ndá nú íyó ndá nchivī jā jétínú Satanás, de nī jahni jī Antipas.

¹⁴ De vísō súcuán de íyó jacū jā cāhān nī nū ndá nú. Chi māñnú ndá nú nchivī ñuū Pérgamo íyó sava nchivī jā níquin tūhun jā ní stēhēn Balaam. Chi tēe ñúcuán nī stēhēn dē nū Balac nāsa squívi dē nchivī Israel cuāchi jā caji jī jā ní nsōcō nū ídolo jín jā casíquí ndēe tāhān jī.

¹⁵ De suni íyó sava nchivī māñnú ndá nú jā cándíja cā jī tūhun jā ní stēhēn Nicolás, de tūhun ñúcuán chi nduú jétahān cuitī inī nī.

¹⁶ Túsaá de nacani inī ndá nú jā sndóo nū cuāchi nú. Chi tú nduú de ñamā cuēe nī jín espada jā quēe yuhū nī. De jín ñúcuán de sndóho nī nchivī jā cándíja cā tūhun nēhēn ñúcuán.

¹⁷ Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho jī tūhun jā cāhān maá Espíritu Santo jín

ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundēe síqui jāñēhén, scáji nī jī maná jā yíyuhū ichi andiví. De suni cuāha nī iin yū cuíjín nū jī, de nū yū ñúcuán cundēe iin síví jéé, de nī iin nchivī mā cūnī síví ñúcuán, chi maá-nī nchivī jā níhin.

Tūhun jā cuāhān ñuū Tiatira

¹⁸ De tee nú tūhun yáhá ná quñin nū jā cūñáhnú nū nchivī cándíja ñuū Tiatira: Súcuán cāhān nduhū, maá Sēhe Yāa Dios jā jéndūtē tīnū nī tá cúu yáñuhūn. De jēhē nī xīnū cáá tá cáá cāa cuāān jā ní ndūhvā.

¹⁹ Ja jínī nī ndācá tiñu váha jā sáhá ndá nú, chi cúndáhvī inī nū táhān nú, de cándíja níhin nú nduhū, de sátfínú nū nū nī, de jéndeé inī nū. De jínī nī jā víhí cā sáhá ndá nú mitan nsúú cā jondē quívi yātā.

²⁰ De vísō súcuán de íyó jacū jā cāhān nī nū nū. Chi íyó iin ñahan māñnú ndá nú jā nání Jezabel. De jēhe ndá nú tūhun jā stēhēn ña nū nū. De cáchi ña jā nācani ña tūhun Yāa Dios. De nduú chi jín tūhun stēhēn ña de stáhvi ña nchivī cándíja jā cúu jī mozo nī. De sáhá ña jā casíquí ndēe tāhān jī, jín jā yáji jī jā ní nsōcō nū ídolo.

²¹ De nī jēhe nī tiempo jā nacani inī ña, de nduú cūnī ña nacani inī ña jā sndóo ña jā casíquí ndēe ña.

²² Túsaá de ná sáhá nī jā cava ña jín cuēhē. De ndācá nchivī jā casíquí ndēe jín ña, suni cuāha nī tündóhó xēen nū jī, de tú mā nācani inī jī jā sndóo jī tiñu nēhén tá cúu nū sáhá ñahan ñúcuán.

²³ De sáhá nī jā cuū nchivī jā ní scándíja ña. De súcuán de cūnī ndācá grupo nchivī cándíja jā maá nī cúu Yāa jā jínī ndihi nāsa cáá jāá ntúnī jín ánō nchivī. De cuāha nī yāhvi iin iin nú tú nāsa nī nsāhā nú.

²⁴ De sava cā nū jā íyó ñuū Tiatira, jāá nduú ní jétáhvi tūhun jā stēhēn ñahan

ñúcuán, de ni nduú ní ntíin nú tūhun jā cáhān ndá ji jā tūhun yíyuhū cā nūū Sātánás cúu, jín ndá máá nú cáhān ni jā má téé cā ni incā tiñu siqui nū.

²⁵ Chi maá-ni jā quendōo nihin nú jín tūhun ndāā jā cándíja nú, de quendōo nihin nú jín jondē quívi nenda nī.

²⁶ Ndācá nchivī jā cundeé siqui jānēhén, jín jā squíncuu vāha tiñu jā cūnī ni jondē mitan de jondē quívi sándihí, sáhá ni jā cuñáhnú ji tatúni ji nūū ndācá nación,

²⁷ tá cúu nūū ní nsáhá Tatá nī jā cūñáhnú nī tatúni ni. De tatúni nihin ji nūū ndācá nación. Chi tá cúu nūū cúun yúu ji quísi tāhví, súcuan squéne yichí ji nchivī jāá nduú cándíja nūū ni.

²⁸ De sáhá nī jā cunī ji nduhū jā vīi cuñáhnú nī quívi nenda nijin ni, tá cúu nūū jínī ji lucero jā quéndá túu.

²⁹ Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jín ndá grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān ñuū Sardis

3 De tee nú tūhun yáhá ná quíhin nūū jā cūñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Sardis: Súcuan cáhān nduhū, maá Yāā jā névāha ndihúja Espíritu Yāā Dios jín ndihúja tiūū. Ja jínī ni ndācá tiñu jā sáhá ndá nú, de cáhān nchivī jā técu nū, sochi nūū nduhū chi modo ndiyi cúu ndá nú.

² Natahvī inī nū, de ndijéhé nihin nú jín tiñu jā jacū-ni cā íyó de ndúcú naā. Chi ja jínī ni jāá nduú squíncuu vāha vāha nú nūū Yāā Dios.

³ De nūcūhun inī nū ndācá tūhun jā ní stēhén ndá nūū nū. De cándíja nú ndá tūhun ñúcuán de nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. Chi tú mā nátahvī inī nū, de cuēē ni nūū nū iin sanaā-ni, modo jā iin sanaā-ni de quíji jācuíhná, de mā cūnī nú nā hora jinū ni nūū nū.

⁴ De vísó súcuan de íyó jacū nū ñuū Sardis jāá nduú ní nsáhá nú cuāchi,

jā cúu modo jāá nduú ní nsáhá téhén nú sahma nú. Jā ñúcuán vāha yaa coo sahma nú caca nú jín nī, chi nchivī vāha cúu ndá nú.

⁵ Chi ndācá nchivī jā cundeé siqui jānēhén, cuāha nī sahma cuijín yaa cuhun ji. De mā sndóo nī síví ji nūū libro jā yósó síví nchivī cutecū ní cání. De cuetúhún nī ji nūū Tatá nī jín nūū ndācá ángel yā.

⁶ Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jín ndá grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān ñuū Filadelfia

⁷ De tee nú tūhun yáhá ná quíhin nūū jā cūñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Filadelfia: Súcuan cáhān nduhū, Yāā ndoo Yāā ndāā, de névāha nī ndácáa rey David. De maá nī nácune jā quívi nchivī nūū tatúni ni, de ni iin mā cūú nacasí, de maá nī nácasí, de ni iin mā cūú nacune.

⁸ Ja jínī ni ndācá tiñu vāha jā sáhá ndá nú. De nī nacune nī modo iin viéhé jā quívi ndá nú, de ni iin mā cūú nacasí. Chi vísó jacū-ni fuerza nū íyó, de nī ncandíja nú tūhun nī, de nduú jásí ndá nú yuhú nú jā cándíja nú nduhū.

⁹ De íyó sava nchivī jā yíhí ndahá Sātánás, de cáhān ndá ji jā nchivī hebreo jín nchivī maá Yāā Dios cúu ji, de nduú chi jā stáhví ji-ni. Túsaá de sáhá nī jā quenda ji nūū nū de cuiñi jítí ji nūū nū, de cunī ji jā mānī nī jín nú.

¹⁰ De vāha nī squíncuu ndá nú tūhun jā ní ncāhān ni jā cuandeé inī nū. De jā ñúcuán scácu nī ndá ndóhó quívi jā quíji iin tündóhó xéen siqui nchivī ní cáhnú ñayiví, jā coto túni ñúcuán ndá ji.

¹¹ De ñamā nenda nī. Túsaá de quendōo nihin ndá nú jín tūhun cándíja nú, tácuā ni iin mā cándeē premio nū.

¹² Ndācá nchivī jā cundeé siqui jānēhén, sáhá nī jā cuu ji tá cúu sihin yūū luu inī templo Yāā Dios maá nī. De mā cújiyo ji nūū ndéē yā ñúcuán. De

tee nī síví Yāā Dios maá nī teēn ji, jín síví jée maá nī, jín síví űū Yāā Dios maá nī. De űū űūcuán cúu Jerusalén jeé, de cuun quiji ichi andíví jondē űū Yāā Dios maá nī.

¹³ Nchiví jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jín ndá grupo nchiví cándíja.

Tūhun jā cuáhān űū Laodicea

¹⁴ De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn űū jā cūñáhnú űū nchiví cándíja űū Laodicea: Súcuán cáhān nduhū, maá Yāā cúu tūhun ndāā, Yāā cúu testigo vāha jā cáhān ndāā. De maá nī nī nsáhá ndihí jā ní ncāhān Yāā Dios jā ná jécōo.

¹⁵ Ja jíní nī ndācá tiñu jā sáhá ndá nú. De cúu ndá nú modo jāā nduú vījin de nī nduú ihní, cúu jā jacū-ni cándíja nú tūhun nī, chi nī nduú jásí nū de nī nduú ndíhvi iní nū síquí. De nācā vāha de tú jā vījin nú á jā ihní nú nícu.

¹⁶ De nduú chi vāchi jā yíhí vīxī-ni ndá nú, chi nī nduú jásí nū de nī nduú ndíhvi iní nū síquí. De jā űūcuán squéne yichí nī ndá nú modo iin jā játí nī ntesí nī jāā nduú jétahān iní nī.

¹⁷ De cáhān ndá nú jā cuíca nú, de quéndōo vāha nú, de nduú cúmani nī iin űū nū. Sochi nduú sáhá nú cuenta jā űū maá nī chi ndáhví ndasí ndóho nú, de cúmani ndasí űū nū, de cácuáá nú, de cávichí nú.

¹⁸ Túsaá de cáhān nī jín ndá nú jā űū nī cueen nú oro jā ní ndúhvā űū űúhūn de nī nduú ndinuhun oro, de suu cúu jā sáhá nī jā coo cuíca ndíja nú ndihí jā ndíso tūhun nī. De űū nī cueen nú sahma cuijín cuhun nú, tácuā mā cúcanoō nū jā cávichí nú, cúu jā quendōo ndāā nū sáhá nī. De cueen nú tátān űū nī cuhun tīnūú nú, tácuā ndunijīn tīnūú nú, cúu jā jīcūhun iní nū tūhun nī.

¹⁹ Ndācá nchiví jā cúndáhví iní nī, chi cáhān nī űū nī de sndóho nī jī, tácuā ná chúhun iní jī. Túsaá de cundihví iní ndá

nú, de nacani iní nū jā sndóo nú cuāchi nú.

²⁰ Cunini ndá nú tūhun yáhá, chi íní nī viéhé ánō nū cáhān nī jā quívi nī. De tú ní-ni ndóhó cunini de nacune nú viéhé ánō nū, de quívi nī cají nī stāā jín nú, de suni cají maá nú jín nī. De suu cúu jā cundeē nī ánō nū.

²¹ Ndācá nchiví jā cundeé síquí jānēhén, cuāha nī tūhun jā cundeē jī jín nī űū mesa űū tátúní nī. Chi saá-ni nduhū nī snāā nī poder jānēhén, de nī jécundeē nī jín Tatá nī űū mesa űū tátúní yā.

²² Nchiví jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jín ndá grupo nchiví cándíja, ncachí yā.

Ndācá jā ndēē andíví chínúhún űū yā

4 űūcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jíní nī jā nūne iin viéhé andíví, de maá Yāā jā ní ncāhān jín nī jā xíhna űúhún, nī ncāhān tucu jín nī modo jā tívi trompeta. De nī ncāhān: Caa quiji nú yáhá, de ná stēhén nī űū nū ndācá tiñu jā coo ichi núú cā, ncachí yā.

² De nī jíní cā nī jā ní stēhén Espíritu Santo űū nī. Chi nī jíní nī jā andíví íní iin mesa űū tátúní, de ndēē maá yā űū mesa űūcuán.

³ De jéndūtē yā modo iin yūū cuijín ndēē nihni xínū á iin yūū cuáhá xínū. De iin ticō yēhndé nī jicó ndúū yuhú mesa yā, de jéndūtē tá űū cáá iin yūū cuií xínū.

⁴ De xín mesa yā nī jíní nī jā ní jicó ndúū ōcō cūmí cā mesa űū tátúní. De űū mesa űūcuán ndēē ōcō cūmí tēē űáhnú jā ndíso tīnū. De űúhún ndá dē sahma cuijín yaa, de xíní dē űúhún corona oro.

⁵ De jondē űū mesa űū tátúní yā jéndūtē sáhá taja de níhin de cána taja. De ichi núú mesa yā íní ndihújā Espíritu

Yāa Dios, de cáá tá cáá ūjā iti náhnú jā cáyū ñuhūn.

⁶De ichi núu mesa yā suni íyó modo iin mar jā ndéē nihni tá cúu núu cáá vidrio. De xín mesa yā nī jicó ndúu cūmī jā técu. De íyó cuāhā tīnūu níí cáhnú ichi núu jín ichi chátā.

⁷De iin jā técu núcuán cáá tá cáá ndicaha. De incā cáá tá cáá stiquí. De jā únī chi nēe núu tēe. De jā cūmī chi cáá tá cáá yaha jā jicó núu táchi.

⁸De ndicúmi jā técu núcuán íyó iñū nijin jā iin iin. De maá-ni tīnūu cúu níí cáhnú jondē jín níí chíjin nijin. De nduú ñuú nduú jécuiñi cuiti jā cáhān:

Yāa ī Yāa ndoo ndasí

cúu maá Jētohō ō Yāa Dios, Yāa tīn ndihi poder,

Yāa íyó mitan, de nī íyo yā níí cání, de coo yā níí cání.

Cáchī.

⁹Chi maá-ni jā cáhān ndicúmi núcuán jā cúñáhnú ndasí Yāa ndéē núu mesa, Yāa técu níí cání cuiti. De yínúhún cáhān ndá jín yā, de nácuetáhvi núu yā.

¹⁰De ndācá vuelta jā sáhá súcuán, de ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tīnú, jécuiñi jiti dē núu Yāa jā técu níí cání cuiti, de chíñúhún dē yā. De távā dē corona dē, de jáquin dē ichi núu mesa yā. De cáhān ndá dē:

¹¹Jētohō sá de Yāa Dios sá cúu ní.

De vāha ndasí Yāa cúu ní jā cáhān ji jā vii cúñáhnú ní,

de íyó yínúhún ndá ji núu ní, de tīn ní ndihi poder.

Chi maá ní nī nsáhā ndihi jā íyó,

de siquí jā súcuán nī ncuu inī maá ní de nī jēcōo ndihi.

Ncachī ndá dē.

Jā ní nacune Ticāchí Yāa Dios tutū

5 Núcuán de nī jinī nī jā Yāa jā ndéē mesa jā tátūni, ndahá cuáhā yā tīn yā iin tutū cāni jā ní ntuū. De yósō tūhun

ndúu lado tutū núcuán, de ndásī jín ūjā sello.

²De nī jinī nī iin ángel yā jā ndíso poder, de nī ncāhān jee: ¿Ní iin cúu tēe vāha ndasí jā cundiso tīnú quehndē ndá sello de nacune tutū yáhā? ncachī ángel yā.

³De nī andiví nī ñayiví nī jā íyó chíjin ñayiví, nduú ní íyo nī iin jā cuu cundiso tīnú jā nacune tutū núcuán, de nī jā cūndehé núu.

⁴De nī jacu ndasí nī, chi nduú ní íyo nī iin jā cuu cundiso tīnú nacune de cahvi tutū núcuán, de nī jā cūndehé núu.

⁵Sá de nī ncāhān iin tēe ñáhnú núcuán jín nī: Mā cuācú nú, chi íyó iin Yāa jā ndíso tīnú yā quehndē yā ndihújā sello jā ndásī tutū, de nacune yā. De maá yā chi íyó cuāhā poder yā, tá cúu núu íyó cuāhā fuerza iin ndicaha. De nī ncacu yā chíjin tatā Judá, jā cúu tatā rey David. De nī snáa yā poder ndācá jāñehén.

⁶Núcuán de nī jinī nī Yāa jā cúu Ticāchí Yāa Dios jā ní jahni ndá ji de nī natecū yā. De Ticāchí núcuán inī yā núu inī mesa Yāa Dios, mähñú ndicúmi jā técu jín mähñú ndá tēe ñáhnú jā ndíso tīnú. De íyó ūjā ndiquin jín ūjā tīnūu Ticāchí núcuán. De tīnūu núcuán cúu ndihújā Espíritu Yāa Dios jā ní ntají yā nī jēhēn níí cáhnú ñayiví.

⁷De Ticāchí núcuán nī jēquehen yā tutū jā tīn ndahá cuáhā Yāa jā ndéē núu mesa.

⁸De tá nī nquehen yā tutū núcuán, de ndicúmi jā técu jín ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tīnú nī jēcuiñi jiti núu yā. De tá iin iin tēe ñáhnú yíndahā yā jā nání arpa, jín cōhō cūu oro jā ñuhún chitú sūja ī. De sūja ī núcuán cúu ndācá tūhun jā jícān táhvi nchiví jā yíhí ndahā Yāa Dios.

⁹De nī jita ndá dē iin yā jee, de suha cáhān:

Vāha ndasí Yāa cúu ní jā quehen ní tutū de quehndē ní sello jā ndásī.

Chi nī jahni ndá ji níhín, de jín nīnī ní
nī nacueen ní nchiví
māhñú ndācá raza, ndācá yuhú, ndācá
ñuū, ndācá nación, tácu cuu ji
nchiví Yāa Dios.

¹⁰ De nī nsāhá ní jā cuu ji rey jín sūtū
nūū Yāa Dios,
de ndacu ji tiñu inī ñayiví.
Ncachí ndá dē jíta dē.

¹¹ De nī ndēhé cā nī, de nī jini nī jā
cāhān cuāhā ángel yā jā ní jicó ndúū xiín
mesa yā, jín xiín ndicúmi jā tēcū, jín
xiín ndá tēe ñáhnú ndíso tñú. De íyó
cuāhā ndasí millón ángel ñúcuán.

¹² De suha nī ncāhān jee ndá yā:
Vāha ndasí Yāa cúu Ticāchí jā ní jahni
ndá ji.
De jā ñúcuán tiín yā poder, de cuícá
ndasí yā,
de ndíchí ndasí yā, de ndíso yā cuāhā
fuerza,
de ndihi chi íyó yínúhún nūū yā, de vii
cúnáhnú yā,
de cáhān ndá ji jā vāha ndasí Yāa cúu yā.
Ncachí ndá.

¹³ De suni nī jini nī jā cáhān ndihi jā ní
nsāhá Yāa Dios jā íyó inī andiví jín inī
ñayiví jín chíjin ñayiví jín inī mar. De
ndiví ñúcuán nī ncāhān:
Cúsii inī ō cáhān ō jā vāha ndasí Yāa cúu
Yāa jā ndēe nūū mesa nūū tátúni yā,
jín Yāa cúu Ticāchí Yāa Dios.
De ná cóo yínúhún ō nūū yā, chi vii ndasí
cúnáhnú yā,
de tiín yā poder ní cání cuití.
Ncachí.

¹⁴ De nī ncāhān ndicúmi jā tēcū:
Súcuán ná cóo, ncachí. De ndihócō cūmi
tēe ñáhnú jā ndíso tñú nī jēcuiñi jítí dē,
de nī nchiñúhún dē nūū Yāa jā tēcū ní
cání cuití.

Siquí ndihújā sello

6 Ñúcuán de nī jini nī jā Yāa cúu
Ticāchí Yāa Dios, nī jehndē yā iin jā
újā sello ñúcuán. De nī jini nī jā cáhān iin

táhān ndicúmi jā tēcū, tá cúu nūū cána
taja: Nehēn de cuní nū.

² De nī nūcündēhé nī, de nī jini nī iin
caballo cuijín. De jā yósó siquí ti yíndahá
iin nduva jā sndáva flecha. De nī jicūhun
iin corona xiní. De nī nquee nī ncanā,
de nī ncundēe siquí ndihi.

³ Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā
sello ūū. De nī jini nī jā cáhān incā táhān
ndicúmi jā tēcū: Nehēn de cuní nū.

⁴ De nī nquee iin caballo cuāhā, de jā
yósó siquí ti ndíso tñú jā snāa tūhun jā
ndēe māni nchiví ñayiví, de quijéhé ji
cahni táhān ji. De nī níhin ñúcuán iin es-
pada cāhnú.

⁵ Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā
sello ūni. De nī jini nī jā cáhān incā táhān
ndicúmi jā tēcū: Nehēn de cuní nū. De
nī nūcündēhé nī, de nī jini nī iin caballo
tūun. De jā yósó siquí ti yíndahá iin bal-
anza jā chícuāhá, chi coo tāmā xēen.

⁶ De māhñú ndicúmi jā tēcū nī jini nī
iin jā cáhān: Iin kilo-ni trigo níhin ji jín
yāhvi ji jā sátínú ji iin quiví. De tú ce-
bada de ūni-ni kilo níhin ji jín yāhvi ji jā
sátínú ji iin quiví. Sochi aceite jín vino
chi mā sāhá nú jā cumani, ncachí.

⁷ Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā
sello cūmi. De nī jini nī jā cáhān tucu
incā táhān ndicúmi jā tēcū: Nehēn de
cuní nū.

⁸ De nī nūcündēhé nī, de nī jini nī iin
caballo cuāan yaa, de jā yósó siquí ti cúu
maá cuēhē jáhni nchiví. De ichi chātā
níquin maá tūhun jā quiví nchiví lugar
nūū ndēe ánō ndiyi. De ndúū ñúcuán
ndíso tñú jā nenda siquí iin jā ndicúmi
parte ñayiví, de cuu sāhá jā cuu nchiví
jín guerra, jín tāmā, jín cuēhē xēen,
jín ndācá quiti xēen jā íyó ñayiví.

⁹ Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā
sello ūhūn. De chíjin altar cāhnú nī jini
nī ndá ánō nchiví jā ní ncandíja tūhun
Yāa Dios de nī nacani ji tūhun yā, de jā
siquí ñúcuán nī jahni nchiví ji.

¹⁰ De nī ncana jee ndá ánō ñúcuán: Jē-tohō sá Yāā Dios, maá ní cúu Yāā ndoo de vāha squíncuu ní jā ní nquee yuhú ní. ¿De nāsaa cā tiempo coo de sáhá ndāā ní jēhē ndá sá, de nacuāha ní jā ndutahví nchiví ñayiví jā ní jahní sáan? ncachí ndá.

¹¹ Ñúcuán de nī jēhe yā sahma cuijín cuhun ndá ji, de nī ncāhān yā jín ji jā ná nātātú ji jacū cā tiempo. Chi íyó cā hermano ji jā sátníú nūū yā, jā suni cánuú cuū ji tácuā jīnu número ji, ncachí yā.

¹² Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello iñū. De nī jini nī jā ní ntāan ndasí. De nī ncutuún ncandii modo iin sahma tútún. De ní yōō nī nduu modo nīñi.

¹³ De ndá tiūūn andiví nī nincava nūū ñūhún modo jā cóyo ndihā yíhí ñutun higo sáhá tāchí nñhin.

¹⁴ De andiví nī ncuijiyo tá cúu jā nátuū iin tutū cāhnú. De ndācá yucu jín ndācá isla nī ncuijiyo cuāhān incā lado.

¹⁵ De ndācá rey ñayiví, jín ndá jā cúnáhnú, jín jā cuicá, jín ndācá capitán, jín jā ndíso poder, jín mozo jā ní jeen ndá nchiví, jín tēe sátníú cuenta maá, nī nchiyuhū ndá maá iní yaví cava jín māhñú cava chíjin yucu.

¹⁶ De nī ncāhān ndá ji jín yucu jín cava: Ndicó cáva siquí nī, ná quíyuhū nī tácuā mā cūnī maá Yāā jā ndēē nūū mesa jā tátúnī, jín Yāā cúu Ticāchí jā cuāha yā castigo xēen nduhū.

¹⁷ Chi nī nquenda maá quiví cāhnú jā cuāha yā castigo, ¿de ní iin quenda jā cuiñi nūū yā? ncachí ndá ji.

Nchiví ndācá tatā Israel jā ní jēcundeē sello teēn

7 De tá nī ncuu tiñu yáhá, de nī jini nī cūmí ángel yā jā íñí ndicúmi lado ñayiví. De jásí ndá yā jā má quihí tāchí ndicúmi lado, tácuā mā quihí nūū ñūhún nī nūū mar nī nūū nī iin ñutun.

² De suni nī jini nī incā ángel yā, vāji ichi nūū quēnda ncandii. De yíndahá yā

sello Yāā Dios, Yāā técu. De nī ncāhān jee yā jín ndicúmi ángel ñúcuán jā ndíso tiñú jā sáhá daño nūū ñuhun yíchí jín nūū mar:

³ Mā sáhá nú daño nūū ñūhún nī nūū ndācá ñutun nī nūū mar, chi jondē tee ó sello teēn ndācá nchiví jā sáhá tiñu cúní Yāā Dios ndācá ó, ncachí yā.

⁴ De nī jini nī jā cáchí jā íyó ciento ūū xico cūmí mil nchiví jā ní jēcundeē sello teēn. De nchiví ñúcuán cúu ndācá tatā nchiví Israel.

⁵ De íyó ūxí ūū mil nchiví jā cúu tatā Judá jā ní jēcundeē sello, jín ūxí ūū mil tatā Rubén, jín ūxí ūū mil tatā Gad,

⁶ jín ūxí ūū mil tatā Aser, jín ūxí ūū mil tatā Neftalí, jín ūxí ūū mil tatā Manasés,

⁷ jín ūxí ūū mil tatā Simeón, jín ūxí ūū mil tatā Leví, jín ūxí ūū mil tatā Isacar,

⁸ jín ūxí ūū mil tatā Zabulón, jín ūxí ūū mil tatā José, jín ūxí ūū mil tatā Benjamín. Ndihi tatā yáhá cúu jā ní jēcundeē sello.

Nchiví cuāhā jā ñūhún sahma cuijín

⁹ De tá nī ncuu tiñu yáhá de nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī cuāhā ndasí nchiví. De cúu ji nchiví ndācá nación jín ndācá raza jín ndācá yuhú jín ndācá ñuū. De íñí ji nūū mesa nūū tátúní Yāā Dios jín nūū maá Yāā cúu Ticāchí. De siquí jā cuāhā ndasí ji, de nī iin mā cūū cahví nāsaa ji cúu. De ñūhún ji sahma cuijín, de yíndahá ji nūū.

¹⁰ De nī ncana jee ndá ji: Yāā Dios maá ó cúu jā ní scácu yóhó, Yāā jā ndēē nūū mesa jā tátúní, jín Yāā cúu Ticāchí Yāā Dios. Ncachí ndá.

¹¹ De ndihi ángel nī jicó ndúū yā íñí yā yuhú mesa Yāā Dios, jín xiín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tiñú, jín xiín ndicúmi jā técu. De nī jēcuiñí jití ndá yā nī ntuu yā

nūū yā nūū ñūhún nī nchiñúhún yā Yāā
Dios ichi nūū mesa yā.

¹² De nī ncāhān ndá yā:

Amén. Cúsi inī ō cáhān ō jā vāha ndasí
Yāā cúu Yāā Dios maá ó.

De vii cúñáhnú yā de ndíchí yā.

De ná nácuetáhvī ó nūū yā, de ná cóo
yínúhún ó nūū yā.

Chi maá yā tīn poder, de ndíso yā cuāhā
fuerza ní cání cuitī. Amén.

Ncachi ndá ángel yā.

¹³ Sá de nī ncāhān iin tēe ñáhnú
ñúcuán jín nī: ¿Ní nchivī cúu yáhá jā
ñúhún sahma cuijín, de ní ichi vāji ndá
ji?

¹⁴ De nī ncāhān nī jín dē: Maá ní cúu
jā jíní, Señor. De nī ncāhān dē jín nī:
Yáhá cúu nchivī jā ní nchāha ndá ji nī
jiní ji tündóhó xéen. De nī naquete ji
sahma ji jín nīñi maá Ticāchí, de nī
nduyaa vāha, cúu jā ní ndundoo ánō ji
nī nsāhá yā.

¹⁵ Jā ñúcuán cúu jā íñí ji nūū mesa nūū
tátúní Yāā Dios, de sátíñú ji inī templo
yā ndúu ñuú. De Yāā jā ndéé nūū mesa,
coto yā ji jā quendōo vāha ji nūū yā.

¹⁶ De mā cúu cā ji sōco, nī mā yíchí cā
ji ndute. De nī mā cáyū cā ji nūū ncandii,
de nī mā ndóhó cā ji jā ihní.

¹⁷ Chi maá Yāā cúu Ticāchí jā ndéé
nūū mesa jā tátúní, coto yā ji modo jā
cúu ji ticāchí yā. De cundeca yā ji quihín
yā jín ji nūū quéne ndute jā cutecū ji ní
cání sáhá. De Yāā Dios nacuahā yā ndute
nūū ndá ji, de mā cuácú cā ji, ncachí tēe
ñáhnú ñúcuán.

Siqui sello ūjā jín cōhō cúu oro

8 De Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello
ūjā jā ndási tutū, de nañíí-nī nī iyo
inī andiví tá sava hora.

² De nī jiní nī ndihújā ángel jā íñí nūū
Yāā Dios. De nī jēhe ūjā trompeta nūū
ndá ángel ñúcuán.

³ Sá de nī nquenda incā ángel, yíndahá
yā iin cōhō cúu oro, de nī jēcuiñi yā nūū

altar. De nī jēhe cuāhā sūja iī nūū yā,
tácua sōcō yā jín tūhun jā jícān táhvī
ndihi nchivī jā cándíja Yāā Dios. De nī
nsōcō yā nūū altar oro jā íyó ichi nūū
mesa nūū tátúní Yāā Dios.

⁴ De nūū cōhō cúu jā tīn ángel ñúcuán
nī nquene ñūhmā sūja iī, nī ncaa nūū
Yāā Dios jondē jín tūhun jícān táhvī ndá
nchivī cándíja Yāā Dios.

⁵ Sá de nī nquehen ángel cōhō cúu
ñúcuán. De nī nchuhun chitū yā ticāyī
ñuhún jā cáyū nūū altar. De nī squéne yā
jondē inī ñayiví. De nī nsāhá jā ní ncana
taja, de nī nihin, de nī jēndütē nī nsāhá
taja, de nī ntāan.

Tūhun siqui trompeta

⁶ Ñúcuán de ndihújā ángel jā yíndahá
ndihújā trompeta, nī nsāhá tūha yā jā
tīvī yā.

⁷ De ángel xíhna ñúhún nī ntiví yā
trompeta. De nī ncuun ñíñí jín ñuhún
inī ñayiví jā ní nsacā nuu jín nīñi. De nī
ncāyū iin jā úní parte ñayiví, jín iin jā
úní parte ñutun, jín iin jā úní parte itē
cuií.

⁸ De ángel ūū nī ntiví yā trompeta. De
iin jā cúu modo iin yucu cáhnú jā cáyū
ñuhún nī nincava cuāhān nūū mar. De
iin jā úní parte mar nī nduu nīñi.

⁹ De nī jīhi iin jā úní parte quiti ñúhún
inī mar. De nī naā iin iin ndācá jā úní
barco.

¹⁰ De ángel ūñi nī ntiví yā trompeta.
De nī nincava iin quími cáhnú ichi an-
diví, de cáyū tá cáyū iin iti cáhnú. De
nī nincava siqui iin iin ndācá jā úní yūte
jín nūū quéne ndute.

¹¹ De quími ñúcuán nání quími ūguā.
De iin jā úní parte ndute nī nduu ūguā.
De nī jīhi cuāhā nchivī nī nsāhá jā ní
nduu ūguā ndute ñúcuán.

¹² De ángel cūmí nī ntiví yā trompeta.
De iin jā úní parte ncandii jín yōō jín
tiūun nī ntiví. De nī nduneē iin jā úní

parte, de nduú cā ní ncútūu iin jā únī parte nduú jín nūú.

¹³ De nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī jā cána jee iin ángel yā jā ndáva cuāhān sava andiví: Nācā xēēn cā ndoho nchiví ndēē inī ñayiví, chi ja ñatin ndāhyū ūnī cā trompeta jā tiví ūnī cā ángel, ncachi yā.

9 De ángel ūhūn nī ntiví yā trompeta. De nī jini nī jā ichi andiví nī nincava tucu iin quimi inī ñayiví. De nūū quimi ñúcuán nī jēhe ndácāa jā nune maá yaví cúnú ndasí.

² Sá de nī nacune yaví, de nī nquene ñūhmā nī ncaa modo ñūhmā iin jītūn cāhnú. De nī nsāhá ñūhmā jā ní ncunee ncanđii jín ní nūū tāchī.

³ De nūū ñūhmā ñúcuán nī nquenda tica langosta, nī jītē nuu tī ní cáhnú ñayiví. De nī jēhe yā tūhun jā sāhá tī tá sáhá ndá tisuhmā xēēn jā íyó inī ñayiví.

⁴ De nī ndacu yā nūū tī jā má sáhá tī daño itē jín yūcū cuií jín ñutun, chi maá-ni nchiví jāa nduú nā sello Yāa Dios ndēē teēn ji cúu jā tuu tī.

⁵ De nduú ní jēhe yā tūhun jā cahní tī nchiví, chi maá-ni jā sndóho tī ji ūhūn yōō. De sáhá tī jā jātū ji tá cúu nūū jātū nchiví jā túu tisuhmā ji.

⁶ De quiví ñúcuán nducú ndasí nchiví modo jā cuū ji, sochi mā níhin ji modo. De vísō cūnī ji cuū ji, de nduú nā modo cuū ji.

⁷ De ndá tica langosta ñúcuán cáa tī tá cáa caballo jā íyó tūhva quihīn nūū canāa. De xīnī tī nūhún modo corona oro. De née tī nūū tēē.

⁸ De íyó ixi tī jā cáá tá cáá ixi xīnī ñahan. De nūhun tī cáá tá cáá nūhun ndicaha.

⁹ De ní tī ndāsī jā cúu modo sahma cáa. De níhin nijīn tī tá cúu nūū níhin jā cuāhān cuāhā caballo nūū guerra de ñūhun tī carreta.

¹⁰ De suhmā tī íyó iñu, de sáhá tá sáhá tisuhmā. De jín suhmā tī de cuu sndóho tī nchiví ūhūn yōō.

¹¹ De íyó iin jā cūñáhnú nūū tī, de suu cúu tāchī jā jító yaví cúnú ndasí ñúcuán. De tāchī ñúcuán yuhú hebreo nání Abadón, de yuhú griego nání Apolión, jā cáchi: Tāchī jā snāa.

¹² Ja nī nchāha iin tūndóhó, de íyó ūū cā tūndóhó jā quiji.

¹³ De ángel iñu nī ntiví yā trompeta. De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jonđē māhūū ndicūmī squīnā altar oro jā íñi nūū Yāa Dios.

¹⁴ De nī ncāhān ñúcuán jín ángel iñu jā yíndahá trompeta: Nandají nú ndicūmī ángel jā nūhni yuhú yúte cāhnú jā nání Eufrates, ncachi.

¹⁵ De nī nandají ndicūmī ángel ñúcuán, tácuca cahní iin ndācā jā únī nchiví ñayiví. Chi ja íyó tūha ndá ángel ñúcuán jā síqui maá hora jín quiví jín yōō jín cuiyā jā coo súcuán.

¹⁶ De nī jini nī jā cáchi jā íyó ūū ciento millón soldado jā yósō caballo.

¹⁷ De nī stēhēn cā yā nūū ni, de nī jini nī ndācā caballo. De ndá tēē jā yósō síqui tī nūhún dē camisa cáa, jā cuāhā, jā ndēē, jín jā cuāán. De xīnī caballo cáá tá cáá xīnī ndicaha. De yuhú tī quēne ñūhūn jín ñūhmā jín azufre.

¹⁸ De jín ndinūni jā quēne yuhú caballo, de nī jihi iin ndācā jā únī nchiví, suu jín ñūhūn jín ñūhmā jín azufre.

¹⁹ Chi yuhú tī jín suhmā tī íyó fuerza jā cahní tī nchiví. Chi suhmā tī cáá tá cáá cōō, de íyó xīnī, de jín ñúcuán sndóho tī nchiví.

²⁰ De sava cā nchiví jāa nduú ní jīhī jín ndācā tūndóhó yáhá, nduú ní nācani inī ji jā sndóo ji ídolo jā ní nsāhá ji. De nduú ní sndóo ji jā chíñūhún ji ndācā tāchī jín ídolo jā ní ncuvāha jín oro jín plata jín cáa cuāán jín yūū jín ñutun. De ndācā ñúcuán chi nduú cúu cunī, ni nduú cúu cunī, ni nduú cúu caca.

²¹ De ni nduú ní nácani iní nchiví já sndóo ji já jáhni ji ndiyi, jíin já sáhá tásí ji, jíin já jíca ndíi ji, jíin já sácuihná ji.

Tūhun ángel já yíndahá libro lulí

10 De ní jini ní incā ángel yā já ndíso poder, ní ncuun yā ichi andiví. De ñúsúcún yā vícō, de xini yā ñúhún ticō yēhndé. De nūū yā jéndūtē modo ncan-díi, de sihin yā cúu modo ūū sihin já cáá tá cáá ñuhūn.

² De née yā iin libro lulí já núne. De ní jani yā jēhē cuáhá yā nūū mar, de jēhē sáftín yā nūū ñuhun yíchí.

³ De ní ncana jee ndasí yā, tá cúu já ndáhyū ndicaha. De tá ní ncana jee yā, de ní ncana ūjā taja.

⁴ De tá ní ncana ūjā taja, de ja íyó tūha ní já tee ní tūhun ñúcuán nícu. De ní jini ní iin tūhun ichi andiví já ní ncāhān jíin ní: Chuvāha nú ndācá tūhun já ní ncāhān ūjā taja ñúcuán, de mā stēhēn nū ni mā téé nú, ncachí.

⁵ Ñúcuán de ángel já ní jini ní já íní nūū mar jíin nūū ñúhún, ní nanee yā ndahá cuáhá yā ichi andiví.

⁶ De ní nacunehen yā síví maá Yāa já técu ní cání, Yāa já ní nsáhá andiví jíin ñayiví jíin mar jíin ndācá ndihi já íyó iní. De jíin síví yā ñúcuán ní ncāhān téyíí ángel: Mā cúcuéé cā já jinu ñayiví.

⁷ Chí tá quijéhé ángel ūjā tiví yā trompeta, ñúcuán de squíncuu-ni Yāa Dios tūhun yíyuhū yā, tá cúu nūū ní ncachí tūhun yā nūū ndācá mozo yā, téē ní nacani tūhun yā jondē janahán, ncachí ángel.

⁸ Ñúcuán de maá já ní jini ní já ní ncāhān ichi andiví, ní ncāhān tucu jíin ní: Cuáhán de quehen nú libro lulí já núne já née ángel já íní nūū mar jíin nūū ñúhún, ncachí.

⁹ De ní jēhēn ní nūū ángel ñúcuán, de ní jicān ní já ná cuáha yā libro lulí nūū ní. De ní ncāhān yā: Quehen de cají nū. Chí vixí cuu iní yuhú nú modo ndūxi,

sochi chíjin nú chi cuhiyá sáhá, ncachí yā.

¹⁰ Ñúcuán de ní nquehen ní libro lulí já née ángel yā, de ní nchají ní. De vixí ní ncuu iní yuhú ní modo ndūxi. De tá ní ncuu ní nchají ní, de ní ncuhiyá iní ní.

¹¹ De ní ncāhān ndá jíin ní: Cánúú já nacani tucu nú tūhun Yāa Dios, nāsa coo síquí nchiví cuáhā ñuū jíin cuáhā nación já sín sín yuhú, jíin síquí cuáhā rey já tátúni, ncachí jíin ní.

Siquí ūū testigo yā

11 Ñúcuán de ní jēhe ndá iin ñu-tun nūū ní, já cúu iin medida já chícuāhá. De ní ncāhān jíin ní: Nacuiñí de chicuāhá nú templo cāhnú Yāa Dios jíin altar, de cahvi nú nāsaa nchiví cúu já chíñúhún nūū yā ñúcuán.

² De mā chícuāhá nú patio yātā templo. Chí ja ní jēhe yā nūū nchiví ndācá nación jicá. De ndéé ji iní ciudad íi yáhá, de ūū xico ūū yōō cuāñū ji síquí ciudad.

³ De tají ní ūū testigo ní já nacani tūhun ní mil ūū ciento ūni xico quiví. De cuhun dē sahma ndáyí já cúcuécá iní dē síquí cuāchi nchiví, ncachí yā.

⁴ De ndúū testigo ñúcuán cúu tá cúu ndúū ñutun olivo jíin ndúū candelero já íní nūū Yāa Dios, Yāa xíí ñayiví.

⁵ De nā-ni nchiví tú ndúcú sáhá nāvāha jíin ndúū testigo ñúcuán, de quee ñuhūn yuhú ndúū dē, de cāyū ndihi nchiví já jíiní ūhví ji dē. De súcuán cuū ndācá nchiví já ndúcú sáhá nāvāha jíin dē.

⁶ De íyó poder ndúū testigo ñúcuán já casí dē já má cūún sāví níí tiempo já nā-cani dē tūhun yā. De suni íyó poder dē sáhá dē já nduu níñi ndācá ndute. De cuu stíví dē ñayiví jíin ndācá nūū tūndóhó, tú nāsaa vuelta cúni dē.

⁷ De tá jinu nacani ndúū dē tūhun yā, ñúcuán de quee quiti xēen já íyó yaví cūnú ñúcuán. De canāá jíin ndúū dē, de cundeé jíin dē, de cahni dē.

⁸De ndúū ndiyi ñúcuán cava nūū yáhvi ciudad cāhnú nūū ní jahni ji maá Jētohō ō yicā cruz. De ciudad ñúcuán cāhān yātā ji jā ñuū Sodoma jíin Egipto cúu, síqui jā íyó ndasí cuāchi ciudad ñúcuán.

⁹De nchivī ndācā ñuū, ndācā tatā, ndācā yuhū, ndācā nación, cunī ji jā cava ndúū ndiyi ñúcuán ūnī quīvi yósāvá, de mā cuāha ji tūhun jā quiyuhū.

¹⁰De nchivī ní cāhnú ñayiví cusii ndasí inī ji jā ní jīhi ndúū dē, de sāhā ji vico, de cuāha ji regalo nūū táhān ji. Chi ndúū tēe jā ní nacani tūhun yā ñúcuán, ní nsāhā dē jā ní ndoho ndasí nchivī ñayiví.

¹¹De tá yāha ūnī quīvi yósāvá, de Yāa Dios sāhā yā jā nastāá dē tāchī, de nacuiñi dē-ni. De cuyūhú ndasí nchivī cunī ji jā ní natecū dē.

¹²Ñúcuán de cunī ndúū dē jā cana jee ichi andiví: Caa nú quiiji nú jondē yāhā, cachī. De ndaa dē māhñú vicō quihñ dē andiví, cunī ndá nchivī jā jíni ūhvi ji dē.

¹³De maá hora ñúcuán tāan ndasí, de ndicó cáva iin jā úxī parte ciudad ñúcuán. De jíin ñutāan ñúcuán cuū ūjā mil nchivī. De ndá cā nchivī jā ndōo, cuyūhú ndasí ji, de cāhān ji jā cūñáhnú Yāa Dios jā ndēē andiví.

¹⁴Súcuán ní nchāha tūndóhó ūū, de ñamā coo tūndóhó ūnī.

Síqui trompeta ūjā

¹⁵De ángel ūjā ní ntiví yā trompeta. De ní jini ní ní ncāhān jee ichi andiví. De súcuán ní ncāhān ndá:

Ndācā nación ñayiví ja ní nūquihi ndahá maá Jētohō ō Yāa Dios jíin Cristo jā ní ntetñú yā. De ndacu yā tiñu ní cání cuiti. Cāchi.

¹⁶Ñúcuán de ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tñú jā ndēē dē mesa dē ichi núū Yāa Dios, ní jēcuiñi jiti dē ní ntuu dē nūū dē nūū ñúhún, de ní nchiñúhún dē yā.

¹⁷De ní ncāhān ndá dē:

Ná cútahvi sá nūū ní, Tātā Yāa Dios, chi maá ní tiin ndihi poder, de cúu ní Yāa íyó mitan, de ní iyo ní ní cání, de coo ní ní cání.

De ní natiin ní ndiví jā íyó, de jíin poder ní ní nquijéhé ní tátunī ní nūū.

¹⁸Nchivī ndācā nación ní nquiti inī ji síqui ní.

De mitan chi ní nquenda quīvi jā cuāha ní castigo ji, jíin jā sāhā ndāā ní tiñu ndācā ndiyi.

De cuāha ní táhvi nūū ndācā mozo ní jā ní nacani tūhun ní, jíin nūū ndācā nchivī jā jétñú ní, jíin nchivī jā chíñúhún nūū ní, cúu nchivī cūñáhnú jíin jāā nduú.

De mitan de stánū táhvi ní ndá nchivī jā stíví ñayiví.

Ncachī ndá dē.

¹⁹Ñúcuán de ní nune templo Yāa Dios jā íyó andiví. De ní jini nchivī jā ñúcuán íyó jātūn jā ñúhún contrato yā. De ní jēndūtē ní nsāhā taja, de níhin, de cána taja, de ní ntāan, de ní ncuun xēen níñí.

Tūhun ñahan jíin cōo cāhnú

12Ñúcuán de inī andiví ní nquenda iin jā sáhvi ndasí inī ō jíni ō: Iin ñahan jā ñúhún ña ncandii modo sahma, de íñí jēhē ña síqui yōo, de ñúhún iin corona xini ña jā ndēē ūxī ūū tiūūn.

²De ñúhún sēhe ña. De ní jacu cóhó ña jā ndóho ña téhndē chijin ña jā scácu ña ji.

³Ñúcuán de inī andiví ní nquenda tucu incā jā sáhvi inī ō jíni ō: Iin cōo cuāhā cāhnú ndasí. De íyó ūjā xini ti jíin ūxī ndiqui ti. De ndihújā xini ti ñúhún corona.

⁴De jíin suhmā ti ní stáá ti iin jā úni parte tiūūn jā íyó andiví, de ní squéne ti inī ñayiví. De ní inī ti nūū ñahan jā scácu sēhe ñúcuán, ndétu ti jā cocó ti sēhe ña jā tá cacu ji.

⁵ De nī scácu ña iin sēhe yíí, de sūchí ñúcuán nī jēcundeē tíñú ji jā ndacu nihin ji tíñu nūū ndivií nación. De nī ndoñúhún-ni sēhe yíí ña ñúcuán, nī ndaa ji cuāhān ji jondē nūū íñi mesa Yāa Dios nūū tátúni yā.

⁶ De ñahan ñúcuán nī jinu ña cuāhān ña jondē nūū ñuhun tíhá nūū íyó iin lugar jā ní nsáhá túha Yāa Dios. De ñúcuán cundeē ña nihin ña jā caji ña mil ũ ciento ũni xico quiví.

⁷ Ñúcuán de nī ncanāá iní andiví. Chi ángel cúñáhnú cā jā nání Miguel jíin ndacá ángel jā cúu mozo nūū yā, nī ncanāá ndá jíin cōō cāhnú. De cōō ñúcuán jíin ndá mozo maá, nī ncanāá jíin yā.

⁸ De nduú ní ncúndéé ndá tí, de nduú cā ní ncúu cundeē tí andiví.

⁹ Súcuán nī ncuu jā ní ntavā yā cōō cāhnú ñúcuán jā íyó jondē janahán ndasí. De nání tí tächí cúñáhnú jíin Satanás, de maá tí cúu jā stáhví ndihi nchiví ñayiví. De nī squéne yā tí jondē iní ñayiví jíin ndacá mozo tí.

¹⁰ Ñúcuán de nī jini nī iin tūhun jā cáhān jee ichi andiví: Ja nī nquenda quiví jā scácu Yāa Dios yóhó, jíin jā stéhēn nijin yā jā tíin yā poder, jíin jā tátúni yā, jíin jā ndíso tíñú maá Cristo jā ní ntetíñú yā. Chi ja nī squéne yā maá jā cáhān cuāchi síqui ndacá hermano ó. Chi nduú ñuú nī ncāhān cuāchi síqui ji nūū Yāa Dios maá ó.

¹¹ De nī ncundeé ndá ji síqui Satanás ñúcuán, nī nsáhá tūhun jā ní jati níñi Yāa cúu Ticāchí nī jīhi yā, jíin jā ní ncāhān ndāā ji tūhun Yāa Dios, jíin jāá nduú ní ncúndáhví iní ji maá ji, chi nī jēhe ji tūhun candíja ji vísó cuū ji jā síqui yā.

¹² Túsaá de ná cúsi ndasí iní ndá ndóhó jā ndéē andiví. De nācā xēen ndoho ndá ndóhó jā ndéē iní ñayiví jíin nūū mar. Chi nī ncuun tächí cúñáhnú nī jinū nūū ndá nú. De quítí ndasí iní, chi

jíni jāá nduú cā coo cuāhā cā tiempo jā stáhví nchiví, ncachí.

¹³ De nī jini cōō cāhnú ñúcuán jā ní squéne yā maá cuāhān iní ñayiví, de nī jinu tí nī niquín tí ñahan nī scácu sēhe yíí, jā sáhá xēen tí ña nícu.

¹⁴ De nī jēhe ndá ũū nijin yaha cāhnú nūū ñahan ñúcuán, tácuu ndava ña quihín ña lugar ña nūū ñuhun tíhá, de cācu ña nūū cōō ñúcuán. De ñúcuán cundeē ña ũū cuiyá yósavá, de nihin ña jā caji ña.

¹⁵ De yuhú cōō ñúcuán nī nquene ndute tá cúu iin yūte cāhnú, cuāhān yātā ña tácuu teni ña.

¹⁶ De ñuhun chi nī nchindeé ñahan ñúcuán, chi nī nune-ni, de nī nquēe yūte jā ní nquene yuhú cōō.

¹⁷ Ñúcuán de nī nquiti xēen iní cōō cāhnú nī jini tí ña. De cuāhān tí cuācanāá tí jíin ndá cā sēhe ña, suu nchiví jā squíncuu tíñu jā tátúni Yāa Dios de cándíja nihin ji tūhun Jesucristo.

Tūhun síqui ũū quiti xēen

13 De nī iní nī yuhú mar. De nī jini nī jā ní nquenda iin quiti xēen iní mar. De íyó ũjā xini tí jíin ũxi ndiqui tí. De ndihúxi ndiqui tí ñúhún corona. De ndihújā xini tí ndéē iin sívī néhén jā quítí iní Yāa Dios sáhá.

² De quiti xēen ñúcuán jā ní jini nī cáá tá cáá cuiñi, de ndahá tí cáá tá cáá ndahá oso, de yuhú tí cáá tá cáá yuhú ndicaha. De nūū quiti ñúcuán nī jēhe cōō cāhnú poder maá jíin mesa nūū tátúni. De nī nsáhá jā cúñáhnú ndasí quiti ñúcuán.

³ De nī jini nī jā ní ntacuēhé iin xini tí, de ja ñatin cuū tí nícu. De nī nduvāha tí jā ní ntacuēhé tí. De nī nsāhvi ndasí iní nchiví níí cāhnú ñayiví nī jini ji, de nī jetáhví ji nūū tí.

⁴ De nī nchiñúhún ndá ji cōō cāhnú síqui jā ní nsáhá tí jā cúñáhnú ndasí quiti xēen, de suni nī nchiñúhún ji quiti xēen ñúcuán. De nī ncāhān ndá ji: Nduú íyó

ni iin jā cūñáhnú tá cúu nūú cúu quiti yáhá, de ni iin mā cúndéé canáá jíin tī, ncachī ndá ji.

⁵De nduú ní jásí yā jā cāhān téyí tī jíin jā cāhān nāvāha tī sīquī yā. De nī nīhīn tīñú tī jā tatúnī tī ūū xico ūū yōō.

⁶De nī nquijéhé tī nī ncāhān nāvāha tī sīquī Yāā Dios, jíin sīquī síví yā, jíin sīquī nūū ndéé yā, jíin sīquī ndācá jā ndéé andiví.

⁷De nduú ní jásí yā jā canáá tī jíin nchiví maá Yāā Dios, de cundeé tī jíin ji. De suni nī nīhīn tīñú tī jā tatúnī tī nūū nchiví ndācá tatā, ndācá űūū, ndācá yuhú, ndācá nación.

⁸De nchiví níí cāhnú ñayiví jāá nduú yósó síví ji nūū tutū, nī nchiñúhún ji quiti xéen űúcuán. De Yāā cúu Ticāchí jā ní jahñī ndá ji, maá yā névāha tutū űúcuán jā yósó síví nchiví cutecū níí cání, de ja yósó síví ji jondē quiví jā ní jēcōo ñayiví.

⁹Nchiví jā íyó sōho ná téé sōho ji tūhun jā cāhān ni yáhá.

¹⁰Ndācá nchiví jā sáhá jā quíví táhán vecāa, suni vecāa quihīn maá ji. De ndācá nchiví jā jáhñī táhán jíin espada, suni jíin espada cuū maá ji. Túsaá de nchiví maá Yāā Dios chi cánuú cuandeé iní ji jíin tūndóhó de mā jécuiñí ji cándíja ji tūhun jā cūndáhví iní yā ji.

¹¹űúcuán de nī jini nī incā quiti xéen jā ní nguenda chíjin űuhun. De íyó ūū ndiqui tī jā cáá tá cáá ndiqui ticāchí. De modo táchī cōō cāhnú, súcuan cāhān tī.

¹²De tá cúu nūū tátúnī quiti xéen xíhna űúhún, suni súcuan tátúnī quiti ūū, ínī tī nūū quiti xíhna űúhún. De quiti ūū sáhá tī jā chíñúhún ndācá nchiví níí cāhnú ñayiví nūū quiti xíhna űúhún, quiti jā ní ntacuehé jā ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

¹³De quiti ūū suni sáhá ndācá tiñu ñáhnú jā sáhvi ndasí iní ō. Chi nī scúun tī űuhūn ichi andiví nī nquiji iní ñayiví, nī jini ndá nchiví.

¹⁴De nī stáhví tī nchiví ñayiví jíin ndācá tiñu ñáhnú jā ní nīhīn tī poder jā sáhá tī, jini jínúū quiti xíhna űúhún. De nī ndacu tī jā ná sáhá nchiví imagen quiti xíhna űúhún, quiti jā ní ntacuehé jíin espada, jā ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

¹⁵De quiti ūū nī nīhīn tī poder jā chuhun táchí tī xitīn imagen quiti xíhna űúhún, tácuā cuu cāhān, de cahñī ndācá nchiví jāá nduú jétáhví ji chíñúhún ji maá.

¹⁶De ndācá nchiví cūñáhnú jíin jāá nduú cūñáhnú, ndācá nchiví cuicá jíin nchiví ndáhví, ndācá nchiví sátíñú cuenta maá jíin mozo jā ní jeen nchiví, nī nsáhá tī jā ní jēcundeé iin tuni ndahá cuáhá ji á teēn ji.

¹⁷De ni iin nchiví mā cúū cueen ji xícó ji de tú nduú ndíso ji tuni jā cúu síví tī á número jā cúu síví tī.

¹⁸Tūhun ndíchí cúu jā cāhān ni yáhá: Ndācá nchiví jā jícūhun vāha iní cuu tavā ji cuenta número quiti xéen űúcuán, chi número tī cúu síví iin téē. De número űúcuán cúu iñū ciento ūni xico iñū.

Yāā jā jíta 144,000 nchiví

14 űúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī jā ínī maá Yāā cúu Ticāchí xini yucu Sión. De ínī ciento ūū xico cūmī mil nchiví jíin yā. De teēn ji ndéé síví maá yā jíin síví Tatá yā Yāā Dios.

²De nī jini nī jā nīhīn ndasí ichi andiví, modo jā jica cuāhā yūte á jā cána nīhīn taja. De jā nīhīn űúcuán sáhá modo jā téē cuāhā nchiví yāā nání arpa.

³De ínī ji ichi nūū mesa nūū tátúnī Yāā Dios, jíin nūū ndicūmī jā tēcū, jíin nūū ndihócō cūmī téē ñáhnú jā ndíso tīñú. De nī jita ndá ji iin yāā jeé. De ni iin nchiví nduú cúu cutūha ji yāā űúcuán, chi maáni ciento ūū xico cūmī mil nchiví jā ní scācu yā iní ñayiví.

⁴De ndācá téē yáhá cúu jāá nduú ní nsáhá cuāchi jíin ñahan jā sáhá nēhén, chi téē ndoo ánō cúu ndá dē. De níquīn

ndá dē Ticāchí ní-ni cúu nūu cuāhān yā. Chi ní scácu yā dē inī ñayiví, de ndá máá dē cúu tēe jā xihna cā ní ncandíja nūu Yāa Dios jíin nūu Yāa cúu Ticāchí.

⁵De nduú cuiti nā tūhun stáhvī cáhān ndá dē, chi tēe ndoo ánō cúu dē, ínī dē nūu mesa Yāa Dios.

Tūhun jā ní ncāhān ndinúni ángel

⁶Ñúcuán de ní jinī ni incā ángel yā jā ndáva cuāhān sava andiví. De ndíso yā tūhun jā scácu Yāa Dios nchivi jā cutecū ji ní cání. De ní nacani yā tūhun ñúcuán nūu ndācā nchivi ní cáhnú ñayiví, nūu nchivi ndācā nación, ndācā tatā, ndācā yuhú, ndācā ñuū.

⁷De ní ncāhān jee yā: Coto má stíví nū nūu Yāa Dios, de cāhān nū jā cūñáhnú ndasí yā, chi ja ní nquenda quiví jā sáhá ndāā yā síqui nū nāsa ní nsáhá ndá nú. De chíñúhún nū yā, chi máá yā ní nsáhá andiví jíin ñayiví jíin mar jíin ndācā nūu quéne ndute, ncachí ángel.

⁸Ñúcuán de níquin incā ángel vāji, de ní ncāhān yā: Ja ní naā ndihi ciudad téyí Babilonia. Chi ní nsáhá jā nchivi ndācā nación cásquí ndéē ji Yāa Dios jā ní sndóo ji yā de níquin ji ídolo jíin ndācā tiñu nēhén, ncachí ángel ūū.

⁹Ñúcuán de níquin incā ángel ūnī, de ní ncāhān jee yā: Xēen coo síqui nchivi jā chíñúhún quiti xēen jíin imagen tī, de jēhe ji tūhun cundeē tunī tī teēn ji á ndahá ji.

¹⁰Chi nihīn ji castigo xēen síqui ndá cuāchi jā ní nsáhá ji, chi quiti inī Yāa Dios nūu ji, de mā cúne cáhnú cā inī yā. De ndoho ji nūu cáyū ñuhūn jíin azufre, cunī ndācā ángel Yāa Dios jíin Yāa cúu Ticāchí.

¹¹De ñūhmā nūu ndóho ndá ji cáa ní cání cuiti. De nduú ñuú nduú nátatú nchivi jā ndóho, jā ní nchiñúhún quiti xēen jíin imagen tī, jíin jā ní jēcundeē tunī sívī tī.

¹²Jā ñúcuán nchivi máá Yāa Dios jā squíncuu ji tiñu ndácu yā de cándíja vāha ji Jesús, cánuú jā cuandéé inī ji, ncachí ángel ūnī.

¹³Ñúcuán de ní jini ní iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jíin ní: Tee nú tūhun jā cáhān ní jíin nú yáhá: Nācā ndetū ndá nchivi jā cándíja máá Jētohō ō, jā jíhi jondē mitan jíin jondē ní cā tiempo. Jāndāā chi natatú ji jā ní nsáhá ji tiñu vāha, de tiñu ji ñúcuán mā náa chi sáhá jā quendōo vāha ji ní cání, ncachí Espíritu Santo.

Jā ní nastútú yā nchivi ñayiví

¹⁴Ñúcuán de ní núcūndēhé ní, de ní jinī ní iin vīcō cuijín. De nūu vīcō ñúcuán ndéē Yāa ní nduu tēe. De xīnī yā ñūhún corona oro, de yíndahá yā iin hoz xēen.

¹⁵De ní nquee incā ángel inī templo, de ní ncana jee ní ncāhān jíin Yāa jā ndéē nūu vīcō: Quehndē ní jíin hoz ní, de nastútú ní nchivi ñayiví. Chi ja ní nquenda quiví jā nastútú ní ji tá cúu nūu téhndē trigo jā ní ncuaān, ncachí.

¹⁶Ñúcuán de Yāa jā ndéē nūu vīcō ní nastútú yā nchivi vāha inī ñayiví, tá cúu nūu téhndē trigo jíin hoz.

¹⁷Sá de ní nquee incā ángel inī templo jā íyó andiví, de suni yíndahá yā iin hoz xēen.

¹⁸De jondē nūu altar ní nquee tucu incā ángel, de ndíso tíñú yā síqui ñuhūn altar. De ní ncana jee yā cáhān yā jíin ángel jā yíndahá hoz xēen: Quehndē nū jíin hoz xēen nū, de nastútú nú nchivi jā sáhá nēhén inī ñayiví, tá cúu nūu jéhndē ndá ji ndahá yūcū uva jā ní nchīchī, ncachí.

¹⁹De ángel ñúcuán ní jehndē yā jíin hoz yā, chi ní nastútú yā nchivi jā sáhá nēhén inī ñayiví, tá cúu nūu ndútútú ndihā uva. De ní ntaān yā ji nūu nihīn ji castigo xēen Yāa Dios, tá cúu nūu táan ji ndihā uva jā tāxīn.

²⁰ De nī jēhe yā castigo ji yātā nūū, de nī jica nīnī ji modo ndūxi uva. De nī ndaa nī nquenda jondē freno yuhú caballo, de nī jica jondē ūni ciento kilómetro.

Ndihújā ángel jín ndihújā tündóhó jā sándihí

15 De nī jinī nī incā tiñu nāhnú ichi andiví jā sáhvi inī ō. Chi fní ūjā ángel yā jā cuāha ndihújā tündóhó sándihí. De tā jinu ndihújā tündóhó yáhá, sá de jinu jā má cuāha cā Yāa Dios castigo xēen siquí cuāchi.

² De suni nī jinī nī iin jā cáá tá cáá mar, de ndēē nihni de jēhe nduva modo ñuhūn. De yuhú mar nūcuán fní nchiví jā ní ncundeé ndá ji siquí quiti xēen jín imagen tī, jín jāa nduú ní nquēhen ji tuni número jā cúu sívī tī. De née ndá ji yāa jā nání arpa jā ní jēhe Yāa Dios nūū ji.

³ De jíta ndá ji yāa jā ní ntavā Moisés, tēe cúu mozo Yāa Dios, jín yāa maá Ticāchí, de sūcuán cáhān:

Tátā Yāa Dios, sáhvi inī ndá sá jíní sá ndihi tiñu nāhnú jā sáhá ní,

chi tñn ní ndihi poder.

De maá-ni tiñu ndāa tiñu váha sáhá ní, jā cúu ní Rey nūū ndācá nación.

⁴ Nduú nī iin ji íyó jā má cáca yínúhún ji nūū ní, Tátā Yāa Dios.

De ndihi ji cáhān jā cúnáhnú ndasí ní.

Chi mátúhún-ni maá ní cúu Yāa ndoo Yāa īi.

De quiji nchiví ndācá nación, chīnúhún ji nñhín,

Chi ja nī jinī ji jā váha ndāa sáhá ní ndācá tiñu.

Ncachī ndá ji jíta ji.

⁵ Nūcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī nī jā inī andiví núne cuarto īi inī templo nūū íyó tabla yūū jā yósó ley yā.

⁶ De inī templo nī nquee ndihújā ángel jā ndíso tñnú siquí ndihújā tündóhó. De ñúhún ndá yā sahma fino jā íyó ndoo de xñū. De núhni cinturón oro yicā yā.

⁷ De iin táhān ndicúmi jā tēcū nī jēhe iin iin cōhō oro nūū ndihújā ángel nūcuán. De inī cōhō ñúhún chitú castigo xēen jā ní jēhe Yāa Dios, Yāa tēcū ní cání.

⁸ De nī nchitú ñúhmā níí cáhnú inī templo, de suu nī stēhēn jā cúnáhnú ndasí Yāa Dios jín poder jā tñn yā. De nī iin nduú ní ncúu quiví inī templo, chi jondē ná ndíhi ndihújā tündóhó jā cuāha ndihújā ángel yā.

Siquí ndihújā cōhō jā ñúhún castigo

16 Nūcuán de inī templo nī jinī nī iin tūhun jā cáhān jee jín ndihújā ángel yā: Cuáhān de cati ndá nú siquí ñayiví ndihújā cōhō jā ñúhún castigo xēen jā ní jēhe Yāa Dios, cáchi.

² De cuāhān ángel xñhna ñúhún, de nī jati yā cōhō yā siquí ñayiví. De ndācá nchiví jā ndēē tuni quiti xēen jín jā chīnúhún imagen tī, nī nquene ndihyi xēen jā jātū ndasí.

³ De ángel ūū nī jati yā cōhō yā nūū mar, de ndute mar nī nduu tá cúu nñnī ndiyi. De nī jīhi ndācá quiti jā ñúhún inī mar.

⁴ De ángel ūnī nī jati yā cōhō yā inī ndācá yūte jín ndācá nūū quēne ndute, de nī nduu nñnī.

⁵ De nī jinī nī jā cáhān ángel jā ndíso tñnú siquí ndute: Tátā Yāa Dios, maá ní cúu Yāa ndoo Yāa īi, Yāa íyó mitan, de nī iyo ní níí cání. De ndāa sáhá ní jā sūcuán nī nenda ní siquí cuāchi ji.

⁶ Chi nī nsāhá ndá ji jā ní jati nñnī nchiví ndoo ní jín nchiví jā ní nacani tūhun ní. De mitan chi nī nsāhá ní jā jīhi ji nñnī, chi nchiví nēhén cúu ndá ji, de cánuú cundoho ji sūcuán.

⁷ De nī jinī nī jā cáhān incā jondē nūū altar: Tátā Yāa Dios, maá ní cúu jā tñn ndihi poder. De tiñu váha tiñu ndāa nī nsāhá ní jā ní nenda ní siquí cuāchi ji, ncachí.

⁸De ángel cūmī nī jati yā cōhō yā sīquī ncandīi, de nī jēhe Yāā Dios tūhun jā nduhihnī ndasī ncandīi tácuā cāyū nchivī.

⁹De xēen ndasī nī ncāyū ndācā nchivī. De vīsō sūcuán de nduú ní nácani inī jī jā sndóo jī cuāchi jī, de nī nduú ní ncāhān jī jā cūñáhnú Yāā Dios. Chi sa nī ncāhān nāvāha jī sīquī yā jā ní jēhe yā ndācā castigo yáhá nūū jī.

¹⁰De ángel ūhūn nī jati yā cōhō yā nūū mesa nūū tátúnī quiti xēen. De nī ncuneē níí cáhnú nūū tátúnī tī. De ná-cayīhī nchivī nīi yúhú jī jā játū ndasī jī.

¹¹De vīsō sūcuán de nduú ní nácani inī jī jā sndóo jī tiñu néhén jā sáhá jī. Chi nī ncāhān nāvāha jī sīquī Yāā Dios andivī sīquī jā játū ndasī jī de ndóho jī ndihyī xēen.

¹²De ángel iñū nī jati yā cōhō yā sīquī yūte cāhnú jā nání Eufates. De nī nchīchī ndihī ndute yūte ñúcuán, tácuā nune iin ichi jā quiji ndācā rey ichi nūū quénda ncandīi.

¹³De nī jinī nī jā inī yuhú cōō cāhnú jín inī yuhú quiti xēen jín inī yuhú maá tee jā nácani tūhun stáhvī nī nquee ūnī tächī jā cáá tá cáá sahva.

¹⁴De ndá ñúcuán chi jā jétínú ndá tächī cúu, de sáhá tiñu ñáhnú jā sáhvī inī nchivī jínī jī. De nī nquiji ndá tächī ñúcuán jā nastútú ndācā rey níí cáhnú ñayiví, jā canāā dē sīquī Yāā Dios quiví jā ndiji yā. De maá yā cúu jā tíin ndihī poder.

¹⁵Cunini ndá nú, chi iin sanaā-ni de nenda nī, tá cúu jā iin sanaā-ni de quíji jācuīhná. De nācā ndetū ndá nchivī jā ndito inī jī, de jíto vāha jī sahma jī, tácuā mā cācā níí jī, cúu jāá nduú nā cuāchi coo sīquī jī jā cucanoō jī nūū ndācā nchivī, ncachī yā.

¹⁶De nī nastútú ndá tächī ñúcuán ndācā rey, nī ndutútú iin lugar jā nání Armagedón yuhú hebreo.

¹⁷De ángel ūjā nī jati yā cōhō yā nūū tächī. De inī templo andiví jín nūū mesa nūū tátúnī yā, nī nquenda iin tūhun jā ní ncāhān jee: Ja nī jinu, ncachī.

¹⁸Ñúcuán de nī jēndūtē sáhá taja, de níhin, de cána taja, de nī ntāan ndasī. Chi jondē níí cání jā íyó nchivī ñayiví, nduú ní ntāan nihin ndasī tá cúu jā ní ntāan nī jinī nī.

¹⁹De maá ciudad Jerusalén jā cūñáhnú, nī ncusín nī ncuu ūnī parte, de níí cáhnú ñayiví nī jicó cáva vehe ndá ñuū. De ñuū téyí Babilonia, chi nī nsáhá yā jā ní ndutahvī jī castigo xēen, chi nī nquiti ndasī inī yā sīquī cuāchi jī.

²⁰De nī naā ndācā isla, de suni yucu nduú cā naá íyó.

²¹De ichi andiví nī ncuun ñíní ñáhnú sīquī nchivī, jā vee jondē ūū xico kilo. De nī ncāhān nāvāha ndá nchivī sīquī Yāā Dios jā ní ncuun ndasī ñíní, chi iin tündóhó xēen nī ncuu.

Jā nenda yā sīquī ñuū nēhén Babilonia

17 Ñúcuán de nī nquiji iin táhán ndihújā ángel jā ní nee ndihújā cōhō, de nī ncāhān yā jín nī: Nehén, de ná stéhén nī nūū nū nāsa coo castigo sīquī maá ñahan ndii jā cúu ñuū cūñáhnú jā ndée nūū íyó cuāhā ndute.

²Chi ndācā rey ñayiví, modo jā ní ncasíquí ndée dē jín ñahan ñúcuán, cúu jā ní sndóo dē Yāā Dios de níquin dē tūhun nēhén jā ní stéhén ña. De nī nsáhá ña jā nchiví níí cáhnú ñayiví, modo jā jínī jī de cásíquí ndée jī Yāā Dios cúu jā ní sndóo jī yā de sáhá ndasī jī cuāchi, ncachī ángel.

³De nī stéhén cā Espíritu Santo jā ní jinī nī, de ángel yā ñúcuán cuāhān jín nī jondē nūū ñuhun tíhá. De nī jinī nī iin ñahan, yósō ña iin quiti xēen cácuáhá. De níí cáhnú tī ndée tūhun nēhén jā quítī inī Yāā Dios sáhá. De íyó ūjā xīnī tī jín ūxī ndiqui tī.

⁴De ñahan ñúcuán ñúhún ña sahma ndihí jín sahma cuahá, de suni ñúhún ña siquí oro jín yū luu jín perla jā ndéē yāhvi. De née ña iin cōhō oro jā ñúhún chitú jín tiñu néhén ndasí jín tiñu téhén jā jícá ndii ña.

⁵De teēn ña ndéē iin sívī jā cúu iin tūhun yuhū, de suha cáhān: Yáhá cúu ñuū téyí Babilonia, jā cúu tá cúu naná ndácá jā jícá ndii jín jā sáhá néhén ndasí iní ñayiví, cáchī.

⁶Sá de nī jinī nī jā ñahan ñúcuán jín ña chi modo jā ní jihī ña nīñi nchivī maá Yāa Dios jín nīñi nchivī ní jihī siquí jā ní nacani ji tūhun Jesús. De nī nsāhvi ndasí iní nī nī jinī nī ña.

⁷Sá de nī ncāhān ángel ñúcuán jín nī: ¿Nūcu sáhvi iní nū ndéhé nú? Ná cáchī tūhun nī nū nū nāsa cúu jā cáhān tūhun yuhū siquí ñahan ñúcuán jín quiti xéen jā yósō ña, jā íyó ūjā xīnī tī jín ūxī ndiqui tī.

⁸Quiti xéen jā ní jinī nū, chi nī ntecū tī, de mitan chi nduú cā tī. De quee tucu tī iní yaví cūnú, sá de quihīn tī nū tñū tñhvi tī. De nchivī jā ndéē ní cáhnú ñayiví, sáhvi iní ji cuní ji nū quiti ñúcuán jā ní ntecū tī de nī jihī tī, de nī natecū tucu tī. De cúu ndá ji nchivī jā nduú yósō sívī ji nū tutū jā yósō sívī nchivī cūtecū ní cání jā ní jēcōsō sívī ji jondē quiví nī jēcōo ñayiví.

⁹Ndácá nchivī jā jícūhun vāha iní, cuu tavā ji cuenta nāsa cúu: Ndiájā xīnī tī cúu tá cúu ūjā yucu nū ndéē ñahan ñúcuán.

¹⁰De ndihújā xīnī tī suni cúu tá cúu ūjā rey. De ūhūn rey ñúcuán ja nī naā jā tátunī dē, de iin dē tátunī mitan, de incā dē chi ncháha ca quiji. De tá quiji dē de jacū-ni tiempo coo dē.

¹¹De quiti xéen jā ní ntecū, de nī jihī, maá tī nī ncuu rey ūnā. De iin táhān ndihújā rey ñúcuán cúu tī. De tá yāha jā tátunī tucu tī de suni quihīn tī nū tñū tñhvi tī.

¹²De ndihúxī ndiqui jā ní jinī nū cúu tá cúu ūxī rey, de ncháha ca tátunī ndá dē. De ndá máá dē jín quiti xéen ñúcuán, chi nihīn tiñú dē cuu dē rey jacū-ni tiempo.

¹³De ndihúxī rey ñúcuán chi squétáhān dē tūhun, de nacuāha dē poder dē jín tiñu ndíso dē nū quiti xéen ñúcuán tácuá tátunī tī.

¹⁴De canāá dē jín Yāa cúu Ticāchī. De Yāa cúu Ticāchī candeē yā poder ndá dē. Chi maá yā cúu Jētohō nū ndácá jētohō, de maá yā cúu Rey nū ndácá rey. De nchivī jā íñí jín yā, chi nī nacāji Yāa Dios ji de nī ncana yā ji, de squíncuu vāha ndá ji, ncachī ángel.

¹⁵De nī ncāhān cā yā: Cuāhā ndute jā ní jinī nū nū ndéē ñahan ndii, suu cúu nchivī cuāhā ndácá ñuū, ndácá yuhú, ndácá nación.

¹⁶De ndihúxī ndiqui jā ní jinī nū jā névāha quiti xéen, suu cúu ndihúxī rey jā cuní ūhvi dē ñahan ndii ñúcuán. De sáhá dē jā quendōo ndáhvī ña de quendōo vichí ñí ña. De caji dē cūñu ña de teñuhūn dē ña nū ñúhūn.

¹⁷Chi Yāa Dios scúu yā iní dē jā ná sáhá dē tiñu jā cuní yā. De squétáhān ndá dē tūhun jā nacuāha dē tiñu ndíso dē nū quiti xéen, de tátunī tī jondē squíncuu ndácá tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios.

¹⁸De ñahan jā ní jinī nū cúu maá ñuū téyí jā cūñáhnú nū ndácá rey ñayiví, ncachī ángel.

Siquí jā naā ñuū Babilonia

18 Ñúcuán de nī jinī nī jā ní ncuu incā ángel yā ní nquiji ichi andiví. De cūñáhnú ndasí yā. De jā jéndūtē yā de nī jéndūtē nū ñayiví.

²De nī ncana jee ndasí yā: Ja nī naā ndihi ñuū téyí Babilonia. De nī nduu vehe ndácá táchī, nū yíhí ndácá nū táchī néhén, jín ndácá tiōcō, quiti téhén jāá nduú jétahān iní ō.

³ Chi ñuū ñúcuán cúu tá cúu iin ñahan nehén, de nī nsáhā ña jā nchivī ndācá nación, modo jā jīni jī de cásiquí ndéē jī Yāa Dios, cúu jā ní sndóo jī yā de sáhā ndasí jī cuāchi. De ndācá rey ñayiví, modo jā ní ncasíquí ndéē dē jín ñahan ñúcuán jā ní jetáhvī ndá dē tūhun nehén jā ní stéhēn ña. De nchivī ní ñayiví jā jéen xícó, nī ncucuícá jī jín cuāhā jānehén jā ní nevāha ña.

⁴ Ñúcuán de nī jini nī incā tūhun jā ní ncāhān ichi andiví: Ndá ndóhó jā cúu nú nchivī maá nī, quee ndá nú inī ñuū jīñā, tácuā mā quívi nduū nū jín ndācá cuāchi jā sáhā ña, de tácuā mā ndóhó nū tūndóhó xēen jā ndoho ña.

⁵ Chi nī ncāyā cuāhā ndasí cuāchi ña, modo iin montón cāhnú ndasí jā ní ncusúcún nī nquenda jondē andiví. De mitan de cuāha Yāa Dios castigo xēen síquí cuāchi ña.

⁶ Sndóho ndá nú ña tá cúu nū nī sndóho maá ña incā nchivī. De nachunáá nú nū ña doble tūndóhó jā ní jēhe ña nū incā nchivī. De sáhā nú jā nandicó cóo doble síquí ña nsūú cā jā ní nsáhā ña síquí incā nchivī.

⁷ De nī nsáhā téyí ndasí ña maá ña, de cuícá ndasí nī ntecū ña. De suni jín medida ñúcuán nacuāha nú jā ndoho xēen ndasí ña. Chi jāni inī ña: Yáhā ndéē nī tátúni nī, de nduú cúu nī ñahan viuda, de mā quijí cuiti tūndóhó ndoho nī, ncachí ña.

⁸ Jā ñúcuán cúu jā iin-ni quívi de quiji cuāhā tūndóhó síquí ña. Chi cuū ndiyi, de cucuécá ndasí inī ña, de coo tāmā, de cāyū ña nū ñūhūn. Chi ndasí íyó poder maá Jētohō ō Yāa Dios, Yāa jā ní nenda síquí cuāchi ña, cáchi.

⁹ De ndācá rey ñayiví jā ní ncasíquí ndéē dē jín ña, de nī ntecū cuícá ndasí dē jín ña, cuacu dē de cuacu cóhó dē cuni dē jā quenda ñūhmā jā cāyū ña.

¹⁰ De cuiñi jícá dē chi cuyūhú dē cuni dē jā súcuán ndóho ña castigo. De cāhān

ndá dē: Nācā jā xēen ndóho nú, ñuū cúnáhnú Babilonia, chi maá ñuū téyí nī ncuu nú nícu. De mitan chi iin núnúú-ni de nī nquenda castigo jā naā nū, cachi ndá dē.

¹¹ De ndācá tēe ñayiví jā jéen xícó inī ñuū ñúcuán, cuacu dē de cuacu cóhó dē jēhē. Chi nduú cā nī iin cueen ndatínú jā xícó ndá dē.

¹² De ndatínú jā xícó dē cúu oro, plata, yūu luu, jín perla jā ndéē yāhvi, jín sahma fino jín sahma seda jā ndihí jín jā cuāhā. De suni ndācá ñutun jā āsin jēhēn, jín ndācá ndatínú luu jā ní nsáhā jín yūu marfil, jín ñutun vii jā ndéē yāhvi, jín cāa cuāán, jín cāa hierro, jín yūu cuijín luu.

¹³ De suni xícó ndá dē canela jín ndācá jā jēhēn āsin jín sūja ī jín sūja ūguā jín ndācá perfume jín vino jín aceite jín harina fina jín trigo. De suni xícó dē quiti jíso jín ticāchí jín caballo jín carreta, de jondē nchivī xícó dē jā satínú cāhā jī-ni.

¹⁴ De cāhān ndá dē jín ñuū ñúcuán: Nī ncuijiyo ndihí ndatínú cuícá jā ní jētahān ndasí inī nū. De ndācá jā vii jā váha jā ní ntecū cuícá nú, chi nī naā ndihí, de mā nānihīn cuiti cā nū, cachi ndá dē.

¹⁵ De ndācá tēe jā ní jeen nī yícó nī ncucuícá jā síquí ndatínú ñuū ñúcuán, chi cuiñi jícá dē jā yūhú dē cuni dē castigo coo ñuū ñúcuán. De cuacu dē de cuacu cóhó dē.

¹⁶ De cāhān ndá dē: Nācā xēen ndóho ñuū téyí yáhā. Chi nī ncuu tá cúu iin ñahan jā ní ñūhun sahma fino, sahma ndihí jín jā cuāhā. De nī ñūhun ña síquí oro jín yūu luu jín perla jā ndéē yāhvi.

¹⁷ De mitan de iin núnúú-ni de nī naā ndihí ndācá ndatínú váha ñúcuán, cachi ndá dē. De cuiñi jícá ndācá tēe scāca barco, jín nchivī jā cuāhān jín barco, jín tēe sátínú inī barco, jín ndá cā tēe jā sátínú nūu mar.

¹⁸Chi cuni dē ñuhmā jā cáyū ñuū ñúcuán, de cana jee ndá dē: ¿Ní íyó cā ñuū téyíí jā cúñáhnú tá cúu nūú ní iyo ñuū yáhá? cachí dē.

¹⁹De cōsō ndá dē ticāchāā ñuhun xīnī dē jā cúcuécá inī dē. De cuacu dē de cuacu cōhó dē. De cana jee ndá dē: Nācā xēen ndóho ñuū téyíí yáhá. Chi jín ndatínú cuicá jā ní iyo ñuū yáhá ní ncu-cuicá ndācā nchivī névāha barco jā jíca nūú mar. De mitan de iin núnúú-ni de ní naā ndihi-ni, cachí dē.

²⁰De ná cúsiī inī ndá ndóhó jā ndéē andiví, sīquī jā ní naā ñuū yáhá. De ná cúsiī inī ndá ndóhó tēe apóstol, jín tēe nācani tūhun Yāā Dios, jín nchivī maá Yāā Dios. Chi ní nsāhá nēhén ñuū ñúcuán sīquī ndá nú, de jā ñúcuán ní nenda Yāā Dios sīquī.

²¹Ñúcuán de iin ángel jā ndíso poder, ní nquehen yā iin yūū cāhnú tá cúu iin yōsō cāhnú, de ní squéne yā inī mar. De ní ncāhān yā: Tá cúu nūú ní naā yōsō yáhá, suni súcuán naā Babilonia, ñuū cúñáhnú téyíí. De mā núcōo cuitī cā jā cuni ō nūū.

²²De ní ncāhān yā jín ñuū ñúcuán: Inī calle nū mā cúnini cuitī cā nchivī jā scáta ji yaā arpa jín flauta jín trompeta. De suni mā cōó cuitī cā nchivī jā sáhá ndācā ndatínú. De suni mā cúnini cā ji jā nihin ndācā molino nū.

²³De ní iin lámpara mā sáhá cā jā cunijin nūū nū. De ní mā cúnini cā ji vico jā cúsiī inī ndá ñahan ndá tēe jā tándāhá māhñú nú. De nchivī jā ní jeen ní yicó nūū nū, ní ncuñáhnú ndasí ji inī ñayiví. De ní stáhvī nú nchivī ndācā nación jín tiñu tásí tiñu mágica, ncachí ángel.

²⁴Chi sīquī ñuū ñúcuán ndéē cuāchi jā ní jati ñiñi ndācā tēe ní nacani tūhun Yāā Dios, jín ndācā nchivī maá yā, jín ndá cā nchivī jā ní jahñi ndá ji ní cāhnú ñayiví.

19 De tá ní ncuu ndācá yáhá, de ní jini ní jā cāhān jee cuāhā ndasí nchivī inī andiví:

Cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chi Yāā Dios maá ó cúu jā ní scácu yóhó.

De maá yā cúñáhnú ndasí, de maá yā tiin ndihi poder.

²De ndāā de vāha sáhá ndāā yā ndācá tiñu,

chi ní nenda yā sīquī cuāchi ñuū nēhén cúñáhnú ñúcuán.

Chi ní stívī ji nchivī ní cāhnú ñayiví, chi modo jā cásiquí ndéē ji Yāā Dios jā chíñúhún ji incā yāā.

De ní nsāhá yā jā ní ndutahví ji sīquī jā ní jahñi ji ndācá mozo yā.

Ncachí ndá.

³De ní ncāhān tucu ndá ji: Cúñáhnú ndasí yā. Chi ní cání quenda ñuhmā ñuū ñúcuán jā cáyū, cachí.

⁴De ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jín ndicúmi jā técu, ní jēcuiñi jiti dē ní ntuu dē nūū dē nūū ñuhún, de ní nchiñúhún dē Yāā Dios, Yāā ndéē nūū mesa nūū tátúni. De ní ncāhān ndá dē: Amén. Súcuán ná cóo. Cúñáhnú ndasí yā.

⁵De jondē nūū mesa nūū tátúni yā ní ncāhān iin tūhun:

Ndá ndóhó jā sátínú nūū Yāā Dios,

jín ndóhó jā jíca yínúhún nūū yā,

jā cúñáhnú jín jāā nduú,

cāhān nū jā vāha ndasí Yāā cúu yā.

Ncachí.

Vico jā tándāhá Yāā cúu Ticāchí

⁶De ní jini ní jā cāhān ndá nchivī cuāhā ndasí, de nihin tá cúu nūū nihin cuāhā yūte, jín jā cána nihin taja. De ní ncāhān:

Cúñáhnú ndasí yā. Chi Jētohō ō Yāā

Dios, Yāā tiin ndihi poder,

mitan de ndācu nihin yā tiñu.

⁷De ná cúsiī inī ō, de sīi ndasí ná cóo inī ō,

de ná cāhān ō jā cúñáhnú ndasí yā.

Chi nī nquenda quivī jā maá Yāa cúu Ticāchí, modo jā tandāhá yā.

De nchivī maá Yāa Dios cúu tá cúu ñahan jā tandāhá jín yā, de ja íyó tūha ndá ji.

⁸ De nī ñihīn ji tūhun jā cuhun ji sahma fino jā ndoo ndasí de xínū.

Ncachī ndá. De sahma fino ñúcuán cúu ndācá tiñu ndāa jā sáhá nchivī maá Yāa Dios.

⁹ De nī ncāhān ángel jín nī: Tee nú tūhun yáhá: Nācā ndetū ndá nchivī jā ní ncana yā jā quíhīn vico tándāhá Yāa cúu Ticāchí. De nī ncāhān cā ángel jín nī: Ndācá tūhun yáhá cúu tūhun ndāa jā ní ncāhān Yāa Dios, ncachī yā.

¹⁰ De nī jēcuīñī jítí nī nūū jéhē ángel jā chinúhún nī yā nícu. De nī ncāhān yā jín nī: Mā sáhá nú súcuán. Chi nduhū suni mozo Yāa Dios cúu nī, tá cúu nūū cúu maá nú jín ndá hermano nū jā cándíja vāha tūhun Jesús. Sa nūū maá Yāa Dios chinúhún nú, ncachī yā. Chi maá tūhun jā ní ncāhān Jesús cúu jā cáhān ndāa ndá nchivī jā nācani tūhun Yāa Dios.

Yāa jā yósō sīquī caballo cuijín

¹¹ Ñúcuán de nī jinī nī jā núne nūū ndéē Yāa Dios andiví. De nī nquenda iin caballo cuijín, de Yāa jā yósō sīquī tī nání yā Yāa ndāa, Yāa squíncuu. De ndāa sáhá ndāa yā tiñu, de ndāa nénda yā sīquī ndācá jāñēhén.

¹² De tinūū yā jéndütē tá cúu yáñuhūn. De xíní yā ñúhún cuāhā corona. De ndéē iin síví yā jā maá-ni yā cúu jā jíní.

¹³ De ñúhún yā iin sahma jā ní ñundaji nūū niñí, de nání yā Tūhun Yāa Dios.

¹⁴ De ndācá ángel yā jā íyó andiví, yósō caballo cuijín de níquín yātā yā. De ñúhún ndá sahma fino cuijín jā íyó ndoo.

¹⁵ De iní yuhú maá Yāa jā yósō sīquī caballo, quée jā cáá tá cáá iin espada xēen. De espada ñúcuán cúu tūhun yā jā sndóho yā nchivī ndācá nación. De ñihīn ndacu yā tiñu nūū ji. De sáhá ndāa yā

sīquī cuāchi ji modo jā jāñū sīquī ndihā uva jā táxín. De cuāha yā castigo xēen cundoho ji jā quítí iní yā sīquī cuāchi ji. Chi maá yā tiñn ndihi poder.

¹⁶ De sahma yā jín sihīn yā yósō tūhun yáhá: Rey nūū ndācá rey jín Jētohō nūū ndācá jētohō, cáchī.

¹⁷ Ñúcuán de nī jinī nī iin ángel yā jā íñí nūū ncandí. De nī ncana jee yā nūū ndācá quiti ndáva nūū táchi: Ndutútú ndá nú quiji nú cuxíní nú iin vico cáhnú sáhá Yāa Dios.

¹⁸ De cají nū cūñu ndācá rey jín capitán jín ndá tēe téyí, jín cūñu ndācá caballo jín tēe jā ní nchosō tī. De suni cají nū cūñu ndācá cā nchivī, cúu nchivī sátínú cuenta maá jín mozo jā ní jeen nchivī, cúu nchivī cúñáhnú jín nchivī jāá nduú, ncachī ángel.

¹⁹ Ñúcuán de nī jinī nī maá quiti xēen jín ndācá rey ñayiví jín cuāhā soldado dē. De nī ncutútú dē jā canāá dē jín maá Yāa jā yósō caballo jín ndá ángel yā.

²⁰ De nī ntiin ndá yā quiti xēen cuāhān tī preso jín maá tēe nī nacani tūhun stáhví jā ní nsáhá ndācá tiñu ñáhnú nī jiní jínúū quiti xēen. Chi jín tiñu ñáhnú ñúcuán cúu jā ní stáhví dē ndācá nchivī jā ní jēhe tūhun cundiso tuni quiti xēen, jín jā ní nchinúhún imagen tī. De quiti xēen jín tēe nī nacani tūhun stáhví, téctū ndúū, de nī squéne yā nūū lago ñuhūn jā cáyū jín azufre.

²¹ De jín espada jā quée yuhú Yāa jā yósō caballo nī jihí ndācá soldado quiti xēen. De ndācá quiti jā ndáva nūū táchi nī ndahā chíjin tī nī nchají tī cūñu ndá dē.

Sīquī mil cuiyā

20 De nī jiní nī jā ní ncuun iin ángel ichi andiví. De née yā ndácāa jā núne maá yaví cūñu ndasí. De suni née yā iin cadena cáhnú.

² De nī ntiin yā maá cōō cáhnú jā íyó jondē janahán ndasí, de nání tī táchi

cúnáhnú jín Satanás. De nī juhni yā jā cunuhnī mil cuiyā.

³De nī squéne yā inī yavī cūnú ndasí. De nī jasí vāha yā, de nī nsāhá cutú yā yuhú yāvī, tácu mā stáhvī cā űúcuán nchivī ndācá nación, chí jondē tá jinu mil cuiyā. De jā yāha mil cuiyā, sá de cánuú jā ndāji caca nuu jacū cā tiempo.

⁴De nī jini nī ndācá mesa nūū tátúni, de űúcuán ndēē ndācá nchivī jā ní nihīn tiñú ji jā sāhá ndāā ji tiñu. De suni nī jini nī áno ndācá nchivī jā ní jehndē ndá xini ji sīquī jā ní nacani ji tūhun Jesús jín tūhun Yāā Dios. De nduú ní nchíñúhún ji quiti xēēn jín imagen tī, de nī nduú ní jēhe ji tūhun jā cundeē tunī tī teēn ji á ndahá ji. De nī jini nī jā ní natecū ji de nī ndacu ji tiñu jín Cristo mil cuiyā.

⁵Yáhá cúu ndá ndiyi jā natecū xihna cā. De ndá cā ndiyi, nduú ní nátecū ji, chí jondē jinu mil cuiyā.

⁶De nācā ndetū ndācá nchivī ndoo áno jā natecū xihna cā. Chí mā cúu cuitī ji vuelta űū. De cuu ji sūtū nūū Yāā Dios jín nūū Cristo, de tátúni ji jín yā mil cuiyā.

⁷De tá jinu mil cuiyā, de ndāji Satanás de quee nūū yñdasí.

⁸De stáhvī tucu nchivī ndācá nación ní cáhnú ñayiví. De stáhvī nchivī űūū Gog jín Magog. De sāhá jā ndutútú ndācá soldado űūū űúcuán jā canāá dē. De coo cuāhā ndasí dē tá cúu űútín yuhú mar.

⁹De cūtē nuu dē quihīn dē ní cáhnú ñayiví. De cuicó ndúū dē nūū ndēē ndá nchivī maá Yāā Dios, jín ciudad jā māni yā jín. De Yāā Dios chí scūun yā űuhūn ichi andiví, de cāyū ndihi dē.

¹⁰De tāchī cúnáhnú jā ní stáhvī ndācá nchivī űúcuán, chí squéne yā quihīn nūū lago űuhūn jā cáyū jín azufre. De űúcuán chí ja nī squéne yā quiti xēēn jín tēē nī nacani tūhun stáhvī. De űúcuán ndoho nduú űūū ní cáni cuitī.

Jā sāhá ndāā yā tiñu nūū mesa cuijín

¹¹űúcuán de nī jini nī iin mesa cuijín cúnáhnú, de ndēē maá Yāā tátúni. De ñayiví jín andiví nī ndoñúhún cuāhān jā ní ndēhé yā nūū, chí nduú cā ní ncúu coo nūū yā.

¹²De nī jini nī ndācá ndiyi, jā ní ncuñáhnú jín jāā nduú ní ncúnáhnú, íñi ndá nūū Yāā Dios. De nī nsāhá yā jā nūne ndācá libro, de suni nī nune incā libro jā yósó sívī nchivī jā cutecū ní cáni. De nī nsāhá ndāā yā sīquī ndācá ndiyi, tú nāsa tiñu nī nsāhá ji jā yósó nūū ndācá libro űúcuán.

¹³De nī nquee ndācá ndiyi jā ní jihī nūū mar. De suni nī nquee ndācá ndiyi jā ní jihī, jā íyó ji lugar nūū íyó áno ndiyi. De nī nsāhá ndāā yā sīquī, tú nāsa nī nsāhá iin iin ji.

¹⁴űúcuán de cuēhē jáhnī nchivī jín lugar nūū íyó áno ndiyi, nī snāā yā nī squéne yā cuāhān nūū lago űuhūn. De jā ndoho nchivī nūū lago űuhūn, suu cúu jā cuū ji vuelta űū.

¹⁵De űúcuán nī squéne yā ndá nchivī nēhén jāā nduú yósó sívī ji nūū libro jā yósó sívī nchivī jā cutecū ní cáni.

Andiví jéé jín ñayiví jéé

21 űúcuán de nī jini nī andiví jéé jín ñayiví jéé. Chí andiví jín ñayiví xihna űuhūn nī naā. De suni nduú cā mar.

²De nduhū Juan, nī jini nī ciudad ī jā cúu Jerusalén jeé. De nī ncuun vāji ichi andiví nūū ndēē Yāā Dios. De luu ndasí cáá tá cúu iin ñahan jā ní nsāhá tūha ña maá ña nī ncucutú ña jā tandāhá ña jín yí ña.

³De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jee ichi andiví: Cūndēhé, chí mitan de ndēē Yāā Dios māñú nchiví. De cundeē yā jín ndá ji, de cuu ji nchiví maá yā. De maá yā cundeē yā jín ji jā cúu yā Yāā Dios ji.

⁴De nacuahā yā ntenūū ndá ji. De mā cúu cā nchivī, ni mā cuacú cā ji, ni mā cúcuécá cā inī ji, ni mā játū cā ji. Chi ja ni ncāhā ndācá tūndóhó jā ní iyo, cáchī.

⁵Ñúcuán de nī ncāhān maá Yāā jā ndéē nū mesa: Cūndēhé, chi nasāhá jeé nī ndācá jā íyó, ncachī yā. De suni nī ncāhān yā: Tee nú tūhun yáhá. Chi ndācá tūhun yáhá cúu jā jínī ndija nú jā ndāā cúu.

⁶De nī ncāhān cā yā: Ja nī jīnu. Maá nī cúu tá cúu letra A jā xīhna nūhún jín letra Z jā sándihí, chí maá nī nī squíjéhé ndihi de maá nī sínu. De ndācá nchivī jā yíchī, sūcuán-ni cuāha nī ndute jā quéne coho ji jā cutecū ji ní cání.

⁷Ndācá nchivī jā cundeé sīqui jānēhén, nihīn ji ndācá yáhá cuu tāhvi ji. De cuu nī Yāā Dios ji, de cuu ji sēhe nī.

⁸De ndācá nchivī jā yúhú cundoho sīqui tūhun nī, jín nchivī jāā nduú cándíja, jín nchivī sáhá tiñu néhén, jín nchivī jáhni ndiyi, jín nchivī jíca ndī, jín nchivī sáhá tásí, jín nchivī chíñuhún ídolo, jín ndācá nchivī stáhvī, nchivī ñúcuán chí quívi ndá ji lago ñuhūn jā cáyū jín azufre. De ñúcuán cúu jā cuū ji vuelta ū.

Jerusalén jeé

⁹Ñúcuán de nī nquiji iin táhán ndihúja ángel jā ní nee ndihúja cōhō jā ní ñuhun chitú ndihúja tūndóhó jā sándihí. De nī ncāhān yā jín nī: Nehēn de ná stéhēn ni nūū nū ñahan jā tandāhá cuu ña ñasfí Yāā cúu Ticāchí, ncachī yā.

¹⁰De nī nsāhá cā Espíritu Santo jā ní stéhēn cā nūū ni, de ángel ñúcuán nī jeca yā nduhū cuāhān yā jín nī xīnī iin yucu cáhnú súcún. De nī stéhēn yā nūū ni maá ciudad ī cūñáhnú jā cúu Jerusalén, de nī ncuun vāji jondē andiví nūū ndéē Yāā Dios.

¹¹De jéndūtē ndasí ciudad ñúcuán tá cúu nūū jéndūtē Yāā Dios. De xīñū tá cúu

nūū xīñū iin yūū luu jā ndéē yāhvi ndasí, tá cúu yūū cuijín jā ndéē nihni modo vidrio.

¹²De yuhú ciudad nī jicó ndūū iin jā cáhnú súcún jā ndasí ciudad. De íyó ūxī ūū viéhé. De ndācá viéhé íñī iin ángel yā. De ndācá viéhé ndéē síví ndihúxī ūū tatā Israel.

¹³De lado nūū quēnda ncandī íyó ūnī viéhé. De lado norte suni íyó ūnī viéhé. De lado sur suni íyó ūnī viéhé. De lado nūū quēe ncandī suni íyó ūnī viéhé.

¹⁴De íyó ūxī ūū yūū nāhnú jā cúu cimientō maá jā ndasí ciudad. De ndācá yūū ndéē síví ndihúxī ūū apóstol maá Yāā cúu Ticāchí.

¹⁵De ángel jā ní ncāhān jín nī, née yā iin metro oro jā chicuāhá yā ciudad jín ndá viéhé jín maá jā ndasí ciudad.

¹⁶De ciudad chí iin medida-ni cúu ndicúmī lado. Chí jā cānī jín jā jítē, inuú-ni cúu. De ángel nī nchicuāhá yā ciudad jín medida ñúcuán. De née ūū mil ūū ciento kilómetro jā iin iin lado. De inuú-ni medida jā cānī, jā súcún, jín jā jítē.

¹⁷De suni nī nchicuāhá yā maá jā ndasí ciudad, de née ūnī xico cūmī metro jā súcún. De medida jā jétínú nchivī, suni jétínú ángel ñúcuán.

¹⁸De maá jā ndasí ciudad nī ncuvāha jín yūū cuijín ndéē nihni. De ndinuhun oro cúu ciudad, de cáá tá cáá vidrio jā ndéē nihni.

¹⁹De ndācá yūū jā cúu cimientō maá jā ndasí ciudad, nī ncucutú jín ndinuū yūū luu jā ndéē yāhvi. Yūū xīhna nūhún cúu yūū cuijín ndéē nihni. De jā ūū cúu yūū ndéē xīñū. De jā únī cúu yūū pinto. De jā cūmī cúu yūū cuií xīñū.

²⁰De jā úhūn cúu yūū pinto jā ñuhún raya. De jā íñū cúu yūū cuāhá pinto. De jā úja cúu yūū cuāán ndéē nihni. De jā únā cúu yūū cuií ndéé. De jā íñ cúu yūū cuāán xīñū. De jā úxī cúu yūū cuií cuijín.

De jā úxī iin cúu yūū cuāhá cuáán. De jā úxī ūū cúu yūū ndihí xínū.

²¹ De ndihúxī ūū viéhé núcuán cúu úxī ūū perla jā ndéē yāhvi. De iin iin viéhé cúu iin iin perla. De ndinuhun oro cúu calle cāhnú ciudad, de ndéē nihni tá cáá vidrio.

²² De nduú nā templo ní jínī ni inī ciudad, chi níí cāhnú ciudad íyó maá Jētohō ō, Yāā jā tīin ndihi poder, jín Yāā cúu Ticāchí.

²³ De nduú jínī nūhún jā cutūu ncandii jín yōō. Chi jā jéndūtē maá Yāā Dios cúu jā cútūu. De maá Yāā cúu Ticāchí, cúu yā luz inī ciudad núcuán.

²⁴ De nchivī ndācá nación ñayiví jā ní scácu yā, caca ji nūū luz jā stúu ciudad núcuán nūū ji. De ndācá rey ñayiví quiji ndá dē ciudad jín ndācá jā stēhēn jā cúnáhnú dē.

²⁵ De ndācá viéhé ciudad mā cúndasi cuiti nduú, de nduú nā jacuāā coo.

²⁶ De inī ciudad quiji nchivī cúnáhnú ndācá nación, quiji ji jín ndācá jā stēhēn jā cúnáhnú ji.

²⁷ De mā quívi cuiti ni iin jā tēhēn. De ni mā quívi nchivī jā sáhá tiñu néhēn jín jā stāhvi. Chi quívi maá-ni nchivī jā yósō sívī ji nūū libro jā yósō sívī nchivī cutecū níí cání, jā névāha Yāā cúu Ticāchí.

22 Núcuán de ángel yā ní stēhēn yā nūū ni iin yūte jā íyó ndoo. De ndute núcuán sáhá jā cutecū ō níí cání. De ndéē nihni tá cúu vidrio, de quéne nūū mesa nūū tátūnī Yāā Dios jín Yāā cúu Ticāchí.

² De jíca yūte sava māhñú calle cāhnú ciudad núcuán. De nduú lado yuhú yūte íñī ñutun jā cutecū ō níí cání sáhá. De ñutun núcuán jēhe jāvixī ūxī ūū vuelta jā iin cuiyā, chi ndācá yōō cúun jāvixī. De ndahá yúcū tū cúu tátān jā ndúvāha nchivī ndācá nación.

³ De ndācá jā ní stānū tāhvi yā, mā cōó inī ciudad núcuán. De inī ciudad cuiñi maá mesa nūū tátūnī Yāā Dios jín Yāā

cúu Ticāchí. De nchivī cándíja jā cúu ji mozo yā, chīnúhún ji yā.

⁴ De cunī ji nūū yā, de cundeē sívī yā teēn ji.

⁵ De mā cōó cā jacuāā ciudad núcuán. De nchivī jā ndéē núcuán nduú cā jínī nūhún ji jā stúu lámpara nūū ji, ni jā stúu ncandii. Chi jā jéndūtē maá Jētohō ō Yāā Dios cúu jā cútūu nūū ji. De ndacu ji tiñu níí cání cuiti.

Jā cuacuñatin nenda Cristo

⁶ Núcuán de ní ncāhān ángel jín ní: Ndācá tūhun yáhá cúu jā jínī ndija nú jā tūhun ndāā cúu. De Jētohō ō Yāā Dios, maá yā sáhá jín ndá tēe nācani tūhun yā, jā jín Espíritu yā nācani ndá dē. De suu maá yā ní ntají ángel yā tácuca stēhēn nūū nchivī cúu mozo yā ndācá tiñu jā ñamā coo.

⁷ Ñamā ndiji ní, cáchī yā. De nācā ndetū nchivī jā tēe sōho tūhun Yāā Dios jā yósō nūū tutū yáhá.

⁸ De nduhū Juan, ní jini ní ndācá tūhun yáhá, de ní jini ní ndācá tiñu yáhá. De tá ní jini jín sōho ní de ní jini jínūū ní, núcuán de ní jēcuiñi jítí ní nūū jēhe maá ángel jā ní stēhēn ndācá tiñu yáhá nūū ní, jā chīnúhún ní yā nícu.

⁹ Sochí ní ncāhān ángel jín ní: Mā sáhá nú súcuan. Chi nduhū suni mozo Yāā Dios cúu ní, tá cúu nūū cúu maá nú jín ndá hermano nū jā nācani tūhun yā, jín ndihi nchivī jā jétāhvi tūhun jā yósō nūū tutū yáhá. Sa nūū maá Yāā Dios chīnúhún nú, ncachī yā.

¹⁰ De ní ncāhān cā ángel jín ní: Mā chíyuhū nū ndācá tūhun Yāā Dios jā yósō nūū tutū yáhá, chi ja cuacuñatin tiempo jā quee ndāā ndihi.

¹¹ De nchivī jā sáhá tiñu néhēn, ná sáhá cā ji tiñu néhēn. De nchivī jā íyó téhēn ánō, ná quéndōo ji súcuan. De sa nchivī jā sáhá tiñu ndāā, ná sáhá cā ji tiñu ndāā. De nchivī jā íyó ndoo ánō, ná cóo ndoo cā ji súcuan, ncachī ángel.

¹² Jāndāā jā ñamā ndiji nī, cáchī Jesús. De quiji nī jín tǎhvi jā cuāha nī nū iin iin nchivī, tú nāsa tiñu nī nsāhá ji.

¹³ Maá nī cúu tá cúu letra A jā xǎhna ñúhún jín letra Z jā sándihí, chí íyó nī jondē jā xǎhna ñúhún de coo nī ní cání.

¹⁴ Nācā ndetū nchivī jā jéhe ji tūhun ndundoo ánō ji tá cúu nū ndúndoo sahma ji. Chí cuu cajī ji jāvíxī ñutun jā sáhá jā cutecū ji ní cání, de cuu quívi ji viéhé ciudad īi núcuán.

¹⁵ De ichi fuera ciudad coo nchivī jā sáhá tiñu néhén, jín nchivī sáhá tásí, jín nchivī jica ndī, jín nchivī jáhni ndiyi, jín nchivī chíñúhún ídolo, jín ndá nchivī jā cúsi inī stáhvī tǎhán.

¹⁶ Maá nī jā cúu Jesús, nī ntají nī ángel nī tácuca cachī tūhun yā ndācá tūhun yáhá nū ndá grupo nchivī cándíja. De maá nī nī nsāhá jā ní iyo rey David, de nī ncacu nī nū tatā David. De cúu nī tá cúu lucero jā jéndūtē jā quéndá túu, ncachī yā.

¹⁷ De maá Espíritu Santo jín ndá nchivī Yāā Dios jā cúu ji tá cúu ñahan tándāhá jín Yāā cúu Tīcāchí, cáhān ndá:

Nehēn, quívi ndá nú ndahá yā. De ndācá nchivī jā níni, suni ná cáhān ji: Nehēn, quívi ndá nú ndahá yā. De ndācá nchivī jā yíchī jā cúnī ji coho ji, ná quívi ji ndahá yā, de súcuán-ni ná cóho ji ndute jā cutecū ji ní cání sáhá.

¹⁸ De ndācá nchivī jā jín tūhun Yāā Dios jā yósō nū tutū yáhá, cáhān níhin nī jín ji: Tú ní iin nchivī chisó cā ji nū tūhun jā cáhān tutū yáhá, de Yāā Dios suni chisó cā yā tūndóhó jā cáhān nū tutū yáhá, cundoho ji.

¹⁹ De tú ní nchivī candeē ji jacū tūhun jā cáhān tutū yáhá, de Yāā Dios candeē yā tǎhvi ji jā yósō nū libro jā yósō sívī nchivī cutecū ní cání, de mā níhin ji tǎhvi ji inī ciudad īi núcuán. De tutū yáhá cúu jā cáhān síquī ndācá núcuán.

²⁰ De Yāā jā ní ncāhān ndācá tūhun yáhá, suha cáhān yā: Jāndāā jā ndiji ñamā nī, cáchī yā. Amén. Súcuán ná cóo. Jētohō sá Jesús, jícān tǎhvi sá jā ndiji ñamā ní.

²¹ De ñúhún inī nī jā Jētohō ō Jesu-cristo ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó. Amén.